

В. Ульянов (Ленин)

Προλετάριοι όλων των χωρών, ενωθείτε!

ΛΕΝΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

ΠΛΗΡΗΣ ΕΚΔΟΣΗ

31

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΡΩΣΙΚΟ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ
ΚΑΙ Η ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΓΙΝΑΝ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ
ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΜΑΡΞΙΣΤΩΝ

Η ΡΩΣΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΕΓΙΝΕ ΜΕ ΑΠΟΦΑΣΗ
ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ
ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ИНСТИТУТ МАРКСИЗМА-ЛЕНИНИЗМА при ЦК КПСС

В. И. ЛЕНИН

ПОЛНОЕ СОБРАНИЕ СОЧИНЕНИЙ

ИЗДАНИЕ ПЯТОЕ

ИЗДАТЕЛЬСТВО
ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
МОСКВА · 1977

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΑΡΞΙΣΜΟΥ - ΛΕΝΙΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΣΕ

Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΤΟΜΟΣ

31

Μάρτης — 'Απρίλης 1917

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ»
ΑΘΗΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στόν 31ο τόμο τῶν ῾Απάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν περιλαμβάνονται τά ἔργα πού γράφτηκαν ἀπό τίς ἀρχές τοῦ Μάρτη ὥς τά τέλη τοῦ ᾿Απρίλη 1917. Στήν περίοδο αὐτή τό Κόμμα τῶν μπολσεβίκων μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Β. Ι. Λένιν ἀνάπτυξε τήν πάλη γιά τή μετεξέλιξη τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης σέ σοσιαλιστική.

Τό Φλεβάρη τοῦ 1917 οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες ἀνάτρεψαν τήν τσαρική ἀπολυταρχία· δημιουργήθηκαν εὐνοϊκές συνθῆκες γιά μιά πετυχημένη πάλη τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ σκοπό τήν ἀνατροπή τῆς κυριαρχίας τοῦ κεφαλαίου. Τίς πρῶτες μέρες τῆς ἐπανάστασης σέ ὅλη τή χώρα δημιουργήθηκαν τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, τῶν στρατιωτῶν καί τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν. Τά κατά τόπους Σοβιέτ πραγματοποιοῦσαν μόνα τους τούς δημοκρατικούς μετασχηματισμούς, καθιέρωναν τήν ὀχτάωρη ἐργάσιμη μέρα, τόν ἐργατικό ἔλεγχο πάνω στήν παραγωγή, τόν ἔλεγχο τοῦ ἐπισιτιστικοῦ, καταργοῦσαν τίς τσαρικές ἀρχές καί τά τσαρικά δικαστήρια, ἀπελευθέρωναν ἀπό τίς φυλακές τούς πολιτικούς κρατουμένους.

῾Ωστόσο τό Σοβιέτ Πετρούπολης πού ἀποτελοῦσε οὐσιαστικά τό πανρωσικό κέντρο βρέθηκε στά χέρια τῶν ἡγετῶν τῶν μενσεβίκων καί ἐσέρων, οἱ ὁποῖοι ἅρπαξαν τήν καθοδήγηση τοῦ Σοβιέτ. ῾Η ᾿Εκτελεστική ᾿Επιτροπή ἐθελοντικά παραχώρησε τήν ἐξουσία στήν ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση, ὑποσχόμενη σ᾿αὐτή τήν πλήρη ὑποστήριξή της, καί ἔτσι ἔδινε στήν Προσωρινή κυβέρνηση τή δυνατότητα νά συνεχίσει τήν ἀντιλαϊκή, ἰμπεριαλιστική πολιτική τοῦ τσαρισμοῦ.

Τά ἔργα τοῦ Β. Ι. Λένιν, πού μπῆκαν σέ τοῦτο τόν τόμο, περιέχουν τή μαρξιστική ἐκτίμηση τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης πού ἔγινε στή Ρωσία, ἀποκαλύπτουν τήν ἰδιομορφία της, χαρακτηρίζουν τήν πάλη τῶν τάξεων καί τῶν κομμάτων, φωτίζουν τόν ἱστορικό ρόλο τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβί-

κων, δείχνουν πῶς κάτω ἀπό τή μεγαλοφυή καθοδήγηση τοῦ Λένιν τό Κόμμα χάραξε τή γραμμή γιά τό πέρασμα στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση.

῾Ο Λένιν ἔμαθε γιά τή νίκη τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία στίς 2 (15) τοῦ Μάρτη καί στίς 4 (17) τοῦ Μάρτη ἐπεξεργάστηκε καί ἔστειλε στή Χριστιανία (῎Οσλο) γιά καθοδήγηση τῶν μπολσεβίκων πού ἔφευγαν στή Ρωσία, τό πρῶτο προσχέδιο τῶν θέσεων, στό ὁποῖο δινόταν ἐκτίμηση τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης σάν κυβέρνησης τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν τσιφλικάδων, πού εἶχε ἀποσπάσει τήν ἐξουσία ἀπό τά χέρια τοῦ προλεταριάτου, ἐνῶ οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι χαρακτηρίζονταν σάν μικροαστοί πολιτικοί, πού τούς ἔσερναν ἀπό τή μύτη ἡ ἀστική τάξη καί οἱ τσιφλικάδες. «Πλήρη δυσπιστία, καμιά ὑποστήριξη στή νέα κυβέρνηση, ἰδιαίτερα ὑποπτευόμαστε τόν Κέρενσκι»—τηλεγραφοῦσε ὁ Λένιν μέσω τῆς Στοκχόλμης στήν Πετρούπολη στίς 6 (19) τοῦ Μάρτη (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 7). Τό τηλεγράφημα διαβάστηκε στή συνεδρίαση τοῦ Ρωσικοῦ γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ τῆς 13 (26) τοῦ Μάρτη καί τήν ἴδια ἤδη μέρα στή συνεδρίαση τοῦ Γραφείου τῆς ᾿Επιτροπῆς Πετρούπολης. Σέ ὅλα τά γράμματά του πού ἔστελνε στή Ρωσία ὁ Λένιν προειδοποιοῦσε τούς μπολσεβίκους νά μή κάνουν συνασπισμούς, συμμαχίες καί συμφωνίες μέ τούς ἀμυνίτες, τούς χθεσινούς λικβινταριστές, καθώς ἐπίσης καί μέ τούς ταλαντευόμενους πρός τό μέρος τοῦ ἀμυνιτισμοῦ σοσιαλιστές.

Σέ τοῦτο τόν τόμο περιλαμβάνονται τά «Γράμματα ἀπό μακριά», στά ὁποῖα δίνεται ἐκτίμηση στίς κινητήριες δυνάμεις, στό χαρακτήρα καί στήν κατεύθυνση τῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία, δίνονται ἀπαντήσεις στά πιό περίπλοκα ζητήματα τῆς θεωρίας τῆς ἐπανάστασης, τοῦ κράτους, τοῦ πολέμου καί τῆς εἰρήνης, καθώς ἐπίσης καί στά ζητήματα τακτικῆς τοῦ Κόμματος. Στά «Γράμματα ἀπό μακριά», ὁ Λένιν καθόρισε τό καθῆκον τοῦ περάσματος στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, τῆς δημιουργίας προλεταριακοῦ κράτους, διατύπωσε τίς ἰδέες πού ἀνάπτυξε σέ συνέχεια στό μεγαλοφυές ἔργο του «Κράτος καί ἐπανάσταση». ῾Ο Λένιν, καλώντας τούς ἐργάτες τῆς Ρωσίας νά ἀντικαταστήσουν τήν παλιά κρατική μηχανή μέ νέα, ἔκφραζε τή σταθερή πεποίθησή του ὅτι στό προτσές τῆς ἐπαναστατικῆς δημιουργικότητας τῶν μαζῶν πρέπει νά ἱδρυθεῖ ἕνας νέος τύπος κράτους—τό κράτος τῶν ἐργαζομένων, πού πρότυπό του ἦταν ἡ Παρισινή Κομμούνα.

Στά «Γράμματα ἀπό μακριά» ὁ Λένιν ξεσκέπασε τήν ἰμπεριαλιστική πολιτική τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης πού, καλυπτόμε-

νη κάτω ἀπό τίς ψεύτικες φράσεις γιά τήν ὑπεράσπιση τῶν κατακτήσεων τῆς ἐπανάστασης, συνέχιζε τό ληστρικό πόλεμο. Ὁ Λένιν ὑπογράμμισε ὅτι καί μετά τήν ἀνατροπή τοῦ τσαρισμοῦ παραμένει σέ ἰσχύ τό πρόγραμμα εἰρήνης πού πρόβαλε τό Κόμμα τῶν μπολσεβίκων τό 1915: ἄρνηση ἐφαρμογῆς τῶν τσαρικῶν συμφωνιῶν, δημοσίευσή τους, ἄμεση ἀνακωχή, εἰρήνη μέ ὅρο τήν ἀπελευθέρωση τῶν ἀποικιῶν, τῶν ἐξαρτημένων, τῶν καταπιεζόμενων καί τῶν ἀνισότιμων λαῶν, ἔκκληση πρός τούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν νά ἀνατρέψουν τίς κυβερνήσεις τους καί νά πάρουν τήν ἐξουσία στά χέρια τους, νά ἀρνηθοῦν νά πληρώσουν τά χρέη τῶν ἀστικῶν κυβερνήσεων γιά τή διεξαγωγή τοῦ ἐγκληματικοῦ πολέμου. Τό λενινιστικό πρόγραμμα εἰρήνης ἔγινε ἰσχυρό ὅπλο προπαγάνδας στίς μάζες πού ἔψαχναν νά βροῦν ἀπάντηση στό ἐρώτημα, πῶς νά βγοῦν ἀπό τόν πόλεμο, μέ ποιό τρόπο νά φτάσουν σέ δίκαιη, δημοκρατική εἰρήνη.

Ἀπό τά ντοκουμέντα πού συνδέονται μέ τήν τελευταία περίοδο παραμονῆς τοῦ Λένιν στήν ἐμιγκράτσια, στόν τόμο συμπεριλήφθηκαν οἱ ἐκκλήσεις πού γράφτηκαν λίγο πρίν ἀπό τήν ἀναχώρησή του στή Ρωσία—«Πρός τούς συντρόφους πού ρεύουν στήν αἰχμαλωσία» καί τό «Ἀποχαιρετιστήριο γράμμα πρός τούς ἐλβετούς ἐργάτες». Στό γράμμα πρός τούς αἰχμαλώτους πού κρατοῦνταν στά στρατόπεδα τῆς Γερμανίας καί τῆς Αὐστρίας δινόταν μπολσεβίκικη ἐκτίμηση τῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία, χαρακτηρισμός τῆς ἀντιλαϊκῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης. Ὁ Λένιν καλοῦσε τούς στρατιῶτες μέ τήν ἐπιστροφή τους στήν πατρίδα νά πάρουν μέρος στή δραστήρια πάλη στό πλευρό τοῦ ἐπαναστατικοῦ λαοῦ.

Ὁ Λένιν στό «Ἀποχαιρετιστήριο γράμμα πρός τούς ἐλβετούς ἐργάτες», ἐκφράζοντας ἐξονόματος τῶν μπολσεβίκων πού ἀναχωροῦσαν γιά τήν πατρίδα τή βαθιά εὐγνωμοσύνη γιά τή συντροφική συμπεριφορά πρός τούς πολιτικούς πρόσφυγες, ἀπευθύνθηκε ἐπίσης πρός τούς ἐργάτες τῆς Γαλλίας, τῆς Γερμανίας καί τῆς Ἰταλίας, ἐξηγώντας τό χαρακτήρα καί τά καθήκοντα τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης. Ὁ Λένιν ἔγραφε ὅτι οἱ ἀντικειμενικές συνθῆκες πού δημιούργησε ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος, βάζουν ὅλη τήν ἀνθρωπότητα μπροστά στήν ἐκλογή — ἤ νά ἀφήσει νά χαθοῦν καί ἄλλα ἑκατομμύρια ἄνθρωποι ἤ νά μεταβιβάσει τήν ἐξουσία «σέ *ὅλες* τίς πολιτισμένες χῶρες» στά χέρια τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου, νά πραγματοποιήσει τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση (σελ. 91).

Οἱ λενινιστικές ἐργασίες πού εἶναι ἀφιερωμένες στή γενί-

κευση τῶν διδαγμάτων τῆς πρώτης ρωσικῆς ἐπανάστασης, στήν ἐπεξεργασία τῶν θέσεων γιά τή μετεξέλιξη τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης σέ ἐπανάσταση σοσιαλιστική, τό συμπέρασμα τοῦ Λένιν γιά τή δυνατότητα νίκης τοῦ σοσιαλισμοῦ ἀρχικά σέ μιά χώρα, ἐξόπλισαν τό Κόμμα τῶν μπολσεβίκων καί τήν ἐργατική τάξη μέ ξεκάθαρη προοπτική τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης. Ὡστόσο ἔπρεπε νά ἐφαρμοστεῖ δημιουργικά ἡ θεωρία στίς ἰδιόμορφες συνθῆκες πού εἶχαν δημιουργηθεῖ στή Ρωσία μετά τήν ἀνατροπή τῆς ἀπολυταρχίας. Μέ τό πέρασμα τοῦ Κόμματος στή νομιμότητα παρουσιάστηκαν μπροστά του καινούργια ζητήματα, ἦταν ἀπαραίτητο νά ἐπεξεργαστεῖ σωστή τακτική στίς νέες συνθῆκες.

Οἱ μπολσεβίκικες κομματικές ὀργανώσεις μέ ἔκκληση τοῦ Ρωσικοῦ γραφείου τῆς ΚΕ ἔκαναν μεγάλη ζύμωση καί ἀνάπτυξαν μεγάλη προπαγανδιστική δουλιά στίς μάζες κάτω ἀπό τά συνθήματα τοῦ βαθέματος τῆς ἐπανάστασης, τῆς συσπείρωσης τῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων γύρω ἀπό τά Σοβιέτ γιά τήν πάλη ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση, δημιουργοῦσαν Κόκκινη φρουρά καί ἐργατική πολιτοφυλακή, συνέχιζαν τήν πάλη γιά τό πέρασμα τῆς τσιφλικάδικης γῆς στούς ἀγρότες, γιά τήν ἱκανοποίηση ὅλων τῶν δημοκρατικῶν διεκδικήσεων τοῦ λαοῦ. Ὅμως ἡ ἐφαρμοζόμενη ἀπό τό Ρωσικό γραφεῖο τῆς ΚΕ καί τίς τοπικές κομματικές ὀργανώσεις τακτική εἶχε γιά σκοπό της τήν ὁλοκλήρωση τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης καί τήν ἐγκαθίδρυση δημοκρατικῆς δικτατορίας τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς, πράγμα πού δέν ἀνταποκρινόταν στίς νέες συνθῆκες τῆς ταξικῆς πάλης, ἀφοῦ ἡ δημοκρατική δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς πραγματοποιόταν μέ τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν.

Ὁρισμένες μπολσεβίκικες ἐπιτροπές καί μιά σειρά καθοδηγητικά στελέχη τοῦ Κόμματος καλοῦσαν νά «κάνουν οἱ μάζες ἔλεγχο» στή δράση τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης, μή βάζοντας ζήτημα γιά τό πέρασμα ὅλης τῆς ἐξουσίας στά Σοβιέτ. Τή θέση αὐτή στό δεύτερο δεκαπενθήμερο τοῦ Μάρτη τήν ὑποστήριζε τό Ρωσικό γραφεῖο τῆς ΚΕ καί ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα», στήν ὁποία καθοδηγητικό ρόλο τόν καιρό ἐκεῖνο ἔπαιζαν ὁ Λ. Μπ. Κάμενεφ καί ὁ Ι. Β. Στάλιν. Ὁ Κάμενεφ ἔπαιρνε οὐσιαστικά μενσεβίκικη θέση, ὑπερασπίζοντας τήν πολιτική τῆς συμβατικῆς ὑποστήριξης ἀπομέρους τῶν μπολσεβίκων τῆς ἀστικῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης, καί στήν ἐκτίμηση τοῦ πολέμου κατρακυλοῦσε πρός τόν ἀμυνιτισμό. Λαθεμένη

θέση ἔπαιρνε τότε ὁ Στάλιν πού ὑποστήριζε τήν τακτική ἐξάσκησης πίεσης τῶν Σοβιέτ στήν Προσωρινή κυβέρνηση στό ζήτημα τῆς εἰρήνης.

Ὁ ἐρχομός τοῦ Β. Ι. Λένιν, ἡ διακήρυξη ἀπ'αὐτόν τοῦ σχεδίου περάσματος στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, ἡ ἀνοιχτή ἔκθεση τοῦ λενινιστικοῦ προγράμματος στόν Τύπο καί στίς πολυάριθμες συγκεντρώσεις ἐξασφάλισαν τή στροφή τοῦ Κόμματος στήν πάλη γιά τήν προετοιμασία τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Τά ἔργα πού συμπεριλήφθηκαν σέ τοῦτο τόν τόμο, δείχνουν μέ τί ἐπιμονή καί ἀποφασιστικότητα ὁ Λένιν πραγματοποιοῦσε τήν πλήρη ἀποσαφήνιση ἀπομέρους τῶν μπολσεβίκων τῆς ἰδιομορφίας τῆς κατάστασης πού εἶχε διαμορφωθεῖ στή Ρωσία μετά τήν ἀνατροπή τοῦ τσαρισμοῦ καί τῶν νέων καθηκόντων πού ἀπορέουν ἀπό δῶ γιά τήν ἐπαναστατική πάλη. Ἡ συνδιάσκεψη τῆς Πετρούπολης καί ἡ VII Πανρωσική συνδιάσκεψη (τοῦ 'Απρίλη) ἔδειξαν ὅτι οἱ ὀλιγάριθμοι ἀντίπαλοι τῆς λενινιστικῆς γραμμῆς (Λ. Μπ. Κάμενεφ, Α. Ι. Ρίκοφ κ. ἄ.) ἀπομονώθηκαν σέ σύντομο χρονικό διάστημα.

Κεντρική θέση σέ τοῦτο τόν τόμο κατέχουν οἱ «Θέσεις τοῦ 'Απρίλη» τοῦ Β. Ι. Λένιν, τά «Γράμματα γιά τήν τακτική», «Τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπανάστασή μας (Σχέδιο προγράμματος τοῦ προλεταριακοῦ κόμματος)», οἱ εἰσηγήσεις καί οἱ ὁμιλίες του, καθώς ἐπίσης καί οἱ ἀποφάσεις πού ἐπεξεργάστηκε ὁ ἴδιος ὁ Λένιν στή συνδιάσκεψη τῆς Πετρούπολης καί στήν Πανρωσική συνδιάσκεψη (τοῦ 'Απρίλη) τοῦ Κόμματος. Τά προγραμματικά αὐτά ντοκουμέντα ἐξόπλισαν τό Κόμμα τῶν μπολσεβίκων, τήν ἐργατική τάξη τῆς Ρωσίας μέ ἕνα ἐπιστημονικά θεμελιωμένο σχέδιο περάσματος ἀπό τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση.

Οἱ «Θέσεις τοῦ 'Απρίλη», πού εἶναι προγραμματικό ντοκουμέντο τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος, τοῦ δημιουργικοῦ μαρξισμοῦ, ἔδιναν ἀπάντηση στά πιό φλέγοντά ζητήματα τῆς σύγχρονης ἐποχῆς: γιά τούς δρόμους ἐξόδου ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, γιά τή νέα μορφή κρατικῆς ἐξουσίας, τήν πραγματοποίηση τῶν ὥριμων γιά ἐφαρμογή οἰκονομικῶν μέτρων—πρώτων βημάτων πρός τό σοσιαλισμό, γιά τήν πάλη κατά τῆς πείνας καί τῆς καταστροφῆς, γιά τήν τακτική τοῦ Κόμματος στό δρόμο πρός τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Στόν ἐσωκομματικό τομέα στίς θέσεις διατυπώθηκε τό καθῆκον τῆς τροποποίησης τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος, τῆς σύγκλησης συνεδρίου τοῦ Κόμματος καί τῆς ἀλλαγῆς τῆς ὀνομασίας του σέ κομμουνιστι-

κό. Ὁ Λένιν ἔβαλε ἐπίσης σ' αὐτές τό καθῆκον τῆς «δημιουργίας ἐπαναστατικῆς Διεθνοῦς κατά τῶν σοσιαλσωβινιστῶν καί κατά τοῦ «κέντρου»».

Ὁ Λένιν ἐξέθεσε τίς «Θέσεις τοῦ 'Απρίλη» σέ δυό συγκεντρώσεις στίς 4 (17) τοῦ 'Απρίλη καί μετά στήν Κεντρική 'Επιτροπή καί τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα». 'Εκπληρώνοντας ἀπόφαση τῆς ΚΕ γιά νά γίνει ἀνοιχτή συζήτηση τῆς λενινιστικῆς πλατφόρμας, ὁ Λένιν ἔγραψε τήν μπροσούρα «Γράμματα γιά τήν τακτική», στήν ὁποία ἔδειξε τό λάθος τῆς θέσης τοῦ Λ. Μπ. Κάμενεφ καί τῶν ὀλιγάριθμων ὁμοϊδεατῶν του πού τάχθηκαν κατά τῆς λενινιστικῆς γραμμῆς γιά σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Ὁ Λένιν στίς ἐργασίες του πού ἔγραψε τίς πρῶτες μέρες τῆς παραμονῆς του στή Ρωσία, στίς ὁμιλίες καί στίς συζητήσεις ἀπόκρουσε ὁλοκληρωτικά τούς ἰσχυρισμούς τῶν ἀντιπάλων του, πού ἤθελαν νά ἀποδείξουν ὅτι δῆθεν ἡ ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη δέν ὁδήγησε ἀκόμη στήν ἐπαναστατική δημοκρατική δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς. Ὁ Λένιν ἀποκάλυψε ὅτι ἦταν ἀβάσιμη καί λαθεμένη ἡ δογματική ἀντιμετώπιση τῆς ἐκτίμησης τῆς δεύτερης ρωσικῆς ἐπανάστασης μέ βάση τά παλιά σχήματα. Ἡ πραγματικότητα ἀποδείχτηκε «πιό πρωτότυπη, πιό ἰδιόμορφη, πιό ποικιλόμορφη»—ἔγραφε ὁ Λένιν (σελ. 133).

Ὁ Λένιν ὑπογράμμιζε ὅτι στή χώρα διαμορφώθηκε δυαδική ἐξουσία—περιπλοκή δυό ἐξουσιῶν: τῆς ἀστικῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης πού συνεχίζει τήν πολιτική τῆς μοναρχίας τοῦ Νικολάου, καί τῶν ὀργάνων τῆς νέας ἐξουσίας—τῶν Σοβιέτ, τά ὁποῖα κάτω ἀπό τήν πίεση τῶν μαζῶν πραγματοποίησαν μιά σειρά ἐπαναστατικά μέτρα, πραγματοποιώντας στήν πράξη τήν ἐπαναστατική-δημοκρατική δικτατορία τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς.

«Ἡ ἰδιομορφία τῆς σημερινῆς στιγμῆς στή Ρωσία—ἔγραφε ὁ Λένιν στίς «Θέσεις τοῦ 'Απρίλη»—βρίσκεται *στό πέρασμα* ἀπό τό πρῶτο στάδιο τῆς ἐπανάστασης, πού ἔδοσε τήν ἐξουσία στήν ἀστική τάξη ἐξαιτίας τῆς ἀνεπαρκοῦς συνειδητότητας καί ὀργάνωσης τοῦ προλεταριάτου—*στό δεύτερο* στάδιό της, πού πρέπει νά δόσει τήν ἐξουσία στά χέρια τοῦ προλεταριάτου καί τῶν φτωχῶν στρωμάτων τῆς ἀγροτιᾶς» (σελ. 114).

Ἡ λενινιστική γραμμή γιά τή νίκη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης ξεκινοῦσε ἀπό τή βασική ἀρχή τοῦ μαρξισμοῦ ὅτι τό πέρασμα στό σοσιαλισμό εἶναι ἀδύνατο χωρίς τήν ἐγκαθίδρυση τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Μέ βάση τή μελέτη τῶν

διδαγμάτων τῆς Παρισινῆς Κομμούνας καί τῆς πείρας τῶν δυό ρωσικῶν ἐπαναστάσεων, ὁ Λένιν στίς «Θέσεις τοῦ 'Απρίλη» πρόβαλε τή δημοκρατία τῶν Σοβιέτ σάν τήν πολιτική μορφή τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. 'Απόδειξε ὅτι ἡ δημοκρατία τῶν Σοβιέτ θά εἶναι ἡ καλύτερη μορφή πολιτικῆς ὀργάνωσης τῆς κοινωνίας κατά τό πέρασμα ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό, παρά ἡ κοινοβουλευτική δημοκρατία.

«"Οχι κοινοβουλευτική δημοκρατία—ἡ ἐπιστροφή ἀπό τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν σ'αὐτή θά ἦταν βῆμα πρός τά πίσω,—ἀλλά δημοκρατία τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, τῶν ἐργατῶν γῆς καί τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν σ'ὅλη τή χώρα, ἀπό τά κάτω ὥς τά πάνω»,—διακήρυξε ὁ Λένιν στίς «Θέσεις τοῦ 'Απρίλη». 'Ο Λένιν ἔδειξε ὅτι τά Σοβιέτ—ἐπαναστατικές μαζικές ὀργανώσεις τῆς πλειοψηφίας τοῦ λαοῦ, πού ἐκφράζουν ἀνοιχτά καί ἄμεσα τή θέλησή του, εἶναι πιό δημοκρατικά ἀπό ὁποιαδήποτε βουλή, ὅτι αὐτά ἐξασφαλίζουν τή δυνατότητα ἄμεσης καί δραστήριας συμμετοχῆς τῶν λαϊκῶν μαζῶν στήν οἰκοδόμηση ὅλης τῆς κρατικῆς ζωῆς ἀπό τά κάτω ὥς τά πάνω. «'Η ἀνθρωπότητα δέν ἔχει δημιουργήσει κι'ἐμεῖς δέν ξέρουμε ὥς τά σήμερα ἀνώτερο, καλύτερο τύπο κυβέρνησης ἀπό τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, τῶν ἐργατῶν γῆς, τῶν ἀγροτῶν καί τῶν στρατιωτῶν βουλευτῶν» (σελ. 147). Αὐτό ἦταν μιά μεγάλη ἐπιστημονική ἀνακάλυψη πού πλούτισε τή μαρξιστική διδασκαλία γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου.

Τό πρόγραμμα τῶν μεταβατικῶν μέτρων πρός τό σοσιαλισμό πού διακηρύχτηκε στίς «Θέσεις τοῦ 'Απρίλη», πρόβλεπε τήν καθιέρωση ἐλέγχου ἀπομέρους τῶν Σοβιέτ πάνω στήν κοινωνική παραγωγή καί διανομή τῶν προϊόντων, ἐθνικοποίηση τῆς γῆς, καθιέρωση ἐλέγχου ἀπομέρους τῶν Σοβιέτ πάνω σ'ὅλες τίς τράπεζες καί ἕνωσή τους σέ μιά ἑνιαία ἐθνική τράπεζα.

'Ο Λένιν μέ βάση τήν ἀντικειμενική ἐκτίμηση τοῦ συσχετισμοῦ τῶν ταξικῶν δυνάμεων πού εἶχαν διαμορφωθεῖ μετά τήν ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη, τόνιζε ὅτι στή Ρωσία εἶναι δυνατό τό εἰρηνικό πέρασμα ὅλης τῆς ἐξουσίας στά Σοβιέτ, χωρίς ἐξέγερση καί ἐμφύλιο πόλεμο, ἀφοῦ ἡ πραγματική δύναμη τῆς ἐπανάστασης βρισκόταν στά χέρια τῶν Σοβιέτ καί ἡ ἀστική τάξη δέν μποροῦσε ὀργανωμένα νά ἐμποδίσει ἕνα τέτιο πέρασμα. Οἱ συνθῆκες αὐτές ἄνοιγαν καί ἐξασφάλιζαν εἰρηνικό δρόμο ἀνάπτυξης τῆς ἐπανάστασης, κατά τόν ὁποῖο ἡ πάλη τῶν τάξεων καί ἡ ἀντικατάσταση τῶν κομμάτων θά συντελοῦνταν μέσα στά Σοβιέτ πολύ πιό ἀνώδυνα. "Οταν εἶχαν ὅλη τήν ἐξουσία τά

Σοβιέτ, στήν πορεία τῆς πρακτικῆς τους δράσης θά πραγματοποιόταν ἀπόσπαση τῶν ἀγροτῶν ἀπό τήν ἀστική τάξη, θά γινόταν παραπέρα προσέγγιση τῆς ἐπαναστατικῆς ἀγροτιᾶς μέ τούς ἐργάτες, θά στερεωνόταν ἡ καθοδήγηση τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Τά Σοβιέτ σάν ἐπαναστατική ἐξουσία πού βασίζεται στή συμμαχία τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν, δηλ. τῆς πλειοψηφίας τοῦ λαοῦ, μποροῦσαν στίς συνθῆκες πού διαμορφώθηκαν τήν ἄνοιξη τοῦ 1917, νά ἐξασφαλίσουν εἰρηνικό πέρασμα ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό. Τά Σοβιέτ, ἔγραφε ὁ Λένιν στίς 13 (26) τοῦ 'Απρίλη 1917, εἶναι τέτια ὀργάνωση ἐξουσίας πού «ἐξασφαλίζει ἐλευθερία καί τάξη μαζί μέ τή δυνατότητα τοῦ εἰρηνικοῦ καί βαθμιαίου περάσματος στό σοσιαλισμό» (σελ. 219).

Μιά σειρά ἄρθρα πού περιέχονται στόν 31ο τόμο τῶν 'Απάντων δείχνουν τή συνεπή διαφωτιστική δουλιά πού ἔκανε ὁ Λένιν ἀπό τίς στῆλες τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» τόν 'Απρίλη τοῦ 1917. Τά ἄρθρα «'Ο πόλεμος καί ἡ Προσωρινή κυβέρνηση», «Πῶς προσδέθηκαν στούς καπιταλιστές», «'Η διακοίνωση τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης» καί ἄλλα εἶναι ὑπόδειγμα πολιτικῶν στηλιτεύσεων πού στρέφονταν κατά τῶν ἀντεπαναστατικῶν ἐνεργειῶν τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης καί τῆς συμβιβαστικῆς πολιτικῆς τῶν ἡγετῶν τῶν ἐσερομενσεβίκικων Σοβιέτ. Στά ἄρθρα τῆς «Πράβντα», στίς πολυάριθμες ὁμιλίες του πρός τούς ἐργάτες καί στρατιῶτες ὁ Λένιν ἐξηγοῦσε καί θεμελίωνε τή γραμμή γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, ἑτοιμάζοντας τίς μάζες γιά τό δεύτερο στάδιο τῆς ἐπανάστασης — τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση.

Τεράστιο ρόλο στήν προετοιμασία αὐτή ἔπαιξαν ἡ Κομματική συνδιάσκεψη τῆς Πετρούπολης καί ἡ VII Πανρωσική κομματική συνδιάσκεψη, πού ἔγιναν τόν 'Απρίλη τοῦ 1917.

'Η συνδιάσκεψη τῆς Πετρούπολης ἔδειξε τή συσπείρωση γύρω ἀπό τό λενινιστικό πρόγραμμα δράσης μιᾶς ἀπό τίς πιό ἰσχυρές ὀργανώσεις τοῦ Κόμματος. 'Από πολλές τοπικές ὀργανώσεις κατέφθαναν ἐπίσης πληροφορίες ὅτι προσχωροῦν στίς «Θέσεις τοῦ 'Απρίλη» τοῦ Λένιν. Οἱ μπολσεβίκοι πού ἐργάζονταν στίς ἐπαρχίες μέσα στίς μάζες τοῦ ἐπαναστατικοῦ λαοῦ, στίς περισσότερες περιπτώσεις διατήρησαν τήν ὀργανωτική τους αὐτοτέλεια, πάλευαν κατά τῆς συμβιβαστικῆς πλειοψηφίας στά Σοβιέτ, δυνάμωναν τή σύνδεση μέ τίς στρατιωτικές ὀργανώσεις καί τήν ἀγροτιά, κατακτοῦσαν ἐπιροή στίς μάζες.

'Η κομματική συνδιάσκεψη τῆς Πετρούπολης ἔγινε σέ συνθῆκες τῆς πολιτικῆς κρίσης τῆς 20-21 τοῦ 'Απρίλη, πού

προκλήθηκε ἀπό τήν ἀγανάκτηση τῶν μαζῶν ἐξαιτίας τῆς διακοίνωσης τοῦ Μιλιουκόφ πρός τούς «συμμάχους», στήν ὁποία ἡ ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση ἐπιβεβαίωνε τήν ἑτοιμότητά της νά συνεχίσει τόν κατακτητικό, ληστρικό πόλεμο. Ἡ κρίση αὐτή ἀποκάλυψε τά πραγματικά ἐλατήρια τῆς διεξαγόμενης ἔμπρακτα ταξικῆς πάλης. Στήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) τῆς 22 τοῦ Ἀπρίλη (5 τοῦ Μάη) ὁ Λένιν καταδίκασε σάν παράκαιρο τό σύνθημα «Κάτω ἡ προσωρινή κυβέρνηση», πού προβλήθηκε τίς μέρες αὐτές ἀπό μερικά μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ ἐπικεφαλῆς τόν σ. Μπαγκντάτιεφ. Ταυτόχρονα στό ἄρθρο «Νά προσέξουν οἱ σύντροφοι!» (πρωτοδημοσιεύεται στά Ἅπαντα) ὁ Λένιν τότε ἀκόμη ἐξηγοῦσε ὅτι ἡ ἀπόφαση τῆς ΚΕ δέν στρεφόταν «κατά τῶν ὀργανωτῶν τῶν μαζικῶν διαδηλώσεων» πού ὑπηρεσία τους «εἶναι ὁ εἰρηνικός καί ἐπιβλητικός μαζικός χαρακτήρας τους» (σελ. 323). Ἡ πορεία τῶν γεγονότων ἐπιβεβαίωσε ὁλοκληρωτικά τή λενινιστική πρόγνωση ὅτι τό ξεμέθυσμα τῶν μαζῶν ἄρχισε καί θά συνεχιστεῖ ὅσο πιό πολύ θά αὐτοξεσκεπάζονται ἡ ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση καί τά συμβιβαστικά κόμματα.

Ὁ Λένιν, τονίζοντας τήν ἀνάγκη νά βγοῦν διδάγματα ἀπό τήν πείρα τῆς πάλης στήν περίοδο τῆς ἀπριλιάτικης κρίσης, μίλησε γιά τήν ὑποχρέωση τῶν μπολσεβίκων νά ἐπιδείξουν στό μέγιστο βαθμό ὀργανωτικότητα καί πειθαρχία. «Δέν ὑπάρχει πιό ἐπικίνδυνο λάθος γιά τό προλεταριακό κόμμα—ἔλεγε ὁ Λένιν—ἀπό τό νά στηρίζει τήν τακτική του σέ ὑποκειμενικές ἐπιθυμίες ἐκεῖ πού χρειάζεται ὀργάνωση» (σελ. 351). Θεωρώντας τό γεγονός αὐτό σάν «τό μεγαλύτερο ἔγκλημα», καί τό σύνθημα τοῦ Σ. Μπαγκντάτιεφ σάν τυχοδιωκτικό, ὁ Λένιν ἔδειξε τί σοβαρή ὑπόθεση τοῦ Κόμματος εἶναι τό δυνάμωμα τοῦ ὀργανωτικοῦ μηχανισμοῦ του, ἡ ἱκανότητα νά προλαβαίνεται ἡ παραβίαση τῶν ἀποφάσεων τῆς ΚΕ ἀπό τίς τοπικές ὀργανώσεις ἤ ἀπό ξεχωριστά μέλη τοῦ Κόμματος.

Στήν VII Πανρωσική συνδιάσκεψη (τοῦ Ἀπρίλη) τοῦ Κόμματος ὁ Λένιν στίς εἰσηγήσεις γιά τήν τρέχουσα στιγμή (ἡ στάση ἀπέναντι στήν Προσωρινή κυβέρνηση καί τόν πόλεμο), πάνω στό ἀγροτικό ζήτημα, γιά τήν τροποποίηση τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος, στίς ὁμιλίες του γιά τή στάση ἀπέναντι στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, πάνω στό ἐθνικό ζήτημα, γιά τήν κατάσταση στή Διεθνή καί γιά ἄλλα ἀνάπτυξε τίς ἰδέες τῶν «Θέσεων τοῦ Ἀπρίλη», ἔδοσε ἀπάντηση στά θεμελιακά ζητήματα τῆς ἐπανάστασης, ἔδειξε τό δρόμο τῆς

πάλης γιά τή νίκη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία καί χάραξε συγκεκριμένο πρόγραμμα βαθμιαίων βημάτων πρός τό σοσιαλισμό. Τό πρόγραμμα αὐτό ξεκινοῦσε ἀπό τήν ὕπαρξη στή Ρωσία τῶν ἀπαραίτητων οἰκονομικῶν προϋποθέσεων τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης πού δημιουργήθηκαν ἀπό τήν ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ. Ταυτόχρονα παιρνόταν ὑπόψη ὅτι ἀπό τεχνικοοικονομική ἄποψη ἡ Ρωσία εἶχε μείνει πολύ πίσω ἀπό τίς πιό ἀναπτυγμένες καπιταλιστικές χῶρες. Ἐκτός ἀπό τόν καπιταλιστικό τρόπο παραγωγῆς πού κυριαρχοῦσε στήν οἰκονομία, στή Ρωσία εἶχαν διατηρηθεῖ ἀκόμη πολυάριθμα ὑπολείμματα προκαπιταλιστικῶν συστημάτων, ἐπιβιώσεις τῆς φεουδαρχίας. Αὐτό καθόριζε τό πολύπλοκο καί τή δυσκολία τοῦ περάσματος στό σοσιαλισμό. Ἀκόμη στά «Γράμματα ἀπό μακριά» ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι ὁ σοσιαλισμός στή Ρωσία δέν εἶναι ἄμεσα καί μονομιᾶς πραγματοποιήσιμος, ὅμως εἶναι πέρα γιά πέρα πραγματοποιήσιμος καί ὅτι εἶναι ζωτικά ἀναγκαῖα μιά σειρά μέτρα, τά ὁποῖα στό σύνολό τους καί στήν ἀνάπτυξή τους θά ἐξασφαλίσουν τό πέρασμα στό σοσιαλισμό.

Ὁ Λένιν ἔδειξε τό ἀβάσιμο καί τό λάθος τῆς θέσης τοῦ Λ. Κάμενεφ καί τοῦ Α. Ρίκοφ, πού ἐπαναλάβαιναν τούς μενσεβίκικους ἰσχυρισμούς ὅτι δέν ὑπῆρχαν οἱ ἀντικειμενικές συνθῆκες γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση στή Ρωσία. «Αὐτό δέν εἶναι μαρξισμός, ἀλλά παρωδία μαρξισμοῦ» (σελ. 363)—ἔτσι χαρακτήρισε ὁ Λένιν τή συνθηκόλογη γραμμή τῶν ἀντιπάλων του, ὅτι δῆθεν ὁ σοσιαλισμός πρέπει νά ἔρθει στή Ρωσία ἀπό ἄλλες χῶρες, πιό ἀναπτυγμένες. Ὁ Λένιν ἀπόκρουσε ἐπίσης τούς ἰσχυρισμούς τῶν ὀπορτουνιστῶν ὅτι εἶναι ἀδύνατο καί ἀνοργάνωτο τό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας. Ἡ ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη ἔδειξε στήν πράξη τί τεράστιες ἐπαναστατικές δυνατότητες κρύβονταν στά ἔγκατα τῆς ἐργατικῆς τάξης, πόσο εἶναι ζωντανές ἀνάμεσα στούς ἐργάτες οἱ παραδόσεις τῶν μεγάλων ταξικῶν μαχῶν τοῦ 1905-1907.

Τό λενινιστικό πρόγραμμα τῶν μεταβατικῶν μέτρων γιά τό πέρασμα στό σοσιαλισμό στή Ρωσία ἦταν μιά πολύ μεγάλη ἐπίτευξη τοῦ δημιουργικοῦ μαρξισμοῦ, πού πλούτισε τή θεωρία καί τήν πράξη τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ. Πρέπει, ἔλεγε ὁ Λένιν στή συνδιάσκεψη τοῦ Ἀπρίλη, νά τοποθετήσουμε τό ζήτημα γιά τό σοσιαλισμό διαφορετικά ἀπ'ὅ,τι τοποθετοῦνταν πρίν, πρέπει νά τό μετατοπίσουμε στόν τομέα τῆς πρακτικῆς. Ἀντί τῶν γενικῶν θέσεων γιά τό πέρασμα στό σοσιαλισμό «πρέπει νά μιλᾶμε γιά συγκεκριμένα βήματα καί μέτρα. Ὁρι-

σμένα ἀπό αὐτά ὡρίμασαν, ἄλλα ὄχι ἀκόμη» (σελ. 356). Ταυτόχρονα ὁ Λένιν ὑπογράμμιζε πάντα ὅτι ἀποφασιστικός ὅρος εἶναι ἡ κατάληψη τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἀπό τήν ἐργατική τάξη καί τή φτωχή ἀγροτιά.

Στήν ἐκτίμηση τῶν συγκεκριμένων μέτρων καί βημάτων πρός τό σοσιαλισμό ὁ Λένιν ξεκινοῦσε, πρῶτο, ἀπό τό ἄν ὡρίμασαν οἰκονομικά καί ἄν εἶναι πραγματοποιήσιμα τεχνικά στό δοσμένο στάδιο, δεύτερο, ἄν θά βροῦν αὐτά τά μέτρα καί βήματα τήν ὑποστήριξη τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργαζομένων. Ὁ Λένιν στά ἄρθρα καί τίς ὁμιλίες του, ξεσκεπάζοντας τήν ἀστική συκοφαντία ὅτι τό Μπολσεβίκικο κόμμα σκοπεύει νά «εἰσάγει» σοσιαλισμό μέ ἕνα διάταγμα, χωρίς νά πάρει ὑπόψη του τίς ἀντικειμενικές οἰκονομικές συνθῆκες καί τή θέληση τῆς πλειοψηφίας τοῦ πληθυσμοῦ, ἐξηγοῦσε ὅτι τά Σοβιέτ κανένα μετασχηματισμό πού δέν ὡρίμασε καί στήν οἰκονομική πραγματικότητα καί στή συνείδηση τῆς πλειοψηφίας τοῦ λαοῦ δέν «εἰσάγουν», δέν σκέπτονται καί δέν πρέπει νά «εἰσάγουν». Ὅμως ὁ Λένιν ἐπιτέθηκε δριμύτατα κατά τῆς ἀναβολῆς τέτιων βημάτων πρός τό σοσιαλισμό, πού πρακτικά ὡρίμασαν ἐντελῶς. «Εἶναι ἀπαραίτητο—ἔγραφε ὁ Λένιν στήν ἐργασία του «Τά πολιτικά κόμματα τῆς Ρωσίας καί τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου»—τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν κτλ. βουλευτῶν νά κάνουν τώρα ἀμέσως τά βήματα πού μποροῦν νά γίνουν στήν πράξη γιά τήν πραγματοποίηση τοῦ σοσιαλισμοῦ» (σελ. 195). Στήν πρώτη γραμμή ὁ Λένιν ἀπαιτοῦσε ἀπό τά Σοβιέτ τήν πραγματοποίηση μέτρων πού ἐξασφάλιζαν τήν ἄμεση βελτίωση τῆς ζωῆς τῶν ἐργαζομένων. Νά ἐπιτευχθεῖ νά ἔχει κάθε οἰκογένεια τό ψωμί της, κάθε μικρό παιδί νά ἔχει ἕνα μπουκάλι γάλα, τά παλάτια καί τά πλούσια διαμερίσματα πού ἐγκαταλείφθηκαν ἀπό τόν τσάρο καί τήν ἀριστοκρατία νά χρησιμοποιηθοῦν πρός τό συμφέρον τῶν ἄστεγων, τῶν ἄπορων—αὐτά καί ἄλλα μέτρα εἶχαν χαραχτεῖ ἀκόμη στά «Γράμματα ἀπό μακριά». Τό λενινιστικό σχέδιο περάσματος στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν διαποτισμένο ἀπό τή βαθιά πίστη στίς δυνάμεις τῆς ἐργατικῆς τάξης, στίς δημιουργικές ἱκανότητες τοῦ λαοῦ πού ἀπελευθερώνεται ἀπό τό ζυγό τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν. Ὁ Λένιν προσπαθοῦσε νά πετύχει τό δυνάμωμα τῆς δραστηριότητας καί τῆς ὀργανωτικότητας, ἐπιδίωκε τήν ὁλόπλευρη χρησιμοποίηση τῆς πρωτοβουλίας καί τῆς ποικιλόμορφης δημιουργικότητας τῶν μαζῶν, θεωρώντας τα σάν τόν κύριο ὅρο γιά τή νίκη τῆς ἐπανάστασης, γιά τήν πραγματοποίηση βημάτων πρός τό

σοσιαλισμό, μετά τήν ἑδραίωση τῆς ἐξουσίας τῶν Σοβιέτ.

Κατά τή συγκεκριμενοποίηση τοῦ προγράμματος τῶν πρακτικῶν βημάτων πρός τό σοσιαλισμό μπῆκαν ἐπίσης σ᾿αὐτό οἱ διεκδικήσεις ἐπιβολῆς ἐλέγχου τῶν Σοβιέτ πάνω στά ἱδρύματα τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων καί στά μεγαλύτερα μονοπώλια τῶν καπιταλιστῶν (λογουχάρη τό συνδικάτο τῶν ἐργοστασιαρχῶν ζάχαρης, τό Προντούγκολ, τό Προνταμέτ κ.ἄ.), ἐφαρμογῆς προοδευτικῆς φορολογίας τῶν ἐσόδων καί τῆς περιουσίας τῶν μεγάλων καπιταλιστῶν. Τά μέτρα αὐτά ἦταν πέρα γιά πέρα ρεαλιστικά καί πρακτικά πραγματοποιήσιμα. Ὕστερα ἀπό τέτια μέτρα, ἔγραφε ὁ Λένιν στό ἄρθρο του «Ἕνα ἀπό τά θεμελιακά ζητήματα»—«τό *πραγματικό* πέρασμα τῆς Ρωσίας στό σοσιαλισμό θά εἶναι *ἀναπόφευκτο* καί ἡ ἐπιτυχία ἑνός τέτιου περάσματος *ἐξασφαλισμένη*» (σελ. 303).

Ὁ Λένιν θεωροῦσε τόν ἔλεγχο πάνω στίς τράπεζες καί τά καπιταλιστικά συνδικάτα σάν μεταβατικό καί προπαρασκευαστικό μέτρο πρός τήν ἐθνικοποίηση, τή μετατροπή τῶν βασικῶν μέσων παραγωγῆς σέ παλλαϊκή ἰδιοκτησία. Στό ζήτημα πού ἔβαλε ἡ ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης: ἄν πρέπει ὁ λαός νά πάρει στά χέρια του τίς τράπεζες, τά συνδικάτα καί ἄλλα μονοπώλια τῶν καπιταλιστῶν, ὁ Λένιν ἀκόμη τόν Ἀπρίλη τοῦ 1917 ἔδοσε ξεκάθαρη καί συγκεκριμένη ἀπάντηση: «Πρέπει χωρίς καθυστέρηση *νά ἑτοιμάζουμε* τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, τά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν τῶν τραπεζικῶν ὑπαλλήλων κτλ. νά ἐγκαινιάσουν τά ἐφικτά ἀπό πρακτική ἄποψη καί ἀπόλυτα πραγματοποιήσιμα μέτρα, πρῶτα γιά τή συγχώνευση ὅλων τῶν τραπεζῶν σέ μιά ἐθνική τράπεζα, ὕστερα γιά τόν ἔλεγχο τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν πάνω στίς τράπεζες καί τά καπιταλιστικά συνδικάτα, καί μετά γιά τήν ἐθνικοποίησή τους, δηλαδή τή μεταβίβασή τους στήν ἰδιοκτησία ὅλου τοῦ λαοῦ» (σελ. 202). Ἡ συνδιάσκεψη τοῦ Ἀπρίλη ἐνέκρινε τήν πρόταση τοῦ Λένιν γιά νά συμπεριληφθεῖ στό Πρόγραμμα τοῦ Κόμματος ἡ διεκδίκηση τῆς «ἐθνικοποίησης μιᾶς σειρᾶς τῶν πιό ἕτοιμων γιά τό σκοπό αὐτό συνδικάτων κτλ.».

Στή λενινιστική ἀπόφαση γιά τήν τρέχουσα στιγμή, πού ψηφίστηκε ἀπό τή συνδιάσκεψη τοῦ Ἀπρίλη, γιά πρώτη φορά διατυπώθηκε ἡ θέση ὅτι εἶναι δυνατό νά χρησιμοποιηθεῖ ὁ κρατικός καπιταλισμός πρός τό συμφέρον τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ μετά τή νίκη τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης. Στίς συνθῆκες τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, ὅπου κυριαρχεῖ ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία στά μέσα παραγωγῆς, ἀναφέρεται στήν ἀπόφαση, ἡ

ἀνάπτυξη τοῦ κρατικοῦ μονοπωλιακοῦ καπιταλισμοῦ, τά μέτρα γιά τήν κρατικοποίηση τῆς παραγωγῆς ἀναπόφευκτα συνδέονται μέ τό δυνάμωμα τῆς ἐκμετάλλευσης τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν, μέ τό δυνάμωμα τῆς καταπίεσης καί τῆς ἀντίδρασης, πού ὁδηγοῦν στόν πλουτισμό τῶν μεγάλων καπιταλιστῶν καί ληστεύουν τίς λαϊκές μάζες. Ὅμως μετά τή νίκη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, τό πέρασμα τῆς κρατικῆς ἐξουσίας στά χέρια τοῦ προλεταριάτου καί τῆς κατάργησης τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας στά μέσα παραγωγῆς, οἱ μέθοδοι τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ μποροῦν νά ἐξυπηρετήσουν τά συμφέροντα τοῦ σοσιαλιστικοῦ μετασχηματισμοῦ τῆς κοινωνίας.

Τό λενινιστικό πρόγραμμα τῶν μεταβατικῶν μέτρων πρός τό σοσιαλισμό ἔπαιρνε ὑπόψη του τήν ἰδιομορφία τῆς οἰκονομίας τῆς Ρωσίας, τήν ὕπαρξη διαφόρων τρόπων παραγωγῆς, τό διαφορετικό ἐπίπεδο ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας καί τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Ἄν στή μεγάλη καπιταλιστική βιομηχανία ὑπῆρχαν οἱ ἀντικειμενικές προϋποθέσεις γιά τήν ἄμεση καθιέρωση ἐλέγχου τῶν Σοβιέτ πάνω στήν παραγωγή καί τή διανομή τῶν προϊόντων, καί μετά καί γιά τή σοσιαλιστική κοινωνικοποίηση τῶν μέσων παραγωγῆς, ὅμως γιά τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας χρειάζονταν μιά σειρά μεταβατικά μέτρα. Ἦταν ἀνάγκη νά παρθεῖ ὑπόψη ἐπίσης καί τό ὅτι στήν ἀγροτική οἰκονομία ἦταν ἰσχυρά ἀκόμη τά ὑπολείμματα τῆς φεουδαρχίας.

Ὁ Λένιν, οἱ μπολσεβίκοι πρόβαλλαν σάν τό πρώτιστο ἐπαναστατικό οἰκονομικό μέτρο στόν τομέα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, τήν ἐξάλειψη τῆς τσιφλικάδικης γαιοκτησίας καί τήν ἐθνικοποίηση ὅλης τῆς γῆς. «Δήμευση ὅλης τῆς γῆς τῶν τσιφλικάδων. Ἐθνικοποίηση *ὅλης* τῆς γῆς τῆς χώρας, διάθεση τῆς γῆς ἀπό τά τοπικά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν γῆς καί τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν», αὐτή ἡ προγραμματική διεκδίκηση, πού ἦταν γραμμένη στίς «Θέσεις τοῦ Ἀπρίλη», ἀπό νωρίτερα ἀκόμη εἶχε θεμελιωθεῖ βαθιά καί ὁλόπλευρα στίς ἐργασίας τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τό ἀγροτικό ζήτημα. Ἡ ἐθνικοποίηση τῆς γῆς ἀποτελοῦσε ὥριμη οἰκονομική ἀναγκαιότητα, ἀνταποκρινόταν στά συμφέροντα τῆς πλειοψηφίας τῶν ἀγροτῶν. Σέ συνθῆκες περάσματος στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἡ ἐθνικοποίηση τῆς γῆς μετατρεπόταν σέ βῆμα πρός τό σοσιαλισμό.

Τεράστια σημασία εἶχε ἡ εἰσήγηση τοῦ Λένιν πάνω στό ἀγροτικό ζήτημα στή συνδιάσκεψη τοῦ Ἀπρίλη, στήν ὁποία θεμελιωνόταν ἡ μπολσεβίκικη διεκδίκηση ἐθνικοποίησης τῆς

γῆς. Ἡ ζωή ἐπιβεβαίωσε ἀπόλυτα τό ἀβάσιμο τοῦ ἀγροτικοῦ προγράμματος δημοτικοποίησης τῆς γῆς πού ψηφίστηκε στό IV συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ τούς ψήφους τῶν μενσεβίκων. Στίς νέες συνθῆκες θυελλώδους ἀνάπτυξης τοῦ ἀγροτικοῦ κινήματος ἦταν ἀπόλυτα ἀπαραίτητη ἡ ἀντικατάσταση τοῦ ἀντιμαρξιστικοῦ αὐτοῦ ἀγροτικοῦ προγράμματος, πού ἐξυπηρετοῦσε τά συμφέροντα τοῦ κουλάκου, ὁ ὁποῖος εἶχε ἑδραιώσει τή θέση του ὕστερα ἀπό τήν ἀγροτική πολιτική τοῦ Στολίπιν.

Οἱ «Θέσεις τοῦ Ἀπρίλη» καί οἱ ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης τοῦ Ἀπρίλη τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων ἔδειχναν στήν ἀγροτιά τό μοναδικά σωστό δρόμο ἐπαναστατικῆς λύσης τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος. Τό Μπολσεβίκικο κόμμα σέ ἀντίθεση μέ τήν πολιτική τῆς ἀστικῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης καί παρά καί ἐνάντια στίς προτροπές τῶν μενσεβίκων καί ἐσέρων, καλοῦσε τούς ἀγρότες σέ ἄμεση, αὐτόβουλη πραγματοποίηση τῶν μετασχηματισμῶν στή γῆ, σέ ἄμεση δήμευση ὅλης τῆς τσιφλικάδικης γῆς, καθώς ἐπίσης τῆς γῆς τῆς τσαρικῆς οἰκογένειας, τῶν ἐκκλησιῶν καί τῶν ἄλλων γαιῶν, μέ ἀπόφαση τῶν τοπικῶν Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν. Τό Κόμμα συμβούλευε τούς ἀγρότες νά πάρουν τή γῆ ὀργανωμένα, χωρίς νά καταστρέφουν τήν περιουσία καί φροντίζοντας γιά τήν αὔξηση τῆς παραγωγῆς ἀγροτικῶν προϊόντων.

Στό λενινιστικό πλάνο προβλεπόταν ἡ δημιουργία μεγάλων ὑποδειγματικῶν νοικοκυριῶν στή βάση τῶν δημευθέντων τσιφλικάδικων κτημάτων πού θά τά διηύθυναν γιά λογαριασμό τῆς κοινωνίας τά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν τῶν ἐργατῶν τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, μέ τήν καθοδήγηση τῶν γεωπόνων καί μέ τή χρησιμοποίηση τῶν πιό καλῶν τεχνικῶν μέσων. Ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι ἡ δημιουργία τέτιων νοικοκυριῶν — σύμφωνα μέ τή θέληση τοῦ λαοῦ καί τήν ἀπόφαση τῶν τοπικῶν Σοβιέτ — ἀνταποκρίνεται στά συμφέροντα τῆς ἀνάπτυξης μιᾶς ὀρθολογιστικῆς μεγάλης οἰκονομίας καί τῆς αὔξησης τῆς παραγωγῆς τῶν σιτηρῶν.

Ὁ Λένιν ἐξηγοῦσε στούς ἐργαζόμενους ἀγρότες ὅτι εἶναι ἀνάγκη στό μέλλον τό βαθμιαῖο πέρασμα ἀπό τά μικρά κομματιασμένα νοικοκυριά στήν κοινωνική παραγωγή. Τό μικρό ἀτομικό νοικοκυριό δέν εἶναι σέ θέση νά ἀπαλλάξει τίς ἀγροτικές μάζες ἀπό τήν ἐξαθλίωση καί τήν ἐκμετάλλευση, — «πρέπει *νά σκεφτοῦμε* γιά τό πέρασμα στό μεγάλο κοινωνικό νοικοκυριό καί *νά καταπιαστοῦμε ἀμέσως μ' αὐτό,* διδάσκοντας τίς μάζες *καί διδασκόμενοι ἀπό τίς μάζες* τά κατάλληλα ἀπό πρακτική ἄποψη μέτρα γιά ἕνα τέτιο πέρασμα» (σελ. 272). Τό

Μπολσεβίκικο κόμμα υποστήριζε τά πρακτικά βήματα πού ἐπιχειροῦσαν οἱ ἀγρότες γιά τήν ὀργάνωση τῆς κοινωνικῆς καλλιέργειας τῆς γῆς, τίς ἐπαναστατικές πρωτοβουλίες τῶν πρωτοπόρων ἀγροτικῶν ἐπιτροπῶν, πού ἔπαιρναν τή γῆ τῶν τσιφλικάδων στά χέρια τους καί χρησιμοποιοῦσαν τίς μηχανές καί τά ἐργαλεῖα τῶν κτημάτων σάν κοινή ἰδιοκτησία. Ὁ Λένιν, ὑπογραμμίζοντας μιά παρόμοια πρωτοβουλία τῶν ἀγροτῶν τῆς Πένζα, ἔλεγε στήν κομματική συνδιάσκεψη τοῦ Ἀπρίλη ὅτι οἱ ἀγρότες «θά καταλήξουν μόνοι τους στό συμπέρασμα ὅτι εἶναι ἀνάγκη τά σύνεργα νά χρησιμοποιοῦνται ὄχι μόνο γιά τά μικρά νοικοκυριά, ἀλλά καί γιά τήν καλλιέργεια ὅλης τῆς γῆς. Πῶς τό κάνουν αὐτό, δέν ἔχει σημασία: ἄν ἑνώνουν τά χωράφια γιά κοινό ὄργωμα καί σπορά, αὐτό δέν τό ξέρουμε, καί δέν ἔχει σημασία ἄν τό κάνουν μέ διάφορους τρόπους» (σελ. 420).

Ἡ συνδιάσκεψη τοῦ Ἀπρίλη, ξεκινώντας ἀπό τή λενινιστική θέση γιά τή συμμαχία τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τήν ἀγροτιά, στήν ὁποία καθοδηγητικό ρόλο θά παίξουν οἱ ἐργάτες, ἔβαλε σάν ὑποχρεωτικό ὅρο νίκης τῆς ἐπανάστασης, στήν ἀπόφασή της πάνω στό ἀγροτικό ζήτημα, τήν ἔκβαση τῆς ἐπανάστασης σέ ἄμεση ἐξάρτηση ἀπό τό «ἄν θά κατορθώσει τό προλεταριάτο τῆς πόλης νά πάρει μαζί του τό προλεταριάτο τῆς ὑπαίθρου καί νά συνενώσει μ᾽αὐτό τή μάζα τῶν μισοπρολετάριων τοῦ χωριοῦ» (σελ. 426)· ἡ συνδιάσκεψη καλοῦσε τό Κόμμα νά ὑποστηρίζει ὁλόπλευρα τά ἐπαναστατικά βήματα τῆς ἀγροτιᾶς καί νά εἰσάγει στό ἀγροτικό κίνημα τό μάξιμουμ ὀργανωτικότητας.

Κατά τή συζήτηση στή συνδιάσκεψη τοῦ Ἀπρίλη τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος, ὁ Λένιν στήν ὁμιλία του θεμελίωσε τήν μπολσεβίκικη διεκδίκηση τῆς αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν. Κάνοντας κριτική στίς λαθεμένες ἀπόψεις τοῦ Γκ. Πιατακόφ, πού προσπάθησε νά ἐπιβάλει στό Κόμμα τήν ἄρνηση τοῦ δικαιώματος αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν, ὁ Λένιν ἔλεγε ὅτι μιά τέτια πολιτική «σέ τίποτε ἄλλο δέν θά μποροῦσε νά ὁδηγήσει σέ περίπτωση ἐπιτυχίας, παρά στό πέρασμα τῶν ρώσων σοσιαλδημοκρατῶν σέ σωβινιστικές θέσεις» (σελ. 437-438). Ἡ συνδιάσκεψη ψήφισε τήν ἀπόφαση γιά τό ἐθνικό ζήτημα τήν ὁποία ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν, πού βασικό σημεῖο της ἦταν ἡ ἀναγνώριση σέ ὅλα τά ἔθνη, πού βρίσκονταν στή σύνθεση τῆς Ρωσίας, τοῦ δικαιώματος ἐλεύθερου ἀποχωρισμοῦ καί τοῦ σχηματισμοῦ ἀνεξάρτητου κράτους. Στήν ἀπόφαση τονιζόταν ὅτι τό ζήτημα, ἄν εἶναι σκόπιμος ὁ ἀποχωρισμός αὐτοῦ ἤ ἐκείνου τοῦ ἔθνους, τό Κόμμα πρέπει νά τό λύσει στήν κάθε ξεχωριστή περίπτωση ἀπό τήν ἄποψη τῶν

συμφερόντων ὅλης τῆς κοινωνικῆς ἀνάπτυξης καί τῶν συμφερόντων τῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου γιά τό σοσιαλισμό.

Ὁ Λένιν ἔδινε τεράστια σημασία στήν ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος. Στήν εἰσήγηση πάνω στό ζήτημα αὐτό ὁ Λένιν ἐξέθεσε τίς κατευθύνσεις μέ βάση τίς ὁποῖες ἔπρεπε νά γίνει ἡ ἐπεξεργασία τοῦ προγράμματος. Τίς κατευθύνσεις αὐτές τίς καθόριζε ὁ Λένιν στό προσχέδιο τοῦ πέμπτου «Γράμματος ἀπό μακριά» (σελ. 58-59), καί μετά τίς συμπλήρωσε καί τίς ἀνάπτυξε τόν Ἀπρίλη-Μάη τοῦ 1917, καί ἔχουν συμπεριληφθεῖ στήν μπροσούρα «Ὑλικά σχετικά μέ τήν ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος». Στό σχέδιο τροποποιήσεων τοῦ θεωρητικοῦ, τοῦ πολιτικοῦ καί μερικῶν ἄλλων μερῶν τοῦ προγράμματος, ὁ Λένιν διατύπωσε τήν κεντρική ἰδέα τοῦ νέου προγράμματος τοῦ Κόμματος πού ἔβαζε σάν σκοπό του τήν ἐπίτευξη τῆς νίκης τοῦ σοσιαλισμοῦ. «Γι'αὐτό στήν ἡμερήσια διάταξη τῆς ἐποχῆς πού ζοῦμε μπαίνει, λόγω τῶν ἀντικειμενικῶν συνθηκῶν, ἡ ὁλόπλευρη, ἄμεση προετοιμασία τοῦ προλεταριάτου γιά τήν κατάκτηση τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας μέ σκοπό τήν ἐφαρμογή τῶν οἰκονομικῶν καί πολιτικῶν μέτρων πού ἀποτελοῦν τό περιεχόμενο τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης» (Ἅπαντα, 5η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 32ος, σελ. 140).

Ἡ Πανρωσική συνδιάσκεψη (τοῦ Ἀπρίλη) ἐνέκρινε ὁμόφωνα τή λενινιστική γραμμή γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί τήν κατάκτηση τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἀπό τήν ἐργατική τάξη καί τή φτωχή ἀγροτιά στό πρόσωπο τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, τῶν στρατιωτῶν καί τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν, τό σχέδιο τῶν μεταβατικῶν μέτρων πρός τό σοσιαλισμό. «Τέτια μέτρα—τονίζεται στίς ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης—ὡρίμασαν πλήρως οἰκονομικά, ἀπό τεχνική ἄποψη χωρίς ἀμφιβολία εἶναι ἄμεσα πραγματοποιήσιμα, ἀπό πολιτική ἄποψη *μποροῦν* νά συναντήσουν τήν ὑποστήριξη τῆς συντριπτικῆς πλειοψηφίας τῶν ἀγροτῶν, πού κερδίζουν ἀπό κάθε ἄποψη ἀπό αὐτούς τούς μετασχηματισμούς». Ἡ συνδιάσκεψη συνέστησε στά τοπικά Σοβιέτ, ἐκτός ἀπό τά μέτρα αὐτά, νά πραγματοποιήσουν γενική ὑποχρεωτική ἐργασία καί ἄλλους μετασχηματισμούς, ὅταν συνειδητά καί ἀποφασιστικά ἀφομοιωθεῖ ἡ πρακτική τους ἀναγκαιότητα ἀπό τή συντριπτική πλειοψηφία τοῦ λαοῦ.

Χαράχτηκαν ἐπίσης πρακτικά μέτρα γιά τό ξεπέρασμα τῆς οἰκονομικῆς ἐρείπωσης πού εἶχε προκαλέσει ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος καί ἡ ὁποία ἐπιδεινωνόταν ἀπό τήν ἀντιλαϊκή πολιτική τῆς ἀστικῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης καί γινόταν ὀξύτερη ἀπό

τήν τακτική τῶν τσιφλικάδων καί μεγαλοεπιχειρηματιῶν τῶν τραπεζῶν καί τῶν καπιταλιστικῶν συνδικάτων. Στήν κομματική συνδιάσκεψη τοῦ 'Απρίλη ὁ Λένιν ἔλεγε ὅτι τό οἰκονομικό πρόγραμμα πρέπει νά δείχνει μέ τί τρόπο θά βγοῦμε ἀπό τήν οἰκονομική ἐρείπωση, ὅτι τά βήματα πρός τό σοσιαλισμό πρέπει νά συνδέονται μέ τά καθήκοντα τῆς πάλης κατά τῆς ἐρείπωσης.

Στά ἔργα πού ἔχουν περιληφθεῖ σέ τοῦτο τόν τόμο ὑπογραμμίζεται ἡ μεγάλη διεθνής σημασία τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία. «Στό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας ἔλαχε ἡ μεγάλη τιμή νά ἀρχίσει, ὅμως αὐτό δέν σημαίνει νά ξεχνάει πώς τό κίνημα καί ἡ ἐπανάστασή του ἀποτελοῦν μόνο ἕνα μέρος τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ προλεταριακοῦ κινήματος», — ἔλεγε ὁ Λένιν στόν ἐναρκτήριό του λόγο στή συνδιάσκεψη τοῦ Κόμματος τοῦ 'Απρίλη. 'Η ἐργατική τάξη τῆς Ρωσίας πάντα ἦταν καί θά εἶναι πιστή στή λενινιστική σημαία τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ.

* *
*

Στόν 31ο τόμο περιλαμβάνονται μιά σειρά ἐργασίες τοῦ Β. Ι. Λένιν πού δέν δημοσιεύτηκαν πρίν στά "Απαντα: «Προσχέδιο τοῦ πέμπτου «Γράμματος ἀπό μακριά»», στό ὁποῖο ὁ Β. Ι. Λένιν χάραξε τό σχέδιο τροποποίησης τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος· τά ντοκουμέντα πού συνδέονται μέ τήν ἐπιστροφή τοῦ Β. Ι. Λένιν στή Ρωσία τόν 'Απρίλη τοῦ 1917· ἀπαντήσεις στίς ἐρωτήσεις τῶν σουηδῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν καί ὁ λόγος του στή σύσκεψη μ' αὐτούς στίς 31 τοῦ Μάρτη (13 τοῦ 'Απρίλη) 1917 στή Στοκχόλμη. Τά ντοκουμέντα αὐτά δημοσιεύτηκαν στό ὄργανο τῶν σουηδῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν «Politiken» τῆς 14 καί 15 τοῦ 'Απρίλη 1917. Στόν τόμο ἀνατυπώνεται τό ρεπορτάζ τῆς ἐφημερίδας γιά τό λόγο τοῦ Β. Ι. Λένιν μέ τόν ἐρχομό του στήν Πετρούπολη, πού ἐκφώνησε στίς 3 (16) τοῦ 'Απρίλη στήν πλατεία τοῦ σταθμοῦ Φιλλανδίας ἀπό τό θωρακισμένο αὐτοκίνητο πρός τούς ἐργάτες, τούς στρατιῶτες καί τούς ναῦτες, καί ὁ λόγος στίς 4 (17) τοῦ 'Απρίλη στή συγκέντρωση τῶν μπολσεβίκων πού πῆραν μέρος στήν Πανρωσική σύσκεψη τῶν Σοβιέτ.

Στόν τόμο ἔχουν περιληφθεῖ ἐπίσης οἱ λόγοι στό συλλαλητήριο τῶν στρατιωτῶν τοῦ τάγματος θωρακισμένων ἁρμάτων στίς 15 (28) τοῦ 'Απρίλη καί στή συνεδρίαση τοῦ Στρατιωτικοῦ τμήματος τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης στίς 17 (30) τοῦ 'Απρίλη, πού ἐκφώνησε ὁ Λένιν ἐξαιτίας τῆς συκοφαντικῆς ἐκστρατείας, τήν

όποία ξεσήκωσε ό άστικός τύπος κατά τῶν μπολσεβίκων. Γιά πρώτη φορά δημοσιεύονται οἱ ἀπαντήσεις στίς ἐρωτήσεις πού ὑποβλήθηκαν στή συνεδρίαση τοῦ Στρατιωτικοῦ τμήματος. Γιά πρώτη φορά περιλαμβάνονται στά Ἅπαντα οἱ ἀναδημοσιευόμενες ἀπό τήν μπολσεβίκικη ἐφημερίδα «Βολνά» (Χέλσινγκφορς) παράγραφοι 25 καί 26 τῆς ἐργασίας του «Τά πολιτικά κόμματα τῆς Ρωσίας καί τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου» πού δέν εἶχαν συμπεριληφθεῖ στίς ξεχωριστές ἐκδόσεις τῆς μπροσούρας· οἱ παράγραφοι αὐτοί περιέχουν ἀπαντήσεις στά ἐρωτήματα: «Πρέπει ἄραγε νά ἀναχωρήσουν οἱ πολιτικοί πρόσφυγες γιά τή Ρωσία μέσω Ἀγγλίας;» καί «Πρέπει ἄραγε νά ἀναχωρήσουν οἱ πολιτικοί πρόσφυγες γιά τή Ρωσία μέσω Γερμανίας;».

Στόν τόμο δημοσιεύονται γιά πρώτη φορά τρία ἄρθρα πού δημοσιεύτηκαν στήν «Πράβντα»: «Νά προσέξουν οἱ σύντροφοι!» μέ τόν ἐπίλογο «Ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή», «Ἐμπρηστική προπαγάνδα κυβερνητικῆς ἐφημερίδας» καί «Ἕνα πάρα πολύ χοντρό ψέμα», τό σχέδιο ἀπόφασης τῆς μπολσεβίκικης ὁμάδας τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν σχετικά μέ τό «Δάνειο ἐλευθερίας», καθώς ἐπίσης περιλήψεις ἐφημερίδων τῶν εἰσηγήσεων καί λόγων τοῦ Β. Ι. Λένιν στή συνδιάσκεψη τῆς Πετρούπολης καί στήν VII Πανρωσική συνδιάσκεψη (τοῦ Ἀπρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ).

Ὁρισμένοι λόγοι στή συνδιάσκεψη τοῦ Ἀπρίλη δίνονται σέ δυό παραλλαγές τῶν πρακτικῶν· περιλαμβάνονται ἐπίσης οἱ σπουδαιότερες ἐρωτήσεις καί ἀπαντήσεις κατά τή διεξαγωγή τῶν συζητήσεων πού δέν δημοσιεύτηκαν πρίν στά Ἅπαντα.

Στό τμῆμα «Προπαρασκευαστικά ὑλικά» δημοσιεύονται τά παρακάτω ντοκουμέντα: σχέδιο τοῦ τέταρτου «Γράμματος ἀπό μακριά.— Πῶς νά πετύχουμε τήν εἰρήνη;» καί σχέδια τοῦ ἄρθρου «Ἡ ἐπανάσταση στή Ρωσία καί τά καθήκοντα τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν», τό σχέδιο καί οἱ θέσεις τῆς διάλεξης «Ἡ ρωσική ἐπανάσταση, ἡ σημασία της καί τά καθήκοντά της» πού ἔγινε στή Ζυρίχη στίς 14 (27) τοῦ Μάρτη 1917.

Στά Παραρτήματα δημοσιεύεται Ἀνακοινωθέν τῆς πρώτης ὁμάδας τῶν πολιτικῶν προσφύγων πού ἐπέστρεψαν στή Ρωσία μέσω Γερμανίας, πού ἔδοσε ὁ Β. Ι. Λένιν στή Στοκχόλμη στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Politiken». Τό ντοκουμέντο εἶναι πολύ πιθανό ὅτι ἀνήκει στόν Β. Ι. Λένιν.

Τό Ἰνστιτοῦτο μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ
τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ

B. I. ΛΕΝΙΝ
1916

ΣΧΕΔΙΟ ΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ 4 (17) ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ 1917[1]

Οἱ πληροφορίες πού ἔχουν φτάσει αὐτή τή στιγμή, 17.III. 1917, στή Ζυρίχη ἀπό τή Ρωσία εἶναι τόσο πενιχρές καί τά γεγονότα ἐξελίσσονται στή χώρα μας τόσο γοργά, ὥστε μόνο μέ μεγάλη περίσκεψη μπορεῖ νά κρίνει κανείς τήν κατάσταση.

Σύμφωνα μέ τά χθεσινά τηλεγραφήματα ὁ τσάρος παραιτήθηκε πιά καί ἡ νέα ὀχτωβριστική-καντέτικη κυβέρνηση[2] ἔκλεισε κιόλας συμφωνία μέ ἄλλους ἐκπροσώπους τῆς δυναστείας τῶν Ρομάνοφ. Σήμερα ὑπάρχει ἡ πληροφορία ἀπό τήν 'Αγγλία ὅτι ὁ τσάρος δέν παραιτήθηκε ἀκόμη καί ὅτι εἶναι ἄγνωστο ποῦ βρίσκεται! Αὐτό σημαίνει ὅτι ὁ τσάρος κάνει ἀπόπειρες νά προβάλει ἀντίσταση, νά ὀργανώσει κόμμα καί ἴσως καί στρατό γιά παλινόρθωση· εἶναι πιθανό ὁ τσάρος, ἄν τά καταφέρει νά δραπετεύσει ἀπό τή Ρωσία, ἤ νά πάρει μέ τό μέρος του ἕνα μέρος τῶν ἐνόπλων δυνάμεων, νά ἐκδόσει πρός ἐξαπάτηση τοῦ λαοῦ διάγγελμα γιά ἄμεση χωριστή εἰρήνη πού ἔχει ὑπογράψει μέ τή Γερμανία.

Σέ μιά τέτια κατάσταση τό καθῆκον τοῦ προλεταριάτου εἶναι ἀρκετά πολύπλοκο. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι πρέπει νά ὀργανωθεῖ ὅσο τό δυνατό καλύτερα, νά συγκεντρώσει τίς δυνάμεις του, νά ἐξοπλιστεῖ, νά στερεώσει καί νά ἀναπτύξει τή συμμαχία του μέ ὅλα τά στρώματα τῶν ἐργαζομένων μαζῶν τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ, γιά νά προβάλει ἀνελέητη ἀντίσταση στήν τσαρική ἀντίδραση καί νά συντρίψει τελειωτικά τήν τσαρική μοναρχία.

'Από τήν ἄλλη πλευρά, ἡ νέα κυβέρνηση πού κατέλαβε τήν ἐξουσία στήν Πετρούπολη, ἤ πιό σωστά, τήν ἀπόσπασε ἀπό τά χέρια τοῦ προλεταριάτου, τό ὁποῖο εἶχε νικήσει σέ ἕναν αἱματηρό καί ἡρωικό ἀγώνα, ἀποτελεῖται ἀπό φιλελεύθερους

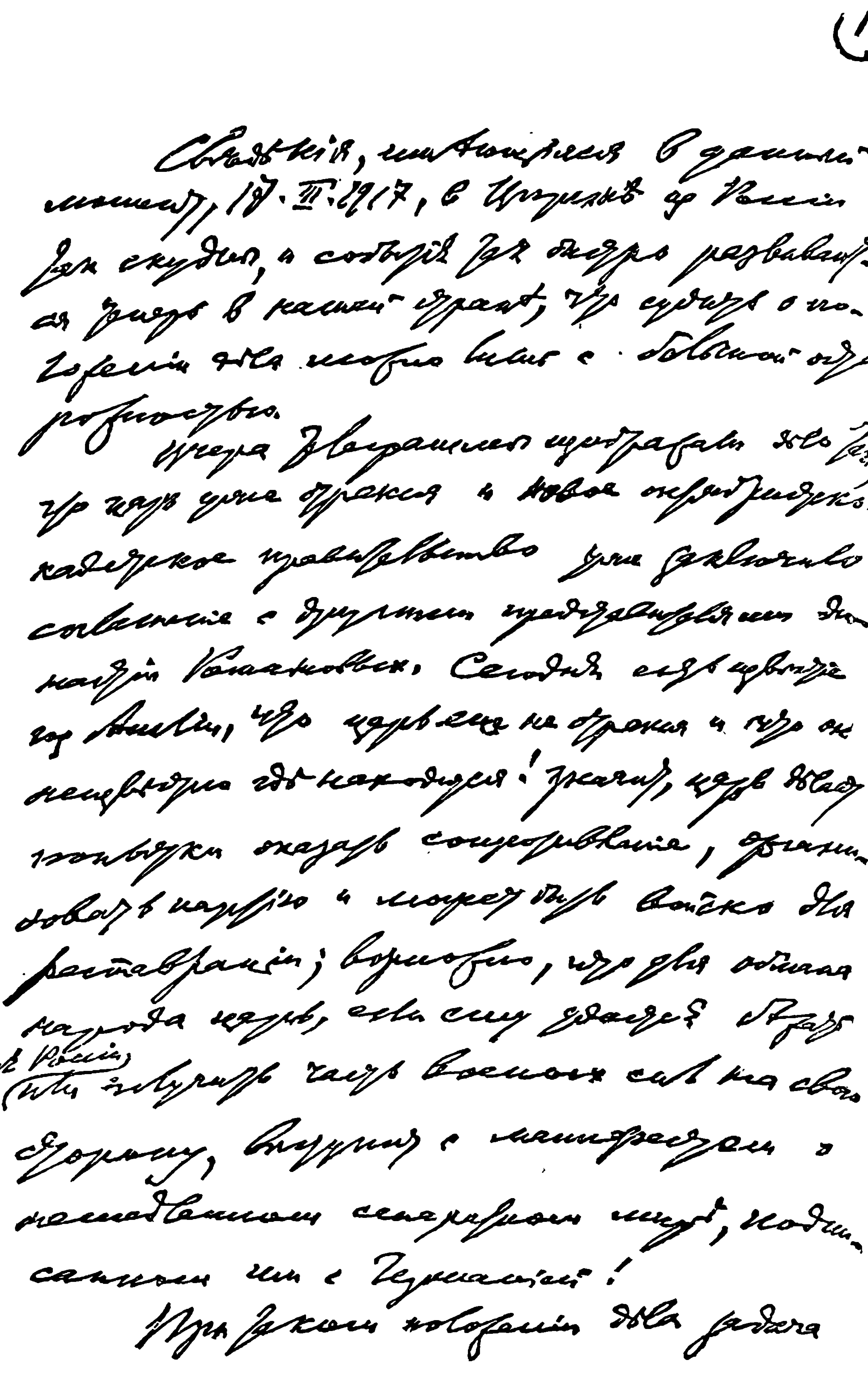
ἀστούς καί τσιφλικάδες, πού σέρνουν ἀπό τή μύτη τόν Κέρενσκι, ἐκπρόσωπο τῆς δημοκρατικῆς ἀγροτιᾶς καί, ἴσως, μιᾶς μερίδας ἐργατῶν πού παρασύρθηκαν στόν ἀστικό δρόμο καί ξέχασαν τό διεθνισμό. Ἡ νέα κυβέρνηση ἀποτελεῖται ἀπό πασίγνωστους ὀπαδούς καί ὑπερασπιστές τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἐνάντια στή Γερμανία, δηλ. τοῦ πολέμου πού γίνεται σέ συμμαχία μέ τίς ἰμπεριαλιστικές κυβερνήσεις τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γαλλίας, τοῦ πολέμου γιά τήν καταλήστευση καί τήν κατάκτηση ξένων χωρῶν, τῆς Ἀρμενίας, τῆς Γαλικίας, τῆς Κωνσταντινούπολης κτλ.

Ἡ νέα κυβέρνηση δέν μπορεῖ νά δόσει οὔτε στούς λαούς τῆς Ρωσίας (οὔτε στά ἔθνη μέ τά ὁποῖα μᾶς σύνδεσε ὁ πόλεμος) οὔτε εἰρήνη, οὔτε ψωμί, οὔτε πλήρη ἐλευθερία, καί γι᾽ αὐτό ἡ ἐργατική τάξη πρέπει νά συνεχίσει τήν πάλη της γιά τό σοσιαλισμό καί τήν εἰρήνη, πρέπει νά ἐκμεταλλευτεῖ γιά τό σκοπό αὐτό τήν καινούργια κατάσταση καί νά τήν ἐξηγήσει στίς πιό πλατιές λαϊκές μάζες.

Ἡ νέα κυβέρνηση δέν μπορεῖ νά δόσει εἰρήνη, καί γιατί εἶναι ἐκπρόσωπος τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν τσιφλικάδων, καί γιατί συνδέεται μέ συμφωνίες καί χρηματικές ὑποχρεώσεις μέ τούς καπιταλιστές τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γαλλίας. Ἡ σοσιαλδημοκρατία τῆς Ρωσίας, παραμένοντας πιστή στό διεθνισμό, πρέπει γι᾽αὐτό πρῶτ᾽ἀπόλα καί κυρίως νά ἐξηγήσει στίς λαϊκές μάζες πού περιμένουν εἰρήνη ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά τήν πετύχουν μέ τή σημερινή κυβέρνηση. Στό πρῶτο διάγγελμά της πρός τό λαό (17.III) ἡ κυβέρνηση αὐτή δέν εἶπε οὔτε λέξη γιά τό κύριο καί βασικό ζήτημα τῆς στιγμῆς, γιά τήν εἰρήνη. Κρατάει μυστικά τά ληστρικά σύμφωνα πού ἔκλεισε ὁ τσαρισμός μέ τήν Ἀγγλία, τή Γαλλία, τήν Ἰταλία, τήν Ἰαπωνία κτλ. Θέλει νά κρύψει ἀπό τό λαό τήν ἀλήθεια γιά τό πολεμικό της πρόγραμμα, τό ὅτι εἶναι ὑπέρ τοῦ πολέμου, ὑπέρ τῆς νίκης ἐνάντια στή Γερμανία. Δέν εἶναι σέ θέση νά κάνει ἐκεῖνο πού εἶναι ἀναγκαῖο τώρα στούς λαούς: νά προτείνει ἀμέσως καί ἀνοιχτά σέ ὅλες τίς ἐμπόλεμες χῶρες νά πραγματοποιήσουν ἀμέσως κιόλας ἀνακωχή καί σέ συνέχεια νά κλείσουν εἰρήνη μέ βάση τήν ὁλοκληρωτική ἀπελευθέρωση τῶν ἀποικιῶν καί ὅλων τῶν ἐξαρτημένων καί ἀνισότιμων ἐθνῶν. Γιά νά γίνει αὐτό, χρειάζεται ἐργατική κυβέρνηση σέ συμμαχία, πρῶτο, μέ τή φτωχή μάζα τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ χωριοῦ· δεύτερο, μέ τούς ἐπαναστάτες ἐργάτες ὅλων τῶν ἐμπόλεμων χωρῶν.

Ἡ νέα κυβέρνηση δέν μπορεῖ νά δόσει στό λαό ψωμί. Καί

[3

Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ χειρογράφου τοῦ Β. Ι. Λένιν
«Σχέδιο θέσεων τῆς 4 (17) τοῦ Μάρτη 1917»
Σμίκρυνση

καμιά ἐλευθερία δέν μπορεῖ νά ἱκανοποιήσει τίς μάζες πού ὑποφέρουν ἀπό τήν πείνα ἐξαιτίας τῆς ἔλλειψης τροφίμων, τῆς κακῆς διανομῆς τους, καί τό κυριότερο ἐξαιτίας τῆς διαρπαγῆς τους ἀπό τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές. Γιά νά δοθεῖ στούς λαούς ψωμί, χρειάζονται ἐπαναστατικά μέτρα ἐνάντια στούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές, καί τά μέτρα αὐτά εἶναι σέ θέση νά τά πραγματοποιήσει μόνο μιά ἐργατική κυβέρνηση.

῾Η νέα κυβέρνηση, τέλος, δέν εἶναι σέ θέση νά δόσει στό λαό οὔτε πλήρη ἐλευθερία, ἄν καί στό διάγγελμά της τῆς 17.ΙΙΙ.1917 μιλάει ἀποκλειστικά γιά πολιτική ἐλευθερία, ἀποσιωπώντας τά ἄλλα, ὄχι λιγότερο σοβαρά ζητήματα. ῾Η νέα κυβέρνηση ἀποπειράθηκε ἤδη νά ἔλθει σέ συμφωνία μέ τή δυναστεία τῶν Ρομάνοφ, ἀφοῦ, μήν ὑπολογίζοντας τή θέληση τοῦ λαοῦ, πρότεινε τήν ἀναγνώριση τῆς δυναστείας, μέ βάση τήν παραίτηση τοῦ Νικολάου Β΄ καί τό διορισμό ἑνός ἀπό τήν οἰκογένεια τῶν Ρομάνοφ σάν ἀντιβασιλέα πλάι στό γιό του. ῾Η νέα κυβέρνηση ὑπόσχεται στό διάγγελμά της καθελογῆς ἐλευθερίες, ὅμως δέν ἐκπληρώνει τό ἄμεσο καί ἀπόλυτο χρέος της νά παραχωρήσει ἀμέσως τίς ἐλευθερίες, νά καθιερώσει τήν ἐκλογή τῶν ἀξιωματικῶν κτλ. ἀπό τούς στρατιῶτες, νά προκηρύξει ἐκλογές γιά τή Δούμα τῆς Πετρούπολης, τῆς Μόσχας κτλ. μέ βάση μιά πραγματικά καθολική, καί ὄχι μόνο γιά τούς ἄντρες, ψηφοφορία, νά ἀνοίξει ὅλα τά κρατικά καί δημόσια κτίρια γιά τίς λαϊκές συνελεύσεις, νά προκηρύξει ἐκλογές γιά ὅλα τά τοπικά ἱδρύματα καί τά ζέμστβο μέ βάση πάλι μιά πραγματικά καθολική ψηφοφορία, νά καταργήσει ὅλους τούς περιορισμούς τῶν δικαιωμάτων τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης, νά πάψει ὅλους τούς δημόσιους ὑπαλλήλους, τούς διορισμένους ἀπό τά πάνω γιά τήν ἐπιτήρηση τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης, νά παραχωρήσει ὄχι μόνο ἐλευθερία θρησκεύματος, ἀλλά καί ἐλευθερία ἀπό τή θρησκεία, νά πραγματοποιήσει ἀμέσως τό χωρισμό τοῦ σχολείου ἀπό τήν ἐκκλησία καί νά τό ἀπαλλάξει ἀπό τήν κηδεμονία τῶν δημόσιων λειτουργῶν κτλ.

῾Ολόκληρο τό διάγγελμα τῆς νέας κυβέρνησης τῆς 17.ΙΙΙ. ἐμπνέει πλήρη δυσπιστία, γιατί ἀποτελεῖται μόνο ἀπό ὑποχρεώσεις καί δέν βάζει ἀμέσως σέ ἐφαρμογή οὔτε ἕνα ἀπό τά πιό ἐπείγοντα μέτρα, τά ὁποῖα μποροῦν καί πρέπει νά ἐφαρμοστοῦν πέρα γιά πέρα ἀμέσως.

῾Η νέα κυβέρνηση δέν λέει οὔτε λέξη στό πρόγραμμά της οὔτε γιά τό ὀκτάωρο καί τίς ἄλλες οἰκονομικές βελτιώσεις τῆς

κατάστασης τῶν ἐργατῶν, οὔτε γιά γῆ στούς ἀγρότες, γιά μεταβίβαση στούς ἀγρότες χωρίς ἐξαγορά ὅλης τῆς γῆς τῶν τσιφλικάδων, ξεσκεπάζοντας μέ τή σιωπή της πάνω στά φλέγοντα αὐτά ζητήματα τήν καπιταλιστική καί τσιφλικάδικη φύση της.

Εἰρήνη, ψωμί καί πλήρη ἐλευθερία εἶναι σέ θέση νά δόσει στό λαό μόνο μιά ἐργατική κυβέρνηση πού θά στηρίζεται, πρῶτο, στήν τεράστια πλειοψηφία τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ, στούς ἐργάτες γῆς καί στούς φτωχούς ἀγρότες, δεύτερο, στή συμμαχία μέ τούς ἐπαναστάτες ἐργάτες ὅλων τῶν ἐμπόλεμων χωρῶν.

Γι'αὐτό, τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο δέν μπορεῖ νά βλέπει τήν ἐπανάσταση τῆς 1 (14). ΙΙΙ, παρά σάν μιά πρώτη του, κάθε ἄλλο ἀκόμη παρά πλήρη, νίκη στό μεγάλο του δρόμο, δέν μπορεῖ παρά νά βάζει σάν καθῆκον του τή συνέχιση τῆς πάλης γιά τήν κατάκτηση τῆς λαοκρατικῆς δημοκρατίας καί τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Γιά τήν ἐκπλήρωση αὐτοῦ τοῦ καθήκοντος τό προλεταριάτο καί τό ΣΔΕΚΡ πρέπει πρίν ἀπόλα νά ἐκμεταλλευτοῦν τή σχετική καί μή πλήρη ἐλευθερία πού καθιερώνει ἡ νέα κυβέρνηση, καί τήν ὁποία εἶναι σέ θέση νά ἐξασφαλίσει καί νά εὐρύνει μόνο μιά πιό ἐπίμονη καί σκληρή ἐπαναστατική πάλη.

Εἶναι ἀπαραίτητο, ὅλες οἱ ἐργαζόμενες μάζες τοῦ χωριοῦ καί τῆς πόλης, καθώς καί ὁ στρατός, νά μάθουν τήν ἀλήθεια γιά τήν τωρινή κυβέρνηση καί τήν πραγματική της στάση ἀπέναντι στά φλέγοντα ζητήματα. Εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ὀργάνωση Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν καί ὁ ἐξοπλισμός τῶν ἐργατῶν· εἶναι ἀπαραίτητη ἡ δημιουργία προλεταριακῶν ὀργανώσεων στό στρατό (πού ἡ νέα κυβέρνηση τοῦ ὑπόσχεται ἐπίσης πολιτικά δικαιώματα) καί στό χωριό· εἶναι ἀπαραίτητη ἰδιαίτερα ἡ χωριστή ταξική ὀργάνωση τῶν μισθωτῶν ἐργατῶν γῆς.

Μόνο μέ τήν κατατόπιση τῶν πιό πλατιῶν μαζῶν τοῦ πληθυσμοῦ καί τήν ὀργάνωσή τους ἐξασφαλίζεται ἡ πλήρης νίκη στό ἑπόμενο στάδιο τῆς ἐπανάστασης καί ἡ κατάκτηση τῆς ἐξουσίας ἀπό τήν ἐργατική κυβέρνηση.

Γιά τήν ἐκπλήρωση αὐτοῦ τοῦ καθήκοντος, πού σέ ἐπαναστατική περίοδο καί κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν σκληρῶν διδαγμάτων τοῦ πολέμου ὁ λαός μπορεῖ νά τό νιώσει σέ ἀσύγκριτα πιό μικρό χρονικό διάστημα ἀπ'ὅ,τι στίς συνηθισμένες συνθῆκες, εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ἰδεολογική καί ὀργανωτική αὐτοτέλεια τοῦ Κόμματος τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου,

πού παρέμεινε πιστό στό διεθνισμό καί δέν ἐπηρεάστηκε ἀπό τό ψέμα τῶν ἀστικῶν φράσεων, πού ἐξαπατοῦν τό λαό μέ λόγους γιά «ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας» στό σημερινό ἰμπεριαλιστικό, ληστρικό πόλεμο.

Ὄχι μόνο ἡ τωρινή κυβέρνηση, ἀλλά καί μιά δημοκρατική ρεπουμπλικάνικη κυβέρνηση, κι'ἄν ἀκόμη ἀποτελοῦνταν μόνο ἀπό τόν Κέρενσκι καί τούς ἄλλους ναροντνικιστές καί «μαρξιστές» σοσιαλπατριῶτες, δέν θά ἦταν σέ θέση νά ἀπαλλάξει τό λαό ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί νά ἐγγυηθεῖ τήν εἰρήνη.

Γι'αὐτό δέν μποροῦμε νά ἔλθουμε σέ κανενός εἴδους συνασπισμούς, οὔτε συμμαχίες, οὔτε ἀκόμη καί συμφωνίες μέ τούς ἐργάτες-ἀμυνίτες, οὔτε μέ τήν κατεύθυνση τῶν Γκβόζντιεφ-Πότρεσοφ-Τσχενκέλι-Κέρενσκι κτλ., οὔτε μέ ἀνθρώπους πού κρατοῦν, σάν τόν Τσχεΐτζε κτλ., ταλαντευόμενη καί ἀκαθόριστη στάση πάνω σ'αὐτό τό βασικό ζήτημα. Παρόμοιες συμφωνίες ὄχι μόνο θά ἔμπαζαν τό ψέμα στή συνείδηση τῶν μαζῶν καί θά τίς ἔκαναν ἐξαρτημένες ἀπό τήν ἰμπεριαλιστική ἀστική τάξη τῆς Ρωσίας, ἀλλά καί θά ἐξασθένιζαν καί θά ὑπόσκαπταν τόν καθοδηγητικό ρόλο τοῦ προλεταριάτου στό ἔργο τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν λαῶν ἀπό τούς ἰμπεριαλιστικούς πολέμους καί τῆς ἐξασφάλισης μιᾶς πραγματικά σταθερῆς εἰρήνης ἀνάμεσα στίς ἐργατικές κυβερνήσεις ὅλων τῶν χωρῶν.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. II

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό χειρόγραφο

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΟΥΣ ΠΟΥ ΦΕΥΓΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗ ΡΩΣΙΑ[3]

Ἡ τακτική μας: πλήρης δυσπιστία, καμιά ὑποστήριξη στή νέα κυβέρνηση, ἰδιαίτερα ὑποπτευόμαστε τόν Κέρενσκι, ἐξοπλισμός προλεταριάτου — μοναδική ἐγγύηση, ἄμεσες ἐκλογές Δούμας στήν Πετρούπολη, καμιά προσέγγιση μέ ἄλλα κόμματα. Τηλεγραφεῖστε το στήν Πετρούπολη.

Οὐλιάνοφ

Γράφτηκε στά γαλλικά
στίς 6 (19) τοῦ Μάρτη 1917

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γερμανικά
στίς 29 τοῦ Μάρτη 1917 στήν ἐφημερίδα
«Volksrecht», ἀρ. φύλ. 75· στά ρωσικά
τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή,
τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

ΔΗΛΩΣΗ ΣΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «VOLKSRECHT»[4]

Διάφορες γερμανικές ἐφημερίδες δημοσίευσαν *διαστρεβλωμένο* τό τηλεγράφημα πού ἔστειλα τή Δευτέρα, 19 τοῦ Μάρτη, στή Σκανδιναβία, σέ ὁρισμένα μέλη τοῦ Κόμματός μας πού ἔφευγαν γιά τή Ρωσία καί τά ὁποῖα ζήτησαν τή συμβουλή μου σχετικά μέ τήν τακτική πού πρέπει νά ἀκολουθήσει ἡ σοσιαλδημοκρατία.

Ἐγώ τηλεγράφησα τά παρακάτω:

«Ἡ τακτική μας: πλήρης δυσπιστία, καμιά ὑποστήριξη στή νέα κυβέρνηση, ἰδιαίτερα ὑποπτευόμαστε τόν Κέρενσκι, ἐξοπλισμός προλεταριάτου — μοναδική ἐγγύηση, ἄμεσες ἐκλογές Δούμας (Δημοτικοῦ συμβουλίου) στήν Πετρούπολη, καμιά προσέγγιση μέ ἄλλα κόμματα. Τηλεγραφεῖστε το στήν Πετρούπολη».

Ἔστειλα αὐτό τό τηλεγράφημα ἐξονόματος τῶν μελῶν τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς *πού βρίσκονται στό ἐξωτερικό,* καί ὄχι ἐξονόματος τῆς ἴδιας τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς. Δέν ἔκανα λόγο γιά Συντακτική Συνέλευση, ἀλλά γιά ἐκλογές *δημοτικῶν* ὀργάνων. Οἱ ἐκλογές Συντακτικῆς Συνέλευσης γιά τήν ὥρα δέν εἶναι παρά μιά κούφια ὑπόσχεση. Οἱ ἐκλογές Δούμας τῆς Πετρούπολης θά μποροῦσαν καί θά ἔπρεπε νά γίνουν *ἀμέσως,* ἄν ἡ κυβέρνηση εἶναι πραγματικά ἱκανή νά ἐφαρμόσει στήν πράξη τίς ἐλευθερίες πού ὑποσχέθηκε. Οἱ ἐκλογές αὐτές θά μποροῦσαν νά βοηθήσουν τό προλεταριάτο στήν ὀργάνωση καί τή στερέωση τῆς ἐπαναστατικῆς του θέσης.

Ν. Λένιν

Γράφτηκε ὕστερα ἀπό τίς 6 (19) τοῦ Μάρτη 1917

Δημοσιεύτηκε στίς 29 τοῦ Μάρτη 1917 στήν ἐφημερίδα «Volksrecht», ἀρ. φύλ. 75

Στά ρωσικά πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1949 στήν 4η ἔκδοση τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. 23ος

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
Μετάφραση ἀπό τά γερμανικα

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΜΑΚΡΙΑ[5]

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΜΑΚΡΙΑ

ΓΡΑΜΜΑ 1

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ[6]

῾Η πρώτη ἐπανάσταση, γεννημένη ἀπό τόν παγκόσμιο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, ξέσπασε. ῾Η πρώτη αὐτή ἐπανάσταση δέν θά εἶναι, ἀσφαλῶς, ἡ τελευταία.

Τό πρῶτο στάδιο τῆς πρώτης αὐτῆς ἐπανάστασης, συγκεκριμένα τῆς *ρωσικῆς* ἐπανάστασης τῆς 1 τοῦ Μάρτη 1917, ἄν κρίνουμε ἀπό τά πενιχρά στοιχεῖα πού διαθέτουμε στήν ᾿Ελβετία, τέλειωσε. Αὐτό τό πρῶτο στάδιο δέν θά εἶναι, ἀσφαλῶς, τό τελευταῖο στάδιο τῆς ἐπανάστασής μας.

Πῶς μπόρεσε νά συμβεῖ ἕνα τέτοιο «θαῦμα», μέσα σέ 8 μονάχα μέρες — χρονικό διάστημα πού ἀνάφερε ὁ κ. Μιλιουκόφ στό κομπαστικό τηλεγράφημά του πού ἀπηύθυνε πρός ὅλους τούς ἐκπροσώπους τῆς Ρωσίας στό ἐξωτερικό — νά γκρεμιστεῖ μιά μοναρχία πού κρατήθηκε αἰῶνες καί ἄντεξε ἀκόμη καί στά τρία χρόνια τῶν μεγαλειωδῶν, παλλαϊκῶν ταξικῶν μαχῶν τοῦ 1905-1907;

Θαύματα δέν γίνονται στή φύση καί στήν ἱστορία, κάθε ὅμως ἀπότομη στροφή τῆς ἱστορίας, μαζί καί κάθε ἐπανάσταση, δίνει ἕνα τόσο πλούσιο περιεχόμενο, ἀναπτύσσει τόσο ἀπροσδόκητα ἰδιόμορφους συνδυασμούς μορφῶν πάλης καί συσχετισμούς δυνάμεων τῶν μαχομένων, πού στό μυαλό ἑνός φιλισταίου πολλά πράγματα μποροῦν νά φαίνονται θαύματα.

Γιά νά γίνει δυνατό τό γκρέμισμα τῆς τσαρικῆς μοναρχίας μέσα σέ μερικές μέρες, ἦταν ἀναγκαῖος ὁ συνδυασμός ὁλόκληρης σειρᾶς ὅρων κοσμοϊστορικῆς σπουδαιότητας. Θά ἀναφέρουμε τούς κυριότερους ἀπό αὐτούς.

Χωρίς τά τρία χρόνια μεγαλειωδῶν ταξικῶν μαχῶν καί ἐπαναστατικῆς δραστηριότητας τοῦ ρωσικοῦ προλεταριάτου, 1905-1907, δέν θά ἦταν δυνατό νά συντελεστεῖ τόσο γρήγορα

ἡ δεύτερη ἐπανάσταση, μέ τήν ἔννοια τῆς ὁλοκλήρωσης τοῦ *ἀρχικοῦ σταδίου* της μέσα σέ μερικές μέρες. Ἡ πρώτη ἐπανάσταση (1905) ἀναμόχλευσε βαθιά τό ἔδαφος, ξερίζωσε αἰώνιες προλήψεις, ἀφύπνισε ἑκατομμύρια ἐργάτες καί δεκάδες ἑκατομμύρια ἀγρότες στήν πολιτική ζωή καί στόν πολιτικό ἀγώνα, ἔδειξε τή μιά στήν ἄλλη—καί σ'ὅλο τόν κόσμο—*ὅλες* τίς τάξεις (καί ὅλα τά κύρια κόμματα) τῆς ρωσικῆς κοινωνίας στήν πραγματική τους φύση, στόν πραγματικό συσχετισμό τῶν συμφερόντων τους, τῶν δυνάμεών τους, τῶν μεθόδων δράσης τους, τῶν ἄμεσων καί ἀπώτερων σκοπῶν τους. Ἡ πρώτη ἐπανάσταση καί ἡ ἀντεπαναστατική ἐποχή πού τήν ἀκολούθησε (1907-1914) ἀποκάλυψε ὅλη τήν οὐσία τῆς τσαρικῆς μοναρχίας, τήν ἔφερε ὥς τό «ἔσχατο ὅριο», ἀποκάλυψε ὅλη τή σαπίλα της καί τήν προστυχιά της, ὅλο τόν κυνισμό καί τή διαφθορά τῆς τσαρικῆς συμμορίας μέ τόν τερατώδη Ρασπούτιν ἐπικεφαλῆς της, ὅλη τή θηριωδία τῆς οἰκογένειας τῶν Ρομάνοφ—αὐτῶν τῶν πογκρομιστῶν πού πλημμύρισαν τή Ρωσία μέ τό αἷμα τῶν ἑβραίων, τῶν ἐργατῶν, τῶν ἐπαναστατῶν, αὐτῶν τῶν «πρώτων μεταξύ ἴσων» *τσιφλικάδων πού κατέχουν ἑκατομμύρια* ντεσιατίνες γῆς καί εἶναι ἕτοιμοι γιά κάθε θηριωδία, κάθε ἔγκλημα, πού εἶναι ἕτοιμοι νά ρημάξουν καί νά πνίξουν ὁσουσδήποτε πολίτες χάρη τῆς διατήρησης αὐτῆς τῆς «ἱερῆς ἰδιοκτησίας», τῆς δικῆς τους *καί τῆς τάξης τους.*

Χωρίς τήν ἐπανάσταση τοῦ 1905-1907, χωρίς τήν ἀντεπανάσταση τοῦ 1907-1914 θά ἦταν ἀδύνατος ἕνας τόσο ἀκριβής «αὐτοκαθορισμός» ὅλων τῶν τάξεων τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ καί τῶν λαῶν πού κατοικοῦν στή Ρωσία, ὁ καθορισμός τῆς σχέσης αὐτῶν τῶν τάξεων μεταξύ τους καί πρός τήν τσαρική μοναρχία, πού ἐκδηλώθηκε στίς 8 μέρες τῆς ἐπανάστασης τοῦ Φλεβάρη-Μάρτη 1917. Ἡ ὀκταήμερη αὐτή ἐπανάσταση «παίχτηκε», ἄν ἐπιτρέπεται νά ἐκφραστοῦμε ἔτσι μεταφορικά, μέ ἀκρίβεια ὕστερα ἀπό καμιά δεκαριά γενικές καί δευτερεύουσες δοκιμές· οἱ «ἠθοποιοί» γνωρίζονταν ἀνάμεσά τους, ἤξεραν τούς ρόλους τους, τίς θέσεις τους, ἤξεραν τό περιβάλλον τους ἀπέξω κι'ἀνακατωτά, πέρα γιά πέρα, μέχρι καί τίς τελευταῖες κάπως σημαντικές ἀποχρώσεις τῶν πολιτικῶν κατευθύνσεων καί μεθόδων δράσης.

Ἄν ὅμως ἡ πρώτη, ἡ μεγάλη ἐπανάσταση τοῦ 1905, πού οἱ κύριοι Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ καί τά τσιράκια τους τήν εἶχαν καταδικάσει σάν «μεγάλη ἀνταρσία», μᾶς ἔφερε ὕστερα ἀπό 12 χρόνια στή «λαμπρή» καί «ἔνδοξη» ἐπανάσταση τοῦ 1917, πού οἱ Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ τήν ἀνακηρύσσουν

«ἔνδοξη» γιατί τούς ἔδοσε *(γιά τήν ὥρα)* τήν ἐξουσία, ἐδῶ ἦταν ἀναγκαῖος ἀκόμη ἕνας μεγάλος, ἰσχυρός, παντοδύναμος «σκηνοθέτης», πού θά ἦταν, ἀπό τό ἕνα μέρος, σέ θέση νά ἐπιταχύνει σέ τεράστιο βαθμό τή ροή τῆς παγκόσμιας ἱστορίας καί, ἀπό τό ἄλλο, νά προκαλέσει παγκόσμιες κρίσεις πρωτοφανέρωτης δύναμης, οἰκονομικές, πολιτικές, ἐθνικές καί διεθνεῖς. Ἐκτός ἀπό τήν ἀσυνήθιστη ἐπιτάχυνση τῆς παγκόσμιας ἱστορίας χρειάστηκαν καί ἰδιαίτερα ἀπότομες στροφές της, ἔτσι πού σέ μιά ἀπό αὐτές τίς στροφές νά μπορέσει νά ἀναποδογυριστεῖ *μονομιᾶς* τό κάρο τῆς πλημμυρισμένης ἀπό αἷμα καί λάσπη μοναρχίας τῶν Ρομάνοφ.

Ὁ παντοδύναμος αὐτός «σκηνοθέτης», ὁ ἰσχυρός αὐτός ἐπιταχυντής ἦταν ὁ παγκόσμιος ἰμπεριαλιστικός πόλεμος.

Τώρα εἶναι πιά ἀναμφισβήτητο, ὅτι αὐτός ὁ πόλεμος εἶναι παγκόσμιος, γιατί οἱ Ἑνωμένες Πολιτεῖες καί ἡ Κίνα ἔχουν κιόλας μισομπεῖ σ᾿ αὐτόν σήμερα καί θά μποῦν ὁλοκληρωτικά αὔριο.

Τώρα εἶναι πιά ἀναμφισβήτητο ὅτι ὁ πόλεμος εἶναι ἰμπεριαλιστικός καί ἀπό τίς *δυό* πλευρές. Μόνο οἱ καπιταλιστές καί τά τσιράκια τους, οἱ σοσιαλπατριῶτες καί οἱ σοσιαλσωβινιστές — ἤ γιά νά μιλήσουμε μέ γνωστά πολιτικά ὀνόματα τῆς Ρωσίας ἀντί γιά γενικούς κριτικούς ὁρισμούς — μόνο οἱ Γκουτσκόφ καί οἱ Λβόφ, οἱ Μιλιουκόφ καί οἱ Σινγκαριόφ, ἀπό τή μιά μεριά, μόνο οἱ Γκβόζντιεφ, Πότρεσοφ, Τσχενκέλι, Κέρενσκι καί Τσχεΐτζε, ἀπό τήν ἄλλη, μποροῦν νά ἀρνοῦνται ἤ νά κρύβουν αὐτό τό γεγονός. Τόν πόλεμο τόν διεξάγουν *καί* ἡ γερμανική, *καί* ἡ ἀγγλογαλλική ἀστική τάξη, μέ τήν ἐξαπάτηση καί τή διάσπαση τῶν ἐργατῶν τῶν διαφόρων χωρῶν, γιά τήν καταλήστευση ξένων χωρῶν, γιά τό στραγγαλισμό τῶν μικρῶν λαῶν, γιά τήν παγκόσμια οἰκονομική κυριαρχία, γιά τό μοίρασμα καί τό ξαναμοίρασμα τῶν ἀποικιῶν, γιά τή σωτηρία τοῦ καπιταλιστικοῦ καθεστῶτος πού χάνεται.

Ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος μέ ἀντικειμενική ἀναγκαιότητα ἔπρεπε νά ἐπιταχύνει ἐξαιρετικά καί νά ὀξύνει σέ πρωτοφανέρωτο βαθμό τήν ταξική πάλη τοῦ προλεταριάτου ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, ἔπρεπε νά μετατραπεῖ σέ ἐμφύλιο πόλεμο ἀνάμεσα στίς ἐχθρικές τάξεις.

Ἡ *μετατροπή* αὐτή *ἄρχισε* μέ τήν ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη-Μάρτη 1917, πού τό πρῶτο στάδιό της μᾶς παρουσίασε πρῶτα τό ταυτόχρονο χτύπημα ἐνάντια στόν τσαρισμό, πού τό κατάφεραν δυό δυνάμεις: ἀπό τή μιά μεριά, ὅλη ἡ ἀστική καί τσιφλικάδικη

Ρωσία μέ ὅλα τά μή συνειδητά τσιράκια της καί μέ ὅλους τούς συνειδητούς καθοδηγητές της — τούς ἀγγλογάλλους πρεσβευτές καί καπιταλιστές — καί ἀπό τήν ἄλλη, τό *Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν,* πού ἄρχισε νά τραβάει μέ τό μέρος του τούς στρατιῶτες καί ἀγρότες βουλευτές[7].

Τά τρία αὐτά πολιτικά στρατόπεδα, οἱ τρεῖς αὐτές βασικές πολιτικές δυνάμεις: 1) ἡ τσαρική μοναρχία, ἀρχηγός τῶν φεουδαρχῶν-τσιφλικάδων, ἀρχηγός τῆς παλιᾶς ὑπαλληλίας καί τῶν στρατηγῶν· 2) ἡ ἀστική καί τσιφλικάδικη Ρωσία τῶν ὀχτωβριστῶν καί τῶν καντέτων, πού πίσω της σύρθηκαν οἱ μικροαστοί (κύριοι ἐκπρόσωποί τους ὁ Κέρενσκι καί ὁ Τσχεΐτζε)· 3) τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, πού ζητοῦσε συμμάχους σέ ὅλο τό προλεταριάτο καί σέ ὅλη τή μάζα τοῦ φτωχοῦ πληθυσμοῦ — οἱ τρεῖς αὐτές *βασικές* πολιτικές δυνάμεις ἐμφανίστηκαν ἐντελῶς ξεκάθαρα ἀκόμη καί στίς 8 μέρες τοῦ «πρώτου σταδίου», ἀκόμη καί γιά ἕναν παρατηρητή τόσο ἀπομακρυσμένο ἀπό τά γεγονότα καί ἀναγκασμένο νά περιοριστεῖ στά πενιχρά τηλεγραφήματα τῶν ἐφημερίδων τοῦ ἐξωτερικοῦ, ὅπως ὁ συντάκτης αὐτῶν τῶν γραμμῶν.

᾿Αλλά πρίν μιλήσω λεπτομερέστερα γι᾿αὐτό πρέπει νά ξαναγυρίσω σ᾿ἐκεῖνο τό σημεῖο τοῦ γράμματός μου, πού εἶναι ἀφιερωμένο σ᾿ἕναν παράγοντα πρώτιστης δύναμης — στόν παγκόσμιο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο.

῾Ο πόλεμος ἔδεσε μέ *σιδερένιες ἁλυσίδες* τή μιά μέ τήν ἄλλη τίς ἐμπόλεμες Δυνάμεις, τίς ἐμπόλεμες ὁμάδες τῶν καπιταλιστῶν, τῶν «ἀφεντικῶν» τοῦ καπιταλιστικοῦ καθεστῶτος, τῶν δουλοκτητῶν τῆς καπιταλιστικῆς δουλείας. *῞Ενα ματωμένο κουβάρι* — νά τί εἶναι ἡ κοινωνικοπολιτική ζωή τῆς ἱστορικῆς στιγμῆς πού ζοῦμε.

Οἱ σοσιαλιστές πού πέρασαν μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης στήν ἀρχή τοῦ πολέμου, ὅλοι αὐτοί οἱ Ντάβιντ καί Σάιντεμαν στή Γερμανία, οἱ Πλεχάνοφ, Πότρεσοφ, Γκβόζντιεφ καί Σία στή Ρωσία, ξελαρυγγίζονται φωνάζοντας πολύν καιρό ἐνάντια στίς «αὐταπάτες» τῶν ἐπαναστατῶν, ἐνάντια στίς «αὐταπάτες» τῆς Διακήρυξης τῆς Βασιλείας[8], ἐνάντια στήν «ὀνειροφάρσα» τῆς μετατροπῆς τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σέ ἐμφύλιο. ᾿Εξυμνοῦσαν σ᾿ὅλους τούς τόνους τή δύναμη, τή ζωτικότητα καί τήν ἱκανότητα προσαρμογῆς πού ἔδειξε τάχα ὁ καπιταλισμός — *αὐτοί* πού βοηθοῦσαν τούς καπιταλιστές νά «προσαρμόζουν», νά δαμάζουν, νά ἐξαπατοῦν καί νά διασποῦν τίς ἐργατικές τάξεις τῶν διάφορων χωρῶν.

Ὅμως, «θά γελάσει καλά, ὅποιος γελάσει τελευταῖος». Ἡ ἀστική τάξη δέν πέτυχε ν᾽ἀναβάλλει γιά πολύν καιρό τήν ἐπαναστατική κρίση πού γέννησε ὁ πόλεμος. Ἡ κρίση αὐτή ἀναπτύσσεται μέ ἀκατάσχετη δύναμη σ᾽ὅλες τίς χῶρες, ἀρχίζοντας ἀπό τή Γερμανία πού δοκιμάζει, σύμφωνα μέ τήν ἔκφραση ἑνός παρατηρητῆ πού τήν ἐπισκέφθηκε πρίν λίγο καιρό, «πείνα ὀργανωμένη μέ μεγαλοφυία», καί καταλήγοντας στήν Ἀγγλία καί τή Γαλλία, ὅπου ἡ *πείνα* πλησιάζει *ἐπίσης* καί ὅπου ἡ ὀργάνωση εἶναι πολύ λιγότερο «μεγαλοφυής».

Εἶναι φυσικό ὅτι ἡ ἐπαναστατική κρίση ξέσπασε *νωρίτερα ἀπό κάθε ἄλλο μέρος* στήν τσαρική Ρωσία, ὅπου ὑπῆρχε ἡ πιό τερατώδης ἀποδιοργάνωση καί τό πιό ἐπαναστατικό προλεταριάτο (ὄχι χάρη στά ἰδιαίτερα προσόντα του, μά χάρη στίς ζωντανές παραδόσεις τοῦ «πέντε»). Τήν κρίση αὐτή τήν ἐπιτάχυναν μιά σειρά πολύ βαριές ἧττες πού ἔπαθαν ἡ Ρωσία καί οἱ σύμμαχοί της. Οἱ ἧττες κλόνισαν ὅλο τόν παλιό κυβερνητικό μηχανισμό καί ὅλη τήν παλιά τάξη πραγμάτων, ἐξόργισαν ἐνάντιά της *ὅλες* τίς τάξεις τοῦ πληθυσμοῦ, ἐξαγρίωσαν τό στρατό, ἐξόντωσαν σέ τεράστιο βαθμό τά παλιά διοικητικά της στελέχη, πού ἀποτελοῦνταν ἀπό ἀρτηριοσκληρωμένους εὐγενεῖς καί ἀπό ἐξαιρετικά σάπια ὑπαλληλία, τά ἀντικατέστησαν μέ νεαρούς, φρέσκους, κατεξοχήν ἀστούς, ραζνοτσίντσι, μικροαστούς. Οἱ ἄνθρωποι οἱ ἀνοιχτά δουλοπρεπεῖς μπροστά στήν ἀστική τάξη, ἤ ἁπλῶς χωρίς χαρακτήρα, πού φώναζαν καί ὠρύονταν ἐνάντια στήν «ἡττοπάθεια», βρίσκονται τώρα μπροστά στό γεγονός τῆς ἱστορικῆς σύνδεσης ἀνάμεσα στήν ἧττα τῆς πιό καθυστερημένης καί πιό βάρβαρης μοναρχίας, τῆς τσαρικῆς μοναρχίας καί τῆς *ἔναρξης* τῆς ἐπαναστατικῆς πυρκαγιᾶς.

Ἄν ὅμως οἱ ἧττες στήν ἀρχή τοῦ πολέμου ἔπαιξαν τό ρόλο ἀρνητικοῦ παράγοντα πού ἐπιτάχυνε τήν ἔκρηξη, ὁ *δεσμός* τοῦ ἀγλλογαλλικοῦ χρηματιστικοῦ κεφαλαίου, τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ μέ τό κεφάλαιο τῶν ὀχτωβριστῶν-καντέτων τῆς Ρωσίας ἦταν ὁ παράγοντας πού ἐπιτάχυνε αὐτή τήν κρίση μέ μιά ἄμεση *ὀργάνωση συνωμοσίας* ἐνάντια στόν Νικόλαο Ρομάνοφ.

Αὐτή τήν πλευρά τοῦ ζητήματος, τήν ἐξαιρετικά σπουδαία, τήν ἀποσιωπᾶ γιά εὐνόητους λόγους ὁ ἀγγλογαλλικός τύπος καί τήν ὑπογραμμίζει χαιρέκακα ὁ γερμανικός. Ἐμεῖς, οἱ μαρξιστές, πρέπει νά ἀντικρύζουμε νηφάλια τήν ἀλήθεια κατάματα, χωρίς νά συγχυζόμαστε οὔτε ἀπό τό ψέμα, τό ἐπίσημο, ὑποκριτικό διπλωματικό ψέμα τῶν διπλωματῶν καί τῶν ὑπουργῶν τῆς πρώτης ἐμπόλεμης ὁμάδας τῶν ἰμπεριαλιστῶν, οὔτε ἀπό τά

κρυφοκοιτάγματα καί κρυφοχαχανίσματα τῶν οἰκονομικῶν καί στρατιωτικῶν ἀνταγωνιστῶν τους τῆς ἄλλης ἐμπόλεμης ὁμάδας. Ὅλη ἡ πορεία τῶν γεγονότων τῆς ἐπανάστασης τοῦ Φλεβάρη-Μάρτη δείχνει ξεκάθαρα ὅτι οἱ πρεσβεῖες τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γαλλίας μέ τούς πράκτορες καί τίς «ἐπαφές» τους, πού ἀπό καιρό ἔκαναν τίς πιό ἀπεγνωσμένες προσπάθειες γιά νά ἐμποδίσουν τίς «χωριστές» συμφωνίες καί τή χωριστή εἰρήνη τοῦ Νικολάου Δευτέρου (καί τελευταίου, ἄς ἐλπίσουμε καί θά τό ἐπιδιώξουμε) μέ τόν Γουλιέλμο Β΄, ὀργάνωσαν ἄμεσα συνωμοσία μαζί μέ τούς ὀχτωβριστές καί τούς καντέτους, μαζί μέ ἕνα μέρος τῶν στρατηγῶν καί ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ καί τῆς φρουρᾶς τῆς Πετρούπολης, εἰδικά γιά τήν *ἐκθρόνιση* τοῦ Νικολάου Ρομάνοφ.

Ἄς μήν καλλιεργοῦμε στόν ἑαυτό μας αὐταπάτες. Ἄς μήν πέφτουμε στό λάθος ἐκείνων πού εἶναι ἕτοιμοι σήμερα νά ἐξυμνήσουν, σάν μερικούς «ὀκιστές» ἤ «μενσεβίκους»[9] πού ταλαντεύονται ἀνάμεσα στόν γκβοζντιεφισμό-ποτρεσοφισμό καί τό διεθνισμό καί πολύ συχνά ξεγλιστροῦν στό μικροαστικό πασιφισμό — νά ἐξυμνήσουν τή «συμφωνία» τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος μέ τούς καντέτους, τήν «ὑποστήριξη» τῶν δεύτερων ἀπό τό πρῶτο κτλ. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, γιά χάρη τοῦ παλιοῦ τους ἀποστηθισμένου (καί καθόλου μαρξιστικοῦ) δόγματος ρίχνουν πέπλο στή συνωμοσία τῶν ἀγγλογάλλων ἰμπεριαλιστῶν μέ τούς Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ μέ σκοπό τήν ἐκθρόνιση τοῦ «ἀρχιπαλληκαρᾶ» Νικολάου Ρομάνοφ καί τήν ἀντικατάστασή του μέ *παλληκαράδες* πιό ἐνεργητικούς, πιό φρέσκους, πιό ἱκανούς.

Ἄν ἡ ἐπανάσταση νίκησε τόσο γρήγορα καί, φαινομενικά, μέ τήν πρώτη ἐπιπόλαιη ματιά, τόσο ριζικά, αὐτό ἔγινε μονάχα γιατί χάρη σέ μιά ἐξαιρετικά πρωτότυπη ἱστορική κατάσταση *συγχωνεύτηκαν,* καί συγχωνεύτηκαν ἐξαιρετικά «ἁρμονικά», *τελείως διαφορετικά ρεύματα, τελείως ἑτερογενῆ* ταξικά συμφέροντα, *διαμετρικά ἀντίθετες* πολιτικές καί κοινωνικές τάσεις. Καί συγκεκριμένα: ἡ συνωμοσία τῶν ἀγγλογάλλων ἰμπεριαλιστῶν πού ἔσπρωξαν τόν Μιλιουκόφ, τόν Γκουτσκόφ καί Σία ν' ἁρπάξουν τήν ἐξουσία *μέ σκοπό τή συνέχιση τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου,* μέ σκοπό τήν ἀκόμη πιό φανατισμένη καί πεισματική διεξαγωγή του, μέ σκοπό τή σφαγή *καινούργιων ἑκατομμυρίων* ἐργατῶν καί ἀγροτῶν τῆς Ρωσίας γιά νά πάρουν τήν Κωνσταντινούπολη... οἱ Γκουτσκόφ, τή Συρία... οἱ γάλλοι, τή Μεσοποταμία... οἱ ἄγγλοι καπιταλιστές κτλ. Αὐτό ἀπό τό ἕνα μέρος. Καί ἀπό τό ἄλλο, ἕνα βαθύ προλεταριακό καί μαζικό λαϊκό (ὅλος ὁ φτωχός πληθυσμός τῶν

πόλεων καί τῶν χωριῶν) κίνημα ἐπαναστατικοῦ χαρακτήρα γιά *ψωμί, γιά εἰρήνη, γιά πραγματική ἐλευθερία.*

Θά ἦταν ἁπλῶς ἠλιθιότητα νά μιλάει κανείς γιά «ὑποστήριξη» ἀπό τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας τοῦ καντετο-οχτωβριστικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ πού «χρηματοδοτεῖται» μέ ἀγγλικά λεφτουδάκια καί εἶναι ἐξίσου ἀποκρουστικός ὅσο καί ὁ τσαρικός. Οἱ ἐπαναστάτες ἐργάτες κατάστρεφαν, κατάστρεψαν κιόλας σέ σημαντικό βαθμό καί θά καταστρέψουν συθέμελα τήν ἀπαίσια τσαρική *μοναρχία,* χωρίς νά παρασύρονται ἀπό ἐνθουσιασμούς καί χωρίς νά συγχύζονται ἀπό τό ὅτι σέ ὁρισμένες σύντομες, ἐξαιρετικές ὁσοναφορᾶ τή συγκυρία τους ἱστορικές στιγμές ἔρχεται *σέ βοήθειά τους* ὁ ἀγώνας τῶν Μπιούκεναν, Γκουτσκόφ, Μιλιουκόφ καί Σία *γιά τήν ἀντικατάσταση* τοῦ ἑνός μονάρχη *μέ ἄλλον,* κατά προτίμηση Ρομάνοφ κι᾿αὐτόν!

Ἔτσι καί μόνο ἔτσι συνέβηκαν τά πράγματα. Ἔτσι και μόνο ἔτσι μπορεῖ νά τά βλέπει ὁ πολιτικός πού δέν φοβᾶται τήν ἀλήθεια, πού ζυγίζει νηφάλια τό συσχετισμό τῶν κοινωνικῶν δυνάμεων στήν ἐπανάσταση, πού ἐκτιμᾶ τήν κάθε «τρέχουσα στιγμή» ὄχι μονάχα ἀπό τήν ἄποψη ὅλης τῆς δοσμένης, σημερινῆς της πρωτοτυπίας, μά καί ἀπό τήν ἄποψη τῶν πιό βαθιῶν ἐλατηρίων, τοῦ πιό βαθιοῦ συσχετισμοῦ τῶν συμφερόντων τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀστικῆς τάξης τόσο στή Ρωσία, ὅσο καί σ᾿ὅλο τόν κόσμο.

Οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης, ὅπως καί οἱ ἐργάτες ὅλης τῆς Ρωσίας, πάλεψαν μέ αὐτοθυσία ἐνάντια στήν τσαρική μοναρχία, γιά λευτεριά, γιά γῆ στούς ἀγρότες, *γιά εἰρήνη,* ἐνάντια στό ἰμπεριαλιστικό μακελειό. Τό ἀγγλογαλλικό ἰμπεριαλιστικό κεφάλαιο, γιά νά συνεχίσει καί νά ἐντείνει αὐτό τό μακελειό, χάλκευε παλατιανές σκευωρίες, ὀργάνωνε συνωμοσία μέ τούς ἀξιωματικούς τῆς φρουρᾶς, ὑποκινοῦσε καί ἐνθάρρυνε τούς Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ, συγκροτοῦσε μιά *ἐντελῶς ἕτοιμη νέα κυβέρνηση,* αὐτήν ἀκριβῶς πού *ἅρπαξε τήν ἐξουσία* ὕστερα ἀπό τά πρῶτα κιόλας χτυπήματα πού κατάφερε στόν τσαρισμό ἡ πάλη τοῦ προλεταριάτου.

Ἡ νέα αὐτή κυβέρνηση, στήν ὁποία οἱ ὀχτωβριστές[10] καί οἱ ὀπαδοί τοῦ Κόμματος τῆς «εἰρηνικῆς ἀνακαίνισης»[11], οἱ χθεσινοί συνεργοί τοῦ Στολίπιν-Κρεμάλα, οἱ Λβόφ καί Γκουτσκόφ, κατέχουν τά *πραγματικά σπουδαῖα* πόστα, τά μαχητικά πόστα, τά ἀποφασιστικά πόστα, τό στρατό καί τήν ὑπαλληλία — ἡ κυβέρνηση αὐτή στήν ὁποία ὁ Μιλιουκόφ καί οἱ ἄλλοι καντέτοι[12] εἶναι περισσότερο γιά διακόσμηση, γιά ταμπέλα, γιά τούς

μελιστάλακτους καθηγητικούς λόγους καί ὁ «τρουντοβίκος» Κέρενσκι παίζει τό ρόλο μπαλαλάικας γιά τήν ἐξαπάτηση τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν—ἡ κυβέρνηση αὐτή δέν εἶναι τυχαῖο ἄθροισμα προσώπων.

Αὐτοί εἶναι οἱ ἐκπρόσωποι μιᾶς νέας τάξης πού ἀνέβηκε στήν πολιτική ἐξουσία στή Ρωσία, τῆς τάξης τῶν καπιταλιστῶν τσιφλικάδων καί τῆς ἀστικῆς τάξης, πού ἀπό καιρό *κυβερνᾶ* τή χώρα μας οἰκονομικά καί πού, τόσο στήν περίοδο τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1905-1907, ὅσο καί στήν περίοδο τῆς ἀντεπανάστασης τοῦ 1907-1914, ὅσο τέλος—καί μάλιστα μέ ἰδιαίτερη ταχύτητα—στήν περίοδο τοῦ πολέμου 1914-1917 ὀργανώθηκε πολιτικά ἐξαιρετικά γρήγορα, παίρνοντας στά χέρια της καί τήν τοπική αὐτοδιοίκηση, καί τή δημόσια ἐκπαίδευση, καί τά καθελογῆς συνέδρια, καί τή Δούμα, καί τίς 'Επιτροπές πολεμικῆς βιομηχανίας[13] κτλ. 'Η νέα αὐτή τάξη βρισκόταν «σχεδόν ὁλότελα» στήν ἐξουσία τό 1917· γι'αὐτό καί τά πρῶτα χτυπήματα ἐνάντια στόν τσαρισμό στάθηκαν ἀρκετά γιά νά γκρεμιστεῖ καί νά ἀδειάσει τή γωνιά στήν ἀστική τάξη. 'Ο ἰμπεριαλιστικός πόλεμος, ἀπαιτώντας μιά ἀπίστευτη ἔνταση δυνάμεων, ἐπιτάχυνε τόσο τήν πορεία τῆς ἀνάπτυξης τῆς καθυστερημένης Ρωσίας, πού *φτάσαμε* «μονομιᾶς» (στήν πραγματικότητα *φαινομενικά* μονομιᾶς) τήν 'Ιταλία, τήν 'Αγγλία καί σχεδόν τή Γαλλία, ἀποκτήσαμε μιά «ἐθνική» (δηλαδή προσαρμοσμένη στή διεξαγωγή τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ μακελειοῦ καί στήν ἐξαπάτηση τοῦ λαοῦ) «κοινοβουλευτική» κυβέρνηση «συνασπισμοῦ».

Δίπλα σ'αὐτή τήν κυβέρνηση—πού ἀπό τήν ἄποψη τοῦ *σημερινοῦ* πολέμου εἶναι οὐσιαστικά ἁπλός ἐντολοδόχος τῶν «οἴκων»: «'Αγγλία καί Γαλλία» πού διαθέτουν δισεκατομμύρια —ξεπετάχτηκε ἡ κύρια, ἡ ἀνεπίσημη, ἡ ἀνανάπτυκτη ἀκόμη, ἡ σχετικά ἀδύνατη *ἐργατική κυβέρνηση*, πού ἐκφράζει τά συμφέροντα τοῦ προλεταριάτου καί ὅλου τοῦ φτωχοῦ τμήματος τοῦ ἀστικοῦ καί ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ. 'Η κυβέρνηση αὐτή εἶναι τό *Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν* στήν Πετρούπολη, πού ἐπιζητεῖ σύνδεση μέ τούς στρατιῶτες καί τούς ἀγρότες, καθώς καί μέ τούς ἐργάτες γῆς, καί φυσικά μ'αὐτούς ἰδιαίτερα, κατά κύριο λόγο, περισσότερο ἀπ'ὅ,τι μέ τούς ἀγρότες.

Αὐτή εἶναι ἡ *πραγματική* πολιτική κατάσταση, τήν ὁποία πρέπει πρίν ἀπ'ὅλα νά προσπαθήσουμε νά ἐκτιμήσουμε μέ τή μεγαλύτερη δυνατή ἀντικειμενική ἀκρίβεια, γιά νά στηρίξουμε τή μαρξιστική τακτική πάνω στό μοναδικά στέρεο θεμέλιο πού πάνω του πρέπει νά στηρίζεται, στό θεμέλιο τῶν *γεγονότων*.

Ἡ τσαρική μοναρχία τσακίστηκε, μά δέν ἐξολοθρεύτηκε.

Ἡ ἀστική κυβέρνηση τῶν ὀχτωβριστῶν-καντέτων, πού θέλει νά φέρει «ὥς τό τέλος» τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί πού στήν πραγματικότητα εἶναι ἐντολοδόχος τοῦ χρηματιστικοῦ οἴκου «Ἀγγλία καί Γαλλία», εἶναι *ἀναγκασμένη νά ὑπόσχεται* στό λαό τό ἀνώτατο ὅριο ἐλευθερίας καί ἐλεημοσύνης, πού συμβιβάζεται μέ τή διατήρηση τῆς ἐξουσίας αὐτῆς τῆς κυβέρνησης πάνω στό λαό καί μέ τή δυνατότητα συνέχισης τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου.

Τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, ὀργάνωση τῶν ἐργατῶν, ἔμβρυο τῆς ἐργατικῆς κυβέρνησης, ἐκπρόσωπος τῶν συμφερόντων ὅλων τῶν *φτωχῶν* μαζῶν τοῦ πληθυσμοῦ, δηλαδή τῶν $^{9}/_{10}$ τοῦ πληθυσμοῦ, διεκδικεῖ *εἰρήνη, ψωμί, ἐλευθερία.*

Ἡ πάλη τῶν τριῶν αὐτῶν δυνάμεων καθορίζει τήν κατάσταση πού δημιουργήθηκε σήμερα καί πού ἀποτελεῖ *πέρασμα* ἀπό τό πρῶτο στό δεύτερο στάδιο τῆς ἐπανάστασης.

Ἡ ἀντίθεση ἀνάμεσα στήν πρώτη καί τή δεύτερη δύναμη *δέν* εἶναι βαθιά, εἶναι προσωρινή, ἔχει προκληθεῖ *μόνο* ἀπό τή συγκυρία τῆς στιγμῆς, ἀπό τήν ἀπότομη στροφή τῶν γεγονότων στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο. *Ὁλόκληρη* ἡ νέα κυβέρνηση ἀποτελεῖται ἀπό μοναρχικούς, γιατί ὁ δημοκρατισμός τοῦ Κέρενσκι, δημοκρατισμός *στά λόγια,* ἁπλούστατα δέν εἶναι σοβαρός, εἶναι ἀνάξιος ἑνός πολιτικοῦ ἄνδρα, καί *ἀντικειμενικά* εἶναι πολιτικαντισμός. Ἡ νέα κυβέρνηση δέν πρόφτασε νά ἀποτελειώσει τήν τσαρική μοναρχία καί *ἄρχισε* ἤδη *νά ἔρχεται σέ συναλλαγές* μέ τή δυναστεία τῶν τσιφλικάδων Ρομάνοφ. Ἡ ἀστική τάξη τύπου ὀχτωβριστῶν-καντέτων *ἔχει ἀνάγκη* ἀπό τή μοναρχία, σάν ἀρχηγό τῆς γραφειοκρατίας καί τοῦ στρατοῦ γιά τήν περιφρούρηση τῶν προνομίων τοῦ κεφαλαίου ἐνάντια στούς ἐργαζόμενους.

Ὅποιος λέει ὅτι οἱ ἐργάτες πρέπει *νά ὑποστηρίξουν* τή νέα κυβέρνηση πρός τό συμφέρον τῆς πάλης ἐνάντια στήν ἀντίδραση τοῦ τσαρισμοῦ (κι᾿αὐτό λένε, ὅπως φαίνεται, οἱ Πότρεσοφ, Γκβόζντιεφ καί Τσχενκέλι, ὅπως ἐπίσης καί ὁ *Τσχεΐτζε* παρόλες τίς *ὑπεκφυγές* του), αὐτός εἶναι προδότης τῶν ἐργατῶν, προδότης τῆς ὑπόθεσης τοῦ προλεταριάτου, τῆς ὑπόθεσης τῆς εἰρήνης καί τῆς ἐλευθερίας. Γιατί στήν πράξη *ἀκριβῶς* αὐτή ἡ νέα κυβέρνηση εἶναι *ἤδη* δεμένη χειροπόδαρα ἀπό τό ἰμπεριαλιστικό κεφάλαιο, ἀπό τήν ἰμπεριαλιστική *πολεμική,* ληστρική πολιτική, ἄρχισε *ἤδη* συναλλαγές (χωρίς νά ρωτάει τό λαό!) μέ τή δυναστεία, *δουλεύει ἤδη γιά τήν παλινόρθωση τῆς τσαρικῆς μοναρχίας,* προσκαλεῖ ἤδη σάν ὑποψήφιο νέο τσαρίσκο τόν

Μιχαήλ Ρομάνοφ, φροντίζει ἤδη γιά τή στερέωση τοῦ θρόνου του, γιά τήν ἀντικατάσταση τῆς ἔννομης μοναρχίας (νόμιμης, πού στηρίζεται στόν παλιό νόμο) μέ μιά μοναρχία βοναπαρτική, δημοψηφιστική (πού θά στηρίζεται σέ μιά νοθευμένη λαϊκή ψηφοφορία).

Ὄχι, γιά τήν πραγματική πάλη ἐνάντια στήν τσαρική μοναρχία, γιά τήν πραγματική ἐξασφάλιση τῆς λευτεριᾶς, ὄχι μονάχα στά λόγια, οὔτε μέ τίς ὑποσχέσεις τῶν ὡραιολόγων Μιλιουκόφ καί Κέρενσκι, *δέν* πρέπει οἱ ἐργάτες νά ὑποστηρίξουν τή νέα κυβέρνηση, ἀλλά ἡ κυβέρνηση πρέπει νά «ὑποστηρίξει» τούς ἐργάτες! Γιατί ἡ μοναδική *ἐγγύηση* τῆς ἐλευθερίας καί τῆς ὁλοκληρωτικῆς καταστροφῆς τοῦ τσαρισμοῦ εἶναι *ὁ ἐξοπλισμός τοῦ προλεταριάτου,* ἡ στερέωση, ἡ εὔρυνση καί ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ρόλου, τῆς σημασίας καί τῆς δύναμης τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν.

Ὅλα τά ἄλλα εἶναι λόγια καί ψευτιές, αὐτοεξαπάτηση τῶν πολιτικάντηδων τοῦ φιλελεύθερου καί ριζοσπαστικοῦ στρατοπέδου, ἀγύρτικα τεχνάσματα.

Βοηθεῖστε τόν ἐξοπλισμό τῶν ἐργατῶν ἤ τουλάχιστο μή τόν ἐμποδίζετε—καί ἡ ἐλευθερία στή Ρωσία θά εἶναι ἀκατανίκητη, ἡ μοναρχία ἀπαλινόρθωτη, ἡ δημοκρατία ἐξασφαλισμένη.

Διαφορετικά οἱ Γκουτσκόφ καί οἱ Μιλιουκόφ θά παλινορθώσουν τή μοναρχία καί δέν θά πραγματοποιήσουν *καμιά,* μά καμιά ἀπολύτως ἀπό τίς «ἐλευθερίες» πού ὑποσχέθηκαν. Μέ ὑποσχέσεις «ἔτρεφαν» τό λαό καί ἐξαπατοῦσαν τούς ἐργάτες ὅλοι οἱ ἀστοί πολιτικάντηδες σέ *ὅλες* τίς ἀστικές ἐπαναστάσεις.

Ἡ ἐπανάστασή μας εἶναι ἀστική, *γι᾽αὐτό* οἱ ἐργάτες πρέπει νά ὑποστηρίξουν τήν ἀστική τάξη—λένε οἱ Πότρεσοφ, οἱ Γκβόζντιεφ, οἱ Τσχεΐτζε, ὅπως ἔλεγε χθές ὁ Πλεχάνοφ.

Ἡ ἐπανάστασή μας εἶναι ἀστική—λέμε ἐμεῖς, οἱ μαρξιστές—*γι᾽αὐτό* οἱ ἐργάτες πρέπει νά ἀνοίγουν τά μάτια τοῦ λαοῦ γιά νά βλέπει τήν ἀπάτη τῶν ἀστῶν πολιτικάντηδων, νά τόν μαθαίνουν νά μήν πιστεύει στά λόγια, νά βασίζεται μονάχα στίς *δικές του* δυνάμεις, στή *δική του* ὀργάνωση, στή *δική του* ἕνωση, στό *δικό του* ἐξοπλισμό.

Ἡ κυβέρνηση τῶν ὀχτωβριστῶν καί τῶν καντέτων, τῶν Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ, *δέν μπορεῖ*—ἀκόμη κι᾽ἄν τό ἤθελε αὐτό εἰλικρινά (στήν εἰλικρίνεια τοῦ Γκουτσκόφ καί τοῦ Λβόφ μποροῦν νά πιστεύουν μόνο τά νήπια)—*δέν μπορεῖ* νά δόσει στό λαό *οὔτε εἰρήνη, οὔτε ψωμί, οὔτε ἐλευθερία.*

Εἰρήνη—γιατί εἶναι κυβέρνηση πολέμου, κυβέρνηση συνέ-

χισης τῆς ἰμπεριαλιστικῆς σφαγῆς, κυβέρνηση *ληστείας*, πού θέλει νά ληστέψει τήν 'Αρμενία, τή Γαλικία, τήν Τουρκία, νά ἀποσπάσει τήν Κωνσταντινούπολη, νά ξανακατακτήσει τήν Πολωνία, τήν Κουρλανδία, τήν περιοχή τῆς Λιθουανίας κτλ. 'Η κυβέρνηση αὐτή εἶναι δεμένη χειροπόδαρα ἀπό τό ἀγγλογαλλικό ἰμπεριαλιστικό κεφάλαιο. Τό ρωσικό κεφάλαιο εἶναι ὑποκατάστημα ἑνός παγκόσμιου «οἴκου» πού διαχειρίζεται *ἑκατοντάδες δισεκατομμύρια* ρούβλια καί πού ὀνομάζεται: «'Αγγλία καί Γαλλία».

Ψωμί—γιατί εἶναι ἀστική κυβέρνηση. Στήν *καλύτερη* περίπτωση θά δόσει στό λαό, ὅπως ἔδοσε ἡ Γερμανία, «πείνα ὀργανωμένη μέ μεγαλοφυΐα». 'Ο λαός ὅμως δέν θέλει νά ὑφίσταται τήν πείνα. 'Ο λαός θά μάθει, καί ἀσφαλῶς θά μάθει γρήγορα, ὅτι ὑπάρχει ψωμί καί ὅτι μπορεῖ νά τό πάρει, ὄχι ὅμως μέ ἄλλο τρόπο, παρά μέ μέτρα *πού δέν ὑποκλίνονται μπροστά στήν ἱερότητα τοῦ κεφαλαίου καί τῆς γαιοκτησίας.*

'Ελευθερία—γιατί εἶναι κυβέρνηση τσιφλικάδικη-καπιταλιστική, πού *φοβᾶται* τό λαό καί ἄρχισε ἤδη συναλλαγές μέ τή δυναστεία τῶν Ρομάνοφ.

Γιά τά καθήκοντα τακτικῆς τῆς ἄμεσης στάσης μας ἀπέναντι σ'αὐτή τήν κυβέρνηση θά μιλήσουμε σέ ἄλλο ἄρθρο. 'Εκεῖ θά δείξουμε ποῦ βρίσκεται ἡ ἰδιομορφία τῆς τρέχουσας στιγμῆς —τοῦ *περάσματος* ἀπό τό πρῶτο στάδιο τῆς ἐπανάστασης στό δεύτερο, γιατί τό σύνθημα, τό «καθῆκον τῆς ἡμέρας» *τούτη* τή στιγμή πρέπει νά εἶναι: *ἐργάτες δείξατε θαύματα προλεταριακοῦ, λαϊκοῦ ἡρωισμοῦ στόν ἐμφύλιο πόλεμο ἐνάντια στόν τσαρισμό, πρέπει νά δείξετε θαύματα προλεταριακῆς καί παλλαϊκῆς ὀργάνωσης γιά νά προετοιμάσετε τή νίκη σας στό δεύτερο στάδιο τῆς ἐπανάστασης.*

Περιοριζόμενοι *τώρα* στήν ἀνάλυση τῆς ταξικῆς πάλης καί τοῦ συσχετισμοῦ τῶν ταξικῶν δυνάμεων στό σημερινό στάδιο τῆς ἐπανάστασης, πρέπει νά βάλουμε ἀκόμη τήν ἐρώτηση: ποιοί εἶναι οἱ *σύμμαχοι* τοῦ προλεταριάτου στή *σημερινή* ἐπανάσταση;

Τό προλεταριάτο ἔχει *δυό* συμμάχους: πρῶτο, τήν πλατιά μάζα τοῦ μισοπρολεταριακοῦ καί ἐν μέρει τοῦ μικροαγροτικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ρωσίας, πού ἀριθμεῖ πολλές δεκάδες ἑκατομμύρια καί ἀποτελεῖ τήν τεράστια πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ. Γι'αὐτή τή μάζα *εἶναι ἀναγκαία* ἡ εἰρήνη, τό ψωμί, ἡ ἐλευθερία, ἡ γῆ. 'Η μάζα αὐτή θά βρίσκεται ἀναπόφευκτα κάτω ἀπό μιάν ὁρισμένη ἐπίδραση τῆς ἀστικῆς τάξης καί ἰδιαίτερα τῆς μικροαστικῆς τάξης πού μ'αὐτή συγγενεύει περισσότερο ἀπό τήν ἄποψη τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς της καί θά ταλαντεύεται ἀνάμεσα στήν ἀστική τάξη καί τό προλεταριάτο. Τά σκληρά

διδάγματα τοῦ πολέμου πού θά γίνονται *τόσο πιό* σκληρά, ὅσο πιό ἐνεργητικά θά διεξάγουν τόν πόλεμο οἱ Γκουτσκόφ, Λβόφ, Μιλιουκόφ καί Σία, θά σπρώχνουν *ἀναπόφευκτα* τή μάζα αὐτή πρός τό προλεταριάτο, ἀναγκάζοντάς την νά τό ἀκολουθήσει. Τή μάζα αὐτή πρέπει τώρα, ἐκμεταλλευόμενοι τή σχετική ἐλευθερία τοῦ νέου καθεστῶτος καί τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, νά προσπαθοῦμε πρίν ἀπόλα καί πάνω ἀπόλα νά τή *διαφωτίσουμε* καί νά τήν *ὀργανώσουμε.* Σοβιέτ ἀγροτῶν βουλευτῶν, Σοβιέτ ἐργατῶν γῆς—νά ἕνα ἀπό τά πιό σοβαρά καθήκοντα. Ἡ ἐπιδίωξή μας ἐδῶ θά εἶναι ὄχι μονάχα οἱ ἐργάτες γῆς νά ἀναδείχνουν δικά τους ξεχωριστά Σοβιέτ, μά καί οἱ ἄποροι καί φτωχοί ἀγρότες νά ὀργανώνονται *ξεχωριστά* ἀπό τούς εὔπορους ἀγρότες. Γιά τά ἰδιαίτερα καθήκοντα καί τίς ἰδιαίτερες μορφές ὀργάνωσης, πού εἶναι σήμερα ζωτικά ἀπαραίτητη, θά μιλήσουμε στό ἑπόμενο γράμμα.

Δεύτερο, σύμμαχος τοῦ ρωσικοῦ προλεταριάτου εἶναι τό προλεταριάτο ὅλων τῶν ἐμπόλεμων καί ὅλων γενικά τῶν χωρῶν. Σήμερα τό συνθλίβει σέ σημαντικό βαθμό ὁ πόλεμος, καί στ'ὄνομά του μιλοῦνε πολύ συχνά οἱ σοσιαλσωβινιστές, πού καί στήν Εὐρώπη πέρασαν μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης, ὅπως πέρασαν ὁ Πλεχάνοφ, ὁ Γκβόζντιεφ, ὁ Πότρεσοφ στή Ρωσία. Ἡ ἀπαλλαγή ὅμως τοῦ προλεταριάτου ἀπό τήν ἐπιροή τους προχωροῦσε κάθε μήνα ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, καί ἡ ρωσική ἐπανάσταση θά ἐπιταχύνει *ἀναπόφευκτα* τό προτσές αὐτό σέ τεράστιες διαστάσεις.

Μ'αὐτούς τούς δυό συμμάχους τό προλεταριάτο μπορεῖ νά τραβήξει καί θά τραβήξει, *ἐκμεταλλευόμενο τίς ἰδιομορφίες* τῆς σημερινῆς μεταβατικῆς στιγμῆς, πρῶτα στήν κατάχτηση τῆς λαοκρατικῆς δημοκρατίας καί τῆς πλήρους νίκης τῶν ἀγροτῶν πάνω στούς τσιφλικάδες, ἀντί τή μισομοναρχία τῶν Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ, κι'ὕστερα πρός τό *σοσιαλισμό,* πού μόνο αὐτός θά δόσει στούς κατατυραννισμένους ἀπό τόν πόλεμο λαούς *εἰρήνη, ψωμί* καί *ἐλευθερία.*

Ν. Λένιν

Γράφτηκε στίς 7 (20) τοῦ Μάρτη 1917

Δημοσιεύτηκε σέ περίληψη στίς 21 καί 22 τοῦ Μάρτη 1917 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 14 καί 15

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1949 στήν 4η ἔκδοση τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. 23ος

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΜΑΚΡΙΑ

ΓΡΑΜΜΑ 2

Η ΝΕΑ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟ

Τό κύριο ντοκουμέντο πού διαθέτω ὥς τά σήμερα (8 (21) τοῦ Μάρτη) εἶναι τό φύλλο τῆς 16/ΙΙΙ τῆς συντηρητικότατης καί ἀστικότατης ἀγγλικῆς ἐφημερίδας «Times» («Τάιμς»)[14], πού δημοσιεύει ἀνασκόπηση τῶν γεγονότων τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης. Εἶναι φανερό πώς θά ἦταν δύσκολο νά βρεῖ κανείς μιά πηγή πιό εὐνοϊκά—ἐκφραζόμενοι ἤπια—διατεθειμένη πρός τήν κυβέρνηση τῶν Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ.

῾Ο ἀνταποκριτής αὐτῆς τῆς ἐφημερίδας πληροφορεῖ ἀπό τήν Πετρούπολη τήν Τετάρτη 1 (14) τοῦ Μάρτη, τότε πού ὑπῆρχε ἀκόμη μόνο ἡ *πρώτη* Προσωρινή κυβέρνηση, δηλ. ἡ 13μελής ᾿Εκτελεστική ᾿Επιτροπή τῆς Δούμας, μ᾿ἐπικεφαλῆς τόν Ροντζιάνκο καί μέ δυό, σύμφωνα μέ τήν ἔκφραση τῆς ἐφημερίδας, «σοσιαλιστές» ἀνάμεσα στά μέλη της[15], τόν Κέρενσκι καί τόν Τσχεΐτζε—τά παρακάτω:

«῾Ομάδα ἀπό 22 ἐκλεγμένα μέλη τοῦ Κρατικοῦ Συμβουλίου, οἱ Γκουτσκόφ, Σταχόβιτς, Τρουμπετσκόι, καθηγητής Βασίλιεφ, Γκρίμμ, Βερνάντσκι κ.ἄ., ἀπηύθυναν χθές τηλεγράφημα στόν τσάρο», ἐκλιπαρώντας τον γιά τή σωτηρία τῆς δυναστείας κτλ. κτλ. νά συγκαλέσει τή Δούμα καί νά ὁρίσει ἕναν ἀρχηγό τῆς κυβέρνησης πού νά ἀπολαμβάνει τῆς «ἐμπιστοσύνης τοῦ ἔθνους»· «Ποιά θά εἶναι ἡ ἀπόφαση τοῦ αὐτοκράτορα, πού πρέπει νά φτάσει σήμερα, δέν εἶναι ἀκόμη γνωστό αὐτή τή στιγμή—γράφει ὁ ἀνταποκριτής—ἕνα πράγμα ὅμως εἶναι τελείως ἀναμφισβήτητο: ἄν ἡ αὐτοῦ μεγαλειότης δέν ἱκανοποιήσει ἀμέσως τήν ἐπιθυμία τῶν πιό μετριοπαθῶν στοιχείων ἀπό τούς νομιμόφρονες ὑπηκόους του, τότε τήν ἐπιροή πού διαθέτει σήμερα ἡ

Προσωρινή Ἐπιτροπή τῆς Κρατικῆς δούμας θά τήν κερδίσουν ὁλοκληρωτικά οἱ σοσιαλιστές, πού θέλουν τήν ἐγκαθίδρυση δημοκρατίας, μά πού δέν εἶναι σέ θέση νά σχηματίσουν κανενός εἴδους νοικοκυρεμένη κυβέρνηση καί θά ἔριχναν ἀναπόφευκτα τή χώρα ἐσωτερικά στήν ἀναρχία καί ἐξωτερικά στήν καταστροφή...».

Πόση κρατική σοφία καί σαφήνεια ὑπάρχει ἐδῶ, δέν εἶναι ἔτσι; Πόσο καλά καταλαβαίνει ὁ ἄγγλος ὁμοϊδεάτης (ἄν ὄχι καθοδηγητής) τῶν Γκουτσκόφ καί τῶν Μιλιουκόφ τό συσχετισμό τῶν ταξικῶν δυνάμεων καί συμφερόντων! «Τά πιό μετριοπαθῆ στοιχεῖα ἀπό τούς νομιμόφρονες ὑπηκόους», δηλ. οἱ μοναρχικοί τσιφλικάδες καί καπιταλιστές, ἐπιθυμοῦν νά πάρουν τήν ἐξουσία στά χέρια τους, μιά καί καταλαβαίνουν θαυμάσια ὅτι διαφορετικά τήν «ἐπιροή» θά τήν κερδίσουν οἱ «σοσιαλιστές». Ἀλλά γιατί ἀκριβῶς οἱ «σοσιαλιστές» κι᾽ὄχι κάποιος ἄλλος; Ἐπειδή ὁ ἄγγλος γκουτσκοφικός βλέπει πολύ καλά ὅτι στόν πολιτικό στίβο *δέν ὑπάρχει* καί *οὔτε μπορεῖ* νά ὑπάρχει καμιά ἄλλη κοινωνική δύναμη. Τήν ἐπανάσταση τήν ἔκανε τό προλεταριάτο, αὐτό ἔδειξε ἡρωισμό, αὐτό ἔχυσε τό αἷμα του, αὐτό τράβηξε μαζί του τίς πιό πλατιές μάζες τοῦ ἐργαζόμενου καί φτωχοῦ πληθυσμοῦ, αὐτό ἀπαιτεῖ ψωμί, εἰρήνη καί ἐλευθερία, αὐτό ἀπαιτεῖ δημοκρατία, αὐτό ἐπιθυμεῖ τό σοσιαλισμό. Ἐνῶ ἡ χούφτα τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, μέ ἐπικεφαλῆς τούς Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ, ἐπιθυμεῖ νά ξεγελάσει τή θέληση ἤ τήν τάση τῆς τεράστιας πλειοψηφίας, νά ἔλθει σέ *συναλλαγή μέ τή μοναρχία πού πέφτει,* νά τή στηρίξει, νά τή σώσει: διορίστε τόν Λβόφ καί τόν Γκουτσκόφ, Μεγαλειότατε, καί μεῖς θά εἴμαστε μέ τή μοναρχία καί ἐνάντια στό λαό. Νά ὅλο τό νόημα, ὅλη ἡ οὐσία τῆς πολιτικῆς τῆς νέας κυβέρνησης!

Καί πῶς νά δικαιολογήσουμε τήν ἐξαπάτηση τοῦ λαοῦ, τόν ἐμπαιγμό του, τήν παραβίαση τῆς θέλησης τῆς τεράστιας πλειοψηφίας τοῦ πληθυσμοῦ;

Γι᾽αὐτό πρέπει νά τόν κατασυκοφαντήσουμε—παλιά, μά αἰώνια νέα μέθοδος τῆς ἀστικῆς τάξης. Καί ὁ ἄγγλος γκουτσκοφικός συκοφαντεῖ, βρίζει, φτύνει καί ἀφρίζει: «ἀναρχία ἐσωτερικά, καταστροφή ἐξωτερικά», «καμιά νοικοκυρεμένη κυβέρνηση»!!

Δέν εἶναι ἀλήθεια, ἀξιότιμε γκουτσκοφικέ! Οἱ ἐργάτες θέλουν δημοκρατία, καί ἡ δημοκρατία εἶναι πολύ πιό «νοικοκυρεμένη» κυβέρνηση ἀπ᾽τή μοναρχία. Τί ἐγγύηση ἔχει ὁ λαός ὅτι ὁ δεύτερος Ρομάνοφ δέν θά ἀποκτήσει ἕναν δεύτερο Ρασπούτιν;

Τήν καταστροφή τή φέρνει ἀκριβῶς ἡ συνέχιση τοῦ πολέμου, δηλ. ἀκριβῶς ἡ νέα κυβέρνηση. Μόνο ἡ προλεταριακή δημοκρατία πού τήν ὑποστηρίζουν οἱ ἐργάτες γῆς καί ἡ πιό φτωχή μερίδα τῶν ἀγροτῶν καί τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλης, μπορεῖ νά ἐξασφαλίσει τήν εἰρήνη, νά δόσει ψωμί, τάξη, ἐλευθερία.

Οἱ κραυγές ἐνάντια στήν ἀναρχία καλύπτουν μόνο τά ἰδιοτελῆ συμφέροντα τῶν καπιταλιστῶν, πού θέλουν νά θησαυρίζουν ἀπό τόν πόλεμο καί τά πολεμικά δάνεια, πού θέλουν νά παλινορθώσουν τή μοναρχία *ἐνάντια* στό λαό.

«...Χθές—συνεχίζει ὁ ἀνταποκριτής—τό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα ἐξέδοσε μιά ἔκκληση μέ τό πιό ἀνατρεπτικό περιεχόμενο, καί τήν ἔκκληση αὐτή τήν κυκλοφόρησαν σ'ὁλόκληρη τήν πόλη. Αὐτοί» (δηλ. τό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα) «εἶναι καθαροί δογματιστές, ἡ δύναμή τους ὅμως νά κάνουν κακό, σέ καιρούς σάν τούς σημερινούς, εἶναι τεράστια. Ὁ κ. Κέρενσκι καί ὁ κ. Τσχεΐτζε πού καταλαβαίνουν πώς χωρίς τήν ὑποστήριξη τῶν ἀξιωματικῶν καί τῶν πιό μετριοπαθῶν στοιχείων τοῦ λαοῦ δέν μποροῦν νά ἐλπίζουν σέ ἀποφυγή τῆς ἀναρχίας, εἶναι ἀναγκασμένοι νά ὑπολογίζουν τούς λιγότερο συνετούς συντρόφους τους, τούς ὁποίους σπρώχνουν ἀπαρατήρητα νά παίρνουν τέτια θέση, πού περιπλέκει τό ἔργο τῆς Προσωρινῆς ἐπιτροπῆς...»

Ὦ, μεγάλε ἄγγλε διπλωμάτη—γκουτσκοφικέ! Πόσο «ἀσύνετα» ἀφήσατε νά σᾶς ξεφύγει ἡ ἀλήθεια!

«Τό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα» καί οἱ «λιγότερο συνετοί σύντροφοι», πού «ὁ Κέρενσκι καί ὁ Τσχεΐτζε εἶναι ἀναγκασμένοι νά τούς ὑπολογίζουν», εἶναι ὁλοφάνερα ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή ἤ ἡ Ἐπιτροπή Πετρούπολης τοῦ Κόμματός μας, ἡ ὁποία ἀνασυγκροτήθηκε μέ τή συνδιάσκεψη τοῦ Γενάρη 1912[16], οἱ ἴδιοι ἐκεῖνοι «μπολσεβίκοι», πού οἱ ἀστοί τούς βρίζουν πάντα, ἀποκαλώντας τους «δογματιστές», γιατί παραμένουν πιστοί στό «δόγμα», δηλ. στίς βάσεις, στίς ἀρχές, στή διδασκαλία, στούς σκοπούς τοῦ *σοσιαλισμοῦ*. Εἶναι ὁλοφάνερο πώς ὁ ἄγγλος γκουτσκοφικός βρίζει, ἀποκαλώντας ἀνατρεπτική καί δογματική τήν ἔκκληση[17] καί τή στάση τοῦ Κόμματός μας, γιατί καλοῦν στήν πάλη γιά δημοκρατία, γιά εἰρήνη, γιά πλήρη συντριβή τῆς τσαρικῆς μοναρχίας, γιά ψωμί στό λαό.

Ψωμί στό λαό καί εἰρήνη σημαίνουν ἀνταρσία, ἐνῶ ὑπουργικοί θῶκοι γιά τόν Γκουτσκόφ καί τόν Μιλιουκόφ σημαίνουν «τάξη». Παλιό γνωστό τροπάριο!

Ποιά εἶναι λοιπόν ἡ τακτική τοῦ Κέρενσκι καί τοῦ Τσχεΐτζε, σύμφωνα μέ τό χαρακτηρισμό τοῦ ἄγγλου γκουτσκοφικοῦ;

Ταλαντευόμενη: ἀπό τή μιά μεριά, ὁ γκουτσκοφικός τούς

παινεύει, αὐτοί «καταλαβαίνουν», λέει, (φρόνιμα ἀγοράκια! ἔξυπνα!) ὅτι χωρίς τήν «ὑποστήριξη» τῶν ἀξιωματικῶν καί τῶν πιό μετριοπαθῶν στοιχείων δέν εἶναι δυνατό νά ἀποφύγουν τήν ἀναρχία (καί ἐμεῖς πιστεύαμε ὥς τώρα καί ἐξακολουθοῦμε νά πιστεύουμε, σύμφωνα μέ τό δόγμα μας, τή διδασκαλία μας τοῦ σοσιαλισμοῦ, πώς ἴσα-ἴσα οἱ καπιταλιστές εἶναι πού φέρνουν στήν ἀνθρώπινη κοινωνία τήν ἀναρχία καί τούς πολέμους, πώς μόνο τό πέρασμα *ὅλης* τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας στό προλεταριάτο καί στό φτωχό λαό μπορεῖ νά μᾶς ἀπαλλάξει ἀπό τούς πολέμους, ἀπό τήν ἀναρχία, ἀπό τήν πείνα!). — — — 'Από τήν ἄλλη μεριά, αὐτοί, λέει, «εἶναι ἀναγκασμένοι νά ὑπολογίζουν» «τούς λιγότερο συνετούς συντρόφους τους», δηλ. τούς μπολσεβίκους, τό Σοσιαλδημοκρατικό 'Εργατικό Κόμμα τῆς Ρωσίας, πού ἀνασυγκροτήθηκε καί ἑνώθηκε ἀπό τήν Κεντρική 'Επιτροπή.

Καί ποιά εἶναι ἡ δύναμη πού «ἀναγκάζει» τόν Κέρενσκι καί τόν Τσχεΐτζε «νά ὑπολογίζουν» τό Μπολσεβίκικο κόμμα, πού *ποτέ* δέν ἀνῆκαν σ'αὐτό, πού εἴτε οἱ ἴδιοι, εἴτε οἱ λόγιοι ἐκπρόσωποί τους («σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες», «λαϊκοί σοσιαλιστές»[18], «μενσεβίκοι-ὀκιστές» κτλ.) τό ἔβριζαν πάντα, τό κατέκριναν, τό ἀποκαλοῦσαν μηδαμινό, παράνομο ὅμιλο, αἵρεση δογματιστῶν κτλ.; Ποῦ καί πότε ἀκούστηκε, σέ ἐπαναστατική περίοδο, σέ περίοδο δράσης πρῶτα ἀπόλα τῶν *μαζῶν,* πολιτικοί, πού δέν τά ἔχουν χαμένα, «νά ὑπολογίζουν» τούς «δογματιστές»;;

Τά μπέρδεψε ὁ καϋμένος ὁ ἄγγλος γκουτσκοφικός μας, δέν μπόρεσε νά βρεῖ ἄκρη, δέν τά κατάφερε οὔτε νά πεῖ ὅλο ψευτιές, οὔτε νά πεῖ ὅλη τήν ἀλήθεια, καί μόνο αὐτοαποκαλύφθηκε.

'Ο Κέρενσκι καί ὁ Τσχεΐτζε ἀναγκάστηκαν νά ὑπολογίζουν τό Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς λόγω τῆς ἐπιροῆς του στό προλεταριάτο, στίς μάζες. Τό Κόμμα μας βρέθηκε μαζί μέ τίς μάζες, μέ τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο, *παρά* τή σύλληψη καί τήν ἐξορία τῶν βουλευτῶν μας στή Σιβηρία ἀπό τό 1914 ἀκόμη, παρά τίς λυσσαλέες διώξεις καί συλλήψεις πού εἶχε ὑποστεῖ ἡ 'Επιτροπή Πετρούπολης γιά τήν παράνομη δουλιά της στή διάρκεια τοῦ πολέμου *ἐνάντια* στόν πόλεμο καί ἐνάντια στόν τσαρισμό.

«Τά γεγονότα εἶναι πεισματάρικα», λέει μιά ἀγγλική παροιμία. 'Επιτρέψτε μας νά σᾶς τή θυμίσουμε, ἀξιότιμε ἄγγλε γκουτσκοφικέ! Τό γεγονός τῆς καθοδήγησης, ἤ τουλάχιστο τῆς γεμάτης αὐταπάρνηση βοήθειας τοῦ Κόμματός μας στούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης στίς μεγάλες μέρες τῆς ἐπανάστασης,

ἀναγκάστηκε νά τό ἀναγνωρίσει καί ὁ *«ἴδιος»* ὁ ἄγγλος γκουτσκοφικός. Ὅπως ἐπίσης ἀναγκάστηκε νά ἀναγνωρίσει καί τό γεγονός τῶν ταλαντεύσεων τοῦ Κέρενσκι καί τοῦ Τσχεΐτζε *ἀνάμεσα* στήν ἀστική τάξη καί τό προλεταριάτο. Οἱ γκβοζντιεφικοί, οἱ «ἀμυνίτες», δηλ. οἱ σοσιαλσωβινιστές, δηλ. οἱ συνήγοροι τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ, ληστρικοῦ πολέμου ἀκολουθοῦν τώρα ὁλοκληρωτικά τήν ἀστική τάξη, ὁ Κέρενσκι, μπαίνοντας στήν κυβέρνηση, δηλ. στή δεύτερη Προσωρινή κυβέρνησή, πέρασε ἐπίσης ὁλοκληρωτικά μέ τό μέρος της, ὁ Τσχεΐτζε δέν πῆγε, ἔμεινε *ταλαντευόμενος* ἀνάμεσα στήν Προσωρινή κυβέρνηση τῆς ἀστικῆς τάξης, τούς Γκουτσκόφ καί τούς Μιλιουκόφ, καί στήν «Προσωρινή κυβέρνηση» τοῦ προλεταριάτου καί τῶν φτωχῶν μαζῶν τοῦ λαοῦ, στό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν καί στό Σοσιαλδημοκρατικό Ἐργατικό Κόμμα τῆς Ρωσίας, τό ἑνωμένο ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή.

Ἡ ἐπανάσταση ἐπιβεβαίωσε, συνεπῶς, τά ὅσα ἐμεῖς ὑποστηρίζουμε ἰδιαίτερα ἐπίμονα, καλώντας τούς ἐργάτες νά νιώσουν καλά τήν ταξική διαφορά ἀνάμεσα στά κυριότερα κόμματα καί τά κυριότερα ρεύματα στό ἐργατικό κίνημα καί στή μικροαστική τάξη—ἐκεῖνο πού λ.χ. γράφαμε στή «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ»[19] τῆς Γενεύης, ἀρ. φύλ. 47, ἐδῶ κι᾽ ἑνάμιση σχεδόν χρόνο, στίς 13 τοῦ Ὀχτώβρη 1915:

«Ἐξακολουθοῦμε νά θεωροῦμε ὅτι ἐπιτρέπεται ἡ συμμετοχή τῶν σοσιαλδημοκρατῶν σέ Προσωρινή ἐπαναστατική κυβέρνηση μαζί μέ τή δημοκρατική μικροαστική τάξη, *ὄχι* ὅμως καί μέ τούς ἐπαναστάτες-σωβινιστές. Ἐπαναστάτες-σωβινιστές θεωροῦμε ἐκείνους πού θέλουν τή νίκη ἐνάντια στόν τσαρισμό γιά τή νίκη ἐνάντια στή Γερμανία—γιά τήν καταλήστευση ἄλλων χωρῶν,—γιά τή στερέωση τῆς κυριαρχίας τῶν μεγαλορώσων πάνω στούς ἄλλους λαούς τῆς Ρωσίας κτλ. Βάση τοῦ ἐπαναστατικοῦ σωβινισμοῦ εἶναι ἡ ταξική θέση τῆς μικροαστικῆς τάξης, πού πάντοτε ταλαντεύεται ἀνάμεσα στήν ἀστική τάξη καί τό προλεταριάτο. Τώρα ταλαντεύεται ἀνάμεσα στό σωβινισμό (πού τήν ἐμποδίζει νά εἶναι μέ συνέπεια ἐπαναστατική ἀκόμη καί μέ τήν ἔννοια τῆς δημοκρατικῆς ἐπανάστασης) καί στόν προλεταριακό διεθνισμό. Πολιτικοί ἐκφραστές αὐτῆς τῆς μικροαστικῆς τάξης στή Ρωσία εἶναι στή δοσμένη στιγμή οἱ τρουντοβίκοι[20], οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες, τό περιοδικό «Νάσα Ζαριά» (τώρα «Ντιέλο»)[21], ἡ ὁμάδα Τσχεΐτζε[22], ἡ ΟΕ, ὁ κ. Πλεχάνοφ καί οἱ ὅμοιοί τους. Ἄν στή Ρωσία νικοῦσαν οἱ ἐπαναστάτες-σωβινιστές, ἐμεῖς θά εἴμασταν ἐνάντια στήν ἄμυνα τῆς «πατρίδας» *τους*

στό δοσμένο πόλεμο. Τό σύνθημά μας είναι: ἐνάντια στούς σωβινιστές, ἔστω κι'ἄν εἶναι ἐπαναστάτες καί δημοκράτες, *ἐνάντια* σ'αὐτούς καί *ὑπέρ* τῆς συμμαχίας τοῦ διεθνοῦς προλεταριάτου γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση»*.

'Αλλά ἅς ξαναγυρίσουμε στόν ἄγγλο γκουτσκοφικό.

«...'Η Προσωρινή 'Επιτροπή τῆς Κρατικῆς δούμας—συνεχίζει,—ὑπολογίζοντας τούς κινδύνους πού ἀντιμετωπίζει, ἀπόφυγε σκόπιμα νά πραγματοποιήσει τό ἀρχικό της σχέδιο νά συλλάβει τούς ὑπουργούς, παρόλο πού αὐτό θά μποροῦσε νά γίνει χθές μέ ἐλάχιστες δυσκολίες. Ἔτσι ἡ πόρτα γιά διαπραγματεύσεις ἔμεινε ἀνοιχτή, καί χάρη σ'αὐτό ἐμεῖς» («ἐμεῖς = τό ἀγγλικό χρηματιστικό κεφάλαιο καί ὁ ἰμπεριαλισμός) «μποροῦμε ν'ἀπολαύσουμε ὅλα τά πλεονεκτήματα τοῦ νέου καθεστῶτος, χωρίς νά περάσουμε ἀπό τή φρικτή δοκιμασία τῆς Κομμούνας καί τήν ἀναρχία τοῦ ἐμφυλίου πολέμου...»

Οἱ γκουτσκοφικοί ἦταν *ὑπέρ* τοῦ ἐμφυλίου πολέμου πρός ὄφελός *τους,* μά εἶναι *ἐνάντια* στόν ἐμφύλιο πόλεμο πρός ὄφελος τοῦ λαοῦ, δηλ. τῆς πραγματικῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργαζομένων.

«...Οἱ σχέσεις ἀνάμεσα στήν Προσωρινή 'Επιτροπή τῆς Δούμας πού ἐκπροσωπεῖ ὅλο τό ἔθνος» (κι'αὐτή εἶναι ἡ 'Επιτροπή τῆς τέταρτης Δούμας, τῆς τσιφλικάδικης καί καπιταλιστικῆς!) «καί στό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν πού ἐκπροσωπεῖ καθαρά ταξικά συμφέροντα» (γλώσσα διπλωμάτη πού ἔχει μισοακούσει μερικές ἐπιστημονικές ἐκφράσεις καί πού θέλει νά κρύψει ὅτι τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν ἐκπροσωπεῖ τό προλεταριάτο καί τή φτωχολογιά, δηλ. τά $^9/_{10}$ τοῦ πληθυσμοῦ), «μά πού σέ περίοδο κρίσης, σάν τή σημερινή, ἔχει τεράστια ἐξουσία, προκάλεσαν ἀρκετούς φόβους στούς λογικούς ἀνθρώπους, πού προβλέπουν τή δυνατότητα σύγκρουσης ἀνάμεσα στήν πρώτη καί στό δεύτερο, σύγκρουση πού τά ἀποτελέσματά της μπορεῖ νά εἶναι πολύ φοβερά.

Εὐτυχῶς ὁ κίνδυνος αὐτός ἀποφεύχθηκε—τουλάχιστον γιά τήν ὥρα» (σημειῶστε αὐτό τό «τουλάχιστον»!) «χάρη στήν ἐπιρροή τοῦ κ. Κέρενσκι, ἑνός νεαροῦ δικηγόρου μέ μεγάλες ρητορικές ἱκανότητες, πού καταλαβαίνει ξεκάθαρα» (σέ διάκριση ἀπό τόν Τσχεΐτζε πού ἐπίσης «καταλάβαινε», ἀλλά κατά τή γνώμη τοῦ γκουτσκοφικοῦ, φαίνεται, λιγότερο ξεκάθαρα;) «τήν ἀνάγκη τῆς κοινῆς δράσης μέ τήν 'Επιτροπή, γιά τά συμφέροντα τῶν ἐκλογέων του πού ἀνήκουν στήν ἐργατική τάξη» (δηλ.

---

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ. 51-52. *Ἡ Σύντ.*

γιά νά ἔχει τίς ψήφους τῶν ἐργατῶν, νά ἐρωτοτροπεῖ μαζί τους). «Μιά ἱκανοποιητική συμφωνία[23] κλείστηκε σήμερα (Τετάρτη, 1 (14) τοῦ Μάρτη), χάρη στήν ὁποία θά ἀποφευχθεῖ κάθε περιττή προστριβή.

Τί συμφωνία εἶναι αὐτή, ἄν ἔγινε μέ *ὅλο* τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, ποιοί εἶναι οἱ ὅροι της, αὐτό δέν τό ξέρουμε. Τό *κύριο* ὁ ἄγγλος γκουτσκοφικός αὐτή τή φορά τό ἀποσιώπησε ἐντελῶς. Πολύ φυσικό! Τήν ἀστική τάξη δέν τή συμφέρει οἱ ὅροι αὐτοί νά εἶναι ξεκάθαροι, ἀκριβεῖς, γνωστοί σέ ὅλους, γιατί τότε θά τῆς εἶναι πιό δύσκολο νά τούς παραβιάσει!

Οἱ παραπάνω γραμμές εἶχαν κιόλας γραφτεῖ, ὅταν διάβασα δυό πολύ σπουδαῖες εἰδήσεις. Πρῶτο, στήν παρισινή συντηρητικότατη καί ἀστικότατη ἐφημερίδα «Le Temps» («Ὁ Χρόνος»)[24] τῆς 20/III τό κείμενο τῆς ἔκκλησης τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν γιά «ὑποστήριξη» τῆς νέας κυβέρνησης[25], καί δεύτερο, ἀποσπάσματα ἀπό τό λόγο τοῦ Σκόμπελιεφ τῆς 1 (14) τοῦ Μάρτη στήν Κρατική δούμα πού ἀναδημοσίευσε μιά ἐφημερίδα τῆς Ζυρίχης (ἡ «Neue Zürcher Zeitung», 1 Mit.-bl., τῆς 21/III) ἀπό μιά ἐφημερίδα τοῦ Βερολίνου (τῆς «National-Zeitung»)[26].

Ἡ ἔκκληση τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, ἄν τό κείμενό της δέν ἔχει διαστρεβλωθεῖ ἀπό τούς γάλλους ἰμπεριαλιστές, εἶναι ἕνα πάρα πολύ σημαντικό ντοκουμέντο πού δείχνει ὅτι τό προλεταριάτο τῆς Πετρούπολης, τουλάχιστον τή στιγμή πού βγῆκε αὐτή ἡ ἔκκληση, βρισκόταν κάτω ἀπό τήν κυριαρχούσα ἐπιροή τῶν μικροαστῶν πολιτικῶν. Θά θυμίσω πώς στούς πολιτικούς αὐτοῦ τοῦ εἴδους κατατάσσω, ὅπως τονίστηκε ἤδη παραπάνω, τούς ἀνθρώπους τύπου Κέρενσκι καί Τσχεΐτζε.

Στήν ἔκκληση βρίσκουμε δυό πολιτικές ἰδέες καί ἀντίστοιχα μ'αὐτές δυό συνθήματα:

Πρῶτο. Ἡ ἔκκληση λέει ὅτι ἡ κυβέρνηση (ἡ νέα) ἀποτελεῖται ἀπό «μετριοπαθῆ στοιχεῖα». Χαρακτηρισμός παράδοξος, ἐντελῶς ἐλλιπής, καθαρά φιλελεύθερου καί ὄχι μαρξιστικοῦ χαρακτήρα. Καί ἐγώ εἶμαι πρόθυμος νά συμφωνήσω ὅτι μέ μιά ὁρισμένη ἔννοια — θά δείξω στό ἑπόμενο γράμμα μέ ποιά ἀκριβῶς — κάθε κυβέρνηση δέν μπορεῖ παρά νά εἶναι σήμερα, ὕστερα ἀπό τό τέλος τοῦ πρώτου σταδίου τῆς ἐπανάστασης, «μετριοπαθής». Ὅμως εἶναι τελείως ἀπαράδεκτο νά κρύβει κανείς ἀπό τόν ἑαυτό του καί ἀπό τό λαό ὅτι ἡ κυβέρνηση αὐτή

θέλει τή συνέχιση τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, ὅτι εἶναι πράκτορας τοῦ ἀγγλικοῦ κεφαλαίου, ὅτι θέλει τήν παλινόρθωση τῆς μοναρχίας καί τή στερέωση τῆς κυριαρχίας τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν.

῾Η ἔκκληση λέει ὅτι ὅλοι οἱ δημοκράτες πρέπει νά «ὑποστηρίξουν» τή νέα κυβέρνηση καί ὅτι τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν παρακαλεῖ καί ἐξουσιοδοτεῖ τόν Κέρενσκι νά πάρει μέρος στήν Προσωρινή κυβέρνηση. Ὅροι: ἐφαρμογή τῶν ὑποσχεμένων στή διάρκεια ἀκόμη τοῦ πολέμου μεταρυθμίσεων, ἐγγύηση τῆς «ἐλευθερίας πολιτιστικῆς» (μόνο;;) ἀνάπτυξης τῶν ἐθνοτήτων (καθαρά καντέτικο, φιλελεύθερα-πενιχρό πρόγραμμα) καί σχηματισμός ἰδιαίτερης ᾿Επιτροπῆς γιά τήν ἐπιτήρηση τῶν ἐνεργειῶν τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης, ᾿Επιτροπῆς πού θά ἀποτελεῖται ἀπό μέλη τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν καί ἀπό «στρατιωτικούς»[27].

Γι᾿αὐτή τήν ᾿Επιτροπή ἐπιτήρησης, πού ἀναφέρεται σέ ἰδέες καί συνθήματα δευτερεύουσας σημασίας, θά γίνει ἰδιαίτερα λόγος παρακάτω.

Ὅμως ὁ διορισμός ἑνός ρώσου Λουί Μπλάν, τοῦ Κέρενσκι, καί ἡ πρόσκληση γιά ὑποστήριξη τῆς νέας κυβέρνησης εἶναι, μποροῦμε νά ποῦμε, κλασικό παράδειγμα προδοσίας τῆς ὑπόθεσης τῆς ἐπανάστασης καί τῆς ὑπόθεσης τοῦ προλεταριάτου, προδοσία σάν ἐκεῖνες ἀκριβῶς πού χαντάκωσαν μιά ὁλόκληρη σειρά ἐπαναστάσεων τοῦ 19ου αἰώνα, ἀνεξάρτητα ἀπό τό κατά πόσο ἦταν εἰλικρινεῖς καί ἀφοσιωμένοι στό σοσιαλισμό οἱ καθοδηγητές καί οἱ ὀπαδοί μιᾶς τέτιας πολιτικῆς.

Τό προλεταριάτο δέν μπορεῖ καί δέν πρέπει νά ὑποστηρίζει μιά κυβέρνηση πολέμου, μιά κυβέρνηση παλινόρθωσης. Γιά τήν πάλη ἐνάντια στήν ἀντίδραση, γιά τήν ἀπόκρουση τῶν δυνατῶν καί πιθανῶν ἀποπειρῶν τῶν Ρομάνοφ καί τῶν φίλων τους νά παλινορθώσουν τή μοναρχία καί νά συγκεντρώσουν ἀντεπαναστατικό στρατό, δέν χρειάζεται καθόλου ἡ ὑποστήριξη τῶν Γκουτσκόφ καί Σίας, μά ἡ *ὀργάνωση*, τό πλάταιμα καί τό δυνάμωμα τῆς *προλεταριακῆς* πολιτοφυλακῆς, ὁ ἐξοπλισμός τοῦ λαοῦ μέ τήν καθοδήγηση τῶν ἐργατῶν. Χωρίς αὐτό τό κύριο, τό βασικό, τό ριζικό μέτρο δέν μπορεῖ κάν νά γίνει λόγος οὔτε γιά προβολή σοβαρῆς ἀντίστασης στήν παλινόρθωση τῆς μοναρχίας καί στίς ἀπόπειρες νά παρθοῦν πίσω ἤ νά κουτσουρευτοῦν οἱ ὑποσχεμένες ἐλευθερίες, οὔτε γιά σταθερό πέρασμα στό δρόμο πού ὁδηγεῖ στήν ἀπόκτηση τοῦ ψωμιοῦ, τῆς *εἰρήνης*, τῆς ἐλευθερίας.

Ἄν ὁ Τσχεΐτζε, πού μαζί μέ τόν Κέρενσκι ἦταν μέλος τῆς πρώτης Προσωρινῆς κυβέρνησης (τῆς 13μελοῦς Ἐπιτροπῆς τῆς Δούμας), δέν πῆρε μέρος στή δεύτερη Προσωρινή κυβέρνηση πραγματικά γιά λόγους ἀρχῶν σάν κι'αὐτούς πού ἀναφέραμε παραπάνω ἤ παρόμοιους, τότε αὐτό τόν τιμᾶ. Αὐτό πρέπει νά τό ποῦμε ἀνοιχτά. Δυστυχῶς, μιά τέτια ἑρμηνεία ἀντιφάσκει μέ ἄλλα γεγονότα, καί πρῶτα ἀπόλα μέ τό λόγο τοῦ Σκόμπελιεφ, πού συμφωνοῦσε πάντα μέ τόν Τσχεΐτζε.

Ὁ Σκόμπελιεφ εἶπε, ἄν πιστέψουμε τήν πηγή πού ἀναφέραμε παραπάνω, ὅτι «ἡ κοινωνική (; ὁλοφάνερα ἡ σοσιαλδημοκρατική) ὁμάδα καί οἱ ἐργάτες ἔχουν μόνο ἀσθενή προσέγγιση, (ἀσθενή ἐπαφή) μέ τούς σκοπούς τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης», ὅτι οἱ ἐργάτες ἀπαιτοῦν εἰρήνη καί ὅτι, ἄν συνεχίσουμε τόν πόλεμο, τήν ἄνοιξη ὁπωσδήποτε θά ἔρθει ἡ καταστροφή, ὅτι «οἱ ἐργάτες ἔκλεισαν μέ τήν κοινωνία (τή φιλελεύθερη κοινωνία) μιά προσωρινή συμφωνία (eine vorläufige Waffenfreundschaft), ἄν καί οἱ πολιτικοί τους σκοποί ἀπέχουν ἀπό τούς σκοπούς τῆς κοινωνίας ὅσο ὁ οὐρανός ἀπό τή γῆ», ὅτι «οἱ φιλελεύθεροι πρέπει νά παραιτηθοῦν ἀπό τούς παράλογους (unsinnige) σκοπούς τοῦ πολέμου» κτλ.

Ὁ λόγος αὐτός εἶναι ὑπόδειγμα ἐκείνου πού στό παραπάνω ἀπόσπασμα ἀπό τή «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» τό ὀνομάσαμε «ταλάντευση» ἀνάμεσα στήν ἀστική τάξη καί στό προλεταριάτο. Οἱ φιλελεύθεροι, παραμένοντας φιλελεύθεροι, *δέν μποροῦν* «νά παραιτηθοῦν» ἀπό τούς «παράλογους» σκοπούς τοῦ πολέμου, πού, ἄς τό ποῦμε μέ τήν εὐκαιρία, δέν καθορίζονται ἀπ'αὐτούς καί μόνο, ἀλλά ἀπό τό ἀγγλογαλλικό χρηματιστικό κεφάλαιο, παγκόσμια ἰσχυρή δύναμη, πού μετριέται μέ ἑκατοντάδες δισεκατομμύρια. Ἐκεῖνο πού χρειάζεται δέν εἶναι «νά πείθουμε» τούς φιλελευθέρους, ἀλλά *νά ἐξηγοῦμε* στούς ἐργάτες, γιατί οἱ φιλελεύθεροι περιέπεσαν σέ ἀδιέξοδο, γιατί *αὐτοί* εἶναι δεμένοι χειροπόδαρα, γιατί *κρύβουν* καί τά σύμφωνα τοῦ τσαρισμοῦ μέ τήν Ἀγγλία κτλ. καί τίς συναλλαγές τοῦ ρωσικοῦ κεφαλαίου μέ τό ἀγγλογαλλικό κτλ. κτλ.

Ἄν ὁ Σκόμπελιεφ λέει ὅτι οἱ ἐργάτες ἔκλεισαν μέ τή φιλελεύθερη κοινωνία μιά ὁποιαδήποτε συμφωνία, χωρίς νά διαμαρτύρεται ἐνάντιά της, χωρίς νά ἐξηγεῖ ἀπό τό βῆμα τῆς Δούμας τή βλαβερότητά της γιά τούς ἐργάτες, τότε ἔτσι *ἐγκρίνει* τή συμφωνία. Κι'αὐτό δέν ἔπρεπε σέ καμιά περίπτωση νά τό κάνει.

Ἡ ἄμεση ἤ ἔμμεση, ξεκάθαρα διατυπωμένη ἤ σιωπηρή

ἔγκριση ἀπομέρους τοῦ Σκόμπελιεφ τῆς συμφωνίας τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν μέ τήν Προσωρινή κυβέρνηση εἶναι ταλάντευση τοῦ Σκόμπελιεφ πρός τήν πλευρά τῆς ἀστικῆς τάξης. Ἡ δήλωση τοῦ Σκόμπελιεφ ὅτι οἱ ἐργάτες ἀπαιτοῦν εἰρήνη, ὅτι οἱ σκοποί τους ἀπέχουν ἀπό τούς σκοπούς τῶν φιλελευθέρων ὅσο ὁ οὐρανός ἀπό τή γῆ, εἶναι ταλάντευση τοῦ Σκόμπελιεφ πρός τήν πλευρά τοῦ προλεταριάτου.

Καθαρά προλεταριακή, ἀληθινά ἐπαναστατική καί πολύ σωστή ἀπό ἄποψη σύλληψης εἶναι ἡ δεύτερη πολιτική ἰδέα τῆς ἔκκλησης τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν πού ἐξετάζουμε, καί συγκεκριμένα ἡ ἰδέα τῆς δημιουργίας «Ἐπιτροπῆς ἐπιτήρησης» (δέν ξέρω ἄν ὀνομάζεται ἔτσι ἀκριβῶς στά ρωσικά· κάνω ἐλεύθερη μετάφραση ἀπό τά γαλλικά), δηλαδή ἐπιτήρησης τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης ἀπομέρους τῶν προλετάριων καί τῶν στρατιωτῶν.

Αὐτό μάλιστα! Αὐτό εἶναι ἄξιο τῶν ἐργατῶν πού ἔχυσαν τό αἷμα τους γιά τή λευτεριά, γιά τήν εἰρήνη, γιά τό ψωμί τοῦ λαοῦ! Αὐτό εἶναι ἕνα *πραγματικό βῆμα* στό δρόμο *τῶν πραγματικῶν ἐγγυήσεων* καί ἐνάντια στόν τσαρισμό καί ἐνάντια στή μοναρχία καί ἐνάντια τούς μοναρχικούς Γκουτσκόφ—Λβόφ καί Σία! Αὐτό εἶναι ἔνδειξη ὅτι τό ρωσικό προλεταριάτο, παρόλες τίς δυσκολίες, τράβηξε μπροστά σέ σύγκριση μέ τό γαλλικό προλεταριάτο τοῦ 1848 πού «εἶχε ἐξουσιοδοτήσει» τόν Λουί Μπλάν! Αὐτό εἶναι ἀπόδειξη ὅτι τό ἔνστικτο καί ἡ κρίση τῆς προλεταριακῆς μάζας δέν ἱκανοποιεῖται μέ ρητορεῖες καί ἀναφωνήσεις, μέ ὑποσχέσεις γιά μεταρυθμίσεις καί ἐλευθερίες, μέ τόν τίτλο τοῦ «πληρεξούσιου ὑπουργοῦ τῶν ἐργατῶν» καί τά ἄλλα φανταχτερά μπιχλιμπίδια, ἀλλά ζητάει στήριγμα *μόνο* ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει, στίς *ἔνοπλες* λαϊκές μάζες, πού ὀργανώνονται καί καθοδηγοῦνται ἀπό τό προλεταριάτο, ἀπό τούς συνειδητούς ἐργάτες.

Αὐτό εἶναι ἕνα βῆμα στό σωστό δρόμο, μά *μόνο* τό πρῶτο βῆμα.

Ἄν αὐτή ἡ «Ἐπιτροπή ἐπιτήρησης» παραμείνει θεσμός καθαρά κοινοβουλευτικοῦ, μόνο πολιτικοῦ τύπου, δηλαδή ἐπιτροπή πού θά «ὑποβάλλει ἐπερωτήσεις» στήν Προσωρινή κυβέρνηση καί θά παίρνει ἀπό αὐτήν ἀπαντήσεις, τότε παρόλα αὐτά δέν θά εἶναι παρά ἕνα παιχνιδάκι, τότε θά εἶναι ἕνα μηδενικό.

Ἄν ὅμως αὐτό ὁδηγήσει στό νά δημιουργηθεῖ ἀμέσως καί μέ κάθε θυσία μιά πραγματικά παλλαϊκή *ἐργατική πολιτοφυλακή ἤ ἐργατική πανστρατιά* πού νά ἀγκαλιάζει πραγματικά ὅλους τούς

ἄντρες καί ὅλες τίς γυναῖκες, πού ὄχι μόνο νά ἀντικαταστήσει τή συντριμένη καί διαλυμένη ἀστυνομία, ὄχι μόνο νά πετύχει ὥστε *καμιά* κυβέρνηση, οὔτε μοναρχική-συνταγματική, οὔτε λαοκρατική-δημοκρατική *νά μήν μπορεῖ* νά τήν ἀνασυγκροτήσει *οὔτε* στήν Πετρούπολη, *οὔτε* πουθενά ἀλλοῦ στή Ρωσία—τότε οἱ πρωτοπόροι ἐργάτες τῆς Ρωσίας μπαίνουν πραγματικά στό δρόμο νέων καί μεγάλων νικῶν, στό δρόμο πού ὁδηγεῖ στή νίκη ἐνάντια στόν πόλεμο, στήν πραγματοποίηση στήν πράξη τοῦ συνθήματος, τό ὁποῖο, ὅπως γράφουν οἱ ἐφημερίδες, φάνταζε πάνω στή σημαία τῶν τμημάτων ἱππικοῦ πού διαδήλωναν στήν Πετρούπολη στήν πλατεία μπροστά στήν Κρατική δούμα:

«Ζήτω οἱ σοσιαλιστικές δημοκρατίες ὅλων τῶν χωρῶν!»

Τίς σκέψεις μου σχετικά μέ αὐτή τήν ἐργατική πανστρατιά θά τίς ἐκθέσω στό ἑπόμενο γράμμα.

Θά προσπαθήσω νά δείξω ἐκεῖ, ἀπό τή μιά μεριά, ὅτι ἀκριβῶς ἡ δημιουργία παλλαϊκῆς πανστρατιᾶς καθοδηγούμενης ἀπό τούς ἐργάτες εἶναι τό σωστό σύνθημα τῆς ἡμέρας, τό ὁποῖο ἀνταποκρίνεται στά καθήκοντα τακτικῆς τῆς ἰδιόμορφης μεταβατικῆς στιγμῆς πού περνᾶ σήμερα ἡ ρωσική ἐπανάσταση (καί ἡ παγκόσμια ἐπανάσταση), καί ἀπό τήν ἄλλη μεριά, ὅτι γιά νά πετύχει ἡ ἐργατική αὐτή πανστρατιά πρέπει νά εἶναι, πρῶτο, παλλαϊκή, μαζική *μέχρι καθολικότητας*, πού νά ἀγκαλιάσει πραγματικά *ὁλόκληρο* τόν ἱκανό γιά ἐργασία πληθυσμό καί τῶν δυό φύλων· δεύτερο, πρέπει νά περάσει στό συνδυασμό ὄχι μόνο τῶν καθαρά ἀστυνομικῶν, ἀλλά καί τῶν παγκρατικῶν ἁρμοδιοτήτων μέ τίς στρατιωτικές ἁρμοδιότητες καί τόν ἔλεγχο τῆς κοινωνικῆς παραγωγῆς καί τῆς διανομῆς τῶν προϊόντων.

Ν. Λένιν

Ζυρίχη, 22 (9) τοῦ Μάρτη 1917.

P. S. Ξέχασα νά σημειώσω στό προηγούμενο γράμμα τήν ἡμερομηνία: 20 (7) τοῦ Μάρτη.

•

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στό περιοδικό «Μπολσεβίκ», τεῦχ. 3-4

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΜΑΚΡΙΑ

ΓΡΑΜΜΑ 3
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΟΦΥΛΑΚΗ

Τό συμπέρασμα πού ἔβγαλα χθές σχετικά μέ τήν ταλαντευόμενη τακτική τοῦ Τσχεΐτζε ἐπιβεβαιώθηκε πέρα γιά πέρα σήμερα, 10 (23) τοῦ Μάρτη, ἀπό δυό ντοκουμέντα. Πρῶτο—τό ἀπόσπασμα ἀπό τή διακήρυξη τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματός μας, τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ 'Εργατικοῦ Κόμματος τῆς Ρωσίας στήν Πετρούπολη, πού μεταδόθηκε τηλεγραφικά ἀπό τή Στοκχόλμη στήν «'Εφημερίδα τῆς Φραγκφούρτης»[28]. Στό ντοκουμέντο αὐτό δέν ὑπάρχει λέξη οὔτε γιά ὑποστήριξη τῆς κυβέρνησης Γκουτσκόφ, οὔτε γιά ἀνατροπή της· οἱ ἐργάτες καί οἱ στρατιῶτες καλοῦνται νά ὀργανωθοῦν γύρω ἀπό τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, γιά ἐκλογή ἀντιπροσώπων σ' αὐτό, γιά πάλη ἐνάντια στόν τσαρισμό γιά δημοκρατία, ὀκτάωρο, δήμευση τῆς γῆς τῶν τσιφλικάδων καί τῶν ἀποθεμάτων σιτηρῶν, καί τό κυριότερο—γιά τό σταμάτημα τοῦ ληστρικοῦ πολέμου. Ταυτόχρονα εἶναι ἰδιαίτερα σπουδαία καί ἰδιαίτερα ἐπίκαιρη ἡ πολύ σωστή θέση τῆς ΚΕ μας ὅτι γιά τήν εἰρήνη εἶναι ἀναγκαῖες οἱ σχέσεις μέ τούς *προλετάριους ὅλων τῶν ἐμπόλεμων χωρῶν.*

Τό νά περιμένεις εἰρήνη ἀπό τίς διαπραγματεύσεις καί τίς σχέσεις ἀνάμεσα στίς ἀστικές κυβερνήσεις θά ἦταν αὐταπάτη καί ἐξαπάτηση τοῦ λαοῦ.

Τό δεύτερο ντοκουμέντο εἶναι ἡ εἴδηση πού μεταδόθηκε ἐπίσης τηλεγραφικά ἀπό τή Στοκχόλμη σέ μιά ἄλλη γερμανική ἐφημερίδα (τήν «'Εφημερίδα τοῦ Φός»[29]), γιά σύσκεψη τῆς ὁμάδας τοῦ Τσχεΐτζε στή Δούμα μέ τήν 'Εργασιακή ὁμάδα (; Arbeiterfraction) καί μέ τούς ἀντιπροσώπους 15 ἐργατικῶν συνδικάτων στίς 2 (15) τοῦ Μάρτη καί γιά ἔκκληση πού δημοσιεύτηκε τήν ἄλλη μέρα. 'Από τά 11 σημεῖα αὐτῆς τῆς ἔκκλησης τό

τηλεγράφημα μεταδίδει μόνο τρία: 1ο, διεκδίκηση δημοκρατίας, 7ο, διεκδίκηση εἰρήνης καί ἄμεσης ἔναρξης διαπραγματεύσεων γιά εἰρήνη καί 3ο, διεκδίκηση «ἱκανοποιητικῆς συμμετοχῆς τῶν ἐκπροσώπων τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Ρωσίας στήν κυβέρνηση».

Ἄν τό σημεῖο αὐτό ἔχει μεταδοθεῖ σωστά, τότε καταλαβαίνω γιά ποιό λόγο ἡ ἀστική τάξη παινεύει τόν Τσχεΐτζε. Καταλαβαίνω, γιατί στόν ἔπαινο πού ἀνάφερα παραπάνω τῶν ἄγγλων γκουτσκοφικῶν στούς «Times» (Τάιμς) προστέθηκε ὁ ἔπαινος τῶν γάλλων γκουτσκοφικῶν στήν ἐφημερίδα «Le Temps». Ἡ ἐφημερίδα αὐτή τῶν γάλλων ἑκατομμυριούχων καί ἰμπεριαλιστῶν γράφει στίς 22/ΙΙΙ: «Οἱ ἀρχηγοί τῶν ἐργατικῶν κομμάτων, ἰδιαίτερα ὁ κ. Τσχεΐτζε, χρησιμοποιοῦν ὅλη τήν ἐπιροή τους γιά νά μετριάσουν τίς ἀξιώσεις τῶν ἐργατικῶν τάξεων».

Πραγματικά, τό νά ἀπαιτεῖς «συμμετοχή» τῶν ἐργατῶν στήν κυβέρνηση τῶν Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ εἶναι ἀνοησία καί θεωρητικά καί πολιτικά: τό νά συμμετέχεις σάν μειοψηφία θά σήμαινε νά εἶσαι πιόνι· τό νά συμμετέχεις «ἰσότιμα» εἶναι ἀδύνατο, γιατί δέν μπορεῖ νά συμβιβαστεῖ ἡ ἀπαίτηση συνέχισης τοῦ πολέμου μέ τήν ἀπαίτηση σύναψης ἀνακωχῆς καί ἔναρξης διαπραγματεύσεων εἰρήνης· γιά «νά συμμετέχεις» σάν πλειοψηφία, πρέπει νά ἔχεις τή δύναμη *νά ἀνατρέψεις* τήν κυβέρνηση τῶν Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ. Στήν πράξη τό αἴτημα τῆς «συμμετοχῆς» εἶναι ὁ χειρότερος λουιμπλανισμός, δηλαδή σημαίνει ὅτι ξεχνᾶς τήν ταξική πάλη καί τίς πραγματικές συνθῆκες της, παρασύρεσαι ἀπό τήν πιό κούφια ἠχηρή φρασεολογία, διαδίδεις αὐταπάτες ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί χάνεις *πολύτιμο* χρόνο σέ διαπραγματεύσεις μέ τόν Μιλιουκόφ ἤ τόν Κέρενσκι, πού πρέπει νά τόν χρησιμοποιήσεις γιά τή δημιουργία μιᾶς *πραγματικῆς* ταξικῆς καί ἐπαναστατικῆς δύναμης, τῆς προλεταριακῆς πολιτοφυλακῆς, ἱκανῆς *νά ἐμπνεύσει τήν ἐμπιστοσύνη σέ ὅ λ α* τά φτωχά στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ, πού ἀποτελοῦν τήν τεράστια πλειοψηφία του, *νά τά βοηθήσει νά ὀργανωθοῦν,* νά *τ ά* βοηθήσει νά παλέψουν γιά ψωμί, εἰρήνη καί ἐλευθερία.

Τό λάθος αὐτό τῆς ἔκκλησης τοῦ Τσχεΐτζε καί τῆς ὁμάδας του (δέν μιλάω γιά τό *κόμμα* τῆς ΟΕ, τῆς Ὀργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς, γιατί στίς πηγές πού μοῦ εἶναι προσιτές δέν ὑπάρχει οὔτε λέξη γιά τήν ΟΕ)—τό λάθος αὐτό εἶναι πολύ πιό παράξενο, γιατί στή σύσκεψη τῆς 2 (15) τοῦ Μάρτη ὁ πλησιέστερος ὁμοϊδεάτης τοῦ Τσχεΐτζε, ὁ Σκόμπελιεφ, ὅπως ἀναφέρουν οἱ ἐφημερίδες, εἶπε τά παρακάτω: «Ἡ Ρωσία βρίσκεται

στίς παραμονές τῆς δεύτερης, τῆς ἀληθινῆς (wirklich, κυριολεκτικά: πραγματικῆς) ἐπανάστασης».

Αὐτό μάλιστα, εἶναι ἀλήθεια, ἀπό τήν ὁποία ξέχασαν νά βγάλουν πρακτικά συμπεράσματα ὁ Σκόμπελιεφ καί ὁ Τσχεΐτζε. Ἐγώ δέν μπορῶ νά κρίνω ἀπό δῶ, ἀπό τήν καταραμένη μου ξενιτιά, πόσο κοντά εἶναι αὐτή ἡ δεύτερη ἐπανάσταση. Ὁ Σκόμπελιεφ ἐκεῖ, ἐπιτόπου, βλέπει καλύτερα. Γι'αὐτό δέν βάζω στόν ἑαυτό μου προβλήματα πού γιά τή λύση τους δέν ἔχω καί δέν μπορῶ νά ἔχω συγκεκριμένα στοιχεῖα. Ὑπογραμμίζω μόνο τό γεγονός ὅτι ἕνας «τρίτος», δηλαδή ὁ Σκόμπελιεφ πού δέν ἀνήκει στό Κόμμα μας, ἐπιβεβαιώνει τό *συγκεκριμένο* συμπέρασμα, στό ὁποῖο κατάληξα στό πρῶτο μου γράμμα, δηλαδή ὅτι ἡ ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη-Μάρτη ἦταν μόνο *τό πρῶτο στάδιο* τῆς ἐπανάστασης. Ἡ Ρωσία διέρχεται μιά ἰδιόμορφη ἱστορική στιγμή *περάσματος* στό ἑπόμενο στάδιο τῆς ἐπανάστασης ἤ, σύμφωνα μέ τήν ἔκφραση τοῦ Σκόμπελιεφ, στή «δεύτερη ἐπανάσταση».

Ἄν θέλουμε νά εἴμαστε μαρξιστές καί νά διδασκόμαστε ἀπό τήν πείρα τῶν ἐπαναστάσεων ὅλου τοῦ κόσμου, πρέπει νά προσπαθήσουμε νά καταλάβουμε σέ τί ἀκριβῶς συνίσταται ἡ *ἰδιομορφία* αὐτῆς τῆς *μεταβατικῆς* στιγμῆς καί ποιά εἶναι ἡ τακτική πού πηγάζει ἀπό τίς ἀντικειμενικές της ἰδιότητες.

Ἡ ἰδιομορφία τῆς κατάστασης βρίσκεται στό ὅτι ἡ κυβέρνηση τῶν Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ κατήγαγε τήν πρώτη νίκη ἐξαιρετικά εὔκολα χάρη στούς παρακάτω τρεῖς σπουδαιότατους παράγοντες: 1) τή βοήθεια τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ χρηματιστικοῦ κεφαλαίου καί τῶν πρακτόρων του· 2) τή βοήθεια μιᾶς μερίδας τῶν ἀνώτερων στρωμάτων τοῦ στρατοῦ· 3) τήν ἕτοιμη ὀργάνωση ὅλης τῆς ρωσικῆς ἀστικῆς τάξης στά ζέμστβο καί τά ἱδρύματα τῆς πόλης, στήν Κρατική δούμα, στίς Ἐπιτροπές πολεμικῆς βιομηχανίας κτλ.

Ἡ κυβέρνηση Γκουτσκόφ πιάστηκε στή μέγκενη: δεμένη μέ τά συμφέροντα τοῦ κεφαλαίου, εἶναι ἀναγκασμένη νά τείνει στή συνέχιση τοῦ ἁρπακτικοῦ, ληστρικοῦ πολέμου, στήν περιφρούρηση τῶν ἐξωφρενικῶν κερδῶν τοῦ κεφαλαίου καί τῶν τσιφλικάδων, στήν παλινόρθωση τῆς μοναρχίας. Δεμένη μέ τήν ἐπαναστατική προέλευσή της καί τήν ἀνάγκη ἀπότομου περάσματος ἀπό τόν τσαρισμό στή δημοκρατία, δεχόμενη τήν πίεση τῶν πεινασμένων μαζῶν πού ἀπαιτοῦν εἰρήνη, ἡ κυβέρνηση ἀναγκάζεται νά λέει ψευτιές, νά ἑλίσσεται, νά προσπαθεῖ νά κερδίσει καιρό, «νά διακηρύσσει» καί νά ὑπόσχεται ὅσο τό

δυνατό περισσότερα (οἱ ὑποσχέσεις εἶναι τό μόνο πράγμα πού εἶναι πολύ φτηνό ἀκόμη καί σέ ἐποχή ἐξωφρενικῆς ἀκρίβιας), νά ἐκπληρώνει ὅσο τό δυνατό λιγότερα, μέ τό ἕνα χέρι νά κάνει παραχωρήσεις καί μέ τό ἄλλο νά τίς παίρνει πίσω.

Κάτω ἀπό ὁρισμένες συνθῆκες, στήν καλύτερη γι᾽αὐτήν περίπτωση, ἡ νέα κυβέρνηση μπορεῖ νά καθυστερήσει κάπως τή χρεοκοπία, στηριζόμενη σέ ὅλες τίς ὀργανωτικές ἱκανότητες ὁλόκληρης τῆς ρωσικῆς ἀστικῆς τάξης καί τῆς ἀστικῆς διανόησης. ᾽Αλλά ἀκόμη καί σ᾽αὐτή τήν περίπτωση *δέν ἔχει τή δύναμη* νά ἀποφύγει τή χρεοκοπία, γιατί *δέν εἶναι δυνατό* νά ἀποσπαστεῖ κανείς ἀπό τά νύχια τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου καί τῆς πείνας, τοῦ φρικτοῦ αὐτοῦ τέρατος πού γέννησε ὁ παγκόσμιος καπιταλισμός, χωρίς νά ἐγκαταλείπει τό ἔδαφος τῶν ἀστικῶν σχέσεων, χωρίς νά περάσει σέ ἐπαναστατικά μέτρα, χωρίς νά προσφύγει στό μεγαλειώδη ἱστορικό ἡρωισμό καί τοῦ ρωσικοῦ καί τοῦ παγκόσμιου προλεταριάτου.

᾽Από δῶ βγαίνει τό συμπέρασμα: δέν θά μπορέσουμε μέ ἕνα χτύπημα νά ἀνατρέψουμε τή νέα κυβέρνηση ἤ, κι᾽ἄν τό κατορθώσουμε (σέ ἐπαναστατικούς καιρούς τά ὅρια τοῦ δυνατοῦ εὐρύνονται χιλιάδες φορές), δέν θά μπορέσουμε νά κρατήσουμε τήν ἐξουσία, *χωρίς νά ἀντιτάξουμε* στή θαυμάσια ὀργάνωση ὅλης τῆς ρωσικῆς ἀστικῆς τάξης καί ὅλης τῆς ἀστικῆς διανόησης μιά τό ἴδιο θαυμάσια *ὀργάνωση τοῦ προλεταριάτου,* πού νά καθοδηγεῖ ὅλη τήν ἀπέραντη μάζα τῆς φτωχολογιᾶς τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ, τοῦ μισοπρολεταριάτου καί τῶν μικρονοικοκυρέων.

῞Οπως καί νά εἶναι, εἴτε ξέσπασε ἤδη ἡ «δεύτερη ἐπανάσταση» στήν Πετρούπολη (εἶπα πώς θά ἦταν ἐντελῶς ἀνόητη ἡ σκέψη νά ὑπολογίσεις ἀπό τό ἐξωτερικό τό συγκεκριμένο ρυθμό τῆς ὡρίμανσής της), εἴτε ἔχει ἀναβληθεῖ γιά λίγο καιρό, εἴτε ἄρχισε κιόλας σέ μερικά μεμονωμένα μέρη τῆς Ρωσίας (σχετικά μ᾽αὐτό ὑπάρχουν, ὅπως φαίνεται, κάποιες ἐνδείξεις)— *πάντως* τό σύνθημα τῆς στιγμῆς καί στίς παραμονές τῆς νέας ἐπανάστασης, καί στή διάρκειά της, καί τήν ἐπόμενη τῆς ἐπανάστασης πρέπει νά εἶναι *ἡ προλεταριακή ὀργάνωση.*

Σύντροφοι ἐργάτες! Δείξατε χθές θαύματα προλεταριακοῦ ἡρωισμοῦ, ἀνατρέποντας τήν τσαρική μοναρχία. Θά χρειαστεῖ ἀναπόφευκτα στό λίγο-πολύ κοντινό μέλλον (ἴσως ἀκόμη νά χρειαστεῖ καί τώρα πού γράφω αὐτές τίς γραμμές) νά δείξετε πάλι θαύματα τέτιου ἡρωισμοῦ γιά τήν ἀνατροπή τῆς ἐξουσίας τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν πού διεξάγουν τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο. Δέν θά μπορέσετε *νά νικήσετε σταθερά*

σ'αὐτή τήν ἑπόμενη, τήν «πραγματική» ἐπανάσταση, ἄν δέν δείξετε *θαύματα προλεταριακῆς ὀργάνωσης!*

Σύνθημα τῆς στιγμῆς: ὀργάνωση. Τό νά περιοριστεῖ ὅμως κανείς σ'αὐτό θά σήμαινε πώς δέν λέει τίποτε, γιατί, ἀπό τή μιά μεριά, ἡ ὀργάνωση χρειάζεται *πάντοτε,* ὥστε ἡ ὑπόδειξη μόνο γιά τήν ἀνάγκη «ὀργάνωσης τῶν μαζῶν» δέν ἐξηγεῖ ἀπολύτως τίποτε, καί ἀπό τήν ἄλλη μεριά, ὅποιος θά περιοριζόταν σ'αὐτό, δέν θά ἔκανε ἄλλο παρά νά σιγοντάρει τούς φιλελευθέρους, γιατί *ἀ κ ρ ι β ῶ ς οἱ φιλελεύθεροι,* γιά νά στερεώσουν τήν κυριαρχία τους, θέλουν οἱ ἐργάτες *νά μήν προχωροῦν παραπέρα ἀπό τίς σ υ- ν η θ ι σ μ έ ν ε ς,* τίς «νόμιμες» (ἀπό τήν ἄποψη τῆς «κανονικῆς» ἀστικῆς κοινωνίας) ὀργανώσεις, δηλαδή θέλουν οἱ ἐργάτες νά γράφονται *μόνο* στό κόμμα τους, στό συνδικάτο τους, στό συνεταιρισμό τους κτλ. κτλ.

Οἱ ἐργάτες μέ τό ταξικό τους ἔνστικτο κατάλαβαν πώς σέ ἐπαναστατική περίοδο τούς χρειάζεται μιά ἐντελῶς διαφορετική ὀργάνωση, *ὄχι μόνο* ἡ συνηθισμένη, καί πῆραν σωστά τό δρόμο πού τούς ἔδειξε ἡ πείρα τῆς ἐπανάστασής μας τοῦ 1905 καί τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ τοῦ 1871, δημιούργησαν *τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν,* ἄρχισαν νά τό ἀναπτύσσουν, νά τό πλαταίνουν, νά τό δυναμώνουν μέ τήν προσέλκυση *στρατιωτῶν* βουλευτῶν καί, ἀναμφισβήτητα, βουλευτῶν ἀπό τούς *μισθωτούς* ἐργάτες γῆς, καί ἀργότερα (μέ τή μιά ἤ τήν ἄλλη μορφή) ἀπό ὅλη τήν ἀγροτική φτωχολογιά.

Ἡ δημιουργία τέτιων ὀργανώσεων σέ ὅλα ἀνεξαιρέτως τά μέρη τῆς Ρωσίας, γιά ὅλα ἀνεξαιρέτως τά ἐπαγγέλματα καί στρώματα τοῦ προλεταριακοῦ καί μισοπρολεταριακοῦ πληθυσμοῦ, δηλ. γιά ὅλους τούς ἐργαζόμενους καί τούς ἐκμεταλλευόμενους, γιά νά χρησιμοποιήσω μιά λιγότερο ἀκριβή ἀπό οἰκονομική ἄποψη, ἀλλά περισσότερο λαϊκή ἔκφραση—αὐτό εἶναι καθῆκον πρωταρχικῆς καί ἐπείγουσας σημασίας. Θά σημειώσω προκαταβολικά ὅτι γιά ὁλόκληρη τήν ἀγροτική μάζα τό Κόμμα μας (γιά τόν *ἰδιαίτερο* ρόλο του μέσα στίς προλεταριακές ὀργανώσεις νέου τύπου ἐλπίζω νά μιλήσω σέ ἕνα ἀπό τά ἑπόμενα γράμματα) πρέπει νά συνιστᾶ ἰδιαίτερα τή δημιουργία *χωριστῶν ἀ π ό* τούς εὔπορους ἐργάτες Σοβιέτ τῶν μισθωτῶν ἐργατῶν καί ὕστερα τῶν μικρογεωργῶν πού δέν πουλοῦν σιτηρά: δίχως αὐτό τόν ὅρο δέν εἶναι δυνατόν οὔτε νά ἐφαρμόσουμε μιά ἀληθινά προλεταριακή πολιτική, μιλώντας γενικά*, οὔτε νά

* Στό χωριό θά ἀναπτυχθεῖ τώρα ἡ πάλη γιά τή μικρή καί ἐνμέρει τή μεσαία

ἀντικρύσουμε σωστά τό σπουδαιότερο πρακτικό ζήτημα ζωῆς καί θανάτου γιά ἑκατομμύρια ἀνθρώπους: τή σωστή κατανομή τῶν *σιτηρῶν*, τήν αὔξηση τῆς παραγωγῆς τους κτλ.

'Αλλά μπαίνει τό ἐρώτημα: τί πρέπει νά κάνουν τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν; Αὐτά «πρέπει νά τά βλέπουμε σάν ὄργανα ἐξέγερσης, σάν ὄργανα ἐπαναστατικῆς ἐξουσίας», γράφαμε στό φύλ. ἀρ. 47 τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» τῆς Γενεύης στίς 13 τοῦ 'Οχτώβρη 1915*.

Αὐτή ἡ θεωρητική θέση, πού βγῆκε ἀπό τήν πείρα τῆς Κομμούνας τοῦ 1871 καί τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης τοῦ 1905, πρέπει νά ἐξηγηθεῖ καί νά ἀναπτυχθεῖ πιό συγκεκριμένα πάνω στή βάση τῶν πρακτικῶν ὑποδείξεων τοῦ σημερινοῦ ἀκριβῶς σταδίου τῆς σημερινῆς ἀκριβῶς ἐπανάστασης στή Ρωσία.

Μᾶς χρειάζεται ἐπαναστατική *ἐξουσία*, μᾶς χρειάζεται (γιά μιά ὁρισμένη μεταβατική περίοδο) *κράτος*. Σ'αὐτό διαφέρουμε ἀπό τούς ἀναρχικούς. Ἡ διαφορά ἀνάμεσα στούς ἐπαναστάτες μαρξιστές καί στούς ἀναρχικούς δέν εἶναι μόνο ὅτι οἱ πρῶτοι εἶναι ὑπέρ τῆς συγκεντρωτικῆς, τῆς μεγάλης, τῆς κομμουνιστικῆς παραγωγῆς, ἐνῶ οἱ δεύτεροι εἶναι ὑπέρ τῆς κομματιασμένης, τῆς μικρῆς. Ὄχι, ἡ διαφορά ἀκριβῶς στό ζήτημα τῆς ἐξουσίας, τοῦ κράτους εἶναι ὅτι ἐμεῖς εἴμαστε *ὑπέρ* τῆς ἐπαναστατικῆς χρησιμοποίησης τῶν ἐπαναστατικῶν μορφῶν κράτους στήν πάλη γιά τό σοσιαλισμό, ἐνῶ οἱ ἀναρχικοί εἶναι *κατά*.

Μᾶς χρειάζεται κράτος. Ὅμως μᾶς χρειάζεται ἕνα κράτος *ὄχι σάν κι'αὐτό* πού δημιούργησε ἡ ἀστική τάξη παντοῦ, ἀρχίζοντας ἀπό τίς συνταγματικές μοναρχίες καί καταλήγοντας στίς πιό δημοκρατικές δημοκρατίες. Καί σ'αὐτό βρίσκεται ἡ διαφορά μας ἀπό τούς ὀπορτουνιστές καί τούς καουτσκιστές τῶν παλιῶν σοσιαλιστικῶν κομμάτων, πού ἄρχισαν νά σαπίζουν, πού διαστρέβλωσαν ἤ ξέχασαν τά διδάγματα τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ καί τήν ἀνάλυση αὐτῶν τῶν διδαγμάτων ἀπό τόν Μάρξ καί τόν Ἔνγκελς**.

ἀγροτιά. Οἱ τσιφλικάδες, στηριζόμενοι στούς εὔπορους ἀγρότες, θά προσπαθοῦν νά τήν ὑποτάξουν στήν ἀστική τάξη. 'Εμεῖς, στηριζόμενοι στούς μεροκαματιάρηδες ἐργάτες γῆς καί στή φτωχολογιά, πρέπει νά τήν ὁδηγοῦμε στή στενότατη συμμαχία μέ τό προλεταριάτο τῆς πόλης.

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ. 51. *Ἡ Σύντ.*

** Σ'ἕνα ἀπό τά ἑπόμενα γράμματα ἤ σέ ἰδιαίτερο ἄρθρο θά σταθῶ λεπτομερειακά σ'αὐτή τήν ἀνάλυση πού δόθηκε ἰδιαίτερα στόν «'Εμφύλιο πόλεμο στή Γαλλία» τοῦ Μάρξ, στόν πρόλογο τοῦ Ἔνγκελς στήν 3η ἔκδοση αὐτοῦ τοῦ ἔργου καί στά γράμματα: τοῦ Μάρξ τῆς 12.IV.1871 καί τοῦ Ἔνγκελς τῆς 18-28.III.1875. Θά σταθῶ ἐπίσης στήν πλήρη διαστρέβλωση τοῦ μαρξισμοῦ

Μᾶς χρειάζεται κράτος, ἀλλά *ὄ χ ι* τέτιο πού χρειάζεται στήν ἀστική τάξη, μέ χωρισμένα ἀπό τό λαό καί ἀντιμέτωπα στό λαό ὄργανα ἐξουσίας μέ τή μορφή τῆς ἀστυνομίας, τοῦ στρατοῦ, τῆς γραφειοκρατίας (ὑπαλληλίας). Ὅλες οἱ ἀστικές ἐπαναστάσεις ἁπλῶς τελειοποιοῦσαν *α ὐ τ ή* τήν κρατική μηχανή, ἁπλῶς *τή* διαβίβαζαν ἀπό τά χέρια ἑνός κόμματος στά χέρια ἄλλου κόμματος.

Τό προλεταριάτο ὅμως, ἄν θέλει νά ὑπερασπίσει τίς κατακτήσεις αὐτῆς τῆς ἐπανάστασης καί νά προχωρήσει παραπέρα, νά κατακτήσει τήν εἰρήνη, τό ψωμί καί τήν ἐλευθερία, πρέπει νά *«σ υ ν τ ρ ί ψ ε ι»,* γιά νά ἐκφραστῶ μέ τά λόγια τοῦ Μάρξ, αὐτή τήν «ἕτοιμη» κρατική μηχανή καί νά τήν ἀντικαταστήσει μέ μιά νέα, *συγχωνεύοντας* τήν ἀστυνομία, τό στρατό καί τή γραφειοκρατία μέ *τόν καθολικά ἐξοπλισμένο λαό.* Ἀκολουθώντας τό δρόμο πού ἔδειξε ἡ πείρα τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ τοῦ 1871 καί ἡ ρωσική ἐπανάσταση τοῦ 1905, τό προλεταριάτο πρέπει νά ὀργανώσει καί νά ἐξοπλίσει *ὅλα* τά φτωχά, τά ἐκμεταλλευόμενα τμήματα τοῦ πληθυσμοῦ, γιά νά πάρουν τά *ἴδια* ἄμεσα στά χέρια τους τά ὄργανα τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, τά *ἴδια νά ἀποτελέσουν* τά ὄργανα αὐτῆς τῆς ἐξουσίας.

Καί οἱ ἐργάτες τῆς Ρωσίας *πῆραν* αὐτό τό δρόμο στή διάρκεια τοῦ πρώτου ἤδη σταδίου τῆς πρώτης ἐπανάστασης τό Φλεβάρη-Μάρτη τοῦ 1917. Τώρα ὅλο τό ζήτημα εἶναι νά καταλάβουμε ξεκάθαρα τί λογῆς εἶναι αὐτός ὁ νέος δρόμος καί νά προχωρήσουμε σ'αὐτόν θαραλέα, σταθερά καί ἐπίμονα.

Οἱ ἀγγλογάλλοι καί οἱ ρῶσοι καπιταλιστές ἤθελαν *μόνο* νά ἐκθρονίσουν ἤ ἀκόμη καί νά «φοβίσουν» τόν Νικόλαο Β΄, ἀφήνοντας ἄθικτη τήν παλιά κρατική μηχανή, τήν ἀστυνομία, τό στρατό, τήν ὑπαλληλία.

Οἱ ἐργάτες προχώρησαν πιό πέρα καί τή σύντριψαν. Καί τώρα ὄχι μόνο οἱ ἀγγλογάλλοι, μά καί οἱ γερμανοί καπιταλιστές *ὠρύονται* ἀπό μανία καί φρίκη, βλέποντας λ.χ. πῶς οἱ ρῶσοι φαντάροι τουφέκιζαν τούς ἀξιωματικούς τους, σάν τόν ὀπαδό τοῦ Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ, ναύαρχο Νεπένιν.

Εἶπα ὅτι οἱ ἐργάτες τή σύντριψαν τήν παλιά κρατική μηχανή. Ἀκριβέστερα: *ἄρχισαν* νά τή συντρίβουν.

Ἄς πάρουμε ἕνα συγκεκριμένο παράδειγμα.

Ἡ ἀστυνομία ἔχει ἐνμέρει ἐξοντωθεῖ καί ἐνμέρει καταργηθεῖ

ἀπό τόν Κάουτσκι στήν πολεμική του τοῦ 1912 ἐνάντια στόν Πάννεκουκ στό ζήτημα τῆς λεγόμενης «καταστροφῆς τοῦ κράτους»[30].

στήν Πετρούπολη καί σέ πολλά άλλα μέρη. Ή κυβέρνηση τῶν Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ *δέν θά μπορέσει* οὔτε νά παλινορθώσει τή μοναρχία, οὔτε γενικά νά κρατηθεῖ στήν ἐξουσία, *χωρίς νά ἀνασυγκροτήσει* τήν ἀστυνομία, σάν ἰδιαίτερη, ἀποσπασμένη ἀπό τό λαό καί ἀντιμέτωπη σ'αὐτόν ὀργάνωση ὁπλισμένων ἀνθρώπων, πού βρίσκονται κάτω ἀπό τίς διαταγές τῆς ἀστικῆς τάξης. Αὐτό εἶναι καθαρό, σάν τό φῶς τῆς ἡμέρας.

Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, ἡ νέα κυβέρνηση εἶναι ὑποχρεωμένη νά ὑπολογίζει τόν ἐπαναστατικό λαό, νά τόν τρέφει μέ μισοπαραχωρησοῦλες καί ὑποσχέσεις, νά κερδίζει καιρό. Γι'αὐτό καταφεύγει σέ ἡμίμετρο: ἱδρύει «λαϊκή πολιτοφυλακή» μέ αἱρετή διοίκηση (αὐτό ἠχεῖ τρομερά εὐχάριστα! τρομερά δημοκρατικά, ἐπαναστατικά καί ὡραῖα!)—*ἀ λ λ ά... ἀ λ λ ά,* πρῶτο, τή βάζει κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο, κάτω ἀπό τίς διαταγές τῶν αὐτοδιοικήσεων τῶν ζέμστβο καί τῶν πόλεων, δηλ. κάτω ἀπό τίς διαταγές τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, πού ἔχουν ἐκλεγεῖ σύμφωνα μέ τούς νόμους τοῦ Νικολάου τοῦ Ματοβαμμένου καί τοῦ Στολίπιν τοῦ Κρεμάλα!! Δεύτερο, ἐνῶ ὀνομάζει τήν πολιτοφυλακή «λαϊκή» γιά νά ρίξει στάχτη στά μάτια τοῦ «λαοῦ», ἡ κυβέρνηση *στήν πράξη* δέν καλεῖ τό λαό νά μετάσχει *στό σύνολό του* σ'αὐτή τήν πολιτοφυλακή *καί δέν ὑποχρεώνει* τά ἀφεντικά καί τούς καπιταλιστές *νά πληρώνουν* στούς ὑπαλλήλους καί στούς ἐργάτες τή συνηθισμένη ἀμοιβή *γιά τίς ὧρες καί τίς ἡμέρες* πού ἀφιερώνουν στή *δημόσια ὑπηρεσία,* δηλαδή στήν πολιτοφυλακή.

Νά τό κουμπί τῆς ὑπόθεσης. Νά μέ ποιό τρόπο ἡ τσιφλικάδικη καί καπιταλιστική κυβέρνηση τῶν Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ κατορθώνει ὥστε ἡ «λαϊκή πολιτοφυλακή» νά μένει στά χαρτιά καί στήν πράξη νά ἀνασυγκροτεῖται λίγο-λίγο καί σιωπηρά μέ *ἀστική,* ἀντιλαϊκή πολιτοφυλακή, στήν ἀρχή ἀπό «8000 φοιτητές καί καθηγητές» (ἔτσι περιγράφουν οἱ ξένες ἐφημερίδες τήν τωρινή πολιτοφυλακή τῆς Πετρούπολης)—αὐτό εἶναι ὁλοφάνερα ἕνα παιχνιδάκι—καί ὕστερα βαθμιαῖα ἀπό τήν παλιά καί τήν καινούργια *ἀστυνομία.*

Νά μήν ἐπιτρέψουμε τήν ἀνασύσταση τῆς ἀστυνομίας! Νά μήν ἀφήσουμε ἀπό τά χέρια μας τίς τοπικές ἀρχές. Νά δημιουργοῦμε μιά πραγματικά παλλαϊκή, πέρα γιά πέρα καθολική, καθοδηγούμενη ἀπό τό προλεταριάτο πολιτοφυλακή!—νά τό καθῆκον τῆς ἡμέρας, νά τό σύνθημα τῆς στιγμῆς, πού ἀνταποκρίνεται τόσο στά καλῶς ἐννοούμενα συμφέροντα τῆς παραπέρα ταξικῆς πάλης, τοῦ παραπέρα ἐπαναστατικοῦ κινήμα-

τος, ὅσο καί στό δημοκρατικό ἔνστικτο κάθε ἐργάτη, κάθε ἀγρότη, κάθε ἐργαζόμενου καί ἐκμεταλλευόμενου ἀνθρώπου, πού δέν μπορεῖ νά μή μισεῖ τήν ἀστυνομία, τούς χωροφύλακες καί τούς σταθμάρχες, τή διοίκηση τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν πάνω σέ ἔνοπλους ἀνθρώπους πού ἀποκτοῦν ἐξουσία πάνω στό λαό.

Τί λογῆς ἀστυνομία χρειάζεται *σ' αὐτούς*, στούς Γκουτσκόφ καί τούς Μιλιουκόφ, στούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές; Τέτια πού ὑπῆρχε τόν καιρό τῆς τσαρικῆς μοναρχίας. *Ὅλες* οἱ ἀστικές καί οἱ ἀστικοδημοκρατικές δημοκρατίες στόν κόσμο ἵδρυσαν ἤ ἀνασυγκρότησαν στή χώρα τους, ὕστερα ἀπό τίς πιό σύντομες ἐπαναστατικές περιόδους, *ἀκριβῶς μιά τέτια* ἀστυνομία, μιά ἰδιαίτερη ὀργάνωση ἀποσπασμένων ἀπό τό λαό καί ἀντιμέτωπων σ'αὐτόν ἐνόπλων ἀνθρώπων, ὑποταγμένων, ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς, στήν ἀστική τάξη.

Τί λογῆς πολιτοφυλακή χρειάζεται σέ μᾶς, στό προλεταριάτο, σέ ὅλους τούς ἐργαζόμενους; Πραγματικά *λαϊκή*, δηλαδή, πρῶτο, νά ἀποτελεῖται ἀπό ὅλο *γενικά* τόν πληθυσμό, ἀπό ὅλους τούς ἐνήλικους πολίτες καί τῶν δυό φύλων, καί δεύτερο, νά συνδυάζει τίς ἁρμοδιότητες τοῦ λαϊκοῦ στρατοῦ μέ τίς ἁρμοδιότητες τῆς ἀστυνομίας, μέ τίς ἁρμοδιότητες τοῦ κύριου καί βασικοῦ ὀργάνου κρατικῆς τάξης καί κρατικῆς διοίκησης.

Γιά νά κάνω αὐτές τίς θέσεις πιό παραστατικές, θά φέρω ἕνα καθαρά σχηματικό παράδειγμα. Εἶναι περιττό νά ποῦμε ὅτι θά ἦταν παράλογη ἡ σκέψη γιά κατάρτιση ὁποιουδήποτε «σχεδίου» προλεταριακῆς πολιτοφυλακῆς: ὅταν οἱ ἐργάτες καί ὅλος ὁ λαός ἀληθινά μαζικά καταπιαστοῦν πρακτικά μ'αὐτή τή δουλιά θά τό ἐπεξεργαστοῦν καί θά τό καταρτίσουν ἑκατό φορές καλύτερα ἀπό ὁποιουσδήποτε θεωρητικούς. Ἐγώ δέν προτείνω «σχέδιο», ἐγώ θέλω μόνο νά δείξω πιό παραστατικά τή σκέψη μου.

Ἡ Πετρούπολη ἔχει περίπου 2 ἑκατομμύρια κατοίκους. Ἀπ'αὐτούς πάνω ἀπό τούς μισούς εἶναι 15 ὥς 65 χρονῶν. Ἄς πάρουμε τούς μισούς, ἕνα ἑκατομμύριο. Ἄς ἀφαιρέσουμε ἀπ'αὐτούς ἀκόμη ἕνα τέταρτο σάν ἀρρώστους κτλ., πού αὐτή τή στιγμή δικαιολογημένα δέν παίρνουν μέρος στή δημόσια ὑπηρεσία. Μένουν 750 000 ἄνθρωποι πού, δουλεύοντας στήν πολιτοφυλακή, ἄς ὑποθέσουμε 1 μέρα στίς 15 (καί ἀφοῦ ἐξακολουθοῦν νά πληρώνονται σ'αὐτό τό διάστημα ἀπό τά ἀφεντικά), θά ἀποτελοῦσαν ἕνα στρατό 50 000 ἀνθρώπων.

Νά *ποιός τύπος* «κράτους» μᾶς χρειάζεται!

Νά τί εἴδους πολιτοφυλακή θά ἦταν στήν πράξη, καί ὄχι μόνο στά λόγια, «λαϊκή πολιτοφυλακή».

Νά τί δρόμο πρέπει νά ἀκολουθήσουμε, ὥστε *νά μήν εἶναι δυνατό* νά ἀνασυγκροτηθεῖ οὔτε ἡ ἰδιαίτερη ἀστυνομία, οὔτε ὁ ἰδιαίτερος, χωριστός ἀπό τό λαό, στρατός.

Μιά τέτια πολιτοφυλακή θά ἀποτελοῦνταν κατά 95% ἀπό ἐργάτες καί ἀγρότες, θά ἔκφραζε *πραγματικά* τή σκέψη καί τή θέληση, τή δύναμη καί τήν ἐξουσία τῆς τεράστιας πλειοψηφίας τοῦ λαοῦ. Μιά τέτια πολιτοφυλακή πραγματικά θά ἐξόπλιζε καί θά ἐκπαίδευε στρατιωτικά ὅλο τό λαό γενικά, ἐξασφαλίζοντάς τον ὄχι ἀλά Γκουτσκόφ, *ὄχι* ἀλά Μιλιουκόφ ἀπό τίς καθελογῆς ἀπόπειρες ἀποκατάστασης τῆς ἀντίδρασης, ἀπό τίς καθελογῆς μηχανοραφίες τῶν πρακτόρων τοῦ τσάρου. Μιά τέτια πολιτοφυλακή θά ἦταν ἐκτελεστικό ὄργανο τῶν «Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν», θά ἀπολάμβανε τῆς *ἀπόλυτης* ἐκτίμησης καί τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ λαοῦ, γιατί ἡ ἴδια θά ἦταν ὀργάνωση ὁλόκληρου γενικά τοῦ πληθυσμοῦ. Μιά τέτια πολιτοφυλακή θά μετάτρεπε τή δημοκρατία ἀπό ὄμορφη ταμπέλα πού σκεπάζει τήν ὑποδούλωση καί τόν ἐμπαιγμό τοῦ λαοῦ ἀπό τούς καπιταλιστές, σέ πραγματική *διαπαιδαγώγηση τῶν μαζῶν* γιά τή συμμετοχή τους σέ *ὅλες* τίς κρατικές ὑποθέσεις. Μιά τέτια πολιτοφυλακή θά τραβοῦσε στήν πολιτική ζωή τούς νέους καί τίς νέες τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας, διδάσκοντάς τους ὄχι μόνο μέ τά λόγια, μά καί μέ τά ἔργα, μέ τή *δουλιά*. Μιά τέτια πολιτοφυλακή θά διεύρυνε ἐκεῖνες τίς ἁρμοδιότητες πού, γιά νά χρησιμοποιήσουμε ἐπιστημονική γλώσσα, ἀνάγονται στή δικαιοδοσία τῆς «ἀστυνομίας εὐταξίας», στήν ὑγειονομική ἐπίβλεψη κτλ., χρησιμοποιώντας σέ τέτιες δουλιές ὅλες γενικά τίς ἐνήλικες γυναῖκες. Καί ἄν δέν τραβήξουμε τίς γυναῖκες στή δημόσια ὑπηρεσία, στήν πολιτοφυλακή, στήν πολιτική ζωή, ἄν δέν ἀποσπάσουμε τίς γυναῖκες ἀπό τίς συνθῆκες τοῦ σπιτιοῦ καί τῆς κουζίνας πού τίς ἀποβλακώνουν, *δέν εἶναι δυνατό* νά ἐξασφαλίσουμε πραγματική ἐλευθερία, *δέν εἶναι δυνατό* νά οἰκοδομήσουμε ἀκόμη καί δημοκρατία, χωρίς πιά νά γίνεται λόγος γιά σοσιαλισμό.

Μιά τέτια πολιτοφυλακή θά ἦταν προλεταριακή πολιτοφυλακή, γιατί οἱ ἐργάτες τῆς βιομηχανίας καί τῶν πόλεων θά ἀποκτοῦσαν σ'αὐτήν καθοδηγητική ἐπιροή στή μάζα τῆς φτωχολογιᾶς τόσο φυσιολογικά καί ἀναπόφευκτα, ὅσο φυσιολογικά καί ἀναπόφευκτα κατάκτησαν καθοδηγητική θέση σέ ὅλη τήν ἐπαναστατική πάλη τοῦ λαοῦ καί τό 1905-1907 καί τό 1917.

Μιά τέτια πολιτοφυλακή θά ἐξασφάλιζε ἀπόλυτη τάξη καί συντροφική πειθαρχία, πού θά τηροῦνταν μέ αὐταπάρνηση. Καί ταυτόχρονα ἡ πολιτοφυλακή αὐτή, στή βαριά κρίση πού περνᾶνε ὅλες οἱ ἐμπόλεμες χῶρες, θά ἔδινε τή δυνατότητα νά παλέψουμε πραγματικά δημοκρατικά ἐνάντια σ'αὐτή τήν κρίση, νά πραγματοποιοῦμε σωστά καί γρήγορα τή διανομή τῶν σιτηρῶν καί τῶν ἄλλων ἐφοδίων, νά ἐφαρμόσουμε στήν πράξη τή «γενική ὑποχρεωτική ἐργασία», πού οἱ γάλλοι τήν ὀνομάζουν τώρα «πολιτική ἐπιστράτευση» καί οἱ γερμανοί «ὑποχρέωση πολιτικῆς ὑπηρεσίας» καί πού χωρίς αὐτή *δέν εἶναι δυνατό—ἀποδείχτηκε ὅτι δέν εἶναι δυνατό*—νά ἐπουλώσουμε τίς πληγές πού προξένησε καί προξενεῖ ὁ ληστρικός καί φρικτός πόλεμος.

Εἶναι ποτέ δυνατό τό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας νά ἔχυσε τό αἷμα του μόνο καί μόνο γιά νά τοῦ δοθοῦν πομπώδεις ὑποσχέσεις μονάχα γιά πολιτικές δημοκρατικές μεταρυθμίσεις; Εἶναι ποτέ δυνατό νά μήν ἀξιώσει καί νά μήν πετύχει ὥστε *κάθε* ἐργαζόμενος νά δεῖ καί νά νιώσει *τώρα ἀμέσως* μιά ὁρισμένη βελτίωση τῆς ζωῆς του; Ὥστε κάθε οἰκογένεια νά ἔχει ψωμί; Ὥστε κάθε παιδί νά ἔχει ἕνα μπουκάλι καλό γάλα καί κανένας ἐνήλικος ἀπό πλούσια οἰκογένεια νά μήν τολμάει νά πάρει παραπανίσιο γάλα πρίν ἐξασφαλιστοῦν τά παιδιά; Ὥστε τά παλάτια καί τά πλούσια διαμερίσματα πού ἐγκατέλειψαν ὁ τσάρος καί ἡ ἀριστοκρατία νά μή μένουν ἀκατοίκητα, ἀλλά νά προσφέρουν ἄσυλο στούς ἄστεγους καί στούς ἄπορους; Ποιός ἄλλος μπορεῖ νά πραγματοποιήσει αὐτά τά μέτρα ἐκτός ἀπό μιά παλλαϊκή πολιτοφυλακή, ὅπου θά παίρνουν ἀπαραίτητα μέρος οἱ γυναῖκες ἐξίσου μέ τούς ἄντρες;

Τά μέτρα αὐτά *δέν σημαίνουν ἀκόμη* σοσιαλισμό. Αὐτά ἀφοροῦν τή ρύθμιση τῆς κατανάλωσης καί ὄχι τήν ἀναδιοργάνωση τῆς παραγωγῆς. Δέν θά σήμαιναν ἀκόμη «δικτατορία τοῦ προλεταριάτου», μά μόνο «ἐπαναστατική-δημοκρατική δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς φτωχῆς ἀγροτιᾶς». Τό ζήτημα δέν εἶναι τώρα πῶς νά τά κατατάξουμε θεωρητικά. Θά ἦταν τό πιό μεγάλο λάθος, ἄν ἀρχίζαμε νά βάζουμε τά πολύπλοκα, φλέγοντα, γοργά ἐξελισσόμενα πρακτικά καθήκοντα τῆς ἐπανάστασης στήν κλίνη τοῦ Προκρούστη, τῆς στενά ἐννοούμενης «θεωρίας», ἀντί νά βλέπουμε τή θεωρία πρῶτα ἀπόλα καί πάνω ἀπόλα σάν *καθοδήγηση γιά δ ρ ά σ η*.

Θά βρεθεῖ ἄραγε στή μάζα τῶν ρώσων ἐργατῶν τόση συνειδητότητα, ἀντοχή καί ἡρωισμός γιά νά ἐπιτελέσουν «θαύματα προλεταριακῆς ὀργάνωσης» ὕστερα ἀπό τά θαύματα

τόλμης, πρωτοβουλίας καί αὐτοθυσίας πού ἐπιτέλεσαν στήν ἄμεση ἐπαναστατική πάλη; Αὐτό δέν τό ξέρουμε καί θά ἦταν ματαιοπονία νά ἀσχοληθοῦμε μέ μαντεῖες, γιατί τήν ἀπάντηση σέ τέτια ἐρωτήματα τή δίνει *μόνο* ἡ πράξη.

Ἐκεῖνο πού ξέρουμε σίγουρα καί πού ὀφείλουμε, σάν Κόμμα, νά ἐξηγοῦμε στίς μάζες εἶναι ὅτι, ἀπό τή μιά μεριά, ὑπάρχει σήμερα ἕνας ἱστορικός κινητήρας τεράστιας δύναμης, πού γεννάει πρωτοείδωτη κρίση, πείνα καί ἀμέτρητα δεινά. Ὁ κινητήρας αὐτός εἶναι ὁ πόλεμος πού οἱ καπιταλιστές *καί τῶν δυό* ἐμπόλεμων στρατοπέδων τόν διεξάγουν μέ ληστρικούς σκοπούς. Ὁ «κινητήρας» αὐτός ἔφερε στό χεῖλος τοῦ γκρεμοῦ μιά σειρά ἀπό τά πιό πλούσια, τά πιό ἐλεύθερα καί τά πιό φωτισμένα ἔθνη. Ὁ πόλεμος *ἀναγκάζει* τούς λαούς νά ἐντείνουν στό ἔπακρο ὅλες τίς δυνάμεις τους, τούς φέρνει σέ ἀφόρητη κατάσταση, βάζει στήν ἡμερήσια διάταξη ὄχι τήν πραγματοποίηση κάποιων «θεωριῶν» (γι'αὐτό δέν γίνεται κάν λόγος καί ὁ Μάρξ πάντοτε ἐφιστοῦσε τήν προσοχή τῶν σοσιαλιστῶν σ'αὐτή τήν αὐταπάτη), ἀλλά τήν ἐφαρμογή τῶν ἔσχατων μέτρων πού εἶναι δυνατό νά παρθοῦν πρακτικά, γιατί *χωρίς* ἔσχατα μέτρα, ἑκατομμύρια ἀνθρώπους τούς ἀπειλεῖ ὁ ἀφανισμός, ὁ ἄμεσος καί σίγουρος ἀφανισμός ἀπό τήν πείνα.

Δέν χρειάζεται κάν νά ἀποδείξουμε ὅτι ὁ ἐπαναστατικός ἐνθουσιασμός τῆς πρωτοπόρας τάξης *πολλά* μπορεῖ νά κατορθώσει σέ συνθῆκες πού ἡ ἀντικειμενική κατάσταση *ἀπαιτεῖ* ἀπό ὅλο τό λαό ἔσχατα μέτρα. *Αὐτή* τήν πλευρά τοῦ ζητήματος τή βλέπει καί τή *νιώθει* ὁλοφάνερα ὁ καθένας στή Ρωσία.

Τό σπουδαῖο εἶναι νά καταλάβουμε ὅτι σέ ἐπαναστατικούς καιρούς ἡ ἀντικειμενική κατάσταση ἀλλάζει τόσο γοργά κι'ἀπότομα, ὅσο γοργά κυλάει καί ἡ ζωή γενικά. Κι'ἐμεῖς πρέπει νά *ξέρουμε νά προσαρμόζουμε* τήν τακτική μας καί τά πιό ἄμεσα καθήκοντά μας στίς *ἰδιομορφίες* κάθε δοσμένης κατάστασης. Ὡς τό Φλεβάρη τοῦ 1917 στήν ἡμερήσια διάταξη βρισκόταν ἡ θαραλέα ἐπαναστατική-διεθνιστική προπαγάνδα, ἡ πρόσκληση τῶν μαζῶν στήν πάλη, τό ξύπνημά τους. Τίς μέρες τοῦ Φλεβάρη-Μάρτη ἀπαιτοῦνταν ἡρωική, γεμάτη αὐταπάρνηση πάλη γιά νά συντριβεῖ γοργά ὁ ἄμεσος ἐχθρός—ὁ τσαρισμός. Τώρα ζοῦμε *τό πέρασμα* ἀπ'αὐτό τό πρῶτο στάδιο τῆς ἐπανάστασης στό δεύτερο, ἀπό τό «ἅρπαγμα» μέ τόν τσαρισμό, στό «ἅρπαγμα» μέ τόν τσιφλικάδικο καί καπιταλιστικό ἰμπεριαλισμό τῶν Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ. Στήν ἡμερήσια διάταξη βρίσκεται τό *ὀργανωτικό* καθῆκον, σέ καμιά περίπτωση ὅμως μέ τή

σχηματική ἔννοια τῆς δουλιᾶς γύρω ἀπό τίς σχηματικές μόνο ὀργανώσεις, ἀλλά μέ τήν ἔννοια τῆς προσέλκυσης πρωτοείδωτα πλατιῶν μαζῶν τῶν καταπιεζόμενων τάξεων στήν ὀργάνωση καί τῆς πραγματοποίησης ἀπό τήν ἴδια αὐτή ὀργάνωση τῶν στρατιωτικῶν, παγκρατικῶν καί λαϊκοοικονομικῶν καθηκόντων.

Πρός τήν ἐκπλήρωση αὐτοῦ τοῦ ἰδιόμορφου καθήκοντος τό προλεταριάτο βάδισε καί θά βαδίσει ἀπό διάφορους δρόμους. Σέ μερικά μέρη τῆς Ρωσίας ἡ ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη-Μάρτη τοῦ δίνει σχεδόν ὁλόκληρη τήν ἐξουσία—σέ ἄλλα ἴσως μέ τό «σπαθί» του θ'ἀρχίσει νά δημιουργεῖ καί νά πλαταίνει τήν προλεταριακή πολιτοφυλακή—σέ ἄλλα πιθανόν νά ἐπιδιώξει μέ βάση τό γενικό κτλ. ἐκλογικό δικαίωμα ἄμεσες ἐκλογές γιά Δοῦμες πόλεων καί ζέμστβο, γιά νά τίς μετατρέψει σέ ἐπαναστατικά κέντρα κτλ., ὥσπου ἡ ἀνάπτυξη τῆς προλεταριακῆς ὀργάνωσης, ἡ προσέγγιση τῶν στρατιωτῶν μέ τούς ἐργάτες, τό κίνημα μέσα στήν ἀγροτιά, ἡ ἀπογοήτευση ὁλοένα καί πιό πολλῶν ὁσοναφορᾶ τήν καταλληλότητα τῆς πολεμικῆς-ἰμπεριαλιστικῆς κυβέρνησης τῶν Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ νά φέρει κοντά τήν ὥρα τῆς ἀντικατάστασης αὐτῆς τῆς κυβέρνησης «μέ τήν κυβέρνηση» τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν.

Ἄς μήν ξεχνᾶμε ἐπίσης ὅτι κοντά στήν Πετρούπολη ἔχουμε μιά ἀπό τίς πιό προοδευμένες, πραγματικά δημοκρατικές χῶρες, τή Φιλλανδία, πού ἀπό τό 1905 ὥς τό 1917, μέ τήν προστασία τῶν ἐπαναστατικῶν μαχῶν στή Ρωσία, ἀνάπτυξε σχετικά εἰρηνικά τή δημοκρατία καί κατάκτησε τήν *πλειοψηφία* τοῦ λαοῦ μέ τό μέρος τοῦ σοσιαλισμοῦ. Τό ρωσικό προλεταριάτο θά ἐξασφαλίσει στή δημοκρατία τῆς Φιλλανδίας πλήρη ἐλευθερία, μέχρι τήν ἐλευθερία ἀποχωρισμοῦ (τώρα εἶναι ζήτημα ἄν ἔστω καί ἕνας σοσιαλδημοκράτης θά ταλαντευτεῖ πάνω σ'αὐτό, τή στιγμή πού ὁ καντέτος Ροντίτσεφ παζαρεύει μέ τέτια ἀναξιοπρέπεια στό Ἕλσινγκφορς μερικά ψίχουλα προνομίων γιά τούς μεγαλορώσους[31])—καί ἀκριβῶς μ'αὐτό θά κερδίσει τήν πλήρη ἐμπιστοσύνη καί τή συντροφική βοήθεια τῶν φιλλανδῶν ἐργατῶν στήν πανρωσική προλεταριακή ὑπόθεση. Σέ ἕνα δύσκολο καί μεγάλο ἔργο τά λάθη εἶναι ἀναπόφευκτα—δέν θά τά ἀποφύγουμε κι'ἐμεῖς—οἱ φιλλανδοί ἐργάτες εἶναι καλύτεροι ὀργανωτές, θά μᾶς βοηθήσουν σ'αὐτό τόν τομέα, θά προωθήσουν μέ *τόν τρόπο τους* τό θεσμό τῆς σοσιαλιστικῆς δημοκρατίας.

Οἱ ἐπαναστατικές νίκες στήν ἴδια τή Ρωσία, οἱ εἰρηνικές ὀργανωτικές ἐπιτυχίες στή Φιλλανδία κάτω ἀπό τήν προστασία αὐτῶν τῶν νικῶν, τό πέρασμα τῶν ρώσων ἐργατῶν σέ ἐπαναστα-

τικά-ὀργανωτικά καθήκοντα καινούργιας κλίμακας, ἡ κατάκτηση τῆς ἐξουσίας ἀπό τό προλεταριάτο καί τά φτωχά στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ, ἡ ἐνθάρυνση καί ἡ ἀνάπτυξη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης στή Δύση—νά ὁ δρόμος πού θά μᾶς ὁδηγήσει στήν *εἰρήνη* καί στό *σοσιαλισμό.*

Ν. Λένιν

Ζυρίχη, 11 (24) τοῦ Μάρτη 1917.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στό περιοδικό «Κομμουνιστίτσεσκι Ἰντερνατσιονάλ», τεῦχ. 3-4

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΜΑΚΡΙΑ

ΓΡΑΜΜΑ 4

ΠΩΣ ΝΑ ΠΕΤΥΧΟΥΜΕ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ

Μόλις τώρα (12 (25) Μάρτη) διάβασα στή «Νέα 'Εφημερίδα τῆς Ζυρίχης» (ἀρ. φύλ. 517 τῆς 24/ΙΙΙ) τήν παρακάτω εἴδηση πού μεταδόθηκε τηλεγραφικά ἀπό τό Βερολίνο:

«'Αγγέλλουν ἀπό τή Σουηδία, ὅτι ὁ Μαξίμ Γκόρκι ἔστειλε τόσο στήν κυβέρνηση, ὅσο καί στήν 'Εκτελεστική 'Επιτροπή ἕνα ἐνθουσιῶδες χαιρετιστήριο. 'Ο Γκόρκι χαιρετίζει τή νίκη τοῦ λαοῦ ἐνάντια στούς ἀντιδραστικούς ἀφεντάδες καί καλεῖ ὅλα τά τέκνα τῆς Ρωσίας νά βοηθήσουν στό χτίσιμο τοῦ νέου ρωσικοῦ κρατικοῦ οἰκοδομήματος. Ταυτόχρονα καλεῖ τήν κυβέρνηση νά στεφανώσει τό ἀπελευθερωτικό της ἔργο μέ τή σύναψη εἰρήνης. Αὐτή δέν πρέπει νά εἶναι, λέει, μιά εἰρήνη μέ κάθε θυσία· ἡ Ρωσία σήμερα ἔχει λιγότερους λόγους, ἀπό κάθε ἄλλη φορά, νά ἐπιζητεῖ εἰρήνη μέ κάθε θυσία. 'Η εἰρήνη αὐτή πρέπει νά εἶναι τέτια πού νά δίνει στή Ρωσία τή δυνατότητα νά ζήσει ἔντιμα δίπλα στούς ἄλλους λαούς τῆς γῆς. 'Αρκετό αἷμα ἔχυσε πιά ἡ ἀνθρωπότητα· ἡ νέα κυβέρνηση θά πρόσφερνε μιά τεράστια ὑπηρεσία ὄχι μόνο ἀπέναντι στή Ρωσία, μά καί ἀπέναντι σ'ὅλη τήν ἀνθρωπότητα, ἄν κατόρθωνε νά κλείσει γρήγορα εἰρήνη».

Ἔτσι μεταδίδουν τό γράμμα τοῦ Μ. Γκόρκι.

Δοκιμάζεις αἴσθημα πικρίας, διαβάζοντας αὐτό τό γράμμα, τό διαποτισμένο ἀπ'ἄκρη σ'ἄκρη ἀπό τίς διαδομένες μικροαστικές προλήψεις. 'Ο συντάκτης αὐτῶν τῶν γραμμῶν ἔτυχε πολλές φορές, στίς συναντήσεις του μέ τόν Γκόρκι στό νησί Κάπρι, νά τοῦ ἐπιστήσει τήν προσοχή καί νά τόν κατακρίνει γιά τά πολιτικά του λάθη. 'Ο Γκόρκι ἀντέκρουσε αὐτές τίς κατηγορίες μέ τό ἀμίμητα εὐχάριστο χαμόγελό του καί τήν ἀνοιχτόκαρδη δήλωση: «Τό ξέρω ὅτι εἶμαι κακός μαρξιστής. Κι'ἔπειτα, ὅλοι ἐμεῖς, οἱ καλλιτέχνες, εἴμαστε ἄνθρωποι λιγάκι

ἀκαταλόγιστοι». Εἶναι δύσκολο νά τό ἀμφισβητήσει αὐτό κανείς.

Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὁ Γκόρκι εἶναι ἕνα τεράστιο λογοτεχνικό ταλέντο πού ὠφέλησε καί θά ὠφελήσει πολύ τό παγκόσμιο προλεταριακό κίνημα.

Μά τί θέλει ὁ Γκόρκι καί καταπιάνεται μέ τήν πολιτική;

Κατά τή γνώμη μου, τό γράμμα τοῦ Γκόρκι ἐκφράζει τίς ἐξαιρετικά διαδομένες προλήψεις ὄχι μόνο τῆς μικροαστικῆς τάξης, μά καί μιᾶς μερίδας ἐργατῶν πού βρίσκονται κάτω ἀπό τήν ἐπιροή της. *Ὅλες* οἱ δυνάμεις τοῦ Κόμματός μας, ὅλες οἱ προσπάθειες τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν πρέπει νά κατευθυνθοῦν στήν πεισματική, ἐπίμονη, ὁλόπλευρη πάλη ἐνάντια σ᾽αὐτές τίς προλήψεις.

Ἡ τσαρική κυβέρνηση ἄρχισε καί διεξήγαγε τοῦτο, τό σημερινό, πόλεμο σάν *ἰμπεριαλιστικό,* ἁρπακτικό, ληστρικό πόλεμο γιά νά ληστεύει καί νά στραγγαλίζει τούς ἀδύνατους λαούς. Ἡ κυβέρνηση τῶν Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ εἶναι τσιφλικάδικη καί καπιταλιστική κυβέρνηση, ἀναγκασμένη νά συνεχίσει καί πρόθυμη νά συνεχίσει *ἕναν ἴδιο καί ἀπαράλλακτο* πόλεμο. Τό νά ἀπευθύνεσαι σ᾽αὐτή τήν κυβέρνηση μέ πρόταση νά κλείσει δημοκρατική εἰρήνη εἶναι τό ἴδιο σάν νά κάνεις κήρυγμα ἀρετῆς σέ μαστροπούς.

Ἄς διασαφήσουμε τή σκέψη μας.

Τί εἶναι ἰμπεριαλισμός;

Στήν μπροσούρα μου: «Ὁ ἰμπεριαλισμός, ἀνώτατο στάδιο τοῦ καπιταλισμοῦ», πού πρίν ἀκόμη ἀπό τήν ἐπανάσταση εἶχε δοθεῖ στό ἐκδοτικό «Πάρους», τό ὁποῖο εἶχε ἀναλάβει τήν ἔκδοσή της καί εἶχε ἀναγγελθεῖ ἀπό τό περιοδικό «Λέτοπις»[32], ἀπαντοῦσα σ᾽αὐτό τό ἐρώτημα ἔτσι:

«Ὁ ἰμπεριαλισμός εἶναι ὁ καπιταλισμός στό στάδιο ἐκεῖνο τῆς ἀνάπτυξης, στό ὁποῖο ἔχει διαμορφωθεῖ ἡ κυριαρχία τῶν μονοπωλίων καί τοῦ χρηματιστικοῦ κεφαλαίου, ἔχει ἀποκτήσει ἐξαιρετική σημασία ἡ ἐξαγωγή κεφαλαίου, ἔχει ἀρχίσει τό μοίρασμα τοῦ κόσμου ἀπό τά διεθνῆ τράστ, καί ἔχει τελειώσει τό μοίρασμα ὅλων τῶν ἐδαφῶν τῆς γῆς ἀπό τίς μεγαλύτερες καπιταλιστικές χῶρες» (κεφ. VII τῆς παραπάνω μπροσούρας πού ἀναγγέλθηκε στό «Λέτοπις», ὅταν ἀκόμη ὑπῆρχε λογοκρισία, μέ τόν τίτλο: Β. Ἰλίν. «Ὁ νεότερος καπιταλισμός»)*.

---

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ. 393. *Ἡ Σύντ.*

Ὅλο τό ζήτημα συνοψίζεται στό γεγονός ὅτι τό κεφάλαιο ἀναπτύχθηκε σέ τεράστιες διαστάσεις. Οἱ ἑνώσεις ἑνός μικροῦ ἀριθμοῦ μεγάλων καπιταλιστῶν (καρτέλ, συνδικάτα, τράστ) διαχειρίζονται *δισεκατομμύρια* καί μοιράζονται μεταξύ τους ὅλο τόν κόσμο. *Ὅλη* ἡ ὑδρόγειος ἔχει μοιραστεῖ. Τόν πόλεμο τόν προκάλεσε ἡ σύγκρουση δυό ἰσχυρότατων ὁμάδων δισεκατομμυριούχων, τῆς ἀγγλογαλλικῆς καί τῆς γερμανικῆς, γιά τό *ξαναμοίρασμα* τοῦ κόσμου.

Ἡ ἀγγλογαλλική ὁμάδα καπιταλιστῶν θέλει πρῶτα-πρῶτα νά ληστέψει τή Γερμανία, παίρνοντας τίς ἀποικίες της (σχεδόν ὅλες πιά ἔχουν παρθεῖ), καί ὕστερα τήν Τουρκία.

Ἡ γερμανική ὁμάδα καπιταλιστῶν θέλει νά πάρει τήν Τουρκία *γιά λογαριασμό της* καί νά ἀποζημιωθεῖ γιά τήν ἀπώλεια τῶν ἀποικιῶν μέ τό ἅρπαγμα τῶν γειτονικῶν της μικρῶν κρατῶν (τοῦ Βελγίου, τῆς Σερβίας, τῆς Ρουμανίας).

Νά ἡ πραγματική ἀλήθεια πού τήν καλύπτουν μέ καθελογῆς ἀστικές ψευτιές γιά «ἀπελευθερωτικό», «ἐθνικό» πόλεμο, «πόλεμο γιά τό δίκιο καί τή δικαιοσύνη» καί ἄλλα παρόμοια μπιχλιμπίδια πού μ'αὐτά οἱ καπιταλιστές ξεγελοῦν πάντα τόν ἁπλό λαό.

Ἡ Ρωσία διεξάγει τόν πόλεμο ὄχι μέ δικά της χρήματα. Τό ρωσικό κεφάλαιο εἶναι *μέτοχος* τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ. Ἡ Ρωσία διεξάγει τόν πόλεμο γιά νά ληστέψει τήν Ἀρμενία, τήν Τουρκία, τή Γαλικία.

Ὁ Γκουτσκόφ, ὁ Λβόφ, ὁ Μιλιουκόφ, οἱ τωρινοί ὑπουργοί μας, δέν εἶναι τυχαῖοι ἄνθρωποι. Εἶναι ἐκπρόσωποι καί ἀρχηγοί ὅλης τῆς τάξης τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν. Εἶναι *συνδεμένοι* μέ τά συμφέροντα τοῦ κεφαλαίου. Οἱ καπιταλιστές δέν μποροῦν νά ἀπαρνηθοῦν τά συμφέροντά τους, ὅπως ἕνας ἄνθρωπος δέν μπορεῖ νά σηκώσει ὁ ἴδιος τόν ἑαυτό του, τραβώντας τον ἀπό τά μαλλιά.

Δεύτερο, οἱ Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ καί Σία *συνδέονται* μέ τό ἀγγλογαλλικό κεφάλαιο. Διεξῆγαν καί διεξάγουν τόν πόλεμο μέ ξένα λεπτά. Γιά τά δισεκατομμύρια πού δανείστηκαν ὑποσχέθηκαν νά πληρώσουν *κάθε χρόνο* γιά τόκους *ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια* καί νά παίρνουν αὐτό τό *φόρο ὑποτελείας* μέ τό ξεζούμισμα τῶν ρώσων ἐργατῶν καί τῶν ρώσων ἀγροτῶν.

Τρίτο, οἱ Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ καί Σία *συνδέονται* μέ τήν Ἀγγλία, τή Γαλλία, τήν Ἰταλία, τήν Ἰαπωνία καί ἄλλες ὁμάδες καπιταλιστῶν-ληστῶν μέ ἄμεσα *σύμφωνα* γιά τούς ληστρικούς σκοπούς αὐτοῦ τοῦ πολέμου. Τά σύμφωνα αὐτά τά

εἶχε συνάψει ὁ *τσάρος Νικόλαος Β΄*. Οἱ Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ καί Σία ἐπωφελήθηκαν ἀπό τήν πάλη τῶν ἐργατῶν ἐνάντια στήν τσαρική μοναρχία, γιά νά ἁρπάξουν τήν ἐξουσία, *ἐνῶ τά σύμφωνα*, πού σύναψε ὁ τσάρος *τ ά ἐ π ι κ ύ ρ ω σ α ν*.

Αὐτό τό ἔκανε ὁλόκληρη ἡ κυβέρνηση τῶν Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ στό διάγγελμά της, πού μετάδοσε τηλεγραφικά στό ἐξωτερικό τό «Τηλεγραφικό πρακτορεῖο τῆς Πετρούπολης» στίς 7 (20) τοῦ Μάρτη: «ἡ κυβέρνηση» (τῶν Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ) «θά τηρήσει πιστά ὅλα τά σύμφωνα πού μᾶς συνδέουν μέ τίς ἄλλες Δυνάμεις»—ἀναφέρεται σ᾿αὐτό τό διάγγελμα. ῾Ο νέος ὑπουργός ᾿Εξωτερικῶν Μιλιουκόφ δήλωσε *ἀκριβῶς τό ἴδιο* στό τηλεγράφημά του τῆς 5 (18) τοῦ Μάρτη 1917 πρός ὅλους τούς ἐκπροσώπους τῆς Ρωσίας στό ἐξωτερικό.

῞Ολα αὐτά τά σύμφωνα εἶναι *μυστικά* καί οἱ Μιλιουκόφ καί Σία *δέν θέλουν* νά τά φέρουν στή δημοσιότητα γιά δυό λόγους: 1) φοβοῦνται τό λαό πού δέν θέλει τό ληστρικό πόλεμο· 2) εἶναι συνδεμένοι μέ τό ἀγγλογαλλικό κεφάλαιο πού ἀπαιτεῖ τά σύμφωνα νά μείνουν μυστικά. Μά καθένας πού διαβάζει ἐφημερίδες καί μελετᾶ τό ζήτημα ξέρει ὅτι στά σύμφωνα αὐτά γίνεται λόγος γιά καταλήστευψη τῆς Κίνας ἀπό τήν ᾿Ιαπωνία, τῆς Περσίας, τῆς ᾿Αρμενίας, τῆς Τουρκίας (ἰδιαίτερα Κωνσταντινούπολη) καί τῆς Γαλικίας ἀπό τή Ρωσία, τῆς ᾿Αλβανίας ἀπό τήν ᾿Ιταλία, τῆς Τουρκίας καί τῶν γερμανικῶν ἀποικιῶν κτλ. ἀπό τή Γαλλία καί τήν ᾿Αγγλία.

῎Ετσι ἔχουν τά πράγματα.

Γι᾿αὐτό τό νά ἀπευθύνεται κανείς στήν κυβέρνηση τῶν Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ μέ τήν πρόταση νά κλείσει τό γρηγορότερο μιά ἔντιμη, δημοκρατική εἰρήνη καλῆς γειτονίας εἶναι τό ἴδιο, σάν νά ἀπευθύνεται ἕνας ἀγαθός «παπούλης» τοῦ χωριοῦ σέ τσιφλικάδες καί ἐμπόρους μέ τήν πρόταση νά ζοῦν «θεοφοβούμενα», νά ἀγαποῦν τόν πλησίον τους καί νά στρέφουν τή δεξιά τους, ἄν κανείς ραπίσει τήν ἀριστερά. Οἱ τσιφλικάδες καί οἱ ἔμποροι ἀκοῦνε τό κήρυγμα, ἐξακολουθοῦν νά καταπιέζουν καί νά ληστεύουν τό λαό καί ἐνθουσιάζονται μέ τόν «παπούλη», πού ξέρει τόσο ὡραῖα νά παρηγορεῖ καί νά καθησυχάζει τούς «μουζίκους».

Τόν ἴδιο ἀκριβῶς ρόλο—ἀνεξάρτητα ἄν ἔχουν συνείδησή του ἤ ὄχι—παίζουν ὅλοι ἐκεῖνοι πού ἀπευθύνονται στίς ἀστικές κυβερνήσεις μέ καλοκάγαθους λόγους περί εἰρήνης, στή διάρκεια τοῦ σημερινοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου. Οἱ ἀστικές κυβερνήσεις κάποτε ἀρνοῦνται ὁλότελα νά ἀκούσουν

τέτιους λόγους καί μάλιστα τούς ἀπαγορεύουν, κάποτε τούς ἐπιτρέπουν καί μοιράζουν δεξιά καί ἀριστερά ὑποσχέσεις, πώς αὐτές, λέει, γι'αὐτό καί πολεμοῦν, γιά νά κλειστεῖ τό γρηγορότερο «ἡ πιό δίκαιη» εἰρήνη καί πώς ὁ μόνος φταίχτης εἶναι ὁ ἀντίπαλός τους. Οἱ κουβέντες γιά εἰρήνη, πού ἀπευθύνονται *στίς ἀστικές* κυβερνήσεις, ἀποδείχνονται στήν πράξη *ἐξαπάτηση τοῦ λαοῦ*.

Οἱ ὁμάδες τῶν καπιταλιστῶν, πού πλημμύρισαν τή γῆ στό αἷμα γιά τό μοίρασμα τῶν ἐδαφῶν, τῶν ἀγορῶν, τῶν ἐκχωρήσεων, *δέν μποροῦν* νά κλείσουν «ἔντιμη» εἰρήνη. Αὐτοί μποροῦν νά κλείσουν μόνο *ἐπαίσχυντη* εἰρήνη, εἰρήνη *γιά τό μοίρασμα τῆς κλεμένης λείας, γιά τό μοίρασμα τῆς Τουρκίας καί τῶν ἀποικιῶν*.

Καί ἐκτός ἀπό αὐτό ἡ κυβέρνηση τῶν Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ δέν συμφωνεῖ αὐτή τή στιγμή γενικά γιά εἰρήνη, γιατί *τώρα* θά ἔπαιρνε ἀπό τή «λεία» *«μόνο»* τήν 'Αρμενία καί ἕνα μέρος τῆς Γαλικίας, ἐνῶ αὐτή θέλει *ἀκόμη* νά ἁρπάξει τήν Κωνσταντινούπολη, *κι'ἀκόμη* νά πάρει πίσω ἀπό τούς γερμανούς τήν Πολωνία, πού τόσο ἀπάνθρωπα καί ξετσίπωτα τήν καταπίεζε πάντα ὁ τσαρισμός. Ἔπειτα, ἡ κυβέρνηση τῶν Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ δέν εἶναι στήν οὐσία παρά ἐντολοδόχος τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ κεφαλαίου, πού θέλει νά κρατήσει τίς ἀποικίες τίς ὁποῖες ἔκλεψε ἀπό τή Γερμανία καί *ἐπιπλέον* νά ἀναγκάσει τή Γερμανία νά δόσει πίσω τό Βέλγιο κι'ἕνα μέρος τῆς Γαλλίας. Τό ἀγγλογαλλικό κεφάλαιο βοήθησε τούς Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ νά ἐκθρονίσουν τόν Νικόλαο Β', γιά νά τό βοηθήσουν «νά νικήσει» τή Γερμανία.

Τί πρέπει νά γίνει;

Γιά νά πετύχουμε εἰρήνη (καί πολύ περισσότερο γιά νά πετύχουμε πραγματικά δημοκρατική, πραγματικά ἔντιμη εἰρήνη), πρέπει ἡ κρατική ἐξουσία νά ἀνήκει ὄχι στούς τσιφλικάδες καί στούς καπιταλιστές, ἀλλά *στούς ἐργάτες καί στούς φτωχούς ἀγρότες*. Οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές ἀποτελοῦν μιά μηδαμινή μειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ· οἱ καπιταλιστές, ὅπως εἶναι πασίγνωστο, κερδίζουν ἰλιγγιώδη ποσά ἀπό τόν πόλεμο.

Οἱ ἐργάτες καί οἱ φτωχοί ἀγρότες ἀποτελοῦν τήν *τεράστια* πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ. Αὐτοί δέν θησαυρίζουν ἀπό τόν πόλεμο, μά καταστρέφονται καί πεινοῦν. Αὐτοί δέν συνδέονται μέ τό κεφάλαιο οὔτε μέ τίς συμφωνίες ἀνάμεσα στίς ληστρικές ὁμάδες τῶν καπιταλιστῶν· αὐτοί *μποροῦν* καί θέλουν εἰλικρινά νά βάλουν τέρμα στόν πόλεμο.

Ἄν ἡ κρατική ἐξουσία στή Ρωσία ἀνῆκε στά *Σοβιέτ* τῶν

ἐργατῶν, στρατιωτῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν, τά Σοβιέτ αὐτά καί τό ἐκλεγμένο ἀπ' αὐτά *Πανρωσικό Σοβιέτ* θά μποροῦσαν καί ἀσφαλῶς θά συμφωνοῦσαν νά πραγματοποιήσουν τό πρόγραμμα εἰρήνης, πού τό Κόμμα μας (τό Σοσιαλδημοκρατικό 'Εργατικό Κόμμα τῆς Ρωσίας) χάραξε ἀκόμη ἀπό τίς 13 τοῦ 'Οχτώβρη 1915, στό φύλ. ἀρ. 47 τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ»*, Κεντρικοῦ 'Οργάνου αὐτοῦ τοῦ Κόμματος (πού ἐξαιτίας τοῦ ζυγοῦ τῆς τσαρικῆς λογοκρισίας ἐκδιδόταν τότε στή Γενεύη).

Αὐτό τό πρόγραμμα εἰρήνης θά ἦταν, ἀναμφίβολα, τό παρακάτω:

1) Τό Πανρωσικό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν (ἤ τό Σοβιέτ Πετρούπολης πού τό ἀντικαθιστᾶ προσωρινά) θά δήλωνε ἀμέσως ὅτι αὐτό *δέν* δεσμεύεται ἀπό *κανενός εἴδους* σύμφωνα *οὔτε* τῆς τσαρικῆς μοναρχίας, *οὔτε* τῶν ἀστικῶν κυβερνήσεων.

2) Θά δημοσίευε ἀμέσως *ὅλα* αὐτά τά σύμφωνα, γιά νά παραδόσει στή δημόσια καταισχύνη τούς ληστρικούς σκοπούς τῆς τσαρικῆς μοναρχίας καί *ὅλων* ἀνεξαίρετα τῶν ἀστικῶν κυβερνήσεων.

3) Θά πρότεινε ἀμέσως καί ἀνοιχτά σέ *ὅλες* τίς ἐμπόλεμες Δυνάμεις νά κλείσουν *εὐθύς ἀνακωχή.*

4) Θά δημοσίευε ἀμέσως, γιά νά πληροφορηθεῖ ὅλος ὁ λαός, τούς δικούς μας *ὅρους εἰρήνης,* δηλ. τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν:

ἀπελευθέρωση *ὅλων* τῶν ἀποικιῶν·

ἀπελευθέρωση *ὅλων* τῶν ἐξαρτημένων, καταπιεζόμενων καί ἀνισότιμων λαῶν.

5) Θά δήλωνε πώς δέν περιμένει καλό ἀπό τίς ἀστικές κυβερνήσεις καί προτείνει στούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν νά τίς ἀνατρέψουν καί νά μεταβιβάσουν ὅλη τήν κρατική ἐξουσία στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν.

6) Θά δήλωνε πώς τά δάνεια τῶν δισεκατομμυρίων πού συνῆψαν οἱ ἀστικές κυβερνήσεις γιά τή διεξαγωγή αὐτοῦ τοῦ ἐγκληματικοῦ, ληστρικοῦ πολέμου μποροῦν νά τά πληρώσουν *οἱ ἴδιοι οἱ κύριοι καπιταλιστές* καί ὅτι οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες *δέν ἀναγνωρίζουν* αὐτά τά χρέη. Τό νά πληρώνεις τόκους γι' αὐτά τά δάνεια, σημαίνει νά πληρώνεις γιά πολλά χρόνια *φόρο ὑποτελείας* στούς καπιταλιστές, γιατί εἶχαν τήν καλωσύνη νά ἐπιτρέψουν στούς ἐργάτες νά ἀλληλοσκοτώνονται γιά τό μοίρασμα τῆς λείας ἀπό τούς καπιταλιστές.

---

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ. 50-53. *Ἡ Σύντ.*

Ἐργάτες καί ἀγρότες!—θά ἔλεγε τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν—συμφωνᾶτε νά πληρώνετε *κάθε χρόνο ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια* ρούβλια στούς κυρίους καπιταλιστές σάν ἀμοιβή γιά τόν πόλεμο πού ἔγινε μέ σκοπό τό μοίρασμα τῶν ἀφρικανικῶν ἀποικιῶν, τῆς Τουρκίας κτλ.;

Γι᾽ *αὐτούς* λοιπόν τούς ὅρους εἰρήνης, κατά τή γνώμη μου, τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν θά συμφωνοῦσε *νά διεξάγει πόλεμο* ἐνάντια σέ *ὁποιαδήποτε* ἀστική κυβέρνηση καί ἐνάντια σέ *ὅλες* τίς ἀστικές κυβερνήσεις τοῦ κόσμου, γιατί αὐτός θά ἦταν ἕνας πραγματικά δίκαιος πόλεμος, γιατί *ὅλοι* οἱ ἐργάτες καί οἱ ἐργαζόμενοι *ὅλων* τῶν χωρῶν *θά βοηθοῦσαν* στήν ἐπιτυχία του.

Τώρα ὁ γερμανός ἐργάτης βλέπει πώς τή φιλοπόλεμη μοναρχία στή Ρωσία τήν ἀντικαθιστᾶ μιά *φιλοπόλεμη* δημοκρατία, μιά δημοκρατία τῶν καπιταλιστῶν πού θέλουν νά συνεχίσουν τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, πού ἐπικυρώνουν τά ληστρικά σύμφωνα τῆς τσαρικῆς μοναρχίας.

Κρίνετε μόνοι σας, μπορεῖ ὁ γερμανός ἐργάτης νά ἔχει ἐμπιστοσύνη σέ μιά *τέτια* δημοκρατία;

Κρίνετε μόνοι σας, μπορεῖ νά συνεχιστεῖ ὁ πόλεμος, μπορεῖ νά διατηρηθεῖ ἡ κυριαρχία τῶν καπιταλιστῶν στήν ὑφήλιο, ἄν ὁ ρωσικός λαός, πού τόν βοήθησαν καί τόν βοηθοῦν οἱ ζωντανές ἀναμνήσεις τῆς μεγάλης ἐπανάστασης τοῦ «πέντε», κατακτήσει πλήρη ἐλευθερία καί δόσει ὅλη τήν κρατική ἐξουσία στά χέρια τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν;

Ν. Λένιν

Ζυρίχη, 12 (25) τοῦ Μάρτη 1917.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στό περιοδικό «Κομμουνιστίτσεσκι Ἰντερνατσιονάλ», τεῦχ. 3-4

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΜΑΚΡΙΑ

ΓΡΑΜΜΑ 5

ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ

Στά προηγούμενα γράμματα τά καθήκοντα τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου στή Ρωσία στήν τωρινή στιγμή εἶχαν καθοριστεῖ ὡς ἑξῆς: (1) νά καταφέρουμε νά φτάσουμε ἀπό τόν πιό σίγουρο δρόμο στό ἑπόμενο στάδιο τῆς ἐπανάστασης ἤ στή δεύτερη ἐπανάσταση, ἡ ὁποία (2) πρέπει νά πάρει τήν κρατική ἐξουσία ἀπό τά χέρια τῆς κυβέρνησης τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν (τῶν Γκουτσκόφ, τῶν Λβόφ, τῶν Μιλιουκόφ, τῶν Κέρενσκι) καί νά τή μεταβιβάσει στά χέρια τῆς κυβέρνησης τῶν ἐργατῶν καί φτωχῶν ἀγροτῶν. (3) Ἡ τελευταία αὐτή κυβέρνηση πρέπει νά ὀργανωθεῖ σύμφωνα μέ τόν τύπο τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν, συγκεκριμένα (4) αὐτή πρέπει νά τσακίσει καί νά βγάλει ὁλότελα ἀπό τή μέση τήν παλιά καί συνηθισμένη σέ *ὅλα* τά ἀστικά κράτη κρατική μηχανή, τό στρατό, τήν ἀστυνομία καί τή γραφειοκρατία (ὑπαλληλία), ἀντικαθιστώντας αὐτή τή μηχανή (5) ὄχι μόνο μέ τή μαζική, ἀλλά καί μέ τήν καθολικά-γενική ὀργάνωση τοῦ ἔνοπλου λαοῦ. (6) *Μόνο* μιά τέτια κυβέρνηση, «τέτια» ἀπό τήν ἄποψη τῆς ταξικῆς της σύνθεσης («ἐπαναστατική-δημοκρατική δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς») καί τῶν διοικητικῶν της ὀργάνων («προλεταριακή πολιτοφυλακή») *εἶναι σέ θέση* νά λύσει μέ ἐπιτυχία τό ἐξαιρετικά δύσκολο καί ἀπόλυτα ἐπεῖγον, τό *κυριότατο* καθῆκον τῆς στιγμῆς, καί συγκεκριμένα: νά πετύχει τήν *εἰρήνη* καί ὄχι εἰρήνη ἰμπεριαλιστική, ὄχι συναλλαγή ἀνάμεσα στίς ἰμπεριαλιστικές Δυνάμεις γιά τό μοίρασμα τῆς λείας πού ἔχουν ἁρπάξει οἱ καπιταλιστές καί οἱ κυβερνήσεις τους, ἀλλά πραγματικά σταθερή καί δημοκρατική εἰρήνη, πού

εἶναι ἀνέφικτη χωρίς τήν προλεταριακή ἐπανάσταση σέ μιά σειρά χῶρες. (7) Στή Ρωσία ἡ νίκη τοῦ προλεταριάτου μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ στό πιό κοντινό μέλλον *μόνο* μέ τόν ὅρο ὅτι τό πρῶτο της βῆμα θά εἶναι ἡ ὑποστήριξη τῶν ἐργατῶν ἀπό τήν τεράστια πλειοψηφία τῆς ἀγροτιᾶς στήν πάλη του γιά τή δήμευση τῆς τσιφλικάδικης γαιοκτησίας (καί τήν ἐθνικοποίηση ὅλης τῆς γῆς, ἄν παραδεχτοῦμε ὅτι τό ἀγροτικό πρόγραμμα «τῶν 104» ἔμεινε στήν οὐσία του ἀγροτικό πρόγραμμα τῆς *ἀγροτιᾶς*[33]). (8) Σέ συνδυασμό καί στή βάση μιᾶς τέτιας ἀγροτικῆς ἐπανάστασης εἶναι δυνατά καί ἀπαραίτητα τά παραπέρα μέτρα τοῦ προλεταριάτου σέ συμμαχία μέ τή *φτωχή* μερίδα τῆς ἀγροτιᾶς, μέτρα πού ἀποβλέπουν στόν *ἔλεγχο* τῆς παραγωγῆς καί τῆς διανομῆς τῶν πιό σπουδαίων προϊόντων, στήν καθιέρωση τῆς «γενικῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας» κτλ. Τά μέτρα αὐτά ὑπαγορεύονται μέ ἀπόλυτη ἀναγκαιότητα ἀπό τίς συνθῆκες πού δημιούργησε ὁ πόλεμος καί πού θά τίς ὀξύνει μάλιστα ἀπό πολλές ἀπόψεις ἡ μεταπολεμική περίοδος· στό σύνολό τους καί στήν ἐξέλιξή τους τά μέτρα αὐτά θά ἀποτελοῦσαν *πέρασμα στό σοσιαλισμό,* πού ἄμεσα, μονομιᾶς, χωρίς μεταβατικά μέτρα δέν εἶναι πραγματοποιήσιμος στή Ρωσία, ἀλλά εἶναι πέρα γιά πέρα πραγματοποιήσιμος καί ζωτικά ἀναγκαῖος σάν ἀποτέλεσμα τέτιου εἴδους μεταβατικῶν μέτρων. (9) Τό καθῆκον τῆς ἄμεσης καί ἰδιαίτερης ὀργάνωσης *στά χωριά* Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, δηλαδή Σοβιέτ *μισθωτῶν* ἐργατῶν γῆς, *χωριστά* ἀπό τά Σοβιέτ τῶν ἄλλων ἀγροτῶν βουλευτῶν, προβάλλει ἐδῶ ἐξαιρετικά ἐπιτακτικά.

Αὐτό εἶναι σέ συντομία τό πρόγραμμα πού χαράξαμε καί πού βασίζεται στόν ὑπολογισμό τῶν ταξικῶν δυνάμεων τῆς ρωσικῆς καί τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης, καθώς καί στήν πείρα τοῦ 1871 καί τοῦ 1905.

Ἄς δοκιμάσουμε τώρα νά ρίξουμε μιά γενική ματιά σ᾿αὐτό τό πρόγραμμα στό σύνολό του, ἀφοῦ σταθοῦμε στά πεταχτά στό πῶς ἀντιμετώπισε τό θέμα αὐτό ὁ Κ. Κάουτσκι, ὁ μεγαλύτερος θεωρητικός τῆς «2ης» (1889-1914) Διεθνοῦς καί ὁ πιό ἐπιφανής ἐκπρόσωπος τοῦ ρεύματος τοῦ «κέντρου», τοῦ «βάλτου» πού παρατηρεῖται σέ ὅλες τίς χῶρες καί πού ταλαντεύεται ἀνάμεσα στούς σοσιαλσωβινιστές καί τούς ἐπαναστάτες διεθνιστές. Ὁ Κάουτσκι ἐξέτασε τό θέμα αὐτό στό περιοδικό του «Νέοι Καιροί»[34] («Die Neue Zeit», τεῦχος τῆς 6 τοῦ Ἀπρίλη 1917 μέ τό νέο ἡμερολόγιο), στό ἄρθρο: «Προοπτικές τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης».

«Πρῶτα ἀπόλα—γράφει ὁ Κάουτσκι—πρέπει νά ξεκαθαρίσουμε τά καθήκοντα πού μπαίνουν μπροστά στό ἐπαναστατικό προλεταριακό καθεστώς» (κρατική συγκρότηση).

«Δυό πράγματα—συνεχίζει ὁ συγγραφέας—εἶναι ἐπιτακτικά ἀναγκαῖα γιά τό προλεταριάτο: ἡ δημοκρατία καί ὁ σοσιαλισμός».

Αὐτή τήν ἐντελῶς ἀδιαφιλονίκητη θέση ὁ Κάουτσκι τήν προβάλλει, δυστυχῶς, σέ ὑπερβολικά γενική μορφή, ἔτσι πού ἡ θέση αὐτή, στήν οὐσία, δέν δίνει τίποτε καί δέν ξεκαθαρίζει τίποτε. Ὁ Μιλιουκόφ καί ὁ Κέρενσκι, μέλη τῆς ἀστικῆς καί ἰμπεριαλιστικῆς κυβέρνησης, θά ὑπόγραφαν πρόθυμα αὐτή τή γενική θέση, ὁ ἕνας στό πρῶτο καί ὁ ἄλλος στό δεύτερο μέρος της...*

Γράφτηκε στίς 26 τοῦ Μάρτη
(8 τοῦ 'Απρίλη 1917)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924
στό περιοδικό «Μπολσεβίκ», τεῦχ. 3-4

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό χειρόγραφο

* Στό σημεῖο αὐτό τό χειρόγραφο διακόπτεται. *Ἡ Σύντ.*

ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΠΕΜΠΤΟΥ «ΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΜΑΚΡΙΑ»[35]

Δέν πρέπει νά πᾶμε στίς ἐκλογές Συντακτικῆς Συνέλευσης μέ τό παλιό πρόγραμμα. Πρέπει νά τό ἀλλάξουμε:

1) νά συμπληρώσουμε γιά τόν ἰμπεριαλισμό, τελευταῖο στάδιο τοῦ καπιταλισμοῦ
2) γιά τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, τούς ἰμπεριαλιστικούς πολέμους καί τήν «ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας»

+*2 bis:* γιά τήν πάλη καί τή διάσπαση μέ τούς σοσιαλσωβινιστές

NB 3) νά συμπληρώσουμε γιά τό *κράτος*, ποιό κράτος μᾶς χρειάζεται καί γιά τήν *ἐ ξ α φ ά ν ι σ η* τοῦ κράτους.

4) Νά ἀλλαχτοῦν οἱ δυό τελευταῖες παράγραφοι *πρίν* τό πολιτικό πρόγραμμα (γενικά κατά τῆς μοναρχίας καί τῶν μέτρων ἀναστήλωσής της)

5) νά συμπληρώσουμε τήν § 3 τοῦ πολιτικοῦ μέρους: κανένα δημόσιο ὑπάλληλο *ἀπό τά πάνω* (βλ. *Engels* στήν κριτική τοῦ 1891[36])

\+ οἱ ἀποδοχές *ὅλων* τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων: ὄχι πάνω ἀπό τίς ἀποδοχές τῶν ἐργατῶν

\+ δικαίωμα ἀνάκλησης *ὅλων* τῶν βουλευτῶν καί δημοσίων ὑπαλλήλων σέ ὁποιαδήποτε στιγμή

\+ 5 bis) νά διορθώσουμε τήν § 9 γιά τήν αὐτοδιάθεση

\+ ὁ διεθνιστικός χαρακτήρας τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης *λεπτομερειακά*

6) νά διορθώσουμε πολλά στό πρόγραμμα-μίνιμουμ καί νά τό *ἀ ν ε β ά σ ο υ μ ε.*

7) Στό ἀγροτικό πρόγραμμα:

(α) ἐθνικοποίηση στή θέση τῆς δημοτικοποίησης (θά στείλω στήν Πετρούπολη τό χειρόγραφό μου γι'αὐτό, πού ἔκαψαν τό 1909[37])

(β) ὑποδειγματικά νοικοκυριά ἀπό κτήματα τσιφλικάδων.

8) «Γενική ὑποχρεωτική ἐργασία» (Zivildienstpflicht)

9) νά σβήσουμε τήν ὑποστήριξη «*κάθε ἀντιπολιτευόμενου*» κινήματος (ἐπαναστατικοῦ, εἶναι ἄλλη ὑπόθεση).

10) Νά ἀλλαχτεῖ ἡ ὀνομασία, γιατί

(α) δέν εἶναι σωστή

(β) ἔχει ἀμβλυνθεῖ ἀπό τούς σοσιαλσωβινιστές

(γ) φέρνει συγχύσεις στό λαό κατά τίς ἐκλογές, γιατί σοσιαλδημοκρατία = Τσχεΐτζε, *Πότρεσοφ* καί Σία.

Αὐτό εἶναι προσχέδιο τοῦ «γράμματος Νο 5». Νά τό γυρίσετε **ἀμέσως.**

Μήπως ἔχετε Σεῖς προσχέδια καί σημείωση γιά τήν τροποποίηση τοῦ πρακτικοῦ μέρους τοῦ προγράμματος-μίνιμουμ; ((Θυμᾶστε, *ὄχι μιά φορά* μιλήσαμε;))

Μέ τή δουλιά αὐτή νά καταπιαστεῖτε **ἀμέσως.**

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 7 καί 12
(20 καί 25) τοῦ Μάρτη 1917

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό χειρόγραφο

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΡΟΦΟΥΣ ΠΟΥ ΡΕΥΟΥΝ ΣΤΗΝ ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑ[38]

Σύντροφοι! Στή Ρωσία ἔγινε ἐπανάσταση.

Οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης καί τῆς Μόσχας πρόβαλαν καί πάλι σάν πρωτουργοί τοῦ μεγάλου ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος. Κήρυξαν πολιτική ἀπεργία. Βγῆκαν στούς δρόμους μέ κόκκινες σημαῖες. Πάλεψαν σάν λιοντάρια μέ τήν τσαρική ἀστυνομία, τή χωροφυλακή καί τή μικρή ἐκείνη μερίδα τοῦ στρατοῦ πού δέν πέρασε ἀμέσως μέ τό μέρος τοῦ λαοῦ. Μόνο στήν Πετρούπολη οἱ νεκροί καί τραυματίες ξεπερνοῦν τίς 2000. Μέ τό αἷμα τους οἱ ρῶσοι ἐργάτες πλήρωσαν τήν ἐλευθερία τῆς χώρας μας.

Οἱ διεκδικήσεις τῶν ἐργατῶν ἦταν: *ψωμί, λευτεριά, εἰρήνη.*

Ψωμί—γιατί ὁ λαός τῆς Ρωσίας πεινᾶ, ὅπως καί σ᾽ὅλες σχεδόν τίς χῶρες πού συμμετέχουν στό σημερινό ληστρικό πόλεμο.

Λευτεριά—γιατί ἡ τσαρική κυβέρνηση, ἐκμεταλλευόμενη τόν πόλεμο, μετάτρεψε ὁριστικά ὅλη τή Ρωσία σέ μιά ἀπέραντη φυλακή.

Εἰρήνη—γιατί οἱ ἐργάτες τῆς Ρωσίας, ὅπως καί οἱ πιό συνειδητοί ἐργάτες τῶν ἄλλων χωρῶν, δέν θέλουν πιά νά πεθαίνουν γιά τά συμφέροντα μιᾶς χούφτας βαθύπλουτων, δέν θέλουν πιά νά διεξάγουν τόν ἐγκληματικό πόλεμο, πού τόν ἄρχισαν οἱ ἐστεμμένοι καί μή ἐστεμμένοι ληστές.

Ἡ πλειοψηφία τῶν στρατιωτῶν τῆς φρουρᾶς τῆς Πετρούπολης καί τῆς Μόσχας πέρασε μέ τό μέρος τῶν ἐξεγερμένων ἐργατῶν. Οἱ χακοφορεμένοι ἐργάτες καί ἀγρότες ἔδοσαν ἀδελφικά τό χέρι στούς μή χακοφορεμένους ἐργάτες καί ἀγρότες. Ἡ καλύτερη μερίδα τῶν ἀξιωματικῶν προσχώρησε στήν ἐπανάσταση. Τούς ἀξιωματικούς, πού θέλησαν νά πᾶνε ἐνάντια στό λαό, οἱ στρατιῶτες τούς τουφέκισαν.

Россійская Соціаль-Демократическая Рабочая Партія

Пролетаріи всѣхъ странъ, соединяйтесь!

ТОВАРИЩАМЪ, ТОМЯЩИМСЯ ВЪ ПЛѢНУ.

Товарищи! Въ Россіи произошла революція.

Рабочіе Петрограда и Москвы снова выступили застрѣльщиками великаго освободительнаго движенія. Они объявили политическую забастовку. Они вышли на улицу съ красными знаменами. Они дрались, какъ львы, съ царской полиціей, жандармеріей и той небольшой частью войскъ, которая не сразу перешла на сторону народа. Убитыхъ и раненыхъ въ одномъ Петроградѣ насчитываютъ болѣе 2000 человѣкъ. Своею кровью русскіе рабочіе купили свободу нашей странѣ.

Требованія рабочихъ были: *хлѣба, свободы, мира.*

Хлѣба — потому что народъ въ Россіи голодаетъ, какъ и во всѣхъ почти странахъ, участвующихъ въ нынѣшней грабительской войнѣ.

Свободы — потому что царское правительство, пользуясь войной, окончательно превратило всю Россію въ одну сплошную тюрьму.

Мира — потому, что рабочіе Россіи, какъ и болѣе сознательные рабочіе другихъ странъ, не хотятъ больше умирать за интересы кучки богачей, не хотятъ болѣе вести преступную войну, начатую коронованными и не-коронованными разбойниками.

Большинство солдатъ петербургскаго и московскаго гарнизоновъ перешли на сторону возставшихъ рабочихъ. Рабочіе и крестьяне въ солдатскихъ мундирахъ братски подали руку рабочимъ и крестьянамъ безъ мундировъ. Лучшая часть офицерства примкнула къ революціи. Офицеровъ, пожелавшихъ идти противъ народа, солдаты разстрѣляли.

Революцію сдѣлали рабочіе и солдаты. Но власть, какъ это бывало и въ другихъ революціяхъ, на первыхъ порахъ захватила буржуазія. Государственная Дума, въ которой огромное большинство принадлежитъ помѣщикамъ и капиталистамъ, всѣми силами старалась помириться съ царемъ Николаемъ II. Еще въ послѣднюю минуту, когда на улицахъ Петрограда уже кипѣла гражданская война, Государственная Дума посылала царю телеграмму за телеграммой, умоляя его пойти на маленькія уступки и тѣмъ сохранить свою корону. Не Государственная Дума — Дума помѣщиковъ и богачей — а *возставшіе рабочіе и солдаты низвергли царя*. Но новое временное правительство назначено Государственной Думой.

Это временное правительство состоитъ изъ представителей либеральныхъ капиталистовъ и крупныхъ земельныхъ собственниковъ. Главные посты въ немъ принадлежатъ: князю Львову (крупный помѣщикъ и умѣреннѣйшій либералъ), А. Гучкову (соратникъ Столыпина, въ свое время одобрявшій военные суды противъ революціонеровъ), Терещенко (крупнѣйшій сахарозаводчикъ-милліонеръ), Милюкову (всегда защищалъ и защищаетъ теперь грабительскую войну, въ которую нашу страну втравили царь Николай съ его шайкой). «Демократъ» Керенскій приглашенъ въ новое правительство только для того, чтобы создать видимость «народнаго» правительства, чтобы имѣть «демократическаго» краснобая, который говорилъ-бы народу громкія, но пустыя, *слова*, въ то время, какъ Гучковы и Львовы будутъ дѣлать анти-народное *дѣло*.

Новое правительство хочетъ продолженія разбойничьей войны. Оно является приказчикомъ русскихъ, англійскихъ и французскихъ капиталистовъ, которые — какъ и нѣмецкіе капиталисты — хотятъ непремѣнно «додраться» и выторговать себѣ лучшіе куски добычи. Оно не хочетъ и не можетъ дать Россіи мира.

Новое правительство не хочетъ отнять у помѣщиковъ ихъ земли въ пользу народа, оно не хочетъ возложить тяготъ войны на богачей. Оно не можетъ поэтому дать народу хлѣба. Рабочіе и бѣдное населеніе вообще вынуждены попрежнему голодать.

Новое правительство состоитъ изъ капиталистовъ и помѣщиковъ. Оно не хочетъ дать Россіи полной свободы. Подъ давленіемъ возставшихъ рабочихъ и солдатъ оно обѣщало созвать Учредительное Собраніе, которое рѣшило-бы какъ устроить Россію. Но оно оттягиваетъ назначеніе выборовъ въ Учредительное Собраніе, желая выиграть время и потомъ обмануть народъ, какъ это не разъ въ исторіи дѣлали подобныя правительства. Оно не хочетъ созданія въ Россіи демократической республики. Оно хочетъ только, вмѣсто плохого царя Николая II, посадить на престолъ якобы «хорошаго» царя Михаила. Оно хочетъ, чтобы власть въ Россіи имѣлъ не самъ народъ, а новый царь вмѣстѣ съ буржуазіей.

Таково новое правительство.

Но въ Петроградѣ рядомъ съ этимъ правительствомъ постепенно организуется другое правительство. Рабочіе и солдаты образовали Совѣтъ рабочихъ и солдатскихъ депутатовъ. Каждая тысяча рабочихъ или солдатъ выбираютъ одного депутата. Этотъ совѣтъ засѣдаетъ теперь въ Таврическомъ дворцѣ въ числѣ болѣе чѣмъ 1000 уполномоченныхъ. И онъ является дѣйствительно народнымъ представительствомъ.

Ἡ πρώτη σελίδα τῆς προκήρυξης «Πρός τούς συντρόφους πού ρεύουν στήν αἰχμαλωσία», γραμμένη ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν.—Μάρτης 1917

Σμίκρυνση

Τήν ἐπανάσταση τήν ἔκαναν οἱ ἐργάτες καί οἱ στρατιῶτες. Ὅμως, τήν ἐξουσία, ὅπως συνέβηκε καί σέ ἄλλες ἐπαναστάσεις, τήν ἅρπαξε στήν ἀρχή ἡ ἀστική τάξη. Ἡ Κρατική δούμα, στήν ὁποία οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές διαθέτουν τήν τεράστια πλειοψηφία, ἔβαλε ὅλα τά δυνατά της γιά νά συμφιλιωθεῖ μέ τόν τσάρο Νικόλαο Β΄. Ἀκόμη καί τήν τελευταία στιγμή, τότε πού στούς δρόμους τῆς Πετρούπολης ἔβραζε κιόλας ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, ἡ Κρατική δούμα ἔστελνε στόν τσάρο τό ἕνα τηλεγράφημα μετά τό ἄλλο, ἐκλιπαρώντας τον νά δεχτεῖ νά κάνει μικροπαραχωρήσεις καί νά διατηρήσει ἔτσι τό στέμμα του. Δέν εἶναι ἡ Κρατική δούμα—ἡ Δούμα τῶν τσιφλικάδων καί τῶν βαθύπλουτων—*μά οἱ ἐξεγερμένοι ἐργάτες καί στρατιῶτες πού ἀνάτρεψαν τόν τσάρο.* Ὅμως ἡ νέα Προσωρινή κυβέρνηση διορίστηκε ἀπό τήν Κρατική δούμα.

Ἡ Προσωρινή αὐτή κυβέρνηση ἀποτελεῖται ἀπό ἐκπροσώπους τῶν φιλελεύθερων καπιταλιστῶν καί μεγάλων γαιοκτημόνων. Τίς κυριότερες θέσεις στήν κυβέρνηση τίς κατέχουν: ὁ πρίγκιπας Λβόφ (μεγαλοτσιφλικάς καί μετριοπαθέστατος φιλελεύθερος), ὁ Α. Γκουτσκόφ (συνεργάτης τοῦ Στολίπιν, πού ἐνέκρινε τήν ἐποχή ἐκείνη τή χρησιμοποίηση στρατοδικείων ἐνάντια στούς ἐπαναστάτες), ὁ Τερεστσένκο (μεγαλοεργοστασιάρχης ζάχαρης, ἑκατομμυριοῦχος), ὁ Μιλιουκόφ (πάντα ὑπεράσπιζε καί ὑπερασπίζει καί τώρα τό ληστρικό πόλεμο, στόν ὁποῖο ἔριξαν τή χώρα μας ὁ τσάρος Νικόλαος μέ τή συμμορία του). Ὁ «δημοκράτης» Κέρενσκι κλήθηκε στή νέα κυβέρνηση μόνο καί μόνο γιά νά δημιουργηθεῖ μιά ἐπίφαση «λαϊκῆς» κυβέρνησης, γιά νά ἔχουν κάποιο «δημοκράτη» πού νά λέει στό λαό ἠχηρά, ἀλλά κούφια *λόγια,* τήν ὥρα πού οἱ Γκουτσκόφ καί οἱ Λβόφ θά κάνουν τό ἀντιλαϊκό τους *ἔργο.*

Ἡ νέα κυβέρνηση θέλει τή συνέχιση τοῦ ληστρικοῦ πολέμου. Εἶναι ἐντολοδόχος τῶν ρώσων, τῶν ἄγγλων καί τῶν γάλλων καπιταλιστῶν πού—ὅπως καί οἱ γερμανοί καπιταλιστές—θέλουν ὁπωσδήποτε «νά χτυπηθοῦν ὥς τό τέλος» καί νά κερδίσουν αὐτοί τά καλύτερα κομμάτια τῆς λείας. Ἡ κυβέρνηση αὐτή δέν θέλει καί οὔτε μπορεῖ νά δόσει στή Ρωσία εἰρήνη.

Ἡ κυβέρνηση δέν θέλει νά ἀφαιρέσει τή γῆ ἀπό τούς τσιφλικάδες πρός ὄφελος τοῦ λαοῦ, δέν θέλει νά φορτώσει τά βάρη τοῦ πολέμου στούς πλούσιους. Γι'αὐτό καί δέν μπορεῖ νά δόσει στό λαό ψωμί. Οἱ ἐργάτες καί ὁ φτωχός πληθυσμός γενικά εἶναι ἀναγκασμένοι νά πεινοῦν ὅπως καί πρίν.

Ἡ νέα κυβέρνηση ἀποτελεῖται ἀπό καπιταλιστές καί

τσιφλικάδες. Ἡ κυβέρνηση αὐτή δέν θέλει νά δόσει στή Ρωσία πλήρη ἐλευθερία. Κάτω ἀπό τήν πίεση τῶν ἐξεγερμένων ἐργατῶν καί στρατιωτῶν ὑποσχέθηκε νά συγκαλέσει Συντακτική Συνέλευση πού νά ἀποφασίσει πῶς θά ὀργανωθεῖ ἡ Ρωσία. Ὅμως παρελκύει τήν προκήρυξη ἐκλογῶν Συντακτικῆς Συνέλευσης, θέλοντας νά κερδίσει χρόνο καί ὕστερα νά ἐξαπατήσει τό λαό, πράγμα πού ἔκαναν πολλές φορές στήν ἱστορία οἱ κυβερνήσεις αὐτοῦ τοῦ εἴδους. Δέν θέλει τή δημιουργία λαοκρατικῆς δημοκρατίας στή Ρωσία. Τό μόνο πού θέλει εἶναι νά ἀνεβάσει στό θρόνο στή θέση τοῦ κακοῦ τσάρου Νικολάου Β΄ τόν τάχα «καλό» τσάρο Μιχαήλ. Θέλει τήν ἐξουσία στή Ρωσία νά μήν τήν ἔχει ὁ ἴδιος ὁ λαός, μά ὁ νέος τσάρος μαζί μέ τήν ἀστική τάξη.

Τέτια εἶναι ἡ νέα κυβέρνηση.

Ὅμως στήν Πετρούπολη δίπλα σ'αὐτή τήν κυβέρνηση ὀργανώνεται βαθμιαῖα μιά ἄλλη κυβέρνηση. Οἱ ἐργάτες καί οἱ στρατιῶτες σχημάτισαν τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν. Κάθε χίλιοι ἐργάτες ἤ στρατιῶτες ἐκλέγουν ἕναν βουλευτή. Τό Σοβιέτ αὐτό συνεδριάζει τώρα στά ἀνάκτορα τῆς Ταυρίδας μέ πάνω ἀπό 1000 πληρεξούσιους. Καί ἀποτελεῖ μιά ἀληθινά λαϊκή ἀντιπροσωπεία.

Τό Σοβιέτ αὐτό μπορεῖ νά κάνει στήν ἀρχή τοῦτα ἤ ἐκεῖνα τά λάθη. Ἀλλά ἀναπόφευκτα θά φτάσει νά ἀπαιτεῖ βροντόφωνα καί ἐπιτακτικά: εἰρήνη, ψωμί, λαοκρατική δημοκρατία.

Τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν παλεύει γιά τήν *ἄμεση* σύγκληση Συντακτικῆς Συνέλευσης, γιά τή συμμετοχή τῶν στρατιωτῶν στίς ἐκλογές καί γιά τή λύση τοῦ ζητήματος τοῦ πολέμου καί τῆς εἰρήνης. Τό Σοβιέτ παλεύει γιά τή μεταβίβαση τῆς γῆς τοῦ τσάρου καί τῶν τσιφλικάδων στά χέρια τῶν ἀγροτιᾶς. Τό Σοβιέτ παλεύει γιά τή δημοκρατία καί οὔτε θέλει νά ἀκούσει γιά ἀνακήρυξη καινούργιου «καλοῦ» τσάρου. Τό Σοβιέτ ἀπαιτεῖ γενικό καί ἴσο δικαίωμα ψήφου γιά ὅλους τούς ἄντρες καί γιά ὅλες τίς γυναῖκες. Τό Σοβιέτ πέτυχε τή σύλληψη τοῦ τσάρου καί τῆς τσαρίνας. Τό Σοβιέτ θέλει νά δημιουργήσει μιά ἐπιτροπή ἐπιτήρησης πού νά ἐλέγχει κάθε βῆμα τῆς νέας κυβέρνησης καί πού στήν πράξη νά γίνει ἡ ἴδια κυβέρνηση. Τό Σοβιέτ ἐπιδιώκει τή συμμαχία μέ τούς ἐργάτες ὅλων τῶν ἄλλων χωρῶν γιά νά χτυπήσουν συντονισμένα τούς καπιταλιστές. Πολυάριθμοι ἐργάτες-ἐπαναστάτες, ἐπωφελούμενοι ἀπό τήν ἐλευθερία, πῆγαν στό μέτωπο γιά νά συνεννοηθοῦν μέ τούς στρατιῶτες πῶς νά δράσουν ἀπό κοινοῦ, πῶς νά βάλουν

τέρμα στόν πόλεμο, πῶς νά ἐξασφαλίσουν τά δικαιώματα τοῦ λαοῦ, πῶς νά σταθεροποιήσουν τήν ἐλευθερία στή Ρωσία. Στήν Πετρούπολη ἐκδίδεται καί πάλι ἡ σοσιαλδημοκρατική ἐφημερίδα «Πράβντα»[39], πού βοηθᾶ τούς ἐργάτες νά ἐκπληρώσουν ὅλα αὐτά τά μεγάλα καθήκοντα.

Ἔτσι ἔχουν τά πράγματα σήμερα, σύντροφοι.

Σεῖς, πού ρεύετε στήν αἰχμαλωσία, δέν μπορεῖτε νά μείνετε ἀμέτοχοι. Πρέπει νά εἶστε προετοιμασμένοι ὅτι καί στό μερτικό σας θά πέσει, ἴσως, σύντομα ἕνα σπουδαῖο καθῆκον.

Οἱ ἐχθροί τῆς ρωσικῆς ἐλευθερίας ὑπολογίζουν κάποτε σέ σᾶς. Λένε: στήν αἰχμαλωσία βρίσκονται περίπου 2 ἑκατομμύρια στρατιῶτες· ἄν αὐτοί, γυρίζοντας στήν πατρίδα, περάσουν μέ τό μέρος τοῦ τσάρου, ἐμεῖς μποροῦμε νά ἀνεβάσουμε ξανά στό θρόνο τόν Νικόλαο ἤ τόν «πολυαγαπημένο» του ἀδελφούλη. Στήν ἱστορία ὑπάρχουν καί περιπτώσεις ὁ χθεσινός ἐχθρός νά συμφιλιώνεται μέ τό βασιλιά πού ἔχει ἀνατραπεῖ καί νά τοῦ δίνει τούς αἰχμαλώτους στρατιῶτες του γιά νά τόν βοηθήσουν νά παλέψει ἐνάντια στό λαό του...[40]

Σύντροφοι! Παντοῦ, ὅπου ἔχετε τή σχετική δυνατότητα, συζητᾶτε τά μεγάλα γεγονότα πού συντελοῦνται στήν πατρίδα μας. Διακηρύξτε δυνατά, ὅτι, μαζί μέ τήν καλύτερη μερίδα τῶν ρώσων στρατιωτῶν, δέν θέλετε τόν τσάρο, ὅτι ἀπαιτεῖτε ἐλεύθερη δημοκρατία, μεταβίβαση τῆς γῆς τῶν τσιφλικάδων στούς ἀγρότες χωρίς ἀποζημίωση, ὀκτάωρο, ἄμεση σύγκληση Συντακτικῆς Συνέλευσης. Διακηρύξτε ὅτι τάσσεστε μέ τό μέρος τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν τῆς Πετρούπολης, ὅτι γυρίζοντας στή Ρωσία θά ταχθεῖτε ὄχι ὑπέρ τοῦ τσάρου, μά ἐνάντια στόν τσάρο, ὄχι ὑπέρ τῶν τσιφλικάδων καί τῶν βαθύπλουτων, μά ἐνάντιά τους.

Παντοῦ, ὅπου ὑπάρχει δυνατότητα γι'αὐτό, ὀργανωθεῖτε, παίρνετε ἀποφάσεις σ'αὐτό τό πνεῦμα, ἐξηγεῖτε στούς καθυστερημένους συντρόφους τί μεγάλο γεγονός συνέβηκε στή χώρα μας.

Ἀρκετές πίκρες δοκιμάσατε καί πρίν ἀπό τόν πόλεμο καί στή διάρκεια τοῦ πολέμου καί στήν αἰχμαλωσία. Τώρα τραβᾶμε γιά καλύτερες μέρες. Ἡ αὐγή τῆς ἐλευθερίας γλυκοχαράζει.

Γυρίστε στή Ρωσία σάν στρατός τῆς ἐπανάστασης, σάν στρατός τοῦ λαοῦ καί ὄχι σάν στρατός τοῦ τσάρου. Καί τό 1905 οἱ αἰχμάλωτοι πού γύρισαν ἀπό τήν Ἰαπωνία ἔγιναν οἱ καλύτεροι ἀγωνιστές τῆς ἐλευθερίας.

Γυρνώντας στήν πατρίδα, θά σκορπίσετε σ'ὅλη τή χώρα.

Φέρτε λοιπόν σέ κάθε μακρινή γωνιά, σέ κάθε ρωσικό χωριό πού ὑποφέρει ἀπό τήν πείνα, τά δοσίματα καί τίς ταπεινώσεις, τό μήνυμα τῆς ἐλευθερίας. Διαφωτίζετε τά ἀδέλφια σας, τούς ἀγρότες: διώχνετε τό σκοτάδι ἀπό τό χωριό, καλέστε τήν ἀγροτική φτωχολογιά νά ὑποστηρίξει τούς ἐργάτες τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ στόν ἔνδοξο ἀγώνα τους.

Οἱ ἐργάτες τῆς Ρωσίας ἀφοῦ κατακτήσουν τή δημοκρατία, θά ἑνωθοῦν μέ τούς ἐργάτες ὅλων τῶν ἄλλων χωρῶν καί θά ὁδηγήσουν θαραλέα ὅλη τήν ἀνθρωπότητα στό *σοσιαλισμό,* δηλ. σέ ἕνα τέτιο καθεστώς, ὅπου δέν θά ὑπάρχουν οὔτε πλούσιοι, οὔτε φτωχοί, ὅπου μιά χούφτα βαθύπλουτοι δέν θά μπορεῖ νά μετατρέπει ἑκατομμύρια ἀνθρώπους σέ μισθωτούς σκλάβους της.

Σύντροφοι! Μόλις τό κατορθώσουμε, θά φύγουμε ἀμέσως γιά τή Ρωσία γιά νά συνταχθοῦμε ἐκεῖ μέ τόν ἀγώνα τῶν ἀδελφῶν μας ἐργατῶν καί στρατιωτῶν. Ὅμως καί κεῖ δέν θά σᾶς ξεχάσουμε. Θά προσπαθήσουμε νά σᾶς στέλνουμε ἀπό τήν ἐλεύθερη Ρωσία βιβλία, ἐφημερίδες καί εἰδήσεις γιά ὅσα συμβαίνουν στή χώρα μας. Θά ἀπαιτήσουμε νά σᾶς στέλνουν χρήματα καί ψωμί σέ ἀρκετή ποσότητα. Καί θά ποῦμε στούς ἐξεγερμένους ἐργάτες καί στρατιῶτες: μπορεῖτε νά βασίζεστε στά ἀδέλφια σας πού ρεύουν σήμερα στήν αἰχμαλωσία. Εἶναι παιδιά τοῦ λαοῦ καί θά ἔρθουν μαζί μας στή μάχη γιά τήν ἐλευθερία, στή μάχη γιά τή δημοκρατία, ἐνάντια στόν τσάρο.

Ἡ Σύνταξη τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ»

Γράφτηκε στά μέσα τοῦ Μάρτη 1917

Δημοσιεύτηκε τό 1917 σέ ξεχωριστή προκήρυξη

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς προκήρυξης

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

Σύντροφοι ἐργάτες!

Ἡ πρόβλεψη τῶν σοσιαλιστῶν πού ἔμειναν πιστοί στό σοσιαλισμό καί δέν παρασύρθηκαν ἀπό τή μέθη τοῦ βάρβαρου, τοῦ θηριώδικου πολεμικοῦ μένους, δικαιώθηκε. Ἡ πρώτη ἐπανάσταση πού γεννήθηκε ἀπό τόν παγκόσμιο ληστρικό πόλεμο ἀνάμεσα στούς καπιταλιστές τῶν διάφορων χωρῶν, ξέσπασε. Ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος, δηλαδή ὁ πόλεμος γιά τό μοίρασμα τῆς κλεμένης λείας ἀνάμεσα στούς καπιταλιστές, γιά τό στραγγαλισμό τῶν ἀδύνατων λαῶν, *ἄρχισε* νά μετατρέπεται σέ ἐμφύλιο πόλεμο, δηλ. σέ πόλεμο τῶν ἐργατῶν ἐνάντια στούς καπιταλιστές, σέ πόλεμο τῶν ἐργαζομένων καί καταπιεζομένων ἐνάντια στούς καταπιεστές τους, ἐνάντια στούς τσάρους καί τούς βασιλιάδες, ἐνάντια στούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές, σέ πόλεμο γιά τήν πλήρη ἀπαλλαγή τῆς ἀνθρωπότητας ἀπό τούς πολέμους, ἀπό τήν ἀθλιότητα τῶν μαζῶν, ἀπό τήν καταπίεση ἀνθρώπου ἀπό ἄνθρωπο!

Στούς ρώσους ἐργάτες ἔλαχε ἡ τιμή καί ἡ εὐτυχία νά ἀρχίσουν *πρῶτοι* τήν ἐπανάσταση, δηλαδή τό μεγάλο, τό μοναδικά νόμιμο καί δίκαιο πόλεμο, τόν πόλεμο τῶν καταπιεζομένων ἐνάντια στούς καταπιεστές.

Οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης νίκησαν τήν τσαρική μοναρχία. Στήν ἡρωική πάλη ἐνάντια στήν ἀστυνομία καί τά τσαρικά στρατεύματα, οἱ ἐργάτες, ἀρχίζοντας τήν ἐξέγερση ἄοπλοι ἐνάντια στά πολυβόλα, τράβηξαν μέ τό μέρος τους τή μεγαλύτερη μερίδα τῶν στρατιωτῶν τῆς φρουρᾶς τῆς Πετρούπολης. Τό ἴδιο ἔγινε στή Μόσχα καί σέ ἄλλες πόλεις. Ἐγκαταλειμένος ἀπό τά στρατεύματά του ὁ τσάρος ἀναγκάστηκε νά παραδοθεῖ: ὑπόγραψε παραίτηση ἀπό τό θρόνο καί γιά τόν ἑαυτό του καί γιά

τό γιό του. Πρότεινε νά δοθεῖ ὁ θρόνος στόν ἀδελφό του Μιχαήλ.

Λόγω τῆς τεράστιας ταχύτητας τῆς ἀνατροπῆς, λόγω τῆς ἄμεσης βοήθειας τῶν ἀγγλογάλλων καπιταλιστῶν, λόγω τῆς ἀνεπαρκοῦς συνειδητότητας *ὅλης* τῆς ἐργατικῆς καί τῆς λαϊκῆς μάζας στήν Πετρούπολη, λόγω τῆς ὀργάνωσης καί τῆς προετοιμασίας τῶν ρώσων τσιφλικάδων καί καπιταλιστῶν, ἅρπαξαν *αὐτοί* τήν κρατική ἐξουσία στά χέρια τους. Στή νέα ρωσική κυβέρνηση, στήν «Προσωρινή κυβέρνηση», τίς σπουδαιότερες θέσεις, τήν προεδρία, τά ὑπουργεῖα Ἐσωτερικῶν καί Στρατιωτικῶν τά πῆραν ὁ Λβόφ καί ὁ Γκουτσκόφ, οἱ ὀχτωβριστές, πού βοήθησαν μέ ὅλα τά δυνατά τους τόν Νικόλαο τόν Ματοβαμμένο καί τόν Στολίπιν-Κρεμάλα νά πνίξουν τήν ἐπανάσταση τοῦ 1905, νά τουφεκίζουν καί νά κρεμᾶνε τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες πού πάλευαν γιά γῆ καί ἐλευθερία. Τά λιγότερο σημαντικά Ὑπουργεῖα τά πῆραν οἱ καντέτοι: τῶν Ἐξωτερικῶν ὁ Μιλιουκόφ, τῆς Παιδείας ὁ Μανουῆλοφ, τῆς Γεωργίας ὁ Σινγκαριόφ. Καί μιά ὁλότελα ἀσήμαντη θεσούλα τό ὑπουργεῖο Δικαιοσύνης, δόθηκε στόν τρουντοβίκο Κέρενσκι, λογοκόπο πού τόν χρειάζονται οἱ καπιταλιστές γιά νά καθησυχάζει τό λαό μέ κούφιες ὑποσχέσεις, νά τόν ἐξαπατᾶ μέ ἠχηρές φράσεις, νά τόν «συμφιλιώνει» μέ τήν τσιφλικάδικη καί καπιταλιστική κυβέρνηση, πού θέλει νά συνεχίσει τό ληστρικό πόλεμο σέ συμμαχία μέ τούς καπιταλιστές τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γαλλίας, τόν πόλεμο γιά τήν ἁρπαγή τῆς Ἀρμενίας, τῆς Κωνσταντινούπολης καί τῆς Γαλικίας, τόν πόλεμο γιά νά *κρατήσουν* στά χέρια τους οἱ ἀγγλογάλλοι καπιταλιστές τή λεία πού ἔχουν ἀποσπάσει ἀπό τούς γερμανούς καπιταλιστές (ὅλες τίς ἀποικίες τῶν γερμανῶν στήν Ἀφρική), καί ταυτόχρονα *νά ἀποσπάσουν* ἀπό τούς γερμανούς καπιταλιστές τή λεία πού εἶχαν ἁρπάξει *αὐτοί* οἱ ληστές (μέρος τῆς Γαλλίας, τό Βέλγιο, τή Σερβία, τή Ρουμανία κτλ.).

Ἐννοεῖται πώς οἱ ἐργάτες δέν μποροῦσαν νά ἔχουν ἐμπιστοσύνη σέ μιά τέτια κυβέρνηση. Οἱ ἐργάτες ἀνάτρεψαν τήν τσαρική μοναρχία, παλεύοντας γιά *εἰρήνη,* γιά *ψωμί* καί γιά *ἐλευθερία.* Οἱ ἐργάτες ἔνιωσαν ἀμέσως γιατί οἱ Γκουτσκόφ, Μιλιουκόφ καί Σία κατάφεραν νά ἁρπάξουν τή νίκη ἀπό τόν ἐργαζόμενο λαό. Ἐπειδή οἱ ρῶσοι τσιφλικάδες καί καπιταλιστές ἦταν καλά προετοιμασμένοι καί ὀργανωμένοι· ἐπειδή εἶχαν μέ τό μέρος τους τή δύναμη τοῦ κεφαλαίου, τόν *πλοῦτο* καί τῶν ρώσων καπιταλιστῶν καί τῶν πιό πλούσιων καπιταλιστῶν τοῦ κόσμου: τῶν ἄγγλων καί τῶν γάλλων. Οἱ ἐργάτες κατάλαβαν ἀμέσως ὅτι γιά τήν πάλη γιά εἰρήνη, ψωμί καί ἐλευθερία, οἱ ἐργαζόμενες τάξεις,

οἱ ἐργάτες, οἱ στρατιῶτες καί οἱ ἀγρότες, πρέπει νά *ὀργανωθοῦν*, νά συσπειρωθοῦν, νά ἑνωθοῦν *χωριστά* ἀπό τούς καπιταλιστές καί *ἐνάντια* σ᾽αὐτούς.

Καί οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης, ἀφοῦ νίκησαν τήν τσαρική μοναρχία, δημιούργησαν ἀμέσως *τή δική τους* ὀργάνωση, τό *Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν* καί ἄρχισαν τήν ἴδια στιγμή νά τή στερεώνουν καί νά τήν εὐρύνουν, νά δημιουργοῦν *αὐτοτελῆ* Σοβιέτ τῶν στρατιωτῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν. Λίγες μέρες μόλις μετά τήν ἐπανάσταση, τό Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν ἀριθμοῦσε ἤδη *πάνω ἀπό 1500* βουλευτές τῶν ἐργατῶν καί τῶν χακοφορεμένων ἀγροτῶν. Τό Σοβιέτ αὐτό ἀπολάμβανε τέτια ἐμπιστοσύνη ἀνάμεσα στούς σιδηροδρομικούς καί σ᾽ὅλη τή μάζα τοῦ ἐργαζόμενου πληθυσμοῦ, πού ἄρχισε νά μετατρέπεται σέ πραγματική *λαϊκή κυβέρνηση*.

᾽Ακόμη καί οἱ πιό πιστοί φίλοι καί προστάτες τῶν Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ, τά πιό πιστά μαντρόσκυλα τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ ληστρικοῦ κεφαλαίου, ὁ Ρόμπερτ Οὐίλτον, συνεργάτης τῆς πλουσιότατης ἐφημερίδας τῶν ἄγγλων καπιταλιστῶν, τῶν «Τάιμς» («The Times») καί Σάρλ Ριβέ, συνεργάτης τῆς πλουσιότατης ἐφημερίδας τῶν γάλλων καπιταλιστῶν, τῆς «Τάν»(«Le Temps»), ἀκόμη καί αὐτοί, παρόλο πού περιέλουζαν λυσσασμένα μέ βρισιές τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, ἀναγκάστηκαν ὡστόσο νά ἀναγνωρίσουν ὅτι *στή Ρωσία ὑπάρχουν δυό κυβερνήσεις*. ῾Η μιά, ἡ ἀναγνωρισμένη ἀπό «ὅλους» (δηλ. στήν πραγματικότητα ἀναγνωρισμένη ἀπό «ὅλους» τούς *πλούσιους*) κυβέρνηση τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, τῶν Γκουτσκόφ καί τῶν Μιλιουκόφ. Καί ἡ ἄλλη, ἡ κυβέρνηση τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν, πού *δέν* τήν ἔχει ἀναγνωρίσει «κανείς» (ἀπό τίς πλούσιες τάξεις): τό Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν πού ἐπιδιώκει νά ἱδρύσει *σέ ὅλη τή Ρωσία* Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν.

῎Ας δοῦμε, λοιπόν, τί λένε καί τί κάνουν οἱ δυό αὐτές κυβερνήσεις.

1. *Τί κάνει ἡ κυβέρνηση τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, ἡ κυβέρνηση τῶν Λβόφ-Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ;*

῾Η κυβέρνηση αὐτή μοιράζει δεξιά καί ἀριστερά τίς πιό πλούσιες ὑποσχέσεις. Τάζει στό ρωσικό λαό τήν πιό πλήρη ἐλευθερία. ῾Υπόσχεται νά συγκαλέσει παλλαϊκή Συντακτική Συνέλευση, πού θά καθορίσει τή μορφή διακυβέρνησης τῆς

Ρωσίας. Ὁ Κέρενσκι καί οἱ ἀρχηγοί τῶν καντέτων δηλώνουν ὅτι εἶναι ὀπαδοί τῆς λαοκρατικῆς δημοκρατίας. Σέ θεατρινίστικη ἐπαναστατικότητα οἱ Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ εἶναι ἄφθαστοι. Ἡ ρεκλάμα παίρνει καί δίνει. Ἀλλά ποιά εἶναι τά *ἔργα* τους;

Ἡ νέα κυβέρνηση, ἐνῶ ὑποσχόταν ἐλευθερίες, στήν πράξη ἔκανε διαπραγματεύσεις μέ τήν τσαρική οἰκογένεια, μέ τή δυναστεία, γιά παλινόρθωση τῆς μοναρχίας. Πρότεινε στόν Μιχαήλ Ρομάνοφ νά γίνει ἀντιβασιλέας, δηλ. προσωρινός τσάρος. Ἡ μοναρχία θά εἶχε ἤδη παλινορθωθεῖ στή Ρωσία, ἄν τούς Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ δέν τούς ἐμπόδιζαν οἱ ἐργάτες, πού ὀργάνωναν διαδηλώσεις στήν Πετρούπολη καί ἔγραφαν στίς σημαῖες: «Γῆ καί λευτεριά! Θάνατος στούς τυράννους!» — πού μαζί μέ τά τμήματα ἱππικοῦ συγκεντρώνονταν στήν πλατεία μπροστά στή Δούμα καί ξεδίπλωναν σημαῖες πού ἔγραφαν: «Ζήτω ἡ σοσιαλιστική δημοκρατία σέ ὅλες τίς χῶρες!». Ὁ σύμμαχος τῶν Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ, ὁ Μιχαήλ Ρομάνοφ, κατάλαβε ὅτι μέ μιά τέτια κατάσταση εἶναι πιό φρόνιμο νά ἀρνηθεῖ, ὥσπου νά τόν ἐκλέξει στό θρόνο ἡ Συντακτική Συνέλευση, καί ἡ Ρωσία ἔμεινε — προσωρινά — δημοκρατία.

Ἡ κυβέρνηση ἄφησε τόν πρώην τσάρο ἐλεύθερο. Οἱ ἐργάτες ἐπέβαλαν τή σύλληψή του. Ἡ κυβέρνηση ἤθελε νά παραδόσει ὅλη τή διοίκηση τοῦ στρατοῦ στόν Νικολάι Νικολάγεβιτς Ρομάνοφ. Οἱ ἐργάτες ἐπέβαλαν τήν ἀντικατάστασή του. Εἶναι φανερό ὅτι οἱ τσιφλικάδες Λβόφ-Γκουτσκόφ τήν ἐπόμενη κιόλας θά τά ταίριαζαν μέ τόν Ρομάνοφ ἤ μέ κανέναν ἄλλο τσιφλικά, ἄν δέν ἦταν τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν.

Ἡ κυβέρνηση διακήρυξε καί στό διάγγελμά της πρός τό λαό καί στό τηλεγράφημα τοῦ Μιλιουκόφ πρός ὅλους τούς ἐκπροσώπους τῆς Ρωσίας στό ἐξωτερικό ὅτι *παραμένει πιστή σέ ὅλες* τίς διεθνεῖς συνθῆκες πού εἶχε κλείσει ἡ Ρωσία. Τίς συνθῆκες αὐτές τίς ἔκλεισε ὁ τσάρος πού ἀνατράπηκε. Τίς συνθῆκες αὐτές ἡ κυβέρνηση δέν τολμᾶ νά τίς δημοσιεύσει, πρῶτο, γιατί εἶναι δεμένη χειροπόδαρα ἀπό τό ρωσικό, τό ἀγγλικό καί τό γαλλικό κεφάλαιο· δεύτερο, γιατί φοβᾶται τό λαό, πού θά κατακομμάτιαζε τούς Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ, ἄν μάθαινε πώς οἱ καπιταλιστές θέλουν νά μακελέψουν στόν πόλεμο ἀκόμη 5, ἀκόμη 10 ἑκατομμύρια ρώσους ἐργάτες καί ἀγρότες, γιά τήν κατάκτηση τῆς Κωνσταντινούπολης, γιά τό στραγγαλισμό τῆς Γαλικίας κτλ.

Τί ἀξία λοιπόν ἔχουν οἱ ὑποσχέσεις γιά ἐλευθερία, ἄν ὁ λαός

δέν μπορεῖ νά μάθει τήν ἀλήθεια, γιά ποιές συνθῆκες τοῦ τσιφλικᾶ-τσάρου οἱ καπιταλιστές θέλουν νά χύσουν κι'ἄλλο ἀκόμη αἷμα στρατιωτῶν;

Τί ἀξία ἔχουν οἱ ὑποσχέσεις γιά καθελογῆς ἐλευθερίες κι' ἀκόμη καί γιά λαοκρατική δημοκρατία σ'ἕνα λαό πού τόν ἀπειλεῖ ὁ λιμός καί πού θέλουν νά τόν ὁδηγήσουν μέ δεμένα μάτια στό μακελειό, γιά νά ληστέψουν οἱ ρῶσοι, οἱ ἄγγλοι καί γάλλοι καπιταλιστές τούς γερμανούς καπιταλιστές;

Καί ταυτόχρονα ἡ κυβέρνηση τῶν Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ καταπνίγει μέ τήν ἀνοιχτή βία κάθε ἀπόπειρα τῶν ρώσων ἐργατῶν νά συνεννοηθοῦν μέ τά ἀδέρφια τους, μέ τούς ἐργάτες τῶν ἄλλων χωρῶν: ἡ κυβέρνηση *δέν ἀφήνει νά βγεῖ* ἀπό τή Ρωσία οὔτε ἡ ἐφημερίδα «Πράβντα», πού ἄρχισε πάλι νά ἐκδίδεται στήν Πετρούπολη ὕστερα ἀπό τήν ἐπανάσταση, οὔτε ἡ διακήρυξη πού ἔβγαλε στήν Πετρούπολη ἡ Κεντρική 'Επιτροπή τοῦ Κόμματός μας, τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ 'Εργατικοῦ Κόμματος τῆς Ρωσίας, οὔτε οἱ προκηρύξεις τοῦ βουλευτῆ Τσχεΐτζε καί τῆς ὁμάδας του!!

'Εργάτες καί ἀγρότες! Μπορεῖτε νά εἶστε ἥσυχοι: σᾶς ὑποσχέθηκαν ἐλευθερία—ἐλευθερία γιά τούς νεκρούς πού πέθαναν ἀπό τήν πείνα καί μακελεύτηκαν στόν πόλεμο!!

'Η νέα κυβέρνηση δέν εἶπε στά προγράμματά της *οὔτε λέξη* γιά γῆ στούς ἀγρότες, γιά αὔξηση τοῦ μεροκάματου στούς ἐργάτες. Καμιά προθεσμία γιά σύγκληση τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης δέν ἔχει ὥς τώρα ὁριστεῖ. Κανενός εἴδους ἐκλογές δέν ἔχουν προκηρυχθεῖ γιά τή Δούμα τῆς πόλης Πετρούπολης. Τή λαϊκή πολιτοφυλακή τή βάζουν κάτω ἀπό τίς διαταγές τῶν ζέμστβο καί τῶν αὐτοδιοικήσεων τῶν πόλεων, πού ἔχουν ἐκλεγεῖ μέ τό νόμο τοῦ Στολίπιν μόνο ἀπό τούς καπιταλιστές καί τούς πιό πλούσιους τσιφλικάδες. Κυβερνῆτες διορίζουν τούς τσιφλικάδες—ορίστε «ἐλευθερία»!

2. *Τί κάνει καί τί πρέπει νά κάνει ἡ ἐργατική καί ἀγροτική κυβέρνηση;...* *

Γράφτηκε στίς 12 (25) τοῦ Μάρτη 1917

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. ΙΙ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Στό σημεῖο αὐτό τό χειρόγραφο διακόπτεται. *'Η Σύντ.*

ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ ΣΤΗ ΡΩΣΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ[41]

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΓΡΑΜΜΕΝΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΙΔΙΟ ΤΟΝ ΟΜΙΛΗΤΗ

Ἡ διάλεξη τοῦ Λένιν, πού κράτησε 2½ ὧρες, ἀποτελοῦνταν ἀπό δυό μέρη. Στό πρῶτο μέρος ὁ Λένιν σκιαγράφησε τίς ἱστορικές συνθῆκες πού μπόρεσαν καί ἔπρεπε νά γεννήσουν ἕνα τέτιο «θαῦμα», ὅπως ἡ πτώση τῆς ρωσικῆς μοναρχίας σέ 8 μέρες. Τήν κυριότερη θέση ἀνάμεσα σ'αὐτές τίς συνθῆκες τήν κατέχει ἡ «μεγάλη ἀνταρσία» τοῦ 1905-1907, ἡ τόσο ὑβρισμένη ἀπό τούς τωρινούς κύριους τῆς κατάστασης, τούς Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ, πού εἶναι ἐνθουσιασμένοι ἀπό τήν «ἔνδοξη ἐπανάσταση» τοῦ 1917. Ἄν ὅμως ἡ πραγματικά βαθιά ἐπανάσταση τοῦ 1905 δέν «ἀναμόχλευε τό ἔδαφος», δέν ἔδινε τήν εὐκαιρία σέ ὅλες τίς τάξεις καί τά κόμματα νά γνωριστοῦν ἀμοιβαῖα στή δράση, ἄν δέν ἀποκάλυπτε σέ ὅλη της τήν ἀγριότητα καί τή θηριωδία τήν τσαρική συμμορία, τότε ἡ γρήγορη νίκη τοῦ 1917 δέν θά ἦταν δυνατή.

Ἕνας ἐντελῶς ἐξαιρετικός συνδυασμός συνθηκῶν ἐπέτρεψε τό 1917 νά συντονιστοῦν τά χτυπήματα πού κατευθύνονταν κατά τοῦ τσαρισμοῦ ἀπό τίς πιό ἑτερογενεῖς κοινωνικές δυνάμεις. Πρῶτο, τό ἀγγλογαλλικό χρηματιστικό κεφάλαιο, πού περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλο κυριαρχεῖ πάνω σέ ὅλο τόν κόσμο καί ληστεύει ὅλο τόν κόσμο, τό 1905 ἦταν ἐνάντια στήν ἐπανάσταση καί βοήθησε τόν τσαρισμό (δάνειο τοῦ 1906) νά τήν καταπνίξει. Τώρα τό κεφάλαιο αὐτό πῆρε ἄμεσα μέρος στήν ἐπανάσταση μέ τόν πιό δραστήριο τρόπο, ὀργανώνοντας τήν ἀνοιχτή συνωμοσία τῶν κ.κ. Γκουτσκόφ, Μιλιουκόφ καί μιᾶς μερίδας τῆς ἀνώτατης ἡγεσίας τοῦ στρατοῦ γιά τήν ἐκθρόνιση

τοῦ Νικολάου Β΄, ἤ τόν ἐξαναγκασμό του σέ παραχωρήσεις. Ἀπό τήν ἄποψη τῆς παγκόσμιας πολιτικῆς καί τοῦ παγκόσμιου χρηματιστικοῦ κεφαλαίου, ἡ κυβέρνηση τῶν Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ εἶναι ἁπλούστατα ἐντολοδόχος τοῦ τραπεζικοῦ οἴκου: «Ἀγγλία καί Γαλλία», ὄργανο συνέχισης τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ μακελειοῦ τῶν λαῶν. Δεύτερο, οἱ ἧττες τῆς τσαρικῆς μοναρχίας σάρωσαν τό παλιό σῶμα τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ καί τό ἀντικατέστησαν μέ καινούργιο, νεαρό, ἀστικό. Τρίτο, ὅλη ἡ ρωσική ἀστική τάξη πού ὀργανωνόταν ἐντατικά ἀπό τό 1905 ὥς τό 1914 κι᾽ἀκόμη πιό γοργά ἀπό τό 1914 ὥς τό 1917, ἑνώθηκε μέ τούς τσιφλικάδες στήν πάλη ἐνάντια στή σάπια τσαρική μοναρχία, θέλοντας νά πλουτίσει μέ τήν καταλήστευση τῆς Ἀρμενίας, τῆς Κωνσταντινούπολης, τῆς Γαλικίας κτλ. Τέταρτο, σ᾽αὐτές τίς δυνάμεις *ἰμπεριαλιστικοῦ* χαρακτήρα προστέθηκε τό βαθύ καί ἰσχυρό προλεταριακό κίνημα. Τό προλεταριάτο ἔκανε τήν ἐπανάσταση, ἀπαιτώντας *εἰρήνη, ψωμί* καί *ἐλευθερία,* χωρίς νά ἔχει τίποτε τό κοινό μέ τήν ἰμπεριαλιστική ἀστική τάξη, καί τράβηξε μαζί του τήν *πλειοψηφία* τοῦ στρατοῦ πού τήν ἀποτελοῦν οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες. Ἡ μετατροπή τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σέ ἐμφύλιο πόλεμο *ἄρχισε.*

Ἀπό δῶ πηγάζει ἡ βασική ἀντίφαση τῆς δοσμένης ἐπανάστασης, πού τήν κάνει νά εἶναι μόνο *πρῶτο* στάδιο τῆς πρώτης ἐπανάστασης πού γέννησε ὁ πόλεμος. Ἡ τσιφλικάδικη καί καπιταλιστική κυβέρνηση τῶν Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ δέν μπορεῖ νά δόσει στό λαό οὔτε εἰρήνη, οὔτε ψωμί, οὔτε ἐλευθερία. Εἶναι κυβέρνηση συνέχισης τοῦ ληστρικοῦ πολέμου, πού διακήρυξε ἀνοιχτά ὅτι μένει πιστή στά διεθνῆ σύμφωνα τοῦ τσαρισμοῦ, καί τά σύμφωνα αὐτά εἶναι πέρα γιά πέρα ληστρικά. Ἡ κυβέρνηση αὐτή, στήν καλύτερη γι᾽αὐτήν περίπτωση, θά μπορέσει *νά καθυστερήσει* τήν κρίση, ἀλλά *δέν* θά μπορέσει νά γλυτώσει τή χώρα ἀπό τήν πείνα. Δέν μπορεῖ νά δόσει οὔτε ἐλευθερία, ὅσο πολλές «ὑποσχέσεις» (οἱ ὑποσχέσεις εἶναι φτηνές) κι᾽ἄν δόσει, γιατί δεσμεύεται ἀπό τά συμφέροντα τῆς τσιφλικάδικης γαιοκτησίας καί τοῦ κεφαλαίου, γιατί ἄρχισε ἀμέσως τίς *συναλλαγές* μέ τή δυναστεία γιά τήν παλινόρθωση τῆς μοναρχίας.

Γι᾽αὐτό δέν ὑπάρχει τίποτε πιό κουτό ἀπό τήν τακτική τῆς «ὑποστήριξης» τῆς νέας κυβέρνησης πρός τό συμφέρον τάχα τῆς «πάλης ἐνάντια στήν ἀντίδραση». Γιά μιά τέτια πάλη χρειάζεται *ἐξοπλισμός τοῦ προλεταριάτου*—μόνη σοβαρή καί ἔμπρακτη ἐγγύηση καί ἐνάντια στόν τσαρισμό καί ἐνάντια στήν

τάση τῶν Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ νά παλινορθώσουν τή μοναρχία.

Γι᾽αὐτό εἶχε δίκιο ὁ βουλευτής Σκόμπελιεφ, πού εἶπε ὅτι ἡ Ρωσία βρίσκεται «στίς παραμονές τῆς δεύτερης, τῆς πραγματικῆς (wirklich), ἐπανάστασης».

Καί ἡ λαϊκή ὀργάνωση γι᾽αὐτή τήν ἐπανάσταση ὑπάρχει καί ἀναπτύσσεται. Εἶναι τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, πού ὄχι τυχαῖα τό βρίζουν οἱ πράκτορες τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ κεφαλαίου, οἱ ἀνταποκριτές τῶν «Times» καί τῆς «Le Temps».

Μελετώντας τίς εἰδήσεις τῶν ἐφημερίδων γιά τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, ὁ Λένιν κατάληξε στό συμπέρασμα ὅτι μέσα σ᾽αὐτό ὑπάρχουν τρία ρεύματα. Τό πρῶτο συγγενεύει περισσότερο μέ τούς σοσιαλπατριῶτες. Τό ρεῦμα αὐτό ἔχει ἐμπιστοσύνη στόν Κέρενσκι, ἥρωα τῶν φράσεων, πιόνι στά χέρια τῶν Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ, χείριστο ἐκπρόσωπο τοῦ «λουϊμπλανισμοῦ»[42], πού τρέφει τούς ἐργάτες μέ κούφιες ὑποσχέσεις, λέει ἠχηρές φράσεις στό πνεῦμα τῶν εὐρωπαίων σοσιαλπατριωτῶν καί σοσιαλπασιφιστῶν à la Κάουτσκι καί Σία, καί στήν πράξη «συμφιλιώνει» τούς ἐργάτες μέ τή συνέχιση τοῦ ληστρικοῦ πολέμου. Μέ τό στόμα τοῦ Κέρενσκι ἡ ἰμπεριαλιστική ἀστική τάξη τῆς Ρωσίας λέει στούς ἐργάτες: θά σοῦ δόσουμε δημοκρατία, ὀχτάωρο (αὐτό ἤδη καθιερώθηκε στήν Πετρούπολη), σοῦ ὑποσχόμαστε ἐλευθερίες—ὅλα, γιά νά μᾶς βοηθήσεις στήν καταλήστευση τῆς Τουρκίας καί τῆς Αὐστρίας, στήν ἁρπαγή ἀπό τό γερμανικό ἰμπεριαλισμό τῆς λείας *του* καί στή διατήρηση τῆς λείας τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ.

Δεύτερη κατεύθυνση εἶναι τῆς ΚΕ τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ᾽Εργατικοῦ μας Κόμματος τῆς Ρωσίας. Στίς ἐφημερίδες δημοσιεύτηκε ἀπόσπασμα (Auszug) ἀπό τή «Διακήρυξη» τῆς Κεντρικῆς ᾽Επιτροπῆς μας. ῾Η Διακήρυξη αὐτή ἐκδόθηκε στήν Πετρούπολη στίς 18/III καί διακηρύσσει τίς διεκδικήσεις τῆς λαοκρατικῆς δημοκρατίας, τοῦ ὀχτάωρου, τῆς δήμευσης τῆς γῆς τῶν τσιφλικάδων πρός ὄφελος τῶν ἀγροτῶν, τῆς κατάσχεσης τῶν ἀποθεμάτων σιτηρῶν, τῆς ἄμεσης ἔναρξης διαπραγματεύσεων εἰρήνης *ὄχι* ἀπό τήν κυβέρνηση τῶν Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ, *ἀλλά* ἀπό τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν. Τό Σοβιέτ αὐτό *εἶναι,* σύμφωνα μέ τή Διακήρυξη, ἡ ἀληθινή ἐπαναστατική κυβέρνηση. (῾Ο Λένιν πρόσθεσε ὅτι καί ὁ ἀνταποκριτής τῶν «Times» μιλάει γιά *δυό κυβερνήσεις* στή Ρωσία.) Οἱ διαπραγματεύσεις γιά ἄμεση εἰρήνη πρέπει νά γίνουν

ὄχι μέ τίς ἀστικές κυβερνήσεις, ἀλλά *μέ τούς προλεταρίους* ὅλων τῶν ἐμπόλεμων χωρῶν. Ἡ Διακήρυξη καλεῖ ὅλους τούς ἐργάτες, τούς ἀγρότες καί τούς στρατιῶτες νά ἐκλέξουν ἀντιπροσώπους γιά τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν.

Αὐτή εἶναι ἡ μόνη πραγματικά σοσιαλιστική, πραγματικά ἐπαναστατική τακτική.

Τρίτη κατεύθυνση εἶναι τοῦ Τσχεΐτζε καί τῶν φίλων του. Αὐτοί *ταλαντεύονται*, πράγμα πού καθρεφτίζεται ὁλοφάνερα στά σχόλια τῶν «Times» καί τῆς «Le Temps», πού μιά ἐπαινοῦν καί μιά βρίζουν τόν Τσχεΐτζε. Ὅταν ὁ Τσχεΐτζε ἀρνήθηκε νά μπεῖ στή *2η* Προσωρινή κυβέρνηση, ὅταν χαρακτήρισε τόν πόλεμο ἰμπεριαλιστικό καί ἀπό τίς *δυό* πλευρές κτλ., τότε ἐφάρμοζε προλεταριακή πολιτική. Ὅταν ὁ Τσχεΐτζε ἦταν μέλος τῆς *1ης* Προσωρινῆς κυβέρνησης («Ἐπιτροπή τῆς Δούμας»), ὅταν στήν § 3 τῆς διακήρυξής του ζητοῦσε «ausreichende Teilnahme der Vertreter der russischen Arbeiterschaft an der Regierung» (συμμετοχή τῶν διεθνιστῶν στήν κυβέρνηση τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου!!), ὅταν αὐτός (καί ὁ Σκόμπελιεφ) καλοῦσε αὐτή τήν *ἰμπεριαλιστική* κυβέρνηση νά ἀρχίσει διαπραγματεύσεις γιά εἰρήνη (ἀντί νά ἐξηγεῖ στούς ἐργάτες τήν ἀλήθεια, ὅτι ἡ *ἀστική τάξη* εἶναι δεμένη χειροπόδαρα ἀπό τά συμφέροντα τοῦ χρηματιστικοῦ κεφαλαίου, πού δέν μπορεῖ νά ἀπαλλαγεῖ ἀπό τόν ἰμπεριαλισμό), ὅταν οἱ φίλοι τοῦ Τσχεΐτζε, ὁ Τουλιακόφ καί ὁ Σκόμπελιεφ, μέ ἐντολή τῆς κυβέρνησης τῶν Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ πηγαίνουν «νά καθησυχάσουν» τούς φαντάρους πού ἐξεγείρονται ἐνάντια στούς φιλελεύθερους στρατηγούς (φόνος τοῦ Νεπένιν (Admiral Nepenin), πού τόν *κλαῖνε* ἀκόμη καί οἱ γερμανοί ἰμπεριαλιστές!!)—τότε ὁ Τσχεΐτζε καί οἱ φίλοι του πέφτουν στό χειρότερο «λουϊμπλανισμό», ἐφαρμόζουν τήν πολιτική *τῆς ἀστικῆς τάξης*, ζημιώνουν τήν ὑπόθεση τῆς ἐπανάστασης.

Ὁ Λένιν ἐπιτέθηκε ἐπίσης ἐνάντια στή σοσιαλπασιφιστική ἔκκληση τοῦ Γκόρκι καί ἔκφρασε τή λύπη του πού ὁ μεγάλος λογοτέχνης καταπιάνεται μέ τήν πολιτική, ἐπαναλαβαίνοντας τίς προλήψεις τῶν μικροαστῶν.

Στό δεύτερο μέρος ὁ Λένιν ἔθεσε σάν καθῆκον του νά δείξει ποιά πρέπει νά εἶναι ἡ τακτική τοῦ προλεταριάτου. Περιέγραψε τήν ἰδιομορφία τῆς ἱστορικῆς κατάστασης στή *δοσμένη* στιγμή, σάν στιγμή *περάσματος* ἀπό τό πρῶτο στάδιο τῆς ἐπανάστασης στό δεύτερο, ἀπό τήν ἐξέγερση κατά τοῦ τσαρισμοῦ στήν ἐξέγερση κατά τῆς ἀστικῆς τάξης, κατά τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ

πολέμου ἤ στό πέρασμα στή Συμβατική Συνέλευση, τέτια πού μπορεῖ νά γίνει ἡ Συντακτική Συνέλευση, ἄν ἡ κυβέρνηση ἐκπληρώσει τήν «ὑπόσχεσή» της νά τή συγκαλέσει.

Τό εἰδικό καθῆκον τῆς στιγμῆς, πού ἀνταποκρίνεται σ'αὐτή τή *μεταβατική* κατάσταση, εἶναι ἡ *ὀργάνωση* τοῦ προλεταριάτου. Ὄχι ὅμως ἡ σχηματική ὀργάνωση στήν ὁποία ἀρκοῦνται οἱ προδότες τοῦ σοσιαλισμοῦ, οἱ σοσιαλπατριῶτες καί οἱ ὀπορτουνιστές ὅλων τῶν χωρῶν, καθώς καί οἱ καουτσκιστές, ἀλλά ἡ *ἐπαναστατική ὀργάνωση*. Αὐτή ἡ ὀργάνωση πρέπει νά εἶναι, πρῶτο, παλλαϊκή· δεύτερο, νά συνδυάζει τίς *στρατιωτικές καί κρατικές* ἁρμοδιότητες.

Οἱ ὀπορτουνιστές πού κυριάρχησαν στή ΙΙ Διεθνή διαστρέβλωσαν τή διδασκαλία τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς γιά τό κράτος τῆς ἐπαναστατικῆς περιόδου. Ὁ Κάουτσκι στήν πολεμική του ἐνάντια στόν Πάννεκουκ (1912) ἐγκατέλειψε ἐπίσης τήν ἄποψη τοῦ Μάρξ[43]. Ὁ Μάρξ δίδασκε, διδασκόμενος ἀπό τήν πείρα τῆς Κομμούνας τοῦ 1871, ὅτι ἡ ἐργατική τάξη «die Arbeiterklasse nicht die fertige Staatsmaschine einfach in Besitz nehmen und sie für ihre eigene Zwecke in Bewegung setzen kann». Das Proletariat soll (muß?) diese Maschine (Armee, Polizei, Bureaukratie) *z e r b r e c h e n*[44]. Das ist, was die Opportunisten (Sozialpatrioten) und Kautskianer (Sozialpazifisten) entweder bestreiten oder vertuschen. Das ist die *wichtigste* praktische Lehre der Pariser Kommune und der russischen Revolution von 1905.

Wir unterscheiden uns von den Anarchisten dadurch, daß wir die Notwendigkeit des *Staates* für die revolutionäre Umwälzung anerkennen. Wir unterscheiden uns aber von den Opportunisten und Kautskianer dadurch, daß wir sagen: wir brauchen nicht die «fertige» Staatsmaschinerie, wie sie in den demokratischsten bürgerlichen Republiken existiert, sondern *unmittelbare Macht bewaffneter und organisierter Arbeiter. D a s* ist der Staat, den *w i r* brauchen. Das sind, ihrem Wesen nach, die Kommune von 1871, und die *Arbeiterdelegiertenräte* von 1905 und 1917. Auf diesem Fundament müssen wir weiter bauen*. *Νά μήν ἀφήσουμε* νά

* — «Ἡ ἐργατική τάξη δέν μπορεῖ νά πάρει ἁπλῶς στήν κατοχή της τήν ἕτοιμη κρατική μηχανή καί νά τή βάλει σέ λειτουργία γιά τήν ἐξυπηρέτηση τῶν δικῶν της σκοπῶν». Τό προλεταριάτο πρέπει *ν ά σ υ ν τ ρ ί ψ ε ι* αὐτή τή μηχανή (τό στρατό, τήν ἀστυνομία, τή γραφειοκρατία). Αὐτό εἶναι πού ἀμφισβητοῦν ἤ συσκοτίζουν οἱ ὀπορτουνιστές (σοσιαλπατριῶτες) καί οἱ καουτσκιστές (σοσιαλπασιφιστές). Αὐτό εἶναι τό *πιό σπουδαῖο* πρακτικό δίδαγμα τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ καί τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης τοῦ 1905.

ἀνασυγκροτηθεῖ ἡ ἀστυνομία! Νά δημιουργήσουμε ἀπό τή λαϊκή πολιτοφυλακή μιά πραγματικά *παλλαϊκή*, καθοδηγούμενη ἀπό τό προλεταριάτο, *πολιτοφυλακή*, τό «κράτος μας», μέ τέτιον τρόπο, πού οἱ καπιταλιστές νά πληρώνουν τούς ἐργάτες γιά τίς ἡμέρες πού ἀφιερώνουν στήν ὑπηρεσία τῆς πολιτοφυλακῆς. *Νά προσθέσουμε στά «θαύματα προλεταριακοῦ ἡρωισμοῦ»*, πού ἔδειξε *χθές* τό προλεταριάτο στήν πάλη ἐνάντια στόν τσαρισμό καί θά δείξει *αὔριο* στήν πάλη ἐνάντια στούς Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ, *«θαύματα προλεταριακῆς ὀργάνωσης»*. Νά τό σύνθημα τῆς στιγμῆς! Νά ἡ ἐγγύηση τῆς ἐπιτυχίας!

Στό δρόμο αὐτό σπρώχνουν τούς ἐργάτες οἱ *ἀντικειμενικές* συνθῆκες: ἡ πείνα, ἡ ἀνάγκη τῆς διανομῆς τοῦ ψωμιοῦ, τό ἀναπόφευκτο τῆς «Zivildienstpflicht»*, ἡ ἀνάγκη νά ἐπιτευχθεῖ εἰρήνη. Οἱ δικοί μας ὅροι εἰρήνης—εἶπε ὁ Λένιν—εἶναι οἱ ἑξῆς: 1) τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, σάν ἐπαναστατική κυβέρνηση, θά δήλωνε ἀμέσως ὅτι *δέν* δεσμεύεται ἀπό *κανενός εἴδους* σύμφωνα οὔτε τοῦ τσαρισμοῦ, οὔτε τῆς ἀστικῆς τάξης· 2) θά δημοσίευε ἀμέσως αὐτά τά αἰσχρά, ληστρικά σύμφωνα· 3) θά πρότεινε ἀνοιχτά *σέ ὅλους* τούς ἐμπόλεμους ἄμεση ἀνακωχή· 4) θά πρότεινε εἰρήνη μέ τόν ὅρο τῆς ἀπελευθέρωσης *ὅλων* τῶν ἀποικιῶν καί *ὅλων* τῶν ἀνισότιμων λαῶν· 5) θά δήλωνε ὅτι δέν ἔχει ἐμπιστοσύνη στίς ἀστικές κυβερνήσεις καί καλεῖ τούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν νά τίς ἀνατρέψουν· 6) θά δήλωνε ὅτι τά πολεμικά χρέη τά δημιούργησε ἡ ἀστική τάξη καί ἄς τά πληρώσουν *οἱ καπιταλιστές*.

Νά ἡ πολιτική πού θά τραβοῦσε μέ τό μέρος τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν τήν πλειοψηφία καί τῶν ἐργατῶν καί τῶν φτωχῶν ἀγροτῶν. Ἡ δήμευση τῆς γῆς τῶν τσιφλικάδων θά ἦταν ἐξασφαλισμένη. *Αὐτό δέν θά ἦταν ἀκόμη σοσιαλισμός*. Θά ἦταν μιά νίκη τῶν ἐργατῶν καί τῶν φτωχῶν ἀγροτῶν πού ἐξασφαλίζει εἰρήνη, λευτεριά καί ψωμί. Γιά *τέτιους* ὅρους εἰρήνης εἴμαστε

Ἐμεῖς διαφέρουμε ἀπό τούς ἀναρχικούς, γιατί ἀναγνωρίζουμε τήν ἀναγκαιότητα *τοῦ κράτους* γιά τήν ἐπιτέλεση τῆς ἐπαναστατικῆς ἀνατροπῆς. Ἀλλά διαφέρουμε ἀπό τούς ὀπορτουνιστές καί τούς καουτσκιστές, γιατί ἐμεῖς λέμε: δέν μᾶς χρειάζεται «ἕτοιμη κρατική μηχανή, σάν κι'αὐτή πού ὑπάρχει καί στίς πιό δημοκρατικές ἀστικές δημοκρατίες, ἀλλά *ἡ ἄμεση ἐξουσία τῶν ἔνοπλων καί ὀργανωμένων ἐργατῶν*. Α ὐ τ ό εἶναι τό κράτος πού μ ᾶ ς χρειάζεται. Τέτιο κράτος στήν οὐσία ἦταν ἡ Κομμούνα τοῦ 1871 καί τά *Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν* τοῦ 1905 καί τοῦ 1917. Πάνω σ'αὐτό τό θεμέλιο πρέπει νά οἰκοδομοῦμε παραπέρα. *Ἡ Σύντ.*

* — «τῆς ὑποχρέωσης τῆς πολιτικῆς ὑπηρεσίας». *Ἡ Σύντ.*

σύμφωνοι *καί μεῖς* νά διεξάγουμε *ἐπαναστατικό* πόλεμο! Ὁ Λένιν ὑπενθύμισε πώς στή *«Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ»,* ἀρ. φύλ. 47 (τῆς 13. Χ. 1915) εἶχε κιόλας δηλωθεῖ ὅτι τέτιου εἴδους ἐπαναστατικό πόλεμο ἡ σοσιαλδημοκρατία *δέν τόν ἀρνεῖται προκαταβολικά**. Ἡ βοήθεια τοῦ σοσιαλιστικοῦ προλεταριάτου ὅλων τῶν χωρῶν θά ἦταν ἐξασφαλισμένη. Οἱ αἰσχρές ἐκκλήσεις τῶν σοσιαλπατριωτῶν (σάν τό ἐπαίσχυντο γράμμα τοῦ Γκέντ: «Πρῶτα ἡ νίκη καί ὕστερα ἡ δημοκρατία») θά διαλύονταν σάν καπνός.

Ζήτω ἡ ρωσική ἐπανάσταση!—κατάληξε ὁ ὁμιλητής.—Ζήτω ἡ παγκόσμια ἐργατική ἐπανάσταση *πού ἄρχισε!*

Γράφτηκε στίς 16 ἤ 17
(29 ἤ 30) τοῦ Μάρτη 1917

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 31 τοῦ Μάρτη
καί 2 τοῦ 'Απρίλη 1917
στήν ἐφημερίδα «Volksrecht»,
ἀρ. φύλ. 77 καί 78

Στά ρωσικά πρωτοδημοσιεύτηκε
τό 1929 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια»
«Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 10

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό χειρόγραφο

---

* Βλ. Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ 52-53. *Ἡ Συντ.*

ΤΕΧΝΑΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΣΩΒΙΝΙΣΤΩΝ[45]

30/III. 1917.

Μόλις τώρα διάβασα στή σημερινή «Νέα 'Εφημερίδα τῆς Ζυρίχης», τῆς 30/III., ἀρ. φύλ. 557, στήν πρώτη πρωινή ἔκδοση, τά παρακάτω:

«*Μιλάνο*, 29 τοῦ Μάρτη. 'Ο ἀνταποκριτής ἀπό τήν Πετρούπολη μεταδίδει τήν εἴδηση γιά τή σύλληψη κάποιου *Τσερνομάζοφ*, διευθυντῆ τῆς σοσιαλιστικῆς ἐφημερίδας «Πράβντα», πού ἄρχισε νά ἐκδίδεται στή διάρκεια τῆς ἐπανάστασης. Στό παλιό καθεστώς ὁ Τσερνομάζοφ ἦταν πράκτορας τῆς μυστικῆς ἀστυνομίας καί ἔπαιρνε 200 ρούβλια τό μήνα. 'Η ἐφημερίδα πού διευθύνεται ἀπ' αὐτόν καί ἀπαιτεῖ σοσιαλιστική δημοκρατία ἔκανε σφοδρή ἐπίθεση ἐνάντια στήν Προσωρινή κυβέρνηση μέ τόν ὁλοφάνερο σκοπό νά ἐξυπηρετήσει τήν ἀντίδραση. Γενικά ἡ ζύμωση τῶν ἀνεύθυνων κύκλων ἐνάντια στήν κυβέρνηση προκαλεῖ ὑπόνοιες συνεργασίας μέ τό παλιό καθεστώς καί μέ τόν ἐχθρό. 'Ακόμη καί τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, πού σέ σύγκριση μέ τήν Προσωρινή κυβέρνηση ἔχει ἀπόψεις ξεκάθαρα ριζοσπαστικές, γύρισε τίς πλάτες σ' αὐτούς τούς κύκλους».

'Η εἴδηση αὐτή εἶναι ἀναμετάδοση τηλεγραφήματος, πού δημοσιεύτηκε στή σωβινιστική ἰταλική ἐφημερίδα «'Εσπερινός Ταχυδρόμος» («Corriere della Sera»)[46], Μιλάνο, 29/III, καί πού στάλθηκε ἐκεῖ ἀπό τήν Πετρούπολη στίς 26/III, ὥρα 10 καί 30' μ.μ. Γιά νά ἐξηγήσω στούς ἀναγνῶστες σέ τί συνίστανται αὐτή τή φορά οἱ συνηθισμένες γενικά στούς σωβινιστές «ταχυδακτυλουργίες» εἶμαι ὑποχρεωμένος νά ἀρχίσω ἀπό κάπως μακριά.

«Στό παλιό καθεστώς», καί συγκεκριμένα ἀπό τόν 'Απρίλη τοῦ 1912 ὥς τόν 'Ιούλη τοῦ 1914, ἐκδιδόταν στήν Πετρούπολη ἡ καθημερινή σοσιαλδημοκρατική ἐφημερίδα «*Πράβντα*». Στήν πραγματικότητα ἡ ἐφημερίδα αὐτή ἦταν ὄργανο *τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς* τοῦ Κόμματός μας, τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ 'Εργα-

τικοῦ Κόμματος τῆς Ρωσίας. Στήν ἐφημερίδα αὐτή ἔγραφα σχεδόν κάθε μέρα ἀπό τήν Κρακοβία, ὅπου ζοῦσα ἐκεῖνο τόν καιρό σάν πολιτικός πρόσφυγας. Οἱ σοσιαλδημοκράτες βουλευτές τῆς Δούμας, πού ἀνῆκαν στό Κόμμα μας καί ἐξορίστηκαν ἀπό τόν τσάρο στή Σιβηρία γιά προπαγάνδα ἐνάντια στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, Μπαντάγεφ, Μουράνοφ, Πετρόβσκι, Σάγκοφ καί Σαμόηλοφ (ὥς τό καλοκαίρι τοῦ 1914 στήν ὁμάδα αὐτή ἀνῆκε καί ὁ Μαλινόβσκι), ἔρχονταν τακτικά στήν Κρακοβία, ὅπου ἀνταλλάσσαμε γνῶμες γιά τήν κατεύθυνση τῆς ἐφημερίδας.

Εἶναι αὐτονόητο ὅτι ἡ τσαρική κυβέρνηση ὄχι μόνο ἔκανε ὅ,τι ἦταν δυνατό γιά νά περιβάλει τήν «Πράβντα», πού εἶχε τιράζ ὥς 60 χιλ. φύλλα, μέ χαφιέδες, ἀλλά καί προσπαθοῦσε νά μπάσει ἀνάμεσα στούς ὑπαλλήλους της προβοκάτορες. Ἕνας ἀπό τούς προβοκάτορες ἦταν καί ὁ Τσερνομάζοφ, πού στούς κομματικούς κύκλους εἶχε τό ψευδώνυμο «Μιρόν». Αὐτός τά κατάφερε νά ἀποκτήσει τήν ἐμπιστοσύνη καί τό 1913 ἔγινε γραμματέας τῆς «Πράβντα».

Παρακολουθώντας μαζί μέ τήν ὁμάδα τῶν βουλευτῶν τή δράση τοῦ Τσερνομάζοφ, καταλήξαμε στό συμπέρασμα, πρῶτο, ὅτι στά ἄρθρα του δυσφημεῖ τήν κατεύθυνσή μας, καί δεύτερο, ὅτι εἶναι ὕποπτος ἀπό ἄποψη πολιτικῆς ἐντιμότητας.

Δέν ἦταν ὅμως εὔκολο νά βροῦμε ἀντικαταστάτη, πολύ περισσότερο πού οἱ ἐπαφές τῆς ὁμάδας τῶν βουλευτῶν μέ τήν Κρακοβία γίνονταν εἴτε παράνομα εἴτε μέ τά ταξίδια τῶν βουλευτῶν, καί τά ταξίδια αὐτά δέν μποροῦσαν νά γίνονται πολύ συχνά. Τέλος, τήν ἄνοιξη τοῦ 1914 κατορθώσαμε νά φέρουμε στήν Πετρούπολη τόν Ρόζενφελντ (Κάμενεφ), πού ἐξορίστηκε κι᾽αὐτός ἀπό τόν τσάρο στή Σιβηρία στά τέλη τοῦ 1914 μαζί μέ τούς βουλευτές μας.

Ὁ Ρόζενφελντ (Κάμενεφ) εἶχε ἐντολή *νά ἀπομακρύνει* τόν Τσερνομάζοφ καί τόν *ἀπομάκρυνε* ἐντελῶς ἀπό τή δουλιά. Ὁ Τσερνομάζοφ ἀπολύθηκε. Ἡ ΚΕ μας ἔδοσε ἐντολή νά γίνει *ἀνάκριση* σχετικά μέ τίς ὑπόνοιες ἐνάντια στόν Τσερνομάζοφ, ὅμως δέν κατορθώθηκε νά συγκεντρωθοῦν ἀκριβῆ στοιχεῖα, κι᾽ ἔτσι οἱ σύντροφοι τῆς Πετρούπολης δέν ἀποφάσισαν νά τόν *κηρύξουν* προβοκάτορα. Ἀναγκαστήκαμε νά περιοριστοῦμε στήν ἀπομάκρυνση τοῦ Τσερνομάζοφ ἀπό τήν *«Πράβντα»*.

Ὅτι ὁ Τσερνομάζοφ καί, ἐννοεῖται, καί ἄλλοι προβοκάτορες βοήθησαν τόν τσάρο νά ἐξορίσει στή Σιβηρία τούς βουλευτές μας, δέν χωράει καμιά ἀμφιβολία.

Στίς 13 τοῦ Νοέμβρη 1916 ἀπό τό «Γραφεῖο τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς» τῆς Πετρούπολης τοῦ Κόμματός μας πήραμε τήν πληροφορία ὅτι ὁ Τσερνομάζοφ κάνει ξανά ἀπόπειρες νά τρυπώσει στήν παράνομη ὀργάνωση καί ὅτι τό «Γραφεῖο» ἀπομάκρυνε ἀπό τήν ὀργάνωση τόν «Μιρόν» καί ἕνα πρόσωπο πού συνδέεται μαζί του, καί ὅτι «θά φερθεῖ μέ τόν ἴδιο τρόπο στόν καθένα πού θά ἐξακολουθήσει νά ἔχει ἐπαφή μαζί του».

Ἀπαντήσαμε, ὅπως εἶναι εὐνόητο, ὅτι εἶναι ἀπαράδεκτο ὁ Τσερνομάζοφ νά ἀνήκει στό Κόμμα, ἐπειδή ἀπομακρύνθηκε μέ ἀπόφαση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, πού πάρθηκε μέ τή συμμετοχή τῶν βουλευτῶν πού ἀναφέραμε παραπάνω.

Αὐτή εἶναι ἡ ἱστορία τῆς *παλιᾶς* «Πράβντα», πού ἐκδιδόταν *στό παλιό,* τό τσαρικό καθεστώς καί πού φιμώθηκε ἀπό τόν τσάρο στίς παραμονές τοῦ πολέμου, τόν Ἰούλη τοῦ 1914.

Γεννιέται τό ἐρώτημα: μήπως ὁ Τσερνομάζοφ συνεργάστηκε ἄμεσα ἤ ἔμμεσα καί στή *νέα* «Πράβντα», πού ἄρχισε νά ἐκδίδεται στήν Πετρούπολη *ὕστερα* ἀπό τήν ἐπανάσταση; Γι'αὐτό δέν ξέρω τίποτε, γιατί ἀπό τόν καιρό τῆς ἐπανάστασης ἡ κυβέρνηση τῶν Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ δέν ἐπιτρέπει οὔτε τά τηλεγραφήματά μου πρός τήν *«Πράβντα»,* οὔτε, ἐννοεῖται, τά τηλεγραφήματα τῆς *«Πράβντα»* πρός ἐμένα. Δέν ξέρω ἀκόμη, ἄν διασώθηκε τό Γραφεῖο τῆς ΚΕ, οὔτε ἄν ἔφτασαν στήν Πετρούπολη ὁ Κάμενεφ καί οἱ βουλευτές πού ξέρουν τόν Μιρόν καί θά τόν ἀπομάκρυναν ἀμέσως, ἄν τυχόν αὐτός ἐπωφελήθηκε ἀπό τήν ἀλλαγή τῶν προσώπων καί τρύπωσε ξανά[47].

Ἡ γαλλική σοσιαλσωβινιστική ἐφημερίδα «L'Humanité» τῆς 28/ΙΙΙ δημοσιεύει τηλεγράφημα πού πῆρε τάχα ἀπό τήν Πετρούπολη ἡ ἐφημερίδα «Petit Parisien»[48]. Στό τηλεγράφημα αὐτό ὁ Τσερνομάζοφ ὀνομάζεται *«πρώην* διευθυντής τῆς ἐξτρεμιστικῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»».

Ἐλπίζω ὅτι ὁ ἀναγνώστης θά καταλάβει τώρα τή δολιότητα καί τήν ποταπότητα τῶν μεθόδων πάλης τῆς κυβέρνησης Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ καί τῶν φίλων τους, πού θέλουν νά κολήσουν στό Κόμμα μας τή ρετσινιά ὅτι τάχα συνεργάζεται μέ τό παλιό καθεστώς καί μέ τόν ἐχθρό. Ἡ κυβέρνηση αὐτή καί οἱ φίλοι της μισοῦν τό Κόμμα μας καί τό συκοφαντοῦν, γιατί ἐμεῖς ἀκόμη ἀπό τίς 13. Χ. 1915, στό φύλ. ἀρ. 47 τῆς ἐφημερίδας μας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» (Γενεύη), δηλώσαμε ὅτι θά εἴμαστε *ἀνεπιφύλακτα* ἐνάντια στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, ἀκόμη καί στήν περίπτωση πού ὁ πόλεμος *αὐτός* δέν θά διεξάγεται ἀπό τήν

τσαρική κυβέρνηση, ἀλλά ἀπό μιά *σωβινιστικά-ἐπαναστατική, σωβινιστικά-δημοκρατική* ρωσική κυβέρνηση*.

῾Η κυβέρνηση τῶν Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ εἶναι ἀκριβῶς μιά *τέτια* κυβέρνηση, γιατί ἐπικύρωσε τά *ληστρικά* σύμφωνα τοῦ τσαρισμοῦ μέ τόν ἀγγλογαλλικό ἰμπεριαλισμό καί ἐπιδιώκει στόν πόλεμο αὐτό *ληστρικούς* σκοπούς (τήν κατάκτηση τῆς ᾿Αρμενίας, τῆς Γαλικίας, τῆς Κωνσταντινούπολης κτλ.).

Ν. Λένιν

(Τό στέλνω αὐτό αὔριο στήν «Volksrecht» καί στό «Avanti!»[49].)

Δημοσιεύτηκε στίς 5 τοῦ ᾿Απρίλη 1917 στήν ἐφημερίδα «Volksrecht», ἀρ. φύλ. 81

Στά ρωσικά πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. ΙΙ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό ἰδιόχειρο ἀντίγραφο τῆς Ν. Κ. Κρούπσκαγια, πού θεωρήθηκε καί συμπληρώθηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

---

* Βλ. ῎Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ. 52. *῾Η Σύντ.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ[50]

Τό Συμβούλιο 'Εξωτερικοῦ τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀποφασίζει νά δεχτεῖ τήν πρόταση τοῦ σ. Ρόμπερτ Γκρίμμ σχετικά μέ τήν ἐπιστροφή στή Ρωσία μέσω Γερμανίας τῶν πολιτικῶν προσφύγων πού ἐπιθυμοῦν νά γυρίσουν στήν πατρίδα[51].

Τό Συμβούλιο 'Εξωτερικοῦ τῆς ΚΕ διαπιστώνει:

(1) ὅτι οἱ διαπραγματεύσεις διεξάγονταν ἀπό τόν σ. Ρ. Γκρίμμ μέ ἕνα μέλος τῆς κυβέρνησης οὐδέτερης χώρας, τόν ὑπουργό Χόφμαν, πού δέν θεώρησε δυνατή τήν ἐπίσημη ἀνάμιξη τῆς 'Ελβετίας μόνο γιά τό λόγο ὅτι ἡ ἀγγλική κυβέρνηση θά τό ἔβλεπε αὐτό ἀναμφισβήτητα σάν παραβίαση τῆς οὐδετερότητας, μιά καί ἡ 'Αγγλία δέν θέλει νά ἐπιτρέψει τό πέρασμα τῶν διεθνιστῶν·

(2) ὅτι ἡ πρόταση τοῦ Ρ. Γκρίμμ εἶναι πέρα γιά πέρα ἀποδεκτή, μιά καί ἡ ἐλευθερία διόδου εἶναι ἐγγυημένη, ἀνεξάρτητα ἀπό τίς πολιτικές κατευθύνσεις, ἀπό τή στάση ἀπέναντι στό ζήτημα τῆς «ὑπεράσπισης τῆς πατρίδας», τῆς συνέχισης τοῦ πολέμου ἀπό τή Ρωσία ἤ τῆς σύναψης εἰρήνης ἀπ' αὐτήν κτλ.·

(3) ὅτι ἡ πρόταση αὐτή στηρίζεται σέ ἕνα σχέδιο ἀνταλλαγῆς τῶν ρώσων πολιτικῶν προσφύγων μέ τούς γερμανούς πού κρατοῦνται στή Ρωσία, καί ταυτόχρονα ὅτι οἱ πολιτικοί πρόσφυγες δέν ἔχουν κανένα λόγο νά ἀρνηθοῦν νά κάνουν ζύμωση στή Ρωσία γιά μιά τέτια ἀνταλλαγή·

(4) ὅτι ὁ σ. Ρ. Γκρίμμ διαβίβασε αὐτή τήν πρόταση στούς ἐκπροσώπους ὅλων τῶν κατευθύνσεων τῶν πολιτικῶν προσφύγων, δηλώνοντας ἀπομέρους του ὅτι μέ τή σημερινή κατάσταση πραγμάτων αὐτός εἶναι ὁ μοναδικός δρόμος καί ὅτι στίς τωρινές συνθῆκες εἶναι πέρα γιά πέρα παραδεκτός·

(5) ὅτι ἀπομέρους μας ἔγινε ὅ,τι ἦταν δυνατό γιά νά πείσουμε τούς ἐκπροσώπους τῶν διάφορων κατευθύνσεων πώς εἶναι ἀπαραίτητο νά δεχτοῦν αὐτή τήν πρόταση καί πώς οἱ ἀναβολές εἶναι ἐντελῶς ἀπαράδεκτες·

(6) ὅτι οἱ ἐκπρόσωποι ὁρισμένων κατευθύνσεων τάσσονται δυστυχῶς ὑπέρ νέων ἀναβολῶν, ἀπόφαση πού δέν μποροῦμε νά μήν τή θεωρήσουμε σάν ἐξαιρετικά λαθεμένη καί ἐξαιρετικά ἐπιζήμια γιά τό ἐπαναστατικό κίνημα τῆς Ρωσίας.

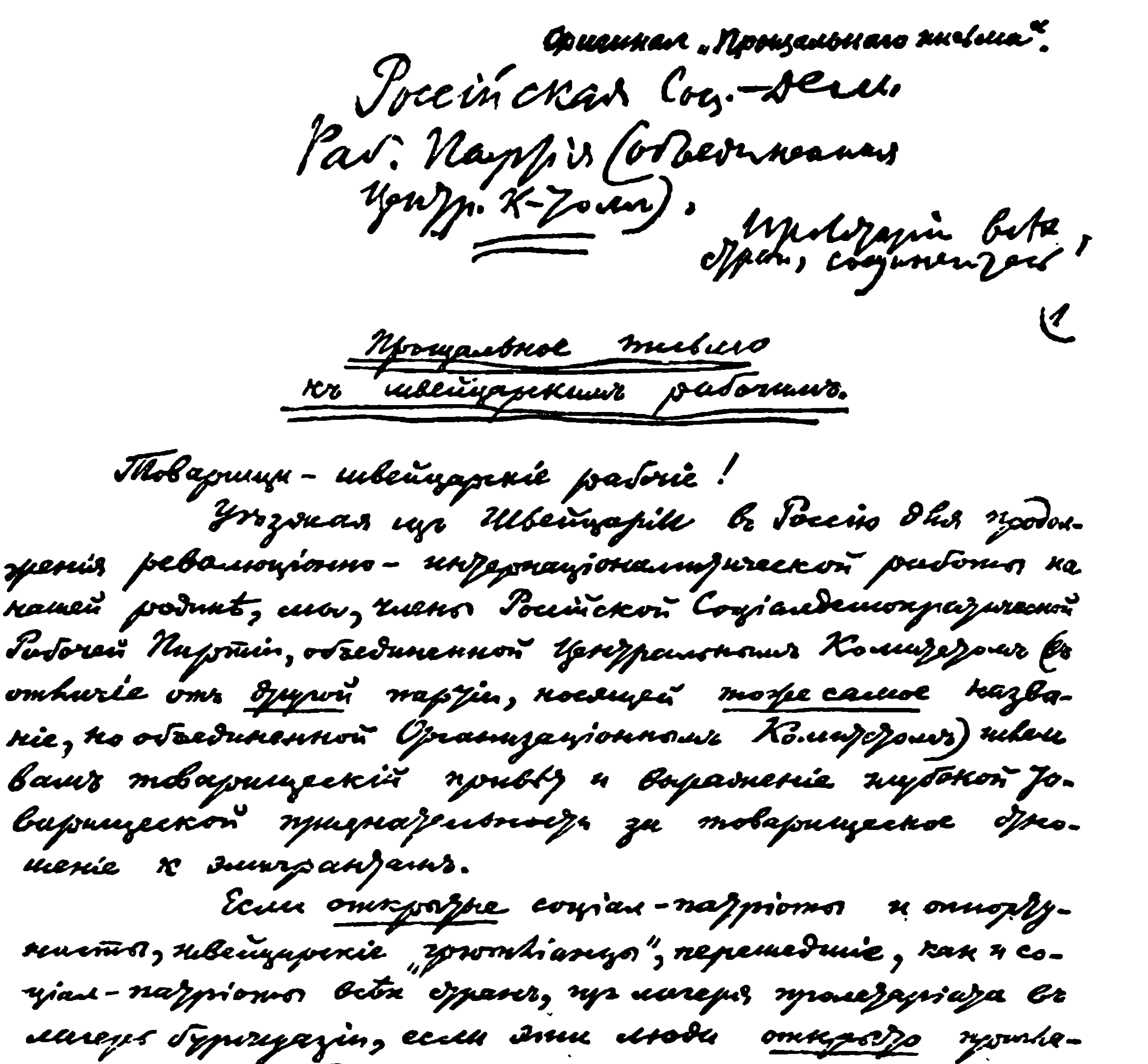
Μέ βάση τούς συλλογισμούς αὐτούς τό Συμβούλιο Ἐξωτερικοῦ τῆς ΚΕ ἀποφασίζει νά ἐνημερώσει ὅλα τά μέλη τοῦ Κόμματός μας σχετικά μέ τήν ἀποδοχή ἀπομέρους μας τῆς πρότασης καί σχετικά μέ τήν ἄμεση ἀναχώρηση καί νά τούς συστήσει νά ἐγγραφοῦν ὅλοι ὅσοι θέλουν νά φύγουν καί νά στείλει ἀντίγραφο τῆς ἀπόφασης αὐτῆς στούς ἐκπροσώπους τῶν ἄλλων κατευθύνσεων.

Ν. Λένιν

Ζυρίχη, 31 τοῦ Μάρτη 1917.

Δημοσιεύτηκε τό 1917 στό φυλλάδιο «Πρακτικά τῆς συνέλευσης τῶν μελῶν τοῦ ΣΔΕΚΡ, τοῦ ἑνωμένου ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή, τῆς 8 τοῦ Ἀπρίλη 1917»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

Оригинал „Прощальнаго письма“.

Россійская Соц.-Дем. Раб. Партія (объединенная Центр. К-том).

Пролетаріи всѣхъ странъ, соединяйтесь!

1

Прощальное письмо къ швейцарскимъ рабочимъ.

Товарищи-швейцарскіе рабочіе!

Уѣзжая изъ Швейцаріи въ Россію для продолженія революціонно-интернаціоналистической работы на нашей родинѣ, мы, члены Россійской Соціалдемократической Рабочей Партіи, объединенной Центральнымъ Комитетомъ (въ отличіе отъ другой партіи, носящей тоже самое названіе, но объединенной Организаціоннымъ Комитетомъ) шлемъ вамъ товарищескій привѣтъ и выраженіе глубокой товарищеской признательности за товарищеское отношеніе къ эмигрантамъ.

Если открытые соціал-патріоты и оппортунисты, швейцарскіе „грютліанцы“, перешедшіе, как и соціал-патріоты всѣхъ странъ, изъ лагеря пролетаріата въ лагерь буржуазіи, если эти люди открыто призывали васъ бороться против вреднаго вліянія иностранцевъ на швейцарское рабочее движеніе, — если прикрытые соціал-патріоты и оппортунисты, составляющіе большинство среди вождей швейцарской соціалистической партіи, вели в прикрытой форме такую же политику, — то мы должны заявить, что со стороны революціонныхъ соціалистическихъ рабочихъ Швейцаріи, стоящихъ на интернаціоналистской точкѣ зрѣнія, мы встрѣчали горячее сочувствіе и извлекли для себя много пользы изъ товарищескаго общенія съ ними.

~~Мы всегда особенно осторожно~~ касались вопросовъ швейцарскаго движенія, для ознакомленія съ которыми нужна долгая работа в мѣстномъ движеніи. Но тѣ изъ насъ, которые, в числѣ едва ли больше, чѣмъ 10-15 человѣкъ, были членами швей-

'Η πρώτη σελίδα τοῦ χειρογράφου τοῦ Β. Ι. Λένιν «'Αποχαιρετιστήριο γράμμα πρός τούς ἐλβετούς ἐργάτες».—26 τοῦ Μάρτη (8 τοῦ 'Απρίλη) 1917

Σμίκρυνση

ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ
ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ
(ΕΝΩΜΕΝΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ)

Προλετάριοι ὅλων τῶν χωρῶν, ἑνωθεῖτε!

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΤΗΡΙΟ ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΛΒΕΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ[52]

Σύντροφοι ἐλβετοί ἐργάτες!

᾿Αναχωρώντας ἀπό τήν ᾿Ελβετία γιά τή Ρωσία γιά τή συνέχιση τῆς ἐπαναστατικῆς-διεθνιστικῆς δουλιᾶς στήν πατρίδα μας, ἐμεῖς, τά μέλη τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ᾿Εργατικοῦ Κόμματος τῆς Ρωσίας, τοῦ ἑνωμένου ἀπό τήν Κεντρική ᾿Επιτροπή (σέ διάκριση ἀπό τό *ἄλλο,* πού ἔχει *ἀκριβῶς τήν ἴδια* ὀνομασία, μά πού εἶναι ἑνωμένο ἀπό τήν ᾿Οργανωτική ᾿Επιτροπή), σᾶς στέλνουμε συντροφικό χαιρετισμό καί τήν ἔκφραση τῆς βαθιᾶς συντροφικῆς μας εὐγνωμοσύνης γιά τή συντροφική σας στάση ἀπέναντι στούς πολιτικούς πρόσφυγες.

῎Αν οἱ *ἀνοιχτοί* σοσιαλπατριῶτες καί ὀπορτουνιστές, οἱ ἐλβετοί «γκρυτλιανοί» πού πέρασαν, ὅπως καί οἱ σοσιαλπατριῶτες ὅλων τῶν χωρῶν, ἀπό τό στρατόπεδο τοῦ προλεταριάτου στό στρατόπεδο τῆς ἀστικῆς τάξης, ἄν οἱ ἄνθρωποι αὐτοί σᾶς καλοῦσαν *ἀνοιχτά* νά παλέψετε ἐνάντια στή βλαβερή ἐπιροή τῶν ξένων πάνω στό ἐλβετικό ἐργατικό κίνημα — ἄν οἱ *σκεπασμένοι* σοσιαλπατριῶτες καί ὀπορτουνιστές, πού ἀποτελοῦν τήν πλειοψηφία τῶν ἀρχηγῶν τοῦ ᾿Ελβετικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος[53], ἐφάρμοζαν μέ *σκεπασμένη* μορφή παρόμοια πολιτική — ἐμεῖς πρέπει νά δηλώσουμε, ὅτι ἀπομέρους τῶν ἐπαναστατῶν σοσιαλιστῶν ἐργατῶν τῆς ᾿Ελβετίας, πού ἀκολουθοῦν τή διεθνιστική ἄποψη, βρίσκαμε πάντα θερμή συμπάθεια καί ἀποκομίσαμε μεγάλο ὄφελος ἀπό τή συντροφική συναναστροφή μαζί τους.

Εἴμασταν πάντοτε ἰδιαίτερα προσεκτικοί, ὅταν ἐκφραζόμασταν πάνω σέ ζητήματα τοῦ ἐλβετικοῦ κινήματος, πού γιά νά γνωριστεῖ κανείς μ᾿αὐτό χρειάζεται μακρόχρονη δουλιά μέσα

στό τοπικό κίνημα. Όμως, ὅσοι ἀπό μᾶς ἦταν μέλη τοῦ Ἑλβετικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος, ζήτημα εἶναι ἄν ξεπερνοῦν τά 10-15 ἄτομα, θεωροῦσαν χρέος τους στά γενικά καί θεμελιακά ζητήματα τοῦ διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ κινήματος νά ὑπερασπίζουν ἀποφασιστικά τή δική μας ἄποψη, τήν ἄποψη τῆς «Ἀριστερᾶς τοῦ Τσίμμερβαλντ», νά παλεύουν ἀποφασιστικά ὄχι μόνο ἐνάντια στό σοσιαλπατριωτισμό, ἀλλά καί ἐνάντια στήν κατεύθυνση τοῦ λεγόμενου «κέντρου», ὅπου ἀνήκουν οἱ Ρ. Γκρίμμ, Φ. Σνάιντερ, Ζάκ Σμίτ κ.ἄ. στήν Ἑλβετία, οἱ Κάουτσκι, Χάαζε, «Arbeitsgemeinschaft» στή Γερμανία[54], οἱ Λονγκέ, Πρεσμάν κ.ἄ. στή Γαλλία, οἱ Σνόουντεν, Ράμσεϋ Μακντόναλντ κ.ἄ. στήν Ἀγγλία, οἱ Τουράτι, Τρέβες καί οἱ φίλοι τους στήν Ἰταλία, τό κόμμα πού ἀναφέραμε παραπάνω τῆς «Ὀργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς» (Ἀξελρόντ, Μάρτοφ, Τσχεΐτζε, Σκόμπελιεφ κ.ἄ.) στή Ρωσία.

Ἐμεῖς δουλεύαμε ὁμόθυμα μέ τούς ἐπαναστάτες σοσιαλδημοκράτες τῆς Ἑλβετίας, πού ἦταν συγκεντρωμένοι ἐνμέρει γύρω ἀπό τό περιοδικό «Freie Jugend»[55], πού σύνταξαν καί κυκλοφόρησαν τά αἰτιολογικά τοῦ δημοψηφίσματος (στά γερμανικά καί στά γαλλικά) μέ τήν ἀπαίτηση νά συγκληθεῖ τόν Ἀπρίλη τοῦ 1917 τό συνέδριο τοῦ Κόμματος, γιά νά λύσει τό ζήτημα τῆς στάσης ἀπέναντι στόν πόλεμο — πού στό συνέδριο τοῦ καντονίου τῆς Ζυρίχης στό Töss ὑπόβαλαν τό σχέδιο ἀπόφασης τῶν νέων καί τῶν «ἀριστερῶν» πάνω στό ζήτημα τοῦ πολέμου[56], — πού ἔκδοσαν στά γαλλικά καί στά γερμανικά καί κυκλοφόρησαν σέ μερικά μέρη τῆς γαλλικῆς Ἑλβετίας τό Μάρτη τοῦ 1917 τό φυλλάδιο «Οἱ δικοί μας ὅροι εἰρήνης» κτλ.

Στέλνουμε ἀδελφικό χαιρετισμό στούς συντρόφους αὐτούς, μέ τούς ὁποίους δουλεύαμε χέρι μέ χέρι, σάν ὁμοϊδεάτες.

Γιά μᾶς δέν ὑπῆρχε καί δέν ὑπάρχει ἡ παραμικρή ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἰμπεριαλιστική κυβέρνηση τῆς Ἀγγλίας δέν θά ἐπιτρέψει μέ κανένα τρόπο νά περάσουν στή Ρωσία οἱ ρῶσοι διεθνιστές, οἱ ἀδιάλλακτοι ἀντίπαλοι τῆς ἰμπεριαλιστικῆς κυβέρνησης τῶν Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ καί Σία, οἱ ἀδιάλλακτοι ἀντίπαλοι τῆς συνέχισης τοῦ *ἰμπεριαλιστικοῦ* πολέμου ἀπομέρους τῆς Ρωσίας.

Σχετικά μ' αὐτό πρέπει νά δείξουμε μέ λίγα λόγια πῶς καταλαβαίνουμε τά καθήκοντα τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης. Πολύ περισσότερο θεωροῦμε ἀπαραίτητο νά τό κάνουμε αὐτό, ἐπειδή μέσω τῶν ἐλβετῶν ἐργατῶν μποροῦμε καί πρέπει νά ἀπευθυνθοῦμε στούς γερμανούς, γάλλους καί ἰταλούς ἐργάτες, πού μιλᾶνε στίς ἴδιες γλῶσσες στίς ὁποῖες μιλάει καί ὁ

πληθυσμός τῆς 'Ελβετίας, ὁ ὁποῖος ὥς τά τώρα ἀπολαμβάνει τά ἀγαθά τῆς εἰρήνης καί τή μεγαλύτερη σχετικά πολιτική ἐλευθερία.

'Εμεῖς παραμένουμε ἀπόλυτα πιστοί στή δήλωση πού κάναμε στό Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Κόμματός μας, στήν ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», πού ἐκδιδόταν στή Γενεύη, στό φύλ. ἀρ. 47 τῆς 13 τοῦ 'Οχτώβρη 1915. 'Εκεῖ εἴχαμε πεῖ πώς, ἄν στή Ρωσία νικήσει ἡ ἐπανάσταση καί στήν ἐξουσία βρεθεῖ *δημοκρατική* κυβέρνηση πού θά θελήσει νά συνεχίσει τόν *ἰμπεριαλιστικό* πόλεμο, πόλεμο πού διεξάγεται σέ συμμαχία μέ τήν ἰμπεριαλιστική τάξη τῆς 'Αγγλίας καί τῆς Γαλλίας, πόλεμο γιά τήν κατάκτηση τῆς Κωνσταντινούπολης, τῆς 'Αρμενίας, τῆς Γαλικίας κτλ. κτλ., τότε ἐμεῖς θά εἴμαστε ἀποφασιστικοί ἀντίπαλοι μιᾶς τέτιας κυβέρνησης, θά εἴμαστε *ἐνάντια* στήν «ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας» σ'ἕναν *τέτιο* πόλεμο*.

Μιά τέτια περίπου περίπτωση ἀντιμετωπίζουμε. 'Η νέα κυβέρνηση τῆς Ρωσίας, πού ἔκανε διαπραγματεύσεις μέ τόν ἀδελφό τοῦ Νικολάου Β΄ γιά παλινόρθωση τῆς μοναρχίας στή Ρωσία καί στήν ὁποία οἱ κυριότερες, οἱ ἀποφασιστικές θέσεις ἀνήκουν στούς *μοναρχικούς* Λβόφ καί Γκουτσκόφ, ἡ κυβέρνηση αὐτή προσπαθεῖ νά ἐξαπατήσει τούς ρώσους ἐργάτες μέ τό σύνθημα «οἱ γερμανοί πρέπει νά ἀνατρέψουν τόν Γουλιέλμο» (σωστά! ἀλλά γιατί νά μήν προσθέσουν: οἱ ἄγγλοι, οἱ ἰταλοί κτλ. τούς δικούς τους βασιλιάδες, καί οἱ ρῶσοι τούς δικούς τους μοναρχικούς, Λβόφ καί Γκουτσκόφ;;). 'Η κυβέρνηση αὐτή προσπαθεῖ μέ τή βοήθεια αὐτοῦ τοῦ συνθήματος καί *χωρίς* νά φέρει σέ δημοσιότητα τά ἰμπεριαλιστικά, ληστρικά σύμφωνα πού ἔκλεισε ὁ τσαρισμός μέ τή Γαλλία, τήν 'Αγγλία κτλ. *καί πού ἐπικύρωσε ἡ κυβέρνηση τῶν Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ-Κέρενσκι*—νά παρουσιάσει σάν «ἀμυντικό» (δηλ. σάν δίκαιο, σάν νόμιμο ἀκόμη καί ἀπό τήν ἄποψη τοῦ προλεταριάτου) τόν *ἰμπεριαλιστικό* της πόλεμο ἐνάντια στή Γερμανία—νά παρουσιάσει σάν «ὑπεράσπιση» τῆς ρωσικῆς δημοκρατίας (πού δέν ὑπάρχει *ἀκόμη* στή Ρωσία καί πού οἱ Λβόφ καί Γκουτσκόφ *οὔτε* κάν *ὑποσχέθηκαν* ἀκόμη νά ἐγκαθιδρύσουν!) τήν ὑπεράσπιση τῶν ἁρπακτικῶν, ἰμπεριαλιστικῶν, ληστρικῶν σκοπῶν τοῦ ρωσικοῦ, τοῦ ἀγγλικοῦ κτλ. κεφαλαίου.

Ἄν ἀληθεύουν οἱ τελευταῖες τηλεγραφικές εἰδήσεις, πού

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ. 52. *'Η Σύντ.*

λένε ὅτι ἀνάμεσα στούς ἀπροκάλυπτους ρώσους σοσιαλπατριῶτες (σάν τούς κ.κ. Πλεχάνοφ, Ζασούλιτς, Πότρεσοφ κτλ.) καί τό Κόμμα τοῦ «κέντρου», τό Κόμμα τῆς «᾽Οργανωτικῆς ᾽Επιτροπῆς», τό Κόμμα τῶν Τσχεΐτζε, Σκόμπελιεφ κτλ. ἐπῆλθε ἕνα εἶδος προσέγγισης στή βάση τοῦ συνθήματος: «ὡσότου οἱ γερμανοί δέν ἀνατρέψουν τόν Γουλιέλμο, ὁ πόλεμός μας εἶναι ἀμυντικός» —ἄν αὐτό εἶναι ἀλήθεια, τότε ἐμεῖς θά διεξάγουμε μέ διπλασιασμένη ἐνεργητικότητα τήν πάλη ἐνάντια στό Κόμμα τῶν Τσχεΐτζε, Σκόμπελιεφ κ.ἄ., πάλη πού *καί προηγούμενα* διεξάγαμε πάντοτε ἐνάντια σ᾽αὐτό τό Κόμμα λόγω τῆς ὀπορτουνιστικῆς, ταλαντευόμενης, ἀσταθοῦς πολιτικῆς του στάσης.

Τό σύνθημά μας εἶναι: καμιά ὑποστήριξη στήν κυβέρνηση Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ! ᾽Εξαπατᾶ τό λαό ἐκεῖνος πού λέει ὅτι μιά τέτια ὑποστήριξη εἶναι ἀπαραίτητη γιά τήν πάλη ἐνάντια στήν παλινόρθωση τοῦ τσαρισμοῦ. ᾽Απεναντίας, ἡ κυβέρνηση ἀκριβῶς τοῦ Γκουτσκόφ *ἔκανε ἤδη* διαπραγματεύσεις γιά τήν παλινόρθωση τῆς μοναρχίας στή Ρωσία. *Μόνο* ὁ ἐξοπλισμός καί ἡ ὀργάνωση τοῦ προλεταριάτου εἶναι σέ θέση *νά ἐμποδίσουν* τούς Γκουτσκόφ καί Σία *νά παλινορθώσουν* τή μοναρχία στή Ρωσία. Μόνο τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας *καί ὅλης τῆς Εὐρώπης*, πού παραμένει πιστό στό διεθνισμό, εἶναι ἱκανό νά ἀπαλλάξει τήν ἀνθρωπότητα ἀπό τή φρίκη τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου!

᾽Εμεῖς δέν κλείνουμε τά μάτια μπρός στίς τεράστιες δυσκολίες, πού ὀρθώνονται μπροστά στήν ἐπαναστατική-διεθνιστική πρωτοπορία τοῦ προλεταριάτου τῆς Ρωσίας. Σέ καιρούς σάν κι᾽ αὐτούς πού ζοῦμε εἶναι δυνατές οἱ πιό ἀπότομες καί γοργές ἀλλαγές. Στό φύλ. ἀρ. 47 τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» ἀπαντήσαμε καθαρά καί ξάστερα στό ἐρώτημα πού γεννιέται φυσιολογικά, τί θά ἔκανε τό Κόμμα μας, ἄν ἡ ἐπανάσταση τό ἔφερνε, *τώρα κιόλας* στήν ἐξουσία; ᾽Εμεῖς ἀπαντήσαμε: (1) θά προτείναμε ἀμέσως εἰρήνη σέ *ὅλους* τούς ἐμπόλεμους λαούς· (2) θά δίναμε στή δημοσιότητα τούς δικούς μας ὅρους εἰρήνης, πού εἶναι ἡ ἄμεση ἀπελευθέρωση *ὅλων* τῶν ἀποικιῶν καί *ὅλων* τῶν καταπιεζόμενων ἤ ἀνισότιμων λαῶν· (3) θά ἀρχίζαμε ἀμέσως καί θά ὁλοκληρώναμε τήν ἀπελευθέρωση τῶν λαῶν πού καταπιέζονται ἀπό τούς μεγαλορώσους· (4) δέν ἔχουμε οὔτε γιά μιά στιγμή αὐταπάτες σχετικά μέ τό ὅτι τέτιοι ὅροι θά ἦταν *ἀπαράδεκτοι* ὄχι μόνο γιά τή μοναρχική, μά καί γιά τή δημοκρατική ἀστική τάξη τῆς Γερμανίας *κι᾽ ὄχι* μόνο γιά τή Γερμανία, μά καί γιά τίς καπιταλιστικές κυβερνήσεις τῆς ᾽Αγγλίας καί τῆς Γαλλίας.

Θά ἀναγκαζόμασταν νά διεξάγουμε ἐπαναστατικό πόλεμο ἐνάντια στή γερμανική κι᾿ὄχι μόνο τή γερμανική ἀστική τάξη. *Θά τόν διεξάγαμε.* ᾿Εμεῖς δέν εἴμαστε πασιφιστές. Εἴμαστε ἐχθροί τῶν ἰμπεριαλιστικῶν πολέμων γιά τό μοίρασμα τῆς λείας ἀνάμεσα στούς καπιταλιστές, μά ἐμεῖς πάντα διακηρύσσαμε ὅτι θά ἦταν ἀνοησία, ἄν τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο παραιτοῦνταν προκαταβολικά ἀπό τούς ἐπαναστατικούς πολέμους πού *μποροῦν* νά ἀποδειχτοῦν ἀναγκαῖοι *γιά τά συμφέροντα τοῦ σοσιαλισμοῦ.*

Τό καθῆκον πού διατυπώσαμε στό φύλ. ἀρ. 47 τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» εἶναι ἐξαιρετικά μεγάλο. Μπορεῖ νά ἐκπληρωθεῖ μόνο μέ μιά μακριά σειρά ἀπό μεγάλες ταξικές μάχες ἀνάμεσα στό προλεταριάτο καί τήν ἀστική τάξη. Δέν εἶναι ὅμως ἡ ἀνυπομονησία μας, δέν εἶναι οἱ ἐπιθυμίες μας, ἀλλά οἱ *ἀντικειμενικές συνθῆκες,* οἱ δημιουργημένες ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο πού ὁδήγησαν *ὅλη* τήν ἀνθρωπότητα σέ ἀδιέξοδο καί τήν ἔβαλαν μπρός στό δίλημμα: ἤ νά ἀφήσει νά χαθοῦν καί ἄλλα ἑκατομμύρια ἄνθρωποι καί νά καταστραφεῖ πέρα γιά πέρα ὅλος ὁ εὐρωπαϊκός πολιτισμός, ἤ νά μεταβιβάσει τήν ἐξουσία σέ *ὅλες* τίς πολιτισμένες χῶρες στά χέρια τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου, νά πραγματοποιήσει τή σοσιαλιστική ἀνατροπή.

Στό ρωσικό προλεταριάτο ἔλαχε ἡ μεγάλη τιμή *νά ἀρχίσει* τή σειρά τῶν ἐπαναστάσεων πού γεννιοῦνται μέ ἀντικειμενική ἀναγκαιότητα ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο. Μᾶς εἶναι ὅμως ἀπόλυτα ξένη ἡ σκέψη νά θεωροῦμε τό ρωσικό προλεταριάτο περιούσιο ἐπαναστατικό προλεταριάτο ἀνάμεσα στούς ἐργάτες τῶν ἄλλων χωρῶν. Ξέρουμε πολύ καλά ὅτι τό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας εἶναι *λιγότερο* ὀργανωμένο, προετοιμασμένο καί συνειδητό ἀπό τούς ἐργάτες ἄλλων χωρῶν. ῞Οχι οἱ ἰδιαίτερες ἀρετές του, ἀλλά μόνο οἱ ἰδιαίτερα διαμορφωμένες ἱστορικές συνθῆκες ἔκαναν τό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας *γιά ἕνα ὁρισμένο, ἴσως πολύ σύντομο, χρονικό διάστημα* πρωτεργάτη τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου ὅλου τοῦ κόσμου.

῾Η Ρωσία εἶναι ἀγροτική χώρα, μιά ἀπό τίς πιό καθυστερημένες εὐρωπαϊκές χῶρες. *῎Αμεσα* σ᾿αὐτήν *δέν μπορεῖ* νά νικήσει ὁ σοσιαλισμός *ἀμέσως τώρα.* ῾Ο ἀγροτικός ὅμως χαρακτήρας τῆς χώρας, μέ τίς τεράστιες ἐκτάσεις γῆς πού παρέμειναν στά χέρια τῶν εὐγενῶν-τσιφλικάδων, *μπορεῖ,* μέ βάση τήν πείρα τοῦ 1905, νά προσδόσει τεράστια εὐρύτητα στήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση στή Ρωσία καί νά μετατρέψει τήν ἐπανά-

στασή μας σέ *πρόλογο* τῆς παγκόσμιας σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, σέ *σκαλοπάτι* πρός αὐτήν.

Στήν πάλη γι'αὐτές τίς ἰδέες, πού τίς ἐπιβεβαίωσε ἀπόλυτα καί ἡ πείρα τοῦ 1905 καί ἡ ἄνοιξη τοῦ 1917, διαμορφώθηκε τό Κόμμα μας, παλεύοντας ἀνειρήνευτα ἐνάντια σέ ὅλα τά ἄλλα κόμματα, καί γιά τίς ἰδέες αὐτές θά ἀγωνιστοῦμε καί στό μέλλον.

Στή Ρωσία ὁ σοσιαλισμός δέν μπορεῖ νά νικήσει ἄμεσα καί ἀμέσως. Ὅμως ἡ ἀγροτική μάζα *μπορεῖ* νά ὁδηγήσει τήν ἀναπόφευκτη καί ὥριμη ἀγροτική ἀνατροπή ὥς τή *δήμευση* ὅλης τῆς ἀπέραντης τσιφλικάδικης γαιοκτησίας. Τό σύνθημα αὐτό ἐμεῖς τό ρίχναμε πάντοτε, καί τό ἔριξαν καί τώρα στήν Πετρούπολη καί ἡ Κεντρική 'Επιτροπή τοῦ Κόμματός μας καί ἡ ἐφημερίδα τοῦ Κόμματός μας *«Πράβντα»*. Γιά τό σύνθημα *αὐτό* θά παλέψει τό προλεταριάτο, χωρίς νά κλείνει τά μάτια καθόλου μπροστά στό ἀναπόφευκτο τῶν σκληρῶν ταξικῶν συγκρούσεων ἀνάμεσα στούς μισθωτούς ἐργάτες γῆς καί τούς προσκείμενους σ'αὐτούς φτωχούς ἀγρότες, ἀπό τή μιά μεριά, *καί τούς εὔπορους ἀγρότες*, πού τούς δυνάμωσε ἡ ἀγροτική «μεταρύθμιση» τοῦ Στολίπιν (1907-1914), ἀπό τήν ἄλλη. Δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε ὅτι οἱ 104 ἀγροτικοί βουλευτές καί στήν πρώτη (1906) καί στή δεύτερη (1907) Δούμα ὑπόβαλαν ἕνα ἐπαναστατικό ἀγροτικό σχέδιο, πού ἀπαιτοῦσε τήν ἐθνικοποίηση ὅλης τῆς γῆς καί τή διάθεσή της μέσω τοπικῶν ἐπιτροπῶν, ἐκλεγμένων μέ ἀπόλυτα δημοκρατικό τρόπο.

Μιά τέτια ἀνατροπή, αὐτή καθεαυτή δέν θά ἦταν ἀκόμη καθόλου σοσιαλιστική. Θά ἔδινε ὅμως μιά τεράστια ὤθηση στό παγκόσμιο ἐργατικό κίνημα. Θά ἐνίσχυε ἐξαιρετικά τίς θέσεις τοῦ σοσιαλιστικοῦ προλεταριάτου στή Ρωσία καί τήν ἐπιροή του στούς ἐργάτες γῆς καί τούς φτωχούς ἀγρότες. Θά ἔδινε τή δυνατότητα στό προλεταριάτο τῆς πόλης, στηριζόμενο σ'αὐτή τήν ἐπιροή, νά ἀναπτύξει τέτιες ἐπαναστατικές ὀργανώσεις, ὅπως τά «Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν», νά ἀντικαταστήσει μ'αὐτά τά παλιά ὄργανα καταπίεσης τῶν ἀστικῶν κρατῶν, τό στρατό, τήν ἀστυνομία καί τήν ὑπαλληλία, καί νά ἐφαρμόσει — κάτω ἀπό τήν πίεση τοῦ ἀφόρητα σκληροῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου καί τῶν συνεπειῶν του — μιά σειρά ἐπαναστατικά μέτρα γιά τόν *ἔλεγχο* τῆς παραγωγῆς καί τῆς διανομῆς τῶν προϊόντων.

Τό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας δέν μπορεῖ μόνο μέ τίς δικές του δυνάμεις *νά φέρει* νικηφόρα σέ πέρας τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Μπορεῖ ὅμως τό προλεταριάτο νά προσδόσει στή ρωσική ἐπανάσταση τέτια εὐρύτητα, πού νά δημιουργήσει γιά

τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση τίς καλύτερες συνθῆκες, εὐρύτητα ἡ ὁποία ἀπό μιά ὁρισμένη ἄποψη *θά τήν ἀρχίσει*. Τό προλεταριάτο μπορεῖ νά διευκολύνει τήν κατάσταση γιά νά περάσει σέ ἀποφασιστικές μάχες ὁ *κυριότερος*, ὁ πιό πιστός, ὁ πιό σίγουρος συνεργάτης του, τό *σοσιαλιστικό* προλεταριάτο τῆς *Εὐρώπης* καί τῆς Ἀμερικῆς.

Ἄς πέφτουν στήν ἀπόγνωση οἱ ὀλιγόπιστοι ἀπ' ἀφορμή τήν προσωρινή νίκη στόν εὐρωπαϊκό σοσιαλισμό τέτιων σιχαμερῶν λακέδων τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἀστικῆς τάξης, σάν τούς Σάιντεμαν, Λέγκιν, Ντάβιντ καί Σία στή Γερμανία, τούς Σαμπά, Γκέντ, Ρενοντέλ καί Σία στή Γαλλία, τούς φαβιανούς καί τούς «λαμπουριστές»[57] στήν Ἀγγλία. Ἐμεῖς πιστεύουμε ἀκράδαντα πώς αὐτούς τούς *βρώμικους ἀφρούς* τοῦ παγκόσμιου ἐργατικοῦ κινήματος θά τούς σαρώσουν γρήγορα τά κύματα τῆς ἐπανάστασης.

Στή Γερμανία κοχλάζουν κιόλας οἱ διαθέσεις τῆς προλεταριακῆς μάζας, πού ἔδωσε τόσα πολλά στήν ἀνθρωπότητα καί τό σοσιαλισμό μέ τήν πεισματική, ἐπίμονη καί σταθερή ὀργανωτική δουλιά της στή διάρκεια πολλῶν δεκαετιῶν εὐρωπαϊκῆς «κάλμας» τοῦ 1871-1914. Τό μέλλον τοῦ γερμανικοῦ σοσιαλισμοῦ δέν τό ἐκπροσωποῦν οἱ προδότες Σάιντεμαν, Λέγκιν, Ντάβιντ καί Σία, οὔτε οἱ ταλαντευόμενοι, οἱ ἄβουλοι, οἱ ἐξουθενωμένοι ἀπό τή ρουτίνα τῆς «εἰρηνικῆς» περιόδου πολιτικοί σάν τούς κ.κ. Χάαζε, Κάουτσκι καί τούς ὅμοιούς τους.

Τό μέλλον αὐτό ἀνήκει στήν κατεύθυνση ἐκείνη πού ἔδωσε τόν Κάρλ Λῆμπκνεχτ, πού δημιούργησε τήν «ὁμάδα τοῦ Σπάρτακου»[58], πού ἔκανε διαφωτιστική δουλιά μέ τό «Arbeiter politik»[59] τῆς Βρέμης.

Οἱ ἀντικειμενικές συνθῆκες τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἀποτελοῦν ἐγγύηση ὅτι ἡ ἐπανάσταση δέν θά περιοριστεῖ στό *πρῶτο* στάδιο τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, ὅτι ἡ ἐπανάσταση *δέν* θά περιοριστεῖ στή Ρωσία.

Τό γερμανικό προλεταριάτο εἶναι ὁ πιό πιστός, ὁ πιό σίγουρος σύμμαχος τῆς ρωσικῆς καί τῆς παγκόσμιας προλεταριακῆς ἐπανάστασης.

Ὅταν τό Κόμμα μας τό Νοέμβρη τοῦ 1914 ἔριξε τό σύνθημα: «μετατροπή τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σέ ἐμφύλιο πόλεμο» τῶν καταπιεζομένων ἐνάντια στούς καταπιεστές γιά τό σοσιαλισμό — τό σύνθημα αὐτό οἱ σοσιαλπατριῶτες τό ὑποδέχτηκαν μέ ἔχθρα καί μέ μοχθηρές εἰρωνεῖες, καί οἱ σοσιαλδημοκράτες τοῦ «κέντρου» μέ δύσπιστα-σκεπτικιστική, ἄβουλα-καιροσκοπική

σιωπή. Ὁ γερμανός σοσιαλσωβινιστής, σοσιαλιμπεριαλιστής Ντάβιντ τό ὀνόμασε «τρέλα» καί ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ ρωσικοῦ (καί τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ) σοσιαλσωβινισμοῦ, σοσιαλισμοῦ στά λόγια καί ἰμπεριαλισμοῦ στήν πράξη, κύριος Πλεχάνοφ τό ὀνόμασε «ὀνειρόφαρσα» (Mittelding zwischen Traum und Komödie). Καί οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ κέντρου ξοφλοῦσαν μέ τή σιωπή τους ἤ κάνοντας *φτηνό πνεῦμα* γι᾿ αὐτή τήν «εὐθεία γραμμή, τή χαραγμένη στό κενό».

Τώρα, ὕστερα ἀπό τό Μάρτη τοῦ 1917, μόνο τυφλός μπορεῖ νά μή βλέπει ὅτι τό σύνθημα αὐτό εἶναι σωστό. Ἡ μετατροπή τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σέ ἐμφύλιο πόλεμο *γίνεται* γεγονός.

Ζήτω ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση πού *ἀρχίζει* στήν Εὐρώπη!

Μέ ἐντολή τῶν συντρόφων πού φεύγουν γιά τή Ρωσία, μελῶν τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος τῆς Ρωσίας (τοῦ ἑνωμένου ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή), πού ἐνέκρινε αὐτό τό γράμμα στή συνέλευση τῆς 8 τοῦ Ἀπρίλη (νέο ἡμερολόγιο) 1917,

Ν. Λένιν

Δημοσιεύτηκε στή γερμανική γλώσσα τήν 1 τοῦ Μάη 1917 στήν ἐφημερίδα «Jugend-Internationale», ἀρ. φύλ. 8

Στή ρωσική γλώσσα πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Σεπτέμβρη 1917 στήν ἐφημερίδα «Γεντίνστβο», ἀρ. φύλ. 145

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «POLITIKEN» 31 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ (13 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ) 1917

Οί φίλοι μας δέν ἤθελαν νά δόσουν καμιά συνέντευξη. Στή θέση τῆς συνέντευξης, αὐτοί πού ἦρθαν, μετέδοσαν μέσω τῆς «Politiken» στόν Τύπο καί στήν κοινή γνώμη ἀνακοινωθέν γιά τό ταξίδι.

Τό σπουδαιότερο εἶναι ὅτι ἤρθαμε στή Ρωσία *ὅσο μποροῦσε πιό γρήγορα,*—εἶπε μέ θέρμη ὁ Λένιν.—῾Η κάθε μέρα εἶναι ἀκριβή. Οἱ κυβερνήσεις πῆραν ὅλα τά μέτρα γιά νά ἐμποδίσουν τό ταξίδι μας.

Συναντηθήκατε μέ κανέναν ἀπό τούς γερμανούς συντρόφους;

῞Οχι. ῾Ο Βίλχελμ Γιάνσον ἀπό τό Βερολίνο προσπάθησε νά μᾶς συναντήσει στό Λίνγκεν στά ἐλβετικά σύνορα. ῞Ομως ὁ Πλάττεν τοῦ ἀρνήθηκε, κάνοντας φιλικό ὑπαινιγμό ὅτι θέλει νά ἀπαλλάξει τόν Γιάνσον ἀπό τίς δυσάρεστες συνέπειες μιᾶς τέτιας συνάντησης.

«Politiken», ἀρ. φύλ. 85,
14 τοῦ ᾿Απρίλη 1917

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά,
σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Politiken»
Μετάφραση ἀπό τά σουηδικά

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟ ΤΩΝ ΣΟΥΗΔΩΝ ΑΡΙΣΤΕΡΩΝ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΩΝ Φ. ΣΤΡΙΟΜ 31 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ (13 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ) 1917

Σχετικά μέ τό ὅτι ὁ Φρέντρικ Στριόμ ἐμπόδισε, παρά τή θέληση δῆθεν τῶν ρώσων, τόν ἀντιπρόσωπο τῆς «Socialdemokraten»[61] νά παραβρεθεῖ στή σύσκεψη, αὐτό εἶναι καθαρή ἐπινόηση. Στό ἐρώτημα τοῦ Στριόμ ὁ Λένιν ἀπάντησε:

Ἐμεῖς δέν ἔχουμε καμιά ἐμπιστοσύνη στόν κύριο Μπράντινγκ. Ἂν *ἐσεῖς* τόν ἐμπιστεύεστε, μπορεῖτε νά προσκαλέσετε τόν ἀντιπρόσωπό του.

«Politiken», ἀρ. φύλ. 86, 15 τοῦ Ἀπρίλη 1917

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Politiken» Μετάφραση ἀπό τά σουηδικά

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΣΚΕΨΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΟΥΗΔΟΥΣ ΑΡΙΣΤΕΡΟΥΣ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΕΣ 31 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ (13 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ) 1917[62]

ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

Ἐξονόματος τῶν ρώσων συντρόφων *ὁ Λένιν* εὐχαρίστησε γιά τήν ὑποδοχή καί εἶπε ὅτι τό συνέδριο τοῦ ρωσικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος, πού θά συνέλθει στό συντομότερο χρονικό διάστημα, θά κάνει πρόταση διεθνιστικοῦ χαρακτήρα. Μέ τούς σουηδούς συντρόφους καί ἰδιαίτερα μέ τήν «Politiken» θά ἔχουμε στενή σύνδεση.

«Politiken», ἀρ. φύλ. 86, 15 τοῦ Ἀπρίλη 1917

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Politiken»
Μετάφραση ἀπό τά σουηδικά

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΦΙΛΛΑΝΔΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ, ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ ΚΑΙ ΝΑΥΤΕΣ 3 (16) ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1917

ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

Στό δρόμο, ὄρθιος πάνω στό θωρακισμένο αὐτοκίνητο, ὁ σ. Λένιν χαιρέτισε τό ἐπαναστατικό ρωσικό προλεταριάτο καί τόν ἐπαναστατικό ρωσικό στρατό, πού μπόρεσαν νά ἀπελευθερώσουν ὄχι μόνο τή Ρωσία ἀπό τόν τσαρικό δεσποτισμό, ἀλλά καί πού ἔκαναν τήν ἀρχή τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης σέ διεθνή κλίμακα, τονίζοντας ὅτι τό προλεταριάτο ὅλου τοῦ κόσμου βλέπει μέ ἐλπίδα τά θαρραλέα βήματα τοῦ ρωσικοῦ προλεταριάτου.

Ὅλος ὁ κόσμος, ὅλοι μαζί ἀκολούθησαν τό αὐτοκίνητο μέχρι τό παλάτι τῆς Ξεσίνσκαγια, ὅπου συνεχίστηκε τό συλλαλητήριο.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 24, 5 τοῦ 'Απρίλη 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΑΡΧΙΚΟ ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΤΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ[63]

ΘΕΣΕΙΣ:

1) Ἡ στάση ἀπέναντι στόν πόλεμο.
Καμιά ὑποχώρηση στόν «ἐπαναστατικό ἀμυνιτισμό».
2) Ἀπαίτηση ἀπό τήν Προσωρινή κυβέρνηση «νά παραιτηθεῖ ἀπό τίς κατακτήσεις».
(α) Ἡ στάση ἀπέναντι στήν Προσωρινή κυβέρνηση.
(β) » » » στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν.
2 *b i s*) Κριτική τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν.
3) Ὄχι κοινοβουλευτική δημοκρατία, ἀλλά δημοκρατία τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, τῶν ἐργατῶν γῆς, τῶν ἀγροτῶν καί τῶν στρατιωτῶν βουλευτῶν.

(α) Διάλυση τοῦ στρατοῦ, τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καί τῆς ἀστυνομίας.
(β) Ἡ πληρωμή τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων.

4) Ἡ ἰδιομορφία τῶν καθηκόντων τῆς προπαγάνδας, τῆς ζύμωσης καί τῆς ὀργάνωσης στήν περίοδο περάσματος ἀπό τό πρῶτο στάδιο τῆς ἐπανάστασης στό δεύτερο. Μάξιμουμ νομιμότητας.
Εὐσυνείδητοι, ὅμως ἐξαπατημένοι ἀπό τήν ἀστική τάξη ὀπαδοί *μόνο* τοῦ «πολέμου ἀπό ἀνάγκη» τοῦ «πολέμου ὄχι γιά κατακτήσεις», καί ἡ ἐξαπάτηση ἀπό τήν ἀστική τάξη.
5) Ἀγροτικό πρόγραμμα.

(α) Ἐθνικοποίηση. (Δήμευση ὅλων τῶν τσιφλικάδικων γαιῶν).
(β) «Ὑποδειγματικά νοικοκυριά» ἀπό κάθε μεγάλο κτῆμα κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τῶν Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν ἐργατῶν γῆς.
+(γ) Τό κέντρο βάρους στά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν ἐργατῶν γῆς.

6) Μιά τράπεζα κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν.

6 bis) *Ὄχι* ἐφαρμογή τοῦ σοσιαλισμοῦ *ἀμέσως*, ἀλλά ἄμεσο, συστηματικό, βαθμιαῖο πέρασμα τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν στόν **ἔλεγχο** τῆς κοινωνικῆς παραγωγῆς καί κατανομῆς τῶν προϊόντων.

7) Τό συνέδριο.
Ἀλλαγή τοῦ προγράμματος καί τῆς ὀνομασίας.
Ἀνανέωση τῆς Διεθνοῦς. Δημιουργία ἐπαναστατικῆς-διεθνιστικῆς... *

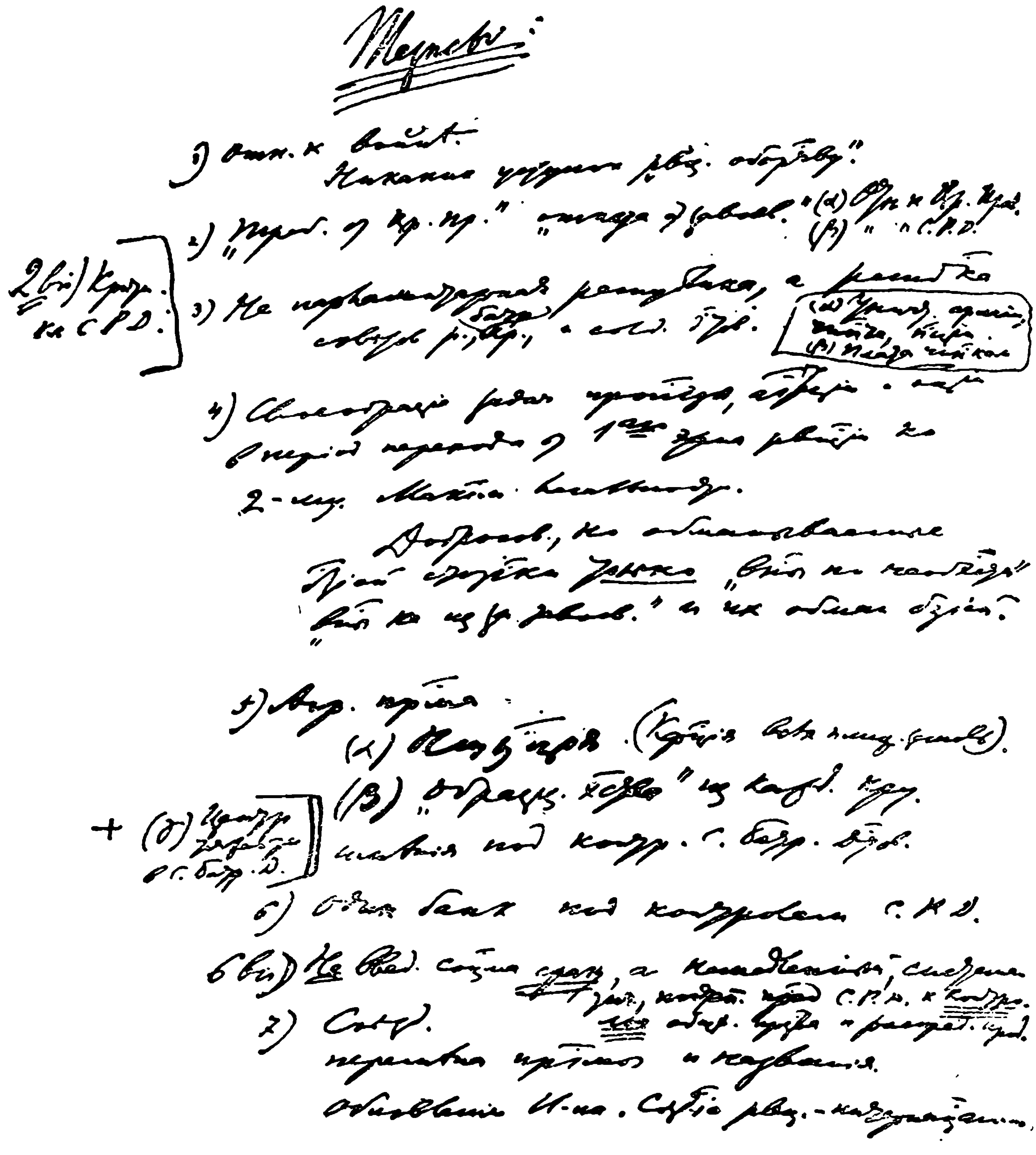
Γράφτηκε στίς 3 (16) τοῦ Ἀπρίλη 1917

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1928 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. VII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Στό σημεῖο αὐτό τό χειρόγραφο διακόπτεται. *Ἡ Σύντ.*

Τό χειρόγραφο τοῦ Β. Ι. Λένιν
«᾽Αρχικό προσχέδιο τῶν θέσεων τοῦ ᾽Απρίλη». —
3 (16) τοῦ ᾽Απρίλη 1917

Σμίκρυνση

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΤΩΝ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΩΝ ΠΟΥ ΠΗΡΑΝ ΜΕΡΟΣ ΣΤΗΝ ΠΑΝΡΩΣΙΚΗ ΣΥΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ. 4 (17) ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1917[64]

Ἐγώ σημείωσα ὁρισμένες θέσεις, στίς ὁποῖες θά προσθέσω ὁρισμένα σχόλια. Δέν μπόρεσα ἀπό ἔλλειψη χρόνου νά παρουσιάσω μιά διεξοδική, συστηματική εἰσήγηση.

Βασικό ζήτημα εἶναι ἡ στάση ἀπέναντι στόν πόλεμο. Τό βασικό πού προβάλλει στήν πρώτη γραμμή, ὅταν διαβάζεις γιά τή Ρωσία καί βλέπεις ἐδῶ, εἶναι ἡ νίκη τοῦ ἀμυνιτισμοῦ, ἡ νίκη τῶν προδοτῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἡ ἐξαπάτηση τῶν μαζῶν ἀπό τήν ἀστική τάξη. Στά μάτια χτυπάει ὅτι σέ μᾶς, στή Ρωσία, στό σοσιαλιστικό κίνημα ἡ κατάσταση εἶναι ἡ ἴδια, ὅπως καί στίς ἄλλες χῶρες: ἀμυνιτισμός, «ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας». Ἡ διαφορά εἶναι ὅτι πουθενά δέν ὑπάρχει τέτια ἐλευθερία ὅπως σέ μᾶς, καί γι᾽αὐτό τό λόγο σέ μᾶς πέφτει ἡ εὐθύνη ἀπέναντι σ᾽ὅλο τό διεθνές προλεταριάτο. Ἡ νέα κυβέρνηση εἶναι ἰμπεριαλιστική, ὅπως καί ἡ προηγούμενη, παρά τίς ὑποσχέσεις γιά δημοκρατία, εἶναι πέρα γιά πέρα ἰμπεριαλιστική.

«I. Στή στάση μας ἀπέναντι στόν πόλεμο, πού ἀπό τήν πλευρά τῆς Ρωσίας καί μέ τή νέα κυβέρνηση τοῦ Λβόφ καί Σίας παραμένει ἀναμφίβολα ληστρικός, ἰμπεριαλιστικός πόλεμος, ἐξαιτίας τοῦ καπιταλιστικοῦ χαρακτήρα τῆς κυβέρνησης αὐτῆς, εἶναι ἀπαράδεκτες καί οἱ παραμικρές ὑποχωρήσεις στόν «ἐπαναστατικό ἀμυνιτισμό».

Γιά ἕναν ἐπαναστατικό πόλεμο πού πραγματικά δικαιολογεῖ τόν ἐπαναστατικό ἀμυνιτισμό, τό συνειδητό προλεταριάτο μπορεῖ νά συμφωνήσει μόνο μέ τόν ὅρο: α) περάσματος τῆς ἐξουσίας στά χέρια τοῦ προλεταριάτου καί τῶν φτωχῶν τμημάτων τῆς ἀγροτιᾶς πού κλίνουν πρός αὐτό· β) παραίτησης ἀπό ὅλες τίς προσαρτήσεις στήν πράξη καί ὄχι στά λόγια· γ) ὁλοκληρωτικῆς ρήξης στήν πράξη μέ ὅλα τά συμφέροντα τοῦ κεφαλαίου.

Παίρνοντας ὑπόψη τήν ἀναμφισβήτητη καλοπιστία τῶν πλατιῶν στρωμάτων τῶν μαζικῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀμυνιτισμοῦ, οἱ ὁποῖοι παραδέχονται τόν πόλεμο μόνο ἀπό ἀνάγκη καί ὄχι χάρη τῶν κατακτήσεων, παίρνοντας ὑπόψη τήν ἐξαπάτησή τους ἀπό τήν ἀστική τάξη, πρέπει διεξοδικά, ἐπίμονα, ὑπομονητικά νά τούς ἐξηγοῦμε τό λάθος τους, νά ἐξηγοῦμε τήν ἀδιάρηκτη σύνδεση τοῦ κεφαλαίου μέ τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, νά τούς ἀποδείχνουμε ὅτι χωρίς τήν ἀνατροπή τοῦ κεφαλαίου ὁ πόλεμος *δέν μπορεῖ* νά τελειώσει μέ μιά εἰρήνη ἀληθινά δημοκρατική, ὄχι ἐξαναγκαστική.

Ὀργάνωση τῆς πιό πλατιᾶς προπαγάνδας τῆς ἄποψης αὐτῆς στό μάχιμο στρατό.

Συναδέλφωση».

— Στή στάση μας ἀπέναντι στόν πόλεμο καί μέ τή νέα κυβέρνηση, ἡ ὁποία παραμένει ἰμπεριαλιστική, εἶναι ἀπαράδεκτη ἡ παραμικρή ὑποχώρηση στόν ἀμυνιτισμό. Οἱ μάζες βλέπουν κάθε δουλιά πρακτικά καί ὄχι θεωρητικά. Αὐτές λένε: «Ἐγώ θέλω νά ὑπερασπίσω τήν πατρίδα καί ὄχι νά καταλάβω ξένα ἐδάφη». Πότε μποροῦμε νά θεωρήσουμε τόν πόλεμο δικό μας; Ὅταν ὁλοκληρωτικά ἀρνηθοῦμε τίς προσαρτήσεις.

Οἱ μάζες ἀντιμετωπίζουν τά ζητήματα ὄχι θεωρητικά, ἀλλά πρακτικά. Τό λάθος μας εἶναι ἡ θεωρητική ἀντιμετώπιση. Γιά πόλεμο ἐπαναστατικό, πού πραγματικά δικαιολογεῖ τόν ἐπαναστατικό ἀμυνιτισμό, ὁ συνειδητός προλετάριος μπορεῖ νά συμφωνήσει. Μέ τούς ἀντιπροσώπους τῆς μάζας τῶν στρατιωτῶν πρέπει νά βάλουμε τό ζήτημα πρακτικά, διαφορετικά δέν γίνεται. Γενικά ἐμεῖς δέν εἴμαστε πασιφιστές. Ὅμως τό βασικό ζήτημα εἶναι ποιά τάξη διεξάγει τόν πόλεμο; Ἡ τάξη τῶν καπιταλιστῶν πού εἶναι συνδεμένη μέ τίς τράπεζες δέν μπορεῖ νά διεξάγει κανένα ἄλλο πόλεμο, ἐκτός ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό. Ἡ τάξη τῶν ἐργατῶν μπορεῖ. Ὁ Στεκλόφ, ὁ Τσχεΐτζε τά ξέχασαν ὅλα. Ὅταν διαβάζεις τήν ἀπόφαση τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, σοῦ κάνει κατάπληξη, τό πῶς μπόρεσαν ἄνθρωποι, πού λένε ὅτι εἶναι σοσιαλιστές, νά πάρουν τέτια ἀπόφαση[65].

Αὐτό πού ἀποτελεῖ ἰδιομορφία τῆς Ρωσίας εἶναι τό φοβερά γρήγορο πέρασμα ἀπό τήν ἄγρια βία στήν πιό ἐκλεπτυσμένη ἀπάτη. Βασικός ὅρος: *ἄρνηση ἀπό τίς προσαρτήσεις ὄχι στά λόγια,* ἀλλά στήν πράξη. Ἡ «Ρέτς» κάνει πολεμική ἀπ᾽ἀφορμή τή δήλωση τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» ὅτι ἡ ἐνσωμάτωση τῆς Κουρλανδίας εἶναι προσάρτηση. Ὅμως προσάρτηση σημαίνει ἐνσωμάτωση κάθε χώρας πού ξεχωρίζει μέ τίς ἐθνικές

της ἰδιομορφίες, κάθε ἐνσωμάτωση ἔθνους χωρίς τήν ἐπιθυμία του, ἄσχετα ἄν αὐτό ξεχωρίζει γλωσσικά ἤ ὄχι, ἐφόσον αὐτό αἰσθάνεται τόν ἑαυτό του γιά ἄλλο λαό. Αὐτό εἶναι πρόληψη τῶν μεγαλορώσων πού καλλιεργήθηκε ἐπί αἰῶνες.

Μποροῦμε νά βάλουμε τέρμα στόν πόλεμο μόνο μέ τήν πλήρη ρήξη μέ τό διεθνές κεφάλαιο. Τόν πόλεμο τόν προκάλεσαν ὄχι ξεχωριστά πρόσωπα, ἀλλά τό διεθνές χρηματιστικό κεφάλαιο. Ἡ ρήξη μέ τό διεθνές κεφάλαιο δέν εἶναι εὔκολο πράγμα, ὅμως δέν εἶναι καί εὔκολο πράγμα νά βάλουμε τέρμα στόν πόλεμο. Εἶναι παιδιαρισμός, ἀφέλεια νά ὑποθέσουμε ὅτι μπορεῖ νά σταματήσει ὁ πόλεμος μόνο ἀπό τή μιά μεριά... Τσίμμερβαλντ, Κίνταλ[66]... Σέ μᾶς πιό πολύ ἀπ᾽ὅλους πέφτει ἡ ὑποχρέωση νά ὑπερασπίσουμε τήν τιμή τοῦ διεθνοῦς σοσιαλισμοῦ. Δυσκολία ἀντιμετώπισης...

Ἐξαιτίας τῆς ἀναμφίβολης ὕπαρξης ἀμυντικῶν διαθέσεων στίς πλατιές μάζες, πού ἀναγνωρίζουν τόν πόλεμο *μόνο ἀπό ἀνάγκη* καί ὄχι χάρη τῶν κατακτήσεων, πρέπει ἰδιαίτερα διεξοδικά, ἐπίμονα, ὑπομονητικά νά ἐξηγήσουμε ὅτι δέν μποροῦμε νά βάλουμε τέρμα στόν πόλεμο χωρίς ἐξαναγκαστική εἰρήνη, ἄν δέν ἀνατραπεῖ τό κεφάλαιο. Τή σκέψη αὐτή εἶναι ἀπαραίτητο νά τήν ἀναπτύξουμε πλατιά, στήν πιό μεγάλη ἔκταση. Οἱ στρατιῶτες ἀπαιτοῦν συγκεκριμένη ἀπάντηση — πῶς θά βάλουμε τέρμα στόν πόλεμο. Ὅμως νά ὑποσχεθοῦμε στούς ἀνθρώπους ὅτι μποροῦμε νά βάλουμε τέρμα στόν πόλεμο μέ μόνο τήν καλή θέληση ξεχωριστῶν προσώπων, εἶναι πολιτική ἀγυρτεία. Εἶναι ἀπαραίτητο νά προειδοποιήσουμε τίς μάζες. Ἡ ἐπανάσταση εἶναι δύσκολο πράγμα. Χωρίς λάθη δέν γίνεται. Τό λάθος εἶναι ὅτι ἐμεῖς (δέν ξεσκεπάσαμε;) τόν ἐπαναστατικό ἀμυντισμό σέ ὅλο του τό βάθος. Ὁ ἐπαναστατικός ἀμυντισμός εἶναι προδοσία τοῦ σοσιαλισμοῦ. Δέν εἶναι ἀρκετό νά περιοριζόμαστε... Πρέπει ν᾽ἀναγνωρίσουμε τό λάθος. Τί νά κάνουμε; — Νά ἐξηγήσουμε — πῶς νά δόσουμε... οἱ ὁποῖοι δέν ξέρουν τί εἶναι σοσιαλισμός... Δέν εἴμαστε ἀγύρτες. Πρέπει νά στηριζόμαστε μόνο στή συνειδητότητα τῶν μαζῶν. Ἄν ἀκόμη ἀναγκαστοῦμε νά μείνουμε σέ μειοψηφία, — ἄς μείνουμε. Ἀξίζει νά παραιτηθοῦμε γιά ἕνα ὁρισμένο χρονικό διάστημα ἀπό τόν καθοδηγητικό ρόλο, δέν πρέπει νά φοβόμαστε νά μείνουμε σέ μειοψηφία. Ὅταν οἱ μάζες δηλώνουν ὅτι δέν θέλουν κατακτήσεις, ἐγώ τίς πιστεύω. Ὅταν ὁ Γκουτσκόφ καί ὁ Λβόφ λένε ὅτι δέν θέλουν κατακτήσεις, αὐτοί εἶναι ἀπατεῶνες. Ὅταν ὁ ἐργάτης λέει ὅτι θέλει τήν ἄμυνα τῆς χώρας, σ᾽αὐτόν μιλάει τό ἔνστικτο τοῦ καταπιεσμένου ἀνθρώπου.

«ΙΙ. Ἡ ἰδιομορφία τῆς σημερινῆς στιγμῆς στή Ρωσία βρίσκεται στό *πέρασμα* ἀπό τό πρῶτο στάδιο τῆς ἐπανάστασης, πού ἔδοσε τήν ἐξουσία στήν ἀστική τάξη ἐξαιτίας τῆς ἀνεπαρκοῦς συνειδητότητας καί ὀργάνωσης τοῦ προλεταριάτου—*στό δεύτερο* στάδιό της, τό ὁποῖο πρέπει νά δόσει τήν ἐξουσία στά χέρια τοῦ προλεταριάτου καί τῶν φτωχῶν στρωμάτων τῆς ἀγροτιᾶς.

Τό πέρασμα αὐτό χαρακτηρίζεται, ἀπό τό ἕνα μέρος, ἀπό ἕνα μέγιστο ὅριο νομιμότητας (ἡ Ρωσία *σήμερα* εἶναι ἡ πιό ἐλεύθερη χώρα στόν κόσμο ἀπό ὅλες τίς ἐμπόλεμες χῶρες), ἀπό τό ἄλλο μέρος, ἀπό τήν ἔλλειψη βίας πάνω στίς μάζες, καί τέλος, ἀπό τήν ἀνεπίγνωστα καλόπιστη στάση τῶν μαζῶν ἀπέναντι στήν κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν, τῶν χειρότερων ἐχθρῶν τῆς εἰρήνης καί τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Ἡ ἰδιομορφία αὐτή ἀπαιτεῖ ἀπό ἐμᾶς ἱκανότητα προσαρμογῆς στίς *ἰδιαίτερες* συνθῆκες τῆς κομματικῆς δουλιᾶς μέσα στίς πρωτάκουστα πλατιές μάζες τοῦ προλεταριάτου πού μόλις τώρα ξύπνησαν στήν πολιτική ζωή.

— Γιατί δέν πήραμε τήν ἐξουσία; Ὁ Στεκλόφ λέει: διότι καί διότι. Αὐτό εἶναι ἀνοησία. Ἡ ὑπόθεση εἶναι ὅτι τό προλεταριάτο δέν εἶναι ἀρκετά συνειδητό καί δέν εἶναι ἀρκετά ὀργανωμένο. Αὐτό πρέπει νά τό παραδεχτοῦμε· ἡ ὑλική δύναμη βρίσκεται στά χέρια τοῦ προλεταριάτου, ὅμως ἡ ἀστική τάξη ἀποδείχτηκε συνειδητή καί προετοιμασμένη. Αὐτό εἶναι φοβερό γεγονός, ὅμως αὐτό πρέπει νά τό παραδεχτοῦμε εἰλικρινά καί ἀνοιχτά, νά ἀναγνωρίσουμε καί νά δηλώσουμε στό λαό ὅτι δέν πήραμε τήν ἐξουσία γιατί δέν εἴμαστε ὀργανωμένοι καί δέν εἴμαστε συνειδητοί... Ἀφανισμός ἑκατομμυρίων, θάνατος ἑκατομμυρίων. Οἱ πιό πρωτοπόρες χῶρες χάνονται καί γι'αὐτό μπροστά σ'αὐτές θά μπεῖ ἔτσι τό ζήτημα...

Τό πέρασμα ἀπό τό πρῶτο στάδιο πρός τό δεύτερο—τό πέρασμα τῆς ἐξουσίας στό προλεταριάτο καί τήν ἀγροτιά—χαρακτηρίζεται, ἀπό τή μιά μεριά, ἀπό μάξιμουμ νομιμότητας (ἡ Ρωσία τώρα εἶναι ἡ πιό ἐλεύθερη χώρα, ἡ πιό πρωτοπόρα χώρα στόν κόσμο), ἀπό τήν ἄλλη, ἀπό τήν ἀνεπίγνωστα καλόπιστη στάση τῶν μαζῶν ἀπέναντι στήν κυβέρνηση. Μάλιστα καί δικοί μας μπολσεβίκοι παρουσιάζουν εὐκολοπιστία πρός τήν κυβέρνηση. Αὐτό μπορεῖ νά ἐξηγηθεῖ μόνο μέ τή μέθη τῆς ἐπανάστασης. Αὐτό εἶναι θάνατος γιά τό σοσιαλισμό. Ἐσεῖς, σύντροφοι, βλέπετε μέ εὐκολοπιστία τήν κυβέρνηση. Ἄν εἶναι ἔτσι, τότε οἱ δρόμοι μας χωρίζουν. Ἄς μείνω καλύτερα σέ μειοψηφία. Ἕνας Λῆμπκνεχτ ἀξίζει περισσότερο ἀπό 110 ἀμυνίτες τύπου Στεκλόφ

καί Τσχεΐτζε. Ἄν ἐσεῖς συμπαθεῖτε τόν Λῆμπκνεχτ καί ἁπλώνετε ἔστω καί ἕνα δάχτυλο (στούς ἀμυνίτες), — αὐτό εἶναι προδοσία τοῦ διεθνοῦς σοσιαλισμοῦ. Ἄν ἐμεῖς ἀπομακρυνθοῦμε ἀπό αὐτούς τούς ἀνθρώπους... σέ μᾶς θά ἔλθει ὁ κάθε καταπιεζόμενος, γιατί αὐτόν θά τόν ὁδηγήσει σέ μᾶς ὁ πόλεμος, δέν ὑπάρχει ἄλλη διέξοδος.

Τό λαό πρέπει νά τόν πλησιάσουμε χωρίς λατινικές λέξεις, ἁπλά, κατανοητά. Αὐτός ἔχει δικαίωμα... πρέπει νά προσαρμοστοῦμε... νά περάσουμε, ὅμως εἶναι ἀνάγκη. Ἡ γραμμή μας θά ἀποδειχτεῖ σωστή.

«III. Καμιά ὑποστήριξη στήν Προσωρινή κυβέρνηση, νά ἐξηγοῦμε ὅτι εἶναι πέρα γιά πέρα ψεύτικες ὅλες οἱ ὑποσχέσεις της, ἰδιαίτερα ἡ ὑπόσχεση γιά παραίτηση ἀπό τίς προσαρτήσεις. Ξεσκέπασμα, ἀντί τῆς ἀπαράδεκτης «διεκδίκησης» — πού σπέρνει αὐταπάτες — *νά πάψει* ἡ κυβέρνηση *αὐτή*, κυβέρνηση καπιταλιστῶν, νά εἶναι ἰμπεριαλιστική».

— Ἡ «Πράβντα» ἀπαιτεῖ ἀπό τήν *κυβέρνηση* νά ἀρνηθεῖ τίς προσαρτήσεις. Νά ἀπαιτεῖς ἀπό τήν κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν νά ἀρνηθεῖ τίς προσαρτήσεις, — εἶναι ἀνοησία, κατάφωρος ἐμπαιγμός...

Ἀπό ἐπιστημονική ἄποψη, αὐτό εἶναι τέτια σκοτεινή ἀπάτη, τήν ὁποία ὅλο τό διεθνές προλεταριάτο, ὅλη... Εἶναι καιρός νά παραδεχτοῦμε τό λάθος. Φτάνουν τά χαιρετιστήρια, οἱ ἀποφάσεις, εἶναι καιρός ν'ἀρχίσουμε τή δουλιά. Πρέπει νά περάσουμε στήν πρακτική, νηφάλια...

«IV. Ἀναγνώριση τοῦ γεγονότος ὅτι στά περισσότερα Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν τό Κόμμα μας εἶναι μειοψηφία, καί γιά τήν ὥρα ἀποτελεῖ ἀδύνατη μειοψηφία, ἀπέναντι στό *συνασπισμό ὅλων* τῶν μικροαστικῶν, ὀπορτουνιστικῶν στοιχείων, πού πέφτουν κάτω ἀπό τήν ἐπιρροή τῆς ἀστικῆς τάξης καί πού διοχετεύουν τήν ἐπιρροή της στό προλεταριάτο, ἀπό τούς λαϊκούς σοσιαλιστές, τούς σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες μέχρι τήν ΟΕ (Τσχεΐτζε, Τσερετέλι κτλ.), τόν Στεκλόφ κτλ., κτλ.

Νά ἐξηγήσουμε στίς μάζες ὅτι τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν εἶναι ἡ *μόνη δυνατή* μορφή ἐπαναστατικῆς κυβέρνησης καί γι'αὐτό ὅσο ἡ κυβέρνηση *αὐτή* θά βρίσκεται κάτω ἀπό τήν ἐπιροή τῆς ἀστικῆς τάξης, τό καθῆκον μας μπορεῖ νά εἶναι μόνο ἡ ὑπομονητική, συστηματική, ἐπίμονη καί προσαρμοσμένη στίς πρακτικές ἰδιαίτερα ἀνάγκες τῶν μαζῶν, *ἐξήγηση* τῶν λαθῶν τῆς τακτικῆς τους.

Ὅσο εἴμαστε μειοψηφία, δουλιά μας εἶναι νά κάνουμε κριτική καί ἐξήγηση τῶν λαθῶν, προπαγανδίζοντας ταυτόχρονα τήν

ἀνάγκη νά περάσει ὅλη ἡ κρατική ἐξουσία στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, ἔτσι πού οἱ μάζες μέ τήν πείρα τους νά ἀπαλλαγοῦν ἀπό τά λάθη τους».

—'Εμεῖς, οἱ μπολσεβίκοι, συνηθίσαμε νά ἀναπτύσσουμε μάξιμουμ ἐπαναστατικότητας. Ὅμως αὐτό δέν φτάνει. Πρέπει νά ἐξετάσουμε τήν κατάσταση ὥς τό τέλος.

Πραγματική κυβέρνηση εἶναι τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν. Διαφορετική σκέψη σημαίνει ἀναρχισμός. Εἶναι ἀναγνωρισμένο γεγονός ὅτι στό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν τό Κόμμα μας εἶναι μειοψηφία. Πρέπει νά ἐξηγήσουμε στίς μάζες ὅτι τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν εἶναι ἡ μοναδικά δυνατή κυβέρνηση πού δέν εἶδε ὥς τώρα ὁ κόσμος, ἐκτός ἀπό τήν Κομμούνα. Καί τί θά γίνει ἄν ἡ πλειοψηφία τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν παίρνει ἀμυνίτικη θέση; Τίποτε δέν μπορεῖ νά γίνει. 'Απομένει μόνο νά ἐξηγήσουμε ὑπομονητικά, ἐπίμονα, συστηματικά τό λάθος τῆς τακτικῆς τους.

'Ωσόσου θά εἴμαστε μειοψηφία θά κάνουμε κριτική γιά νά ἀπαλλάξουμε τίς μάζες ἀπό τήν ἀπάτη. Δέν θέλουμε νά μᾶς πιστεύουν οἱ ἐργάτες στά λόγια. Δέν εἴμαστε ἀγύρτες. Θέλουμε οἱ μάζες μέ τήν *πείρα* τους νά ἀπαλλαγοῦν ἀπό τά λάθη τους.

'Η ἔκκληση τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν. Δέν ὑπάρχει σ'αὐτήν οὔτε μιά λέξη διαποτισμένη ἀπό ταξική συνείδηση. Σ'αὐτήν ὑπάρχουν μόνο κενές φράσεις! Τό μόνο πού χαντάκωσε ὅλες τίς ἐπαναστάσεις, εἶναι οἱ κενές φράσεις, ἡ κολακεία ἀπέναντι στόν ἐπαναστατικό λαό. Ὅλος ὁ μαρξισμός διδάσκει νά μήν πέφτουμε κάτω ἀπό τήν ἐπιροή τῶν ἐπαναστατικῶν φράσεων, ἰδιαίτερα σέ στιγμές, ὅταν αὐτές εἶναι πολύ συνηθισμένες.

«V. Ὄχι κοινοβουλευτική δημοκρατία,—ἐπιστροφή ἀπό τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν σ'αὐτή θά ἦταν βῆμα πρός τά πίσω,—ἀλλά δημοκρατία τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, τῶν ἐργατῶν γῆς καί ἀγροτῶν βουλευτῶν σέ ὅλη τή χώρα, ἀπό τά κάτω ὥς τά πάνω.

Κατάργηση τῆς ἀστυνομίας, τοῦ στρατοῦ καί τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων*.

'Η ἀμοιβή ὅλων τῶν ὑπαλλήλων πού θά εἶναι ὅλοι τους αἱρετοί καί ἀνακλητοί, σέ κάθε στιγμή, νά μή ξεπερνάει τή μέση ἀμοιβή ἑνός καλοῦ ἐργάτη».

— Αὐτό εἶναι τό δίδαγμα πού ἔδοσε ἡ γαλλική Κομμούνα, καί

---

* Δηλαδή ἀντικατάσταση τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ μέ τό γενικό ἐξοπλισμό τοῦ λαοῦ.

τό ὁποῖο ξέχασε ὁ Κάουτσκι καί τό ὁποῖο μᾶς ἔδοσαν οἱ ἐργάτες τό 1905 καί 1917. Ἡ πείρα τῶν χρόνων αὐτῶν μᾶς διδάσκει ὅτι δέν πρέπει νά ἐπιτρέψουμε τήν ἀνασύσταση τῆς ἀστυνομίας, δέν πρέπει νά ἐπιτρέψουμε τήν ἀνασύσταση τοῦ παλιοῦ στρατοῦ.

Τό πρόγραμμα πρέπει νά τό ἀλλάξουμε, πάλιωσε. Τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν εἶναι βῆμα πρός τό σοσιαλισμό. Δέν πρέπει νά ὑπάρχει καμιά ἀστυνομία, κανένας στρατός, οὔτε δημόσιοι ὑπάλληλοι. Σύγκληση τῆς ἐθνοσυνέλευσης,—ὅμως μέ ποιόν; Οἱ ἀποφάσεις γράφονται γιά νά τίς βάζουν στό συρτάρι ἤ γιά νά κάθονται πάνω σ' αὐτές. Θά χαιρόμουν, ἄν ἡ ἐθνοσυνέλευση καλοῦνταν αὔριο, ὅμως εἶναι ἀφέλεια νά πιστέψουμε ὅτι ὁ Γκουτσκόφ θά συγκαλέσει τήν ἐθνοσυνέλευση. Ὅλη ἡ φλυαρία νά ἀναγκάσουμε τήν Προσωρινή κυβέρνηση νά συγκαλέσει ἐθνοσυνέλευση, εἶναι κούφια φλυαρία, ἀπάτη πέρα γιά πέρα. Ἐπαναστάσεις γίνονταν καί ἡ ἀστυνομία παρέμενε, ἐπαναστάσεις γίνονταν καί οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι καί ἄλλοι παρέμεναν. Σ' αὐτό βρίσκεται ἡ αἰτία τοῦ χαμοῦ τῶν ἐπαναστάσεων. Τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν εἶναι ἡ μοναδική κυβέρνηση πού μπορεῖ νά συγκαλέσει τή συνέλευση αὐτή. Πιαστήκαμε ὅλοι ἀπό τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, ὅμως δέν τά καταλάβαμε. Ἀπό αὐτή τή μορφή, ἐμεῖς πᾶμε πρός τά πίσω, πρός τή Διεθνή, ἡ ὁποία πάει στήν οὐρά τῆς ἀστικῆς τάξης.

Ἡ ἀστική δημοκρατία δέν μπορεῖ νά λύσει τό ζήτημα (γιά τόν πόλεμο), γιατί αὐτό μπορεῖ νά λυθεῖ μόνο σέ διεθνή κλίμακα. Δέν ὑποσχόμαστε νά ἀπελευθερώσουμε.., ὅμως λέμε ὅτι μόνο μέ τή μορφή αὐτή (Σοβιέτ ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν) αὐτό εἶναι δυνατό. Καμιά κυβέρνηση, ἐκτός ἀπό τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἐργατῶν γῆς βουλευτῶν. Νά ποῦμε γιά τήν Κομμούνα—δέν θά καταλάβουν. Ὅμως νά ποῦμε ὅτι στή θέση τῆς ἀστυνομίας θά εἶναι τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἐργατῶν γῆς βουλευτῶν, μάθετε νά διευθύνετε, δέν μπορεῖ νά μᾶς ἐμποδίσει κανένας—(θά τό καταλάβουν αὐτό).

Γιά τήν τέχνη διεύθυνσης δέν θά διαβάσεις σέ κανένα βιβλίο. Δοκίμασε, θά κάνεις λάθος, μάθε νά διευθύνεις.

«VI. Στό ἀγροτικό πρόγραμμα μεταφορά τοῦ κέντρου βάρους στά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν ἐργατῶν γῆς.

Δήμευση ὅλων τῶν τσιφλικάδικων γαιῶν.

Ἐθνικοποίηση *ὅλων* τῶν γαιῶν στή χώρα, διάθεση τῆς γῆς ἀπό τά τοπικά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν γῆς καί τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν. Συγκρότηση Σοβιέτ βουλευτῶν ἀπό τούς φτωχούς ἀγρότες. Δημιουργία ἀπό κάθε μεγάλο κτῆμα (μέ ἔκταση ἀπό

100 μέχρι 300 περίπου ντεσιατίνες, ἀνάλογα μέ τίς τοπικές καί ἄλλες συνθῆκες καί κατά τήν κρίση τῶν τοπικῶν ὀργάνων) ὑποδειγματικοῦ νοικοκυριοῦ κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τοῦ Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν ἐργατῶν γῆς καί γιά λογαριασμό τῆς κοινωνίας».

— Τί εἶναι ἀγροτιά; Δέν ξέρουμε, δέν ὑπάρχει στατιστική, ὅμως ξέρουμε ὅτι εἶναι δύναμη.

Ἄν αὐτοί πάρουν τή γῆ — νά εἶστε βέβαιοι ὅτι δέν θά σᾶς τή δόσουν, δέν θά μᾶς ρωτήσουν. Ὁ ἄξονας τοῦ προγράμματος ἀναποδογυρίστηκε, κέντρο βάρους ἔγιναν τά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν ἐργατῶν γῆς. Ἄν δέν κρίνει τήν ἐπανάσταση ὁ ρῶσος ἀγρότης, θά τήν κρίνει ὁ γερμανός ἐργάτης.

Ὁ μουζίκος τοῦ Ταμπόφ...

Γιά 10 στρέμματα πληρωμή δέν χρειάζεται, γιά τή δεύτερη δεκάδα στρεμμάτων 1 ρούβλι, γιά τήν τρίτη 2 ρούβλια. Τή γῆ ἐμεῖς θά τήν πάρουμε καί ὁ τσιφλικάς δέν μπορεῖ πιά νά τήν πάρει πίσω.

Νοικοκυριό πάνω σέ γενική βάση.

Εἶναι ἀπαραίτητο νά συγκροτηθεῖ Σοβιέτ βουλευτῶν ἀπό τούς φτωχούς ἀγρότες. Ὑπάρχει πλούσιος μουζίκος, ὑπάρχει ἐργάτης γῆς. Ἄν ἀκόμη σ᾽αὐτόν δόσεις γῆ, παρόλα αὐτά, αὐτός δέν θά δημιουργήσει νοικοκυριό. Πρέπει νά δημιουργήσουμε ἀπό τά μεγάλα κτήματα ὑποδειγματικά νοικοκυριά μέ ὀργανωμένη τήν οἰκονομία πάνω σέ γενική βάση, τά ὁποῖα θά πρέπει νά τά διευθύνουν τά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν ἐργατῶν γῆς.

Κτήματα μεγάλα ὑπάρχουν.

«VII. Ἄμεση συγχώνευση ὅλων τῶν τραπεζῶν τῆς χώρας σέ μιά πανεθνική τράπεζα καί ἄσκηση ἐλέγχου πάνω σ᾽αὐτήν ἀπό τήν πλευρά τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν».

— Ἡ τράπεζα εἶναι «μορφή κοινωνικῆς λογιστικῆς» (Μάρξ).

— Ὁ πόλεμος διδάσκει νά κάνουμε οἰκονομία, ὅλοι ξέρουν ὅτι οἱ τράπεζες λεηλατοῦν τίς λαϊκές δυνάμεις. Οἱ τράπεζες εἶναι τό νεῦρο, τό κέντρο τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας. Δέν μποροῦμε νά πάρουμε τίς τράπεζες στά χέρια μας, ὅμως προπαγανδίζουμε τή συνένωσή τους κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν.

«VIII. Ὄχι «ἐφαρμογή» τοῦ σοσιαλισμοῦ, σάν *ἄμεσο* καθῆκον μας, ἀλλά πέρασμα ἀμέσως μόνο στόν *ἔλεγχο* ἀπομέρους τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν τῆς κοινωνικῆς παραγωγῆς καί διανομῆς τῶν προϊόντων».

— Ἡ ζωή καί ἡ ἐπανάσταση μεταφέρουν τήν ἐθνοσυνέλευση στή δεύτερη γραμμή. Οἱ νόμοι εἶναι σπουδαῖοι, ὄχι γιατί εἶναι

γραμμένοι στό χαρτί, ἀλλά γιά ἐκείνους πού τούς ἐφαρμόζουν. Δικτατορία προλεταριάτου ὑπάρχει, ἀλλά δέν ξέρουν τί νά τήν κάνουν. Ὁ καπιταλισμός πέρασε στόν κρατικό καπιταλισμό... Μάρξ... μόνο ἐκεῖνο, πού πρακτικά ὡρίμασε...

«IX. Κομματικά καθήκοντα:

1) ἄμεσο συνέδριο τοῦ Κόμματος,
2) τροποποίηση τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος, κυρίως:
   α) σχετικά μέ τόν ἰμπεριαλισμό καί τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο,
   β) σχετικά μέ τή στάση ἀπέναντι στό κράτος καί τό αἴτημά *μας* γιά «κράτος-κομμούνας»*,
   γ) διόρθωση τοῦ προγράμματος-μίνιμουμ πού ἔχει παλιώσει,
3) ἀλλαγή τῆς ὀνομασίας τοῦ Κόμματος**.

X. Ἀνανέωση τῆς Διεθνοῦς.

Πρωτοβουλία δημιουργίας ἐπαναστατικῆς Διεθνοῦς, Διεθνοῦς ἐνάντια στούς *σοσιαλσωβινιστές* καί ἐνάντια στό *«κέντρο»»****.

— *Γενικά συμπεράσματα.*

Τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν δημιουργήθηκε καί ἔχει τεράστια ἐπιροή. Ὅλοι τό συμπαθοῦν ἐνστικτωδῶς. Σ'αὐτό τό θεσμό συνδυάζεται πολύ περισσότερο ἡ ἐπαναστατική σκέψη, παρά σέ ὅλες τίς *ἐπαναστατικές φράσεις*. Ἄν τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν μπορέσει νά πάρει τή διεύθυνση στά χέρια του, ἡ ὑπόθεση τῆς ἐλευθερίας ἐξασφαλίστηκε. Ἄν γράψετε τούς πιό ἰδανικούς νόμους,—ποιός θά τούς ἐφαρμόσει στή ζωή;—Οἱ ἴδιοι οἱ ὑπάλληλοι, ὅμως αὐτοί εἶναι συνδεμένοι μέ τήν ἀστική τάξη.

Μήν «πραγματοποιεῖτε τό σοσιαλισμό»—πρέπει νά λέμε στίς μάζες, ἀλλά—ἐφαρμόστε (;). Ὁ καπιταλισμός προχώρησε μπροστά, ὁ πολεμικός καπιταλισμός δέν εἶναι ἐκεῖνος πού ἦταν πρίν ἀπό τόν πόλεμο.

---

* Δηλαδή τέτιο κράτος, πού πρότυπό του ἔδοσε ἡ Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ.

** Ἀντί «σοσιαλδημοκρατία», πού οἱ ἐπίσημοι ἀρχηγοί της *σ'ὅλο* τόν κόσμο πρόδοσαν τό σοσιαλισμό, περνώντας στήν ἀστική τάξη («ἀμυνίτες» καί ταλαντευόμενοι «καουτσκιστές»), πρέπει νά ὀνομαστοῦμε *Κομμουνιστικό Κόμμα.*

*** «Κέντρο» ὀνομάζεται στή διεθνή σοσιαλδημοκρατία τό ρεῦμα πού ταλαντεύεται ἀνάμεσα στούς σωβινιστές (= «ἀμυνίτες») καί τούς διεθνιστές καί συγκεκριμένα: Κάουτσκι καί Σία στή Γερμανία, Λονγκέ καί Σία στή Γαλλία, Τσχεῖτζε καί Σία στή Ρωσία, Τουράτι καί Σία στήν Ἰταλία, Μακντόναλντ καί Σία στήν Ἀγγλία κτλ.

Μέ βάση τά συμπεράσματα τακτικῆς εἶναι ἀπαραίτητο νά περάσουμε στά πρακτικά βήματα. Εἶναι ἀπαραίτητο νά συγκαλέσουμε ἄμεσα κομματικό συνέδριο, εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀναθεωρήσουμε τό πρόγραμμα. Πολλά πράγματα σ'αὐτό πάλιωσαν. Εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀλλάξουμε τό πρόγραμμα-μίνιμουμ.

Προσωπικά ἐγώ προτείνω νά ἀλλαγεῖ ἡ ὀνομασία τοῦ Κόμματος καί νά ὀνομαστεῖ *Κομμουνιστικό Κόμμα.* Ὁ κόσμος θά καταλάβει τήν ὀνομασία «κομμουνιστικό». Ἡ πλειοψηφία τῶν ἐπίσημων σοσιαλδημοκρατῶν πρόδοσε, πρόδοσε τό σοσιαλισμό... Ὁ Λῆμπκνεχτ εἶναι ὁ μόνος σοσιαλδημοκράτης... Φοβάστε νά μή μείνετε πιστοί στίς παλιές ἀναμνήσεις. Ὅμως γιά νά ἀλλάξουμε τά ἐσώρουχα, πρέπει νά βγάλουμε τό λερωμένο πουκάμισο καί νά φορέσουμε καθαρό. Γιατί νά ἀπορίψουμε τήν πείρα τῆς παγκόσμιας πάλης; Ἡ πλειοψηφία τῶν σοσιαλδημοκρατῶν σέ ὅλο τόν κόσμο πρόδοσε τό σοσιαλισμό καί πέρασε μέ τό μέρος τῶν κυβερνήσεών τους (Σάιντεμαν, Πλεχάνοφ, Γκέντ). Πῶς νά κάνουμε γιά νά συμφωνήσει ὁ Σάιντεμαν... Ἡ ἄποψη αὐτή εἶναι θάνατος γιά τό σοσιαλισμό. Νά στείλουμε ραδιοτηλεγράφημα στόν Σάιντεμαν γιά τό σταμάτημα τοῦ πολέμου... αὐτό εἶναι ἀπάτη.

Ἡ λέξη «σοσιαλδημοκρατία» δέν εἶναι ἀκριβής. Μήν πιάνεστε ἀπό τήν παλιά λέξη πού σάπισε ἐντελῶς. Θέλετε νά χτίσετε νέο κόμμα... καί θά ἔρθουν σέ σᾶς ὅλοι οἱ καταπιεζόμενοι.

Στό Τσίμμερβαλντ καί στό Κίνταλ ὑπερίσχυσε τό κέντρο... «Ραμπότσαγια Γκαζέτα». Θά σᾶς ἀποδείξουμε ὅτι ὅλη ἡ πείρα ἔδειξε... Δηλώνουμε ὅτι σχηματίσαμε τήν ἀριστερά καί ξεκόψαμε μέ τό κέντρο. Ἤ ἐσεῖς μιλᾶτε γιά τή Διεθνή, τότε κάνετε..., ἤ ἐσεῖς...

Τό ρεῦμα τῆς Ἀριστερᾶς τοῦ Τσίμμερβαλντ ὑπάρχει σέ ὅλες τίς χῶρες τοῦ κόσμου. Οἱ μάζες πρέπει νά ξεκαθαρίσουν ὅτι ὁ σοσιαλισμός διασπάστηκε σέ ὅλο τόν κόσμο. Οἱ ἀμυνίτες ἀπαρνήθηκαν τό σοσιαλισμό. Μόνο ὁ Λῆμπκνεχτ... Ὅλο τό μέλλον εἶναι μ'αὐτόν.

Ἀκούω ὅτι στή Ρωσία παρατηρεῖται ἑνωτική τάση, ἕνωση μέ τούς ἀμυνίτες. Αὐτό εἶναι προδοσία τοῦ σοσιαλισμοῦ. Νομίζω ὅτι εἶναι καλύτερο νά μείνω μόνος μου, σάν τόν Λῆμπκνεχτ: ἕνας ἐνάντια στούς 110.

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 7 τοῦ Νοέμβρη 1924 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 255

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ ΣΤΗΝ ΤΩΡΙΝΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ[67]

᾿Επειδή ἔφτασα στήν Πετρούπολη μόλις τή νύχτα τῆς 3 τοῦ ᾿Απρίλη, δέν μποροῦσα φυσικά νά κάνω εἰσήγηση στή συγκέντρωση τῆς 4 τοῦ ᾿Απρίλη γιά τά καθήκοντα τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου παρά μόνο ἐξονόματός μου μέ τήν ἐπιφύλαξη ὅτι δέν εἶμαι ἀρκετά προετοιμασμένος.

Τό μόνο πού μποροῦσα νά κάνω γιά νά διευκολύνω τή δουλιά γιά μένα — καί γιά τούς *καλόπιστους* ἀντιπάλους — ἦταν νά προετοιμάσω *γραπτές* θέσεις. Τίς διάβασα καί τίς ἔδοσα στόν σ. Τσερετέλι. Τίς διάβασα πολύ ἀργά καί *δυό φορές:* πρῶτα στή συγκέντρωση τῶν μπολσεβίκων καί ὕστερα σέ κοινή συγκέντρωση τῶν μπολσεβίκων καί τῶν μενσεβίκων.

Δημοσιεύω τίς προσωπικές μου αὐτές θέσεις, συνοδεύοντάς τις μόνο μέ πολύ σύντομες ἐπεξηγηματικές παρατηρήσεις, πού ἀναπτύχθηκαν πολύ πιό λεπτομερειακά στήν εἰσήγηση.

ΘΕΣΕΙΣ

1. Στή στάση μας ἀπέναντι στόν πόλεμο, πού ἀπό τήν πλευρά τῆς Ρωσίας καί μέ τή νέα κυβέρνηση τοῦ Λβόφ καί Σίας παραμένει ἀναμφισβήτητα ληστρικός, ἰμπεριαλιστικός πόλεμος, ἐξαιτίας τοῦ καπιταλιστικοῦ χαρακτήρα αὐτῆς τῆς κυβέρνησης, εἶναι ἀπαράδεκτες καί οἱ παραμικρές παραχωρήσεις στόν «ἐπαναστατικό ἀμυνιτισμό».

Γιά ἕναν ἐπαναστατικό πόλεμο, πού πραγματικά δικαιολογεῖ τόν ἐπαναστατικό ἀμυνιτισμό, τό συνειδητό προλεταριάτο μπορεῖ νά συμφωνήσει μόνο μέ τόν ὅρο: α) περάσματος τῆς ἐξουσίας στά χέρια τοῦ προλεταριάτου καί τῶν πιό φτωχῶν

τμημάτων τῆς ἀγροτιᾶς πού κλίνουν πρός αὐτό· β) παραίτησης ἀπό ὅλες τίς προσαρτήσεις στήν πράξη καί ὄχι στά λόγια· γ) ὁλοκληρωτικῆς ρήξης στήν πράξη μέ ὅλα τά συμφέροντα τοῦ κεφαλαίου.

Παίρνοντας ὑπόψη τήν ἀναμφισβήτητη καλοπιστία τῶν πλατιῶν στρωμάτων τῶν μαζικῶν ἐκπροσώπων τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀμυνιτισμοῦ, πού παραδέχονται τόν πόλεμο μόνο ἀπό ἀνάγκη καί ὄχι χάρη τῶν κατακτήσεων, παίρνοντας ὑπόψη τήν ἐξαπάτησή τους ἀπό τήν ἀστική τάξη, πρέπει νά τούς ἐξηγοῦμε τό λάθος τους πολύ διεξοδικά, ἐπίμονα καί ὑπομονητικά, νά τούς ἐξηγοῦμε τήν ἀδιάρηκτη σύνδεση τοῦ κεφαλαίου μέ τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, νά τούς ἀποδείχνουμε ὅτι χωρίς τήν ἀνατροπή τοῦ κεφαλαίου ὁ πόλεμος *δέν μπορεῖ* νά τελειώσει μέ μιά εἰρήνη ἀληθινά δημοκρατική, ὄχι ἐξαναγκαστική.

᾿Οργάνωση τῆς πιό πλατιᾶς προπαγάνδας αὐτῆς τῆς ἄποψης στό μάχιμο στρατό.

Συναδέλφωση.

2. ῾Η ἰδιομορφία τῆς σημερινῆς στιγμῆς στή Ρωσία βρίσκεται στό *πέρασμα* ἀπό τό πρῶτο στάδιο τῆς ἐπανάστασης πού ἔδοσε τήν ἐξουσία στήν ἀστική τάξη ἐξαιτίας τῆς ἀνεπαρκοῦς συνειδητότητας καί ὀργάνωσης τοῦ προλεταριάτου, *στό δεύτερο* στάδιό της πού πρέπει νά δόσει τήν ἐξουσία στά χέρια τοῦ προλεταριάτου καί τῶν φτωχῶν στρωμάτων τῆς ἀγροτιᾶς.

Τό πέρασμα αὐτό χαρακτηρίζεται, ἀπό τό ἕνα μέρος, ἀπό ἕνα μέγιστο ὅριο νομιμότητας (ἀπό ὅλες τίς ἐμπόλεμες χῶρες ἡ Ρωσία εἶναι *σήμερα* ἡ πιό ἐλεύθερη χώρα στόν κόσμο), ἀπό τό ἄλλο μέρος, ἀπό τήν ἔλλειψη βίας πάνω στίς μάζες καί, τέλος, ἡ ἀνεπίγνωστα καλόπιστη στάση τῶν μαζῶν ἀπέναντι στήν κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν, τῶν χειρότερων ἐχθρῶν τῆς εἰρήνης καί τοῦ σοσιαλισμοῦ.

῾Η ἰδιομορφία αὐτή ἀπαιτεῖ ἀπό μᾶς ἱκανότητα προσαρμογῆς στίς *ἰδιαίτερες* συνθῆκες τῆς κομματικῆς δουλιᾶς μέσα στίς πρωτάκουστα πλατιές μάζες τοῦ προλεταριάτου, πού μόλις τώρα ξύπνησαν στήν πολιτική ζωή.

3. Καμιά ὑποστήριξη στήν Προσωρινή κυβέρνηση, νά ἐξηγοῦμε ὅτι εἶναι πέρα γιά πέρα ψεύτικες ὅλες οἱ ὑποσχέσεις της, ἰδιαίτερα ἡ ὑπόσχεση γιά παραίτηση ἀπό τίς προσαρτήσεις. Ξεσκέπασμα, ἀντί τῆς ἀπαράδεκτης «ἀπαίτησης» — πού σπέρνει αὐταπάτες — *νά πάψει* ἡ κυβέρνηση *αὐτή*, κυβέρνηση καπιταλιστῶν, νά εἶναι ἰμπεριαλιστική.

4. ᾿Αναγνώριση τοῦ γεγονότος ὅτι στά περισσότερα Σοβιέτ

τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν τό Κόμμα μας εἶναι μειοψηφία, καί γιά τήν ὥρα ἀποτελεῖ ἀδύνατη μειοψηφία, ἀπέναντι στό *συνασπισμό ὅλων* τῶν μικροαστικῶν, ὀπορτουνιστικῶν στοιχείων, πού πέφτουν κάτω ἀπό τήν ἐπιροή τῆς ἀστικῆς τάξης καί πού διοχετεύουν τήν ἐπιροή της στό προλεταριάτο, ἀπό τούς λαϊκούς σοσιαλιστές καί τούς σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες ὥς τήν 'Οργανωτική 'Επιτροπή (Τσχεΐτζε, Τσερετέλι κτλ.), τόν Στεκλόφ κτλ. κτλ.

Νά ἐξηγήσουμε στίς μάζες ὅτι τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν εἶναι ἡ *μόνη δυνατή* μορφή ἐπαναστατικῆς κυβέρνησης καί ὅτι γι'αὐτό, ὅσο ἡ κυβέρνηση *αὐτή* θά βρίσκεται κάτω ἀπό τήν ἐπιροή τῆς ἀστικῆς τάξης, τό καθῆκον μας μπορεῖ νά εἶναι μόνο ἡ ὑπομονητική, συστηματική, ἐπίμονη καί προσαρμοσμένη στίς πρακτικές ἰδιαίτερα ἀνάγκες τῶν μαζῶν, *ἐξήγηση* τῶν λαθῶν τῆς τακτικῆς τους.

Ὅσο εἴμαστε μειοψηφία, δουλιά μας εἶναι νά κάνουμε κριτική καί ἐξήγηση τῶν λαθῶν, προπαγανδίζοντας ταυτόχρονα τήν ἀνάγκη νά περάσει ὅλη ἡ κρατική ἐξουσία στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, ἔτσι πού οἱ μάζες μέ τήν πείρα τους νά ἀπαλλαγοῦν ἀπό τά λάθη τους.

5. Ὄχι κοινοβουλευτική δημοκρατία—ἐπιστροφή ἀπό τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν σ'αὐτή θά ἦταν βῆμα πρός τά πίσω,—ἀλλά δημοκρατία τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, τῶν ἐργατῶν γῆς καί τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν σέ ὅλη τή χώρα, ἀπό τά κάτω ὥς τά πάνω.

Κατάργηση τῆς ἀστυνομίας, τοῦ στρατοῦ, τῆς ὑπαλληλίας*.

Ἡ ἀμοιβή ὅλων τῶν ὑπαλλήλων, πού θά εἶναι ὅλοι τους αἱρετοί καί ἀνακλητοί σέ κάθε στιγμή, νά μήν ξεπερνᾶ τή μέση ἀμοιβή ἑνός καλοῦ ἐργάτη.

6. Στό ἀγροτικό πρόγραμμα μεταφορά τοῦ κέντρου βάρους στά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν ἐργατῶν γῆς.

Δήμευση ὅλων τῶν γαιῶν τῶν τσιφλικάδων.

'Εθνικοποίηση *ὅλων* τῶν γαιῶν τῆς χώρας, διάθεση τῆς γῆς ἀπό τά τοπικά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν γῆς καί τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν. Συγκρότηση Σοβιέτ βουλευτῶν ἀπό τούς φτωχούς ἀγρότες. Δημιουργία ἀπό κάθε μεγάλο κτῆμα (μέ ἔκταση ἀπό 100 ὥς 300 περίπου ντεσιατίνες, ἀνάλογα μέ τίς τοπικές καί ἄλλες συνθῆκες καί κατά τήν κρίση τῶν τοπικῶν ὀργάνων) ἑνός

* Δηλ. ἀντικατάσταση τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ μέ τό γενικό ἐξοπλισμό τοῦ λαοῦ.

ὑποδειγματικοῦ νοικοκυριοῦ κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τοῦ Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν ἐργατῶν γῆς καί γιά λογαριασμό τῆς κοινωνίας.

7. Ἄμεση συγχώνευση ὅλων τῶν τραπεζῶν τῆς χώρας σέ μιά πανεθνική τράπεζα καί ἄσκηση ἐλέγχου πάνω σ'αὐτή ἀπό τήν πλευρά τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν.

8. Ὄχι «ἐφαρμογή» τοῦ σοσιαλισμοῦ, σάν *ἄμεσο* καθῆκον μας, ἀλλα πέρασμα ἀμέσως μόνο στόν *ἔλεγχο* τῆς κοινωνικῆς παραγωγῆς καί τῆς διανομῆς τῶν προϊόντων ἀπομέρους τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν.

9. Κομματικά καθήκοντα:

α) ἄμεσο συνέδριο τοῦ Κόμματος,

β) ἀλλαγή τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος, κυρίως:

1) σχετικά μέ τόν ἰμπεριαλισμό καί τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο,

2) σχετικά μέ τή στάση ἀπέναντι στό κράτος καί τό *δικό μας* αἴτημα γιά «κράτος-κομμούνα»*,

3) διόρθωση τοῦ προγράμματός μας μίνιμουμ πού ἔχει παλιώσει,

γ) ἀλλαγή τῆς ὀνομασίας τοῦ Κόμματος**.

10. Ἀνανέωση τῆς Διεθνοῦς.

Πρωτοβουλία δημιουργίας ἐπαναστατικῆς Διεθνοῦς, Διεθνοῦς ἐνάντια στούς *σοσιαλσωβινιστές* καί ἐνάντια στό «κέντρο»***.

Γιά νά καταλάβει ὁ ἀναγνώστης γιατί χρειάστηκε νά ὑπογραμμίσω ἰδιαίτερα, σάν σπάνια ἐξαίρεση, τήν «περίπτωση» τῶν καλόπιστων ἀντιπάλων, τόν καλῶ νά συγκρίνει τήν παρακάτω ἀντίρηση τοῦ κυρίου Γκόλντενμπεργκ μέ τίς θέσεις αὐτές: ὁ Λένιν «ἔστησε τή σημαία τοῦ ἐμφύλιου πολέμου στίς γραμμές τῆς ἐπαναστατικῆς δημοκρατίας» (ἡ περικοπή πάρθηκε ἀπό τή «Γεντίνστβο»[68] τοῦ κ. Πλεχάνοφ, ἀρ. φύλ. 5).

Ἀλήθεια, δέν εἶναι μαργαριτάρι;

---

* Δηλαδή τέτιο κράτος πού πρότυπό του ἔδοσε ἡ Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ.

** Ἀντί «σοσιαλδημοκρατία», πού οἱ ἐπίσημοι ἡγέτες της *σ'ὅλο* τόν κόσμο πρόδοσαν τό σοσιαλισμό, περνώντας στήν ἀστική τάξη («ἀμυνίτες» καί ταλαντευόμενοι «καουτσκιστές»), πρέπει νά ὀνομαστοῦμε *Κομμουνιστικό Κόμμα*.

*** «Κέντρο» ὀνομάζεται στή διεθνή σοσιαλδημοκρατία τό ρεῦμα πού ταλαντεύεται ἀνάμεσα στούς σωβινιστές (= «ἀμυνίτες») καί τούς διεθνιστές, καί συγκεκριμένα: ὁ Κάουτσκι καί Σία στή Γερμανία, ὁ Λονγκέ καί Σία στή Γαλλία, ὁ Τσχεΐτζε καί Σία στή Ρωσία, ὁ Τουράτι καί Σία στήν Ἰταλία, ὁ Μακντόναλντ καί Σία στήν Ἀγγλία κτλ.

Ἐγώ γράφω, διαβάζω, ἐξηγῶ λεπτομερειακά ὅτι: «λόγω τῆς ἀναμφισβήτητης καλοπιστίας τῶν *πλατιῶν* στρωμάτων τῶν *μαζικῶν* ἐκπροσώπων τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀμυνιτισμοῦ... λόγω τῆς ἐξαπάτησής τους ἀπό τήν ἀστική τάξη, πρέπει νά ἐξηγοῦμε τό λάθος τους *πολύ* διεξοδικά, ἐπίμονα καί *ὑπομονητικά...*».

Μά οἱ κύριοι τῆς ἀστικῆς τάξης, πού αὐτοαποκαλοῦνται σοσιαλδημοκράτες καί πού *δέν* ἀνήκουν οὔτε στά *πλατιά* στρώματα, οὔτε στούς *μαζικούς* ἐκπροσώπους τοῦ ἀμυνιτισμοῦ, μεταδίδουν μέ ἐλαφριά καρδιά τίς ἀπόψεις μου, διατυπώνοντάς τις ἔτσι: «ἔστησε» (!) τή σημαία (!) τοῦ ἐμφύλιου πολέμου (γι᾽αὐτόν δέν ὑπάρχει οὔτε λέξη στίς θέσεις, δέν ὑπῆρχε οὔτε λέξη στήν εἰσήγηση!) «στίς γραμμές (!!) τῆς ἐπαναστατικῆς δημοκρατίας...».

Τί εἶναι αὐτό; Σέ τί διαφέρει ἀπό τήν πογκρομική ζύμωση; ἀπό τή «Ρούσκαγια Βόλια»[69];

Ἐγώ γράφω, διαβάζω, ἐξηγῶ λεπτομερειακά ὅτι: «τά Σοβιέτ τῶν Ε.Β. εἶναι ἡ *μόνη δυνατή* μορφή ἐπαναστατικῆς κυβέρνησης καί ὅτι γι᾽αὐτό τό καθῆκον μας μπορεῖ νά εἶναι μόνο ἡ ὑπομονητική, συστηματική, ἐπίμονη καί προσαρμοσμένη στίς πρακτικές ἰδιαίτερα ἀνάγκες τῶν μαζῶν, *ἐξήγηση* τῶν λαθῶν τῆς τακτικῆς τους...».

Μά ὁρισμένου εἴδους ἀντίπαλοι παρουσιάζουν τίς ἀπόψεις μου σάν ἔκκληση γιά «ἐμφύλιο πόλεμο στίς γραμμές τῆς ἐπαναστατικῆς δημοκρατίας»!!

Ἐπιτέθηκα ἐνάντια στήν Προσωρινή κυβέρνηση, γιατί *δέν* καθόρισε οὔτε σύντομη, οὔτε γενικά μιά ὁποιαδήποτε προθεσμία γιά τή σύγκληση τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης, προσπαθώντας νά ξεφύγει μέ ὑποσχέσεις. Ἀπόδειξα πώς *δίχως* τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί τῶν στρατιωτῶν βουλευτῶν ἡ σύγκληση τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης δέν εἶναι ἐξασφαλισμένη, ἡ ἐπιτυχία της εἶναι ἀδύνατη.

Μοῦ ἀποδίδουν τή γνώμη ὅτι εἶμαι τάχα ἐνάντια στήν ἄμεση σύγκληση τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης!!!

Θά τά ἔλεγα αὐτά «παραληρήματα», ἄν δεκαετίες πολιτικοῦ ἀγώνα δέν μέ εἶχαν διδάξει νά θεωρῶ σπάνια ἐξαίρεση τήν καλοπιστία τῶν ἀντιπάλων.

Ὁ κ. Πλεχάνοφ ὀνόμασε στήν ἐφημερίδα του τό λόγο μου «παραλήρημα». Πολύ καλά, κύριε Πλεχάνοφ! Κοιτάξτε, ὅμως, πόσο εἶστε χοντροκομμένος, ἀδέξιος καί ἐπιπόλαιος στήν πολεμική σας. Ἄν ὁ λόγος μου ἦταν ἕνα δίωρο παραλήρημα, τότε πῶς ἀνέχτηκαν τό «παραλήρημα» αὐτό ἑκατοντάδες ἀκροατές;

Παρακάτω. Γιατί ή έφημερίδα σας άφιερώνει ολόκληρη στήλη γιά ένα «παραλήρημα»; Δέν μᾶς τά λέτε καλά, κ. Πλεχάνοφ, καθόλου καλά δέν μᾶς τά λέτε.

Εἶναι πολύ πιό εὔκολο, βέβαια, νά φωνάζεις, νά βρίζεις, νά ὠρύεσαι, παρά νά προσπαθήσεις νά ἐκθέσεις, νά ἐξηγήσεις, νά θυμηθεῖς *πῶς* σκέπτονταν ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς τό 1871, τό 1872, τό 1875 γιά τήν πείρα τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ[70] καί γιά τό *τί λογῆς* κράτος χρειάζεται στό προλεταριάτο.

Ὁ πρώην μαρξιστής κ. Πλεχάνοφ δέν θέλει, φαίνεται, νά θυμᾶται τό μαρξισμό.

Ἐγώ παράθεσα τά λόγια τῆς Ρόζας Λούξεμπουργκ, πού στίς 4 Αὐγούστου 1914 ἀποκάλεσε τή *γερμανική* σοσιαλδημοκρατία «πτῶμα πού βρωμάει». Καί οἱ κ.κ. Πλεχάνοφ, Γκόλντενμπεργκ καί Σία «θίγονται»... γιά λογαριασμό τίνος; γιά λογαριασμό τῶν *γερμανῶν* σωβινιστῶν, πού τούς ἀποκάλεσαν σωβινιστές!

Τά μπέρδεψαν οἱ καϋμένοι οἱ ρῶσοι σοσιαλσωβινιστές, σοσιαλιστές στά λόγια, σωβινιστές στήν πράξη.

Γράφτηκε στίς 4 καί 5 (17 καί 18) τοῦ Ἀπρίλη 1917

Δημοσιεύτηκε στίς 7 τοῦ Ἀπρίλη 1917 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 26
Ὑπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΠΩΣ ΦΤΑΣΑΜΕ[71]

Στό σοσιαλιστικό Τύπο ἤδη δημοσιεύτηκαν εἰδήσεις ὅτι ἡ ἀγγλική καί ἡ γαλλική κυβέρνηση ἀρνήθηκαν νά ἐπιτρέψουν στούς διεθνιστές πολιτικούς πρόσφυγες νά γυρίσουν στή Ρωσία.

Οἱ 32 πολιτικοί πρόσφυγες πού ἔφτασαν ἐδῶ καί πού ἀνήκουν σέ διάφορα κόμματα (ἀνάμεσά τους εἶναι 19 μπολσεβίκοι, 6 μπουντιστές, 3 ὀπαδοί τῆς διεθνιστικῆς παρισινῆς ἐφημερίδας «Νάσε Σλόβο»[72]), θεωροῦν χρέος τους νά φέρουν σέ δημοσιότητα τά παρακάτω:

Ἔχουμε στή διάθεσή μας μιά σειρά ἔγγραφα, πού θά τά φέρουμε στή δημοσιότητα μόλις τά λάβουμε ἀπό τή Στοκχόλμη (τά ἀφήσαμε ἐπειδή στά σουηδορωσικά σύνορα ἁλωνίζουν οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ἀγγλικῆς κυβέρνησης) καί πού θά δείξουν σέ ὅλους τό θλιβερό ρόλο πού παίζουν στό ζήτημα αὐτό οἱ «συμμαχικές» κυβερνήσεις πού ἀναφέραμε[73]. Στό σημεῖο αὐτό θά προσθέσουμε μόνο τά παρακάτω: ἡ ἐπιτροπή τῆς Ζυρίχης γιά τόν ἐπαναπατρισμό τῶν πολιτικῶν προσφύγων, στήν ὁποία παίρνουν μέρος ἀντιπρόσωποι 23 ὁμάδων (ἀνάμεσά τους εἶναι ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή, ἡ Ὀργανωτική Ἐπιτροπή, οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες, ἡ Μπούντ[74] κτλ.), μέ ὁμόφωνη ἀπόφασή της διαπίστωσε δημοσία τό γεγονός ὅτι ἡ ἀγγλική κυβέρνηση ἀποφάσισε νά ἐμποδίσει τούς διεθνιστές πολιτικούς πρόσφυγες νά γυρίσουν στήν πατρίδα τους καί νά πάρουν μέρος στόν ἀγώνα ἐνάντια στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο.

Ἡ πρόθεση αὐτή τῆς ἀγγλικῆς κυβέρνησης ἔγινε φανερή στούς πολιτικούς πρόσφυγες ἀπό τίς πρῶτες ἤδη μέρες τῆς ἐπανάστασης. Τότε σέ μιά σύσκεψη τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Κόμματος τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν (Μ. Α. Νατανσόν), τῆς Ὀργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΣΔΕΚΡ (Λ. Μάρτοφ) καί τῆς

Μπούντ (Κοσόβσκι) γεννήθηκε τό σχέδιο (τό πρότεινε ὁ Λ. Μάρτοφ) νά πετύχουμε τό πέρασμα τῶν πολιτικῶν προσφύγων μέσω Γερμανίας, ἀνταλλάσσοντάς τους μέ γερμανούς καί αὐστριακούς αἰχμαλώτους πού κρατοῦνται στή Ρωσία.

Μ'αὐτό τό πνεῦμα στάλθηκαν στή Ρωσία πολλά τηλεγραφήματα, καί ταυτόχρονα, μέσω τῶν ἐλβετῶν σοσιαλιστῶν, ἔγιναν διαβήματα γιά τήν πραγματοποίηση αὐτοῦ τοῦ σχεδίου.

Τά τηλεγραφήματα πού στάλθηκαν στή Ρωσία κατακρατήθηκαν, ὅπως φαίνεται, ἀπό τήν Προσωρινή ἐπαναστατική κυβέρνηση τῆς χώρας μας (ἤ ἀπό τούς ὀπαδούς της).

'Αφοῦ περιμέναμε δυό βδομάδες ἀπάντηση ἀπό τή Ρωσία, ἀποφασίσαμε νά ἐφαρμόσουμε μόνοι μας τό σχέδιο πού προαναφέραμε (οἱ ἄλλοι πολιτικοί πρόσφυγες ἀποφάσισαν νά περιμένουν, πιστεύοντας πώς δέν ἔχει ἀκόμη ἀποδειχτεῖ ὅτι ἡ Προσωρινή κυβέρνηση δέν θά πάρει, τελικά, μέτρα γιά τήν ἐπάνοδο ὅλων τῶν πολιτικῶν προσφύγων).

'Η ὑπόθεση βρισκόταν στά χέρια τοῦ ἐλβετοῦ διεθνιστῆ-σοσιαλιστῆ Φρίτς Πλάττεν, πού ὑπόγραψε συγκεκριμένη γραπτή συμφωνία μέ τό γερμανό πρεσβευτή στήν 'Ελβετία. Τό κείμενο τῶν ὅρων θά τό δημοσιεύσουμε. Τά κύρια σημεῖα τῆς συμφωνίας εἶναι: 1) 'Αναχωροῦν ὅλοι οἱ πολιτικοί πρόσφυγες, ἀνεξάρτητα ἀπό τίς ἀπόψεις τους γιά τόν πόλεμο. 2) Τό βαγόνι πού μεταφέρει τούς πολιτικούς πρόσφυγες ἀπολαμβάνει δικαίωμα ἑτεροδικίας, κανένας δέν ἔχει τό δικαίωμα νά μπαίνει στό βαγόνι χωρίς τήν ἄδεια τοῦ Πλάττεν. Κανένας ἔλεγχος, οὔτε στά διαβατήρια, οὔτε στίς ἀποσκευές. 3) Οἱ ἀναχωροῦντες ἀναλαμβάνουν τήν ὑποχρέωση νά κάνουν ζύμωση στή Ρωσία γιά τήν ἀνταλλαγή τῶν πολιτικῶν προσφύγων πού ἐπιτράπηκε ἡ ἐπάνοδός τους, μέ ἀντίστοιχο ἀριθμό αὐστρογερμανῶν πού κρατοῦνται ἐκεῖ.

"Ολες οἱ ἀπόπειρες τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατικῆς πλειοψηφίας νά ἐπικοινωνήσει μέ τούς ἀναχωροῦντες πολιτικούς πρόσφυγες ἀποκρούστηκαν ἀπό τούς τελευταίους κατηγορηματικά. Σέ ὅλη τή διαδρομή τό βαγόνι συνοδευόταν ἀπό τόν Πλάττεν. 'Ο Πλάττεν ἀποφάσισε νά ταξιδέψει μαζί μας ὥς τήν Πετρούπολη, ἀλλά τόν κράτησαν στά ρωσικά σύνορα (Τόρνεο). "Ας ἐλπίσουμε, μόνο προσωρινά. "Ολες οἱ διαπραγματεύσεις ἔγιναν μέ τή συμμετοχή καί τήν πλήρη ἀλληλεγγύη πολλῶν ξένων σοσιαλιστῶν-διεθνιστῶν. Τό πρωτόκολλο γιά τό ταξίδι ὑπογράφηκε ἀπό δυό γάλλους σοσιαλιστές: τόν Λοριό καί τόν Γκιλμπό καί ἀπό τό σοσιαλιστή τῆς ὁμάδας τοῦ Λῆμπκνεχτ

(Χαρτστάιν), τόν ἐλβετό σοσιαλιστή Πλάττεν, τόν πολωνό σοσιαλδημοκράτη Μπρόνσκι, τούς σουηδούς σοσιαλδημοκράτες βουλευτές Λιντχάγκεν, Κάρλσον, Στριόμ, Τοῦρε Νέρμαν καί ἄλλους.

«Ἄν ὁ Κάρλ Λῆμπκνεχτ ἦταν σήμερα στή Ρωσία, οἱ Μιλιουκόφ θά τόν ἄφηναν πρόθυμα νά πάει στή Γερμανία· οἱ Μπέτμαν-Χόλβεγκ ἀφήνουν ἐσᾶς, τούς ρώσους διεθνιστές, νά πᾶτε στή Ρωσία. Καθῆκον σας εἶναι νά πᾶτε στή Ρωσία καί νά παλέψετε ἐκεῖ ἐνάντια καί στό γερμανικό καί στό ρωσικό ἰμπεριαλισμό». Αὐτά μᾶς εἶπαν οἱ παραπάνω σύντροφοι-διεθνιστές. Νομίζουμε ὅτι εἶχαν δίκιο. Γιά τό ταξίδι μας θά κάνουμε ἔκθεση στήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν. Ἐλπίζουμε ὅτι ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή θά πετύχει τήν ἀπελευθέρωση ἀντίστοιχου ἀριθμοῦ κρατουμένων καί σέ πρώτη σειρά τοῦ ἐπιφανῆ αὐστριακοῦ σοσιαλιστῆ Ὄττο Μπάουερ καί ὅτι θά πετύχει τήν ἐπάνοδο στή Ρωσία ὅλων τῶν πολιτικῶν προσφύγων, καί ὄχι μόνο τῶν σοσιαλπατριωτῶν. Ἐλπίζουμε ὅτι ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή θά βάλει τέρμα καί στήν πρωτάκουστη κατάσταση, νά μήν ἀφήνεται δηλαδή νά πάει στό ἐξωτερικό καμιά ἐφημερίδα ἀριστερότερη ἀπό τή «Ρέτς»[75] καί νά μήν ἐπιτρέπεται νά φτάσει στόν Τύπο τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀκόμη καί τό διάγγελμα τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν πρός τούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν.

Γράφτηκε στίς 4 (17) τοῦ Ἀπρίλη 1917

Δημοσιεύτηκε στίς 5 τοῦ Ἀπρίλη 1917 στίς ἐφημερίδες «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 24 καί «Ἰσβέστιγια», ἀρ. φύλ. 32

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα», πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Ἰσβέστιγια»

ΛΟΓΟΣ
ΣΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ 4 (17) ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1917 ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΒΑΣΗ ΜΕΣΩ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ

Γιά νά βάλουμε τέρμα στό ψέμα πού διαδίδει ὁ ἀστικός Τύπος εἶναι ἀπαραίτητο νά πάρουμε τήν ἀπόφαση πού πρότεινε ὁ σ. Ζηνόβιεφ. Προτείνει νά δηλώσουμε ὅπως ἐπιτραπεῖ νά περάσουν οἱ πολιτικοί πρόσφυγες ὅλων τῶν ρευμάτων. Ἐμεῖς δέν πήραμε καμιά ὑποχρέωση. Ὑποσχεθήκαμε μόνο ὅτι μόλις γυρίσουμε θά ἀπευθυνθοῦμε πρός τούς ἐργάτες, ὅπως συμβάλλουν νά γίνει ἀνταλλαγή. Ἄν ἐσεῖς ἀναγνωρίσετε σάν σωστή τήν ἀνταλλαγή, μ᾿αὐτό θά ἀναιρέσετε τό ψεῦδος. Σέ ἀντίθετη περίπτωση, θά δόσετε τροφή γιά συκοφαντικές ἐπινοήσεις καί συκοφαντίες...

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό βιβλίο «Τό Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν. Πρακτικά»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου

ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΑΡΘΡΟΥ Ή ΛΟΓΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗ ΤΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ

(1) Μᾶς ἀπειλεῖ οἰκονομική καταστροφή. *Γι'αὐτό* εἶναι λάθος τό νά βγάλει κανείς ἀπό τή μέση τήν ἀστική τάξη.

(Αὐτό εἶναι ἀστικό συμπέρασμα. Όσο πιό κοντά εἶναι ἡ καταστροφή, τόσο ἐπιτακτικότερη γίνεται ἡ ἀνάγκη τῆς ἀπομάκρυνσης τῆς ἀστικῆς τάξης.)

(2) Τό προλεταριάτο εἶναι ἀνοργάνωτο, ἀδύνατο, δέν εἶναι συνειδητό.

(Σωστό. Γι'αὐτό ὁλόκληρο τό καθῆκον συνίσταται στήν πάλη ἐνάντια στούς *μικροαστούς* ἐκείνους ἡγέτες, τούς λεγόμενους σοσιαλδημοκράτες (Τσχεΐτζε, Τσερετέλι, Στεκλόφ), πού ἀποκοιμίζουν τίς μάζες, καλλιεργώντας σ'αὐτές τήν ἐμπιστοσύνη πρός τήν ἀστική τάξη.

Όχι ἕνωση μέ αὐτούς τούς μικροαστούς (Τσχεΐτζε, Στεκλόφ, Τσερετέλι), μά *συντριβή* αὐτῆς τῆς σοσιαλδημοκρατίας, *πού χαντακώνει* τήν ἐπανάσταση τοῦ προλεταριάτου.)

(3) Σέ τοῦτο τό στάδιο ἡ ἐπανάσταση εἶναι ἀστική. Γι'αὐτό δέν χρειάζεται «σοσιαλιστικό πείραμα».

(Ὁ συλλογισμός αὐτός εἶναι πέρα γιά πέρα ἀστικός. Γιά «σοσιαλιστικό πείραμα» δέν μιλάει κανείς. Ἡ συγκεκριμένη, ἡ μαρξιστική θέση ἀπαιτεῖ τώρα ὄχι μόνο ὑπολογισμό τῶν τάξεων, μά καί τῶν θεσμῶν.)

Οἱ κύριοι στραγγαλιστές τῆς ἐπανάστασης μέ γλυκόλογα (Τσχεΐτζε, Τσερετέλι, Στεκλόφ) σέρνουν τήν ἐπανάσταση πρός τά πίσω, *ἀ π ό* τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν *στή* «μονοκρατορία» τῆς ἀστικῆς τάξης, στή συνηθισμένη-ἀστική κοινοβουλευτική δημοκρατία.

Ἐμεῖς πρέπει ἐπιδέξια, προσεκτικά, μέ τό φώτισμα τῶν μυα-

λῶν νά ὁδηγοῦμε τό προλεταριάτο καί τή φτωχή ἀγροτιά *μπροστά*, ἀπό τή «δυαδική ἐξουσία» *στήν πλήρη κυριαρχία* τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, κι᾽αὐτό ἀκριβῶς εἶναι ἡ Κομμούνα μέ τήν ἔννοια πού τῆς δίνει ὁ Μάρξ, μέ τήν ἔννοια τῆς πείρας τοῦ 1871.

Τό ζήτημα δέν βρίσκεται στό πόσο γρήγορα θά βαδίσουμε, ἀλλά πρός τά ποῦ νά βαδίσουμε.

Τό ζήτημα δέν βρίσκεται στό ἄν οἱ ἐργάτες εἶναι προετοιμασμένοι, ἀλλά στό *πῶς* καί γιά *ποιό σκοπό* νά τούς προετοιμάσουμε.

᾽Επειδή τά διαγγέλματα καί οἱ ἐκκλήσεις τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν γιά τόν πόλεμο κτλ. εἶναι μιά ὁλότελα κούφια καί γεμάτη ψευτιά μικροαστική φλυαρία, πού μόνο ἀποκοιμίζει τό λαό, τό καθῆκον μας γι᾽αὐτό πάνω ἀπ᾽ὅλα εἶναι, ὅπως τό εἶπα ἤδη, νά φωτίσουμε τά μυαλά, νά λυτρώσουμε τίς μάζες ἀπό τήν *ἀστική* ἐπιροή τῶν Τσχεΐτζε, Στεκλόφ, Τσερετέλι καί Σίας.

῾Ο «ἐπαναστατικός ἀμυνιτισμός» τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, δηλ. τῶν Τσχεΐτζε, Τσερετέλι καί Στεκλόφ, εἶναι ἑκατό φορές πιό ἐπιζήμιος, γιατί εἶναι σωβινιστικό ρεῦμα σκεπασμένο μέ γλυκόλογα, *προσπάθεια* συμφιλίωσης τῶν μαζῶν μέ τήν Προσωρινή ἐπαναστατική κυβέρνηση.

῾Η καθυστερημένη, ἡ χωρίς συνειδητότητα, ἡ ἐξαπατώμενη ἀπό τούς κ.κ. Τσχεΐτζε, Τσερετέλι, Στεκλόφ καί Σία μάζα δέν καταλαβαίνει ὅτι ὁ πόλεμος εἶναι συνέχιση τῆς πολιτικῆς, ὅτι τούς πολέμους τούς διεξάγουν *οἱ κυβερνήσεις*.

Πρέπει νά ἐξηγοῦμε ὅτι ὁ «λαός» μπορεῖ νά βάλει τέρμα στόν πόλεμο ἤ νά ἀλλάξει τό χαρακτήρα του μόνο ἄν ἀλλάξει τόν *ταξικό χαρακτήρα* τῆς κυβέρνησης.

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 4 καί 12
(17 καί 25) τοῦ ᾽Απρίλη 1917

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Γενάρη
1933 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα»,
ἀρ. φύλ. 21

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό χειρόγραφο

ΔΥΟ ΚΟΣΜΟΙ

Οἱ ἐφημερίδες τῶν καπιταλιστῶν, σάν τή «Ρέτς» καί τή «Νόβογε Βρέμια»[76], δημοσίευσαν ἄρθρα ἐνάντια στό πέρασμά μας μέσω Γερμανίας, κάνοντας σκοτεινούς ὑπαινιγμούς: δέν βοηθᾶνε ἄραγε αὐτοί πού ἦρθαν τούς γερμανούς ἰμπεριαλιστές*;

Ἡ ἐφημερίδα «Ἰσβέστιγια Σοβέτα Ραμπότσιχ ί Σολντάτσκιχ Ντεπουτάτοφ»[77] ἀναδημοσιεύει *ὁλόκληρη* τήν ἔκθεση, πού δημοσιεύτηκε χθές στήν ἐφημερίδα «Πράβντα»** καί πού ὑποβλήθηκε στήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, *τήν πρώτη ἤδη* μέρα μετά τήν ἄφιξή μας. Ἐκτός ἀπό τήν ἔκθεση, ἡ «Ἰσβέστιγια» δημοσιεύει καί τήν ἀπόφαση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς. Τήν ἀπόφαση αὐτή ἡ Σύνταξη τῆς «Ἰσβέστιγια Σοβέτα Ραμπότσιχ ί Σολντάτσκιχ Ντεπουτάτοφ» τή μεταδίδει ἔτσι:

«Ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή, ἀφοῦ ἄκουσε τήν ἔκθεση τῶν συντρόφων Ζουράμποφ καί Ζηνόβιεφ, ἀποφάσισε νά ἀπευθυνθεῖ ἀμέσως στήν Προσωρινή κυβέρνηση καί νά πάρει μέτρα γιά νά ἐπιτραπεῖ ἡ ἄμεση ἐπιστροφή στή Ρωσία ὅλων τῶν πολιτικῶν προσφύγων, ἀνεξάρτητα ἀπό τίς πολιτικές τους πεποιθήσεις καί τή στάση τους ἀπέναντι στόν πόλεμο. Τά ἀποτελέσματα τῶν συνομιλιῶν μέ τήν κυβέρνηση θά τά ἀνακοινώσουμε στίς προσεχεῖς μέρες. *Ἡ Σύντ.*»

Νά μιά μικρή—πολύ μικρή, μά πολύ χαρακτηριστική—εἰκόνα τῶν δυό κόσμων. Ὁ κόσμος τῶν καπιταλιστῶν, τῆς «Ρέτς», τῆς «Ρούσκαγια Βόλια», τῆς «Νόβογε Βρέμια», βρωμεροί ὑπαινιγμοί, αἰσχρές συκοφαντίες ἐνάντια στούς σοσιαλι-

---

* Ἡ διάσημη—ἡ θλιβερά διάσημη—«Ρούσκαγια Βόλια» σέ ἄρθρο της ἐναντίον μας δίνει «ὑλικό» πού εἶναι ὁλότελα σύμφωνο μέ τό πνεῦμα τῆς «Ρέτς». Δέν θά ντραποῦν ἄραγε οἱ κ.κ. Μιλιουκόφ καί Σία γιά μιά τέτια γειτνίαση;

** Θά τολμήσει ἄραγε νά τή δημοσιεύσει ἡ «Ρέτς»;

στές, καί ὁ κόσμος τῆς ἐπαναστατικῆς δημοκρατίας, τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, πού μέ ἤρεμο, συγκρατημένο, ἀξιοπρεπή τρόπο ἀποφάσισε *«νά πάρει μέτρα»*. Μέτρα γιά νά γίνει τί; 'Εκεῖνο πού *δέν* ἔκανε ἡ Προσωρινή κυβέρνηση!

Δέν ἰσοδυναμεῖ μήπως αὐτό μέ ἀπόδοση μομφῆς στήν Προσωρινή κυβέρνηση;

Καί δέν εἶναι μήπως δικαιολογημένη αὐτή ἡ μομφή;

Σημειῶστε ὅτι ἡ 'Εκτελεστική 'Επιτροπή πῆρε τήν ἀπόφασή της, ἄν καί ἤξερε τίς *πολιτικές* διαφωνίες τῶν μπολσεβίκων μαζί της. Γιά τούς καπιταλιστές αὐτό θά ἦταν πρόσχημα γιά συκοφαντίες. Στόν κόσμο τῶν καπιταλιστῶν εἶναι περιττό νά γυρεύεις ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 25,
6 τοῦ 'Απρίλη 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΛΟΥΪΜΠΛΑΝΙΣΜΟΣ

Στήν ἐπανάσταση τοῦ 1848 ὁ γάλλος σοσιαλιστής Λουί Μπλάν ἀπόκτησε θλιβερή φήμη, γιατί μεταπήδησε ἀπό τίς θέσεις τῆς ταξικῆς πάλης στή θέση μικροαστικῶν αὐταπατῶν, ἐξωραϊσμένων μέ φρασεολογία δῆθεν «σοσιαλιστική», μά πού στήν πραγματικότητα ἐξυπηρετοῦσαν μόνο τήν ἐνίσχυση τῆς ἐπιροῆς τῆς ἀστικῆς τάξης στό προλεταριάτο. Ὁ Λουί Μπλάν περίμενε βοήθεια ἀπό τήν ἀστική τάξη, ἔλπιζε καί καλλιεργοῦσε ἐλπίδες ὅτι τάχα ἡ ἀστική τάξη *μπορεῖ* νά βοηθήσει τούς ἐργάτες στήν «ὀργάνωση τῆς δουλιᾶς»· αὐτός ὁ ἀσαφής ὅρος ἔπρεπε νά ἐκφράζει τίς «σοσιαλιστικές» τάσεις.

Σήμερα ὁ λουϊμπλανισμός κέρδισε στή Ρωσία πλήρη νίκη μέσα στή «σοσιαλδημοκρατία» τῆς δεξιᾶς πτέρυγας, τοῦ κόμματος τῆς Ὀργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς. Οἱ Τσχεΐτζε, Τσερετέλι, Στεκλόφ καί πολλοί ἄλλοι, πού σήμερα εἶναι ἀρχηγοί τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν στρατιωτῶν καί ἐργατῶν βουλευτῶν καί ἦταν ἐπίσης ἀρχηγοί τῆς πανρωσικῆς σύσκεψης τῶν Σοβιέτ, πού τέλειωσε αὐτές τίς μέρες, πῆραν ἀκριβῶς τή θέση τοῦ Λουί Μπλάν.

Σέ ὅλα τά κύρια ζητήματα τῆς σημερινῆς πολιτικῆς ζωῆς οἱ ἀρχηγοί αὐτοί, πού ἀκολουθοῦν πάνω-κάτω τήν ἄποψη τοῦ διεθνοῦς ρεύματος τοῦ «κέντρου», τοῦ Κάουτσκι, τοῦ Λονγκέ, τοῦ Τουράτι καί πολλῶν ἄλλων, πέρασαν ἀκριβῶς στή μικροαστική θέση τοῦ Λουί Μπλάν. Πάρτε τό ζήτημα τοῦ πολέμου.

Ἡ προλεταριακή ἄποψη βρίσκεται στόν ξεκάθαρο *ταξικό* χαρακτηρισμό τοῦ πολέμου καί στήν ἀνειρήνευτη ἐχθρότητα ἀπέναντι στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, δηλαδή ἀπέναντι στόν πόλεμο *ἀνάμεσα* σέ ὁμάδες καπιταλιστικῶν χωρῶν (*ἀδιάφορο* ἄν

εἶναι μοναρχικές *ἤ δημοκρατικές) γιά τή* διανομή τῆς καπιταλιστικῆς λείας.

Ἡ μικροαστική ἄποψη διαφέρει ἀπό τήν ἀστική (ἀνοιχτή δικαιολόγηση τοῦ πολέμου, ἀνοιχτή «ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας», δηλαδή ὑπεράσπιση τῶν «συμφερόντων» τῶν *δικῶν τους* καπιταλιστῶν, ὑπεράσπιση τῶν «δικαιωμάτων» *τους* γιά προσαρτήσεις) στό ὅτι ὁ μικροαστός «ἀποκρούει» τίς προσαρτήσεις, «καταδικάζει» τόν ἰμπεριαλισμό, «ἀπαιτεῖ» ἀπό τήν ἀστική τάξη νά πάψει νά εἶναι ἰμπεριαλιστική, παραμένοντας στά πλαίσια τῶν παγκόσμιων ἰμπεριαλιστικῶν σχέσεων τοῦ καπιταλιστικοῦ οἰκονομικοῦ συστήματος. Περιοριζόμενος ὁ μικροαστός σ᾿αὐτή τήν καλοκάγαθη, ἄβλαβη, κούφια ρητορεία, στήν *πράξη* δέν κάνει τίποτε ἄλλο παρά νά σέρνεται ἀνίσχυρος *πίσω* ἀπό τήν ἀστική τάξη, «συμπαθώντας» στά λόγια τό προλεταριάτο σ᾿αὐτό ἤ ἐκεῖνο τό ζήτημα, παραμένοντας στήν πράξη ἐξαρτημένος ἀπό τήν ἀστική τάξη, μή μπορώντας ἤ μή θέλοντας νά καταλάβει τό δρόμο πού ὁδηγεῖ στήν ἀποτίναξη τοῦ καπιταλιστικοῦ ζυγοῦ, πού εἶναι ὁ μόνος κατάλληλος γιά τήν ἀπολύτρωση τῆς ἀνθρωπότητας ἀπό τόν ἰμπεριαλισμό.

Γιά τό μικροαστό τό νά «ἀπαιτήσει» κανείς ἀπό τίς ἀστικές κυβερνήσεις νά κάνουν μιά «ἐπίσημη *διακήρυξη*» σύμφωνα μέ τό πνεῦμα τῆς ἄρνησης τῶν προσαρτήσεων, εἶναι ἀποκορύφωμα τόλμης καί ὑπόδειγμα ἀντιϊμπεριαλιστικῆς, «τσιμμερβαλντινῆς» συνέπειας. Δέν εἶναι δύσκολο νά δοῦμε πώς αὐτό εἶναι λουϊμπλανισμός τοῦ χειρότερου εἴδους. Πρῶτα-πρῶτα, ἕνας κάπως ἔμπειρος ἀστός πολιτικάντης δέν θά δυσκολευτεῖ ποτέ νά ἀραδιάσει ὅσες θέλετε «ἀστραφτερές», ἐντυπωσιακές, ἠχηρές φράσεις, πού δέν λένε τίποτε καί δέν ὑποχρεώνουν σέ τίποτε ἐνάντια στίς προσαρτήσεις «γενικά». Μόλις ὅμως φτάσει στήν *οὐσία τοῦ ζητήματος,* εἶναι ἱκανός νά κάνει τέτια ταχυδακτυλουργικά κόλπα, σάν ἐκεῖνα πού ἔκανε αὐτές τίς μέρες ἡ «Ρέτς», ἡ ὁποία εἶχε τό ἀξιολύπητο θάρος νά δηλώσει ὅτι ἡ Κουρλανδία (πού τώρα ἔχει προσαρτηθεῖ ἀπό τούς ἅρπαγες-ἰμπεριαλιστές τῆς ἀστικῆς Γερμανίας) *δέν* εἶναι προσάρτηση τῆς Ρωσίας!!

Αὐτή εἶναι ἡ πιό ἐξοργιστική ταχυδακτυλουργία, ἡ πιό ἀνυπόφορη ἐξαπάτηση τῶν ἐργατῶν ἀπομέρους τῆς ἀστικῆς τάξης, γιατί κάθε ἄνθρωπος κάπως ἐγγράμματος πολιτικά δέν μπορεῖ παρά νά παραδεχτεῖ ὅτι ἡ Κουρλανδία *ἦταν πάντα χώρα προσαρτημένη* στή Ρωσία.

Προκαλοῦμε τή «Ρέτς» ἀνοιχτά καί ἀπερίφραστα: 1) νά παρουσιάσει στό λαό ἕναν τέτιο πολιτικό ὁρισμό τῆς ἔννοιας

«προσάρτηση», πού νά ἰσχύει γιά *ὅλες* τίς προσαρτήσεις στόν κόσμο καί τίς γερμανικές, καί τίς ἀγγλικές, καί τίς ρωσικές, καί γι' αὐτές πού ἔγιναν στό παρελθόν καί γιά τίς τωρινές, γιά ὅλες χωρίς ἐξαίρεση· 2) νά πεῖ ξεκάθαρα καί μέ ἀκρίβεια: τί σημαίνει, κατά τή γνώμη της, *νά παραιτηθεῖς ἀπό τίς προσαρτήσεις ὄχι* στά λόγια, μά στήν πράξη. Ἄς δόσει ἕναν τέτιο πολιτικό ὁρισμό τῆς ἔννοιας «παραίτηση ἀπό τίς προσαρτήσεις στήν πράξη», ὁ ὁποῖος (ὁρισμός) νά ἰσχύει ὄχι μόνο γιά τούς γερμανούς, μά καί γιά τούς ἄγγλους καί ὅλους τούς λαούς πού ἔκαναν κάποτε προσαρτήσεις γενικά.

Ἐμεῖς ὑποστηρίζουμε πώς ἡ «Ρέτς» ἤ θά ἀποφύγει νά δεχτεῖ τήν πρόκλησή μας, ἤ θά ξεσκεπαστεῖ ἀπό μᾶς μπροστά σ' ὅλο τό λαό. Κι' ἀκριβῶς ἐξαιτίας τοῦ ζητήματος τῆς Κουρλανδίας πού ἔθιξε ἡ «Ρέτς» ἡ διαμάχη μας δέν εἶναι θεωρητική, ἀλλά πρακτική, ἡ πιό ἐπείγουσα, ἡ πιό ζωτική, ἡ πιό ἐπίκαιρη.

Δεύτερο. Δεχτεῖτε ἀκόμη, ἔστω καί γιά μιά στιγμή, πώς οἱ ἀστοί ὑπουργοί εἶναι τό ἰδεῶδες τῆς καλοπιστίας, πώς οἱ Γκουτσκόφ, οἱ Λβόφ, οἱ Μιλιουκόφ καί Σία *πιστεύουν* εἰλικρινά στή δυνατότητα νά παραιτηθοῦν ἀπό τίς προσαρτήσεις, διατηρώντας τόν καπιταλισμό, καί *θέλουν* νά παραιτηθοῦν ἀπό αὐτές.

Ἄς τό δεχτοῦμε γιά μιά στιγμή κι' αὐτό ἀκόμη, ἄς κάνουμε αὐτή τή λουϊμπλανική ὑπόθεση.

Γεννιέται τό ἐρώτημα: εἶναι δυνατό ἕνας ὥριμος ἄνθρωπος νά ἱκανοποιεῖται μέ τό τί *πιστεύουν* οἱ ἄνθρωποι γιά τόν ἑαυτό τους, δίχως νά τό ἐλέγχει αὐτό μέ τό τί *κάνουν;* Μπορεῖ ὁ μαρξιστής νά *μήν* ξεχωρίζει τίς εὐχές καί τίς δηλώσεις ἀπό τήν ἀντικειμενική πραγματικότητα;

Ὄχι. Δέν μπορεῖ.

Οἱ προσαρτήσεις διατηροῦνται μέ τούς δεσμούς τοῦ χρηματιστικοῦ, τοῦ τραπεζικοῦ, τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ κεφαλαίου. *Ἐδῶ* βρίσκεται ἡ σύγχρονη οἰκονομική βάση τῶν προσαρτήσεων. Ἀπό τήν πλευρά αὐτή ἡ προσάρτηση εἶναι ἕνα πολιτικά ἐγγυημένο *κέρδος* ἀπό τά δισεκατομμύρια τοῦ κεφαλαίου πού εἶναι «τοποθετημένα» σέ χιλιάδες καί χιλιάδες ἐπιχειρήσεις τῶν προσαρτημένων χωρῶν.

Δέν εἶναι δυνατό, ἀκόμη καί ὅταν τό θέλεις, νά παραιτηθεῖς ἀπό τίς προσαρτήσεις, *ἄν δέν κάνεις* ἀποφασιστικά βήματα πρός τήν ἀποτίναξη τοῦ ζυγοῦ τοῦ κεφαλαίου.

Σημαίνει ἄραγε αὐτό, ὅπως εἶναι ἕτοιμες νά συμπεράνουν καί συμπεραίνουν ἡ «Γεντίνστβο», ἡ «Ραμπότσαγια Γκαζέτα»[78] καί οἱ λοιποί «Λουί Μπλάν» τῆς μικροαστικῆς μάζας, ὅτι πρέπει νά

μήν κάνουμε ἀποφασιστικά βήματα πρός τήν ἀνατροπή τοῦ κεφαλαίου; Ὅτι πρέπει νά ἀνεχόμαστε ἔστω καί ἕνα πολύ μικρό μέρος ἀπό τίς προσαρτήσεις;

Ὄχι. *Πρέπει* νά κάνουμε ἀποφασιστικά βήματα πρός τήν ἀνατροπή τοῦ κεφαλαίου. Πρέπει νά τά κάνουμε ἐπιδέξια καί βαθμιαῖα, στηριζόμενοι *μόνο* στή συνειδητότητα καί τήν ὀργάνωση τῆς συντριπτικῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργατῶν καί τῶν φτωχῶν ἀγροτῶν. Μά τά βήματα αὐτά πρέπει νά τά κάνουμε. Καί τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν σέ μιά σειρά μέρη τῆς Ρωσίας ἄρχισαν *ἤδη* νά τά κάνουν.

Στήν ἡμερήσια διάταξη βρίσκεται ὁ ἀποφασιστικός, ὁ ἀμετάκλητος διαχωρισμός ἀπό τούς Λουί Μπλάν, τούς Τσχεΐτζε, τούς Τσερετέλι, τούς Στεκλόφ, ἀπό τό Κόμμα τῆς ΟΕ, τό Κόμμα τῶν σοσιαλεπαναστατῶν κτλ. κτλ. Νά ἐξηγοῦμε στίς μάζες ὅτι ὁ λουϊμπλανισμός χαντακώνει καί θά χαντακώσει τήν ἐπιτυχία τῆς παραπέρα πορείας τῆς ἐπανάστασης, ἀκόμη καί τήν ἐπιτυχία τῆς ἐλευθερίας, ἄν οἱ μάζες δέν καταλάβουν τή ζημιά πού προκαλοῦν αὐτές οἱ μικροαστικές αὐταπάτες καί δέν ἀκολουθήσουν τούς συνειδητούς ἐργάτες στά προσεκτικά, βαθμιαῖα, καλομετρημένα, μά σταθερά καί ἐπείγοντα βήματά τους πρός τό σοσιαλισμό.

Ἔξω ἀπό τό σοσιαλισμό *δέν ὑπάρχει* σωτηρία γιά τήν ἀνθρωπότητα ἀπό τούς πολέμους, τό λιμό καί τό χαμό καί ἄλλων ἀκόμη ἑκατομμυρίων καί ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 27,
8 τοῦ Ἀπρίλη 1917
Ὑπογραφή Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΑΚΤΙΚΗ[79]

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στίς 4 τοῦ 'Απρίλη 1917 εἶχα τήν εὐκαιρία νά μιλήσω στήν Πετρούπολη πάνω στό θέμα πού ἀναφέρεται στόν τίτλο πρῶτα σέ συνέλευση τῶν μπολσεβίκων. Ἦταν ἀντιπρόσωποι τῆς Πανρωσικῆς Σύσκεψης τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, ἀντιπρόσωποι πού ἔπρεπε νά φύγουν γιά τά μέρη τους καί γι'αὐτό δέν μποροῦσαν νά μοῦ δόσουν καμιά ἀναβολή. Ὅταν τέλειωσε ἡ συνέλευση, ὁ προϊστάμενός της, σ. Γκ. Ζηνόβιεφ, μοῦ πρότεινε, ἀπομέρους ὅλης τῆς συνέλευσης, νά ἐπαναλάβω τήν εἰσήγηση ἀμέσως σέ κοινή συνέλευση τῶν μπολσεβίκων καί τῶν μενσεβίκων ἀντιπροσώπων, πού ἤθελαν νά συζητήσουν τό ζήτημα τῆς ἕνωσης τοῦ ΣΔΕ Κόμματος τῆς Ρωσίας[80].

Ὅσο καί ἄν μοῦ ἦταν δύσκολο νά ἐπαναλάβω τήν εἰσήγησή μου ἀμέσως, νόμισα πώς δέν εἶχα τό δικαίωμα νά ἀρνηθῶ, μιά καί μοῦ τό ζητοῦσαν *καί οἱ ὁμοϊδεάτες μου* καί οἱ μενσεβίκοι, πού ἐξαιτίας τῆς ἀναχώρησής τους δέν μποροῦσαν πραγματικά νά μοῦ δόσουν ἀναβολή.

Στήν εἰσήγηση διάβασα τίς θέσεις μου πού δημοσιεύτηκαν στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 26 τῆς 7 τοῦ 'Απρίλη 1917*.

Καί οἱ θέσεις καί ἡ εἰσήγησή μου προκάλεσαν διαφωνίες ἀνάμεσα καί στούς ἴδιους τούς μπολσεβίκους καί στήν ἴδια τή Σύνταξη τῆς «Πράβντα». Ὕστερα ἀπό μιά σειρά συσκέψεις καταλήξαμε ὁμόφωνα στό συμπέρασμα ὅτι εἶναι σκοπιμότερο

---

* 'Αναδημοσιεύω αὐτές τίς θέσεις μαζί μέ σύντομες ἐπεξηγηματικές παρατηρήσεις ἀπό τό φύλλο αὐτό τῆς «Πράβντα» σάν παράρτημα τούτου τοῦ γράμματος. (Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 113-118. *Ἡ Σύντ.)*

νά συζητήσουμε αὐτές τίς διαφωνίες *ἀνοιχτά,* δίνοντας ἔτσι ὑλικό γιά τήν πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ Κόμματός μας (τοῦ ΣΔΕ Κόμματος τῆς Ρωσίας, τοῦ ἑνωμένου ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή), πού συνέρχεται στήν Πετρούπολη στίς 20 τοῦ Ἀπρίλη 1917.

Ἐκτελώντας αὐτήν ἀκριβῶς τήν ἀπόφαση γιά τή συζήτηση, δημοσιεύω τά παρακάτω *γράμματα,* χωρίς νά προβάλλω τήν ἀξίωση ὅτι αὐτά ἀποτελοῦν *ὁλόπλευρη* μελέτη τοῦ ζητήματος, ἀλλά θέλοντας μόνο νά σημειώσω τά κύρια ἐπιχειρήματα πού εἶναι ἰδιαίτερα οὐσιώδη γιά τά *πρακτικά* καθήκοντα τοῦ κινήματος τῆς ἐργατικῆς τάξης.

ΓΡΑΜΜΑ Ι

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΣΤΙΓΜΗΣ

Ὁ μαρξισμός ἀπαιτεῖ ἀπό μᾶς τόν πιό ἀκριβῆ, ἀντικειμενικά ἐπαληθεύσιμο ὑπολογισμό τοῦ συσχετισμοῦ τῶν τάξεων καί τῶν συγκεκριμένων ἰδιομορφιῶν τῆς κάθε ἱστορικῆς στιγμῆς. Ἐμεῖς, οἱ μπολσεβίκοι, προσπαθούσαμε νά εἴμαστε πάντοτε πιστοί σ᾽αὐτή τήν ἀπαίτηση, πού εἶναι ἀπόλυτα ὑποχρεωτική ἀπό τήν ἄποψη κάθε ἐπιστημονικῆς θεμελίωσης τῆς πολιτικῆς.

«Ἡ διδασκαλία μας δέν εἶναι δόγμα, μά καθοδήγηση γιά δράση»[81],—ἔτσι ἔλεγαν πάντα ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς, πού δίκαια εἰρωνεύονταν τήν ἀποστήθιση καί τήν ἁπλή ἐπανάληψη «διατυπώσεων», ἱκανῶν στήν καλύτερη περίπτωση μόνο νά προδιαγράφουν τά *γενικά* καθήκοντα, πού τροποποιοῦνται ἀναπόφευκτα ἀπό τή *συγκεκριμένη* οἰκονομική καί πολιτική κατάσταση τῆς κάθε ἰδιαίτερης *περιόδου* τοῦ ἱστορικοῦ προτσές.

Ἀπό ποιά λοιπόν ἀντικειμενικά *γεγονότα,* μέ ἀκρίβεια διαπιστωμένα, πρέπει νά καθοδηγεῖται σήμερα τό κόμμα τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου γιά τόν καθορισμό τῶν καθηκόντων καί τῶν μορφῶν τῆς δράσης του;

Καί στό πρῶτο μου «Γράμμα ἀπό μακριά» («Τό πρῶτο στάδιο τῆς πρώτης ἐπανάστασης»), πού δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 14 καί 15, τῆς 21 καί 22 τοῦ Μάρτη 1917, καί στίς θέσεις μου καθορίζω τήν «ἰδιομορφία τῆς τρέχουσας στιγμῆς στή Ρωσία», σάν περιόδου *π ε ρ ά σ μ α τ ο ς* ἀπό τό πρῶτο στάδιο τῆς ἐπανάστασης στό δεύτερο. Καί γι᾽αὐτό βασικό σύνθημα,

«καθῆκον τῆς ἡμέρας» γι' *α ὐ τ ή* τή στιγμή θεωροῦσα: «ἐργάτες, δείξατε θαύματα προλεταριακοῦ, λαϊκοῦ ἡρωισμοῦ στόν ἐμφύλιο πόλεμο ἐνάντια στόν τσαρισμό, πρέπει νά δεΐξετε θαύματα προλεταριακῆς καί παλλαϊκῆς ὀργάνωσης, γιά νά προετοιμάσετε τή νίκη σας στό δεύτερο στάδιο τῆς ἐπανάστασης» («Πράβντα», ἀρ. φύλ. 15)*.

Σέ τί συνίσταται λοιπόν τό πρῶτο στάδιο;

Στό πέρασμα τῆς κρατικῆς ἐξουσίας στήν ἀστική τάξη.

Ὥς τήν ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη-Μάρτη 1917 ἡ κρατική ἐξουσία στή Ρωσία βρισκόταν στά χέρια μιᾶς παλιᾶς τάξης, δηλαδή τῆς τάξης τῶν φεουδαρχῶν-εὐγενῶν-τσιφλικάδων, μέ ἐπικεφαλῆς τόν Νικόλαο Ρομάνοφ.

Ὕστερα ἀπό αὐτή τήν ἐπανάσταση, ἡ ἐξουσία βρίσκεται στά χέρια μιᾶς *ἄλλης*, νέας τάξης, δηλαδή τῆς *ἀστικῆς τάξης*.

Τό πέρασμα τῆς κρατικῆς ἐξουσίας ἀπό τά χέρια μιᾶς *τ ά - ξ η ς* στά χέρια μιᾶς ἄλλης εἶναι τό πρῶτο, τό κύριο, τό βασικό γνώρισμα τῆς *ἐπανάστασης*, τόσο μέ τήν αὐστηρά-ἐπιστημονική, ὅσο καί μέ τήν πρακτικά-πολιτική σημασία αὐτῆς τῆς ἔννοιας.

Μ'αὐτή τήν ἔννοια ἡ ἀστική ἤ ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση στή Ρωσία *τελείωσε*.

Στό σημεῖο αὐτό ἀκοῦμε τό θόρυβο τῶν διαφωνούντων, πού πρόθυμα αὐτοαποκαλοῦνται «παλιοί μπολσεβίκοι»: δέν λέγαμε λοιπόν πάντα πώς ἡ ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τελειώνει μόνο μέ τήν «ἐπαναστατική-δημοκρατική δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς»; Μήπως ἡ ἀγροτική ἐπανάσταση, πού εἶναι ἐπίσης ἀστικοδημοκρατική, τελείωσε; Μήπως, ἀπεναντίας, δέν εἶναι γεγονός πώς ἡ ἐπανάσταση αὐτή *οὔτε* ἄρχισε *κάν;*

'Απαντῶ: *γενικά* τά μπολσεβίκικα συνθήματα καί ἰδέες ἔχουν ἐπιβεβαιωθεῖ πλήρως ἀπό τήν ἱστορία, *συγκεκριμένα* ὅμως τά πράγματα διαμορφώθηκαν *διαφορετικά* ἀπ'ὅ,τι θά μποροῦσε νά περιμένει κανείς (ὁποιοσδήποτε καί ἄν ἦταν), πιό πρωτότυπα, πιό ἰδιόμορφα, πιό ποικιλόμορφα.

Τό νά ἀγνοεῖς, τό νά ξεχνᾶς αὐτό τό γεγονός θά σήμαινε νά ἐξομοιώνεσαι μέ ἐκείνους τούς «παλιούς μπολσεβίκους», πού πολλές ἤδη φορές ἔπαιξαν θλιβερό ρόλο στήν ἱστορία τοῦ Κόμματός μας, ἐπαναλαβαίνοντας ἀβασάνιστα μιά *ἀποστηθισμένη* διατύπωση, ἀντί νά *μελετήσουν* τήν ἰδιομορφία τῆς νέας, τῆς ζωντανῆς πραγματικότητας.

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 21. *Ἡ Σύντ.*

῾Η «ἐπαναστατική-δημοκρατική δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς» ἔχει *ἤδη* πραγματοποιηθεῖ* στή ρωσική ἐπανάσταση, γιατί ἡ «διατύπωση» αὐτή προβλέπει μόνο *τό συσχετισμό τῶν τάξεων* καί ὄχι *τό συγκεκριμένο πολιτικό θεσμό, π ο ύ π ρ α γ μ α τ ώ ν ε ι* αὐτό τό συσχετισμό, αὐτή τή συνεργασία. Τό «Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν»—νά ἡ πραγματοποιημένη ἤδη ἀπό τή ζωή «ἐπαναστατική-δημοκρατική δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς». ῾Η διατύπωση αὐτή πάλιωσε πιά. ῾Η ζωή τήν ἔβγαλε ἀπό τό βασίλειο τῶν διατυπώσεων καί τήν ἔμπασε στό βασίλειο τῆς πραγματικότητας, τῆς ἔδοσε σάρκα καί ὀστά, τή συγκεκριμενοποίησε καί *ἔτσι* τήν τροποποίησε.

Στήν ἡμερήσια διάταξη μπῆκε ἤδη ἕνα διαφορετικό, ἕνα νέο καθῆκον: ἡ διάσπαση στό *ἐσωτερικό* αὐτῆς τῆς δικτατορίας ἀνάμεσα στά προλεταριακά στοιχεῖα (ἀντιαμυνίτικα, διεθνιστικά, «κομμουνιστικά», πού εἶναι ὑπέρ τοῦ περάσματος στήν κομμούνα) καί στά *μικρονοικοκυρίστικα* ἤ *μικροαστικά* (Τσχεΐτζε, Τσερετέλι, Στεκλόφ, σοσιαλεπαναστάτες κτλ. κτλ. ἐπαναστάτες ἀμυνίτες, ἀντίπαλοι τοῦ κινήματος πού ἀκολουθεῖ τό δρόμο πρός τήν κομμούνα, ὀπαδοί τῆς «ὑποστήριξης» τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῆς ἀστικῆς κυβέρνησης).

῞Οποιος μιλάει *σήμερα* μόνο γιά «ἐπαναστατική-δημοκρατική δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς», αὐτός ἔμεινε πίσω ἀπό τή ζωή καί γιά τό λόγο αὐτό *πέρασε* στήν πράξη μέ τό μέρος τῶν μικροαστῶν ἐνάντια στήν προλεταριακή ταξική πάλη, αὐτόν πρέπει νά τόν παραδόσουμε στό ἀρχεῖο τῶν «μπολσεβίκικων» προεπαναστατικῶν σπάνιων ἀντικειμένων (μποροῦμε νά τό ὀνομάσουμε: ἀρχεῖο «παλιῶν μπολσεβίκων»).

῾Η ἐπαναστατική-δημοκρατική δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς πραγματοποιήθηκε ἤδη, ἀλλά ἐξαιρετικά πρωτότυπα, μέ μιά σειρά ἐξαιρετικά σπουδαῖες τροποποιήσεις. Γι᾽αὐτές θά μιλήσω ἰδιαίτερα σέ ἕνα ἀπό τά κατοπινά γράμματά μου. Τώρα εἶναι ἀπαραίτητο νά κάνουμε κτῆμα μας τούτη τήν ἀναντίρρητη ἀλήθεια, ὅτι ὁ μαρξιστής πρέπει νά παίρνει ὑπόψη του τή ζωντανή πραγματικότητα, τά ἀκριβῆ γεγονότα τῆς *πραγματικότητας* καί ὄχι νά ἐξακολουθεῖ νά ἀγκιστρώνεται ἀπό τή θεωρία τοῦ χθές, πού, ὅπως καί κάθε θεωρία, στήν καλύτερη περίπτωση προδιαγράφει ἁπλῶς τό βασικό, τό γενικό, *πλησιάζει* ἁπλῶς στή σύλληψη τῆς πολυπλοκότητας τῆς ζωῆς.

* Μέ μιά ὁρισμένη μορφή καί ὥς ἕνα ὁρισμένο βαθμό.

«Γκρίζα ἡ κάθε θεωρία, φίλε μου ἀκριβέ, τό χρυσοδέντρι τῆς ζωῆς πράσινο θάλλει»[82].

Ὅποιος βάζει μέ τόν παλιό τρόπο τό ζήτημα τοῦ «ἀποτελειωμοῦ» τῆς ἀστικῆς ἐπανάστασης, αὐτός θυσιάζει τό ζωντανό μαρξισμό στό νεκρό γράμμα.

Κατά τήν παλιά ἀντίληψη προκύπτει πώς: *ὕστερα* ἀπό τήν κυριαρχία τῆς ἀστικῆς τάξης, μπορεῖ καί πρέπει νά ἀκολουθήσει ἡ κυριαρχία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς, ἡ δικτατορία τους.

Στή ζωντανή ὅμως πραγματικότητα τά πράγματα ἦρθαν *ἤδη διαφορετικά:* προέκυψε μιά ἐξαιρετικά πρωτότυπη, νέα, πρωτοείδωτη *σύμπλεξη τοῦ ἑνός μέ τό ἄλλο.* Ὑπάρχουν δίπλα, μαζί, ταυτόχρονα *καί* ἡ κυριαρχία τῆς ἀστικῆς τάξης (ἡ κυβέρνηση Λβόφ καί Γκουτσκόφ) *καί* ἡ ἐπαναστατική-δημοκρατική δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς, πού παραδίνει *θεληματικά* τήν ἐξουσία στήν ἀστική τάξη, πού μετατρέπεται θεληματικά σέ ἐξάρτημά της.

Γιατί δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε ὅτι οὐσιαστικά στήν Πετρούπολη ἡ ἐξουσία βρίσκεται στά χέρια τῶν ἐργατῶν καί τῶν στρατιωτῶν· ὅτι ἡ νέα κυβέρνηση *δέν* ἀσκεῖ καί οὔτε μπορεῖ ν᾽ἀσκήσει πάνω τους βία, ἐπειδή *δέν ὑπάρχει* οὔτε ἀστυνομία, οὔτε χωρισμένος ἀπό τό λαό στρατός, οὔτε πανίσχυρη ὑπαλληλία πού νά στέκεται *πάνω* ἀπό τό λαό. Αὐτό εἶναι γεγονός. Πρόκειται ἀκριβῶς γιά ἕνα γεγονός πού εἶναι χαρακτηριστικό γιά ἕνα κράτος τύπου Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ. Τό γεγονός αὐτό δέν χωράει στά παλιά σχήματα. Πρέπει νά ξέρει κανείς νά προσαρμόζει τά σχήματα στή ζωή καί ὄχι νά ἐπαναλαμβάνει λέξεις γιά «δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς» *γενικά,* λέξεις πού ἔχασαν κάθε νόημα.

Γιά νά φωτίσουμε καλύτερα τό ζήτημα, ἄς τό ἐξετάσουμε ἀπό μιάν ἄλλη πλευρά.

Ὁ μαρξιστής δέν πρέπει νά ξεφεύγει ἀπό τήν ἀκριβή βάση τῆς ἀνάλυσης τῶν ταξικῶν σχέσεων. Στήν ἐξουσία βρίσκεται ἡ ἀστική τάξη. Ἀλλά μήπως καί ἡ μάζα τῶν ἀγροτῶν δέν ἀποτελεῖ *ἐπίσης* ἀστική τάξη διαφορετικοῦ στρώματος, διαφορετικοῦ εἴδους, διαφορετικοῦ χαρακτήρα; Ἀπό ποῦ βγαίνει ὅτι *αὐτό* τό στρῶμα *δέν μπορεῖ* νά ἔλθει στήν ἐξουσία, «ἀποτελειώνοντας» τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση; Γιά ποιό λόγο αὐτό εἶναι ἀδύνατο;

Ἔτσι σκέπτονται συχνά οἱ παλιοί μπολσεβίκοι.

Ἀπαντῶ: αὐτό εἶναι πολύ πιθανό. Ὁ μαρξιστής ὅμως στήν

ἐκτίμηση τῆς στιγμῆς *δέν* πρέπει νά ξεκινᾶ ἀπό τό πιθανό, ἀλλά ἀπό τό πραγματικό.

Καί ἡ πραγματικότητα μᾶς παρουσιάζει *τό γεγονός* ὅτι οἱ ἐλεύθερα ἐκλεγμένοι στρατιῶτες καί ἀγρότες βουλευτές συμμετέχουν ἐλεύθερα στή δεύτερη, τήν παράπλευρη κυβέρνηση καί ἐλεύθερα τή συμπληρώνουν, τήν ἀναπτύσσουν, τήν ὁλοκληρώνουν. Καί ἄλλο τόσο ἐλεύθερα *παραδίνουν* τήν ἐξουσία στήν ἀστική τάξη—φαινόμενο πού δέν «παραβιάζει» καθόλου τή θεωρία τοῦ μαρξισμοῦ, γιατί ἐμεῖς ξέραμε πάντα καί πολλές φορές τό τονίσαμε ὅτι ἡ ἀστική τάξη κρατιέται *ὄχι* μόνο μέ τή βία, ἀλλά καί μέ τήν ἔλλειψη συνειδητότητας, τή ρουτίνα, τήν ἀποβλάκωση καί τήν ἀνοργανωσιά τῶν μαζῶν.

Καί μπροστά στή σημερινή πραγματικότητα εἶναι στ᾽ἀληθινά γελοῖο νά ἀγνοεῖς τό γεγονός καί νά μιλᾶς γιά «πιθανότητες».

Εἶναι πιθανό ἡ ἀγροτιά νά πάρει ὅλη τή γῆ καί ὅλη τήν ἐξουσία. ᾽Εγώ ὄχι μόνο δέν παραβλέπω αὐτή τή δυνατότητα, δέν περιορίζω τόν ὁρίζοντά μου μόνο στό σήμερα, ἀλλά διατυπώνω καθαρά καί μέ ἀκρίβεια τό ἀγροτικό πρόγραμμα, παίρνοντας ὑπόψη τό *καινούργιο* φαινόμενο: τήν πιό βαθιά διάσπαση τῶν ἐργατῶν γῆς καί τῶν φτωχῶν ἀγροτῶν μέ τούς ἀγρότες-νοικοκυρέους.

Εἶναι ὅμως πιθανό καί τό ἄλλο: εἶναι πιθανό οἱ ἀγρότες νά ἀκούσουν τίς συμβουλές τοῦ μικροαστικοῦ Κόμματος τῶν σοσιαλεπαναστατῶν, πού ὑπόκυψε στήν ἐπιροή τῶν ἀστῶν, πέρασε στόν ἀμυντισμό καί συνιστᾶ τήν ἀναμονή ὥς τή Συντακτική Συνέλευση, ἄν καί ὥς τώρα δέν ἔχει ἀκόμη ὁριστεῖ οὔτε ἡ ἡμερομηνία τῆς σύγκλησής της!*

Εἶναι πιθανό οἱ ἀγρότες *νά διατηρήσουν*, νά συνεχίσουν τή συμφωνία τους μέ τήν ἀστική τάξη, συμφωνία πού τήν ἔκλεισαν τώρα μέσω τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν ὄχι μόνο τυπικά, μά καί οὐσιαστικά.

Πολλά τά πιθανά. Θά ἦταν σοβαρότατο λάθος νά ξεχνᾶμε τό

---

* Γιά νά μήν παρερμηνεύσουν τά λόγια μου, θά προτρέξω καί θά πῶ εὐθύς ἀμέσως: εἶμαι ἀναντίρρητα ὑπέρ τῆς ἄποψης νά πάρουν *τά Σοβιέτ* τῶν ἐργατῶν γῆς καί τῶν ἀγροτῶν *ἀμέσως τώρα ὅλη* τή γῆ, ἀλλά νά τηροῦν αὐστηρότατα *τά ἴδια* τήν τάξη καί τήν πειθαρχία, νά μήν ἐπιτρέπουν τήν παραμικρή φθορά τῶν μηχανῶν, τῶν κτιρίων καί τῶν ζώων, νά μήν ἀποδιοργανώνουν σέ καμιά περίπτωση τά νοικοκυριά καί τήν παραγωγή σιτηρῶν, ἀλλά νά τήν *ἐνισχύουν*, γιατί οἱ στρατιῶτες χρειάζονται *διπλάσιο* ψωμί, καί ὁ λαός δέν πρέπει νά πεινάει.

ἀγροτικό κίνημα καί τό ἀγροτικό πρόγραμμα. Θά ἦταν ὅμως ἐξίσου λάθος νά ξεχνᾶμε *τήν πραγματικότητα* πού μᾶς παρουσιάζει *τό γεγονός τῆς συμφωνίας*—ἤ, γιά νά χρησιμοποιήσω μιά πιό ἀκριβή, λιγότερο νομική καί περισσότερο οἰκονομικοταξική ἔκφραση—τό γεγονός τῆς *ταξικῆς συνεργασίας* τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς.

Ὅταν τό γεγονός αὐτό πάψει νά εἶναι γεγονός, ὅταν ἡ ἀγροτιά ξεκόψει ἀπό τήν ἀστική τάξη, ὅταν πάρει τή γῆ παρά τή θέληση τῆς ἀστικῆς τάξης, ὅταν πάρει τήν ἐξουσία ἐνάντια στήν ἀστική τάξη—τότε αὐτό θά εἶναι ἕνα νέο στάδιο τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης, καί γι᾽αὐτό θά γίνει λόγος ἰδιαίτερα.

Ὁ μαρξιστής πού, ἐξαιτίας τῆς δυνατότητας ἑνός τέτιου μελλοντικοῦ σταδίου, θά ξεχνοῦσε τίς ὑποχρεώσεις του *σήμερα,* τώρα πού ἡ ἀγροτιά *συμφωνεῖ* μέ τήν ἀστική τάξη, θά μεταβαλλόταν σέ μικροαστό. Ἐπειδή στήν πράξη θά καλλιεργοῦσε στό προλεταριάτο τήν *ἐμπιστοσύνη* πρός τούς μικροαστούς («οἱ μικροαστοί αὐτοί, ἡ ἀγροτιά αὐτή πρέπει νά ἀποσπαστεῖ ἀπό τήν ἀστική τάξη ἀκόμη μέσα στά πλαίσια τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης»). Ὁ μαρξιστής αὐτός, ἐξαιτίας τῆς «δυνατότητας» ἑνός εὐχάριστου καί ὡραίου μέλλοντος, τότε πού ἡ ἀγροτιά *δέν* θά εἶναι οὐρά τῆς ἀστικῆς τάξης, καί οἱ ἐσέροι, οἱ Τσχεΐτζε, οἱ Τσερετέλι καί οἱ Στεκλόφ *δέν* θά εἶναι ἐξάρτημα τῆς ἀστικῆς κυβέρνησης, ἐξαιτίας τῆς «δυνατότητας» ἑνός εὐχάριστου μέλλοντος, θά ξεχνοῦσε *τό δυσάρεστο παρόν,* τώρα πού ἡ ἀγροτιά παραμένει ἀκόμη οὐρά τῆς ἀστικῆς τάξης καί οἱ σοσιαλεπαναστάτες καί οἱ σοσιαλδημοκράτες δέν παραιτοῦνται ἀκόμη ἀπό τό ρόλο τοῦ ἐξαρτήματος τῆς ἀστικῆς κυβέρνησης, ἀπό τό ρόλο τῆς ἀντιπολίτευσης τῆς «αὐτοῦ μεγαλειότητας»[83] τοῦ Λβόφ.

Ὁ ἄνθρωπος πού ὑποθετικά πήραμε θά ἔμοιαζε μέ ἕναν γλυκανάλατο Λουί Μπλάν, μέ ἕναν γλυκερό καουτσκιστή, ἀλλά σέ καμιά περίπτωση μέ ἐπαναστάτη μαρξιστή.

Δέν μᾶς ἀπειλεῖ τάχα ὁ κίνδυνος νά πέσουμε στόν ὑποκειμενισμό, νά θέλουμε νά «ὑπερπηδήσουμε» μιά μή ὁλοκληρωμένη ἐπανάσταση ἀστικοδημοκρατικοῦ χαρακτήρα, πού δέν ἔχει ξεπεράσει ἀκόμη τό ἀγροτικό κίνημα—γιά νά φτάσουμε στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση;

Ἄν ἔλεγα: «δίχως τσάρο, καί κυβέρνηση *ἐργατική*»[84]—ὁ κίνδυνος αὐτός θά μέ ἀπειλοῦσε. Ἐγώ ὅμως *δέν* εἶπα αὐτό, ἐγώ εἶπα ἄλλο. Εἶπα πώς στή Ρωσία *δέν μπορεῖ* νά ὑπάρχει ἄλλη

κυβέρνηση (ἐξαιρώντας τήν ἀστική) *ἐκτός* ἀπό τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, τῶν ἐργατῶν γῆς, τῶν στρατιωτῶν καί τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν. Εἶπα ὅτι τώρα ἡ ἐξουσία στή Ρωσία μπορεῖ νά περάσει ἀπό τόν Γκουτσκόφ καί τόν Λβόφ *μόνο* σ᾽αὐτά τά Σοβιέτ, καί σ᾽αὐτά ἐπικρατεῖ *ἀκριβῶς* ἡ ἀγροτιά, ἐπικρατοῦν οἱ στρατιῶτες, ἐπικρατοῦν οἱ μικροαστοί, γιά νά ἐκφραστοῦμε μέ ἐπιστημονικό, μαρξιστικό ὅρο, χρησιμοποιώντας ὄχι τό συνηθισμένο, ὄχι τό μικροαστικό, ὄχι τόν ἐπαγγελματικό, μά τόν ταξικό χαρακτηρισμό.

Στίς θέσεις μου ἀσφάλισα ἀπόλυτα τόν ἑαυτό μου ἀπό κάθε ὑπερπήδηση τοῦ ἀγροτικοῦ ἤ γενικά τοῦ μικροαστικοῦ κινήματος, πού δέν ἔχει φτάσει στό τέρμα του, ἀπό κάθε *παιχνίδι* «κατάληψης τῆς ἐξουσίας» ἀπό ἐργατική κυβέρνηση, ἀπό κάθε μπλανκιστικό τυχοδιωκτισμό, ἐπειδή ἀναφέρθηκα ἀπευθείας στήν πείρα τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ. Καί ἡ πείρα αὐτή, ὅπως εἶναι γνωστό καί ὅπως τό ἔδειξε λεπτομερειακά ὁ Μάρξ τό 1871 καί ὁ Ἔνγκελς τό 1891[85], ἀπόκλεισε ἐντελῶς τόν μπλανκισμό καί ἐξασφάλισε ἀπόλυτα τήν ἀπευθείας, ἄμεση καί ἀπεριόριστη κυριαρχία *τῆς πλειοψηφίας* καί τή δραστηριότητα τῶν μαζῶν μόνο στό βαθμό τῆς *συνειδητῆς* δράσης τῆς ἴδιας τῆς πλειοψηφίας.

Στίς θέσεις συνόψισα ἐντελῶς συγκεκριμένα ὅλο τό ζήτημα στήν *πάλη γιά τήν ἀπόκτηση ἐπιροῆς* *μέσα* στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, τῶν ἐργατῶν γῆς, τῶν ἀγροτῶν καί τῶν στρατιωτῶν βουλευτῶν. Γιά νά μήν ἀφήσω οὔτε ἴχνος ἀμφιβολίας πάνω σ᾽αὐτό, *δυό φορές* ὑπογράμμισα στίς θέσεις τήν ἀνάγκη τῆς ὑπομονητικῆς, ἐπίμονης, τῆς «προσαρμοζόμενης στίς *πρακτικές* ἀνάγκες *τῶν μαζῶν*» «διαφωτιστικῆς» δουλιᾶς.

Οἱ ἀμαθεῖς εἴτε οἱ ἀποστάτες τοῦ μαρξισμοῦ, σάν τόν κ. Πλεχάνοφ κτλ., μποροῦν νά φωνάζουν γιά ἀναρχισμό, μπλανκισμό κτλ. Ὅποιος θέλει νά σκέπτεται καί νά μαθαίνει, αὐτός δέν μπορεῖ παρά νά καταλάβει ὅτι ὁ μπλανκισμός εἶναι κατάληψη τῆς ἐξουσίας ἀπό μιά μειοψηφία, ἐνῶ τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν κτλ. βουλευτῶν εἶναι *ἀναμφισβήτητα* μιά ἀπευθείας καί ἄμεση ὀργάνωση τῆς *πλειοψηφίας* τοῦ λαοῦ. Ἡ δουλιά πού ἔχει ἀναχθεῖ στήν πάλη γιά τήν ἀπόκτηση ἐπιροῆς *μέσα* σ᾽αὐτά τά Σοβιέτ δέν μπορεῖ, μέ κανένα τρόπο *δέν μπορεῖ* νά κατρακυλήσει στό βάλτο τοῦ μπλανκισμοῦ. Καί δέν μπορεῖ νά κατρακυλήσει στό βάλτο τοῦ ἀναρχισμοῦ, γιατί ὁ ἀναρχισμός εἶναι ἄρνηση *τῆς ἀναγκαιότητας τοῦ κράτους καί τῆς κρατικῆς ἐξουσίας* γιά τήν ἐποχή *τοῦ περάσματος* ἀπό τήν κυριαρχία τῆς ἀστικῆς

τάξης στήν κυριαρχία τοῦ προλεταριάτου. Ἐγώ ὅμως μέ σαφήνεια, πού ἀποκλείει κάθε δυνατότητα παρεξηγήσεων, *ὑποστηρίζω* τήν ἀναγκαιότητα τοῦ κράτους γι'αὐτή τήν ἐποχή, ἀλλά, σύμφωνα μέ τόν Μάρξ καί τήν πείρα τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ, ὄχι τοῦ συνηθισμένου κοινοβουλευτικοῦ-ἀστικοῦ κράτους, παρά ἑνός κράτους *δίχως* τακτικό στρατό, *δίχως* ἀστυνομία ἀντίθετη στό λαό, *δίχως* τοποθετημένη πάνω ἀπό τό λαό ὑπαλληλοκρατία.

Ἄν ὁ κ. Πλεχάνοφ στή «Γεντίνστβο» του φωνάζει μέ ὅλη του τή δύναμη γιά ἀναρχισμό, μ'αὐτό ἀποδείχνει ἁπλῶς γιά μιά ἀκόμη φορά ὅτι ξέκοψε ἀπό τό μαρξισμό. Στήν πρόκληση πού τοῦ ἔκανα ἀπό τήν «Πράβντα» (ἀρ. φύλ. 26) νά μᾶς πεῖ, τί δίδασκαν γιά τό κράτος ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς τό 1871, τό 1872, 1875*, ὁ κ. Πλεχάνοφ εἶναι καί θά εἶναι ἀναγκασμένος νά ἀπαντήσει μέ σιωπή πάνω στήν οὐσία τοῦ ζητήματος καί μέ κραυγές, σάν αὐτές πού συνηθίζει ἡ μανιασμένη ἀστική τάξη.

Ὁ πρώην μαρξιστής κ. Πλεχάνοφ δέν κατάλαβε *καθόλου* τή μαρξιστική διδασκαλία γιά τό κράτος. Ἐξάλλου τά σπέρματα αὐτῆς τῆς μή κατανόησης τά βλέπει κανείς καί στή γερμανική μπροσούρα του γιά τόν ἀναρχισμό[86].

* *
*

Ἄς δοῦμε τώρα πῶς διατυπώνει ὁ σ. Γ. Κάμενεφ στό σχόλιό του στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 27, τίς «διαφωνίες» του μέ τίς θέσεις μου καί μέ τίς ἀπόψεις πού ἀνάπτυξα παραπάνω. Αὐτό θά μᾶς βοηθήσει νά τίς ξεκαθαρίσουμε μέ μεγαλύτερη ἀκρίβεια.

«Ὅσο γιά τό γενικό σχῆμα τοῦ σ. Λένιν—γράφει ὁ σ. Κάμενεφ—μᾶς φαίνεται ἀπαράδεκτο, ἐφόσον ξεκινᾶ ἀπό τό ὅτι θεωρεῖ τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τ ε λ ε ι ω μ έ ν η καί ὑπολογίζει στήν ἄμεση μετεξέλιξή της σέ σοσιαλιστική...»

Ἐδῶ ὑπάρχουν δυό μεγάλα λάθη.

Πρῶτο. Τό ζήτημα τοῦ «ἀποτελειωμοῦ» τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης *τοποθετήθηκε* λαθεμένα. Στό ζήτημα αὐτό δόθηκε μιά ἀφηρημένη, ἁπλή, μονόχρωμη, ἄν μποροῦμε νά ἐκφραστοῦμε ἔτσι, τοποθέτηση, πού *δέν* ἀνταποκρίνεται στήν ἀντικειμενική πραγματικότητα. Ὅποιος βάζει τό ζήτημα *ἔτσι,* ὅποιος ρωτάει *σήμερα:* «τέλειωσε ἄραγε ἡ ἀστικοδημοκρατική

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 118. *Ἡ Σύντ.*

ἐπανάσταση;» *καί σταματᾶ ἐδῶ* —αὐτός στερεῖ ἀπό τόν ἑαυτό του τή δυνατότητα νά καταλάβει τήν ἐξαιρετικά πολύπλοκη, τουλάχιστο «δίχρωμη» πραγματικότητα. Αὐτό στή θεωρία. Καί στήν πράξη παραδίνεται ἀνίσχυρος στή *μικροαστική ἐπαναστατικότητα.*

Καί στ'ἀλήθεια. Ἡ πραγματικότητα μᾶς δείχνει *καί* πέρασμα τῆς ἐξουσίας στήν ἀστική τάξη («τελειωμένη» ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση συνηθισμένου τύπου) *καί* ὕπαρξη, πλάι στήν πραγματική κυβέρνηση, μιᾶς ἄλλης παράπλευρης κυβέρνησης, πού ἀποτελεῖ «ἐπαναστατική-δημοκρατική δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς». Αὐτή ἡ τελευταία «παρακυβέρνηση» παραχώρησε *μόνη της* τήν ἐξουσία στήν ἀστική τάξη, *μόνη της* προσδέθηκε στήν ἀστική κυβέρνηση.

Ἀγκαλιάζει ἄραγε αὐτή τήν πραγματικότητα ἡ παλαιομπολσεβίκικη διατύπωση τοῦ σ. Κάμενεφ: «ἡ ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση δέν ἔχει τελειώσει»;

Ὄχι. Ἡ διατύπωση ἔχει παλιώσει. Εἶναι ἐντελῶς ἄχρηστη. Νεκρή. Οἱ προσπάθειες νά τήν ἀναστήσουν θά εἶναι μάταιες.

Δεύτερο. Ζήτημα πρακτικό. Εἶναι ἄγνωστο, ἄν μπορεῖ τώρα νά ὑπάρξει ἀκόμη στή Ρωσία μιά *ἰδιαίτερη* «ἐπαναστατική-δημοκρατική δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς» *ξεκομμένη* ἀπό τήν ἀστική κυβέρνηση. Καί δέν ἐπιτρέπεται νά βασίζουμε τή μαρξιστική τακτική στό ἄγνωστο.

Ἄν ὅμως αὐτό μπορεῖ ἀκόμη νά συμβεῖ, τότε ὁ δρόμος πού ὁδηγεῖ σ'αὐτό εἶναι ἕνας καί μόνο ἕνας: ἄμεσος, ἀποφασιστικός, ἀμετάκλητος διαχωρισμός τῶν προλεταριακῶν, κομμουνιστικῶν στοιχείων τοῦ κινήματος ἀπό τά μικροαστικά.

Γιατί;

Ἐπειδή ὅλη ἡ μικροαστική μάζα στράφηκε, ὄχι τυχαῖα, μά ἀναγκαστικά πρός τό σωβινισμό (= ἀμυνιτισμό), πρός τήν «ὑποστήριξη» τῆς ἀστικῆς τάξης, πρός τήν ἐξάρτηση ἀπό αὐτή, πρός *τό φόβο* νά μείνει χωρίς αὐτή κτλ. κτλ.

Πῶς μπορεῖ κανείς νά «σπρώξει» τούς μικροαστούς στήν ἐξουσία, ὅταν οἱ μικροαστοί αὐτοί μποροῦν τώρα κιόλας νά τήν πάρουν, μά *δέν θέλουν;*

Μόνο μέ τό διαχωρισμό τοῦ προλεταριακοῦ, κομμουνιστικοῦ κόμματος, μέ τήν *ἀπαλλαγμένη* ἀπό τήν ἀτολμία αὐτῶν τῶν μικροαστῶν προλεταριακή ταξική πάλη. Μόνο ἡ συσπείρωση τῶν προλετάριων, ἀπαλλαγμένων στήν πράξη καί ὄχι στά λόγια ἀπό τήν ἐπιροή τῶν μικροαστῶν, εἶναι ἱκανή νά κάνει τόσο «πυρακτωμένο» τό ἔδαφος κάτω ἀπό τά πόδια τῶν μικρο-

αστῶν, πού *νά ἀναγκαστοῦν,* κάτω ἀπό ὁρισμένες περιστάσεις, νά πάρουν τήν ἐξουσία· δέν ἀποκλείεται μάλιστα, οἱ Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ—καί πάλι κάτω ἀπό ὁρισμένες περιστάσεις—νά ταχθοῦν ὑπέρ τῆς παντοκρατορίας τοῦ Τσχεΐτζε, τοῦ Τσερετέλι, τῶν σοσιαλεπαναστατῶν, τοῦ Στεκλόφ, γιατί ὅπως καί νά εἶναι *«ἀμυνίτες»* εἶναι!

Ἐκεῖνος πού ξεχωρίζει τώρα κιόλας, ἀμέσως καί ἀμετάκλητα, τά προλεταριακά στοιχεῖα τῶν Σοβιέτ (δηλ. τό προλεταριακό, κομμουνιστικό, κόμμα) ἀπό τά μικροαστικά, αὐτός ἐκφράζει σωστά τά συμφέροντα τοῦ κινήματος καί γιά τίς δυό πιθανές περιπτώσεις: *καί* γιά τήν περίπτωση πού ἡ Ρωσία θά ζήσει ἀκόμη μιά ἰδιαίτερη, ἀνεξάρτητη, ὄχι ὑποταγμένη στήν ἀστική τάξη «δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς», *καί* γιά τήν περίπτωση πού οἱ μικροαστοί δέν θά μπορέσουν νά ἀποσπαστοῦν ἀπό τήν ἀστική τάξη καί θά ταλαντεύονται αἰώνια (δηλ. ὥς τό σοσιαλισμό) ἀνάμεσα σ'αὐτή καί σέ μᾶς.

Ὅποιος καθοδηγεῖται στή δράση του μόνο ἀπό τή διατύπωση: «ἡ ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση δέν ἔχει τελειώσει», εἶναι σάν νά ἐγγυᾶται ἔτσι πώς οἱ μικροαστοί εἶναι ἀσφαλῶς ἱκανοί νά τραβήξουν ἀνεξάρτητα ἀπό τήν ἀστική τάξη. Αὐτός παραδίνεται ἔτσι ἀνίσχυρος τή στιγμή αὐτή στό ἔλεος τῶν μικροαστῶν.

Μέ τήν εὐκαιρία. Σχετικά μέ τόν «τύπο» δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς δέν θά πείραζε πάντως νά θυμηθοῦμε ὅτι στίς «Δυό τακτικές» (Ἰούλης 1905) ὑπογράμμιζα εἰδικά (σελ. 435 στό «Μέσα σέ 12 χρόνια»):

«Ἡ ἐπαναστατική-δημοκρατική δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς ἔχει, ὅπως καθετί στόν κόσμο, παρελθόν καί μέλλον. Τό παρελθόν της εἶναι ἡ ἀπολυταρχία, ἡ δουλοπαροικία, ἡ μοναρχία, τά προνόμια... Τό μέλλον της εἶναι ὁ ἀγώνας ἐνάντια στήν ἀτομική ἰδιοκτησία, ὁ ἀγώνας τοῦ μισθωτοῦ ἐργάτη ἐνάντια στό ἀφεντικό, ὁ ἀγώνας γιά τό σοσιαλισμό...»*.

Τό λάθος τοῦ σ. Κάμενεφ εἶναι ὅτι αὐτός καί στά 1917 βλέπει μόνο *τό παρελθόν* τῆς ἐπαναστατικῆς-δημοκρατικῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς. Ἐνῶ *στήν πράξη* ἄρχισε ἤδη γι'αὐτή τό *μέλλον,* γιατί τά συμφέροντα καί ἡ πολιτική τοῦ μισθωτοῦ ἐργάτη καί τοῦ νοικοκυράκου *στήν πράξη* ἔχουν ἤδη χωρίσει, καί μάλιστα σ'ἕνα τόσο σπουδαιότατο ζήτημα, ὅπως ὁ

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 11ος, σελ. 74. *Ἡ Σύντ.*

«άμυνιτισμός», όπως ή στάση απέναντι στόν ιμπεριαλιστικό πόλεμο.

Καί δῶ ἔφτασα στό δεύτερο λάθος τοῦ συλλογισμοῦ τοῦ σ. Κάμενεφ, πού ἀνάφερα. Μέ κατηγορεῖ ὅτι τό σχῆμα μου εἶναι «ὑπολογισμένο» στήν «ἄμεση μετεξέλιξη αὐτῆς τῆς (ἀστικοδημοκρατικῆς) ἐπανάστασης σέ σοσιαλιστική».

Αὐτό δέν εἶναι σωστό. Ἐγώ ὄχι μόνο δέν «ὑπολογίζω» στήν «ἄμεση μετεξέλιξη» τῆς ἐπανάστασής μας σέ *σοσιαλιστική*, ἀλλά καί ἐφιστῶ ἄμεσα τήν προσοχή ἐνάντια σ᾿αὐτό, δηλώνω ἀνοιχτά στή θέση ἀρ. 8: «... *Ὄχι* «ἐφαρμογή» τοῦ σοσιαλισμοῦ, σάν *ἄμεσο* καθῆκον μας...»*.

Δέν εἶναι λοιπόν φανερό ὅτι ἕνας ἄνθρωπος πού ὑπολογίζει στήν ἄμεση μετεξέλιξη τῆς ἐπανάστασής μας σέ σοσιαλιστική, δέν θά μποροῦσε νά ταχθεῖ ἐνάντια στήν εἰσαγωγή τοῦ σοσιαλισμοῦ σάν ἄμεσο καθῆκον;

Καί ὄχι μόνο αὐτό. Στή Ρωσία *δέν εἶναι δυνατό* νά εἰσαγάγουμε «ἀμέσως» ἀκόμη καί ἕνα «κράτος-κομμούνα» (δηλ. κράτος ὀργανωμένο σύμφωνα μέ τόν τύπο τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ), ἐπειδή γι᾿αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο *ἡ πλειοψηφία* τῶν βουλευτῶν σέ ὅλα (ἤ στά περισσότερα) Σοβιέτ νά καταλάβει καλά πόσο λαθεμένη καί πόσο ἐπιζήμια εἶναι ἡ τακτική καί ἡ πολιτική τῶν ἐσέρων, τῶν Τσχεΐτζε, Στεκλόφ κτλ. Κι᾿ἐγώ δήλωσα ἐντελῶς συγκεκριμένα ὅτι στόν τομέα αὐτό «ὑπολογίζω» μόνο στήν «ὑπομονητική» ἐξήγηση (χρειάζεται ἄραγε νά εἶναι κανείς ὑπομονητικός, γιά νά πετύχει μιά ἀλλαγή, πού μπορεῖ νά τήν πραγματοποιήσει «ἀμέσως»;)!

Ὁ σ. Κάμενεφ ἐπιτέθηκε λιγάκι «ἀνυπόμονα» καί ἐπανέλαβε τή μικροαστική πρόληψη σχετικά μέ τήν Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ, ὅτι τάχα ἤθελε νά εἰσαγάγει «ἀμέσως» τό σοσιαλισμό. Αὐτό δέν εἶναι σωστό. Ἡ Κομμούνα, δυστυχῶς, ἀργοπόρησε πολύ στήν ἐφαρμογή τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἡ πραγματική οὐσία τῆς Κομμούνας δέν βρίσκεται ἐκεῖ πού τήν ἀναζητοῦν συνήθως οἱ ἀστοί, ἀλλά στή δημιουργία ἑνός ἰδιαίτερου τύπου *κράτους*. Καί ἕνα τέτιο κράτος ἔχει *ἤ δ η* γεννηθεῖ στή Ρωσία, εἶναι τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν!

Ὁ σ. Κάμενεφ δέν βάθυνε στό *γεγονός*, στή σημασία τῶν Σοβιέτ *πού ὑπάρχουν*, στό ὅτι σύμφωνα μέ τόν τύπο τους, σύμφωνα μέ τόν κοινωνικοπολιτικό τους χαρακτήρα εἶναι ταυτόσημα μέ τό κράτος τῆς Κομμούνας, καί ἀντί νά μελετήσει

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 116. *Ἡ Σύντ.*

τό γεγονός, ἄρχισε νά μιλάει γιά ἕνα ζήτημα, πού ἐγώ τό «θεωρῶ» τάχα σάν ζήτημα τοῦ ἄμεσου μέλλοντος. Τό ἀποτέλεσμα, δυστυχῶς, ἦταν νά ἐπαναληφθεῖ ἡ μέθοδος πολλῶν ἀστῶν: ἀποσποῦν τήν προσοχή ἀπό τό ζήτημα *τί εἶναι* τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, ἄν εἶναι *ἀνώτερος* τύπος ἀπό τήν κοινοβουλευτική δημοκρατία, *χρησιμότερα* γιά τό λαό, *δημοκρατικότερα, καταλληλότερα* γιά τήν ἀντιμετώπιση, λ.χ., τῆς ἔλλειψης ψωμιοῦ κτλ., ἀποσποῦν τήν προσοχή ἀπ'αὐτό τό φλέγον, τό οὐσιαστικό ζήτημα, πού τό ἔβαλε στήν ἡμερήσια διάταξη ἡ ζωή, καί τή στρέφουν στό κούφιο, δῆθεν ἐπιστημονικό, μά στήν πραγματικότητα χωρίς περιεχόμενο καί δασκαλίστικα-νεκρό ζήτημα τοῦ «ὑπολογισμοῦ μιᾶς ἄμεσης μετεξέλιξης».

Κούφιο, λαθεμένα τοποθετημένο ζήτημα. Ἐγώ «ὑπολογίζω» *μόνο* στό ὅτι, *ἀποκλειστικά* στό ὅτι οἱ ἐργάτες, οἱ στρατιῶτες καί οἱ ἀγρότες θά τά βγάλουν πέρα μέ τά δύσκολα *πρακτικά* ζητήματα τῆς αὔξησης τῆς παραγωγῆς σιτηρῶν, τῆς καλύτερης διανομῆς τους, τοῦ καλύτερου ἐφοδιασμοῦ τῶν στρατιωτῶν κτλ. κτλ. καλύτερα ἀπό τούς δημοσίους ὑπαλλήλους, καλύτερα ἀπό τούς ἀστυνομικούς.

Πιστεύω ἀκράδαντα ὅτι τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν θά ἐξασφαλίσουν γρηγορότερα καί καλύτερα τήν αὐτοτέλεια τῆς *μάζας* τοῦ λαοῦ ἀπ'ὅ,τι ἡ κοινοβουλευτική δημοκρατία (γιά τή σύγκριση τῶν δυό τύπων κράτους θά γίνει λόγος λεπτομερέστερα σέ ἄλλο γράμμα). Τά Σοβιέτ θά κρίνουν καλύτερα, πρακτικότερα, σωστότερα, πῶς μποροῦν νά γίνουν, καί ποιά ἀκριβῶς *β ή μ α τ α* μποροῦν νά γίνουν πρός τό σοσιαλισμό. Ὁ ἔλεγχος τῶν τραπεζῶν, ἡ συγχώνευση ὅλων τῶν τραπεζῶν σέ μιά, *δέν* εἶναι *ἀκόμη* σοσιαλισμός, ἀλλά *βῆμα* πρός τό σοσιαλισμό. Τέτια βήματα κάνουν σήμερα ὁ γιοῦνκερ καί ὁ ἀστός στή Γερμανία ἐνάντια στό λαό. Αὔριο τό Σοβιέτ τῶν στρατιωτῶν καί ἐργατῶν βουλευτῶν θά μπορέσει νά τά κάνει πολύ καλύτερα γιά ὄφελος τοῦ λαοῦ, ἄν θά ἔχει στά χέρια του ὅλη τήν κρατική ἐξουσία.

Καί τί εἶναι ἐκεῖνο πού *ἐ π ι β ά λ λ ε ι* αὐτά τά βήματα;

Ἡ πείνα. Ἡ ἐξάρθρωση τῆς οἰκονομίας. Ἡ ἀπειλή τῆς χρεοκοπίας. Οἱ φρίκες τοῦ πολέμου. Οἱ φοβερές πληγές πού προξενεῖ ὁ πόλεμος στήν ἀνθρωπότητα.

Ὁ σ. Κάμενεφ τελειώνει τό σχόλιό του μέ τή δήλωση ὅτι «ἐλπίζει σέ πλατιά συζήτηση νά ὑπερασπιστεῖ τήν ἄποψή του σάν τή μοναδικά δυνατή γιά τήν ἐπαναστατική σοσιαλδημο-

κρατία, ἐφόσον αὐτή θέλει καί πρέπει νά παραμείνει ὥς τό τέλος κόμμα τῶν ἐπαναστατικῶν μαζῶν τοῦ προλεταριάτου καί δέν θέλει νά μετατραπεῖ σέ ὁμάδα προπαγανδιστῶν-κομμουνιστῶν».

Μοῦ φαίνεται πώς στά λόγια αὐτά διαφαίνεται μιά πολύ λαθεμένη ἐκτίμηση τῆς στιγμῆς. Ὁ σ. Κάμενεφ ἀντιπαραθέτει τό «κόμμα τῶν μαζῶν» στήν «ὁμάδα τῶν προπαγανδιστῶν». Μά οἱ «μάζες» εἶναι ἀκριβῶς πού παρασύρθηκαν τώρα ἀπό τή μέθη τοῦ «ἐπαναστατικοῦ» ἀμυνιτισμοῦ. Δέν θά ἦταν ἄραγε πολύ καλύτερα καί γιά τούς διεθνιστές νά ξέρουν σέ μιά τέτια στιγμή νά ἀντιστέκονται στή «μαζική» μέθη, παρά νά «θέλουν νά μείνουν» μέ τίς μάζες, δηλ. νά παρασυρθοῦν ἀπό τό γενικό ρεῦμα; Δέν εἴδαμε μήπως πώς οἱ σωβινιστές σέ ὅλες τίς ἐμπόλεμες εὐρωπαϊκές χῶρες δικαιολογοῦσαν τόν ἑαυτό τους μέ τήν ἐπιθυμία «νά μείνουν μέ τίς μάζες»; Δέν εἶναι μήπως ὑποχρεωτικό νά ξέρει κανείς γιά ἕνα χρονικό διάστημα νά εἶναι μειοψηφία ἀπέναντι στή «μαζική» μέθη; Δέν εἶναι μήπως ἡ δουλιά ἀκριβῶς τῶν προπαγανδιστῶν, αὐτή ἀκριβῶς τή στιγμή, τό κεντρικό σημεῖο γιά τήν *ἀπαλλαγή* τῆς προλεταριακῆς γραμμῆς ἀπό τή «μαζική» ἀμυνίτικη καί μικροαστική μέθη; Ἡ συγχώνευση ἀκριβῶς τῶν μαζῶν, καί τῶν προλεταριακῶν καί τῶν μή προλεταριακῶν, χωρίς διάκριση τῶν ταξικῶν διαφορῶν μέσα στίς μάζες, ἀποτέλεσε ἕναν ἀπό τούς ὅρους τῆς ἀμυνίτικης ἐπιδημίας. Τό νά μιλάει κανείς περιφρονητικά γιά «ὁμάδα προπαγανδιστῶν» τῆς *προλεταριακῆς* γραμμῆς δέν εἶναι ἴσως καί πολύ τιμητικό.

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 8 καί 13 (21 καί 26 τοῦ 'Απρίλη 1917

Δημοσιεύτηκε τόν 'Απρίλη τοῦ 1917 στήν Πετρούπολη σέ ξεχωριστή μπροσούρα ἀπό τό ἐκδοτικό «Πριμπόι»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς μπροσούρας

ΓΙΑ ΤΗ ΔΥΑΔΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

Τό βασικό ζήτημα κάθε ἐπανάστασης εἶναι τό ζήτημα τῆς κρατικῆς ἐξουσίας. Χωρίς τό ξεκαθάρισμα αὐτοῦ τοῦ ζητήματος δέν μπορεῖ νά γίνει οὔτε λόγος γιά ὁποιαδήποτε συνειδητή συμμετοχή στήν ἐπανάσταση, γιά νά μήν ποῦμε πιά γιά τήν καθοδήγησή της.

Ἡ πιό ἀξιοσημείωτη ἰδιομορφία τῆς ἐπανάστασής μας βρίσκεται στό ὅτι δημιούργησε μιά *δυαδική ἐξουσία.* Τό γεγονός αὐτό πρέπει, πρῶτα ἀπόλα, νά τό καταλάβουμε ἐμεῖς οἱ ἴδιοι. Ἄν δέν τό καταλάβουμε, δέν μποροῦμε νά προχωρήσουμε. Πρέπει νά ξέρει κανείς νά συμπληρώσει καί νά διορθώσει π.χ. τίς παλιές «διατυπώσεις» τοῦ μπολσεβικισμοῦ, γιατί, ὅπως ἀποδείχτηκε, ἦταν γενικά σωστές, ἡ συγκεκριμένη ὅμως πραγματοποίησή τους *παρουσιάστηκε* διαφορετική. Γιά δυαδική ἐξουσία *κανένας* δέν σκεπτόταν πρωτύτερα καί οὔτε μποροῦσε νά σκεφτεῖ.

Σέ τί συνίσταται ἡ δυαδική ἐξουσία; Στό ὅτι πλάι στήν Προσωρινή κυβέρνηση, στήν κυβέρνηση *τῆς ἀστικῆς τάξης,* σχηματίστηκε μιά *ἄλλη κυβέρνηση,* ἀδύνατη ἀκόμη, ἐμβρυακή, μά πού ὡστόσο ὑπάρχει ἀναμφισβήτητα στήν πραγματικότητα καί ἀναπτύσσεται: τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν.

Ποιά εἶναι ἡ ταξική σύνθεση αὐτῆς τῆς ἄλλης κυβέρνησης; Τό προλεταριάτο καί ἡ ἀγροτιά (ντυμένη τή στολή τοῦ φαντάρου). Ποιός εἶναι ὁ πολιτικός χαρακτήρας αὐτῆς τῆς κυβέρνησης; Εἶναι μιά ἐπαναστατική δικτατορία, δηλαδή ἐξουσία πού στηρίζεται ἄμεσα στήν ἐπαναστατική κατάληψη, στήν ἄμεση πρωτοβουλία τῶν λαϊκῶν μαζῶν ἀπό τά κάτω, καί *ὄχι στό*

νόμο πού ἔχει ἐκδόσει μιά συγκεντρωτική κρατική ἐξουσία. Ἡ ἐξουσία αὐτή εἶναι ἐντελῶς διαφορετικοῦ εἴδους ἀπό τήν ἐξουσία πού ὑπάρχει γενικά στήν κοινοβουλευτική ἀστική δημοκρατία τοῦ συνηθισμένου ὥς τά σήμερα τύπου πού ἐπικρατεῖ στίς προηγμένες χῶρες τῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀμερικῆς. Συχνά ξεχνοῦν αὐτό τό γεγονός, συχνά δέν βαθαίνουν σ'αὐτό, ἐνῶ σ'αὐτό βρίσκεται ὅλη ἡ οὐσία. Ἡ ἐξουσία *αὐτή* εἶναι ἐξουσία *ἴδιου τύπου* μέ τήν Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ τοῦ 1871. Τά βασικά γνωρίσματα αὐτοῦ τοῦ τύπου εἶναι: 1) πηγή τῆς ἐξουσίας δέν εἶναι ὁ νόμος πού ἔχει συζητηθεῖ προηγούμενα καί ψηφιστεῖ ἀπό τή Βουλή, ἀλλά ἡ ἄμεση πρωτοβουλία τῶν λαϊκῶν μαζῶν ἀπό τά κάτω καί τοπικά, ἡ ἄμεση «κατάληψη», γιά νά χρησιμοποιήσουμε μιά συνηθισμένη ἔκφραση· 2) ἀντικατάσταση τῆς ἀστυνομίας καί τοῦ στρατοῦ, πού εἶναι θεσμοί ἀποσπασμένοι ἀπό τό λαό καί ἀντίθετοι πρός τό λαό, μέ τόν ἄμεσο ἐξοπλισμό ὅλου τοῦ λαοῦ· σέ μιά τέτια ἐξουσία τή δημόσια τάξη τήν περιφρουροῦν οἱ *ἴδιοι* οἱ ἔνοπλοι ἐργάτες καί ἀγρότες, ὁ *ἴδιος* ὁ ἔνοπλος λαός· 3) ἡ ὑπαλληλία, ἡ γραφειοκρατία εἴτε ἀντικατασταίνονται κι'αὐτές ἀπό τήν ἄμεση ἐξουσία τοῦ ἴδιου τοῦ λαοῦ, εἴτε μπαίνουν τουλάχιστον κάτω ἀπό ἕναν ἰδιαίτερο ἔλεγχο, μετατρέπονται ὄχι μόνο σέ αἱρετές, μά καί σέ *ἀνακλητές* στήν πρώτη ἀπαίτηση τοῦ λαοῦ, περιορίζονται στή θέση ἁπλῶν ἐντολοδόχων· ἀπό στρῶμα προνομιοῦχο μέ μεγάλες, ἀστικές, ἀποδοχές γιά τίς «θεσοῦλες» μετατρέπονται σέ ἐργάτες ἑνός ἰδιαίτερου «ὅπλου», πού ἡ ἀμοιβή τους *δέν ξεπερνᾶ* τή συνηθισμένη ἀμοιβή ἑνός καλοῦ ἐργάτη.

Σ'αὐτό καί *μόνο* σ'αὐτό βρίσκεται ἡ *οὐσία* τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ σάν κράτους ἰδιαίτερου τύπου. Τήν οὐσία αὐτή τήν ξέχασαν καί τή διαστρέβλωσαν οἱ κ.κ. Πλεχάνοφ (οἱ ἀνοιχτοί σωβινιστές πού πρόδοσαν τό μαρξισμό), οἱ Κάουτσκι (οἱ ἄνθρωποι τοῦ «κέντρου», δηλαδή οἱ ταλαντευόμενοι ἀνάμεσα στό σωβινισμό καί τό μαρξισμό) καί γενικά ὅλοι οἱ σοσιαλδημοκράτες, σοσιαλεπαναστάτες κτλ. πού κυριαρχοῦν σήμερα.

Προσπαθοῦν νά ξεμπερδέψουν μέ φράσεις, σιωποῦν ἐπίμονα, ξεγλιστροῦν, συγχαίρουν χίλιες φορές ἑαυτούς καί ἀλλήλους γιά τήν ἐπανάσταση, μά δέν θέλουν *νά σκεφτοῦν τί εἶναι* τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν. Δέν θέλουν νά δοῦν τήν ἐξόφθαλμη ἀλήθεια ὅτι, ἐφόσον ὑπάρχουν αὐτά τά Σοβιέτ, *ἐφόσον* τά Σοβιέτ αὐτά ἀποτελοῦν ἐξουσία, ὑπάρχει στή Ρωσία κράτος *τύπου* Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ.

῾Υπογράμμισα τό «ἐφόσον». ᾿Επειδή ἡ ἐξουσία αὐτή εἶναι μόνο ἐμβρυακή. Αὐτή μόνη της καί μέ τήν ἀνοιχτή συμφωνία μέ τήν ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση καί μέ μιά σειρά ἔμπρακτες παραχωρήσεις *παράδοσε καί παραδίνει* τίς θέσεις της στήν ἀστική τάξη.

Γιατί; Μήπως ἐπειδή οἱ Τσχεΐτζε, Τσερετέλι, Στεκλόφ καί Σία κάνουν «λάθος»; ᾿Ανοησίες. ῎Ετσι μπορεῖ νά σκέπτεται ἕνας φιλισταῖος, ὄχι ὅμως ἕνας μαρξιστής. ῾Η αἰτία εἶναι ἡ *ἀνεπαρκής συνειδητότητα* καί ὀργάνωση τῶν προλεταρίων καί τῶν ἀγροτῶν. Τό «λάθος» τῶν προαναφερόμενων ἀρχηγῶν βρίσκεται στή μικροαστική τους θέση, στό ὅτι *συσκοτίζουν* τή συνείδηση τῶν ἐργατῶν, ἀντί νά τή φωτίζουν, σπέρνουν μικροαστικές αὐταπάτες, ἀντί νά τίς διαλύουν, *δυναμώνουν* τήν ἐπιροή τῆς ἀστικῆς τάξης στίς μάζες, ἀντί νά λυτρώνουν τίς μάζες ἀπό τήν ἐπιροή αὐτή.

᾿Από αὐτά πρέπει νά ἔχει γίνει ἤδη φανερό, γιατί καί οἱ σύντροφοί μας κάνουν τόσο πολλά λάθη, ὅταν βάζουν «ἁπλῶς» τό ἐρώτημα: πρέπει νά ἀνατρέψουμε ἀμέσως τήν Προσωρινή κυβέρνηση;

᾿Απαντῶ: 1) πρέπει νά τήν ἀνατρέψουμε, γιατί εἶναι ὀλιγαρχική, ἀστική καί ὄχι παλλαϊκή, *δέν μπορεῖ* νά δόσει οὔτε εἰρήνη, οὔτε ψωμί, οὔτε πλήρη ἐλευθερία· 2) δέν πρέπει νά τήν ἀνατρέψουμε τώρα, γιατί κρατιέται χάρη στήν ἄμεση καί ἔμμεση, τυπική καί ἔμπρακτη *συμφωνία* μέ τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, καί πρῶτα ἀπόλα μέ τό κύριο Σοβιέτ, τό Σοβιέτ τῆς Πετρούπολης· 3) γενικά δέν πρέπει νά τήν «ἀνατρέψουμε» μέ τό συνηθισμένο τρόπο, γιατί βασίζεται στήν *«ὑποστήριξη»* πού παρέχει στήν ἀστική τάξη ἡ *δεύτερη* κυβέρνηση, τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, καί ἡ κυβέρνηση αὐτή εἶναι ἡ μοναδικά δυνατή ἐπαναστατική κυβέρνηση, πού ἐκφράζει ἄμεσα τή συνείδηση καί τή θέληση τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν. ῾Η ἀνθρωπότητα δέν ἔχει δημιουργήσει κι᾿ἐμεῖς δέν ξέρουμε ὥς τά σήμερα ἀνώτερο, καλύτερο τύπο κυβέρνησης ἀπό τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, τῶν ἐργατῶν γῆς, τῶν ἀγροτῶν καί τῶν στρατιωτῶν βουλευτῶν.

Οἱ συνειδητοί ἐργάτες, γιά νά γίνουν ἐξουσία, πρέπει νά κατακτήσουν μέ τό μέρος τους τήν πλειοψηφία: *ὅσο* δέν ἀσκεῖται βία ἐνάντια στίς μάζες, ἄλλος δρόμος πρός τήν ἐξουσία δέν ὑπάρχει. ᾿Εμεῖς δέν εἴμαστε μπλανκιστές, δέν εἴμαστε ὀπαδοί τῆς κατάληψης τῆς ἐξουσίας ἀπό μιά μειοψηφία. ᾿Εμεῖς εἴμαστε μαρξιστές, ὀπαδοί τῆς προλεταριακῆς ταξικῆς πάλης

ἐνάντια στή μικροαστική μέθη, τό σωβινισμό-ἀμυνιτισμό, τίς κούφιες φράσεις, τήν ἐξάρτηση ἀπό τήν ἀστική τάξη.

῞Ας δημιουργήσουμε ἕνα προλεταριακό κομμουνιστικό κόμμα· τά στοιχεῖα του τά δημιούργησαν ἤδη οἱ καλύτεροι ὀπαδοί τοῦ μπολσεβικισμοῦ. ῞Ας συσπειρωθοῦμε γιά μιά προλεταριακή ταξική δράση, καί τότε ἕνας ὁλοένα καί μεγαλύτερος ἀριθμός προλεταρίων καί *φτωχῶν* ἀγροτῶν θά περνᾶ μέ τό μέρος μας. Γιατί ἡ *ζωή* θά διαλύει καθημερινά τίς μικροαστικές αὐταπάτες τῶν «σοσιαλδημοκρατῶν», τῶν Τσχεΐτζε, Τσερετέλι, Στεκλόφ καί λοιπῶν, τῶν «σοσιαλεπαναστατῶν» καί τῶν ἀκόμη πιό «καθαρῶν» μικροαστῶν κτλ. κτλ.

῾Η ἀστική τάξη εἶναι ὑπέρ τῆς μονοκρατορίας τῆς ἀστικῆς τάξης.

Οἱ συνειδητοί ἐργάτες εἶναι ὑπέρ τῆς μονοκρατορίας τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, τῶν ἐργατῶν γῆς, τῶν ἀγροτῶν καί τῶν στρατιωτῶν βουλευτῶν, ὑπέρ μιᾶς μονοκρατορίας προετοιμασμένης μέ τό *φώτισμα* τῆς προλεταριακῆς συνείδησης, μέ τήν *ἀπαλλαγή* της ἀπό τήν ἐπιροή τῆς ἀστικῆς τάξης, καί ὄχι μέ τυχοδιωκτισμούς.

Οἱ μικροαστοί—«σοσιαλδημοκράτες», σοσιαλεπαναστάτες κτλ. κτλ.—ταλαντεύονται καί *ἐμποδίζουν* τό φώτισμα αὐτό, τήν ἀπαλλαγή αὐτή.

Αὐτός εἶναι ὁ πραγματικός, ὁ *ταξικός*, συσχετισμός τῶν δυνάμεων, πού καθορίζει τά καθήκοντά μας.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 28,
9 τοῦ ᾿Απρίλη 1917
῾Υπογραφή: Ν. Λ έ ν ι ν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΜΑΣ

(ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ)[87]

Γράφτηκε στίς 10 (23) τοῦ 'Απρίλη 1917· ὁ ἐπίλογος στίς 28 τοῦ Μάη (10 τοῦ 'Ιούνη) 1917

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό Σεπτέμβρη τοῦ 1917 σέ ξεχωριστή μπροσούρα ἀπό τό ἐκδοτικό «Πριμπόι»
'Υπογραφή: Ν. Λ έ ν ι ν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς μπροσούρας

῾Η ἱστορική στιγμή πού περνᾶ ἡ Ρωσία χαρακτηρίζεται ἀπό τά παρακάτω βασικά γνωρίσματα:

Ο ΤΑΞΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ

1. ῾Η παλιά τσαρική ἐξουσία πού ἐκπροσωποῦσε μόνο μιά χούφτα φεουδάρχες-τσιφλικάδες, οἱ ὁποῖοι διηύθυναν ὅλη τήν κρατική μηχανή (τό στρατό, τήν ἀστυνομία, τήν ὑπαλληλία), συντρίφτηκε καί παραμερίστηκε, μά δέν ἐξοντώθηκε. ῾Η μοναρχία ἐπίσημα δέν ἐκμηδενίστηκε. ῾Η συμμορία τῶν Ρομάνοφ συνεχίζει τίς μοναρχικές μηχανοραφίες. ῾Η τεράστια γαιοκτησία τῶν φεουδαρχῶν-τσιφλικάδων δέν καταργήθηκε.

2. ῾Η κρατική ἐξουσία στή Ρωσία πέρασε στά χέρια μιᾶς νέας *τάξης*, δηλαδή τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν ἀστοποιημένων τσιφλικάδων. *᾿Απ ᾿αὐτή τήν ἄποψη* ἡ ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση στή Ρωσία τέλειωσε.

῾Η ἀστική τάξη πού βρέθηκε στήν ἐξουσία συνασπίστηκε (συμμάχησε) μέ τά ἀπροκάλυπτα μοναρχικά στοιχεῖα πού στήν περίοδο τοῦ 1906-1914 διακρίθηκαν γιά τήν ὑποστήριξη μέ πρωτοφανή ζῆλο τοῦ Νικολάου τοῦ Ματοβαμμένου καί τοῦ Στολίπιν-Κρεμάλα (Γκουτσκόφ καί ἄλλοι πολιτικοί πού βρίσκονται δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους). ῾Η νέα ἀστική κυβέρνηση τοῦ Λβόφ καί Σίας ἐπιχείρησε καί ἄρχισε νά διεξάγει διαπραγματεύσεις μέ τούς Ρομάνοφ γιά τήν παλινόρθωση τῆς μοναρχίας στή Ρωσία. ῾Η κυβέρνηση αὐτή, καλυπτόμενη μέ τό θόρυβο μιᾶς ἐπαναστατικῆς φρασεολογίας, διορίζει στίς διευθυντικές θέσεις ὀπαδούς τοῦ παλιοῦ καθεστῶτος. ῾Η κυβέρνηση αὐτή προσπαθεῖ νά μεταρυθμίσει ὅσο τό δυνατό λιγότερο ὅλο τόν κρατικό μηχανισμό (στρατό, ἀστυνομία, ὑπαλληλία), παρα-

δίνοντάς τον στά χέρια τῆς ἀστικῆς τάξης. Τήν ἐπαναστατική πρωτοβουλία τῆς δράσης τῶν μαζῶν καί τήν κατάληψη τῆς ἐξουσίας ἀπό τό λαό, *ἀπό τά κάτω* — αὐτή τή *μοναδική* ἐγγύηση πραγματικῶν ἐπιτυχιῶν τῆς ἐπανάστασης — ἡ νέα κυβέρνηση ἄρχισε ἤδη νά τήν ἐμποδίζει μέ κάθε τρόπο.

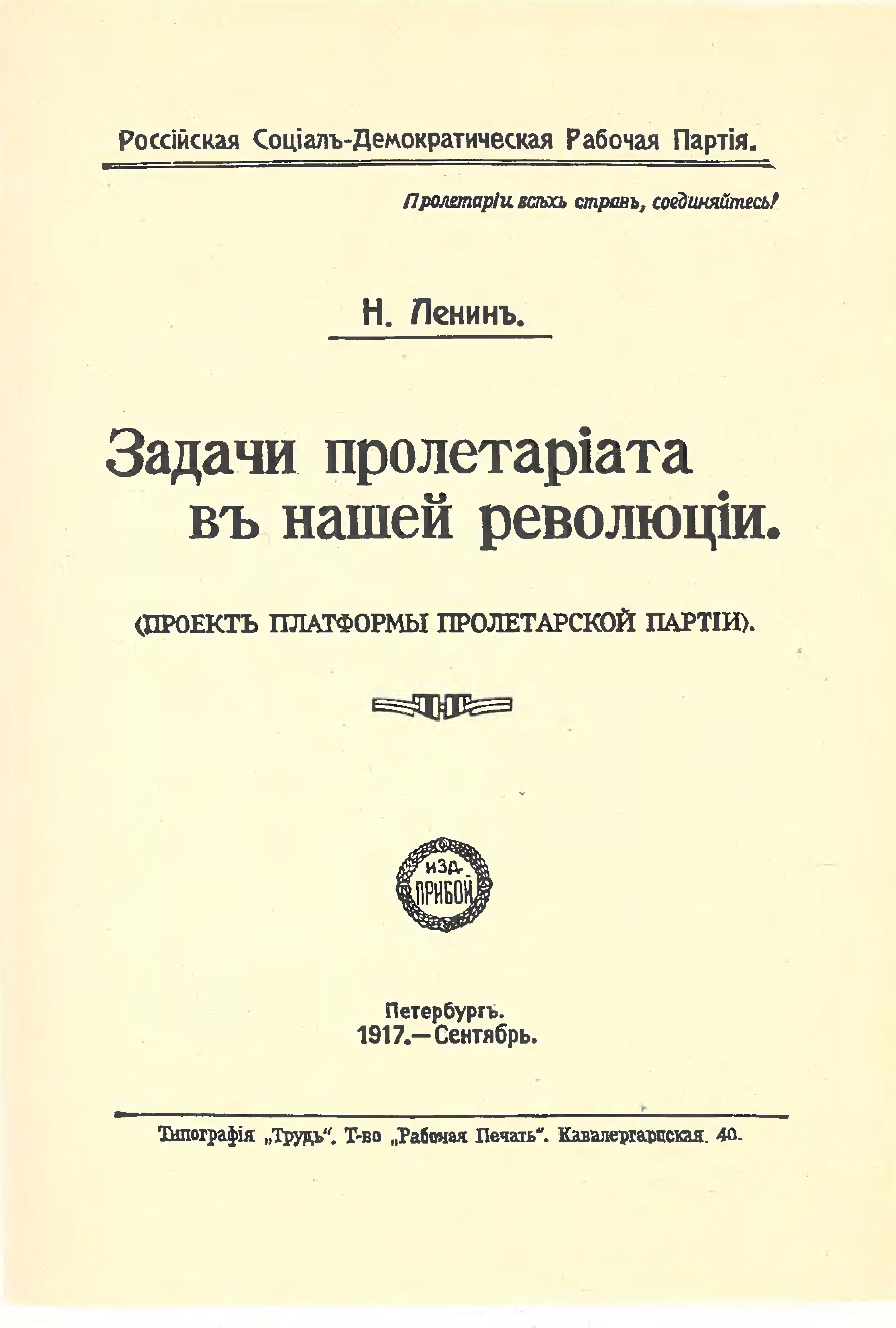
Τήν ἡμερομηνία σύγκλησης τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης ἡ κυβέρνηση αὐτή οὔτε τήν ὅρισε ἀκόμη μέχρι σήμερα. Τήν τσιφλικάδικη ἰδιοκτησία, τήν ὑλική αὐτή βάση τοῦ φεουδαρχικοῦ τσαρισμοῦ, δέν τή θίγει. Ἡ κυβέρνηση αὐτή οὔτε σκέπτεται κάν νά καταπιαστεῖ μέ τήν ἔρευνα τῆς δράσης, τή δημοσίευση τῶν πράξεων καί τόν ἔλεγχο τῶν μονοπωλιακῶν οἰκονομικῶν ὀργανισμῶν, τῶν μεγάλων τραπεζῶν, τῶν καπιταλιστικῶν συνδικάτων, τῶν καρτέλ τῶν καπιταλιστῶν κτλ.

Τά κυριότερα, τά ἀποφασιστικά Ὑπουργεῖα στή νέα κυβέρνηση (Ὑπουργεῖο Ἐσωτερικῶν, Ὑπουργεῖο Στρατιωτικῶν, δηλ. ἡ διοίκηση τοῦ στρατοῦ, τῆς ἀστυνομίας, τῆς ὑπαλληλίας, ὅλου τοῦ μηχανισμοῦ καταπίεσης τῶν μαζῶν) βρίσκονται στά χέρια πασίγνωστων μοναρχικῶν καί ὀπαδῶν τῆς μεγάλης τσιφλικάδικης γαιοκτησίας. Στούς καντέτους, στούς ὄψιμους δημοκράτες, στούς δημοκράτες μέ τό στανιό, ἔχουν παραχωρηθεῖ δευτερεύουσες θέσεις πού δέν ἔχουν ἄμεση σχέση μέ *τήν ἄσκηση ἐξουσίας* πάνω στό λαό καί μέ τό μηχανισμό τῆς κρατικῆς ἐξουσίας. Ὁ Α. Κέρενσκι, ἐκπρόσωπος τῶν τρουντοβίκων καί «σοσιαλιστής κι' αὐτός», δέν παίζει ἀπολύτως κανένα ἄλλο ρόλο ἐκτός ἀπό τό νά ἀποκοιμίζει μέ ἠχηρές φράσεις τήν ἐπαγρύπνηση καί τήν προσοχή τοῦ λαοῦ.

Γιά ὅλους αὐτούς τούς λόγους ἀκόμη καί στόν τομέα τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς ἡ νέα ἀστική κυβέρνηση δέν εἶναι ἄξια τῆς παραμικρῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ προλεταριάτου καί κάθε ὑποστήριξή της ἀπομέρους του εἶναι ἀπαράδεκτη.

Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

3. Στόν τομέα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, πού ἐξαιτίας τῶν ἀντικειμενικῶν συνθηκῶν ἔχει προωθηθεῖ σήμερα στήν πρώτη γραμμή, ἡ νέα κυβέρνηση εἶναι κυβέρνηση συνέχισης τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, πολέμου πού διεξάγεται σέ συμμαχία μέ τά ἰμπεριαλιστικά κράτη, τήν Ἀγγλία, τή Γαλλία κτλ., γιά

Россійская Соціалъ-Демократическая Рабочая Партія.

Пролетаріи всѣхъ странъ, соединяйтесь!

Н. Ленинъ.

Задачи пролетаріата въ нашей революціи.

(ПРОЕКТЪ ПЛАТФОРМЫ ПРОЛЕТАРСКОЙ ПАРТІИ).

Петербургъ.
1917.—Сентябрь.

Типографія „Трудъ". Т-во „Рабочая Печать". Кавалергардская. 40.

Τό ἐξώφυλλο τῆς μπροσούρας τοῦ Β. Ι. Λένιν
«Τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπανάστασή μας». — 1917
Σμίκρυνση

τή διανομή τῆς καπιταλιστικῆς λείας, γιά τό στραγγαλισμό τῶν μικρῶν καί ἀδύνατων λαῶν.

Ὑποταγμένη στά συμφέροντα τοῦ ρωσικοῦ κεφαλαίου καί τοῦ ἰσχυροῦ προστάτη καί ἀφέντη του, τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ κεφαλαίου, πού εἶναι τό πιό πλούσιο σέ ὅλο τόν κόσμο, ἡ νέα κυβέρνηση, παρά τήν ἐπιθυμία πού ἔχει ἐκφραστεῖ μέ τόν πιό κατηγορηματικό τρόπο ἐξονόματος τῆς ἀναμφισβήτητης πλειοψηφίας τῶν λαῶν τῆς Ρωσίας μέσω τοῦ Σοβιέτ τῶν στρατιωτῶν καί ἐργατῶν βουλευτῶν, δέν πῆρε κανένα συγκεκριμένο μέτρο γιά νά σταματήσει τό μακελειό τῶν λαῶν, πού γίνεται γιά τά συμφέροντα τῶν καπιταλιστῶν. Ἡ κυβέρνηση αὐτή δέν δημοσίευσε ἀκόμη οὔτε καί τά μυστικά σύμφωνα μέ τό γνωστό ληστρικό περιεχόμενο (γιά τό μοίρασμα τῆς Περσίας, γιά τήν καταλήστευση τῆς Κίνας, γιά τήν καταλήστευση τῆς Τουρκίας, γιά τό μοίρασμα τῆς Αὐστρίας, γιά τήν ἀπόσπαση τῆς Ἀνατολικῆς Πρωσίας, γιά τήν ἀπόσπαση τῶν γερμανικῶν ἀποικιῶν κτλ.), πού συνδέουν, ὅπως εἶναι πασίγνωστο, τή Ρωσία μέ τό ἀγγλογαλλικό ἰμπεριαλιστικό ληστρικό κεφάλαιο. Ἡ κυβέρνηση *ἐπικύρωσε* αὐτά τά σύμφωνα πού εἶχε συνάψει ὁ τσαρισμός, ὁ ὁποῖος στή διάρκεια αἰώνων λήστευε καί καταπίεζε περισσότερους λαούς ἀπ'ὅ,τι οἱ ἄλλοι τύραννοι καί δεσπότες—ὁ τσαρισμός, πού ὄχι μόνο καταπίεζε, μά καί καταντρόπιαζε καί διέφθειρε τό μεγαλορωσικό λαό, μετατρέποντάς τον σέ δήμιο τῶν ἄλλων λαῶν.

Ἡ νέα κυβέρνηση, ἐνῶ ἐπικύρωσε αὐτά τά ἐπαίσχυντα καί ληστρικά σύμφωνα, δέν πρότεινε ἄμεση ἀνακωχή σέ ὅλους τούς ἐμπόλεμους λαούς, παρά τήν ἀπαίτηση τῆς πλειοψηφίας τῶν λαῶν τῆς Ρωσίας, πού ἐκφράστηκε ξεκάθαρα μέσω τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν. Περιορίστηκε σέ πανηγυρικές, ἠχηρές, πομπώδεις, μά ὁλότελα κούφιες διακηρύξεις καί φράσεις, πού στά χείλη τῶν ἀστῶν διπλωματῶν χρησίμευαν πάντα καί χρησιμεύουν γιά νά ἐξαπατοῦν τίς εὐκολόπιστες καί ἁπλοϊκές μάζες τοῦ καταπιεζόμενου λαοῦ.

4. Γι'αὐτό ἡ νέα κυβέρνηση ὄχι μόνο δέν εἶναι ἄξια τῆς παραμικρῆς ἐμπιστοσύνης στόν τομέα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, ἀλλά καί τό νά ἐξακολουθεῖ κανείς νά τῆς προβάλλει τήν ἀπαίτηση νά διακηρύξει τή θέληση τῶν λαῶν τῆς Ρωσίας γιά εἰρήνη, νά παραιτηθεῖ ἀπό τίς προσαρτήσεις κτλ. κτλ., σημαίνει στήν πραγματικότητα πώς ἐξαπατᾶ ἁπλῶς τό λαό, πώς καλλιεργεῖ σ'αὐτόν ἀπατηλές ἐλπίδες, πώς καθυστερεῖ τό φώτισμα τῆς συνείδησής του, πώς τόν συμβιβάζει ἔμμεσα μέ τή συνέχιση τοῦ

πολέμου, πού ὁ ἀληθινός κοινωνικός χαρακτήρας του δέν καθορίζεται ἀπό εὐσεβεῖς πόθους, μά ἀπό τόν ταξικό χαρακτήρα τῆς κυβέρνησης πού διεξάγει τόν πόλεμο, ἀπό τούς δεσμούς τῆς τάξης πού ἐκπροσωπεῖ αὐτή ἡ κυβέρνηση μέ τό ἰμπεριαλιστικό χρηματιστικό κεφάλαιο τῆς Ρωσίας, τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας κτλ., ἀπό τήν *πραγματική πολιτική* πού ἐκφράζει *στήν πράξη* αὐτή ἡ τάξη.

Η ΙΔΙΟΜΟΡΦΗ ΔΥΑΔΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ ΚΑΙ Η ΤΑΞΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ

5. Ἡ κυριότερη ἰδιομορφία τῆς ἐπανάστασής μας, ἰδιομορφία πού ἀπαιτεῖ μέ τόν πιό ἐπιτακτικό τρόπο τό μελετημένο ἀντίκρυσμά της, εἶναι ἡ *δυαδική ἐξουσία* πού δημιουργήθηκε ἀπό τίς πρῶτες ἤδη μέρες τῆς νίκης τῆς ἐπανάστασης.

Ἡ δυαδική αὐτή ἐξουσία ἐκδηλώνεται μέ τήν ὕπαρξη *δυό* κυβερνήσεων: τῆς κύριας, τῆς ἀληθινῆς, τῆς πραγματικῆς κυβέρνησης τῆς ἀστικῆς τάξης, τῆς «Προσωρινῆς κυβέρνησης» τοῦ Λβόφ καί Σίας, πού ἔχει στά χέρια της ὅλα τά ὄργανα τῆς ἐξουσίας, καί μιᾶς πρόσθετης, παράπλευρης κυβέρνησης «ἐλέγχου»—τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, πού δέν ἔχει στά χέρια του ὄργανα κρατικῆς ἐξουσίας, ἀλλά στηρίζεται ἄμεσα στήν ἀναμφισβήτητα ἀπόλυτη πλειοψηφία τοῦ λαοῦ, στούς ἔνοπλους ἐργάτες καί στρατιῶτες.

Ἡ ταξική πηγή αὐτῆς τῆς δυαδικῆς ἐξουσίας καί ἡ ταξική σημασία της συνίσταται στό ὅτι ἡ ρωσική ἐπανάσταση τοῦ Μάρτη 1917 ὄχι μόνο σάρωσε ὅλη τήν τσαρική μοναρχία, ὄχι μόνο παράδοσε ὅλη τήν ἐξουσία στήν ἀστική τάξη, ἀλλά καί *ἔφτασε ὥς τά πρόθυρα* τῆς ἐπαναστατικῆς-δημοκρατικῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς. Μιά τέτια ἀκριβῶς δικτατορία (δηλ. ἐξουσία πού στηρίζεται ὄχι στό νόμο, ἀλλά στήν ἄμεση δύναμη τῶν ἐνόπλων μαζῶν τοῦ πληθυσμοῦ) καί ἀκριβῶς τῶν τάξεων πού ἀναφέραμε εἶναι τό Σοβιέτ Πετρούπολης καί τά ἄλλα, τά τοπικά, Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν.

6. Μιά ἄλλη, ἐξαιρετικά σπουδαία ἰδιομορφία τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης εἶναι τό γεγονός ὅτι τό Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν

ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν πού, ὅπως φαίνεται, ἔχει τήν ἐμπιστοσύνη τῆς πλειοψηφίας τῶν τοπικῶν Σοβιέτ, παραδίνει *θεληματικά* τήν κρατική ἐξουσία στήν ἀστική τάξη καί τήν Προσωρινή *της* κυβέρνηση, τῆς *παραχωρεῖ* θεληματικά τά πρωτεῖα, ἔχοντας κλείσει μαζί της συμφωνία γιά τήν ὑποστήριξή της καί περιορίζεται στό ρόλο τοῦ παρατηρητῆ, τοῦ ἐλεγκτῆ γιά τή σύγκληση τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης (πού ἡ Προσωρινή κυβέρνηση ὥς τά σήμερα οὔτε ἀνακοίνωσε κάν τήν ἡμερομηνία τῆς σύγκλησής της).

Αὐτό τό ἐξαιρετικά ἰδιόμορφο γεγονός, πρωτοφανέρωτο μέ τή μορφή αὐτή στήν ἱστορία, ἔκανε *νά μπλεχτοῦν μαζί, σέ ἕνα σύνολο, δυό* δικτατορίες: ἡ δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης (ἐπειδή ἡ κυβέρνηση τοῦ Λβόφ καί Σίας εἶναι δικτατορία, δηλ. ἐξουσία πού δέν στηρίζεται οὔτε στό νόμο, οὔτε στήν προκαταβολική ἔκφραση τῆς λαϊκῆς θέλησης, ἀλλά στήν κατάληψη μέ τή βία, κατάληψη πού ἔχει πραγματοποιηθεῖ ἀπό μιά ὁρισμένη τάξη καί συγκεκριμένα: ἀπό τήν ἀστική τάξη) καί ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς (τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν).

Δέν χωράει οὔτε ἡ παραμικρή ἀμφιβολία ὅτι μιά τέτια «σύμπλεξη» *δέν μπορεῖ* νά κρατήσει πολύν καιρό. Δυό ἐξουσίες σ'ἕνα κράτος *δέν μπορεῖ νά ὑπάρχουν.* Ἡ μιά ἀπό αὐτές πρέπει νά ἐκμηδενιστεῖ καί ὅλη ἡ ρωσική ἀστική τάξη δουλεύει ἤδη μέ ὅλες τίς δυνάμεις της, μέ ὅλους τούς τρόπους καί παντοῦ γιά τό παραμέρισμα καί τήν ἐξασθένιση, τήν ἐκμηδένιση τῶν Σοβιέτ τῶν στρατιωτῶν καί ἐργατῶν βουλευτῶν, γιά τή δημιουργία τῆς μονοκρατορίας τῆς ἀστικῆς τάξης.

Ἡ δυαδική ἐξουσία ἐκφράζει στήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης μόνο μιά *μεταβατική* στιγμή, τότε πού αὐτή ἔχει προχωρήσει πιό πέρα ἀπό τή συνηθισμένη ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση, *χωρίς ὅμως νά ἔχει φτάσει ἀκόμη* ὥς τήν «καθαρή» δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς.

Ἡ ταξική σημασία (καί ἡ ταξική ἐξήγηση) αὐτῆς τῆς μεταβατικῆς ρευστῆς κατάστασης εἶναι ἡ ἀκόλουθη: ὅπως κάθε ἐπανάσταση, ἔτσι καί ἡ ἐπανάστασή μας στόν ἀγώνα ἐνάντια στόν τσαρισμό χρειάστηκε τόν πιό μεγάλο ἡρωισμό, τήν αὐτοθυσία τῶν μαζῶν, καί ταυτόχρονα *τράβηξε* μονομιᾶς *στό κίνημα* ἕναν πρωτάκουστα τεράστιο ἀριθμό μικροαστῶν.

Ἕνα ἀπό τά κυριότερα, ἐπιστημονικά καί πρακτικά-πολιτικά γνωρίσματα *κάθε* πραγματικῆς ἐπανάστασης εἶναι ἡ ἀσυνήθιστα γοργή, ξαφνική, ἀπότομη αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν «μι-

κροαστῶν» πού περνοῦν στήν ἐνεργό, ἀνεξάρτητη, δραστήρια συμμετοχή στήν πολιτική ζωή, στή *συγκρότηση τοῦ κράτους*.

Ἔτσι καί ἡ Ρωσία. Σήμερα ἡ Ρωσία βρίσκεται σέ ἀναβρασμό. Ἑκατομμύρια καί δεκάδες ἑκατομμύρια ἄνθρωποι πού κοιμοῦνταν πολιτικά ἐπί δέκα χρόνια, πού ἦταν πολιτικά ἐξουθενωμένοι ἀπό τό φρικτό ζυγό τοῦ τσαρισμοῦ καί τήν καταναγκαστική δουλιά γιά τούς τσιφλικάδες καί τούς ἐργοστασιάρχες, *ξύπνησαν καί τραβήχτηκαν* στήν πολιτική. Καί ποιοί ἀποτελοῦν αὐτά τά ἑκατομμύρια καί τά δεκάδες ἑκατομμύρια; Στό μεγαλύτερο μέρος τους μικρονοικοκυρέοι, μικροαστοί, ἄνθρωποι πού στέκουν ἀνάμεσα στούς καπιταλιστές καί τούς μισθωτούς ἐργάτες. Ἡ Ρωσία εἶναι ἡ πιό μικροαστική χώρα ἀπό ὅλες τίς εὐρωπαϊκές χῶρες.

Ἕνα γιγάντιο μικροαστικό κύμα κατάκλυσε τά πάντα, ἔπνιξε τό συνειδητό προλεταριάτο ὄχι μόνο μέ τόν ὄγκο του, μά καί ἰδεολογικά, δηλαδή μόλυνε, κατάκτησε πολύ πλατιούς ἐργατικούς κύκλους μέ τίς μικροαστικές ἀντιλήψεις γιά τήν πολιτική.

Οἱ μικροαστοί στή ζωή ἐξαρτῶνται ἀπό τήν ἀστική τάξη, γιατί ζοῦν οἱ ἴδιοι σάν ἰδιοκτῆτες καί ὄχι σάν προλετάριοι (μέ τήν ἔννοια τῆς *θέσης* τους στήν κοινωνική *παραγωγή*) καί ἀκολουθοῦν τήν ἀστική τάξη στόν τρόπο σκέψης.

Ἀνεπίγνωστη εὐπιστία πρός τούς καπιταλιστές, τούς χειρότερους ἐχθρούς τῆς εἰρήνης καί τοῦ σοσιαλισμοῦ—νά τί χαρακτηρίζει τή σημερινή πολιτική *τῶν μαζῶν* στή Ρωσία, νά τί *ξεπετάχτηκε* μέ ἐπαναστατική ταχύτητα πάνω στό κοινωνικοοικονομικό ἔδαφος τῆς πιό μικροαστικῆς ἀπό ὅλες τίς εὐρωπαϊκές χῶρες. Νά ἡ *ταξική* βάση τῆς *«συμφωνίας»* (ὑπογραμμίζω πώς ἔχω ὑπόψη μου ὄχι τόσο τήν τυπική συμφωνία, ὅσο τήν *ἔμπρακτη* ὑποστήριξη, τή σιωπηρή συμφωνία, τήν παραχώρηση τῆς ἐξουσίας ἀπό ἀνεπίγνωστη εὐπιστία) ἀνάμεσα στήν Προσωρινή κυβέρνηση καί στό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, συμφωνία πού ἔδοσε στόν Γκουτσκόφ τό ψαχνό, τήν πραγματική ἐξουσία, καί στό Σοβιέτ τίς ὑποσχέσεις, τίς τιμές (ὥς ἕνα ορισμένο διάστημα), τήν κολακεία, τίς φράσεις, τίς διαβεβαιώσεις, τίς ὑποκλίσεις τῶν Κέρενσκι.

Ἡ ἀριθμητική ἀνεπάρκεια τοῦ προλεταριάτου στή Ρωσία, ἡ ἀνεπαρκής συνειδητότητα καί ὀργάνωσή του—νά ἡ ἄλλη ὄψη τοῦ νομίσματος.

Ὅλα τά ναροντνικιστικά κόμματα, μέχρι καί τούς ἐσέρους, ἦταν πάντα μικροαστικά. Τό ἴδιο καί τό κόμμα τῆς Ὀργανωτι-

κῆς 'Επιτροπῆς (Τσχεΐτζε, Τσερετέλι κτλ.). Οἱ ἐξωκομματικοί ἐπαναστάτες (Στεκλόφ κ.ἄ.) παρασύρθηκαν ἐπίσης ἀπό τό κύμα ἤ δέν τό ὑπερνίκησαν, δέν πρόφτασαν νά τό ὑπερνικήσουν.

Η ΙΔΙΟΜΟΡΦΙΑ ΤΗΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΠΟΥ ΑΠΟΡΕΕΙ ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑ

7. 'Από τήν ἰδιομορφία τῆς πραγματικῆς κατάστασης πού ἀναφέραμε παραπάνω ἀπορέει ἡ ὑποχρεωτική γιά τό μαρξιστή —πού πρέπει νά παίρνει ὑπόψη του τά ἀντικειμενικά γεγονότα, τίς μάζες καί τίς τάξεις καί ὄχι τά πρόσωπα κτλ.—ἰδιομορφία τῆς τακτικῆς στή *σημερινή* στιγμή.

'Η ἰδιομορφία αὐτή βάζει στήν πρώτη γραμμή τήν ἀνάγκη «νά ρίξουμε ξύδι καί χολή στό γλυκερό νεράκι τῆς ἐπαναστατικοδημοκρατικῆς φρασεολογίας» (ὅπως ἐκφράστηκε χθές—ἐξαιρετικά εὔστοχα—ὁ σύντροφός μου τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματός μας Τεοντορόβιτς στή συνεδρίαση τοῦ Πανρωσικοῦ Συνεδρίου τῶν σιδηροδρομικῶν ὑπαλλήλων καί ἐργατῶν στήν Πετρούπολη[88])· ἀπαιτεῖ δουλιά κριτικῆς, *ἐξήγηση* τῶν λαθῶν τῶν μικροαστικῶν κομμάτων τῶν ἐσέρων καί τῶν σοσιαλδημοκρατῶν, προετοιμασία καί συσπείρωση τῶν στοιχείων τοῦ *συνειδητά*-προλεταριακοῦ, Κομμουνιστικοῦ κόμματος, *ἀπαλλαγή* τοῦ προλεταριάτου ἀπό τή «γενική» μικροαστική μέθη.

Αὐτό *φαίνεται* σάν νά εἶναι «μονάχα» προπαγανδιστική δουλιά. Στήν πραγματικότητα ὅμως εἶναι ἡ πιό *πρακτική ἐπαναστατική* δουλιά, γιατί ἀλλιῶς δέν μποροῦμε νά κινήσουμε πρός τά μπρός τήν ἐπανάσταση πού σταμάτησε, πνίγηκε στίς φράσεις, κάνει «βῆμα σημειωτόν», *ὄχι γιατί* ὑπάρχουν ἐξωτερικά ἐμπόδια, *ὄχι γιατί ἐξασκεῖ βία* ἡ ἀστική τάξη (γιά τήν ὥρα ὁ Γκουτσκόφ μονάχα ἀπειλεῖ ὅτι θά χρησιμοποιήσει βία ἐνάντια στή μάζα τῶν στρατιωτῶν), μά *γιατί* οἱ μάζες δείχνουν ἀνεπίγνωστη εὐπιστία.

Μονάχα παλεύοντας ἐνάντια σ'αὐτή τήν ἀνεπίγνωστη εὐπιστία (καί ἐνάντιά της μποροῦμε καί πρέπει νά παλέψουμε ἀποκλειστικά ἰδεολογικά, μέ τή συντροφική πειθώ, ἀναφερόμενοι στήν *πείρα τῆς ζωῆς*), μποροῦμε νά λυτρωθοῦμε ἀπό *τό ξεφάντωμα τῆς ἐπαναστατικῆς φρασεολογίας* πού βασιλεύει καί νά σπρώξουμε πραγματικά πρός τά μπρός τόσο τήν προλεταριακή συνείδηση, ὅσο καί τή συνείδηση τῶν μαζῶν, καθώς καί τήν

τολμηρή ἀποφασιστική *τοπική* τους πρωτοβουλία, τήν αὐτόβουλη πραγμάτωση, ἀνάπτυξη καί στερέωση τῶν ἐλευθεριῶν, τῆς δημοκρατίας, τῆς ἀρχῆς τῆς παλλαϊκῆς κατοχῆς ὅλης τῆς γῆς.

8. Ἡ παγκόσμια πείρα τῶν ἀστικῶν καί τσιφλικάδικων κυβερνήσεων ἐπεξεργάστηκε *δυό* μεθόδους γιά νά κρατιέται ὁ λαός στήν καταπίεση. Ἡ πρώτη εἶναι ἡ βία. Ὁ Νικόλαος Ρομάνοφ Α΄—Νικόλαος ὁ Μαγκούρας καί ὁ Νικόλαος Β΄—ὁ Ματοβαμμένος ἔδειξαν στό ρωσικό λαό τό ἀνώτατο ὅριο τοῦ τί μπορεῖ καί δέν μπορεῖ νά γίνει μ'αὐτή τή μέθοδο τοῦ δημίου. Ὑπάρχει ὅμως καί μιά ἄλλη μέθοδος, πού τήν ἐπεξεργάστηκαν πιό καλά ἀπό ὅλους ἡ ἀγγλική καί ἡ γαλλική ἀστική τάξη, «διδαγμένες» ἀπό μιά σειρά μεγάλες ἐπαναστάσεις καί ἐπαναστατικά κινήματα τῶν μαζῶν. Εἶναι ἡ μέθοδος τῆς ἀπάτης, τῆς κολακείας, τῶν φράσεων, τῶν ἑκατομμυρίων ὑποσχέσεων, τῆς μικροελεημοσύνης, τῆς παραχώρησης τοῦ ἀσήμαντου καί τῆς διατήρησης τοῦ σημαντικοῦ.

Ἡ ἰδιομορφία τῆς στιγμῆς πού ζεῖ ἡ Ρωσία εἶναι τό ἰλιγγιωδῶς γρήγορο πέρασμα ἀπό τήν πρώτη μέθοδο στή δεύτερη, ἀπό τή βία πάνω στό λαό στήν *κολακεία* τοῦ λαοῦ, στήν ἐξαπάτησή του μέ ὑποσχέσεις. Ὁ Γάτος-Βάσκα ἀκούει καί τρώει*. Ὁ Μιλιουκόφ καί ὁ Γκουτσκόφ κρατοῦν τήν ἐξουσία, περιφρουροῦν τά κέρδη τοῦ κεφαλαίου, διεξάγουν τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο γιά τά συμφέροντα τοῦ ρωσικοῦ καί τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ κεφαλαίου καί περιορίζονται νά ἀπαντοῦν μέ ὑποσχέσεις, ρητορεῖες καί ἐντυπωσιακές δηλώσεις στούς λόγους «μαγείρων» σάν τούς Τσχεΐτζε, Τσερετέλι, Στεκλόφ, πού ἀπειλοῦν, ἐπιπλήττουν, ἐξορκίζουν, ἐκλιπαροῦν, ἀπαιτοῦν, διακηρύσσουν... Ὁ Γάτος-Βάσκα ἀκούει καί τρώει.

Καί μέρα μέ τή μέρα ἡ εὔπιστη ἀποτύφλωση καί ἡ τυφλή εὐπιστία θά ἐξαφανίζονται κυρίως στούς προλεταρίους καί τούς *φτωχούς* ἀγρότες, πού ἡ ζωή (ἡ κοινωνικοοικονομική τους θέση) τούς διδάσκει νά μήν πιστεύουν στούς καπιταλιστές.

Οἱ ἡγέτες τῶν μικροαστῶν «ὀφείλουν» νά διδάσκουν στό λαό τήν ἐμπιστοσύνη στήν ἀστική τάξη. Οἱ προλετάριοι πρέπει νά τούς διδάσκουν τή δυσπιστία.

---

*'Από τό μύθο τοῦ Κριλόφ «Γάτος καί μάγερας». *Σημ. μετ.*

Ο ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟΣ ΑΜΥΝΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΤΑΞΙΚΗ ΤΟΥ ΣΗΜΑΣΙΑ

9. Πρέπει νά παραδεχτοῦμε ὅτι ὁ ἐπαναστατικός *ἀμυνιτισμός* εἶναι ἡ πιό μεγάλη, ἡ πιό χτυπητή ἐκδήλωση τοῦ μικροαστικοῦ κύματος πού κατέκλυσε «σχεδόν τά πάντα». Αὐτός ἀκριβῶς εἶναι ὁ χειρότερος ἐχθρός τῆς παραπέρα κίνησης καί ἐπιτυχίας τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης.

Ὅποιος στό σημεῖο αὐτό ὑπόκυψε καί δέν κατόρθωσε νά ἀπαλλαγεῖ, αὐτός χάθηκε γιά τήν ἐπανάσταση. Οἱ μάζες ὅμως ὑποκύπτουν διαφορετικά ἀπό τούς ἀρχηγούς καί *διαφορετικά* ἀπαλλάσσονται, μέ ἄλλη πορεία ἐξέλιξης, μέ ἄλλον τρόπο.

Ὁ ἐπαναστατικός ἀμυνιτισμός εἶναι, ἀπό τό ἕνα μέρος, καρπός τῆς ἐξαπάτησης τῶν μαζῶν ἀπό τήν ἀστική τάξη, καρπός τῆς ἀνεπίγνωστης εὐπιστίας τῶν ἀγροτῶν καί μιᾶς μερίδας ἐργατῶν, καί ἀπό τό ἄλλο, ἔκφραση τῶν συμφερόντων καί τῆς ἄποψης τοῦ μικρονοικοκύρη, πού ὥς ἕνα βαθμό ἐνδιαφέρεται γιά τίς προσαρτήσεις καί τά κέρδη τῶν τραπεζῶν καί φυλάει «εὐλαβικά» τίς παραδόσεις τοῦ τσαρισμοῦ, πού διέφθειρε τούς μεγαλορώσους, μετατρέποντάς τους σέ δήμιους τῶν ἄλλων λαῶν.

Ἡ ἀστική τάξη ἐξαπατᾶ τό λαό, ἐκμεταλλευόμενη τήν εὐγενική περηφάνεια τῆς ἐπανάστασης καί παριστάνοντας τά πράγματα ἔτσι, σάν τάχα ὁ *κοινωνικοπολιτικός* χαρακτήρας τοῦ πολέμου ἀπό τήν πλευρά τῆς Ρωσίας νά ἔχει ἀλλάξει ἀπό τό στάδιο αὐτό τῆς ἐπανάστασης, ἀπό τήν ἀντικατάσταση τῆς τσαρικῆς μοναρχίας μέ τή σχεδόν δημοκρατία τῶν Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ. Καί ὁ λαός—γιά ἕνα διάστημα—τό πίστεψε σέ σημαντικό βαθμό, ἐξαιτίας τῶν παμπάλαιων προλήψεων πού τόν κάνουν νά θεωρεῖ τούς ἄλλους λαούς τῆς Ρωσίας, ἐκτός ἀπό τό μεγαλορωσικό, κάτι σάν ἰδιοκτησία ἤ τσιφλίκι τῶν μεγαλορώσων. Ἡ αἰσχρή διαφθορά τοῦ μεγαλορώσικοῦ λαοῦ ἀπό τόν τσαρισμό, πού τόν μαθαίνει νά βλέπει τούς ἄλλους λαούς σάν κάτι κατώτερο, σάν κάτι πού ἀνήκει «δικαιωματικά» στή Μεγαλορωσία, δέν μποροῦσε νά ἐξαφανιστεῖ *μεμιᾶς*.

Ἀπό μᾶς ἀπαιτεῖται *ἱκανότητα* νά ἐξηγήσουμε στίς μάζες ὅτι ὁ κοινωνικοπολιτικός χαρακτήρας τοῦ πολέμου δέν καθορίζεται ἀπο τήν «καλή θέληση» τῶν ἀτόμων καί τῶν ὁμάδων, ἀκόμη καί τῶν λαῶν, ἀλλά ἀπό τή θέση τῆς *τάξης* πού διεξάγει τόν πόλεμο, ἀπό τήν *πολιτική* αὐτῆς τῆς τάξης, πολιτική πού ὁ πόλεμος εἶναι ἡ συνέχισή της, ἀπό τίς *σχέσεις* τοῦ κεφαλαίου σάν κυρίαρχης

οἰκονομικῆς δύναμης τῆς σύγχρονης κοινωνίας, ἀπό *τόν ἰμπεριαλιστικό χαρακτήρα* τοῦ διεθνοῦς κεφαλαίου, ἀπό τήν ἐξάρτηση —οἰκονομική, τραπεζική, διπλωματική—τῆς Ρωσίας ἀπό τήν 'Αγγλία καί τή Γαλλία κτλ. *Δέν εἶναι εὔκολο* νά τό ἐξηγήσεις αὐτό ἐπιδέξια καί κατανοητά στίς μάζες, καί κανένας μας δέν θά μποροῦσε νά τό κάνει μεμιᾶς χωρίς λάθη.

Ἡ κατεύθυνση ὅμως ἤ, πιό σωστά, τό περιεχόμενο τῆς προπαγάνδας μας πρέπει νά εἶναι αὐτό καί μόνο αὐτό. Ἡ παραμικρότερη παραχώρηση στόν ἐπαναστατικό ἀμυντισμό εἶναι *προδοσία τοῦ σοσιαλισμοῦ, πλήρης ἄρνηση τοῦ διεθνισμοῦ,* μέ ὁποιεσδήποτε ὡραῖες φράσεις, μέ ὁποιουσδήποτε «πρακτικούς» συλλογισμούς κι'ἄν τό δικαιολογοῦν αὐτό.

Τό σύνθημα «κάτω ὁ πόλεμος» εἶναι φυσικά σωστό, δέν παίρνεται ὅμως ὑπόψη ἡ ἰδιομορφία τῶν καθηκόντων τῆς στιγμῆς, ἡ ἀνάγκη *νά πλησιάσουμε διαφορετικά* τήν πλατιά μάζα. Κατά τή γνώμη μου, μοιάζει μέ τό σύνθημα «κάτω ὁ τσάρος», πού μ'αὐτό ὁ ἀδέξιος προπαγανδιστής τοῦ «παλιοῦ καλοῦ καιροῦ» τραβοῦσε κατευθείαν στό χωριό καί ἔτρωγε ξύλο. Οἱ μαζικοί ἐκπρόσωποι τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀμυντισμοῦ εἶναι *εὐσυνείδητοι* ὄχι μέ τήν προσωπική, μά μέ τήν ταξική ἔννοια, δηλαδή ἀνήκουν σέ τέτιες *τάξεις* (ἐργάτες καί φτωχοί ἀγρότες), πού *πραγματικά* δέν κερδίζουν ἀπό τίς προσαρτήσεις καί ἀπό τό στραγγαλισμό ξένων λαῶν. Διαφορετικά εἶναι τά πράγματα μέ τούς ἀστούς καί τούς κ.κ. «διανοουμένους» πού ξέρουν θαυμάσια ὅτι *δέν μπορεῖς* νά παραιτηθεῖς ἀπό τίς προσαρτήσεις, ἄν δέν παραιτηθεῖς ἀπό τήν κυριαρχία τοῦ κεφαλαίου, καί πού ἐξαπατοῦν ξεδιάντροπα τίς μάζες μέ ὡραῖες φράσεις, μέ ἀτέλειωτες ὑποσχέσεις, μέ ἀμέτρητα ταξίματα.

Ὁ μαζικός ἐκπρόσωπος τοῦ ἀμυντισμοῦ βλέπει τά πράγματα ἁπλά, μικροαστικά: «ἐγώ δέν θέλω προσαρτήσεις, ὁ γερμανός «ρίχνεται» πάνω *μου,* ἑπομένως ὑπερασπίζω μιά δίκαιη ὑπόθεση καί δέν ὑπερασπίζω καθόλου ὁποιαδήποτε ἰμπεριαλιστικά συμφέροντα». Σ'αὐτό τόν ἄνθρωπο πρέπει νά ἐξηγοῦμε καί νά ξαναεξηγοῦμε πώς δέν πρόκειται ἐδῶ γιά τίς προσωπικές του ἐπιθυμίες, μά γιά τίς μαζικές, *ταξικές,* πολιτικές σχέσεις καί συνθῆκες, γιά τή σύνδεση τοῦ πολέμου μέ τά συμφέροντα τοῦ κεφαλαίου καί τό διεθνές δίχτυ τῶν τραπεζῶν κτλ. Μονάχα ἕνας τέτιος ἀγώνας ἐνάντια στόν ἀμυντισμό εἶναι ἀγώνας σοβαρός καί ὑπόσχεται ἐπιτυχία—ἴσως ὄχι πολύ γρήγορη, μά σίγουρη καί σταθερή.

ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΜΠΕΙ ΤΕΡΜΑ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ;

10. Στόν πόλεμο δέν μπορεῖ κανείς νά βάλει τέρμα «κατά βούληση». Δέν μπορεῖ νά τόν τελειώσει μέ ἀπόφαση τῆς μιᾶς πλευρᾶς. Δέν μπορεῖ νά τόν τελειώσει «μπήγοντας τή λόγχη στή γῆ», γιά νά χρησιμοποιήσουμε τήν ἔκφραση ἑνός στρατιώτη-ἀμυνίτη.

Δέν μπορεῖ κανείς νά βάλει τέρμα στόν πόλεμο μέ μιά «συμφωνία» ἀνάμεσα στούς σοσιαλιστές τῶν διάφορων χωρῶν, μέ μιά «ἐνέργεια» τῶν προλετάριων ὅλων τῶν χωρῶν, μέ τή «θέληση» τῶν λαῶν κτλ. Ὅλες οἱ φράσεις αὐτοῦ τοῦ εἴδους, πού γεμίζουν τά ἄρθρα τῶν ἀμυνίτικων καί μισοαμυνίτικων, μισοδιεθνιστικῶν ἐφημερίδων, καθώς καί τίς ἀμέτρητες ἀποφάσεις, ἐκκλήσεις, διακηρύξεις, ἀποφάσεις τοῦ Σοβιέτ τῶν στρατιωτῶν καί ἐργατῶν βουλευτῶν, ὅλες αὐτές οἱ φράσεις δέν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρά κούφιοι, ἄδολοι, εὐσεβεῖς πόθοι μικροαστῶν. Δέν ὑπάρχει τίποτε πιό ἐπιζήμιο ἀπό αὐτές τίς φράσεις γιά «τήν ἐκδήλωση τῆς θέλησης τῶν λαῶν γιά εἰρήνη», γιά τή *σειρά* τῶν ἐπαναστατικῶν ἐξορμήσεων τοῦ προλεταριάτου (ὕστερα ἀπό τό ρωσικό ἔρχεται ἡ «σειρά» τοῦ γερμανικοῦ) κτλ. Ὅλα αὐτά εἶναι λουϊμπλανισμός, ὄνειρα γλυκά, παιχνίδι μέ «πολιτικές καμπάνιες», εἶναι στήν πράξη ἐπανάληψη τοῦ μύθου τοῦ Γάτου-Βάσκα.

Τόν πόλεμο δέν τόν γέννησε ἡ κακή θέληση τῶν καπιταλιστῶν-ληστῶν, παρόλο πού διεξάγεται, ἀναμφισβήτητα, *μονάχα* γιά τά συμφέροντά τους καί πλουτίζει μονάχα αὐτούς. Τόν πόλεμο τόν γέννησε ἡ πενηντάχρονη ἀνάπτυξη τοῦ παγκόσμιου κεφαλαίου, τά δισεκατομμύρια νήματα καί δεσμοί του. *Δέν μποροῦμε* νά ξεφύγουμε ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, *δέν μποροῦμε* νά πετύχουμε μιά δημοκρατική εἰρήνη,—καί ὄχι εἰρήνη μέ τή βία,—χωρίς τήν ἀνατροπή τῆς ἐξουσίας τοῦ κεφαλαίου, χωρίς τό πέρασμα τῆς κρατικῆς ἐξουσίας σέ μιάν *ἄλλη* τάξη, στό προλεταριάτο.

Ἡ ρωσική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη-Μάρτη 1917 ἦταν ἡ ἀρχή τῆς μετατροπῆς τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σέ ἐμφύλιο πόλεμο. Ἡ ἐπανάσταση αὐτή ἔκανε τό *πρῶτο* βῆμα γιά τό σταμάτημα τοῦ πολέμου. Μονάχα τό *δεύτερο* βῆμα μπορεῖ νά *ἐξασφαλίσει* τό σταμάτημά του, δηλαδή τό πέρασμα τῆς κρατικῆς ἐξουσίας στό προλεταριάτο. Αὐτό θά εἶναι ἡ ἀρχή τῆς παγκόσμιας «διάσπασης τοῦ μετώπου»—τοῦ μετώπου τῶν συμφερόντων τοῦ κεφαλαίου, καί μονάχα διασπώντας *αὐτό* τό μέτωπο

μπορεῖ τό προλεταριάτο νά ἀπαλλάξει τήν ἀνθρωπότητα ἀπό τά δεινά τοῦ πολέμου καί νά τῆς χαρίσει τά ἀγαθά μιᾶς σταθερῆς εἰρήνης.

Καί ἡ ρωσική ἐπανάσταση, δημιουργώντας τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, ἔφερε *ἤδη* τό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας πολύ κοντά σ'αὐτή τή «διάσπαση τοῦ μετώπου» τοῦ κεφαλαίου.

Ο ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟΣ ΤΥΠΟΣ ΚΡΑΤΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΣΣΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΜΑΣ

11. Τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν, ἀγροτῶν κτλ. βουλευτῶν δέν κατανοήθηκαν ὄχι μόνο ἀπό τήν ἄποψη ὅτι γιά τήν πλειονότητα δέν εἶναι σαφής ἡ ταξική τους σημασία καί ὁ ρόλος τους *στή ρωσική* ἐπανάσταση. Δέν κατανοήθηκαν ἀκόμη καί ἀπό τήν ἄποψη ὅτι ἀποτελοῦν καινούργια μορφή, πιό σωστά, καινούργιο *τύπο κράτους*.

Ὁ πιό τέλειος, ὁ πιό προοδευτικός τύπος ἀστικοῦ κράτους εἶναι ὁ τύπος τῆς *κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας*· ἡ ἐξουσία ἀνήκει στό Κοινοβούλιο· ἡ κρατική μηχανή, ὁ μηχανισμός καί τά ὄργανα διοίκησης εἶναι τά συνηθισμένα: τακτικός στρατός, ἀστυνομία, ὑπαλληλία οὐσιαστικά μή ἀνακλητή, προνομιούχα πού στέκει *πάνω* ἀπό τό λαό.

Ἀπό τά τέλη ὅμως τοῦ 19ου αἰώνα οἱ ἐπαναστατικές ἐποχές προωθοῦν ἕναν *ἀνώτερο* τύπο δημοκρατικοῦ κράτους, τέτιου κράτους πού ἀπό ὁρισμένες ἀπόψεις παύει ἤδη, σύμφωνα μέ τήν ἔκφραση τοῦ Ἔνγκελς, νά εἶναι κράτος, «δέν εἶναι κράτος στήν κυριολεξία»[89]. Αὐτό εἶναι τό κράτος τύπου Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ, *πού ἀντικαθιστᾶ* τό χωρισμένο ἀπό τό λαό στρατό καί τήν ἀστυνομία μέ τόν ἀπευθείας καί ἄμεσα ἐξοπλισμένο λαό. *Σ'αὐτό* βρίσκεται ἡ οὐσία τῆς Κομμούνας, πού τή δυσφήμησαν καί τήν κατασυκοφάντησαν οἱ ἀστοί συγγραφεῖς, οἱ ὁποῖοι, ἀνάμεσα στά ἄλλα, τῆς ἀπόδοσαν λαθεμένα τήν πρόθεση νά «εἰσαγάγει» ἀμέσως τό σοσιαλισμό.

Ἀκριβῶς ἕνα κράτος τέτιου τύπου *ἄρχισε* νά δημιουργεῖ ἡ ρωσική ἐπανάσταση τό 1905 καί τό 1917. Ἡ Δημοκρατία τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν, ἀγροτῶν κτλ. βουλευτῶν, ἑνωμένοι στήν Πανρωσική Συντακτική Συνέλευση τῶν λαϊκῶν ἀντιπροσώπων ἤ στό Πανρωσικό Σοβιέτ τῶν Σοβιέτ κτλ. —νά τί

γίνεται κιόλας πραγματικότητα στή χώρα μας σήμερα, αὐτή τή στιγμή, μέ τήν πρωτοβουλία τῶν ἑκατομμυρίων τοῦ λαοῦ, πού αὐτόβουλα καί *μέ τόν τρόπο του* δημιουργεῖ τή δημοκρατία, χωρίς νά περιμένει οὔτε πότε οἱ κ.κ. καντέτοι καθηγητές θά γράψουν τά νομοσχέδιά τους γιά μιά κοινοβουλευτική ἀστική δημοκρατία, — οὔτε πότε οἱ σχολαστικοί καί οἱ ρουτινιέρηδες τῆς μικροαστικῆς «σοσιαλδημοκρατίας», σάν τόν κ. Πλεχάνοφ ἤ τόν Κάουτσκι, θά παραιτηθοῦν ἀπό τή διαστρέβλωση ἀπομέρους τους τῆς διδασκαλίας τοῦ μαρξισμοῦ γιά τό ζήτημα τοῦ κράτους.

῾Ο μαρξισμός διαφέρει ἀπό τόν ἀναρχισμό στό ὅτι παραδέχεται τήν *ἀναγκαιότητα* τοῦ κράτους καί τῆς κρατικῆς ἐξουσίας στήν ἐπαναστατική περίοδο γενικά, στήν ἐποχή τοῦ περάσματος ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό εἰδικά.

῾Ο μαρξισμός διαφέρει ἀπό τό μικροαστικό, ὀπορτουνιστικό «σοσιαλδημοκρατισμό» τῶν κ.κ. Πλεχάνοφ, Κάουτσκι καί Σίας στό ὅτι παραδέχεται γιά τίς προαναφερμένες περιόδους τήν ἀναγκαιότητα ἑνός κράτους *ὄχι* σάν τή συνηθισμένη κοινοβουλευτική ἀστική δημοκρατία, ἀλλά ἑνός κράτους σάν τήν Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ.

Οἱ κύριες διαφορές αὐτοῦ τοῦ τελευταίου τύπου κράτους ἀπό τόν παλιό εἶναι οἱ ἀκόλουθες:

῾Η ἐπιστροφή ἀπό τήν κοινοβουλευτική ἀστική δημοκρατία στή μοναρχία εἶναι (ὅπως ἀκριβῶς τό ἀπόδειξε ἡ ἱστορία) πάρα πολύ εὔκολη, γιατί παραμένει ἄθικτη ὅλη ἡ μηχανή τῆς καταπίεσης: ὁ στρατός, ἡ ἀστυνομία, ἡ ὑπαλληλία. ῾Η Κομμούνα καί τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν, ἀγροτῶν κτλ. βουλευτῶν *τσακίζουν* καί παραμερίζουν αὐτή τή μηχανή.

῾Η κοινοβουλευτική ἀστική δημοκρατία στενεύει, πνίγει τήν ἀνεξάρτητη πολιτική ζωή τῶν *μαζῶν*, τήν ἄμεση συμμετοχή τους στή *δημοκρατική* οἰκοδόμηση ὅλης τῆς κρατικῆς ζωῆς, ἀπό τά κάτω ὥς τά πάνω. Τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν κάνουν τό ἀντίθετο.

Αὐτά τά τελευταῖα ἀναπαράγουν ἐκεῖνο τόν τύπο τοῦ κράτους, πού ἐπεξεργάστηκε ἡ Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ καί πού ὁ Μάρξ τόν ὀνόμασε «πολιτική μορφή πού ἀνακαλύφθηκε ἐπιτέλους, καί μέ τήν ὁποία *μπορεῖ* νά συντελεστεῖ ἡ οἰκονομική ἀπελευθέρωση τῶν ἐργαζομένων»[90].

Συνήθως ἀντιτείνουν: ὁ ρωσικός λαός δέν εἶναι ἀκόμη ὥριμος γιά τήν «εἰσαγωγή» τῆς Κομμούνας. Αὐτό εἶναι σάν τό ἐπιχείρημα τῶν φεουδαρχῶν πού ἔλεγαν ὅτι οἱ ἀγρότες δέν εἶναι ὥριμοι γιά τήν ἐλευθερία. ῾Η Κομμούνα, δηλαδή τά Σοβιέτ τῶν

ἐργατῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν, δέν «εἰσάγει», δέν σκοπεύει «νά εἰσαγάγει» καί δέν πρέπει νά εἰσαγάγει *κανενός εἴδους* μετασχηματισμούς πού δέν ἔχουν ὡριμάσει ἀπόλυτα καί στήν οἰκονομική πραγματικότητα καί στή συνείδηση τῆς συντριπτικῆς πλειοψηφίας τοῦ λαοῦ. Ὅσο πιό μεγάλη εἶναι ἡ οἰκονομική κατάρευση καί ἡ κρίση πού γεννάει ὁ πόλεμος, τόσο ἐπιτακτικότερη εἶναι ἡ ἀνάγκη γιά μιά ὅσο τό δυνατό τελειότερη πολιτική μορφή, πού *νά κάνει πιό εὔκολη* τήν ἐπούλωση τῶν φοβερῶν πληγῶν, τίς ὁποῖες προξένησε ὁ πόλεμος στήν ἀνθρωπότητα. Ὅσο λιγότερη ὀργανωτική πείρα ἔχει ὁ ρωσικός λαός, τόσο ἀποφασιστικότερα πρέπει *νά καταπιαστοῦμε* μέ τήν ὀργανωτική οἰκοδόμηση ἀπό *τόν ἴδιο τό λαό,* καί ὄχι μόνο ἀπό τούς ἀστούς πολιτικάντηδες καί ὑπαλλήλους μέ τίς «προσοδοφόρες θεσοῦλες».

Ὅσο πιό γρήγορα πετάξουμε ἀπό πάνω μας τίς παλιές προλήψεις τοῦ διαστρεβλωμένου ἀπό τούς κ.κ. Πλεχάνοφ, Κάουτσκι καί Σία ψευδομαρξισμοῦ, μέ ὅσο πιό μεγάλο ζῆλο καταπιαστοῦμε νά βοηθήσουμε τό λαό νά δημιουργήσει ἀμέσως καί παντοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν, πού νά πάρουν στά χέρια τους *ὅλη* τή ζωή, ὅσο περισσότερο θά παρελκύουν οἱ κ.κ. Λβόφ καί Σία τή σύγκληση τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης, τόσο πιό εὔκολα θά εἶναι γιά τό λαό νά κάνει (μέσω τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης ἤ χωρίς αὐτή, ἄν ὁ Λβόφ ἀργήσει πολύ νά τή συγκαλέσει) τήν ἐκλογή του ὑπέρ τῆς Δημοκρατίας τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν. Λάθη στή νέα ὀργανωτική οἰκοδόμηση, πού γίνεται ἀπό τόν ἴδιο τό λαό, εἶναι στήν ἀρχή ἀναπόφευκτα, καλύτερα ὅμως νά κάνεις λάθη καί νά τραβᾶς μπροστά, παρά νά *περιμένεις* πότε θά γράψουν οἱ νομομαθεῖς καθηγητές, πού συγκάλεσε ὁ Λβόφ, τούς νόμους γιά τή σύγκληση τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης καί γιά τή διαιώνιση τῆς κοινοβουλευτικῆς ἀστικῆς δημοκρατίας, γιά τό στραγγαλισμό τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν.

Ἄν ὀργανωθοῦμε καί κάνουμε ἐπιδέξια τήν προπαγάνδα μας, ὄχι μόνο οἱ προλετάριοι, μά καί τά ἐννιά δέκατα τῆς ἀγροτιᾶς θά ταχθοῦν ἐνάντια στήν ἀνασύσταση τῆς ἀστυνομίας, ἐνάντια στή μόνιμη καί προνομιούχα ὑπαλληλία, ἐνάντια στό χωρισμένο ἀπό τό λαό στρατό. Καί μόνο σ᾽αὐτό συνίσταται ἀκριβῶς ὁ νέος τύπος κράτους.

12. Ἡ ἀντικατάσταση τῆς ἀστυνομίας μέ τή λαϊκή πολιτοφυλακή εἶναι ἕνας μετασχηματισμός πού πήγασε ἀπό ὅλη τήν πορεία τῆς ἐπανάστασης καί ἐφαρμόζεται σήμερα στά περισσό-

τερα μέρη τῆς Ρωσίας. Πρέπει νά ἐξηγοῦμε στίς μάζες ὅτι στίς περισσότερες ἀστικές ἐπαναστάσεις συνηθισμένου τύπου ἕνας τέτιος μετασχηματισμός ἦταν ἐξαιρετικά βραχύχρονος καί ἡ ἀστική τάξη, ἀκόμη καί ἡ πιό λαοκρατική καί δημοκρατική, ἀνασύσταινε τήν ἀστυνομία τοῦ παλιοῦ, τσαρικοῦ τύπου, ἀστυνομία χωρισμένη ἀπό τό λαό, καί μέ ἀστική διοίκηση, ἱκανή νά καταπιέζει τό λαό μέ κάθε τρόπο.

῾Υπάρχει μονάχα ἕνα μέσο γιά *νά μήν ἐπιτρέψουμε* τήν ἀνασύσταση τῆς ἀστυνομίας: ἡ δημιουργία παλλαϊκῆς πολιτοφυλακῆς, ἡ συγχώνευσή της μέ τό στρατό (ἀντικατάσταση τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ μέ τό γενικά ἐξοπλισμένο λαό). Σέ μιά τέτια πολιτοφυλακή πρέπει νά μετέχουν ὅλοι χωρίς ἐξαίρεση οἱ πολίτες καί οἱ πολίτισσες ἀπό 15 ὥς 65 χρονῶν, ἄν μ᾽αὐτές τίς ἡλικίες, πού πήραμε κατά προσέγγιση, εἶναι δυνατό νά καθορίσουμε τή συμμετοχή τῶν ἐφήβων καί τῶν γερόντων. Οἱ καπιταλιστές πρέπει νά πληρώνουν τούς μισθωτούς ἐργάτες, τό ὑπηρετικό προσωπικό κτλ. γιά τίς μέρες πού ἀφιερώνουν σέ κοινωνική ὑπηρεσία στήν πολιτοφυλακή. Χωρίς τήν προσέλκυση τῶν γυναικῶν στήν ἀνεξάρτητη συμμετοχή ὄχι μονάχα στήν πολιτική ζωή γενικά, μά καί στή μόνιμη, καθολική κοινωνική ὑπηρεσία, δέν μπορεῖ οὔτε λόγος νά γίνει ὄχι μονάχα γιά σοσιαλισμό, μά καί γιά πλήρη καί σταθερή δημοκρατία. Οἱ τέτιες ἁρμοδιότητες τῆς «ἀστυνομίας», ὅπως ἡ φροντίδα γιά τούς ἀρώστους, γιά τά ἀπροστάτευτα παιδιά, γιά τήν ὑγιεινή διατροφή κτλ., δέν μποροῦν γενικά νά πραγματοποιηθοῦν ἱκανοποιητικά χωρίς τήν ἰσοτιμία τῶν γυναικῶν στήν πράξη καί ὄχι μονάχα στά χαρτιά.

Νά μήν ἐπιτρέψουμε νά ἀνασυσταθεῖ ἡ ἀστυνομία· νά τραβήξουμε τίς ὀργανωτικές δυνάμεις ὅλου τοῦ λαοῦ στή δημιουργία καθολικῆς πολιτοφυλακῆς — αὐτά εἶναι τά καθήκοντα πού τό προλεταριάτο πρέπει νά προπαγανδίσει στίς μάζες πρός τό συμφέρον τῆς περιφρούρησης, τῆς στερέωσης καί τῆς ἀνάπτυξης τῆς ἐπανάστασης.

ΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

13. Σήμερα δέν μποροῦμε νά ξέρουμε ἀκριβῶς, ἄν στό ἄμεσο μέλλον θά ξεσπάσει μιά ἰσχυρή ἀγροτική ἐπανάσταση στό ρωσικό χωριό. Δέν μποροῦμε νά ξέρουμε ἀκριβῶς πόσο βαθύς εἶναι ὁ ταξικός διαχωρισμός τῆς ἀγροτιᾶς, πού ἀναμφισβήτητα

ἔχει βαθύνει τόν τελευταῖο καιρό, ὁ χωρισμός της σέ ἐργάτες γῆς, μισθωτούς ἐργάτες καί φτωχούς ἀγρότες («μισοπρολετάριους»), ἀπό τό ἕνα μέρος, καί σέ εὔπορους καί μεσαίους ἀγρότες (καπιταλιστές καί μικροκαπιταλιστές), ἀπό τό ἄλλο. Αὐτά τά ζητήματα θά τά λύσει καί δέν μπορεῖ παρά νά τά λύσει μόνο ἡ πείρα.

᾿Εμεῖς ὅμως, σάν κόμμα τοῦ προλεταριάτου, εἴμαστε ἀναμφίβολα ὑποχρεωμένοι ὄχι μόνο νά παρουσιάσουμε ἀμέσως ἕνα ἀγροτικό πρόγραμμα (πρόγραμμα γιά τή γῆ), μά καί νά προπαγανδίσουμε τά ἀμέσως πραγματοποιήσιμα πρακτικά μέτρα *πρός τό συμφέρον* τῆς ἀγροτικῆς ἐπανάστασης τῶν χωρικῶν στή Ρωσία.

Πρέπει νά ἀπαιτοῦμε τήν ἐθνικοποίηση *ὅλης* τῆς γῆς, δηλαδή τό πέρασμα ὅλης τῆς γῆς τῆς χώρας στήν ἰδιοκτησία τῆς κεντρικῆς κρατικῆς ἐξουσίας. ῾Η ἐξουσία αὐτή πρέπει νά καθορίζει τό μέγεθος κτλ. τῶν ἐκτάσεων πού προορίζονται γιά τίς μετοικήσεις, νά καθορίζει τούς νόμους γιά τήν προστασία τῶν δασῶν, γιά τά ἐγγειοβελτιωτικά ἔργα κτλ., νά ἀπαγορεύει ἀπόλυτα κάθε μεσολάβηση ἀνάμεσα στόν ἰδιοκτήτη τῆς γῆς, δηλ. τό κράτος, καί στό μισθωτή της, δηλ. τό νοικοκύρη (νά ἀπαγορεύει κάθε εἴδους μεταβίβαση τῆς γῆς). ῞Ολη ὅμως *ἡ διάθεση* τῆς γῆς, ὁ καθορισμός *τῶν τοπικῶν ὅρων* κατοχῆς καί χρήσης πρέπει νά βρίσκεται ὁλοκληρωτικά καί ἀποκλειστικά ὄχι στά χέρια τῶν γραφειοκρατῶν καί τῆς ὑπαλληλίας, μά στά χέρια τῶν περιφερειακῶν καί τῶν τοπικῶν *Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν.*

Γιά νά ἀνεβάσουμε τήν τεχνική τῆς παραγωγῆς σιτηρῶν καί τόν ὄγκο τῆς παραγωγῆς καί γιά νά ἀναπτύξουμε ἐπίσης τή μεγάλη ὀρθολογική οἰκονομία καί τό δημόσιο ἔλεγχο πάνω σ᾿αὐτή, πρέπει μέσα στίς ἐπιτροπές τῶν ἀγροτῶν νά ἐπιδιώκουμε ὥστε κάθε δημευμένο κτῆμα τσιφλικᾶ νά μετατρέπεται σέ ἕνα μεγάλο ὑποδειγματικό νοικοκυριό, κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο *τῶν Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν ἐργατῶν γῆς.*

Σέ ἀντίθεση πρός τή μικροαστική φρασεολογία καί πολιτική, πού βασιλεύει στούς ἐσέρους, ἰδιαίτερα τίς κούφιες φλυαρίες τους γιά νόρμες «κατανάλωσης» ἤ «ἐργασίας», γιά «κοινωνικοποίηση τῆς γῆς» κτλ., τό κόμμα τοῦ προλεταριάτου πρέπει νά ἐξηγεῖ ὅτι τό σύστημα τοῦ μικροῦ νοικοκυριοῦ σέ συνθῆκες ἐμπορευματικῆς παραγωγῆς *δέν εἶναι σέ θέση* νά ἀπαλλάξει τήν ἀνθρωπότητα ἀπό τήν ἐξαθλίωση τῶν μαζῶν καί τήν καταπίεσή τους.

Τό κόμμα τοῦ προλεταριάτου, χωρίς νά διασπάσει ἀμέσως καί κατανάγκη τά Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν, πρέπει νά ἐξηγεῖ τήν ἀνάγκη ἰδιαίτερων Σοβιέτ βουλευτῶν τῶν ἐργατῶν γῆς καί ἰδιαίτερων Σοβιέτ βουλευτῶν τῶν φτωχῶν ἀγροτῶν (μισοπρολετάριων) ἤ, τουλάχιστο, τήν ἀνάγκη ἰδιαίτερων μόνιμων συσκέψεων τῶν βουλευτῶν αὐτῆς *τῆς ταξικῆς κατηγορίας*, μέ τή μορφή ξεχωριστῶν ὁμάδων ἤ παρατάξεων μέσα στά κοινά Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν. Διαφορετικά ὅλες οἱ γλυκανάλατες μικροαστικές φράσεις τῶν ναρόντνικων γιά τήν ἀγροτιά γενικά θά ἀποδειχτοῦν προκάλυμα τῆς ἐξαπάτησης τῆς μάζας τῶν ἄπορων ἀγροτῶν ἀπό τήν εὔπορη ἀγροτιά, πού δέν εἶναι παρά μιά παραλλαγή *καπιταλιστῶν*.

Σέ ἀντίθεση πρός τό ἀστικοφιλελεύθερο ἤ καθαρά γραφειοκρατικό κήρυγμα πού κάνουν πολλοί ἐσέροι καί Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, συμβουλεύοντας τούς ἀγρότες νά μήν παίρνουν τή γῆ τῶν τσιφλικάδων καί νά μήν ἀρχίσουν τόν ἀγροτικό μετασχηματισμό πρίν συγκληθεῖ ἡ Συντακτική Συνέλευση, τό κόμμα τοῦ προλεταριάτου πρέπει νά καλεῖ τούς ἀγρότες στήν ἄμεση καί αὐτόβουλη πραγματοποίηση τοῦ ἀγροτικοῦ μετασχηματισμοῦ καί στήν ἄμεση δήμευση τῆς γῆς τῶν τσιφλικάδων μέ ἀποφάσεις τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν κατά τόπους.

Ἐδῶ ἔχει ἰδιαίτερη σπουδαιότητα νά ἐπιμένουμε στήν ἀνάγκη *νά αὐξηθεῖ* ἡ παραγωγή τροφίμων γιά τούς στρατιῶτες τοῦ μετώπου καί γιά τίς πόλεις, καί ὅτι εἶναι ἀπόλυτα ἀπαράδεκτη ὁποιαδήποτε ζημιά ἤ φθορά τῶν ζώων, τῶν ἐργαλείων, τῶν μηχανῶν, τῶν κτιρίων κτλ. κτλ.

14. Στό ἐθνικό ζήτημα τό προλεταριακό κόμμα πρέπει νά ὑποστηρίζει, πρῶτα ἀπόλα, τή διακήρυξη καί τήν ἄμεση πραγματοποίηση τῆς πλήρους ἐλευθερίας ἀποχωρισμοῦ ἀπό τή Ρωσία γιά ὅλα τά ἔθνη καί τίς λαότητες πού καταπιέζονται ἀπό τόν τσαρισμό, τά ὁποῖα ἔχουν ἐνσωματωθεῖ μέ τή βία ἤ πού κρατοῦνται μέ τή βία μέσα στά ὅρια τοῦ κράτους, δηλαδή ἔχουν προσαρτηθεῖ.

Ὅλες οἱ δηλώσεις, οἱ διακηρύξεις καί τά διαγγέλματα γιά παραίτηση ἀπό τίς προσαρτήσεις, ὅταν δέν συνοδεύονται ἀπό τήν πραγματική παραχώρηση τῆς ἐλευθερίας ἀποχωρισμοῦ στήν πράξη, καταλήγουν σέ ἐξαπάτηση τοῦ λαοῦ ἀπό τήν ἀστική τάξη ἤ σέ μικροαστικούς εὐσεβεῖς πόθους.

Τό προλεταριακό κόμμα ἐπιδιώκει τή δημιουργία ὅσο τό δυνατό μεγαλύτερου κράτους, γιατί αὐτό συμφέρει στούς ἐργαζόμενους, ἐπιδιώκει *τήν προσέγγιση καί τήν κατοπινή συγχώνευση*

τῶν ἐθνῶν, θέλει ὅμως νά πετύχει τό σκοπό αὐτό ὄχι μέ τή βία, μά ἀποκλειστικά μέ τήν ἐλεύθερη, ἀδελφική συμμαχία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἐργαζομένων μαζῶν ὅλων τῶν ἐθνῶν.

Ὅσο πιό δημοκρατική θά εἶναι ἡ δημοκρατία τῆς Ρωσίας, ὅσο πιό πετυχημένα ὀργανώνεται σέ δημοκρατία τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν, τόσο πιό ἰσχυρή θά εἶναι ἡ δύναμη τῆς ροπῆς πού θά ἐκδηλώνεται *ἐθελοντικά* ἀπομέρους τῶν ἐργαζομένων μαζῶν *ὅλων* τῶν ἐθνῶν πρός αὐτή τή δημοκρατία.

Πλήρης ἐλευθερία ἀποχωρισμοῦ, εὐρύτατη τοπική (καί ἐθνική) αὐτονομία, λεπτομερειακά ἐπεξεργασμένες ἐγγυήσεις τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐθνικῶν μειονοτήτων—αὐτό εἶναι τό πρόγραμμα τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου.

Η ΕΘΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ ΤΩΝ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΩΝ

15. Τό κόμμα τοῦ προλεταριάτου δέν μπορεῖ σέ καμιά περίπτωση νά βάζει σκοπό του τήν «εἰσαγωγή» τοῦ σοσιαλισμοῦ σέ μιά χώρα τῆς μικρῆς ἀγροτιᾶς, ὅσο ἡ συντριπτική πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ δέν ἔχει κάνει συνείδησή της τήν ἀνάγκη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης.

Ὅμως μονάχα οἱ ἀστοί σοφιστές πού κρύβονται πίσω ἀπό «σχεδόν-μαρξιστικές» λεξοῦλες, μποροῦν νά συναγάγουν ἀπό αὐτή τήν ἀλήθεια τή δικαίωση τῆς πολιτικῆς πού θά ἀνέβαλλε τά ἄμεσα ἐπαναστατικά μέτρα, τά ὁποῖα ἔχουν ὡριμάσει πρακτικά πέρα γιά πέρα, μέτρα πού σέ πολλές περιπτώσεις *ἔχουν πραγματοποιηθεῖ τόν καιρό τοῦ πολέμου σέ μιά σειρά ἀστικά κράτη,* καί εἶναι ἐπιτακτικά ἀναγκαῖα γιά νά καταπολεμηθοῦν ἡ ὁλοκληρωτική οἰκονομική ἀποδιοργάνωση καί ἡ πείνα πού ἐπέρχονται.

Μέτρα, ὅπως ἡ ἐθνικοποίηση τῆς γῆς, ἡ ἐθνικοποίηση ὅλων τῶν τραπεζῶν καί τῶν συνδικάτων τῶν κεφαλαιοκρατῶν, ἤ, τουλάχιστο, ἡ ἐπιβολή *ἄμεσου ἐλέγχου* πάνω σ᾽αὐτά ἀπό τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν κτλ., μέτρα πού σέ καμιά περίπτωση δέν ἀποτελοῦν «εἰσαγωγή» τοῦ σοσιαλισμοῦ, πρέπει νά τά ὑποστηρίζουμε ἀπόλυτα καί, στό μέτρο τοῦ δυνατοῦ, νά τά ἐφαρμόζουμε μέ ἐπαναστατικό τρόπο. Χωρίς τέτια μέτρα, πού ἀποτελοῦν μόνο βήματα πρός τό σοσιαλισμό καί πού οἰκονομικά εἶναι πέρα γιά πέρα πραγματοποιήσιμα, δέν εἶναι δυνατή ἡ ἐπούλωση τῶν πληγῶν πού προξένησε ὁ πόλεμος καί ἡ ἀποτροπή τῆς

καταστροφῆς πού μᾶς ἀπειλεῖ. Καί τό κόμμα τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου δέν θά διστάσει ποτέ νά βάλει χέρι στά πρωτάκουστα μεγάλα κέρδη τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν τραπεζιτῶν, πού πλουτίζουν ἀκριβῶς «ἀπό τόν πόλεμο» μέ πολύ σκανδαλώδη τρόπο.

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΔΙΕΘΝΗ

16. Οἱ διεθνεῖς ὑποχρεώσεις τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Ρωσίας τώρα ἀκριβῶς προωθοῦνται μέ ἰδιαίτερη δύναμη στήν πρώτη γραμμή.

Σήμερα ὅλοι ὁρκίζονται στό ὄνομα τοῦ διεθνισμοῦ. Ἀκόμη καί οἱ σωβινιστές-ἀμυνίτες, ἀκόμη καί οἱ κ.κ. Πλεχάνοφ καί Πότρεσοφ, ἀκόμη καί ὁ Κέρενσκι ἀποκαλοῦν τόν ἑαυτό τους διεθνιστή. Γι᾽αὐτό γίνεται πιό ἐπιτακτική ἡ ὑποχρέωση τοῦ προλεταριακοῦ κόμματος νά ἀντιπαραθέσει μέ ὅλη τήν ἀπαιτούμενη σαφήνεια, ἀκρίβεια καί κατηγορηματικότητα τό διεθνισμό στήν πράξη στό διεθνισμό στά λόγια.

Οἱ ξερές ἐκκλήσεις πρός τούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν, οἱ κούφιες διαβεβαιώσεις γιά ἀφοσίωση στό διεθνισμό, οἱ προσπάθειες νά ὁρίσουν ἄμεσα ἤ ἔμμεσα τή «σειρά» τῶν ἐξορμήσεων τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου στίς διάφορες ἐμπόλεμες χῶρες, οἱ σπασμωδικές ἀπόπειρες νά κλείσουν «συμφωνίες» ἀνάμεσα στούς σοσιαλιστές τῶν ἐμπόλεμων χωρῶν *γιά* ἐπαναστατικό ἀγώνα, οἱ φροντίδες νά ὀργανώσουν σοσιαλιστικά συνέδρια *γιά* μιά καμπάνια ὑπέρ τῆς εἰρήνης κτλ. κτλ. —ὅλα αὐτά ὡς πρός τήν *ἀντικειμενική* τους σημασία, ὅσο εἰλικρινεῖς καί ἄν εἶναι οἱ πρωτεργάτες αὐτῶν τῶν ἰδεῶν, αὐτῶν τῶν προσπαθειῶν ἤ αὐτῶν τῶν σχεδίων, ὅλα αὐτά εἶναι μονάχα φρασεολογία καί, στήν *καλύτερη* περίπτωση, ἄδολοι, εὐσεβεῖς πόθοι, κατάλληλοι μονάχα γιά νά καλύψουν τήν *ἐξαπάτηση* τῶν μαζῶν ἀπό τούς σωβινιστές. Καί οἱ *γάλλοι* σοσιαλσωβινιστές, πού εἶναι οἱ πιό καπάτσοι, οἱ πιό ξεσκολισμένοι στίς μέθοδες τῆς κοινοβουλευτικῆς ἀγυρτείας, ἔχουν σπάσει ἀπό καιρό ρεκόρ στίς πρωτάκουστα βροντερές καί ἠχηρές πασιφιστικές καί διεθνιστικές φράσεις, *συνδυασμένες* μέ μιά πρωτάκουστα ξετσίπωτη προδοσία τοῦ σοσιαλισμοῦ καί τῆς Διεθνοῦς, μέ τήν εἴσοδο στίς κυβερνήσεις πού διεξάγουν τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, μέ τήν ψήφιση τῶν πιστώσεων *ἤ τῶν δανείων* (ὅπως τίς τελευταῖες μέρες στή Ρωσία ὁ

Τσχεΐτζε, ὁ Σκόμπελιεφ, ὁ Τσερετέλι, ὁ Στεκλόφ), μέ τήν ἀντίδραση στόν ἐπαναστατικό ἀγώνα *στήν ἴδια τους τή χώρα* κτλ. κτλ.

Οἱ ἀγαθοί ἄνθρωποι ξεχνοῦν συχνά τήν ὠμή, τή σκληρή πραγματικότητα τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου. Ἡ πραγματικότητα αὐτή δέν σηκώνει φράσεις, χλευάζει τούς ἄδολους, εὐσεβεῖς πόθους.

Ὁ διεθνισμός στήν πράξη εἶναι ἕνας καί μόνο ἕνας: ἀφοσιωμένη δουλιά γιά τήν ἀνάπτυξη τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος καί τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀγώνα *στήν ἴδια σου* τή χώρα, ὑποστήριξη (μέ τήν προπαγάνδα, ἠθικά, ὑλικά) *ἑνός τέτιου ἀγώνα*, μιᾶς τέτιας γραμμῆς καί μόνο μιᾶς τέτιας γραμμῆς *σέ ὅλες* χωρίς ἐξαίρεση τίς χῶρες.

Ὅλα τά ἄλλα εἶναι ἀπάτη καί μανιλοφισμός.

Μέσα στά δυό καί κάτι χρόνια τοῦ πολέμου τό διεθνές σοσιαλιστικό καί ἐργατικό κίνημα διαμόρφωσε σ᾿*ὅλες* τίς χῶρες τρία ρεύματα, καί ὅποιος δέν ἀναγνωρίζει τήν *πραγματικότητα* τῶν τριῶν αὐτῶν ρευμάτων, δέν τά ἀναλύει καί δέν κάνει συνεπή πάλη ὑπέρ τοῦ διεθνιστικοῦ στήν πράξη ρεύματος, αὐτός καταδικάζει τόν ἑαυτό του σέ ἀδυναμία, σέ ἀνικανότητα καί σέ λάθη.

Τά τρία ρεύματα εἶναι τά παρακάτω:

1) Οἱ σοσιαλσωβινιστές, δηλαδή οἱ σοσιαλιστές στά λόγια καί σωβινιστές στήν πράξη, εἶναι ἄνθρωποι πού παραδέχονται τήν «ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας» στόν ἰμπεριαλιστικό (καί προπαντός στό σημερινό ἰμπεριαλιστικό) πόλεμο.

Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί εἶναι *ταξικοί* ἀντίπαλοί μας. Ἔχουν περάσει μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης.

Τέτια εἶναι ἡ πλειοψηφία τῶν ἐπίσημων ἡγετῶν τῆς ἐπίσημης σοσιαλδημοκρατίας σέ *ὅλες* τίς χῶρες. Οἱ κ.κ. Πλεχάνοφ καί Σία στή Ρωσία, οἱ Σάιντεμαν στή Γερμανία, ὁ Ρενοντέλ, ὁ Γκέντ, ὁ Σαμπά στή Γαλλία, ὁ Μπισσολάτι καί Σία στήν Ἰταλία, ὁ Χάιντμαν, οἱ φαβιανοί καί οἱ «λεϊμποριστές» (οἱ ἡγέτες τοῦ «Ἐργατικοῦ κόμματος») στήν Ἀγγλία, ὁ Μπράντινγκ καί Σία στή Σουηδία, ὁ Τρούλστρα καί τό Κόμμα του στήν Ὀλλανδία, ὁ Στάουνινγκ καί τό Κόμμα του στή Δανία, ὁ Βίκτορ Μπέργκερ καί οἱ ἄλλοι «ὑπερασπιστές τῆς πατρίδας» στήν Ἀμερική κτλ.

2) Τό δεύτερο ρεῦμα—τό λεγόμενο «κέντρο»—εἶναι ἄνθρωποι ταλαντευόμενοι ἀνάμεσα στούς σοσιαλσωβινιστές καί τούς διεθνιστές στήν πράξη.

Ὅλο τό «κέντρο» ὁρκίζεται καί ὀμνύει ὅτι εἶναι μαρξιστές, διεθνιστές, ὅτι εἶναι ὑπέρ τῆς εἰρήνης, ὅτι συμφωνοῦν γιά καθελογῆς «πίεση» πάνω στίς κυβερνήσεις, γιά καθελογῆς

«ἀπαιτήσεις» πρός τή δική τους κυβέρνηση «νά ἐκφράσει τή θέληση τοῦ λαοῦ γιά εἰρήνη», γιά καθελογῆς καμπάνιες ὑπέρ τῆς εἰρήνης, γιά εἰρήνη χωρίς προσαρτήσεις κτλ. κτλ. *καί γιά εἰρήνη μέ τούς σοσιαλσωβινιστές.* Τό «κέντρο» εἶναι ὑπέρ τῆς «ἑνότητας», τό κέντρο εἶναι ἐχθρός τῆς διάσπασης.

Τό «κέντρο» εἶναι τό βασίλειο τῆς καλοκάγαθης μικροαστικῆς φρασεολογίας, τοῦ διεθνισμοῦ στά λόγια, τοῦ δειλοῦ ὀπορτουνισμοῦ καί τῆς δουλοπρέπειας μπροστά στούς σοσιαλσωβινιστές στήν πράξη.

Ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος εἶναι ὅτι τό «κέντρο» δέν ἔχει πειστεῖ γιά τήν ἀνάγκη τῆς ἐπανάστασης ἐνάντια στίς δικές τους κυβερνήσεις, δέν προπαγανδίζει αὐτή τήν ἀνάγκη, δέν διεξάγει ἀποφασιστικό ἐπαναστατικό ἀγώνα καί σοφίζεται τίς πιό αἰσχρές *ὑπεκφυγές*—πού ἠχοῦν ὅμως ὑπέρ-«μαρξιστικά»—ἀπό αὐτό τόν ἀγώνα.

Οἱ σοσιαλσωβινιστές εἶναι *ταξικοί ἀντίπαλοί* μας, εἶναι *ἀστοί* μέσα στό ἐργατικό κίνημα. Ἐκπροσωποῦν ἐκεῖνα τά στρώματα, τίς ὁμάδες, τίς κατηγορίες τῶν ἐργατῶν, πού *ἀντικειμενικά* ἔχουν ἐξαγοραστεῖ ἀπό τήν ἀστική τάξη (καλύτερη ἀμοιβή, τιμητικές θέσεις κτλ.) καί πού βοηθοῦν *τή δική τους* ἀστική τάξη νά ληστεύει καί νά στραγγαλίζει τούς μικρούς καί ἀδύνατους λαούς καί νά διεξάγει ἀγώνα *γιά* τή διανομή τῆς καπιταλιστικῆς λείας.

Τό «κέντρο» εἶναι ἄνθρωποι τῆς ρουτίνας, σκουριασμένοι ἀπό τή σάπια νομιμότητα, χαλασμένοι ἀπό τίς συνθῆκες τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ κτλ., ὑπάλληλοι πού συνήθισαν στίς ζεστές θεσοῦλες καί στήν «ἥσυχη» δουλιά. Ἀπό ἱστορική καί οἰκονομική ἄποψη οἱ ἄνθρωποι αὐτοί δέν ἀντιπροσωπεύουν *ἰδιαίτερο* στρῶμα, ἀντιπροσωπεύουν μονάχα *τό πέρασμα* ἀπό τήν ξεπερασμένη περίοδο τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ἀπό τήν περίοδο 1871-1914, περίοδο πού ἔδοσε πολλά πολύτιμα πράγματα, κυρίως στήν ἀπαραίτητη γιά τό προλεταριάτο τέχνη τῆς ἀργῆς, συνεποῦς, συστηματικῆς ὀργανωτικῆς δουλιᾶς σέ πλατιά καί πλατύτατη κλίμακα—σέ μιά καινούργια *περίοδο*, πού ἔγινε *ἀντικειμενικά* ἀναγκαία ἀπό τόν πρῶτο παγκόσμιο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, ὁ ὁποῖος ἐγκαινίασε *τήν ἐποχή τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης.*

Ὁ κύριος ἡγέτης καί ἐκπρόσωπος τοῦ «κέντρου» εἶναι ὁ Κάρλ Κάουτσκι, ἡ πιό μεγάλη αὐθεντία τῆς ΙΙ Διεθνοῦς (1889-1914), πρότυπο πλήρους ἀπάρνησης τοῦ μαρξισμοῦ, πρωτάκουστης ἀβουλίας, πρότυπο τῶν πιό ἀξιοθρήνητων ταλαντεύσεων καί προδοσιῶν ἀπό τόν Αὔγουστο τοῦ 1914. Τό ρεῦμα τοῦ «κέντρου» εἶναι ὁ Κάουτσκι, ὁ Χάαζε, ὁ Λέντεμπουρ, ἡ λεγόμενη

«Κοινότητα έργατῶν ή έργασίας» στό Ράιχσταγκ· ό Λονγκέ, ό Πρεσμάν καί γενικά οί λεγόμενοι «μινοριτέ»[91] (μενσεβίκοι) στή Γαλλία· ό Φίλιππ Σνόουντεν, ό Ράμσεϋ Μακντόναλντ καί πολλοί ἄλλοι ήγέτες τοῦ «'Ανεξάρτητου έργατικοῦ κόμματος»[92] καί μιά μερίδα τοῦ Βρετανικοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος[93] στήν 'Αγγλία· ό Μόρις Χίλκβιτ καί πολλοί ἄλλοι στήν 'Αμερική· ό Τουράτι, ό Τρέβες, ό Μοντιλιάνι κτλ. στήν 'Ιταλία· ό Ρόμπερτ Γκρίμμ κτλ. στήν 'Ελβετία· ό Βίκτορ Ἄντλερ καί Σία στήν Αὐστρία· τό Κόμμα τῆς 'Οργανωτικῆς 'Επιτροπῆς, ό 'Αξελρόντ, ό Μάρτοφ, ό Τσχεΐτζε, ό Τσερετέλι καί ἄλλοι στή Ρωσία κτλ.

Εἶναι εὐνόητο ὅτι ὁρισμένα πρόσωπα περνοῦν κάποτε, χωρίς νά τό καταλαβαίνουν καί τά ἴδια, ἀπό τίς θέσεις τοῦ σοσιαλσωβινισμοῦ στίς θέσεις τοῦ «κέντρου» καί ἀντίστροφα. Κάθε μαρξιστής ξέρει ὅτι οἱ τάξεις διαφέρουν μεταξύ τους, παρά τό ἐλεύθερο πέρασμα ἀτόμων ἀπό τή μιά τάξη στήν ἄλλη. Ἔτσι καί τά *ρεύματα* στήν πολιτική ζωή διαφέρουν τό ἕνα ἀπό τό ἄλλο, παρά τό ἐλεύθερο πέρασμα ἀτόμων ἀπό τό ἕνα ρεῦμα στό ἄλλο, παρά τίς ἀπόπειρες καί τίς προσπάθειες *συγχώνευσης* τῶν ρευμάτων.

3) Τό τρίτο ρεῦμα εἶναι οἱ διεθνιστές στήν πράξη, πού τούς ἐκφράζει πιό πιστά ἡ «'Αριστερά τοῦ Τσίμμερβαλντ»[94] (ἀνατυπώνουμε σέ παράρτημα τή Διακήρυξή της τοῦ Σεπτέμβρη 1915, γιά νά μπορέσουν οἱ ἀναγνῶστες νά γνωρίσουν ἀπό τό πρωτότυπο τή γέννηση αὐτοῦ τοῦ ρεύματος).

Κύριο διακριτικό γνώρισμα: πλήρης ρήξη μέ τό σοσιαλσωβινισμό καί μέ τό «κέντρο». 'Ανεπιφύλακτος ἐπαναστατικός ἀγώνας ἐνάντια στή *δική σου* ἰμπεριαλιστική κυβέρνηση καί στή *δική σου* ἰμπεριαλιστική ἀστική τάξη. 'Αρχή: «ὁ κύριος ἐχθρός βρίσκεται στήν ἴδια μας τή χώρα». 'Αμείλικτος ἀγώνας ἐνάντια στή γλυκερή σοσιαλπασιφιστική φρασεολογία (ὁ σοσιαλπασιφιστής εἶναι σοσιαλιστής στά λόγια καί ἀστός πασιφιστής στήν πράξη· οἱ ἀστοί πασιφιστές ὀνειροπολοῦν αἰώνια εἰρήνη *χωρίς* τήν ἀνατροπή τοῦ ζυγοῦ καί τῆς κυριαρχίας τοῦ κεφαλαίου) καί σέ ὅλες τίς *ὑπεκφυγές,* πού ἀποβλέπουν στήν ἄρνηση τῆς δυνατότητας ἤ τῆς σκοπιμότητας, ἤ τῆς ἐπικαιρότητας τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀγώνα τοῦ προλεταριάτου καί τῆς προλεταριακῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης σέ *συνδυασμό* μέ τό σημερινό πόλεμο.

Οἱ πιό ἐπιφανεῖς ἐκπρόσωποι αὐτοῦ τοῦ ρεύματος εἶναι: στή Γερμανία ἡ «'Ομάδα Σπάρτακος», ἤ «'Ομάδα τῆς Διεθνοῦς», στήν ὁποία ἀνήκει ὁ Κάρλ Λῆμπκνεχτ. 'Ο Κάρλ Λῆμπκνεχτ

εἶναι ὁ πιό ἐπιφανής ἐκπρόσωπος αὐτοῦ τοῦ ρεύματος καί τῆς *νέας*, τῆς ἀληθινῆς, τῆς προλεταριακῆς Διεθνοῦς.

῾Ο Κάρλ Λῆμπκνεχτ κάλεσε τούς ἐργάτες καί τούς στρατιῶτες τῆς Γερμανίας *νά στρέψουν τά ὅπλα* ἐνάντια στή *δική τους* κυβέρνηση. ῾Ο Κάρλ Λῆμπκνεχτ τό ἔκανε αὐτό ἀνοιχτά ἀπό τό βῆμα τῆς βουλῆς (Ράιχσταγκ) καί ὕστερα πῆγε στήν πλατεία τοῦ Πότσνταμ, μιά ἀπό τίς μεγαλύτερες πλατεῖες τοῦ Βερολίνου, μέ παράνομες προκηρύξεις σέ μιά διαδήλωση μέ τό σύνθημα «κάτω ἡ κυβέρνηση». Τόν ἔπιασαν καί τόν καταδίκασαν *σέ καταναγκαστικά ἔργα*. Τώρα εἶναι κλεισμένος στά κάτεργα τῆς Γερμανίας, ὅπως γενικά καί *ἑκατοντάδες*, ἄν ὄχι χιλιάδες, *ἀληθινοί* σοσιαλιστές τῆς Γερμανίας εἶναι κλεισμένοι στίς φυλακές γιά τήν πάλη τους ἐνάντια στόν πόλεμο.

῾Ο Κ. Λῆμπκνεχτ ἔκανε ἀμείλικτη πάλη, μέ λόγους καί μέ γράμματα ὄχι μόνο *ἐνάντια στούς δικούς του* Πλεχάνοφ καί Πότρεσοφ (τούς Σάιντεμαν, Λέγκιν, Ντάβιντ καί Σία), *ἀλλά καί ἐνάντια στούς δικούς του ἀνθρώπους τοῦ κέντρου*, τούς δικούς του Τσχεΐτζε καί Τσερετέλι (Κάουτσκι, Χάαζε, Λέντεμπουρ καί Σία).

῾Ο Κάρλ Λῆμπκνεχτ μέ τό φίλο του Ὄττο Ρύλε, οἱ δυό τους μέσα ἀπό ἑκατόν δέκα βουλευτές, παραβίασαν τήν πειθαρχία, διέσπασαν τήν «ἑνότητα» μέ τό «κέντρο» καί τούς σωβινιστές, *τράβηξαν ἐνάντια σέ ὅλους*. *Μόνος* ὁ Λῆμπκνεχτ ἐκπροσωπεῖ τό σοσιαλισμό, τήν προλεταριακή ὑπόθεση, τήν προλεταριακή ἐπανάσταση. *Ὅλη* ἡ ὑπόλοιπη γερμανική σοσιαλδημοκρατία, κατά τή σωστή ἔκφραση τῆς Ρόζας Λούξεμπουργκ (πού εἶναι ἐπίσης μέλος καί ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς «῾Ομάδας Σπάρτακος»), εἶναι *πτῶμα πού βρωμάει*.

Μιά ἄλλη ὁμάδα διεθνιστές στήν πράξη εἶναι στή Γερμανία ἡ ἐφημερίδα τῆς Βρέμης «᾿Εργατική Πολιτική».

Στή Γαλλία οἱ πιό κοντινοί πρός τούς διεθνιστές στήν πράξη εἶναι ὁ Λοριό καί οἱ φίλοι του (ὁ Μπουρντερόν καί ὁ Μέρχαϊμ κατρακύλησαν στό σοσιαλπασιφισμό), καθώς καί ὁ γάλλος ᾿Ανρί Γκιλμπό, πού ἐκδίδει στή Γενεύη τό περιοδικό «Αὔριο»[95]. Στήν ᾿Αγγλία ἡ ἐφημερίδα «Τρέιντ-Γιούνιονιστ»[96] καί *ἕνα μέρος* ἀπό τά μέλη τοῦ Βρετανικοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος καί τοῦ ᾿Ανεξάρτητου ἐργατικοῦ κόμματος (π.χ. ὁ Οὐίλλιαμς Ρόσσελ πού κάλεσε ἀνοιχτά σέ διάσπαση μέ τούς ἡγέτες *πού πρόδοσαν* τό σοσιαλισμό), ὁ σκῶτος σοσιαλιστής δάσκαλος *Μάκλιν*, καταδικασμένος ἀπό τήν ἀστική κυβέρνηση τῆς ᾿Αγγλίας *σέ καταναγκαστικά ἔργα* γιά τόν ἐπαναστατικό του ἀγώνα ἐνάντια στόν πόλεμο· ἑκατοντάδες σοσιαλιστές τῆς ᾿Αγγλίας πού

βρίσκονται στίς φυλακές γιά παρόμοια έγκλήματα. Αυτοί, καί μόνο αυτοί, είναι διεθνιστές *στήν πράξη*· στήν Άμερική τό «Σοσιαλιστικό έργατικό κόμμα»[97] καί τά στοιχεία έκεϊνα μέσα στό όπορτουνιστικό «Σοσιαλιστικό κόμμα»[98], πού άρχισαν άπό τό Γενάρη τοῦ 1917 νά έκδίδουν τήν έφημερίδα «Διεθνιστής»[99]· στήν Όλλανδία τό Κόμμα τῶν «τριμπουνιστῶν», πού έκδίδει τήν έφημερίδα «Τριμπούνα» (Πάννεκουκ, Χέρμαν Γκόρτερ, Βάινκοπ, Έριέττα Ρόλαντ-Χόλστ, πού στό Τσίμμερβαλντ άνῆκε στό κέντρο καί τώρα πέρασε σέ μᾶς)[100]· στή Σουηδία τό Κόμμα τῶν νέων ἤ τῶν άριστερῶν[101] μέ ήγέτες ὅπως τόν Λιντχάγκεν, τόν Τοῦρε Νέρμαν, τόν Κάρλσον, τόν Στριόμ, τόν Ζ. Χέγκλουντ, πού στό Τσίμμερβαλντ πῆρε προσωπικά μέρος στήν ἵδρυση τῆς «Άριστερᾶς τοῦ Τσίμμερβαλντ» καί σήμερα είναι καταδικασμένος σέ φυλάκιση γιά τόν έπαναστατικό του άγώνα ένάντια στόν πόλεμο· στή Δανία ὁ Τρίρ καί οἱ φίλοι του, οἱ όποῖοι έγκατέλειψαν τό «Σοσιαλδημοκρατικό» κόμμα τῆς Δανίας πού ἔχει άρχηγό τόν *ύπουργό* Στάουνινγκ καί ἔχει μετατραπεῖ σέ *άστικό* πέρα γιά πέρα· στή Βουλγαρία οἱ «τεσνιάκοι»[102]· στήν Ίταλία στούς διεθνιστές στήν πράξη πιό κοντά βρίσκονται ὁ γραμματέας τοῦ Κόμματος· Κονσταντίνο Λάτζαρι καί ὁ διευθυντής τοῦ κεντρικοῦ όργάνου «Έμπρός» Σερράτι· στήν Πολωνία ὁ Ράντεκ, ὁ Χάνετσκι καί ἄλλοι ήγέτες τῆς ένωμένης άπό τή «Διοίκηση Περιοχῆς» σοσιαλδημοκρατίας· ἡ Ρόζα Λούξεμπουργκ, ὁ Τίσκα καί ἄλλοι ήγέτες τῆς ένωμένης άπό τήν «Κεντρική Διοίκηση»[103] σοσιαλδημοκρατίας· στήν Έλβετία, οἱ άριστεροί πού σύνταξαν τό αἰτιολογικό τοῦ «δημοψηφίσματος» (Γενάρης 1917) γιά τόν άγώνα ένάντια στούς σοσιαλσωβινιστές καί τό «κέντρο» τῆς *δικῆς τους* χώρας καί πού στό σοσιαλιστικό συνέδριο τοῦ καντονίου τῆς Ζυρίχης στό Τές, στίς 11 τοῦ Φλεβάρη 1917, πρότειναν μιά θεμελιακά-έπαναστατική άπόφαση ένάντια στόν πόλεμο· στήν Αὐστρία οἱ νεαροί άριστεροί φίλοι τοῦ Φρίντριχ Ἄντλερ, πού δροῦσαν ένμέρει στή λέσχη «Κάρλ Μάρξ» στή Βιέννη, λέσχη κλεισμένη σήμερα άπό τήν άντιδραστικότατη αὐστριακή κυβέρνηση, πού καταβασανίζει τόν Φρίντριχ Ἄντλερ γιά τόν ήρωικό του, ἄν καί λίγο άσυλλόγιστο, πυροβολισμό ένάντια στόν πρωθυπουργό κτλ. κτλ.

Τό ζήτημα δέν βρίσκεται στίς άποχρώσεις πού ὑπάρχουν καί άνάμεσα στούς άριστερούς. Τό ζήτημα βρίσκεται στό *ρεῦμα*. Ὅλη ἡ οὐσία βρίσκεται στό ὅτι δέν εἶναι εὔκολο νά εἶσαι διεθνιστής στήν πράξη στήν έποχή τοῦ φρικτοῦ ἰμπεριαλιστι-

κοῦ πολέμου. Τέτιοι ἄνθρωποι εἶναι λίγοι, ὅμως *μονάχα* αὐτοί ἀντιπροσωπεύουν ὅλο τό μέλλον τοῦ σοσιαλισμοῦ, *μονάχα* αὐτοί εἶναι *ἡγέτες τῶν μαζῶν* καί ὄχι διαφθορεῖς τῶν μαζῶν.

῾Η διαφορά ἀνάμεσα στούς ρεφορμιστές καί τούς ἐπαναστάτες στή σοσιαλδημοκρατία, στούς σοσιαλιστές γενικά, ἦταν ἀντικειμενικά ἀναπόφευκτο νά ὑποστεῖ ἀλλαγή στίς συνθῆκες τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου. ῞Οποιος περιορίζεται στό νά «ἀπαιτεῖ» ἀπό τίς ἀστικές κυβερνήσεις νά κλείσουν εἰρήνη ἤ νά «ἐκφράσουν τή θέληση τῶν λαῶν γιά εἰρήνη» κατρακυλᾶ *στήν πράξη* στίς μεταρυθμίσεις. *᾿Επειδή,* ἀντικειμενικά, *τό ζήτημα τοῦ πολέμου* μπαίνει μονάχα *ἐπαναστατικά.*

Δέν ὑπάρχει διέξοδος ἀπό τόν πόλεμο πρός μιά δημοκρατική εἰρήνη καί ὄχι εἰρήνη βίας, πρός τήν ἀπελευθέρωση τῶν λαῶν ἀπό τήν ὑποδούλωση στά *δισεκατομμύρια* τόκους τῶν κυρίων καπιταλιστῶν πού πλούτισαν ἀπό τόν «πόλεμο», δέν ὑπάρχει ἄλλη διέξοδος ἐκτός ἀπό τήν ἐπανάσταση τοῦ προλεταριάτου.

Μποροῦμε καί πρέπει νά ἀπαιτοῦμε ἀπό τίς ἀστικές κυβερνήσεις τίς πιό διαφορετικές μεταρυθμίσεις, δέν μποροῦμε ὅμως, ἄν δέν θέλουμε νά πέσουμε στό μανιλοφισμό, στό ρεφορμισμό, νά ἀπαιτοῦμε ἀπό αὐτούς τούς ἀνθρώπους καί τίς τάξεις, πού εἶναι μπλεγμένοι μέ τίς χιλιάδες νήματα τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ κεφαλαίου, *νά κόψουν* αὐτά τά νήματα, καί χωρίς αὐτό τό κόψιμο ὅλες οἱ κουβέντες γιά πόλεμο ἐνάντια στόν πόλεμο εἶναι κούφιες, ἀπατηλές φράσεις.

Οἱ «καουτσκιστές», τό «κέντρο» εἶναι ἐπαναστάτες στά λόγια καί ρεφορμιστές στήν πράξη—διεθνιστές στά λόγια καί συνεργοί τοῦ σοσιαλσωβινισμοῦ στήν πράξη.

Η ΧΡΕΟΚΟΠΙΑ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΤΟΥ ΤΣΙΜΜΕΡΒΑΛΝΤ.— ΑΝΑΓΚΗ ΙΔΡΥΣΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ

17. ῾Η Διεθνής τοῦ Τσίμμερβαλντ πῆρε ἀπό τήν ἀρχή-ἀρχή μιά ταλαντευόμενη, «καουτσκιστική», «κεντριστική» θέση, πράγμα πού ἀνάγκασε τήν *᾿Αριστερά τοῦ Τσίμμερβαλντ* νά διαχωρίσει ἀμέσως τίς εὐθύνες της, νά ἀποσπαστεῖ, νά βγάλει *δική της* διακήρυξη (πού τυπώθηκε στήν ᾿Ελβετία στά ρωσικά, στά γερμανικά καί στά γαλλικά).

῾Η κύρια ἔλλειψη τῆς Διεθνοῦς τοῦ Τσίμμερβαλντ, ἡ αἰτία τῆς *χρεοκοπίας* της (γιατί ἔχει ἤδη χρεοκοπήσει ἰδεολογικο-

πολιτικά) εἶναι οἱ ταλαντεύσεις, ἡ ἀναποφασιστικότητα στό σπουδαιότατο ζήτημα πού πρακτικά *καθορίζει ὅλα* τά ἄλλα: στό ζήτημα τῆς ὁλοκληρωτικῆς ρήξης μέ τό σοσιαλσωβινισμό καί τή σοσιαλσωβινιστική παλιά Διεθνή, πού ἔχει ἐπικεφαλῆς τόν Βαντερβέλντε καί τόν Χούισμανς στή Χάγη (᾿Ολλανδία) κτλ.

Στή χώρα μας δέν ξέρουν ἀκόμη ὅτι ἡ πλειοψηφία τοῦ Τσίμμερβαλντ ἀποτελεῖται *ἀκριβῶς ἀπό καουτσκιστές*. Καί ὅμως αὐτό εἶναι βασικό γεγονός πού δέν μπορεῖ νά μήν τό ὑπολογίζει κανείς καί πού εἶναι τώρα πασίγνωστο στή Δυτική Εὐρώπη. ᾿Ακόμη καί ὁ σωβινιστής, ὁ γερμανός σωβινιστής τῶν ἄκρων Χάιλμαν, διευθυντής τῆς ὑπερσωβινιστικῆς «᾿Εφημερίδας τοῦ Χέμνιτς» καί συνεργάτης τῆς ἀρχισωβινιστικῆς «Καμπάνας»[104] τοῦ Πάρβους (πού εἶναι φυσικά «σοσιαλδημοκράτης» καί φανατικός ὀπαδός τῆς «ἑνότητας» τῆς σοσιαλδημοκρατίας) ἀναγκάστηκε νά ἀναγνωρίσει ἀπό τόν Τύπο ὅτι τό κέντρο ἤ ὁ «καουτσκισμός» ἤ ἡ *τσιμμερβαλντινή πλειοψηφία* εἶναι τό ἴδιο πράγμα.

Στά τέλη τοῦ 1916 καί στίς ἀρχές τοῦ 1917 τό γεγονός αὐτό διαπιστώθηκε πιά ὁριστικά. Παρά τήν καταδίκη τοῦ σοσιαλπασιφισμοῦ ἀπό τή Διακήρυξη τοῦ Κίνταλ, *ὅλη* ἡ δεξιά τοῦ Τσίμμερβαλντ, *ὅλη* ἡ πλειοψηφία τοῦ Τσίμμερβαλντ κατρακύλησε στό σοσιαλπασιφισμό: ὁ Κάουτσκι καί Σία σέ πολλούς λόγους τους τό Γενάρη καί τό Φλεβάρη τοῦ 1917· οἱ Μπουρντερόν καί Μέρχαϊμ στή Γαλλία, ὅταν ψήφιζαν σέ *ὁμοφωνία* μέ τούς σοσιαλσωβινιστές τίς πασιφιστικές ἀποφάσεις τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος (Δεκέμβρης τοῦ 1916)[105] καί τῆς «Γενικῆς Συνομοσπονδίας ᾿Εργασίας» (δηλαδή τῆς πανεθνικῆς ὀργάνωσης τῶν γαλλικῶν συνδικάτων, ἐπίσης τό Δεκέμβρη τοῦ 1916)· ὁ Τουράτι καί Σία στήν ᾿Ιταλία, ὅπου ὅλο τό Κόμμα πῆρε σοσιαλπασιφιστική θέση καί ὁ Τουράτι προσωπικά «γλίστρησε» (καί, φυσικά, ὄχι τυχαῖα) στό λόγο πού ἐκφώνησε στίς 17 τοῦ Δεκέμβρη 1916 ὥς τή χρησιμοποίηση *ἐθνικιστικῶν* φράσεων, πού ἐξωραΐζουν τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο.

῾Ο πρόεδρος τοῦ Τσίμμερβαλντ καί τοῦ Κίνταλ Ρόμπερτ Γκρίμμ συμμάχησε τό Γενάρη τοῦ 1917 μέ τούς σοσιαλσωβινιστές τοῦ κόμματός *του* (Γκρόιλιχ, Πφλύγκερ, Γκούσταβ Μύλλερ κ.ἄ.) *ἐνάντια* στούς διεθνιστές στήν πράξη.

Στίς δυό συσκέψεις τῶν *τσιμμερβαλντινῶν* διαφόρων χωρῶν, πού ἔγιναν τό Γενάρη καί τό Φλεβάρη τοῦ 1917, αὐτή ἡ διφορούμενη καί διπρόσωπη στάση τῆς πλειοψηφίας τοῦ Τσίμμερβαλντ στιγματίστηκε ἐπίσημα ἀπό τούς ἀριστερούς

διεθνιστές μιᾶς σειρᾶς χωρῶν: ἀπό τόν Μύντσενμπεργκ, γραμματέα τῆς Διεθνοῦς ὀργάνωσης τῶν νέων καί διευθυντή τῆς ὑπέροχης διεθνιστικῆς ἐφημερίδας «῾Η Διεθνής τῶν Νέων»[106]· ἀπό τόν Ζηνόβιεφ, ἀντιπρόσωπο τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματός μας· ἀπό τόν Κ. Ράντεκ, τοῦ Πολωνικοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος («Διοίκηση Περιοχῆς»)· ἀπό τόν Χαρτστάιν, γερμανό σοσιαλδημοκράτη, μέλος τῆς «῾Ομάδας Σπάρτακος».

Στό ρωσικό προλεταριάτο ἔλαχε μεγάλος κλῆρος· πουθενά ὥς τώρα στόν κόσμο ἡ ἐργατική τάξη δέν κατόρθωσε νά ἀναπτύξει τέτια ἐπαναστατική δραστηριότητα, ὅπως στή Ρωσία. ᾿Αλλά σ᾿ὅποιον ἔτυχαν πολλά, ἀπ᾿αὐτόν ζητοῦνται καί πολλά.

Δέν ἐπιτρέπεται νά ἀνεχόμαστε πιά τό βάλτο τοῦ Τσίμμερβαλντ. Δέν ἐπιτρέπεται ἐξαιτίας τῶν τσιμμερβαλντινῶν «καουτσκιστῶν» νά διατηροῦμε ἀκόμη μισοσχέσεις μέ τή σωβινιστική Διεθνή τῶν Πλεχάνοφ καί τῶν Σάιντεμαν. Πρέπει νά ξεκόψουμε ἀμέσως ἀπ᾿αὐτή τή Διεθνή. Πρέπει νά μείνουμε στό Τσίμμερβαλντ *μονάχα* γιά πληροφορίες.

᾿Εμεῖς ἀκριβῶς, ἀκριβῶς τώρα, πρέπει νά ἱδρύσουμε χωρίς ἀργοπορία, μιά *νέα*, ἐπαναστατική, προλεταριακή Διεθνή ἤ, πιό σωστά, νά μή φοβόμαστε νά δηλώσουμε μπροστά σ᾿ὅλο τόν κόσμο ὅτι ἡ Διεθνής αὐτή ἔχει *ἤδη ἱδρυθεῖ* καί δρᾶ.

Εἶναι ἡ Διεθνής τῶν «διεθνιστῶν στήν πράξη» πού ἀπαρίθμησα λεπτομερειακά πιό πάνω. Αὐτοί καί μόνο αὐτοί εἶναι ἐκπρόσωποι τῶν ἐπαναστατικῶν-διεθνιστικῶν μαζῶν, καί ὄχι διαφθορεῖς τῶν μαζῶν.

῎Αν οἱ *τέτιοι* σοσιαλιστές εἶναι λίγοι, ἄς ἀναρωτηθεῖ ὁ κάθε ρῶσος ἐργάτης: ἦταν πολλοί οἱ συνειδητοί ἐπαναστάτες στή Ρωσία *τίς παραμονές* τῆς ἐπανάστασης τοῦ Φλεβάρη-Μάρτη 1917;

Τό ζήτημα δέν βρίσκεται στόν ἀριθμό, ἀλλά στή σωστή ἔκφραση τῶν ἰδεῶν καί τῆς πολιτικῆς τοῦ πραγματικά ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου. ῾Η οὐσία δέν βρίσκεται στή «διακήρυξη» τοῦ διεθνισμοῦ, μά στήν ἱκανότητα νά μένεις, ἀκόμη καί στούς πιό δύσκολους καιρούς, διεθνιστής στήν πράξη.

῞Ας μήν ξεγελιόμαστε μέ τήν ἐλπίδα συμφωνιῶν καί διεθνῶν συνεδρίων. ῞Οσο κρατάει ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος, οἱ διεθνεῖς σχέσεις εἶναι πιασμένες στή σιδερένια μέγκενη τῆς ἰμπεριαλιστικῆς-ἀστικῆς στρατιωτικῆς δικτατορίας. ῞Οταν ἀκόμη κι᾿ὁ «δημοκράτης» Μιλιουκόφ, πού εἶναι ὑποχρεωμένος νά ἀνέχεται τήν παράπλευρη κυβέρνηση τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, *δέν ἐπέτρεψε* τήν εἴσοδο στή Ρωσία, τόν

'Απρίλη τοῦ 1917, στόν ἐλβετό σοσιαλδημοκράτη *Φρίτς Πλάττεν*, γραμματέα τοῦ Κόμματος καί διεθνιστή, πού εἶχε πάρει μέρος στό Τσίμμερβαλντ καί στό Κίνταλ, ἄν καί εἶναι παντρεμένος μέ ρωσίδα καί πήγαινε στούς συγγενεῖς τῆς γυναίκας του, ἄν καί πῆρε μέρος στήν ἐπανάσταση τοῦ 1905 στή Ρίγα, κλείστηκε γι'αὐτό σέ ρωσική φυλακή, πλήρωσε στήν τσαρική κυβέρνηση ἐγγύηση γιά τήν ἀποφυλάκισή του καί ἤθελε νά τήν πάρει πίσω—ὅταν ὁ «δημοκράτης» Μιλιουκόφ μπόρεσε *νά τό κάνει* αὐτό στή Ρωσία τόν 'Απρίλη τοῦ 1917, τότε μπορεῖ νά κρίνει κανείς τί ἀξία ἔχουν οἱ ὑποσχέσεις καί τά ταξίματα, οἱ φράσεις καί οἱ διακηρύξεις τῆς ἀστικῆς τάξης γιά εἰρήνη χωρίς προσαρτήσεις κτλ.

Καί ἡ σύλληψη τοῦ Τρότσκι ἀπό τήν ἀγγλική κυβέρνηση; Καί ἡ ἄρνηση νά δόσουν στόν Μάρτοφ ἄδεια ἀναχώρησης ἀπό τήν 'Ελβετία, καί οἱ ἐλπίδες νά τόν παρασύρουν στήν 'Αγγλία, ὅπου τόν περιμένει ἡ τύχη τοῦ Τρότσκι;

Ἄς μήν αὐταπατόμαστε. Δέν χρειάζονται αὐταπάτες.

Τό «νά περιμένει» κανείς διεθνῆ συνέδρια ἤ συσκέψεις σημαίνει ὅτι *προδίδει* τό διεθνισμό, μιά καί ἔχει ἀποδειχτεῖ ὅτι ἀκόμη καί ἀπό τή Στοκχόλμη δέν ἐπιτρέπουν νά ἔρθουν σέ μᾶς οὔτε οἱ πιστοί στό διεθνισμό σοσιαλιστές, *οὔτε καί γράμματα ἀκόμη ἀπ'αὐτούς*, παρόλη τήν ἀπεριόριστη δυνατότητα στρατιωτικῆς λογοκρισίας καί παρόλη τήν ἀπεριόριστη ἀγριότητά της.

Τό Κόμμα μας δέν μπορεῖ «νά περιμένει», μά πρέπει *νά ἱδρύσει* ἀμέσως τήν τρίτη Διεθνή—ἑκατοντάδες σοσιαλιστές στίς φυλακές τῆς Γερμανίας καί τῆς 'Αγγλίας θά ἀνασάνουν μέ ἀνακούφιση—χιλιάδες καί χιλιάδες γερμανοί ἐργάτες, πού κατεβαίνουν σήμερα σέ ἀπεργίες καί διαδηλώσεις, κάνοντας τόν παλιάνθρωπο καί ληστή Γουλιέλμο νά τρέμει, θά διαβάσουν στίς *παράνομες* προκηρύξεις γιά τήν ἀπόφασή μας, γιά τήν ἀδελφική ἐμπιστοσύνη μας στόν Κάρλ Λῆμπκνεχτ καί μονάχα σ'αὐτόν, γιά τήν ἀπόφασή *μας* νά ἀγωνιστοῦμε καί *τώρα* ἐνάντια στόν «ἐπαναστατικό ἀμυνιτισμό»—θά τά διαβάσουν αὐτά καί θά δυναμώσει ὁ ἐπαναστατικός διεθνισμός τους.

Σ'ὅποιον ἔτυχαν πολλά, ἀπό αὐτόν ζητοῦνται καί πολλά. Δέν ὑπάρχει στόν κόσμο χώρα πού νά ἔχει *σήμερα* τέτια ἐλευθερία, ὅπως ἡ Ρωσία. Ἄς ἐπωφεληθοῦμε ἀπό αὐτή τήν ἐλευθερία, ὄχι γιά νά κηρύσσουμε τήν ὑποστήριξη τῆς ἀστικῆς τάξης ἤ τόν ἀστικό «ἐπαναστατικό ἀμυνιτισμό», μά γιά *νά ἱδρύσουμε* θαραλέα καί τίμια, προλεταριακά καί λημπκνεχτικά τήν *τρίτη Διεθνή*, μιά

Διεθνή ἀδιάλλακτα ἐχθρική καί πρός τούς προδότες σοσιαλσωβινιστές καί πρός τούς ταλαντευόμενους τοῦ «κέντρου».

18. Ὕστερα ἀπό ὅσα εἴπαμε παραπάνω δέν χρειάζεται νά χάσουμε πολλά λόγια γιά νά ποῦμε ὅτι δέν μπορεῖ οὔτε λόγος νά γίνει γιά συνένωση τῶν σοσιαλδημοκρατῶν στή Ρωσία.

Καλύτερα νά μείνουμε δυό, ὅπως ὁ Λῆμπκνεχτ—*κι᾽αὐτό σημαίνει νά μείνουμε μέ τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο*—παρά νά δεχτοῦμε ἔστω καί γιά μιά στιγμή τή σκέψη γιά συνένωση μέ τό κόμμα τῆς ᾽Οργανωτικῆς ᾽Επιτροπῆς, μέ τόν Τσχεΐτζε καί τόν Τσερετέλι, πού ἀνέχονται τό συνασπισμό μέ τόν Πότρεσοφ στή «Ραμπότσαγια Γκαζέτα», πού ψηφίζουν στήν ᾽Εκτελεστική ᾽Επιτροπή τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν[107] ὑπέρ τοῦ δανείου, πού ἔχουν κατρακυλήσει στόν «ἀμυνιτισμό».

᾽Αφῆστε τούς νεκρούς νά θάβουν τούς ἑαυτούς τους.

Ὅποιος θέλει *νά βοηθήσει* τούς ταλαντευόμενους, πρέπει νά παύσει νά ταλαντεύεται ὁ ἴδιος.

ΠΟΙΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ Η ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΜΑΣ ΓΙΑ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΣΩΣΤΗ ΚΑΙ ΝΑ ΒΟΗΘΑΕΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΤΟ ΞΕΚΑΘΑΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ;

19. Περνῶ στό τελευταῖο ζήτημα—στήν ὀνομασία τοῦ Κόμματός μας. Πρέπει νά ὀνομαστοῦμε *Κομμουνιστικό κόμμα,* ὅπως ὀνόμαζαν τόν ἑαυτό τους ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς.

Πρέπει νά ἐπαναλάβουμε ὅτι εἴμαστε μαρξιστές καί παίρνουμε γιά βάση τό «Κομμουνιστικό Μανιφέστο», πού ἡ σοσιαλδημοκρατία τό πρόδοσε καί τό διαστρέβλωσε σέ δυό βασικά σημεῖα: 1) οἱ ἐργάτες δέν ἔχουν πατρίδα: ἡ «ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας» στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο εἶναι προδοσία τοῦ σοσιαλισμοῦ· 2) ἡ διδασκαλία τοῦ μαρξισμοῦ γιά τό κράτος διαστρεβλώθηκε ἀπό τή ΙΙ Διεθνή.

Ἡ ὀνομασία «σοσιαλδημοκρατία» *ἐπιστημονικά* δέν εἶναι σωστή, ὅπως τό ἔχει ἀποδείξει πολλές φορές ὁ Μάρξ, ἀνάμεσα στά ἄλλα καί στήν «Κριτική τοῦ προγράμματος τῆς Γκότα» τό 1875, καί ὅπως τό ἐπανέλαβε πιό ἐκλαϊκευμένα ὁ Ἔνγκελς τό 1894[108]. ᾽Από τόν καπιταλισμό ἡ ἀνθρωπότητα μπορεῖ νά περάσει ἄμεσα μονάχα στό σοσιαλισμό, δηλαδή στήν κοινή

κατοχή τῶν μέσων παραγωγῆς καί στή διανομή τῶν προϊόντων ἀνάλογα μέ τή δουλιά τοῦ καθενός. Τό Κόμμα μας βλέπει πιό μακριά: ὁ σοσιαλισμός πρέπει ἀναπόφευκτα νά ἐξελιχθεῖ βαθμιαῖα στόν κομμουνισμό, πού στή σημαία του εἶναι γραμμένο: «ὁ καθένας σύμφωνα μέ τίς ἱκανότητές του, στόν καθένα σύμφωνα μέ τίς ἀνάγκες του».

Αὐτό εἶναι τό πρῶτο ἐπιχείρημά μου.

Τό δεύτερο: δέν εἶναι ἐπιστημονικά σωστό καί τό δεύτερο μέρος τῆς ὀνομασίας τοῦ Κόμματός μας (σοσιαλ-*δημοκράτες*). Ἡ δημοκρατία εἶναι μιά μορφή *κράτους*. Ἐμεῖς ὅμως, οἱ μαρξιστές, εἴμαστε ἀντίπαλοι *κάθε* κράτους.

Οἱ ἡγέτες τῆς ΙΙ Διεθνοῦς (1889-1914), οἱ κ.κ. Πλεχάνοφ, Κάουτσκι καί οἱ ὅμοιοί τους, ἐκχυδάισαν καί διαστρέβλωσαν τό μαρξισμό.

Ὁ μαρξισμός διαφέρει ἀπό τόν ἀναρχισμό στό ὅτι ἀναγνωρίζει *τήν ἀναγκαιότητα τοῦ κράτους* γιά τό πέρασμα στό σοσιαλισμό,—ἀλλά (κι᾿ ἐδῶ βρίσκεται ἡ διαφορά ἀπό τόν Κάουτσκι καί Σία) *ὄχι ἑνός τέτιου κράτους,* ὅπως ἡ συνηθισμένη κοινοβουλευτική ἀστική δημοκρατία, μά ἑνός κράτους σάν τήν Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ τοῦ 1871, σάν τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν τοῦ 1905 καί τοῦ 1917.

Τό τρίτο ἐπιχείρημά μου: *ἡ ζωή* δημιούργησε, ἡ ἐπανάσταση στή χώρα μας δημιούργησε *ἤδη στήν πράξη,* ἄν καί σέ ἀδύνατη, ἐμβρυακή μορφή, αὐτό ἀκριβῶς τό νέο «κράτος» πού δέν εἶναι κράτος στήν κυριολεξία.

Αὐτό εἶναι *πιά* ζήτημα τῆς πρακτικῆς τῶν μαζῶν καί ὄχι μόνο θεωρία τῶν ἡγετῶν.

Στήν κυριολεξία τό κράτος εἶναι ἡ ἐξουσία πού ἀσκεῖται πάνω στίς μάζες ἀπό τμήματα ἔνοπλων ἀνθρώπων, χωρισμένων ἀπό τό λαό.

Τό νέο κράτος μας *πού γεννιέται* εἶναι ἐπίσης κράτος, γιατί μᾶς χρειάζονται τμήματα ἔνοπλων ἀνθρώπων, μᾶς χρειάζεται ἡ *πιό αὐστηρή* τάξη, μᾶς χρειάζεται ἡ *ἀμείλικτη* κατάπνιξη μέ τή βία κάθε ἀπόπειρας τῆς ἀντεπανάστασης τόσο τῆς τσαρικῆς, ὅσο καί τῆς ἀστικῆς τῶν Γκουτσκόφ.

Μά τό νέο κράτος μας *πού γεννιέται δέν εἶναι* πιά κράτος στήν κυριολεξία, γιατί σέ μιά σειρά μέρη τῆς Ρωσίας τά τμήματα αὐτά τῶν ἔνοπλων ἀνθρώπων εἶναι *ἡ ἴδια ἡ μάζα,* ὅλος ὁ λαός καί ὄχι κάποιος πού στέκεται ἀπό πάνω του, χωρισμένος ἀπ᾿ αὐτόν, προνομιοῦχος καί μή ἀνακλητός στήν πράξη.

Δέν πρέπει νά κοιτᾶμε πίσω, μά μπροστά, ὄχι πρός τή

δημοκρατία τοῦ συνηθισμένου ἀστικοῦ τύπου, πού στερέωνε τήν κυριαρχία τῆς ἀστικῆς τάξης μέ τή βοήθεια τῶν παλιῶν, *μοναρχικῶν* ὀργάνων διακυβέρνησης, τῆς ἀστυνομίας, τοῦ στρατοῦ, τῆς ὑπαλληλίας.

Πρέπει νά κοιτᾶμε μπροστά, πρός τή νέα δημοκρατία πού γεννιέται, πού παύει ἤδη νά εἶναι δημοκρατία, γιατί δημοκρατία σημαίνει κυριαρχία τοῦ λαοῦ, καί ὁ ἔνοπλος λαός δέν μπορεῖ νά κυριαρχεῖ ὁ ἴδιος πάνω στόν ἑαυτό του.

῾Η λέξη δημοκρατία ἐφαρμοσμένη στό Κομμουνιστικό κόμμα δέν εἶναι μόνο ἐπιστημονικά λαθεμένη. Τώρα, μετά τό Μάρτη τοῦ 1917, εἶναι *παρωπίδες* πού βάζουν στά μάτια τοῦ ἐπαναστατημένου λαοῦ καί *τόν ἐμποδίζουν* νά χτίζει ἐλεύθερα, τολμηρά καί πρωτόβουλα τό καινούργιο: τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, τῶν ἀγροτῶν καί ὅλων τῶν ἄλλων βουλευτῶν, σάν τή *μοναδική ἐξουσία* στό «κράτος», σάν προάγγελο τῆς «ἀπονέκρωσης» *κάθε* κράτους.

Τό τέταρτο ἐπιχείρημά μου: πρέπει νά παίρνουμε ὑπόψη μας τήν ἀντικειμενική κατάσταση τοῦ σοσιαλισμοῦ σέ ὅλο τόν κόσμο.

῾Η κατάσταση αὐτή δέν εἶναι ἡ ἴδια μέ τήν κατάσταση τοῦ 1871-1914, τότε πού ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς δέχονταν συνειδητά τό λαθεμένο ὀπορτουνιστικό ὅρο: «σοσιαλδημοκρατία». Γιατί *τότε,* ὕστερα ἀπό τήν ἥττα τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ, ἡ ἱστορία ἔβαλε στήν ἡμερήσια διάταξη τό καθῆκον: ἀργή ὀργανωτική-διαφωτιστική δουλιά. Ἄλλο δέν χωροῦσε. Οἱ ἀναρχικοί εἶχαν (καί ἐξακολουθοῦν νά ἔχουν) ριζικά ἄδικο ὄχι μόνο θεωρητικά, ἀλλά καί οἰκονομικά καί πολιτικά. Οἱ ἀναρχικοί ἐκτίμησαν λαθεμένα τή στιγμή, γιατί δέν κατάλαβαν τήν παγκόσμια κατάσταση: ὁ ἄγγλος ἐργάτης εἶχε διαφθαρεῖ ἀπό τά ἰμπεριαλιστικά κέρδη, ἡ Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ εἶχε συντριβεῖ, τό ἀστικο-εθνικό κίνημα στή Γερμανία μόλις εἶχε νικήσει (1871), ἡ μισοδουλοπάροικη Ρωσία ἦταν βυθισμένη σέ ἕνα προαιώνιο ὕπνο.

῾Ο Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς ἐκτίμησαν σωστά τή στιγμή, κατάλαβαν τή διεθνή κατάσταση, κατάλαβαν τά καθήκοντα τῆς *ἀργῆς* πορείας πρός τήν ἔναρξη τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης.

Ἄς κατανοήσουμε λοιπόν κι᾿ἐμεῖς τά καθήκοντα καί τίς ἰδιομορφίες τῆς νέας ἐποχῆς. Ἄς μή μιμηθοῦμε τούς θλιβερούς ἐκείνους μαρξιστές, γιά τούς ὁποίους ὁ Μάρξ ἔλεγε: «ἔσπειρα δράκους καί θέρισα ψύλλους»[109].

῾Ο καπιταλισμός πού ἔχει μετεξελιχθεῖ σέ ἰμπεριαλισμό

γέννησε μέ ἀντικειμενική ἀναγκαιότητα τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο. Ὁ πόλεμος ὁδήγησε ὅλη τήν ἀνθρωπότητα *στό χεῖλος τῆς ἀβύσου,* τῆς καταστροφῆς ὅλου τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς ἀπαγρίωσης καί τοῦ χαμοῦ ἑκατομμυρίων καί ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων.

Ἄλλη διέξοδος, ἐκτός ἀπό τήν ἐπανάσταση τοῦ προλεταριάτου, *δέν ὑπάρχει.*

Καί σέ μιά τέτια στιγμή, τώρα πού ἡ ἐπανάσταση αὐτή ἀρχίζει, τώρα πού κάνει τά πρῶτα της, δειλά, ἀσταθῆ, μή συνειδητά, πάρα πολύ εὐκολόπιστα βήματα πρός τήν ἀστική τάξη—σέ μιά τέτια στιγμή ἡ πλειοψηφία (αὐτό εἶναι ἀλήθεια, εἶναι γεγονός) τῶν «σοσιαλδημοκρατῶν» ἡγετῶν, τῶν «σοσιαλδημοκρατῶν» βουλευτῶν, τῶν «σοσιαλδημοκρατικῶν» ἐφημερίδων—καί αὐτά ἀκριβῶς εἶναι τά *ὄργανα* ἐπηρεασμοῦ τῶν μαζῶν—ἡ πλειοψηφία τους *ἀπαρνήθηκε* τό σοσιαλισμό, *πρόδοσε* τό σοσιαλισμό, πέρασε μέ τό μέρος τῆς «δικῆς τους» ἐθνικῆς ἀστικῆς τάξης.

Οἱ ἡγέτες *αὐτοί* ἔχουν προκαλέσει σύγχυση στίς μάζες, τίς ἔχουν ἀποπροσανατολίσει, τίς ἔχουν ἐξαπατήσει.

Κι᾽ἐμεῖς θά ἐνθαρύνουμε αὐτή τήν ἀπάτη, θά τή διευκολύνουμε, ἄν διατηρήσουμε τήν παλιά καί ἀπαρχαιωμένη ὀνομασία, πού σάπισε τό ἴδιο, ὅπως σάπισε καί ἡ ΙΙ Διεθνής!

«Πολλοί» ἐργάτες μπορεῖ *νά καταλαβαίνουν* τή λέξη σοσιαλδημοκρατία τίμια. Εἶναι καιρός ὅμως νά μάθουμε νά ξεχωρίζουμε τό ὑποκειμενικό ἀπό τό ἀντικειμενικό.

Ὑποκειμενικά αὐτοί οἱ σοσιαλδημοκράτες ἐργάτες εἶναι οἱ πιό πιστοί ἡγέτες τῶν προλεταριακῶν μαζῶν.

Μά ἀντικειμενικά ἡ παγκόσμια κατάσταση εἶναι τέτια, πού ἡ παλιά ὀνομασία τοῦ κόμματός μας *διευκολύνει* τήν ἐξαπάτηση τῶν μαζῶν, *φρενάρει* τήν κίνηση πρός τά μπρός, γιατί σέ κάθε βῆμα, σέ κάθε ἐφημερίδα, σέ κάθε κοινοβουλευτική ὁμάδα ἡ μάζα βλέπει *ἡγέτες,* δηλαδή ἀνθρώπους πού τά λόγια τους ἀκούγονται πιό δυνατά καί τά ἔργα τους φαίνονται πιό μακριά—καί ὅλοι τους εἶναι «ἐπίσης-σοσιαλδημοκράτες», ὅλοι τους εἶναι «ὑπέρ τῆς ἑνότητας» μέ τούς προδότες τοῦ σοσιαλισμοῦ, τούς σοσιαλσωβινιστές, ὅλοι τους παρουσιάζουν γιά ἐξόφληση τά παλιά γραμμάτια, πού ἔχει ἐκδόσει ἡ «σοσιαλδημοκρατία»...

Καί τά ἐπιχειρήματα πού μᾶς ἀντιτάσσουν; «...Θά μᾶς μπερδέψουν μέ τούς ἀναρχοκομμουνιστές...»

Γιατί δέν φοβόμαστε ὅτι θά μᾶς μπερδέψουν μέ τούς σοσιαλεθνικιστές καί τούς σοσιαλφιλελευθέρους, μέ τούς ριζοσπάστες-σοσιαλιστές, τό πιό πρωτοπόρο καί τό πιό ἐπιτήδειο

στήν ἀστική ἐξαπάτηση τῶν μαζῶν ἀστικό κόμμα τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας; «...Οἱ μάζες ἔχουν συνηθίσει, οἱ ἐργάτες «ἔχουν ἀγαπήσει» τό σοσιαλδημοκρατικό *τους* κόμμα...»

Νά ποιό εἶναι τό μοναδικό ἐπιχείρημα, ἐπιχείρημα ὅμως πού ἀπορίπτει καί τήν ἐπιστήμη τοῦ μαρξισμοῦ, καί τά αὔριανά καθήκοντα τῆς ἐπανάστασης, καί τήν ἀντικειμενική κατάσταση τοῦ παγκόσμιου σοσιαλισμοῦ, καί τήν ἐπαίσχυντη χρεοκοπία τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, καί τή ζημιά πού κάνοὖν στήν πρακτική δράση τά σμήνη τῶν «ἐπίσης-σοσιαλδημοκρατῶν», πού περιστοιχίζουν τούς προλετάριους.

Αὐτό εἶναι ἐπιχείρημα τῆς ρουτίνας, ἐπιχείρημα τοῦ λήθαργου, ἐπιχείρημα τῆς ἀδράνειας.

Ἐμεῖς ὅμως θέλουμε νά μεταμορφώσουμε τόν κόσμο. Θέλουμε νά βάλουμε τέρμα στόν παγκόσμιο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, στόν ὁποῖο σύρθηκαν ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια ἄνθρωποι, ὅπου μπλέχτηκαν τά συμφέροντα ἑκατοντάδων καί ἑκατοντάδων δισεκατομμυρίων κεφαλαίων, πόλεμο πού δέν μποροῦμε νά τόν τελειώσουμε μέ μιά ἀληθινά δημοκρατική εἰρήνη, χωρίς τήν πιό μεγάλη στήν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας ἐπανάσταση, τήν προλεταριακή ἐπανάσταση.

Καί φοβόμαστε τόν ἴδιο τόν ἑαυτό μας. Θέλουμε νά κρατήσουμε τό «συνηθισμένο», τό «προσφιλές», τό βρώμικο πουκάμισο...

Καιρός πιά νά πετάξουμε τό βρώμικο πουκάμισο, καιρός πιά νά φορέσουμε καθαρά ἀσπρόρουχα.

Πετρούπολη. 10 τοῦ Ἀπρίλη 1917.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἡ μπροσούρα μου πάλιωσε λόγω τῆς οἰκονομικῆς ἐξάρθρωσης καί τῆς κακῆς λειτουργίας τῶν τυπογραφείων τῆς Πετρούπολης. Ἡ μπροσούρα γράφτηκε στίς 10 τοῦ Ἀπρίλη 1917, σήμερα ἔχουμε 28 τοῦ Μάη καί ἡ μπροσούρα δέν ἔχει ἐκδοθεῖ ἀκόμη!

Ἡ μπροσούρα γράφτηκε σάν *σχέδιο προγράμματος* γιά τήν προπαγάνδιση τῶν ἀπόψεών μου *πρίν* ἀπό τήν Πανρωσική Συνδιάσκεψη τοῦ Κόμματός μας, τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων τῆς Ρωσίας. Ἡ μπροσούρα δακτυλογραφήθηκε καί μοιράστηκε στά μέλη τοῦ Κόμματος σέ ἀρκετά ἀντίτυπα πρίν ἀπό τή συνδιάσκεψη καί κατά τή συνδιάσκεψη καί ἔκανε ἔτσι ἐνμέρει τή δουλιά της. Τώρα ὅμως ἡ συνδιάσκεψη τῆς 24-29 τοῦ Ἀπρίλη 1917 ἔχει πιά τελειώσει, οἱ ἀποφάσεις της ἔχουν ἀπό καιρό πιά δημοσιευτεῖ (βλ. παραρτήματα τῆς «Σολντάτσκαγια Πράβντα»[110], ἀρ. φύλ. 13), καί ὁ προσεκτικός ἀναγνώστης θά παρατηρήσει εὔκολα ὅτι ἡ μπροσούρα μου πολύ συχνά ἀποτελεῖ τό προσχέδιο αὐτῶν τῶν ἀποφάσεων.

Δέν μοῦ μένει παρά νά ἐκφράσω τήν ἐλπίδα ὅτι παρόλα αὐτά ἡ μπροσούρα θά φέρει κάποιο ὄφελος σχετικά μ᾽αὐτές τίς ἀποφάσεις, στή διασάφησή τους, καί νά σταθῶ μετά σέ δυό σημεῖα.

Στή σελ. 27 προτείνω νά μείνουμε στό Τσίμμερβαλντ μόνο γιά πληροφορίες*. Ἡ συνδιάσκεψη δέν συμφώνησε σ᾽αὐτό τό σημεῖο μαζί μου καί ἀναγκάστηκα νά καταψηφίσω τήν ἀπόφαση γιά τή Διεθνή. Ἀπό τώρα ἤδη γίνεται ὁλοφάνερο ὅτι ἡ

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 177. *Ἡ Σύντ.*

συνδιάσκεψη ἔκανε λάθος καί ὅτι ἡ πορεία τῶν γεγονότων γρήγορα θά τό διορθώσει. Παραμένοντας στό Τσίμμερβαλντ, συμμετέχουμε (ἔστω καί παρά τή θέλησή μας) στήν παρέλκυση τῆς ἵδρυσης τῆς ΙΙΙ Διεθνοῦς· φρενάρουμε ἄμεσα τήν ἵδρυσή της, ὄντας δεσμευμένοι ἀπό τό νεκρό φορτίο τοῦ Τσίμμερβαλντ, πού ἰδεολογικοπολιτικά ἔχει πιά πεθάνει.

Ἡ θέση τοῦ Κόμματός μας—σέ σχέση μέ ὅλα τά ἐργατικά κόμματα ὅλου τοῦ κόσμου—εἶναι σήμερα τέτια ἀκριβῶς πού *μᾶς ὑποχρεώνει νά ἱδρύσουμε* ἀμέσως τήν ΙΙΙ Διεθνή. Ἐκτός ἀπό μᾶς δέν ὑπάρχει *σήμερα* κανένας ἄλλος νά τό κάνει αὐτό, καί οἱ ἀναβολές εἶναι ἐπιζήμιες. Παραμένοντας στό Τσίμμερβαλντ μόνο γιά πληροφορίες, θά λύναμε ἀμέσως τά χέρια μας γιά τήν ἵδρυσή της (διατηρώντας ταυτόχρονα τή δυνατότητα *νά χρησιμοποιήσουμε* τό Τσίμμερβαλντ στήν περίπτωση πού τά γεγονότα θά ἔκαναν δυνατή μιά τέτια χρησιμοποίηση).

Τώρα ὅμως, ἐξαιτίας τοῦ λάθους πού ἔκανε ἡ συνδιάσκεψη, εἴμαστε ἀναγκασμένοι νά περιμένουμε παθητικά τουλάχιστο ὥς τίς 5 τοῦ Ἰούλη 1917 (ἡμερομηνία σύγκλησης τῆς συνδιάσκεψης τοῦ Τσίμμερβαλντ· καί πάλι καλά ἄν δέν τήν ἀναβάλουν *ἀκόμη* μιά φορά! Μιά φορά τήν ἀνάβαλαν ἤδη...)[111]

Ἡ ἀπόφαση ὅμως, πού πῆρε ὁμόφωνα ἡ ΚΕ τοῦ Κόμματός μας ὕστερα ἀπό τή συνδιάσκεψη καί πού δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα» τῆς 12 τοῦ Μάη, ἀρ. φύλ. 55, διόρθωσε τό λάθος κατά τό μισό: ἀποφάσισε νά ἀποχωρήσουμε ἀπό τό Τσίμμερβαλντ, ἄν ἀρχίσει τά διαβούλια μέ ὑπουργούς*. Τολμῶ νά ἐκφράσω τήν ἐλπίδα ὅτι τό ὑπόλοιπο μισό τοῦ λάθους θά διορθωθεῖ σύντομα, μόλις συγκαλέσουμε τήν πρώτη διεθνή σύσκεψη τῶν «ἀριστερῶν» («τρίτο ρεῦμα» «τῶν διεθνιστῶν στήν πράξη», βλ. παραπάνω, σελ. 23-25**).

Τό δεύτερο σημεῖο πού πρέπει νά σταθοῦμε, εἶναι ὁ σχηματισμός τῆς «κυβέρνησης συνασπισμοῦ» τῆς 6 τοῦ Μάη 1917[112]. Ἡ μπροσούρα *φαίνεται* σάν νά πάλιωσε πάρα πολύ σ'αὐτό τό σημεῖο.

Στήν πραγματικότητα ὅμως σ'αὐτό ἀκριβῶς τό σημεῖο δέν πάλιωσε καθόλου. Ἡ μπροσούρα τά στηρίζει *ὅλα* στήν *ταξική* ἀνάλυση, πού τή φοβοῦνται σάν τή φωτιά οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ναρόντνικοι, οἱ ὁποῖοι ἔδοσαν 6 ὑπουργούς γιά ὁμήρους στούς 10 ὑπουργούς τῶν καπιταλιστῶν. Καί ἀκριβῶς ἐπειδή ἡ μπρο-

* Βλ. Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 24ος, σελ. 348. *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 172-175. *Ἡ Σύντ.*

σούρα τά στηρίζει ὅλα στήν ταξική ἀνάλυση, δέν ἔχει παλιώσει, γιατί ἡ εἴσοδος τοῦ Τσερετέλι, τοῦ Τσερνόφ καί Σία στήν κυβέρνηση ἄλλαξε σέ *ἀσήμαντο* βαθμό τή *μορφή* τῆς συμφωνίας τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης μέ τήν κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν, κι᾽ἐγώ τόνισα ἐπίτηδες στήν μπροσούρα, στή σελ. 8, ὅτι «δέν ἔχω τόσο ὑπόψη μου τήν τυπική συμφωνία, ὅσο τήν ἔμπρακτη ὑποστήριξη»*.

Μέρα μέ τή μέρα γίνεται καί πιό φανερό ὅτι ὁ Τσερετέλι, ὁ Τσερνόφ καί Σία δέν εἶναι παρά μόνο ὅμηροι τῶν καπιταλιστῶν, ὅτι ἡ «ἀνανεωμένη» κυβέρνηση δέν θέλει καί δέν μπορεῖ νά ἐκπληρώσει ἀπολύτως καμιά ἀπό τίς πομπώδεις ὑποσχέσεις της οὔτε στήν ἐξωτερική, οὔτε στήν ἐσωτερική πολιτική. Ὁ Τσερνόφ, ὁ Τσερετέλι καί Σία αὐτοκτόνησαν πολιτικά, κατάντησαν βοηθοί τῶν καπιταλιστῶν πού στήν πράξη στραγγαλίζουν τήν ἐπανάσταση, ὁ Κέρενσκι κατρακύλησε ὥς τή χρησιμοποίηση βίας ἐνάντια στίς μάζες (πρβλ. σελ. 9 τῆς μπροσούρας: «Γιά τήν ὥρα ὁ Γκουτσκόφ μονάχα ἀπειλεῖ πώς θά χρησιμοποιήσει βία ἐνάντια στίς μάζες»**, ἐνῶ στόν Κέρενσκι *χρειάστηκε* νά πραγματοποιήσει αὐτές τίς ἀπειλές...)[113]. Ὁ Γκουτσκόφ, ὁ Τσερετέλι καί Σία αὐτοκτόνησαν πολιτικά καί σκότωσαν καί τά Κόμματά τους, τά Κόμματα τῶν μενσεβίκων καί τῶν σοσιαλεπαναστατῶν. Μέρα μέ τή μέρα ὁ λαός θά τό ἔβλεπε αὐτό ὅλο καί καθαρότερα.

Ἡ κυβέρνηση συνασπισμοῦ εἶναι μόνο μιά μεταβατική στιγμή στήν ἐξέλιξη τῶν βασικῶν ταξικῶν ἀντιθέσεων τῆς ἐπανάστασής μας, πού ἀναλύθηκαν σέ συντομία στήν μπροσούρα μου. Μά ἡ κατάσταση δέν μπορεῖ νά συνεχιστεῖ ἔτσι γιά πολύ. Ἤ πίσω πρός τήν ἀντεπανάσταση σέ ὅλη τή γραμμή, ἤ ἐμπρός, στό πέρασμα τῆς ἐξουσίας στά χέρια ἄλλων τάξεων. Σέ ἐπαναστατικούς καιρούς, σέ συνθῆκες παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, δέν εἶναι δυνατό νά στέκεται κανείς ἐπιτόπου.

Ν. Λένιν

Πετρούπολη, 28 τοῦ Μάη 1917.

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 156. *Ἡ Σύντ.*

** Στό ἴδιο, σελ. 157. *Ἡ Σύντ.*

ΛΟΓΟΣ ΣΕ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΙΣΜΑ·Ι·ΛΟΒΣΚΙ 10 (23) ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1917

Χθές στή συγκέντρωση τοῦ συντάγματος Ἰσμάηλοφ, πήραμε τό λόγο ὁ σ. Ζηνόβιεφ κι᾽ ἐγώ, ὕστερα ἀπό τό διαφωτιστή τῆς ΕΠ καί εἶπα τά παρακάτω:

Σύντροφοι στρατιῶτες! Τό ζήτημα τοῦ κρατικοῦ συστήματος βρίσκεται τώρα στήν ἡμερήσια διάταξη. Οἱ καπιταλιστές, πού ἔχουν σήμερα τήν κρατική ἐξουσία στά χέρια τους θέλουν κοινοβουλευτική ἀστική δημοκρατία, δηλαδή τέτιο κρατικό καθεστώς—ὅπου δέν ὑπάρχει τσάρος, ἡ κυριαρχία ὅμως παραμένει στούς καπιταλιστές πού κυβερνοῦν τή χώρα μέ τούς παλιούς θεσμούς, συγκεκριμένα μέ τήν ἀστυνομία, τούς ὑπαλλήλους καί τόν τακτικό στρατό.

Ἐμεῖς θέλουμε μιά ἄλλη, πιό λαοκρατική δημοκρατία, πού νά ἀνταποκρίνεται περισσότερο στά συμφέροντα τοῦ λαοῦ. Οἱ ἐπαναστάτες ἐργάτες καί στρατιῶτες τῆς Πετρούπολης ἀνάτρεψαν τόν τσαρισμό καί καθάρισαν ἐντελῶς τήν πρωτεύουσα ἀπό τήν ἀστυνομία. Οἱ ἐργάτες ὅλου τοῦ κόσμου ἀτενίζουν μέ ἐνθουσιασμό καί ἐλπίδα τούς ἐπαναστάτες ἐργάτες καί στρατιῶτες τῆς Ρωσίας, σάν τό πρωτοπόρο τμῆμα τῆς παγκόσμιας ἀπελευθερωτικῆς στρατιᾶς τῆς ἐργατικῆς τάξης. Μιά καί ἀρχίσαμε τήν ἐπανάσταση, πρέπει νά τή σταθεροποιοῦμε καί νά τή συνεχίζουμε. Ἄς μήν ἐπιτρέψουμε λοιπόν τήν ἀνασύσταση τῆς ἀστυνομίας! Ὅλη ἡ ἐξουσία στό κράτος, ἀπό κάτω ὥς πάνω, ἀπό τό πιό ἀπομακρυσμένο χωριουδάκι ὥς τήν κάθε συνοικία τῆς Πετρούπολης, πρέπει νά ἀνήκει στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, τῶν στρατιωτῶν, τῶν ἐργατῶν γῆς, τῶν ἀγροτῶν κτλ. βουλευτῶν.

Κεντρική κρατική έξουσία πρέπει νά είναι ή Συντακτική Συνέλευση ή ή Λαϊκή Συνέλευση ή τό Σοβιέτ τών Σοβιέτ—τό ζήτημα δέν βρίσκεται στήν όνομασία—πού θά συνενώνει αυτά τά τοπικά Σοβιέτ.

Ούτε ή άστυνομία, ούτε οί δημόσιοι υπάλληλοι πού είναι άνεύθυνοι άπέναντι στό λαό καί στέκουν πάνω άπό τό λαό, ούτε ό τακτικός στρατός πού είναι άποσπασμένος άπό τό λαό, άλλά ό *ίδιος ένοπλος λαός στό σύνολό του*—ένωμένος στά Σοβιέτ—νά ποιός πρέπει νά κυβερνᾶ τό κράτος. Νά ποιός θά έπιβάλει τήν άπαραίτητη τάξη, νά ποιά είναι ή έξουσία, πού όχι μόνο *θά πειθαρχοῦν* σ' αυτή, *άλλά καί θά τή σέβονται* οί έργάτες καί οί άγρότες.

Μόνο μιά τέτια έξουσία, μόνο τά ίδια τά Σοβιέτ τών στρατιωτών καί άγροτών βουλευτών μποροῦν νά λύσουν, όχι πρός τό συμφέρον τών τσιφλικάδων καί όχι γραφειοκρατικά, τό μεγάλο ζήτημα τής γής. Ἡ γή δέν πρέπει νά άνήκει στούς τσιφλικάδες. Οί έπιτροπές τών άγροτών πρέπει νά πάρουν άμέσως τή γή άπό τούς τσιφλικάδες, νά περιφρουροῦν συνάμα αυστηρά κάθε περιουσία άπό τή φθορά καί νά φροντίζουν γιά τήν *αύξηση* τής παραγωγής σιτηρών έτσι πού νά έφοδιάζονται καλύτερα οί στρατιώτες στό μέτωπο. Όλη ή γή πρέπει νά άνήκει σέ όλόκληρο τό λαό καί νά τή διαχειρίζονται τά τοπικά Σοβιέτ τών άγροτών βουλευτών. Γιά νά μήν μποροῦν οί πλούσιοι άγρότες—πού είναι καί αυτοί καπιταλιστές—νά άδικήσουν καί νά ξεγελάσουν τούς έργάτες γής καί τούς φτωχούς άγρότες, είναι άνάγκη είτε νά συσκέπτονται, νά συσπειρώνονται, νά συνενώνονται μόνοι τους, χωριστά, είτε νά δημιουργοῦν τά δικά τους ίδιαίτερα Σοβιέτ τών βουλευτών έργατών γής.

Μήν άφήσετε νά άνασυστήσουν τήν άστυνομία, μήν παραδίνετε στά χέρια τών μή αίρετών καί μή άνακλητών υπαλλήλων, πού άμείβονται σάν άστοί, τήν κρατική έξουσία, τή διακυβέρνηση τοῦ κράτους, ένωθεῖτε, συσπειρωθεῖτε, όργανωθεῖτε μόνοι σας, μήν δίνετε έμπιστοσύνη σέ κανένα, στηρίζεστε μόνο στό δικό σας μυαλό καί στή δική σας πείρα—καί τότε ή Ρωσία θά μπορέσει νά βαδίσει μέ σταθερά, κανονικά, σίγουρα βήματα πρός τήν άπολύτρωση καί τής χώρας μας καί όλόκληρης τής άνθρωπότητας, τόσο άπό τίς φρίκες τών πολέμων, όσο καί άπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου.

Ἡ κυβέρνησή μας, κυβέρνηση καπιταλιστική, συνεχίζει τόν πόλεμο γιά τά συμφέροντα τών καπιταλιστών. Τόσο οί γερμανοί καπιταλιστές μέ έπικεφαλής τόν έστεμμένο ληστή

τους, τόν Γουλιέλμο, ὅσο καί οἱ καπιταλιστές *ὅλων* τῶν ἄλλων χωρῶν διεξάγουν τόν πόλεμο γιά τή διανομή τοῦ καπιταλιστικοῦ κέρδους, γιά τήν παγκόσμια κυριαρχία. Ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια ἄνθρωποι, ὅλες σχεδόν οἱ χῶρες τῆς γῆς ἔχουν συρθεῖ σ᾽αὐτό τόν ἐγκληματικό πόλεμο, ἑκατοντάδες δισεκατομμύρια κεφαλαίων ἔχουν ἐπενδυθεῖ σέ «ἐπικερδεῖς» ἐπιχειρήσεις, πού φέρνουν στούς λαούς τό θάνατο, τήν πείνα, τήν καταστροφή, τήν ἀπαγρίωση καί στούς καπιταλιστές μυθώδη, προκλητικά μεγάλα κέρδη. Γιά νά ἀποσπαστοῦμε ἀπό τό φρικτό αὐτό πόλεμο καί νά κλείσουμε μιά πραγματικά δημοκρατική εἰρήνη, καί ὄχι εἰρήνη βίας, ὑπάρχει μόνο ἕνας δρόμος: νά περάσει ὅλη ἡ κρατική ἐξουσία στά χέρια τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν. Οἱ ἐργάτες καί οἱ φτωχοί ἀγρότες, πού δέν ἔχουν συμφέρον ἀπό τή διατήρηση τῶν κερδῶν τοῦ κεφαλαίου, ἀπό τήν καταλήστευση τῶν ἀδύνατων λαῶν, θά μπορέσουν νά πραγματοποιήσουν στ᾽ἀλήθεια ἐκεῖνο πού οἱ καπιταλιστές ἁπλῶς ὑπόσχονται, δηλαδή νά βάλουν τέρμα στόν πόλεμο μέ μιά σταθερή εἰρήνη πού νά ἐξασφαλίζει τήν ἐλευθερία σέ ὅλους χωρίς ἐξαίρεση τούς λαούς.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 30,
12 τοῦ 'Απρίλη 1917
Ὑπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ[114]

Γράφτηκε στίς ἀρχές τοῦ 'Απρίλη 1917

Δημοσιεύτηκε στίς 6, 9 καί 10 τοῦ Μάη (23, 26 καί 27 τοῦ 'Απρίλη) 1917 στήν ἐφημερίδα «Βολνά», ἀρ. φύλ. 20, 22 καί 23. Τόν 'Ιούλη τοῦ 1917 δημοσιεύτηκε περιληπτικά σέ χωριστή μπροσούρα ἀπό τό ἐκδοτικό «Ζίζν ἰ Ζνάνιγε»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς μπροσούρας τῆς ἔκδοσης τοῦ 1917, πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς μπροσούρας τῆς ἔκδοσης τοῦ 1918 καί μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Βολνά»

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ

῾Η μπροσούρα αὐτή γράφτηκε στίς ἀρχές τοῦ ᾿Απρίλη 1917, προτοῦ σχηματιστεῖ ἀκόμη ἡ κυβέρνηση συνασπισμοῦ. ᾿Από τότε ἔχει τρέξει πολύ νερό, ὅμως οἱ βασικές ἰδιομορφίες τῶν κυριότερων πολιτικῶν κομμάτων ἐκδηλώθηκαν καί ἐπιβεβαιώθηκαν στή διάρκεια ὅλων τῶν σταδίων τῆς ἐπανάστασης πού ἀκολούθησαν: καί τόν καιρό τῆς «κυβέρνησης συνασπισμοῦ» πού σχηματίστηκε στίς 6 τοῦ Μάη 1917, καί τόν καιρό τῆς συνένωσης τῶν μενσεβίκων μέ τούς ἐσέρους τόν ᾿Ιούνη (καί ᾿Ιούλη) τοῦ 1917 ἐνάντια στούς μπολσεβίκους, καί τόν καιρό τοῦ κινήματος τοῦ Κορνίλοφ, καί τόν καιρό τῆς ᾿Οχτωβριανῆς ἐπανάστασης τοῦ 1917 καί ὕστερα ἀπ᾿αὐτήν.

῾Η ὀρθότητα τοῦ χαρακτηρισμοῦ πού δόθηκε στά κυριότερα κόμματα καί στά *ταξικά* τους *βάθρα* ἔχει ἐπιβεβαιωθεῖ ἀπ᾿ὅλη τήν πορεία τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης. Τώρα ἡ ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης στή Δυτική Εὐρώπη δείχνει ὅτι κι᾿ἐκεῖ ὁ βασικός συσχετισμός τῶν κυριότερων κομμάτων εἶναι ὁ ἴδιος. Τό ρόλο τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων τόν παίζουν οἱ σοσιαλσωβινιστές ὅλων τῶν χωρῶν (σοσιαλιστές στά λόγια καί σωβινιστές στήν πράξη), καθώς καί οἱ καουτσκιστές στή Γερμανία, οἱ λονγκιστές στή Γαλλία κτλ.

Ν. Λένιν

Μόσχα, 22 τοῦ ᾿Οχτώβρη 1918.

Δημοσιεύτηκε τό 1918 στήν μπροσούρα:
Ν. Λένιν. «Τά πολιτικά κόμματα
τῆς Ρωσίας καί τά καθήκοντα
τοῦ προλεταριάτου»,
Μόσχα, ᾿Εκδοτικό «Κομμουνίστ»

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς μπροσούρας

Τά παρακάτω ἀποτελοῦν προσπάθεια διατύπωσης στήν ἀρχή τῶν πιό οὐσιωδῶν καί ὕστερα καί τῶν λιγότερο οὐσιωδῶν ἐρωτήσεων καί ἀπαντήσεων πού χαρακτηρίζουν τή σύγχρονη πολιτική κατάσταση τῆς Ρωσίας καί τήν ἐκτίμησή της ἀπό τά διάφορα κόμματα.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

1) ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΚΥΡΙΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ:

Α, (τά δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους). Τά κόμματα καί οἱ ὁμάδες πού εἶναι δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους.

Β, (οἱ καντέτοι). Τό Συνταγματικό-δημοκρατικό κόμμα (καντέτοι, Κόμμα τῆς λαϊκῆς ἐλευθερίας) καί οἱ συγγενικές του ὁμάδες.

Γ, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες). Οἱ σοσιαλδημοκράτες, οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες καί οἱ συγγενικές τους ὁμάδες.

Δ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). Τό Κόμμα πού θά ἔπρεπε νά λέγεται *Κομμουνιστικό κόμμα* καί πού σήμερα λέγεται «Σοσιαλδημοκρατικό Ἐργατικό Κόμμα τῆς Ρωσίας, ἑνωμένο ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή» ἤ πιό ἁπλά «μπολσεβίκοι».

2) ΠΟΙΑ ΤΑΞΗ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥΝ ΑΥΤΑ ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ; ΠΟΙΑΣ ΤΑΞΗΣ ΤΗΝ ΑΠΟΨΗ ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ;

Α, (τά δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους). Τῶν φεουδαρχῶν-τσιφλικάδων καί τῶν πιό καθυστερημένων στρωμάτων τῆς ἀστικῆς τάξης (τῶν καπιταλιστῶν).

Β, (οἱ καντέτοι). Ὁλόκληρης τῆς ἀστικῆς τάξης, δηλαδή τῆς τάξης τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν τσιφλικάδων πού ἀστοποιήθηκαν, δηλαδή πού ἔγιναν καπιταλιστές.

Γ, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες). Τῶν μικρῶν νοικοκυρέων, τῶν μικρῶν καί μεσαίων ἀγροτῶν, τῶν μικροαστῶν, καθώς καί μιᾶς μερίδας ἐργατῶν πού ἔπεσαν κάτω ἀπό τήν ἐπιροή τῆς ἀστικῆς τάξης.

Δ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). Τῶν συνειδητῶν προλετάριων, τῶν μισθωτῶν ἐργατῶν καί τῆς μερίδας τῶν φτωχῶν ἀγροτῶν (μισοπρολετάριων), πού συγγενεύουν μέ αὐτούς.

3) ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΣΤΑΣΗ ΤΟΥΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ;

Α, (τά δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους), Β, (οἱ καντέτοι). Ἀπόλυτα ἐχθρική, γιατί ὁ σοσιαλισμός ἀπειλεῖ τά κέρδη τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν τσιφλικάδων.

Γ, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες). Ὑπέρ τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἀλλά νά σκέπτεται κανείς γι' αὐτόν καί νά κάνει ἀμέσως πρακτικά βήματα γιά τήν πραγματοποίησή του εἶναι ἀκόμη νωρίς.

Δ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). Ὑπέρ τοῦ σοσιαλισμοῦ. Εἶναι ἀπαραίτητο τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν κτλ. βουλευτῶν νά κάνουν τώρα ἀμέσως τά βήματα πού μποροῦν νά γίνουν στήν πράξη γιά τήν πραγματοποίηση τοῦ σοσιαλισμοῦ*.

4) ΠΟΙΑ ΚΡΑΤΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΘΕΛΟΥΝ ΣΗΜΕΡΑ;

Α, (τά δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους). Συνταγματική μοναρχία, παντοκρατορία τῆς ὑπαλληλίας καί τῆς ἀστυνομίας.

Β, (οἱ καντέτοι). Ἀστική κοινοβουλευτική δημοκρατία, δηλαδή σταθεροποίηση τῆς κυριαρχίας τῶν καπιταλιστῶν μέ τή διατήρηση τῆς παλιᾶς ὑπαλληλίας καί τῆς ἀστυνομίας.

Γ, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες). Ἀστική κοινοβουλευτική δημοκρατία μέ μεταρυθμίσεις ὑπέρ τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν.

Δ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). Δημοκρατία τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν, ἀγροτῶν κτλ. βουλευτῶν. Κατάργηση τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ καί τῆς ἀστυνομίας· ἀντικατάστασή τους μέ τόν καθολικά ἐξοπλισμένο λαό· ὄχι μόνο τό αἱρετό, ἀλλά καί τό ἀνακλητό τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων· ἡ ἀμοιβή τους νά μήν ξεπερνάει τήν ἀμοιβή ἑνός καλοῦ ἐργάτη.

---

* Ποιά θά εἶναι αὐτά τά βήματα, βλέπε τίς ἐρωτήσεις 20 καί 22.

5) ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΣΤΑΣΗ ΤΟΥΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗΝ ΠΑΛΙΝΟΡΘΩΣΗ ΤΗΣ ΜΟΝΑΡΧΙΑΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑΝΟΦ;

Α, (τά δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους). Ὑπέρ τῆς παλινόρθωσης, ἐνεργοῦν ὅμως στά κρυφά καί μέ προφυλάξεις, γιατί φοβοῦνται τό λαό.

Β, (οἱ καντέτοι). Ὅταν οἱ Γκουτσκόφ φαίνονταν δυνατοί, οἱ καντέτοι ἦταν ὑπέρ τῆς ἐνθρόνισης τοῦ ἀδελφοῦ ἤ τοῦ γιοῦ τοῦ Νικολάου, ὅταν ὅμως ὁ λαός ἄρχισε νά παρουσιάζεται σάν δύναμη, οἱ καντέτοι τάχθηκαν ἐνάντια.

Γ, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες), Δ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). Ἀνεπιφύλακτα ἐνάντια σ᾽ὁποιαδήποτε παλινόρθωση τῆς μοναρχίας.

6) ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΣΤΑΣΗ ΤΟΥΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ; ΤΙ ΟΝΟΜΑΖΟΥΝ ΤΑΞΗ ΚΑΙ ΤΙ ΑΝΑΡΧΙΑ;

Α, (τά δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους). Ἄν ὁ τσάρος ἤ κάποιος γενναῖος στρατηγός ἁρπάξει τήν ἐξουσία, αὐτό εἶναι ἀπό τό θεό, εἶναι τάξη. Ὅλα τά ἄλλα εἶναι ἀναρχία.

Β, (οἱ καντέτοι). Ἄν οἱ καπιταλιστές ἁρπάξουν τήν ἐξουσία, ἔστω καί μέ τή βία, αὐτό εἶναι τάξη. Τό νά καταλάβει κανείς τήν ἐξουσία ἐνάντια στούς καπιταλιστές θά ἦταν ἀναρχία.

Γ, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες). Ἄν τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν κτλ. βουλευτῶν πάρουν μόνα τους ὅλη τήν ἐξουσία, μᾶς ἀπειλεῖ ἀναρχία. Γιά τήν ὥρα ἄς ἔχουν τήν ἐξουσία οἱ καπιταλιστές, καί τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν τήν «Ἐπιτροπή ἐπαφῆς».

Δ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). Ὅλη τήν ἐξουσία πρέπει νά τήν ἔχουν μόνο τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν, ἀγροτῶν, ἐργατῶν γῆς κτλ. βουλευτῶν. Ὅλη τήν προπαγάνδα, τή ζύμωση καί τήν ὀργάνωση ἑκατομμυρίων καί ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων πρέπει νά τήν *κατευθύνουμε* ἤδη ἀμέσως πρός αὐτό τό σκοπό*.

7) ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΥΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ;

Α, (τά δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους), Β, (οἱ καντέτοι). Ὁπωσδήποτε πρέπει, ἐπειδή τή στιγμή αὐτή εἶναι ἡ μόνη πού μπορεῖ νά περιφρουρήσει τά συμφέροντα τῶν καπιταλιστῶν.

Γ, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες).

* Ἀναρχία λέγεται ἡ ἄρνηση κάθε κρατικῆς ἐξουσίας, ἐνῶ τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν εἶναι *ἐπίσης* κρατική ἐξουσία.

Πρέπει, ἀλλά μέ τόν ὅρο νά ἐκπληρώνει τή συμφωνία μέ τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν καί νά συμμετέχει στήν «᾽Επιτροπή ἐπαφῆς».

Δ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). Δέν πρέπει· ἄς τήν ὑποστηρίζουν οἱ καπιταλιστές. ᾽Εμεῖς πρέπει *νά ἑτοιμάζουμε* ὅλο τό λαό γιά τήν παντοκρατορία καί τή μονοκρατορία τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν καί λοιπῶν βουλευτῶν.

8) ΕΙΝΑΙ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΜΟΝΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ Ἤ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΔΥΑΔΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ;

Α, (τά δεξιότερα ἀπ᾽ τούς καντέτους), Β, (οἱ καντέτοι). ῾Υπέρ τῆς μονοκρατορίας τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν τσιφλικάδων.

Β, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες). ῾Υπέρ τῆς δυαδικῆς ἐξουσίας: «ἔλεγχος» τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν πάνω στήν Προσωρινή κυβέρνηση. —Τό νά νομίζει κανείς πώς ὁ ἔλεγχος δίχως τήν ἐξουσία εἶναι πραγματοποιήσιμος, εἶναι ἐπιζήμιο.

Γ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). ῾Υπέρ τῆς μονοκρατορίας τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν, ἀγροτῶν κτλ. βουλευτῶν, ἀπό τά κάτω ὥς τά πάνω, σέ ὅλη τή χώρα.

9) ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΣΥΓΚΛΗΘΕΙ Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ;

Α, (τά δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους). Δέν πρέπει, γιατί αὐτό μπορεῖ νά βλάψει τούς τσιφλικάδες. Μπορεῖ νά συμβεῖ οἱ ἀγρότες νά ἀποφασίσουν στή Συντακτική Συνέλευση πώς πρέπει νά παρθεῖ ὅλη ἡ γῆ ἀπό τούς τσιφλικάδες.

Β, (οἱ καντέτοι). Πρέπει, ἀλλά νά μήν ὁριστεῖ ἡμερομηνία. Ὅσο τό δυνατό πιό ἀτέλειωτες συζητήσεις μέ τούς νομομαθεῖς καθηγητές, ἐπειδή, πρῶτο, κι᾽ ὁ Μπέμπελ τό εἶχε πεῖ πώς οἱ νομομαθεῖς εἶναι οἱ πιό ἀντιδραστικοί ἄνθρωποι στόν κόσμο· καί, δεύτερο, ἡ πείρα ὅλων τῶν ἐπαναστάσεων διδάσκει πώς ἡ ὑπόθεση τῆς λαϊκῆς ἐλευθερίας χαντακώνεται, ὅταν τήν ἐμπιστεύονται στούς καθηγητές.

Γ, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες). Πρέπει καί τό γρηγορότερο. Πρέπει νά ὁριστεῖ ὁ χρόνος, ἐμεῖς ὥς τώρα μιλήσαμε γι᾽ αὐτό 200 φορές στήν «᾽Επιτροπή ἐπαφῆς» καί αὔριο ἤδη θά μιλήσουμε γιά 201 φορά τελειωτικά.

Δ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). Πρέπει τό γρηγορότερο. ῾Η ἐγγύηση ὅμως τῆς ἐπιτυχίας της καί τῆς σύγκλησής της εἶναι μιά: αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ καί στερέωση τῆς *δύναμης* τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν, ἀγροτῶν καί λοιπῶν βουλευτῶν· ὀργάνω-

ση καί *ἐξοπλισμός* τῶν ἐργατικῶν μαζῶν—αὐτή εἶναι ἡ μοναδική ἐγγύηση.

10) ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΣΥΝΗΘΙΣΜΕΝΟΥ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΤΑΚΤΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ;

Α, (τά δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους), Β, (οἱ καντέτοι). Χρειάζονται ἀπαραίτητα καί ἀναντίρρητα, γιατί αὐτή εἶναι ἡ μοναδική σίγουρη ἐγγύηση τῆς κυριαρχίας τῶν καπιταλιστῶν, καί σέ περίπτωση ἀνάγκης, ὅπως διδάσκει ἡ πείρα ὅλων τῶν χωρῶν, αὐτό διευκολύνει πολύ τό ἀντίστροφο πέρασμα ἀπό τή δημοκρατία στή μοναρχία.

Γ, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες). Ἀπό τή μιά μεριά, μάλλον δέν χρειάζονται. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά ὅμως, μήπως εἶναι πρόωρες οἱ ριζικές ἀλλαγές; Πάντως θά τά συζητήσουμε στήν «Ἐπιτροπή ἐπαφῆς».

Δ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). Ἀναντίρρητα δέν χρειάζονται. Νά ἐφαρμοστεῖ παντοῦ ἀμέσως καί ἀναντίρρητα ὁ καθολικός ἐξοπλισμός τοῦ λαοῦ καί ἡ συγχώνευσή του μέ τήν πολιτοφυλακή καί τό στρατό: οἱ καπιταλιστές πρέπει νά πληρώνουν τούς ἐργάτες γιά τίς μέρες τῆς ὑπηρεσίας τους στήν πολιτοφυλακή.

11) ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΣΤΟ ΚΡΑΤΟΣ Η ΥΠΑΛΛΗΛΙΑ ΣΥΝΗΘΙΣΜΕΝΟΥ ΤΥΠΟΥ;

Α, (τά δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους), Β, (οἱ καντέτοι). Ἀναντίρρητα χρειάζεται. Τά ἐννιά δέκατα ἀπό αὐτούς εἶναι γιοί καί ἀδέλφια τσιφλικάδων καί καπιταλιστῶν. Αὐτοί πρέπει νά παραμείνουν μιά προνομιούχα ὁμάδα ἀνθρώπων πού στήν πραγματικότητα νά μήν εἶναι ἀνακλητοί.

Γ, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες). Δέν ξέρουμε ἄν εἶναι καιρός νά βάλουμε ἀμέσως αὐτό τό ζήτημα, πού τό ἔβαλε πρακτικά ἡ Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ.

Δ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). Ἀναντίρρητα δέν χρειάζεται. Εἶναι ἀπαραίτητο ὄχι μόνο τό αἱρετό, ἀλλά καί τό ἀνακλητό σ᾽ὁποιαδήποτε στιγμή ὅλων τῶν ὑπαλλήλων καί ὅλων τῶν βουλευτῶν. Ἡ ἀμοιβή τους δέν πρέπει νά ξεπερνάει τήν ἀμοιβή ἑνός καλοῦ ἐργάτη. Ἀντικατάστασή τους (βαθμιαῖα) ἀπό τήν παλλαϊκή πολιτοφυλακή καί τά τμήματά της.

12) ΠΡΕΠΕΙ ΟΙ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΙ ΝΑ ΕΚΛΕΓΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ;

Α, (τά δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους), Β, (οἱ καντέτοι). Ὄχι. Αὐτό εἶναι ἐπιζήμιο γιά τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές.

Ἂν δέν μπορεῖς ἀλλιῶς νά τά βολέψεις μέ τούς στρατιῶτες, τότε νά τούς ὑποσχεθεῖς προσωρινά αὐτή τή μεταρύθμιση καί κατόπιν τήν παίρνεις πίσω τό γρηγορότερο.

Γ, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες). *Πρέπει.*

Δ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). Ὄχι μόνο πρέπει νά ἐκλέγονται, ἀλλά καί κάθε βῆμα τοῦ ἀξιωματικοῦ καί τοῦ στρατηγοῦ πρέπει νά τό ἐλέγχουν ἄνθρωποι εἰδικά ἐκλεγμένοι ἀπό τούς στρατιῶτες.

13) ΕΙΝΑΙ ΩΦΕΛΙΜΗ Η ΑΥΤΟΒΟΥΛΗ ΚΑΘΑΙΡΕΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ;

Α, (τά δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους), Β, (οἱ καντέτοι). Ἀναντίρρητα εἶναι ἐπιζήμια. Ὁ Γκουτσκόφ τήν ἀπαγόρευσε ἤδη. Ἀπείλησε μάλιστα ὅτι θά χρησιμοποιήσει βία. Πρέπει νά ὑποστηρίξουμε τόν Γκουτσκόφ.

Γ, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες). Εἶναι ὠφέλιμη, ἀλλά δέν εἶναι ξεκαθαρισμένο, ἄν πρέπει νά γίνει πρῶτα ἡ καθαίρεση καί ὕστερα νά πᾶμε στήν «Ἐπιτροπή ἐπαφῆς» ἤ τό ἀντίστροφο.

Δ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). Εἶναι ὠφέλιμη καί ἀπαραίτητη ἀπό κάθε ἄποψη. Οἱ στρατιῶτες πειθαρχοῦν μόνο στίς αἱρετές στρατιωτικές ἀρχές καί μόνο αὐτές *σέβονται*.

14) ΕΙΝΑΙ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΤΩΡΙΝΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ Ἤ ΕΝΑΝΤΙΑ ΤΟΥ;

Α, (τά δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους), Β, (οἱ καντέτοι). Ἀναντίρρητα ὑπέρ, γιατί φέρνει πρωτάκουστα μεγάλα κέρδη στούς καπιταλιστές καί τούς ὑπόσχεται νά σταθεροποιήσει τήν κυριαρχία τους, λόγω τῆς διαίρεσης τῶν ἐργατῶν καί τοῦ ἐξερεθισμοῦ τοῦ ἑνός ἐνάντια στόν ἄλλο. Τούς ἐργάτες θά τούς ξεγελᾶμε, λέγοντας ὅτι ὁ πόλεμος εἶναι ἀμυντικός καί ἐπιδιώκει κυρίως τήν ἀνατροπή τοῦ Γουλιέλμου.

Γ, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες). Εἴμαστε γενικά ἐνάντια στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, ἀλλά καί πρόθυμοι νά ἀφήσουμε νά μᾶς ἐξαπατήσουν καί νά ὀνομάσουμε «ἐπαναστατικό ἀμυντισμό» τήν ὑποστήριξη τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου πού διεξάγει ἡ ἰμπεριαλιστική κυβέρνηση τῶν Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ καί Σία.

Δ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). Ἀνεπιφύλακτα ἐνάντια στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο γενικά· ἐνάντια σέ *ὅλες* τίς ἀστικές κυβερνήσεις πού τόν διεξάγουν μαζί καί τή δική μας Προσωρινή

κυβέρνηση· ἀνεπιφύλακτα ἐνάντια στόν «ἐπαναστατικό ἀμυνιτισμό» στή Ρωσία.

15) ΕΙΝΑΙ ΥΠΕΡ Ή ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΛΗΣΤΡΙΚΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΥΜΦΩΝΩΝ (ΓΙΑ ΤΟ ΣΤΡΑΓΓΑΛΙΣΜΟ ΤΗΣ ΠΕΡΣΙΑΣ, ΤΟ ΜΟΙΡΑΣΜΑ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ, ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ, ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ, ΚΤΛ.), ΠΟΥ ΕΚΛΕΙΣΕ Ο ΤΣΑΡΟΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ, ΤΗ ΓΑΛΛΙΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΑ;

Α, (τά δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους), Β, (οἱ καντέτοι). Ὁλοκληρωτικά καί ἀπόλυτα *ὑ π έ ρ*. Συνάμα δέν πρέπει νά δημοσιεύσουμε τά σύμφωνα αὐτά, τόσο γιατί δέν θά τό ἐπιτρέψει τό ἀγγλογαλλικό ἱμπεριαλιστικό κεφάλαιο καί οἱ κυβερνήσεις του, ὅσο καί γιατί τό ρωσικό κεφάλαιο δέν μπορεῖ νά ἀποκαλύψει σέ ὅλο τόν κόσμο τίς βρωμοδουλιές του.

Γ, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες). Κατά, ἐλπίζουμε ὅμως ἀκόμη πώς μέ τήν «Ἐπιτροπή ἐπαφῆς» καί μέ μιά σειρά «καμπάνιες» στίς μάζες εἶναι δυνατό «νά ἐπιδράσουμε» πάνω στήν κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν.

Δ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). Κατά. Ὅλο τό ζήτημα βρίσκεται στό νά ἐξηγοῦμε στίς μάζες ὅτι εἶναι ὁλότελα μάταιο νά περιμένουμε ὁ,τιδήποτε σχετικό ἀπό τίς καπιταλιστικές κυβερνήσεις καί ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο νά περάσει ἡ ἐξουσία στό προλεταριάτο καί τούς φτωχούς ἀγρότες.

16) ΕΙΝΑΙ ΥΠΕΡ Ή ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΝ;

Α, (τά δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους), Β, (οἱ καντέτοι). Ἄν οἱ προσαρτήσεις ἔγιναν ἀπό τούς γερμανούς καπιταλιστές καί τό ληστή ἀρχηγό τους, Γουλιέλμο, εἴμαστε κατά. Ἄν ἔγιναν ἀπό τούς ἄγγλους καπιταλιστές, δέν εἴμαστε κατά, γιατί αὐτοί εἶναι σύμμαχοί «μας». Ἄν ἔγιναν ἀπό τούς δικούς μας καπιταλιστές πού κρατᾶνε μέ τή βία μέσα στά ὅρια τῆς Ρωσίας τούς λαούς, τούς ὁποίους ὑποδούλωνε ὁ τσάρος, εἴμαστε *ὑπέρ*, αὐτό ἐμεῖς *δέν* τό λέμε προσαρτήσεις.

Γ, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες). Κατά τῶν προσαρτήσεων, ὅμως ἐλπίζουμε ἀκόμη πώς εἶναι δυνατό νά ἀποσπάσουμε καί ἀπό μιά κυβέρνηση καπιταλιστῶν τήν «ὑπόσχεση» νά παραιτηθεῖ ἀπό αὐτές.

Δ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). Κατά τῶν προσαρτήσεων. Ὅλες οἱ ὑποσχέσεις τῶν καπιταλιστικῶν κυβερνήσεων γιά παραίτησή τους ἀπό τίς προσαρτήσεις εἶναι ἀπάτη πέρα γιά πέρα. Γιά νά τήν ξεσκεπάσουμε ὑπάρχει ἕνα μέσο: νά ἀπαιτοῦμε τήν ἀπελευθέρωση τῶν λαῶν πού καταπιέζονται ἀπό τούς *δικούς μας* καπιταλιστές.

17) ΕΙΝΑΙ ΥΠΕΡ Ή ΚΑΤΑ ΤΟΥ «ΔΑΝΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ»;

Α, (τά δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους), Β, (οἱ καντέτοι). Ἀνεπιφύλακτα ὑπέρ, γιατί τό δάνειο διευκολύνει τή διεξαγωγή τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, δηλαδή τοῦ πολέμου *γιά τό* ποιά ὁμάδα καπιταλιστῶν θά κυριαρχεῖ στόν κόσμο.

Γ, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ ἐσέροι). *Ὑπέρ*, γιατί ἡ λαθεμένη θέση τοῦ «ἐπαναστατικοῦ ἀμυνιτισμοῦ» μᾶς καταδικάζει σ' αὐτή τήν ὁλοφάνερη ἀπομάκρυνση ἀπό τό διεθνισμό.

Δ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). Κατά, γιατί ὁ πόλεμος παραμένει ἰμπεριαλιστικός, τόν διεξάγουν οἱ καπιταλιστές σέ συμμαχία μέ καπιταλιστές καί γιά τά συμφέροντα τῶν καπιταλιστῶν.

18) ΕΙΝΑΙ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΝΑ ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ ΟΙ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ ΤΗ ΘΕΛΗΣΗ ΤΩΝ ΛΑΩΝ ΓΙΑ ΕΙΡΗΝΗ Ή ΚΑΤΑ;

Α, (τά δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους), Β, (οἱ καντέτοι). Ὑπέρ, γιατί ἡ πείρα τῶν γάλλων δημοκρατῶν σοσιαλσωβινιστῶν ἔδειξε κάλλιστα τή δυνατότητα νά ἐξαπατήσουμε ἔτσι τό λαό: μποροῦμε νά ποῦμε ὅ,τι θέλετε, στήν πράξη ὅμως θά κρατήσουμε τή λεία πού ἁρπάξαμε ἀπό τούς γερμανούς (τίς ἀποικίες τους) καί θά ἀποσπάσουμε ἀπό τούς γερμανούς τή λεία πού ἅρπαξαν οἱ ληστές *αὐτοί*.

Γ, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες). Ὑπέρ, γιατί γενικά δέν χάσαμε ἀκόμη πολλές ἀπό τίς ἀβάσιμες ἐλπίδες πού οἱ μικροαστοί στηρίζουν στούς καπιταλιστές.

Δ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). Κατά, γιατί οἱ συνειδητοί ἐργάτες δέν τρέφουν *καμιά* ἐλπίδα στούς καπιταλιστές, καί τό καθῆκον μας εἶναι νά ἐξηγοῦμε στίς μάζες τό ἀβάσιμο αὐτῶν τῶν ἐλπίδων.

19) ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΝΑΤΡΑΠΟΥΝ ΟΛΟΙ ΓΕΝΙΚΑ ΟΙ ΜΟΝΑΡΧΕΣ;

Α, (τά δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους), Β, (οἱ καντέτοι). Ὄχι, ὁ ἄγγλος, ὁ ἰταλός καί οἱ σύμμαχοι γενικά μονάρχες δέν πρέπει νά ἀνατραποῦν, ἀλλά μόνο ὁ γερμανός, ὁ αὐστριακός, ὁ τοῦρκος καί ὁ βούλγαρος, γιατί ἡ νίκη ἐνάντιά τους θά δεκαπλασιάσει τά κέρδη μας.

Γ, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες). Πρέπει νά καθορίσουμε «σειρά» καί νά ἀρχίσουμε ὁπωσδήποτε ἀπό τήν ἀνατροπή τοῦ Γουλιέλμου· ὅσο γιά τούς συμμάχους μονάρχες, μποροῦμε μάλλον νά περιμένουμε.

Δ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). Δέν εἶναι δυνατό νά καθορίσει κανείς

σειρά στήν ἐπανάσταση. Πρέπει νά βοηθοῦμε *μόνο* τούς ἐπαναστάτες *στήν πράξη* καί σέ ὅλες ἀνεξαίρετα τίς χῶρες νά ἀνατρέψουν *ὅλους* τούς μονάρχες.

20) ΠΡΕΠΕΙ ΟΙ ΑΓΡΟΤΕΣ ΝΑ ΠΑΡΟΥΝ ΑΜΕΣΩΣ ΟΛΗ ΤΗ ΓΗ ΤΩΝ ΤΣΙΦΛΙΚΑΔΩΝ;

Α, (τά δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους), Β, (οἱ καντέτοι). Σέ καμιά περίπτωση. Πρέπει νά περιμένουμε τή Συντακτική Συνέλευση. Ὁ Σινγκαριόφ ἐξήγησε ἤδη πώς, ὅταν οἱ καπιταλιστές ἁρπάζουν τήν ἐξουσία ἀπό τόν τσάρο, αὐτό ἀποτελεῖ μιά μεγάλη καί ἔνδοξη ἐπανάσταση, ὅταν ὅμως οἱ ἀγρότες παίρνουν τή γῆ ἀπό τούς τσιφλικάδες αὐτό ἀποτελεῖ αὐθαιρεσία*. Χρειάζονται συμβιβαστικές ἐπιτροπές, στίς ὁποῖες οἱ τσιφλικάδες καί οἱ ἀγρότες θά ἀντιπροσωπεύονται ἐξίσου καί οἱ πρόεδροι θά εἶναι δημόσιοι ὑπάλληλοι, δηλαδή θά προέρχονται πάλι ἀπό τούς ἴδιους τούς καπιταλιστές καί τούς τσιφλικάδες.

Γ, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες). Καλύτερα νά περιμένουν οἱ ἀγρότες τή Συντακτική Συνέλευση.

Δ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). Πρέπει νά πάρουν ὅλη τή γῆ ἀμέσως. Νά ἐπιβάλουν αὐστηρότατη τάξη μέσω τῶν Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν. Ἡ παραγωγή ψωμιοῦ καί κρέατος πρέπει νά αὐξηθεῖ: οἱ στρατιῶτες πρέπει νά τρέφονται καλύτερα. Ἡ καταστροφή ζώων, ἐργαλείων κτλ. εἶναι ἐντελῶς ἀπαράδεκτη.

21) ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΤΟΥΜΕ ΜΟΝΟ ΣΤΑ ΣΟΒΙΕΤ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΟΣΟΝΑΦΟΡΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΓΗΣ ΚΑΙ ΟΛΩΝ ΓΕΝΙΚΑ ΤΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ;

Α, (τά δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους), Β, (οἱ καντέτοι). Οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές εἶναι γενικά ἐνάντια στή μονοκρατορία καί τήν παντοκρατορία τῶν Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν στά χωριά. Ἐφόσον ὅμως δέν εἶναι πιά δυνατό νά ἀποφύγουμε αὐτά τά Σοβιέτ, τότε, φυσικά, εἶναι καλύτερα νά περιοριστοῦμε σ᾽αὐτά, ἐπειδή οἱ πλούσιοι ἀγρότες εἶναι κι᾽ αὐτοί καπιταλιστές.

Γ, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες). Γιά τήν ὥρα μάλλον μποροῦμε νά περιοριστοῦμε σ᾽αὐτά, ἄν καί οἱ σοσιαλδημοκράτες δέν ἀρνοῦνται «καταρχήν» τήν ἀνάγκη ἰδιαίτερης ὀργάνωσης τῶν μισθωτῶν ἐργατῶν γῆς.

Δ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). Δέν εἶναι δυνατό νά περιοριστοῦμε

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 234. *Ἡ Σύντ.*

μόνο στά κοινά Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν, γιατί οἱ πλούσιοι ἀγρότες εἶναι ἐπίσης καπιταλιστές πού πάντα θά ἔχουν τήν τάση νά ἀδικήσουν ἤ νά ἐξαπατήσουν τούς ἐργάτες γῆς, τούς μεροκαματιάρηδες καί τούς φτωχούς ἀγρότες. Εἶναι ἀπαραίτητο νά δημιουργηθοῦν ἀμέσως κιόλας ἰδιαίτερες ὀργανώσεις τῶν κατηγοριῶν αὐτῶν τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ χωριοῦ καί μέσα στά Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν, καί μέ τή μορφή ἰδιαίτερων Σοβιέτ βουλευτῶν τῶν ἐργατῶν γῆς.

22) ΠΡΕΠΕΙ Ο ΛΑΟΣ ΝΑ ΠΑΡΕΙ ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΣ ΠΙΟ ΜΕΓΑΛΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΙΟ ΙΣΧΥΡΟΥΣ ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΤΩΝ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΩΝ, ΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ, ΤΑ ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑΡΧΩΝ ΚΤΛ.;

Α, (τά δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους), Β, (οἱ καντέτοι). Δέν πρέπει σέ καμιά περίπτωση, γιατί αὐτό μπορεῖ νά ζημιώσει τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές.

Γ, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες). Γενικά εἴμαστε ὑπέρ τοῦ περάσματος τέτιων ὀργανισμῶν στά χέρια ὅλου τοῦ λαοῦ, ὅμως σήμερα εἶναι νωρίς νά τό σκεπτόμαστε αὐτό καί νά τό προετοιμάζουμε.

Δ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). Πρέπει χωρίς καθυστέρηση νά *ἑτοιμάζουμε* τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, τά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν τῶν τραπεζικῶν ὑπαλλήλων κτλ. νά ἐγκαινιάσουν τά ἐφικτά ἀπό πρακτική ἄποψη καί ἀπόλυτα πραγματοποιήσιμα μέτρα, πρῶτα γιά τή συγχώνευση ὅλων τῶν τραπεζῶν σέ μιά ἐθνική τράπεζα, ὕστερα γιά τόν ἔλεγχο τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν πάνω στίς τράπεζες καί τά καπιταλιστικά συνδικάτα, καί μετά γιά τήν ἐθνικοποίησή τους, δηλαδή τή μεταβίβασή τους στήν ἰδιοκτησία ὅλου τοῦ λαοῦ.

23) ΤΙ ΕΙΔΟΥΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΔΙΕΘΝΗΣ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΤΩΡΑ ΣΤΟΥΣ ΛΑΟΥΣ, ΓΙΑ ΝΑ ΠΡΟΑΓΕΙ ΚΑΙ ΝΑ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΕΙ ΤΗΝ ΑΔΕΛΦΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ;

Α, (τά δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους), Β, (οἱ καντέτοι). Γενικά, γιά τούς καπιταλιστές καί τούς τσιφλικάδες εἶναι ἐπιζήμια καί ἐπικίνδυνη κάθε σοσιαλιστική Διεθνής, ἄν ὅμως ὁ γερμανός Πλεχάνοφ, δηλαδή ὁ Σάιντεμαν, τά ταιριάξει καί συμφωνήσει μέ τόν ρῶσο Σάιντεμαν, δηλαδή τόν Πλεχάνοφ, ἄν αὐτοί ἀνακαλύψουν ὁ ἕνας στόν ἄλλο ἴχνη σοσιαλιστικῆς συνείδησης, τότε ἐμεῖς, οἱ καπιταλιστές, μάλλον πρέπει νά χαιρετίσουμε μιά *τέτια* Διεθνή *τέτιων* σοσιαλιστῶν, πού τάσσονται στό πλευρό τῶν κυβερνήσεών *τους*.

Γ, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ ἐσέροι). Χρειάζεται μιά σοσιαλιστική Διεθνής πού νά ἑνώνει τούς πάντες: καί τούς Σάιντεμαν καί τούς Πλεχάνοφ καί τούς ἀνθρώπους τοῦ «κέντρου», δηλαδή τούς ταλαντευόμενους ἀνάμεσα στό σοσιαλσωβινισμό καί τό διεθνισμό. Ὅσο πιό μεγάλη ἡ σαλάτα, τόσο μεγαλύτερη καί ἡ «ἑνότητα»: ζήτω ἡ μεγάλη σοσιαλιστική ἑνότητα!

Δ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). Οἱ λαοί χρειάζονται μόνο μιά τέτια Διεθνή, πού νά ἑνώνει τούς πραγματικά ἐπαναστάτες ἐργάτες, οἱ ὁποῖοι μποροῦν νά βάλουν τέρμα στό φρικτό καί ἐγκληματικό μακελειό τῶν λαῶν, μιά Διεθνή πού νά εἶναι ἱκανή νά λυτρώσει τήν ἀνθρωπότητα ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου. Μόνο τέτιοι ἄνθρωποι (ὁμάδες, κόμματα κτλ.), σάν τό γερμανό σοσιαλιστή Κάρλ Λῆμπκνεχτ πού βρίσκεται στά κάτεργα, μόνο ἄνθρωποι πού ἀγωνίζονται μέ αὐταπάρνηση καί ἐνάντια στή *δική τους* κυβέρνηση καί ἐνάντια στή *δική τους* ἀστική τάξη, καί ἐνάντια στούς *δικούς τους* σοσιαλσωβινιστές, καί ἐνάντια στό *δικό τους* «κέντρο» μποροῦν καί πρέπει νά ἀποτελέσουν ἀμέσως τήν ἀναγκαία στούς λαούς Διεθνή.

24) ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΝΘΑΡΥΝΟΥΜΕ ΣΤΟ ΜΕΤΩΠΟ ΤΗ ΣΥΝΑΔΕΛΦΩΣΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ ΤΩΝ ΕΜΠΟΛΕΜΩΝ ΧΩΡΩΝ;

Α, (τά δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους), Β, (οἱ καντέτοι). Ὄχι. Αὐτό εἶναι ἐπιζήμιο γιά τά συμφέροντα τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, γιατί μπορεῖ νά ἐπιταχύνει τήν ἀπελευθέρωση τῆς ἀνθρωπότητας ἀπό τό ζυγό τους.

Γ, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες). Μάλιστα. Αὐτό εἶναι ὠφέλιμο. Δέν εἴμαστε ὅμως ὅλοι ἀκράδαντα βέβαιοι ὅτι πρέπει νά ἀρχίσουμε ἀμέσως αὐτή τήν ἐνθάρυνση τῆς συναδέλφωσης σέ ὅλες τίς ἐμπόλεμες χῶρες.

Δ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). Μάλιστα. Αὐτό εἶναι ὠφέλιμο καί ἀναγκαῖο. Εἶναι ἀπόλυτα ἀναγκαῖο νά ἐνθαρύνουμε ἀμέσως, σέ ὅλες τίς ἐμπόλεμες χῶρες, τίς προσπάθειες συναδέλφωσης ἀνάμεσα στούς στρατιῶτες *καί τῶν δυό* ἐμπόλεμων ὁμάδων.

25) ΠΡΕΠΕΙ ΑΡΑΓΕ ΝΑ ΑΝΑΧΩΡΗΣΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗ ΡΩΣΙΑ ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΜΕΣΩ ΑΓΓΛΙΑΣ;[115]

Α, (τά δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους) καί Β, (οἱ καντέτοι). Ὁπωσδήποτε πρέπει. Ἄν ἡ Ἀγγλία συλλάβει τούς ἀνοιχτούς διεθνιστές, ἀντιπάλους τοῦ πολέμου, σάν τόν Τρότσκι, τότε ἐμεῖς, οἱ καπιταλιστές, ἀπό μέσα μας θά χαροῦμε καί γιά νά ρί-

ξουμε στάχτη στά μάτια τοῦ λαοῦ θά στείλουμε ἕνα εὐγενικό τηλεγράφημα στήν ἀγγλική κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν μέ τήν παράκληση νά μᾶς πληροφορήσουν φιλόφρονα, μήπως ἔγινε ἡ σύλληψη ἀπό θλιβερή παρεξήγηση.

Γ, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ ἐσέροι). Πρέπει. Ἄν ἡ Ἀγγλία τούς συλλάβει, τότε θά ψηφίσουμε ἀπόφαση πού νά περιέχει τήν πιό ἔντονη διαμαρτυρία καί θά βάλουμε ζήτημα στήν «Ἐπιτροπή ἐπαφῆς».

Δ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). Ὁπωσδήποτε δέν πρέπει. Ἡ Ἀγγλία θά συλλάβει τούς διεθνιστές, ἤ δέν θά ἀφήσει νά φύγουν ἀπό τήν Ἀγγλία οἱ διεθνιστές, ἀντίπαλοι τοῦ πολέμου. Οὔτε μέ εὐγενικά τηλεγραφήματα, οὔτε μέ ἀπειλητικές ἀποφάσεις διαμαρτυρίας θά ἐκφοβίσεις τούς ἄγγλους καπιταλιστές· αὐτοί εἶναι ἄνθρωποι πρακτικοί. Χρειάζεται νά ἀνατρέψουμε τούς ἄγγλους καπιταλιστές, καί εἴμαστε ἀπόλυτα βέβαιοι ὅτι ἡ παγκόσμια ἐργατική ἐπανάσταση πού ἀναπτύσσεται ἀπό τόν παγκόσμιο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, θά τούς ἀνατρέψει.

26) ΠΡΕΠΕΙ ΑΡΑΓΕ ΝΑ ΑΝΑΧΩΡΗΣΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗ ΡΩΣΙΑ ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΜΕΣΩ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ;

Α, (τά δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους) καί Β, (οἱ καντέτοι). Ὁπωσδήποτε ὄχι. Γιατί, 1ο, μποροῦν ἔτσι νά ἔλθουν ἐντελῶς ἀκίνδυνα καί γρήγορα. Α, 2ο, αὐτό εἶναι ἄτιμο, ἀνήθικο, αὐτό προσβάλει πραγματικά τή ρωσική λαϊκή ψυχή. Ἄλλη ὑπόθεση εἶναι, ἄν πλούσιοι ἄνθρωποι, σάν τό φιλελεύθερο καθηγητή Μαξίμ Κοβαλιέβσκι καί ὁπωσδήποτε μόνο μέ τή βοήθεια τῶν σχέσεων μέ ἐξέχοντες ἀνθρώπους, καί ὁπωσδήποτε μόνο μέσω τῆς κυβέρνησης, ἔστω καί τῆς τσαρικῆς, κάνουν ἀνταλλαγή τῶν ρώσων πού κρατοῦνται στή Γερμανία, μέ γερμανούς πού κρατοῦνται στή Ρωσία. Προσπάθεια νά γίνει μιά τέτια ἀνταλλαγή ὄχι μέσω τῆς κυβέρνησης, ἀλλά μέσω κάποιου ἀριστεροῦ σοσιαλιστῆ οὐδέτερης χώρας, εἶναι τό ἀποκορύφωμα τῆς ἀνηθικότητας.

Γ, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ ἐσέροι). Ἐμπρηστική προπαγάνδα κατά τῶν σοσιαλιστῶν πού πέρασαν μέσω Γερμανίας, γιά τήν τιμιότητα τῶν ὁποίων δέν ἀμφιβάλλει μάλιστα ὁ ὀπαδός τοῦ Πλεχάνοφ, ὁ Ντέιτς, εἶναι ἀπόλυτα ἀπαράδεκτη. Ὅμως, γιά τό ἄν πρέπει νά ἀναχωρήσουν μέσω Γερμανίας, ἀκόμη δέν ἀποφασίσαμε. Ἀπό τή μιά μεριά, δέν πρέπει ἄραγε νά ἀρχίσουμε στήν ἀρχή «καμπάνια» ξεσκεπάσματος τοῦ Μιλιουκόφ, δέν πρέπει ἄραγε νά περιμένουμε καί νά δοῦμε κατά πόσο εἶναι καθυστερημένος ὁ λαός μας, κατά πόσο αὐτός μπορεῖ νά

ὑποβληθεῖ στήν ἐπίδραση τῆς ἐμπρηστικῆς προπαγάνδας τῆς «Ρούσκαγια Βόλια»; 'Από τήν ἄλλη μεριά, μετά τή σύλληψη τοῦ Τρότσκι στήν 'Αγγλία καί τοῦ ὀργισμένου τηλεγραφήματος τοῦ Μάρτοφ, μάλλον εἴμαστε ἀναγκασμένοι νά παραδεχτοῦμε ὅτι πρέπει νά ἀναχωρήσουν μέσω Γερμανίας.

Δ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). Πρέπει νά ἀναχωρήσουν μέσω Γερμανίας, ὅμως μέ τήν τήρηση τῶν παρακάτω ὅρων: 1) Οἱ σοσιαλιστές τῶν οὐδέτερων χωρῶν πρέπει νά διεξάγουν διαπραγματεύσεις μέ τήν ἰμπεριαλιστική κυβέρνηση καί νά ὑπογράψουν πρωτόκολλο γιά τό ταξίδι, γιά νά εἶναι ἡ ὑπόθεση ἐπίσημη, ἀνοιχτή, γιά νά εἶναι δυνατός πλήρης ἔλεγχος. 2) Αὐτοί πού θά ἔλθουν πρέπει νά κάνουν ἀμέσως ἔκθεση στήν 'Εκτελεστική 'Επιτροπή τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, πού ὄχι μόνο τά ἐμπιστεύεται, ἀλλά καί τά σέβεται ἡ πλειοψηφία τῶν στρατιωτῶν καί τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης.

27) ΤΙ ΧΡΩΜΑΤΟΣ ΣΗΜΑΙΑ ΘΑ ΤΑΙΡΙΑΖΕΙ ΣΤΗ ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΣΤΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ;

Α, (τά δεξιότερα ἀπό τούς καντέτους). Μαύρη, γιατί αὐτοί εἶναι πραγματικοί μαυροεκατονταρχίτες.

Β, (οἱ καντέτοι). Κίτρινη, γιατί αὐτή εἶναι ἡ διεθνής σημαία τῶν ἐργατῶν, πού ὑπηρετοῦν τό κεφάλαιο ἐντελῶς συνειδητά.

Γ, (οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες). Ρόδινη, γιατί ὅλη ἡ πολιτική τους εἶναι πολιτική πού τά παρουσιάζει ὅλα ρόδινα.

Δ, (οἱ «μπολσεβίκοι»). Κόκκινη, γιατί αὐτή εἶναι ἡ σημαία τῆς παγκόσμιας προλεταριακῆς ἐπανάστασης.

'Η μπροσούρα αὐτή γράφτηκε στίς ἀρχές τοῦ 'Απρίλη 1917. Στήν ἐρώτηση, ἄν δέν ἔχει παλιώσει σήμερα, ὕστερα ἀπό τίς 6 τοῦ Μάη 1917, ὕστερα ἀπό τό σχηματισμό τῆς «νέας» κυβέρνησης, τῆς κυβέρνησης συνασπισμοῦ, θά ἀπαντοῦσα:

—Ὄχι, γιατί στήν οὐσία ἡ 'Επιτροπή ἐπαφῆς δέν ἔπαψε νά ὑπάρχει, ἀλλά πέρασε μόνο σέ ἄλλο δωμάτιο, κοινό μέ τούς κ.κ. ὑπουργούς. Μέ τό νά περάσουν οἱ Τσερνόφ καί οἱ Τσερετέλι σέ ἄλλο δωμάτιο ἡ πολιτική τους καί ἡ πολιτική τῶν κομμάτων τους δέν ἄλλαξε.

ΤΟ ΑΝΑΙΣΧΥΝΤΟ ΨΕΜΑ ΤΩΝ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΩΝ

Δέν φτάνει πού οἱ ἐφημερίδες τῶν καπιταλιστῶν γράφουν ψέματα καί κάνουν ἐμπρηστική προπαγάνδα ἐνάντια στήν «Πράβντα», δέν φτάνει πού ἡ «Ρέτς» συναγωνίζεται ἀπ' αὐτή τήν ἄποψη τή «Ρούσκαγια Βόλια» πρός τήν ὁποία ἡ ἴδια ἡ «Ρέτς» δέν μπορεῖ νά μήν αἰσθάνεται περιφρόνηση.

Τώρα ἄρχισαν καί οἱ ὑπουργοί τῆς κυβέρνησης τῶν καπιταλιστῶν νά μιλᾶνε τή γλώσσα τῆς «Ρούσκαγια Βόλια». Ἡ «Ρέτς» ἀναφέρει σήμερα τά λόγια τοῦ ὑπουργοῦ Νεκράσοφ, πού σέ συγκέντρωση τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων στή Μόσχα στίς 9 τοῦ Ἀπρίλη δήλωσε:

> «Εἶναι τρομερό τό κήρυγμα βίας πού ἀντηχεῖ σήμερα στή λεωφόρο Καμενοοστρόβσκι».

Ὁ κύριος ὑπουργός, ἀντιγράφοντας τή «Ρούσκαγια Βόλια», ψεύδεται ἀσύστολα, ἐξαπατᾶ τό λαό, βοηθάει τούς ἐμπρηστές καί κρύβεται πίσω ἀπό τήν πλάτη τους, μήν τολμώντας νά ἀναφέρει ἀνοιχτά οὔτε ἕνα ὄνομα, οὔτε ἐφημερίδας, οὔτε ρήτορα, οὔτε κόμματος.

Ὁ κύριος ὑπουργός προτιμᾶ τούς σκοτεινούς ὑπαινιγμούς — ἴσως καί κάποιος νά μήν καταλάβει!

Ὅλοι ὅμως οἱ πολιτικά ἐγγράμματοι ἄνθρωποι θά καταλάβουν: ὁ κ. ὑπουργός μιλάει γιά τό ὄργανο τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, τήν «Πράβντα» καί τούς ὁμοϊδεάτες της.

Ψεύδεσθε, κ. ὑπουργέ, μέλος τοῦ Κόμματος τῆς «λαϊκῆς ἐλευθερίας». Κήρυγμα βίας κάνει ὁ κ. Γκουτσκόφ, ὅταν ἀπειλεῖ τούς στρατιῶτες μέ κυρώσεις γιά τήν ἀντικατάσταση τῶν ἀρχῶν. Κήρυγμα βίας κάνει ἡ φιλική σας «Ρούσκαγια Βόλια», ἡ ἐμπρηστική ἐφημερίδα τῶν ἐμπρηστῶν «δημοκρατῶν».

Ἡ «Πράβντα» καί οἱ ὁμοϊδεάτες της ὄχι μόνο δέν κηρύσσουν τή βία, ἀλλά, ἀπεναντίας, λένε ἐντελῶς καθαρά, μέ ἀκρίβεια καί συγκεκριμένα ὅτι γιά μᾶς ὅλο τό κέντρο βάρους τῆς δουλιᾶς βρίσκεται σήμερα *στό νά ἐξηγοῦμε* στίς προλεταριακές μάζες τά προλεταριακά μας καθήκοντα σέ διάκριση ἀπό τούς μικροαστούς πού παρασύρθηκαν ἀπό τή σωβινιστική μέθη.

Ὅσο *ἐσεῖς*, κ. κ. καπιταλιστές, Γκουτσκόφ καί Σία, περιορίζεστε μόνο σέ ἀπειλές βίας, ὅσο δέν καταφύγατε στή βία, ὅσο ὑπάρχουν τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, *ὅσο* δέν πραγματοποιήσατε τίς ἀπειλές σας ἐνάντια στά Σοβιέτ (τέτιες ἀπειλές δημοσίευσε ἀνοιχτά π.χ. ὁ συνεργάτης τοῦ κ. Μιλιουκόφ καί ἀνταποκριτής τῶν «Times» κ. Οὐίλτον), ὅσο δέν ἀσκεῖται βία ἀπομέρους σας πάνω στίς μάζες, ὥς τότε ἐμεῖς, οἱ πραβντιστές, δηλώνουμε καί ἐπαναλαμβάνουμε ὅτι ἀναγνωρίζουμε τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν σάν τή *μοναδικά δυνατή* μορφή κυβέρνησης.

Πάλη γιά τήν ἐπιροή μέσα στίς προλεταριακές μάζες, πάλη γιά τήν ἐπιροή μέσα στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, *ἐξήγηση* τῶν λαθῶν τῆς τακτικῆς τους, ἐξήγηση ὅλης τῆς ἀπατηλότητας τῶν σωβινιστικῆς (= «ἐπαναστατικῆς-ἀμυνίτικης») μέθης—νά ποιά εἶναι ἡ δική μας τακτική, ἡ τακτική ὅλων τῶν πραβντιστῶν, ὅλου τοῦ Κόμματός μας, σήμερα καί ὥς τήν ὥρα πού *ἐσεῖς*, κ.κ. καπιταλιστές, ἐσεῖς, πού στά χέρια σας βρίσκεται τό σῶμα τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ, *δέν θά ἔχετε ἀρχίσει νά χρησιμοποιεῖτε βία.*

Ὁ ὑπουργός κ. Νεκράσοφ τό ξέρει αὐτό περίφημα, ἔστω καί ἀπό τίς περικοπές μονάχα, πού ἡ ἴδια ἡ «Ρέτς» ἀναγκάστηκε νά παραθέσει. Ὁ κ. ὑπουργός ἀντιγράφει τή «Ρούσκαγια Βόλια», θέλει μέ τό ψέμα, τή συκοφαντία, τόν κατατρεγμό καί τίς ἀπειλές γιά πογκρόμ *νά ἐμποδίσει* τήν ἤρεμη ἐξήγηση τῆς ἀλήθειας.

Δέν θά τά καταφέρετε κ.κ. Νεκράσοφ, δέν θά τά καταφέρετε!

Οἱ ἐργάτες καί οἱ στρατιῶτες θέλουν νά ξέρουν τήν ἀλήθεια, θέλουν νά ξεδιαλύνουν τά ζητήματα τοῦ πολέμου, τῆς εἰρήνης καί τοῦ κρατικοῦ συστήματος. Καί θά τά ξεδιαλύνουν.

Γράφτηκε στίς 11 (24) τοῦ 'Απρίλη 1917

Δημοσιεύτηκε στίς 12 τοῦ 'Απρίλη 1917 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 30

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

«ΔΑΝΕΙΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ»[116]

(ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΠΟΥ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΤΗΚΕ Η ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ)

Ἀπόφαση τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν ἀπ'ἀφορμή τό 4 «Δάνειο ἐλευθερίας»

Ξεκινώντας ἀπό τή θέση ὅτι ὁ σημερινός πόλεμος εἶναι πόλεμος ληστρικός-ἰμπεριαλιστικός, ὅτι ὁ χαρακτήρας του καθόλου δέν ἄλλαξε μέ τό πέρασμα τῆς ἐξουσίας στήν καπιταλιστική Προσωρινή κυβέρνηση, ὅτι τά μυστικά σύμφωνα τῶν συμμάχων δυνάμεων, πού καθορίζουν τούς πραγματικούς σκοπούς τοῦ πολέμου, ἐξακολουθοῦν ὅπως καί πρίν νά ἰσχύουν — τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν διαμαρτύρεται κατά τόν πιό ἀποφασιστικό τρόπο κατά τοῦ λεγόμενου «δανείου ἐλευθερίας» καί ἀρνεῖται νά ὑποστηρίξει τήν Προσωρινή κυβέρνηση στίς ἐπιδιώξεις της νά παρατείνει τόν πόλεμο πού συμφέρει μόνο στήν ἰμπεριαλιστική ἀστική τάξη.

Ἄν οἱ ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν τοῦ κόσμου θά ψηφίσουν ὑπέρ τῶν δανείων πού σύναψαν οἱ ἀστικές κυβερνήσεις γιά τή διεξαγωγή τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, τότε δέν μπορεῖ νά βρεθεῖ διέξοδος ἀπό τίς φρίκες τοῦ πολέμου καί ὅλες οἱ φράσεις γιά ἀδελφική ἀλληλεγγύη τοῦ προλεταριάτου ὅλου τοῦ κόσμου, γιά διεθνισμό κ.ἄ. μετατρέπονται σέ καθαρή ὑποκρισία.

Ἡ ψήφιση τοῦ δανείου μέ ταυτόχρονες εὐχές, δηλώσεις, διακηρύξεις κ.ἄ. ὑπέρ τῆς εἰρήνης χωρίς προσαρτήσεις ἀποδείχνει ἰδιαίτερα ἔκδηλα τίς ὀλέθριες συνέπειες πού ἔχει ἡ διάσταση ἀνάμεσα στά λόγια καί τά ἔργα, πού κατάστρεψε τή ΙΙ Διεθνή.

Ὡσότου ἡ πολιτική καί ἡ οἰκονομική ἐξουσία δέν περάσει

στά χέρια τοῦ προλεταριάτου καί τῶν φτωχῶν στρωμάτων τῆς ἀγροτιᾶς, ὡσότου ὁ σκοπός τοῦ πολέμου καθορίζεται ἀπό τά συμφέροντα τοῦ κεφαλαίου, ὥς τότε οἱ ἐργάτες ἀρνοῦνται νά δόσουν τή συγκατάθεσή τους γιά νέα δάνεια, πού φέρνουν ὄχι ὠφέλεια, ἀλλά στρέφονται κατά τῆς ἐπαναστατικῆς ἐλευθερίας τῆς Ρωσίας.

᾿Αναγνωρίζοντας ταυτόχρονα ὅτι ὁ ἐφοδιασμός τοῦ στρατοῦ μέ ὅλα τά ἀπαραίτητα ἀπαιτεῖ πόρους καί μήν ἐπιθυμώντας νά ἀφήσει τά ἀδέλφια μας νηστικά οὔτε μιά ὥρα, τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν θεωρεῖ ὅτι τά ἔξοδα γιά τόν καπιταλιστικό πόλεμο πρέπει νά τά κάνουν οἱ καπιταλιστές πού κέρδισαν καί ἐξακολουθοῦν νά κερδίζουν ἀπό τόν πόλεμο αὐτό δισεκατομμύρια ρούβλια, καί βρίσκει ἀπαραίτητο ὅτι τά ἀναγκαῖα χρήματα πρέπει νά παρθοῦν ἀποκλειστικά ἀπό τίς τσέπες τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν τσιφλικάδων.

Γράφτηκε στίς 11 (24) τοῦ ᾿Απρίλη 1917

Δημοσιεύτηκε στίς 13 τοῦ ᾿Απρίλη 1917
στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 31

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

...'Ωστόσο ἀναγκάσαμε τήν Προσωρινή κυβέρνηση νά παραιτηθεῖ ἀπό τίς προσαρτήσεις.

'Από τό λόγο πού ἐκφώνησε ὁ Στεκλόφ στίς 4 τοῦ 'Απρίλη στά ἀνάκτορα τῆς Ταυρίδας.

..."Οποια στάση κι'ἄν κρατάει κανείς ἀπέναντι στό σύνθημα «εἰρήνη χωρίς προσαρτήσεις», δέν μπορεῖ νά ἀγνοήσει τίς ἀρχές πού ἔχουν γίνει ἀποδεκτές ἀπό ὅλους τούς συμμάχους...

'Από τό λόγο τοῦ Π. Μιλιουκόφ («Ρέτς» τῆς 11 τοῦ 'Απρίλη).

Βῆμα πρός βῆμα οἱ ἡγέτες τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης ἀποκαλύπτουν τήν ἀληθινή πολιτική τους σχετικά μέ τόν πόλεμο. Στήν περιβόητη διακήρυξη τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης, δίπλα στήν «παραίτηση» στά λόγια ἀπό τίς προσαρτήσεις, ἀναφερόταν ἤδη ὅτι τά σύμφωνά «μας» μέ τήν ἀγγλική καί τή γαλλική κυβέρνηση παραμένουν σέ ἰσχύ. Πέρασαν δυό ἑβδομάδες καί στήν ἐφημερίδα «Ρέτς», ὄργανο τοῦ ὑπουργοῦ 'Εξωτερικῶν κ. Μιλιουκόφ, διαβάζουμε:

ΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΜΙΛΙΟΥΚΟΦ

Στό διάστημα τῆς παραμονῆς του στή Μόσχα ὁ ὑπουργός 'Εξωτερικῶν Π. Ν. Μιλιουκόφ σέ συνέλευση τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος τῆς λαϊκῆς ἐλευθερίας ἔκανε τήν παρακάτω δήλωση:

'Η διακήρυξη τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης σχετικά μέ τούς σκοπούς τοῦ πολέμου δέν περιέχει ὅρους εἰρήνης, ἀλλά μόνο γενικές ἀρχές πού ἔχουν προηγούμενα διακηρυχθεῖ πολλές φορές ἀπό δημόσιους ἄνδρες τῶν συμμαχικῶν μας χωρῶν. Οἱ ὅροι τῆς εἰρήνης δέν μποροῦν νά καθοριστοῦν διαφορετικά παρά σέ συμφωνία μέ τούς συμμάχους μας, σύμφωνα μέ τή σύμβαση τοῦ Λονδίνου. "Οποια στάση κι'ἄν κρατάει κανείς ἀπέναντι στό σύνθημα «εἰρήνη χωρίς προσαρτήσεις», δέν μπορεῖ νά ἀγνοήσει τίς ἀρχές

πού ἔχουν γίνει ἀποδεκτές ἀπό ὅλους τούς συμμάχους γιά ἐπανένωση τῆς Πολωνίας, τῆς ᾿Αρμενίας, γιά ἱκανοποίηση τῶν ἐθνικῶν πόθων τῶν σλάβων τῆς Αὐστρίας *(«Ρέτς» τῆς 11 (24) τοῦ ᾿Απρίλη 1917, ἀρ. φύλ. 83).*

῾Η δήλωση αὐτή τοῦ ὑπουργοῦ ᾿Εξωτερικῶν Μιλιουκόφ θά κάνει, χωρίς καμιά ἀμφιβολία, τό γύρο ὅλου τοῦ ξένου τύπου καί *θά ἐνισχύσει* τίς φιλοπόλεμες διαθέσεις τῆς Γερμανίας. ῾Ο Μιλιουκόφ βοηθάει τούς γερμανούς ἰμπεριαλιστές νά ὑποδαυλίσουν τό σωβινισμό στή Γερμανία, *ὁ Μιλιουκόφ βοηθάει τόν Γουλιέλμο Β΄ νά συνεχίσει τό ληστρικό πόλεμο «ὥς τό τέλος».*

῞Ας ἐξετάσουμε τή δήλωση τοῦ κ. Μιλιουκόφ. ῾Η διακήρυξη τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης σχετικά μέ τούς σκοπούς τοῦ πολέμου (αὐτή ἡ ἴδια διακήρυξη, πού ὁ Γ. Στεκλόφ ἀπό θλιβερή παρεξήγηση τήν ἀποκαλεῖ παραίτηση ἀπό τίς προσαρτήσεις) δέν περιέχει, λέει ὁ Μιλιουκόφ, ὅρους εἰρήνης, ἀλλά «μόνο *τίς γενικές ἀρχές* πού ἔχουν προηγούμενα διακηρυχθεῖ πολλές φορές ἀπό δημόσιους ἄνδρες τῶν συμμαχικῶν μας χωρῶν». Στήν ἁπλή γλώσσα αὐτό σημαίνει: ἡ παραίτηση ἀπό τίς προσαρτήσεις εἶναι μόνο μιά πομπώδης φράση, «γενικές ἀρχές», λόγια, λόγια, λόγια. Τέτια λόγια ἀραδιάσανε καί οἱ σύμμαχοί «μας» μέ τό τσουβάλι. Οἱ πραγματικοί ὅμως ὅροι «εἰρήνης» εἶναι κάτι ὁλότελα διαφορετικό.

῞Ενας πολιτικός, ἄν δέν κάνουμε λάθος ὁ Βίσμαρκ, εἶπε: τό νά δέχεται κανείς κάτι *«καταρχήν»*, σημαίνει στή γλώσσα τῶν διπλωματῶν νά τό ἀπορίπτει *στήν πράξη.* ῎Ετσι καί ὁ Μιλιουκόφ. «Καταρχήν» εἶναι ἐνάντια στίς προσαρτήσεις, στήν πράξη ὅμως εἶναι ὑπέρ τῶν προσαρτήσεων, καί γιά τό λόγο αὐτό εἶναι ὑπέρ τοῦ πολέμου «ὥς τό τέλος».

Οἱ πομπώδεις φράσεις δέν ἀποτελοῦν καί ὅρους εἰρήνης, μᾶς δηλώνει ὁ κ. Μιλιουκόφ.

Ποιοί εἶναι, λοιπόν, οἱ δικοί του ὅροι εἰρήνης;

Οἱ ὅροι αὐτοί προβλέπονται ἀπό τή σύμβαση τοῦ Λονδίνου. Σ᾿αὐτή καί μᾶς παραπέμπει ὁ Μιλιουκόφ.

᾿Από ποιόν ὅμως ἔχει συναφθεῖ αὐτή ἡ σύμβαση (σύμφωνο); ᾿Από τόν τσάρο Νικόλαο Β΄ καί τούς ἄγγλους καί γάλλους καπιταλιστές! ῞Ωστε, τά σύμφωνα πού ἔχουν συναφθεῖ ἀπό τήν τσαρική συμμορία παραμένουν σέ ἰσχύ. ῞Ωστε, πολεμᾶμε στό ὄνομα αὐτῶν τῶν ληστρικῶν συμφώνων, πού ἔχει συνάψει ἡ τσαρική συμμορία μέ τούς «συμμάχους» τραπεζίτες.

῾Αρπαγή τῆς Πολωνίας καί τῆς ᾿Αρμενίας, ἁρπαγή ἐδαφῶν ἀπό τήν Αὐστρία (τήν Κωνσταντινούπολη ὁ κ. Μιλιουκόφ αὐτή

τή φορά τήν ἀποσιώπησε) — νά σέ τί συνοψίζεται τό πρόγραμμα εἰρήνης τοῦ κ. Μιλιουκόφ.

Τί θά ποῦν πάνω στήν τελευταία δήλωση τοῦ ὑπουργοῦ 'Εξωτερικῶν Μιλιουκόφ οἱ ἡγέτες τῆς πλειοψηφίας τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν; Θά περιοριστοῦν στό «νά καταστήσουν προσεκτικό» τόν Μιλιουκόφ ἐξονόματος τῆς 'Επιτροπῆς «ἐπαφῆς» γι' αὐτά του τά λόγια... Τί ἔγινε, λοιπόν, ἡ παραίτηση τῆς «Προσωρινῆς κυβέρνησης ἀπό τίς προσαρτήσεις», πού πέτυχαν «ὡστόσο» νά ἀποσπάσουν ἀπό τήν κυβέρνηση αὐτή ὁ Γ. Στεκλόφ καί ὁ Ν. Τσχεΐτζε;

Στή Ρωσία δέν ὑπάρχει καμιά δυαδική ἐξουσία. Τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν πραγματοποιεῖ μόνο ἕνα καλοπροαίρετο ἔλεγχο πάνω στήν Προσωρινή κυβέρνηση. Ἔτσι εἶπε, ἄν πιστέψουμε τά γραφόμενα τῶν ἐφημερίδων, ὁ Ν. Σ. Τσχεΐτζε στό στρατιωτικό συνέδριο τοῦ Μίνσκ[117].

Νά ποῦ φτάσαμε μ' αὐτό τόν καλοπροαίρετο ἔλεγχο! 'Εξονόματος τῆς Ρωσίας ἐξακολουθοῦν νά μιλοῦν οἱ ἄνθρωποι πού ὑποδαυλίζουν τόν πόλεμο. Τούς ἐργάτες καί τούς στρατιῶτες τούς τρέφουν μέ γενικές φράσεις γιά εἰρήνη χωρίς προσαρτήσεις, ἐνῶ στά κρυφά ἐφαρμόζεται μιά πολιτική πού συμφέρει μόνο σέ μιά χούφτα ἑκατομμυριούχους πού πλουτίζουν ἀπό τόν πόλεμο.

Σύντροφοι ἐργάτες καί φαντάροι! Διαβάζετε καί ἐξηγεῖτε σέ ὅλες τίς συνελεύσεις τήν παραπάνω δήλωση τοῦ Μιλιουκόφ! Δηλῶστε ὅτι δέν θέλετε νά πεθάνετε στό ὄνομα τῶν μυστικῶν συμβάσεων (συμφώνων), πού ἔχει συνάψει ὁ τσάρος Νικόλαος Β΄ καί πού παραμένουν ἱερές γιά τόν Μιλιουκόφ!

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 31,
13 τοῦ 'Απρίλη 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΣΤΑ ΧΝΑΡΙΑ ΤΗΣ «ΡΟΥΣΚΑΓΙΑ ΒΟΛΙΑ»

Οἱ μέθοδοι τῆς «Ρούσκαγια Βόλια», πού ἀκόμη καί οἱ καντέτοι τῆς γυρίζουν μέ περιφρόνηση τήν πλάτη, βρίσκουν ὅλο καί περισσότερους μιμητές. Κοιτάξτε τή «Γεντίνστβο» τοῦ κ. Πλεχάνοφ. Θέλοντας νά «ξεσκεπάσει» τήν «Πράβντα», ὁ κ. Πλεχάνοφ παίρνει τήν πρώτη θέση τοῦ Λένιν, παραθέτει τά λόγια ὅτι ὁ πόλεμος ἀπό τήν πλευρά τῆς Ρωσίας παραμένει ληστρικός, ἰμπεριαλιστικός πόλεμος, καί ρωτάει θριαμβευτικά:

«Καί τί γίνεται ἀπό τήν πλευρά τῆς Γερμανίας; Γι' αὐτό ὁ Λένιν δέν λέει τίποτε».

Ἔτσι, κυριολεκτικά ἔτσι. Διαβάζεις καί δέν πιστεύεις στά μάτια σου. Μά ἔφτασε πραγματικά λοιπόν ὁ κ. Πλεχάνοφ ὥς τό ἐπίπεδο τῆς «Νόβογε Βρέμια» καί τῆς «Ρούσκαγια Βόλια»; Ἀπίστευτο, μά γεγονός.

Ἡ ἀναισχυντία τοῦ κ. Πλεχάνοφ ξεπερνᾶ κάθε ὅριο. Ὁ κ. Πλεχάνοφ ξέρει πολύ καλά τήν μπολσεβίκικη φιλολογία πού ἔχει ἐκδοθεῖ στό ἐξωτερικό. Ξέρει περίφημα ὅτι ὅλοι χωρίς ἐξαίρεση οἱ μπολσεβίκοι δήλωναν ἀναρίθμητες φορές, καί σέ λόγους, καί σέ ἄρθρα, καί σέ ἀποφάσεις, ὅτι ὁ πόλεμος ἀπό τήν πλευρά τῆς Γερμανίας εἶναι *τό ἴδιο* ληστρικός, ἰμπεριαλιστικός, ὅπως καί ἀπό τήν πλευρά ὅλων τῶν ἄλλων ἐμπόλεμων «μεγάλων» Δυνάμεων. Οἱ καπιταλιστές τῆς Γερμανίας καί ὁ ἐστεμμένος τους ληστής, ὁ ἀρχηγός τους Γουλιέλμος, εἶναι τό ἴδιο ἰμπεριαλιστικοί ἅρπαγες, ὅπως καί οἱ καπιταλιστές τῶν ἄλλων χωρῶν.

Τό ξαναλέμε: κανένας γραμματισμένος ἄνθρωπος πού ἔχει κάποια ἰδέα γιά τούς μπολσεβίκους δέν μπορεῖ νά μήν ξέρει ὅτι αὐτή εἶναι ἡ γνώμη μας. Καί ὁ κ. Πλεχάνοφ τό ξέρει αὐτό πολύ

καλά. Ξέρει ὅτι ἡ μπροσούρα τοῦ Ζηνόβιεφ καί τοῦ Λένιν «Σοσιαλισμός καί πόλεμος»*, πού ἐκδόθηκε στό ἐξωτερικό, εἶχε ἐκδοθεῖ στήν 'Ελβετία καί στά γερμανικά καί στελνόταν κρυφά στή Γερμανία. Καί σχετικά μέ τή Γερμανία ἡ μπροσούρα αὐτή λέει ὀρθά-κοφτά ὅτι ἡ Γερμανία διεξάγει ληστρικό πόλεμο γιά «τήν καταλήστευση τῶν ἀνταγωνιστριῶν χωρῶν», ὅτι ἡ Γερμανία εἶναι ἕνας *«νεαρός καί ἰσχυρός ληστής»*, ὅτι *«οἱ γερμανοί ἰμπεριαλιστές παραβίασαν ξετσίπωτα τήν οὐδετερότητα τοῦ Βελγίου,* ὅπως ἔκαναν παντοῦ καί πάντοτε τά ἐμπόλεμα κράτη πού τσαλαπατοῦσαν σέ περίπτωση ἀνάγκης ὅλες τίς συμφωνίες καί τίς ὑποχρεώσεις»· ὅτι «ὁ Κάουτσκι συμβιβάζει χωρίς καμιά ἰδεολογική συνέπεια τή βασική ἰδέα τοῦ σοσιαλσωβινισμοῦ, τήν ἀναγνώριση τῆς ὑπεράσπισης τῆς πατρίδας σ'αὐτό τόν πόλεμο, μέ μιά φαινομενική παραχώρηση στούς ἀριστερούς»· ὅτι «οἱ ὀπορτουνιστές-σωβινιστές *πουθενά* δέν ἔφτασαν σέ τέτιο βαθμό κατάπτωσης καί ἀποστασίας ὅσο στή Γερμανία».

'Ο κ. Πλεχάνοφ τό ξέρει πολύ καλά αὐτό καί ὡστόσο ξεπέφτει ὥς τίς μεθόδους τῆς «Νόβογε Βρέμια» καί τῆς «Ρούσκαγια Βόλια» καί προσπαθεῖ νά παρουσιάσει τούς πραβντιστές σάν γερμανόφιλους.

'Ο κ. Πλεχάνοφ, χλευάζοντας τό μαρξισμό, γαντζώνεται σέ συνέχεια ἀπό τό ποιός πρῶτος *κήρυξε* τόν πόλεμο.

'Ο κ. Πλεχάνοφ ξέχασε ὅτι γιά τούς μαρξιστές ὁ πόλεμος εἶναι *συνέχιση τῆς πολιτικῆς* πού ἐφάρμοζαν ὁρισμένες κυβερνήσεις, οἱ ὁποῖες ἐκπροσωποῦν ὁρισμένες τάξεις.

Τό ὅτι ὁ Νικόλαος Β΄ καί ὁ Γουλιέλμος Β΄ ἐκπροσωποῦσαν καί οἱ δυό τίς ἀντιδραστικές καί καπιταλιστικές τάξεις τῶν χωρῶν τους, τό ὅτι καί οἱ δυό ἐφάρμοσαν τίς τελευταῖες δεκαετίες πολιτική καταλήστευσης τῶν ξένων χωρῶν, καταλήστευσης τῆς Κίνας, στραγγαλισμοῦ τῆς Περσίας, διαμελισμοῦ καί διανομῆς τῆς Τουρκίας—αὐτό εἶναι γεγονός. Καί ἄν ὁ κ. Πλεχάνοφ προσπαθοῦσε, ἄν ἔστω καί λίγο προσπαθοῦσε νά θυμηθεῖ τήν ἱστορία τῆς διπλωματίας καί τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῶν τελευταίων δεκαετιῶν, δέν θά μποροῦσε νά μήν τό προσέξει, δέν θά τολμοῦσε νά τό ἀρνηθεῖ.

Καί ἀκριβῶς αὐτή τή ληστρική, ἰμπεριαλιστική πολιτική, πού συνδέεται στενά μέ τό τραπεζικό κεφάλαιο καί τῶν δυό χωρῶν, *συνέχισαν* μ'αὐτό τόν πόλεμο ὁ Νικόλαος Β΄ καί ὁ Γουλιέλμος Β΄.

---

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 26ος, σελ. 313-358. *'Η Σύντ.*

Καί ὅταν ὁ πόλεμος διεξάγεται ἀνάμεσα σέ δυό ὁμάδες ληστῶν καί καταπιεστῶν γιά τή διανομή τῶν λαφύρων τῆς ληστείας, γιά τό *ποιός* θά στραγγαλίσει *περισσότερους* λαούς, *ποιός* θά ληστέψει *περισσότερο,* γιά ἕναν *τέτιο* πόλεμο δέν ἔχει καμιά, οὔτε οἰκονομική, οὔτε πολιτική σημασία τό ζήτημα, ποιός ἄρχισε πρῶτος, ποιός κήρυξε τόν πόλεμο κτλ.

῾Ο κ. Πλεχάνοφ κατέβηκε—ἀπαράλλακτα ὅπως καί οἱ γερμανοί Πλεχάνοφ, οἱ Σάιντεμαν καί Σία—ὥς τό ἐπίπεδο τοῦ πιό χυδαίου, τοῦ πιό κοινοῦ ἀστοῦ σωβινιστῆ, πού δέν θέλει νά ξέρει (ἤ πού ποτέ του δέν ἤξερε) ὅτι ὁ πόλεμος εἶναι συνέχιση τῆς πολιτικῆς, ὅτι ὁ πόλεμος καί ἡ πολιτική συνδέονται μέ τά συμφέροντα ὁρισμένων τάξεων, ὅτι πρέπει νά ξεκαθαρίσουμε ποιές τάξεις καί γιά ποιό λόγο πολεμοῦν.

Τερατῶδες, ξετσίπωτο ψέμα, κάλυψη τῆς ληστρικῆς πολιτικῆς τοῦ Νικολάου Β΄—πολιτικῆς πού τῆς ἔμειναν πιστοί ὁ Λβόφ καί Σία (αὐτοί ἐπικύρωσαν ἀκόμη καί τά σύμφωνα τοῦ τσάρου!)—νά ἡ πανσοφία τοῦ κ. Πλεχάνοφ.

Δέν θά ἐξαπατηθοῦν ἀπό αὐτό τό ψέμα οὔτε οἱ συνειδητοί ἐργάτες, οὔτε οἱ συνειδητοί στρατιῶτες.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 31, 13 τοῦ ᾿Απρίλη 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΨΕΥΤΙΑΣ

Ὑπάρχει μιά μέθοδος τοῦ ἀστικοῦ τύπου πού πάντοτε καί σέ ὅλες τίς χῶρες εἶναι ἡ πιό συνηθισμένη καί «ἀλάνθαστα» δραστική: λέγε ψέματα, κάνε θόρυβο, φώναζε, ἐπαναλάβαινε τήν ψευτιά—«κάτι θά μείνει».

«Ὁ Λένιν θορυβεῖ στά ἀνάκτορα τῆς Ξεσίνσκαγια, θορυβεῖ ἐκκωφαντικά», γράφει ἡ «Ρέτς». «Ὁ Λένιν μιλάει στό συλλαλητήριο τοῦ Μοντέρν ἀπό τή στέγη»—γράφουν μιά σειρά ἐφημερίδες.

Καί ὅλα αὐτά εἶναι ψέματα. Ὁ Λένιν δέν ἦταν στό συλλαλητήριο τοῦ Μοντέρν. Ὁ Λένιν δέν θορύβησε καθόλου, γιατί ἔκανε *μόνο μιά* εἰσήγηση στούς μπολσεβίκους καί στούς μενσεβίκους καί ἔγραψε μιά σειρά μικρά ἀρθράκια στή μικρή ἐφημερίδα «Πράβντα».

Θορυβοῦν οἱ καπιταλιστές καί ὁ Τύπος τῶν καπιταλιστῶν, νά ποιός «θορυβεῖ ἐκκωφαντικά», προσπαθώντας *νά πνίξει τή φωνή τῶν ἄλλων,* νά μήν ἀφήσει ν᾿ ἀκουστεῖ ἡ ἀλήθεια, νά πνίξει τά πάντα μέ ἕνα χείμαρο βρισιές καί κραυγές, *νά ἐμποδίσει* μιά ἥρεμη *ἐξήγηση.*

Αὐτή εἶναι ἡ οὐσία τῆς σημερινῆς προσπάθειας τῶν καπιταλιστῶν, ὅπως καί τῶν σοσιαλιστῶν τῆς κακιᾶς ὥρας πού, σάν τόν κ. Πλεχάνοφ, πέρασαν ὁλοκληρωτικά μέ τό μέρος τῶν καπιταλιστῶν.

Ἡ «Ρέτς» στό σημερινό κύριο ἄρθρο της, πού ἔχει ἐξαιρετική «κρατική σπουδαιότητα», φωνάζει καί πάλι ἐνάντια στό «κήρυγμα τῆς ἀναρχίας» καί ταυτόχρονα αὐτογρονθοκοπιέται ὁλοφάνερα—γιά καθέναν πού σκέπτεται πάνω σέ ὅ,τι διαβάζει καί ἀκούει.

«...Ἡ μεγάλη ἐπανάσταση σάρωσε ὅλη τήν παλιά ὀργάνωση τῆς ἐξουσίας...». Δέν εἶναι ἀλήθεια. Κάθε ἄλλο παρά ὅλη. «Νά τήν ἀποκατα-

στήσει μπορεῖ μόνο ἡ στροφή στή λαϊκή (μέ τήν πλατιά σημασία της) ψυχολογία, ἤ, γιά νά τό ποῦμε καλύτερα, ἡ νέα ἐκείνη ψυχολογία πού ἀναγνωρίζει τήν ἀνάγκη τῆς ἐξουσίας καί τήν ὑποχρέωση τῆς ὑποταγῆς».

Νάτη λοιπόν, μπροστά στά μάτια σας, ἡ ὁλοφάνερη ψευτιά, ἡ ὁλοφάνερη συμμαχία ψευτιᾶς τῶν καπιταλιστῶν μέ τούς κ.κ. Πλεχάνοφ, Τσερεβάνιν καί Σία, πού φωνάζουν γιά ἀναρχία.

Καί στήν ἐπιστήμη καί στήν καθημερινή ὁμιλία ἔχει καθιερωθεῖ ἀδιαφιλονίκητα ὅτι ἀναρχισμός ὀνομάζεται *ἡ ἄρνηση τοῦ κράτους στή* μεταβατική περίοδο ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό.

Ὅτι ὁ σοσιαλισμός ὁδηγεῖ στήν «ἀπονέκρωση» τοῦ κράτους, αὐτό τό διδάσκει ὁ μαρξισμός κι'αὐτό δέν μποροῦν νά μήν τό ξέρουν οἱ Μιλιουκόφ, οἱ Πλεχάνοφ, οἱ Τσερεβάνιν κτλ. πού συνασπίστηκαν μέ βάση τό ψέμα.

Ἀρνοῦνται μήπως οἱ πραβντιστές ἤ ὁ Λένιν τήν ἀναγκαιότητα *τοῦ κράτους σήμερα;*—τήν ἀναγκαιότητα «ὀργάνωσης τῆς ἐξουσίας»;—τήν «ὑποχρέωση ὑποταγῆς σ'αὐτή»;

Ὅλοι οἱ ἐγγράμματοι ἄνθρωποι, ἐκτός ἀπό τή συμμαχία τῶν ψευτῶν, τό ξέρουν πολύ καλά πώς δέν τήν ἀρνοῦνται.

Καί ἡ «Πράβντα» καί ὁ Λένιν τό εἶπαν καί τό ἐπαναλάβανε καθαρά καί ξάστερα, πώς ὅλοι μας εἴμαστε ἀναντίρρητα ὑπέρ τῆς ἀναγκαιότητας τοῦ κράτους καί τῆς ὀργάνωσης τῆς ἐξουσίας ὄχι μόνο γιά σήμερα, μά καί γιά τή μεταγενέστερη ἱστορική περίοδο τοῦ περάσματος ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό.

Μόνο ἡ συμμαχία τῆς ψευτιᾶς μπορεῖ νά τό ἀρνηθεῖ αὐτό, ἤ νά μή τό βλέπει.

Τό ζήτημα εἶναι *τί εἴδους* «ὀργάνωση τῆς ἐξουσίας» *προτείνουμε* ἐμεῖς *στό λαό.*

Ὄχι τήν παλιά ὀργάνωση τῆς ἐξουσίας, ὄχι τήν ἀστυνομία, ὄχι τήν ὑπαλληλία, ὄχι τόν τακτικό στρατό, ἀλλά μιά νέα — *τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν, ἀγροτῶν κτλ. βουλευτῶν.*

Τέτια Σοβιέτ ὑπάρχουν ἤδη, ἔχουν γεννηθεῖ ἤδη ἀπό τήν ἐπανάσταση, ἔχουν ἤδη *ἀναγνωριστεῖ σάν μισοεξουσία* ἀπό ὅλους, ἀκόμη καί ἀπό τήν κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν.

Κι'ἐμεῖς τό εἴπαμε καθαρά καί ξάστερα ὅτι τά *τέτια* Σοβιέτ εἶναι ἡ *μοναδικά δυνατή* μορφή ἐπαναστατικῆς κυβέρνησης.

Τί μπορεῖ νά εἶναι σαφέστερο ἀπό αὐτό;

Ἀφοῦ εἶναι ἡ «μοναδικά δυνατή», θά πεῖ πώς πρέπει νά ἐνεργοῦμε *μόνο* μέ τή διαφώτιση, ὥς τότε πού ἕνας ὁποιοσδήποτε δέν ἀρχίσει νά χρησιμοποιεῖ βία ἐνάντια στίς μάζες.

«Τήν ἀναγκαιότητα τῆς ἐξουσίας καί τήν ὑποχρέωση τῆς ὑποταγῆς» τήν ἀναγνώρισαν *ὅλοι* οἱ πραβντιστές καί τήν κηρύσσουν στό λαό.

Οἱ Μιλιουκόφ, οἱ Πλεχάνοφ, οἱ Τσερεβάνιν καί Σία ψεύδονται γιά νά κρύψουν τήν ἀλήθεια ἀπό τό λαό· ψεύδονται γιά νά ἀποσιωπήσουν τό *κυριότερο:* τό ζήτημα τοῦ ταξικοῦ χαρακτήρα *τῆς μιᾶς ἤ τῆς ἄλλης* ὀργάνωσης τῆς ἐξουσίας.

Αὐτή εἶναι ἡ οὐσία.

Ὁ καπιταλιστής ὀνομάζει *«ἀναρχία»* τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν κτλ. βουλευτῶν, γιατί ἡ *τέτια* ὀργάνωση τῆς ἐξουσίας δέν δεσμεύει ἀπό τά πρίν καί ἀπόλυτα τό λαό μέ τό ζυγό τῶν καπιταλιστῶν, ἀλλά ἐξασφαλίζει ἐλευθερία καί τάξη μαζί μέ τή δυνατότητα τοῦ εἰρηνικοῦ καί βαθμιαίου περάσματος στό σοσιαλισμό.

Ἀπό αὐτό καί μόνο ἀπό αὐτό εἶναι δυσαρεστημένοι, ἀγανακτισμένοι καί μανιασμένοι οἱ καπιταλιστές. Ἀπό δῶ καί ἡ συμμαχία τῆς ψευτιᾶς. Ἀπό δῶ καί ὁ ὠκεανός τῆς συκοφαντίας καί τά μανιασμένα ξεφωνητά.

Ἀπό δῶ ἡ σκεπασμένη, ἡ καλυπτόμενη πίσω ἀπό ὑπαινιγμούς *ἐμπρηστική* προπαγάνδα πού κάνει ἡ «Ρέτς» στό κύριο ἄρθρο πού ἀναφέραμε, καλώντας σέ «ἀντενέργειες», σέ ἐγκατάλειψη τῆς «ἀδιαφορίας», τῆς «παθητικότητας» κτλ.

Ἄν ἡ πλειοψηφία τοῦ λαοῦ, κύριοι, εἶναι μαζί σας, ἄν εἶναι σταθερή ἡ συμμαχία σας μέ τά Σοβιέτ (ὅπου ἡ πλειοψηφία σήμερα *δέν εἶναι δική μας:* αὐτό τό εἴπαμε καθαρά), τότε τί φοβᾶστε, κύριοι, γιατί ψεύδεσθε;

Ἐμεῖς θέλουμε μόνο νά *ἐξηγοῦμε* στούς ἐργάτες καί τούς φτωχούς ἀγρότες τά λάθη τῆς τακτικῆς τους. Ἐμεῖς ἀναγνωρίζουμε τά *Σοβιέτ* σάν τή μοναδικά δυνατή ἐξουσία. Ἐμεῖς κηρύσσουμε τήν ἀναγκαιότητα τῆς ἐξουσίας καί τήν ὑποχρέωση τῆς ὑποταγῆς σ'αὐτή.

Τί φοβᾶστε λοιπόν; Γιατί ψεύδεσθε;

Φοβᾶστε ἀκριβῶς τήν ἀλήθεια. Ψεύδεσθε γιά νά *πνίξετε* μέ τά πογκρόμ, τή συκοφαντία, τή βία καί τή βρωμιά τή δυνατότητα νά *ἐξηγηθεῖ* ἡ ἀλήθεια.

Αὐτό τό βλέπουν τώρα καί μερικοί ἀντίπαλοί μας. Διαβάστε σήμερα τήν «Ντιέλο Ναρόντα»[118], ὄργανο τοῦ Κόμματος τῶν ἐσέρων, ὄργανο στό ὁποῖο συνεργάζεται ὁ ὑπουργός Κέρενσκι.

Τό ὄργανο αὐτό γράφει γιά τόν Πλεχάνοφ, τόν πιστότατο σύμμαχο τῆς «Ρούσκαγια Βόλια» καί τῆς «Ρέτς»: «... τέτια λόγια, τέτια μέθοδο πάλης συνηθίσαμε νά βλέπουμε στίς σελίδες

τῆς «Ρούσκαγια Βόλια». 'Αλλά νά τά βλέπει κανείς σέ ἄρθρα σοσιαλιστῶν εἶναι, μά τήν ἀλήθεια, βαρύ καί ὀδυνηρό».

Αὐτά γράφουν οἱ ἀντίπαλοί μας.

Αὐτά γράφουν οἱ δημοκράτες πού ξύπνησε ἡ δημοκρατική τους συνείδηση.

· Τό νά κάνεις τούς Μιλιουκόφ, τούς Πλεχάνοφ καί τούς Τσερεβάνιν νά ντραποῦν εἶναι ματαιοπονία, ἀλλά ὅταν καί ἡ ἐφημερίδα στήν ὁποία συνεργάζεται ὁ ὑπουργός Κέρενσκι, γυρίζει μέ ἀηδία τίς πλάτες στίς λυσσαλέες-σωβινιστικές καί συκοφαντικά-βρώμικες μεθόδους τοῦ Πλεχάνοφ πού μυρίζουν πογκρόμ, τότε μποροῦμε νά ποῦμε:

Οἱ ἥρωες τέτιων μεθόδων εἶναι ἄνθρωποι νεκροί.

Γράφτηκε στίς 13 (26) τοῦ 'Απρίλη 1917

Δημοσιεύτηκε στίς 14 τοῦ 'Απρίλη 1917 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 32

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΣΠΟΥΔΑΙΑ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ

Στό σημερινό κύριο ἄρθρο τῆς ἐφημερίδας «Ντιέλο Ναρόντα», ὅπου συνεργάζεται στενότατα ὁ ὑπουργός Κέρενσκι, διαβάζουμε τήν ἀνοιχτή δήλωση: «σύμφωνα μέ πληροφορίες πού ἔχει ἡ «Ντιέλο Ναρόντα» ἀπό πρόσωπα πού τά θεωροῦμε ἀρκετά ἁρμόδια γιά τήν προκειμένη περίπτωση, ἡ προαναφερμένη διακοίνωση» (πρόκειται γιά τή διακοίνωση πού ἀφορᾶ τήν παραίτηση ἀπό τήν πολιτική τῶν προσαρτήσεων καί τῶν ἐπανορθώσεων) «ὥς τήν ὥρα δέν ἔχει σταλεῖ».

Ἑπομένως, κάνουν λάθος τά μέλη καί οἱ ὀπαδοί τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, πού λένε καί πιστεύουν ὅτι «ἀναγκάσαμε τήν κυβέρνηση νά παραιτηθεῖ ἀπό τίς προσαρτήσεις».

Σύντροφοι καί πολίτες! Διαβάζετε καί ξαναδιαβάζετε τή δήλωση τῆς «Ντιέλο Ναρόντα» πού παραθέσαμε, βαθύνετε στή σημασία της!

Σέ συνέχεια τό κύριο ἄρθρο λέει:

> «Καί δῶ ὁ κ. Γκουτσκόφ, σιγοντάροντας τόν πολεμοχαρή συνάδελφό του τῆς πλατείας τῶν Ἀνακτόρων, πού ποθεῖ καί ὀρέγεται τήν Κωνσταντινούπολη καί τά Στενά, ρίχνει μέ τήν προκήρυξή του πρός τά στρατεύματα τοῦ ρουμανικοῦ μετώπου συνθήματα γιά τήν ἀνάγκη τῆς ὁλοκληρωτικῆς συντριβῆς τῆς Γερμανίας καί τῆς Αὐστρίας...».

Ἄν ἡ «Ντιέλο Ναρόντα» *ξέρει* ὅτι ὁ Μιλιουκόφ ὀρέγεται καί ποθεῖ προσαρτήσεις, γιατί νά μή μιλήσει πάνω σ'αὐτό λεπτομερέστερα; Δέν ἀπαιτεῖ ἄραγε ἡ ὑπόθεση τοῦ λαοῦ νά μιλάει ἡ «Ντιέλο Ναρόντα» πιό καθαρά καί πιό σταράτα;

Στό τέλος τό κύριο ἄρθρο ἀναφέρεται «στή φιλοπόλεμη *μερίδα* τῆς Προσωρινῆς μας κυβέρνησης».

Ἀκόμη μιά φορά: δέν ἀπαιτεῖ ἄραγε ἡ ὑπόθεση τοῦ λαοῦ νά φέρει ἡ «Ντιέλο Ναρόντα» στή δημοσιότητα ὀνόματα καί γεγονότα, γεγονότα καί ὀνόματα;

Γράφτηκε στίς 13 (26) τοῦ Ἀπρίλη 1917

Δημοσιεύτηκε στίς 14 τοῦ Ἀπρίλη 1917 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 32

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

Ὁ Ν. Ν. Ποκρόβσκι, πρώην ὑπουργός Ἐξωτερικῶν καί σημερινός ἀντιπρόεδρος τῆς Κεντρικῆς ἐπιτροπῆς πολεμικῆς βιομηχανίας, ἔγινε μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ρωσικῆς τράπεζας ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου. Μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς τράπεζας ἔγινε ἐπίσης καί ὁ πρώην πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ συμβουλίου κόμης Β. Ν. Κοκόβτσοφ.

Αὐτή τή χαρμόσυνη εἴδηση μᾶς ἀνήγγειλαν οἱ χθεσινοβραδινές ἐφημερίδες.

Σήμερα ὑπουργός—αὔριο τραπεζίτης· σήμερα τραπεζίτης—αὔριο ὑπουργός. Καί σήμερα καί αὔριο ὑπέρ τοῦ «πολέμου ὥς τό τέλος».

Ἔτσι ἔχουν τά πράγματα ὄχι μόνο στή Ρωσία, ἀλλά καί παντοῦ, ὅπου βασιλεύει τό κεφάλαιο. Ἀπό τόν πόλεμο θησαυρίζουν μιά χούφτα τραπεζίτες πού κρατοῦν στά χέρια τους ὅλο τόν κόσμο.

Θά μᾶς ποῦν ἴσως: μά ὁ Ποκρόβσκι καί ὁ Κοκόβτσοφ ἦταν ὑπουργοί στό παλιό καθεστώς, ἐνῶ σήμερα ζοῦμε σέ μιά Ρωσία ἀναγεννημένη.

Θ᾽ἀπαντήσουμε σ᾽αὐτό μέ μιά ἐρώτηση:

— *καί σέ πόσες τράπεζες μετέχουν (σάν διευθυντές, μέτοχοι, πραγματικά ἀφεντικά) οἱ σημερινοί ὑπουργοί Γκουτσκόφ, Τερεστσένκο, Κονοβάλοφ;*

Οἱ σύντροφοι τραπεζικοί ὑπάλληλοι (πού, τό λέμε σέ παρένθεση, εἶναι ἀπαραίτητο νά ὀργανωθοῦν τό γρηγορότερο στό συνδικάτο τους) θά κάνουν καλά ἄν συγκεντρώσουν σχετικά στοιχεῖα καί τά δημοσιεύσουν στόν ἐργατικό τύπο.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 32,
14 τοῦ Ἀπρίλη 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΝΑΥΤΕΣ

Σύντροφοι στρατιῶτες! Σύντροφοι ναῦτες!

Οἱ ἐφημερίδες τῶν καπιταλιστῶν, ἀπό τή «Ρέτς» ὥς τή «Ρούσκαγια Βόλια», διεξάγουν τήν πιό ξετσίπωτη καμπάνια ψευτιᾶς καί συκοφαντίας σχετικά μέ τό πέρασμα τό δικό μου καί 30 ἄλλων πολιτικῶν προσφύγων ἀπό τή Γερμανία.

Οἱ ἐφημερίδες τῶν καπιταλιστῶν ψεύδονται ἀναίσχυντα, ὅταν βεβαιώνουν ἤ ὑπαινίσσονται ὅτι ἡ γερμανική κυβέρνηση πού ἐμεῖς τή θεωροῦμε τό ἴδιο ληστρική, τό ἴδιο ἐγκληματική, ὅσο καί ὅλες τίς καπιταλιστικές κυβερνήσεις πού διεξάγουν τό σημερινό πόλεμο, ἔδειξε τάχα ἀπέναντί μας κάποια ἀπαράδεκτη ἤ ἀσυνήθιστη μεγαλοψυχία.

Πλούσιοι πού εἶχαν «δεσμούς» μέ σημαίνοντες ὑπαλλήλους τῆς τσαρικῆς μοναρχίας, ὅπως ὁ φιλελεύθερος καθηγητής Κοβαλιέβσκι, φίλος τῶν Μιλιουκόφ καί Σίας, βρίσκονταν διαρκῶς σέ διαπραγματεύσεις μέ τή γερμανική κυβέρνηση, μέ τή μεσολάβηση τῆς ρωσικῆς, τσαρικῆς, κυβέρνησης γιά τήν ἀνταλλαγή ρώσων πού εἶχαν συλλάβει οἱ γερμανοί, μέ γερμανούς πού εἶχαν συλλάβει οἱ ρῶσοι.

Γιατί λοιπόν οἱ πολιτικοί πρόσφυγες πού ἔρευαν στό ἐξωτερικό γιά τόν ἀγώνα τους ἐνάντια στόν τσάρο, δέν εἶχαν τό δικαίωμα νά συμφωνήσουν *δίχως* τήν κυβέρνηση γιά τήν ἀνταλλαγή ρώσων μέ γερμανούς;

Γιατί ἡ κυβέρνηση τοῦ Μιλιουκόφ καί Σίας δέν ἐπέτρεψε τήν εἴσοδο στή Ρωσία τοῦ ἐλβετοῦ σοσιαλιστῆ Φρίτς Πλάττεν, πού ταξίδευε μαζί μας καί πού εἶχε κλείσει μέ τή γερμανική κυβέρνηση τή συμφωνία γιά τήν ἀνταλλαγή;

Ἡ κυβέρνηση ψεύδεται, διαδίδοντας ὅτι ὁ Πλάττεν εἶναι

φίλος τῶν γερμανῶν. Αὐτό εἶναι συκοφαντία. Ὁ Πλάττεν εἶναι φίλος τῶν ἐργατῶν καί ἐχθρός τῶν καπιταλιστῶν *ὅλων* τῶν χωρῶν.

Οἱ καπιταλιστές ψεύδονται, διαδίδοντας ὅτι εἴμαστε ὑπέρ τῆς ἰδιαίτερης (χωριστῆς) εἰρήνης μέ τούς γερμανούς, ὅτι συσκεφθήκαμε ἤ θέλαμε νά συσκεφθοῦμε στή Στοκχόλμη μέ γερμανούς σοσιαλιστές πού ἔχουν ταχθεῖ μέ τό μέρος τῆς *δικῆς τους* κυβέρνησης.

Αὐτό εἶναι ψέμα καί συκοφαντία. Σέ κανενός εἴδους συσκέψεις μέ παρόμοιους σοσιαλιστές ἐμεῖς δέν πήραμε καί οὔτε θά πάρουμε μέρος. Τούς σοσιαλιστές ὅλων τῶν χωρῶν πού βοηθᾶνε τούς *δικούς τους* καπιταλιστές νά διεξάγουν αὐτό τόν ἐγκληματικό πόλεμο, τούς θεωροῦμε προδότες τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Φίλοι μας εἶναι *μόνο* οἱ σοσιαλιστές ἐκεῖνοι πού σάν τόν Κάρλ Λῆμπκνεχτ, τόν καταδικασμένο σέ καταναγκαστικά ἔργα ἀπό τή ληστρική γερμανική κυβέρνηση, ὀρθώνουν τό ἀνάστημά τους ἐνάντια στούς *δικούς τους* καπιταλιστές.

Ἐμεῖς δέν θέλουμε ἰδιαίτερη, χωριστή εἰρήνη μέ τή Γερμανία, ἐμεῖς θέλουμε εἰρήνη ἀνάμεσα σέ *ὅλους* τούς λαούς, θέλουμε τή νίκη τῶν ἐργατῶν *ὅλων* τῶν χωρῶν ἐνάντια στούς καπιταλιστές *ὅλων* τῶν χωρῶν.

Οἱ καπιταλιστές τῆς Ρωσίας ψεύδονται καί μᾶς συκοφαντοῦν, ὅπως συκοφαντοῦν καί οἱ γερμανοί καπιταλιστές τόν Λῆμπκνεχτ. Οἱ καπιταλιστές ψεύδονται, ὅταν λένε ὅτι τάχα θέλουμε τή διχόνοια καί τήν ἔχθρα ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί τούς στρατιῶτες.

Ψέματα! Ἐμεῖς θέλουμε τήν *ἕνωση* τῶν ἐργατῶν καί τῶν στρατιωτῶν. Ἐμεῖς θέλουμε *νά ἐξηγοῦμε* στά μέλη τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν ὅτι στά χέρια *αὐτῶν* τῶν Σοβιέτ πρέπει νά βρίσκεται *ὅλη* ἡ κρατική ἐξουσία.

Οἱ καπιταλιστές μᾶς συκοφαντοῦν, φτάνοντας σέ τέτιο βαθμό ἀναισχυντίας, ὥστε νά μήν ἀναδημοσιεύσει καμιά ἀστική ἐφημερίδα ἀπό τήν «Ἰσβέστιγια Σοβιέτα Ραμπότσιχ ἰ Σολντάτσκιχ Ντεπουτάτοφ» τήν ἔκθεσή μας γιά τό ταξίδι μας καί τήν ἀπόφαση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν ἐργατῶν καί τῶν στρατιωτῶν.

Κάθε ἐργάτης καί κάθε στρατιώτης ξέρει τό Σοβιέτ *του*, τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν. Στήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή αὐτοῦ τοῦ Σοβιέτ κάναμε τήν ἔκθεσή μας τήν ἑπόμενη κιόλας τῆς ἄφιξής μας. Ἡ ἔκθεση δημοσιεύτηκε στό

φύλλο τῆς «'Ισβέστιγια»*. Γιατί δέν ἀναδημοσίευσε αὐτή τήν ἔκθεση *οὔτε μιά* ἐφημερίδα τῶν καπιταλιστῶν;

'Επειδή οἱ ἐφημερίδες αὐτές διαδίδουν τό ψέμα καί τή συκοφαντία καί φοβοῦνται πώς ἡ ἔκθεσή μας στήν 'Εκτελεστική 'Επιτροπή θά ξεσκεπάσει τούς ἀπατεῶνες.

Γιατί δέν δημοσίευσε οὔτε μιά ἐφημερίδα τήν *ἀπόφαση* τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς πάνω στήν ἔκθεσή μας, ἀπόφαση πού δημοσιεύτηκε στό ἴδιο φύλλο τῆς «'Ισβέστιγια»;

'Επειδή ἡ ἀπόφαση αὐτή ξεσκεπάζει τήν ἀπάτη τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν ἐφημερίδων τους καί ἀπαιτεῖ ἀπό τήν κυβέρνηση νά πάρει μέτρα γιά τήν ἐπιστροφή τῶν πολιτικῶν προσφύγων.

Στήν «'Ισβέστιγια» τοῦ Σοβιέτ ἔχει δημοσιευτεῖ διαμαρτυρία ἐνάντια στή σύλληψη τοῦ Τρότσκι ἀπό τούς ἄγγλους· ἔχει δημοσιευτεῖ γράμμα τοῦ Ζουράμποφ, πού ξεσκεπάζει τίς ψευτιές τοῦ Μιλιουκόφ[119], ἔχει δημοσιευτεῖ τηλεγράφημα τοῦ Μάρτοφ πού μιλάει ἐπίσης γιά τό ἴδιο πράγμα.

Στρατιῶτες καί ναῦτες! Μήν πιστεύετε στίς ψευτιές καί τίς συκοφαντίες τῶν καπιταλιστῶν! Ξεσκεπάζετε τούς ἀπατεῶνες πού ἀποσιωποῦν τήν ἀλήθεια πού ἔχει δημοσιευτεῖ στήν «'Ισβέστιγια»!

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 11 καί 14 (24 καί 27) τοῦ 'Απρίλη 1917

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. IV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 119-121. *'Η Σύντ.*

ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΥΣ ΠΟΓΚΡΟΜΙΣΤΕΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ, ΤΟΥΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ ΚΑΙ ΟΛΟ ΤΟΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ[120]

Πολίτες! Ἡ ἐφημερίδα «Ρούσκαγια Βόλια», πού ἱδρύθηκε ἀπό τόν τσαρικό ὑπουργό Πρωτοποπόφ καί πού τήν περιφρονοῦν ἀκόμη καί οἱ καντέτοι, κάνει ἐμπρηστική προπαγάνδα ἐνάντια στό Κόμμα μας, ἐνάντια στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἐνάντια στούς συντρόφους μας Λένιν καί Ζηνόβιεφ, ἐνάντια στήν Ἐπιτροπή Πετρούπολης τοῦ Κόμματός μας, πού εἶναι ἐγκαταστημένη στά ἀνάκτορα τῆς Ξεσίνσκαγια. Ἔχουμε πολλές πληροφορίες, ὄχι μόνο προφορικές, ἀλλά καί γραπτές, γιά ἀπειλές χρησιμοποίησης βίας, βόμβας κτλ.

Ἀπό τίς πρῶτες ἤδη μέρες τῆς ἐπανάστασης οἱ καπιταλιστές πού μεταμφιέστηκαν σέ «δημοκρατικούς» προσπαθοῦν νά σπείρουν τή διχόνοια ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί τούς στρατιῶτες. Στήν ἀρχή συκοφαντοῦσαν τούς ἐργάτες ὅτι τάχα θέλουν νά ἀφήσουν τό στρατό χωρίς ψωμί. Τώρα προσπαθοῦν νά ἐξερεθίσουν τά πνεύματα ἐνάντια στήν «Πράβντα».

Κάνουμε ἔκκληση στήν τιμή τῶν ἐπαναστατῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν τῆς Πετρούπολης καί δηλώνουμε:

Ὄχι μόνο δέν ὑπῆρξε ἀπομέρους μας καμιά ἀπειλή βίας, ἄμεση ἤ ἔμμεση, ἐνάντια σέ πρόσωπα, ἀλλά, ἀντίθετα, δηλώναμε πάντα ὅτι τό καθῆκον μας εἶναι *νά ἐξηγοῦμε* σέ ὅλο τό λαό τίς ἀπόψεις μας, ὅτι θεωροῦμε *τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν*, τό ἐκλεγμένο ἀπό ὅλους τούς ἐργάτες καί τούς στρατιῶτες, σάν τή *μοναδικά δυνατή* ἐπαναστατική κυβέρνηση.

Οἱ σύντροφοι ἀπό τά *διάφορα* κόμματα, πού ταξίδεψαν μέσω Γερμανίας, ἔκαναν *ἔκθεση* τήν *πρώτη κιόλας* μέρα τῆς ἄφιξής τους στούς πληρεξούσιους *ὅλων* τῶν ἐργατῶν καί τῶν στρατιωτῶν καί συγκεκριμένα: στήν *Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή* τοῦ Σοβιέτ

τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν. Σ'αὐτή τήν 'Εκτελεστική 'Επιτροπή ἦταν ὁ Τσχεΐτζε, ὁ Τσερετέλι, ὁ Σκόμπελιεφ, ὁ Στεκλόφ καί ἄλλοι.

Σύντροφοι! Οἱ ἡγέτες αὐτοί τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν σέ πολλά σημεῖα δέν συμμερίζονται τίς ἀπόψεις μας πάνω στά ζητήματα τοῦ κρατικοῦ συστήματος. Δέν μποροῦσαν συνεπῶς νά ἐνεργήσουν ἀπό κουμπαριά μαζί μας.

Τί ἔκανε, λοιπόν, ἡ 'Εκτελεστική 'Επιτροπή;

Στήν ἐφημερίδα της «'Ισβέστιγια», ἀρ. φύλ. 32, τῆς 3 τοῦ 'Απρίλη 1917, *δημοσίευσε ὁλόκληρη* τήν ἔκθεση γιά τό πέρασμα μέσω Γερμανίας.

Στήν ἔκθεση αὐτή ἀναφέρονται ὅλα τά γεγονότα καί τά *ὀνόματα* τῶν ξένων σοσιαλιστῶν δυό οὐδέτερων χωρῶν, τῆς 'Ελβετίας καί τῆς Σουηδίας, πού *ἐλέγξανε* τά σχετικά μας πρωτόκολα.

Τί ἀποφάσισε λοιπόν ἡ 'Εκτελεστική 'Επιτροπή; Μήπως καταδίκασε ἤ ἔκφρασε ἔστω καί τή δυσαρέσκειά της γιά τό πέρασμα τοῦ Λένιν καί τῶν ἄλλων μέσω Γερμανίας;

Ὄχι. Νά πῶς ἔδοσε ἡ Σύνταξη τῆς *«'Ισβέστιγια»* στό ἴδιο φύλλο τήν ἀπόφαση τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς:

«'Η 'Εκτελεστική 'Επιτροπή, ἀφοῦ ἄκουσε τήν ἔκθεση τῶν συντρόφων Ζουράμποφ καί Ζηνόβιεφ, ἀποφάσισε νά ἀπευθυνθεῖ ἀμέσως στήν Προσωρινή κυβέρνηση καί νά πάρει μέτρα γιά νά ἐπιτραπεῖ ἡ ἄμεση ἐπιστροφή στή Ρωσία ὅλων τῶν πολιτικῶν προσφύγων, ἀνεξάρτητα ἀπό τίς πολιτικές τους πεποιθήσεις καί τή στάση τους ἀπέναντι στόν πόλεμο. Τά ἀποτελέσματα τῶν συνομιλιῶν μέ τήν κυβέρνηση θά τά ἀνακοινώσουμε στίς προσεχεῖς μέρες. *'Η Σύντ.*».

'Ο καθένας βλέπει πώς ἐδῶ *δέν ὑπάρχει* οὔτε λέξη ἐνάντια στόν Λένιν καί τούς συντρόφους του. 'Εδῶ γίνεται *προειδοποίηση* στήν Προσωρινή κυβέρνηση, ἐδῶ ἀποφασίζεται *νά παρθοῦν μέτρα* γιά νά μή φέρνει ἡ κυβέρνηση ἐμπόδια στήν ἐπιστροφή στή Ρωσία.

Καί ὕστερα ἀπό αὐτό, τό τηλεγράφημα τοῦ *Μάρτοφ* καί ἡ σύλληψη τοῦ *Τρότσκι* στήν 'Αγγλία, ἀπόδειξαν ὅτι ὁ Μιλιουκόφ εἶναι ἀνίσχυρος μπροστά στήν 'Αγγλία καί τή Γαλλία, πού κρατᾶνε στή φυλακή τούς δικούς τους σοσιαλιστές-διεθνιστές, ἤ ὅτι ὁ Μιλιουκόφ *δέν θέλει* νά πάρει σοβαρά μέτρα.

Στή διάρκεια τοῦ πολέμου ἔγιναν δεκάδες φορές ἀνταλλαγές ρώσων καί γερμανῶν. 'Ο Κοβαλιέβσκι, μέλος τοῦ Κρατικοῦ Συμβουλίου, ἀνταλλάχτηκε μέ ἕναν αὐστριακό κτλ. Γιά τούς

πλούσιους οἱ κυβερνήσεις ἔκαναν πολλές φορές ἀνταλλαγές. Γιατί λοιπόν ἡ σημερινή κυβέρνηση δέν θέλει νά ὀργανώσει τήν ἀνταλλαγή τῶν πολιτικῶν προσφύγων; Ἐπειδή θέλει νά στερήσει ἀπό μιά σειρά ἀγωνιστές τή δυνατότητα νά πάρουν μέρος στήν ἐπαναστατική πάλη.

Τί κάνει ἡ «Ρούσκαγια Βόλια» καί οἱ ἐφημερίδες πού ἀκολουθοῦν τά χνάρια της, σάν τή «Ρέτς» καί τή «Γεντίνστβο»; Συνεχίζουν τήν ἐμπρηστική τους ἐκστρατεία, ὑποκινώντας ἔτσι τούς καθυστερημένους ἀνθρώπους νά χρησιμοποιήσουν βία ἐνάντια σέ ὁρισμένα πρόσωπα, καί *δέν δημοσιεύουν* οὔτε τήν ἔκθεση, οὔτε τήν ἀπόφαση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς!..

Στήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν ἀνακοινώθηκαν τά ὀνόματα πολλῶν σοσιαλιστῶν πού ἔλεγξαν καί ἐνέκριναν κάθε διάβημα τῶν πολιτικῶν προσφύγων σχετικά μέ τό ταξίδι. Εἶναι οἱ *γάλλοι* σοσιαλιστές Λοριό καί Γκιλμπό, ὁ *ἐλβετός* σοσιαλιστής Πλάττεν, οἱ *σουηδοί* σοσιαλιστές Λιντχάγκεν (δήμαρχος τῆς Στοκχόλμης), Κάρλσον, Στριόμ καί Νέρμαν, ὁ *γερμανός* σοσιαλιστής τῆς ὁμάδας τοῦ *Κάρλ Λῆμπκνεχτ* Χάρτσταϊν, ὁ *πολωνός* σοσιαλιστής Μπρόνσκι.

Ἡ συμπεριφορά αὐτή τῆς «Ρούσκαγια Βόλια», τῆς «Ρέτς» καί τῆς «Γεντίνστβο» ἀποτελεῖ σύμπραξη μέ τίς σκοτεινές δυνάμεις, πού ἀπειλοῦν νά χρησιμοποιήσουν βία, πογκρόμ καί βόμβες.

Σύντροφοι στρατιῶτες καί ἐργάτες!

Σᾶς προειδοποιοῦμε νά φυλάγεσθε ἀπό τούς κυρίους τῆς «Ρούσκαγια Βόλια», τῆς «Ρέτς» καί τῆς «Γεντίνστβο» καί δηλώνουμε ἀκόμη μιά φορά: εἴμαστε ὑπέρ *τῆς ἀνάπτυξης* σέ ὅλο τό λαό τῶν ἀπόψεων *ὅλων* τῶν κομμάτων, εἴμαστε ὑπέρ *τοῦ σεβασμοῦ* τοῦ Σοβιέτ τῶν στρατιωτῶν καί ἐργατῶν βουλευτῶν.

Ἄν ἡ Προσωρινή κυβέρνηση, ἄν ἡ ἐφημερίδα «Ρέτς», ἄν ὁ κ. Πλεχάνοφ δέν εἶναι εὐχαριστημένοι ἀπό τή στάση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, γιατί *δέν τό δηλώνουν ἀνοιχτά; Γιατί δέν ζητοῦν ἀναθεώρηση;* Γιατί φοβοῦνται νά ἀναδημοσιεύσουν ὅσα γράφει ἡ «Ἰσβέστιγια Σοβιέτα Ραμπότσιχ ἰ Σολντάτσκιχ Ντεπουτάτοφ» στό φύλ. ἀρ. 32; Γιατί; Ἐπειδή θέλουν νά σπείρουν τή διχόνοια!

Σέ περίπτωση πού χρησιμοποιηθεῖ βία μέ τή μιά ἤ τήν ἄλλη μορφή, καθιστοῦμε ὑπεύθυνους τούς διευθυντές καί τούς συντάκτες τῆς «Ρούσκαγια Βόλια», τῆς «Ρέτς», τῆς «Γεντίνστβο» κτλ., πού τολμοῦν *νά μήν δημοσιεύουν* τήν ἔκθεση καί τήν

ἀπόφαση τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς καί νά διεξάγουν σκοτεινή ἐμπρηστική ἐκστρατεία.

'Η ἐφημερίδα «Ντιέλο Ναρόντα», στήν ὁποία συνεργάζεται στενά ὁ ὑπουργός Α. Φ. Κέρενσκι, ἔχει ἤδη τονίσει ὅτι οἱ μέθοδοι τῶν παραπάνω ἐφημερίδων βοηθοῦν τούς πογκρομιστές («Ντιέλο Ναρόντα», ἀρ. φύλ. 23).

"Ας τό ξέρουν οἱ Μιλιουκόφ, οι 'Αμφιτεάτροφ, οἱ Πλεχάνοφ καί συντροφία, πώς ἄν, ἐξαιτίας τῆς ἐμπρηστικῆς ἐκστρατείας τους, ἀρχίσει ἡ χρησιμοποίηση βίας, αὐτή θά στραφεῖ πρῶτα ἀπόλα ἐναντίον τους.

Κάτω ἡ ἐμπρηστική προπαγάνδα! Κάτω οἱ ἥρωες τῆς ἐμπρηστικῆς ἐκστρατείας καί τῆς ἀπάτης, πού κρύβουν τίς ἀποφάσεις τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς!

Σύντροφοι στρατιῶτες καί ἐργάτες! Δέν θά ἀφήσετε νά ἀμαυρωθεῖ ἡ ἐλευθερία τοῦ λαοῦ μέ πογκρόμ! Θά ἐπιβάλετε τό *σεβασμό* τῶν ἀποφάσεων τοῦ Σοβιέτ *σας*, τοῦ Σοβιέτ τῶν στρατιωτῶν καί ἐργατῶν βουλευτῶν!

'Η Κεντρική 'Επιτροπή τοῦ ΣΔΕΚΡ
'Η 'Επιτροπή Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ

Γράφτηκε στίς 13 ἤ 14 (26 ἤ 27) τοῦ 'Απρίλη 1917

Δημοσιεύτηκε στίς 15 τοῦ 'Απρίλη 1917 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 33

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΠΟΛΙΤΕΣ! ΑΝΤΙΛΗΦΘΕΙΤΕ ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΜΕΘΟΔΟΙ ΤΩΝ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΩΝ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ![121]

Σήμερα ἡ «Ρέτς» τέλειωσε τό ἄρθρο τῆς Σύνταξης μέ τά παρακάτω λόγια:

«Ἡ γερμανική κυβέρνηση προσπαθεῖ νά δημιουργήσει στή Γερμανία τήν ἐσωτερική ἑνότητα καί νά διασπάσει τίς δυνάμεις τῆς Ἀντάντ. Οἱ «πραβντιστές» μας ὑποσκάπτουν μέ κάθε τρόπο τήν ἑνότητα τῆς ἐπαναστατικῆς Ρωσίας καί ἐξερεθίζουν τή ρωσική κυβέρνηση ἐνάντια στίς συμμαχικές κυβερνήσεις τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γαλλίας. Δέν ἔχουμε λοιπόν τό δικαίωμα νά ποῦμε ὅτι τά «παλικάρια» τοῦ Λένιν δουλεύουν γιά λογαριασμό τοῦ φόν Μπέτμαν-Χόλβεγκ καί τοῦ Γουλιέλμου Β ;».

Ὄχι, κύριοι καπιταλιστές, δέν ἔχετε τό δικαίωμα νά τό πεῖτε. Ἀκριβῶς ἐμεῖς οἱ πραβντιστές, καί μόνο ἐμεῖς, ὄχι μόνο δέν διατηροῦμε τήν ἐσωτερική ἑνότητα τῆς Γερμανίας, ἀλλά, *ἀντίθετα, τή διασποῦμε.*

Αὐτό εἶναι γεγονός, πού οἱ κ.κ. ρῶσοι καπιταλιστές δέν θά μπορέσουν νά τό διαγράψουν ἀπό τή ζωή μέ κανενός εἴδους ψέμα.

Εἶναι γεγονός πώς ἐμεῖς οἱ πραβντιστές, καί μόνο ἐμεῖς, ἀπαιτοῦμε τήν ἀπόλυτη καί ἄμεση ρήξη τῶν γερμανῶν σοσιαλιστῶν μέ τούς γερμανούς Πλεχάνοφ, δηλαδή τούς Σάιντεμαν, καί μέ τό γερμανικό «κέντρο», δηλαδή μέ τούς ἀνθρώπους πού ταλαντεύονται καί δέν ἀποφασίζουν νά ξεκόψουν ριζικά καί ἀμετάκλητα ἀπό τούς Σάιντεμαν.

Εἶναι γεγονός πώς ἐμεῖς οἱ πραβντιστές, καί μόνο ἐμεῖς, εἴμαστε ὑπέρ τῆς ἑνότητας μέ δυό *ἀποκλειστικά* ὁμάδες γερμανῶν σοσιαλιστῶν (τήν ὁμάδα «Σπάρτακος» καί τήν «Ἐργατική Πολιτική»)—ὁμάδες πού συμμερίζονται τήν πολιτική τοῦ Κάρλ Λῆμπκνεχτ, δηλ. *τήν πολιτική διάσπασης τῆς ἐσωτερικῆς ἑνότητας*

τῆς Γερμανίας. Ἡ πολιτική τοῦ Κάρλ Λῆμπκνεχτ συνίσταται *στήν πράξη*, καί ὄχι στά λόγια, στή διάσπαση τῆς «ἐσωτερικῆς ἑνότητας» τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν ἐργατῶν *στή Γερμανία*.

Ὁ Κάρλ Λῆμπκνεχτ, ἔχοντας σαφή ἐπίγνωση ὅτι οἱ γερμανοί καπιταλιστές καί ὁ Γουλιέλμος τους εἶναι ἰμπεριαλιστές, δηλαδή ληστές, ἔστειλε ἕνα γράμμα στή συνδιάσκεψη τοῦ Τσίμμερβαλντ (Σεπτέμβρης τοῦ 1915), πού δέν δημοσιεύτηκε, γιατί ὁ Λῆμπκνεχτ ἦταν τότε ἀκόμη νόμιμος. Ὅλοι ὅμως ὅσοι ἦταν στό Τσίμμερβαλντ ξέρουν αὐτό τό γράμμα[122].

Τό γράμμα αὐτό περιεῖχε τό σύνθημα: ὄχι ἐμφύλια ἀνακωχή, ἀλλά ἐμφύλιος πόλεμος.

Νά λοιπόν μέ ποιό τρόπο κήρυσσε τήν «ἐσωτερική ἑνότητα» στή Γερμανία ὁ ὁμοϊδεάτης *μας* Κάρλ Λῆμπκνεχτ. Νά τί κηρύσσαμε ἐμεῖς στή γερμανική μετάφραση τῆς πραβντιστικῆς μας μπροσούρας (τοῦ Ζηνόβιεφ καί τοῦ Λένιν) «Σοσιαλισμός καί πόλεμος»*.

Καί ὁ Κάρλ Λῆμπκνεχτ ὄχι μόνο μιλοῦσε ἔτσι, ἀλλά καί ἐνεργοῦσε ἔτσι. Ἀπό τό βῆμα τῆς γερμανικῆς Βουλῆς κάλεσε τό γερμανό στρατιώτη νά στρέψει τό ὅπλο ἐνάντια στή *δική του*, τή γερμανική κυβέρνηση, καί ὕστερα πῆγε σέ διαδήλωση στούς δρόμους μέ ἐπαναστατικές προκηρύξεις: «κάτω ἡ κυβέρνηση».

Νά μέ ποιό τρόπο «προσπάθησε νά διαφυλάξει τήν ἐσωτερική ἑνότητα τῆς Γερμανίας» ὁ Κάρλ Λῆμπκνεχτ, ὀπαδός τῆς δικῆς μας, τῆς πραβντιστικῆς πολιτικῆς. Νά γιά ποιό λόγο ρεύει σήμερα στά κάτεργα.

Καί ὄχι μόνο ὅλος ὁ τύπος τῶν γερμανῶν καπιταλιστῶν ἀποκαλεῖ ἀπερίφραστα τόν Κάρλ Λῆμπκνεχτ προδότη καί ἀποστάτη, ἀλλά καί ὅλες οἱ ἐφημερίδες τῶν γερμανῶν Πλεχάνοφ τόν κατηγοροῦν, λίγο-πολύ ἀνοιχτά, γιά προδοσία εἴτε γιά ἀναρχισμό.

Σέ *ὅλες* τίς χῶρες οἱ καπιταλιστές περιλούζουν μέ ὀχετούς ψευτιᾶς καί συκοφαντίας, μέ βρισιές καί κατηγορίες γιά προδοσία τούς σοσιαλιστές, πού ἐνεργοῦν ὅπως ὁ Κάρλ Λῆμπκνεχτ στή Γερμανία, ὅπως οἱ πραβντιστές στή Ρωσία, δηλαδή πού *διασποῦν* τήν «ἐσωτερική ἑνότητα» τῶν ἐργατῶν μέ τούς καπιταλιστές *κάθε* χώρας, μέ τούς Πλεχάνοφ κάθε χώρας, μέ τούς ἀνθρώπους τοῦ «κέντρου» κάθε χώρας, καί *δημιουργοῦν τήν ἑνότητα τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν* γιά τό σταμάτημα τοῦ

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 26ος, σελ. 313-358. *Ἡ Σύντ.*

ληστρικοῦ, ἁρπακτικοῦ, ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, γιά τήν ἀπολύτρωση ὅλης τῆς ἀνθρωπότητας ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου.

Στή Γερμανία οἱ καπιταλιστές κατατρέχουν σάν προδότη τόν Κάρλ Λῆμπκνεχτ καί τούς φίλους του. Στή Γερμανία ἐπίσης ἀπείλησαν πολλές φορές τόν σύντροφό μας Κάρλ Λῆμπκνεχτ μέ λυντσάρισμα ἀπομέρους τοῦ ὄχλου. Γι'αὐτό μίλησε ἀκόμη καί ὁ γερμανός Πλεχάνοφ, ὁ σοσιαλσωβινιστής Ντάβιντ. Στή Ρωσία οἱ καπιταλιστές κατατρέχουν, σάν προδότες, τούς πραβντιστές. Στήν 'Αγγλία, οἱ καπιταλιστές κατατρέχουν, σάν προδότη, τό σκωτσέζο δάσκαλο Μάκλιν, πού ρεύει στά κάτεργα γιά *τό ἴδιο* ἔγκλημα, γιά τήν ἴδια «προδοσία», γιά τήν ὁποία εἶναι ἔνοχος ὁ Κάρλ Λῆμπκνεχτ κι'ἐμεῖς, οἱ πραβντιστές.

Στή Γαλλία ἡ κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν-δημοκρατῶν κρατάει στή φυλακή τό γάλλο *Κοντάν* καί τό ρῶσο Ράγεφ γιά τήν ἔκδοση προκηρύξεων πού ἔγραφαν: «θά ἐπιβάλλουμε τήν εἰρήνη μέ τή δύναμή μας».

Κύριοι τῆς «Ρέτς», κύριοι ὑπουργοί, μέλη τῆς ἐπαναστατικῆς κυβέρνησης! Ρίξτε ἐμᾶς, τούς πραβντιστές, στά κάτεργα ἤ προτείνετε στό ρωσικό λαό νά μᾶς κλείσει στά κάτεργα! Τότε πραγματικά θά μιμηθεῖτε στήν πράξη τήν πολιτική τῆς «συμμάχου» (μέ τόν τσάρο Νικόλαο Β΄, γιατί *αὐτός* ἔκλεισε τή συμμαχία!) καπιταλιστικῆς 'Αγγλίας, πού κρατάει στά κάτεργα τούς ἄγγλους πραβντιστές.

Κάτω ἡ «ἐσωτερική ἑνότητα» ἐργατῶν καί καπιταλιστῶν σέ *ὅλες* τίς χῶρες, γιατί ἡ «ἑνότητα» αὐτή καταδίκασε καί καταδικάζει τήν ἀνθρωπότητα στά δεινά τοῦ ληστρικοῦ, ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου γιά τά συμφέροντα τῶν καπιταλιστῶν!

Ζήτω ἡ ἑνότητα *ἐκείνων* τῶν σοσιαλιστῶν καί τῶν ἐργατῶν *ὅλων* τῶν χωρῶν, πού ὄχι μόνο συμπαθοῦν τόν Κάρλ Λῆμπκνεχτ στά λόγια, ἀλλά καί ἐφαρμόζουν στήν πράξη τήν ἴδια πολιτική ἐνάντια στούς *δικούς τους* καπιταλιστές!

Γράφτηκε στίς 14 (27) τοῦ 'Απρίλη 1917

Δημοσιεύτηκε στίς 15 τοῦ 'Απρίλη 1917
στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 33

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

«ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ» ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΤΣΙΦΛΙΚΑΔΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΤΕΣ;

Νά τό κείμενο τοῦ τηλεγραφήματος τοῦ ὑπουργοῦ Σινγκαριόφ, πού ἀναφέραμε χθές στό κύριο ἄρθρο τῆς ἐφημερίδας μας, καί πού δημοσιεύεται σήμερα στή «Ντιέν»[123]:

«᾿Αφοῦ ἔλαβα γνώση τῆς ἀπόφασης τῆς ᾿Επιτροπῆς τοῦ Ράνενμπουργκ σχετικά μέ τή σπορά τῶν σιτηρῶν, θεωρῶ χρέος μου νά δηλώσω ὅτι ἡ αὐθαίρετη λύση τοῦ ζητήματος τῆς γῆς εἶναι ἀπαράδεκτη χωρίς ἕνα νόμο πού νά ἰσχύει γιά ὅλο τό κράτος. ῾Η αὐθαιρεσία θά φέρει συμφορά στό κράτος καί θά ἐκθέσει σέ κίνδυνο τήν ὑπόθεση τῆς ἐλευθερίας, προκαλώντας διχόνοιες. ῾Η νόμιμη λύση τοῦ ζητήματος τῆς γῆς εἶναι ὑπόθεση τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης. Τώρα θά ἱδρυθοῦν κατά τόπους, δίπλα στίς ᾿Επιτροπές ἐπισιτισμοῦ τῶν ἐπαρχιῶν, Γεωργικά ἐπιμελητήρια διαιτησίας γιά τή σύναψη προαιρετικῶν συμφωνιῶν ἀνάμεσα στούς γεωργούς καί τούς γαιοκτήμονες. ᾿Εξετάζεται ἐπίσης ἐπειγόντως τό ζήτημα τῆς ἐνοικίασης τῶν ἀκαλλιέργητων χωραφιῶν. Στό ὄνομα τῆς δημόσιας τάξης, παρακαλῶ νά καθοδηγεῖστε ἀπό τίς ἀποφάσεις τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης καί νά μήν εἰσάγετε αὐτόβουλα ὁμοιώματα νόμων».

Μοιάζει τάχα αὐτό μέ «δημοκρατία», μέ «λαϊκή ἐλευθερία», ὅταν οἱ ἀγρότες πού ἀποτελοῦν τήν ὁλοφάνερη, ἀναντίρρητη, τεράστια *πλειοψηφία* τοῦ πληθυσμοῦ δέν ἔχουν τό δικαίωμα νά πάρουν καί νά ἐφαρμόσουν δική τους ἀπόφαση, ἀλλά πρέπει νά περιμένουν τήν *«προαιρετική συμφωνία»* τῶν γαιοκτημόνων μέ τούς γεωργούς;

Ἕνας γαιοκτήμονας ἔχει 2000 ντεσιατίνες γῆ — καί *τριακόσιες* ἀγροτικές οἰκογένειες ἔχουν 2000 ντεσιατίνες γῆ. Ἔτσι περίπου ἔχουν τά πράγματα στή Ρωσία. Τριακόσιοι ἀγρότες πρέπει νά περιμένουν τήν «προαιρετική» συγκατάθεση *ἑνός* τσιφλικᾶ!!

Εἶναι σωστό αὐτό, σύντροφοι στρατιῶτες;

Γράφτηκε στίς 14 (27) τοῦ ᾿Απρίλη 1917

Δημοσιεύτηκε στίς 15 τοῦ ᾿Απρίλη 1917 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 33

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

ΜΙΑ ΤΙΜΙΑ ΦΩΝΗ ΣΤΗ ΧΟΡΩΔΙΑ ΤΩΝ ΣΥΚΟΦΑΝΤΩΝ

῾Η «Μάλενκαγια Γκαζέτα»[124] δημοσιεύει σήμερα ἔκκληση μιᾶς ὁμάδας στρατιωτῶν τοῦ 4ου προωθημένου μηχανοκίνητου ὑγειονομικοῦ ἀποσπάσματος πρός ὅλους τούς συναδέλφους τους τοῦ στρατοῦ, πού ἀπαιτοῦν νά ἐξεταστοῦν τά περιστατικά τά σχετικά μέ τό ταξίδι τοῦ Λένιν καί τῶν ἄλλων μέσω Γερμανίας.

Νά, αὐτή εἶναι μιά τίμια φωνή, πού ξεχωρίζει ἀπό τό χείμαρο τῆς βρωμερῆς ψευτιᾶς, τῆς σκοτεινῆς συκοφαντίας καί τῆς ἐμπρηστικῆς προπαγάνδας. Πραγματικά, κάθε πολίτης ἔχει τό δικαίωμα *καί τήν ὑποχρέωση* νά ἀπαιτεῖ τήν ἐξέταση ὁποιουδήποτε γεγονότος πού ἔχει κοινωνική σημασία.

Νά, αὐτός εἶναι ὁ τίμιος δρόμος τῶν τίμιων ἀνθρώπων καί ὄχι τῶν πογκρομιστῶν.

Καί αὐτό τό δρόμο ἀκολούθησαν *ἀμέσως,* ἀπό τήν πρώτη ἤδη μέρα τῆς ἄφιξής τους, ὁ Λένιν καί *ὅλοι οἱ ὀπαδοί τῶν διάφορων κομμάτων* πού ἔφτασαν μαζί του. Ἔκαναν *ἔκθεση* στήν ᾿Εκτελεστική ᾿Επιτροπή τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν* γιά τό πέρασμά τους μέσω Γερμανίας καί ἀνάφεραν στήν ἔκθεση τά *ὀνόματα* τῶν σοσιαλιστῶν δυό οὐδέτερων χωρῶν, τῆς ᾿Ελβετίας καί τῆς Σουηδίας, πού ὑπόγραψαν τό πρωτόκολο τοῦ ταξιδιοῦ καί ἐξέτασαν *ὅλα* τά ντοκουμέντα. Στήν ᾿Εκτελεστική ᾿Επιτροπή ἦταν ὁ Τσχεΐτζε, ὁ Τσερετέλι, ὁ Σκόμπελιεφ, ὁ Στεκλόφ καί ἄλλοι. Αὐτοί πῆραν τήν ἀπόφαση νά δημοσιευτεῖ στήν *«᾿Ισβέστιγια»* καί ἡ ἔκθεση καί ἡ ἀπόφαση τῆς ᾿Εκτελεστικῆς ᾿Επιτροπῆς.

Ὕστερα ἀπό τήν ἔκθεση πάρθηκε ἡ ἀπόφαση: «῾Η ᾿Εκτελεστική ᾿Επιτροπή, ἀφοῦ ἄκουσε τήν ἔκθεση τῶν συντρόφων Ζουράμποφ καί Ζηνόβιεφ, ἀποφάσισε νά ἀπευθυνθεῖ ἀμέσως στήν Προσωρινή κυβέρνηση καί νά πάρει μέτρα γιά νά ἐπιτραπεῖ ἡ ἄμεση ἐπιστροφή στή Ρωσία ὅλων τῶν πολιτικῶν

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 119-121. *῾Η Σύντ.*

προσφύγων, ἀνεξάρτητα ἀπό τίς πολιτικές τους πεποιθήσεις καί τή στάση τους ἀπέναντι στόν πόλεμο».

Καί ἡ μιά καί ἡ ἄλλη ἔχουν δημοσιευτεῖ στήν *«Ἰσβέστιγια Σοβιέτα»*, ἀρ. φύλ. 32 τῆς 5 τοῦ Ἀπρίλη 1917.

Εἶναι τίμιο, εἶναι λογικό νά *μήν* ἀναδημοσιεύουν τήν ἔκθεση καί τήν ἀπόφαση αὐτή καί νά διεξάγουν ἐμπρηστική προπαγάνδα;

Ἐνήργησαν ἄραγε σωστά οἱ σύντροφοι τοῦ 4ου προωθημένου μηχανοκίνητου ὑγειονομικοῦ ἀποσπάσματος, πού βιάζονται κιόλας καί νά «στιγματίσουν» αὐτούς πού πέρασαν μέσω Γερμανίας, καί νά τούς ἀποκαλέσουν «προδότες», καί νά τούς «ἀναθεματίσουν», καί νά τούς περιλούσουν μέ ἄλλες βρισιές, *δίχως νά ἔχουν ἐξετάσει* τά ὅσα δημοσιεύτηκαν στήν «Ἰσβέστιγια»;

Δέν σημαίνει αὐτό ἴσα-ἴσα ἀναρχισμό, *κάλεσμα νά μή σέβονται* τά ἐκλεγμένα ἀπό τούς ἐργάτες καί στρατιῶτες μέλη τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς;

Γράφτηκε στίς 14 (27) τοῦ Ἀπρίλη 1917

Δημοσιεύτηκε στίς 15 τοῦ Ἀπρίλη 1917 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 33
Ὑπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

Η ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ (μπ)[125]

14-22 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ (27 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ - 5 ΤΟΥ ΜΑΗ) 1917

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό βιβλίο «Ἡ συνδιάσκεψη τῆς Ὀργάνωσης Πετρούπολης καί ἡ Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) τόν Ἀπρίλη 1917»· τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τόν πόλεμο — τό 1927 στή 2η-3η ἐκδόσεις τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμος XX· τό ρεπορτάζ ἐφημερίδας γιά τήν εἰσήγηση γιά τήν τρέχουσα στιγμή καί ἡ ἀπόφαση γιά τή στάση ἀπέναντι στή Προσωρινή κυβέρνηση καί γιά τίς δημοτικές ἐκλογές δημοσιεύτηκαν στίς 8 τοῦ Μάη (25 τοῦ Ἀπρίλη), 1 τοῦ Μάη (18 τοῦ Ἀπρίλη) καί 15 (2) τοῦ Μάη 1917 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα» ἀρ. φύλ. 40, 35 καί 46

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο τῶν Πρακτικῶν· τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τόν πόλεμο σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίτυπο μέ διορθώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν· τό ρεπορτάζ ἐφημερίδας γιά τήν εἰσήγηση γιά τήν τρέχουσα στιγμή καί ἡ ἀπόφαση γιά τή στάση ἀπέναντι στήν Προσωρινή κυβέρνηση καί γιά τίς δημοτικές ἐκλογές σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

1

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΣΤΙΓΜΗ ΚΑΙ ΤΗ ΣΤΑΣΗ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ 14 (27) ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ

1

ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ

᾿Εμεῖς καθορίσαμε ἔγκαιρα πολύ ἀκριβέστερα ἀπό τά ἄλλα κόμματα μιά πολιτική γραμμή πού κατοχυρώθηκε σέ ἀποφάσεις. ῾Η ζωή μᾶς παρουσίασε μιά ἐντελῶς καινούργια κατάσταση. Τό κυριότερο λάθος πού κάνουν οἱ ἐπαναστάτες εἶναι ὅτι κοιτάζουν πρός τά πίσω, πρός τίς παλιές ἐπαναστάσεις. ῾Η ζωή ὅμως παρουσιάζει πάρα πολλά καινούργια πράγματα, πού πρέπει νά τά τοποθετήσουμε στή γενική ἁλυσίδα τῶν γεγονότων.

Καθορίσαμε πολύ σωστά τίς κινητήριες δυνάμεις τῆς ἐπανάστασης. Τά γεγονότα δικαίωσαν τίς παλιές μας μπολσεβίκικες θέσεις, τό κακό ὅμως γιά μᾶς εἶναι ὅτι οἱ σύντροφοι ἤθελαν νά μείνουν «παλιοί» μπολσεβίκοι. Κίνημα μαζῶν ὑπῆρξε μόνο μέσα στό προλεταριάτο καί τήν ἀγροτιά. ῾Η ἀστική τάξη τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἦταν πάντα ἐνάντια στήν ἐπανάσταση. Τέτια ἦταν ἡ κατάσταση, στήν ὁποία εἴχαμε συνηθίσει. Τά πράγματα ὅμως ἦλθαν διαφορετικά. ῾Ο ἰμπεριαλιστικός πόλεμος διέσπασε τήν ἀστική τάξη τῆς Εὐρώπης, καί αὐτό εἶχε σάν συνέπεια οἱ ἀγγλογάλλοι καπιταλιστές, ἐπιδιώκοντας ἰμπεριαλιστικούς σκοπούς, νά γίνουν ὀπαδοί τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης. Οἱ ἄγγλοι καπιταλιστές ὀργάνωσαν πραγματική συνωμοσία μέ τόν Γκουτσκόφ, τόν Μιλιουκόφ καί τήν ἀνώτερη ἡγεσία τοῦ στρατοῦ. Οἱ ἀγγλογάλλοι καπιταλιστές τάχθηκαν μέ τό μέρος τῆς ἐπανάστασης. Οἱ εὐρωπαϊκές ἐφημερίδες ἀναγράφουν μιά ὁλόκληρη σειρά ταξίδια ἀπεσταλμένων τῆς ᾿Αγγλίας καί τῆς Γαλλίας γιά διαπραγματεύσεις μέ «ἐπαναστάτες» σάν τόν Γκουτσκόφ. Πρόκειται γιά ἕναν ἀπρόβλεπτο σύμμαχο τῆς ἐπανάστασης. Αὐτό εἶχε σάν ἀποτέλεσμα ἡ ἐπανάσταση νά πάρει τέτια τροπή, πού κανένας δέν τό περίμενε. Σύμμαχός μας ἔγινε ὄχι μόνο ἡ ρωσική

ἀστική τάξη, ἀλλά καί οἱ ἀγγλογάλλοι καπιταλιστές. Ὅταν αὐτό τό εἶπα σέ μιά διάλεξη στό ἐξωτερικό*, ἕνας μενσεβίκος μοῦ εἶπε ὅτι δέν εἴχαμε δίκιο, γιατί, ἀποδείχτηκε, λέει, πώς ἡ ἀστική τάξη ἦταν ἀναγκαία γιά τήν ἐπιτυχία τῆς ἐπανάστασης. Τοῦ ἀπάντησα ὅτι αὐτό ἦταν «ἀπαραίτητο» μόνο γιά νά νικήσει ἡ ἐπανάσταση σέ ὀχτώ μέρες. Ὁ Μιλιουκόφ μάλιστα δήλωνε πρίν ἀκόμη ἀπό τήν ἐπανάσταση πώς ἄν ὁ δρόμος γιά τή νίκη περνάει μέσα ἀπό τήν ἐπανάσταση, τότε αὐτός εἶναι ἐνάντια στή νίκη. Δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε αὐτά τά λόγια τοῦ Μιλιουκόφ.

Ἔτσι λοιπόν, ἡ ἐπανάσταση στό πρῶτο στάδιό της ἐξελίχθηκε μέ τρόπο πού κανείς δέν τό περίμενε. Στό ἐρώτημα γιά τή δυνατότητα «ὑπεράσπισης τῆς πατρίδας» οἱ μπολσεβίκοι ἀπάντησαν: ἄν νικήσει μιά ἀστικο-σωβινιστική ἐπανάσταση («Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», ἀρ. φύλ. 47), ἡ ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας στήν περίπτωση αὐτή εἶναι ἀδύνατη**. Ἡ πρωτοτυπία τῆς κατάστασης βρίσκεται στή δυαδική ἐξουσία. Στό ἐξωτερικό, ὅπου δέν φτάνει καμιά ἐφημερίδα ἀριστερότερη ἀπό τή «Ρέτς» καί ὅπου οἱ ἀγγλογαλλικές ἀστικές ἐφημερίδες μιλᾶνε γιά ἀπόλυτη ἐξουσία τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης καί γιά «χάος» πού τό ἀντιπροσωπεύει τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, κανένας δέν ἔχει ἀκριβή ἀντίληψη γιά τή δυαδική ἐξουσία. Μόνο ἐδῶ, ἐπιτόπου μάθαμε ὅτι τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν παρέδοσε τήν ἐξουσία στήν Προσωρινή κυβέρνηση. Τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν ἀποτελεῖ τήν πραγμάτωση τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τῶν στρατιωτῶν· ἀνάμεσα στούς τελευταίους ἡ πλειοψηφία εἶναι ἀγρότες. Αὐτό ἀκριβῶς εἶναι δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς. Ἡ «δικτατορία» ὅμως αὐτή ἔχει ἔλθει σέ συμφωνία μέ τήν ἀστική τάξη. Στό σημεῖο αὐτό ἀκριβῶς χρειάζεται ἀναθεώρηση τοῦ «παλιοῦ» μπολσεβικισμοῦ. Ἡ κατάσταση πού δημιουργήθηκε δείχνει ὅτι ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῶν ἀγροτῶν περιπλέχτηκε μέ τήν ἐξουσία τῆς ἀστικῆς τάξης. Κατάσταση καταπληκτικά ἰδιόμορφη. Δέν ὑπῆρξε ὥς τά τώρα τέτια ἐπανάσταση, ὅπου οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς, ὄντας ἔνοπλοι, νά συνάψουν συμμαχία μέ τήν ἀστική τάξη, ἔχοντας τήν ἐξουσία, νά τήν παραχωρήσουν στήν ἀστική τάξη. Ἡ ἀστική τάξη ἔχει στά χέρια της τή δύναμη τοῦ κεφαλαίου καί τή δύναμη

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 72-73. *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ. 52. *Ἡ Σύντ.*

τῆς ὀργάνωσης. Καί πρέπει νά ἀπορεῖ κανείς, πού παρόλα αὐτά οἱ ἐργάτες ἀποδείχτηκαν ἀρκετά ὀργανωμένοι. Ἡ ἀστική ἐπανάσταση στή Ρωσία ἔχει τελειώσει, ἐφόσον ἡ ἐξουσία πέρασε στά χέρια τῆς ἀστικῆς τάξης. Στό σημεῖο αὐτό οἱ «παλιοί μπολσεβίκοι» ἀντιτείνουν: «ἡ ἐπανάσταση δέν ἔχει τελειώσει, δέν ὑπάρχει δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῶν ἀγροτῶν». Μά τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν εἶναι ἀκριβῶς αὐτή ἡ δικτατορία.

Τό ἀγροτικό κίνημα μπορεῖ νά ἀκολουθήσει δυό δρόμους. Οἱ ἀγρότες παίρνουν τή γῆ, μά ἡ πάλη ἀνάμεσα στό προλεταριάτο τοῦ χωριοῦ καί τόν εὔπορο ἀγρότη δέν ἀνάβει. Αὐτό ὅμως εἶναι λιγότερο πιθανό, γιατί ἡ πάλη τῶν τάξεων δέν περιμένει. Τό νά ἐπαναλαβαίνουμε σήμερα ἐκεῖνο πού λέγαμε τό 1905 καί νά μή μιλᾶμε γιά τήν πάλη τῶν τάξεων στό χωριό—εἶναι προδοσία τῆς ὑπόθεσης τοῦ προλεταριάτου.

Σήμερα βλέπουμε ἤδη στίς ἀποφάσεις μιᾶς σειρᾶς ἀγροτικῶν συνεδρίων νά ἐκφράζεται ἡ σκέψη νά περιμένουμε γιά τή λύση τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος ὥς τή Συντακτική Συνέλευση. Αὐτό εἶναι νίκη τῆς εὔπορης ἀγροτιᾶς, πού κλίνει πρός τούς καντέτους. Οἱ ἀγρότες παίρνουν ἤδη τή γῆ. Οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες τούς συγκρατοῦν, προτείνοντάς τους νά περιμένουν ὥς τή Συντακτική Συνέλευση. Πρέπει νά συνδυάσουμε τή διεκδίκηση νά παρθεῖ ἡ γῆ τώρα ἀμέσως μέ τήν προπαγάνδα γιά τή δημιουργία Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν τῶν ἐργατῶν γῆς. Ἡ ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τέλειωσε. Τό ἀγροτικό πρόγραμμα πρέπει νά τό ἐφαρμόσουμε μέ καινούργιο τρόπο. Ἡ ἴδια πάλη γιά τήν ἐξουσία, πού γίνεται σήμερα ἐδῶ ἀνάμεσα στούς μεγάλους ἰδιοκτῆτες καί τούς μικρούς, θά γίνει καί στό χωριό. Γιά τούς ἀγρότες δέν εἶναι ἀρκετό νά πάρουν μόνο τή γῆ. Ὁ ἀριθμός τῶν ἀγροτῶν πού δέν ἔχουν ἄλογο ἔχει μεγαλώσει πολύ. Τήν ἀγροτική ἐπανάσταση τήν ἀναπτύσσουμε τώρα μόνο ἐμεῖς, λέγοντας στούς ἀγρότες νά πάρουν τή γῆ τώρα ἀμέσως. Τή γῆ πρέπει νά τήν παίρνουν ὀργανωμένα. Νά μήν καταστρέφουν τήν περιουσία. Ἑπομένως, τό ἀγροτικό κίνημα εἶναι μόνο πρόβλεψη καί ὄχι γεγονός. Τό καθῆκον τῶν μαρξιστῶν εἶναι νά ἐξηγοῦν στούς ἀγρότες τό ἀγροτικό πρόγραμμα· πρέπει νά μεταφέρουμε τό κέντρο βάρους του στό Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν ἐργατῶν γῆς. Πρέπει ὅμως νά εἴμαστε προετοιμασμένοι γιά τήν περίπτωση πού ἡ ἀγροτιά μπορεῖ νά ἑνωθεῖ μέ τήν ἀστική τάξη, ὅπως ἔκανε τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν. Συνεπῶς, τό ἀγροτικό κίνημα πρέπει ἀκόμη νά τό

ἀναπτύξουμε. Ἡ εὔπορη ἀγροτιά θά τείνει φυσικά πρός τήν ἀστική τάξη, πρός τήν Προσωρινή κυβέρνηση. Μπορεῖ νά βρεθεῖ καί δεξιότερα ἀπό τόν Γκουτσκόφ.

Γιά τήν ὥρα ἡ νίκη τῆς ἀστικῆς ἐξουσίας ἔχει πραγματοποιηθεῖ. Ἡ οἰκονομική κατάσταση τῶν ἀγροτῶν τούς κάνει νά χωρίζουν ἀπό τούς τσιφλικάδες. Οἱ ἀγρότες δέν χρειάζονται δικαιώματα πάνω στή γῆ. Χρειάζονται Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν ἐργατῶν γῆς. Ἐκεῖνοι πού συμβουλεύουν τούς ἀγρότες νά περιμένουν τή Συντακτική Συνέλευση, τούς ἐξαπατοῦν.

Τό καθῆκον μας εἶναι νά ξεχωρίσουμε τήν ταξική γραμμή ἀπό τό μικροαστικό βάλτο: ἡ ἀστική τάξη κάνει περίφημα τή δουλιά της, δίνοντας καθελογῆς ὑποσχέσεις, ἐφαρμόζοντας ὅμως στήν πράξη τή δική της ταξική πολιτική.

Ὁ συσχετισμός τῶν δυνάμεων στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν εἶναι τέτιος, πού ἡ ἐξουσία παραδίνεται στήν Προσωρινή κυβέρνηση, ἐνῶ οἱ ἴδιοι οἱ σοσιαλιστές περιορίζονται στίς «Ἐπιτροπές ἐπαφῆς». Ἡ κυβέρνηση αὐτή, ἀλήθεια, ἀποτελεῖται ἀπό τούς καλύτερους ἐκπροσώπους τῆς τάξης τους, πάντως ὅμως μιᾶς ὁρισμένης τάξης. Οἱ μικροαστοί παραδόθηκαν ὁλότελα σ'αὐτούς. Ἄν δέν ξεχωρίσουμε τήν προλεταριακή γραμμή, θά προδόσουμε τήν ὑπόθεση τοῦ προλεταριάτου. Ἡ ἀστική τάξη κυριαρχεῖ εἴτε μέ τήν ἀπάτη, εἴτε μέ τή βία. Τώρα κυριαρχοῦν ἡ κολακεία καί ἡ ἀπάτη. Κι'αὐτό ἀποκοιμίζει τήν ἐπανάσταση. Αὐτοί κάνουν παραχωρήσεις σέ δευτερεύοντα ζητήματα. Μά στό κύριο (τήν ἀγροτική ἐπανάσταση) δέν κάνουν τίποτε. Ὅποιος δέν βλέπει ὅτι στή Ρωσία, ἄν ἐξαιρέσουμε τούς μπολσεβίκους, κυριαρχεῖ ἀπ'ἄκρη σ'ἄκρη ὁ ἐπαναστατικός ἀμυνιτισμός, ὅτι αὐτός ἔχει νικήσει παντοῦ, αὐτός δέν βλέπει τά γεγονότα. Καί ἕνας τέτιος ἐπαναστατικός ἀμυνιτισμός ἀποτελεῖ ἀπεμπόληση ὅλων τῶν σοσιαλιστικῶν ἀρχῶν στό ὄνομα τῶν ληστρικῶν συμφερόντων τοῦ μεγάλου κεφαλαίου, πού καλύπτονται μέ φράσεις γιά «ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας», ἀποτελεῖ παράδοση τῶν θέσεων στούς μικροαστούς. Ὅταν μιλοῦσα γιά «καλόπιστη» ἐπαναστατικο-αμυνίτικη μάζα, δέν εἶχα ὑπόψη μου μιά ἠθική κατηγορία, ἀλλά ἕναν ταξικό ὁρισμό. Οἱ τάξεις πού ἀντιπροσωπεύονται στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν δέν ἔχουν συμφέρον ἀπό τό ληστρικό πόλεμο. Δέν συμβαίνει τό ἴδιο στήν Εὐρώπη. Ἐκεῖ τό λαό τόν καταπιέζουν, ἀκόμη καί τούς πιό ὀπορτουνιστές πασιφιστές τούς κατατρέχουν συχνά περισσότερο καί ἀπό ἐμᾶς, τούς πραβντιστές. Ἐνῶ στή χώρα μας τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν

καί στρατιωτῶν βουλευτῶν ἐφαρμόζει τήν ἐπαναστατικο-αμυνίτικη θέση του ὄχι μέ τή βία, ἀλλά ἔχοντας τήν ἐμπιστοσύνη τῶν μαζῶν. Ἡ Εὐρώπη εἶναι μιά ἀπέραντη στρατιωτική φυλακή. Τό κεφάλαιο κυβερνάει ἐκεῖ μέ σκληρότητα. Σέ ὅλη τήν Εὐρώπη τήν ἀστική τάξη πρέπει νά τήν ἀνατρέπεις καί ὄχι νά τήν πείθεις. Στή Ρωσία οἱ φαντάροι εἶναι ἐξοπλισμένοι: οἱ ἴδιοι ἄφησαν νά τούς ἐξαπατήσουν εἰρηνικά, συμφωνώντας μόνο νά «ὑπερασπίσουν» τάχα τόν ἑαυτό τους ἀπό τόν Γουλιέλμο. Ἐκεῖ, στήν Εὐρώπη δέν ὑπάρχει «καλόπιστος» ἐπαναστατικός ἀμυνιτισμός, ὅπως στή Ρωσία, ὅπου ὁ λαός παράδοσε τήν ἐξουσία στήν ἀστική τάξη ἀπό ἀμορφωσιά καί συντηρητικότητα, ἀπό συνήθεια νά ὑπομένει τό βούρδουλα, ἀπό παράδοση. Ὁ Στεκλόφ, ὁ Τσχεΐτζε στά λόγια εἶναι ἡγέτες, μά στήν πράξη εἶναι οὐρά τῆς ἀστικῆς τάξης, ἄσχετα ἀπό τίς ἀρετές τους, τίς μαρξιστικές τους γνώσεις κτλ., εἶναι πολιτικά νεκροί. Στή χώρα μας ἡ ἐξουσία βρίσκεται στά χέρια τῶν στρατιωτῶν πού ἔχουν ἀμυνίτικες διαθέσεις. Ἡ ἀντικειμενική ταξική θέση τῶν καπιταλιστῶν εἶναι ἕνα πράγμα. Αὐτοί πολεμοῦν γιά τόν ἑαυτό τους. Οἱ στρατιῶτες εἶναι προλετάριοι καί ἀγρότες. Αὐτό εἶναι ἄλλο πράγμα. Ἔχουν κανένα συμφέρον νά κατακτήσουν τήν Κωνσταντινούπολη; Ὄχι, τά ταξικά τους συμφέροντα εἶναι ἐνάντια στόν πόλεμο! Νά γιατί μποροῦμε νά τούς διαφωτίσουμε, νά τούς μεταπείσουμε. Τό κύριο στήν πολιτική κατάσταση αὐτή τή στιγμή εἶναι νά ξέρεις νά ἐξηγήσεις στίς μάζες τήν ἀλήθεια. Δέν μποροῦμε νά πιστεύουμε ὅτι «στηριζόμαστε» στήν ἐπαναστατική μάζα κτλ., ὡσότου δέν ἐξηγήσουμε στούς στρατιῶτες εἴτε στίς μή συνειδητοποιημένες μάζες τή σημασία τοῦ συνθήματος «κάτω ὁ πόλεμος».

Τί εἶναι τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν; Ἡ ταξική του σημασία βρίσκεται στό ὅτι ἀποτελεῖ ἄμεση ἐξουσία. Δέν ἔχουμε, βέβαια, πλήρη πολιτική ἐλευθερία. Ὅμως, τέτια ἐλευθερία, ὅπως στή Ρωσία, δέν ὑπάρχει σήμερα πουθενά. «Κάτω ὁ πόλεμος» δέν θά πεῖ πέταγμα τῆς ξιφολόγχης. Θά πεῖ πέρασμα τῆς ἐξουσίας σέ ἄλλη τάξη. Τό κέντρο τοῦ βάρους ὅλης τῆς τωρινῆς θέσης μας εἶναι νά ἐξηγοῦμε αὐτό τό πράγμα. Ἡ οὐσία τοῦ μπλανκισμοῦ βρισκόταν στήν προσπάθειά του νά καταλάβει τήν ἐξουσία, στηριζόμενος στή μειοψηφία. Σέ μᾶς τά πράγματα εἶναι τελείως διαφορετικά. Ἐμεῖς εἴμαστε ἀκόμη μειοψηφία, ἔχουμε ἐπίγνωση τῆς ἀνάγκης νά κατακτήσουμε τήν πλειοψηφία. Σέ διάκριση ἀπό τούς ἀναρχικούς, ἐμᾶς μᾶς χρειάζεται τό κράτος γιά τό πέρασμα στό σοσιαλισμό. Ἡ

Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ μᾶς ἔδοσε τό ὑπόδειγμα τοῦ κράτους τύπου Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν—ἄμεση ἐξουσία τῶν ὀργανωμένων καί ἔνοπλων ἐργατῶν—τῆς δικτατορίας τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν. Ὁ ρόλος τῶν Σοβιέτ, ἡ σημασία μιᾶς τέτιας δικτατορίας, εἶναι ἡ ὀργανωμένη βία ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση, ἡ περιφρούρηση τῶν κατακτήσεων τῆς ἐπανάστασης πρός τό συμφέρον τῆς πλειοψηφίας καί μέ στήριγμα τήν πλειοψηφία. Δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει δυαδική ἐξουσία σ'ἕνα κράτος. Τά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν εἶναι ἕνας τύπος κράτους ὅπου δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει ἀστυνομία. Ἐδῶ ὁ λαός αὐτοκυβερνᾶται, ἐδῶ εἶναι ἀδύνατη ἡ ἐπιστροφή στή μοναρχία. Στρατός καί λαός πρέπει νά συγχωνευθοῦν—νά ἡ νίκη τῆς ἐλευθερίας! Ὅλοι πρέπει νά ξέρουν τό χειρισμό τοῦ ὅπλου. Γιά νά διαφυλάξουμε τήν ἐλευθερία εἶναι ἀπαραίτητος ὁ καθολικός ἐξοπλισμός τοῦ λαοῦ—νά ποῦ βρίσκεται ἡ οὐσία τῆς Κομμούνας. Ἐμεῖς δέν εἴμαστε ἀναρχικοί πού ἀρνοῦνται τήν ὀργάνωση τοῦ κράτους, δηλαδή τή βία γενικά καί ἰδιαίτερα τοῦ κράτους τῶν ἴδιων τῶν ὀργανωμένων καί ἔνοπλων ἐργατῶν, τήν ὀργάνωση τοῦ κράτους μέσω τῶν δικῶν τους Σοβιέτ. Ἡ ζωή περιέπλεξε τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς μέ τή δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης. Τό ἑπόμενο σκαλοπάτι εἶναι ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, ὅμως τό προλεταριάτο δέν εἶναι ἀκόμη ἀρκετά ὀργανωμένο καί φωτισμένο, πρέπει νά τό φωτίσουμε. Τέτια Σοβιέτ ἐργατῶν καί ἄλλων βουλευτῶν χρειάζονται σέ ὁλόκληρο τό κράτος, αὐτό ἀπαιτεῖ ἡ ζωή. Ἄλλος δρόμος δέν ὑπάρχει. Αὐτό ἀκριβῶς εἶναι ἡ Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ! Τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν δέν εἶναι ἐπαγγελματική ὀργάνωση, ὅπως τό θέλει ἡ ἀστική τάξη. Ὁ λαός τό βλέπει διαφορετικά καί πιό σωστά: τό βλέπει σάν ἐξουσία. Βλέπει πώς ἡ διέξοδος ἀπό τόν πόλεμο βρίσκεται στή νίκη τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν. Αὐτός εἶναι ἀκριβῶς ὁ τύπος τοῦ κράτους μέ τόν ὁποῖο μποροῦμε νά τραβήξουμε γιά τό σοσιαλισμό. Τό νά καταλάβει τήν ἐξουσία μιά ὁμάδα εἶναι ἀκόμη λίγο. Ἡ ρωσική ἐπανάσταση ἀνέβηκε πιό ψηλά: ἄλλη ἐξουσία ἐκτός ἀπό τό Σοβιέτ δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει, κι'αὐτό φοβᾶται ἡ ἀστική τάξη. Ὅσο δέν θά ἔχουν πάρει τά Σοβιέτ τήν ἐξουσία, ἐμεῖς δέν πρόκειται νά τήν πάρουμε. Τά Σοβιέτ ὅμως πρέπει νά τά σπρώχνει πρός τήν ἐξουσία μιά ζωντανή δύναμη. Διαφορετικά δέν θά βγοῦμε ἀπό τόν πόλεμο πού διεξάγουν οἱ καπιταλιστές, ἐξαπατώντας τό λαό. Ὅλες οἱ χῶρες βρίσκονται στό χεῖλος τῆς καταστροφῆς· αὐτό πρέπει νά τό νιώσουμε· ἄλλη διέξοδος,

ἐκτός ἀπό τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, δέν ὑπάρχει. Ἡ κυβέρνηση πρέπει νά ἀνατραπεῖ, αὐτό ὅμως δέν τό καταλαβαίνουν ὅλοι σωστά. Ὅταν ἡ ἐξουσία τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης στηρίζεται στό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, δέν εἶναι δυνατό νά τήν ἀνατρέψουμε «ἁπλῶς». Μποροῦμε καί πρέπει νά τήν ἀνατρέψουμε, κατακτώντας τήν πλειοψηφία στά Σοβιέτ. Ἤ μπροστά, πρός τήν παντοκρατορία τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, ἤ πίσω, πρός τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο. Ἄλλος δρόμος δέν ὑπάρχει. Ὁ Κάουτσκι ἀρνιόταν τή δυνατότητα ἐπανάστασης σέ καιρό πολέμου. Ἡ ζωή τόν διέψευσε.

Ὅσο γιά τήν κρατικοποίηση τῶν τραπεζῶν καί τόν ἔλεγχό τους, οἰκονομικά αὐτό εἶναι δυνατό, οἰκονομικά αὐτό δέν τό ἐμποδίζει τίποτε, μιά καί ἡ ἐξουσία βρίσκεται στά χέρια τῶν ἐργατῶν. Εἶναι εὐνόητο πώς μέ τέτιες ἀπόψεις γιά τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου, οὔτε λόγος μπορεῖ νά γίνει γιά ἕνωση μέ τούς «ἀμυνίτες».

Γιά τή νέα ὀνομασία τοῦ Κόμματος: ἡ λέξη «σοσιαλδημοκρατία» δέν εἶναι σωστή, εἶναι ἐπιστημονικά λαθεμένη. Ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς τό ἀναγνώρισαν αὐτό πολλές φορές. Ἄν «ἀνέχονταν» αὐτή τή λέξη, ἦταν γιατί ὕστερα ἀπό τό 1871 ὑπῆρχε μιά ἰδιαίτερη κατάσταση: χρειαζόταν μιά *ἀργή* προετοιμασία τῶν λαϊκῶν μαζῶν, ἡ ἐπανάσταση δέν βρισκόταν στήν ἡμερήσια διάταξη. Ἡ δημοκρατία εἶναι ἐπίσης κράτος, ἡ Κομμούνα ὅμως τοῦ Παρισιοῦ εἶχε ἀνεβεῖ ἤδη πιό ψηλά. Καί τώρα μπροστά σέ ὅλο τόν κόσμο μπαίνει πρακτικά τό ζήτημα τοῦ περάσματος στό σοσιαλισμό. Ὁ σοσιαλδημοκράτης Πλεχάνοφ καί οἱ ἄλλοι σοσιαλσωβινιστές σέ ὅλο τόν κόσμο πρόδοσαν τό σοσιαλισμό. Ἐμεῖς πρέπει νά ὀνομαστοῦμε «Κομμουνιστικό κόμμα».

2

ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

Οἱ παλιοί, ἀπό παράδοση τύποι (δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς) δέν ἀντιστοιχοῦν πιά στίς συνθῆκες πού ἄλλαξαν. Ἡ ἐπαναστατική-δημοκρατική δικτατορία πραγματοποιήθηκε, ὄχι ὅμως στή μορφή πού χαράξαμε: περιπλεγμένη μέ τή δικτατορία τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἀστικῆς τάξης. Ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος μπέρδεψε ὅλα τά χαρτιά — τούς ἀγγλογάλλους καπιταλιστές φανατικούς ἀντιπάλους τῆς ἐπανάστασης τούς

μετάτρεψε σέ συνεργούς τῆς ἐπανάστασης γιά τή νίκη (τό ἴδιο καί τίς κορυφές τοῦ Σώματος ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ καί τῆς ἀντεπαναστατικῆς ἀστικῆς τάξης).

Αὐτή ἡ σπάνια στήν ἱστορία συγκυρία καί προκάλεσε τή διπλή δικτατορία: τή δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης καί τή δικτατορία τῆς ἐπαναστατικῆς δημοκρατίας. Καμιά φορά ὁ λαός δέν ἔφτανε τήν ἀστική τάξη ἀπό ἄποψη ὀργάνωσης· στή Ρωσία ὁ λαός δημιούργησε τή δική του ὀργανωμένη ἐξουσία, ἐνῶ ταυτόχρονα δέν πέτυχε πολιτική ἀνεξαρτησία. 'Από δῶ προέκυψε ἡ δυαδική ἐξουσία, ἡ ἀσυνείδητα-εὐκολόπιστη στάση τῆς μικροαστικῆς πλειοψηφίας τῆς μάζας τῶν στρατιωτῶν καί ἑνός μέρους τῶν ἐργατῶν πρός τήν Προσωρινή κυβέρνηση, ἡ ἐθελοντική ὑποταγή τῆς ἐπαναστατικῆς δημοκρατίας στή δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης. 'Η ἰδιομορφία τῆς στιγμῆς συνίσταται στό γεγονός ὅτι ἡ ἔλλειψη συνείδησης στίς μάζες ἐμποδίζει τή δημιουργία σταθερῆς καί συνειδητῆς πλειοψηφίας μέ τό μέρος τῆς προλεταριακῆς πολιτικῆς (ὅλες οἱ ἄλλες πολιτικές κατευθύνσεις πέρασαν ὁλοκληρωτικά στίς θέσεις τῆς μικροαστικῆς τάξης). 'Η ἐπαναστατική δημοκρατία εἶναι μιά συγκέντρωση τῶν πιό ἀνομοιογενῶν (ἀπό τήν ταξική τους *θέση* καί τά *συμφέροντα,* πού δέν εἶναι ἐντελῶς τό ἴδιο!) στοιχείων, τά ὁποῖα διαφοροποιήθηκαν: στό χωριό—στούς εὔπορους ἀγρότες, πού κατοχυρώθηκαν μέ τό νόμο τῆς 9 τοῦ Νοέμβρη, καί στούς φτωχούς ἀγρότες πού ἔχουν ἕνα ἄλογο ἤ δέν ἔχουν καθόλου· στήν πόλη—στά στρώματα πού συγγενεύουν μέ τήν ἐργατική τάξη καί τούς μικροϊδιοκτῆτες, ὁ χωρισμός τῶν προλετάριων καί *μισο*προλετάριων ἀπό τή μικροαστική τάξη εἶναι ἀναπόφευκτος, ὅμως εἶναι ἐνδεχόμενο ἡ συσπείρωση τῶν ἀτομικιστικῶν στοιχείων τοῦ ἐπαναστατικοῦ συνασπισμοῦ νά φτάσει μέχρι τό σημεῖο νά ἀποδειχτεῖ πιό δυνατός ἀπό τήν ὀργάνωση τῶν μαζῶν γύρω ἀπό τά προλεταριακά συνθήματα. Γι'αὐτό δέν ἀποκλείεται ἡ ἐξουσία νά μείνει στά χέρια τῆς ἀστικῆς τάξης καί τό πέρασμα τῆς ἐξουσίας στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί τῶν στρατιωτῶν βουλευτῶν νά μή γίνει. Συμπέρασμα: μπροστά μας μπαίνει τό καθῆκον: ὄχι ἀνατροπή τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης πού τήν κρατάει ἡ *ἐμπιστοσύνη* τῶν μικροαστικῶν καί ἑνός μέρους τῶν ἀγροτικῶν μαζῶν, ἀλλά ἡ προσεκτική ἐξήγηση τῶν καθηκόντων καί ἡ ὀργάνωση.

2

ΤΕΛΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΣΤΙΓΜΗ. 14 (27) ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ

῾Η ἀνταλλαγή γνωμῶν ἔδειξε ἔλλειψη ὁμοφωνίας. Δέν μπορῶ νά ἀπαντήσω σέ ὅλες τίς ἐρωτήσεις.

Γιά τόν παλιό μπολσεβικισμό. ῾Ο Καλίνιν ὑπεράσπισε τόν παλιό μπολσεβικισμό. ῾Ο ἴδιος ὅμως κατέληξε στό συμπέρασμα πώς ἡ τωρινή μας τακτική εἶναι σωστή. Μιά ἄλλη γνώμη εἶναι ὅτι περισσότερο ἀπό ὅλα ἐκδηλώθηκε παρέκκλιση πρός τήν τακτική τῶν μικροαστῶν.

Παμπάλαια ἔκφραση: νά φέρουμε τήν ἐπανάσταση ὥς τό τέλος· ἀλλά ποιά ἐπανάσταση; ῾Η ἀντικειμενική κατάσταση τοῦ 1905 ἦταν αὐτή: τό προλεταριάτο καί ἡ ἀγροτιά ἦταν τό μοναδικό ἐπαναστατικό στοιχεῖο, ἐνῶ οἱ καντέτοι ἦταν ὑπέρ τῆς μοναρχίας. Τώρα ἀμυνιτισμός σημαίνει πέρασμα τῶν ἀγροτῶν στή μικροαστική τακτική. Στίς συνθῆκες αὐτές δέν ἔχει νόημα νά ὁδηγήσουμε τήν ἐπανάσταση ὥς τό τέλος. ῾Η ἐπανάσταση ἔχει ἑνώσει στόν ἀμυνιτισμό τά μικροαστικά καί τά ἄλλα ἐπαναστατικά στοιχεῖα.

Τό μέλλον τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς; ῾Η μικροαστική ἀγροτιά πού ἀκολουθεῖ τήν ἀμυνίτικη ἄποψη μπορεῖ νά ταχθεῖ ὑπέρ τῆς μοναρχίας.

᾽Από τή γραμμή τοῦ μπολσεβικισμοῦ ἀπορέει μιά νέα γραμμή. Οἱ μικροαστοί καί οἱ μεγαλοαστοί ἑνώθηκαν. ᾽Εμεῖς παίρνουμε σάν ἀφετηρία τή διαφορά τῶν συμφερόντων τῶν τάξεων. Οἱ ἀγρότες-ἐργάτες γῆς πρέπει νά εἶναι ἐνάντια στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο. Οἱ ἀγρότες-ἰδιοκτῆτες ὑπέρ τοῦ ἀμυνιτισμοῦ.

῾Ο ἀμυνιτισμός ἔδειξε ὅτι ἡ μικροαστική μάζα ἀπομακρύνθηκε ἀπό τήν ἐργατική τάξη καί πέρασε μέ τό μέρος τῶν μεγαλοαστῶν. Στό φτωχό ἀγρότη πού ζεῖ ἐνμέρει ἀπό τή δουλιά στίς πόλεις δέν χρειάζεται αὐτός ὁ πόλεμος. ῾Η τάξη αὐτή δέν μπορεῖ παρά νά εἶναι ἐχθρός τοῦ πολέμου.

῾Ο παλιός μπολσεβικισμός πρέπει νά ἐγκαταλειφθεῖ. Εἶναι ἀπαραίτητο τό ξεχώρισμα τῆς γραμμῆς τῶν μικροαστῶν καί τοῦ μισθωτοῦ προλεταριάτου. Οἱ φράσεις γιά ἐπαναστατικό λαό ταιριάζουν στόν Κέρενσκι καί ὄχι στό ἐπαναστατικό προλετα-

ριάτο. Τό νά εἶσαι ἐπαναστάτης, ἔστω καί δημοκράτης, ὅταν ὁ Νικόλαος ἔχει διωχτεῖ, δέν εἶναι καί μεγάλο κατόρθωμα. Ἡ ἐπαναστατική δημοκρατία δέν ἀξίζει τίποτε· εἶναι ἁπλῶς φράση. Αὐτή δέν ἀποκαλύπτει, ἀλλά καλύπτει τίς ἀντιθέσεις τῶν ταξικῶν συμφερόντων. Ὁ μπολσεβίκος πρέπει νά ἀνοίγει τά μάτια τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν σχετικά μέ τήν ὕπαρξη αὐτῶν τῶν ἀντιθέσεων καί ὄχι νά τίς σκεπάζει. Ἄν ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος πλήξει οἰκονομικά τό προλεταριάτο καί τήν ἀγροτιά, τότε οἱ τάξεις αὐτές πρέπει νά ἐξεγερθοῦν ἐνάντια σ'αὐτό τόν πόλεμο.

Ἡ ὀργάνωση ἑνός δικτύου Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν—νά τό καθῆκον τῆς ἡμέρας. Ὅλη ἡ Ρωσία καλύπτεται ἤδη ἀπό ἕνα δίκτυο ὀργάνων τοπικῆς αὐτοδιοίκησης. Ἡ κομμούνα μπορεῖ νά ὑπάρχει καί μέ τή μορφή ὀργάνων αὐτοδιοίκησης. Ἡ κατάργηση τῆς ἀστυνομίας, τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ καί ὁ καθολικός ἐξοπλισμός, ὅλα αὐτά μποροῦν νά πραγματοποιηθοῦν μέ τήν τοπική αὐτοδιοίκηση. Ἀνάφερα τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν μόνο καί μόνο γιατί αὐτό ἤδη ὑπάρχει.

Λένε ὅτι πρέπει «νά ἀπασχολήσουμε» τό προλεταριάτο. Μ'αὐτό ἀσχολεῖται ὁ Τσχεΐτζε, ἡ Προσωρινή κυβέρνηση καί ἄλλοι, λέγοντας ἠχηρά λόγια γιά ἐπαναστατική δημοκρατία. Ὁ μπολσεβίκος πρέπει νά κάνει τό διαχωρισμό: προλεταριάτο καί μικροαστοί, καί τά λόγια: «ἐπαναστατική δημοκρατία» καί «ἐπαναστατικός λαός» νά τά χαρίσει στόν Κέρενσκι. Ἡ δημοκρατία στή Ρωσία εἶναι ἰμπεριαλιστική. Λένε πώς περιορίζουμε τή δουλιά μας σέ ἐκπολιτιστική δουλιά. Αὐτό δέν εἶναι σωστό. Νά παίρνεις ἀποφάσεις γιά Συντακτική Συνέλευση κτλ., αὐτό θά πεῖ «ν'ἀπασχολήσεις» τό προλεταριάτο.

Καθεαυτό δουλιά εἶναι: ἡ πραγματοποίηση τῆς κατάργησης τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ, τῆς ὑπαλληλίας καί τῆς ἀστυνομίας καί ὁ καθολικός ἐξοπλισμός.

Ἡ Συντακτική Συνέλευση δέν θά στραγγαλίσει τήν ἐπανάσταση, ἐπειδή γι'αὐτή δέν ἀκούγεται τώρα τίποτε καί κανένας δέν σκοπεύει νά τή συγκαλέσει. Μόνο ἐσέροι μποροῦν «νά ἀπαιτοῦν» τή σύγκλησή της.

Ὁ πόλεμος εἶναι παγκόσμιος. Ὁ πόλεμος διεξάγεται ἀπό ὁρισμένες τάξεις καί τόν γέννησε τό τραπεζικό κεφάλαιο. Μποροῦμε νά τόν σταματήσουμε μέ τό πέρασμα τῆς ἐξουσίας σέ ἄλλη τάξη. Ἡ εἰρήνη μέ διατήρηση τῆς ἐξουσίας ἀπό τίς κυρίαρχες τάξεις δέν μπορεῖ ν'ἀλλάξει τίποτε.

Στό προλεταριάτο πρέπει νά ὑποδείχνουμε πῶς νά προωθεῖ τήν ἐπανάσταση μέ συγκεκριμένα μέτρα. Προωθῶ τήν ἐπανάσταση σημαίνει πραγματοποιῶ αὐτόβουλα τήν αὐτοδιοίκηση. Ἡ ἀνάπτυξη τῆς δημοκρατίας δέν ἐμποδίζει τήν αὐτοδιοίκηση, πραγματοποιεῖ τά καθήκοντά μας. Στόν πόλεμο μπορεῖ νά μπεῖ τέρμα μόνο μέ τό πέρασμα τῆς ἐξουσίας σέ μιά ἄλλη τάξη, καί σ᾽αὐτό ἡ Ρωσία πλησίασε πιό πολύ ἀπ᾽ὅλους τούς ἄλλους, καί σέ καμιά περίπτωση μέ ἀνακωχή τῶν καπιταλιστῶν ὅλων τῶν χωρῶν πάνω στή βάση τῆς ἀνταλλαγῆς στραγγαλισμένων λαῶν. Ἡ κομμούνα ταιριάζει ὁλοκληρωτικά στήν ἀγροτιά. Κομμούνα σημαίνει πλήρη αὐτοδιοίκηση, ἔλλειψη καθελογῆς ἐπιτήρησης ἀπ᾽τά πάνω. Τά $^{9}/_{10}$ τῆς ἀγροτιᾶς θά τό δεχτοῦν αὐτό.

Ἡ ἀστική τάξη μπορεῖ νά συμβιβαστεῖ μέ τήν ἐθνικοποίηση τῆς γῆς, ἄν οἱ ἀγρότες πάρουν τή γῆ. Ἐμεῖς, σάν Κόμμα προλεταριακό, πρέπει νά ποῦμε πώς μόνη ἡ γῆ δέν μπορεῖ νά μᾶς θρέψει. Γιά τήν καλλιέργειά της θά χρειαστεῖ, συνεπῶς, νά ὀργανώσουμε κομμούνα. Ἐμεῖς πρέπει νά εἴμαστε συγκεντρωτιστές, ὑπάρχουν ὅμως στιγμές πού τό καθῆκον αὐτό μετατοπίζεται στίς ἐπαρχίες, ἐμεῖς πρέπει νά ἐπιτρέπουμε τό μέγιστο ὅριο τοπικῆς πρωτοβουλίας. Οἱ καντέτοι ἐνεργοῦν κιόλας σάν γραφειοκράτες. Λένε στήν ἀγροτιά: «περίμενε τή Συντακτική Συνέλευση». Μόνο τό Κόμμα μας ρίχνει συνθήματα πού πραγματικά προωθοῦν τήν ἐπανάσταση. Τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν ἔχουν ὅλη τή δυνατότητα νά ἱδρύσουν στήν ὕπαιθρο κομμοῦνες. Τό ἐρώτημα εἶναι, ἄν διαθέτει τό προλεταριάτο ἀρκετή ὀργανωτικότητα, αὐτό ὅμως δέν μπορεῖ κανείς νά τό ὑπολογίσει ἀπό πρίν, πρέπει νά τό μάθει στήν πράξη.

Ὁ τροτσκισμός λέει: «δίχως τσάρο, καί κυβέρνηση ἐργατική». Αὐτό εἶναι λαθεμένο. Οἱ μικροαστοί ὑπάρχουν, δέν μπορεῖς νά μή τούς ὑπολογίζεις. Ἀποτελοῦνται ὅμως ἀπό δυό τμήματα. Τό φτωχό τμῆμα του πάει μέ τήν ἐργατική τάξη.

Πόλεμος. Τερματισμός τοῦ πολέμου πασιφιστικά εἶναι οὐτοπία. Ὁ πόλεμος μπορεῖ νά τελειώσει μέ ἰμπεριαλιστική εἰρήνη. Δέν εἶναι αὐτή ἡ εἰρήνη πού θέλουν οἱ μάζες. Ὁ πόλεμος εἶναι συνέχιση τῆς πολιτικῆς μιᾶς τάξης· νά μεταβάλεις τό χαρακτήρα τοῦ πολέμου θά πεῖ νά ἀνατρέψεις τήν τάξη πού βρίσκεται στήν ἐξουσία.

Ἡ ὀνομασία τοῦ κόμματος: κομμουνιστικό εἶναι θεωρητικά σωστή. Οἱ ἀριστεροί σοσιαλιστές τῶν ἄλλων χωρῶν εἶναι πολύ ἀδύνατοι. Ἐμεῖς πρέπει νά πάρουμε τήν πρωτοβουλία.

3

ΔΥΟ ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΕΣ ΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΑΣΗ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ 15 (28) ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ

1

Ὕστερα ἀπό τή χθεσινή συζήτηση μπορῶ νά περιοριστῶ σέ σύντομες παρατηρήσεις. Ἡ ἀπόφαση δείχνει ποῦ βρίσκεται ἡ διέξοδος. Ἡ κατάσταση καθορίζεται ὄχι μόνο ἀπό τήν ἀντιπροσώπευση ὁρισμένων τάξεων στήν Προσωρινή κυβέρνηση, ἀλλά καί ἀπό τό γεγονός ὅτι ἡ κυβέρνηση αὐτή στηρίζεται στό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν. Τό συμπέρασμα πού βγαίνει ἀπό δῶ δέν εἶναι ὅτι πρέπει νά ἐνδόσουμε σ'αὐτούς τούς μικροαστούς, ἀλλά ὅτι πρέπει νά σχηματίσουμε χωριστές ὁμάδες, ὄχι γιά νά ἀποχωριστοῦμε ἀπό τούς μικροαστούς, ἀλλά γιά νά τούς σπρώχνουμε πρός τά μπρός. Ἡ κατάληψη ὅλης τῆς γῆς εἶναι κίνηση πρός τά μπρός τοῦ ἐπαναστατικοῦ λαοῦ. Ἡ ἀντικατάσταση τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ μέ τήν πολιτοφυλακή εἶναι κίνηση πρός τά μπρός.

2

Ὁ σ. Κάμενεφ μεταπηδᾶ στήν πολιτική τοῦ Τσχεΐτζε καί τοῦ Στεκλόφ. Κανένας βέβαια δέν πρόκειται νά πεῖ ὅτι ἡ Προσωρινή κυβέρνηση καθυστερεῖ τή σύγκληση τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης, ἄν δέν τό ποῦμε ἐμεῖς. Τόν πόλεμο θέλουν νά τόν διεξάγουν ὅλοι. Πρόκειται γιά ὀργάνωση ἀντεπανάστασης. Ὁ ἔλεγχος σέ ἐπαναστατικούς καιρούς εἶναι ἀπάτη. Οἱ ἐκλογές θά μποροῦσαν νά ὁριστοῦν μέσα σέ τρεῖς μέρες. Μέ τήν ἀπαρίθμηση τῶν «ἁμαρτημάτων» δίνουμε ἀκριβῆ στοιχεῖα γιά ζύμωση. Δέν ὑπάρχει δυνατότητα ἀναζήτησης τῆς ἀλήθειας στήν Ἐπιτροπή ἐπαφῆς. Δέν μπορεῖς νά ἐλέγχεις, δίχως νά ἔχεις τήν ἐξουσία. Τό νά ἐλέγχεις μέ ἀποφάσεις κτλ. εἶναι ἡ πιό καθαρή ἀνοησία. Ὁ ἔλεγχος εἶναι βαθμιαία διάλυση τῆς μικροαστικῆς αὐταπάτης, θολούρα.

4

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΑΣΗ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

᾿Αναγνωρίζοντας:

1) ὅτι ἡ Προσωρινή κυβέρνηση ὡς πρός τόν ταξικό της χαρακτήρα εἶναι ὄργανο τῆς κυριαρχίας τῶν τσιφλικάδων καί τῆς ἀστικῆς τάξης·

2) ὅτι ἡ κυβέρνηση αὐτή καί οἱ τάξεις πού ἐκπροσωπεῖ συνδέονται ἀδιάρηκτα, οἰκονομικά καί πολιτικά, μέ τό ρωσικό καί ἀγγλογαλλικό ἰμπεριαλισμό·

3) ὅτι ἀκόμη καί τό πρόγραμμα πού ἐξάγγειλε τό πραγματοποιεῖ μόνο μερικά καί μόνο κάτω ἀπό τήν πίεση τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου καί, ἐνμέρει, τῶν μικροαστῶν·

4) ὅτι οἱ δυνάμεις τῆς ἀστικῆς καί τσιφλικάδικης ἀντεπανάστασης πού ὀργανώνονται ἄρχισαν ἤδη, καλυπτόμενες πίσω ἀπό τή σημαία τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης καί μέ τήν ὁλοφάνερη ἀνοχή της, τήν ἐπίθεση ἐνάντια στήν ἐπαναστατική δημοκρατία·

5) ὅτι ἡ Προσωρινή κυβέρνηση καθυστερεῖ τήν προκήρυξη ἐκλογῶν Συντακτικῆς Συνέλευσης, ἐμποδίζει τό γενικό ἐξοπλισμό τοῦ λαοῦ, ἀντιδρᾶ στό πέρασμα ὅλης τῆς γῆς στά χέρια τοῦ λαοῦ, ἐπιβάλλοντάς του ἕναν τσιφλικάδικο τρόπο λύσης τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος, φρενάρει τήν ἐφαρμογή τοῦ ὀχτάωρου, ἀνέχεται τήν ἀντεπαναστατική ζύμωση (τοῦ Γκουτσκόφ καί Σίας) στό στρατό, ὀργανώνει τά ἀνώτερα στελέχη τοῦ στρατοῦ ἐνάντια στούς στρατιῶτες κτλ.·

6) ὅτι ταυτόχρονα ἡ κυβέρνηση αὐτή στηρίζεται τούτη τή στιγμή στήν ἐμπιστοσύνη καί, ὥς ἕνα βαθμό, στήν ἄμεση συμφωνία μέ τό Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, πού συγκεντρώνει σήμερα τήν ἀναμφισβήτητη πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν καί τῶν στρατιωτῶν, δηλαδή τῆς ἀγροτιᾶς·

7) ὅτι κάθε βῆμα τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης τόσο στόν τομέα τῆς ἐξωτερικῆς, ὅσο καί τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς θά ἀνοίγει τά μάτια ὄχι μόνο τῶν προλετάριων τῆς πόλης καί τοῦ

χωριοῦ καί τῶν μισοπρολετάριων, ἀλλά καί τῶν πλατιῶν στρωμάτων τῶν μικροαστῶν γιά τόν ἀληθινό χαρακτήρα αὐτῆς τῆς κυβέρνησης,—

ἡ συνδιάσκεψη ἀποφασίζει ὅτι:

1) γιά τό πέρασμα ὅλης τῆς κρατικῆς ἐξουσίας στά χέρια τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, ἤ ἄλλων ὀργάνων πού νά ἐκφράζουν ἄμεσα τή θέληση τοῦ λαοῦ εἶναι ἀπαραίτητη μιά μακρόχρονη δουλιά γιά τό φώτισμα τῆς ταξικῆς προλεταριακῆς συνείδησης καί συσπείρωση τῶν προλετάριων τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ ἐνάντια στίς ταλαντεύσεις τῶν μικροαστῶν, γιατί μονάχα μιά τέτια δουλιά ἀποτελεῖ πραγματική ἐγγύηση γιά τήν πετυχημένη κίνηση πρός τά μπρός ὁλόκληρου τοῦ ἐπαναστατικοῦ λαοῦ·

2) ὅτι γιά μιά τέτια δράση χρειάζεται ὁλόπλευρη δουλιά μέσα στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τους, στερέωση τῆς δύναμής τους, συσπείρωση μέσα σ'αὐτά τῶν προλεταριακῶν διεθνιστικῶν ὁμάδων τοῦ Κόμματός μας·

3) ἐντατική ὀργάνωση τῶν δικῶν μας σοσιαλδημοκρατικῶν δυνάμεων, ἔτσι πού ἡ νέα ἄνοδος τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος νά συντελεστεῖ κάτω ἀπό τή σημαία τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας.

5

ΔΥΟ ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΕΣ ΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ 22 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ (5 ΤΟΥ ΜΑΗ)

1

Μιά καί ἔχουμε ἐκλογές μέ ἀναλογική, τί χρειάζεται τότε ὁ συνασπισμός· ἡ μειοψηφία εἶναι ἐξασφαλισμένη. Διαφωνῶ ριζικά μέ τόν σ. Καλίνιν, γιατί συνασπισμός μέ τούς μικροαστούς, μέ τούς σωβινιστές, εἶναι ἀδιανόητος. Καί ἡ παραμικρή σκέψη γιά συνασπισμό μέ τούς μικροαστούς πού τούς ὑποστηρίζουν οἱ καπιταλιστές εἶναι προδοσία τοῦ σοσιαλισμοῦ. Μέ ποιούς θά συνασπιστοῦμε, μέ τούς ἐκδότες τῆς «Ἰντερνατσιονάλ»[126]; Μά ἡ ἐφημερίδα αὐτή δέν ἔχει ἐκδοθεῖ, συνεπῶς, δέν τούς ξέρουμε. Ὁ Τσχεΐτζε εἶναι ἡ χειρότερη μορφή καμουφλαρίσματος τοῦ ἀμυντισμοῦ. Ὁ Τρότσκι, ἐκδίδοντας ἐφημερίδα στό Παρίσι, δέν ξεκαθάρισε, ἄν εἶναι ὑπέρ ἤ κατά τοῦ Τσχεΐτζε. Ἐμεῖς πάντοτε μιλούσαμε ἐνάντια στόν Τσχεΐτζε, ἐπειδή αὐτός εἶναι ἕνα ἔντεχνο καμουφλάρισμα τοῦ σωβινισμοῦ. Ὁ Τρότσκι δέν ξεκαθάρισε τή θέση του ἐντελῶς. Ἀπό ποῦ λοιπόν ξέρουμε πώς καί ὁ Λάριν (ὁ ἐκδότης τῆς «Ἰντερνατσιονάλ») δέν ἀκολουθεῖ τήν ἴδια τακτική;

Ἐμεῖς πρέπει νά ἐμφανιστοῦμε μέ συγκεκριμένο πρόγραμμα. Σήμερα παλεύουν τρία κόμματα: τό πρῶτο εἶναι τό κόμμα τῶν ληστῶν, τῶν δολοφόνων· τό δεύτερο ἀποτελεῖται ἀπό ἐκείνους πού σκεπάζουν αὐτούς τούς ληστές μέ ὡραῖα λόγια καί, τέλος, τό τρίτο κόμμα ἀποτελεῖται ἀπό ἐκείνους πού λένε: καμιά ὑποστήριξη στούς ληστές, ἐξήγηση ὅλων τῶν λαθῶν, μαζί καί τῶν λαθῶν τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν.

Τό σφάλμα τῶν Σοβιέτ δέν εἶναι ὅτι δέν πῆραν τήν ἐξουσία, ἀλλά ὅτι διδάσκουν στό λαό ἄσχημα πράγματα, φωνάζουν γιά νίκη ἐνάντια στήν κυβέρνηση.

2

Εἶμαι κατηγορηματικά ὑπέρ τῆς ἄποψης νά βάζουμε στά ψηφοδέλτια τῶν ὑποψηφίων μας μενσεβίκους πού ξεκόβουν ἀπό τό σωβινισμό. Αὐτό δέν εἶναι συνασπισμός. Κομματικά ἡ Ρωσία εἶναι ὀργανωμένη περίφημα. Σχετικά μέ τό πρόγραμμα: τό ζήτημα τῆς ἀμειβόμενης πολιτοφυλακῆς, τό ζήτημα τοῦ ἐπισιτισμοῦ, τό ζήτημα τῆς φορολογίας—αὐτά τά ζητήματα εἶναι σπουδαῖα.

6

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Τό πρόγραμμα γιά τίς δημοτικές ἐκλογές δέν μπορεῖ μέ κανένα τρόπο νά περιορίζεται, ἰδιαίτερα στή σημερινή ἐπαναστατική περίοδο, μόνο στά δημοτικά ζητήματα.

Πρέπει νά περιέχει ἐπίσης καί συγκεκριμένη ἀπάντηση σέ ὅλα τά θεμελιακά ζητήματα τῆς σύγχρονης πολιτικῆς, ἰδιαίτερα στά ζητήματα τοῦ πολέμου καί τῶν καθηκόντων τοῦ προλεταριάτου σέ σχέση μέ τήν κεντρική ἐξουσία.

Καί στά δημοτικά ζητήματα, ὅπως τῆς πολιτοφυλακῆς, τοῦ ἐπισιτισμοῦ, τῆς κατοικίας καί τῆς φορολογίας, δέν μποροῦμε νά περιμένουμε τή συγκατάθεση τῶν μικροαστικῶν κομμάτων γιά τή λήψη τῶν ἐπαναστατικῶν μέτρων πού εἶναι ἀπαραίτητα γιά τήν πάλη ἐνάντια στόν πόλεμο καί τίς συνέπειές του.

Γιά ὅλους αὐτούς τούς λόγους εἶναι ἀπαραίτητο νά κατεβοῦμε στίς ἐκλογές δίχως συνασπισμούς, κάτω ἀπό τή σημαία τοῦ προγράμματος ἀρχῶν τοῦ προλεταριακοῦ κόμματος, ἐξηγώντας στό λαό τή ριζική διαφορά τῶν τριῶν κυριότερων ὁμάδων κομμάτων: 1) καντέτοι καί δεξιότεροι ἀπό αὐτούς· 2) κόμματα τῶν μικροαστῶν (ναρόντνικοι) καί μιᾶς μερίδας ἐργατῶν, πού ὑπόκυψαν στήν ἐπιροή τῆς ἀστικῆς τάξης (μενσεβίκοι-ἀμυνίτες) καί 3) κόμμα τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου (μπολσεβίκοι).

Οἱ τεχνικοί ὅροι τῶν ἐκλογῶν, πού γίνονται μέ τό σύστημα τῆς ἀναλογικῆς ἀντιπροσώπευσης, κάνουν τούς συνασπισμούς τεχνικά περιττούς.

Καλό εἶναι νά ἐνισχύουμε μέ κάθε τρόπο τήν προσέγγιση καί τήν ἀμοιβαία γνωριμία μέ βάση τήν πρακτική δουλιά μέ τούς μενσεβίκους πού ξεκόβουν στήν πράξη ἀπό τόν ἐπαναστατικό ἀμυνιτισμό καί τήν ὑποστήριξη τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης.

Μέ τέτιους συντρόφους ἐπιτρέπεται νά καταρτίζουμε κοινά ψηφοδέλτια, μέ τόν ὅρο ὅτι θά ὑπάρχει ἡ ἀναγκαία ὁμοφωνία στό βασικό. Εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐπεξεργαστοῦμε καί νά προτείνουμε ἕνα συγκεκριμένο δημοτικό πρόγραμμα, ἰδιαίτερα πάνω στό ζήτημα τῆς προλεταριακῆς πολιτοφυλακῆς, πού θά πληρώνεται ἀπό τούς καπιταλιστές.

7

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΑΣΗ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΩΝ-ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΩΝ, ΤΩΝ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΩΝ (ΜΕΝΣΕΒΙΚΩΝ), ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟ ΚΟΜΜΑ ΤΩΝ ΛΕΓΟΜΕΝΩΝ «ΕΞΩ ΑΠΟ ΦΡΑΞΙΕΣ» ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΤΑ ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΣΥΓΓΕΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ

Παίρνοντας ὑπόψη:

1) ὅτι τά Κόμματα τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν, τῶν σοσιαλδημοκρατῶν μενσεβίκων κτλ. πέρασαν, στήν τεράστια πλειοψηφία τῶν περιπτώσεων, στή θέση τοῦ «ἐπαναστατικοῦ ἀμυνιτισμοῦ» καί τῆς ψήφισης τοῦ δανείου, δηλαδή τῆς ἔμπρακτης ὑποστήριξης τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου πού διεξάγει ἡ ἰμπεριαλιστική κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν: Γκουτσκόφ, Λβόφ καί Σία· 2) ὅτι τά Κόμματα αὐτά *ὑποστηρίζουν* τήν Προσωρινή κυβέρνηση πού ἐκπροσωπεῖ τά συμφέροντα τοῦ κεφαλαίου καί ἔχει πάρει ἀντεπαναστατική θέση ὄχι μόνο στήν ἐξωτερική πολιτική, ἀλλά καί στήν ἐσωτερική· 3) ὅτι τά Κόμματα αὐτά ἀφέθηκαν νά ἐξαπατηθοῦν ἀπό τούς καπιταλιστές καί, μέ τή σειρά τους, ἐξαπατοῦν τό λαό μέ τήν ἀπατηλή ἐλπίδα ὅτι, τάχα, καί χωρίς νά ἔχει κανείς στά χέρια του τήν κρατική ἐξουσία, εἶναι δυνατό μέ «ἀπαιτήσεις» πρός τήν Προσωρινή κυβέρνηση, μέ τόν «ἔλεγχο» πάνω σ'αὐτή κτλ. ν'ἀλλάξει τήν ταξική φύση αὐτῆς τῆς κυβέρνησης τῶν καπιταλιστῶν καί νά τήν ἀποτραβήξει ἀπό τήν ἰμπεριαλιστική πολιτική πού τή στιγμή αὐτή εἶναι ἀπαραίτητη γιά τούς καπιταλιστές, καί ἀπό τίς ἀντεπαναστατικές ἀπόπειρες ἐνάντια στήν ἐλευθερία· 4) ὅτι ἡ συσκότιση τῆς ταξικῆς συνείδησης τῶν προλετάριων καί τῶν μισοπρολετάριων πού ἀπορέει ἀπό δῶ καί πού ἐνισχύεται ἀπό τά παραπάνω κόμματα, εἶναι — πάνω στή βάση τῆς εὔπιστης γενικά καί μή συνειδητῆς στάσης τῶν μαζῶν ἀπέναντι στούς καπιταλιστές, πού ἐνεργοῦν σήμερα κυρίως μέ τήν ἀπάτη καί τήν κολακεία — ἡ κύρια αἰτία τῆς στασιμότητας τῆς ἐπανάστασης

καί τῆς πιθανῆς ἥττας της ἀπό τίς δυνάμεις τῆς τσιφλικάδικης καί ἀστικῆς ἀντεπανάστασης—ἡ συνδιάσκεψη ἀποφασίζει:

1) θεωρεῖ τήν ψήφιση τοῦ δανείου, ὅπως καί γενικά τήν ὑπεράσπιση τῆς ἄποψης τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀμυντισμοῦ, σάν πλήρη καί ἀναμφισβήτητη προδοσία τοῦ σοσιαλισμοῦ, τοῦ προλεταριακοῦ ταξικοῦ ἀγώνα καί τῶν ἀρχῶν τοῦ διεθνισμοῦ, δηλαδή τῆς ἀδελφικῆς συμμαχίας τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν ἐνάντια στούς καπιταλιστές ὅλων τῶν χωρῶν·

2) θεωρεῖ τά παραπάνω κόμματα φορεῖς τῶν συμφερόντων καί τῶν ἀπόψεων τῶν μικροαστῶν καί διαφθορεῖς τοῦ προλεταριάτου μέ τήν ἀστική ἐπιροή·

3) θεωρεῖ τήν ἕνωση μέ τά κόμματα, σάν σύνολα, πού ἐφαρμόζουν πολιτική ὑποστήριξης τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης, τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀμυντισμοῦ κτλ. ἐντελῶς ἀδύνατη, ἐπειδή τά κόμματα αὐτά πέρασαν ἀπό τήν προλεταριακή ταξική θέση στή μικροαστική·

4) ἀπέναντι στίς ξεχωριστές τοπικές ὁμάδες τῶν ἐργατῶν, πού πρόσκεινται στούς μενσεβίκους κτλ., ἀλλά ἐπιδιώκουν νά ὑπερασπίσουν τίς θέσεις τοῦ διεθνισμοῦ ἐνάντια στόν «ἐπαναστατικό ἀμυντισμό», ἐνάντια στήν ψήφιση τοῦ δανείου κτλ., ἡ πολιτική τοῦ Κόμματός μας πρέπει νά εἶναι: ὑποστήριξη τέτιων ἐργατῶν καί ὁμάδων, προσέγγιση μ᾿αὐτούς, ὑποστήριξη τῆς ἕνωσης μαζί τους πάνω στή βάση τῆς πολιτικῆς ρήξης μέ τή μικροαστική προδοσία τοῦ σοσιαλισμοῦ.

8

ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ
22 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ (5 ΤΟΥ ΜΑΗ)

Τήν ἀπόφαση γιά τόν πόλεμο τήν ἐπεξεργάστηκε ἡ Ἐπιτροπή, ὅμως ὁλοκληρωτικά δέν δουλεύτηκε. Ἡ ἀπόφαση αὐτή ἐπεξεργασμένη πλήρως, νομίζω ὅτι θά προταθεῖ στή γενική κομματική συνδιάσκεψη, τώρα ὅμως προτείνω νά διαβάσουμε τήν ἀπόφαση στή μορφή πού ὑπάρχει.

Ἡ ἀπόφαση ἀποτελεῖται ἀπό τρία τμήματα: 1) οἱ ἀντικειμενικές αἰτίες τοῦ πολέμου, 2) ὁ ἐπαναστατικός ἀμυνιτισμός καί 3) πῶς νά βάλουμε τέρμα στόν πόλεμο.

9

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ[127]

Ι

Ὁ σημερινός πόλεμος εἶναι ἰμπεριαλιστικός ἀπό τήν πλευρά καί τῶν δυό ὁμάδων τῶν ἐμπόλεμων δυνάμεων, δηλαδή διεξάγεται ἀπό τούς καπιταλιστές γιά τήν παγκόσμια κυριαρχία, γιά τό μοίρασμα τῆς καπιταλιστικῆς λείας, γιά τίς ἐπικερδεῖς ἀγορές τοῦ χρηματιστικοῦ, τραπεζικοῦ κεφαλαίου, γιά τό στραγγαλισμό τῶν ἀδύνατων λαῶν.

Τό πέρασμα τῆς κρατικῆς ἐξουσίας στή Ρωσία ἀπό τόν Νικόλαο Β΄ στήν κυβέρνηση τοῦ Γκουτσκόφ, τοῦ Λβόφ κτλ., στήν κυβέρνηση τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, δέν ἄλλαξε καί δέν μποροῦσε ν'ἀλλάξει τόν ταξικό αὐτό χαρακτήρα καί τή σημασία τοῦ πολέμου ἀπό τήν πλευρά τῆς Ρωσίας.

Τό γεγονός ὅτι ἡ νέα κυβέρνηση διεξάγει τόν ἴδιο, ἐξίσου ἰμπεριαλιστικό, δηλαδή ἁρπακτικό, ληστρικό πόλεμο ἀποκαλύφθηκε ἰδιαίτερα παραστατικά ἀπό τό ἑξῆς περιστατικό: ἡ νέα κυβέρνηση ὄχι μόνο δέν δημοσίευσε τά μυστικά σύμφωνα πού εἶχε συνάψει ὁ πρώην τσάρος Νικόλαος Β΄ μέ τίς καπιταλιστικές κυβερνήσεις τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας κτλ., ἀλλά ἐπικύρωσε καί ἐπίσημα τά σύμφωνα αὐτά. Αὐτό ἔγινε χωρίς νά ζητηθεῖ ἡ γνώμη τοῦ λαοῦ καί μέ φανερό σκοπό νά τόν ἐξαπατήσουν, γιατί εἶναι πασίγνωστο ὅτι τά μυστικά αὐτά σύμφωνα τοῦ πρώην τσάρου εἶναι πέρα γιά πέρα ληστρικά σύμφωνα, πού ὑπόσχονται στούς ρώσους καπιταλιστές τήν καταλήστευση τῆς Κίνας, τῆς Περσίας, τῆς Τουρκίας, τῆς Αὐστρίας κτλ.

Γι'αὐτό, τό προλεταριακό κόμμα δέν μπορεῖ νά ὑποστηρίξει μέ κανένα τρόπο οὔτε τόν τωρινό πόλεμο, οὔτε τήν τωρινή κυβέρνηση, οὔτε τά δάνειά της, μέ ὁποιαδήποτε μεγάλα λόγια καί ἄν τιτλοφοροῦνται τά δάνεια αὐτά, ἄν δέν θέλει νά ξεκόψει

ὁλότελα ἀπό τό διεθνισμό, δηλ. ἀπό τήν ἀδελφική ἀλληλεγγύη τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν στόν ἀγώνα ἐνάντια στό ζυγό τοῦ κεφαλαίου.

'Επίσης δέν ἀξίζει καμιά ἐμπιστοσύνη καί ἡ ὑπόσχεση τῆς σημερινῆς κυβέρνησης γιά παραίτηση ἀπό τίς προσαρτήσεις, δηλ. ἀπό τήν κατάκτηση ξένων χωρῶν, ἤ τή βίαιη κατακράτηση ὁποιωνδήποτε λαῶν στά ὅρια τῆς Ρωσίας. Γιατί, πρῶτο, οἱ καπιταλιστές πού εἶναι δεμένοι μέ τίς χιλιάδες νήματα τοῦ ρωσικοῦ καί τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ τραπεζικοῦ κεφαλαίου καί προασπίζουν τά συμφέροντα τοῦ κεφαλαίου, δέν μποροῦν νά παραιτηθοῦν ἀπό τίς προσαρτήσεις στόν πόλεμο αὐτό, δίχως νά πάψουν νά εἶναι καπιταλιστές, δίχως νά παραιτηθοῦν ἀπό τά κέρδη τῶν δισεκατομμυρίων πού ἔχουν τοποθετηθεῖ σέ δάνεια, σέ ἐκχωρήσεις, σέ πολεμικές ἐπιχειρήσεις κτλ. Δεύτερο, ἡ νέα κυβέρνηση, ἀφοῦ παραιτήθηκε ἀπό τίς προσαρτήσεις γιά νά ἐξαπατήσει τό λαό, δήλωσε μέ τό στόμα τοῦ Μιλιουκόφ στίς 9 τοῦ 'Απρίλη 1917 στή Μόσχα, πώς δέν παραιτεῖται ἀπό τίς προσαρτήσεις. Τρίτο, ὅπως ἀποκάλυψε ἡ «Ντιέλο Ναρόντα», ἐφημερίδα πού συνεργάζεται ὁ ὑπουργός Κέρενσκι, ὁ Μιλιουκόφ οὔτε κάν ἔστειλε στό ἐξωτερικό τή δήλωσή του γιά παραίτηση ἀπό τίς προσαρτήσεις.

Γι' αὐτό ἡ συνδιάσκεψη, ἐφιστώντας τήν προσοχή τοῦ λαοῦ στίς κούφιες ὑποσχέσεις τῶν καπιταλιστῶν, δηλώνει πώς πρέπει νά κάνουμε αὐστηρή διάκριση ἀνάμεσα στήν παραίτηση ἀπό τίς προσαρτήσεις στά λόγια καί στήν παραίτηση ἀπό τίς προσαρτήσεις στήν πράξη, δηλαδή ἄμεση δημοσίευση ὅλων τῶν μυστικῶν, ληστρικῶν συμφώνων, ὅλων τῶν ἐγγράφων πού ἀφοροῦν τήν ἐξωτερική πολιτική καί ἄμεση ἔναρξη τῆς ὁλοκληρωτικῆς ἀπελευθέρωσης ὅλων τῶν λαῶν πού καταδυναστεύει ἤ προσδένει μέ τή βία στή Ρωσία ἤ κρατάει σέ κατάσταση ἀνισοτιμίας ἡ τάξη τῶν καπιταλιστῶν, συνεχίζοντας τήν πολιτική τοῦ πρώην τσάρου Νικολάου Β', πολιτική πού ντροπιάζει τό λαό μας.

II

῾Ο λεγόμενος «ἐπαναστατικός ἀμυντισμός» πού ἀγκάλιασε σήμερα στή Ρωσία ὅλα σχεδόν τά ναροντνικιστικά κόμματα (λαϊκοί σοσιαλιστές, τρουντοβίκοι, σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες) καί τό ὀπορτουνιστικό Κόμμα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν μενσεβίκων (ΟΕ, Τσχεΐτζε, Τσερετέλι κ.ἄ.), καθώς καί τήν πλειοψηφία

τῶν ἐξωκομματικῶν ἐπαναστατῶν, ἀντιπροσωπεύει, ὡς πρός τήν ταξική του σημασία, ἀπό τό ἕνα μέρος, τά συμφέροντα καί τήν ἄποψη τῶν μικροαστῶν, τῶν μικρονοικοκυρέων, τῶν εὔπορων ἀγροτῶν πού, ὅπως καί οἱ καπιταλιστές, βγάζουν κέρδη ἀπό τήν ἄσκηση βίας πάνω στούς ἀδύνατους λαούς, καί ἀπό τό ἄλλο μέρος, εἶναι τό ἀποτέλεσμα τῆς ἐξαπάτησης τῶν λαϊκῶν μαζῶν ἀπό τούς καπιταλιστές, πού δέν δημοσιεύουν τά μυστικά σύμφωνα καί προσπαθοῦν νά ξεμπλέξουν μέ ὑποσχέσεις καί μέ ὡραῖα λόγια.

Πρέπει νά θεωρήσουμε σάν καλόπιστες τίς πολύ πλατιές μάζες τῶν «ἐπαναστατῶν ἀμυνιτῶν», δηλ. τίς μάζες πού *πραγματικά* δέν θέλουν προσαρτήσεις, κατακτήσεις καί βία πάνω στούς ἀδύνατους λαούς, *πραγματικά* ποθοῦν μιά δημοκρατική εἰρήνη καί ὄχι εἰρήνη βίας ἀνάμεσα σέ *ὅλες* τίς ἐμπόλεμες χῶρες. Αὐτό εἶναι ἀνάγκη νά τό ἀναγνωρίσουμε, γιατί ἡ ταξική θέση τῶν προλετάριων καί τῶν μισοπρολετάριων τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ (δηλ. τῶν ἀνθρώπων πού ζοῦν ἀποκλειστικά ἤ ἐνμέρει, πουλώντας τήν ἐργατική δύναμη στούς καπιταλιστές) κάνει τίς τάξεις αὐτές νά μήν ἔχουν συμφέρον ἀπό τά κέρδη τῶν καπιταλιστῶν.

Γι᾽αὐτό ἡ συνδιάσκεψη, ἀναγνωρίζοντας ὅτι παραχωρήσεις ὁποιασδήποτε μορφῆς στόν «ἐπαναστατικό ἀμυνιτισμό» εἶναι ἀπόλυτα ἀπαράδεκτες καί στήν πράξη σημαίνουν πλήρη ρήξη μέ τό διεθνισμό καί τό σοσιαλισμό, δηλώνει ταυτόχρονα ὅτι, ὅσο οἱ ρῶσοι καπιταλιστές καί ἡ Προσωρινή τους κυβέρνηση περιορίζονται μόνο σέ ἀπειλές χρησιμοποίησης βίας ἐνάντια στό λαό (π.χ. τό θλιβερῆς φήμης διάταγμα τοῦ Γκουτσκόφ, τό ὁποῖο ἀπειλεῖ μέ κυρώσεις τούς στρατιῶτες πού καθαιροῦν αὐτόβουλα τή διοίκησή τους), ὅσο οἱ καπιταλιστές *δέν* ἄρχισαν νά χρησιμοποιοῦν βία ἐνάντια στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, τῶν στρατιωτῶν, τῶν ἀγροτῶν, τῶν ἐργατῶν γῆς κ.ἄ. βουλευτῶν, πού ὀργανώνονται ἐλεύθερα καί ἐλεύθερα ἀντικαθιστοῦν καί ἐκλέγουν *ὅλες* χωρίς ἐξαίρεση τίς ἀρχές, ὥς τότε τό Κόμμα μας θά κηρύσσει τήν παραίτηση ἀπό τή βία γενικά καί θά ἀγωνίζεται ἐνάντια στή βαθιά καί ὀλέθρια σφαλερότητα τοῦ «ἐπαναστατικοῦ ἀμυνιτισμοῦ» ἀποκλειστικά μέ μεθόδους συντροφικῆς πειθοῦς, μέ τήν ἐξήγηση τῆς ἀλήθειας ὅτι ἡ ἀνεπίγνωστη εὐπιστία πού δείχνουν οἱ πλατιές μάζες πρός τήν κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν, τῶν χειρότερων ἐχθρῶν τῆς εἰρήνης καί τοῦ σοσιαλισμοῦ, εἶναι αὐτή τή στιγμή στή Ρωσία τό κυριότερο ἐμπόδιο γιά τό γρήγορο τερματισμό τοῦ πολέμου.

III

Ὅσο γιά τό σπουδαιότατο ζήτημα, δηλ. πῶς νά τερματίσουμε ὅσο τό δυνατό γρηγορότερα, καί μάλιστα ὄχι μέ μιά εἰρήνη βίας, ἀλλά μέ μιά ἀληθινά δημοκρατική εἰρήνη, αὐτό τόν ἐγκληματικό, ληστρικό πόλεμο τῶν καπιταλιστῶν, πού ὁδήγησε ὅλη τήν ἀνθρωπότητα στό χεῖλος τῆς καταστροφῆς, τοῦ λιμοῦ καί τοῦ χαμοῦ, ἡ συνδιάσκεψη διαπιστώνει καί ἀποφασίζει:

Θά ἦταν ἐντελῶς παράλογο νά ὑποθέσει κανείς ὅτι μπορεῖ νά μπεῖ τέρμα σ'αὐτό τόν πόλεμο μέ μιά μονόπλευρη ἄρνηση τῶν στρατιωτῶν *μιᾶς μονάχα* χώρας, *ὁποιαδήποτε* καί ἄν εἶναι αὐτή, νά συνεχίσουν τόν πόλεμο, μέ ἕνα μονόπλευρο σταμάτημα τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων, μέ ἕνα ἁπλό «μπήξιμο τῆς ξιφολόγχης στή γῆ».

Τό Κόμμα μας θά ἐξηγεῖ ὑπομονητικά, μά ἐπίμονα στό λαό τήν ἀλήθεια ὅτι οἱ πόλεμοι διεξάγονται ἀπό τίς *κυβερνήσεις*, ὅτι οἱ πόλεμοι συνδέονται πάντα ἀδιάρηκτα μέ τήν πολιτική ὁρισμένων τάξεων, καί ὅτι γι'αὐτό τό λόγο τόν πόλεμο πού ἄρχισαν οἱ ἐστεμμένοι ληστές—οἱ μονάρχες σάν τόν Νικόλαο Β΄, καί οἱ μή ἐστεμμένοι ληστές—οἱ καπιταλιστές, μποροῦμε νά τόν τερματίσουμε μέ μιά εἰρήνη πραγματικά δημοκρατική, καί ὄχι εἰρήνη βίας, *μόνο* μέ τό πέρασμα ὅλης τῆς κρατικῆς ἐξουσίας στά χέρια τῆς *τάξης* ἐκείνης πού πραγματικά δέν ἔχει συμφέρον ἀπό τήν περιφρούρηση τῶν κερδῶν τῶν καπιταλιστῶν, τῆς τάξης ἐκείνης πού πραγματικά εἶναι ἱκανή νά βάλει τέρμα στό ζυγό τοῦ κεφαλαίου, δηλαδή τῆς τάξης τῶν προλετάριων καί τῶν μισοπρολετάριων.

Μόνο αὐτή ἡ τάξη εἶναι ἱκανή νά παραιτηθεῖ *στήν πράξη* ἀπό τίς προσαρτήσεις, νά ξεφύγει ἀπό τά πλοκάμια τοῦ χρηματιστικοῦ, τοῦ τραπεζικοῦ κεφαλαίου, νά μετατρέψει ὄχι μόνο στά λόγια, ἀλλά *στήν πράξη* κάτω ἀπό ὁρισμένες συνθῆκες τό ληστρικό πόλεμο σέ ἐπαναστατικό-προλεταριακό πόλεμο, σέ πόλεμο ὄχι γιά τό στραγγαλισμό τῶν ἀδύνατων λαῶν, ἀλλά γιά τήν ἀπελευθέρωση τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν *ὅλου τοῦ κόσμου* ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου.

Ἡ συνδιάσκεψη διαμαρτύρεται ἀκόμη μιά φορά γιά τήν ποταπή συκοφαντία πού διαδίδουν οἱ καπιταλιστές ἐνάντια στό Κόμμα μας, ὅτι δηλαδή ἐμεῖς εὐνοοῦμε τάχα μιά χωριστή (ἰδιαίτερη) εἰρήνη μέ τή Γερμανία. Ἐμεῖς θεωροῦμε τούς γερμανούς καπιταλιστές τό ἴδιο ληστές, ὅπως καί τούς ρώσους καπιταλιστές, τούς ἄγγλους, τούς γάλλους κτλ., καί τόν αὐτο-

κράτορα Γουλιέλμο τό ἴδιο ἐστεμμένο ληστή ὅπως καί τόν Νικόλαο Β΄ καί τούς μονάρχες τῆς 'Αγγλίας, τῆς 'Ιταλίας, τῆς Ρουμανίας καί ὅλους τούς ἄλλους. Αὐτή τήν ἄποψή μας τή διακηρύξαμε ὄχι μόνο στά ρωσικά, μά καί στά γερμανικά, στή γερμανική μετάφραση τῆς μπροσούρας τοῦ Ζηνόβιεφ καί τοῦ Λένιν «Σοσιαλισμός καί πόλεμος»*.

Καί ὄχι μόνο αὐτό. Οἱ παραπάνω σύντροφοι, σάν συντάκτες τοῦ Κεντρικοῦ 'Οργάνου τοῦ Κόμματός μας, στό φύλ. ἀρ. 47 τῆς «Σοτσιάλ-Ντὲμοκράτ», πού βγῆκε στή Γενεύη στίς 13 τοῦ 'Οχτώβρη 1915, δήλωσαν ἐξονόματος τοῦ Κόμματός μας πώς, ἄν ἡ ἐπανάσταση τό ἔφερνε στήν ἐξουσία στή διάρκεια ἀκόμη τοῦ πολέμου, ἐμεῖς θά προτείναμε ἀμέσως καί ἀνοιχτά στή Γερμανία καί *σέ ὅλους μαζί τούς λαούς* μιά δημοκρατική εἰρήνη καί ὄχι εἰρήνη βίας,

—καί ὅτι σέ περίπτωση ἄρνησης τῶν γερμανῶν, ἄγγλων, γάλλων καί λοιπῶν καπιταλιστῶν νά δεχτοῦν μιά τέτια εἰρήνη, ἐμεῖς θά διεξάγουμε οἱ ἴδιοι ἕ ν α ν ἐ π α ν α σ τ α τ ι κ ό π ό λ ε μ ο, καλώντας σέ συμμαχία τούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν**.**

'Η συνδιάσκεψη ἐγκρίνει πλήρως αὐτή τή δήλωση.

'Η συνδιάσκεψη διαπιστώνει ὅτι σέ καμιά ἐμπόλεμη χώρα τοῦ κόσμου δέν ὑπάρχει σήμερα τόση ἐλευθερία ὅση στή Ρωσία, καί τέτιες ἐπαναστατικές-μαζικές ὀργανώσεις, ὅπως εἶναι τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν, ἀγροτῶν κτλ. βουλευτῶν·

—ὅτι γι'αὐτό πουθενά ἀλλοῦ στόν κόσμο δέν μπορεῖ νά συντελεστεῖ τόσο εὔκολα καί *τόσο εἰρηνικά* τό πέρασμα ὅλης τῆς κρατικῆς ἐξουσίας στά χέρια τῆς *πραγματικῆς* πλειοψηφίας τοῦ λαοῦ, δηλαδή τῶν ἐργατῶν καί τῶν φτωχῶν ἀγροτῶν.

'Η συνδιάσκεψη δηλώνει ὅτι τά χρήματα γιά τή συντήρηση τῶν στρατιωτῶν πρέπει νά ἐξευρεθοῦν ὄχι μέ δάνεια πού πλουτίζουν τούς καπιταλιστές, ἀλλά μέ μιά ἰδιαίτερα ὑψηλή φορολογία τοῦ εἰσοδήματος καί τῆς περιουσίας τῶν καπιταλιστῶν.

'Η συνδιάσκεψη δηλώνει ὅτι ὅσο ἡ πλειοψηφία τοῦ λαοῦ, μέ τόν ὅρο πλήρους ἐλευθερίας ζύμωσης καί προπαγάνδας, δέν θά ἔχει ἀκόμη καταλάβει τήν ἀδιάρηκτη σύνδεση τοῦ σημερινοῦ πολέμου μέ τά συμφέροντα τῶν καπιταλιστῶν, ὑπάρχει μόνο ἕνα πρακτικό μέσο γιά νά ἐπιταχύνουμε τό σταμάτημα τοῦ μακελειοῦ τῶν λαῶν.

---

* Βλ. "Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 26ος, σελ. 319-324. *'Η Σύντ.*

** Βλ. "Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ. 52-53. *'Η Σύντ.*

+ Н. Ленинымъ комиссiи, выбранной конференцiею петроградской организацiи Р.С.Д.Р.П., 16 апреля 1917 г.

ПРОЕКТЪ РЕЗОЛЮЦIИ. о войнѣ, предложенной +

I.

Современная война со стороны обѣихъ группъ воюющихъ державъ есть война имперiалистическая, т.е. ведущаяся капиталистами изъ за ~~господства надъ мiромъ,~~ изъ за дѣлежа (выгодъ от господства над миром,) ~~добычи капиталистовъ~~, изъ за ~~выгодныхъ~~ рынковъ финансоваго (банковаго) капитала, изъ за ~~удушенiя~~ подчинения слабыхъ народностей, и т.д.

Переходъ государственной власти въ Россiи ~~отъ Николая II къ правительству~~ къ Временному Правительству, ~~Гучкова, Львова и др. къ~~ правительству помѣщиковъ и капиталистовъ, не измѣнилъ и не могъ измѣнить такого классоваго характера и значенiя войны со стороны Россiи.

Особенно наглядно обнаружился тотъ фактъ, ~~что новое правительство ведетъ ту же такую же имперiалистическую, т.е. захватную, разбойничью войну въ слѣдующемъ обстоятельствѣ~~ в том, что: новое правительство не только не опубликовало тайныхъ договоровъ, заключенныхъ бывшимъ царемъ, Николаемъ II, съ капиталистическими правительствами Англiи, Францiи и т.д., но и формально подтвердило эти договоры. Сдѣлано это было безъ опроса воли народа ~~и съ явной цѣлью обмануть его~~, ибо ~~общеизвѣстно, что~~ эти тайные договоры ~~бывшаго царя насквозь разбойничьи договоры~~ обѣщающiе русским капиталистамъ ограбленiе Китая, Персiи, Турцiи, Австрiи и т.д.

Поэтому пролетарская партiя, не разрывая совершенно съ интернацiонализмомъ, т.е. съ братской солидарностью рабочихъ всѣхъ странъ въ борьбѣ противъ ига капитала, никакъ не можетъ поддерживать ни теперешней войны ни теперешняго правительства, ни его займовъ, какими бы пышными словами эти займы ни назывались.

Никакого довѣрiя не заслуживаютъ ~~также~~ обѣщанiя нынѣшняго правиельства отказаться отъ аннексiй т.е. отъ завоеванiя чужихъ странъ или отъ насильственнаго удержанiя въ предѣлахъ Россiи какихъ либо народностей. Ибо, во I-ыхъ, капиталисты, переплетенные тысячами нитей банковаго капитала русскаго и англо-французскаго, отстаивающiе интересы капитала, не могутъ отказаться отъ аннексiи въ данной войнѣ, не переставая быть капиталистами, не отказавшись отъ прибыли на миллiарды, вложенные въ займы, въ концессiи, въ военныя предпрiятiя и т.д. Во 2-ыхъ, новое правительство, отказавшись отъ аннексiй для обмана народа, заявило устами Милюкова 9 апр. 1917 года въ Москвѣ, что оно отъ аннексiй не отказывается. Въ 3-хъ, какъ разоблачило "Дѣло Народа", газета, въ коей участвуетъ министръ Керенскiй, Милюковъ даже не переслалъ за границу своего заявленiя объ отказѣ отъ аннексiй.

Предостерегая народъ противъ пустыхъ посуловъ капиталистовъ, конференцiя заявляетъ поэтому, что надо строго отличать отказъ отъ аннексiй на словахъ и отказъ отъ аннексiй на дѣлѣ, т.е. немедленное опубликованiе всѣхъ тайныхъ, грабительскихъ договоровъ, всѣхъ актовъ внѣшней политики и немедленный приступъ къ самому полному освобожденiю всѣхъ народностей которыя угнетаетъ или насильно привязываетъ къ Россiи или держитъ въ неполноправномъ положенiи классъ капиталистовъ, продолжая позорящую нашъ

῾Η πρώτη σελίδα τοῦ σχεδίου ἀπόφασης
γιά τόν πόλεμο, πού ὑποβλήθηκε στή συνδιάσκεψη
Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ)
στίς 16 (29) τοῦ ᾿Απρίλη 1917
μέ τίς διορθώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν
Σμίκρυνση

Τό μέσο αὐτό εἶναι: συναδέλφωση τῶν στρατιωτῶν στό μέτωπο.

Ἡ συνδιάσκεψη διαπιστώνει σάν γεγονός ὅτι ἀκόμη καί ἡ «Νόβογε Βρέμια», ἡ ἐφημερίδα πού ὑποστηρίζει ἀνεπιφύλακτα τά συμφέροντα τῶν καπιταλιστῶν, σέ τηλεγράφημα τῆς 12 τοῦ Ἀπρίλη ἀπό τό Κίεβο, ὁμολογεῖ ὅτι στό μέτωπο ἄρχισε ἡ συναδέλφωση. Πλῆθος πληροφοριῶν πού φέρνουν ἀντιπρόσωποι τῶν στρατιωτῶν στό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν στήν Πετρούπολη ἐπιβεβαιώνουν αὐτό τό γεγονός.

Οἱ στρατιῶτες τῆς Ρωσίας καί τῆς Γερμανίας, οἱ χακοφορεμένοι προλετάριοι καί ἀγρότες καί τῶν δυό χωρῶν, ἀρχίζοντας τή συναδέλφωση, ἔδειξαν σέ ὁλόκληρο τόν κόσμο ὅτι τό σίγουρο αἰσθητήριο τῶν καταπιεζόμενων ἀπό τούς καπιταλιστές τάξεων τούς ὑπόδειξε τό σωστό δρόμο γιά τό σταμάτημα τοῦ μακελειοῦ τῶν λαῶν.

Μέ τή συναδέλφωση ἐννοοῦμε, πρῶτο, τήν ἔκδοση προκηρύξεων στά ρωσικά, μέ μετάφραση στά γερμανικά γιά τή διανομή τους στό μέτωπο· δεύτερο, τήν ὀργάνωση στό μέτωπο, μέ τή βοήθεια διερμηνέων, συγκεντρώσεων ρώσων καί γερμανῶν στρατιωτῶν, ἔτσι πού οἱ καπιταλιστές καί οἱ στρατηγοί καί ἀξιωματικοί *καί τῶν δυό* χωρῶν, πού στήν πλειοψηφία τους ἀνήκουν στήν τάξη τῶν καπιταλιστῶν, νά μήν τολμοῦν νά φέρνουν ἐμπόδια στίς συγκεντρώσεις, νά μήν τολμοῦν ἀκόμη καί νά παραβρίσκονται σ' αὐτές, δίχως ἄμεση καί εἰδική ἄδεια τῶν ἴδιων τῶν στρατιωτῶν.

Στίς προκηρύξεις καί τίς συγκεντρώσεις αὐτές πρέπει νά ἐξηγοῦνται οἱ προαναφερμένες ἀπόψεις γιά τόν πόλεμο καί τήν εἰρήνη, πρέπει νά τονίζεται ὅτι, ἄν καί στίς δυό χῶρες, καί στή Γερμανία καί στή Ρωσία, ὅλη ἡ κρατική ἐξουσία περάσει ὁλοκληρωτικά καί ἀποκλειστικά στά χέρια τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, τότε ὅλη ἡ ἀνθρωπότητα θά ἀνασάνει ἀμέσως μέ ἀνακούφιση, γιατί τότε θά ἔχει πραγματικά ἐξασφαλιστεῖ ὁ πιό γρήγορος τερματισμός τοῦ πολέμου, ἡ πιό σταθερή, ἀληθινά δημοκρατική εἰρήνη ἀνάμεσα σέ ὅλους τούς λαούς καί συνάμα θά ἔχει ἐξασφαλιστεῖ καί τό πέρασμα ὅλων τῶν χωρῶν στό σοσιαλισμό.

ΟΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ ΚΑΙ Η ΓΗ

Ἡ πλειοψηφία τῶν στρατιωτῶν εἶναι ἀγρότες. Κάθε ἀγρότης ξέρει πῶς καταπίεζαν καί καταπιέζουν τό λαό οἱ τσιφλικάδες. Καί ποῦ βρίσκεται ἡ δύναμη τῶν τσιφλικάδων;

Στή γῆ.

Οἱ τσιφλικάδες ἔχουν δεκάδες ἑκατομμύρια ντεσιατίνες γῆς. Γι'αὐτό στά ἑκατομμύρια τίς ἀγροτικές οἰκογένειες δέν μένει τίποτε ἄλλο παρά νά γίνονται σκλάβοι τῶν τσιφλικάδων.

Κανενός εἴδους «ἐλευθερίες» δέν πρόκειται νά βοηθήσουν τούς ἀγρότες, ὅσο οἱ τσιφλικάδες θά κατέχουν δεκάδες ἑκατομμύρια ντεσιατίνες γῆς.

Πρέπει ὅλη ἡ γῆ τῶν τσιφλικάδων νά περάσει στό λαό. Πρέπει ὅλη ἡ γῆ τῆς χώρας νά γίνει ἰδιοκτησία ὅλου τοῦ λαοῦ. Καί ἡ διαχείριση τῆς γῆς πρέπει νά γίνεται ἀπό τά τοπικά Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν καί τῶν ἐργατῶν γῆς βουλευτῶν.

Πῶς θά τό πετύχουμε αὐτό; Πρέπει νά ἀρχίσουμε ἀμέσως νά δημιουργοῦμε σέ ὅλη τή Ρωσία, σέ κάθε χωριό χωρίς καμιά ἐξαίρεση, Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν καί τῶν ἐργατῶν γῆς βουλευτῶν σύμφωνα μέ τό ὑπόδειγμα τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν στίς πόλεις. Ἄν δέν ἑνωθοῦν οἱ *ἴδιοι* οἱ ἀγρότες καί οἱ ἐργάτες γῆς, ἄν δέν πάρουν οἱ *ἴδιοι* στά δικά τους χέρια τήν τύχη τους, κανένας στόν κόσμο δέν πρόκειται νά τούς βοηθήσει, κανένας δέν πρόκειται νά τούς ἀπελευθερώσει ἀπό τή σκλαβιά τῶν τσιφλικάδων.

Καί γιά νά μπορέσουν οἱ ἴδιοι οἱ ἀγρότες νά πάρουν κατά τόπους ἀπό τούς τσιφλικάδες ἀμέσως ὅλη τή γῆ καί νά τή διαχειριστοῦν σωστά, κρατώντας ἀπόλυτη τάξη καί προφυλάγοντας τήν καθελογῆς περιουσία ἀπό τή φθορά, πρέπει οἱ στρατιῶτες νά βοηθήσουν τούς ἀγρότες.

Οἱ ἀγρότες, οἱ στρατιῶτες καί οἱ ἐργάτες ἀποτελοῦν τήν τεράστια πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας. Καί ἡ πλειοψηφία αὐτή *θέλει* νά περάσει ἀμέσως ὅλη ἡ γῆ στά χέρια τῶν Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν. Κανένας δέν θά μπορέσει νά ἐμποδίσει τήν πλειοψηφία, *ὅταν* εἶναι καλά ὀργανωμένη (συσπειρωμένη, ἑνωμένη), *ὅταν* εἶναι συνειδητή, *ὅταν* εἶναι ἔνοπλη.

Στρατιῶτες! Βοηθεῖστε στή συνένωση καί τόν ἐξοπλισμό ὅλων τῶν ἐργατῶν καί ὅλων τῶν ἀγροτῶν!

Στρατιῶτες! Ἑνωθεῖτε οἱ ἴδιοι πιό γερά καί συνδεθεῖτε πιό σφιχτά μέ τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες! Μήν ἀφήνετε νά σᾶς πάρουν ἀπό τά χέρια τή δύναμη τῶν ὅπλων!

Τότε καί μόνο τότε ὁ λαός θά πάρει ὅλη τή γῆ καί θά ἀπαλλαγεῖ ἀπό τή σκλαβιά τῶν τσιφλικάδων.

«Σολντάτσκαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 1,
15 τοῦ Ἀπρίλη 1917
Ὑπογραφή: Ν. Λ έ ν ι ν

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Σολντάτσκαγια Πράβντα»

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΣΥΛΛΑΛΗΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΤΟΥ ΘΩΡΑΚΙΣΜΕΝΟΥ ΤΑΓΜΑΤΟΣ ΣΤΟΥΣ ΣΤΡΑΤΩΝΕΣ ΤΟΥ ΜΙΧΑΪΛΟΒΣΚ. 15 (28) ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1917

ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

'Εμᾶς, τούς σοσιαλδημοκράτες, πού ὑποστηρίζουμε τό διεθνή σοσιαλισμό, μᾶς κατηγοροῦν ὅτι περάσαμε γιά τή Ρωσία μέσω Γερμανίας, ὅτι εἴμαστε προδότες τῆς λαϊκῆς ὑπόθεσης, τῆς ἐλευθερίας, ὅτι ἐξαγοραστήκαμε ἀπό τούς γερμανούς.

Ποιός τό λέει αὐτό; Ποιός διαδίδει τή συκοφαντία καί τήν ψευτιά αὐτή;

Οἱ σύντροφοι στρατιῶτες καί ἐργάτες πού διαβάζουν τίς ἐφημερίδες τῶν ἐργατῶν, ξέρουν ὅτι στό φύλ. ἀρ. 32 τῆς «'Ισβέστιγια Σοβιέτα Ραμπότσιχ ἱ Σολντάτσκιχ Ντεπουτάτοφ» τῆς 5 τοῦ 'Απρίλη 1917 δημοσιεύτηκε ἀπόφαση τοῦ Σοβιέτ, πού πάρθηκε, ἀφοῦ ἀκούστηκε ἡ ἔκθεση τοῦ σ. Ζηνόβιεφ καί τοῦ σ. Ζουράμποφ, γιά τό πῶς μπορέσαμε νά περάσουμε μέσω Γερμανίας.

Μήπως μᾶς ἐπέβαλε μομφή τό Σοβιέτ; Ὄχι. Τί εἶπε τό Σοβιέτ; Αὐτό ἀπάντησε, αὐτό ἀπαίτησε ἀπό τήν Προσωρινή κυβέρνηση νά πάρει ἔκτακτα μέτρα γιά τό ἀνεμπόδιστο πέρασμα στή Ρωσία ὅλων τῶν ρώσων πολιτικῶν ἐξορίστων πού ζοῦσαν στό ἐξωτερικό.

Μετά ὁ σ. Λένιν τόνισε ὅτι ἡ Προσωρινή κυβέρνηση δέν πῆρε κανένα μέτρο μέχρι σήμερα καί οἱ σύντροφοί μας σοσιαλιστές πού ζοῦν στό ἐξωτερικό δέν μπόρεσαν νά γυρίσουν στή Ρωσία. Γιατί; 'Απλῶς γιά τό λόγο ὅτι ἡ 'Αγγλία, πού ἐνδιαφέρεται γι'αὐτό τόν ἀδελφοκτόνο πόλεμο, δέν θέλει νά ἀφήσει νά περάσουν οἱ σύντροφοί μας σοσιαλιστές, ἐκεῖνοι οἱ σοσιαλιστές πού κήρυξαν πόλεμο κατά τοῦ πολέμου, πού ἀπαιτοῦν εἰρήνη. Οἱ ἄγγλοι κρατοῦν στή φυλακή τό δικό τους

ἄγγλο σοσιαλιστή[128], καθώς ἐπίσης καί τό δικό μας σύντροφο, τόν Τρότσκι, πρώην πρόεδρο τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν τό 1905, τούς συνέλαβαν καί τούς κρατοῦν στή φυλακή.

Ἀλλά ἀκριβῶς τό ἴδιο ἔκαναν καί κάνουν ὅλες οἱ κυβερνήσεις τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν τσιφλικάδων πού θέλουν τόν πόλεμο αὐτό: καί ἡ γαλλική, καί ἡ γερμανική, καί ἡ ἰταλική κυβέρνηση,—ὅλους τούς σοσιαλιστές, ὅποιος εἶναι κατά τοῦ πολέμου, τούς ἔριξαν στίς φυλακές καί τούς κρατοῦν ἐκεῖ.

Μπορούσαμε ὕστερα ἀπό αὐτό νά περάσουμε μέσω Ἀγγλίας; Ὄχι. Νά γιατί ἀναγκαστήκαμε νά ἀπευθυνθοῦμε πρός τόν ἐλβετό σοσιαλιστή Πλάττεν, πού ἐκφράζεται ἐπίσης ὑπέρ τῆς εἰρήνης.

Καί τί βγῆκε ἀπό αὐτό;

Τόν Λένιν καί αὐτούς πού ταξίδεψαν μ'αὐτόν τούς ἐπέτρεψαν νά περάσουν, ὅμως τό δικό μας μάρτυρα, τό σύντροφο Πλάττεν, ὁ ὁποῖος μποροῦσε νά βεβαιώσει ὅτι ἐμεῖς δέν εἴχαμε κανενός εἴδους σχέσεις μέ τούς γερμανούς, αὐτό τό σύντροφο στή Ρωσία δέν τόν ἄφησαν νά περάσει.

Τί συνέβη ἐδῶ;

Ἡ ὑπόθεση εἶναι ὅτι ὁ πόλεμος πού ἀφανίζει ἑκατοντάδες χιλιάδες ζωές τό μήνα, διεξάγεται ἀπό τούς καπιταλιστές,—σ'αὐτούς συμφέρει ὁ πόλεμος, τούς φέρνει ὀφέλη, καί γι'αὐτό ὅλους ἐκείνους πού ἐπιθυμοῦν καί παλεύουν γιά τήν εἰρήνη, οἱ καπιταλιστές ὅλων τῶν χωρῶν, μαζί καί ὁ πειρατής καί ληστής Γουλιέλμος, τούς κλείνουν στή φυλακή καί σπέρνουν ψευτιές καί συκοφαντίες σέ βάρος τῶν σοσιαλιστῶν.

Παρακάτω ὁ σ. Λένιν ἐξηγεῖ λεπτομερειακά τίς αἰτίες καί τούς σκοπούς τοῦ πολέμου. Ἀποδείχνει ὅτι ἡ ἐργατική τάξη καί οἱ φτωχοί ἀγρότες δέν ἤθελαν καί δέν θέλουν αὐτόν καί κανένα ἄλλο πόλεμο. Μιλάει λεπτομερειακά τί εἶναι ἡ Προσωρινή κυβέρνηση, πού μέλη της εἶναι ὁ βιομήχανος Γκουτσκόφ καί οἱ τσιφλικάδες.

Νά ὑποστηρίζουμε καί νά βοηθήσουμε εἶναι ἀπαραίτητο ὄχι τήν Προσωρινή κυβέρνηση, ἀλλά τή μοναδικά νόμιμη κυβέρνηση—τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, πού μόνο αὐτό ἐκφράζει τά συμφέροντα τοῦ λαοῦ.

«Σολντάτσκαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 2, 18 τοῦ Ἀπρίλη (1 τοῦ Μάη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Σολντάτσκαγια Πράβντα»

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ[129]

Στά ἀνάκτορα τῆς Ταυρίδας ἀπό τίς 13 τοῦ 'Απρίλη γίνεται συνέδριο τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἀγροτικῶν ὀργανώσεων καί τῶν Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν, πού συνῆλθαν γιά νά ἐπεξεργαστοῦν ἕναν κανονισμό γιά τή σύγκληση τοῦ Πανρωσικοῦ Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν καί τή δημιουργία παρόμοιων Σοβιέτ στίς ἐπαρχίες.

Στό συνέδριο, ὅπως γράφει ἡ «Ντιέλο Ναρόντα», παίρνουν μέρος ἀντιπρόσωποι 20 καί πάνω κυβερνείων.

Πάρθηκαν ἀποφάσεις σχετικά μέ τήν ἀνάγκη τῆς ἐπείγουσας ὀργάνωσης τῆς «ἀγροτιᾶς» ἀπό τά κάτω «ὥς τά πάνω». Σάν «ἡ πιό καλή μορφή ὀργάνωσης τῆς ἀγροτιᾶς» ἀναγνωρίστηκαν τά «Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν διαφόρων τομέων δράσης».

'Ο Μπιχόβσκι, μέλος τοῦ προσωρινοῦ γραφείου σύγκλησης τοῦ τωρινοῦ συνεδρίου, δήλωσε ὅτι τήν ὀργάνωση τῆς ἀγροτιᾶς μέσω τῆς δημιουργίας Πανρωσικοῦ Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν τήν ἀποφάσισε τό συνεταιριστικό συνέδριο τῆς Μόσχας[130], πού ἀντιπροσωπεύει 12 ἑκατομμύρια ὀργανωμένα μέλη, δηλαδή 50 ἑκατομμύρια πληθυσμό.

Πρόκειται γιά ἕνα ἔργο τεράστιας σπουδαιότητας, πού πρέπει νά τό ὑποστηρίξουμε μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις. "Αν αὐτό ἐφαρμοστεῖ στήν πράξη χωρίς καθυστέρηση, ἄν ἡ ἀγροτιά, παρά τή γνώμη τοῦ Σινγκαριόφ, ἀρχίσει νά παίρνει τώρα ἀμέσως ὅλη τή γῆ σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση τῆς πλειοψηφίας καί ὄχι μέ τήν «προαιρετική συμφωνία» της μέ τούς τσιφλικάδες, τότε δέν θά κερδίσουν μόνο οἱ στρατιῶτες, παίρνοντας περισσότερο ψωμί καί κρέας, μά θά κερδίσει καί ἡ ὑπόθεση τῆς ἐλευθερίας.

'Επειδή ἡ ὀργάνωση τῶν ἴδιων τῶν ἀγροτῶν, ὁπωσδήποτε ἀπό τά κάτω, ὁπωσδήποτε χωρίς δημοσίους ὑπαλλήλους, χωρίς «ἔλεγχο καί ἐπιτήρηση» τῶν τσιφλικάδων καί τῶν παρακεντέ-

δων τους, εἶναι ἡ πιό σίγουρη καί ἡ μοναδική ἐγγύηση γιά τήν ἐπιτυχία τῆς ἐπανάστασης, γιά τήν ἐπιτυχία τῆς ἐλευθερίας, γιά τήν ἐπιτυχία τῆς ἀπελευθέρωσης τῆς Ρωσίας ἀπό τό ζυγό καί τή σκλαβιά τῶν τσιφλικάδων.

Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πώς ὅλα τά μέλη τοῦ Κόμματός μας, ὅλοι οἱ συνειδητοί ἐργάτες θά ὑποστηρίξουν μέ ὅλες τους τίς δυνάμεις τήν ὀργάνωση τῶν Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν, θά φροντίσουν γιά τήν αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τους καί τή στερέωση τῆς δύναμής τους, θά ἐντείνουν τίς προσπάθειές τους, ὥστε μέσα σ᾽αὐτά τά Σοβιέτ νά διεξάγεται δουλιά μέ συνεπή καί αὐστηρά προλεταριακή καί ταξική κατεύθυνση.

Καί γιά νά κάνει κανείς μιά τέτια δουλιά, πρέπει νά συσπειρώνει χωριστά τά προλεταριακά στοιχεῖα (ἐργάτες γῆς, μεροκαματιάρηδες κτλ.) *μέσα* στά παναγροτικά Σοβιέτ ἤ (κάποτε μάλιστα *καί*) νά ὀργανώνει ἰδιαίτερα Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν γῆς βουλευτῶν.

Μ᾽αὐτό δέν ἐπιδιώκουμε τόν τεμαχισμό τῶν δυνάμεων· ἀπεναντίας, γιά νά δυναμώσουμε καί νά πλατύνουμε τό κίνημα, πρέπει νά ἀνυψώσουμε τό *«κατώτερο»*, σύμφωνα μέ τήν ὁρολογία τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, στρῶμα ἤ, σωστότερα, τάξη.

Γιά νά προωθοῦμε τό κίνημα πρέπει νά τό ἀποσποῦμε ἀπό τήν ἐπιροή τῆς ἀστικῆς τάξης, νά προσπαθοῦμε νά τό καθαρίζουμε ἀπό τίς ἀναπόφευκτες ἀδυναμίες, τίς ταλαντεύσεις καί τά λάθη τῶν μικροαστῶν.

Τή δουλιά αὐτή πρέπει νά τήν κάνουμε μέ συντροφική πειθώ, χωρίς νά προτρέχουμε ἀπό τά γεγονότα, χωρίς νά βιαζόμαστε «νά κατοχυρώσουμε» ὀργανωτικά ἐκεῖνο πού δέν τό ἔχουν ἀκόμη ἀρκετά συνειδητοποιήσει, σκεφτεῖ, καταλάβει, νιώσει οἱ *ἴδιοι* οἱ ἐκπρόσωποι τῶν προλετάριων καί τῶν μισοπρολετάριων στό χωριό. Τή δουλιά ὅμως αὐτή πρέπει νά τήν κάνουμε, πρέπει νά τήν ἀρχίσουμε ἀμέσως καί παντοῦ.

Οἱ πρακτικές διεκδικήσεις, τά συνθήματα, ἤ πιό σωστά, οἱ προτάσεις πού πρέπει νά προβάλλουμε, συγκεντρώνοντας σ᾽αὐτές τήν *προσοχή* τῶν ἀγροτῶν, πρέπει νά εἶναι τά ἄμεσα, τά φλέγοντα ζητήματα τῆς ἴδιας τῆς ζωῆς.

Τό πρῶτο ζήτημα εἶναι τό ζήτημα τῆς γῆς. Οἱ προλετάριοι τοῦ χωριοῦ θά εἶναι ὑπέρ τῆς ὁλοκληρωτικῆς καί ἄμεσης μεταβίβασης *ὅλης* χωρίς ἐξαίρεση τῆς γῆς σέ ὅλο τό λαό καί ὑπέρ τοῦ ἄμεσου περάσματος τῆς γῆς στή διάθεση τῶν τοπικῶν ἐπιτροπῶν. Ἡ γῆ ὅμως δέν τρώγεται. Πολλά ἑκατομμύρια

οἰκογένειες πού δέν ἔχουν ἄλογο, ἐργαλεῖα, σπόρο, δέν θά κερδίσουν τίποτε ἀπό τό πέρασμα τῆς γῆς στό «λαό».

Πρέπει νά βάλουμε ἀμέσως γιά συζήτηση τό ζήτημα καί νά πάρουμε πρακτικά μέτρα ὥστε νά ἐξακολουθήσουν νά λειτουργοῦν τά μεγάλα νοικοκυριά σάν μεγάλα νοικοκυριά, ὅταν ὑπάρχει γι᾽αὐτό καί ἡ παραμικρή δυνατότητα, κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τῶν γεωπόνων καί τῶν Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν ἐργατῶν γῆς, χρησιμοποιώντας τίς πιό καλές μηχανές καί σπόρους, ἐφαρμόζοντας τίς πιό καλές μεθόδους τῆς γεωπονικῆς ἐπιστήμης.

᾽Εμεῖς δέν μποροῦμε νά κρύβουμε οὔτε ἀπό τούς ἀγρότες, οὔτε πολύ περισσότερο ἀπό τούς προλετάριους καί μισοπρολετάριους τοῦ χωριοῦ ὅτι τό μικρό νοικοκυριό, ὅταν διατηρεῖται ἡ ἐμπορευματική οἰκονομία καί ὁ καπιταλισμός, *δέν εἶναι σέ θέση* νά ἀπαλλάξει τήν ἀνθρωπότητα ἀπό τήν ἐξαθλίωση τῶν μαζῶν, ὅτι πρέπει *νά σκεφτοῦμε* γιά τό πέρασμα στό μεγάλο κοινωνικό νοικοκυριό καί *νά καταπιαστοῦμε ἀμέσως μ᾽αὐτό,* διδάσκοντας τίς μάζες *καί διδασκόμενοι ἀπό τίς μάζες* τά κατάλληλα ἀπό πρακτική ἄποψη μέτρα γιά ἕνα τέτιο πέρασμα.

῎Αλλο σπουδαιότατο καί ἐξαιρετικά φλέγον ζήτημα: τό ζήτημα τοῦ κρατικοῦ συστήματος καί διοίκησης. Δέν ἀρκεῖ νά προπαγανδίζεις τή δημοκρατία, δέν ἀρκεῖ νά τήν ἀνακηρύσσεις καί νά τήν ἐγκαθιδρύεις, δέν ἀρκεῖ νά ἐμπιστεύεσαι τήν πραγματοποίησή της στούς «ἀντιπροσώπους» τοῦ λαοῦ στά ἀντιπροσωπευτικά σώματα. Πρέπει *νά χτίζεις* τή δημοκρατία ἀπό τώρα κιόλας, ἀπό τά κάτω, μέ τήν πρωτοβουλία τῶν ἴδιων τῶν μαζῶν, μέ τή δραστήρια συμμετοχή τους *σέ ὅλη* τήν κρατική ζωή, χωρίς «ἐπιτήρηση» ἀπό τά πάνω, χωρίς δημοσίους ὑπαλλήλους.

῾Η ἀντικατάσταση τῆς ἀστυνομίας, τῆς ὑπαλληλίας καί τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ μέ τό γενικά, καθολικά, ἐξοπλισμένο λαό, μέ μιά γενική, καθολική, *πολιτοφυλακή,* μέ τή συμμετοχή ἀπαραίτητα τῶν γυναικῶν—νά τό πρακτικό ἔργο μέ τό ὁποῖο μποροῦμε καί πρέπει νά καταπιαστοῦμε ἀμέσως. ῞Οσο περισσότερη πρωτοβουλία, ποικιλομορφία, τόλμη καί δημιουργικότητα συνεισφέρουν στό ἔργο αὐτό οἱ μάζες, τόσο τό καλύτερο. ῎Οχι μόνο οἱ προλετάριοι καί οἱ μισοπρολετάριοι τοῦ χωριοῦ, μά τά ἐννιά δέκατα ὅλης τῆς ἀγροτιᾶς θά μᾶς ἀκολουθήσουν ἀσφαλῶς, ἄν κατορθώσουμε νά ἐξηγήσουμε καθαρά, ἁπλά, κατανοητά, μέ ζωντανά παραδείγματα καί διδάγματα ἀπό τή ζωντανή πραγματικότητα τήν πρότασή μας:

— νά μήν ἐπιτρέψουμε νά ἀνασυσταθεῖ ἡ ἀστυνομία·

— νά μήν ἐπιτρέψουμε νά ἀναστηλωθεῖ ἡ παντοκρατορία τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, πού στήν πράξη δέν εἶναι ἀνακλητοί καί ἀνήκουν στήν τάξη τῶν τσιφλικάδων ἤ τῶν καπιταλιστῶν·

— νά μήν ἐπιτρέψουμε νά ἀνασυσταθεῖ ὁ χωρισμένος ἀπό τό λαό τακτικός στρατός, ἡ πιό σίγουρη ἐγγύηση κάθε ἀπόπειρας ἀφαίρεσης τῆς ἐλευθερίας καί ἐπιστροφῆς στή μοναρχία·

— νά διδάσκουμε στό λαό, ὥς τά βαθύτερα στρώματά του, τήν τέχνη τῆς διακυβέρνησης τοῦ κράτους, ὄχι μόνο μέ τό βιβλίο, ἀλλά μέ τό πέρασμα παντοῦ καί ἀμέσως στήν πρακτική, στήν ἐφαρμογή τῆς πείρας τῶν μαζῶν.

Δημοκρατία ἀπό τά κάτω, δημοκρατία χωρίς ὑπαλληλία, χωρίς ἀστυνομία, χωρίς τακτικό στρατό. Ἐκτέλεση τῆς δημόσιας ὑπηρεσίας ἀπό τήν καθολικά ἐξοπλισμένη, τήν παλλαϊκή *πολιτοφυλακή*—νά ἡ ἐγγύηση μιᾶς τέτιας ἐλευθερίας, πού δέν θά μπορέσουν νά τήν ἀφαιρέσουν οὔτε τσάροι, οὔτε γενναῖοι στρατηγοί, οὔτε καπιταλιστές.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 34, 16 τοῦ Ἀπρίλη 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Οἱ σημερινές ἐφημερίδες δημοσιεύουν τηλεγράφημα μέ τίς ὑπογραφές τοῦ Π. Μπ. 'Αξελρόντ, τοῦ Λ. Μάρτοφ, τοῦ Ριαζάνοφ, τοῦ Λουνατσάρσκι καί τοῦ Νατανσόν, πού λέει: *«Διαπιστώνουμε τό ἀπολύτως ἀδύνατο τῆς ἐπιστροφῆς στή Ρωσία μέσω 'Αγγλίας»*.

῎Αλλο τηλεγράφημα, πού τό ὑπογράφουν ὁ Μάντελμπεργκ, μέλος τῆς ΙΙ Δούμας, ὁ καθηγητής Ράιχεσμπεργκ, ὁ Φέλιξ Κόν, ὁ Οὐστίνοφ, ἡ Μπαλαμπάνοβα, ὁ 'Αντρόνικοφ καί ἄλλοι, λέει:

«Διέξοδο βλέπουμε σέ μιά συμφωνία ἀνάμεσα στή ρωσική καί τή γερμανική κυβέρνηση... *γιά ἀνταλλαγή* κρατουμένων... μέ τήν ἀπελευθέρωση ἀντίστοιχου ἀριθμοῦ *ὁμήρων γερμανῶν* πολιτῶν πού κρατοῦνται στή Ρωσία».

Γιατί οἱ κύριοι τῆς «Ρούσκαγια Βόλια» καί τῆς «Γεντίνστβο» νά μή χαρακτηρίσουν γερμανούς πράκτορες κι'αὐτούς τούς πολιτικούς πρόσφυγες;

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 34, 16 τοῦ 'Απρίλη 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ

17 (30) ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1917[131]

1

ΛΟΓΟΣ ΑΠ᾿ ΑΦΟΡΜΗ ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ

Ὁ Λένιν ἀνακοινώνει ὅτι διάβασε τήν ἀπόφαση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς καί τῆς Ἐπιτροπῆς γιά τή δράση του καί ἀποφάσισε νά δημοσιεύσει δικό του ἄρθρο στήν «Πράβντα» σχετικά μέ τήν ἀπόφαση αὐτή. Τώρα αὐτός θέλει νά ἀπαντήσει σύντομα στίς κατηγορίες τίς ὁποῖες τοῦ ἀποδίδουν. Σ᾿ αὐτόν δημιουργοῦνται τέσσερα ζητήματα, στά ὁποῖα θέλει νά ἀπαντήσει: 1) Τό τυπικό ζήτημα, 2) Τό ζήτημα γιά τή γῆ, 3) Γιά τήν κυβέρνηση, 4) Γιά τόν πόλεμο.

Πάνω στό πρῶτο ζήτημα χαιρετίζει τή σιωπή τῆς ἀπόφασης γιά τόν ἐρχομό του μέσω Γερμανίας, γιατί αὐτό δείχνει ὅτι ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή πῆρε τή θέση καί τῶν δυό τμημάτων τῆς Ἐπιτροπῆς πού τό ἀποσιώπησαν αὐτό. Διαβάζει ἀπόσπασμα τῆς ἀπόφασης: «... Θεωρεῖ τήν προπαγάνδα τῶν λεγόμενων λενινιστῶν κτλ.» καί δηλώνει ὅτι παίρνει αὐτός ὅλη τήν εὐθύνη γιά τήν προπαγάνδα τῶν λενινιστῶν. Γιά νά ἀπαντήσει στήν κατηγορία αὐτή τῆς ἀπόφασης, εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐξεταστοῦν τά τρία ζητήματα πού ἀναφέρθηκαν παραπάνω. Περνάει στήν ἐξήγηση τῶν ζητημάτων αὐτῶν. Σχετικά μέ τό ζήτημα γιά τή γῆ—εἶναι ὑπέρ τοῦ περάσματος ὅλων τῶν γαιῶν στίς ἐργαζόμενες μάζες γιά χρησιμοποίηση χωρίς ἐξαγορά· μιλάει ὅτι τό πέρασμα πρέπει νά γίνει μέ ἀπόφαση τῶν ἀγροτικῶν ἐπιτροπῶν, ἐνῶ ταυτόχρονα δείχνει τό τηλεγράφημα τοῦ Σινγκαριόφ, στό ὁποῖο ἡ κατάσχεση τῆς γῆς ὀνομάζεται αὐθαιρεσία. Αὐτό δέν εἶναι σωστό, γιατί ἄν αὐτό ἔγινε μέ ἀπόφαση τῶν ἀγροτικῶν ἐπιτροπῶν, αὐτό εἶναι ἤδη νόμιμη κατάληψη. Εἶναι ἀφέλεια νά σκεφτοῦμε ὅτι μποροῦμε νά ἐπιδράσουμε στούς ἀγρότες μέ κηρύγματα ἀπό τήν Πετρούπολη, αὐτό εἶναι ἀδύνατο. Τό ζήτημα τῆς γῆς θά λυθεῖ ἐπιτόπου. Εἶναι ἀπαραίτητο νά παρθεῖ ἡ γῆ ἀμέσως, ἐπειδή πλησιάζει ἡ πείνα. Ἐθελοντική συμφωνία μέ

τούς τσιφλικάδες εἶναι μωρία, δέν πρέπει νά ἀπαιτοῦμε συμφωνία 300 ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν μέ ἕναν τσιφλικά, τέτιος συσχετισμός παρατηρεῖται στήν Εὐρωπαϊκή Ρωσία.

(Ὑποβλήθηκε πρόταση νά περιοριστεῖ τό χρονικό ὅριο τοῦ ὁμιλητῆ. Δίνεται ὁ λόγος νά μιλήσουν ποιός εἶναι κατά, ποιός ὑπέρ. Μέ ψηφοφορία τό χρονικό ὅριο περιορίζεται σέ 30 λεπτά.)

Ὁ Λένιν λέει ὅτι, ἄν ἡ συνέλευση ἐπιθυμεῖ, μπορεῖ νά δόσει σέ ἄλλο χρόνο τίς ἐξηγήσεις, ὅμως μπορεῖ νά τελειώσει τήν ἐξήγηση καί μέσα σέ 20 λεπτά.

Γιά τό κρατικό σύστημα καί τή διεύθυνση λέει ὅτι δέν μᾶς χρειάζεται ἐμᾶς δημοκρατία μέ ὑπαλλήλους, καπιταλιστές καί στρατούς, ἐμᾶς μᾶς χρειάζεται δημοκρατία λαϊκή. Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, τῶν ἀγροτῶν καί τῶν ἐργατῶν γῆς βουλευτῶν, ἀπό κάτω ὥς πάνω—νά ποιά εἶναι ἡ ἰδανική της διεύθυνση. Ἡ ἐξουσία πρέπει νά ἀνήκει στό λαό. Σχετικά μέ τό ζήτημα τοῦ πολέμου δηλώνει ὅτι καμιά φορά δέν μίλησε γιά λόχους ἐνίσχυσης καί γιά τό ζήτημα αὐτό δέν ξέρει ἀπολύτως τίποτε[132]. Γι'αὐτό μιλάει μόνο γιά τόν πόλεμο. Ἡ κυβέρνησή μας ἀποτελεῖται μόνο ἀπό καπιταλιστές καί ὁ πόλεμος διεξάγεται γιά τό συμφέρον τῶν καπιταλιστῶν, ἕνας τέτιος πόλεμος μπορεῖ νά τελειώσει μόνο μέ τήν ἐπανάσταση τῶν ἐργατικῶν μαζῶν. Οἱ ὑποχρεώσεις πού πῆραν οἱ σύμμαχοί μας εἶναι ληστρικές, σ'αὐτές γίνεται λόγος μόνο γιά μοίρασμα· ἡ προσάρτηση εἶναι συνδεμένη μέ τό κεφάλαιο καί ὡσότου τό κεφάλαιο δέν τό πήραμε στά χέρια μας δέν μποροῦν νά ἀποριφθοῦν οἱ προσαρτήσεις. Τούς καπιταλιστές τῆς Γερμανίας τούς θεωρεῖ ἴδιους σάν τούς δικούς μας καπιταλιστές, τόν Γουλιέλμο τόν θεωρεῖ αἱμοβόρο, καί, ἀσφαλῶς, δέν μπορεῖ νά γίνει λόγος γιά χωριστή εἰρήνη μ'αὐτόν, αὐτό εἶναι παράλογο. Οἱ καπιταλιστές ἄρχισαν τόν πόλεμο καί δέν μποροῦν νά τόν τελειώσουν, χρειάζεται ἐπανάσταση τῶν ἐργατῶν γιά νά τελειώσει ὁ πόλεμος. Οἱ λενινιστές εἶναι κατά τῆς χωριστῆς εἰρήνης. Γιά τό ζήτημα αὐτό οἱ λενινιστές δήλωσαν ἀκόμη τό 1915, καί εἶπαν ὅτι τό προλεταριάτο, ἀφοῦ πάρει τήν ἐξουσία στά χέρια του καί γνωστοποιήσει ὅλα τά σύμφωνα, πρέπει νά προτείνει εἰρήνη σέ ὅλο τόν κόσμο*. Ἄν κανένας ἀρνηθεῖ τήν εἰρήνη αὐτή, τό προλεταριάτο θά ἀρχίσει ἐπαναστατικό πόλεμο. Μόνο ἡ ἐπανά-

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ. 52. *Ἡ Σύντ.*

σταση τῶν ἐργατῶν μερικῶν χωρῶν μπορεῖ νά βάλει τέρμα στόν πόλεμο. Γενική εἰρήνη μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ μόνο μέσω τῆς ἐπανάστασης τῶν ἐργατῶν. Πρακτικός τρόπος γιά τόν τερματισμό τοῦ πολέμου εἶναι ἡ συναδέλφωση στό μέτωπο, τό δυνάμωμα τῆς ἐξουσίας τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, ἀγροτῶν καί ἐργατῶν γῆς βουλευτῶν. Μόνο μ'αὐτούς τούς τρόπους μπορεῖ νά ἐπιτευχθεῖ ἡ ἐπανάσταση τῶν ἐργατῶν καί ἡ γενική εἰρήνη.

2

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Ἡ ἐπανάκτηση τῆς Κουρλανδίας εἶναι προσάρτηση, γιατί στήν περίπτωση αὐτή ἡ Γερμανία ἔχει δικαίωμα νά ἐπανακτήσει τίς ἀποικίες της. Πρέπει νά δοθεῖ τό δικαίωμα στόν ἴδιο τό λαό νά ἀποφασίσει νά ζήσει, ὅπως αὐτός θέλει. Στόν καπιταλιστικό κόσμο τό μοίρασμα γίνεται μέ βάση τή δύναμη, ὅποιος εἶναι πιό δυνατός, αὐτός παίρνει τά περισσότερα. Νά κάνουμε πόλεμο γιά τήν Κουρλανδία δέν ἀξίζει, ὅμως ἀξίζει νά πολεμήσουμε γιά ἐλεύθερη ἀπόφαση τῆς Κουρλανδίας νά ἐνσωματωθεῖ ὅπου αὐτή θελήσει.

2) Γιά τήν κατάληψη τῶν τραπεζῶν καί τῶν χρημάτων. Καλεῖ νά καταληφθοῦν ὄχι αὐθαίρετα, ἀλλά μέ ἀπόφαση τῆς πλειοψηφίας. (Ἀ π ό κ ά τ ω ἀ κ ο ύ γ ο ν τ α ι φ ω ν έ ς: «Ἡ διδασκαλία σας ὁδηγεῖ στήν πρωτόγονη κατάσταση».)—Ὄχι! (Ἀ κ ο ύ γ ε τ α ι ἐ ρ ώ τ η σ η: «Τί νά κάνουμε, ἄν οἱ ἄλλες χῶρες θελήσουν εἰρήνη;»)—Ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης τῶν ἐργατῶν καί συναδέλφωση στό μέτωπο.

Τακτική—πρέπει νά βλέπουμε κατά ποῦ βαδίζει ἡ ζωή. Ἡ πείρα τῆς ζωῆς—αὐτό εἶναι τό καλύτερο. Πρέπει νά ἀναπτύξουμε τή ρωσική ἐπανάσταση ἔτσι, ὥστε ἡ ἐξουσία νά βρεθεῖ στά χέρια τῶν ἐργατῶν, τῶν ἀγροτῶν καί τῶν ἐργατῶν γῆς βουλευτῶν. (Ἀ κ ο ύ γ ε τ α ι κ α ί ἄ λ λ η ἐ ρ ώ τ η σ η: «Στή Γερμανία τό κηρύσσατε αὐτό;»)—Ἐμεῖς, δηλαδή ἐγώ καί ὁ Ζηνόβιεφ, ἐκδόσαμε στό ἐξωτερικό μπροσούρα[133], στήν ὁποία λέμε τό ἴδιο, ὅπως καί τώρα, τήν ἐκδόσαμε αὐτή στά γερμανικά καί οἱ γερμανοί σοσιαλιστές τή μοίρασαν στή Γερμανία.

Δημοσιεύτηκε περιληπτικά στίς 18 τοῦ Ἀπρίλη 1917 στήν ἐφημερίδα «Γεντίνστβο», ἀρ. φύλ. 17

Πλήρης δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν

ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΜΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ

Οἱ ἐφημερίδες τῆς 16 τοῦ 'Απρίλη δημοσιεύουν τήν παρακάτω ἀπόφαση:

«'Η 'Εκτελεστική 'Επιτροπή τοῦ Σοβιέτ τῶν στρατιωτῶν βουλευτῶν, ἀφοῦ συζήτησε τήν ἀνακοίνωση τῶν συντρόφων σχετικά μέ τήν ἐξάπλωση τῆς διαλυτικῆς προπαγάνδας, πού καλύπτεται μέ ἐπαναστατική καί συχνά μάλιστα μέ σοσιαλδημοκρατική σημαία, καί ἰδιαίτερα σχετικά μέ τήν προπαγάνδα τῶν λεγόμενων λενινιστῶν, καί θεωρώντας τήν προπαγάνδα αὐτή ὄχι λιγότερο ἐπιζήμια ἀπό κάθε ἀντεπαναστατική προπαγάνδα ἀπό τά δεξιά, ἀναγνωρίζοντας ὅμως ταυτόχρονα ὅτι δέν εἶναι δυνατό νά παρθοῦν μέτρα δίωξης ἐνάντια στήν προπαγάνδα, ὅσο αὐτή παραμένει μόνο προπαγάνδα, θεωρεῖ ἐξαιρετικά ἀναγκαῖο νά παρθοῦν ὅλα τά μέτρα γιά νά ἀντιπαραθέσουμε στήν προπαγάνδα αὐτή τή δική μας προπαγάνδα καί ζύμωση. Πρέπει νά ἐπιδιώξουμε οἱ ὀργανώσεις μας νά εἶναι ἀρκετά ἰσχυρές, ὥστε σέ ὁποιαδήποτε στιγμή, σέ κάθε ἀντεπαναστατική ἐνέργεια, ἀπό ὁπουδήποτε καί ἄν προέρχεται, νά ἀντιπαραθέσουμε τίς δικές μας ἐνέργειες. 'Εκφράζουμε τή σταθερή θέλησή μας νά ἀρχίσει ἡ 'Εκτελεστική 'Επιτροπή προγραμματισμένη ζύμωση τόσο στόν Τύπο, ὅσο καί ἰδιαίτερα στίς στρατιωτικές μονάδες γιά τήν καταπολέμηση τῆς διαλυτικῆς προπαγάνδας».

Ἄν συγκρίνουμε μ'αὐτή τήν ἀπόφαση τήν ἀναδημοσιευμένη ἀπό μᾶς δήλωση τοῦ κύριου ἄρθρου τῆς Σύνταξης τῆς «'Ισβέστιγια» (τῆς 17 τοῦ 'Απρίλη) ἐνάντια στήν «ἀνέντιμη καί ἀηδιαστική συκοφαντική ἐκστρατεία», τότε θά δοῦμε ἀμέσως τόν πολιτικό διαχωρισμό πού διαμορφώθηκε *στήν πράξη* πάνω σ'αὐτό τό ζήτημα:

Ὅτι ἡ «Ρούσκαγια Βόλια» εἶναι ὄργανο συκοφαντίας καί

ἡ «Γεντίνστβο» τοῦ κ. Πλεχάνοφ εἶναι ὄργανο πού ἐπαναλαβαίνει τήν «ἴδια μέθοδο πάλης», ἔχει ὁμολογηθεῖ ἀπό ἕνα *μάρτυρα:* τή «Ντιέλο Ναρόντα».

Ἄλλη θέση παίρνει ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τοῦ Σοβιέτ τῶν στρατιωτῶν βουλευτῶν, πού διακηρύσσει ἀνοιχτά ὅτι «δέν εἶναι δυνατό νά παρθοῦν μέτρα δίωξης ὅσο ἡ προπαγάνδα παραμένει μόνο προπαγάνδα».

Νά γιατί ἀναδημοσιεύουμε ὁλόκληρη τήν ἀπόφαση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς καί θεωροῦμε ὠφέλιμη τήν οὐσιαστική ἀνάλυσή της.

Ἡ ἀπόφαση χαρακτηρίζει τήν προπαγάνδα τοῦ Λένιν «ὄχι λιγότερο ἐπιζήμια ἀπό κάθε ἀντεπαναστατική προπαγάνδα ἀπό τά δεξιά».

Ἄς ἐξετάσουμε λοιπόν ποιά εἶναι ἡ οὐσία τῆς διαφορᾶς ἀνάμεσα 1) στήν ἀντεπαναστατική προπαγάνδα ἀπό τά δεξιά, ὕστερα 2) στήν προπαγάνδα *ὑπέρ* τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης καί ὑπέρ τῆς ὑποστήριξής της καί 3) στή δική μας προπαγάνδα.

Οἱ δεξιοί θέλουν τήν ἀνατροπή τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης καί τήν ἐπιστροφή στή μοναρχία.

Ἡ Προσωρινή κυβέρνηση *ὑποσχέθηκε* νά δρᾶ σέ συμφωνία μέ τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν τῆς Πετρούπολης.

Ἡ δική μας προπαγάνδα: ὅλη ἡ κρατική ἐξουσία πρέπει νά περάσει στά χέρια *μόνο* τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν, ἀγροτῶν κτλ. βουλευτῶν, γιατί τά Σοβιέτ αὐτά ἐκπροσωποῦν ἀναμφισβήτητα τήν τεράστια πλειοψηφία τοῦ λαοῦ. Γι᾽αὐτό θέλουμε νά πετύχουμε μέ τή «διαφώτιση» (ὅπως τό εἶπε ἀπό τήν πρώτη ἤδη μέρα ὁ Λένιν καθαρά καί ξάστερα στίς θέσεις του)* νά καταλάβει ἡ πλειοψηφία τοῦ λαοῦ τήν ἀνάγκη ἑνός τέτιου περάσματος τῆς ἐξουσίας.

Συνεπῶς, οἱ δεξιοί εἶναι ὑπέρ τῆς ἐξουσίας τοῦ μονάρχη. Οἱ καπιταλιστές ὑπέρ τῆς ἐξουσίας τῶν καπιταλιστῶν (γιατί ἡ Προσωρινή κυβέρνηση εἶναι κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν)· αὐτοί ὑπόσχονται νά δροῦν σέ συμφωνία μέ τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν.

Ἐμεῖς θέλουμε νά πείσουμε τήν πλειοψηφία τοῦ λαοῦ ὅτι τήν ἐξουσία πρέπει νά τήν ἔχουν *μόνο* τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν κτλ. βουλευτῶν.

Εἶναι πεντακάθαρο πώς δέν εἶναι δυνατό νά ὀνομάσει κανείς

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 115. *Ἡ Σύντ.*

τήν προπαγάνδα μας «ὄχι λιγότερο ἐπιζήμια ἀπό κάθε ἀντεπαναστατική προπαγάνδα ἀπό τά δεξιά», δέν εἶναι δυνατό *ἀκόμη καί* ἀπό τή σκοπιά τῶν ὀπαδῶν τῆς συμφωνίας μέ τήν Προσωρινή κυβέρνηση. Γιατί οἱ ὀπαδοί τῆς συμφωνίας στηρίζονται τώρα στήν πλειοψηφία τοῦ λαοῦ! Πῶς λοιπόν μποροῦν νά ὀνομάζουν «τό ἴδιο ἐπιζήμια, ὅσο καί ἡ δεξιά», τήν προπαγάνδα μας πού ἐπιδιώκει *νά πείσει* τήν πλειοψηφία νά πάρει ὅλη τήν ἐξουσία;

Αὐτός εἶναι ὁλοφάνερος παραλογισμός.

Εἶναι ζήτημα, ἄν τό Σοβιέτ τῶν στρατιωτῶν βουλευτῶν θά μπορέσει νά ὑπερασπίσει γιά πολύν καιρό μιά τέτια ἄποψη τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς του.

῎Ας πᾶμε παρακάτω:

Ποῦ βρίσκεται ἡ οὐσία τῶν διαφωνιῶν μας;

Κυρίως σέ τρία σημεῖα:

(1) Σχετικά μέ τή γῆ. 'Εμεῖς εἴμαστε ὑπέρ τῆς ἄποψης νά πάρουν οἱ ἀγρότες *ὅλη* τή γῆ ἀμέσως, μέ δική τους ἀπόφαση, δηλαδή μέ ἀπόφαση τῆς πλειοψηφίας τῶν ἴδιων τῶν ἀγροτῶν κατά τόπους, αὐξάνοντας ἔτσι τήν παραγωγή σιτηρῶν καί κρέατος γιά τούς στρατιῶτες.

'Η Προσωρινή κυβέρνηση εἶναι ὑπέρ τῆς «συμφωνίας» τῶν ἀγροτῶν μέ τούς τσιφλικάδες, δηλαδή ὑπέρ τῆς «συμφωνίας» τριακοσίων ἀγροτῶν μέ ἕναν τσιφλικά.

Θά δοῦμε μέ ποιόν θά ταχθεῖ ἡ πλειοψηφία τοῦ λαοῦ σ'αὐτό τό ζήτημα: μέ μᾶς ἤ μέ τήν Προσωρινή κυβέρνηση;

(2) 'Εμεῖς εἴμαστε ὑπέρ μιᾶς δημοκρατίας, ὅπου ἀπό τά κάτω ὥς τά πάνω νά μήν ὑπάρχει οὔτε ἀστυνομία, οὔτε τακτικός στρατός (πιστεύουμε πώς τή θέση του πρέπει νά τήν πάρει ὁ ἐξοπλισμένος στό σύνολό του λαός), οὔτε μή ἀνακλητή στήν πράξη καί προνομιακά, ἀστικά ἀμειβόμενη γιά τή δουλιά της ὑπαλληλία. 'Εμεῖς εἴμαστε ὑπέρ τῆς ἄποψης νά εἶναι ὅλοι οἱ ὑπάλληλοι πέρα γιά πέρα αἱρετοί καί ἀνακλητοί σέ ὁποιαδήποτε στιγμή καί νά ἀμείβονται προλεταριακά.

'Η Προσωρινή κυβέρνηση εἶναι ὑπέρ τῆς ἀνασύστασης τῆς ἀστυνομίας συνηθισμένου τύπου, ὑπέρ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ, ὑπέρ τῆς συνηθισμένης ὑπαλληλίας.

(3) 'Η Προσωρινή κυβέρνηση εἶναι ὑπέρ τῆς συνέχισης *ἐκείνου* τοῦ πολέμου καί *τέτιου εἴδους* πολέμου σάν κι'αὐτόν πού ἄρχισε ὁ Νικόλαος ὁ Ματοβαμμένος. 'Η Προσωρινή κυβέρνηση εἶναι ὑπέρ τῆς ἐπικύρωσης τῶν μυστικῶν ληστρικῶν συμφώνων πού σύναψε ὁ *τσάρος, χωρίς νά ρωτήσει αὐτή ἡ*

κυβέρνηση τή γνώμη τοῦ λαοῦ καί μάλιστα χωρίς νά τά δημοσιεύσει.

Ἐμεῖς εἴμαστε ἐνάντια σέ ἕναν τέτιο πόλεμο, ἐνάντια στήν ἐπικύρωση τῶν συμφώνων, ἐνάντια στή μή δημοσίευσή τους.

Ἐμεῖς συνιστοῦμε σέ ὅλους χωρίς ἐξαίρεση τούς λαούς νά βάλουν τέρμα σ'αὐτό τόν πόλεμο ὄχι μέ μιά εἰρήνη βίας, ἀλλά μέ μιά εἰρήνη ἀληθινά δημοκρατική, πού νά δίνει τήν ἐλευθερία σέ ὅλους χωρίς ἐξαίρεση τούς λαούς καί τίς λαότητες. Ἐμεῖς θέλουμε νά ἀποδείξουμε στό λαό ὅτι, γιά νά τερματιστεῖ ὁ πόλεμος μέ εἰρήνη πού πραγματικά δέν θά εἶναι εἰρήνη βίας, εἶναι ἀπαραίτητο νά περάσει ἡ κρατική ἐξουσία ὁλοκληρωτικά καί ἀποκλειστικά στά χέρια τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν.

Γιατί ὅσο ἡ ἐξουσία θά βρίσκεται στά χέρια τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν τσιφλικάδων (τοῦ Γκουτσκόφ, τοῦ Λβόφ, τοῦ Μιλιουκόφ), ὁ πόλεμος παραμένει στήν πράξη κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τῶν καπιταλιστῶν, ὅλες οἱ ὑποσχέσεις γιά εἰρήνη χωρίς προσαρτήσεις παραμένουν μόνο ὑποσχέσεις καί ἡ δυσπιστία τῶν ἐργατικῶν μαζῶν ὅλου τοῦ κόσμου πρός τήν κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν εἶναι ἀναπόφευκτη· ἑπομένως, ὁ πόλεμος συνεχῶς θά παρατείνεται.

Ἐρώτηση: τί πρέπει νά γίνει, ἄν στή Ρωσία περάσει ἡ ἐξουσία στά χέρια τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν καί στή Γερμανία *δέν* γίνει μιά τέτια ἐπανάσταση πού νά ἀνατρέψει ὄχι μόνο τόν Γουλιέλμο Β΄, *μά καί τούς γερμανούς Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ* (γιατί, ἄν τό γερμανό Νικόλαο Β΄ τόν ἀντικαταστήσουν οἱ γερμανοί Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ δέν πρόκειται ν'ἀλλάξει ἀπολύτως τίποτε σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τόν πόλεμο);

Ἡ ἀπάντησή μας: ἡ ἐξουσία στά χέρια τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν θά εἶναι ἐξουσία τῆς πλειοψηφίας τοῦ λαοῦ, καί ἡ πλειοψηφία τοῦ λαοῦ εἶναι οἱ ἐργάτες καί οἱ φτωχοί ἀγρότες. Αὐτοί *πραγματικά* δέν ἔχουν συμφέρον ἀπό τίς προσαρτήσεις, αὐτοί θά παραιτηθοῦν ἀπό αὐτές ὄχι στά λόγια, μά *στήν πράξη*, αὐτοί *στήν πράξη* θά πάψουν νά εἶναι φρουροί τῶν κερδῶν τῶν καπιταλιστῶν.

Μέ τέτιους ὅρους *κι'ἐμεῖς εἴμαστε σύμφωνοι* γιά ἕναν ἐπαναστατικό πόλεμο ἐνάντια στούς καπιταλιστές ὁποιασδήποτε χώρας, γιατί αὐτός θά εἶναι στήν πραγματικότητα πόλεμος ἐνάντια στά συμφέροντα ὁποιουδήποτε κεφαλαίου καί ὄχι ὑπέρ τῶν συμφερόντων τῶν καπιταλιστῶν μιᾶς χώρας.

Ἐρώτηση: πῶς νά ἐπισπεύσουμε στήν πράξη, τώρα, ἀμέσως τήν ὑπόθεση τῆς εἰρήνης, ἄν δέν εἶναι δυνατό νά βάλουμε τέρμα στόν πόλεμο, μπήγοντας ἁπλῶς τίς ξιφολόγχες στή γῆ;

Ἡ ἀπάντησή μας: στόν πόλεμο δέν εἶναι δυνατό νά βάλει κανείς τέρμα οὔτε μπήγοντας ἁπλῶς τίς ξιφολόγχες στή γῆ, οὔτε γενικά μέ τό νά σταματήσει μονόπλευρα τόν πόλεμο μιά ἀπό τίς ἐμπόλεμες χῶρες. Τό πρακτικό καί ἄμεσο μέσο γιά νά ἐπισπεύσουμε τήν εἰρήνη εἶναι νά μπορεῖ νά εἶναι μόνο ἕνα (ἐκτός ἀπό τή νίκη τῆς ἐργατικῆς ἐπανάστασης ἐνάντια στούς καπιταλιστές), καί συγκεκριμένα: ἡ συναδέλφωση τῶν στρατιωτῶν στό μέτωπο.

Ἄμεση, ἐνεργητικότατη, ὁλόπλευρη καί ἀνεπιφύλακτη βοήθεια ἀπομέρους μας στή συναδέλφωση τῶν στρατιωτῶν *καί τῶν δυό* ἐμπόλεμων ὁμάδων στό μέτωπο.

Ἡ συναδέλφωση αὐτή ἄρχισε ἤδη. Ἐμπρός νά τή βοηθήσουμε.

Νά οἱ ἀπόψεις μας. Ἔχουμε τή σταθερή πεποίθηση πώς ἡ πλειοψηφία τοῦ λαοῦ *δέν* θά τίς ὀνομάσει «ὄχι λιγότερο ἐπιζήμιες ἀπό κάθε ἀντεπαναστατική προπαγάνδα ἀπό τά δεξιά».

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 35, 1 τοῦ Μάη (18 τοῦ Ἀπρίλη) 1917
Ὑπογραφή: Ν. Λ έ ν ι ν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΠΩΣ ΠΡΟΣΔΕΘΗΚΑΝ ΣΤΟΥΣ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΕΣ

῾Η ἐφημερίδα τῶν μεγάλων καπιταλιστῶν καί τῶν τραπεζῶν, ἡ «Φινάνσοβαγια Γκαζέτα»[134], στό κύριο ἄρθρο της τῆς 17 τοῦ ᾿Απρίλη ἀποκαλύπτει περίφημα ἕνα γεγονός τεράστιας σπουδαιότητας, καί συγκεκριμένα: πῶς τά κόμματα τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν, τῶν μενσεβίκων σοσιαλδημοκρατῶν κτλ. δέθηκαν μόνα τους χειροπόδαρα, προσδέθηκαν στούς καπιταλιστές μέ τήν περιβόητη «συμφωνία» μέ τήν Προσωρινή κυβέρνηση.

Νά τό πλῆρες κείμενο αὐτοῦ τοῦ κύριου ἄρθρου:

ΟΙ ΑΡΙΣΤΕΡΟΙ ΚΑΙ ΤΟ ΔΑΝΕΙΟ

Τό Δάνειο τῆς ᾿Ελευθερίας πού ἐκδίδει ἡ Προσωρινή κυβέρνηση δέν προκάλεσε στούς ἀριστερούς κύκλους τόν ἐνθουσιασμό, μέ τόν ὁποῖο τό δέχτηκε ἡ πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ.

῾Ο ἀριστερός τύπος διασπάστηκε σέ τρεῖς ὁμάδες. ῾Η λενινιστική «Πράβντα» τάχθηκε κατηγορηματικά ἐνάντια στό δάνειο, ἐκφράζοντας ἔτσι τήν ἄποψη τῶν μπολσεβίκων. ῾Η «Γεντίνστβο» τοῦ Πλεχάνοφ ὑποστηρίζει ἀποφασιστικά τό δάνειο. Τέλος, τά ἄλλα ὄργανα τοῦ σοσιαλιστικοῦ τύπου: ἡ «Ραμπότσαγια Γκαζέτα», ἡ «Ζεμλιά ἰ Βόλια» καί ἡ «Βόλια Ναρόντα» — πῆραν «ἐνδιάμεση» θέση: οὔτε ἔτσι, οὔτε ἀλλιῶς· οὔτε ὑπέρ τοῦ δανείου, ἀλλά οὔτε καί ἐνάντιά του. Τέτια εἶναι καί ἡ στάση τοῦ Σοβιέτ τῶν στρατιωτῶν καί ἐργατῶν βουλευτῶν, πού εἶχε καταρχήν ἀποφασίσει νά ὑποστηρίξει τό δάνειο, μά τώρα πάλι ἄρχισε νά ἀμφιβάλλει καί νά ταλαντεύεται. Καί εἶχε δίκιο ἡ «Ντιέν» πού κατηγοροῦσε τελευταῖα αὐτή τήν κεντρική, τήν πιό ἰσχυρή ὁμάδα, στήν ὁποία ἀνήκουν οἱ μενσεβίκοι καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες, ὅτι κρατᾶ ἀκαθόριστη καί διφορούμενη στάση.

Τό Σοβιέτ τῶν στρατιωτῶν καί ἐργατῶν βουλευτῶν, λές καί ἤθελε νά δόσει μιά ἀκόμη ἀπόδειξη τῆς ὀρθότητας αὐτῆς τῆς κατηγορίας, ἐπανῆλθε χθές στό ζήτημα τοῦ δανείου, πάνω στό ὁποῖο εἶχε παρθεῖ πιά ἀπόφαση καί ἀποφάνθηκε σχετικά. ῾Ο Ν. Σ. Τσχεῖτζε ἀνακοίνωσε ὅτι στίς προσεχεῖς μέρες ἀναμένεται μιά νέα πράξη τῆς κυβέρνησης, πού θά φωτίσει

ἐξαντλητικά τή στάση της στά ζητήματα τῆς ἐξωτερικῆς καί ἐσωτερικῆς πολιτικῆς. Ὁ Ν. Σ. Τσχεῖτζε πρότεινε νά ἀναβληθεῖ ὥς τότε ἡ ἐξέταση τοῦ ζητήματος τῆς ὑποστήριξης τοῦ δανείου.

Ἡ στάση αὐτή τῶν ἀριστερῶν προκαλεῖ ἀπορία, γιά νά μήν ποῦμε τίποτε περισσότερο. Μά πρέπει κάποιος νά διευθύνει τό κράτος καί νά πραγματοποιήσει τίς μεταρυθμίσεις πού διψάει ἡ καταβασανισμένη Ρωσία. Ἕνα ἀπό τά δυό: εἴτε ἡ σημερινή κυβέρνηση ἔχει τήν ἐμπιστοσύνη τῶν ἀριστερῶν, δηλαδή μέχρι τώρα, στό παρελθόν δέν ἔχει κάνει τίποτε πού νά παραβιάζει τήν ὑποχρέωση, τήν ὁποία εἶχε ἀναλάβει, εἴτε δέν ἔχει τήν ἐμπιστοσύνη αὐτή. Στήν τελευταία περίπτωση, οἱ ἀριστεροί, στερώντας τήν Προσωρινή κυβέρνηση ἀπό τήν ὑποστήριξή τους, πρέπει νά ἀναλάβουν οἱ ἴδιοι ὄχι μόνο τόν «ἔλεγχο» τῆς δράσης της, μά καί ὅλο τό βάρος τῆς διακυβέρνησης καί τήν εὐθύνη ἀπέναντι στό λαό καί τήν ἱστορία. Ἄν ὅμως δέν ἔχουν σέ τίποτε νά κατηγορήσουν τήν Προσωρινή κυβέρνηση γιά τίς πράξεις της, τότε φυσικά δέν ἔχουν τό δικαίωμα νά περιμένουν τίς μελλοντικές πράξεις της καί ὀφείλουν νά τῆς παράσχουν κάθε ὑποστήριξη. Ὅπως κι'ἄν ἔχει ὅμως τό ζήτημα, εἶναι ἀπαράδεκτη ἡ διφορούμενη στάση, ἡ ἀνειλικρινής ἐπιφυλακτικότητα καί τά μασημένα λόγια πού, ἀπό τή μιά μεριά, δέν μειώνουν οὔτε κατά ἕνα γιῶτα τήν εὐθύνη τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης, πού δέν μπορεῖ οὔτε νά ἐπικαλεστεῖ κάν μπρός στήν ἱστορία τό γεγονός ὅτι ἦταν μόνη της, καί ἀπό τήν ἄλλη, τή στεροῦν στήν πραγματικότητα ἀπό τήν ὑποστήριξη τῶν πλατιῶν δημοκρατικῶν μαζῶν καί τή φέρνουν σέ δύσκολη θέση.

Ἀρετή τῶν σοσιαλιστικῶν ρευμάτων ἦταν πάντοτε ἡ εὐθύτητά τους. Στήν πολιτική τῶν σοσιαλιστικῶν κομμάτων ἦταν ξένες οἱ ὑπεκφυγές, ἡ μικροαστική μαλθακότητα, ὁ ἐλαστικός ὀπορτουνισμός. Σήμερα στό ζήτημα τοῦ δανείου οἱ κεντρικές ὁμάδες τοῦ ρωσικοῦ σοσιαλισμοῦ πρόδοσαν αὐτές τίς πατροπαράδοτες ἀρχές καί ἀκολούθησαν τό δρόμο τῆς ὀχτωβριστικῆς ἀσυνέπειας. Ἡ κοινή γνώμη ἔχει τό δικαίωμα νά τίς καλέσει νά ξεκαθαρίσουν, χωρίς περιστροφές, τή θέση τους ἀπέναντι στό δάνειο, νά δηλώσουν τίμια καί ἀνοιχτά ἄν θά μετάσχουν ἤ δέν θά μετάσχουν σ'αὐτό καί νά ἐκπληρώσουν ἔτσι τό ἠθικό τους χρέος ἀπέναντι στήν Προσωρινή κυβέρνηση: ἤ νά τῆς ἐπιτρέψουν νά στηριχτεῖ στά ἀριστερά ρεύματα, ἤ νά δηλώσουν ὅτι διαφωνοῦν μ'αὐτή.

Οἱ μεγιστάνες τῶν τραπεζῶν εἶναι ἄνθρωποι πρακτικοί. Τήν πολιτική τήν ἀντικρύζουν νηφάλια: ὑποσχέθηκες νά ὑποστηρίζεις τήν κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν (πού διεξάγει ἰμπεριαλιστικό πόλεμο)—δόσε τό δάνειο.

Σωστά! Τά κόμματα τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν καί τῶν μενσεβίκων, ἀφοῦ δέθηκαν μόνα τους χειροπόδαρα, παραδόθηκαν ἀνίσχυρα στούς καπιταλιστές. Ἡ ὑπόσχεση νά ἐκδοθεῖ «τίς προσεχεῖς μέρες» «νέα πράξη τῆς κυβέρνησης, πού θά φωτίσει ἐξαντλητικά (!!;;)»—ἔχει πιά φωτιστεῖ ὑπεραρκετότατα!— «τή στάση της στά ζητήματα τῆς ἐξωτερικῆς καί ἐσωτερικῆς πολιτικῆς», εἶναι μιά κούφια ὑπόσχεση.

Κανενός εἴδους «πράξεις» πού ἀποτελοῦνται ἀπό δηλώσεις, διαβεβαιώσεις καί διακηρύξεις δέν πρόκειται ν'ἀλλάξουν τήν οὐσία τοῦ ζητήματος. Καί ἡ οὐσία αὐτή εἶναι ὅτι ἡ κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν, τοῦ Λβόφ, τοῦ Γκουτσκόφ, τοῦ Μιλιουκόφ καί Σίας, ἐκπροσωπεῖ τά συμφέροντα τοῦ κεφαλαίου, συνδέεται μ'αὐτά τά συμφέροντα, δέν μπορεῖ νά ξεφύγει (ἀκόμη καί ἄν τό ἤθελε) ἀπό τήν ἰμπεριαλιστική, ἁρπακτική πολιτική τῶν προσαρτήσεων.

Μέ φράσεις πού δέν λένε τίποτε καί δέν ὑποχρεώνουν σέ τίποτε *«νά στηριχτεῖ»* στά «ἀριστερά» ρεύματα, δηλαδή νά ἐνισχύσει τήν ἰμπεριαλιστική πολιτική της μέ τό κύρος τῶν ἀριστερῶν, χωρίς νά ὑποχωρήσει καθόλου ἀπό τήν πολιτική αὐτή στήν πράξη—νά τί προτίθεται νά κάνει ἡ ἰμπεριαλιστική μας κυβέρνηση, νά τί τή βοηθοῦν—ἀντικειμενικά—νά κάνει ὁ Τσχεΐτζε καί οἱ φίλοι του.

«'Οχτωβριστική ἀσυνέπεια»—παραστατική λεξούλα—δέν εἶναι μόνο μιά πρακτική, μά καί μιά ὁλότελα σωστή ἐκτίμηση τῆς γραμμῆς τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν καί τῶν μενσεβίκων ἀπό πολιτικούς πού βλέπουν καθαρά τήν οὐσία τοῦ ζητήματος.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 36, 3 τοῦ Μάη (20 τοῦ 'Απρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΟΦΥΛΑΚΗ

Στίς 14 τοῦ 'Απρίλη ἡ ἐφημερίδα μας σέ ἀνταπόκρισή της ἀπό τό Κανάβιν τοῦ κυβερνείου Νίζνι-Νόβγκοροντ ἔγραφε ὅτι *«σέ ὅλα σχεδόν τά ἐργοστάσια σχηματίστηκε πολιτοφυλακή ἀπό ἐργάτες, πού πληρώνεται ἀπό τή διεύθυνση τῶν ἐργοστασίων».*

Στήν περιφέρεια τοῦ Κανάβιν, ὅπως πληροφορεῖ ὁ συντάκτης τῆς ἀνταπόκρισης, ὑπάρχουν 16 ἐργοστάσια, 30 περίπου χιλιάδες ἐργάτες, ἐκτός ἀπό τούς σιδηροδρομικούς, δηλαδή ἡ καθιέρωση τοῦ θεσμοῦ τῆς ἐργατικῆς πολιτοφυλακῆς πού νά πληρώνεται ἀπό τούς καπιταλιστές, ἔχει ἤδη ἀγκαλιάσει στήν περιοχή αὐτή ἕνα σημαντικό ἀριθμό μεγάλων ἐπιχειρήσεων.

῾Η καθιέρωση τοῦ θεσμοῦ τῆς ἐργατικῆς πολιτοφυλακῆς πού νά πληρώνεται ἀπό τούς καπιταλιστές εἶναι μέτρο πού ἔχει τεράστια—μποροῦμε νά ποῦμε χωρίς ὑπερβολή: γιγάντια, ἀποφασιστική—σημασία, τόσο πρακτική ὅσο καί ἀπό ἄποψη ἀρχῶν. ῾Η ἐπανάσταση δέν μπορεῖ νά εἶναι ἐξασφαλισμένη, ἡ ἐπιτυχία τῶν κατακτήσεών της δέν μπορεῖ νά εἶναι ἐξασφαλισμένη, ἡ παραπέρα ἀνάπτυξή της εἶναι *ἀδύνατη,* ἄν τό μέτρο αὐτό δέν γενικευτεῖ, δέν ὁλοκληρωθεῖ καί δέν ἐφαρμοστεῖ σέ ὅλη τή χώρα.

Οἱ ἀστοί καί οἱ τσιφλικάδες δημοκράτες πού ἔγιναν δημοκράτες ἀφοῦ πιά πείστηκαν ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά κυβερνοῦν *διαφορετικά* τό λαό, προσπαθοῦν νά ἐγκαθιδρύσουν μιά δημοκρατία ὅσο τό δυνατό πιό μοναρχική: κάτι σάν τή γαλλική πού ὁ Στσεντρίν τήν ὀνόμαζε δημοκρατία χωρίς δημοκράτες.

Τό κυριότερο γιά τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές σήμερα, τώρα πού πείστηκαν γιά τή δύναμη τῶν ἐπαναστατικῶν μαζῶν, εἶναι *νά διασώσουν* τούς πιό βασικούς θεσμούς τοῦ παλιοῦ καθεστῶτος, νά δυναμώσουν τά παλιά ὄργανα καταπίεσης: τήν ἀστυνομία, τήν ὑπαλληλία, τόν τακτικό στρατό. Τήν «πολιτοφυ-

λακή» προσπαθοῦν νά τήν κάνουν ὅπως ἦταν ἄλλοτε, δηλ. μικρά, ἀποσπασμένα ἀπό τό λαό τμήματα ὁπλισμένων ἀνθρώπων, πού νά βρίσκονται ὅσο τό δυνατό πιό κοντά στήν ἀστική τάξη καί κάτω ἀπό τίς διαταγές ἀνθρώπων τῆς ἀστικῆς τάξης.

Τό πρόγραμμα-μίνιμουμ τῆς σοσιαλδημοκρατίας ἀπαιτεῖ τήν ἀντικατάσταση τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ μέ τόν καθολικά ἐξοπλισμένο λαό. Ὅμως ἡ πλειοψηφία τῶν ἐπίσημων σοσιαλδημοκρατῶν στήν Εὐρώπη καί ἡ πλειοψηφία τῶν ἡγετῶν τῶν μενσεβίκων μας «ξέχασε» ἤ παραμέρισε τό πρόγραμμα τοῦ Κόμματος, ὑποκαθιστώντας τό διεθνισμό μέ τό σωβινισμό («ἀμυντισμό») καί τήν ἐπαναστατική τακτική μέ τό ρεφορμισμό.

Ἐνῶ τώρα ἀκριβῶς, σέ ἐπαναστατικές στιγμές, εἶναι ἰδιαίτερα ἐπιτακτική ἡ ἀνάγκη τοῦ καθολικοῦ ἐξοπλισμοῦ τοῦ λαοῦ. Θά ἦταν ἀπάτη καί δόλια ὑπεκφυγή τό ἐπιχείρημα ὅτι ἐφόσον ὑπάρχει ἐπαναστατικός στρατός εἶναι περιττό νά ὁπλίζουμε τό προλεταριάτο, ἤ ὅτι «δέν φτάνουν» τά ὅπλα. Ἐδῶ τό ζήτημα εἶναι νά ἀρχίσουμε νά ὀργανώνουμε ἀμέσως καθολική γενική πολιτοφυλακή, πού θά μάθει νά χειρίζεται τά ὅπλα, ἔστω καί ἄν «δέν ἐπαρκοῦν» γιά ὅλους, ἀφοῦ γιά τό λαό δέν εἶναι καθόλου ἀπαραίτητο νά ὑπάρχουν τόσα ὅπλα, ὥστε νά ἔχουν ὅλοι καί πάντοτε. Ἐκεῖνο πού χρειάζεται στό λαό εἶναι νά μάθουν ὅλοι ὥς τόν ἕνα τό χειρισμό τῶν ὅπλων, νά ἀνήκουν ὅλοι ὥς τόν ἕνα στήν πολιτοφυλακή, πού θά ἀντικαθιστᾶ τήν ἀστυνομία καί τόν τακτικό στρατό.

Ἐκείνο πού χρειάζονται οἱ ἐργάτες εἶναι νά μήν ὑπάρχει στρατός ἀποσπασμένος ἀπό τό λαό, *νά συγχωνευθοῦν* οἱ ἐργάτες καί οἱ στρατιῶτες σέ μιά ἑνιαία παλλαϊκή πολιτοφυλακή.

Χωρίς αὐτό ὁ μηχανισμός τῆς καταπίεσης παραμένει σέ ἰσχύ, ἕτοιμος νά ὑπηρετήσει σήμερα τόν Γκουτσκόφ καί τούς φίλους του, τούς ἀντεπαναστάτες στρατηγούς, καί αὔριο ἴσως τόν Ράντκο Ντμίτριγεφ ἤ κάποιον ἄλλο μνηστήρα τοῦ θρόνου καί τῆς ἐγκαθίδρυσης μοναρχίας μέ δημοψήφισμα.

Οἱ καπιταλιστές χρειάζονται τώρα τή δημοκρατία, γιατί διαφορετικά «δέν θά τά πᾶνε καλά» μέ τό λαό. Τούς χρειάζεται ὅμως «κοινοβουλευτική» δημοκρατία, δηλαδή νά περιοριστεῖ ὁ δημοκρατισμός σέ δημοκρατικές *ἐκλογές*, στό δικαίωμα νά στέλνουν στό Κοινοβούλιο ἀνθρώπους πού—σύμφωνα μέ τήν εὔστοχη καί βαθιά παρατήρηση τοῦ Μάρξ—τό λαό *ἐκπροσωποῦν* καί τό λαό *καταπιέζουν*[135].

Οἱ ὀπορτουνιστές τῆς σημερινῆς σοσιαλδημοκρατίας, πού ὑποκατάστησαν τόν Μάρξ μέ τόν Σάιντεμαν, ἔμαθαν ἀπέξω τόν

κανόνα ὅτι «πρέπει νά χρησιμοποιοῦμε» τόν κοινοβουλευτισμό (αὐτό εἶναι ἀδιαφιλονίκητο), ὅμως ξέχασαν τή διδασκαλία τοῦ Μάρξ γιά τή σημασία τῆς προλεταριακῆς δημοκρατίας *σέ διάκριση* ἀπό τόν ἀστικό κοινοβουλευτισμό.

Ὁ λαός χρειάζεται τή δημοκρατία γιά νά διαπαιδαγωγοῦνται οἱ μάζες δημοκρατικά. Εἶναι ἀπαραίτητο νά ὑπάρχει *ὄχι μόνο* ἡ ἐκπροσώπηση μέ δημοκρατικό τρόπο, ἀλλά καί ἡ οἰκοδόμηση ὅλης τῆς διοίκησης τοῦ κράτους ἀπό τά κάτω, ἀπό τίς ἴδιες τίς μάζες, ἡ δραστήρια συμμετοχή τους σέ κάθε βῆμα τῆς ζωῆς, ὁ ἐνεργητικός ρόλος τους στή διοίκηση. *Ἡ ἀντικατάσταση* τῶν παλιῶν ὀργάνων καταπίεσης, τῆς ἀστυνομίας, τῆς ὑπαλληλίας, τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ μέ τόν καθολικά ἐξοπλισμένο λαό, μέ μιά πραγματικά καθολική πολιτοφυλακή—νά ὁ μοναδικός δρόμος πού ἐξασφαλίζει μέ τή μεγαλύτερη σιγουριά τή χώρα ἀπό τήν παλινόρθωση τῆς μοναρχίας καί δίνει τή *δυνατότητα* νά βαδίσουμε μεθοδικά, σταθερά καί ἀποφασιστικά στό σοσιαλισμό, χωρίς νά τόν «μπάζουμε» ἀπό τά πάνω, ἀλλά ἀνεβάζοντας τίς τεράστιες μάζες τῶν προλετάριων καί τῶν μισοπρολετάριων ὥς τήν τέχνη τῆς διακυβέρνησης τοῦ κράτους καί τή διαχείριση *ὅλης* τῆς κρατικῆς ἐξουσίας.

Δημόσια ὑπηρεσία ἡ ὁποία ἀσκεῖται μέσω τῆς ἀστυνομίας πού στέκεται πάνω ἀπό τό λαό καί μέσω τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, τῶν πιστότατων ὑπηρετῶν τῆς ἀστικῆς τάξης, μέσω τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ πού βρίσκεται κάτω ἀπό τίς διαταγές τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, νά τό ἰδανικό τῆς ἀστικῆς κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας, πού προσπαθεῖ νά διαιωνίσει τήν κυριαρχία τοῦ κεφαλαίου.

Δημόσια ὑπηρεσία πού νά ἀσκεῖται μέσω τῆς παλλαϊκῆς, πραγματικά καθολικῆς πολιτοφυλακῆς, ἀποτελούμενης ἀπό ἄνδρες καί γυναῖκες, πού νά εἶναι ἱκανή νά ἀντικαταστήσει ὥς ἕνα βαθμό τούς δημοσίους ὑπαλλήλους, σέ συνδυασμό ὄχι μόνο μέ τήν αἱρετότητα ὅλων τῶν ἀρχῶν, ὄχι μόνο μέ τό δικαίωμα ἀνάκλησης σ᾽ ὁποιαδήποτε στιγμή, ἀλλά καί μέ μιά ἀμοιβή τῆς δουλιᾶς τους ὄχι «ἀρχοντική», ὄχι ἀστική, ἀλλά ἐργατική—νά τό ἰδανικό τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Τό ἰδανικό αὐτό ὄχι μόνο μπῆκε στό πρόγραμμά μας, ὄχι μόνο πῆρε τή θέση του στήν ἱστορία τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τῆς Δύσης, συγκεκριμένα μέ τήν πεῖρα τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ, ὄχι μόνο ἔχει ἐκτιμηθεῖ, ὑπογραμμιστεῖ, ἐξηγηθεῖ καί συστηθεῖ ἀπό τόν Μάρξ, ἀλλά καί ἔχει ἐφαρμοστεῖ ἤδη πρακτικά ἀπό τούς ἐργάτες τῆς Ρωσίας τό 1905 καί τό 1917.

Τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν ὡς πρός τή σημασία τους, ὡς πρός τόν τύπο τῆς κρατικῆς ἐξουσίας πού δημιουργοῦν εἶναι ἀκριβῶς οἱ θεσμοί μιᾶς τέτιας δημοκρατίας πού καταργεῖ τά παλιά ὄργανα καταπίεσης, πού μπαίνει στό δρόμο τῆς παλλαϊκῆς πολιτοφυλακῆς.

᾽Αλλά πῶς νά κάνουμε τήν πολιτοφυλακή παλλαϊκή, ὅταν οἱ προλετάριοι καί οἱ μισοπρολετάριοι κλείνονται στή φάμπρικα καί ἐξουθενώνονται, δουλεύοντας ὅπως στά κάτεργα γιά τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές;

῞Ενα μόνο μέσο ὑπάρχει: τήν ἐργατική πολιτοφυλακή πρέπει νά τήν πληρώνουν οἱ καπιταλιστές.

Οἱ καπιταλιστές πρέπει νά πληρώνουν τούς ἐργάτες γιά τίς ὧρες ἤ τίς μέρες πού οἱ προλετάριοι ἀφιερώνουν στή δημόσια ὑπηρεσία.

Σ᾽αὐτό τό σωστό δρόμο μπαίνουν μόνες τους οἱ ἐργατικές μάζες. Τό παράδειγμα τῶν ἐργατῶν τοῦ Νίζνι-Νόβγκοροντ πρέπει νά γίνει πρότυπο γιά ὅλη τή Ρωσία.

Σύντροφοι ἐργάτες, πείθετε τούς ἀγρότες καί ὅλο τό λαό γιά τήν ἀνάγκη τῆς δημιουργίας καθολικῆς πολιτοφυλακῆς σέ ἀντικατάσταση τῆς ἀστυνομίας καί τῆς παλιᾶς ὑπαλληλίας! Δημιουργεῖτε τέτια καί μόνο τέτια πολιτοφυλακή. Δημιουργεῖτε την μέσω τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, μέσω τῶν Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν, μέσω τῶν ὀργάνων τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης πού περιέρχονται στά χέρια τῆς ἐργατικῆς τάξης. Σέ καμιά περίπτωση μήν ἱκανοποιεῖστε μέ τήν ἀστική πολιτοφυλακή. Προσελκύετε τίς γυναῖκες στήν ἐκτέλεση τῆς δημόσιας ὑπηρεσίας ἐξίσου μέ τούς ἄνδρες. ᾽Επιδιώκετε νά πληρώνουν ὁπωσδήποτε οἱ καπιταλιστές τούς ἐργάτες γιά τίς μέρες πού ἀφιερώνουν στή δημόσια ὑπηρεσία στήν πολιτοφυλακή!

Μαθαίνετε τή δημοκρατία στήν πράξη, τώρα κιόλας, οἱ ἴδιοι, ἀπό τά κάτω, ξεσηκώνετε τίς μάζες γιά δραστήρια, ἄμεση καί γενική συμμετοχή στή διακυβέρνηση—σ᾽αὐτό καί μόνο σ᾽αὐτό βρίσκεται ἡ ἐγγύηση τῆς πλήρους νίκης τῆς ἐπανάστασης καί τῆς σταθερῆς, μελετημένης, μεθοδικῆς πορείας της πρός τά μπρός.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 36, 3 τοῦ Μάη (20 τοῦ ᾽Απρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΧΡΕΟΚΟΠΙΑ;

Μᾶς πληροφόρησαν αὐτή τή στιγμή ὅτι ἡ 'Εκτελεστική 'Επιτροπή τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν ἔλαβε μόλις τώρα τή διακοίνωση πού ἐπέδοσε ἡ Προσωρινή μας κυβέρνηση σέ ὅλους τούς ἐκπροσώπους τοῦ ἐξωτερικοῦ.

'Η διακοίνωση αὐτή εἶναι, προφανῶς ἡ «πράξη» ἐκείνη ἀκριβῶς πού, ὅπως ὑπόθετε ὁ Ν. Σ. Τσχεΐτζε, ἔπρεπε νά ἐκδοθεῖ μετά τρεῖς μέρες καί, ὅπως φαίνεται, ἀποτελεῖται ἀπό ὁρισμένες δηλώσεις ἐνάντια στίς προσαρτήσεις.

Καί τί ἀποδείχτηκε;

'Η διακοίνωση περιέχει ξεκάθαρη δήλωση τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης ὅτι ἡ Ρωσία θά πολεμήσει ὥς τό τέλος, ὅτι ἡ Ρωσία παραμένει πιστή στίς ὑποχρεώσεις της ἀπέναντι στούς συμμάχους.

'Η διακοίνωση ἔσκασε σάν μπόμπα.

'Η σύγχυση τῆς πλειοψηφίας τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ Τσχεΐτζε, τοῦ Τσερετέλι κτλ. εἶναι πλήρης. 'Η χρεοκοπία ὅλης τῆς πολιτικῆς τῶν «συμφωνιῶν» εἶναι ὁλοφάνερη, καί ἦρθε πολύ νωρίτερα ἀπ'ὅ,τι τήν περιμέναμε.

Τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο δέν μπορεῖς νά τόν σταματήσεις μέ τίς συζητήσεις στήν 'Επιτροπή ἐπαφῆς...

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 36, 3 τοῦ Μάη (20 τοῦ 'Απρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ (μπ) ΤΗΣ 20 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ (3 ΤΟΥ ΜΑΗ) 1917 ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ ΠΟΥ ΞΕΣΠΑΣΕ ΑΠ'ΑΦΟΡΜΗ ΤΗ ΔΙΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΗΣ 18 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ (1 ΤΟΥ ΜΑΗ) 1917

Ἡ διακοίνωση τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης ἔδειξε τήν πλήρη ὀρθότητα τῆς θέσης πού πῆρε τό Κόμμα μας μέ τήν ἀπόφαση τῆς συνδιάσκεψης τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης, καί συγκεκριμένα ὅτι: 1) ἡ Προσωρινή κυβέρνηση εἶναι κυβέρνηση πέρα γιά πέρα ἰμπεριαλιστική, δεμένη χειροπόδαρα ἀπό τό ἀγγλογαλλικό καί τό ρωσικό κεφάλαιο· 2) ὅλες οἱ ὑποσχέσεις πού ἔδοσε ἤ θά μποροῦσε νά δόσει (σχετικά μέ τήν «ἐκδήλωση τῆς θέλησης τοῦ λαοῦ γιά εἰρήνη» κτλ.) δέν μποροῦν νά εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπό ἀπάτη· 3) ἡ Προσωρινή κυβέρνηση *δέν μπορεῖ* νά παραιτηθεῖ ἀπό τίς προσαρτήσεις—ἀνεξάρτητα ἀπό τή σύνθεσή της, ἐπειδή στό σημερινό πόλεμο καί ἰδιαίτερα τούτη τή στιγμή ἡ τάξη τῶν καπιταλιστῶν εἶναι δεμένη μέ τό τραπεζικό κεφάλαιο· 4) ἡ πολιτική τῶν μικροαστῶν πού ἀσκεῖται ἀπό τούς ναρόντνικους, τούς μενσεβίκους καί τήν πλειοψηφία τῶν ἡγετῶν τοῦ σημερινοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, καί πού συνίσταται στήν καλλιέργεια ἀπατηλῶν ἐλπίδων ὅτι εἶναι δυνατό «νά διορθωθοῦν» οἱ καπιταλιστές (δηλ. ἡ Προσωρινή κυβέρνηση) «μέ μέτρα ἐπηρεασμοῦ», ξεσκεπάστηκε γιά μιά ἀκόμη φορά μ'αὐτή τή διακοίνωση.

Γι'αὐτό ἡ ΚΕ θεωρεῖ ὅτι:

I. Κάθε ἀλλαγή προσώπων στήν κυβέρνηση αὐτή (παραίτηση τοῦ Μιλιουκόφ, ἀνάκληση τοῦ Κέρενσκι κτλ.) θά εἶναι ἀπομίμηση τῶν χειρότερων μεθόδων τοῦ ἀστικοῦ κοινοβουλευτικοῦ δημοκρατισμοῦ, *πού ὑποκαθιστᾶ* τήν πάλη τῶν τάξεων μέ

τόν ἀνταγωνισμό ἀνάμεσα στίς κλίκες καί μέ τίς ἀλλαγές τῶν προσώπων.

II. Μοναδική σωτηρία γιά τή μάζα τοῦ μικροαστικοῦ πληθυσμοῦ, πού ταλαντεύεται ἀνάμεσα στούς καπιταλιστές καί τήν ἐργατική τάξη, εἶναι τό ἀνεπιφύλακτο πέρασμα αὐτῆς τῆς μάζας στό πλευρό τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου, πού μόνο αὐτό εἶναι ἱκανό νά σπάσει πραγματικά τά δεσμά τοῦ χρηματιστικοῦ κεφαλαίου καί τῆς πολιτικῆς τῶν προσαρτήσεων. Τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο μαζί μέ τούς ἐπαναστάτες στρατιῶτες, μόνο ἀφοῦ πάρει — μέ τήν ὑποστήριξη τῆς πλειοψηφίας τοῦ λαοῦ — ὅλη τήν κρατική ἐξουσία στά χέρια του, θά δημιουργήσει στό πρόσωπο τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν μιά τέτια κυβέρνηση, στήν ὁποία θά ἔχουν ἐμπιστοσύνη οἱ ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν καί πού μόνο αὐτή θά εἶναι σέ θέση νά βάλει γρήγορα τέρμα στόν πόλεμο μέ μιά ἀληθινά δημοκρατική εἰρήνη.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 37, 4 τοῦ Μάη (21 τοῦ 'Απρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΜΠΟΛΕΜΩΝ ΧΩΡΩΝ[136]

᾿Αδέλφια στρατιῶτες!

῞Ολοι μας εἴμαστε ἐξαντλημένοι ἀπό τό φρικτό πόλεμο, πού θέρισε ἑκατομμύρια ἀνθρώπινες ζωές, ἔκανε ἑκατομμύρια ἀνθρώπους σακάτηδες καί ἔφερε μαζί του ἀνήκουστες συμφορές, καταστροφή καί πείνα.

῞Ολο καί μεγαλύτερος γίνεται ὁ ἀριθμός τῶν ἀνθρώπων πού ἀναρωτιοῦνται: γιά ποιό λόγο ἄρχισε, γιά ποιό λόγο διεξάγεται αὐτός ὁ πόλεμος;

Μέρα μέ τή μέρα γίνεται καί πιό καθαρό σέ μᾶς, τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες, πού σηκώνουμε στίς πλάτες μας τά μεγαλύτερα βάρη τοῦ πολέμου, ὅτι τόν πόλεμο τόν ἄρχισαν καί τόν διεξάγουν οἱ καπιταλιστές ὅλων τῶν χωρῶν γιά τά συμφέροντα τῶν καπιταλιστῶν, γιά τήν παγκόσμια κυριαρχία, γιά τίς ἀγορές πού χρειάζονται οἱ φαμπρικάντες, οἱ ἐργοστασιάρχες, οἱ τραπεζίτες, γιά τήν καταλήστευση τῶν ἀδύνατων λαῶν. Μοιράζονται αὐτοί τίς ἀποικίες, ἁρπάζουν ἐδάφη στά Βαλκάνια καί στήν Τουρκία, καί πρέπει γι᾿αὐτό νά καταστρέφονται οἱ εὐρωπαϊκοί λαοί, πρέπει γι᾿αὐτό νά πεθαίνουμε ἐμεῖς καί νά βλέπουμε τήν καταστροφή, τήν πείνα, τό χαμό τῶν οἰκογενειῶν μας.

῾Η τάξη τῶν καπιταλιστῶν βγάζει σέ ὅλες τίς χῶρες κολοσιαῖα, ἀνήκουστα, σκανδαλωδῶς μεγάλα κέρδη ἀπό τίς παραγγελίες καί τίς πολεμικές προμήθειες, ἀπό τίς ἐκχωρήσεις στίς προσαρτημένες χῶρες, ἀπό τήν ὕψωση τῶν τιμῶν τῶν προϊόντων. ῾Η τάξη τῶν καπιταλιστῶν ἐπέβαλε σέ ὅλους τούς λαούς γιά πολλές δεκαετίες φόρο ὑποτελείας μέ τή μορφή ὑψηλῶν ἐπιτοκίων γιά τά δισεκατομμύρια πολεμικῶν δανείων. ᾿Ενῶ ἐμεῖς, οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες, πρέπει νά πεθαίνουμε, νά

καταστρεφόμαστε, νά λιμοκτονοῦμε, ὑποφέροντάς τα ὅλα αὐτά ὑπομονητικά, δυναμώνοντας τούς καπιταλιστές καταπιεστές μας μέ τό νά ἀλληλοεξοντώνονται οἱ ἐργάτες τῶν διαφόρων χωρῶν καί νά ἐμποτίζονται μέ μίσος ὁ ἕνας ἐνάντια στόν ἄλλο.

Θά ὑπομένουμε λοιπόν ἀκόμη πειθήνια τό ζυγό μας, θά ὑπομένουμε τόν πόλεμο ἀνάμεσα στίς τάξεις τῶν καπιταλιστῶν; Θά παρατείνουμε λοιπόν αὐτό τόν πόλεμο, παίρνοντας τό μέρος τῶν ἐθνικῶν μας κυβερνήσεων, τῆς ἐθνικῆς μας ἀστικῆς τάξης, τῶν ἐθνικῶν μας καπιταλιστῶν, καταστρέφοντας ἔτσι τή διεθνή ἑνότητα τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν, ὅλου τοῦ κόσμου;

Ὄχι, ἀδέλφια στρατιῶτες, εἶναι καιρός πιά νά ἀνοίξουμε τά μάτια μας, εἶναι καιρός νά πάρουμε τήν τύχη μας στά δικά μας χέρια. Σέ ὅλες τίς χῶρες φουντώνει, πλαταίνει καί δυναμώνει ἡ λαϊκή ἀγανάκτηση ἐνάντια στήν τάξη τῶν καπιταλιστῶν, πού ἔσυρε τό λαό σ᾽αὐτό τόν πόλεμο. Ὄχι μόνο στή Γερμανία, μά καί στήν ᾽Αγγλία, πού πρίν ἀπό τόν πόλεμο φημιζόταν σάν ἐξαιρετικά ἐλεύθερη χώρα, ἑκατοντάδες καί ἑκατοντάδες ἀληθινοί φίλοι καί ἐκπρόσωποι τῆς ἐργατικῆς τάξης ρεύουν στίς φυλακές, γιατί μίλησαν τίμια καί εἰλικρινά ἐνάντια στόν πόλεμο καί ἐνάντια στούς καπιταλιστές. Ἡ ἐπανάσταση στή Ρωσία εἶναι μόνο τό πρῶτο βῆμα τῆς πρώτης ἐπανάστασης· τήν ἐπανάσταση αὐτή δέν μπορεῖ παρά νά τήν ἀκολουθήσουν καί θά τήν ἀκολουθήσουν καί ἄλλες.

Ἡ νέα κυβέρνηση στή Ρωσία—πού ἀνάτρεψε τόν Νικόλαο Β΄, τό ἴδιο ἐστεμμένο ληστή, ὅπως καί ὁ Γουλιέλμος Β΄—εἶναι κυβέρνηση καπιταλιστῶν. Ἡ κυβέρνηση αὐτή διεξάγει τόν ἴδιο ληστρικό, ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, ὅπως καί οἱ καπιταλιστές τῆς Γερμανίας, τῆς ᾽Αγγλίας καί τῶν ἄλλων χωρῶν. ᾽Επικύρωσε τά ληστρικά, μυστικά σύμφωνα πού εἶχε συνάψει ὁ Νικόλαος Β΄ μέ τούς καπιταλιστές τῆς ᾽Αγγλίας, τῆς Γαλλίας κτλ., δέν δημοσιεύει τά σύμφωνα αὐτά γιά νά τά μάθουν ὅλοι, ὅπως καί ἡ γερμανική κυβέρνηση δέν δημοσιεύει τά δικά της μυστικά, τό ἴδιο ληστρικά, σύμφωνα μέ τήν Αὐστρία, τή Βουλγαρία κτλ.

Ἡ ρωσική Προσωρινή κυβέρνηση δημοσίευσε στίς 20 τοῦ ᾽Απρίλη διακοίνωση, μέ τήν ὁποία ἐπικυρώνει ἀκόμη μιά φορά τά παλιά ληστρικά σύμφωνα πού εἶχε συνάψει ὁ τσάρος καί δηλώνει ὅτι εἶναι ἕτοιμη νά διεξάγει τόν πόλεμο ὥς τήν πλήρη νίκη, προκαλώντας ἔτσι τήν ἀγανάκτηση ἀκόμη καί ἐκείνων πού ὥς τά τώρα τῆς εἶχαν ἐμπιστοσύνη καί τήν ὑποστήριζαν.

Μά ἡ ρωσική ἐπανάσταση δημιούργησε, ἐκτός ἀπό τήν

κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν, αὐτόβουλες ἐπαναστατικές ὀργανώσεις πού ἀντιπροσωπεύουν τήν τεράστια πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν καί συγκεκριμένα: τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν στήν Πετρούπολη καί στίς περισσότερες πόλεις τῆς Ρωσίας. Ἡ πλειοψηφία τῶν στρατιωτῶν καί μιά μερίδα τῶν ἐργατῶν τῆς Ρωσίας—ὅπως καί πάρα πολλοί ἐργάτες καί στρατιῶτες στή Γερμανία—δείχνει ὥς τώρα ἀκόμη ἀνεπίγνωστη εὐπιστία στήν κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν, στούς κούφιους καί ψεύτικους λόγους τους γιά εἰρήνη χωρίς προσαρτήσεις, γιά ἀμυντικό πόλεμο καί τά παρόμοια.

Ὅμως οἱ ἐργάτες καί οἱ φτωχοί ἀγρότες, σέ διάκριση ἀπό τούς καπιταλιστές, δέν ἔχουν συμφέρον οὔτε ἀπό τίς προσαρτήσεις, οὔτε ἀπό τήν περιφρούρηση τῶν κερδῶν τῶν καπιταλιστῶν. Γι᾿αὐτό κάθε μέρα, κάθε βῆμα τῆς κυβέρνησης τῶν καπιταλιστῶν, καί στή Ρωσία καί στή Γερμανία, θά ἀποκαλύπτει τήν ἀπάτη τῶν καπιταλιστῶν, θά ἀποκαλύπτει ὅτι, ὅσο θά παρατείνεται ἡ κυριαρχία τῶν καπιταλιστῶν, δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει πραγματικά δημοκρατική εἰρήνη, καί ὄχι εἰρήνη βίας, πού νά στηρίζεται σέ πραγματική παραίτηση ἀπό κάθε προσάρτηση, δηλαδή στήν ἀπελευθέρωση ὅλων χωρίς ἐξαίρεση τῶν ἀποικιῶν, ὅλων χωρίς ἐξαίρεση τῶν καταπιεζόμενων λαῶν πού προσαρτήθηκαν μέ τή βία ἤ δέν ἔχουν πλήρη δικαιώματα—ὥς τότε ὁ πόλεμος, ἀσφαλῶς, ὁλοένα θά ἐντείνεται καί θά παρατείνεται.

Μόνο στήν περίπτωση πού ἡ κρατική ἐξουσία καί στά δυό ἐχθρικά μεταξύ τους σήμερα κράτη, λ.χ. καί στή Ρωσία καί στή Γερμανία, περάσει ὁλοκληρωτικά καί ἀποκλειστικά στά χέρια ἐπαναστατικῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, ἱκανῶν ὄχι στά λόγια, ἀλλά στήν πράξη νά κομματιάσουν ὅλο τό δίχτυ τῶν σχέσεων καί τῶν συμφερόντων τοῦ κεφαλαίου—μόνο σ᾿αὐτή τήν περίπτωση οἱ ἐργάτες καί τῶν δυό ἐμπόλεμων χωρῶν θά ἀποκτήσουν ἐμπιστοσύνη ὁ ἕνας στόν ἄλλο καί θά μπορέσουν νά βάλουν γρήγορα τέρμα στόν πόλεμο μέ βάση μιά πραγματικά δημοκρατική εἰρήνη, πού νά ἀπελευθερώνει πραγματικά *ὅλους* τούς λαούς καί τίς λαότητες τοῦ κόσμου.

Ἀδέλφια στρατιῶτες!

Ἄς κάνουμε ὅ,τι ἐξαρτᾶται ἀπό μᾶς γιά νά ἐπιταχύνουμε αὐτό τό πράγμα, γιά νά πετύχουμε αὐτό τό σκοπό. Ἄς μή φοβόμαστε τίς θυσίες, ὁποιεσδήποτε θυσίες γιά τό καλό τῆς ἐργατικῆς ἐπανάστασης θά εἶναι λιγότερο βαριές ἀπό τίς θυσίες τοῦ πολέμου. Κάθε νικηφόρο βῆμα τῆς ἐπανάστασης θά σώσει

ἑκατοντάδες χιλιάδες κι᾽ἑκατομμύρια ἀνθρώπους ἀπό τό θάνατο, ἀπό τήν καταστροφή καί τήν πείνα.

Εἰρήνη στίς καλύβες, πόλεμο στά παλάτια! Εἰρήνη στούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν! Ζήτω ἡ ἀδελφική ἑνότητα τῶν ἐπαναστατῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν! Ζήτω ὁ σοσιαλισμός!

Ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ ΣΔΕΚΡ
Ἡ Ἐπιτροπή Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ
Ἡ Σύνταξη τῆς «Πράβντα»

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 37, 4 τοῦ Μάη (21 τοῦ Ἀπρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

Η ΔΙΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

῾Η κυβέρνηση ἄνοιξε τά χαρτιά της. Ἔχουμε κάθε λόγο νά εὐγνωμονοῦμε τούς κυρίους Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ γιά τή διακοίνωσή τους πού δημοσιεύτηκε σήμερα σέ ὅλες τίς ἐφημερίδες.

῾Η πλειοψηφία τῆς ᾿Εκτελεστικῆς ᾿Επιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, οἱ ναρόντνικοι, οἱ μενσεβίκοι, ὅλοι ἐκεῖνοι πού ὥς τώρα καλοῦσαν τό λαό νά ἔχει ἐμπιστοσύνη στήν Προσωρινή κυβέρνηση, τιμωρήθηκαν μέ τό παραπάνω. Αὐτοί ἔλπιζαν, περίμεναν καί πίστευαν πώς ἡ Προσωρινή κυβέρνηση κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῆς εὐεργετικῆς «ἐπαφῆς» μέ τόν Τσχεΐτζε, τόν Σκόμπελιεφ καί τόν Στεκλόφ, θά παραιτηθεῖ γιά πάντα ἀπό τίς προσαρτήσεις. Μά τά πράγματα ἦρθαν λιγάκι διαφορετικά...

Στή διακοίνωση τῆς 18 τοῦ ᾿Απρίλη ἡ Προσωρινή κυβέρνηση μιλάει γιά «παλλαϊκό (!) πόθο νά συνεχιστεῖ ὁ παγκόσμιος πόλεμος *ὥς τήν ἀποφασιστική νίκη*».

> «Εἶναι αὐτονόητο—προσθέτει ἡ διακοίνωση—ὅτι ἡ Προσωρινή κυβέρνηση... θά τηρήσει ἀπόλυτα τίς ἀνειλημμένες ὑποχρεώσεις ἀπέναντι στούς συμμάχους μας».

Λίγα καί σταράτα. Πόλεμος ὥς τήν ἀποφασιστική νίκη. ῾Η συμμαχία μέ τούς ἄγγλους καί γάλλους τραπεζίτες εἶναι ἱερή...

Ποιός ἔκλεισε αὐτή τή συμμαχία μέ τούς συμμάχους «μας», δηλαδή μέ τούς ἀγγλογάλλους δισεκατομμυριούχους; ῾Ο τσάρος, ὁ Ρασπούτιν, ἡ τσαρική συμμορία, φυσικά. Μά γιά τόν Μιλιουκόφ καί Σία αὐτό τό σύμφωνο εἶναι ἱερό.

Γιατί;

Μερικοί ἀπαντοῦν: ἐπειδή ὁ Μιλιουκόφ εἶναι εἰλικρινής ἄνθρωπος, ἐπειδή εἶναι πονηρός κτλ.

Τό ζήτημα δέν βρίσκεται καθόλου ἐδῶ. Τό ζήτημα εἶναι ὅτι ὁ Γκουτσκόφ, ὁ Μιλιουκόφ, ὁ Τερεστσένκο, ὁ Κονοβάλοφ εἶναι ἐκπρόσωποι τῶν *καπιταλιστῶν*. Καί οἱ καπιταλιστές ἔχουν ἀνάγκη ἀπό ἁρπαγές ξένων ἐδαφῶν. Θά ἀποκτήσουν νέες ἀγορές, νέους τόπους ἐξαγωγῆς κεφαλαίου, νέες δυνατότητες νά τακτοποιοῦν τούς δεκάδες χιλιάδες κανακάρηδές τους σέ ἐπικερδεῖς θέσεις κτλ. Τό ζήτημα εἶναι ὅτι τά *συμφέροντα* τῶν ρώσων καπιταλιστῶν εἶναι σήμερα τά ἴδια ἀκριβῶς μέ τά συμφέροντα τῶν ἄγγλων καί γάλλων καπιταλιστῶν. Γι'αὐτό καί μόνο γι'αὐτό τά σύμφωνα τοῦ τσάρου μέ τούς ἀγγλογάλλους καπιταλιστές εἶναι τόσο προσφιλῆ στήν Προσωρινή κυβέρνηση τῶν ρώσων καπιταλιστῶν.

Ἡ καινούργια διακοίνωση τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης θά ρίξει λάδι στή φωτιά. Τό μόνο πού μπορεῖ νά κάνει εἶναι νά συνδαυλίσει τίς πολεμόχαρες διαθέσεις στή Γερμανία. Ἡ διακοίνωση αὐτή βοηθάει τόν Γουλιέλμο τό Ληστή νά ἐξακολουθήσει νά ἐξαπατᾶ τούς «δικούς του» ἐργάτες καί στρατιῶτες καί νά τούς σέρνει στόν πόλεμο «ὥς τό τέλος».

Ἡ καινούργια διακοίνωση τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης ἔβαλε ὀρθά-κοφτά τό ζήτημα: τί θά γίνει παραπέρα;

Ἀπό τήν πρώτη ἤδη στιγμή τῆς ἐπανάστασής μας οἱ ἄγγλοι καί γάλλοι καπιταλιστές ἄρχισαν νά βεβαιώνουν ὅτι ἡ ρωσική ἐπανάσταση ἔγινε ἀποκλειστικά καί μόνο γιά νά συνεχιστεῖ ὁ πόλεμος «ὥς τό τέλος». Οἱ καπιταλιστές ἔχουν ἀνάγκη νά ληστέψουν τήν Τουρκία, τήν Περσία, τήν Κίνα. Ἄν γι'αὐτό θά χρειαστεῖ νά θεριστοῦν καμιά δεκαριά ἑκατομμύρια ἀκόμη ρῶσοι παλιομουζίκοι—μικρό τό κακό. Φτάνει μόνο νά κερδιθεῖ «ἡ ἀποφασιστική νίκη»... Καί νά πού ἡ Προσωρινή κυβέρνηση πῆρε τώρα ἐντελῶς ἀπροκάλυπτα τόν ἴδιο δρόμο.

— Πολεμᾶτε—γιατί ἐμεῖς θέλουμε νά ληστεύουμε.

— Πεθαίνετε κάθε μέρα κατά δεκάδες χιλιάδες—γιατί «ἐμεῖς» δέν τελειώσαμε ἀκόμη τόν καυγά, γιατί ἐμεῖς δέν πήραμε ἀκόμη τό μερτικό μας ἀπό τή λεία!..

Κανένας συνειδητός ἐργάτης, κανένας συνειδητός στρατιώτης δέν θά ὑποστηρίξει πιά τήν πολιτική «ἐμπιστοσύνης» πρός τήν Προσωρινή κυβέρνηση. Ἡ πολιτική ἐμπιστοσύνης χρεοκόπησε.

Ἡ σοσιαλδημοκρατική μας συνδιάσκεψη πόλης στήν ἀπόφασή της εἶπε ὅτι τώρα κάθε μέρα πού περνάει θά ἐπιβεβαιώνει

τήν ὀρθότητα τῆς *δικῆς μας* ἄποψης*. Μιά τόσο ὅμως γρήγορη ἐξέλιξη τῶν γεγονότων δέν περιμέναμε οὔτε ἐμεῖς.

Τό σημερινό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν βρίσκεται μπρός στό δίλημμα: νά καταπιεῖ τό χάπι πού τοῦ προσφέρουν ὁ Γκουτσκόφ καί ὁ Μιλιουκόφ θά σήμαινε νά παραιτηθεῖ μιά γιά πάντα ἀπό τόν ἀνεξάρτητο πολιτικό ρόλο — αὔριο ὁ Μιλιουκόφ θά βάλει «τά πόδια στό τραπέζι» καί θά μετατρέψει τό Σοβιέτ σ'ἕνα στρογγυλό μηδενικό· νά ἀντικρούσει τή διακοίνωση τοῦ Μιλιουκόφ—σημαίνει νά ξεκόψει ἀπό τήν παλιά πολιτική ἐμπιστοσύνης καί νά πάρει τό δρόμο πού προτείνει ἡ «Πράβντα».

Μπορεῖ, βέβαια, νά βρεθεῖ καί μιά σάπια μέση λύση. Μά γιά πόσον καιρό;..

'Εργάτες, στρατιῶτες, φωνάξτε το τώρα γιά νά τό ἀκούσουν ὅλοι: ἀπαιτοῦμε νά ὑπάρχει στή χώρα μας μιά ἑνιαία ἐξουσία — τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν. 'Η Προσωρινή κυβέρνηση, κυβέρνηση μιᾶς χούφτας καπιταλιστῶν, πρέπει νά φύγει καί νά δόσει τή θέση της στά Σοβιέτ αὐτά.

Γράφτηκε στίς 20 τοῦ 'Απρίλη (3 τοῦ Μάη) 1917

Δημοσιεύτηκε στίς 4 τοῦ Μάη (21 τοῦ 'Απρίλη) 1917 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 37

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 251-252. *'Η Σύντ.*

ΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΑΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

(ΠΩΣ ΣΚΕΠΤΟΝΤΑΙ ΟΙ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΕΣ ΠΟΥ ΠΕΡΑΣΑΝ ΜΕ ΤΟ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ)

῾Ο κ. Πλεχάνοφ τό ἐξηγεῖ αὐτό περίφημα. Στό «πρωτομαγιάτικο» γράμμα του πρός τή «σοσιαλιστική φοιτητική συντροφιά», πού τό δημοσίευσαν σήμερα ἡ «Ρέτς», ἡ «Ντιέλο Ναρόντα» καί ἡ «Γεντίνστβο», γράφει:

«...Αὐτό (τό Διεθνές σοσιαλιστικό συνέδριο τοῦ 1889) θεωροῦσε πώς ἡ κοινωνική, ἤ ἀκριβέστερα: ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση προϋποθέτει μιά μακρόχρονη διαφωτιστική καί ὀργανωτική δουλιά στούς κόλπους τῆς ἐργατικῆς τάξης. Αὐτό τό ξεχνοῦν σήμερα στή χώρα μας οἱ ἄνθρωποι πού καλοῦν τή ρωσική ἐργαζόμενη μάζα νά καταλάβει τήν πολιτική ἐξουσία, πράγμα πού θά μποροῦσε νά ἔχει νόημα μόνο στήν περίπτωση πού θά ὑπῆρχαν οἱ ἀπαραίτητες γιά τήν κοινωνική ἐπανάσταση ἀντικειμενικές συνθῆκες. Οἱ συνθῆκες αὐτές γιά τήν ὥρα δέν ὑπάρχουν...».

κ.ο.κ. ὥς τήν πρόσκληση γιά «ὁμόθυμη ὑποστήριξη» τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης.

῾Ο συλλογισμός αὐτός τοῦ κ. Πλεχάνοφ εἶναι πολύ χαρακτηριστικός συλλογισμός μιᾶς χούφτας «πρώην ἀνθρώπων», πού αὐτοαποκαλοῦνται σοσιαλδημοκράτες. Κι᾿ἀκριβῶς ἐπειδή εἶναι χαρακτηριστικός, ἀξίζει τόν κόπο νά σταθοῦμε σ᾿αὐτόν λεπτομερειακά.

Πρῶτο, εἶναι τάχα λογικό καί τίμιο νά ἀναφέρεται κανείς στό πρῶτο συνέδριο τῆς ΙΙ Διεθνοῦς καί ὄχι στό τελευταῖο;

Τό 1ο συνέδριο τῆς Δεύτερης Διεθνοῦς (1889-1914) συνῆλθε τό 1889 καί τό τελευταῖο τό 1912 στή Βασιλεία. ῾Η Διακήρυξη τῆς Βασιλείας, πού ψηφίστηκε *ὁμόφωνα,* μιλάει μέ ἀκρίβεια, συγκεκριμένα, ἀπερίφραστα καί ξεκάθαρα (ἔτσι πού ἀκόμη καί οἱ κ.κ. Πλεχάνοφ δέν μποροῦν νά τό διαστρεβλώσουν) γιά *προλεταριακή ἐπανάσταση* καί μάλιστα *σέ σύνδεση ἀκριβῶς* μ᾿αὐτό τόν ἴδιο τόν πόλεμο πού ξέσπασε τό 1914.

Δέν εἶναι δύσκολο νά καταλάβει κανείς, γιατί οἱ σοσιαλι-

στές, πού πέρασαν μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης, ἀναγκάζονται «νά ξεχνοῦν» ἤ ὁλόκληρη τή Διακήρυξη τῆς Βασιλείας, ἤ αὐτό τό πιό σπουδαῖο σημεῖο της.

Δεύτερο, ἡ κατάληψη τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας «ἀπό τή ρωσική ἐργαζόμενη μάζα—γράφει ὁ ἐπιστολογράφος μας—θά μποροῦσε νά ἔχει νόημα μόνο στήν περίπτωση πού θά ὑπῆρχαν οἱ ἀπαραίτητες γιά τήν κοινωνική ἐπανάσταση συνθῆκες».

Αὐτό εἶναι τραγέλαφος καί ὄχι σκέψεις.

Ἄς δεχτοῦμε *ἀκόμη* πώς τό «κοινωνική» εἶναι λάθος ἀπό παραδρομή ἀντί γιά «σοσιαλιστική». Ὁ τραγέλαφος δέν βρίσκεται μόνο ἐδῶ. Ἀπό ποιές τάξεις ἀποτελεῖται ἡ ρωσική ἐργαζόμενη μάζα; Ὁ καθένας ξέρει πώς ἀποτελεῖται ἀπό ἐργάτες καί ἀγρότες. Ποιοί ἀπό αὐτούς ἀποτελοῦν τήν πλειοψηφία; Οἱ ἀγρότες. Τί εἶναι αὐτοί οἱ ἀγρότες ὡς πρός τήν ταξική τους θέση; Μικρονοικοκυρέοι ἤ νοικοκυράκηδες. Μπαίνει τό ἐρώτημα: ὅταν οἱ μικρονοικοκυρέοι ἀποτελοῦν τήν πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ καί ὅταν δέν ὑπάρχουν οἱ ἀντικειμενικές συνθῆκες γιά τό σοσιαλισμό, τότε πῶς *μπορεῖ* ἡ πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ νά ταχθεῖ ὑπέρ τοῦ σοσιαλισμοῦ;! ποιός *μπορεῖ* νά μιλάει καί ποιός μιλάει γιά ἐγκαθίδρυση τοῦ σοσιαλισμοῦ παρά τή θέληση τῆς πλειοψηφίας;!

Ὁ κ. Πλεχάνοφ τά μπέρδεψε μεμιᾶς μέ τόν πιό γελοῖο τρόπο. Ἡ γελοιοποίηση εἶναι ἡ μικρότερη τιμωρία γιά ἐκεῖνον πού κατά τό ὑπόδειγμα τοῦ καπιταλιστικοῦ Τύπου παριστάνει ὁ ἴδιος τόν «ἐχθρό» ὅπως τοῦ ἀρέσει, ἀντί νά ἀναφέρει μέ ἀκρίβεια τά λόγια αὐτῶν ἤ ἐκείνων τῶν πολιτικῶν του ἀντιπάλων.

Πᾶμε παρακάτω. Σέ τίνος τά χέρια πρέπει νά βρίσκεται ἡ «πολιτική ἐξουσία» *ἀκόμη καί* ἀπό τήν ἄποψη ἑνός χυδαίου ἀστοῦ δημοκράτη τῆς «Ρέτς»; Στά χέρια τῆς πλειοψηφίας τοῦ πληθυσμοῦ. Ἀποτελεῖ ἡ «ρωσική ἐργαζόμενη μάζα», γιά τήν ὁποία τόσο ἄστοχα μίλησε ὁ πελαγωμένος σοσιαλσωβινιστής, τήν πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ρωσίας; Ἀναμφισβήτητα, καί μάλιστα τή συντριπτική πλειοψηφία!

Πῶς εἶναι λοιπόν *δυνατό* νά εἶναι κανείς ἐνάντια στήν «κατάληψη τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας» «ἀπό τή ρωσική ἐργαζόμενη μάζα», χωρίς νά προδίνει τή δημοκρατία—ἀκόμη καί ὅπως τήν ἐννοεῖ ὁ Μιλιουκόφ;

Ὅσο πιό βαθιά στό δάσος, τόσο πιό πολλά τά ξύλα. Κάθε βῆμα στήν ἀνάλυση δείχνει καινούργιες ἀβύσσους σύγχυσης τοῦ κ. Πλεχάνοφ.

῾Ο σοσιαλσωβινιστής εἶναι ἐνάντια στό πέρασμα τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας στά χέρια τῆς πλειοψηφίας τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ρωσίας!

῾Ο κ. Πλεχάνοφ ἄκουσε κάτι, μά δέν καλοκατάλαβε τί ἦταν. Μπέρδεψε ἐπίσης — ἄν καί ὁ Μάρξ ἀπό τό 1875 ἀκόμη ἐφιστοῦσε ἰδιαίτερα τήν προσοχή πάνω σ᾽ αὐτό τό μπέρδεμα — τήν «ἐργαζόμενη μάζα» μέ τή μάζα τῶν προλετάριων καί τῶν μισοπρολετάριων[137]. ῎Ας ἐξηγήσουμε αὐτή τή διαφορά στόν πρώην μαρξιστή κ. Πλεχάνοφ.

Μπορεῖ ἡ πλειοψηφία τῶν ἀγροτῶν στή Ρωσία νά ἀπαιτήσει καί νά πραγματοποιήσει τήν ἐθνικοποίηση τῆς γῆς; ᾽Αναμφισβήτητα, ναί. Εἶναι αὐτό σοσιαλιστική ἐπανάσταση; ῎Οχι. Αὐτό εἶναι *ἀκόμη* ἀστική ἐπανάσταση, γιατί ἡ ἐθνικοποίηση τῆς γῆς εἶναι μέτρο πού συμβιβάζεται μέ τόν καπιταλισμό. ῞Ομως ταυτόχρονα εἶναι ἕνα *χτύπημα* ἐνάντια στήν ἀτομική ἰδιοκτησία σέ ἕνα σπουδαιότατο μέσο παραγωγῆς. ῞Ενα τέτιο χτύπημα *δυναμώνει* τούς προλετάριους καί τούς μισοπρολετάριους ἀσύγκριτα περισσότερο ἀπ᾽ ὅ,τι ἔγινε στίς ἐπαναστάσεις τοῦ 17ου, 18ου καί 19ου αἰώνα.

Παρακάτω. Μπορεῖ ἡ πλειοψηφία τῶν ἀγροτῶν στή Ρωσία νά ταχθεῖ ὑπέρ τῆς συγχώνευσης ὅλων τῶν τραπεζῶν σέ μιά; Νά ὑπάρχει σέ κάθε χωριουδάκι παράρτημα μιᾶς πανεθνικῆς κρατικῆς τράπεζας;

Μπορεῖ, ἐπειδή οἱ εὐκολίες καί τά ὀφέλη γιά τό λαό ἀπό ἕνα τέτιο μέτρο εἶναι ἀναμφισβήτητα. *᾽Ακόμη καί* οἱ «ἀμυνίτες» μποροῦν νά εἶναι ὑπέρ αὐτοῦ τοῦ μέτρου, γιατί θά ἀνεβάσει πολλές φορές τήν «ἀμυντική» ἱκανότητα τῆς Ρωσίας.

Εἶναι δυνατό ἀπό οἰκονομική ἄποψη νά πραγματοποιηθεῖ ἀμέσως αὐτή ἡ συγχώνευση ὅλων τῶν τραπεζῶν σέ μιά; ᾽Αναμφισβήτητα, εἶναι πέρα γιά πέρα δυνατό.

Εἶναι αὐτό σοσιαλιστικό μέτρο; ῎Οχι, αὐτό *δέν εἶναι ἀκόμη* σοσιαλισμός.

Παρακάτω. Μπορεῖ ἡ πλειοψηφία τῶν ἀγροτῶν στή Ρωσία νά ταχθεῖ ὑπέρ τοῦ περάσματος τοῦ συνδικάτου τῶν ζαχαροβιομηχάνων στά χέρια τοῦ κράτους, κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν καί ὑπέρ τῆς ἐλάττωσης τῆς τιμῆς τῆς ζάχαρης;

Μπορεῖ ὁπωσδήποτε, γιατί αὐτό συμφέρει στήν πλειοψηφία τοῦ λαοῦ.

Εἶναι δυνατό αὐτό ἀπό οἰκονομική ἄποψη; Εἶναι πέρα γιά πέρα δυνατό, γιατί τό συνδικάτο τῶν ζαχαροβιομηχάνων στήν πραγματικότητα ὄχι μόνο ἔχει συγχωνευθεῖ ἤδη οἰκονομικά σέ

ἕναν παραγωγικό ὀργανισμό παγκρατικῆς κλίμακας, ἀλλά καί γιατί *βρισκόταν ἤδη* κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τοῦ «κράτους» (δηλ. τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων πού ὑπηρετοῦν τούς καπιταλιστές) ἀκόμη ἐπί τσαρισμοῦ.

Τό πέρασμα τοῦ συνδικάτου στά χέρια ἑνός δημοκρατικοῦ, ἀστικοῦ, ἀγροτικοῦ κράτους θά εἶναι σοσιαλιστικό μέτρο;

Ὄχι, αὐτό δέν εἶναι ἀκόμη σοσιαλισμός. Ὁ κ. Πλεχάνοφ θά πειθόταν εὔκολα γι᾽αὐτό, ἄν ἔφερνε στή μνήμη του τίς πασίγνωστες ἀλήθειες τοῦ μαρξισμοῦ.

Μπαίνει τό ἐρώτημα: μέτρα, ὅπως ἡ συγχώνευση ὅλων τῶν τραπεζῶν σέ μιά καί τό πέρασμα τοῦ συνδικάτου τῶν ζαχαροβιομηχάνων στά χέρια ἑνός δημοκρατικοῦ, ἀγροτικοῦ κράτους, θά *δυναμώσουν ἤ θά ἐξασθενίσουν* τή σημασία, τό ρόλο, τήν ἐπιροή τῶν προλετάριων καί τῶν μισοπρολετάριων στή μάζα ὅλου τοῦ πληθυσμοῦ;

Ἀναμφισβήτητα θά τά δυναμώσουν, γιατί τά μέτρα αὐτά *δέν εἶναι* «μικρονοικοκυρίστικα» μέτρα, γιατί ἡ δυνατότητα πραγματοποίησής τους δημιουργήθηκε ἀκριβῶς ἀπό ἐκεῖνες τίς «ἀντικειμενικές συνθῆκες», πού τό 1889 δέν ὑπῆρχαν *ἀκόμη* καί πού τώρα ὑπάρχουν *κιόλας*.

Τέτια μέτρα θά δυναμώσουν ὁπωσδήποτε τή σημασία, τό ρόλο καί τήν ἐπιροή πάνω σέ ὅλο τόν πληθυσμό, ἰδιαίτερα τῶν ἐργατῶν τῆς πόλης, σάν πρωτοπορίας τῶν προλετάριων καί τῶν μισοπρολετάριων τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ.

Ὕστερα ἀπό αὐτά τά μέτρα θά εἶναι πέρα γιά πέρα δυνατά τά κατοπινά *βήματα* πρός τό σοσιαλισμό στή Ρωσία, καί ἄν οἱ ἐργάτες μας βοηθηθοῦν ἀπό τούς πιό ἀναπτυγμένους καί καλλιεργημένους, ἀποσπασμένους ἀπό τούς δυτικοευρωπαίους Πλεχάνοφ, ἐργάτες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, τότε τό *πραγματικό* πέρασμα τῆς Ρωσίας στό σοσιαλισμό θά εἶναι *ἀναπόφευκτο,* καί ἡ ἐπιτυχία ἑνός τέτιου περάσματος *ἐξασφαλισμένη.*

Νά πῶς πρέπει νά σκέπτεται κάθε μαρξιστής καί κάθε σοσιαλιστής πού δέν ἔχει περάσει μέ τό μέρος τῆς ἐθνικῆς «του» ἀστικῆς τάξης.

Γράφτηκε στίς 20 τοῦ Ἀπρίλη (3 τοῦ Μάη) 1917

Δημοσιεύτηκε στίς 4 τοῦ Μάη (21 τοῦ Ἀπρίλη) 1917 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 37

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΜΕ ΕΙΚΟΝΙΣΜΑΤΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΑ ΚΑΝΟΝΙΑ, ΜΕ ΦΡΑΣΕΙΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

῾Η διακοίνωση τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης γιά πόλεμο ὥς τήν πλήρη νίκη προκάλεσε τήν ἀγανάκτηση ἀκόμη καί ἐκείνων πού ἔτρεφαν ἀπατηλές ἐλπίδες ὅτι ἡ κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν εἶναι δυνατό νά παραιτηθεῖ ἀπό τίς προσαρτήσεις. Οἱ ἐφημερίδες πού ἐκφράζουν αὐτή τή μικροαστική πολιτική τῶν ἀπατηλῶν ἐλπίδων, σήμερα ἤ παραληροῦν σαστισμένα, ὅπως ἡ «Ραμπότσαγια Γκαζέτα», ἤ προσπαθοῦν νά στρέψουν τήν ἀγανάκτηση ἐνάντια σέ ὁρισμένα πρόσωπα.

῾Η «Νόβαγια Ζίζν»[138] γράφει: «ὁ ὑπέρμαχος τῶν συμφερόντων τοῦ διεθνοῦς κεφαλαίου δέν ἔχει θέση στίς γραμμές τῆς κυβέρνησης τῆς δημοκρατικῆς Ρωσίας! Εἴμαστε βέβαιοι ὅτι τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν δέν θά ἀργήσει νά πάρει τά πιό δραστικά μέτρα γιά νά καταστήσει ἀμέσως ἀκίνδυνο τόν κ. Μιλιουκόφ». Καί ἡ «Ντιέλο Ναρόντα» αὐτή τήν ἴδια μικροαστική σοφία τήν ἐκφράζει ἔτσι: ἡ διακοίνωση τοῦ Μιλιουκόφ «προσπαθεῖ νά ἐξουδετερώσει τήν πράξη πού ἔχει μέγιστη διεθνή σπουδαιότητα καί πού ἐγκρίθηκε ἀπό ὁλόκληρο τό ῾Υπουργικό Συμβούλιο».

Μέ εἰκονίσματα ἐνάντια στά κανόνια. Μέ φράσεις ἐνάντια στό κεφάλαιο. ῾Η «πράξη» τῆς κυβέρνησης γιά παραίτηση ἀπό τίς προσαρτήσεις ἦταν ἕνας τιποτένιος διπλωματικός ἑλιγμός πού μποροῦσε νά ἐξαπατήσει ἕναν ἀμόρφωτο μουζίκο, τούς ἀρχηγούς ὅμως τῶν μικροαστικῶν κομμάτων τῶν σοσιαλδημοκρατῶν καί σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν, τούς συντάκτες τῆς «Νόβαγια Ζίζν» καί τῆς «Ντιέλο Ναρόντα» μποροῦσε νά τούς «μπερδέψει» μόνο ἄν ἤθελαν οἱ ἴδιοι νά ἐξαπατηθοῦν. Πόσο κούφιες εἶναι οἱ φράσεις ὅτι τάχα «ὁ ὑπέρμαχος τῶν συμφερόν-

των τοῦ διεθνοῦς κεφαλαίου δέν ἔχει θέση στίς γραμμές τῆς κυβέρνησης τῆς δημοκρατικῆς Ρωσίας!» Πῶς δέν ντρέπονται, μορφωμένοι ἄνθρωποι νά γράφουν τέτιες ἀνοησίες;

Ὅλη ἡ Προσωρινή κυβέρνηση εἶναι κυβέρνηση τῆς τάξης τῶν καπιταλιστῶν. Τό ζήτημα βρίσκεται στήν τάξη καί ὄχι στά πρόσωπα. Τό νά κάνει κανείς προσωπική ἐπίθεση ἐνάντια στόν Μιλιουκόφ, νά ἀπαιτεῖ, ἄμεσα ἤ ἔμμεσα, τήν ἀντικατάστασή του εἶναι μιά οἰκτρή κωμωδία, γιατί *καμιά* ἀλλαγή προσώπων δέν εἶναι σέ θέση ν'ἀλλάξει τίποτε, ὅσο δέν ἀντικατασταθοῦν οἱ *τάξεις* πού βρίσκονται στήν ἐξουσία.

Τό *νά ἀντιπαραθέτει* κανείς τή «δημοκρατία» τῆς Ρωσίας, τῆς 'Αγγλίας, τῆς Γαλλίας κτλ. στήν πολιτική τῆς ὑπεράσπισης τοῦ κεφαλαίου, θά πεῖ ὅτι κατεβαίνει στό ἐπίπεδο τῶν οἰκονομικῶν καί πολιτικῶν γνώσεων ἑνός Γκαπόν.

Γιά τούς ἀμόρφωτους μουζίκους συγχωρεῖται νά ζητᾶνε ἀπό τόν καπιταλιστή «ὑποσχέσεις» ὅτι «θά ζεῖ σύμφωνα μέ τίς ἐντολές τοῦ θεοῦ» καί ὄχι σάν καπιταλιστής, ὅτι *δέν* θά εἶναι «ὑπέρμαχος τῶν συμφερόντων τοῦ κεφαλαίου». Γιά τούς ἀρχηγούς τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, τούς συντάκτες τῆς «Νόβαγια Ζίζν» καί τῆς «Ντιέλο Ναρόντα» ἡ ἐφαρμογή μιᾶς τέτιας πολιτικῆς σημαίνει καλλιέργεια τῶν πιό ἐπιζήμιων, τῶν πιό καταστρεπτικῶν γιά τήν ὑπόθεση τῆς ἐλευθερίας, γιά τήν ὑπόθεση τῆς ἐπανάστασης ἀπατηλῶν ἐλπίδων τοῦ λαοῦ στούς καπιταλιστές.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 37, 4 τοῦ Μάη (21 τοῦ 'Απρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

Η ΛΟΓΙΚΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ Β. ΤΣΕΡΝΟΦ

῾Ο πολίτης Β. Τσερνόφ γράφει στή «Ντιέλο Ναρόντα» τῆς 16 τοῦ ᾿Απρίλη:

«Αὐτός (ὁ Λένιν) οὔτε κάν σκέφτηκε ὅτι ἀκόμη καί ἀπό τή δική του σκοπιά ἡ συγκατάθεση τῆς ᾿Αγγλίας γιά τό ταξίδι του θά ἦταν προτιμότερη καί μόνο γιά τό λόγο ὅτι θά τήν εἶχε ἐπιβάλει ἡ πίεση τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, ἐνῶ ἡ συγκατάθεση τῆς Γερμανίας, ὡς πρός τό κίνητρό της, μπορεῖ νά εἶναι πιό ὕποπτη».

Συμπέρασμα: ὁ Λένιν εἶναι ἕνα εἶδος παράφορου ἀνθρώπου.

Καλά. Τί γίνεται ὅμως μέ τούς 30 ἄλλους τῶν *διάφορων* κομμάτων πού ἦρθαν μαζί του καί πού ἀνάμεσά τους εἶναι καί μπουντιστές; Ὅλοι τους εἶναι παράφοροι; Ὅλοι τους «δέν σκέφτηκαν»;

Παρακάτω. Τί γίνεται μέ τό τηλεγράφημα τοῦ Μάρτοφ, τοῦ *Νατανσόν* (ἡγέτη τοῦ Κόμματος τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν —σημειῶστε το), τοῦ ᾿Αξελρόντ κ.ἄ., πού λέει: «Διαπιστώνουμε τό *ἀπόλυτα* ἀδύνατο τῆς ἐπιστροφῆς στή Ρωσία μέσω ᾿Αγγλίας»; (βλ. «Ραμπότσαγια Γκαζέτα» τῆς 15 τοῦ ᾿Απρίλη).

Σημαίνει λοιπόν αὐτό ὅτι καί ὁ Μάρτοφ καί ὁ Νατανσόν εἶναι μανιακοί, ὅτι κι᾿αὐτοί ἐπίσης «δέν σκέφτηκαν»;

Ὅμως αὐτοί ἀκριβῶς οἱ μάρτυρες πού *δέν* ἀνήκουν στό κόμμα μας—ὅμως ὁ Νατανσόν, μάρτυρας *πού ἀνήκει στό Κόμμα τοῦ Β. Τσερνόφ*—βεβαιώνουν σάν *γεγονός* ὅτι εἶναι *ἀπόλυτα* ἀδύνατο νά ταξιδέψει κανείς διαφορετικά!

Ποιό εἶναι λοιπόν τό συμπέρασμα; Ἕνα ἀπό τά δυό: ἤ ὁ Β. Τσερνόφ εἶναι κάπως παράξενος ἄνθρωπος πού προσπαθεῖ νά ξεφορτωθεῖ τά *γεγονότα* μέ φράσεις, ἤ ἄφησε τόν ἑαυτό του νά τρομοκρατηθεῖ τόσο πολύ ἀπό τά μικροαστικά-σωβινιστικά κουτσομπολιά καί τίς συκοφαντίες, πού δέν ξέρει τί τοῦ γίνεται.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 37, 4 τοῦ Μάη (21 τοῦ ᾿Απρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΑΠΟΤΥΧΗΜΕΝΕΣ ΑΠΟΠΕΙΡΕΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΠΛΕΧΑΝΟΦ ΝΑ ΞΕΦΥΓΕΙ

῾Ο κ. Πλεχάνοφ στό φύλ. ἀρ. 15 τῆς «Γεντίνστβο» μέ ἀσυνήθιστο ἀκόμη καί γιά τό ὑβριστικό αὐτό ἔντυπο ὠκεανό ὕβρεων ρίχνεται ἐνάντια στήν «Πράβντα», προσπαθώντας νά σκεπάσει δυό ἐντελῶς ἀναμφισβήτητα διαπιστωμένα γεγονότα.

Δέν θά καταφέρετε νά τά σκεπάσετε, κύριοι!

Γεγονός πρῶτο. ῾Ο κ. Πλεχάνοφ *δέν ἀναδημοσίευσε* οὔτε τήν ἔκθεσή μας πού δημοσιεύτηκε στό φύλ. ἀρ. 32 τῆς 5 τοῦ ᾿Απρίλη 1917 τῆς «᾿Ισβέστιγια Πετρογκράντσκοβο Σοβιέτα Ραμπότσιχ ἰ Σολντάτσκιχ Ντεπουτάτοφ», *οὔτε τήν ἀπόφαση* τῆς ᾿Εκτελεστικῆς ᾿Επιτροπῆς.

Αὐτό δέν εἶναι μόνο ἀναρχική ἀσέβεια πρός τούς ἐκλεκτούς τῆς *πλειοψηφίας* τῶν στρατιωτῶν, εἶναι καί ἀνέντιμη μέθοδος πογκρομιστῆ.

Γεγονός δεύτερο. ῾Η ἐμπρηστική ἐκστρατεία τοῦ κ. Πλεχάνοφ προκάλεσε τή διαμαρτυρία *ὄχι* τή δική μας, ἀλλά τῆς «Ντιέλο Ναρόντα», ὅπου συνεργάζεται ἀκόμη καί ὁ συνάδελφος τοῦ Γκουτσκόφ καί τοῦ Μιλιουκόφ, Κέρενσκι. ῾Η «Ντιέλο Ναρόντα» τῆς 13 τοῦ ᾿Απρίλη 1917 ἔγραφε καθαρά καί ξάστερα γιά τή «Γεντίνστβο» τοῦ κ. Πλεχάνοφ:

> «...τέτια λόγια, τέτια μέθοδο πάλης συνηθίσαμε νά βλέπουμε στίς στῆλες τῆς «Ρούσκαγια Βόλια». ᾿Αλλά νά τά βλέπει κανείς σέ ἄρθρα σοσιαλιστῶν εἶναι, μά τήν ἀλήθεια, βαρύ καί ὀδυνηρό».

Νά μιά μαρτυρία ἀμυνιτῶν, πού πολιτικά εἶναι χίλιες φορές πιό κοντά στόν κ. Πλεχάνοφ, παρά σέ μᾶς.

Σέ τί λογῆς λοιπόν ἀναγνῶστες ὑπολογίζει ὁ κ. Πλεχάνοφ, *ὅταν ἀποκρούει* τή βεβαίωση τοῦ *μάρτυρα,* μιλώντας γιά «ἀποτυχημένο σχόλιο» τῆς «Ντιέλο Ναρόντα»;

῾Ο μάρτυρας ξεσκέπασε τόν κ. Πλεχάνοφ, κατηγορώντας τον γιά πογκρομιστικές μεθόδους.

Κάποτε ὁ κ. Πλεχάνοφ ἦταν σοσιαλιστής, τώρα ἔχει κατρακυλήσει στό ἐπίπεδο τῆς «Ρούσκαγια Βόλια».

Κανένα ὑβρεολόγιο δέν θά ἀναιρέσει τό γεγονός ὅτι *ἀκόμη καί* ἡ «Ντιέλο Ναρόντα» ξεσκέπασε τόν κ. Πλεχάνοφ.

῾Η «᾽Ισβέστιγια Πετρογκράντσκοβο Σοβιέτα Ραμπότσιχ ἰ Σολντάτσκιχ Ντεπουτάτοφ» (ἀρ. φύλ. 43, τῆς 17 τοῦ ᾽Απρίλη) σέ κύριο ἄρθρο τῆς Σύνταξης, πού ἀναδημοσιεύσαμε στό φύλλο μας τῆς 18 τοῦ ᾽Απρίλη, ἀποκαλεῖ τή συκοφαντική αὐτή ἐκστρατεία «ἀνέντιμη καί ἀηδιαστική».

῾Ο μάρτυρας αὐτός λέει ἀνοιχτά ὅτι ἡ ἀνέντιμη καί ἀηδιαστική συκοφαντική ἐκστρατεία τῶν σκοτεινῶν δυνάμεων καί τῶν ἐφημερίδων τους ὑπῆρχε καί ὑπάρχει. Τό ὅτι ὁ κ. Πλεχάνοφ κατρακύλησε ὥς τό ἐπίπεδο τῆς «Ρούσκαγια Βόλια» ἀποτελεῖ ἀρκετή τιμωρία γι᾽αὐτόν.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 37, 4 τοῦ Μάη (21 τοῦ ᾽Απρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ (μπ) ΠΟΥ ΠΑΡΘΗΚΕ ΣΤΙΣ 21 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ (4 ΤΟΥ ΜΑΗ) 1917

Ἡ ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, ἀφοῦ συζήτησε τήν κατάσταση πού δημιουργήθηκε στήν Πετρούπολη ὕστερα ἀπό τήν ἰμπεριαλιστική, ἁρπακτική-ληστρική διακοίνωση τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης τῆς 18 τοῦ Ἀπρίλη 1917, καί ὕστερα ἀπό μιά σειρά ἐκδηλώσεις τοῦ λαοῦ μέ συλλαλητήρια καί διαδηλώσεις στούς δρόμους τῆς Πετρούπολης στίς 20 τοῦ Ἀπρίλη, ἀποφασίζει:

1. Οἱ προπαγανδιστές καί ὁμιλητές τοῦ Κόμματος πρέπει νά ἀνασκευάζουν τό αἰσχρό ψέμα τῶν ἐφημερίδων τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν ἐφημερίδων πού ὑποστηρίζουν τούς καπιταλιστές, ὅτι τάχα ἀπειλοῦμε μέ *ἐμφύλιο πόλεμο*. Αὐτό εἶναι ἕνα αἰσχρό ψέμα, γιατί ἀκριβῶς αὐτή τή στιγμή, ὅσο οἱ καπιταλιστές καί ἡ κυβέρνησή τους δέν μποροῦν καί δέν τολμοῦν νά χρησιμοποιήσουν βία ἐνάντια στίς μάζες, ὅσο οἱ μάζες τῶν στρατιωτῶν καί τῶν ἐργατῶν ἐκφράζουν ἐλεύθερα τή θέλησή τους, ἐκλέγουν καί ἀντικαθιστοῦν ἐλεύθερα *ὅλες* τίς ἀρχές—*σέ μιά τέτια στιγμή* εἶναι ἀφελής, παράλογη καί ἐξωφρενική κάθε σκέψη γιά ἐμφύλιο πόλεμο—σέ μιά τέτια στιγμή *εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ὑποταγή στή θέληση τῆς πλειοψηφίας τοῦ πληθυσμοῦ* καί ἡ ἐλεύθερη κριτική αὐτῆς τῆς θέλησης ἀπό τή δυσαρεστημένη μειοψηφία. Ἄν τά πράγματα φτάσουν ὥς τή βία, ἡ εὐθύνη θά βαρύνει τήν Προσωρινή κυβέρνηση καί τούς ὀπαδούς της.

2) Ἡ κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν καί οἱ ἐφημερίδες της μέ τίς κραυγές τους ἐνάντια στόν ἐμφύλιο πόλεμο δέν κάνουν τίποτε ἄλλο, παρά νά καλύπτουν τήν ἀπροθυμία τῶν καπιταλιστῶν, πού ἀποδειγμένα ἀποτελοῦν μιά μηδαμινή μεοψηφία τοῦ λαοῦ, νά ὑποταχθοῦν στή θέληση τῆς πλειοψηφίας.

3) Γιά νά γνωρίσουμε τή θέληση τῆς πλειοψηφίας τοῦ

πληθυσμοῦ τῆς Πετρούπολης, ὅπου σήμερα ὑπάρχουν πάρα πολλοί στρατιῶτες πού ξέρουν τίς διαθέσεις τῶν ἀγροτῶν καί τίς ἐκφράζουν σωστά, χρειάζεται νά ὀργανωθεῖ ἀμέσως δημοψήφισμα σέ ὅλες τίς συνοικίες τῆς Πετρούπολης καί τά προάστιά της πάνω στό ζήτημα τῆς στάσης ἀπέναντι στή διακοίνωση τῆς κυβέρνησης, τῆς ὑποστήριξης τοῦ ἑνός ἤ τοῦ ἄλλου κόμματος, τῆς προτίμησης αὐτῆς ἤ μιᾶς ἄλλης Προσωρινῆς κυβέρνησης.

4) Ὅλοι οἱ προπαγανδιστές τοῦ Κόμματος στά ἐργοστάσια, στά συντάγματα, στούς δρόμους κτλ. πρέπει νά προπαγανδίζουν αὐτές τίς ἀπόψεις καί αὐτή τήν πρόταση μέ *εἰρηνικές* συζητήσεις καί μέ εἰρηνικές διαδηλώσεις, καθώς καί μέ συλλαλητήρια σέ ὅλα τά μέρη. Πρέπει νά προσπαθήσουμε νά ὀργανώσουμε μιά συστηματική ψηφοφορία κατά ἐργοστάσιο καί σύνταγμα, τηρώντας αὐστηρά ἀπόλυτη τάξη καί συντροφική πειθαρχία.

5) Οἱ προπαγανδιστές τοῦ Κόμματος πρέπει νά διαμαρτύρονται συνεχῶς ἐνάντια στήν αἰσχρή συκοφαντία τῶν καπιταλιστῶν, ὅτι τάχα τό Κόμμα μας εἶναι ὑπέρ μιᾶς χωριστῆς εἰρήνης μέ τή Γερμανία. Ἐμεῖς θεωροῦμε τόν Γουλιέλμο Β΄, ἐπίσης ἐστεμμένο ληστή, στόν ὁποῖο ἀξίζει θάνατος, ὅπως καί στόν Νικόλαο Β΄, καί τούς γερμανούς Γκουτσκόφ, δηλ. τούς γερμανούς καπιταλιστές, τό ἴδιο ἅρπαγες, ληστές καί ἰμπεριαλιστές, ὅπως καί τούς ρώσους, τούς ἄγγλους καί ὅλους τούς ἄλλους καπιταλιστές. Εἴμαστε *ἐνάντια* στίς διαπραγματεύσεις μέ τούς καπιταλιστές. Εἴμαστε ὑπέρ τῶν διαπραγματεύσεων καί τῆς συναδέλφωσης *μέ τούς ἐπαναστάτες ἐργάτες καί στρατιῶτες ὅλων τῶν χωρῶν.* Ἔχουμε τήν πεποίθηση ὅτι ἡ κυβέρνηση Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ γι'αὐτό ἀκριβῶς προσπαθεῖ νά ὀξύνει τήν κατάσταση, ἐπειδή ξέρει ὅτι ἡ ἐργατική ἐπανάσταση στή Γερμανία ἀρχίζει, καί ἡ ἐπανάσταση αὐτή θά ἀποτελέσει χτύπημα ἐνάντια στούς καπιταλιστές ὅλων τῶν χωρῶν.

6) Ὅτι ἡ Προσωρινή κυβέρνηση, ὅταν διαδίδει φῆμες γιά ἀναπότρεπτη ὁλοκληρωτική οἰκονομική καταστροφή, ὄχι μόνο προσπαθεῖ νά ἐκφοβίσει τό λαό γιά νά ἀφήσει τήν ἐξουσία στά δικά της χέρια, ἀλλά καί ἐκφράζει θολά, ἀκαθόριστα καί μπερδεμένα τή μεγάλη καί ἀναμφισβήτητη ἀλήθεια ὅτι *ὅλοι* οἱ λαοί τοῦ κόσμου ὁδηγήθηκαν σέ ἀδιέξοδο, ὁ πόλεμος γιά τά συμφέροντα τῶν καπιταλιστῶν τούς ἔφερε ὥς τό χεῖλος τοῦ γκρεμοῦ καί ὅτι δέν ὑπάρχει πραγματικά ἄλλη διέξοδος ἐκτός ἀπό τό πέρασμα τῆς ἐξουσίας στήν ἐπαναστατική τάξη, δηλ. στό ἐπαναστατικό προλεταριάτο πού εἶναι ἱκανό νά πάρει ἐπαναστατικά μέτρα.

Ἄν ὑπάρχουν στή χώρα ἀποθέματα σιτηρῶν κτλ., θά τά καταφέρει νά τά διαχειριστεῖ καί ἡ νέα κυβέρνηση τῶν ἐργατῶν καί τῶν στρατιωτῶν. Ἄν ὅμως ὁ καπιταλιστικός πόλεμος ἔφτασε τήν οἰκονομική καταστροφή ὥς τό σημεῖο νά μήν ὑπάρχουν σιτηρά, τότε ἡ κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν δέν θά καλυτερεύσει τήν κατάσταση τῶν λαϊκῶν μαζῶν, παρά μόνο θά τή χειροτερεύσει.

7) Τήν πολιτική τῆς σημερινῆς πλειοψηφίας τῶν ἡγετῶν τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, τῶν Κομμάτων τῶν ναρόντνικων καί τῶν μενσεβίκων τή θεωροῦμε πάρα πολύ λαθεμένη, γιατί ἡ ἐμπιστοσύνη πρός τήν Προσωρινή κυβέρνηση, οἱ ἀπόπειρες συμφιλίωσης μ'αὐτή, τά παζαρέματα γιά βελτιώσεις κτλ., θά σήμαιναν στήν πραγματικότητα πολλαπλασιασμό ἄχρηστων χαρτιῶν, ἄσκοπη παρέλκυση, καί ἐκτός ἀπό αὐτό ἡ πολιτική αὐτή ἐγκυμονεῖ τόν κίνδυνο διάστασης ἀνάμεσα στή θέληση τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν καί στή θέληση τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐπαναστατῶν στρατιωτῶν στό μέτωπο, καί τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργατῶν στήν Πετρούπολη.

8) Καλοῦμε τούς ἐργάτες καί τούς στρατιῶτες, πού ἀναγνωρίζουν ὅτι τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν πρέπει νά ἀλλάξει τήν πολιτική του καί νά παραιτηθεῖ ἀπό τήν πολιτική ἐμπιστοσύνης καί συμβιβασμοῦ πρός τήν κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν, νά ἐπανεκλέξουν τούς ἀντιπροσώπους τους στό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, στέλνοντας ἐκεῖ μόνο ἀνθρώπους πού θά ἀκολουθοῦν σταθερά μιά ἐντελῶς καθορισμένη ἄποψη, σύμφωνη μέ τήν πραγματική θέση τῆς πλειοψηφίας.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 38, 5 τοῦ Μάη (22 τοῦ 'Απρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΠΑΡΑΦΡΟΝΕΣ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΕΣ Ή ΧΑΖΟΙ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΕΣ;

Ἡ «Ραμπότσαγια Γκαζέτα» γράφει σήμερα:

«Ἐμεῖς ὀρθωθήκαμε ἀποφασιστικά ἐνάντια στό ἄναμα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ἀπό τούς ὀπαδούς τοῦ Λένιν. Τώρα ὅμως τό σύνθημα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου δέν τό δίνουν πιά οἱ ὀπαδοί τοῦ Λένιν, μά ἡ Προσωρινή κυβέρνηση, δημοσιεύοντας μιά δήλωση πού ἀποτελεῖ ἐμπαιγμό τῶν ἐπιδιώξεων τῆς δημοκρατίας. Αὐτό εἶναι ἀληθινά μιά πράξη παραφροσύνης, καί χρειάζονται ἄμεσες ἀποφασιστικές ἐνέργειες ἀπομέρους τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, γιά νά προληφθοῦν οἱ φρικτές συνέπειές του».

Τί πιό ἀνόητο καί πιό γελοῖο μπορεῖ νά ὑπάρξει ἀπό αὐτό τό παραμύθι, ὅτι τάχα ἐμεῖς «ἀνάβαμε» τόν ἐμφύλιο πόλεμο, τή στιγμή πού ἐμεῖς διακηρύξαμε μέ τόν πιό ἀκριβή, ἐπίσημο καί σαφή τρόπο ὅτι τό κέντρο βάρους ὅλης τῆς δουλιᾶς μας εἶναι ἡ *ὑπομονητική ἐξήγηση* τῆς προλεταριακῆς γραμμῆς σάν ἀντίβαρο στή μικροαστική, ἀμυνίτικη μέθη τῆς ἐμπιστοσύνης πρός τούς καπιταλιστές!

Εἶναι δυνατό ἡ «Ραμπότσαγια Γκαζέτα» νά μήν καταλαβαίνει πραγματικά ὅτι οἱ θρῆνοι γιά ἐμφύλιο πόλεμο προέρχονται τώρα ἀπό τούς καπιταλιστές πού θέλουν νά τορπιλίσουν τή θέληση τῆς πλειοψηφίας τοῦ λαοῦ;

Ὑπάρχει μήπως ἔστω καί κόκκος μαρξισμοῦ ὅταν χαρακτηρίζεται «τρέλα» ἡ συμπεριφορά τῶν καπιταλιστῶν πού, ὄντας σφιγμένοι στή σιδερένια μέγκενη τοῦ ρωσικοῦ καί τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ κεφαλαίου, δέν εἶναι σέ θέση νά φερθοῦν διαφορετικά;

Ὁ κ. Πλεχάνοφ ἐκφράζει σήμερα στή «Γεντίνστβο» σαφέστερα τήν πολιτική ὅλου τοῦ μικροαστικοῦ-ἀμυνίτικου συνα-

σπισμοῦ, καλώντας τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν *«σέ συμφωνία»* μέ τήν Προσωρινή κυβέρνηση. Διασκεδαστικό κάλεσμα, πού θυμίζει πρόσκληση κατόπιν ἑορτῆς.

Μά ἡ συμφωνία ἔχει πιά κλειστεῖ ἀπό καιρό! Μά ἡ συμφωνία αὐτή ὑπάρχει ἀπό τήν ἀρχή-ἀρχή τῆς ἐπανάστασης! Ἡ οὐσία τῆς τωρινῆς, τῆς σημερινῆς κρίσης βρίσκεται ἀκριβῶς στό γεγονός ὅτι ἡ συμφωνία αὐτή ἀποδείχτηκε ἕνα ἁπλό χαρτί ἤ μιά κούφια ὑπόσχεση! Τό νά ἀπαντᾶς στά «ἀκανθώδη ἐρωτήματα» πού ἔχει βάλει ἄμεσα καί ἐπιτακτικά μπρός στό λαό ἡ *χρεοκοπία* αὐτῆς τῆς συμφωνίας μέ προσκλήσεις γιά «συμφωνία» γενικά, δίχως νά μιλᾶς οὔτε γιά τούς ὅρους της, οὔτε γιά τίς *πραγματικές* ἐγγυήσεις της, ἤ μέ ἀναστεναγμούς καί κατάρες «ὤ ἐσεῖς, παράφρονες!»—μήπως αὐτό δέν εἶναι ἱλαροτραγωδία μικροαστῶν Λουί Μπλάν; (ὁ Λουί Μπλάν ἦταν ἀρχηγός τῶν ἐργατῶν στά λόγια καί οὐρά τῆς ἀστικῆς τάξης στήν πράξη).

«Χρειάζονται ἄμεσες ἀποφασιστικές ἐνέργειες»—δηλώνει μέ σπουδαιοφάνεια ἡ «Ραμπότσαγια Γκαζέτα». Ποιές εἶναι αὐτές οἱ «ἐνέργειες», ἀγαπητοί συμπολίτες; Οὔτε οἱ ἴδιοι μπορεῖτε νά τό πεῖτε. Οὔτε οἱ ἴδιοι τό ξέρετε, ἀραδιάζετε μόνο *στομφώδεις φράσεις,* γιατί, ἀκριβῶς σάν τόν Λουί Μπλάν, ξεχάσατε στήν πράξη τήν ταξική πάλη, ὑποκαταστήσατε στήν πράξη τήν ταξική πάλη μέ τή μικροαστική φρασεολογία καί τό στόμφο.

Γράφτηκε στίς 21 τοῦ 'Απρίλη
(4 τοῦ Μάη) 1917

Δημοσιεύτηκε στίς 5 τοῦ Μάη
(22 τοῦ 'Απρίλη) 1917
στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 38

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

Ο ΚΑΛΟΠΙΣΤΟΣ ΑΜΥΝΙΤΙΣΜΟΣ ΔΕΙΧΝΕΙ ΤΙ ΕΙΝΑΙ

Τά γεγονότα τῆς Πετρούπολης τῶν τελευταίων ἡμερῶν καί ἰδιαίτερα τά χθεσινά δείχνουν ἐξόφθαλμα πόσο εἴχαμε δίκιο, ὅταν μιλούσαμε γιά «καλόπιστο» ἀμυνιτισμό τῶν *μαζῶν*, σέ διάκριση ἀπό τόν ἀμυνιτισμό τῶν ἀρχηγῶν καί τῶν κομμάτων.

Ἡ μάζα τοῦ πληθυσμοῦ ἀποτελεῖται ἀπό προλετάριους, μισοπρολετάριους καί φτωχούς ἀγρότες. Αὐτή εἶναι ἡ τεράστια πλειοψηφία τοῦ λαοῦ. *Αὐτές* οἱ τάξεις πραγματικά δέν ἔχουν συμφέρον ἀπό τίς προσαρτήσεις. Ἀπό τήν ἰμπεριαλιστική πολιτική, ἀπό τά κέρδη τοῦ τραπεζικοῦ κεφαλαίου, ἀπό τά ἔσοδα τῶν σιδηροδρόμων στήν Περσία, ἀπό τίς προσοδοφόρες θεσοῦλες στή Γαλικία ἤ τήν Ἀρμενία, ἀπό τόν περιορισμό τῆς ἐλευθερίας στή Φιλλανδία—ἀπ'ὅλα αὐτά (οἱ τάξεις αὐτές) *δέν ἔχουν* συμφέρον.

Καί ὅλα αὐτά, παρμένα μαζί, ἀποτελοῦν ἀκριβῶς ἐκεῖνο πού στήν ἐπιστήμη καί στίς ἐφημερίδες συνηθίζουν νά ὀνομάζουν ἰμπεριαλιστική ἁρπακτική-ληστρική πολιτική.

Ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος βρίσκεται στό ὅτι οἱ Γκουτσκόφ, οἱ Μιλιουκόφ, οἱ Λβόφ—κι'ἄν ἀκόμη ὅλοι τους προσωπικά ἦταν ἄγγελοι καλωσύνης, ἀνιδιοτέλειας καί ἀγάπης πρός τούς ἀνθρώπους—εἶναι ἐκπρόσωποι, ἀρχηγοί, ἐκλεκτοί τῆς *τάξης* τῶν καπιταλιστῶν, καί ἡ τάξη αὐτή ἔχει συμφέρον ἀπό τήν ἁρπακτική-ληστρική πολιτική. Ἡ τάξη αὐτή ἐπένδυσε «στόν πόλεμο» δισεκατομμύρια καί κερδίζει ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια «ἀπό τόν πόλεμο» καί τίς προσαρτήσεις (δηλ. ἀπό τή βίαιη ὑποταγή ἤ τή βίαιη *ἐνσωμάτωση* ξένων λαῶν).

Τό νά ἐλπίζει κανείς ὅτι ἡ *τάξη* τῶν καπιταλιστῶν μπορεῖ «νά διορθωθεῖ», νά πάψει νά εἶναι καπιταλιστική τάξη, νά παραιτηθεῖ ἀπό τά κέρδη της, εἶναι μιά ἀπατηλή ἐλπίδα, ἕνα κούφιο

ὀνειροπόλημα, πού μετατρέπεται στήν πράξη σέ ἐξαπάτηση τοῦ λαοῦ. Μόνο μικροαστοί πολιτικοί πού ταλαντεύονται ἀνάμεσα στήν καπιταλιστική καί προλεταριακή πολιτική μποροῦν νά τρέφουν ἤ νά καλλιεργοῦν τέτιες ἀπατηλές ἐλπίδες. Ἐδῶ ἀκριβῶς βρίσκεται τό λάθος τῶν σημερινῶν ἀρχηγῶν τῶν ναροντνικιστικῶν κομμάτων καί τῶν μενσεβίκων Τσχεΐτζε, Τσερετέλι, Τσερνόφ κτλ.

Οἱ μαζικοί ἐκπρόσωποι τοῦ ἀμυνιτισμοῦ δέν ξέρουν καθόλου ἀπό πολιτική: αὐτοί δέν μποροῦσαν νά διδαχτοῦν τήν πολιτική οὔτε ἀπό τά βιβλία, οὔτε μέ συμμετοχή στήν Κρατική δούμα, οὔτε μέ τή στενή παρακολούθηση τῶν ἀνθρώπων πού ἀσκοῦν τήν πολιτική.

Οἱ μαζικοί ἐκπρόσωποι τοῦ ἀμυνιτισμοῦ δέν ξέρουν ἀκόμη ὅτι οἱ πόλεμοι διεξάγονται ἀπό τίς *κυβερνήσεις*, ὅτι οἱ κυβερνήσεις ἐκφράζουν τά συμφέροντα αὐτῶν ἤ ἐκείνων τῶν *τάξεων*, ὅτι ὁ σημερινός πόλεμος διεξάγεται, καί ἀπό τίς δυό ὁμάδες τῶν ἐμπόλεμων Δυνάμεων, ἀπό τούς καπιταλιστές γιά τά ληστρικά συμφέροντα καί τούς σκοπούς τῶν καπιταλιστῶν.

Ἀγνοώντας το αὐτό, οἱ μαζικοί ἐκπρόσωποι τοῦ ἀμυνιτισμοῦ κάνουν τόν ἁπλό συλλογισμό: ἐμεῖς δέν θέλουμε προσαρτήσεις, ἐμεῖς ἀπαιτοῦμε δημοκρατική εἰρήνη, ἐμεῖς δέν θέλουμε νά πολεμᾶμε γιά τήν Κωνσταντινούπολη, γιά τό στραγγαλισμό τῆς Περσίας, γιά τήν καταλήστευση τῆς Τουρκίας κτλ., ἐμεῖς «ἀπαιτοῦμε» νά παραιτηθεῖ ἡ Προσωρινή κυβέρνηση ἀπό τίς προσαρτήσεις.

Οἱ μαζικοί ἐκπρόσωποι τοῦ ἀμυνιτισμοῦ τό θέλουν αὐτό *εἰλικρινά* ὄχι μέ τήν προσωπική, ἀλλά μέ τήν ταξική ἔννοια, γιατί ἐκπροσωποῦν τάξεις πού *δέν ἔχουν συμφέρον* ἀπό τίς προσαρτήσεις. Ὅμως οἱ ἐκπρόσωποι αὐτοί τῶν μαζῶν δέν ξέρουν ὅτι οἱ καπιταλιστές καί ἡ κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν μποροῦν στά λόγια νά παραιτηθοῦν ἀπό τίς προσαρτήσεις, μποροῦν «νά ξεμπλέξουν» μέ ὑποσχέσεις καί ὡραῖες φράσεις, *στήν πράξη* ὅμως *δέν* μποροῦν νά παραιτηθοῦν ἀπό τίς προσαρτήσεις.

Νά γιατί οἱ μαζικοί ἐκπρόσωποι τοῦ ἀμυνιτισμοῦ ἀγανάκτησαν τόσο πολύ καί τόσο δικαιολογημένα ἀπό τή διακοίνωση τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης τῆς 18 τοῦ Ἀπρίλη.

Οἱ ἄνθρωποι πού εἶναι γνῶστες τῆς πολιτικῆς δέν μποροῦσαν νά ἐκπλαγοῦν ἀπό αὐτή τή διακοίνωση, γιατί ἤξεραν πολύ καλά πώς ὅλες οἱ «παραιτήσεις ἀπό τίς προσαρτήσεις» ἀπομέρους τῶν καπιταλιστῶν εἶναι ἁπλή ὑπεκφυγή, δέν εἶναι τίποτε

περισσότερο ἀπό ἕνα συνηθισμένο τέχνασμα καί φράση διπλωματῶν.

Ὅμως οἱ μαζικοί, «καλόπιστοι», ἐκπρόσωποι τοῦ ἀμυνιτισμοῦ ἔμειναν κατάπληκτοι, ἐξοργίστηκαν, καταγανάκτησαν. Τό *ἔνιωσαν*—δέν τό κατάλαβαν ἀκόμη ἐντελῶς ξεκάθαρα, μά τό ἔνιωσαν, πώς τούς γέλασαν.

Νά ποῦ βρίσκεται ἡ *οὐσία* τῆς κρίσης, τήν ὁποία πρέπει αὐστηρά νά ξεχωρίζουμε ἀπό τίς γνῶμες, τίς προσδοκίες καί τούς ὑπολογισμούς τῶν ξεχωριστῶν προσώπων καί κομμάτων.

Νά «βουλώσει» κανείς αὐτή τήν κρίση γιά λίγο καιρό μέ νέα διακήρυξη, μέ νέα διακοίνωση, μέ νέα ὑπεκφυγή (σ᾽αὐτό συνοψίζεται ἡ συμβουλή τοῦ κ. Πλεχάνοφ στή «Γεντίνστβο» καί οἱ ἐπιδιώξεις τῶν Μιλιουκόφ καί Σία, ἀπό τή μιά μεριά, καί τῶν Τσχεΐτζε, Τσερετέλι κτλ., ἀπό τήν ἄλλη),—νά «βουλώσει» τή ρωγμή πού σχηματίστηκε σέ μιά «ὑπεκφυγή» εἶναι φυσικά δυνατό, ἀπό αὐτό ὅμως δέν πρόκειται νά βγεῖ τίποτε ἄλλο ἀπό ζημιά. Ἐπειδή μέ τή νέα ὑπεκφυγή οἱ μάζες ἀναπόφευκτα θά ἐξαπατηθοῦν· ἡ νέα ἔκρηξη ἀγανάκτησης εἶναι ἀναπόφευκτη, καί ἄν ἡ ἔκρηξη αὐτή δέν θά εἶναι συνειδητή, τότε εὔκολα μπορεῖ νά ἀποβεῖ πολύ ἐπιζήμια.

Στίς μάζες πρέπει νά λέμε ὅλη τήν ἀλήθεια. Ἡ κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν *δέν* μπορεῖ νά παραιτηθεῖ ἀπό τίς προσαρτήσεις· ἔχει μπλεχτεῖ καί βρίσκεται σέ ἀδιέξοδο. Νιώθει, καταλαβαίνει, βλέπει πώς χωρίς ἐπαναστατικά μέτρα (γιά τά ὁποῖα εἶναι ἱκανή μόνο ἡ ἐπαναστατική τάξη) *δέν ὑπάρχει σωτηρία,* καί χτυπιέται, μαίνεται, ἄλλα ὑπόσχεται καί ἄλλα κάνει, μιά ἀπειλεῖ τίς μάζες μέ τή χρήση βίας (Γκουτσκόφ καί Σινγκαριόφ) καί μιά προτείνει νά πάρουν ἀπό τά χέρια της τήν ἐξουσία.

Χάος, κρίση, δεινά τοῦ πολέμου, ἀδιέξοδος κατάσταση, νά ποῦ ὁδήγησαν οἱ καπιταλιστές *ὅλους* τούς λαούς.

Πραγματικά ἄλλη διέξοδος δέν ὑπάρχει, *ἐκτός* ἀπό τό πέρασμα τῆς ἐξουσίας στήν ἐπαναστατική τάξη, στό ἐπαναστατικό προλεταριάτο, πού μόνο αὐτό, μέ τόν ὅρο τῆς ὑποστήριξής του ἀπό τήν πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ, εἶναι ἱκανό νά βοηθήσει στήν ἐπιτυχία τῆς ἐπανάστασης σέ *ὅλες* τίς ἐμπόλεμες χῶρες καί νά ὁδηγήσει τήν ἀνθρωπότητα στή σταθερή εἰρήνη, στήν ἀπελευθέρωση ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 38, 5 τοῦ Μάη (22 τοῦ Ἀπρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

Η ΣΥΜΒΟΥΛΗ Ή ΔΙΑΤΑΓΗ ΤΟΥ ΣΙΝΓΚΑΡΙΟΦ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΕΝΟΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΣΟΒΙΕΤ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ

Ἡ ἐφημερίδα τῆς Πετρούπολης «Γκαζέτα Κοπέικα»[139] τῆς 14 τοῦ Ἀπρίλη δημοσιεύει τήν παρακάτω εἴδηση:

ΕΠΙΤΑΞΗ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΓΑΙΩΝ

Κισινιόφ, 13 τοῦ Ἀπρίλη. Τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν τοῦ Ἄκκερμαν, ἐπειδή στό νομό ὑπάρχουν τεράστιες ἐκτάσεις ἀκαλλιέργητης γῆς, πού δέν νοικιάστηκε, γιατί τά ἐνοίκια εἶναι μεγάλα, *πρότεινε σέ ὅλες τίς ἐπιτροπές τῶν χωριῶν καί τῶν ἐπαρχιῶν, ἐφόσον δέν εἶναι δυνατές οἱ προαιρετικές συμφωνίες, νά ἐπιτάσσουν μέσω τοῦ ἐπιτρόπου γιά τίς καλλιέργειες ὅλες τίς ἀκαλλιέργητες ἰδιωτικές γαῖες.*

Ἄν ἡ εἴδηση αὐτή εἶναι σωστή, εἶναι ἐξαιρετικά σοβαρή. Τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν τοῦ Ἄκκερμαν ξεκινάει προφανῶς ἀπό πρακτικούς ὑπολογισμούς, ἔχει ἀναμφίβολα συγκεκριμένη καί ἄμεση γνώση τῶν τοπικῶν συνθηκῶν. Ὑπολογίζει πολύ σωστά πώς οἱ σπαρμένες ἐκτάσεις πρέπει νά αὐξηθοῦν μέ κάθε θυσία καί στό ἀνώτερο δυνατό ὅριο. Πῶς μπορεῖ ὅμως νά γίνει αὐτό, ὅταν οἱ τσιφλικάδες ἀνέβασαν τά ἐνοίκια σέ σκανδαλώδη ὕψη;

Προαιρετική συμφωνία μέ τούς τσιφλικάδες;

Ὁ ὑπουργός Σινγκαριόφ ἀπό τήν Πετρούπολη τό συνιστᾶ αὐτό κατηγορηματικά καί ἀπειλεῖ τούς ἐργάτες, ὠρύεται ἐνάντια στίς αὐθαιρεσίες. Ὡραῖα κρίνει τά πράγματα ἀπό τήν Πετρούπολη ὁ Σινγκαριόφ. Ὡραῖα «περιφρουρεῖ» τούς τσιφλικάδες ἐξονόματος τῆς κυβέρνησης τῶν καπιταλιστῶν.

Τί λένε ὅμως οἱ ἀγρότες στίς ἐπαρχίες; Δέν κρίνει τάχα πιό σωστά τήν κατάσταση τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν τοῦ Ἄκκερμαν, λέγοντας ὅτι «δέν εἶναι δυνατές οἱ προαιρετικές συμφωνίες»;

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 38, 5 τοῦ Μάη (22 τοῦ Ἀπρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ (μπ), ΠΟΥ ΠΑΡΘΗΚΕ ΤΟ ΠΡΩΙ· ΤΗΣ 22 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ (5 ΤΟΥ ΜΑΗ) 1917

῾Η πολιτική κρίση πού ξέσπασε στίς 19-21 τοῦ ᾿Απρίλη πρέπει νά θεωρηθεῖ ὅτι ἔληξε, τουλάχιστο τό πρῶτο στάδιό της.

῾Η μικροαστική μάζα, ἀγανακτισμένη ἀπό τούς καπιταλιστές, ταλαντεύτηκε στήν ἀρχή *ἀπό* αὐτούς *πρός* τούς ἐργάτες· ἀλλά μιά μέρα ἀργότερα ἀκολούθησε ξανά τούς μενσεβίκους καί ναρόντνικους ἡγέτες, πού ἐφαρμόζουν πολιτική «ἐμπιστοσύνης» πρός τούς καπιταλιστές καί «συμφωνίας» μαζί τους.

Οἱ παραπάνω ἡγέτες ἦρθαν σέ συμβιβασμό, παραδίνοντας ὁλοκληρωτικά ὅλες τίς θέσεις τους, ἱκανοποιημένοι ἀπό τίς κούφιες, καθαρά δημαγωγικές ἐξηγήσεις τῶν καπιταλιστῶν.

Οἱ αἰτίες τῆς κρίσης δέν ἐξαλείφθηκαν καί ἡ ἐπανάληψη παρόμοιων κρίσεων εἶναι ἀναπόφευκτη.

῾Η οὐσία τῆς κρίσης: ἡ μικροαστική μάζα ταλαντεύεται ἀνάμεσα στήν παλιά, προαιώνια ἐμπιστοσύνη της πρός τούς καπιταλιστές καί στήν ὀργή της ἐναντίον τους, τήν τάση νά παράσχει τήν ἐμπιστοσύνη της στό ἐπαναστατικό προλεταριάτο.

Οἱ καπιταλιστές παρατείνουν τόν πόλεμο, καλύπτοντας τό γεγονός αὐτό μέ φράσεις. Τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο εἶναι τό μόνο πού ὁδηγεῖ καί μπορεῖ νά ὁδηγήσει στόν τερματισμό τοῦ πολέμου μέ μιά παγκόσμια ἐργατική ἐπανάσταση πού ἀναπτύσσεται ὁλοφάνερα στή χώρα μας, πού φουντώνει καί στούς γερμανούς καί πλησιάζει σέ μιά σειρά ἄλλες χῶρες.

Τό σύνθημα: «Κάτω ἡ Προσωρινή κυβέρνηση» δέν εἶναι σήμερα σωστό, ἐπειδή δίχως τή σταθερή (δηλ. συνειδητή καί ὀργανωμένη) πλειοψηφία τοῦ λαοῦ στό πλευρό τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου ἕνα τέτιο σύνθημα ἤ εἶναι κούφια φράση, ἤ ἀντικειμενικά καταλήγει σέ ἀπόπειρες τυχοδιωκτικοῦ χαρακτήρα [140].

Μόνο τότε θά εἴμαστε ὑπέρ τοῦ περάσματος τῆς ἐξουσίας στά χέρια τῶν προλετάριων καί μισοπρολετάριων, ὅταν τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν θά ἀκολουθήσουν τήν πολιτική μας καί θά θελήσουν νά πάρουν τήν ἐξουσία στά χέρια τους.

῾Η ὀργάνωση τοῦ Κόμματός μας, ἡ συσπείρωση τῶν προλεταριακῶν δυνάμεων ἀποδείχτηκαν στίς μέρες τῆς κρίσης ὁλοφάνερα ἀνεπαρκεῖς.

Συνθήματα τῆς στιγμῆς: 1) *ἐξήγηση* τῆς προλεταριακῆς γραμμῆς καί τοῦ προλεταριακοῦ δρόμου γιά τόν τερματισμό τοῦ πολέμου· 2) *κριτική* τῆς μικροαστικῆς πολιτικῆς ἐμπιστοσύνης πρός τήν κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν καί τῆς συμφωνίας μέ αὐτή· 3) προπαγάνδα καί ζύμωση ἀπό ὁμάδα σέ ὁμάδα *σέ κάθε σύνταγμα,* σέ *κάθε* ἐργοστάσιο, ἰδιαίτερα ἀνάμεσα στίς πιό καθυστερημένες μάζες, τό ὑπηρετικό προσωπικό, τούς ἀνειδίκευτους ἐργάτες κτλ., γιατί σ᾽αὐτούς ἰδιαίτερα προσπάθησε νά στηριχτεῖ τίς μέρες τῆς κρίσης ἡ ἀστική τάξη· 4) *ὀργάνωση, ὀργάνωση* καί πάλι *ὀργάνωση* τοῦ προλεταριάτου: στό κάθε ἐργοστάσιο, στήν κάθε συνοικία, στό κάθε τετράγωνο.

῾Η ἀπόφαση τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν τῆς 21 τοῦ ᾿Απρίλη γιά τήν ἀπαγόρευση κάθε εἴδους συλλαλητηρίων καί διαδηλώσεων στούς δρόμους στή διάρκεια δυό ἡμερῶν πρέπει νά τηρηθεῖ ἀπαράβατα ἀπό ὅλα τά μέλη τοῦ Κόμματός μας. ῾Η ΚΕ ἀπό χθές τό πρωί ἀκόμη κυκλοφόρησε καί σήμερα δημοσίευσε στήν «Πράβντα» ἀπόφαση, πού λέει πώς «σέ μιά τέτια στιγμή εἶναι παράλογη καί ἐξωφρενική κάθε σκέψη γιά ἐμφύλιο πόλεμο», πώς οἱ διαδηλώσεις θά πρέπει νά εἶναι μόνο εἰρηνικές καί πώς τήν εὐθύνη γιά βιαιοπραγίες θά τή φέρει ἡ Προσωρινή κυβέρνηση καί οἱ ὀπαδοί της*. Γι᾽αὐτό τό Κόμμα μας θεωρεῖ πώς ὁλόκληρη ἡ παραπάνω ἀπόφαση τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν (καί ἰδιαίτερα τό σημεῖο πού καταδικάζει τίς ἔνοπλες διαδηλώσεις καί τούς ἄσκοπους πυροβολισμούς) εἶναι πέρα γιά πέρα σωστή καί πρέπει *νά ἐφαρμοστεῖ ἀπόλυτα.*

Καλοῦμε ὅλους τούς ἐργάτες καί στρατιῶτες νά συζητήσουν διεξοδικά τά συμπεράσματα τῆς κρίσης τῶν δυό τελευταίων ἡμερῶν καί νά στείλουν ἀντιπροσώπους στό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν καί στήν ᾿Εκτελεστική ᾿Επιτροπή μόνο συντρόφους πού ἐκφράζουν τή θέληση τῆς πλειοψηφίας. Σέ ὅλες τίς περιπτώσεις πού ὁ ἀντιπρόσωπος δέν ἐκφράζει τή γνώμη τῆς πλειοψηφίας, εἶναι ἀπαραίτητο νά γίνουν ἐπαναληπτικές ἐκλογές στά ἐργοστάσια καί στούς στρατῶνες.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 39, 6 τοῦ Μάη (23 τοῦ ᾿Απρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 309. *῾Η Σύντ.*

Россійская Соціалъ-Демократическая Рабочая Партія.

Пролетаріи всѣхъ странъ, соединяйтесь!

ПРАВДА

ОРГАНЪ
Центральнаго Комитета
и
Петербургскаго Комитета
Р. С.-Д. Р. П.

Воскресенье, 6-го Мая (23 апр. ст. ст.) 1917 г. ЕЖЕДНЕВНАЯ ГАЗЕТА. Цѣна № 8 коп. № 39.

День печати.

Ко дню печати.

Мы призываемъ нашихъ друзей отмѣтить день печати:

1. УСИЛЕННЫМИ СБОРАМИ въ пользу „ПРАВДЫ" и партійной типографіи.

2. Вербовкой ПОСТОЯННЫХЪ ПОДПИСЧИКОВЪ на „Правду".

3. Устройствомъ СПЕЦІАЛЬНЫХЪ БЕСѢДЪ въ каждомъ полку, каждой ротѣ, въ каждой группѣ солдатъ для разъясненія позиціи „Правды" и для борьбы противъ травли.

Нашимъ друзьямъ!

Мы обратились къ вамъ за поддержкой и просили васъ собрать 75 тысячъ рублей на покупку партійной типографіи. За нѣсколько дней вы собрали 75334 р. 45 к.

Предполагалось пріобрѣсти типографію за 150.000 рублей, но она не могла быть куплена, такъ какъ въ послѣдній моментъ намъ ее отказались продать. Другой типографіи „по деньгамъ" не находилось. Нашлась типографія, за которую просили гораздо дороже.

Остаться безъ типографіи въ настоящее время немыслимо. У насъ должна быть необходимая техника для изданія нашей литературы. И мы рѣшились.

Вчера типографія куплена. Она стоитъ 235 тысячъ рублей; а вмѣстѣ съ ротаціонной машиной, пріобрѣтенной въ Гельсингфорсѣ у товарищей финновъ,—около 250.000 рублей. Вмѣстѣ съ собранными вами мы смогли мобилизовать только 180.000 рублей. Ко дню уплаты не хватитъ по разсчетамъ конторы 70.000 рублей. Необходимо достать ихъ. Иначе мы должны будемъ заплатить неустойки большую сумму денегъ и остаться безъ типографіи.

Но мы твердо увѣрены, что этого не будетъ!

Мы рѣшились купить типографію. Общими усиліями мы соберемъ и остальную необходимую сумму. Купить дешевле оказалось не возможнымъ.

Срокъ уплаты всѣхъ денегъ за типографію — 15 мая. Времени остается около 3-хъ недѣль. За это время необходимо во что бы то ни стало собрать указанную сумму. День печати—необходимо особенно усиленно использовать для этого.

За дѣло, товарищи!

Резолюція Центральнаго Комитета Р. С.-Д. Р. П., принятая утромъ 22 апрѣля.

Политическій кризисъ, разыгравшійся 19—21 апрѣля, слѣдуетъ признать—по крайней мѣрѣ въ его первой стадіи—законченнымъ.

Мелкобуржуазная масса колебнулась сначала отъ капиталистовъ, возмущенная ими, къ рабочимъ; а черезъ день она снова пошла за меньшевистскими и народническими вождями, проводящими „довѣріе" къ капиталистамъ и „соглашательство" съ ними.

Названные вожди пошли на компромиссъ, сдавъ цѣликомъ всѣ свои позиціи, удовлетворившись пустѣйшими, чисто словесными, оговорочками капиталистовъ.

Причины кризиса не устранены, и повтореніе подобныхъ кризисовъ неизбѣжно.

Суть кризиса: мелкобуржуазная масса колеблется между старымъ, вѣковымъ довѣріемъ къ капиталистамъ — и озлобленіемъ противъ нихъ, стремленіемъ довѣриться революціонному пролетаріату.

Капиталисты затягиваютъ войну, прикрывая это фразами. Революціонный пролетаріатъ одинъ ведетъ и можетъ вести къ окончанію войны путемъ всемірной рабочей революціи, растущей явно у насъ, наростающей и у нѣмцевъ, приближающейся въ рядѣ другихъ странъ.

Лозунгъ: „долой Временное Правительство" потому не вѣренъ сейчасъ, что безъ прочнаго (т. е. сознательнаго и сорганизованнаго) большинства народа на сторонѣ революціоннаго пролетаріата такой лозунгъ либо есть фраза либо объективно сводится къ попыткамъ авантюристическаго характера.

Только тогда мы будемъ за переходъ власти въ руки пролетаріевъ и полу-пролетаріевъ, когда Совѣты Рабочихъ и Солдатскихъ Депутатовъ станутъ на сторону нашей политики и захотятъ взять эту власть въ свои руки.

Организація нашей партіи, сплоченіе пролетарскихъ силъ оказались явно недостаточны въ дни кризиса.

Лозунги момента: 1) Разъясненіе пролетарской линіи и пролетарскаго пути къ окончанію войны; 2) критика мелкобуржуазной политики довѣрія и соглашательства съ правительствомъ капиталистовъ; 3) пропаганда и агитація отъ группы къ группѣ среди каждаго полка, на каждомъ заводѣ, особенно среди самой отсталой массы, прислуги, чернорабочихъ и т. п., ибо особенно на нихъ пыталась въ дни кризиса опереться буржуазія; 4) организація, организація и еще разъ организація пролетаріата: на каждомъ заводѣ, въ каждомъ районѣ, въ каждомъ кварталѣ.

Постановленіе Птрг. Совѣта Р. и С. Деп. отъ 21 апрѣля о воспрещеніи всякихъ уличныхъ митинговъ и манифестацій въ теченіе 2 дней должно быть безусловно соблюдено всѣми членами нашей партіи. Ц. К. еще вчера распространилъ съ утра и сегодня напечаталъ въ „Правдѣ" резолюцію о томъ, что „въ такой моментъ безсмысленна и дика всякая мысль о гражданской войнѣ", что демонстраціи должны быть только мирныя и что отвѣтственность за насиліе падетъ на Временное Правительство и его сторонниковъ. Поэтому наша партія все вышеназванное постановленіе Сов. С. и Р. Д. (въ особенности противъ вооруженныхъ демонстрацій и выстрѣловъ въ воздухъ) считаетъ совершенно правильнымъ и подлежащимъ безусловному выполненію.

Мы призываемъ всѣхъ рабочихъ и солдатъ тщательно обсудить итоги кризиса послѣднихъ двухъ дней и послать делегатами въ Совѣтъ Р. и С. Д. и Исп. Комитетъ только такихъ товарищей, которые выражаютъ волю большинства. Во всѣхъ тѣхъ случаяхъ, когда делегатъ не выражаетъ мнѣнія большинства, на фабрикахъ и въ казармахъ необходимо провести перевыборы.

Уроки кризиса.

Петроградъ и вся Россія—пережили серьезный политическій кризисъ, первый политическій кризисъ послѣ революціи.

19 апрѣля Вр. Правительство приняло свою печально-знаменитую ноту, подтверждающую захватно-грабительскіе цѣли войны достаточно ясно, чтобы вызвать возмущеніе широкихъ массъ, добросовѣстно повѣрившихъ желанію (и способности) капиталистовъ „отказаться отъ аннексій". 20-го и 21-го апрѣля Питеръ кипѣлъ. Улицы были переполнены народомъ; кучки и группы, митинги разныхъ размѣровъ образовывались повсюду и днемъ и ночью; массовыя манифестаціи и демонстраціи продолжались непрерывно. Вчера, 21 апрѣля, вечеромъ кризисъ, повидимому, закончился или по крайней мѣрѣ закончилась его первая ступень: Исп. Комитетъ Совѣта Р. и С. Д., а затѣмъ и Совѣтъ признали удовлетворительными „объясненія", поправки къ нотѣ, „разъясненія" правительства (сводящіяся къ пустѣйшимъ, ровнехонько ничего не говорящимъ, ничего не измѣняющимъ, ни къ чему не обязывающимъ фразамъ)—и признали „инцидентъ исчерпаннымъ".

Признаютъ-ли широкія массы „инцидентъ исчерпаннымъ", покажетъ будущее. Наша задача теперь внимательно изучить силы, классы, обнаружившіеся въ кризисѣ и извлечь отсюда уроки для партіи пролетаріата. Ибо главное значеніе всякихъ кризисовъ состоитъ въ томъ, что они скрытое дѣлаютъ явнымъ, отбрасываютъ условное, поверхностное, мелкое, отметаютъ прочь политическій соръ, вскрываютъ истинныя пружины дѣйствительно происходящей классовой борьбы.

Правительство капиталистовъ, въ сущности, только повторило 19 апрѣля свои прежнія ноты, облекавшія империалистскую войну дипломатическими оговорочками. Массы солдатъ пришли въ возмущеніе, ибо онѣ добросовѣстно вѣрили искренности и миролюбію капиталистовъ. Демонстрація началась, какъ солдатская демонстрація съ противорѣчивымъ, безсознательнымъ, ни къ чему не способнымъ привести лозунгомъ „долой Милюкова" (точно перемѣна лицъ или группокъ могла измѣнить суть политики!).

Это значитъ, что широкая, неустойчивая, колеблющаяся масса, ближе всего стоящая къ крестьянству, по научно-классовой характеристикѣ мелкобуржуазная, колебнулась прочь отъ капиталистовъ на сторону революціонныхъ рабочихъ. Это колебаніе или движеніе массы, способной по своей силѣ рѣшить все, и создало кризисъ.

Тогда сейчасъ же начали приходить въ движеніе, выступать на улицу и организовываться не средніе, а крайніе элементы, не промежуточная мелкобуржуазная масса, а буржуазія и пролетаріатъ.

Буржуазія захватываетъ Невскій — „Милюковскій" по выраженію одной газеты проспектъ и сосѣднія части богатаго Питера, Питера капиталистовъ и чиновниковъ. Манифестируютъ офицеры, студенты, „средніе классы" за Временное Правительство, изъ лозунговъ часто попадается надпись на знаменахъ „долой Ленина".

Пролетаріатъ поднимается изъ своихъ центровъ—изъ рабочихъ предмѣстій, организуемый вокругъ призывовъ и лозунговъ Центр. Ком. нашей партіи. Ц. К. принимаетъ 20 и 21-го резолюціи, тотчасъ передаваемыя черезъ аппаратъ организаціи массамъ пролетаріата. Рабочія манифестаціи заливаютъ не богатые, менѣе центральные районы города, затѣмъ частями проникаютъ на Невскій. Отъ демонстраціи буржуазіи рѣзко отличаются болѣе массовыя, болѣе дружныя демонстраціи пролетаріевъ. Изъ надписей на знаменахъ: „Вся власть Совѣту Р. и С. Деп.".

На Невскомъ доходитъ до столкновенія. Рвутъ знамена „враждебныхъ" демонстрацій. Въ Исп. Ком. телефонируютъ изъ нѣсколькихъ мѣстъ о томъ, что съ обѣихъ сторонъ стрѣляли, что были убитые и раненые; свѣдѣнія объ этомъ крайне противорѣчивы и непровѣрены.

Буржуазія выражаетъ свой испугъ передъ тѣмъ, какъ бы настоящія массы, дѣйствительное большинство народа, не взяло власть въ свои руки, криками о „призракѣ гражданской войны". Мелкобуржуазные вожди Совѣта, меньшевики и народники,—не имѣющіе ни послѣ революціи вообще, ни въ дни кризиса въ особенности, никакой партійно выработанной линіи—даютъ себя запугать. Въ Исп. Комитетѣ, въ которомъ наканунѣ число голосовъ противъ Вр. Прав-ва доходило почти до половины, собирается 34 голоса (противъ 19) за возвратъ къ политикѣ довѣрія къ капиталистамъ и соглашательства съ ними.

„Инцидентъ" признанъ „исчерпаннымъ".

Въ чемъ суть классовой борьбы? Капиталисты за оттягиваніе войны, за прикрытіе этого фразой и посулами; они запутались въ сѣтяхъ русскаго, англо-французскаго и американскаго банковаго капитала. Пролетаріатъ въ лицѣ своего сознательнаго авангарда за переходъ власти къ революціонному классу, къ рабочему классу и полупролетаріямъ, за развитіе всемірной рабочей революціи, растущей явно и въ Германіи, за окончаніе войны такой революціей.

Широкая масса, преимущественно мелкобуржуазная, вѣрящая еще меньшевистскимъ и народническимъ вождямъ, насквозь запуганная буржуазіей и проводящая съ оговорочками ея линію, колеблется то въ право то въ лѣво.

Война ужасна; именно широкая масса всего тяжелѣе чувствуетъ это; именно въ ея рядахъ растетъ, еще далеко не ясное, сознаніе, что война эта преступна, что она ведется изъ за соревнованія и грызни капиталистовъ, изъ за дѣлежа ихъ добычи. Всемірное положеніе запутывается все больше. Выхода нѣтъ кромѣ всемірной рабочей революціи, которая сейчасъ впереди другихъ странъ въ Россіи, но наростаетъ явно (стачки, братанье) и въ Германіи. И масса колеблется: между довѣріемъ къ старымъ господамъ, капиталистамъ, и озлобленіемъ противъ нихъ; между довѣріемъ

Ἡ πρώτη σελίδα τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 39,
6 τοῦ Μάη (23 τοῦ Ἀπρίλη) 1917 μέ τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ)
καί τό ἄρθρο «Διδάγματα ἀπό τήν κρίση» πού γράφτηκαν ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

Σμίκρυνση

ΝΑ ΠΡΟΣΕΞΟΥΝ ΟΙ ΣΥΝΤΡΟΦΟΙ!

Οἱ σύντροφοι Λάσεβιτς, Κριλόφ καί Μάβριν, πληρεξούσιοι τῆς μπολσεβίκικης ὁμάδας τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, μᾶς παρακαλοῦν νά δηλώσουμε ὅτι ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν πού πῆραν μέρος στίς διαδηλώσεις τῆς 20 καί 21 τοῦ 'Απρίλη καί πού φέραν τά πλακάτ μέ τό σύνθημα «Κάτω ἡ Προσωρινή κυβέρνηση!», καταλάβαιναν τό σύνθημα αὐτό ἀποκλειστικά στό πνεῦμα ὅτι ὅλη ἡ ἐξουσία πρέπει νά περάσει στά Σοβιέτ καί ὅτι οἱ ἐργάτες θέλουν νά πάρουν τήν ἐξουσία, μόνο ἀφοῦ κατακτήσουν τήν πλειοψηφία στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν. 'Η σημερινή σύνθεση τοῦ Σοβιέτ δέν ἐκφράζει μέ ἀπόλυτη ἀκρίβεια τή θέληση τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργατικῶν καί στρατιωτικῶν μαζῶν. Γιά τό λόγο αὐτό ἡ ὁμάδα τῶν μπολσεβίκων θεωρεῖ ὅτι ἡ ἀπόφαση τῆς ΚΕ τῆς 22 τοῦ 'Απρίλη δέν χαρακτηρίζει μέ ἀκρίβεια τήν κατάσταση στή σημερινή στιγμή.

'Από τή Σύνταξη. 'Εννοεῖται ὅτι ἡ ἀπόφαση τῆς ΚΕ γενικά δέν στρεφόταν κατά τῶν ὀργανωτῶν τῶν μαζικῶν διαδηλώσεων καί ὅτι ὅταν ἔτσι καταλαβαίνουμε τό παραπάνω σύνθημα, ἀποκλείεται κάθε σκέψη γιά ἐπιπολαιότητα ἤ γιά τυχοδιωκτισμό. Πάντως, τεράστια ὑπηρεσία τῶν συντρόφων πού ἀναφέραμε, σάν ἐκπροσώπων τῶν ὀργανωτῶν τῶν διαδηλώσεων, εἶναι ὁ εἰρηνικός καί ἐπιβλητικός μαζικός χαρακτήρας τους. Αὐτοί μόνο ὀργάνωσαν ἀντάξια ἀπόκρουση τῆς ἀστικῆς τάξης πού ἔκανε διαδήλωση ὑπέρ τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησής *της*.

Γράφτηκε στίς 22 τοῦ 'Απρίλη
(5 τοῦ Μάη) 1917

Δημοσιεύτηκε στίς 6 τοῦ Μάη
(23 τοῦ 'Απρίλη) 1917
στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 39

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ

Ἡ Πετρούπολη καί ὅλη ἡ Ρωσία ἔζησαν μιά σοβαρή πολιτική κρίση, τήν πρώτη πολιτική κρίση ὕστερα ἀπό τήν ἐπανάσταση.

Στίς 18 τοῦ 'Απρίλη ἡ Προσωρινή κυβέρνηση ἔβγαλε τή θλιβερῆς φήμης διακοίνωσή της, πού ἐπιβεβαίωνε τούς ληστρικούς ἁρπακτικούς σκοπούς τοῦ πολέμου ἀρκετά καθαρά, ἔτσι πού νά προκαλέσει τήν ἀγανάκτηση τῶν πλατιῶν μαζῶν, οἱ ὁποῖες εἶχαν πιστέψει καλοπροαίρετα ὅτι οἱ καπιταλιστές θέλουν (καί εἶναι ἱκανοί) «νά παραιτηθοῦν ἀπό τίς προσαρτήσεις». Στίς 20 καί 21 τοῦ 'Απρίλη ἡ Πετρούπολη βρισκόταν σέ ἀναβρασμό. Ὁ λαός εἶχε πλημμυρίσει τούς δρόμους· παρέες καί ὁμάδες, συγκεντρώσεις μικρές καί μεγάλες σχηματίζονταν παντοῦ, νύχτα καί μέρα· οἱ μαζικές διαδηλώσεις καί τά συλλαλητήρια συνεχίζονταν ἀσταμάτητα. Χθές τό βράδυ, 21 τοῦ 'Απρίλη, ἡ κρίση, κατά τά φαινόμενα, ἔληξε ἤ τουλάχιστο ἔληξε τό πρῶτο της στάδιο: ἡ 'Εκτελεστική 'Επιτροπή τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν καί σέ συνέχεια καί τό Σοβιέτ θεώρησαν ἱκανοποιητικές τίς «ἐξηγήσεις», τίς τροποποιήσεις στή διακοίνωση καί τίς «ἐπεξηγήσεις» τῆς κυβέρνησης (πού καταλήγουν σέ ὁρισμένες πέρα γιά πέρα κούφιες φράσεις[141], πού δέν λένε ἀπολύτως τίποτε, δέν ἀλλάζουν τίποτε καί δέν ὑποχρεώνουν σέ τίποτε) καί θεώρησαν «τό ἐπεισόδιο λῆξαν».

Κατά πόσο ὅμως καί οἱ πλατιές μάζες θεωροῦν «τό ἐπεισόδιο λῆξαν», θά τό δείξει τό μέλλον. Τό καθῆκον μας τώρα εἶναι νά μελετήσουμε προσεκτικότερα τίς *δυνάμεις*, τίς τάξεις πού βγῆκαν στήν ἐπιφάνεια στή διάρκεια τῆς κρίσης καί νά βγάλουμε ἀπό δῶ διδάγματα γιά τό κόμμα τοῦ προλεταριάτου. Γιατί ἡ μεγάλη σημασία κάθε κρίσης βρίσκεται στό ὅτι κάνει τό κρυφό φανερό, πετᾶ καθετί τό συμβατικό, τό ἐπιφανειακό, τό μηδαμινό, καθαρίζει τόν τόπο ἀπό τά πολιτικά σκουπίδια καί ἀποκαλύπτει τά ἀληθινά ἐλατήρια *τῆς ταξικῆς πάλης* πού διεξάγεται στήν πραγματικότητα.

Στήν οὐσία ἡ κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν στίς 18 τοῦ 'Απρίλη ἁπλῶς ἐπανέλαβε τίς προηγούμενες διακοινώσεις της, πού καλύπτουν τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο μέ διπλωματικές ἐπιφυλάξεις. Οἱ μάζες τῶν στρατιωτῶν ἀγανάκτησαν, γιατί πίστευαν καλοπροαίρετα στήν εἰλικρίνεια καί τή φιλειρηνικότητα τῶν καπιταλιστῶν. Οἱ διαδηλώσεις ἄρχισαν σάν *στρατιωτικές* διαδηλώσεις, μέ τό ἀντιφατικό σύνθημα «κάτω ὁ Μιλιουκόφ», πού δείχνει ἔλλειψη συνειδητότητας καί δέν μπορεῖ νά φέρει κανένα ἀποτέλεσμα (σάν νά μποροῦσε ἡ ἀλλαγή προσώπων ἤ ὁμάδων νά ἀλλάξει τήν *οὐσία* τῆς πολιτικῆς!).

Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ πλατιά, ἀσταθής, ταλαντευόμενη μάζα πού βρίσκεται πλησιέστερα πρός τήν ἀγροτιά καί πού ἐπιστημονικά-ταξικά χαρακτηρίζεται σάν μικροαστική, ταλαντεύτηκε *ἀπό* τούς καπιταλιστές *πρός τήν πλευρά* τῶν ἐπαναστατῶν ἐργατῶν. Αὐτή ἡ ταλάντευση, ἤ ἡ κίνηση τῆς μάζας, τῆς ἱκανῆς μέ τή δύναμή της νά κρίνει τά πάντα, δημιούργησε ἀκριβῶς τήν κρίση.

Τότε ἄρχισαν ἀμέσως νά μπαίνουν σέ κίνηση, νά κατεβαίνουν στούς δρόμους καί νά ὀργανώνονται *ὄχι* τά μεσαῖα στοιχεῖα, ἀλλά τά ἄκρα, *ὄχι* ἡ ἐνδιάμεση μικροαστική μάζα, ἀλλά ἡ ἀστική τάξη καί τό προλεταριάτο.

῾Η ἀστική τάξη πιάνει τή λεωφόρο Νιέβσκι, «λεωφόρο Μιλιουκόφ», σύμφωνα μέ τήν ἔκφραση μιᾶς ἐφημερίδας, καί τούς γειτονικούς χώρους τῆς πλούσιας Πετρούπολης, τῆς Πετρούπολης τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων. Οἱ ἀξιωματικοί, οἱ φοιτητές, οἱ «μεσαῖες τάξεις» διαδηλώνουν *ὑπέρ* τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης, ἀνάμεσα στά συνθήματά τους ξεχωρίζει συχνά γραμμένο στίς σημαῖες τό σύνθημα «κάτω ὁ Λένιν».

Τό προλεταριάτο ξεσηκώνεται ἀπό τά *δικά του* κέντρα, ἀπό τά ἐργατικά προάστεια καί ὀργανώνεται γύρω ἀπό τίς ἐκκλήσεις καί τά συνθήματα τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ Κόμματός μας. ῾Η ΚΕ παίρνει τίς ἀποφάσεις τῆς 20 καί 21 τοῦ 'Απρίλη, πού ἀμέσως μεταδίδονται μέσω τοῦ μηχανισμοῦ τῆς ὀργάνωσης στίς μάζες τοῦ προλεταριάτου. Οἱ ἐργατικές διαδηλώσεις πλημμυρίζουν τίς *μή* πλούσιες, λιγότερο κεντρικές συνοικίες τῆς πόλης καί ὕστερα κατά τμήματα διεισδύουν στή λεωφόρο Νιέβσκι. 'Από τίς διαδηλώσεις τῶν ἀστῶν ξεχωρίζουν χτυπητά οἱ διαδηλώσεις τῶν προλετάριων, πού εἶναι πιό μαζικές, πιό συσπειρωμένες. 'Από τά συνθήματα πού εἶναι γραμμένα στίς σημαῖες, ξεχωρίζει τό σύνθημα: «῞Ολη ἡ ἐξουσία στό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν».

Στή λεωφόρο Νιέβσκι τά πράγματα φτάνουν ὥς τή σύγκρου-

ση. Σχίζουν τίς σημαῖες τῶν «ἐχθρικῶν» διαδηλώσεων. Στήν 'Εκτελεστική 'Επιτροπή τηλεφωνοῦν ἀπό πολλά μέρη πώς ρίχτηκαν πυροβολισμοί καί ἀπό τίς δυό πλευρές, ὅτι ὑπάρχουν νεκροί καί τραυματίες· οἱ πληροφορίες πάνω σ'αὐτό εἶναι πολύ ἀντιφατικές καί ἀνεξέλεγκτες.

'Η ἀστική τάξη μέ τίς κραυγές γιά τό «φάσμα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου» ἐκφράζει τό φόβο της μήπως οἱ ἀληθινές μάζες, ἡ πραγματική πλειοψηφία τοῦ λαοῦ πάρει τήν ἐξουσία στά χέρια της. Οἱ μικροαστοί ἡγέτες τοῦ Σοβιέτ, οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ναρόντνικοι—πού δέν εἶχαν κομματικά ἐπεξεργασμένη γραμμή, οὔτε ὕστερα ἀπό τήν ἐπανάσταση γενικά, οὔτε τίς μέρες τῆς κρίσης ἰδιαίτερα—τρομοκρατοῦνται. Στήν 'Εκτελεστική 'Επιτροπή, ὅπου τήν παραμονή οἱ μισοί σχεδόν ψῆφοι ἦταν κατά τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης, συγκεντρώνονται 34 ψῆφοι (κατά 19) *ὑπέρ* τῆς ἐπιστροφῆς στήν πολιτική ἐμπιστοσύνης πρός τούς καπιταλιστές καί τῆς συμφωνίας μαζί τους.

Τό «ἐπεισόδιο» θεωρεῖται «λῆξαν».

Ποῦ βρίσκεται ἡ *οὐσία* τῆς ταξικῆς πάλης; Οἱ καπιταλιστές εἶναι *ὑπέρ* τῆς παράτασης τοῦ πολέμου, ὑπέρ τῆς κάλυψης αὐτοῦ τοῦ γεγονότος μέ φράσεις καί ὑποσχέσεις· αὐτοί ἔχουν μπλεχτεῖ στά δίχτυα τοῦ ρωσικοῦ, τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ καί τοῦ *ἀμερικανικοῦ* τραπεζικοῦ κεφαλαίου. Τό προλεταριάτο πού ἐκπροσωπεῖται ἀπό τή συνειδητή πρωτοπορία του εἶναι *ὑπέρ* τοῦ περάσματος τῆς ἐξουσίας στήν ἐπαναστατική τάξη, στήν ἐργατική τάξη καί τούς μισοπρολετάριους, *ὑπέρ* τῆς ἀνάπτυξης τῆς παγκόσμιας ἐργατικῆς ἐπανάστασης, πού ἀναπτύσσεται ἔκδηλα καί στή Γερμανία, *ὑπέρ* τοῦ τερματισμοῦ τοῦ πολέμου *μέ μιά τέτια* ἐπανάσταση.

'Η πλατιά, κυρίως μικροαστική, μάζα πού πιστεύει ἀκόμη τούς μενσεβίκους καί ναρόντνικους ἡγέτες, κατατρομαγμένη ἀπό τήν ἀστική τάξη, καί ἐφαρμόζοντας τήν πολιτική *της* μέ ἐπιφυλάξεις, ταλαντεύεται πότε δεξιά, πότε ἀριστερά.

'Ο πόλεμος εἶναι φρικτός· καί ἀκριβῶς ἡ πλατιά μάζα τό νιώθει αὐτό περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλον· ἀκριβῶς στίς γραμμές της ἀναπτύσσεται, κάθε ἄλλο παρά ξεκάθαρη ἀκόμη, ἡ συνείδηση ὅτι ὁ πόλεμος αὐτός εἶναι ἐγκληματικός, ὅτι διεξάγεται ἐξαιτίας τοῦ ἀνταγωνισμοῦ καί τῆς φαγωμάρας τῶν καπιταλιστῶν γιά τό μοίρασμα τῆς λείας *τους*. 'Η παγκόσμια κατάσταση περιπλέκεται ὅλο καί περισσότερο. *Δέν ὑπάρχει ἄλλη διέξοδος* ἐκτός ἀπό τήν παγκόσμια ἐργατική ἐπανάσταση πού, σέ σχέση μέ τίς ἄλλες χῶρες, προπορεύεται *τώρα* στή Ρωσία, ἀλλά φουντώνει ὁλοφάνερα (ἀπεργίες, συναδέλφωση) καί στή Γερμανία. Καί ἡ

μάζα ταλαντεύεται: ἀνάμεσα στήν ἐμπιστοσύνη πρός τούς παλιούς ἀφέντες, τούς καπιταλιστές, καί τήν ὀργή της ἐναντίον τους· ἀνάμεσα στήν ἐμπιστοσύνη πρός τή νέα, τή μοναδικά συνεπή ἐπαναστατική τάξη—τό προλεταριάτο πού ἀνοίγει δρόμο γιά ἕνα φωτεινό μέλλον σέ ὅλους τούς ἐργαζόμενους καί τήν ὄχι σαφή συνείδηση τοῦ κοσμοϊστορικοῦ του ρόλου.

Δέν εἶναι ἡ πρώτη *οὔτε καί ἡ τελευταία* ταλάντευση τῆς μικροαστικῆς καί μισοπρολεταριακῆς μάζας!

Τό δίδαγμα εἶναι καθαρό, σύντροφοι ἐργάτες! Ἂς μή χάνουμε καιρό. Τήν πρώτη κρίση θά τή διαδεχτοῦν καί ἄλλες. Ἀφιερῶστε *ὅλες* σας τίς δυνάμεις στή διαφώτιση τῶν καθυστερημένων γιά μιά μαζική, συντροφική, ἄμεση (ὄχι μόνο μέ συγκεντρώσεις) προσέγγιση μέ τό κάθε σύνταγμα, μέ τήν κάθε ὁμάδα τῶν ἐργαζόμενων στρωμάτων πού δέν ἄνοιξαν ἀκόμη τά μάτια τους! Ἀφιερῶστε *ὅλες* σας τίς δυνάμεις γιά τή δική σας συσπείρωση, γιά τήν ὀργάνωση τῶν ἐργατῶν ἀπό τά κάτω ὥς τά πάνω, στήν κάθε συνοικία, στό κάθε ἐργοστάσιο, στό κάθε τετράγωνο τῆς πρωτεύουσας καί τῶν προαστείων της! *Μήν* ἀφήνετε νά σᾶς παραπλανήσουν οὔτε οἱ μικροαστοί «συμβιβαστές» μέ τούς καπιταλιστές, οἱ ἀμυνίτες, οἱ ὀπαδοί τῆς «ὑποστήριξης», οὔτε ὁρισμένα ἄτομα πού ἔχουν τήν τάση νά βιάζονται καί νά φωνάζουν «κάτω ἡ Προσωρινή κυβέρνηση!», πρίν ἀκόμη ἐπιτευχθεῖ ἡ σταθερή συσπείρωση τῆς πλειοψηφίας τοῦ λαοῦ. Τήν κρίση δέν μποροῦμε νά τήν ξεπεράσουμε μέ τήν ἄσκηση βίας ἀπό ὁρισμένα πρόσωπα σέ βάρος ἄλλων, μέ τή μεμονωμένη δράση μικρῶν ὁμάδων ἐνόπλων, μέ μπλανκιστικές ἀπόπειρες «κατάληψης τῆς ἐξουσίας», «σύλληψης» τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης κτλ.

Σύνθημα τῆς ἡμέρας: ἐξηγεῖτε ἀκριβέστερα, σαφέστερα, πλατύτερα τή γραμμή τοῦ προλεταριάτου, τό *δικό του* δρόμο γιά τόν τερματισμό τοῦ πολέμου. Συνταχθεῖτε πιό σφιχτά, πιό πλατιά, παντοῦ στίς προλεταριακές γραμμές καί φάλαγγες! Συσπειρωθεῖτε γύρω ἀπό τά Σοβιέτ σας, καί μέσα σ'αὐτά μέ συντροφική πειθώ καί μέ ἐπανεκλογή ὁρισμένων μελῶν φροντίστε νά συσπειρώσετε γύρω σας τήν πλειοψηφία!

Γράφτηκε στίς 22 τοῦ 'Απρίλη (5 τοῦ Μάη) 1917

Δημοσιεύτηκε στίς 6 τοῦ Μάη (23 τοῦ 'Απρίλη) 1917 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 39

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΤΙ ΕΝΝΟΟΥΝ ΜΕ ΤΗ ΛΕΞΗ «ΑΙΣΧΟΣ» ΟΙ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΕΣ ΚΑΙ ΤΙ ΟΙ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΟΙ

῾Η σημερινή «Γεντίνστβο» δημοσιεύει στήν πιό περίοπτη θέση καί μέ παχιά στοιχεῖα ἔκκληση ὑπογραμμένη ἀπό τούς κ.κ. Πλεχάνοφ, Ντέιτς, Ζασούλιτς. Στήν ἔκκληση αὐτή διαβάζουμε:

«... Κάθε λαός ἔχει δικαίωμα νά ρυθμίζει ἐλεύθερα τήν τύχη του. ῾Ο Γουλιέλμος τῆς Γερμανίας καί ὁ Κάρολος τῆς Αὐστρίας ποτέ δέν θά συμφωνήσουν μ᾽αὐτό. Διεξάγοντας πόλεμο ἐναντίον τους, ὑπερασπίζουμε καί τή δική μας ἐλευθερία καί τήν ἐλευθερία τῶν ἄλλων. ῾Η Ρωσία δέν μπορεῖ νά προδόσει τούς συμμάχους της. Αὐτό θά ἦταν μεγάλο αἶσχος γι᾽αὐτήν...».

῎Ετσι σκέπτονται ὅλοι οἱ καπιταλιστές. Θεωροῦν αἶσχος τήν παράβαση τῶν συμφώνων πού ἔχουν κλειστεῖ *ἀνάμεσα* στούς καπιταλιστές, ὅπως οἱ μονάρχες θεωροῦν αἶσχος τή μή ἐκπλήρωση τῶν συμφώνων πού ἔχουν κλειστεῖ ἀνάμεσα στούς μονάρχες.

Καί οἱ ἐργάτες; Μήπως καί αὐτοί θεωροῦν αἶσχος τή μή ἐκπλήρωση τῶν συμφώνων πού κλείστηκαν ἀπό τούς μονάρχες καί τούς καπιταλιστές;

῎Οχι βέβαια! Οἱ συνειδητοί ἐργάτες εἶναι *ὑπέρ* τῆς ἀκύρωσης *ὅλων* αὐτῶν τῶν συμφώνων, ὑπέρ τῆς ἀναγνώρισης μόνο ἐκείνων καί τέτιων συμφωνιῶν *ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί τούς στρατιῶτες ὅλων* τῶν χωρῶν, πού συμφέρουν στό λαό, δηλ. ὄχι στούς καπιταλιστές, ἀλλά στούς ἐργάτες καί τούς φτωχούς ἀγρότες.

᾽Ανάμεσα στούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν *ὑπάρχει* ἕνα ἄλλο σύμφωνο, καί συγκεκριμένα ἡ Διακήρυξη τῆς Βασιλείας τοῦ 1912 (πού τήν ἔχει καί ὁ Πλεχάνοφ ὑπογράψει καί προδόσει). Αὐτό τό «σύμφωνο» τῶν ἐργατῶν λέει πώς θά ἦταν «ἔγκλημα», ἄν οἱ ἐργάτες τῶν διάφορων χωρῶν ἄρχιζαν νά ἀλληλοσκοτώνονται γιά τά κέρδη τῶν καπιταλιστῶν.

Οἱ συντάκτες τῆς «Γεντίνστβο» κρίνουν τά πράγματα σάν

καπιταλιστές (ἡ «Ρέτς» καί ἄλλες τά κρίνουν ἐπίσης κατά τόν ἴδιο τρόπο) καί ὄχι σάν ἐργάτες.

Εἶναι πολύ σωστό πώς οὔτε ὁ μονάρχης τῆς Γερμανίας, οὔτε ὁ μονάρχης τῆς Αὐστρίας θά συμφωνήσουν νά εἶναι ὅλοι οἱ λαοί ἐλεύθεροι, γιατί καί οἱ δυό αὐτοί μονάρχες εἶναι ἐστεμμένοι ληστές, ὅπως καί ὁ Νικόλαος Β΄. Ἀλλά, πρῶτο, καί ὁ ἄγγλος μονάρχης καί ὁ ἰταλός καί οἱ ἄλλοι μονάρχες (οἱ «σύμμαχοι» τοῦ Νικολάου Β΄), δέν εἶναι καθόλου καλύτεροι. Νά τό ξεχνᾶ κανείς αὐτό σημαίνει ὅτι μετατρέπεται σέ μοναρχικό ἤ συνήγορο τῶν μοναρχικῶν.

Καί δεύτερο, οἱ *μή* ἐστεμμένοι ληστές, δηλαδή οἱ καπιταλιστές, ἔδειξαν σ᾽αὐτό τόν πόλεμο πώς δέν εἶναι σέ τίποτε καλύτεροι ἀπό τούς μονάρχες. Μήπως ἡ ἀμερικανική «δημοκρατία»—δηλαδή οἱ δημοκρατικοί καπιταλιστές—δέν λήστεψαν τίς Φιλιππίνες καί δέν ληστεύουν τό Μεξικό;

Οἱ Γκουτσκόφ καί οἱ Μιλιουκόφ τῆς Γερμανίας, ἄν ἔπαιρναν τή θέση τοῦ Γουλιέλμου Β΄, θά ἦταν *ἐπίσης* ληστές, καί δέν θά ἦταν καθόλου καλύτεροι ἀπό τούς ἄγγλους καί τούς ρώσους καπιταλιστές.

Τρίτο, «θά συμφωνήσουν» τάχα οἱ ρῶσοι καπιταλιστές νά δοθεῖ «ἐλευθερία» στούς λαούς πού καταπιέζονται ἀπό αὐτούς: τῆς Ἀρμενίας, τῆς Χιβά, τῆς Οὐκρανίας, τῆς Φιλλανδίας;

Οἱ συντάκτες τῆς «Γεντίνστβο» παρακάμπτουν αὐτό τό ζήτημα, μετατρέπονται στήν πράξη σέ συνήγορους τῶν καπιταλιστῶν «τους» στό ληστρικό τους πόλεμο ἐνάντια στούς ἄλλους καπιταλιστές.

Οἱ διεθνιστές ἐργάτες ὅλου τοῦ κόσμου εἶναι ὑπέρ τῆς ἀνατροπῆς *ὅλων* τῶν καπιταλιστικῶν κυβερνήσεων, ὑπέρ τῆς ἄρνησης νά ἔλθουν σέ συμφωνία ἤ συνεννόηση μέ ὁποιουσδήποτε καπιταλιστές, ὑπέρ μιᾶς *γενικῆς εἰρήνης*, πού θά κλειστεῖ *ἀπό τούς ἐπαναστάτες ἐργάτες ὅλων* τῶν χωρῶν καί θά εἶναι ἱκανή νά ἐξασφαλίσει στήν πράξη τήν ἐλευθερία «κάθε» λαοῦ.

Γράφτηκε στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη
(5 τοῦ Μάη) 1917

Δημοσιεύτηκε στίς 6 τοῦ Μάη
(23 τοῦ Ἀπρίλη) 1917
στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 39

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΕΜΠΡΗΣΤΙΚΗ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

Οἱ κύριοι ὑπουργοί, ἀφοῦ ἐφοδιάστηκαν μέ νέα ἔκφραση ἐμπιστοσύνης τῶν ἀρχηγῶν τοῦ Σοβιέτ, περνοῦν σέ παραπέρα ἐπίθεση κατά τῆς «Πράβντα» καί τοῦ Κόμματός μας.

῾Η κυβερνητική ἐφημερίδα «Ρέτς» πέρασε στίς χειρότερες μεθόδους τῆς «Ρούσκαγια Βόλια».

Στά δυό σημερινά κύρια ἄρθρα ἡ κυβερνητική ἐφημερίδα, ἐπαναλαβαίνοντας τά παλιά, γνωστά πράγματα τῆς «Ρούσκαγια Βόλια», ψεύδεται διπλά.

«῞Ολη (!!) ἡ Πετρούπολη ξύπνησε, βγῆκε στό δρόμο καί δήλωσε φωναχτά καί πανηγυρικά ὅτι πιστεύει στήν Προσωρινή κυβέρνηση».

«*῞Ολη*» ἡ Πετρούπολη!—γιά λιγότερο ἡ κυβερνητική ἐφημερίδα δέν συμφωνεῖ... ῎Αν ἀπό «ὅλη» τήν Πετρούπολη ἀφαιρέσουμε ὅλους τούς *ἐργάτες* πού πῆραν μέρος στή διαδήλωση *κατά* τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης, ἄν ἀφαιρέσουμε τήν τεράστια πλειοψηφία τῶν στρατιωτῶν πού βγῆκαν στούς δρόμους καί πῆραν μέρος στή διαδήλωση *κατά* τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης, ἄν ἀφαιρέσουμε τίς ἑκατοντάδες καί ἑκατοντάδες χιλιάδες ἀνθρώπων, πού ἁπλῶς ἔμειναν στό σπίτι, ἄν ὅταν λέμε «ὅλη» ἡ Πετρούπολη ἐννοοῦμε τή μηδαμινή μειοψηφία τῆς ἀστικῆς τάξης, ἕνα ἀσήμαντο μέρος τῶν σπουδαστῶν, ἕνα μέρος τῶν ἀνώτατων ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ,—τότε ἡ κυβερνητική ἐφημερίδα ἔχει δίκιο: «ὅλη» ἡ Πετρούπολη ἐκφράστηκε ὑπέρ τῶν Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ...

Στηριζόμενη σέ «ὅλη» τήν Πετρούπολη (αὐτό θυμίζει σκοτεινές δουλιές), ἡ κυβερνητική ἐφημερίδα περνάει ἀνοιχτά σέ ἐμπρηστική συκοφαντία ἐνάντιά μας.

«... Οἱ πυροβολισμοί αὐτοί κάποιων ἔνοπλων ἀνθρώπων, οἱ δολοφονίες αὐτές τῶν στρατιωτῶν, ἀπ'ἀφορμή τίς χωρίς προηγούμενο θρασεῖς ἀναρτήσεις ἡττοπαθῶν σημαιῶν στή γερμανική πρεσβεία... Οἱ χθεσινές αἱματηρές ἀσχήμιες τῶν λενινιστῶν ξεπέρασαν τά ὅρια ὑπομονῆς καί κατάφεραν ἀνεπανόρθωτο χτύπημα σ'αὐτή τήν ἀντεθνική, τήν προδοτική προπαγάνδα. Ἐλπίζουμε ὅτι ἡ προπαγάνδα αὐτή δέν θά τολμήσει πιά νά σηκώσει τό κεφάλι της».

Ποιός εἶναι «θρασύς», ἄς κρίνει ὁ ἀναγνώστης. Ἐδῶ, ὅποια λέξη καί ἄν πάρεις, θά εἶναι ψέμα καί συκοφαντία. Καμιά σημαία οἱ σύντροφοί μας δέν ἀνήρτησαν στή γερμανική πρεσβεία. Γιά τίς δολοφονίες τῶν στρατιωτῶν δέν εὐθύνονται οἱ σύντροφοί μας. Ἡ εὐθύνη γιά τίς χθεσινές πράξεις βίας πέφτει στήν Προσωρινή κυβέρνηση καί μόνο σ'αὐτή.

Ἄς κρίνει ὁ ἀναγνώστης, τίνος ἡ προπαγάνδα εἶναι πραγματικά προδοτική.

Γράφτηκε στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη (5 τοῦ Μάη) 1917

Δημοσιεύτηκε στίς 6 τοῦ Μάη (23 τοῦ Ἀπρίλη) 1917 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 39

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΠΩΣ ΜΠΕΡΔΕΥΟΥΝ ΕΝΑ ΚΑΘΑΡΟ ΖΗΤΗΜΑ;

῾Η σημερινή «Ντιέν», ἀπ᾽ἀφορμή τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ τῆς 20 τοῦ ᾽Απρίλη, πού μιλάει γιά τήν ἀνάγκη τοῦ περάσματος τῆς ἐξουσίας στό ἐπαναστατικό προλεταριάτο *«μέ τήν ὑποστήριξη τῆς πλειοψηφίας τοῦ λαοῦ»,* γράφει:

«Πολύ ἁπλό, μά τότε τί ἄλλο περιμένετε; ᾽Αντί νά παίρνετε ἀποφάσεις, ἐλᾶτε καί πάρτε τήν ἐξουσία».

Νά ἕνα τυπικό δειγματάκι τῶν συνηθισμένων μεθόδων τοῦ ἀστικοῦ τύπου! Οἱ ἄνθρωποι κάνουν πώς δέν καταλαβαίνουν τό πιό ἁπλό πράγμα καί ἐξασφαλίζουν—στά χαρτιά—μιά εὔκολη νίκη. ῞Οποιος λέει: «πάρτε τήν ἐξουσία», αὐτός μπορεῖ, ἄν σκεφθεῖ λιγάκι, νά ἀντιληφθεῖ πώς ἡ ἀπόπειρα νά πάρει κανείς τήν ἐξουσία, *ὅσο δέν ἔχει* τήν ὑποστήριξη τῆς πλειοψηφίας τοῦ λαοῦ, θά ἦταν τυχοδιωκτισμός ἤ μπλανκισμός (ἡ «Πράβντα» ἐπεσήμανε αὐτό τόν κίνδυνο ἰδιαίτερα, εἰδικά, μέ ἀκρίβεια, ὁλοκάθαρα, χωρίς διφορούμενα).

Στή Ρωσία ὑπάρχει σήμερα τέτια ἐλευθερία, πού ἡ θέληση τῆς πλειοψηφίας *μπορεῖ* νά ἐξακριβωθεῖ ἀπό τή σύνθεση τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν· ὥστε, γιά νά βαδίσει τό προλεταριακό κόμμα πρός τήν ἐξουσία στά σοβαρά καί ὄχι μπλανκιστικά, πρέπει *νά ἀγωνιστεῖ γιά νά κερδίσει τήν ἐπιροή* μέσα στά Σοβιέτ.

῞Ολα αὐτά τά ἔχει πεῖ, τά ἔχει ξαναπεῖ, τά ἔχει κάνει λιανά ἡ «Πράβντα», καί μόνο ἄνθρωποι στενόμυαλοι ἤ κακῆς θέλησης μποροῦν «νά μήν τά καταλαβαίνουν». ῎Ας κρίνει ὁ ἀναγνώστης μόνος του, σέ ποιά ἀπό τίς δυό ὄχι καί τόσο τιμητικές αὐτές κατηγορίες ἀνήκει ἡ «Ραμπότσαγια Γκαζέτα», πού ἀποκαλεῖ τήν «πρόταση» (στό Σοβιέτ) «νά πάρει τήν ἐξουσία στά χέρια του»

«ἀνεύθυνη ὑποκίνηση», «δημαγωγία, στερημένη ἀπό κάθε συναίσθηση πολιτικῆς εὐθύνης, πού μέ ἐλαφριά καρδιά καλεῖ τή δημοκρατία σέ ἐμφύλιο ἀγώνα, σέ ἐμφύλιο πόλεμο, πού ὑποκινεῖ τούς ἐργάτες καί τούς στρατιῶτες ὄχι πιά μόνο ἐνάντια στήν κυβέρνηση, ἀλλά καί ἐνάντια στό ἴδιο τό Σοβιέτ» κτλ.

Μπορεῖ νά φανταστεῖ κανείς μεγαλύτερη σύγχυση καί προσπάθεια νά φορτώσουν τά δικά τους ἁμαρτήματα στίς πλάτες ἄλλων σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς δημαγωγίας;

Ὁ πρωθυπουργός Λβόφ, σύμφωνα μέ τά γραφόμενα τῆς ἀπογευματινῆς ἐφημερίδας «Μπιρζεβίγε Βέντομοστι»[142] τῆς 21 τοῦ Ἀπρίλη, εἶπε κατά λέξη τά ἑξῆς:

«Ὥς τώρα ἡ Προσωρινή κυβέρνηση εἶχε τή σταθερή ὑποστήριξη τοῦ καθοδηγητικοῦ ὀργάνου τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν. Τίς δυό τελευταῖες ἑβδομάδες οἱ σχέσεις αὐτές ἄλλαξαν. Ἀπέναντι στήν Προσωρινή κυβέρνηση ὑπάρχει δυσπιστία. Κάτω ἀπό αὐτές τίς συνθῆκες ἡ κυβέρνηση δέν ἔχει καμιά δυνατότητα νά διοικήσει τό κράτος, γιατί μέσα σέ ἀτμόσφαιρα δυσπιστίας καί δυσαρέσκειας εἶναι δύσκολο νά κάνει κανείς κάτι. Κάτω ἀπό αὐτές τίς συνθῆκες τό καλύτερο εἶναι νά ἀποχωρήσει ἡ Προσωρινή κυβέρνηση. Ἡ Προσωρινή κυβέρνηση συναισθάνεται πολύ καλά τίς εὐθύνες πού ἔχει ἀπέναντι στήν πατρίδα καί γιά τό καλό της εἶναι ἕτοιμη, ἄν εἶναι ἀνάγκη, νά παραιτηθεῖ ἀμέσως».

Δέν εἶναι λοιπόν αὐτό ξεκάθαρο; Πῶς μπορεῖ νά μήν καταλαβαίνει κανείς, γιατί ἡ ΚΕ μας *ὕστερα* ἀπό ἕνα τέτιο λόγο πρότεινε νά γίνει δημοψήφισμα;

Τί θέση ἔχουν ἐδῶ ὁ «ἐμφύλιος πόλεμος», ἡ «ὑποκίνηση», ἡ «δημαγωγία» καί οἱ ἄλλες τρομερές λέξεις, ὅταν ὁ πρωθυπουργός δηλώνει ὅτι ἡ κυβέρνηση εἶναι ἕτοιμη «νά παραιτηθεῖ»;;; Ὅταν ἀναγνώρισε τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν σάν «καθοδηγητικό ὄργανο»;;;

Ἕνα ἀπό τά δυό: εἴτε ἡ «Ραμπότσαγια Γκαζέτα» πιστεύει πώς ὁ Λβόφ μέ τέτιες ἤ παρόμοιες δηλώσεις ἐξαπατᾶ τό λαό — καί τότε θά πρέπει νά καλεῖ τό λαό ὄχι νά ἐκφράζει ἐμπιστοσύνη καί νά ὑποστηρίζει τήν κυβέρνηση, ἀλλά *νά δυσπιστεῖ σ' αὐτήν καί νά μήν τήν ὑποστηρίζει.* Εἴτε ἡ «Ραμπότσαγια Γκαζέτα» πιστεύει πώς ὁ Λβόφ εἶναι πραγματικά «ἕτοιμος νά ἀποχωρήσει» — καί τότε τί θέση ἔχουν οἱ θρῆνοι γιά ἐμφύλιο πόλεμο;

Ἄν ἡ «Ραμπότσαγια Γκαζέτα» καταλαβαίνει σωστά τήν κατάσταση, ἄν καταλαβαίνει ὅτι οἱ *καπιταλιστές* μέ τίς κραυγές γιά ἐμφύλιο πόλεμο κρύβουν τήν ἐπιθυμία *τους* νά τορπιλίσουν μέ τή βία τή θέληση τῆς πλειοψηφίας, τότε πρός τί ὅλες οἱ κραυγές αὐτῆς τῆς ἐφημερίδας;

῾Ο Λβόφ ἔχει δικαίωμα νά προτείνει στό Σοβιέτ νά ἐγκρίνει, νά δεχτεῖ τή δική του πολιτική, τήν πολιτική τοῦ Λβόφ. Τό Κόμμα μας ἔχει δικαίωμα νά προτείνει στό Σοβιέτ νά ἐγκρίνει, νά δεχτεῖ τή δική μας, τήν προλεταριακή πολιτική. Τό νά μιλάει κανείς γιά «ὑποκίνηση» κτλ. σημαίνει ὅτι δείχνει πλήρη ἄγνοια τῆς κατάστασης, ἤ ὅτι ξεπέφτει ἀκριβῶς ὥς τήν ποταπή δημαγωγία. ᾿Εμεῖς ἔχουμε δικαίωμα νά ἀγωνιζόμαστε καί θά ἀγωνιστοῦμε γιά νά κερδίσουμε τήν ἐπιροή καί νά κατακτήσουμε τήν πλειοψηφία στό Σοβιέτ καί στά Σοβιέτ. Καί τό ξαναλέμε: *«Μόνο τότε θά εἴμαστε ὑπέρ τοῦ περάσματος τῆς ἐξουσίας στά χέρια τῶν προλετάριων καί τῶν μισοπρολετάριων, ὅταν τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν θά ἀκολουθήσουν τήν πολιτική μας καί θά θελήσουν νά πάρουν αὐτά τήν ἐξουσία στά χέρια τους»* *.

Γράφτηκε στίς 22 τοῦ ᾿Απρίλη (5 τοῦ Μάη) 1917

Δημοσιεύτηκε στίς 6 τοῦ Μάη (23 τοῦ ᾿Απρίλη) 1917 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 39

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 319. *῾Η Σύντ.*

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ Ε. ΤΟΡΝΙΑ·Ι·ΝΕΝ 23 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ (6 ΤΟΥ ΜΑΗ) 1917[143]

Νομίζουμε πώς τό Σοβιέτ Πετρούπολης τών έργατών καί στρατιωτών βουλευτών έκπροσωπεῖ αὐτή τή στιγμή τήν πλειοψηφία τών έργατών καί τών στρατιωτών. Ἀπό τήν πλευρά μας έμεῖς (οἱ μπολσεβίκοι) παλεύουμε γιά νά ἀποκτήσουμε τήν ἐπιροή καί νά κατακτήσουμε τήν πλειοψηφία στό Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν καί σ᾽ὅλα τά τοπικά Σοβιέτ. Ἐμεῖς προτείνουμε στούς ἐργάτες καί στούς στρατιῶτες νά κάνουν ἐπανεκλογή τῶν μελῶν τῶν Σοβιέτ κάθε φορά πού οἱ βουλευτές δέν ἀνταποκρίνονται πέρα γιά πέρα στή θέληση τῆς πλειοψηφίας.

Αὐτή τή φορά ἡ πλειοψηφία τοῦ Σοβιέτ ἀκολουθεῖ τούς ἡγέτες τῶν ναρόντνικων καί τῶν μενσεβίκων.

Ἐφόσον τό Σοβιέτ θά ἔχει τήν ὑποστήριξη τῆς σημαντικῆς καί σταθερῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν, ἐμεῖς δέν ἀμφιβάλλουμε πώς μπορεῖ νά κρατήσει τήν ἐξουσία στά χέρια του. Πολύ περισσότερο πού ἡ ἐξουσία αὐτή θά ὁδηγοῦσε ὄχι στήν παράταση τοῦ πολέμου, ἀλλά στό σύντομο τερματισμό του μέ τούς πιό εὐνοϊκούς ὅρους γιά τίς λαϊκές μάζες. Νομίζουμε ἐπίσης πώς τό Σοβιέτ, πού εἶναι ἕνα ὄργανο ἐκλεγμένο ἀπό τούς ἐργάτες καί τούς στρατιῶτες, μπορεῖ ἀναμφισβήτητα νά πάρει μέ τό μέρος του τήν τεράστια πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν καί τῶν στρατιωτῶν.

Μπορεῖ ἡ κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν νά παραιτηθεῖ ἀπό τή σύγκληση τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης; Αὐτό θά ἐξαρτηθεῖ ἀπό τήν ἀνάπτυξη καί τή δύναμη τῆς ἀντεπανάστασης, καί στοιχεῖα τέτιας ἀντεπανάστασης, ἀναμφίβολα, ἤδη ὑπάρχουν.

Ὁ τερματισμός τοῦ πολέμου μέ μιά πραγματικά-δημοκρατι-

κή εἰρήνη ἐξαρτᾶται ἀπό τήν πορεία τῆς ἐπανάστασης τοῦ παγκόσμιου προλεταριάτου, πού διαθέτει ἤδη ἀπό τώρα μιά εὐνοϊκή κατάσταση στή Ρωσία καί πού ἀναπτύσσεται ἀναμφίβολα καί στή Γερμανία (μαζικές ἀπεργίες, συναδέλφωση).

«Työmies», ἀρ. φύλ. 122, 8 τοῦ Μάη 1917

Στά ρωσικά πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στά Ἅπαντα τοῦ Ν. Λένιν (Β. Οὐλιάνοφ), τόμ. ΧΧ, μέρος ΙΙ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Työmies» Μετάφραση ἀπό τά φιλλανδικά

ΑΝΟΗΤΗ ΧΑΙΡΕΚΑΚΙΑ

Ἡ «Ραμπότσαγια Γκαζέτα» χαιρεκακεῖ καί τρίβει τά χέρια της ἀπό χαρά, ἐπειδή ἡ τελευταία ἀπόφαση τῆς ΚΕ ἀποκάλυψε (σέ σχέση, ἀνάμεσα στ'ἄλλα, καί μέ τή δημοσιευμένη ἤδη δήλωση τῶν ἐκπροσώπων τῆς μπολσεβίκικης ὁμάδας μέσα στό Σοβιέτ*) ὁρισμένες διαφωνίες μέσα στό Κόμμα μας.

Ἄς χαιρεκακοῦν καί ἄς τρίβουν τά χέρια τους οἱ μενσεβίκοι. Ἐμᾶς αὐτό δέν μᾶς ταράζει. Ἄλλωστε οἱ μενσεβίκοι δέν ἔχουν καμιά ὀργάνωση. Ὁ Τσχεΐτζε καί ὁ Τσερετέλι εἶναι ἕνα πράγμα, εἶναι ὑπουργοί χωρίς χαρτοφυλάκιο· ἡ ΟΕ εἶναι ἄλλο πράγμα, εἶναι σοσιαλδημοκράτες χωρίς γραμμή· οἱ ἀμυνίτες εἶναι τρίτο πράγμα, εἶναι ὀπαδοί τοῦ Πλεχάνοφ. Ὁ Μάρτοφ εἶναι τέταρτο πράγμα, αὐτός δέν θά ψηφίσει γιά τό δάνειο. Τί τό ἐκπληκτικό λοιπόν, ἄν ἄνθρωποι χωρίς ὀργάνωση, χωρίς κόμμα πανηγυρίζουν καί χοροπηδοῦν μέ ἐλαφριά καρδιά, γιατί ἀποκαλύφθηκε μιά ἔλλειψη σέ μιά ξένη ὀργάνωση;

Ἐμεῖς δέν ἔχουμε λόγο νά φοβόμαστε τήν ἀλήθεια. Μάλιστα, σύντροφοι ἐργάτες, ἡ κρίση ἀποκάλυψε τίς ἐλλείψεις τῆς ὀργάνωσής μας. Ἄς ριχτοῦμε στή δουλιά γιά νά τή διορθώσουμε!

Ἡ κρίση ἀποκάλυψε τίς πολύ ἀδύνατες προσπάθειες ὁρισμένων νά τραβήξουν «λιγάκι ἀριστερότερα» ἀπό τήν ΚΕ μας. Ἡ ΚΕ μας δέν συμφώνησε, καί ἐμεῖς δέν ἀμφιβάλλουμε οὔτε στιγμή πώς ἡ ὁμοφωνία μέσα στό Κόμμα μας ἀποκαθίσταται ἤδη καί μάλιστα ὁμοφωνία ἐθελοντική, συνειδητή, ἀπόλυτη.

Ἡ γραμμή μας ἐπιβεβαιώνεται μέρα μέ τή μέρα. Γιά τή συνηθισμένη ἐφαρμογή της χρειάζεται ὀργάνωση τῶν προλετα-

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 323. *Ἡ Σύντ.*

ριακῶν μαζῶν *τρεῖς φορές* καλύτερη ἀπό αὐτή πού ἔχουμε σήμερα. Στήν κάθε συνοικία, στό κάθε τετράγωνο, στό κάθε ἐργοστάσιο, στόν κάθε λόχο πρέπει νά ὑπάρχει γερή, σφιχτοδεμένη ὀργάνωση, ἱκανή νά δρᾶ *σάν ἕνας* ἄνθρωπος. Ἀπό κάθε τέτια ὀργάνωση πρέπει νά ξεκινοῦν νήματα πού νά ὁδηγοῦν κατευθείαν πρός τό κέντρο, πρός τήν ΚΕ, καί τά νήματα αὐτά πρέπει νά εἶναι γερά, γιά νά μήν μπορεῖ νά τά σπάσει ὁ ἐχθρός μέ τό πρῶτο χτύπημα, τά νήματα αὐτά πρέπει νά εἶναι μόνιμα, καί κάθε μέρα, κάθε ὥρα νά ἐνισχύονται καί νά ἐλέγχονται, *ἔτσι πού νά μήν μπορεῖ ὁ ἐχθρός νά μᾶς αἰφνιδιάσει.*

Σύντροφοι ἐργάτες! Ἐμπρός νά χτίσουμε τώρα κιόλας, ἀπό τά κάτω, παντοῦ, μιά μαζική, γερή, προλεταριακή ὀργάνωση καί μέσα στίς ἐργατικές μάζες καί μέσα στό στρατό. Ἄς μήν ταρασσόμαστε ἀπό τή χαιρεκακία τῶν ἐχθρῶν, ἄς μή φοβόμαστε ἀπό ὁρισμένα λάθη καί ἐλλείψεις. Θά τά διορθώσουμε. Τό μέλλον μᾶς ἀνήκει.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 40, 8 τοῦ Μάη (25 τοῦ Ἀπρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

Η ΕΒΔΟΜΗ ΠΑΝΡΩΣΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ (ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ) ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ (μπ)[144]

24-29 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ (7-12 ΤΟΥ ΜΑΗ) 1917

1

ΕΝΑΡΚΤΗΡΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ 24 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ (7 ΤΟΥ ΜΑΗ)

Σύντροφοι, ἡ Συνδιάσκεψή μας συνέρχεται σάν ἡ πρώτη συνδιάσκεψη τοῦ προλεταριακοῦ κόμματος σέ συνθῆκες ὄχι μόνο τῆς ρωσικῆς, ἀλλά καί τῆς ἀναπτυσσόμενης παγκόσμιας ἐπανάστασης. Ἦρθε ὁ καιρός πού δικαιώνεται παντοῦ ἡ διαπίστωση τῶν ἱδρυτῶν τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ, καθώς καί ἡ ὁμόφωνη πρόβλεψη τῶν σοσιαλιστῶν πού πῆραν μέρος στό συνέδριο τῆς Βασιλείας, ὅτι ὁ παγκόσμιος πόλεμος ὁδηγεῖ ἀναπόφευκτα στήν ἐπανάσταση.

Στό 19ο αἰώνα ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς, παρακολουθώντας τό προλεταριακό κίνημα τῶν διαφόρων χωρῶν καί ἐξετάζοντας τίς πιθανές προοπτικές τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης, ἔλεγαν ἐπανειλημμένα πώς οἱ ρόλοι αὐτῶν τῶν χωρῶν θά κατανεμηθοῦν γενικά ἀνάλογα καί σύμφωνα μέ τίς ἐθνικο-ἱστορικές ἰδιομορφίες τῆς καθεμιᾶς ἀπό αὐτές. Τή σκέψη τους αὐτή τήν ἔκφραζαν, ἄν τή διατυπώσουμε σύντομα, ἔτσι: ὁ γάλλος ἐργάτης θ᾽ἀρχίσει, ὁ γερμανός θ᾽ἀποτελειώσει.

Στό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας ἔλαχε ἡ μεγάλη τιμή ν᾽ἀρχίσει, ὅμως αὐτό δέν πρέπει νά ξεχνᾶ πώς τό κίνημα καί ἡ ἐπανάστασή του ἀποτελοῦν μόνο μέρος τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ προλεταριακοῦ κινήματος, πού στή Γερμανία, λ.χ., ἀναπτύσσεται ἀπό μέρα σέ μέρα μέ ὅλο καί μεγαλύτερη δύναμη. Μόνο μ᾽αὐτό τό πρίσμα μποροῦμε νά καθορίσουμε τά καθήκοντά μας.

Κηρύσσω τήν ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν τῆς Πανρωσικῆς Συνδιάσκεψης καί παρακαλῶ νά περάσουμε στήν ἐκλογή τοῦ προεδρείου.

Σύντομη περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 12 τοῦ Μάη (29 τοῦ Ἀπρίλη) 1917 στήν ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», ἀρ. φύλ. 43

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρος τό 1921 στά Ἅπαντα τοῦ Ν. Λένιν (Β. Οὐλιάνοφ), τόμ. XIV, μέρος II

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν

2

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΣΤΙΓΜΗ 24 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ (7 ΤΟΥ ΜΑΗ)

1

ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ

Σύντροφοι, στό ζήτημα τῆς τρέχουσας στιγμῆς, τῆς ἐκτίμησής της, εἶμαι ὑποχρεωμένος νά χειριστῶ ἕνα θέμα ἐξαιρετικά πλατύ, πού κατά τήν κρίση μου χωρίζεται σέ τρία μέρη: πρῶτο, ἐκτίμηση τῆς κυρίως πολιτικῆς κατάστασης ἐδῶ, στή Ρωσία, ἡ στάση ἀπέναντι στήν κυβέρνηση καί ἡ δυαδική ἐξουσία πού ἔχει δημιουργηθεῖ· δεύτερο, στάση ἀπέναντι στόν πόλεμο, καί τρίτο ἡ διεθνής κατάσταση πού ἔχει δημιουργηθεῖ γιά τό ἐργατικό κίνημα πού, ἄν τό δοῦμε σέ παγκόσμια κλίμακα, τό ἔφερε ἄμεσα μπροστά στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση.

Νομίζω πώς σέ μερικά σημεῖα θά χρειαστεῖ νά σταθῶ πολύ σύντομα. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, ἔχω νά σᾶς παρουσιάσω ἕνα σχέδιο ἀπόφασης πάνω σ'ὅλα αὐτά τά ζητήματα, μέ τήν παρατήρηση ὅμως, ὅτι λόγω τῆς μεγάλης ἔλλειψης ἀνθρώπων πού ἀντιμετωπίζουμε, καθώς καί λόγω τῆς πολιτικῆς κρίσης πού δημιουργήθηκε ἐδῶ, στήν Πετρούπολη, δέν μπορέσαμε ὄχι μόνο νά συζητήσουμε τήν ἀπόφαση, ἀλλά οὔτε καί νά τήν κοινοποιήσουμε ἔγκαιρα στίς τοπικές ὀργανώσεις. Ἔτσι ἐπαναλαβαίνω πώς αὐτά εἶναι μόνο προκαταρκτικά σχέδια, πού θά διευκολύνουν τή δουλιά τῆς ἐπιτροπῆς καί θά τῆς ἐπιτρέψουν νά συγκεντρώσει τήν προσοχή της σέ ὁρισμένα, τά πιό οὐσιαστικά ζητήματα.

Ἀρχίζω ἀπό τό πρῶτο ζήτημα. Ἄν δέν κάνω λάθος, ἡ Συνδιάσκεψη τῆς Μόσχας ψήφισε τήν ἴδια ἀπόφαση πού ψήφισε καί ἡ Συνδιάσκεψη τῆς Πετρούπολης. (Φωνές ἀπό τήν αἴθουσα: «Μέ τροποποιήσεις».) Δέν εἶδα αὐτές τίς τροποποιήσεις καί δέν μπορῶ νά κρίνω. Ὅμως μιά καί ἡ ἀπόφαση τῆς Πετρούπολης ἔχει δημοσιευτεῖ στήν «Πράβντα», τότε, ἄν δέν ὑπάρχουν ἀντιρήσεις, μπορῶ νά θεωρήσω ὅτι

ἡ ἀπόφαση αὐτή εἶναι σέ ὅλους γνωστή. Ὑποβάλλω τήν ἀπόφαση αὐτή σάν σχέδιο στή σημερινή Πανρωσική Συνδιάσκεψη.

Ἡ πλειοψηφία τῶν κομμάτων τοῦ μικροαστικοῦ συνασπισμοῦ, πού βασιλεύει στό Σοβιέτ τῆς Πετρούπολης, παρουσιάζει τήν πολιτική μας, σέ ἀντιδιαστολή ἀπό τή δική του, σάν πολιτική βεβιασμένων μέτρων. Ἐκεῖνο πού διακρίνει τήν πολιτική μας εἶναι ὅτι ἐμεῖς ζητᾶμε πρίν ἀπόλα ἀκριβή ταξική ἐκτίμηση τῶν γεγονότων. Τό βασικό ἁμάρτημα τοῦ μικροαστικοῦ συνασπισμοῦ εἶναι ὅτι κρύβει ἀπό τό λαό τήν ἀλήθεια μέ φράσεις γιά τόν ταξικό χαρακτήρα τῆς κυβέρνησης.

Ἄν οἱ σύντροφοι μοσχοβίτες ἔχουν τροποποιήσεις, θά μποροῦσαν τώρα νά τίς διαβάσουν[145].

(Διαβάζει τήν ἀπόφαση τῆς Συνδιάσκεψης τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης γιά τή στάση ἀπέναντι στήν Προσωρινή κυβέρνηση.)

«Ἀναγνωρίζοντας:

1) ὅτι ἡ Προσωρινή κυβέρνηση ὡς πρός τόν ταξικό της χαρακτήρα εἶναι ὄργανο τῆς κυριαρχίας τῶν τσιφλικάδων καί τῆς ἀστικῆς τάξης·

2) ὅτι ἡ κυβέρνηση αὐτή καί οἱ τάξεις πού ἐκπροσωπεῖ συνδέονται ἀδιάρηκτα, οἰκονομικά καί πολιτικά, μέ τό ρωσικό καί ἀγγλογαλλικό ἰμπεριαλισμό·

3) ὅτι ἀκόμη καί τό πρόγραμμα πού ἐξάγγειλε τό πραγματοποιεῖ μόνο μερικά καί μόνο κάτω ἀπό τήν πίεση τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου καί, ἐνμέρει, τῶν μικροαστῶν·

4) ὅτι οἱ δυνάμεις τῆς ἀστικῆς καί τσιφλικάδικης ἀντεπανάστασης πού ὀργανώνονται ἄρχισαν ἤδη, καλυπτόμενες πίσω ἀπό τή σημαία τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης καί μέ τήν ὁλοφάνερη ἀνοχή της, τήν ἐπίθεση ἐνάντια στήν ἐπαναστατική δημοκρατία·

5) ὅτι ἡ Προσωρινή κυβέρνηση καθυστερεῖ τήν προκήρυξη ἐκλογῶν Συντακτικῆς Συνέλευσης, ἐμποδίζει τό γενικό ἐξοπλισμό τοῦ λαοῦ, ἀντιδρᾶ στό πέρασμα ὅλης τῆς γῆς στά χέρια τοῦ λαοῦ, ἐπιβάλλοντάς του ἕνα τσιφλικάδικο τρόπο λύσης τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος, φρενάρει τήν ἐφαρμογή τοῦ 8ωρου, ἀνέχεται τήν ἀντεπαναστατική ζύμωση (τοῦ Γκουτσκόφ καί Σίας) στό στρατό, ὀργανώνει τά ἀνώτερα στελέχη τοῦ στρατοῦ ἐνάντια στούς στρατιῶτες κτλ. ...»

Διάβασα τό πρῶτο μέρος τῆς ἀπόφασης πού περιλαβαίνει τόν ταξικό χαρακτηρισμό τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης. Οὐσιαστικές διαφωνίες μέ τήν ἀπόφαση τῶν μοσχοβιτῶν, ἀπ᾿ὅ,τι μπορῶ νά κρίνω μόνο ἀπό τό κείμενο τῆς ἀπόφασης, μάλλον δέν ὑπάρχουν, δέν θά θεωροῦσα ὅμως σωστό ἕνα γενικό χαρακτηρισμό τῆς κυβέρνησης σάν ἀντεπαναστατικῆς. Μιά καί γίνεται λόγος, πρέπει νά ξεκαθαρίσουμε γιά ποιά ἐπανάσταση μιλᾶμε. ᾿Από τήν ἄποψη τῆς ἀστικῆς ἐπανάστασης αὐτό δέν μποροῦμε νά τό ποῦμε, ἐπειδή αὐτή ἔχει πιά τελειώσει. ᾿Από τήν ἄποψη τῆς προλεταριακῆς-ἀγροτικῆς—εἶναι πρόωρο νά τό λέει κανείς αὐτό, γιατί δέν μπορεῖς νά εἶσαι σίγουρος ὅτι οἱ ἀγρότες θά προχωρήσουν ὁπωσδήποτε πιό πέρα ἀπό τήν ἀστική τάξη, καί τό νά ἐκφράζεις τή βεβαιότητά σου γιά τήν ἀγροτιά, ἰδιαίτερα σήμερα πού αὐτή ἔχει στραφεῖ πρός τόν ἰμπεριαλισμό καί τόν ἀμυνιτισμό, δηλαδή πρός τήν ὑποστήριξη τοῦ πολέμου, εἶναι, κατά τή γνώμη μου, ἀβάσιμο. Σήμερα ἡ ἀγροτιά ἔχει ἤδη κλείσει μέ τούς καντέτους ὁλόκληρη σειρά συμφωνίες. Γι᾿αὐτό θεωρῶ αὐτό τό σημεῖο τῆς ἀπόφασης τῶν συντρόφων μοσχοβιτῶν πολιτικά λαθεμένο. ᾿Εμεῖς θέλουμε νά προχωρήσει ἡ ἀγροτιά πιό πέρα ἀπό τήν ἀστική τάξη, νά πάρει τή γῆ ἀπό τούς τσιφλικάδες, ἀλλά τώρα δέν μποροῦμε ἀκόμη νά ποῦμε τίποτε τό συγκεκριμένο γιά τή μελλοντική της στάση.

᾿Εμεῖς ἀποφεύγουμε μέ ἐπιμέλεια τίς λέξεις «ἐπαναστατική δημοκρατία». Ὅταν πρόκειται γιά ἐπίθεση τῆς κυβέρνησης, τότε μποροῦμε νά μιλοῦμε γι᾿αὐτό, σήμερα ὅμως ἡ φράση αὐτή περικλείνει τή μεγαλύτερη ἀπάτη, γιατί εἶναι πολύ δύσκολο νά ξεχωρίσεις τίς τάξεις πού ἀνακατεύτηκαν μέσα σ᾿αὐτό τό χάος. Τό καθῆκον μας εἶναι νά διαφωτίζουμε αὐτούς πού σέρνονται στήν οὐρά. Γιά μᾶς τά Σοβιέτ ἔχουν σημασία ὄχι σάν μορφή, ἐκεῖνο πού ἔχει γιά μᾶς σημασία εἶναι ποιές τάξεις ἐκπροσωποῦν αὐτά τά Σοβιέτ. Γι᾿αὐτό εἶναι ἀπαραίτητη μιά μακρόχρονη δουλιά γιά τό φώτισμα τῆς προλεταριακῆς συνείδησης...

(Συνεχίζει τό διάβασμα τῆς ἀπόφασης.)

«... 6) ὅτι ταυτόχρονα ἡ κυβέρνηση αὐτή στηρίζεται τούτη τή στιγμή στήν ἐμπιστοσύνη καί, ὥς ἕνα βαθμό, στήν ἄμεση συμφωνία μέ τό Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, πού συγκεντρώνει σήμερα τήν ἀναμφισβήτητη πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν καί τῶν στρατιωτῶν, δηλαδή τῆς ἀγροτιᾶς·

7) ὅτι κάθε βῆμα τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης τόσο στόν

τομέα τῆς ἐξωτερικῆς, ὅσο καί τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς θά ἀνοίγει τά μάτια ὄχι μόνο τῶν προλετάριων τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ καί τῶν μισοπρολετάριων, ἀλλά καί τῶν πλατιῶν στρωμάτων τῶν μικροαστῶν γιά τόν ἀληθινό χαρακτήρα αὐτῆς τῆς κυβέρνησης·

ἡ συνδιάσκεψη ἀποφασίζει ὅτι:

1) γιά τό πέρασμα ὅλης τῆς κρατικῆς ἐξουσίας στά χέρια τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, ἤ ἄλλων ὀργάνων πού νά ἐκφράζουν ἄμεσα τή θέληση τοῦ λαοῦ εἶναι ἀπαραίτητη μιά μακρόχρονη δουλιά γιά τό φώτισμα τῆς ταξικῆς προλεταριακῆς συνείδησης καί συσπείρωση τῶν προλετάριων τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ ἐνάντια στίς ταλαντεύσεις τῶν μικροαστῶν, γιατί μονάχα μιά τέτια δουλιά ἀποτελεῖ πραγματική ἐγγύηση γιά τήν πετυχημένη κίνηση πρός τά μπρός ὁλόκληρου τοῦ ἐπαναστατικοῦ λαοῦ·

2) ὅτι γιά μιά τέτια δράση χρειάζεται ὁλόπλευρη δουλιά μέσα στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τους, στερέωση τῆς δύναμής τους, συσπείρωση μέσα σ'αὐτά τῶν προλεταριακῶν διεθνιστικῶν ὁμάδων τοῦ Κόμματός μας·

3) ἐντατική ὀργάνωση τῶν δικῶν μας σοσιαλδημοκρατικῶν δυνάμεων, ἔτσι πού ἡ νέα ἄνοδος τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος νά συντελεστεῖ κάτω ἀπό τή σημαία τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας».

'Εδῶ βρίσκεται ἡ οὐσία ὅλης τῆς πολιτικῆς μας. Σήμερα ὅλοι οἱ μικροαστοί ταλαντεύονται καί καλύπτουν τήν ταλάντευσή τους μέ φράσεις γιά ἐπαναστατική δημοκρατία, κι'ἐμεῖς πρέπει νά ἀντιπαραθέσουμε σ'αὐτή τήν ταλάντευση τήν προλεταριακή γραμμή. Τό τορπίλισμα τῆς γραμμῆς αὐτῆς μέ μιά πρόωρη ἐνέργεια τό θέλουν οἱ ἀντεπαναστάτες. Τά δικά μας καθήκοντα εἶναι: αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Σοβιέτ, στερέωση τῆς δύναμής τους, συσπείρωση τῶν γραμμῶν τοῦ Κόμματός μας.

Οἱ μοσχοβίτες στήν τρίτη παράγραφο προσθέτουν τόν ἔλεγχο. 'Ο ἔλεγχος αὐτός ἔχει προστεθεῖ ἀπό τόν Τσχεΐτζε, τόν Στεκλόφ, τόν Τσερετέλι καί τούς ἄλλους καθοδηγητές τοῦ μικροαστικοῦ συνασπισμοῦ. Ἔλεγχος χωρίς ἐξουσία εἶναι ἡ πιό κούφια φράση. Πῶς θά ἐλέγχω τήν 'Αγγλία; Γιά νά τήν ἐλέγχω, πρέπει νά πάρω τό στόλο της. 'Εγώ καταλαβαίνω πώς ἡ καθυστερημένη μάζα τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν μπορεῖ ἀπό ἀφέλεια καί ἔλλειψη ἐπίγνωσης νά πιστεύει στόν ἔλεγχο, ἀρκεῖ ὅμως νά σκεφτεῖ κανείς πάνω στά βασικά στοιχεῖα τοῦ ἐλέγχου,

γιά νά καταλάβει πώς αὐτή ἡ πίστη ἀποτελεῖ ἀπομάκρυνση ἀπό τίς βασικές ἀρχές τῆς ταξικῆς πάλης. Τί εἶναι ἔλεγχος; Ὅταν ἐγώ γράψω ἕνα χαρτάκι ἤ μιά ἀπόφαση, αὐτοί θά γράψουν μιά ἀνταπόφαση. Γιά νά ἐλέγχεις πρέπει νά ἔχεις τήν ἐξουσία. Ἄν αὐτό δέν εἶναι κατανοητό ἀπό τήν πλατιά μάζα τοῦ μικροαστικοῦ συνασπισμοῦ, πρέπει νά ἔχουμε τήν ὑπομονή νά τῆς τό ἐξηγήσουμε, ἀλλά σέ καμιά περίπτωση δέν πρέπει νά τῆς λέμε ἀναλήθειες. Ὅταν ὅμως ἐγώ σκεπάζω αὐτή τή βασική προϋπόθεση μέ τόν ἔλεγχο, τότε λέω ἀναλήθειες καί παίζω τό παιχνίδι τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν ἰμπεριαλιστῶν.—«Ἐγώ θά ἔχω τά κανόνια καί κόπιασε ἐσύ νά μέ ἐλέγχεις. Χόρτασε ἔλεγχο»,— λένε αὐτοί. Ξέρουν πώς σήμερα δέν μπορεῖς νά ἀρνηθεῖς τίποτε στό λαό. Ἔλεγχος χωρίς ἐξουσία εἶναι μιά μικροαστική φράση πού φρενάρει τήν πορεία καί τήν ἀνάπτυξη τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης. Νά γιατί εἶμαι ἐνάντια στήν τρίτη παράγραφο τῆς ἀπόφασης τῶν συντρόφων μοσχοβιτῶν.

Ὅσο γι᾽αὐτό τό ἰδιόμορφο μπλέξιμο τῶν δυό ἐξουσιῶν, ὅπου ἡ Προσωρινή κυβέρνηση, χωρίς νά ἔχει στά χέρια της ἐξουσία, κανόνια, στρατιῶτες καί ἔνοπλη μάζα ἀνθρώπων, στηρίζεται στά Σοβιέτ πού, βασιζόμενα γιά τήν ὥρα σέ ὑποσχέσεις, ἐφαρμόζουν πολιτική ὑποστήριξης αὐτῶν τῶν ὑποσχέσεων, ἄν ἐσεῖς θέλετε νά πάρετε μέρος σ᾽αὐτό τό παιχνίδι, θά χρεοκοπήσετε. Καθῆκον μας εἶναι νά μήν πάρουμε μέρος σ᾽αὐτό τό παιχνίδι, ἐμεῖς θά συνεχίσουμε νά ἐξηγοῦμε στό προλεταριάτο πόσο ἀβάσιμη εἶναι αὐτή ἡ πολιτική, καί κάθε βῆμα τῆς ζωντανῆς πραγματικότητας θά δείξει πόσο ἔχουμε δίκιο. Ἐμεῖς σήμερα ἀποτελοῦμε μειοψηφία, οἱ μάζες γιά τήν ὥρα δέν μᾶς πιστεύουν. Ξέρουμε νά περιμένουμε: οἱ μάζες θά περάσουν μέ τό μέρος μας, μόλις ἡ κυβέρνηση δείξει τό ἀληθινό της πρόσωπο. Οἱ ταλαντεύσεις τῆς κυβέρνησης μποροῦν νά τίς ἀπωθήσουν ἀπό αὐτή καί θά ξεχυθοῦν πρός τή δική μας πλευρά, κι᾽ἐμεῖς, παίρνοντας ὑπόψη τό συσχετισμό τῶν δυνάμεων, θά ποῦμε τότε: ἦρθε ὁ καιρός μας.

Τώρα περνῶ στό ζήτημα τοῦ πολέμου πού πρακτικά μᾶς συνένωσε, ὅταν ταχθήκαμε ἐνάντια στό δάνειο, καί ἡ στάση ἀπέναντί του ἔδειξε μεμιᾶς ἐξόφθαλμα πῶς εἶναι κατανεμημένες οἱ πολιτικές δυνάμεις. Ὅπως ἔγραψε ἡ «Ρέτς», ὅλοι, ἐκτός ἀπό τή «Γεντίνστβο», ταλαντεύονται, ὅλη ἡ μικροαστική μάζα εἶναι ὑπέρ τοῦ δανείου μέ ἐπιφύλαξη. Οἱ καπιταλιστές ξυνίζουν τά μοῦτρα τους, βάζουν χαμογελώντας τήν ἀπόφαση στήν τσέπη καί λένε: «ἐσεῖς μπορεῖτε νά μιλᾶτε, θά δροῦμε ὅμως ἐμεῖς». Σέ

ὅλο τόν κόσμο ὅλοι ὅσοι ψηφίζουν σήμερα ὑπέρ τοῦ δανείου ἀποκαλοῦνται σοσιαλσωβινιστές.

Θά περάσω ἀπευθείας στό διάβασμα τῆς ἀπόφασης γιά τόν πόλεμο. Ἡ ἀπόφαση αὐτή χωρίζεται σέ τρία μέρη: 1) χαρακτηρισμός τοῦ πολέμου ἀπό τήν ἄποψη τῆς ταξικῆς του σημασίας, 2) ἐπαναστατικός ἀμυνιτισμός τῶν μαζῶν, πού δέν ὑπάρχει σέ καμιά ἄλλη χώρα, καί 3) πῶς νά τερματίσουμε τόν πόλεμο.

Πολλοί, ἀνάμεσά τους κι᾽ἐγώ προσωπικά, εἴχαμε τήν εὐκαιρία νά μιλήσουμε, ἰδιαίτερα σέ στρατιῶτες, καί νομίζω πώς ἄν τούς τά ἐξηγοῦμε ὅλα ἀπό ταξική ἄποψη, ἐκεῖνο τό σημεῖο ἀπό τή θέση μας πού τούς μένει περισσότερο ἀξεκαθάριστο εἶναι, πῶς ἀκριβῶς σκεπτόμαστε νά βάλουμε τέρμα στόν πόλεμο, πῶς θεωροῦμε ὅτι εἶναι δυνατό νά τερματιστεῖ. Στίς πλατιές μάζες ὑπάρχει πλῆθος παρανοήσεων, πλήρης ἄγνοια τῆς θέσης μας, γι᾽αὐτό πρέπει νά εἴμαστε ἐδῶ ὅσο γίνεται πιό ἐκλαϊκευτικοί.

(Διαβάζει τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τόν πόλεμο.)

«Ὁ σημερινός πόλεμος εἶναι ἰμπεριαλιστικός ἀπό τήν πλευρά καί τῶν δυό ὁμάδων τῶν ἐμπόλεμων Δυνάμεων, δηλαδή διεξάγεται ἀπό τούς καπιταλιστές γιά τήν παγκόσμια κυριαρχία, γιά τό μοίρασμα τῆς καπιταλιστικῆς λείας, γιά τίς ἐπικερδεῖς ἀγορές τοῦ χρηματιστικοῦ, τοῦ τραπεζικοῦ κεφαλαίου, γιά τό στραγγάλισμα τῶν ἀδύνατων λαῶν.

Τό πέρασμα τῆς κρατικῆς ἐξουσίας στή Ρωσία ἀπό τόν Νικόλαο Β΄ στήν κυβέρνηση τοῦ Γκουτσκόφ, τοῦ Λβόφ κτλ., στήν κυβέρνηση τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, δέν ἄλλαξε καί δέν μποροῦσε ν᾽ἀλλάξει τόν ταξικό αὐτό χαρακτήρα καί τή σημασία τοῦ πολέμου ἀπό τήν πλευρά τῆς Ρωσίας.

Τό γεγονός ὅτι ἡ νέα κυβέρνηση διεξάγει τόν ἴδιο, ἐξίσου ἰμπεριαλιστικό, δηλαδή ἁρπακτικό, ληστρικό πόλεμο ἀποκαλύφθηκε ἰδιαίτερα παραστατικά ἀπό τό ἑξῆς περιστατικό: ἡ νέα κυβέρνηση ὄχι μόνο δέν δημοσίευσε τά μυστικά σύμφωνα πού εἶχε συνάψει ὁ πρώην τσάρος Νικόλαος Β΄ μέ τίς καπιταλιστικές κυβερνήσεις τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας κτλ., ἀλλά ἐπικύρωσε καί ἐπίσημα τά σύμφωνα αὐτά. Αὐτό ἔγινε χωρίς νά ζητηθεῖ ἡ γνώμη τοῦ λαοῦ καί μέ φανερό σκοπό νά τόν ἐξαπατήσουν, γιατί εἶναι πασίγνωστο ὅτι τά μυστικά αὐτά σύμφωνα τοῦ πρώην τσάρου εἶναι πέρα γιά πέρα ληστρικά σύμφωνα, πού ὑπόσχονται στούς ρώσους καπιταλιστές τήν καταλήστευση τῆς Κίνας, τῆς Περσίας, τῆς Τουρκίας, τῆς Αὐστρίας κτλ.

Γι'αὐτό, τό προλεταριακό κόμμα δέν μπορεῖ νά ὑποστηρίξει μέ κανένα τρόπο οὔτε τόν τωρινό πόλεμο, οὔτε τήν τωρινή κυβέρνηση, οὔτε τά δάνειά της, μέ ὁποιαδήποτε μεγάλα λόγια κι'ἄν τιτλοφοροῦνται τά δάνεια αὐτά, ἄν δέν θέλει νά ξεκόψει ὁλότελα μέ τό διεθνισμό, δηλ. ἀπό τήν ἀδελφική ἀλληλεγγύη τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν στόν ἀγώνα ἐνάντια στό ζυγό τοῦ κεφαλαίου.

'Επίσης δέν ἀξίζει καμιά ἐμπιστοσύνη καί ἡ ὑπόσχεση τῆς σημερινῆς κυβέρνησης γιά παραίτηση ἀπό τίς προσαρτήσεις, δηλ. ἀπό τήν κατάκτηση ξένων χωρῶν, ἤ τή βίαιη κατακράτηση ὁποιωνδήποτε λαῶν στά ὅρια τῆς Ρωσίας. Γιατί, πρῶτο, οἱ καπιταλιστές, πού εἶναι δεμένοι μέ τίς χιλιάδες νήματα τοῦ ρωσικοῦ καί τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ τραπεζικοῦ κεφαλαίου, καί προασπίζουν τά συμφέροντα τοῦ κεφαλαίου, δέν μποροῦν νά παραιτηθοῦν ἀπό τίς προσαρτήσεις στόν πόλεμο αὐτό δίχως νά πάψουν νά εἶναι καπιταλιστές, δίχως νά παραιτηθοῦν ἀπό τά κέρδη τῶν δισεκατομμυρίων πού ἔχουν τοποθετηθεῖ σέ δάνεια, σέ ἐκχωρήσεις, σέ πολεμικές ἐπιχειρήσεις κτλ. Δεύτερο, ἡ νέα κυβέρνηση, ἀφοῦ παραιτήθηκε ἀπό τίς προσαρτήσεις γιά νά ἐξαπατήσει τό λαό, δήλωσε μέ τό στόμα τοῦ Μιλιουκόφ στίς 9 τοῦ 'Απρίλη 1917 στή Μόσχα, πώς δέν παραιτεῖται ἀπό τίς προσαρτήσεις. Τρίτο, ὅπως ἀποκάλυψε ἡ «Ντιέλο Ναρόντα», ἐφημερίδα ὅπου συνεργάζεται ὁ ὑπουργός Κέρενσκι, ὁ Μιλιουκόφ οὔτε κάν ἔστειλε στό ἐξωτερικό τή δήλωσή του γιά παραίτηση ἀπό τίς προσαρτήσεις.

Γι'αὐτό ἡ συνδιάσκεψη, ἐφιστώντας τήν προσοχή τοῦ λαοῦ στίς κούφιες ὑποσχέσεις τῶν καπιταλιστῶν, δηλώνει πώς πρέπει νά κάνουμε αὐστηρή διάκριση ἀνάμεσα στήν παραίτηση ἀπό τίς προσαρτήσεις στά λόγια καί στήν παραίτηση ἀπό τίς προσαρτήσεις στήν πράξη, δηλ. ἄμεση δημοσίευση ὅλων τῶν μυστικῶν, ληστρικῶν συμφώνων, ὅλων τῶν ἐγγράφων πού ἀφοροῦν τήν ἐξωτερική πολιτική καί ἄμεση ἔναρξη τῆς ὁλοκληρωτικῆς ἀπελευθέρωσης ὅλων τῶν λαῶν πού καταδυναστεύει ἤ προσδένει μέ τή βία στή Ρωσία ἤ κρατᾶ σέ κατάσταση ἀνισοτιμίας ἡ τάξη τῶν καπιταλιστῶν, συνεχίζοντας τήν πολιτική τοῦ πρώην τσάρου Νικολάου Β΄, πολιτική πού ντροπιάζει τό λαό μας».

Τό δεύτερο μισό αὐτοῦ τοῦ μέρους τῆς ἀπόφασης μιλάει γιά τίς ὑποσχέσεις πού δίνει ἡ κυβέρνηση. Ἴσως γιά ἕνα μαρξιστή αὐτό τό μέρος νά ἦταν περιττό, γιά τό λαό ὅμως ἔχει σημασία. Γι'αὐτό πρέπει νά προσθέσουμε, γιατί ἐμεῖς δέν πιστεύουμε σ'αὐτές τίς ὑποσχέσεις, γιατί δέν πρέπει νά ἔχουμε ἐμπιστοσύνη

στήν κυβέρνηση. Στίς ὑποσχέσεις τῆς σημερινῆς κυβέρνησης, ὅτι θά παραιτηθεῖ ἀπό τήν ἰμπεριαλιστική πολιτική, δέν μπορεῖ νά δίνει κανείς καμιά πίστη. Ἡ γραμμή μας ἐδῶ δέν πρέπει νά συνίσταται στό νά λέμε ὅτι ἀπαιτοῦμε ἀπό τήν κυβέρνηση νά δημοσιεύσει τά σύμφωνα. Αὐτό θά ἦταν αὐταπάτη. Τό νά ζητοῦμε ἕνα τέτιο πράγμα ἀπό τήν κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν εἶναι τό ἴδιο σάν νά ζητοῦμε νά ἀποκαλυφθοῦν οἱ ἐμπορικές ἀπάτες. Ὅταν λέμε πώς πρέπει νά παραιτηθοῦμε ἀπό τίς προσαρτήσεις καί τίς ἐπανορθώσεις, πρέπει νά ὑποδείχνουμε καί τό πῶς μπορεῖ νά γίνει αὐτό· καί ὅταν μᾶς ρωτήσουν, ποιός θά τό κάνει αὐτό, θά ποῦμε πώς αὐτό οὐσιαστικά εἶναι ἕνα βῆμα ἐπαναστατικό, κι᾽ἕνα τέτιο βῆμα μπορεῖ νά τό κάνει μόνο τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο. Διαφορετικά θά εἶναι μόνο κούφιες ὑποσχέσεις καί εὐχές, πού μ᾽αὐτές οἱ καπιταλιστές σέρνουν τό λαό ἀπό τή μύτη.

(Συνεχίζει τό διάβασμα τοῦ σχεδίου ἀπόφασης.)

«Ὁ λεγόμενος «ἐπαναστατικός ἀμυνιτισμός», πού ἀγκάλιασε σήμερα στή Ρωσία ὅλα σχεδόν τά ναροντνικιστικά κόμματα (λαϊκοί σοσιαλιστές, τρουντοβίκοι, σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες) καί τό ὀπορτουνιστικό κόμμα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν μενσεβίκων (ΟΕ, Τσχεΐτζε, Τσερετέλι κ.ἄ.), καθώς καί τήν πλειοψηφία τῶν ἐξωκομματικῶν ἐπαναστατῶν, ἀντιπροσωπεύει, ὡς πρός τήν ταξική του σημασία, ἀπό τό ἕνα μέρος τά συμφέροντα καί τήν ἄποψη τῶν μικροαστῶν, τῶν μικρονοικοκυρέων, τῶν εὔπορων ἀγροτῶν, πού ὅπως καί οἱ καπιταλιστές, βγάζουν κέρδη ἀπό τήν ἄσκηση βίας πάνω στούς ἀδύνατους λαούς, κι᾽ἀπό τό ἄλλο μέρος, εἶναι τό ἀποτέλεσμα τῆς ἐξαπάτησης τῶν λαϊκῶν μαζῶν ἀπό τούς καπιταλιστές, πού δέν δημοσιεύουν τά μυστικά σύμφωνα καί προσπαθοῦν νά ξεμπλέξουν μέ ὑποσχέσεις καί ὡραῖα λόγια.

Πρέπει νά θεωρήσουμε σάν καλόπιστες τίς πολύ πλατιές μάζες τῶν «ἐπαναστατῶν ἀμυνιτῶν», δηλαδή τίς μάζες πού *πραγματικά* δέν θέλουν προσαρτήσεις, κατακτήσεις καί βία πάνω στούς ἀδύνατους λαούς, *πραγματικά* ποθοῦν μιά δημοκρατική καί ὄχι εἰρήνη βίας ἀνάμεσα *σ᾽ὅλες* τίς ἐμπόλεμες χῶρες. Αὐτό εἶναι ἀνάγκη νά τό ἀναγνωρίσουμε, γιατί ἡ ταξική θέση τῶν προλετάριων καί τῶν μισοπρολετάριων τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ (δηλ. τῶν ἀνθρώπων πού ζοῦν ἀποκλειστικά ἤ ἐνμέρει πουλῶντας τήν ἐργατική τους δύναμη στούς καπιταλιστές) κάνει

τίς τάξεις αὐτές νά μήν ἔχουν συμφέρον ἀπό τά κέρδη τῶν καπιταλιστῶν.

Γι᾿αὐτό ἡ συνδιάσκεψη, ἀναγνωρίζοντας ὅτι παραχωρήσεις ὁποιασδήποτε μορφῆς στόν «ἐπαναστατικό ἀμυνιτισμό» εἶναι ἀπόλυτα ἀπαράδεκτες καί στήν πράξη σημαίνουν πλήρη ρήξη μέ τό διεθνισμό καί τό σοσιαλισμό, δηλώνει ταυτόχρονα ὅτι, ὅσο οἱ ρῶσοι καπιταλιστές καί ἡ Προσωρινή τους κυβέρνηση περιορίζονται μόνο σέ ἀπειλές χρησιμοποίησης βίας ἐνάντια στό λαό (π.χ. τό θλιβερῆς φήμης διάταγμα τοῦ Γκουτσκόφ, τό ὁποῖο ἀπειλεῖ μέ κυρώσεις τούς στρατιῶτες πού καθαιροῦν αὐτόβουλα τή διοίκησή τους), ὅσο οἱ καπιταλιστές *δέν* ἄρχισαν νά χρησιμοποιοῦν βία ἐνάντια στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν, ἀγροτῶν, ἐργατῶν γῆς κ.ἄ. βουλευτῶν, πού ὀργανώνονται ἐλεύθερα καί ἐλεύθερα ἀντικαθιστοῦν καί ἐκλέγουν *ὅλες* χωρίς ἐξαίρεση τίς ἀρχές, ὥς τότε τό κόμμα μας θά κηρύσσει τήν παραίτηση ἀπό τή βία γενικά καί θά ἀγωνίζεται ἐνάντια στή βαθιά καί ὀλέθρια σφαλερότητα τοῦ «ἐπαναστατικοῦ ἀμυνιτισμοῦ» ἀποκλειστικά μέ μεθόδους συντροφικῆς πειθοῦς, μέ τήν ἐξήγηση τῆς ἀλήθειας ὅτι ἡ ἀνεπίγνωστη εὐπιστία πού δείχνουν οἱ πλατιές μάζες πρός τήν κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν, τῶν χειρότερων ἐχθρῶν τῆς εἰρήνης καί τοῦ σοσιαλισμοῦ, εἶναι αὐτή τή στιγμή στή Ρωσία τό κυριότερο ἐμπόδιο γιά τό γρήγορο τερματισμό τοῦ πολέμου».

Ἕνα μέρος τῶν μικροαστῶν ἔχει συμφέρον ἀπό τήν πολιτική αὐτή τῶν καπιταλιστῶν, αὐτό εἶναι ἔξω ἀπό κάθε ἀμφιβολία, καί γι᾿αὐτό δέν ἐπιτρέπεται σ᾿ἕνα προλεταριακό κόμμα νά στηρίζει τώρα ἐλπίδες στήν κοινότητα συμφερόντων μέ τήν ἀγροτιά. Ἐμεῖς ἀγωνιζόμαστε νά ἔρθει ἡ ἀγροτιά μέ τό μέρος μας, ὅμως αὐτή τάσσεται, ὥς ἕνα βαθμό, συνειδητά μέ τό μέρος τῶν καπιταλιστῶν.

Δέν ὑπάρχει καμιά ἀμφιβολία πώς τό προλεταριάτο καί τό μισοπρολεταριάτο σάν τάξη δέν ἔχουν συμφέρον ἀπό τόν πόλεμο. Ὅμως πᾶνε σ᾿αὐτόν κάτω ἀπό τήν ἐπήρεια τῶν παραδόσεων καί τῆς ἀπάτης. Δέν ἔχουν ἀκόμη πολιτική πείρα. Ἀπό δῶ βγαίνει τό καθῆκον μας—μακρόχρονη διαφώτιση. Δέν κάνουμε σ᾿αὐτούς οὔτε τήν παραμικρότερη παραχώρηση ἀρχῶν, ὅμως δέν μποροῦμε νά τούς φερνόμαστε ὅπως φερνόμαστε στούς σοσιαλσωβινιστές. Αὐτά τά στοιχεῖα τοῦ πληθυσμοῦ ποτέ δέν ἦταν σοσιαλιστικά, δέν ἔχουν ἰδέα γιά τό σοσιαλισμό, μόλις τώρα ξυπνοῦν στήν πολιτική ζωή. Ἡ συνειδητότητά τους ὅμως ἀναπτύσσεται καί πλαταίνει μέ ἀσυνήθιστη ταχύτητα. Τά

στοιχεῖα αὐτά πρέπει νά ξέρουμε νά τά πλησιάζουμε μέ τή διαφώτιση, κι᾽αὐτό εἶναι τό πιό δύσκολο καθῆκον, ἰδιαίτερα γιά ἕνα Κόμμα, πού χθές ἀκόμη βρισκόταν στήν παρανομία.

Σέ μερικούς γεννιέται ἡ σκέψη μήπως ἀπαρνηθήκαμε τόν ἑαυτό μας: δέν εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἐμεῖς εἴμασταν πού προπαγανδίζαμε τή μετατροπή τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σέ ἐμφύλιο, ἐνῶ τώρα ἀντιφάσκουμε σ᾽αὐτά πού λέγαμε; Μά στή Ρωσία ὁ πρῶτος ἐμφύλιος πόλεμος τέλειωσε, τώρα περνᾶμε στό δεύτερο πόλεμο—ἀνάμεσα στόν ἰμπεριαλισμό καί στόν ἔνοπλο λαό, καί σ᾽αὐτή τή μεταβατική περίοδο, ὅσο ἡ ἔνοπλη δύναμη βρίσκεται στά χέρια τῶν στρατιωτῶν, ὅσο ὁ Μιλιουκόφ καί ὁ Γκουτσκόφ δέν ἔχουν χρησιμοποιήσει ἀκόμη βία, ὁ ἐμφύλιος αὐτός πόλεμος μετατρέπεται γιά μᾶς σέ εἰρηνική, μακρόχρονη καί ὑπομονητική ταξική προπαγάνδα. Ὅταν μιλᾶμε γιά ἐμφύλιο πόλεμο προτοῦ οἱ ἄνθρωποι νιώσουν τήν ἀνάγκη του, τότε ἀναμφίβολα πέφτουμε στόν μπλανκισμό. Εἴμαστε ὑπέρ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ἀλλά τότε μόνο, ὅταν αὐτός διεξάγεται ἀπό μιά συνειδητή τάξη. Μπορεῖς νά γκρεμίσεις ἐκεῖνον πού ὁ λαός τόν ξέρει σάν τύραννο. Τύραννοι ὅμως τώρα δέν ὑπάρχουν, τά κανόνια καί τά ὅπλα βρίσκονται στά χέρια τῶν στρατιωτῶν καί ὄχι τῶν καπιταλιστῶν, οἱ καπιταλιστές πετυχαίνουν σήμερα τό σκοπό τους ὄχι μέ τή βία, ἀλλά μέ τήν ἀπάτη καί δέν μπορεῖ νά φωνάζει κανείς σήμερα γιά βία, αὐτό θά ἦταν παράλογο. Πρέπει νά ξέρουμε νά ἀκολουθοῦμε τήν ἄποψη τοῦ μαρξισμοῦ πού λέει πώς ἡ μετατροπή αὐτή τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σέ ἐμφύλιο στηρίζεται πάνω σέ ἀντικειμενικές καί ὄχι ὑποκειμενικές προϋποθέσεις. Ἐμεῖς γιά τήν ὥρα παραιτούμαστε ἀπό αὐτό τό σύνθημα, ἀλλά μόνο γιά τήν ὥρα. Τά ὅπλα σήμερα βρίσκονται στά χέρια τῶν στρατιωτῶν καί τῶν ἐργατῶν καί ὄχι τῶν καπιταλιστῶν. Ὅσο ἡ κυβέρνηση δέν ἔχει ἀρχίσει τόν πόλεμο, ἐμεῖς θά διεξάγουμε τήν προπαγάνδα μας εἰρηνικά.

Ἡ κυβέρνηση θά εἶχε συμφέρον νά κάναμε ἐμεῖς τήν πρώτη ἀσύνετη ἐνέργεια, αὐτό τούς συμφέρει. Αὐτοί φρενιάζουν ἐπειδή τό Κόμμα μας ἔριξε τό σύνθημα τῆς εἰρηνικῆς διαδήλωσης. Στούς μικροαστούς πού τώρα βρίσκονται σέ κατάσταση ἀναμονῆς δέν πρέπει νά παραχωρήσουμε οὔτε ἕνα γιῶτα ἀπό τίς ἀρχές μας. Δέν ὑπάρχει πιό ἐπικίνδυνο λάθος γιά τό προλεταριακό κόμμα ἀπό τό νά στηρίζει τήν τακτική του σέ ὑποκειμενικές ἐπιθυμίες ἐκεῖ πού χρειάζεται ὀργάνωση. Δέν μποροῦμε νά λέμε πώς ἡ πλειοψηφία εἶναι μαζί μας, στή προκειμένη περίπτωση χρειάζεται δυσπιστία, δυσπιστία καί πάλι δυσπιστία. Τό νά

στηρίζεις πάνω σ'αὐτό τήν προλεταριακή τακτική—σημαίνει ὅτι τή σκοτώνεις.

Τό τρίτο σημεῖο ἀφορᾶ τό ζήτημα πῶς νά τερματίσουμε τόν πόλεμο. Ἡ ἄποψη τῶν μαρξιστῶν εἶναι γνωστή, ἡ δυσκολία ὅμως βρίσκεται στό πῶς νά τή μεταδόσουμε στίς μάζες μέ τήν πιό σαφή μορφή. Ἐμεῖς δέν εἴμαστε πασιφιστές καί δέν μποροῦμε νά παραιτηθοῦμε ἀπό τόν ἐπαναστατικό πόλεμο. Σέ τί διαφέρει αὐτός ὁ πόλεμος ἀπό τόν καπιταλιστικό πόλεμο; Διαφέρει πρίν ἀπόλα ἀπό τό ποιά τάξη ἔχει συμφέρον ἀπό τόν πόλεμο αὐτό καί τί πολιτική ἐφαρμόζει σ'αὐτό τόν πόλεμο ἡ ἐνδιαφερόμενη τάξη... Ὅταν μιλᾶμε στίς μάζες, πρέπει νά δίνουμε συγκεκριμένες ἀπαντήσεις. Πρῶτο ἐρώτημα λοιπόν: Πῶς νά ξεχωρίζουμε τόν ἐπαναστατικό ἀπό τόν καπιταλιστικό πόλεμο; Τά μαζικά στελέχη δέν καταλαβαίνουν ποῦ βρίσκεται ἐδῶ ἡ διαφορά, ὅτι ἐδῶ πρόκειται γιά διαφορά τάξεων. Ἐμεῖς πρέπει νά μή μιλᾶμε μόνο θεωρητικά, ἀλλά πρέπει καί πρακτικά νά δείξουμε ὅτι πραγματικά ἐπαναστατικό πόλεμο θά διεξάγουμε τότε μόνο, ὅταν ἡ ἐξουσία θά βρίσκεται στά χέρια τοῦ προλεταριάτου. Μοῦ φαίνεται πώς μιά τέτια τοποθέτηση τοῦ ζητήματος δίνει μιά πιό χειροπιαστή ἀπάντηση γιά τό τί εἴδους εἶναι αὐτός ὁ πόλεμος καί ποιός τόν διεξάγει.

Στήν «Πράβντα» δημοσιεύτηκε ἕνα σχέδιο ἔκκλησης πρός τούς στρατιῶτες ὅλων τῶν ἐμπόλεμων χωρῶν*. Ἔχουμε πληροφορίες ὅτι στό μέτωπο γίνεται συναδέλφωση, ὅμως αὐτή γίνεται ἀκόμη μισοαυθόρμητα. Ἐκεῖνο πού λείπει ἀπό τή συναδέλφωση εἶναι ἡ ξεκάθαρη πολιτική σκέψη. Οἱ στρατιῶτες ἐνστικτωδῶς ἔνιωσαν ὅτι πρέπει νά δράσουν ἀπό τά κάτω, τό ταξικό τους ἔνστικτο, σάν ἀνθρώπων μέ ἐπαναστατική διάθεση, τούς ὑπαγόρεψε πώς μόνο αὐτός εἶναι ὁ ἀληθινός δρόμος. Αὐτό ὅμως δέν ἀρκεῖ γιά τήν ἐπανάσταση. Ἐμεῖς θέλουμε νά δόσουμε μιά ξεκάθαρη πολιτική ἀπάντηση. Γιά νά τερματιστεῖ ὁ πόλεμος πρέπει ἡ ἐξουσία νά περάσει στά χέρια τῆς ἐπαναστατικῆς τάξης. Θά πρότεινα νά συντάξουμε ἐξονόματος τῆς συνδιάσκεψης μιά προκήρυξη πρός τούς στρατιῶτες ὅλων τῶν ἐμπόλεμων χωρῶν καί νά τήν τυπώσουμε σέ ὅλες τίς γλῶσσες. Ἄν ἐμεῖς στή θέση ὅλων αὐτῶν τῶν φράσεων τῆς μόδας γιά συνδιασκέψεις εἰρήνης, ὅπου οἱ μισοί ἀπό αὐτούς πού θά μετάσχουν εἶναι κρυφοί ἤ ἀνοιχτοί πράκτορες τῶν ἰμπεριαλιστικῶν κυβερνήσεων, μοιράσουμε αὐτή τήν προκήρυξη, τότε αὐτό θά μᾶς

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 293-296. *Ἡ Σύντ.*

ὁδηγήσει χίλιες φορές γρηγορότερα στό σκοπό ἀπ᾽ὅ,τι ὅλες οἱ συνδιασκέψεις εἰρήνης. Δέν θέλουμε νά ἔχουμε δοσοληψίες μέ τούς γερμανούς Πλεχάνοφ. Ὅταν περνούσαμε μέ τό τραῖνο ἀπό τή Γερμανία, αὐτοί οἱ κύριοι σοσιαλσωβινιστές, οἱ γερμανοί Πλεχάνοφ, προσπάθησαν νά μποῦν στό βαγόνι μας, ἐμεῖς ὅμως τούς ἀπαντήσαμε πώς κανένας σοσιαλιστής ἀπό αὐτούς δέν θά μπεῖ μέσα, κι᾽ἄν μποῦν δέν θά τούς ἀφήσουμε νά φύγουν χωρίς νά δημιουργηθεῖ μεγάλο σκάνδαλο. Ἄν ἄφηναν νά μᾶς ἐπισκεφθεῖ, π.χ., ὁ Κάρλ Λῆμπκνεχτ, θά μιλούσαμε μαζί του. Ὅταν κυκλοφορήσουμε μιά ἔκκληση πρός τούς ἐργαζόμενους ὅλων τῶν χωρῶν καί δόσουμε σ᾽αὐτή τήν ἀπάντησή μας στό ἐρώτημα —πῶς μπορεῖ νά τερματιστεῖ ὁ πόλεμος, κι᾽ὅταν οἱ στρατιῶτες διαβάσουν τήν ἀπάντησή μας πού δίνει μιά πολιτική διέξοδο ἀπό τόν πόλεμο, τότε ἡ συναδέλφωση θά προχωρήσει μέ γιγάντια βήματα. Αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο γιά νά ἀνεβεῖ ἡ συναδέλφωση ἀπό τή βαθμίδα τῆς ἐνστικτώδους φρίκης ἀπέναντι στόν πόλεμο καί νά περάσει στήν ξεκάθαρη πολιτική συνείδηση γιά τό πῶς θά βγοῦμε ἀπό αὐτό τόν πόλεμο.

Περνῶ στό τρίτο ζήτημα, καί συγκεκριμένα στήν ἐκτίμηση τῆς τρέχουσας στιγμῆς ἀπό τήν ἄποψη τῆς θέσης τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος καί τῆς κατάστασης τοῦ διεθνοῦς καπιταλισμοῦ. Ἀπό μαρξιστική ἄποψη, μιλώντας γιά τόν ἰμπεριαλισμό, εἶναι παράλογο νά στεκόμαστε στήν κατάσταση μιᾶς μόνο χώρας, μιά καί οἱ καπιταλιστικές χῶρες συνδέονται τόσο στενά μεταξύ τους. Καί τώρα, στή διάρκεια τοῦ πολέμου, ἡ σύνδεση αὐτή εἶναι ἀσύγκριτα πιό ἰσχυρή. Ὅλη ἡ ἀνθρωπότητα ἔχει μπλεχτεῖ σ᾽ἕνα αἱματηρό κουβάρι καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ξεχωριστή ἔξοδος ἀπ᾽αὐτό. Ἄν ὑπάρχουν χῶρες περισσότερο ἤ λιγότερο ἀναπτυγμένες, ὁ σημερινός πόλεμος τίς σύνδεσε ὅλες μεταξύ τους μέ τέτια νήματα, πού ἡ ἔξοδος ἀπ᾽αὐτόν μιᾶς ξεχωριστῆς χώρας φαίνεται ἀδύνατη καί ἀκατανόητη.

Ὅλοι συμφωνοῦμε πώς ἡ ἐξουσία πρέπει νά βρίσκεται στά χέρια τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν. Ὅμως τί μποροῦν καί τί πρέπει νά κάνουν τά Σοβιέτ, ὅταν ἡ ἐξουσία θά περάσει στά χέρια τους, δηλ. θά βρίσκεται στά χέρια τῶν προλετάριων καί μισοπρολετάριων; Δημιουργεῖται μιά πολύπλοκη καί δύσκολη κατάσταση. Κι᾽ὅταν μιλᾶμε γιά πέρασμα τῆς ἐξουσίας, ἐδῶ προβάλλει ἕνας κίνδυνος πού ἔπαιξε μεγάλο ρόλο καί στίς ἐπαναστάσεις τοῦ παρελθόντος, καί συγκεκριμένα: ἡ ἐπαναστατική τάξη παίρνει στά χέρια της τήν κρατική ἐξουσία καί δέν ξέρει τί νά τήν κάνει. Ἡ ἱστορία τῶν

ἐπαναστάσεων γνωρίζει παραδείγματα ἐπαναστάσεων πού χρεοκόπησαν ἀκριβῶς σ᾽αὐτό τό σημεῖο. Τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, πού σήμερα καλύπτουν μέ τό δίκτυ τους ὅλη τή Ρωσία, βρίσκονται τώρα στό κέντρο ὅλης τῆς ἐπανάστασης· ὡστόσο μοῦ φαίνεται πώς δέν τά καταλάβαμε καί δέν τά μελετήσαμε ὅσο πρέπει. Ἄν αὐτά πάρουν τήν ἐξουσία στά χέρια τους, τότε δέν θά ἔχουμε πιά ἕνα κράτος μέ τή συνηθισμένη σημασία τῆς λέξης. Τέτια κρατική ἐξουσία πού νά κράτησε πολύν καιρό, δέν ὑπῆρξε ποτέ στόν κόσμο, πρός αὐτή ὅμως πλησίαζε ὅλο τό ἐργατικό κίνημα τοῦ κόσμου. Αὐτό θά εἶναι ἀκριβῶς κράτος τύπου Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ. Μιά τέτια ἐξουσία εἶναι δικτατορία, δηλ. ἐξουσία πού δέν στηρίζεται στό νόμο, στήν τυπική ἔκφραση τῆς θέλησης τῆς πλειοψηφίας, ἀλλά ἀπευθείας, ἄμεσα στή βία. Ἡ βία εἶναι τό ὄργανο τῆς ἐξουσίας. Μέ ποιόν ὅμως τρόπο τά Σοβιέτ θά ἀρχίσουν νά χρησιμοποιοῦν αὐτή τήν ἐξουσία; Θά καταφύγουν μήπως στόν παλιό τρόπο διοίκησης μέσω τῆς ἀστυνομίας, θά κυβερνοῦν μέσω τῶν παλιῶν ὀργάνων ἐξουσίας; Κατά τή γνώμη μου, δέν μποροῦν νά τό κάνουν αὐτό, ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς μπροστά τους ὀρθώνεται τό ἄμεσο καθῆκον τῆς ὀργάνωσης ἑνός μή ἀστικοῦ κράτους. Χρησιμοποίησα ἀνάμεσα στούς μπολσεβίκους τή σύγκριση αὐτοῦ τοῦ κράτους μέ τήν Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ μέ τήν ἔννοια ὅτι αὐτή σύντριψε τά παλιά ὄργανα διοίκησης καί τά ἀντικατέστησε μέ ἐντελῶς νέα, ἄμεσα, ἀπευθείας ὄργανα τῶν ἐργατῶν. Μέ κατηγοροῦν ὅτι χρησιμοποίησα στήν τρέχουσα στιγμή μιά λέξη πού τρομάζει περισσότερο ἀπό καθετί τούς καπιταλιστές, γιατί αὐτοί ἄρχισαν νά τή σχολιάζουν σάν ἐπιθυμία ἄμεσης ἐγκαθίδρυσης τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἀλλά ἐγώ τή χρησιμοποίησα μόνο μέ τήν ἔννοια τῆς ἀντικατάστασης τῶν παλιῶν ὀργάνων μέ νέα, προλεταριακά ὄργανα. Ὁ Μάρξ ἔλεγε πώς αὐτό ἀποτελεῖ τεράστιο βῆμα πρός τά μπρός ὅλου τοῦ παγκόσμιου προλεταριακοῦ κινήματος[146]. Τό ζήτημα τῶν κοινωνικῶν καθηκόντων τοῦ προλεταριάτου ἔχει γιά μᾶς τεράστια πρακτική σημασία, ἀπό τή μιά μεριά, γιατί εἴμαστε σήμερα συνδεμένοι μέ ὅλες τίς ἄλλες χῶρες καί δέν μποροῦμε νά ἀποσπαστοῦμε ἀπ᾽αὐτό τό κουβάρι: εἴτε θά ἀποσπαστεῖ ὅλο τό προλεταριάτο στό σύνολό του, εἴτε θά τό πνίξουν· ἀπό τήν ἄλλη μεριά, τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν ἀποτελοῦν γεγονός. Κανένας δέν μπορεῖ νά ἀμφιβάλλει ὅτι αὐτά καλύπτουν ὅλη τή Ρωσία, ὅτι ἀποτελοῦν ἐξουσία, καί ὅτι ἄλλη ἐξουσία δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει. Ἄν λοιπόν ἔτσι εἶναι τά

πράγματα, τότε πρέπει νά ἔχουμε σαφή ἀντίληψη, γιά τό πῶς μποροῦν τά Σοβιέτ νά χρησιμοποιήσουν αὐτή τήν ἐξουσία. Λένε πώς ἡ ἐξουσία αὐτή εἶναι ἡ ἴδια μέ ἐκείνη πού ὑπάρχει στή Γαλλία καί στήν Ἀμερική, μά ἐκεῖ δέν ὑπάρχει τίποτε τό παρόμοιο, τέτια ἄμεση ἐξουσία δέν ὑπάρχει ἐκεῖ.

Ἡ ἀπόφαση γιά τήν τρέχουσα στιγμή χωρίζεται σέ τρία μέρη. Στό πρῶτο δίνεται ἡ ἐκτίμηση τῆς ἀντικειμενικῆς κατάστασης πού δημιούργησε ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος, τῆς κατάστασης στήν ὁποία περιῆλθε ὁ παγκόσμιος καπιταλισμός· στό δεύτερο, οἱ συνθῆκες τοῦ διεθνοῦς προλεταριακοῦ κινήματος, καί στό τρίτο—τά καθήκοντα τῆς ρωσικῆς ἐργατικῆς τάξης, ὅταν ἡ ἐξουσία περάσει στά χέρια της. Στό πρῶτο μέρος διατυπώνω τό συμπέρασμα ὅτι στή διάρκεια τοῦ πολέμου ὁ καπιταλισμός ἀναπτύχθηκε ἀκόμη περισσότερο ἀπ'ὅ,τι προπολεμικά. Ἔχει πάρει πιά στά χέρια του ὁλόκληρους τομεῖς τῆς παραγωγῆς. Ἀπό τό 1891 ἀκόμη, δηλ. πρίν ἀπό 27 χρόνια, ὅταν οἱ γερμανοί ψήφισαν τό πρόγραμμά τους τῆς Ἐρφούρτης, ὁ Ἔνγκελς ἔλεγε πώς δέν μποροῦμε νά ἐξηγοῦμε ὅπως πρῶτα τόν καπιταλισμό σάν ἔλλειψη σχεδιασμοῦ[147]. Αὐτό πιά πάλιωσε: ἐφόσον ὑπάρχουν τράστ, ἔλλειψη σχεδιασμοῦ δέν ὑπάρχει πιά. Ἰδιαίτερα στόν 20ό αἰώνα ἡ ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ τράβηξε μπροστά μέ γιγάντια βήματα, καί ὁ πόλεμος ἔκανε ὅ,τι δέν εἶχε γίνει μέσα σέ 25 χρόνια. Ἡ κρατικοποίηση τῆς βιομηχανίας τράβηξε μπροστά ὄχι μόνο στή Γερμανία, ἀλλά καί στήν Ἀγγλία. Ἀπό τό μονοπώλιο γενικά πέρασαν στό κρατικό μονοπώλιο. Ἡ ἀντικειμενική κατάσταση ἔδειξε ὅτι ὁ πόλεμος ἐπιτάχυνε τήν ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ, καί ἡ ἀνάπτυξη αὐτή προχώρησε ἀπό τόν καπιταλισμό στόν ἰμπεριαλισμό, ἀπό τό μονοπώλιο στήν κρατικοποίηση. Ὅλα αὐτά ἔφεραν πιό κοντά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί δημιούργησαν τίς ἀντικειμενικές συνθῆκες γι'αὐτή. Ἔτσι ἡ πορεία τοῦ πολέμου ἔφερε πιό κοντά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση.

Ἡ Ἀγγλία πρίν ἀπό τόν πόλεμο ἦταν ἡ χώρα μέ τίς πιό μεγάλες ἐλευθερίες, αὐτό τό τονίζουν πάντα οἱ πολιτικοί τοῦ τύπου τῶν πολιτικῶν τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων. Ἐκεῖ ὑπῆρχαν ἐλευθερίες γιατί δέν ὑπῆρχε ἐπαναστατικό κίνημα. Ὁ πόλεμος τά ἄλλαξε ὅλα μεμιᾶς. Ἡ χώρα, πού ἐπί δεκαετίες δέν θυμοῦνται περίπτωση πού νά ἔγινε ἀπόπειρα κατά τῆς ἐλευθερίας τοῦ σοσιαλιστικοῦ Τύπου, πέρασε μονομιᾶς στήν ἐφαρμογή καθαρά τσαρικῆς λογοκρισίας καί ὅλες οἱ φυλακές γέμισαν σοσιαλιστές. Οἱ καπιταλιστές ἐκεῖ αἰῶνες ὁλόκληρους εἶχαν

μάθει νά κυβερνοῦν τό λαό χωρίς βία, καί ἄν κατέφυγαν στή βία, θά πεῖ ὅτι ἔνιωσαν πώς τό ἐπαναστατικό κίνημα ἀναπτύσσεται, πώς δέν μποροῦν νά κάνουν διαφορετικά. Ὅταν λέγαμε ὅτι ὁ Λῆμπκνεχτ ἐκπροσωπεῖ τή μάζα, ἔστω κι᾽ἄν εἶναι μόνος κι᾽ἔχει ἀπέναντί του ἑκατό γερμανούς Πλεχάνοφ, μᾶς ἀπαντοῦσαν πώς αὐτό εἶναι οὐτοπία, αὐταπάτη. Ὡστόσο, ὅποιος παραβρέθηκε ἔστω καί μιά φορά στίς συνελεύσεις τῶν ἐργατῶν στό ἐξωτερικό, αὐτός θά εἶδε πώς ἡ συμπάθεια τῶν μαζῶν πρός τόν Λῆμπκνεχτ εἶναι ἀναμφισβήτητο γεγονός. Οἱ πιό ἄσπονδοι ἀντίπαλοί του ἦταν ὑποχρεωμένοι νά φέρνονται μέ πονηριά μπροστά στή μάζα· κι᾽ἄν δέν προσποιοῦνταν ὅτι ἦταν ὀπαδοί του, πάντως κανένας δέν τολμοῦσε νά ταχθεῖ ἐναντίον του. Τώρα ὅμως τό πράγμα προχώρησε ἀκόμη παραπέρα. Τώρα ἔχουμε μαζικές ἀπεργίες καί συναδέλφωση στό μέτωπο. Θά ἦταν πολύ μεγάλο λάθος νά ἐπιχειρήσει κανείς νά κάνει προγνώσεις σχετικά μ᾽αὐτό, ὅτι ὅμως ἡ συμπάθεια πρός τή Διεθνή μεγαλώνει κι᾽ὅτι ἀρχίζει ἐπαναστατικός ἀναβρασμός στό γερμανικό στρατό, αὐτό εἶναι πάντως γεγονός πού δείχνει πώς ἡ ἐπανάσταση ἐκεῖ ὡριμάζει.

Καί τώρα, ποιά εἶναι τά καθήκοντα τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου; Ἡ κύρια ἔλλειψη καί τό κύριο λάθος ὅλων τῶν συλλογισμῶν τῶν σοσιαλιστῶν εἶναι ὅτι τό ζήτημα τοποθετεῖται πολύ γενικά: πέρασμα στό σοσιαλισμό. Ἐνῶ πρέπει νά μιλᾶμε γιά συγκεκριμένα βήματα καί μέτρα. Ὁρισμένα ἀπό αὐτά ὡρίμασαν, ἄλλα ὄχι ἀκόμη. Ζοῦμε σήμερα μιά μεταβατική στιγμή. Εἶναι ὁλοφάνερο πώς προωθήσαμε μορφές πού δέν μοιάζουν μέ τίς μορφές τῶν ἀστικῶν κρατῶν: τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν ἀποτελοῦν μιά τέτια μορφή κράτους πού δέν ὑπάρχει οὔτε ὑπῆρξε σέ κανένα ἄλλο κράτος. Εἶναι μιά μορφή πού ἀποτελεῖ τά πρῶτα βήματα πρός τό σοσιαλισμό καί εἶναι ἀναπόφευκτη στήν ἀρχή τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας. Αὐτό εἶναι ἀποφασιστικό γεγονός. Ἡ ρωσική ἐπανάσταση δημιούργησε τά Σοβιέτ. Σέ καμιά ἀστική χώρα τοῦ κόσμου δέν ὑπάρχουν καί δέν μποροῦν νά ὑπάρξουν τέτιοι κρατικοί θεσμοί, καί καμιά σοσιαλιστική ἐπανάσταση δέν μπορεῖ νά χρησιμοποιήσει ἄλλη ἐξουσία ἐκτός ἀπό αὐτήν. Τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν πρέπει νά πάρουν τήν ἐξουσία ὄχι γιά τή δημιουργία μιᾶς συνηθισμένης ἀστικῆς δημοκρατίας, ἤ γιά τό ἄμεσο πέρασμα στό σοσιαλισμό. Αὐτό δέν μπορεῖ νά γίνει. Μά τότε γιά ποιό σκοπό; Πρέπει νά πάρουν τήν ἐξουσία γιά νά κάνουν τά πρῶτα συγκεκριμένα

βήματα πρός τό πέρασμα αὐτό, βήματα πού μποροῦν καί πρέπει νά γίνουν. Ὁ φόβος εἶναι ὁ κύριος ἐχθρός ἀπό αὐτή τήν ἄποψη. Πρέπει νά λέμε στίς μάζες πώς τά βήματα αὐτά πρέπει νά τά κάνουμε τώρα, διαφορετικά ἡ ἐξουσία τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν δέν θά ἔχει νόημα καί δέν θά δόσει τίποτε στό λαό.

Θά προσπαθήσω νά δόσω ἀπάντηση στό ἐρώτημα: ποιά συγκεκριμένα βήματα μποροῦμε νά προτείνουμε στό λαό, χωρίς νά ἔλθουμε σέ ἀντίθεση μέ τίς μαρξιστικές μας πεποιθήσεις.

Γιά ποιό λόγο θέλουμε νά περάσει ἡ ἐξουσία στά χέρια τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν;

Πρῶτο μέτρο πού πρέπει νά ἐφαρμόσουν εἶναι ἡ ἐθνικοποίηση τῆς γῆς. Γι'αὐτή μιλοῦν ὅλοι οἱ λαοί. Λένε πώς αὐτό τό μέτρο εἶναι τό πιό οὐτοπικό, ὡστόσο ὅμως ὅλοι καταλήγουν σ'αὐτό, ἐπειδή ἀκριβῶς ἡ γαιοκτησία στή Ρωσία εἶναι τόσο μπερδεμένη, πού ἄλλη διέξοδος ἐκτός ἀπό τό ξέφραγμα ὅλης τῆς γῆς καί τῆς μετατροπῆς της σέ κρατική ἰδιοκτησία δέν ὑπάρχει. Πρέπει νά καταργήσουμε τήν ἀτομική ἰδιοκτησία στή γῆ. Αὐτό εἶναι τό καθῆκον πού ὀρθώνεται μπροστά μας, γιατί ἡ πλειοψηφία τοῦ λαοῦ εἶναι ὑπέρ αὐτοῦ τοῦ μέτρου. Γι'αὐτό μᾶς χρειάζονται τά Σοβιέτ. Αὐτό τό μέτρο εἶναι ἀδύνατο νά ἐφαρμοστεῖ μέ τήν παλιά κρατική ὑπαλληλία.

Δεύτερο μέτρο. Δέν μποροῦμε νά εἴμαστε ὑπέρ τῆς «εἰσαγωγῆς» τοῦ σοσιαλισμοῦ, αὐτό θά ἦταν πολύ μεγάλη ἀνοησία. Τό σοσιαλισμό πρέπει νά τόν προπαγανδίζουμε. Ἡ πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ στή Ρωσία εἶναι ἀγρότες, μικροϊδιοκτῆτες πού δέν μποροῦν οὔτε νά σκέπτονται γιά σοσιαλισμό. Τί ἀντίρηση ὅμως θά μποροῦσαν νά ἔχουν νά ὑπάρχει στό κάθε χωριό μιά τράπεζα πού θά τούς δόσει τή δυνατότητα νά καλυτερεύσουν τό νοικοκυριό τους; Σ'αὐτό δέν μποροῦν νά ἔχουν καμιά ἀντίρηση. Ἐμεῖς πρέπει νά προπαγανδίζουμε στούς ἀγρότες αὐτά τά πρακτικά μέτρα καί νά δυναμώσουμε σ'αὐτούς τή συναίσθηση τῆς ἀναγκαιότητάς τους.

Ἄλλο πράγμα εἶναι τό συνδικάτο τῶν ζαχαροβιομηχάνων, αὐτό εἶναι γεγονός. Ἐδῶ ἡ πρότασή μας πρέπει νά εἶναι ἄμεσα πρακτική: αὐτά τά συνδικάτα πού ἔχουν πιά ὡριμάσει πρέπει νά μετατραποῦν σέ ἰδιοκτησία τοῦ κράτους. Ἄν τά Σοβιέτ θέλουν νά πάρουν τήν ἐξουσία, τό θέλουν μόνο καί μόνο γιά τέτιους σκοπούς. Ἄλλο λόγο δέν ἔχουν νά τήν πάρουν. Τό ζήτημα μπαίνει ἔτσι: εἴτε τά Σοβιέτ θά ἀναπτυχθοῦν παραπέρα, εἴτε θά βροῦν ἄδοξο θάνατο, ὅπως ἔγινε μέ τήν Κομμούνα τοῦ Παρι-

σιοῦ. Ἄν ὑπάρχει ἀνάγκη μιᾶς ἀστικῆς δημοκρατίας, αὐτό μποροῦν νά τό κάνουν καί οἱ καντέτοι.

Τελειώνοντας, θά ἀναφερθῶ σ'ἕνα λόγο πού μοῦ προξένησε τήν πιό μεγάλη ἐντύπωση. Ἕνας ἀνθρακωρύχος ἔβγαλε ἕνα θαυμάσιο λόγο, ὅπου, χωρίς νά χρησιμοποιήσει οὔτε μιά λέξη ἀπό τά βιβλία, ἐξιστόρησε πῶς ἔκαναν τήν ἐπανάσταση. Τό ζήτημα πού τούς ἀπασχολοῦσε δέν ἦταν, ἄν θά ἔχουν ἤ ὄχι πρόεδρο δημοκρατίας, ἀλλά τούς ἐνδιέφερε τοῦτο τό ζήτημα: ὅταν πῆραν τά ἀνθρακωρυχεῖα, ἔπρεπε νά διαφυλάξουν τά ἐργαλεῖα γιά νά μή σταματήσει ἡ παραγωγή. Ὕστερα πρόβαλε τό ζήτημα τοῦ ψωμιοῦ πού τούς ἔλειπε καί συμφώνησαν πῶς θά τό προμηθευτοῦν. Νά, αὐτό εἶναι ἀληθινό πρόγραμμα ἐπανάστασης, πού δέν τό ἔβγαλαν ἀπό τά βιβλία. Νά, αὐτή εἶναι ἀληθινή κατάκτηση τῆς τοπικῆς ἐξουσίας.

Ἡ ἀστική τάξη πουθενά δέν ἔχει ὀργανωθεῖ ὅπως στήν Πετρούπολη, οἱ καπιταλιστές κρατοῦν ἐδῶ στά χέρια τους τήν ἐξουσία, ἐνῶ στήν ὕπαιθρο οἱ ἀγρότες, χωρίς νά βάζουν μπροστά τους κανενός εἴδους σοσιαλιστικά σχέδια, παίρνουν καθαρά πρακτικά μέτρα. Νομίζω πώς αὐτό τό πρόγραμμα τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος εἶναι τό μόνο πού δείχνει σωστά τόν ἀληθινό δρόμο τῆς ἐπανάστασης. Ἔχουμε τή γνώμη πώς στά μέτρα αὐτά πρέπει νά προχωροῦμε μέ τή μεγαλύτερη περίσκεψη καί προσοχή, ὅμως μόνο αὐτά πρέπει νά ἐφαρμόζουμε, μόνο ἀπ'αὐτή τήν πλευρά πρέπει νά κοιτάζουμε μπροστά, διαφορετικά δέν ὑπάρχει διέξοδος. Διαφορετικά τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν θά διαλυθοῦν καί θά βροῦν ἄδοξο θάνατο, ἐνῶ ἄν ἡ ἐξουσία περάσει πραγματικά στά χέρια τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου, αὐτό θά γίνει μόνο γιά νά τραβήξουμε μπροστά. Καί νά τραβήξεις μπροστά θά πεῖ νά κάνεις συγκεκριμένα βήματα καί νά ἐξασφαλίσεις ὄχι μόνο στά λόγια τήν ἔξοδο ἀπό τόν πόλεμο. Ἡ πλήρης ἐπιτυχία αὐτῶν τῶν βημάτων εἶναι δυνατή μόνο σέ συνθῆκες παγκόσμιας ἐπανάστασης, σέ περίπτωση πού ἡ ἐπανάσταση θά πνίξει τόν πόλεμο καί οἱ ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν θά τήν ὑποστηρίξουν, γι'αὐτό ἡ κατάληψη τῆς ἐξουσίας εἶναι τό μοναδικό συγκεκριμένο μέτρο, εἶναι ἡ μοναδική διέξοδος.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1921
στά Ἅπαντα τοῦ Ν. Λένιν (Β. Οὐλιάνωφ),
τόμ. XIV, μέρος II

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο
τῶν πρακτικῶν

2

ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

῾Ο σ. Λένιν ἔκανε εἰσήγηση γιά τήν τρέχουσα στιγμή. ᾿Αφοῦ ὁ εἰσηγητής σκιαγράφησε τή θέση τοῦ Κόμματος πάνω στό ζήτημα τῆς δυαδικῆς ἐξουσίας, τονίζοντας ὅτι οἱ μορφές τῆς ταξικῆς πάλης ἀλλάζουν ἀνάλογα μέ τίς ἀντικειμενικές συνθῆκες, ὅτι ἡ νίκη τοῦ ἔνοπλου λαοῦ κατά τοῦ τσαρισμοῦ καί ἡ ἐγκαθίδρυση—αὐτόβουλα—τῆς πιό πλήρους πολιτικῆς ἐλευθερίας ἔκαναν περιττή καί μάλιστα ἐπιζήμια ἄλλου εἴδους πάλη κατά τῶν ταξικῶν ἐχθρῶν τοῦ προλεταριάτου, ἐκτός ἀπό τήν πάλη μέ τή βοήθεια τῆς πολιτικῆς διαπαιδαγώγησης καί τῆς σοσιαλιστικῆς διαφώτισης τῶν μαζῶν (ἐννοεῖται, ἐφόσον οἱ καπιταλιστές οἱ ἴδιοι δέν καταφεύγουν στή βία κατά τῆς πλειοψηφίας), πέρασε στήν ἐξέταση τῆς ἀντικειμενικῆς κατάστασης πού δημιούργησε ὁ πόλεμος σέ μᾶς καί στή Δύση.

῞Ολη ἡ ἀνθρωπότητα τυλίχτηκε μέσα σ᾿ἕνα αἱματηρό κουβάρι καί δέν ὑπάρχει διέξοδος γιά ἕναν-ἕναν χωριστά. Εἶναι ἀδύνατο νά μπεῖ τέλος στόν πόλεμο μέ τή μονόπλευρη ἄρνηση συνέχισης τοῦ πολέμου ἀπό μέρους τῶν στρατιωτῶν καί μιᾶς ὁποιασδήποτε ἀπό τίς ἐμπόλεμες πλευρές. ῾Η διέξοδος βρίσκεται στό πέρασμα τῆς ἐξουσίας ἀπό τά χέρια τῆς ἰμπεριαλιστικῆς τάξης στά χέρια τοῦ προλεταριάτου καί τῶν προσκείμενων πρός αὐτό ὡς πρός τήν ταξική τους κατάσταση μισοπρολεταριακῶν στρωμάτων.

Τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, πού ὅλο καί πιό πολύ ἁπλώνουν τό δίχτυ τους σέ ὅλη τή Ρωσία, ἀποτελοῦν μιά νέα ἰδιόμορφη ὀργάνωση κρατικῆς ἐξουσίας, τουλάχιστον σέ ἐμβρυώδη κατάσταση. Οἱ ὀργανώσεις αὐτές διαφέρουν οὐσιαστικά ἀπ᾿ὅλες πού ὑπῆρχαν μέχρι τώρα καί σέ καμιά περίπτωση δέν εἶναι κατάλληλες γιά τήν ἐγκατάσταση ἀστικῶν θεσμῶν, γιά τήν ἐγκαθίδρυση ἀστικῆς κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας μέ μόνιμο στρατό, ἀστυνομία καί δημοσίους ὑπαλλήλους.

Τώρα ἡ ἐξουσία βρίσκεται ἄμεσα στά χέρια τοῦ ὀργανωμένου καί ἔνοπλου λαοῦ. Τά ὄργανα δύναμης εἶναι στή διάθεση τῆς πλειοψηφίας. ῾Η κυβέρνηση κρατιέται, ἐπειδή ἡ πλειοψηφία αὐτή διάκειται πρός τήν κυβέρνηση μέ ἀνεπίγνωστη εὐπιστία. Γι᾿αὐτό καθῆκον τῆς στιγμῆς εἶναι ἡ διαφωτιστική δουλιά, ἡ ἐξήγηση ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο νά περάσει ἡ ἐξουσία

στά χέρια τῆς ἐπαναστατικῆς τάξης, εἶναι ἡ προσέλκυση τῶν μαζῶν μέ τό μέρος τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας.

Ἄν τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν καί ἐργατῶν γῆς βουλευτῶν γίνουν ἐξουσία, αὐτά θά ἀρχίσουν νά τή χρησιμοποιοῦν ἐντελῶς διαφορετικά ἀπ'ὅ,τι αὐτή χρησιμοποιεῖται ἀπό τίς κυρίαρχες τάξεις. Εἶναι ἀναπόφευκτο τό πέρασμα σέ συγκεκριμένα μέτρα πού *ἔχουν προετοιμαστεῖ* ἀπό τήν ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ καί πού *ἀντιστοιχοῦν* στά συμφέροντα τῆς πλειοψηφίας τοῦ πληθυσμοῦ στή Ρωσία ὅπου ἡ μικροαστική τάξη ἔχει συντριπτική πλειοψηφία.

Ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση πού ἀναπτύσσεται στή Δύση, στή Ρωσία δέν μπῆκε *ἄμεσα* στήν ἡμερήσια διάταξη, ὅμως ἐμεῖς *ἤδη* μπήκαμε στή *μεταβατική* περίοδο πού ὁδηγεῖ σ'αὐτή τήν κατάσταση. Τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν κ.ἄ. βουλευτῶν εἶναι ἐκείνη ἡ ὀργάνωση ἐξουσίας μέ τήν ὁποία θά ἔχει νά κάνει ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Τίποτε τό παρόμοιο δέν ὑπάρχει στή Δύση.

Ἀπό δῶ ἀπορέει τό καθῆκον ἐνίσχυσής τους. Ἀπό δῶ ἀπορέουν τά συγκεκριμένα καθήκοντα τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν κ.ἄ. βουλευτῶν: 1) ἐθνικοποίηση τῆς γῆς (ἀφαίρεση ἀπό τήν ἀτομική ἰδιοκτησία τοῦ κυριότερου μέσου παραγωγῆς)—αὐτό ἀπαιτοῦν οἱ *ἀγρότες,* 2) συγχώνευση τῶν ἰδιωτικῶν τραπεζῶν σέ μιά γενική κρατική, ἐθνικοποίηση τῶν ἑνωμένων σέ συνδικάτα κλάδων τῆς οἰκονομίας, 3) ἐφαρμογή τῆς γενικῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας.

Ἄν τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν, ἀγροτῶν καί ἐργατῶν γῆς βουλευτῶν ἀρνηθοῦν νά ἐκπληρώσουν τά καθήκοντα αὐτά, τότε ἡ πτώση τους εἶναι ἀναπόφευκτη. Θά ἔχουν τήν τύχη πού εἶχαν μιά σειρά θεσμοί πού πρόβαλαν οἱ ἀστικοδημοκρατικές ἐπαναστάσεις τοῦ 19ου αἰώνα: αὐτά ἤ ἁπλῶς θά τά διαλύσουν ἤ θά τά ἐκδιώξουν ἤ μόνα τους θά ξεχαρβαλωθοῦν, χωρίς νά μπορέσουν νά λύσουν τά καθήκοντα πού ἔβαλε μπροστά τους ἡ ἴδια ἡ ἐπανάσταση (τό παράδειγμα τῆς Κομμούνας). Ὑπάρχουν μόνο δυό δρόμοι: ἐμπρός γιά ἀποφασιστικά οἰκονομικά καί πολιτικά μέτρα ἤ πρός τά πίσω — πρός τήν ἀνυπαρξία. Τρίτος δρόμος δέν ὑπάρχει.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 40,
8 τοῦ Μάη (25 τοῦ 'Απρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

3

ΤΕΛΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΣΤΙΓΜΗ 24 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ (7 ΤΟΥ ΜΑΗ)

῾Ο σ. Κάμενεφ παίζει ἀριστοτεχνικά τό βιολί τοῦ τυχοδιωκτισμοῦ. Εἶναι ἀπαραίτητο νά σταθοῦμε σ᾽αὐτό. ῾Ο σ. Κάμενεφ πιστεύει καί ἰσχυρίζεται ὅτι ἐμεῖς ταλαντευτήκαμε, παίρνοντας θέση ἐνάντια στό σύνθημα «κάτω ἡ Προσωρινή κυβέρνηση». Εἶμαι σύμφωνος μαζί του: ταλαντεύσεις ἀπό τή γραμμή τῆς ἐπαναστατικῆς πολιτικῆς ὑπῆρξαν, φυσικά, καί τίς ταλαντεύσεις αὐτές πρέπει νά τίς ἀποφύγουμε. Νομίζω πώς οἱ διαφωνίες μας μέ τόν σ. Κάμενεφ δέν εἶναι πολύ μεγάλες, γιατί, ἐνῶ παίρνει ἄλλη θέση, συμφωνεῖ μαζί μας. Ποῦ βρισκόταν ὁ τυχοδιωκτισμός μας; Στήν ἀπόπειρα νά καταφύγουμε σέ μέτρα βίας. Δέν ξέραμε, ἄν σ᾽αὐτή τήν ταραχώδη στιγμή ἡ μάζα ἔκλινε πολύ πρός τό μέρος μας, γιατί, ἄν ἔκλινε πολύ, τό ζήτημα θά ἦταν διαφορετικό. ᾽Εμεῖς ρίξαμε τό σύνθημα τῶν εἰρηνικῶν διαδηλώσεων, μερικοί ὅμως σύντροφοι ἀπό τήν ᾽Επιτροπή Πετρούπολης ἔριξαν ἄλλο σύνθημα, πού ἐμεῖς τό καταδικάσαμε, ἀλλά δέν κατορθώσαμε νά τό ἀποσύρουμε καί ἡ μάζα ἀκολούθησε τό σύνθημα τῆς ΕΠ. ᾽Εμεῖς λέμε πώς τό σύνθημα «κάτω ἡ Προσωρινή κυβέρνηση» εἶναι τυχοδιωκτικό, πώς στήν τωρινή στιγμή δέν μποροῦμε νά ἀνατρέψουμε τήν κυβέρνηση, γι᾽αὐτό ρίξαμε τό σύνθημα τῶν εἰρηνικῶν διαδηλώσεων. ᾽Εμεῖς θέλαμε νά κάνουμε μόνο μιά εἰρηνική ἀναγνώριση τῶν δυνάμεων τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλά χωρίς νά δόσουμε μάχη[148], ἐνῶ ἡ ΕΠ τράβηξε λιγάκι ἀριστερότερα, πράγμα πού στήν προκειμένη περίπτωση εἶναι, φυσικά, πολύ μεγάλο ἔγκλημα. ῾Ο όργανωτικός μηχανισμός μας ἀποδείχτηκε πώς δέν εἶναι γερός: δέν ἐφαρμόζουν ὅλοι τίς ἀποφάσεις μας. Μαζί μέ τό σωστό σύνθημα: «ζήτω τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν!» ρίχτηκε καί τό λαθεμένο σύνθημα: «κάτω ἡ Προσωρινή κυβέρνηση». Τό νά τραβήξουμε τήν ὥρα τῆς δράσης «λιγάκι ἀριστερότερα» ἦταν

ἄτοπο. Ἐμεῖς τό θεωροῦμε αὐτό πολύ μεγάλο ἔγκλημα, ἀποδιοργάνωση. Δέν θά μέναμε οὔτε ἕνα λεπτό στήν ΚΕ, ἄν συνειδητά ἐπιτρέπαμε αὐτή τήν ἐνέργεια. Αὐτό ἔγινε ἀπό ἀτέλεια τοῦ ὀργανωτικοῦ μας μηχανισμοῦ. Μάλιστα, εἴχαμε ἐλλείψεις στήν ὀργάνωση. Μπῆκε ζήτημα βελτίωσης τῆς ὀργάνωσης.

Οἱ μενσεβίκοι καί Σία πιπιλίζουν τή λέξη «τυχοδιωκτισμός», ἀλλά αὐτοί εἶναι πού δέν εἶχαν, πραγματικά, οὔτε ὀργάνωση, οὔτε γραμμή. Ἐμεῖς ἔχουμε ὀργάνωση, ἔχουμε καί γραμμή.

Ἐκείνη τή στιγμή ἡ ἀστική τάξη εἶχε ἐπιστρατεύσει ὅλες της τίς δυνάμεις, τό κέντρο κρυβόταν, κι'ἐμεῖς ὀργανώναμε εἰρηνική διαδήλωση. Μόνο ἐμεῖς εἴχαμε πολιτική γραμμή. Ἔγιναν λάθη; Μάλιστα, ἔγιναν. Δέν κάνει λάθη μόνο ὅποιος μένει ἀδρανής. Καί τό νά ὀργανωθεῖς καλά εἶναι δύσκολη δουλιά.

Τώρα σχετικά μέ τόν ἔλεγχο.

Μέ τόν σ. Κάμενεφ συμφωνοῦμε σέ ὅλα ἐκτός ἀπό τό ζήτημα τοῦ ἐλέγχου. Αὐτός βλέπει τόν ἔλεγχο σάν μιά πολιτική πράξη. Ὑποκειμενικά ὅμως μέ τή λέξη αὐτή καταλαβαίνει κάτι καλύτερο ἀπό τόν Τσχεΐτζε καί τούς ἄλλους. Ἐμεῖς δέν εἴμαστε ὑπέρ τοῦ ἐλέγχου. Μᾶς λένε: ἀπομονωθήκατε, ξεστομίσατε τρομερές λέξεις γιά κομμουνισμό καί τρομάξατε τόσο πολύ τόν ἀστό, πού τόν ἔπιασαν σπασμοί... Ἔστω!.. Δέν εἶναι ὅμως αὐτό πού μᾶς ἀπομόνωσε. Μᾶς ἀπομόνωσε τό ζήτημα τοῦ δανείου, νά τί μᾶς ὁδήγησε στήν ἀπομόνωση. Νά σέ ποιό ζήτημα βρεθήκαμε μειοψηφία. Μάλιστα, εἴμαστε μειοψηφία. Καί τί μ'αὐτό! Σ'αὐτή τήν περίοδο τῆς σωβινιστικῆς μέθης τό νά εἶσαι σοσιαλιστής, σημαίνει ὅτι εἶσαι μειοψηφία, καί τό νά εἶσαι πλειοψηφία, σημαίνει ὅτι εἶσαι σωβινιστής. Σήμερα ὁ ἀγρότης μαζί μέ τόν Μιλιουκόφ χτυπᾶνε τό σοσιαλισμό μέ τό δάνειο. Ὁ ἀγρότης ἀκολουθεῖ τόν Μιλιουκόφ καί τόν Γκουτσκόφ. Αὐτό εἶναι γεγονός. Ἡ ἀστικοδημοκρατική δικτατορία τῆς ἀγροτιᾶς εἶναι παλιός τύπος.

Γιά νά σπρώξουμε τήν ἀγροτιά στήν ἐπανάσταση, πρέπει νά ξεχωρίσουμε τό προλεταριάτο, νά χωρίσουμε τό προλεταριακό κόμμα, γιατί ἡ ἀγροτιά κρατάει σωβινιστική στάση. Τό νά προσελκύσουμε σήμερα τό μουζίκο σημαίνει νά παραδοθοῦμε στό ἔλεος τοῦ Μιλιουκόφ.

Τήν Προσωρινή κυβέρνηση πρέπει νά τήν ἀνατρέψουμε, ὄχι ὅμως τώρα καί ὄχι μέ τό συνηθισμένο τρόπο. Εἴμαστε σύμφωνοι μέ τόν σ. Κάμενεφ. Πρέπει ὅμως νά κάνουμε διαφώτιση. Νά,

σ'αὐτή τή λέξη κόλλησε ὁ σ. Κάμενεφ. Παρόλα αὐτά εἶναι τό μοναδικό πού μποροῦμε νά κάνουμε.

Ὁ σ. Ρίκοφ λέει πώς ὁ σοσιαλισμός πρέπει νά ἔλθει ἀπό ἄλλες χῶρες μέ πιό ἀναπτυγμένη βιομηχανία. Αὐτό ὅμως δέν εἶναι σωστό. Δέν μποροῦμε νά ποῦμε ποιός θ'ἀρχίσει καί ποιός θά τελειώσει. Αὐτό δέν εἶναι μαρξισμός, ἀλλά παρωδία μαρξισμοῦ.

Ὁ Μάρξ εἶπε πώς ἡ Γαλλία θά ἀρχίσει καί ὁ γερμανός θά ἀποτελειώσει. Μά νά πού τό ρωσικό προλεταριάτο πέτυχε περισσότερα ἀπό κάθε ἄλλον.

Ἄν βέβαια λέγαμε: «χωρίς τσάρο, καί δικτατορία τοῦ προλεταριάτου», τότε μάλιστα, αὐτό θά ἦταν πήδημα πάνω ἀπό τούς μικροαστούς. Ἐμεῖς ὅμως λέμε: βοήθα τήν ἐπανάσταση μέσω τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν. Δέν ἐπιτρέπεται νά κατρακυλήσουμε στό ρεφορμισμό. Ἐμεῖς κάνουμε ἀγώνα ὄχι γιά νά βγοῦμε νικημένοι, ἀλλά γιά νά βγοῦμε νικητές, καί στή χειρότερη περίπτωση ὑπολογίζουμε σέ μιά μερική ἐπιτυχία. Ἄν ὑποστοῦμε ἧττα, θά κερδίσουμε ὡστόσο μιά μερική ἐπιτυχία. Αὐτή θά εἶναι οἱ μεταρυθμίσεις. Οἱ μεταρυθμίσεις εἶναι βοηθητικό μέσο γιά τήν ταξική πάλη.

Σέ συνέχεια ὁ σ. Ρίκοφ λέει πώς ἀνάμεσα στόν καπιταλισμό καί τό σοσιαλισμό δέν ὑπάρχει μεταβατική περίοδος. Αὐτό δέν εἶναι σωστό. Εἶναι ρήξη μέ τό μαρξισμό.

Ἡ γραμμή πού χαράξαμε εἶναι σωστή, καί στό μέλλον θά πάρουμε ὅλα τά μέτρα γιά νά πετύχουμε μιά τέτια ὀργάνωση, ὥστε νά μήν ὑπάρχουν μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης πού νά μήν ἀκοῦνε τήν ΚΕ. Ἀναπτυσσόμαστε ὅπως ταιριάζει σέ ἕνα ἀληθινό κόμμα.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1921 στά Ἅπαντα τοῦ Ν. Λένιν (Β. Οὐλιάνοφ), τόμ XIV, μέρος II

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν

4

ΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΓΚΛΗΣΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗΣ 25 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ (8 ΤΟΥ ΜΑΗ)[149]

1

ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ

Δέν μπορῶ νά συμφωνήσω μέ τόν σ. Νογκίν. Νομίζω πώς ἔχουμε ἐδῶ ἕνα πολιτικό γεγονός ἐξαιρετικῆς σπουδαιότητας, πού μᾶς ὑποχρεώνει νά ἀρχίσουμε μιά δραστήρια καμπάνια ἐνάντια στούς ρώσους καί ἀγγλογάλλους σωβινιστές, οἱ ὁποῖοι δέν δέχτηκαν τήν πρόταση τοῦ Μπόργκμπεργκ νά πάρουν μέρος στή συνδιάσκεψη. Δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε τήν οὐσία καί τό ὑπόστρωμα ὅλης αὐτῆς τῆς ἱστορίας. Θά σᾶς διαβάσω κατά λέξη τήν πρόταση τοῦ Μπόργκμπεργκ πού δημοσιεύτηκε στή «Ραμπότσαγια Γκαζέτα» καί θά σημειώσω ὅτι πίσω ἀπ᾽ὅλη αὐτή τήν κωμωδία τοῦ δῆθεν σοσιαλιστικοῦ συνεδρίου, κρύβεται μιά πολύ συγκεκριμένη πολιτική ἐνέργεια τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Οἱ γερμανοί καπιταλιστές μέ τή μεσολάβηση τῶν γερμανῶν σοσιαλσωβινιστῶν προτείνουν στούς σοσιαλσωβινιστές ὅλων τῶν χωρῶν νά συνέλθουν σέ συνδιάσκεψη. Νά γιατί πρέπει νά ἀναπτύξουμε μεγάλη καμπάνια.

Γιατί τό κάνουν αὐτό μέσω τῶν σοσιαλιστῶν; Ἐπειδή θέλουν νά ἐξαπατήσουν τήν ἐργατική μάζα. Οἱ κύριοι διπλωμάτες εἶναι λεπτοί ἄνθρωποι: δέν μποροῦμε νά τό ποῦμε ἀπευθείας αὐτό τό πράγμα, πρέπει νά στείλουμε ἕναν δανό Πλεχάνοφ. Εἴδαμε στό ἐξωτερικό ἑκατοντάδες φορές τούς γερμανούς σοσιαλσωβινιστές, πρέπει νά τούς ξεσκεπάζουμε.

(Διαβάζει ἀπόσπασμα ἀπό τή «Ραμπότσαγια Γκαζέτα», ἀρ. φύλ. 39 τῆς 8 τοῦ Μάη (25 τοῦ Ἀπρίλη) 1917.)

«Ὁ διευθυντής τοῦ Κεντρικοῦ Ὀργάνου τῆς δανικῆς σοσιαλδημοκρατίας «Socialdemocraten» Μπόργκμπεργκ διαβίβασε πρόσκληση ἐξονόματος τῆς κοινῆς ἐπιτροπῆς τῶν τριῶν σκανδιναβικῶν ἐργατικῶν κομμάτων (Δανία, Νορβηγία, Σουηδία) στήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τοῦ Σοβιέτ τῶν

ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν πρός ὅλα τά σοσιαλιστικά κόμματα τῆς Ρωσίας νά πάρουν μέρος σέ μιά διεθνή σοσιαλιστική συνδιάσκεψη. Ὁ σ. Μπόργκμπεργκ, πού χάρη στήν ἄμεση γειτνίαση τῆς Δανίας μέ τή Γερμανία, εἶχε τή δυνατότητα νά ἐπικοινωνεῖ μέ τούς γερμανούς σοσιαλδημοκράτες, κυρίως μέ τά μέλη τῆς ὁμάδας τῆς «πλειοψηφίας», ἐνημέρωσε τή συνέλευση σχετικά μέ τούς ὅρους μέ τούς ὁποίους ἡ ἐπίσημη γερμανική σοσιαλδημοκρατία θεωρεῖ δυνατή τή σύναψη εἰρήνης, ὅρους πού θά φέρουν μαζί τους οἱ ἀντιπρόσωποί της στή συνδιάσκεψη.

Οἱ ὅροι αὐτοί εἶναι οἱ παρακάτω:

Πρῶτα-πρῶτα δηλώνουν ὅτι συμφωνοῦν μέ τίς θέσεις πού ψήφισαν οἱ σκανδιναβοί καί ὁλλανδοί σοσιαλιστές στή συνδιάσκεψη τοῦ 1915, δηλ. ἀναγνώριση τοῦ δικαιώματος αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν, ὑποχρεωτικό διεθνές διαιτητικό δικαστήριο καί διεκδίκηση βαθμιαίου ἀφοπλισμοῦ. Σέ συνέχεια προσθέτουν ἀπομέρους τους πώς ἡ γερμανική σοσιαλδημοκρατία θά ἐπιμένει ὥστε:

1) νά ἐπιστραφοῦν ὅλα τά ἐδάφη πού κατακτήθηκαν ἀπό τή Γερμανία καί τούς συμμάχους της·

2) νά δοθεῖ πλήρης ἐλευθερία στή ρωσική Πολωνία — νά αὐτοανακηρυχθεῖ ἀνεξάρτητη ἤ νά ἐνωθεῖ μέ τή Ρωσία·

3) νά ἀποκατασταθεῖ τό Βέλγιο σάν πέρα γιά πέρα ἀνεξάρτητο κράτος·

4) νά ἀποκατασταθοῦν μέ τόν ἴδιο ἀκριβῶς τρόπο σάν ἀνεξάρτητα κράτη ἡ Σερβία, τό Μαυροβούνιο καί ἡ Ρουμανία·

5) ἡ Βουλγαρία νά πάρει τίς βουλγαρικές περιοχές τῆς Μακεδονίας, καί ἡ Σερβία ἐλεύθερη διέξοδο στήν Ἀδριατική θάλασσα.

Ὅσο γιά τήν Ἀλσατία καί τή Λωραίνη, ἐδῶ θά μποροῦσε νά ἐπιτευχθεῖ μιά εἰρηνική συμφωνία σχετικά μέ τή διαρύθμιση τῶν συνόρων τῆς Λωραίνης· σχετικά μέ τούς πολωνούς τοῦ Πόζναν οἱ γερμανοί θά ἐπιδιώξουν νά τούς παραχωρηθεῖ πολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία».

Ἐδῶ δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει οὔτε ἴχνος ἀμφιβολίας ὅτι αὐτή εἶναι πρόταση τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης, πού δέν κάνει αὐτά τά διαβήματα ἀπευθείας καί πού ἔχει ἀνάγκη ἀπό τίς ἐκδουλεύσεις τῶν δανῶν Πλεχάνοφ, ἐπειδή γιά τέτιες ἐκδουλεύσεις δέν εἶναι κατάλληλοι οἱ γερμανοί πράκτορες. Γι᾽αὐτό ἀκριβῶς ὑπάρχουν στόν κόσμο οἱ σοσιαλσωβινιστές, γιά νά ἀναλαβαίνουν τέτιες ἐκδουλεύσεις. Τό καθῆκον μας εἶναι αὐτό τό βαθύτερο κίνητρο, πού αὐτοί τό κρύβουν, νά τό ξεσκεπάσουμε μπροστά σ᾽ὅλο τόν κόσμο ἐξονόματος τῶν 70000 ἐργατῶν, μελῶν τοῦ προλεταριακοῦ Κόμματος πού συνῆλθε σέ συνδιάσκεψη. Εἶναι ἀπαραίτητο νά δημοσιεύσουμε μιά λεπτομερειακή ἀπόφαση, νά τή μεταφράσουμε σέ ξένες γλῶσσες καί νά δόσουμε τήν ἁρμόζουσα ἀπάντηση, γιά νά μήν τολμοῦν οἱ κύριοι αὐτοί νά χώνουν τή μούρη τους στό σοσιαλιστικό κόμμα. (*Διαβάζει τό σχέδιο ἀπόφασης.*)

Σήμερα οἱ πρωινές σοσιαλιστικές ἐφημερίδες σιωποῦν.

Ξέρουν πολύ καλά ποιό εἶναι τό μυστικό. Ξέρουν πώς ἡ σιωπή εἶναι χρυσός. Μόνο ἡ «Ραμπότσαγια Γκαζέτα» δημοσιεύει ἕνα ἄρθρο χωρίς νά δόσει καμιά ἐκτίμηση: ἀπό τή μιά μεριά, δέν μποροῦμε νά μήν ὁμολογήσουμε, κι᾽ἀπό τήν ἄλλη, πρέπει νά παραδεχτοῦμε...

῾Η ρωσική κυβέρνηση μπορεῖ περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλον νά μήν ἀμφιβάλλει πώς πραγματικά πρόκειται γιά πράκτορα τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης.

῞Οταν μᾶς ξεφωνίζουν διαρκῶς γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς ᾽Αλσατίας καί τῆς Λωραίνης, τότε πρέπει νά ὑπενθυμίσουμε σ᾽αὐτούς τούς κυρίους πώς ἐδῶ πρόκειται ἁπλῶς γιά τήν τσέπη, γιατί ἐκεῖ ὑπάρχουν τεράστια πλούτη, καί οἱ γερμανοί καπιταλιστές τσακώνονται μέ τούς γάλλους γιά τό ποιός θά ἁρπάξει περισσότερα. Αὐτούς τούς συμφέρει ὅταν οἱ Πλεχάνοφ λένε πώς ἡ ἀπελευθέρωση τῆς ᾽Αλσατίας καί τῆς Λωραίνης εἶναι ἱερή ὑπόθεση. Γι᾽αὐτό, ὅταν οἱ γερμανοί σοσιαλσωβινιστές μιλοῦν γιά εἰρηνική διαρύθμιση τῶν συνόρων τῆς ᾽Αλσατίας καί τῆς Λωραίνης, διάβαζε: εἰρηνικό μοίρασμα τῆς κλεμμένης λείας ἀνάμεσα στούς γάλλους καί τούς γερμανούς ἰμπεριαλιστές.

Πρέπει νά προσθέσω ἀκόμη: ξέχασα νά ἀναφέρω τό γεγονός, ὅτι οἱ γερμανοί ἐκπρόσωποι τοῦ «κέντρου»—Κάουτσκι, Χάαζε, Λέντεμπουρ—συμφώνησαν νά πάρουν μέρος σ᾽αὐτή τή συνδιάσκεψη. Αὐτό εἶναι ἕνα γεγονός ἐξαιρετικά ἐπαίσχυντο γι᾽αὐτούς. Οἱ ἄγγλοι καί γάλλοι σοσιαλιστές δέν πᾶνε σ᾽αὐτή τή συνδιάσκεψη. Αὐτό δείχνει ὅτι οἱ ἀγγλογάλλοι σωβινιστές, πού εἶναι δῆθεν σοσιαλιστές, στήν πραγματικότητα εἶναι πράκτορες τῆς ἀστικῆς τάξης, γιατί συντελοῦν στή συνέχιση τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, παρά τίς τεράστιες προσπάθειες πού καταβάλλει μέ τή μεσολάβηση τοῦ Μπόργκμπεργκ ἡ γερμανική σοσιαλιστική πλειοψηφία, γιατί ἀναμφίβολα ἡ γερμανική κυβέρνηση μέσω τοῦ Μπόργκμπεργκ λέει: ἡ κατάσταση εἶναι τέτια, πού εἶμαι ὑποχρεωμένη νά σᾶς παραχωρήσω τή λεία σας (τίς γερμανικές ἀποικίες στήν ᾽Αφρική). Αὐτό ἐπιβεβαιώνεται ἀπό τό ὅτι ἡΓερμανία βρίσκεται στήν πιό ἀπελπιστική θέση, ἡ συνέχιση τοῦ πολέμου σήμερα εἶναι χαμένη ὑπόθεση, ἡ χώρα βρίσκεται στίς παραμονές τῆς καταστροφῆς. Νά γιατί λένε πώς εἶναι ἕτοιμοι νά παραχωρήσουν ὅλη σχεδόν τή λεία, ἐπειδή ὡστόσο ἐπιδιώκουν νά ἀποσπάσουν καί κάτι. Οἱ διπλωμάτες ἀποκαθιστοῦν θαυμάσια σχέσεις μεταξύ τους, ἐνῶ οἱ ἀστικές ἐφημερίδες, ὅταν γράφουν γιά τίς ἐξωτερικές ὑποθέσεις, κοροϊδεύουν μέ λόγια τό λαό.

Εἶναι ἀναμφισβήτητο πώς ὅταν οἱ ἄγγλοι καί γάλλοι σοσιαλσωβινιστές εἶπαν πώς δέν πᾶνε στή συνδιάσκεψη, αὐτοί τά ἤξεραν ἤδη ὅλα: εἶχαν πάει στό 'Υπουργεῖο τους τῶν 'Εξωτερικῶν καί ἐκεῖ τούς εἶπαν: νά τό μυστικό αὐτῆς τῆς ὑπόθεσης, ἐμεῖς δέν θέλουμε νά πᾶτε ἐκεῖ. Ἔτσι καί μόνο ἔτσι ἔγιναν τά πράγματα.

Θά δοῦμε πώς, ὅταν οἱ ρῶσοι στρατιῶτες πάρουν αὐτή τήν ἀπόφαση—καί νομίζω πώς αὐτό θά πρέπει νά τό κάνουμε ἐξονόματος τῶν 70000 μελῶν τοῦ Κόμματός μας—τότε πραγματικά θά ἀρχίσουν νά καταλαβαίνουν ὅλη αὐτή τήν ἱστορία πού τούς ἔκρυβαν. Θά καταλάβουν τότε πώς ἡ Γερμανία δέν μπορεῖ πιά νά συνεχίσει τόν κατακτητικό πόλεμο, καί πώς ὅλο τό ζήτημα εἶναι νά πνίξουν, νά ἀπογυμνώσουν τή Γερμανία. Δέν μπορεῖ νά ἀρνηθεῖ κανείς πώς ὁ Μπόργκμπεργκ εἶναι πράκτορας τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης.

Νά γιατί, σύντροφοι, νομίζω πώς πρέπει νά ξεσκεπάσουμε αὐτή τήν κωμωδία τοῦ σοσιαλιστικοῦ συνεδρίου. Ὅλα αὐτά τά συνέδρια δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά κωμωδίες πού καλύπτουν τίς συναλλαγές τῶν διπλωματῶν, πού γίνονται πίσω ἀπό τίς πλάτες τῶν λαϊκῶν μαζῶν. Πρέπει μιά γιά πάντα νά βροντοφωνάξουμε τήν ἀλήθεια ἔτσι, πού νά τήν ἀκούσουν οἱ στρατιῶτες στό μέτωπο καί οἱ ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν. Καί ἡ καμπάνια μας ἀπ' ἀφορμή τέτιες προτάσεις θά ἀποτελέσει ἀκριβῶς, ἀπό τή μιά μεριά, ἐξήγηση τῆς προλεταριακῆς μας γραμμῆς καί ἀπό τήν ἄλλη τέτια μαζική ἐκδήλωση, πού παρόμοιά της δέν ὑπῆρξε ὥς τά τώρα. Νά γιατί θά σᾶς παρακαλοῦσα, ἄν εἶναι δυνατό, νά ψηφίσουμε αὐτή τή διακήρυξη, νά τή στείλουμε στήν 'Εκτελεστική 'Επιτροπή, νά τή μεταφράσουμε σέ ξένες γλῶσσες καί νά τή δημοσιεύσουμε αὔριο στήν «Πράβντα»[150].

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1921
στά Ἅπαντα τοῦ Ν. Λένιν (Β. Οὐλιάνοφ),
τόμ. XIV, μέρος II

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο
τῶν πρακτικῶν

2

ΜΙΑ ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ

'Εγώ δέν συμφωνῶ μέ τόν προηγούμενο ὁμιλητή.

'Η πρόταση τοῦ Μπόργκμπεργκ εἶναι ἕνα πολιτικό γεγονός ἐξαιρετικῆς σπουδαιότητας, τό ὁποῖο μᾶς ὑποχρεώνει νά ξεσκε-

πάσουμε τούς σοσιαλσωβινιστές, νά ἀναπτύξουμε πολιτική καμπάνια. Οἱ ἄγγλοι καί γάλλοι «σοσιαλιστές» ἀπόριψαν τήν πρόταση τοῦ Μπόργκμπεργκ. Οἱ Πλεχάνοφ τῆς 'Αγγλίας καί τῆς Γαλλίας δέν πηγαίνουν στή συνδιάσκεψη αὐτή. Οἱ προτάσεις τοῦ Μπόργκμπεργκ εἶναι κωμωδία. Οἱ γερμανοί σοσιαλσωβινιστές προτείνουν μέσω τοῦ Μπόργκμπεργκ τούς δικούς τους ὅρους εἰρήνης. Τό κάνουν αὐτό μέσω ἑνός σοσιαλιστῆ γιά νά καλύψουν ἔτσι τίς σοσιαλσωβινιστικές τους μηχανοραφίες· πρέπει νά τό ξεσκεπάσουμε αὐτό γιά νά μή θελήσουν ποτέ πιά νά ἀπευθυνθοῦν σέ σοσιαλιστικά κόμματα.

Δέν ὑπάρχει οὔτε ἴχνος ἀμφιβολίας ὅτι αὐτό εἶναι πρόταση τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης πού δρᾶ μέσω τῶν σοσιαλσωβινιστῶν της. 'Η κυβέρνηση αὐτή ὀργανώνει τό συνέδριο αὐτό... 'Η ἴδια δέν μπορεῖ νά τό κάνει αὐτό ἀνοιχτά καί ἐνεργεῖ μέσω τῶν δικῶν της Πλεχάνοφ. Μέ τό διπλωματικό αὐτό βῆμα ἡ γερμανική κυβέρνηση δέν παίρνει πάνω της καμιά εὐθύνη, ἐνῶ ταυτόχρονα κηρύσσει, μέσω αὐτῶν, τούς κρυφούς της σκοπούς. Θά σᾶς διαβάσω μιά πληροφορία ξένης ἐφημερίδας γιά τόν Μπόργκμπεργκ: «'Ο αὐτοκράτορας τῆς Γερμανίας ἐπιθυμεῖ νά συγκαλέσει εἰρηνική συνδιάσκεψη πρός τό συμφέρον του, μέσω ἑνός δανοῦ σοσιαλσωβινιστῆ». Εἶναι φανερό ὅτι ἡ προτίμηση τοῦ Μπόργκμπεργκ εἶναι ἁπλή τσαρλατανιά καί ἀπάτη. 'Ακόμη ἔχουμε τήν πληροφορία ἀπό τή «Ραμπότσαγια Γκαζέτα». (Διαβάζει τήν πληροφορία ἀπό τή «Ραμπότσαγια Γκαζέτα» τῆς 25 τοῦ 'Απρίλη 1917.) Ἔτσι, δέν χωράει ἀμφιβολία ὅτι αὐτό εἶναι πρόταση τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης. Νά πῶς γίνονται τέτιες δουλιές. Καθῆκον μας εἶναι νά ξεσκεπάσουμε τά πραγματικά κίνητρα τῆς ὑπόθεσης αὐτῆς σ' ὅλο τόν κόσμο, δηλαδή νά πάρουμε λεπτομερή ἀπόφαση, νά τή μεταφράσουμε σέ μερικές γλῶσσες καί νά τή δημοσιεύσουμε σέ ὅλες τίς ἐφημερίδες. 'Εγώ προτείνω τό σχέδιο ἀπόφασης.

Εἶναι ἐνδιαφέρον ὅτι οἱ ἀστικές ἐφημερίδες σιωποῦν διπλωματικά. Αὐτές ξέρουν τόν κανόνα: μιά λέξη εἶναι ἀσήμι, ἡ σιωπή εἶναι χρυσάφι. Οἱ ἀστικές ἐφημερίδες ξέρουν ποῦ βρίσκεται ἡ οὐσία. 'Εφημερίδες σάν τή «Ραμπότσαγια Γκαζέτα» νιώθουν ὅτι δέν μποροῦν νά κάνουν τίποτε. Μόνο ἡ «Γεντίνστβο» δημοσιεύει ὅτι ὁ Μπόργκμπεργκ εἶναι πράκτορας τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης. Ὅμως, τονίζοντας τήν ἴδια στιγμή ὅτι καί οἱ ἄγγλοι, καί οἱ γάλλοι σοσιαλσωβινιστές, καί οἱ ρῶσοι Πλεχάνοφ δέν θά πᾶνε μέ κανένα τρόπο στή συνδιάσκεψη αὐτή,

ξεσκεπάζει ἔτσι τήν ἀγγλική, γαλλική καί ρωσική κυβέρνηση, οἱ ὁποῖες, ξέροντας τήν πραγματικά δύσκολη κατάσταση τῆς Γερμανίας, σκέπτονται νά κορέσουν τίς ὀρέξεις τους σέ βάρος τῆς Γερμανίας. Πρέπει νά ξεσκεπάσουμε τήν κωμωδία αὐτή μέ τίς μεταμφιέσεις της: ὁ Μπέτμαν-Χόλβεγκ πηγαίνει στόν Γουλιέλμο, ὁ Γουλιέλμος καλεῖ τόν Σάιντεμαν, ὁ Σάιντεμαν πηγαίνει στή Δανία καί σάν ἀποτέλεσμα ὁ Μπόργκμπεργκ πηγαίνει στή Ρωσία μέ τούς ὅρους εἰρήνης. (Διαβάζει τήν ἀπόφαση.)

Ὁ Τρίρ εἶναι δανός μαρξιστής. Ἡ Δανία εἶναι χώρα μικροαστική. Ἡ ἀστική της τάξη πλούτισε στόν πόλεμο καί μισεῖ τούς ἐργάτες. Οἱ ἀρχηγοί τῆς πλειοψηφίας τῆς δανικῆς σοσιαλδημοκρατίας εἶναι οἱ πιό ὀπορτουνιστές στήν Εὐρώπη. Τό ἔδειξαν καθαρά ὅτι εἶναι πραγματικοί σοσιαλσωβινιστές. Ὅμως πρέπει[1] νά εἴμαστε δίκαιοι καί νά ποῦμε γιά τόν Μπόργκμπεργκ τό ἴδιο πού λέμε καί γιά τόν Πλεχάνοφ. Ἄν σέ μᾶς ξεφωνίζουν ὄμορφες φράσεις γιά τήν Ἀλσατία καί τή Λωραίνη πρέπει νά θυμόμαστε ὅτι αὐτό πιό πολύ ἀφορᾶ τήν τσέπη. Καί στήν πραγματικότητα πρόκειται γιά ἐξαιρετικά πλούσια μεταλλεύματα. Εἶναι μιά ὑπόθεση, πού συμφέρει πολύ, ἕνα εἰρηνικό μοίρασμα τῆς λείας ἀνάμεσα στούς γερμανούς καί τούς γάλλους καπιταλιστές. Οἱ διεθνιστές δανοί ἀρνήθηκαν νά πάρουν μέρος. Ἐγώ ξέχασα νά τονίσω ὅτι οἱ καουτσκιστές συμφώνησαν νά πάρουν μέρος στή συνδιάσκεψη, πράγμα πού πρέπει νά ξεσκεπάσουμε. Ἡ πρόταση μέσω τοῦ Μπόργκμπεργκ μᾶς λέει ὅτι οἱ γερμανοί καπιταλιστές κάνουν παζαρέματα, γιατί δέν εἶναι σέ θέση νά κρατήσουν αὐτά πού κατάκτησαν. Ἡ κατάσταση τῆς Γερμανίας εἶναι ἀπελπιστική, βρίσκεται στό χεῖλος τῆς καταστροφῆς. Οἱ γερμανοί καπιταλιστές τή στιγμή αὐτή ἐλπίζουν ἀκόμη νά κρατήσουν ἕνα μέρος. Οἱ διπλωμάτες βρίσκονται σέ στενή ἐπαφή ἀναμεταξύ τούς, σ᾽αὐτούς εἶναι ὅλα ξεκάθαρα, γνωστά. Τέτια πράγματα μόνο στό λαό δέν λένε. Οἱ ἀγγλογάλλοι σωβινιστές δέν συμφώνησαν νά πᾶνε στή συνδιάσκεψη, γιατί θαυμάσια ξέραν τήν πραγματική κατάσταση. Τυχαῖα δέν ἔγιναν αὐτοί ὑπουργοί. Τώρα γίνεται λόγος νά πνιγεῖ καί νά ληστευτεῖ ἡ Γερμανία, γιατί αὐτή δέν μπορεῖ πιά νά διεξάγει κατακτητική πολιτική. Ὁ Μπόργκμπεργκ εἶναι πράκτορας τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Ἄν οἱ στρατιῶτες πάρουν τήν ἀπόφαση αὐτή, τότε θά καταλάβουν ὅτι τώρα γίνεται λόγος γιά νά ὁλοκληρωθεῖ τό πνίξιμο τῆς Γερμανίας. Τά συνέδρια εἶναι κωμωδίες, ὅπου πηγαίνουν οἱ σοσιαλσωβινιστές

διπλωμάτες. 'Εδῶ γίνεται συνέδριο καί στή διπλανή αἴθουσα θά μοιράζουν τήν 'Αλσατία καί Λωραίνη. Πρέπει μιά γιά πάντα νά ποῦμε τήν ἀλήθεια γιά τά συνέδρια, γιά νά ἀνοίξουμε τά μάτια τοῦ λαοῦ. Ἄν ψηφίσουμε τή διακήρυξη αὐτή, τή δημοσιεύσουμε, τή μεταφράσουμε σέ ξένες γλῶσσες καί τή μοιράσουμε ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί τούς στρατιῶτες, τότε αὐτοί θά καταλάβουν τήν πραγματική κατάσταση. Ἡ καμπάνια αὐτή θά εἶναι ἡ πιό καλή καμπάνια, θά εἶναι ξεκαθάρισμα τῆς προλεταριακῆς γραμμῆς.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1958 στό βιβλίο «Ἡ Ἕβδομη Πανρωσική συνδιάσκεψη (τοῦ 'Απρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ). Γενική συνδιάσκεψη τῆς ΚΟ Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ). 'Απρίλης 1917 Πρακτικά»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου

3

ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

Ἡ πρόσκληση γιά συμμετοχή στή συνδιάσκεψη ἀπευθύνθηκε πρός ὅλα τά σοσιαλιστικά κόμματα τῆς Ρωσίας, συνεπῶς, καί πρός τό δικό μας, κι'ἐμεῖς δέν μποροῦμε νά κρατήσουμε σιωπή ἀπέναντι σ'ἕνα τέτιο γεγονός διεθνοῦς σημασίας. Οἱ σοσιαλσωβινιστές ὅλων τῶν ἐμπόλεμων χωρῶν παρουσιάζονται σάν ἀνεπίσημοι ἀντιπρόσωποι τῶν κυβερνήσεων καί τῶν κυρίαρχων τάξεών τους,—εἶπε ὁ σ. Λένιν.

Ἡ γερμανική κυβέρνηση κάτω ἀπό τήν πίεση τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀναβρασμοῦ εἶναι ἕτοιμη νά παραιτηθεῖ ἀπό *ἕνα μέρος* τῶν προσαρτήσεων καί ὁ Μπόργκμπεργκ είναι διπλωματικός ἀντιπρόσωπός της. Τίποτε τό κοινό δέν ἔχει αὐτός (ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ κόμματος τοῦ Στάουνινγκ, ἀπό τό ὁποῖο ἀποχώρησε ἡ ὁμάδα τῶν μαρξιστῶν μέ ἐπικεφαλῆς τόν σ. Τρίρ, μετά τήν εἴσοδο τοῦ Στάουνινγκ στήν ἀστική κυβέρνηση) οὔτε μέ τούς γερμανούς, οὔτε μέ τούς σκανδιναβούς ἐργάτες. Ἡ συνδιάσκεψη τῶν σοσιαλπατριωτικῶν πλειοψηφιῶν εἶναι γιά τούς γερμανικούς ἰθύνοντες κύκλους μιά κατάλληλη περίπτωση γιά προσπάθεια συνεννόησης μέ τούς καρχαρίες τῆς ἄλλης πλευρᾶς.

Οἱ σοσιαλπατριῶτες πού πῆραν μέρος στόν ἐπονείδιστο πόλεμο, ὅπως ἐκφράστηκε ὁ σ. Νογκίν, θέλουν νά πάρουν μέρος καί στόν ἐπονείδιστο τερματισμό του. 'Από τήν ἄλλη μεριά,

ἡ ἀπόκρουση πού ἐπιφύλαξαν στήν πρόταση αὐτή οἱ ἰμπεριαλιστές τῆς Τριπλῆς Συνεννόησης, ἀποκαλύπτει ὁλοφάνερα τίς κατακτητικές ἐπιδιώξεις τους. Καί αὐτό πρέπει νά τό ἐκμεταλλευτεῖ ἡ ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατία πρός τό συμφέρον της, ξεσκεπάζοντας τήν ἀπάτη καί ἀπό τίς δυό πλευρές. Τό Κόμμα πού συνενώνει πάνω ἀπό 70000 ἐργάτες, πρέπει νά ἀπευθυνθεῖ πρός τούς διεθνιστές ὅλων τῶν χωρῶν καί νά τούς προφυλάξει ἀπό τήν ἀπάτη.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 41,
9 τοῦ Μάη (26 τοῦ 'Απρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

5

ΑΠΟΦΑΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΟΥ ΜΠΟΡΓΚΜΠΕΡΓΚ

Σχετικά μέ τήν ἄφιξη τοῦ δανοῦ «σοσιαλιστῆ» Μπόργκμπεργκ καί τήν πρότασή του νά πάρουμε μέρος σέ συνέδριο τῶν σοσιαλιστῶν γιά τήν ὑποστήριξη τῆς εἰρήνης, πού προτείνουν οἱ γερμανοί σοσιαλιστές τῆς κατεύθυνσης Σάιντεμαν καί Πλεχάνοφ, μέ ὅρο τήν παραίτηση τῆς Γερμανίας ἀπό τό μεγαλύτερο μέρος τῶν προσαρτήσεών της, ἡ συνδιάσκεψη ἀποφασίζει:

῾Ο Μπόργκμπεργκ μιλάει ἐξονόματος τριῶν σκανδιναβικῶν κομμάτων, δηλ. τοῦ σουηδικοῦ, τοῦ δανικοῦ καί τοῦ νορβηγικοῦ. ῾Η ἐξουσιοδότηση μάλιστα τοῦ ἔχει δοθεῖ ἀπό ἐκεῖνο τό σουηδικό κόμμα, πού ἐπικεφαλῆς του βρίσκεται ὁ Μπράντινγκ, δηλ. ἕνας σοσιαλιστής πού πέρασε μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς «του» τάξης καί πρόδοσε τήν ἐπαναστατική συμμαχία τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν. Αὐτό τό σουηδικό κόμμα δέν μποροῦμε νά τό θεωρήσουμε σοσιαλιστικό. Σοσιαλιστικό κόμμα στή Σουηδία θεωρεῖται μόνο ἐκεῖνο τό κόμμα τῶν νέων, πού ἐπικεφαλῆς του βρίσκονται οἱ Χέγκλουντ, Λιντχάγκεν, Στριόμ, Κάρλσον κ.ἄ.

᾿Επίσης δέν θεωροῦμε σοσιαλιστικό ἐκεῖνο τό δανικό Κόμμα, ἀπό τό ὁποῖο ἔχει ἐξουσιοδότηση ὁ Μπόργκμπεργκ, γιατί ἐπικεφαλῆς του βρίσκεται ὁ Στάουνινγκ, μέλος τῆς ἀστικῆς κυβέρνησης. ῾Η εἴσοδος τοῦ Στάουνινγκ στήν ἀστική κυβέρνηση προκάλεσε τή διαμαρτυρία καί τήν ἀποχώρηση ἀπ᾿αὐτό τό Κόμμα μιᾶς ὁμάδας μ᾿ἐπικεφαλῆς τόν σ. Τρίρ, ἡ ὁποία δήλωσε πώς τό δανικό Σοσιαλιστικό κόμμα μετατράπηκε σέ ἀστικό κόμμα.

῾Ο Μπόργκμπεργκ, σύμφωνα μέ τήν ὁμολογία του, ἐνεργεῖ σέ συμφωνία μέ τόν Σάιντεμαν καί τούς ἄλλους γερμανούς σοσιαλιστές πού ἔχουν περάσει μέ τό μέρος τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης καί τῆς γερμανικῆς ἀστικῆς τάξης.

Γι᾿αὐτό δέν χωράει καμιά ἀμφιβολία ὅτι ὁ Μπόργκμπεργκ,

ἄμεσα ἤ ἔμμεσα, εἶναι στήν οὐσία πράκτορας τῆς γερμανικῆς ἰμπεριαλιστικῆς κυβέρνησης.

Γι᾽αὐτό τό λόγο ἡ συνδιάσκεψη θεωρεῖ καταρχήν ἀπαράδεκτη τή συμμετοχή τοῦ Κόμματός μας σέ μιά συνδιάσκεψη, ὅπου συμμετέχουν ὁ Μπόργκμπεργκ καί ὁ Σάιντεμαν, γιατί καθῆκον μας εἶναι νά συνενώσουμε ὄχι τούς ἄμεσους ἤ ἔμμεσους πράκτορες τῶν διάφορων ἰμπεριαλιστικῶν κυβερνήσεων, ἀλλά τούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν πού ἀγωνίζονται ἐπαναστατικά καί στή διάρκεια ἀκόμη τοῦ πολέμου, ἐνάντια στίς ἰμπεριαλιστικές τους κυβερνήσεις.

Μόνο ἡ ἀνταλλαγή γνωμῶν καί ἡ προσέγγιση μέ τέτια κόμματα καί ὁμάδες εἶναι σέ θέση νά προωθήσουν στήν πράξη τή σύναψη εἰρήνης.

Προειδοποιοῦμε τούς ἐργάτες νά μήν ἔχουν ἐμπιστοσύνη στή συνδιάσκεψη πού ὀργανώνει ὁ Μπόργκμπεργκ, γιατί ἡ συνδιάσκεψη αὐτή τῶν δῆθεν σοσιαλιστῶν θά εἶναι στήν πραγματικότητα μιά κωμωδία γιά τήν κάλυψη τῶν συναλλαγῶν πού θά κάνουν πίσω ἀπό τήν πλάτη της οἱ διπλωμάτες, οἱ ὁποῖοι ἀνταλλάσσουν τή μιά προσάρτηση μέ τήν ἄλλη, «δίνουν» π.χ. τήν Ἀρμενία στούς ρώσους καπιταλιστές, «δίνουν» στήν Ἀγγλία τίς γερμανικές ἀποικίες, πού τίς ἔχει πιά ἁρπάξει, καί σέ ἀντάλλαγμα «παραχωροῦν» στούς γερμανούς καπιταλιστές ἴσως ἕνα μέρος τῶν μεταλλοφόρων περιοχῶν τῆς Λωραίνης, πού περιέχουν πρωτοφανή πλοῦτο ἐξαιρετικοῦ σιδηρομεταλλεύματος κτλ.

Οἱ σοσιαλιστές, ἄν δέν θέλουν νά προδόσουν τήν προλεταριακή ὑπόθεση, δέν μποροῦν νά πάρουν μέρος οὔτε ἄμεσα, οὔτε ἔμμεσα σ᾽αὐτή τή βρωμερή καί ἰδιοτελή ἐμπορική συναλλαγή ἀνάμεσα στούς καπιταλιστές τῶν διάφορων χωρῶν γιά τό μοίρασμα τῆς λείας πού ἅρπαξαν.

Ταυτόχρονα ἡ συνδιάσκεψη διαπιστώνει πώς οἱ γερμανοί καπιταλιστές, ἀκόμη καί μέ τό στόμα τοῦ Μπόργκμπεργκ, δέν παραιτοῦνται ἀπό ὅλες τίς προσαρτήσεις τους, καί πολύ περισσότερο δέν δέχονται τήν ἄμεση ἀποχώρηση τῶν στρατευμάτων ἀπό τίς περιοχές πού κατάκτησαν μέ τή βία. Γιατί οἱ δανικές περιοχές τῆς Γερμανίας, οἱ πολωνικές της περιοχές, τά γαλλικά της ἐδάφη τῆς Ἀλσατίας εἶναι ἐξίσου προσαρτήσεις τῶν γερμανῶν καπιταλιστῶν, ὅπως ἡ Κουρλανδία, ἡ Φιλλανδία, ἡ Πολωνία, ἡ Οὐκρανία κτλ. εἶναι προσαρτήσεις τῶν ρώσων τσάρων καί τῶν ρώσων καπιταλιστῶν.

Ὅσο γιά τήν ἀποκατάσταση τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Πολω-

νίας, αὐτό εἶναι ἀπάτη, τόσο ἀπό τήν πλευρά τῶν γερμανοαυστριακῶν καπιταλιστῶν, ὅσο καί ἀπό τήν πλευρά τῆς ρωσικῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης, πού μιλάει γιά δῆθεν «ἐλεύθερη» στρατιωτική συμμαχία τῆς Πολωνίας μέ τή Ρωσία. Μιά καί γιά νά ἐξακριβωθεῖ πραγματικά ἡ θέληση τοῦ λαοῦ ὅλων τῶν προσαρτημένων ἐδαφῶν, εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀποχωρήσουν τά στρατεύματα καί νά γίνει ἐλεύθερο δημοψήφισμα. Μόνο ἡ ἐφαρμογή αὐτοῦ τοῦ μέτρου σέ ὅλη τήν Πολωνία (δηλ. ὄχι μόνο στήν κατακτημένη ἀπό τούς ρώσους, ἀλλά καί στήν κατακτημένη ἀπό τούς γερμανούς καί τούς αὐστριακούς) καί σέ ὅλη τήν Ἀρμενία κ.ο.κ. θά ἦταν ἕνα βῆμα πρός τή μετατροπή τῶν κυβερνητικῶν ὑποχρεώσεων σέ πράξη.

Ἡ συνδιάσκεψη διαπιστώνει σέ συνέχεια τό γεγονός ὅτι οἱ ἄγγλοι καί γάλλοι σοσιαλιστές, πού ἔχουν περάσει μέ τό μέρος τῶν καπιταλιστικῶν τους κυβερνήσεων, ἀρνήθηκαν νά πᾶνε στή συνδιάσκεψη πού ὀργανώνει ὁ Μπόργκμπεργκ. Τό γεγονός αὐτό δείχνει καθαρά πώς ἡ ἀγγλογαλλική ἰμπεριαλιστική ἀστική τάξη, πού πράκτορές της εἶναι αὐτοί οἱ δῆθεν σοσιαλιστές, *θέλει νά συνεχίσει παραπέρα, θέλει νά παρατείνει αὐτό* τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί δέν ἐπιθυμεῖ οὔτε νά συζητήσει κάν τό ζήτημα τῶν παραχωρήσεων πού εἶναι ὑποχρεωμένη νά ὑπόσχεται μέσω τοῦ Μπόργκμπεργκ ἡ γερμανική ἰμπεριαλιστική ἀστική τάξη, κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῆς αὐξανόμενης ἐξάντλησης, τῆς πείνας, τῆς ἐρείπωσης καί—τό βασικό—τῆς ἐπερχόμενης ἐργατικῆς ἐπανάστασης στή Γερμανία.

Ἡ συνδιάσκεψη ἀποφασίζει νά δόσει σ'ὅλα αὐτά τά γεγονότα ἰδιαίτερα πλατιά δημοσιότητα καί, εἰδικά, νά ἐνημερώσει πάνω σ'αὐτά ὅσο τό δυνατό πιό διεξοδικά τούς ρώσους στρατιῶτες τοῦ μετώπου· ἄς ξέρουν οἱ ρῶσοι στρατιῶτες πώς οἱ ἀγγλογάλλοι καί μαζί μ'αὐτούς καί οἱ ρῶσοι καπιταλιστές *παρατείνουν τόν πόλεμο* καί δέν θέλουν νά ἐπιτρέψουν οὔτε μιά τέτια σύσκεψη γιά τούς ὅρους τῆς εἰρήνης.

Ἄς ξέρουν οἱ ρῶσοι στρατιῶτες ὅτι κάτω ἀπό τό σύνθημα «πόλεμος ὥς τή νίκη» κρύβονται τώρα οἱ ἐπιδιώξεις τῆς Ἀγγλίας νά στερεώσει τήν κυριαρχία της στή Βαγδάτη καί στίς γερμανικές ἀποικίες τῆς Ἀφρικῆς, οἱ ἐπιδιώξεις τῶν ρώσων καπιταλιστῶν νά ληστέψουν καί νά στραγγαλίσουν τήν Ἀρμενία καί τήν Περσία κ.ο.κ., οἱ τάσεις γιά ὁλοκληρωτική συντριβή τῆς Γερμανίας.

Ἄς ὀργανώσουν οἱ ρῶσοι στρατιῶτες στό μέτωπο ψηφοφορία σέ κάθε στρατιωτική μονάδα, σέ κάθε σύνταγμα, σέ κάθε

λόχο, γιά τό ἄν θέλουν τήν παράταση τοῦ πολέμου ἀπό τούς καπιταλιστές, ἤ θέλουν νά περάσει ὅλη ἡ κρατική ἐξουσία ὁλοκληρωτικά καί ἀποκλειστικά στά χέρια τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, γιά νά τερματιστεῖ τό γρηγορότερο ὁ πόλεμος.

Τό κόμμα τοῦ προλεταριάτου τῆς Ρωσίας θά συσκεφθεῖ καί θά κλείσει ἀδελφική συμμαχία μόνο μέ ἐκεῖνα τά ἐργατικά κόμματα τῶν ἄλλων χωρῶν, πού ἀγωνίζονται ἐπαναστατικά καί στή χώρα τούς γιά τό πέρασμα ὅλης τῆς κρατικῆς ἐξουσίας στά χέρια τοῦ προλεταριάτου.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 41, 9 τοῦ Μάη (26 τοῦ 'Απρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν

6

ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΤΩΝ ΟΜΙΛΙΩΝ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ Β. Π. ΝΟΓΚΙΝ «Η ΣΤΑΣΗ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΑ ΣΟΒΙΕΤ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ» 25 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ (8 ΤΟΥ ΜΑΗ)

Προτείνεται στούς ὁμιλητές νά συγκεντρώσουν τήν προσοχή τους στίς ἀπαντήσεις τους σέ ὁρισμένα ζητήματα γιά τήν ἐπεξεργασία τῆς γενικῆς κομματικῆς πλατφόρμας. Τά ζητήματα: 1) πολιτοφυλακή, 2) ἐργάσιμη ἡμέρα, 3) μισθός ἐργασίας, 4) αὔξηση καί ἐλάττωση τῆς παραγωγῆς, 5) ὑπῆρξαν ἄραγε καθαιρέσεις τῆς διοίκησης; ἀπό ποιόν καί πῶς ὀργανώνεται; 6) μονοκρατορία ἤ δυαδική ἐξουσία, 7) στοιχεῖα πού μειώνουν τίς ἐπαναστατικές διαθέσεις, 8) ἀφοπλισμός τῆς ἀστικῆς τάξης, 9) τρόφιμα, 10) ...*

Συμπληρωματικά: 1) μετατρέπονται ἄραγε τά Σοβιέτ σέ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν; 2) ὁ ρόλος τους σέ σχέση μέ τό παγκρατικό Σοβιέτ.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1934 στό βιβλίο «Ἡ Ἕβδομη Πανρωσική (τοῦ Ἀπρίλη) καί ἡ Γενική συνδιάσκεψη τῆς ΚΟ Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ). Ἀπρίλης τοῦ 1917»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν

---

* Κενό στά πρακτικά. *Ἡ Σύντ.*

7

ΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΑΣΗ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΑ ΣΟΒΙΕΤ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ 25 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ (8 ΤΟΥ ΜΑΗ)

1

ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ

Τά ὑλικά πού παρουσίασαν οἱ σύντροφοι γιά τή δράση τῶν Σοβιέτ, ἄν καί ἦταν ὄχι πλήρη, ὅμως ἦταν ἐξαιρετικά ἐνδιαφέροντα. Αὐτά ἴσως ἀποτελοῦν τό πιό σπουδαῖο ὑλικό ἀπό τίς πληροφορίες πού ἔδοσε ἡ συνδιάσκεψη, ὑλικό πού δίνει τή δυνατότητα νά ἐλέγξουμε τά συνθήματά μας μέ τήν πραγματική πορεία τῆς ζωῆς. Ἡ εἰκόνα πού σχηματίστηκε μᾶς προδιαθέτει νά βγάζουμε αἰσιόδοξα συμπεράσματα. Τό κίνημα ἄρχισε στά κέντρα· ἐκεῖ τόν πρῶτο καιρό ἡ δραστηριότητα τοῦ προλεταριάτου στράφηκε στήν πάλη. Τεράστια δραστηριότητα ξοδεύτηκε στήν πάλη κατά τοῦ τσαρισμοῦ. Μέ τήν πάλη αὐτή στήν Πετρούπολη καταλύθηκε ἡ κεντρική κρατική ἐξουσία. Ἔγινε ἕνα γιγάντιο ἔργο. Ἄν ὅμως αὐτή ὁδήγησε στήν κατάληψη τῆς ἐξουσίας ἀπό τήν ἀστική τάξη, ἀπ᾽αὐτό δέν πρέπει νά βγάζουμε ἀπαισιόδοξα συμπεράσματα, δέν πρέπει νά βλέπουμε λάθη ἀπό μέρους τῶν ἐργατῶν, ἐπειδή δέν πῆραν τήν ἐξουσία στά χέρια τους. Νά ὑποθέσουμε ὅτι οἱ μάζες θά ἔπαιρναν τήν ἐξουσία ὕστερα ἀπό μερικές μέρες πάλης, θά ἦταν οὐτοπία. Αὐτό δέν μποροῦσε νά γίνει, ὅταν ὑπῆρχε ἀστική τάξη πού ἦταν θαυμάσια προετοιμασμένη γιά τήν ἀνάληψη τῆς ἐξουσίας.

Ἀπό τά κέντρα ἡ ἐπανάσταση περνάει στίς ἐπαρχίες. Ἔγινε αὐτό πού ἔγινε στή Γαλλία, ἡ ἐπανάσταση γίνεται δημοτική. Τό κίνημα δείχνει ὅτι ἐκεῖ στίς ἐπαρχίες ἡ πλειοψηφία εἶναι ὑπέρ τῶν ἀγροτῶν, ὑπέρ τῶν ἐργατῶν, ἐκεῖ λιγότερο ἀπό παντοῦ ἡ καθοδήγηση πέρασε στά χέρια τῆς ἀστικῆς τάξης, ἐκεῖ οἱ μάζες δέν τά ἔχασαν. Ὅσο περισσότερα στοιχεῖα συγκεντρώνουμε, τόσο πιό πολύ αὐτά μᾶς δείχνουν ὅτι ὅσο πιό μεγάλη εἶναι ἡ προλεταριακή σύνθεση τοῦ πληθυσμοῦ, ὅσο πιό λιγότε-

ρα εἶναι τά ἐνδιάμεσα στοιχεῖα, τόσο πιό καλύτερα πάει ἡ ἐπανάσταση στίς ἐπαρχίες. Οἱ σύντροφοι τοῦ Καζάν πλησιάζουν ἄμεσα στά καθήκοντα σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Βλέπουμε ὅτι ἐκεῖ πού οἱ ὀργανώσεις τοῦ προλεταριάτου ἦταν μηδαμινές, οἱ πρακτικές ἀνάγκες ἔδοσαν στό προλεταριάτο ἐντελῶς σωστό καθορισμό τῶν καθηκόντων. Χωρίς τέτια στοιχεῖα, ὅπως, παραδείγματος χάρη, ἡ στατιστική κ.ἄ., ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση δέν μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ. Γιά νά πραγματοποιηθεῖ ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση εἶναι ἀπαραίτητο ὅπως οἱ μηχανικοί, οἱ ὑπομηχανικοί κ.ἄ. βρίσκονται κάτω ἀπό τόν πρακτικό ἔλεγχο τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου. Ἡ ἐπανάσταση στίς ἐπαρχίες προχωροῦσε εὔκολα. Ὁ κίνδυνος ἀναρχίας εἶναι πάντα ἐνδεχόμενος στήν ἐπανάσταση. Ἐμᾶς ἡ ἀναρχία δέν...*

Ἡ ἀστική ἐπανάσταση δέν ἔχει καμιά δουλιά μέ τήν παραγωγή, ὅμως ἐδῶ οἱ ἐργάτες φροντίζουν γιά τήν παραγωγή. Οἱ ἐργάτες ἐνδιαφέρονται νά μήν ἐλαττωθεῖ ἡ παραγωγή. Ἡ ἐπανάσταση στίς ἐπαρχίες προχώρησε μέ γιγάντια βήματα. Οἱ εἰσηγήσεις ἀπό τίς τοπικές ὀργανώσεις ἔδειξαν ὅτι ὅσο πιό ὀξυμένες εἶναι οἱ ταξικές ἀντιθέσεις, τόσο πιό σωστά ἡ ἐπανάσταση πάει μπροστά, τόσο πιό σωστά πραγματοποιεῖται ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου σέ μερικούς χώρους πραγματοποιεῖται, τά κέντρα ἀποδείχνονται τά λιγότερο κατάλληλα γιά τήν προώθηση τῆς ἐπανάστασης.

Δέν δικαιολογεῖται καμιά ἀπολύτως ἀπαισιοδοξία. Εἶναι γεγονός ὅτι στά κέντρα ἀρχίζει ἡ συνεργασία μέ τήν ἀστική τάξη. Ἡ ἀστική τάξη προσπαθεῖ μέ τήν ὀργάνωσή της νά μετατρέψει τό προλεταριάτο σέ ὑπηρέτη της, ἔτσι πού οἱ ἐργάτες νά παίρνουν προσωρινά μέρος σ᾿αὐτό πού ἡ ἀστική τάξη χτίζει. Εἶναι ἀστεῖο νά σκεπτόμαστε ὅτι ὁ ρωσικός λαός ἀντλεῖ καθοδηγητικές ἀρχές ἀπό τίς μπροσοῦρες. Ὄχι, ἀπό τήν ἄμεση πρακτική ἀπορέει ἡ πείρα τῆς ζωῆς τῶν μαζῶν...* Ὁ λαός μπορεῖ νά τήν ἐπεξεργαστεῖ αὐτή πρακτικά στό μαζικό κίνημα. Μαζική πείρα ἄρχισε νά ἀποκτᾶ ὁ ἴδιος ὁ λαός...* Στό κυβερνεῖο τῆς Πένζα ἡ ἐξουσία ἄρχισε νά διαμορφώνεται σέ δικτατορία τῆς ἀγροτιᾶς. Ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Πένζα ἔδειξε ἀποφάσεις τῶν ἀγροτῶν, οἱ ὁποῖοι πῆραν στά χέρια τους τά ἐργαλεῖα παραγωγῆς, τή γῆ. Ἐπιβεβαιώνονται τά λόγια τοῦ

---

* Κενό στά πρακτικά. *Ἡ Σύντ.*

Μάρξ...* Τό πρόγραμμα τῆς ἐπανάστασης πραγματοποιεῖται στίς ἐπαρχίες— γιά νά ὑπάρχει ψωμί...* ὅπως οἱ ἴδιοι ἀποκαθιστοῦν σχέσεις. Ἀπό τήν ἐπανάσταση αὐτή βγαίνουν ἄνθρωποι τῆς πράξης. Καί μόνο κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τῆς πράξης τῶν ἐπαρχιῶν ἡ ἐπανάσταση μπορεῖ νά πάει μπροστά. Καί σέ ὅλη τή Ρωσία, ὅπου οἱ ἀγρότες ἀποτελοῦν τήν τεράστια πλειοψηφία, ἡ πορεία τῆς ἐπανάστασης μᾶς κάνει νά ἐλπίζουμε σέ σημαντικό βαθμό.

Μετά ἀπό τό γεγονός ὅτι στό κέντρο δέν ἔφτασαν οἱ δυνάμεις νά πάρουμε τήν παραγωγή στά χέρια μας, στήν ἐπαρχία αὐτό πραγματοποιεῖται, ὅπου εἶναι εὔκολο νά πραγματοποιηθεῖ. Στίς ἐπαρχίες ἔχουμε δημοτική ἐπανάσταση καί αὐτή σπρώχνει τό κέντρο· τό τελευταῖο ἀποκτᾶ τήν πείρα τους.

Ὁ σύντροφος ἀνθρακωρύχος εἶπε ὅτι πρῶτο καθῆκον τους, ὅταν...* πῆγαν γιά ψωμί... Νά σκεφτοῦμε ὅτι ἡ πείρα αὐτή μπορεῖ νά χαθεῖ, εἶναι λάθος. Χωρίς τήν πείρα αὐτή τά κέντρα δέν ἔχουν ἀπό ποῦ νά πάρουν ὤθηση γιά νέα ἐπανάσταση. Ἡ νέα ἐπανάσταση ἀναπτύσσεται. Ἡ πορεία τῶν γεγονότων, ἡ καταστροφή τῆς ζωῆς, ἡ πείνα, νά τί κινεῖ τήν ἐπανάσταση. Ἀπό δῶ ἀπορέει ἡ πάλη κατά τῶν στοιχείων πού ὑποστηρίζουν τήν ἀστική τάξη. Ἡ κατάσταση ὁδηγεῖ σέ τέτια χρεοκοπία, πού ἡ ἀστική τάξη δέν θά τά βγάλει πέρα. Ἐμεῖς ἑτοιμάζουμε νέα στρατιά ἀπό πολλά ἑκατομμύρια, ἡ ὁποία μπορεῖ νά ἐκδηλωθεῖ στά Σοβιέτ, στή Συντακτική Συνέλευση, δέν ξέρουμε πῶς ἀκόμη. Στό κέντρο δέν ἔχουμε ἀρκετή δύναμη. Στήν ἐπαρχία ἔχουμε τεράστια ὑπεροχή. Μαζί μας εἶναι ἡ πορεία τῆς ἀνάπτυξης τῆς ἐπανάστασης στίς ἐπαρχίες, ἡ ὁποία καταφθάνει, ἡ ὁποία προχωρεῖ.

Οἱ ἄνθρωποι δέν καταπιάστηκαν μέ κανένα κομμουνιστικό πλάνο. Ἡ ἐπαναστατική τάξη σέ ὅλη τή Ρωσία συγκεντρώνει τίς δυνάμεις της καί καθῆκον μας εἶναι τήν πείρα αὐτή νά τή συγκεντρώσουμε καί, ὅταν συγκεντρωθοῦν δυνάμεις, νά κάνουμε βῆμα πρός τά μπρός. Δέν πρέπει νά τρομάξουμε ὅτι αὐτοί (οἱ ναρόντνικοι καί οἱ μενσεβίκοι) ἀποτελοῦν τή συντριπτική πλειοψηφία.

Μέ βάση τήν πείρα μποροῦμε νά ὑποδείξουμε τώρα στήν ἀπόφαση...* Πρέπει νά πάρουμε τήν παραγωγή στά χέρια μας στίς ἐπαρχίες, διαφορετικά ἡ χρεοκοπία εἶναι ἀναπόφευκτη. Οἱ ἀγρότες δέν θά δόσουν ψωμί. Γιά νά πάρουμε ψωμί, χρειάζονται

* Κενό στά πρακτικά. *Ἡ Σύντ.*

ἐπαναστατικά μέτρα, τά ὁποῖα μπορεῖ νά πραγματοποιήσει ἡ ἐπαναστατική τάξη, πού πρέπει νά στηρίζεται σέ μάζες πολλῶν ἑκατομμυρίων.

Ἐγώ ρωτοῦσα τούς συντρόφους τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων, πῶς ἔχουν τά πράγματα μέ τήν παραγωγή στίς ἐπαρχίες.

Στό κυβερνεῖο τοῦ Νίζνι-Νόβγκοροντ ἐφάρμοσαν 8ωρη ἐργάσιμη μέρα, ἡ παραγωγή αὐξήθηκε. Σ'αὐτό βρίσκεται ἡ ἐγγύηση. Διαφορετικά δέν μποροῦμε νά βγοῦμε ἀπό τήν καταστροφή. Γι'αὐτό θά χρειαστεῖ γιγάντια δουλιά. Ἐμεῖς ξεχωρίζουμε ἀπό τή μικροαστική γραμμή. Μέ μᾶς εἶναι ἡ ζωή. Δέν μποροῦμε νά λύσουμε τήν κρίση μέ τρόπους μικροαστικῆς δημοκρατίας, γιατί αὐτοί σταματοῦν μπροστά στά μικροαστικά μέτρα (Σινγκαριόφ, Μιλιουκόφ). Ἡ γενική πορεία τῆς ἐπανάστασης δείχνει ὅτι ἡ ὑπόθεση προχωρεῖ.

Ἡ διαφορά μας ἀπό τή μικροαστική τάξη συνίσταται ὄχι στό ὅτι αὐτή λέει «προσοχή» κι'ἐμεῖς λέμε «γρήγορα», ἀλλά στό ὅτι ἐμεῖς λέμε «ἀκόμη πιό πολύ προσοχή». Ἀδυσώπητη πάλη κατά τοῦ παιχνιδιοῦ μέ τό κράτος...* Καλύτερα ἀργότερα, παρά νωρίτερα—καί τό κέντρο θά νικήσει. (Χειροκροτήματα.)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1934 στό βιβλίο «Ἡ Ἕβδομη Πανρωσική (τοῦ Ἀπρίλη) καί ἡ Γενική συνδιάσκεψη τῆς ΚΟ Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ). Ἀπρίλης 1917»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν

2

ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

Ὁ σ. Λένιν ὑπόδειξε ὅτι ἡ γαλλική ἐπανάσταση πέρασε ἀπό μιά φάση δημοτικῆς ἐπανάστασης, ὅτι ἡ ἐπανάσταση αὐτή εἶχε ἑδραιωθεῖ στά ὄργανα τοπικῆς αὐτοδιοίκησης, πού εἶχαν γίνει τό στήριγμά της. Στή ρωσική ἐπανάσταση παρατηρεῖται κάποια γραφειοκρατία στά κέντρα καί μιά πιό ὁλοκληρωμένη χρησιμοποίηση τῆς ἐξουσίας πού βρίσκεται στά χέρια τῶν Σοβιέτ, στήν ἐπαρχία. Τά Σοβιέτ τῶν πρωτευουσῶν βρίσκονται πολιτικά σέ

* Κενό στά πρακτικά. *Ἡ Σύντ.*

μεγαλύτερη ἐξάρτηση ἀπό τήν ἀστική κεντρική ἐξουσία παρά τά ἐπαρχιακά. Στά κέντρα δέν μποροῦν τόσο εὔκολα νά ἀναλάβουν τή διεύθυνση τῆς παραγωγῆς, στήν ἐπαρχία αὐτό ἐνμέρει ἤδη πραγματοποιήθηκε. Ἀπό δῶ βγαίνει τό συμπέρασμα: δυνάμωμα τῶν τοπικῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν. Ἡ κίνηση πρός τά μπρός ἀπό αὐτή τήν ἄποψη εἶναι δυνατή, πρίν ἀπόλα ἀπό τήν ἐπαρχία.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 42, 10 τοῦ Μάη (27 τοῦ Ἀπρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

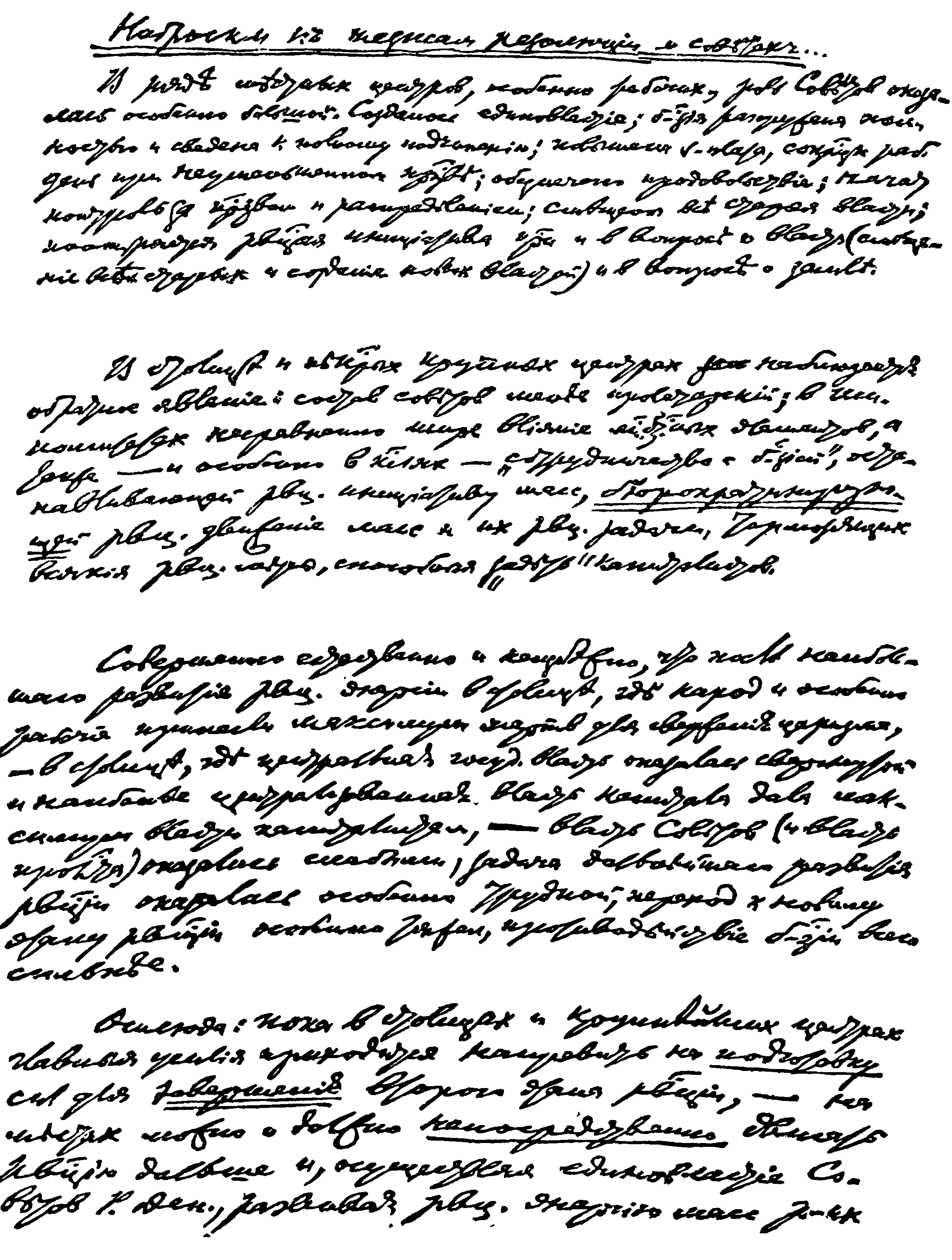
8

ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΣΟΒΙΕΤ

Σέ μιά σειρά τοπικά κέντρα, ἰδιαίτερα ἐργατικά, ὁ ρόλος τῶν Σοβιέτ ἀποδείχτηκε ἐξαιρετικά μεγάλος. Δημιουργήθηκε μονοκρατορία· ἡ ἀστική τάξη ἀφοπλίστηκε ὁλοκληρωτικά καί βρέθηκε σέ πλήρη ὑποταγή· αὐξήθηκε τό μεροκάματο καί περιορίστηκε ἡ ἐργάσιμη μέρα χωρίς νά μειωθεῖ ἡ παραγωγή· ἐξασφαλίστηκαν τρόφιμα· ἄρχισε ὁ ἔλεγχος τῆς παραγωγῆς καί κατανομῆς· ὅλες οἱ παλιές ἀρχές ἀντικαταστάθηκαν· ἐνθαρύνεται ἡ ἐπαναστατική πρωτοβουλία τῶν ἀγροτῶν καί στό ζήτημα τῆς ἐξουσίας (ἀντικατάσταση ὅλων τῶν παλιῶν ἀρχῶν καί δημιουργία νέων) καί στό ζήτημα τῆς γῆς.

Στήν πρωτεύουσα καί σέ μερικά μεγάλα κέντρα παρατηρεῖται τό ἀντίθετο φαινόμενο: ἡ σύνθεση τῶν Σοβιέτ εἶναι λιγότερο προλεταριακή· στίς 'Εκτελεστικές 'Επιτροπές εἶναι ἀσύγκριτα πιό πλατιά ἡ ἐπιροή τῶν μικροαστικῶν στοιχείων, καθώς καί —ἰδιαίτερα στίς ἐπιτροπές—ἡ «συνεργασία μέ τήν ἀστική τάξη», πού συγκρατεῖ τήν ἐπαναστατική πρωτοβουλία τῶν μαζῶν, *γραφειοκρατικοποιεῖ* τό ἐπαναστατικό κίνημα τῶν μαζῶν καί τά ἐπαναστατικά τους καθήκοντα. Αὐτό φρενάρει κάθε ἐπαναστατικό μέτρο πού μπορεῖ νά «θίξει» τούς καπιταλιστές.

Ὕστερα ἀπό τό γεγονός ὅτι ἡ ἐπαναστατική δραστηριότητα ἀναπτύχθηκε πιό πολύ στήν πρωτεύουσα, ὅπου ὁ λαός καί ἰδιαίτερα οἱ ἐργάτες πρόσφεραν τίς πιό μεγάλες θυσίες γιά τήν ἀνατροπή τοῦ τσαρισμοῦ—στήν πρωτεύουσα, ὅπου ἡ κεντρική κρατική ἐξουσία ἀνατράπηκε καί ἡ πιό συγκεντροποιημένη δύναμη τοῦ κεφαλαίου ἔδοσε τή μεγαλύτερη δυνατή ἐξουσία στούς καπιταλιστές,—εἶναι πολύ φυσικό καί ἀναπόφευκτο ἡ ἐξουσία τῶν Σοβιέτ (καί ἡ ἐξουσία τοῦ προλεταριάτου) νά

Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ χειρογράφου τοῦ Β. Ι. Λένιν
«Προσχέδιο θέσεων τῆς ἀπόφασης γιά τά Σοβιέτ». —
25-26 τοῦ Ἀπρίλη (8-9 τοῦ Μάη) 1917

Σμίκρυνση

εἶναι ἀδύνατες, τό καθῆκον τῆς παραπέρα ἀνάπτυξης τῆς ἐπανάστασης νά εἶναι ἐξαιρετικά βαρύ, τό πέρασμα στό νέο στάδιο τῆς ἐπανάστασης ἐξαιρετικά δύσκολο, ἡ ἀντίδραση τῆς ἀστικῆς τάξης πιό δυνατή ἀπό ὁποιοδήποτε ἄλλο μέρος.

Γι'αὐτό: ἐνῶ στίς πρωτεύουσες καί τά μεγάλα κέντρα οἱ κύριες προσπάθειες χρειάζεται νά κατευθυνθοῦν στήν *προετοιμασία* τῶν δυνάμεων γιά τήν *ἀ π ο π ε ρ ά τ ω σ η* τοῦ δεύτερου σταδίου τῆς ἐπανάστασης, στήν ἐπαρχία μποροῦμε καί πρέπει νά προωθοῦμε *ἄμεσα* τήν ἐπανάσταση, πραγματοποιώντας τή μονοκρατορία τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, ἀναπτύσσοντας τήν ἐπαναστατική ἐνέργεια τῶν ἐργατικῶν καί ἀγροτικῶν μαζῶν, περνώντας στόν ἔλεγχο τῆς παραγωγῆς καί τῆς κατανομῆς τῶν προϊόντων κτλ.

Διαγράφηκε ἡ παρακάτω πορεία ἀνάπτυξης τῆς ἐπανάστασης: (1) κατάλυση τῆς παλιᾶς ἐξουσίας στό κέντρο· (2) κατάληψη τῆς ἐξουσίας ἀπό τήν ἀστική τάξη, ἐπειδή τό προλεταριάτο δέν ἦταν προετοιμασμένο γιά τά τ ε ρ ά σ τ ι α παγκρατικά καθήκοντα· (3) ἐπέκταση τῆς ἐπανάστασης στήν ἐπαρχία· (4) στήν ἐπαρχία πολύ συχνά, ἰδιαίτερα στά προλεταριακά κέντρα, ἔχουμε κομμοῦνες καί ἀνάπτυξη τῆς ἐπαναστατικῆς ἐνέργειας τῶν μαζῶν· (5) τή γῆ—τήν παίρνουν etc.· (6) ἐργοστάσια· ἔλεγχος σ'αὐτά· (7) μονοκρατορία· (8) ἡ τοπική, δημοτική ἐπανάσταση τραβάει μπροστά· (9) γραφειοκρατικοποίηση, ὑποταγή στήν ἀστική τάξη στό κέντρο.

Συμπεράσματα: (α) **1:** προετοιμασία στό κέντρο (προετοιμασία τῶν δυνάμεων γιά τή νέα ἐπανάσταση)· (β) **2:** νά **προωθήσουμε** τήν ἐπανάσταση (ἐξουσία; γῆ; ἐργοστάσια;) στίς ἐπαρχίες· (γ) **3:** κομμοῦνες στίς ἐπαρχίες, δηλ. (αα) πλήρης αὐτονομία τῶν ἐπαρχιῶν· αὐτόβουλα· (ββ) χωρίς ἀστυνομία, χωρίς ὑπαλληλοκρατία, παντοκρατορία τῶν ἔνοπλων ἐργατικῶν καί ἀγροτικῶν μαζῶν· (δ) **4:** πάλη ἐνάντια στή γραφειοκρατικοποιητική καί ἀστικά κατευναστική ἐπιροή τῶν μικροαστικῶν στοιχείων· (ε) **5:** συγκέντρωση πείρας ἀπό τίς ἐπαρχίες γιά τό **σπρώξιμο** τοῦ κέντρου: ἡ «**ἐπαρχία**» γίνεται τό *πρότυπο.*

(ς) **6:** ἐξήγηση στίς μάζες τῶν ἐργατῶν, ἀγροτῶν καί στρατιωτῶν ὅτι ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐπανάστασης στίς ἐπαρχίες ὀφείλεται στή μονοκρατορία καί τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου.

(η) **7:** φυσικά, στό κέντρο εἶναι **δυσκολότερα,** ἀπαιτεῖται περισσότερος χρόνος.

+(ι) **8:** ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης κατά *κομμοῦνες* πού

σχηματίζονται ἀπό τά προάστεια καί τίς συνοικίες τῶν μεγάλων πόλεων...

(κ) **9**: μετατροπή (στίς πρωτεύουσες κτλ.) σέ «ὑπηρέτες τῆς ἀστικῆς τάξης».

Γράφτηκε στίς 25-26 τοῦ 'Απρίλη (8-9 τοῦ Μάη) 1917

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. IV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

9

ΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ 29 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ (10 ΤΟΥ ΜΑΗ)

1

ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ

Σύντροφοι, τό ἀρχικό σχέδιο ἀπόφασης γιά τόν πόλεμο τό διάβασα στή συνδιάσκεψη τῆς πόλης. Ἐξαιτίας τῆς κρίσης πού συγκέντρωσε στήν Πετρούπολη τήν προσοχή καί τίς δυνάμεις ὅλων τῶν συντρόφων, δέν κατορθώσαμε νά διορθώσουμε τό σχέδιο αὐτό. Ὅμως χθές καί σήμερα ἡ Ἐπιτροπή δούλεψε ἀποτελεσματικά, ἔγιναν τροποποιήσεις πάνω σ᾽αὐτό, συντομεύτηκε κατά πολύ καί, κατά τή γνώμη μας, βελτιώθηκε.

Θέλω νά πῶ μερικά λόγια γιά τή διάρθρωση αὐτῆς τῆς ἀπόφασης. Ἡ ἀπόφαση διαιρεῖται σέ τρία μέρη: τό πρῶτο μέρος εἶναι ἀφιερωμένο στήν ταξική ἀνάλυση τοῦ πολέμου μέ μιά προσθήκη, πού ἐκθέτει τή θεμελιακή μας στάση, δηλ. γιατί τό Κόμμα κάνει τήν προειδοποίηση νά μή δίνεται καμιά πίστη στίς κυβερνητικές ὑποσχέσεις καί κανενός εἴδους ὑποστήριξη στήν Προσωρινή κυβέρνηση. Τό δεύτερο μέρος τῆς ἀπόφασης εἶναι ἀφιερωμένο στόν ἐπαναστατικό ἀμυνιτισμό, σάν ἕνα ἐξαιρετικά πλατύ μαζικό ρεῦμα, πού συσπείρωσε σήμερα ἐνάντιά μας τήν τεράστια πλειοψηφία τοῦ λαοῦ. Τό καθῆκον συνίσταται στό πῶς νά ὁρίσουμε τήν ταξική σημασία αὐτοῦ τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀμυνιτισμοῦ, νά καθορίσουμε ποῦ βρίσκεται ἡ οὐσία του, ποιός εἶναι ὁ πραγματικός συσχετισμός τῶν δυνάμεων καί πῶς νά παλέψουμε ἐνάντια σ᾽αὐτό τό ρεῦμα. Τό τρίτο μέρος τῆς ἀπόφασης ἀφορᾶ τό ζήτημα τοῦ τερματισμοῦ τοῦ πολέμου. Σ᾽αὐτό τό πρακτικό ζήτημα, πού ἔχει τή μεγαλύτερη σπουδαιότητα γιά τό Κόμμα, ἦταν ἀπαραίτητο νά ἀπαντήσουμε λεπτομερειακά, καί νομίζουμε πώς πετύχαμε νά δόσουμε μιά ἱκανοποιητική ἀπάντηση στό ζήτημα αὐτό. Σέ μιά σειρά ἄρθρα τῆς «Πράβντα» καί τῶν ἐπαρχιακῶν ἐφημερίδων (πού δέν μᾶς

ἔρχονται καθόλου τακτικά: τό ταχυδρομεῖο δέν δουλεύει καί εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά ἐπωφελούμαστε ἀπό διάφορες εὐκαιρίες γιά νά παίρνουμε γιά τήν ΚΕ τά τοπικά φύλλα), πού δημοσίευσαν πολλά ἄρθρα γιά τόν πόλεμο, ξεκαθαρίστηκε ἡ ἀρνητική στάση ἀπέναντι στόν πόλεμο καί στό ζήτημα τοῦ δανείου. Νομίζω πώς ἡ καταψήφιση τοῦ δανείου ἔλυσε τό ζήτημα τῆς ἀρνητικῆς στάσης ἀπέναντι στόν ἐπαναστατικό ἀμυνιτισμό. Δέν νομίζω ὅτι χρειάζεται νά σταθῶ πιό λεπτομερειακά σ'αὐτό.

«Ὁ σημερινός πόλεμος εἶναι ἰμπεριαλιστικός ἀπό τήν πλευρά καί τῶν δυό ὁμάδων τῶν ἐμπόλεμων Δυνάμεων, δηλ. διεξάγεται ἀπό τούς καπιταλιστές γιά τή διανομή τῶν κερδῶν ἀπό τήν παγκόσμια κυριαρχία, γιά τίς ἀγορές τοῦ χρηματιστικοῦ (τραπεζικοῦ) κεφαλαίου, γιά τήν καθυπόταξη τῶν ἀδύνατων λαῶν κτλ.».

Πρώτη καί βασική θέση εἶναι τό ζήτημα τοῦ περιεχομένου τοῦ πολέμου, ζήτημα γενικοῦ καί πολιτικοῦ χαρακτήρα, ζήτημα ἐπίμαχο πού οἱ καπιταλιστές καί οἱ σοσιαλσωβινιστές τό παρακάμπτουν μέ ἐπιμέλεια. Γι'αὐτό πρέπει νά τό τοποθετήσουμε στήν πρώτη γραμμή καί νά κάνουμε μιά προσθήκη:

«Κάθε μέρα τοῦ πολέμου πλουτίζει τή χρηματιστική καί βιομηχανική ἀστική τάξη καί καταστρέφει καί ἐξαντλεῖ τίς δυνάμεις τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς ὅλων τῶν ἐμπόλεμων καί σέ συνέχεια καί τῶν οὐδέτερων χωρῶν. Στή Ρωσία ἡ παράταση τοῦ πολέμου, ἐκτός ἀπ'αὐτό, ἐγκυμονεῖ τεράστιο κίνδυνο γιά τίς κατακτήσεις τῆς ἐπανάστασης, γιά τήν παραπέρα ἀνάπτυξή της.

Τό πέρασμα τῆς κρατικῆς ἐξουσίας στή Ρωσία στήν Προσωρινή κυβέρνηση, κυβέρνηση τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, δέν ἄλλαξε καί δέν μποροῦσε νά ἀλλάξει αὐτό τό χαρακτήρα καί αὐτή τή σημασία τοῦ πολέμου ἀπό τήν πλευρά τῆς Ρωσίας».

Τούτη δῶ ἡ φράση, πού σᾶς διάβασα τώρα, ἔχει γιά μᾶς μεγάλη σημασία γιά ὅλη τήν προπαγάνδα καί τή ζύμωση. Ἔχει ἀλλάξει μήπως τώρα καί μπορεῖ νά ἀλλάξει ὁ ταξικός χαρακτήρας τοῦ πολέμου; Ἡ ἀπάντησή μας στηρίζεται στό ὅτι ἡ ἐξουσία πέρασε στά χέρια τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, τῆς ἴδιας κυβέρνησης πού προετοίμασε αὐτό τόν πόλεμο. Παρακάτω περνᾶμε σ'ἕνα ἀπό τά γεγονότα πού δείχνουν μέ τόν πιό ἔκδηλο τρόπο τό χαρακτήρα τοῦ πολέμου. Ἄλλο πράγμα εἶναι ὁ ταξικός χαρακτήρας, πού ἐκφράζεται σέ ὅλη τήν

πολιτική πού ἀκολούθησαν ὁρισμένες τάξεις στή διάρκεια δεκαετιῶν, καί ἄλλο ὁ ἔκδηλος ταξικός χαρακτήρας τοῦ πολέμου.

«Τό γεγονός αὐτό ἀποκαλύφθηκε ἰδιαίτερα ἔκδηλα ἀπό τό ὅτι ἡ νέα κυβέρνηση ὄχι μόνο δέν δημοσίευσε τά μυστικά σύμφωνα πού εἶχε συνάψει ὁ τσάρος Νικόλαος Β΄ μέ τίς καπιταλιστικές κυβερνήσεις τῆς 'Αγγλίας, Γαλλίας κτλ., ἀλλά ἐπικύρωσε καί ἐπίσημα, χωρίς νά ζητήσει τή γνώμη τοῦ λαοῦ, αὐτά τά μυστικά σύμφωνα, πού ὑπόσχονται στούς ρώσους καπιταλιστές τήν καταλήστευση τῆς Κίνας, τῆς Περσίας, τῆς Τουρκίας, τῆς Αὐστρίας κτλ. Μέ τήν ἀπόκρυψη αὐτῶν τῶν συμφώνων ὁ ρωσικός λαός ἐξαπατᾶται σχετικά μέ τόν ἀληθινό χαρακτήρα τοῦ πολέμου».

Λοιπόν, ὑπογραμμίζω γιά μιά ἀκόμη φορά ὅτι ἐμεῖς ἀναφέρουμε μιά ἰδιαίτερα ἔκδηλη ἐπιβεβαίωση τοῦ χαρακτήρα τοῦ πολέμου. 'Ακόμη κι'ἄν δέν ὑπῆρχαν καθόλου σύμφωνα, ὁ χαρακτήρας τοῦ πολέμου δέν θά ἄλλαζε διόλου, γιατί συμφωνία ἀνάμεσα στίς ὁμάδες τῶν καπιταλιστῶν μπορεῖ νά ἐπιτευχθεῖ πολύ συχνά χωρίς νά ὑπάρχουν καθόλου σύμφωνα. Αὐτά ὅμως ὑπάρχουν, ἡ σημασία τους εἶναι ἰδιαίτερα ἔκδηλη, κι'ἐμεῖς, γιά τό συντονισμό τῆς δουλιᾶς τῶν ἀγκιτατόρων καί τῶν προπαγανδιστῶν, θεωροῦμε πώς εἶναι τελείως ἀπαραίτητο νά ὑπογραμμίσουμε αὐτό τό γεγονός καί ἀποφασίσαμε νά τονίσουμε αὐτό τό σημεῖο. 'Η προσοχή τοῦ λαοῦ εἶναι στραμμένη σ'αὐτό τό γεγονός καί πρέπει νά εἶναι στραμμένη, πολύ περισσότερο πού τά σύμφωνα αὐτά ἔχουν συναφθεῖ στή χώρα μας ἀπό τόν τσάρο, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀνατραπεῖ, καί ἔτσι ἡ προσοχή τοῦ λαοῦ πρέπει νά συγκεντρωθεῖ στό γεγονός ὅτι τόν πόλεμο τόν διεξάγουν κυβερνήσεις μέ βάση τά σύμφωνα πού συνάφθηκαν ἀπό τίς παλιές κυβερνήσεις. Νομίζω πώς ἐδῶ ἀποκαλύπτονται στήν πιό ἀνάγλυφη μορφή τους οἱ ἀντιθέσεις ἀνάμεσα στά συμφέροντα τῶν καπιταλιστῶν καί στή θέληση τοῦ λαοῦ, καί καθῆκον τῶν προπαγανδιστῶν εἶναι, ἀποκαλύπτοντας αὐτές τίς ἀντιθέσεις, νά στρέψουν σ'αὐτές τήν προσοχή τοῦ λαοῦ, νά προσπαθοῦν νά φωτίσουν τή συνείδηση τῶν μαζῶν, ἀπευθυνόμενοι στήν ταξική τους συνείδηση. Καί τό περιεχόμενο τῶν συμφώνων εἶναι τέτιο, πού δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι αὐτά ὑπόσχονται τεράστια κέρδη στούς καπιταλιστές μέ τήν καταλήστευση τῶν ἄλλων χωρῶν, μιά πού τά σύμφωνα αὐτά μένουν πάντοτε σέ ὅλες τίς χῶρες μυστικά. Δέν ὑπάρχει στόν κόσμο οὔτε μιά δημοκρατία πού νά ἀσκεῖ φανερά τήν ἐξωτερική πολιτική. Όσο ὑπάρχει

καπιταλιστικό καθεστώς, ἄς μήν περιμένουμε νά ἀνοίξουν οἱ καπιταλιστές τά ἐμπορικά δεφτέρια τους. Μιά καί ὑπάρχει ἀτομική ἰδιοκτησία στά μέσα παραγωγῆς, αὐτή περιλαβαίνει καί τήν ἀτομική ἰδιοκτησία στίς ἀξίες καί στίς χρηματιστικές συναλλαγές. Ἡ κύρια βάση τῆς σημερινῆς διπλωματίας εἶναι ἀκριβῶς οἱ χρηματιστικές συναλλαγές πού ἀποσκοποῦν στήν καταλήστευση καί τό στραγγαλισμό τῶν ἀδύνατων λαῶν. Νά, κατά τήν ἄποψή μας, οἱ βασικές θέσεις, ἀπό τίς ὁποῖες ἀπορέει ὅλη ἡ ἐκτίμηση τοῦ πολέμου. Ἀπό αὐτές βγάζουμε τό συμπέρασμα:

«Γι'αὐτό τό προλεταριακό κόμμα δέν μπορεῖ νά ὑποστηρίξει οὔτε τόν τωρινό πόλεμο, οὔτε τήν τωρινή κυβέρνηση, οὔτε τά δάνειά της, ἄν δέν θέλει νά ξεκόψει ὁλότελα ἀπό τό διεθνισμό, δηλ. ἀπό τήν ἀδελφική ἀλληλεγγύη τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν στόν ἀγώνα ἐνάντια στό ζυγό τοῦ κεφαλαίου».

Αὐτό εἶναι τό κύριο, τό βασικό συμπέρασμά μας, πού καθορίζει ὅλη τήν τακτική μας καί πού μᾶς ξεχωρίζει ἀπό ὅλα τά ἄλλα κόμματα, ὅσο καί ἄν αὐτοαποκαλοῦνται σοσιαλιστικά. Μέ τή θέση αὐτή, πού γιά ὅλους μας εἶναι ἀδιαφιλονίκητη, λύνεται προκαταβολικά τό ζήτημα τῆς στάσης μας ἀπέναντι σέ ὅλα τά ἄλλα πολιτικά κόμματα.

Παρακάτω γίνεται λόγος ὅτι ἡ κυβέρνησή μας ἔθεσε πολύ πλατιά τό ζήτημα τῶν ὑποσχέσεων. Γύρω ἀπό αὐτές τίς ὑποσχέσεις διεξάγεται μακρόχρονη καμπάνια ἀπό τά Σοβιέτ πού ἔχουν μπλεχτεῖ σ'αὐτές τίς ὑποσχέσεις καί βάζουν σέ δοκιμασία τό λαό. Γι'αὐτό θεωροῦμε ἀπαραίτητο στήν καθαρά ἀντικειμενική ἀνάλυση τῆς ταξικῆς θέσης νά προσθέσουμε καί μιά ἐκτίμηση τῶν ὑποσχέσεων, ὑποσχέσεων πού, φυσικά, γιά ἕνα μαρξιστή αὐτές καθεαυτές δέν ἔχουν καμιά ἀξία. Γιά τίς πλατιές μάζες ὅμως αὐτό ἔχει μεγάλη σημασία καί γιά τήν πολιτική ἀκόμη μεγαλύτερη. Τό Σοβιέτ τῆς Πετρούπολης μπλέχτηκε σ'αὐτές τίς ὑποσχέσεις, δίνει σ'αὐτές βαρύτητα, καί ὑπόσχεται τήν ὑποστήριξή του. Νά γιατί προσθέτουμε σ'αὐτό τό σημεῖο τήν παρακάτω διατύπωση:

«Στίς ὑποσχέσεις τῆς σημερινῆς κυβέρνησης γιά παραίτηση ἀπό τίς προσαρτήσεις, δηλ. ἀπό τήν κατάκτηση ξένων χωρῶν, ἤ τή βίαιη κατακράτηση ὁποιωνδήποτε λαῶν στά ὅρια τῆς Ρωσίας, δέν πρέπει νά δίνει κανείς καμιά πίστη».

Ἐπειδή ἡ λέξη «προσάρτηση» εἶναι ξένη, δίνουμε σ'αὐτή ἕναν ἀκριβή πολιτικό ὁρισμό, πού δέν μποροῦν νά τόν δόσουν οὔτε τό Κόμμα τῶν καντέτων, οὔτε τά Κόμματα τῶν μικροαστῶν

δημοκρατῶν (τῶν ναρόντνικων καί τῶν μενσεβίκων). Δέν ὑπάρχουν λέξεις πού νά χρησιμοποιήθηκαν τόσο παράλογα καί ἀπρόσεκτα.

«᾿Επειδή, πρῶτο, οἱ καπιταλιστές, ὄντας δεμένοι μέ τίς χιλιάδες νήματα τοῦ τραπεζικοῦ κεφαλαίου, δέν μποροῦν νά παραιτηθοῦν ἀπό τίς προσαρτήσεις στόν πόλεμο αὐτό, δίχως νά παραιτηθοῦν ἀπό τά κέρδη τῶν δισεκατομμυρίων πού ἔχουν τοποθετηθεῖ σέ δάνεια, σέ ἐκχωρήσεις, σέ πολεμικές ἐπιχειρήσεις κτλ.· δεύτερο, ἡ νέα κυβέρνηση, ἀφοῦ παραιτήθηκε ἀπό τίς προσαρτήσεις, γιά νά ἐξαπατήσει τό λαό, δήλωσε μέ τό στόμα τοῦ Μιλιουκόφ στίς 9 τοῦ ᾿Απρίλη 1917 στή Μόσχα, πώς δέν παραιτεῖται ἀπό τίς προσαρτήσεις, καί μέ τή διακοίνωση τῆς 18 τοῦ ᾿Απρίλη καί μέ τήν ἐπεξήγησή της τῆς 22 τοῦ ᾿Απρίλη ἐπιβεβαίωσε τόν κατακτητικό χαρακτήρα τῆς πολιτικῆς της.

Γι᾿αὐτό ἡ συνδιάσκεψη, ἐφιστώντας τήν προσοχή τοῦ λαοῦ στίς κούφιες ὑποσχέσεις τῶν καπιταλιστῶν, δηλώνει πώς πρέπει νά κάνουμε αὐστηρή διάκριση ἀνάμεσα στήν παραίτηση ἀπό τίς προσαρτήσεις στά λόγια καί στήν παραίτηση ἀπό τίς προσαρτήσεις στήν πράξη, δηλ. ἄμεση δημοσίευση καί ἀκύρωση ὅλων τῶν μυστικῶν ληστρικῶν συμφώνων καί τήν ἄμεση παραχώρηση σέ ὅλους τούς λαούς τοῦ δικαιώματος νά ἀποφασίσουν, μέ ἐλεύθερη ψηφοφορία, ἄν θέλουν νά εἶναι ἀνεξάρτητα κράτη ἤ νά ἀνήκουν σ᾿ἕνα ὁποιοδήποτε κράτος».

Θεωρήσαμε ἀπαραίτητο νά τό τονίσουμε αὐτό, γιατί τό ζήτημα τῆς εἰρήνης χωρίς προσαρτήσεις ἀποτελεῖ βασικό ζήτημα σ᾿ὅλες αὐτές τίς συζητήσεις γιά τούς ὅρους εἰρήνης. Ὅλα τά κόμματα παραδέχονται πώς ἡ εἰρήνη θά καταστεῖ προβληματική καί πώς ἡ εἰρήνη μέ προσαρτήσεις θά ἀποτελέσει ἀνήκουστη καταστροφή γιά ὅλες τίς χῶρες. Καί μπροστά σ᾿ἕνα λαό, πού στή χώρα του ὑπάρχει πολιτική ἐλευθερία, δέν μπορεῖ νά θέτει κανείς διαφορετικά τό ζήτημα τῆς εἰρήνης παρά σάν εἰρήνη χωρίς προσαρτήσεις. Γι᾿αὐτό, εἶναι ὑποχρεωμένοι νά τάσσονται ὑπέρ τῆς εἰρήνης χωρίς προσαρτήσεις καί δέν τούς μένει παρά νά λένε ψέματα, συσκοτίζοντας τήν ἔννοια τῆς προσάρτησης, εἴτε νά παρακάμπτουν αὐτό τό ζήτημα. Ἡ «Ρέτς» φωνάζει, λογουχάρη, ὅτι ἀκριβῶς ἡ ἀπόδοση τῆς Κουρλανδίας εἶναι παραίτηση ἀπό τίς προσαρτήσεις. Ὅταν μιλοῦσα στό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, ἕνας στρατιώτης μοῦ ἔστειλε σημείωμα μέ τήν ἐρώτηση: «πρέπει νά πολεμήσουμε γιά νά ἐπανακτήσουμε τήν Κουρλανδία. Μέ τό νά ἐπανακτήσουμε τήν Κουρλανδία σημαίνει μήπως ὅτι εἴμαστε

ὑπέρ τῶν προσαρτήσεων;» 'Εγώ τοῦ ἀπάντησα καταφατικά*. 'Εμεῖς εἴμαστε ἐνάντια στό νά προσαρτήσει ἡ Γερμανία μέ τή βία τήν Κουρλανδία, ἀλλά εἴμαστε καί ἐνάντια στή βίαιη κατάκτησή της ἀπό τή Ρωσία. 'Η κυβέρνησή μας, π.χ., ἔβγαλε μιά διακήρυξη γιά τήν ἀνεξαρτησία τῆς Πολωνίας, παραγεμίζοντάς την μέ φράσεις πού δέν λένε τίποτε. Ἔγραψαν πώς ἡ Πολωνία πρέπει νά βρίσκεται σέ ἐλεύθερη στρατιωτική συμμαχία μέ τή Ρωσία. 'Ακριβῶς σ'αὐτές τίς τρεῖς λέξεις βρίσκεται ἡ ἀλήθεια. 'Η ἐλεύθερη στρατιωτική συμμαχία τῆς μικρῆς Πολωνίας μέ τήν τεράστια Ρωσία ἀποτελεῖ στήν πραγματικότητα πλήρη στρατιωτική ὑποδούλωση τῆς Πολωνίας. Μπορεῖ πολιτικά νά δίνει ἐλευθερία, μά ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς τά σύνορά της θά καθορίζονται ἀπό τή στρατιωτική συμμαχία.

Ἄν θά ἀγωνιστοῦμε γιά νά κατέχουν οἱ ρῶσοι καπιταλιστές τήν Κουρλανδία καί τήν Πολωνία μέ τά παλιά σύνορα, αὐτό σημαίνει πώς οἱ γερμανοί καπιταλιστές μέ τό δίκιο τους ληστεύουν τήν Κουρλανδία. Μποροῦν ν'ἀντιτείνουν: ἐμεῖς ληστεύαμε μαζί τήν Πολωνία. Ὅταν ἀρχίσαμε νά κομματιάζουμε τήν Πολωνία στά τέλη τοῦ 18ου αἰώνα, τότε ἡ Πρωσία ἦταν ἕνα πολύ μικρό καί ἀδύνατο κράτος, ἐνῶ ἡ Ρωσία ἦταν τεράστια καί ἅρπαξε τά περισσότερα. Τώρα ἐμεῖς γίναμε δυνατότεροι, ἐπιτρέψτε μας λοιπόν νά ἁρπάξουμε τό μεγαλύτερο κομμάτι. Στή λογική αὐτή τῶν καπιταλιστῶν δέν μπορεῖς νά προβάλεις καμιά ἀντίρηση. 'Η 'Ιαπωνία τό 1863 ἦταν ἕνα μηδενικό σέ σύγκριση μέ τή Ρωσία, μά τό 1905 τίς ἔβρεξε τῆς Ρωσίας. 'Η Γερμανία στά 1863-1873 ἦταν ἕνα μηδενικό σέ σύγκριση μέ τήν 'Αγγλία, τώρα ὅμως εἶναι πιό δυνατή ἀπ'αὐτή. Μποροῦν νά ἀντιτείνουν: ὅταν μᾶς πῆραν τήν Κουρλανδία εἴμασταν ἀδύνατοι, τώρα ἀναπτυχθήκαμε περισσότερο ἀπό ἐσᾶς καί θέλουμε νά τήν πάρουμε πίσω. Τό νά μήν παραιτεῖσαι ἀπό τίς προσαρτήσεις, σημαίνει νά δικαιώνεις τούς ἀτέλειωτους πολέμους γιά τήν καθυπόταξη τῶν ἀδύνατων λαῶν. Παραίτηση ἀπό τίς προσαρτήσεις σημαίνει νά δοθεῖ σέ κάθε λαό ἡ δυνατότητα νά ἀποφασίζει ἐλεύθερα, ἄν ἐπιθυμεῖ νά ζήσει χωριστά ἤ μαζί μέ ἄλλο λαό. Φυσικά, γιά νά γίνει αὐτό, πρέπει νά ἀποσυρθοῦν τά στρατεύματα. Τό νά ἀνεχθεῖς καί τίς πιό μικρές ταλαντεύσεις στό ζήτημα τῶν προσαρτήσεων, σημαίνει ὅτι δικαιώνεις τούς ἀτέλειωτους πολέμους. Συνεπῶς, ἀπό αὐτή τήν ἄποψη, δέν μπορούσαμε νά

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 277. *'Η Σύντ.*

παρουσιάσουμε καμιά ταλάντευση. Ἡ ἀπάντησή μας σχετικά μέ τίς προσαρτήσεις εἶναι: ἐλεύθερη ἀπόφαση τῶν λαῶν. Τί πρέπει νά κάνουμε γιά νά εἶναι ἡ πολιτική αὐτή ἐλευθερία καί οἰκονομική; Γιά τό σκοπό αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο τό πέρασμα τῆς ἐξουσίας στά χέρια τοῦ προλεταριάτου καί ἡ ἀποτίναξη τοῦ ζυγοῦ τοῦ κεφαλαίου.

Περνῶ τώρα στό δεύτερο μέρος τῆς ἀπόφασης.

«Ὁ λεγόμενος «ἐπαναστατικός ἀμυνιτισμός», πού ἀγκάλιασε σήμερα στή Ρωσία ὅλα τά ναροντνικιστικά κόμματα (τούς λαϊκούς σοσιαλιστές, τούς τρουντοβίκους, τούς σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες) καί τό ὀπορτουνιστικό Κόμμα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν-μενσεβίκων (ΟΕ, Τσχεΐτζε, Τσερετέλι κ.ἄ.), καθώς καί τήν πλειοψηφία τῶν ἐξωκομματικῶν ἐπαναστατῶν, ἐκπροσωπεῖ ὡς πρός τήν ταξική του σημασία, ἀπό τό ἕνα μέρος, τά συμφέροντα καί τήν ἄποψη τῶν εὔπορων ἀγροτῶν καί μιᾶς μερίδας μικρονοικοκυρέων πού, ὅπως καί οἱ καπιταλιστές, βγάζουν κέρδη ἀπό τήν ἄσκηση βίας πάνω στούς ἀδύνατους λαούς. Ἀπό τό ἄλλο μέρος, ὁ ἐπαναστατικός ἀμυνιτισμός εἶναι τό ἀποτέλεσμα τῆς ἐξαπάτησης ἀπομέρους τῶν καπιταλιστῶν μιᾶς μερίδας προλετάριων καί μισοπρολετάριων τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ, πού ἀπό τήν ταξική τους θέση δέν ἔχουν συμφέρον ἀπό τά κέρδη τῶν καπιταλιστῶν καί ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο».

Ἑπομένως, τό καθῆκον μας ἐδῶ εἶναι νά καθορίσουμε ἀπό ποιά στρώματα μποροῦσαν νά προέλθουν καί προῆλθαν οἱ ἀμυνίτικες διαθέσεις. Ἡ Ρωσία εἶναι ἡ πιό μικροαστική χώρα καί τά ἀνώτερα στρώματα τῶν μικροαστῶν ἔχουν ἄμεσο συμφέρον ἀπό τή συνέχιση αὐτοῦ τοῦ πολέμου. Ἡ εὔπορη ἀγροτιά, ὅπως καί οἱ καπιταλιστές, ἀποκομίζει κέρδη ἀπό τόν πόλεμο. Ἀπό τό ἄλλο μέρος, ἡ μάζα τοῦ προλεταριάτου καί τοῦ μισοπρολεταριάτου δέν ἔχει συμφέρον ἀπό τίς προσαρτήσεις, γιατί δέν παίρνει κέρδη ἀπό τό τραπεζικό κεφάλαιο. Πῶς μπόρεσαν οἱ τάξεις αὐτές νά συμμεριστοῦν τήν ἄποψη τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀμυνιτισμοῦ; Ἡ τέτια στάση αὐτῶν τῶν τάξεων ἀπέναντι στόν ἐπαναστατικό ἀμυνιτισμό εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐπίδρασης τῆς ἰδεολογίας τῶν καπιταλιστῶν, πού στήν ἀπόφαση ἐκφράστηκε μέ τή λέξη «ἐξαπάτηση». Δέν ξέρουν νά ξεχωρίσουν τά συμφέροντα τῶν καπιταλιστῶν ἀπό τά συμφέροντα τῆς χώρας. Ἀπό δῶ βγαίνει γιά μᾶς τό συμπέρασμα:

«Ἡ συνδιάσκεψη θεωρεῖ ὅτι παραχωρήσεις ὁποιασδήποτε μορφῆς στόν ἐπαναστατικό ἀμυνιτισμό εἶναι ἀπόλυτα ἀπαράδε-

κτες καί στήν πράξη σημαίνουν ρήξη μέ τό διεθνισμό καί τό σοσιαλισμό. Ὅσο γιά τίς ἀμυνίτικες διαθέσεις τῶν πλατιῶν λαϊκῶν μαζῶν, τό κόμμα μας θά παλέψει ἐνάντια σ'αὐτές τίς διαθέσεις, ἐξηγώντας ἀκούραστα τήν ἀλήθεια, ὅτι ἡ ἀνεπίγνωστη εὐπιστία πρός τήν κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν εἶναι αὐτή τή στιγμή ἕνα ἀπό τά κύρια ἐμπόδια γιά τό γρήγορο τερματισμό τοῦ πολέμου».

Σέ τοῦτες ἐδῶ τίς τελευταῖες λέξεις ἐκφράζεται ἡ ἰδιομορφία πού κάνει τή Ρωσία νά ξεχωρίζει ἔντονα ἀπό ὅλες τίς ὑπόλοιπες καπιταλιστικές δυτικές χῶρες καί ἀπό ὅλες τίς καπιταλιστικές δημοκρατίες. Γιατί δέν μποροῦμε νά ποῦμε πώς ἐκεῖ ἡ εὐπιστία τῶν μή συνειδητοποιημένων μαζῶν ἀποτελεῖ τήν κύρια αἰτία τῆς συνέχισης τοῦ πολέμου. Ἐκεῖ οἱ μάζες συνθλίβονται τώρα στή σιδερένια μέγκενη τῆς στρατιωτικῆς πειθαρχίας, καί τόσο μεγαλύτερη εἶναι ἡ πειθαρχία, ὅσο πιό δημοκρατική εἶναι ἡ δημοκρατία, γιατί στήν τελευταία τό δίκιο στηρίζεται στή «θέληση τοῦ λαοῦ». Στή Ρωσία, χάρη στήν ἐπανάσταση, δέν ὑπάρχει τέτια πειθαρχία. Οἱ μάζες ἐκλέγουν ἐλεύθερα ἀντιπροσώπους στά Σοβιέτ, φαινόμενο πού σήμερα δέν μπορεῖ νά τό δεῖ κανένας πουθενά στόν κόσμο. Εἶναι ὅμως εὔπιστες ἀπό ἔλλειψη συνειδητότητας καί ἀπό δῶ βγαίνει μιά ὁρισμένη χρησιμοποίησή τους γιά τόν ἀγώνα. Ἔξω ἀπό τή διαφώτιση, ἐδῶ δέν χωράει τίποτε ἄλλο. Ἡ διαφώτιση πρέπει νά συνδέεται μέ τά ἄμεσα ἐπαναστατικά καθήκοντα καί τούς τρόπους δράσης. Ὅταν οἱ μάζες εἶναι ἐλεύθερες, οἱ ἀπόπειρες νά κάνεις κάτι ἀπομέρους τῆς μειοψηφίας, χωρίς νά τό ἐξηγήσεις στίς μάζες, εἶναι ἀνόητος μπλανκισμός, ἁπλή τυχοδιωκτική ἀπόπειρα. Μόνο κατακτώντας τή μάζα, ἐφόσον μπορεῖ νά κατακτηθεῖ, μόνο ἔτσι θά δημιουργήσουμε σταθερό στήριγμα γιά τή νίκη τοῦ προλεταριακοῦ ταξικοῦ ἀγώνα.

Περνῶ στό τρίτο μέρος τῆς ἀπόφασης:

«Ὅσο γιά τό σπουδαιότατο ζήτημα, δηλ. πῶς νά τερματίσουμε ὅσο τό δυνατό γρηγορότερα αὐτό τόν πόλεμο τῶν καπιταλιστῶν, καί μάλιστα ὄχι μέ μιά εἰρήνη βίας, ἀλλά μέ μιά ἀληθινά δημοκρατική εἰρήνη, ἡ συνδιάσκεψη διαπιστώνει καί ἀποφασίζει:

Δέν μπορεῖ νά μπεῖ τέρμα σ'αὐτό τόν πόλεμο μέ τήν ἄρνηση τῶν στρατιωτῶν τῆς μιᾶς μόνο πλευρᾶς νά συνεχίσουν τόν πόλεμο, μέ μιά ἁπλή κατάπαυση τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων ἀπό τή μιά ἐμπόλεμη πλευρά».

Τή σκέψη αὐτή γιά ἕνα τέτιο τερματισμό τοῦ πολέμου τήν

ἀποδίδουν πολύ συχνά σέ μᾶς οἱ ἄνθρωποι πού θέλουν νά διευκολύνουν τόν ἀγώνα ἐνάντια στόν ἀντίπαλο, διαστρεβλώνοντας τίς ἀπόψεις του,—συνηθισμένη μέθοδος τῶν καπιταλιστῶν, πού μᾶς ἀποδίδουν τήν παράλογη ἰδέα τοῦ τερματισμοῦ τοῦ πολέμου μέ μονόπλευρη παραίτηση ἀπό αὐτόν. Καί προβάλλουν τήν ἀντίρηση: «τόν πόλεμο δέν μποροῦμε νά τόν τερματίσουμε, μπήγοντας τίς λόγχες στή γῆ», ὅπως διατύπωσε τήν ἰδέα αὐτή ἕνας στρατιώτης, ἀντιπροσωπευτικός τύπος ἐπαναστάτη ἀμυνίτη. Αὐτό δέν εἶναι ἀντίρηση, λέω ἐγώ. Εἶναι ἀναρχική ἰδέα, ὅτι μπορεῖ νά μπεῖ τέρμα στόν πόλεμο χωρίς ἀντικατάσταση τῶν τάξεων πού κυβερνοῦν· εἶναι μιά ἰδέα εἴτε ἀναρχική, χωρίς σημασία, ἔξω ἀπό κάθε ἔννοια κράτους, εἴτε θολά πασιφιστική, καί δέν ἀντιλαμβάνεται καθόλου τή σύνδεση πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στήν πολιτική καί τήν τάξη πού καταπιέζει. Ὁ πόλεμος εἶναι κατάρα καί ἡ εἰρήνη εὐλογία... Φυσικά, αὐτή τήν ἰδέα πρέπει νά τήν ἐξηγοῦμε, νά τήν ἐκλαϊκεύουμε στίς μάζες. Καί γενικά, ὅλες οἱ ἀποφάσεις μας γράφονται γιά τά καθοδηγητικά στρώματα, γιά τούς μαρξιστές, δέν εἶναι καθόλου κατάλληλες γιά νά τίς διαβάσουν οἱ μάζες, ὅμως πρέπει νά δίνουν μιά ἑνιαία καθοδήγηση ὅλης τῆς πολιτικῆς γιά κάθε προπαγανδιστή καί ἀγκιτάτορα. Γι᾿αὐτό προστέθηκε ἀκόμη μιά παράγραφος:

«Ἡ συνδιάσκεψη διαμαρτύρεται καί πάλι γιά τήν ποταπή συκοφαντία πού διαδίδουν οἱ καπιταλιστές ἐνάντια στό Κόμμα μας, καί συγκεκριμένα ὅτι τάχα ἐμεῖς εὐνοοῦμε μιά χωριστή (ἰδιαίτερη) εἰρήνη μέ τή Γερμανία. Ἐμεῖς θεωροῦμε τούς γερμανούς καπιταλιστές τό ἴδιο ληστές, ὅπως καί τούς ρώσους, τούς ἄγγλους, τούς γάλλους κ.ἄ. καπιταλιστές, καί τόν αὐτοκράτορα Γουλιέλμο τό ἴδιο ἐστεμμένο ληστή, ὅπως καί τόν Νικόλαο Β΄ καί τούς μονάρχες τῆς Ἀγγλίας, τῆς Ἰταλίας, τῆς Ρουμανίας καί ὅλους τούς ἄλλους».

Σχετικά μέ τό σημεῖο αὐτό στήν Ἐπιτροπή παρουσιάστηκαν ὁρισμένες διαφωνίες, ἀπό τό ἕνα μέρος, ἐπειδή τάχα σ᾿αὐτό τό σημεῖο χρησιμοποιήσαμε πολύ ἐκλαϊκευτικό ὕφος, κι᾿ἀπό τό ἄλλο, ὅτι τάχα οἱ μονάρχες τῆς Ἀγγλίας, τῆς Ἰταλίας καί τῆς Ρουμανίας δέν ἄξιζαν τήν τιμή νά ἀναφερθοῦν ἐδῶ. Ὅμως ὕστερα ἀπό διεξοδική συζήτηση καταλήξαμε ὅλοι στή γνώμη πώς αὐτή τή στιγμή πού βάλαμε σάν σκοπό μας νά ἀναιρέσουμε τίς συκοφαντίες τίς ὁποῖες ἀποπειράθηκαν νά μᾶς ἐπιρίψουν—ἡ «Μπιρζιόβκα» περισσότερο μέ χοντροκοπιές, ἡ «Ρέτς» μέ λεπτό τρόπο καί ἡ «Γεντίνστβο» μέ ἀνοιχτούς ὑπαινιγμούς—πρέπει

πάνω σ'αὐτό τό ζήτημα νά ὑποβάλουμε στήν πιό σαφή καί αὐστηρή κριτική αὐτές τίς ἰδέες, ἀποβλέποντας στίς πιό πλατιές μάζες. Καί ἐπειδή μᾶς λένε: ἄν ἐσεῖς θεωρεῖτε τόν Γουλιέλμο ληστή, βοηθεῖστε μας νά τόν ἀνατρέψουμε, ἐμεῖς μποροῦμε νά τούς ἀπαντήσουμε ὅτι καί ὅλοι οἱ ἄλλοι εἶναι ἐπίσης ληστές καί πρέπει ἐπίσης νά ἀγωνιστοῦμε ἐνάντιά τους, γιατί δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε καί τούς βασιλιάδες τῆς 'Ιταλίας καί τῆς Ρουμανίας, τέτιοι θά βρεθοῦν καί στίς γραμμές τῶν συμμάχων μας. Αὐτές οἱ δυό παράγραφοι ἀναιροῦν τίς συκοφαντίες, πού ἐπιδιώκουν νά ἀναγάγουν τό ζήτημα σέ πογκρόμ καί σέ ἀλληλοβρίσιμο. Νά γιατί πρέπει σέ συνέχεια νά περάσουμε στό σοβαρό πρακτικό ζήτημα, δηλ. πῶς νά τερματίσουμε αὐτό τόν πόλεμο.

«Τό Κόμμα μας θά ἐξηγεῖ ὑπομονητικά, μά ἐπίμονα στό λαό τήν ἀλήθεια ὅτι οἱ πόλεμοι διεξάγονται *ἀπό τίς κυβερνήσεις*, ὅτι οἱ πόλεμοι συνδέονται πάντοτε ἀδιάρηκτα μέ τήν πολιτική ὁρισμένων *τάξεων*, ὅτι τόν πόλεμο αὐτό μποροῦμε νά τόν τερματίσουμε μέ δημοκρατική εἰρήνη *μόνο* ἄν ὅλη ἡ κρατική ἐξουσία, τουλάχιστο σέ μερικές ἐμπόλεμες χῶρες, περάσει στά χέρια τῆς τάξης τῶν προλετάριων καί τῶν μισοπρολετάριων, πού εἶναι πραγματικά ἱκανή νά βάλει τέρμα στό ζυγό τοῦ κεφαλαίου».

Γιά τό μαρξιστή αὐτές οἱ ἀλήθειες, ὅτι δηλ. οἱ πόλεμοι διεξάγονται ἀπό τούς καπιταλιστές καί ὅτι συνδέονται μέ τά ταξικά τους συμφέροντα, εἶναι ἀπόλυτες ἀλήθειες. 'Ο μαρξιστής δέν χρειάζεται νά σταθεῖ σ'αὐτό. Ὅμως γιά τίς πλατιές μάζες ὅλοι οἱ ἱκανοί προπαγανδιστές καί ἀγκιτάτορες πρέπει νά ξέρουν νά ἐξηγοῦν, χωρίς ξένες λέξεις, αὐτή τήν ἀλήθεια, γιατί σέ μᾶς οἱ λογομαχίες συνήθως μετατρέπονται σέ ἄσκοπο ἀλληλοβρίσιμο πού δέν δίνει τίποτε. Καί σ'αὐτό τείνουμε σέ ὅλα τά μέρη τῆς ἀπόφασης. 'Εμεῖς λέμε: γιά νά καταλάβουμε τόν πόλεμο, πρέπει νά ρωτήσουμε σέ ποιόν συμφέρει· γιά νά καταλαβουμε μέ ποιόν τρόπο θά τερματίσουμε τόν πόλεμο, πρέπει νά ρωτήσουμε σέ ποιές τάξεις δέν συμφέρει. 'Η σύνδεση ἐδῶ εἶναι σαφής, κι'ἀπό δῶ βγαίνει σέ συνέχεια τό συμπέρασμα:

«'Η ἐπαναστατική τάξη, παίρνοντας στά χέρια της τήν κρατική ἐξουσία στή Ρωσία, θά ἔπαιρνε μιά σειρά μέτρα, πού θά ἐκμηδένιζαν τήν οἰκονομική κυριαρχία τῶν καπιταλιστῶν, καί μέτρα πού θά τούς ἔκαναν πολιτικά τελείως ἀκίνδυνους καί θά πρότεινε ἄμεσα καί ἀνοιχτά δημοκρατική εἰρήνη σέ ὅλους τούς λαούς, μέ βάση τήν πλήρη παραίτηση ἀπό ὁποιεσδήποτε προσαρτήσεις».

᾿Εφόσον μιλᾶμε ἐξονόματος τῆς ἐπαναστατικῆς τάξης ὁ λαός μέ τό δίκιο του θά ρωτήσει: καλά, κι᾿ἐσεῖς, τί θά κάνατε ἐσεῖς στή θέση τους γιά νά τερματίσετε τόν πόλεμο; Αὐτό εἶναι ἕνα ἀναπόφευκτο ἐρώτημα. ῾Ο λαός μᾶς ἐκλέγει τώρα σάν ἀντιπροσώπους του καί μεῖς πρέπει νά δόσουμε μιά ἐντελῶς συγκεκριμένη ἀπάντηση. ῾Η ἐπαναστατική τάξη, παίρνοντας τήν ἐξουσία, θ᾿ἄρχιζε ἀπό τήν ὑπονόμευση τῆς κυριαρχίας τῶν καπιταλιστῶν καί θά πρότεινε σ᾿ὅλους τούς λαούς συγκεκριμένους ὅρους εἰρήνης, γιατί, ἄν δέν ὑπονομευτεῖ ἡ οἰκονομική κυριαρχία τῶν καπιταλιστῶν, ἡ ὑπόθεση θά μείνει μόνο στά χαρτιά. Μόνο ἡ νικηφόρα τάξη μπορεῖ νά τό κάνει αὐτό, μόνο αὐτή μπορεῖ νά ὁδηγήσει στήν ἀλλαγή τῆς πολιτικῆς.

Τό ξαναλέω ἀκόμη μιά φορά: γιά τίς καθυστερημένες λαϊκές μάζες ἡ ἀλήθεια αὐτή ἀπαιτεῖ ἐνδιάμεσες βαθμίδες πού νά μπάζουν στό ζήτημα τούς ἀκατατόπιστους. ῞Ολο τό λάθος καί ὅλο τό ψέμα τῆς ἐκλαϊκευτικῆς φιλολογίας γιά τόν πόλεμο εἶναι ὅτι παρακάμπτει αὐτό τό ζήτημα, τό ἀποσιωπᾶ, παρουσιάζοντας τά πράγματα σάν νά μήν ὑπῆρχε πάλη τῶν τάξεων, ἀλλά σάν νά ὑπῆρχαν δῆθεν δυό χῶρες πού ζοῦσαν φιλικά, ἐπιτέθηκε ἡ μιά ἐνάντια στήν ἄλλη καί ἐκείνη ἀμύνεται. Αὐτό εἶναι ἕνας χυδαῖος συλλογισμός, ὅπου δέν ὑπάρχει οὔτε ἴχνος ἀντικειμενικότητας, εἶναι συνειδητή ἐξαπάτηση τοῦ λαοῦ ἀπομέρους μορφωμένων ἀνθρώπων. ῎Αν χειριστοῦμε ὅπως πρέπει αὐτό τό ζήτημα, κάθε ἄνθρωπος τοῦ λαοῦ θά συλλάβει τήν οὐσία· γιατί, ἄλλο πράγμα εἶναι τά συμφέροντα τῶν κυρίαρχων τάξεων καί ἄλλο τά συμφέροντα τῶν καταπιεζόμενων τάξεων.

Τί θά γινόταν ἄν ἡ ἐπαναστατική τάξη ἔπαιρνε τήν ἐξουσία;

«Αὐτά τά μέτρα καί αὐτή ἡ ἀνοιχτή πρόταση εἰρήνης θά δημιουργοῦσαν ἀτμόσφαιρα πλήρους ἐμπιστοσύνης ἀνάμεσα στούς ἐργάτες τῶν ἐμπόλεμων χωρῶν...»

Τώρα τέτια ἐμπιστοσύνη δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει, καί οὔτε θά τή δημιουργήσουμε μέ τά λόγια τῶν διακηρύξεων. ῎Αν κάποιος στοχαστής εἶπε πώς ἡ γλώσσα δόθηκε στόν ἄνθρωπο γιά νά κρύβει τίς σκέψεις του, οἱ διπλωμάτες λένε συνεχῶς: «οἱ συνδιασκέψεις συγκαλοῦνται γιά νά ἐξαπατοῦνται οἱ λαϊκές μάζες». ῎Οχι μόνο οἱ καπιταλιστές, ἀλλά καί οἱ σοσιαλιστές σκέπτονται ἔτσι. ᾿Ιδιαίτερα αὐτό μποροῦμε νά τό ποῦμε γιά τή συνδιάσκεψη πού συγκαλεῖ ὁ Μπόργκμπεργκ.

«... καί θά ὁδηγοῦσαν ἀναπόφευκτα σέ ἐξεγέρσεις τοῦ προλεταριάτου ἐνάντια σέ κεῖνες τίς ἰμπεριαλιστικές κυβερνήσεις, πού θά ἀντιτάσσονταν στήν προτεινόμενη εἰρήνη».

῞Οταν τώρα ἡ καπιταλιστική κυβέρνηση λέει: «εἴμαστε ὑπέρ τῆς εἰρήνης χωρίς προσαρτήσεις», κανένας δέν τό πιστεύει. Οἱ λαϊκές μάζες ἔχουν τό ἔνστικτο τῶν καταπιεζόμενων τάξεων, πού τούς λέει πώς τίποτε δέν ἄλλαξε. Μόνο ὅταν σέ μιά χώρα θά ἄλλαζε στήν πράξη ἡ πολιτική, μόνο τότε θά ἐμφανιζόταν ἐμπιστοσύνη καί ἀπόπειρες ἐξεγέρσεων. Μιλᾶμε γιά «ἐξεγέρσεις», ἐπειδή γίνεται λόγος γιά ὅλες τίς χῶρες. «Σέ μιά χώρα ἔγινε ἡ ἐπανάσταση, τώρα πρέπει νά γίνει καί στή Γερμανία» — ὁ συλλογισμός αὐτός εἶναι κάλπικος. Προσπαθοῦν νά καθιερώσουν μιά σειρά, αὐτό ὅμως δέν μπορεῖ νά γίνει. ῞Ολοι μας ζήσαμε τήν ἐπανάσταση τοῦ 1905, ὅλοι μας εἴχαμε τήν εὐκαιρία νά ἀκούσουμε ἤ νά δοῦμε πῶς ἡ ἐπανάσταση αὐτή προκάλεσε τήν ἄνοδο τῶν ἐπαναστατικῶν ἰδεῶν σέ ὅλο τόν κόσμο, πράγμα πού γι᾿αὐτό μιλοῦσε πάντα ὁ Μάρξ. Τήν ἐπανάσταση δέν μποροῦμε οὔτε νά τή φτιάξουμε, οὔτε νά τῆς καθορίσουμε σειρά. Τήν ἐπανάσταση δέν μποροῦμε νά τήν παραγγείλουμε, ἡ ἐπανάσταση ὡριμάζει. Αὐτό εἶναι καθαρή τσαρλατανιά, πού χρησιμοποιεῖται πολύ συχνά τώρα στή Ρωσία. Λένε στό λαό: νά, ἐσεῖς κάνατε τήν ἐπανάσταση στή Ρωσία, τώρα εἶναι ἡ σειρά τοῦ γερμανοῦ. ῎Αν οἱ ἀντικειμενικές συνθῆκες ἀλλάξουν, τότε ἡ ἐξέγερση εἶναι ἀναπόφευκτη. ᾿Αλλά μέ ποιά σειρά, σέ ποιά στιγμή καί μέ ποιά ἐπιτυχία, αὐτό δέν τό ξέρουμε. Μᾶς λένε: ἄν ἡ ἐπαναστατική τάξη πάρει τήν ἐξουσία στά χέρια της στή Ρωσία καί δέν ἔχουμε ἐξέγερση στίς ἄλλες χῶρες, τί θά κάνει τότε τό ἐπαναστατικό κόμμα; Τί θά γίνει τότε; Σ᾿αὐτό τό ἐρώτημα δίνει ἀπάντηση ἡ τελευταία παράγραφος τῆς ἀπόφασής μας.

«῞Οσο ὅμως ἡ ἐπαναστατική τάξη στή Ρωσία δέν θά ἔχει πάρει στά χέρια της ὅλη τήν κρατική ἐξουσία, τό Κόμμα μας θά ὑποστηρίζει μέ κάθε μέσο ἐκεῖνα τά προλεταριακά κόμματα καί ὁμάδες τοῦ ἐξωτερικοῦ, πού στή διάρκεια ἤδη τοῦ πολέμου διεξάγουν στήν πράξη ἐπαναστατικό ἀγώνα ἐνάντια στίς ἰμπεριαλιστικές τους κυβερνήσεις καί τήν ἀστική τους τάξη».

Νά ὅλα ὅσα μποροῦμε νά ὑποσχεθοῦμε ἀμέσως καί ὀφείλουμε νά κάνουμε. ῾Η ἐπανάσταση ὡριμάζει σέ ὅλες τίς χῶρες, μά κανένας δέν ξέρει πότε καί σέ ποιό βαθμό θά ὡριμάσει. Σέ ὅλες τίς χῶρες ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού διεξάγουν ἐπαναστατικό ἀγώνα ἐνάντια στίς κυβερνήσεις τους. Αὐτούς καί μόνο αὐτούς πρέπει νά ὑποστηρίζουμε. Αὐτό εἶναι ἔργο πραγματικό, καί ὅλα τ᾿ἄλλα εἶναι μόνο ψευτιά. Καί προσθέτουμε:

«᾿Ιδιαίτερα τό Κόμμα θά ὑποστηρίζει τή μαζική συναδέλφω-

ση τῶν στρατιωτῶν ὅλων τῶν ἐμπόλεμων χωρῶν, πού ἄρχισε στό μέτωπο...».

Αὐτή εἶναι μιά παρατήρηση στήν ἀντίρηση τοῦ Πλεχάνοφ: «Τί θά βγεῖ ἀπ'αὐτό;—λέει ὁ Πλεχάνοφ.—Λοιπόν, θά συναδελφωθεῖτε, κι'ἔπειτα; Μά αὐτό σημαίνει δυνατότητα χωριστῆς εἰρήνης στό μέτωπο». Αὐτό εἶναι ταχυδακτυλουργία καί ὄχι σοβαρό ἐπιχείρημα. 'Εμεῖς θέλουμε συναδέλφωση σ'ὅλα τά μέτωπα καί γι'αὐτό φροντίζουμε. Ὅταν δουλεύαμε στήν 'Ελβετία ἐκδόσαμε τό κείμενο μιᾶς ἔκκλησης σέ δυό γλῶσσες: ἀπό τή μιά πλευρά στά γαλλικά καί ἀπό τήν ἄλλη στά γερμανικά, καί καλούσαμε τούς στρατιῶτες ν'ἀκολουθήσουν τό δρόμο τόν ὁποῖο καλοῦμε ν'ἀκολουθήσουν οἱ ρῶσοι στρατιῶτες. 'Εμεῖς δέν περιοριζόμαστε στή συναδέλφωση ἀνάμεσα στή Ρωσία καί τή Γερμανία, ἐμεῖς καλοῦμε ὅλους σέ συναδέλφωση. Τώρα, πῶς πρέπει νά καταλαβαίνουμε τή συναδέλφωση;

«... ἐπιδιώκοντας νά μετατρέψει αὐτή τήν αὐθόρμητη ἐκδήλωση ἀλληλεγγύης τῶν καταπιεζομένων σέ συνειδητό καί ὅσο τό δυνατό πιό ὀργανωμένο κίνημα γιά τό πέρασμα ὅλης τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, σέ ὅλες τίς ἐμπόλεμες χῶρες, στά χέρια τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου».

Τώρα ἡ συναδέλφωση εἶναι αὐθόρμητη, καί σχετικά μ'αὐτό δέν πρέπει νά ἔχουμε αὐταπάτες. Αὐτό πρέπει νά τό παραδεχτοῦμε, γιά νά μήν παραπλανοῦμε τό λαό. Οἱ στρατιῶτες πού συναδελφώνονται δέν ἔχουν καθαρή πολιτική σκέψη. Σ'αὐτούς μιλάει τό ἔνστικτο τῶν καταπιεζόμενων ἀνθρώπων, πού κουράστηκαν, βασανίστηκαν καί παύουν νά πιστεύουν στούς καπιταλιστές: «ἐνῶ ἐσεῖς μιλᾶτε ἐκεῖ γιά εἰρήνη—δυόμιση χρόνια πιά τό ἀκοῦμε αὐτό—ἐμεῖς θά ἀρχίσουμε μόνοι μας». Νά, αὐτό εἶναι σωστό ταξικό ἔνστικτο. Χωρίς αὐτό τό ἔνστικτο ἡ ὑπόθεση τῆς ἐπανάστασης θά ἦταν χαμένη. Γιατί, ὅπως ξέρετε, κανένας δέν πρόκειται νά ἀπελευθερώσει τούς ἐργάτες, ἄν δέν ἀπελευθερωθοῦν μόνοι τους. Εἶναι ἀρκετό ὅμως αὐτό τό ἔνστικτο; Μόνο μέ τό ἔνστικτο δέν μπορεῖς νά πᾶς μακριά. Καί γι'αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο νά μετατραπεῖ τό ἔνστικτο αὐτό σέ συνείδηση.

Στήν ἔκκληση «Πρός τούς στρατιῶτες ὅλων τῶν ἐμπόλεμων χωρῶν» δίνουμε ἀπάντηση στό ἐρώτημα: σέ τί λοιπόν πρέπει νά μετατραπεῖ αὐτή ἡ συναδέλφωση;—σέ πέρασμα τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας στά χέρια τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν*. Φυσικά, οἱ γερμανοί ἐργάτες θά δόσουν στά Σοβιέτ

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 293-296. *'Η Σύντ.*

τους ἄλλα ὀνόματα, αὐτό δέν ἔχει σημασία. Ἡ οὐσία ὅμως εἶναι ὅτι ἐμεῖς θεωροῦμε ἀναμφίβολα σωστό πώς ἡσυναδέλφωση εἶναι αὐθόρμητη καί δέν περιοριζόμαστε στήν ἐνθάρυνσή της, ἀλλά βάζουμε σάν καθῆκον μας αὐτή τήν αὐθόρμητη προσέγγιση τῶν χακοφορεμένων ἐργατῶν καί ἀγροτῶν ὅλων τῶν χωρῶν—νά τή μετατρέψουμε σέ ἕνα συνειδητό κίνημα, πού σκοπός του θά εἶναι τό πέρασμα τῆς ἐξουσίας, σέ ὅλες τίς ἐμπόλεμες χῶρες, στά χέρια τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου. Τό καθῆκον αὐτό εἶναι πολύ δύσκολο, μά καί ἡ κατάσταση ὅπου ἔφερε τήν ἀνθρωπότητα ἡ ἐξουσία τῶν καπιταλιστῶν εἶναι ἀνήκουστα δύσκολη καί ὁδηγεῖ τήν ἀνθρωπότητα κατευθείαν στό χαμό. Γι'αὐτό καί θά προκαλέσει τήν ἔκρηξη τῆς ἀγανάκτησης, πού ἀποτελεῖ τήν ἐγγύηση τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης.

Νά ἡ ἀπόφασή μας, πού τήν ὑποβάλλουμε στήν κρίση τῆς συνδιάσκεψης.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1921 στά "Απαντα τοῦ Ν. Λένιν (Β. Οὐλιάνοφ), τόμ. XIV, μέρος II

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν

2

ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

Εἰσηγητής γιά τήν ὑποστήριξη τῆς πρώτης ἀπόφασης ἦταν ὁ σ. *Λένιν*, πού τόνισε ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά χωριστεῖ ἡ ἀπόφαση σέ τρία μέρη: στό πρῶτο πού περιλαβαίνει τήν ταξική ἀνάλυση τοῦ πολέμου· στό δεύτερο, πού εἶναι ἀφιερωμένο στό λεγόμενο «ἐπαναστατικό ἀμυνιτισμό» καί στό τρίτο, πού δίνει ἀπάντηση στό ἐρώτημα, πῶς θά μπεῖ τέρμα στόν πόλεμο. Τό πρῶτο μέρος τῆς ἀπόφασης ξεσκεπάζει τίς κινητήριες δυνάμεις τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, ἀποδείχνει ὅτι αὐτές συνδέονται μέ μιά περίοδο ἀνάπτυξης τοῦ καπιταλισμοῦ, ἐξηγεῖ τίς ἐπιδιώξεις γιά προσαρτήσεις τῶν κυρίαρχων τάξεων ὅλων τῶν χωρῶν. Τό δεύτερο μέρος δίνει χαρακτηρισμό τοῦ ἰδιόμορφου ρεύματος. Τό τρίτο μέρος χαράζει τό δρόμο τερματισμοῦ τοῦ πολέμου, ἀποκρούοντας τήν ἀνόητη συκοφαντία γιά «χωριστή» εἰρήνη, τό δρόμο τῆς ἐπαναστατικῆς ταξικῆς πάλης γιά τήν ἐξουσία.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 44, 12 τοῦ Μάη (29 τοῦ 'Απρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ. 27 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ (10 ΤΟΥ ΜΑΗ)

1

Ὁ Γκέλμαν προτείνει νά ἀντικατασταθοῦν οἱ λέξεις «τό ὀπορτουνιστικό Κόμμα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν μενσεβίκων» μέ τίς λέξεις «ἡ ὀπορτουνιστική πτέρυγα τοῦ Κόμματος», αἰτιολογώντας τήν πρόταση μέ τό ὅτι ὅλοι οἱ μενσεβίκοι δέν ἀνήκουν στό ἀμυνίτικο ρεῦμα, ἡ ἀριστερή πτέρυγα δέν συμφωνεῖ μέ τήν ἀμυνίτικη ἄποψη.

Ὁ Λένιν τάσσεται κατά τῆς τροποποίησης: ἐμεῖς μιλᾶμε γιά τήν πλειοψηφία, γιά τό Κόμμα τῶν μενσεβίκων στό σύνολό του, γι᾽αὐτό δέν χρειάζεται νά ἀλλαχτεῖ ὁ χαρακτηρισμός.

2

Ὁ Βεντέρνικοφ προτείνει νά σβηστοῦν τά ὀνόματα: «Τσχεΐτζε, Τσερετέλι κ.ἄ.» ...Ἡ ἀπόφαση δέν χάνει τίποτε, ἄν τούς πετάξουμε αὐτούς.

Ὁ Ὀβσιάνικοφ... προτείνει νά ἀφαιρεθοῦν οἱ λέξεις: Τσχεΐτζε, Τσερετέλι, ΟΕ.

Ὁ Λένιν τάσσεται κατά τῶν δυό τροποποιήσεων. Ἕνα ἀπό τά δυό—ἤ τά ὀνόματα, ἤ τήν ΟΕ—ἄν δέν θέλουν νά διατηρηθοῦν καί τό ἕνα καί τό ἄλλο. Ὁ πρῶτος σύντροφος προτείνει νά παραμείνει ἡ ΟΕ καί νά ἀποριφθοῦν τά ὀνόματα. Ὅμως εἶναι ἄραγέ ἀρκετά γνωστή στίς μάζες ἡ Ὀργανωτική ἐπιτροπή, ἤ εἶναι ἀπαραίτητο γιά νά εἶναι κατανοητό στίς μάζες νά χρησιμοποιήσουμε τά γνωστά ὀνόματα—Τσερετέλι, Τσχεΐτζε;

3

Ὁ Σοκόλνικοφ προτείνει νά ἀπορίψουμε στή φράση «τῶν μέτρων πού τούς καθιστοῦν πέρα γιά πέρα πολιτικά ἀκίνδυνους»—τή λέξη «πέρα γιά

πέρα», γιατί νά κάνεις τούς άστούς πολιτικά άκίνδυνους εἶναι δυνατό μόνο ὅταν ὑποσκάψεις τήν οἰκονομική τους κυριαρχία...

῾Ο Λένιν τάσσεται κατά τῆς ἀπόριψης τῆς λέξης «πέρα γιά πέρα» καί προτείνει τή διατύπωση: «τῶν μέτρων πού ὑποσκάπτουν τήν οἰκονομική κυριαρχία τῶν ἀστῶν καί τῶν μέτρων πού τούς καθιστοῦν πέρα γιά πέρα...»

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό βιβλίο «῾Η Συνδιάσκεψη τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης καί ἡ Πανρωσική Συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) τοῦ ᾿Απρίλη 1917»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν

11

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ[151]

I

Ὁ σημερινός πόλεμος εἶναι ἰμπεριαλιστικός ἀπό τήν πλευρά καί τῶν δυό ὁμάδων τῶν ἐμπόλεμων Δυνάμεων, δηλ. διεξάγεται ἀπό τούς καπιταλιστές γιά τή διανομή τῶν κερδῶν ἀπό τήν παγκόσμια κυριαρχία, γιά τίς ἀγορές τοῦ χρηματιστικοῦ (τραπεζικοῦ) κεφαλαίου, γιά τήν καθυπόταξη τῶν ἀδύνατων λαῶν κτλ. Κάθε μέρα τοῦ πολέμου πλουτίζει τή χρηματιστική καί βιομηχανική ἀστική τάξη καί καταστρέφει καί ἐξαντλεῖ τίς δυνάμεις τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς ὅλων τῶν ἐμπόλεμων καί σέ συνέχεια καί τῶν οὐδέτερων χωρῶν. Στή Ρωσία ἡ παράταση τοῦ πολέμου, ἐκτός ἀπό αὐτό, ἐγκυμονεῖ τεράστιο κίνδυνο γιά τίς κατακτήσεις τῆς ἐπανάστασης καί γιά τήν παραπέρα ἀνάπτυξή της.

Τό πέρασμα τῆς κρατικῆς ἐξουσίας στή Ρωσία στήν Προσωρινή κυβέρνηση, κυβέρνηση τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, δέν ἄλλαξε καί δέν μποροῦσε ν'ἀλλάξει αὐτό τό χαρακτήρα καί αὐτή τή σημασία τοῦ πολέμου ἀπό τήν πλευρά τῆς Ρωσίας.

Τό γεγονός αὐτό ἀποκαλύφθηκε ἰδιαίτερα ἔκδηλα ἀπό τό ὅτι ἡ νέα κυβέρνηση ὄχι μόνο δέν δημοσίευσε τά μυστικά σύμφωνα πού εἶχε συνάψει ὁ τσάρος Νικόλαος Β΄ μέ τίς καπιταλιστικές κυβερνήσεις τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας κτλ., ἀλλά ἐπικύρωσε καί ἐπίσημα, χωρίς νά ζητήσει τή γνώμη τοῦ λαοῦ, αὐτά τά μυστικά σύμφωνα πού ὑπόσχονται στούς ρώσους καπιταλιστές τήν καταλήστευση τῆς Κίνας, τῆς Περσίας, τῆς Τουρκίας, τῆς Αὐστρίας κτλ. Μέ τήν ἀπόκρυψη αὐτῶν τῶν συμφώνων ὁ ρωσικός λαός ἐξαπατᾶται σχετικά μέ τόν ἀληθινό χαρακτήρα τοῦ πολέμου.

Γι'αὐτό, τό προλεταριακό κόμμα δέν μπορεῖ νά ὑποστηρίξει οὔτε τόν τωρινό πόλεμο, οὔτε τήν τωρινή κυβέρνηση, οὔτε τά

δάνειά της, ἄν δέν θέλει νά ξεκόψει ὁλότελα μέ τό διεθνισμό, δηλ. ἀπό τήν ἀδελφική ἀλληλεγγύη τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν στόν ἀγώνα ἐνάντια στό ζυγό τοῦ κεφαλαίου.

Στίς ὑποσχέσεις τῆς σημερινῆς κυβέρνησης γιά παραίτηση ἀπό τίς προσαρτήσεις, δηλ. ἀπό τήν κατάκτηση ξένων χωρῶν ἤ τή βίαιη κατακράτηση ὁποιωνδήποτε λαῶν στά ὅρια τῆς Ρωσίας, δέν πρέπει νά δίνει κανείς καμιά πίστη. Γιατί, πρῶτο, οἱ καπιταλιστές, ὄντας δεμένοι μέ τίς χιλιάδες νήματα τοῦ τραπεζικοῦ κεφαλαίου, δέν μποροῦν νά παραιτηθοῦν ἀπό τίς προσαρτήσεις στόν πόλεμο αὐτό, δίχως νά παραιτηθοῦν ἀπό τά κέρδη τῶν δισεκατομμυρίων πού ἔχουν τοποθετηθεῖ σέ δάνεια, σέ ἐκχωρήσεις, σέ πολεμικές ἐπιχειρήσεις κτλ. Δεύτερο, ἡ νέα κυβέρνηση, ἀφοῦ παραιτήθηκε ἀπό τίς προσαρτήσεις γιά νά ἐξαπατήσει τό λαό, δήλωσε μέ τό στόμα τοῦ Μιλιουκόφ στίς 9 τοῦ 'Απρίλη 1917 στή Μόσχα ὅτι δέν παραιτεῖται ἀπό τίς προσαρτήσεις, καί μέ τή διακοίνωση τῆς 18 τοῦ 'Απρίλη καί τήν ἐπεξήγησή της στίς 22 τοῦ 'Απρίλη ἡ κυβέρνηση ἐπιβεβαίωσε τόν κατακτητικό χαρακτήρα τῆς πολιτικῆς της. Γι'αὐτό ἡ συνδιάσκεψη, ἐφιστώντας τήν προσοχή τοῦ λαοῦ στίς κούφιες ὑποσχέσεις τῶν καπιταλιστῶν, δηλώνει πώς πρέπει νά κάνουμε αὐστηρή διάκριση ἀνάμεσα στήν παραίτηση ἀπό τίς προσαρτήσεις στά λόγια καί στήν παραίτηση ἀπό τίς προσαρτήσεις στήν πράξη, δηλ. ἄμεση δημοσίευση καί ἀκύρωση ὅλων τῶν μυστικῶν ληστρικῶν συμφώνων καί ἄμεση παραχώρηση σέ ὅλους τούς λαούς τοῦ δικαιώματος νά ἀποφασίσουν μέ ἐλεύθερη ψηφοφορία, ἄν θέλουν νά εἶναι ἀνεξάρτητα κράτη ἤ νά ἀνήκουν στή σύνθεση ἑνός ὁποιουδήποτε κράτους.

II

'Ο λεγόμενος «ἐπαναστατικός ἀμυντισμός» πού ἀγκάλιασε σήμερα στή Ρωσία ὅλα τά ναροντνικιστικά κόμματα (τούς λαϊκούς σοσιαλιστές, τούς τρουντοβίκους, τούς σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες) καί τό ὀπορτουνιστικό Κόμμα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν μενσεβίκων (ΟΕ, Τσχεΐτζε, Τσερετέλι κ.ἄ.), καθώς καί τήν πλειοψηφία τῶν ἐξωκομματικῶν ἐπαναστατῶν, ἐκπροσωπεῖ ὡς πρός τήν ταξική του σημασία, ἀπό τό ἕνα μέρος, τά συμφέροντα καί τήν ἄποψη τῶν εὔπορων ἀγροτῶν καί μιᾶς μερίδας μικρονοικοκυρέων, πού ὅπως καί οἱ καπιταλιστές βγάζουν κέρδη ἀπό τήν ἄσκηση βίας πάνω στούς ἀδύνατους λαούς. 'Από τό ἄλλο μέρος, ὁ «ἐπαναστατικός ἀμυντισμός»

εἶναι τό ἀποτέλεσμα τῆς ἐξαπάτησης ἀπομέρους τῶν καπιταλιστῶν μιᾶς μερίδας προλετάριων καί μισοπρολετάριων τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ, πού ἀπό τήν ταξική τους θέση δέν ἔχουν συμφέρον ἀπό τά κέρδη τῶν καπιταλιστῶν καί ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο.

Ἡ συνδιάσκεψη θεωρεῖ ὅτι παραχωρήσεις ὁποιασδήποτε μορφῆς στόν «ἐπαναστατικό ἀμυνιτισμό» εἶναι ἀπόλυτα ἀπαράδεκτες καί στήν πράξη σημαίνουν πλήρη ρήξη μέ τό διεθνισμό καί τό σοσιαλισμό. Ὅσο γιά τίς ἀμυνίτικες διαθέσεις τῶν πλατιῶν λαϊκῶν μαζῶν, τό Κόμμα μας θά παλέψει ἐνάντια σ'αὐτές τίς διαθέσεις, ἐξηγώντας ἀκούραστα τήν ἀλήθεια ὅτι ἡ ἀνεπίγνωστη εὐπιστία πρός τήν κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν εἶναι αὐτή τή στιγμή ἕνα ἀπό τά κύρια ἐμπόδια γιά τό γρήγορο τερματισμό τοῦ πολέμου.

III

Ὅσο γιά τό σπουδαιότερο ζήτημα, δηλ. πῶς νά τερματίσουμε ὅσο τό δυνατό γρηγορότερα αὐτό τόν πόλεμο τῶν καπιταλιστῶν καί μάλιστα ὄχι μέ εἰρήνη βίας, ἀλλά μέ μιά ἀληθινά δημοκρατική εἰρήνη, ἡ συνδιάσκεψη διαπιστώνει καί ἀποφασίζει:

Δέν μπορεῖ νά μπεῖ τέρμα σ'αὐτό τόν πόλεμο μέ τήν ἄρνηση τῶν στρατιωτῶν μόνο τῆς μιᾶς πλευρᾶς νά συνεχίσουν τόν πόλεμο, μέ μιά ἁπλή κατάπαυση τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων ἀπό τή μιά ἐμπόλεμη πλευρά.

Ἡ συνδιάσκεψη διαμαρτύρεται καί πάλι γιά τήν ποταπή συκοφαντία πού διαδίδουν οἱ καπιταλιστές ἐνάντια στό Κόμμα μας, καί συγκεκριμένα ὅτι τάχα ἐμεῖς εὐνοοῦμε μιά χωριστή (ἰδιαίτερη) εἰρήνη μέ τή Γερμανία. Ἐμεῖς θεωροῦμε τούς γερμανούς καπιταλιστές τό ἴδιο ληστές, ὅπως καί τούς ρώσους, τούς ἄγγλους, τούς γάλλους κ.ἄ. καπιταλιστές, καί τόν αὐτοκράτορα Γουλιέλμο τό ἴδιο ἐστεμμένο ληστή, ὅπως καί τόν Νικόλαο Β΄ καί τούς μονάρχες τῆς Ἀγγλίας, τῆς Ἰταλίας, τῆς Ρουμανίας, καί ὅλους τούς ἄλλους.

Τό Κόμμα μας θά ἐξηγεῖ ὑπομονητικά, μά ἐπίμονα στό λαό τήν ἀλήθεια ὅτι οἱ πόλεμοι διεξάγονται ἀπό τίς *κυβερνήσεις*, ὅτι οἱ πόλεμοι συνδέονται πάντοτε ἀδιάρηκτα μέ τήν πολιτική ὁρισμένων *τάξεων*, ὅτι τόν πόλεμο αὐτό μποροῦμε νά τόν τερματίσουμε μέ δημοκρατική εἰρήνη *μόνο* ἄν ὅλη ἡ κρατική ἐξουσία, τουλάχιστο σέ μερικές ἐμπόλεμες χῶρες, περάσει στά

χέρια τῆς τάξης τῶν προλετάριων καί τῶν μισοπρολετάριων, πού εἶναι πραγματικά ἱκανή νά βάλει τέρμα στό ζυγό τοῦ κεφαλαίου.

Ἡ ἐπαναστατική τάξη, παίρνοντας στά χέρια της τήν κρατική ἐξουσία στή Ρωσία, θά ἔπαιρνε μιά σειρά μέτρα πού θά ὑπονόμευαν τήν οἰκονομική κυριαρχία τῶν καπιταλιστῶν, καί μέτρα πού θά τούς ἔκαναν πολιτικά τελείως ἀκίνδυνους, καί θά πρότεινε ἄμεσα καί ἀνοιχτά δημοκρατική εἰρήνη σ᾽ὅλους τούς λαούς μέ βάση τήν πλήρη παραίτηση ἀπό ὁποιεσδήποτε προσαρτήσεις καί ἀποζημιώσεις. Αὐτά τά μέτρα καί αὐτή ἡ ἀνοιχτή πρόταση εἰρήνης θά δημιουργοῦσαν ἀτμόσφαιρα πλήρους ἐμπιστοσύνης ἀνάμεσα στούς ἐργάτες τῶν ἐμπόλεμων χωρῶν καί θά ὁδηγοῦσαν ἀναπόφευκτα σέ ἐξεγέρσεις τοῦ προλεταριάτου ἐνάντια σέ ἐκεῖνες τίς ἰμπεριαλιστικές κυβερνήσεις πού θά τάσσονταν ἐνάντια στήν προτεινόμενη εἰρήνη.

Ὅσο ὅμως ἡ ἐπαναστατική τάξη στή Ρωσία δέν θά ἔχει πάρει στά χέρια της ὅλη τήν κρατική ἐξουσία, τό Κόμμα μας θά ὑποστηρίζει μέ κάθε μέσο ἐκεῖνα τά προλεταριακά κόμματα καί ὁμάδες τοῦ ἐξωτερικοῦ, πού στή διάρκεια ἤδη τοῦ πολέμου διεξάγουν στήν πράξη ἐπαναστατικό ἀγώνα ἐνάντια στίς ἰμπεριαλιστικές τους κυβερνήσεις καί τήν ἀστική τους τάξη. Ἰδιαίτερα τό Κόμμα θά ὑποστηρίξει τή μαζική συναδέλφωση τῶν στρατιωτῶν ὅλων τῶν ἐμπόλεμων χωρῶν, πού ἄρχισε στό μέτωπο, ἐπιδιώκοντας νά μετατρέψει αὐτή τήν αὐθόρμητη ἐκδήλωση ἀλληλεγγύης τῶν καταπιεζομένων σέ συνειδητό καί ὅσο τό δυνατό πιό ὀργανωμένο κίνημα γιά τό πέρασμα ὅλης τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, σέ ὅλες τίς ἐμπόλεμες χῶρες, στά χέρια τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 44, 12 τοῦ Μάη (29 τοῦ Ἀπρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν, πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

12
ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΑΣΗ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ[152]

Ἡ Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀναγνωρίζει:

1) ἡ Προσωρινή κυβέρνηση ἀπό τό χαρακτήρα της εἶναι ὄργανο τῆς κυριαρχίας τῶν τσιφλικάδων καί τῆς ἀστικῆς τάξης·

2) ἡ κυβέρνηση αὐτή καί οἱ τάξεις πού ἐκπροσωπεῖ εἶναι, οἰκονομικά καί πολιτικά, ἀδιάρηκτα συνδεμένες μέ τό ρωσικό καί τόν ἀγγλογαλλικό ἰμπεριαλισμό·

3) ἀκόμη καί τό πρόγραμμα πού ἐξάγγειλε τό πραγματοποιεῖ μόνο μερικά καί μόνο κάτω ἀπό τήν πίεση τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου καί, ἐνμέρει, τῶν μικροαστῶν·

4) οἱ δυνάμεις τῆς ἀστικῆς καί τῆς τσιφλικάδικης ἀντεπανάστασης πού ὀργανώνονται ἄρχισαν κιόλας, καλυπτόμενες πίσω ἀπό τή σημαία τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης καί μέ τήν ὁλοφάνερη σύμπραξη τῆς τελευταίας, τήν ἐπίθεση ἐνάντια στήν ἐπαναστατική δημοκρατία: ἔτσι, ἡ Προσωρινή κυβέρνηση καθυστερεῖ τήν προκήρυξη ἐκλογῶν Συντακτικῆς Συνέλευσης, ἐμποδίζει τό γενικό ἐξοπλισμό τοῦ λαοῦ, ἀντιδρᾶ στό πέρασμα ὅλης τῆς γῆς στά χέρια τοῦ λαοῦ, ἐπιβάλλοντάς του ἕναν τσιφλικάδικο τρόπο λύσης τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος, φρενάρει τήν καθιέρωση τοῦ 8ωρου, ἀνέχεται τήν ἀντεπαναστατική ζύμωση (τοῦ Γκουτσκόφ καί Σίας) στό στρατό, ὀργανώνει τούς ἀνώτερους ἀξιωματικούς τοῦ στρατοῦ ἐνάντια στούς στρατιῶτες κτλ.

5) ἡ Προσωρινή κυβέρνηση, περιφρουρώντας τά κέρδη τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν τσιφλικάδων, εἶναι ἀνίκανη νά πάρει μιά σειρά ἐπαναστατικά μέτρα στόν οἰκονομικό τομέα (ἐπισιτισμό κτλ.), πού εἶναι ἀπολύτως καί ἐπειγόντως ἀναγκαῖα, λόγω τῆς ἄμεσης ἀπειλῆς οἰκονομικῆς καταστροφῆς·

6) ταυτόχρονα ἡ κυβέρνηση αὐτή στηρίζεται τούτη τή στιγμή στήν ἐμπιστοσύνη καί στήν ἄμεση συμφωνία μέ τό

Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν τῆς Πετρούπολης, πού εἶναι ὥς τώρα ἡ καθοδηγητική ὀργάνωση γιά τήν πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν καί τῶν στρατιωτῶν, δηλαδή τῆς ἀγροτιᾶς·

7) κάθε βῆμα τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης, τόσο στόν τομέα τῆς ἐξωτερικῆς, ὅσο καί τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς θά ἀνοίγει τά μάτια τῶν προλετάριων τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ καί τῶν μισοπρολετάριων καί θά ἀναγκάζει τά διάφορα μικροαστικά στρώματα νά διαλέξουν τή μιά ἤ τήν ἄλλη πολιτική θέση.

Ξεκινώντας ἀπό τίς παραπάνω θέσεις, ἡ συνδιάσκεψη ἀποφασίζει:

1) Εἶναι ἀπαραίτητη ἡ μακρόχρονη δουλιά γιά τό φώτισμα τῆς προλεταριακῆς ταξικῆς συνείδησης καί τή συσπείρωση τῶν προλετάριων τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ ἐνάντια στίς ταλαντεύσεις τῶν μικροαστῶν, γιατί μόνο μιά τέτια δουλιά θά ἐξασφαλίσει τό πετυχημένο πέρασμα ὅλης τῆς κρατικῆς ἐξουσίας στά χέρια τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν ἤ ἄλλων ὀργάνων, πού νά ἐκφράζουν ἄμεσα τή θέληση τῆς πλειοψηφίας τοῦ λαοῦ (ὄργανα τοπικῆς αὐτοδιοίκησης, Συντακτική Συνέλευση κ.ο.κ.).

2) Γιά μιά τέτια δράση χρειάζεται ὁλόπλευρη δουλιά μέσα στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τους, ἐνίσχυση τῆς δύναμής τους, συσπείρωση μέσα σ'αὐτά τῶν προλεταριακῶν, διεθνιστικῶν ὁμάδων τοῦ Κόμματός μας.

3) Γιά τήν ἄμεση σταθεροποίηση καί διεύρυνση τῶν κατακτήσεων τῆς ἐπανάστασης στήν ἐπαρχία εἶναι ἀπαραίτητο, στηριζόμενοι στή σταθερή πλειοψηφία τοῦ τοπικοῦ πληθυσμοῦ, νά ἀναπτύσσουμε, νά ὀργανώνουμε καί νά ἐνισχύουμε ὁλόπλευρα τίς πρωτοβουλιακές ἐνέργειες πού ἀποβλέπουν στήν ἐπιβολή τῶν ἐλευθεριῶν, στήν καθαίρεση τῶν ἀντεπαναστατικῶν ἀρχῶν, στήν ἐφαρμογή μέτρων οἰκονομικοῦ χαρακτήρα—ἔλεγχος στήν παραγωγή καί διανομή κτλ.

4) Ἡ πολιτική κρίση τῆς 19-21 τοῦ Ἀπρίλη, πού προκλήθηκε ἀπό τή διακοίνωση τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης, ἔδειξε ὅτι τό κυβερνητικό Κόμμα τῶν καντέτων, ὀργανώνοντας στήν πράξη τά ἀντεπαναστατικά στοιχεῖα τόσο στό στρατό, ὅσο καί στούς δρόμους, κάνει ἀπόπειρες χρησιμοποίησης τῶν ὅπλων ἐνάντια στούς ἐργάτες. Λόγω τῆς ρευστότητας τῆς κατάστασης πού πηγάζει ἀπό τή δυαδική ἐξουσία, ἡ ἐπανάληψη τέτιων ἀποπειρῶν εἶναι ἀναπόφευκτη, καί τό Κόμμα τοῦ προλεταριάτου

ἔχει ὑποχρέωση νά τονίσει μέ ὅλη τή δύναμή του στό λαό ὅτι εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ὀργάνωση καί ὁ ἐξοπλισμός τοῦ προλεταριάτου, ἡ πιό στενή ἕνωσή του μέ τόν ἐπαναστατικό στρατό, ἡ ρήξη μέ τήν πολιτική ἐμπιστοσύνης πρός τήν Προσωρινή κυβέρνηση γιά τήν πρόληψη τῆς σοβαρῆς ἀπειλῆς τέτιων μαζικῶν σφαγῶν τοῦ προλεταριάτου, ὅπως τοῦ 'Ιούνη τοῦ 1848 στό Παρίσι.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 42, 10 τοῦ Μάη (27 τοῦ 'Απρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν

13

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ. 28 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ (11 ΤΟΥ ΜΑΗ)[153]

1
ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ

Σύντροφοι, σχετικά μέ τήν ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος τό ζήτημα ἔχει ὡς ἑξῆς: στήν Ἐπιτροπή ὑποβλήθηκε τό ἀρχικό σχέδιο τροποποιήσεων τοῦ γενικοῦ μέρους τοῦ προγράμματος καί μερικῶν βασικῶν σημείων τοῦ πολιτικοῦ μέρους. Πρέπει νά ἀναθεωρήσουμε ὁλόκληρο τό πρόγραμμα, ἐπειδή ἔχει ὁλότελα παλιώσει, πράγμα πού στούς κομματικούς κύκλους τονιζόταν πολύ πρίν ἀπό τόν πόλεμο. Τελικά ἔγινε φανερό πώς δέν ὑπάρχει καμιά ἐλπίδα γιά συζήτηση ἑνός σχεδίου τροποποιήσεων ὁλόκληρου τοῦ προγράμματος στό σύνολό του. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, στήν Ἐπιτροπή ὅλοι παραδέχτηκαν ὅτι ἡ ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος εἶναι ἀπόλυτα ἀπαραίτητη, καί σέ μιά σειρά ζητήματα μπορεῖ καί πρέπει νά ἀποδειχτεῖ πρός ποιά κατεύθυνση πρέπει νά γίνει αὐτή ἡ ἀναθεώρηση. Γι᾽αὐτό χαράξαμε τό παρακάτω σχέδιο ἀπόφασης πού θά σᾶς τό διαβάσω μέ σύντομα σχόλια. Παραιτούμαστε ἀπό τήν ἄμεση ὑποβολή θέσεων, διατυπωμένων μέ ἀκρίβεια καί ὑποδείχνουμε μόνο πρός ποιά κατεύθυνση πρέπει νά γίνει ἡ ἀναθεώρηση.

(Διαβάζει τήν ἀπόφαση.)

«Ἡ Συνδιάσκεψη ἀναγνωρίζει τήν ἀνάγκη ἀναθεώρησης τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος πρός τήν παρακάτω κατεύθυνση:

1) Ἐκτίμηση τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί τῆς ἐποχῆς τῶν ἰμπεριαλιστικῶν πολέμων σέ σύνδεση μέ τήν ἐπερχόμενη σοσιαλιστική ἐπανάσταση· πάλη ἐνάντια στή διαστρέβλωση

τοῦ μαρξισμοῦ ἀπό τούς λεγόμενους ἀμυνίτες, πού ξέχασαν τό σύνθημα τοῦ Μάρξ: «οἱ ἐργάτες δέν ἔχουν πατρίδα»[154]».

Αὐτό εἶναι τόσο καθαρό πού δέν χρειάζεται σχόλια. Πραγματικά ἡ πολιτική τοῦ Κόμματός μας σημείωσε μεγάλη πρόοδο καί ἔμπρακτα ἔχει πιά καταλάβει τή θέση πού προτείνει αὐτή ἡ διατύπωση.

«2) Διόρθωση τῶν θέσεων καί τῶν παραγράφων γιά τό κράτος στό πνεῦμα τῆς διεκδίκησης ὄχι ἀστικῆς-κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας, ἀλλά λαοκρατικῆς προλεταριακῆς-ἀγροτικῆς δημοκρατίας (δηλαδή ἑνός τύπου κράτους χωρίς ἀστυνομία, χωρίς τακτικό στρατό, χωρίς προνομιούχα ὑπαλληλοκρατία)».

Δόθηκαν καί ἄλλες διατυπώσεις αὐτοῦ τοῦ σημείου. Μιά ἀναφερόταν στήν πείρα τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ καί στήν πείρα τοῦ 1870-1890, μιά τέτιά ὅμως διατύπωση δέν εἶναι ἱκανοποιητική καί εἶναι πολύ γενική· μιά ἄλλη μιλοῦσε γιά δημοκρατία τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν, ἀλλά κι᾽αὐτή τή διατύπωση ἡ πλειοψηφία τῶν συντρόφων δέν τή βρῆκε ἱκανοποιητική. Ἡ διατύπωση εἶναι ἀπαραίτητη, ἐπειδή τό ζήτημα δέν εἶναι πῶς ὀνομάζεται ὁ θεσμός, ἀλλά ποιός εἶναι ὁ πολιτικός χαρακτήρας καί τό καθεστώς αὐτῶν τῶν θεσμῶν. Ὅταν μιλᾶμε γιά προλεταριακή-ἀγροτική δημοκρατία, ὑποδείχνουμε τό κοινωνικό της περιεχόμενο καί τόν πολιτικό της χαρακτήρα.

«3) Ἀπάλειψη ἤ διόρθωση τῶν σημείων τοῦ πολιτικοῦ προγράμματος πού ἔχουν παλιώσει».

Ἡ γενική πολιτική μας δράση στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν ἔχει ἤδη πάρει ἔμπρακτα αὐτό τό δρόμο, νά γιατί νομίζω πώς δέν μπορεῖ κανείς νά ἀμφιβάλλει ὅτι ἡ διόρθωση τοῦ προγράμματος σ᾽αὐτό τό σημεῖο καί ὁ ἀκριβής καθορισμός τῆς κατάστασης, στήν ὁποία ἡ ἐπανάσταση βρῆκε τό Κόμμα μας, δέν μπορεῖ νά προκαλέσει διαφωνίες.

«4) Τροποποίηση σειρᾶς σημείων τοῦ πολιτικοῦ προγράμματος-μίνιμουμ μέ τήν ἔννοια νά τονιστοῦν ἀκριβέστερα τά πιό συνεπῆ δημοκρατικά αἰτήματα.

5) Ὁλοκληρωτική τροποποίηση πάρα πολλῶν σημείων τοῦ ἀπαρχαιωμένου οἰκονομικοῦ μέρους τοῦ προγράμματος-μίνιμουμ καί τῶν σημείων πού ἀφοροῦν τή λαϊκή παιδεία».

Τό κυριότερο εἶναι ὅτι τά σημεῖα αὐτά ἔχουν παλιώσει: τό συνδικαλιστικό κίνημα τά ἔχει ξεπεράσει.

«6) Τροποποίηση τοῦ ἀγροτικοῦ προγράμματος σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση πού πάρθηκε πάνω στό ἀγροτικό ζήτημα.

7) Εἰσαγωγή τοῦ αἰτήματος τῆς ἐθνικοποίησης σειρᾶς καπιταλιστικῶν συνδικάτων πού εἶναι πιό ὥριμα γι'αὐτή κτλ.».

'Εδῶ διαλέχτηκε μιά προσεκτική διατύπωση, πού μπορεῖ νά στενεύει ἤ νά εὐρύνεται, ἀνάλογα μέ τά σχέδια πού θά δημοσιευτοῦν στόν Τύπο.

«8) Προσθήκη μιᾶς ἐκτίμησης τῶν βασικῶν ρευμάτων τοῦ σύγχρονου σοσιαλισμοῦ».

Στό «Κομμουνιστικό Μανιφέστο» ἔχει γίνει μιά τέτια προσθήκη.

«'Η συνδιάσκεψη ἀναθέτει στήν ΚΕ νά συντάξει, πάνω σ'αὐτή τή βάση, ἕνα σχέδιο προγράμματος τοῦ Κόμματος μέσα σέ δυό μῆνες, πού νά ὑποβληθεῖ γιά ἔγκριση στό συνέδριο τοῦ Κόμματος. 'Η συνδιάσκεψη καλεῖ ὅλες τίς ὀργανώσεις καί ὅλα τά μέλη τοῦ Κόμματος νά συζητήσουν τά σχέδια τοῦ προγράμματος, νά προτείνουν τροποποιήσεις καί νά ἐπεξεργαστοῦν ἀντισχέδια».

Τονίστηκε πώς θά ἦταν εὐχῆς ἔργο νά καταρτιστεῖ μιά βιβλιογραφία πάνω σ'αὐτό τό ζήτημα καί νά ἐκδοθεῖ ἕνα ἐπιστημονικο ὄργανο, ἀλλά γι'αὐτό δέν ὑπάρχουν οὔτε ἄνθρωποι, οὔτε μέσα. Νά ἡ ἀπόφαση πού θά βοηθήσει τή γρήγορη ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος. Θά σταλεῖ καί στό ἐξωτερικό γιά νά μπορέσουν καί κεῖ οἱ διεθνιστές σύντροφοί μας νά πάρουν μέρος στήν ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος πού ἀνέλαβε τό Κόμμα μας μέ βάση τήν πείρα τοῦ παγκόσμιου πολέμου.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1921
στά "Απαντα τοῦ Ν. Λένιν (Β. Οὐλιάνοφ),
τόμ. XIV, μέρος II

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο
τῶν πρακτικῶν

2

ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

'Η 'Επιτροπή προτείνει νά παρθεῖ ἀπόφαση πρός ποιά *κατεύθυνση* πρέπει νά τροποποιηθεῖ τό κομματικό πρόγραμμα: 1) στήν ἐκτίμηση τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ ἐξαιτίας τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης πού πλησιάζει· 2) πρέπει νά διορθωθοῦν οἱ §§ γιά τό κράτος—κράτος χωρίς μόνιμο στρατό, ἀστυνομία καί προνομιούχα ὑπαλληλία· 3) εἶναι ἀπαραίτητο νά βγοῦν τά σημεῖα ἐκεῖνα τοῦ πολιτικοῦ προγράμματος πού πάλιωσαν (γιά

τόν τσαρισμό κ.ἄ.)· 4) πρέπει νά τροποποιηθεῖ τό πρόγραμμα-μίνιμουμ· 5) νά τροποποιηθεῖ τό οἰκονομικό μέρος τοῦ προγράμματος πού πάλιωσε ὁλοφάνερα, καθώς ἐπίσης καί τό μέρος τοῦ προγράμματος γιά τά σχολειά· 6-7) νά προστεθοῦν διεκδικήσεις πού ἀπορέουν ἀπό τήν ἀλλοίωση τῆς διάρθρωσης τῆς ἀστικῆς κοινωνίας (ἐθνικοποίηση τῶν ἑνωμένων σέ συνδικάτα κλάδων τῆς παραγωγῆς κ.ἄ.)· 8) νά συμπληρωθεῖ ὁ χαρακτηρισμός τῶν ρευμάτων στό σοσιαλισμό.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 45,
13 τοῦ Μάη (30 τοῦ 'Απρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

14

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ[155]

῾Η συνδιάσκεψη ἀναγνωρίζει τήν ἀνάγκη ἀναθεώρησης τοῦ προγράμματος τοῦ κόμματος πρός τήν παρακάτω κατεύθυνση:

1) ἐκτίμηση τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί τῆς ἐποχῆς τῶν ἰμπεριαλιστικῶν πολέμων σέ σύνδεση μέ τήν ἐπερχόμενη σοσιαλιστική ἐπανάσταση· πάλη ἐνάντια στή διαστρέβλωση τοῦ μαρξισμοῦ ἀπό τούς λεγόμενους «ἀμυνίτες», πού ξέχασαν τό σύνθημα τοῦ Μάρξ: «οἱ ἐργάτες δέν ἔχουν πατρίδα»·

2) διόρθωση τῶν θέσεων καί τῶν παραγράφων γιά τό κράτος στό πνεῦμα τῆς διεκδίκησης ὄχι ἀστικῆς-κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας, ἀλλά λαοκρατικῆς προλεταριακῆς-ἀγροτικῆς δημοκρατίας (δηλαδή ἑνός τύπου κράτους χωρίς ἀστυνομία, χωρίς τακτικό στρατό, χωρίς προνομιούχα ὑπαλληλοκρατία)·

3) ἀπάλειψη ἤ διόρθωση τῶν σημείων τοῦ πολιτικοῦ προγράμματος πού ἔχουν παλιώσει·

4) τροποποίηση σειρᾶς σημείων τοῦ πολιτικοῦ προγράμματος-μίνιμουμ μέ τήν ἔννοια νά τονιστοῦν ἀκριβέστερα τά πιό συνεπῆ δημοκρατικά αἰτήματα·

5) ὁλοκληρωτική τροποποίηση πάρα πολλῶν σημείων τοῦ ἀπαρχαιωμένου οἰκονομικοῦ μέρους τοῦ προγράμματος-μίνιμουμ καί τῶν σημείων πού ἀφοροῦν τή λαϊκή παιδεία·

6) τροποποίηση τοῦ ἀγροτικοῦ προγράμματος, σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση πού πάρθηκε πάνω στό ἀγροτικό ζήτημα·

7) εἰσαγωγή τοῦ αἰτήματος τῆς ἐθνικοποίησης σειρᾶς καπιταλιστικῶν συνδικάτων πού εἶναι πιό ὥριμα γι᾿αὐτή κτλ.

8) προσθήκη μιᾶς ἐκτίμησης τῶν βασικῶν ρευμάτων τοῦ σύγχρονου σοσιαλισμοῦ.

῾Η συνδιάσκεψη ἀναθέτει στήν ΚΕ νά συντάξει πάνω

σ᾽αὐτή τή βάση ἕνα σχέδιο προγράμματος τοῦ Κόμματος μέσα σέ δυό μῆνες, πού νά ὑποβληθεῖ γιά ἔγκριση στό συνέδριο τοῦ Κόμματος. Ἡ συνδιάσκεψη καλεῖ ὅλες τίς ὀργανώσεις καί ὅλα τά μέλη τοῦ Κόμματος νά συζητήσουν τά σχέδια τοῦ προγράμματος, νά προτείνουν τροποποιήσεις καί νά ἐπεξεργαστοῦν ἀντισχέδια.

Παράρτημα τοῦ φύλ. ἀρ. 13
τῆς ἐφημερίδας «Σολντάτσκαγια Πράβντα»,
16 (3) τοῦ Μάη 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο
τῶν πρακτικῶν

15

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ 28 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ (11 ΤΟΥ ΜΑΗ)

1
ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ

Σύντροφοι, τό ἀγροτικό ζήτημα συζητήθηκε ἀπό τό Κόμμα μας ἀπό τόν καιρό ἀκόμη τῆς πρώτης ἐπανάστασης τόσο ἐμπεριστατωμένα, πού ὑπάρχει σήμερα, νομίζω, ἀρκετή προετοιμασία πάνω σ᾽αὐτό, καί μιά ἔμμεση ἐπιβεβαίωση αὐτοῦ τοῦ προγράμματος εἶναι ὅτι ἡ Ἐπιτροπή τῆς συνδιάσκεψης, ἡ ὁποία συγκροτήθηκε ἀπό συντρόφους πού γνωρίζουν ἀπό κοντά τό ζήτημα καί ἔχουν ἀσχοληθεῖ μ᾽αὐτό, συμφώνησε πάνω στό προτεινόμενο σχέδιο ἀπόφασης χωρίς βασικές τροποποιήσεις. Γι᾽αὐτό θά περιοριστῶ σέ πολύ σύντομες παρατηρήσεις. Ἐπειδή τό σχέδιο πού μοιράστηκε μέ τή μορφή τυπογραφικοῦ δοκιμίου τό ἔχουν ὅλα τά μέλη, δέν εἶναι ἀνάγκη νά διαβαστεῖ ὁλόκληρο.

Ἡ ἄνοδος τοῦ ἀγροτικοῦ κινήματος σέ ὅλη τή Ρωσία εἶναι σήμερα γιά ὅλους τό πιό ἐξόφθαλμο καί ἀδιαφιλονίκητο γεγονός. Τό πρόγραμμα τοῦ Κόμματός μας, πού ψηφίστηκε στό συνέδριο τῆς Στοκχόλμης τό 1906 καί πού εἶχε προταθεῖ ἀπό τούς μενσεβίκους, ἀναιρέθηκε ἀπό τήν πορεία ἀκόμη τῆς πρώτης ρωσικῆς ἐπανάστασης. Οἱ μενσεβίκοι στό συνέδριο αὐτό κατόρθωσαν νά ψηφιστεῖ ἡ ἄποψή τους γιά δημοτικοποίηση, πού ἡ οὐσία της συνοψίζεται στά παρακάτω: ἡ γῆ τῶν ἀγροτῶν, δηλ. τῶν κοινοτήτων καί τῶν νοικοκυριῶν, παραμένει ἰδιοκτησία τῶν ἀγροτῶν. Ἡ γῆ τῶν τσιφλικάδων περνάει ἀπό τά χέρια τῶν ἰδιοκτητῶν της στά χέρια τῶν ὀργάνων τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης. Ἕνα ἀπό τά κυριότερα ἐπιχειρήματα τῶν μενσεβίκων ὑπέρ τοῦ προγράμματος αὐτοῦ ἦταν ὅτι οἱ ἀγρότες δέν θά κατανοήσουν ποτέ τό πέρασμα τῆς γῆς τῶν ἀγροτῶν στά

χέρια ὁποιουδήποτε ἄλλου ἐκτός ἀπό τήν ἀγροτιά. Ὅποιος μελέτησε τά πρακτικά τοῦ σϋνεδρίου τῆς Στοκχόλμης, θά θυμηθεῖ ὅτι στό ἐπιχείρημα αὐτό ἐπέμειναν ἰδιαίτερα καί ὁ εἰσηγητής Μάσλοφ καί ὁ Κοστρόφ. Δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε—αὐτό σήμερα τό ξεχνᾶμε συχνά—ὅτι αὐτό ἔγινε πρίν ἀπό τήν πρώτη Δούμα, τότε πού δέν ὑπῆρχαν ἀντικειμενικά στοιχεῖα γιά τό χαρακτήρα τοῦ ἀγροτικοῦ κινήματος καί τή δύναμή του. Ὅλοι ἤξεραν ὅτι ἡ Ρωσία φλέγεται ἀπό τήν πυρκαγιά τῆς ἀγροτικῆς ἐπανάστασης, πῶς ὅμως θά ὀργανωθεῖ τό ἀγροτικό κίνημα, ποιά θά εἶναι ἡ πορεία τῆς ἀγροτικῆς ἐπανάστασης, κανένας δέν ἤξερε. Δέν ἦταν δυνατό νά ἐλέγξει κανείς ὥς ποιό βαθμό τό συνέδριο αὐτό ἀντιπροσωπεύει τή σοβαρή, οὐσιαστική γνώμη τῶν ἴδιων τῶν ἀγροτῶν καί γι᾽αὐτό τά ἐπιχειρήματα αὐτά τῶν μενσεβίκων ἔπαιζαν τέτιο ρόλο. Λίγο ὕστερα ἀπό τό συνέδριό μας τῆς Στοκχόλμης εἴχαμε τήν πρώτη πειστική ἐπιβεβαίωση γιά τό πῶς βλέπουν αὐτό τό ζήτημα οἱ ἀγροτικές μάζες. Τόσο στήν I ὅσο καί στή II Δούμα προτάθηκε ἀπό τούς ἴδιους τούς ἀγρότες τό τρουντοβίκικο «σχέδιο τῶν 104». Ἐγώ πρόσεξα εἰδικά τίς ὑπογραφές πού εἶναι κάτω ἀπό αὐτό τό σχέδιο, μελέτησα διεξοδικά τίς γνῶμες τῶν βουλευτῶν, προσπάθησα νά διαπιστώσω σέ ποιά τάξη ἀνήκουν καί κατά πόσο μπορεῖ κανείς νά τούς ὀνομάσει ἀγρότες. Στό βιβλίο μου πού ἔκαψε ἡ τσαρική λογοκρισία καί πού ὡστόσο θά τό ἐπανεκδόσω, ὑποστήριζα μέ τόν πιό κατηγορηματικό τρόπο ὅτι οἱ 104 ὑπογραφές στήν τεράστια πλειοψηφία τους ἦταν ὑπογραφές τῶν ἴδιων τῶν ἀγροτῶν. Τό σχέδιο αὐτό ζητοῦσε τήν ἐθνικοποίηση τῆς γῆς. Οἱ ἀγρότες ἔλεγαν νά περάσει ὅλη ἡ γῆ στά χέρια τοῦ κράτους.

Τό πρόβλημα λοιπόν βρίσκεται στό πῶς νά ἐξηγήσει κανείς ὅτι στίς Δοῦμες πού συγκλήθηκαν δυό φορές οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἀγροτῶν ὅλης τῆς Ρωσίας προτίμησαν τήν ἐθνικοποίηση καί ὄχι τό μέτρο πού πρότειναν οἱ μενσεβίκοι καί στίς δυό Δοῦμες ἀπό τήν ἄποψη τῶν συμφερόντων τῶν ἀγροτῶν. Οἱ μενσεβίκοι πρότειναν νά κρατήσουν οἱ ἀγρότες τή γῆ τους σάν ἰδιοκτησία τους καί μόνο ἡ γῆ τῶν τσιφλικάδων νά παραδοθεῖ στά χέρια τοῦ λαοῦ, ἐνῶ οἱ ἀγρότες εἶπαν πώς παραδίνουν ὅλη τή γῆ στά χέρια τοῦ λαοῦ. Πῶς ἐξηγεῖται αὐτό; Οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες τό ἐξηγοῦν μέ τό ὅτι οἱ ρῶσοι ἀγρότες, ἐξαιτίας τῶν κοινοτικῶν παραδόσεών τους, συμπαθοῦν τήν κοινωνικοποίηση, τήν ἐργασιακή ἀρχή. Σ᾽ὅλη αὐτή τή φλυαρία δέν ὑπάρχει οὔτε ἡ παραμικρή ὀρθή σκέψη, εἶναι μόνο σκέτες

φράσεις. 'Αλλά πῶς ἐξηγεῖται αὐτό; 'Εγώ νομίζω πώς οἱ ἀγρότες κατάληξαν σ'αὐτό τό συμπέρασμα, ἐπειδή ὅλη ἡ ρωσική γαιοκτησία, τῶν ἀγροτῶν καί τῶν τσιφλικάδων, τῶν κοινοτήτων καί τῶν ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν εἶναι διαποτισμένη πέρα γιά πέρα ἀπό τίς συνθῆκες τῆς παλιᾶς μισοδουλοπαροικίας, καί οἱ ἀγρότες, ἀπό τήν ἄποψη τῶν συνθηκῶν τῆς ἀγορᾶς, ἦταν ὑποχρεωμένοι νά ἀπαιτοῦν τό πέρασμα τῆς γῆς στά χέρια ὅλου τοῦ λαοῦ. Οἱ ἀγρότες λένε ὅτι ἡ μπερδεμένη κατάσταση τῶν προηγούμενων ἀγροτικῶν σχέσεων μπορεῖ νά ξεμπλέξει μόνο μέ τήν ἐθνικοποίηση. 'Η ἄποψή τους εἶναι ἀστική: τήν ἐξισωτική γαιοκτησία τήν καταλαβαίνουν σάν ἀφαίρεση τῆς γῆς ἀπό τούς τσιφλικάδες καί ὄχι σάν ἰσοπέδωση τῶν χωριστῶν νοικοκυρέων. 'Εθνικοποίηση θά πεῖ διανομή ὅλης τῆς γῆς σύμφωνα μέ τό δυναμικό τῆς κάθε οἰκογένειας. Αὐτό εἶναι μεγαλεπήβολο ἀστικό σχέδιο. Κανένας ἀγρότης δέν μίλησε γιά ἐξίσωση καί κοινωνικοποίηση, ὅλοι ὅμως ἔλεγαν ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά περιμένουν ἄλλο, ὅτι πρέπει νά ξεφραχτεῖ ὅλη ἡ γῆ, δηλ. ὅτι εἶναι ἀδύνατο στίς συνθῆκες τοῦ 20οῦ αἰώνα νά διαχειρίζεται κανείς τό νοικοκυριό ὅπως παλιά. 'Από τότε ἡ μεταρύθμιση τοῦ Στολίπιν περιέπλεξε τό ζήτημα τῆς γῆς ἀκόμη περισσότερο. Νά τί θέλουν νά ποῦν οἱ ἀγρότες μέ τό αἴτημα τῆς ἐθνικοποίησης. Αὐτό σημαίνει νά γίνει μιά καινούργια διανομή ὅλης τῆς γῆς γενικά. Δέν πρέπει νά ὑπάρχουν διάφορες μορφές γαιοκτησίας. 'Εδῶ δέν ὑπάρχει καμιά ἀπολύτως κοινωνικοποίηση. Τό αἴτημα αὐτό τῶν ἀγροτῶν λέγεται ἐξισωτικό, γιατί ὅπως δείχνει τό σύντομο πόρισμα τῆς στατιστικῆς τῆς γαιοκτησίας τοῦ 1905 σέ 300 ἀγροτικές οἰκογένειες καί μιά τσιφλικάδικη ἀναλογοῦν ἀνά 2000 ντεσιατίνες γῆς· ἀπό τήν ἄποψη αὐτή τό αἴτημα εἶναι βέβαια ἐξισωτικό, ὅμως ἀπ'αὐτό δέν ἕπεται ὅτι αὐτό σημαίνει ἰσοπέδωση ὅλων τῶν μικρῶν νοικοκυριῶν ἀνάμεσά τους. Τό σχέδιο τῶν 104 λέει τό ἀντίθετο.

Νά τό βασικό πού ἐπιβάλλεται νά ποῦμε γιά νά στηρίξουμε ἐπιστημονικά τή θέση ὅτι στή Ρωσία, ἀπό ἀστικοδημοκρατική ἄποψη, ἡ ἐθνικοποίηση εἶναι ἀπαραίτητη. Εἶναι ὅμως ἀπαραίτητη καί γιά τό λόγο ὅτι ἀποτελεῖ ἕνα ἰσχυρότατο χτύπημα ἐνάντια στήν ἀτομική ἰδιοκτησία πάνω στά μέσα παραγωγῆς. Τό νά νομίζει κανείς ὅτι στή Ρωσία, ὕστερα ἀπό τήν κατάργηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας γῆς, ὅλα θά παραμείνουν ὅπως παλιά, εἶναι καθαρός παραλογισμός.

Σέ συνέχεια στό σχέδιο ἀπόφασης διατυπώνονται πρακτικά συμπεράσματα καί διεκδικήσεις. 'Από τίς μικροτροποποιήσεις

θά σημειώσω τίς παρακάτω: στό 1ο σημεῖο ἀναφέρεται: «Τό Κόμμα τοῦ προλεταριάτου ὑποστηρίζει μέ ὅλες του τίς δυνάμεις τήν ἄμεση καί ὁλοκληρωτική δήμευση ὅλης τῆς τσιφλικάδικης γῆς...»—ἀντί «ὑποστηρίζει»—πρέπει νά μπεῖ «παλεύει γιά...». 'Εμεῖς δέν βλέπουμε τό ζήτημα ἀπό τήν ἄποψη ὅτι οἱ ἀγρότες ἔχουν λίγη γῆ καί τούς χρειάζεται περισσότερη. Αὐτή εἶναι μιά συνηθισμένη ἄποψη· ἐμεῖς λέμε ὅτι ἡ τσιφλικάδικη ἰδιοκτησία ἀποτελεῖ τή βάση τῆς καταπίεσης πού πνίγει τήν ἀγροτιά καί τήν κρατάει σέ καθυστέρηση. Τό ζήτημα δέν εἶναι, ἄν ἡ γῆ πού ἔχουν οἱ ἀγρότες εἶναι λίγη ἤ ὄχι. Κάτω ἡ δουλοπαροικία—νά ἡ τοποθέτηση τοῦ ζητήματος ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἐπαναστατικῆς ταξικῆς πάλης καί ὄχι ἀπό τήν ἄποψη τῶν γραφειοκρατῶν πού συζητοῦν πόση γῆ διαθέτουν καί μέ ποιά κριτήρια πρέπει νά τή μοιράσουν. Τά σημεῖα 2ο καί 3ο προτείνω νά τά μεταθέσουμε ἀμοιβαῖα, γιατί γιά μᾶς σημασία ἔχει ἡ ἐπαναστατική πρωτοβουλία, ἐνῶ ὁ νόμος πρέπει νά εἶναι τό ἀποτέλεσμά της. *"Αν περιμένετε ὥσπου νά γραφεῖ ὁ νόμος καί δέν ἀναπτύξετε οἱ ἴδιοι ἐπαναστατική δραστηριότητα, τότε δέν θά ἔχετε οὔτε νόμο, οὔτε γῆ.*

Πολύ συχνά φέρνουν ἀντιρήσεις στήν ἐθνικοποίηση, λέγοντας πώς αὐτή προϋποθέτει ἕνα τεράστιο γραφειοκρατικό μηχανισμό. Αὐτό εἶναι σωστό, ἀλλά κρατική ἰδιοκτησία σημαίνει πώς κάθε ἀγρότης εἶναι ἐνοικιαστής γῆς ἀπό τό κράτος. 'Η ὑπενοικίαση ἀπαγορεύεται. "Ομως πόση γῆ παίρνει μέ νοίκι ὁ ἀγρότης, τί γῆ παίρνει, αὐτό τό ἀποφασίζει ὁλοκληρωτικά τό ἀντίστοιχο δημοκρατικό καί ὄχι γραφειοκρατικό ὄργανο.

Στή θέση τοῦ ὅρου «ἐργάτες γῆς» μπαίνει «ἐργάτες τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας». Μερικοί σύντροφοι δήλωσαν πώς ὁ ὅρος «ἐργάτης γῆς» εἶναι προσβλητικός, ἔφεραν ἀντιρήσεις γιά τή χρησιμοποίηση αὐτοῦ τοῦ ὅρου. Πρέπει νά ἀφαιρεθεῖ.

Δέν μιλᾶμε σήμερα γιά προλεταριακές-ἀγροτικές ἐπιτροπές ἤ Σοβιέτ σχετικά μέ τή λύση τοῦ ζητήματος τῆς γῆς, δέν ταιριάζει, γιατί, ὅπως βλέπουμε, οἱ ἀγρότες δημιούργησαν τά Σοβιέτ τῶν στρατιωτῶν βουλευτῶν καί ἔτσι ἐμφανίστηκε πιά ὁ χωρισμός τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς.

"Οπως εἶναι γνωστό, τά μικροαστικά ἀμυνίτικα κόμματα εἶναι ὑπέρ τῆς ἄποψης νά περιμένουμε, ὁσοναφορᾶ τό ζήτημα τῆς γῆς, ὥς τή Συντακτική Συνέλευση. 'Εμεῖς τασσόμαστε ὑπέρ τοῦ ἄμεσου, ἀλλά στόν ἀνώτατο βαθμό ὀργανωμένου περάσματος τῆς γῆς στούς ἀγρότες. Εἴμαστε ἀπόλυτα ἀντίθετοι στό ἅρπαγμα τῆς γῆς μέ ἀναρχικό τρόπο. 'Εσεῖς προτείνετε στούς ἀγρότες νά κλείνουν συμφωνίες μέ τούς τσιφλικάδες. 'Εμεῖς

λέμε ὅτι ἡ γῆ πρέπει ἀπό τώρα κιόλας νά παρθεῖ καί νά σπαρθεῖ γιά νά ἀντιμετωπιστεῖ ἡ ἔλλειψη ψωμιοῦ, γιά νά σωθεῖ ἡ χώρα ἀπό τήν καταστροφή πού ἐπέρχεται μέ ἰλιγγιώδη ταχύτητα. Δέν πρέπει νά δεχόμαστε σήμερα τίς συνταγές τοῦ Σινγκαριόφ καί τῶν καντέτων πού προτείνουν νά περιμένουμε ὥς τή Συντακτική Συνέλευση, πού ἡ ἡμερομηνία τῆς σύγκλησής της εἶναι ἄγνωστη, ἤ νά συνεννοούμαστε μέ τούς τσιφλικάδες γιά τή μίσθωση. Οἱ ἀγρότες ἄρχισαν κιόλας νά παίρνουν τή γῆ χωρίς ἀποζημίωση, ἤ πληρώνουν τό ἕνα τέταρτο τοῦ ἐνοικίου.

Ἕνας σύντροφος ἔφερε ἀπό τήν ὕπαιθρο ἀπό τό κυβερνεῖο τῆς Πένζα, μιά ἀπόφαση πού λέει ὅτι οἱ ἀγρότες παίρνουν τά σύνεργα τῶν τισφλικάδων, ὅμως δέν τά μοιράζουν κατά νοικοκυριά, ἀλλά τά μετατρέπουν σέ κοινωνική ἰδιοκτησία. Καθορίζουν μϊά ὁρισμένη σειρά, ἕναν κανονισμό, γιά νά καλλιεργοῦν μ'αὐτά ὅλη τή γῆ. Καταφεύγοντας σ'αὐτά τά μέτρα, ὁδηγοῦνται ἀπό τό συμφέρον τῆς αὔξησης τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς. Τό γεγονός αὐτό ἔχει τεράστια σημασία ἀπό ἄποψη ἀρχῶν, παρά τίς κραυγές τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν ὅτι αὐτό εἶναι ἀναρχία. Πραγματικά, ἄν ἐσεῖς θά φλυαρεῖτε καί θά φωνάζετε πώς αὐτό εἶναι ἀναρχία, ἐνῶ οἱ ἀγρότες θά περιμένουν, τότε θά εἶναι πραγματική ἀναρχία. Οἱ ἀγρότες δείχνουν ὅτι καταλαβαίνουν καλύτερα ἀπό τούς δημοσίους ὑπαλλήλους τίς οἰκονομικές συνθῆκες καί τόν κοινωνικό ἔλεγχο καί τόν ἐφαρμόζουν ἑκατό φορές καλύτερα. Ἕνα τέτιο μέτρο, πού γιά ἕνα μικρό χωριό εἶναι βέβαια εὐκολοπραγματοποίητο, σπρώχνει ἀναπόφευκτα στή λήψη εὐρύτερων μέτρων. Ἄν ὁ ἀγρότης μάθει νά τό κάνει αὐτό, καί ἔχει ἀρχίσει νά τό μαθαίνει, δέν χρειάζονται ἐδῶ οἱ γνώσεις τῶν ἀστῶν καθηγητῶν, οἱ ἀγρότες θά καταλήξουν μόνοι τους στό συμπέρασμα ὅτι εἶναι ἀνάγκη τά σύνεργα νά χρησιμοποιοῦνται ὄχι μόνο γιά τά μικρά νοικοκυριά, ἀλλά γιά τήν καλλιέργεια ὅλης τῆς γῆς. Πῶς τό κάνουν αὐτό, δέν ἔχει σημασία: ἄν ἑνώνουν τά χωράφια γιά κοινό ὄργωμα καί σπορά, αὐτό δέν τό ξέρουμε καί δέν ἔχει σημασία, ἄν τό κάνουν μέ διάφορους τρόπους. Σημασία ἔχει μόνο ὅτι εὐτυχῶς δέν ἔχουν μπροστά τους τό πλῆθος τῶν μικροαστῶν διανοουμένων, πού αὐτοαποκαλοῦνται μαρξιστές, σοσιαλδημοκράτες καί διδάσκουν μέ σπουδαιοφάνεια τό λαό ὅτι δέν ἦρθε ἀκόμη ὁ καιρός γιά σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί γι'αὐτό οἱ ἀγρότες δέν πρέπει νά παίρνουν τώρα τή γῆ. Εὐτυχῶς, στά ρωσικά χωριά οἱ κύριοι αὐτοί εἶναι λίγοι. Ἄν οἱ ἀγρότες περιορίζονταν στό νά παίρνουν τή γῆ ὕστερα ἀπό συμφωνία μέ

τούς τσιφλικάδες καί δέν ἐφάρμοζαν τήν πείρα τους συλλογικά, τότε ἡ χρεοκοπία θά ἦταν ἀναπόφευκτη καί οἱ ἀγροτικές ἐπιτροπές θά καταντοῦσαν παιχνιδάκι, ματαιοπονία. Νά γιατί προτείνουμε νά προστεθεῖ στό σχέδιο ἀπόφασης τό ἄρθρο 8*.

Μιά καί ξέρουμε ὅτι οἱ ἴδιοι οἱ ἀγρότες στά μέρη τους πῆραν αὐτή τήν πρωτοβουλία, ὑποχρέωσή μας, χρέος μας εἶναι νά ποῦμε πώς ὑποστηρίζουμε καί συνιστοῦμε αὐτή τήν πρωτοβουλία. Μόνο αὐτό ἀποτελεῖ ἐγγύηση ὅτι ἡ ἐπανάσταση δέν θά περιοριστεῖ σέ μέτρα τυπικοῦ χαρακτήρα, ὅτι ἡ πάλη ἐνάντια στήν κρίση δέν θά μείνει ἀντικείμενο συζητήσεων τῶν γραφείων καί σημειωμάτων τοῦ Σινγκαριόφ, ἀλλά ὅτι πραγματικά θά προχωρήσουν ὀργανωμένα στόν ἀγώνα γιά τήν ἀντιμετώπιση τῆς ἔλλειψης ψωμιοῦ καί γιά τήν αὔξηση τῆς παραγωγῆς.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1921 στά "Απαντα τοῦ Ν. Λένιν (Β. Οὐλιάνοφ), τόμ. XIV, μέρος II

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν

2

ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

Ὁ σ. Λένιν τόνισε ὅτι κύρια αἰτία τῆς διατήρησης στό χωριό φεουδαρχικῶν-ὑποδουλωτικῶν σχέσεων εἶναι ἡ τσιφλικάδικη γαιοκτησία, τό ἀπίστευτο κομμάτιασμα τῆς γῆς, πού ἦταν ἀποτέλεσμα τοῦ ἀνοικοκύρευτου τρόπου διαχείρισής της, στήν ἀρχή ἀπομέρους τῶν διευθυντῶν τῶν κτημάτων τῶν τσιφλικάδων, καί μετά ἀπομέρους τῶν τσαρικῶν ὑπαλλήλων πού διορίστηκαν μετά τήν ἀγροτική μεταρύθμιση τοῦ 1861 γιά τήν ἐπίλυση τῶν διαφορῶν ἀνάμεσα στούς ἀγρότες καί τούς τσιφλικάδες καί, τελικά, ἀπομέρους τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Στολίπιν.

Ἀπό δῶ ξεκινάει καί ἡ φυσιολογική ἐπιδίωξη τῶν ἀγροτῶν γιά «μοίρασμα τῆς γῆς», γιά νέο μοίρασμα *ὅλης* τῆς γῆς καί ἡ ἐπιδίωξη *αὐτή* ἐκφράζεται μέ τά λόγια «ὅλη ἡ γῆ εἶναι τοῦ θεοῦ». Ὁ ἀγρότης-ἰδιοκτήτης δέν μπορεῖ νά συμβιβαστεῖ μέ τά ἐμπόδια, πού ἔγιναν γι' αὐτόν ἀνυπόφορα στίς νέες συνθῆκες τῆς καπιταλιστικῆς ἀνταλλαγῆς ἐμπορευμάτων. Αὐτό ἀποδείχτηκε μέ τό σχέδιο τῶν 104 ἀγροτῶν βουλευτῶν στήν I καί II Δούμα.

Ὅπως παραδέχονται οἱ ἴδιοι οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες στό σχέδιο αὐτό «ἡ ἰδεολογία τοῦ μικροῦ νοικοκυριοῦ» νίκησε

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 427-428. *Ἡ Σύντ.*

τίς «ἀρχές τῆς ἐξίσωσης». Στόν ἀγρότη χρειάζεται νά ἔχει τή γῆ στήν ἰδιοκτησία του, ὅμως μοιρασμένη σύμφωνα μέ τίς νέες ἀνάγκες τῆς ἐμπορευματικῆς οἰκονομίας. Ἄν ὁρισμένοι ἀγρότες φαίνονται σάν νά συμφωνοῦν μέ τήν ἀρχή τῆς ἐξισωτικῆς γαιοχρησίας, μ᾽αὐτό οἱ ἀγρότες ἐννοοῦν κάτι ἄλλο, ἀπ᾽ὅ,τι ἐννοοῦν οἱ ἐσέροι διανοούμενοι. Τό στατιστικό συμπέρασμα διανομῆς τῆς γαιοκτησίας τῶν τσιφλικάδων καί ἀγροτῶν στή Ρωσία μᾶς δίνει τούς παρακάτω ἀριθμούς: 300 ἀγροτικές οἰκογένειες ἔχουν στήν ἰδιοκτησία τους 20000 στρέμματα, *σέ ἕναν* τσιφλικά ἀναλογεῖ τό *ἴδιο.* Εἶναι φανερό ὅτι ἡ ἀπαίτηση «ἐξίσωσης», κατά τή γνώμη τους, περιέχει τή σκέψη γιά ἐξίσωση τῶν δικαιωμάτων τῶν 300 μέ τόν ἕνα.

Ἡ ἀναγκαιότητα ἐθνικοποίησης τῆς γῆς, σάν μέτρο ἐντελῶς ἀστικό καί στόν ὕψιστο βαθμό προοδευτικό, προετοιμάστηκε ἀπό ὅλη τήν προηγούμενη ἀνάπτυξη τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας στή Ρωσία καί τήν ἀνάπτυξη τῆς παγκόσμιας ἀγορᾶς. Ὁ πόλεμος ὄξυνε ὅλες τίς ἀντιθέσεις. Καί τώρα τό ἄμεσο πέρασμα τῆς γῆς στά χέρια τῶν ἀγροτῶν εἶναι ἀπαίτηση πού ὑπαγορεύεται ἐπιτακτικά ἀπό τίς ἀνάγκες τῆς πολεμικῆς περιόδου. Οἱ Σινγκαριόφ καί Σία, προτείνοντας στούς ἀγρότες *νά περιμένουν* τή Συντακτική Συνέλευση (ὅμως νά σπείρουν χρειάζεται *τώρα*), οὐσιαστικά μεγαλώνουν τήν κρίση, ἀπειλώντας νά μετατρέψουν τήν ἔλλειψη ψωμιοῦ σέ πραγματική πείνα. Αὐτοί ἐπιβάλλουν μέ τή βία στούς ἀγρότες ἀστικοϋπαλληλική λύση τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, δέν μπορεῖ νά περιμένουν τήν ἰδιοποίηση τῆς γῆς μέ τό νόμο, γιατί ἡ κρίση πλησιάζει μέ γιγάντια βήματα. Οἱ ἀγρότες πῆραν ἤδη τήν ἐπαναστατική πρωτοβουλία· στό κυβερνεῖο τῆς Πένζα παίρνουν ἀπό τούς τσιφλικάδες τή ζωντανή καί ἄψυχη κινητή περιουσία γιά κοινωνική χρήση. Τό Κόμμα μας, ἐννοεῖται, εἶναι μόνο ὑπέρ τῆς *ὀργανωμένης* κατάληψης τῆς γῆς καί τῆς κινητῆς περιουσίας, γιατί αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο γιά τήν *αὔξηση* τῆς παραγωγῆς, κάθε ὅμως φθορά στήν κινητή περιουσία ζημιώνει πρίν ἀπ᾽ὅλα τούς ἴδιους τούς ἀγρότες καί τούς ἐργάτες.

Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, εἴμαστε ὑπέρ τῆς ξεχωριστῆς ὀργάνωσης τῶν ἐργατῶν τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 45, 13 τοῦ Μάη (30 τοῦ Ἀπρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

16

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ 28 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ (11 ΤΟΥ ΜΑΗ)

1

Σύντροφοι, μοῦ φαίνεται πώς ὁ σύντροφος 'Ανγκάρσκι φάσκει καί ἀντιφάσκει σέ πολλά σημεῖα. 'Εγώ μιλάω γιά τήν *ὑλική* βάση τῶν τάσεων γιά ἐθνικοποίηση. Οἱ ἀγρότες δέν ἔχουν ἰδέα ἀπό ἐθνικοποίηση. 'Εγώ λέω ὅτι ὑπάρχουν οἱ συνθῆκες τῆς πανρωσικῆς καί τῆς διεθνοῦς ἀγορᾶς, κι' αὐτό ἐκδηλώνεται στίς ὑψηλές τιμές τῶν σιτηρῶν. Τά σκαμπανεβάσματα αὐτῶν τῶν τιμῶν κάθε ἀγρότης τά βλέπει, τά ξέρει καί τά νιώθει. Καί σ' αὐτές τίς συνθῆκες, σ' αὐτές τίς τιμές πρέπει νά προσαρμοστεῖ τό νοικοκυριό. 'Εγώ λέω ὅτι ἀνάμεσα στήν παλιά γαιοκτησία καί τή νέα οἰκονομική συγκρότηση ἐπῆλθε πλήρης διάσταση, καί ἡ διάσταση αὐτή ἐξηγεῖ γιατί οἱ ἀγρότες ὁρμοῦν πρός τά μπρός. 'Ο ἀγρότης εἶναι ἰδιοκτήτης, λέει ὁ σύντροφος 'Ανγκάρσκι. Ἔχει ἀπόλυτο δίκιο. Σ' αὐτό θέλησε νά στηρίξει ὁ Στολίπιν τήν ἀλλαγή τῶν σχέσεων γαιοκτησίας· ἔκανε ὅ,τι ἦταν δυνατό καί, ὡστόσο, δέν τό κατόρθωσε, γιατί ἡ ἀλλαγή αὐτῶν τῶν σχέσεων εἶναι ἀδύνατη χωρίς τό ἐπαναστατικό τους σπάσιμο. Νά ἡ ὑλική βάση τῆς τάσης τῶν ἀγροτῶν γιά ἐθνικοποίηση τῆς γῆς, ἄν καί ἀγνοοῦν ἐντελῶς τί θά πεῖ ἐθνικοποίηση. 'Ο ἀγρότης-ἰδιοκτήτης ἔχει τήν ἐνστικτώδη τάση νά λέει ὅτι ἡ γῆ εἶναι τοῦ θεοῦ, γιατί δέν εἶναι δυνατό νά ζοῦμε μέσα στίς παλιές συνθῆκες γαιοκτησίας. Αὐτό πού προτείνει ὁ σ. 'Ανγκάρσκι ἀποτελεῖ πλήρη παρανόηση. 'Η δεύτερη παράγραφος λέει ὅτι ἡ ἀγροτική γαιοκτησία εἶναι χειροπόδαρα δεμένη μέ τούς παλιούς, μισοδουλοπάροικους δεσμούς καί σχέσεις. Μά μήπως ἡ παράγραφος μιλάει γιά τήν τσιφλικάδικη γῆ; Ὄχι. 'Η τροποποίηση τοῦ σ. 'Ανγκάρ-

σκι στηρίζεται σέ παρεξήγηση. Μοῦ ἀπέδοσε κάτι πού δέν ὑπάρχει ἐδῶ, πράγματα γιά τά ὁποῖα οἱ ἀγρότες δέν ἔχουν οὔτε ἰδέα. Τή διεθνή κατάσταση οἱ ἀγρότες τήν ξέρουν ἀπό τίς τιμές τῶν σιτηρῶν καί τῶν προϊόντων μαζικῆς κατανάλωσης, καί ἄν ἀπό τό χωριό περνάει σιδηροδρομική γραμμή, ὁ ἀγρότης τό νιώθει ἀπό τόν ἀντίκτυπο πού ἔχει στό ἀτομικό νοικοκυριό του. Δέν μποροῦμε νά ζοῦμε ὅπως παλιά, νά τί νιώθει ὁ ἀγρότης, καί αὐτό τό αἴσθημα τό ἐκφράζει μέ τό ριζοσπαστικό αἴτημα: κάτω ὅλη ἡ παλιά γαιοκτησία. Ὁ ἀγρότης θέλει νά εἶναι ἰδιοκτήτης, ἀλλά σέ γῆ μοιρασμένη μέ νέο τρόπο, γιά νά διαφεντεύει πάνω στή γῆ πού ἡ κατοχή της θά καθορίζεται ἀπό τίς τωρινές ἀνάγκες του, καί ὄχι ἀπό ἐκεῖνες πού τοῦ ἔχουν καθορίσει προκαταβολικά οἱ ὁποιοιδήποτε γραφειοκράτες. Αὐτό ὁ ἀγρότης τό ξέρει καλά, ἀλλά τό ἐκφράζει, βέβαια, διαφορετικά, κι'αὐτό ἀκριβῶς ἀποτελεῖ τήν ὑλική βάση τῶν τάσεων γιά ἐθνικοποίηση τῆς γῆς.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1921 στά "Απαντα τοῦ Ν. Λένιν (Β. Οὐλιάνοφ), τόμ. XIV, μέρος II

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν

2

Ὁ Σολοβιόφ νομίζει ὅτι σάν βασικό στήν ἀπόφαση πρέπει νά ὑποδειχτεῖ τό πιό οὐσιῶδες: τό Κόμμα ἀπαιτεῖ ἐθνικοποίηση τῆς γῆς.

Ἡ τροποποίηση δέν εἶναι καί τόσο οὐσιαστική. Ἐγώ τοποθέτησα τήν ἐθνικοποίηση στήν τρίτη θέση, γιατί στήν πρώτη θέση πρέπει νά εἶναι ἡ πρωτοβουλία καί ἡ ἐπαναστατική δράση, ἐνῶ ἡ ἐθνικοποίηση εἶναι νόμος πού ἐκφράζει τή θέληση τοῦ λαοῦ. Ἐγώ εἶμαι κατά τῆς τροποποίησης.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό βιβλίο «Ἡ Συνδιάσκεψη τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης καί ἡ Πανρωσική Συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) τοῦ Ἀπρίλη 1917»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν

17

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ[156]

῾Η ὕπαρξη τσιφλικάδικης γαιοκτησίας στή Ρωσία ἀποτελεῖ τό ὑλικό στήριγμα τῆς ἐξουσίας τῶν φεουδαρχῶν-τσιφλικάδων καί τή βάση πιθανῆς παλινόρθωσης τῆς μοναρχίας. ῾Η γαιοκτησία αὐτή καταδικάζει ἀναπόφευκτα τή συντριπτική πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ρωσίας, τήν ἀγροτιά, στήν ἀθλιότητα, τήν ὑποδούλωση καί τήν ἐξουθένωση, καί ὅλη τή χώρα σέ καθυστέρηση σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς ζωῆς.

῾Η ἀγροτική γαιοκτησία στή Ρωσία, τόσο ἡ παραχωρημένη μέ τή μορφή κλήρου (κοινοτική καί κατά νοικοκυριό), ὅσο καί ἡ ἰδιωτική (νοικιασμένη καί ἀγορασμένη γῆ), εἶναι ὁλόπλευρα δεμένη μέ τούς παλιούς, μισοδουλοπάροικους δεσμούς καί σχέσεις, μέ τό χωρισμό τῶν ἀγροτῶν σέ κατηγορίες, πού κληρονομήθηκαν ἀπό τόν καιρό τῆς δουλοπαροικίας, μέ τόν κατατεμαχισμό τῶν χωραφιῶν κτλ. κτλ. ῾Η ἀνάγκη νά συντριβοῦν ὅλοι αὐτοί οἱ παλιωμένοι καί ἐπιζήμιοι φραγμοί, ἡ ἀνάγκη «νά ξεφραχτεῖ» ἡ γῆ, νά μετασχηματιστοῦν ὅλες οἱ σχέσεις γαιοκτησίας καί γεωργίας ἀπό τήν ἀρχή σύμφωνα μέ τίς νέες συνθῆκες τῆς πανρωσικῆς καί τῆς παγκόσμιας οἰκονομίας, ἀποτελεῖ τήν ὑλική βάση τῶν τάσεων τῆς ἀγροτιᾶς γιά ἐθνικοποίηση *ὅλης* τῆς γῆς τῆς χώρας.

῞Οποιες καί ἄν εἶναι οἱ μικροαστικές οὐτοπίες, πού μ᾿αὐτές ὅλα τά ναροντνικιστικά κόμματα καί ὁμάδες περιβάλλουν τόν ἀγώνα τῶν ἀγροτικῶν μαζῶν ἐνάντια στή δουλοπάροικη τσιφλικάδικη γαιοκτησία καί ἐνάντια σ᾿ὅλα τά δουλοπάροικα δεσμά ὅλης τῆς γαιοκτησίας καί γαιοχρησίας στή Ρωσία γενικά, αὐτός ὁ ἴδιος ὁ ἀγώνας ἐκφράζει μιά τάση πέρα γιά πέρα ἀστικοδημοκρατική, ἀναμφισβήτητα προοδευτική καί οἰκονομικά ἀναγκαία, γιά μιά ἀποφασιστική συντριβή ὅλων αὐτῶν τῶν δεσμῶν.

῾Η ἐθνικοποίηση τῆς γῆς, ὄντας ἀστικό μέτρο, σημαίνει τή μεγαλύτερη δυνατή καί νοητή στήν καπιταλιστική κοινωνία

ἐλευθερία τῆς ταξικῆς πάλης καί ἐλευθερία τῆς γαιοχρησίας ἀπ'ὅλα τά μή ἀστικά κατάλοιπα. 'Εκτός ἀπ'αὐτό, ἡ ἐθνικοποίηση τῆς γῆς σάν κατάργηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας γῆς, θά σήμαινε στήν πράξη ἕνα τόσο ἰσχυρό χτύπημα στήν ἀτομική ἰδιοκτησία πάνω σέ ὅλα τά μέσα παραγωγῆς γενικά, πού τό Κόμμα τοῦ προλεταριάτου πρέπει νά ὑποστηρίξει μέ κάθε τρόπο ἕναν τέτιο μετασχηματισμό.

'Από τό ἄλλο μέρος ἡ εὔπορη ἀγροτιά τῆς Ρωσίας ἔχει ἀπό καιρό πιά δημιουργήσει τά στοιχεῖα μιᾶς ἀγροτικῆς ἀστικῆς τάξης, καί ἡ ἀγροτική μεταρύθμιση τοῦ Στολίπιν ἀναμφισβήτητα δυνάμωσε, πολλαπλασίασε καί στερέωσε αὐτά τά στοιχεῖα. Στόν ἄλλο πόλο τοῦ χωριοῦ δυνάμωσαν καί πολλαπλασιάστηκαν στόν ἴδιο βαθμό οἱ μισθωτοί ἐργάτες γῆς, οἱ προλετάριοι καί ἡ συγγενική μ'αὐτούς μάζα τῆς μισοπρολεταριακῆς ἀγροτιᾶς.

"Οσο πιό ἀποφασιστική καί συνεπής θά εἶναι ἡ συντριβή καί ἡ ἐξάλειψη τῆς τσιφλικάδικης γαιοκτησίας, ὅσο πιό ἀποφασιστικός καί συνεπής θά εἶναι ὁ ἀστικοδημοκρατικός ἀγροτικός μετασχηματισμός στή Ρωσία γενικά, μέ τόσο μεγαλύτερη δύναμη καί ταχύτητα θά ἀναπτύσσεται ἡ ταξική πάλη τοῦ ἀγροτικοῦ προλεταριάτου ἐνάντια στήν εὔπορη ἀγροτιά (τήν ἀγροτική ἀστική τάξη).

'Από τό ἄν θά κατορθώσει τό προλεταριάτο τῆς πόλης νά πάρει μαζί του τό προλεταριάτο τῆς ὑπαίθρου καί νά συνενώσει μ'αὐτό τή μάζα τῶν μισοπρολετάριων τοῦ χωριοῦ, ἤ ἡ μάζα αὐτή θά ἀκολουθήσει τήν ἀγροτική ἀστική τάξη, πού κλίνει πρός μιά συμμαχία μέ τόν Γκουτσκόφ, τόν Μιλιουκόφ, τούς καπιταλιστές καί τούς τσιφλικάδες καί πρός τήν ἀντεπανάσταση γενικά, ἀπ'αὐτό θά καθοριστεῖ ἡ τύχη καί ἡ ἔκβαση τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, ἐφόσον ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση, πού ἀρχίζει στήν Εὐρώπη, δέν θά ἀσκήσει μιάν ἄμεση καί ἰσχυρή ἐπίδραση στή χώρα μας.

Ξεκινώντας ἀπ'αὐτή τή θέση τῶν τάξεων καί ἀπό αὐτό τό συσχετισμό τῶν δυνάμεων, ἡ συνδιάσκεψη ἀποφασίζει:

1) Τό Κόμμα τοῦ προλεταριάτου παλεύει μέ ὅλες του τίς δυνάμεις γιά τήν ἄμεση καί ὁλοκληρωτική δήμευση ὅλης τῆς τσιφλικάδικης γῆς στή Ρωσία (καθώς καί τῆς γῆς πού ἀνήκει στήν τσαρική οἰκογένεια, στήν ἐκκλησία, στούς αὐλικούς κτλ. κτλ.).

2) Τό Κόμμα ὑποστηρίζει ἀποφασιστικά τό ἄμεσο πέρασμα ὅλης τῆς γῆς στά χέρια τῆς ἀγροτιᾶς, πού εἶναι ὀργανωμένη στά

Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν, ἤ σέ ἄλλα ὄργανα τοπικῆς αὐτοδιοίκησης, πού πραγματικά ἔχουν ἐκλεγεῖ ἐντελῶς δημοκρατικά καί εἶναι τελείως ἀνεξάρτητα ἀπό τούς τσιφλικάδες καί τούς δημοσίους ὑπαλλήλους.

3) Τό Κόμμα τοῦ προλεταριάτου ἀπαιτεῖ τήν ἐθνικοποίηση ὅλης τῆς γῆς τῆς χώρας. Ἡ ἐθνικοποίηση, πού σημαίνει μεταβίβαση στά χέρια τοῦ κράτους τοῦ δικαιώματος τῆς γαιοκτησίας πάνω σ'ὅλη τή γῆ, παραχωρεῖ τό δικαίωμα διαχείρισης τῆς γῆς στά χέρια τῶν τοπικῶν δημοκρατικῶν ὀργάνων.

4) Τό Κόμμα πρέπει νά παλέψει ἀποφασιστικά τόσο ἐνάντια στήν Προσωρινή κυβέρνηση πού καί μέ τό στόμα τοῦ Σινγκαριόφ καί μέ τίς δηλώσεις της σάν κυβέρνηση ἐπιβάλλει στούς ἀγρότες μιά «προαιρετική συμφωνία μέ τούς τσιφλικάδες», δηλαδή στήν πράξη μιά μεταρύθμιση τσιφλικάδικου χαρακτήρα, καί ἀπειλεῖ τούς ἀγρότες μέ κυρώσεις γιά τίς «αὐθαιρεσίες», δηλαδή μέ τή χρησιμοποίηση βίας ἀπομέρους τῆς μειοψηφίας τοῦ πληθυσμοῦ (τσιφλικάδες καί καπιταλιστές) ἐνάντια στήν πλειοψηφία,—ὅσο καί ἐνάντια στίς μικροαστικές ταλαντεύσεις τῆς μειοψηφίας τῶν ναρόντνικων καί τῶν μενσεβίκων σοσιαλδημοκρατῶν, πού συμβουλεύουν τούς ἀγρότες νά μήν πάρουν ὅλη τή γῆ πρίν συγκληθεῖ ἡ Συντακτική Συνέλευση.

5) Τό Κόμμα συμβουλεύει τούς ἀγρότες νά παίρνουν τή γῆ ὀργανωμένα, χωρίς νά προκαλοῦν οὔτε τήν ἐλάχιστη φθορά τῆς περιουσίας καί νά φροντίζουν γιά τήν αὔξηση τῆς παραγωγῆς.

6) Ὅλοι γενικά οἱ ἀγροτικοί μετασχηματισμοί μποροῦν νά εἶναι ἀποτελεσματικοί καί σταθεροί μόνο μέ τόν πλήρη ἐκδημοκρατισμό ὅλου τοῦ κράτους, δηλαδή, ἀπό τό ἕνα μέρος, μέ τήν κατάργηση τῆς ἀστυνομίας, τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ καί τῆς προνομιούχας οὐσιαστικά ὑπαλληλίας, καί ἀπό τό ἄλλο, μέ μιά ὅσο τό δυνατό πιό πλατιά τοπική αὐτοδιοίκηση, ἀπαλλαγμένη τελείως ἀπό ἐποπτεία καί κηδεμονία ἀπό τά πάνω.

7) Εἶναι ἀπαραίτητο νά καταπιαστοῦμε ἀμέσως καί παντοῦ μέ τήν ξεχωριστή καί αὐτοτελή ὀργάνωση τοῦ ἀγροτικοῦ προλεταριάτου, τόσο μέ τή μορφή Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν γῆς βουλευτῶν (καθώς καί ἰδιαίτερων Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν τῆς μισοπρολεταριακῆς ἀγροτιᾶς), ὅσο καί μέ τή μορφή τῆς ὀργάνωσης προλεταριακῶν ὁμάδων ἤ παρατάξεων μέσα στά κοινά Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν, σέ ὅλα τά ὄργανα τῆς τοπικῆς καί δημοτικῆς διοίκησης κτλ. κτλ.

8) Τό Κόμμα πρέπει νά ὑποστηρίξει τήν πρωτοβουλία

ἐκείνων τῶν ἀγροτικῶν ἐπιτροπῶν, πού σέ πολλά μέρη τῆς Ρωσίας παραδίνουν τά ἐργαλεῖα καί τά ζῶα τῶν τσιφλικάδων στά χέρια τῆς ἀγροτιᾶς, τῆς ὀργανωμένης σ' αὐτές τίς ἐπιτροπές, γιά τήν κοινωνικά-ρυθμισμένη χρησιμοποίησή τους στήν καλλιέργεια ὅλης τῆς γῆς.

9) Τό Κόμμα τοῦ προλεταριάτου πρέπει νά συμβουλεύει τούς προλετάριους καί τούς μισοπρολετάριους τοῦ χωριοῦ νά ἐπιδιώκουν τό σχηματισμό σέ κάθε κτῆμα τσιφλικᾶ ἑνός ἀρκετά μεγάλου ὑποδειγματικοῦ νοικοκυριοῦ, πού θά τό διαχειρίζονται γιά λογαριασμό τοῦ δημοσίου τά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν τῶν ἐργατῶν γῆς, μέ τή διεύθυνση γεωπόνων καί μέ τή χρησιμοποίηση τῶν καλύτερων τεχνικῶν μέσων.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 45,
13 τοῦ Μάη
(30 τοῦ 'Απρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
κείμενο τυπογραφικοῦ δοκιμίου
μέ διορθώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν

18

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΕΝΩΣΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΙΣΤΩΝ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟ ΜΙΚΡΟΑΣΤΙΚΟ ΑΜΥΝΙΤΙΚΟ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ

Παίρνοντας ὑπόψη:

1) ὅτι τά Κόμματα τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν, τῶν σοσιαλδημοκρατῶν μενσεβίκων κτλ. πέρασαν στίς περισσότερες περιπτώσεις στίς θέσεις τοῦ «ἐπαναστατικοῦ ἀμυνιτισμοῦ», δηλ. τῆς ὑποστήριξης τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου (ψήφιση τοῦ δανείου καί ὑποστήριξη τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης πού ἐκπροσωπεῖ τά συμφέροντα τοῦ κεφαλαίου)·

2) ὅτι τά Κόμματα αὐτά μέ ὅλη τήν πολιτική τους προάγουν τά συμφέροντα καί τήν ἄποψη τῶν μικροαστῶν καί διαφθείρουν τό προλεταριάτο μέ τήν ἀστική ἐπιροή, ὑποβάλλοντάς του τήν ἰδέα ὅτι εἶναι τάχα δυνατό νά ἀλλάξει κανείς τήν ἰμπεριαλιστική πολιτική τῆς κυβέρνησης καί νά τή βγάλει ἀπό τό δρόμο τῶν ἀντεπαναστατικῶν ἀποπειρῶν ἐνάντια στήν ἐλευθερία, μέ τίς συμφωνίες, μέ τόν «ἔλεγχο», μέ τήν εἴσοδο στήν κυβέρνηση κ.ο.κ.·

3) ὅτι ἡ πολιτική αὐτή τροφοδοτεῖ καί ἐνισχύει τήν ἀνεπίγνωστα εὔπιστη στάση τῶν μαζῶν ἀπέναντι στούς καπιταλιστές· στάση πού ἀποτελεῖ τό κύριο ἐμπόδιο στήν παραπέρα ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης καί δημιουργεῖ τή δυνατότητα ἥττας της ἀπό τίς δυνάμεις τῆς τσιφλικάδικης καί ἀστικῆς ἀντεπανάστασης, —

— ἡ συνδιάσκεψη ἀποφασίζει:

1) νά θεωρηθεῖ ἀπολύτως ἀδύνατη ἡ ἕνωση μέ κόμματα καί ὁμάδες πού ἐφαρμόζουν αὐτή τήν πολιτική·

2) νά θεωρηθεῖ ἀπαραίτητη ἡ προσέγγιση καί ἡ ἕνωση μέ τίς ὁμάδες καί τά ρεύματα, πού στήν πράξη στηρίζονται στό διεθνισμό, μέ βάση τή ρήξη μέ τήν πολιτική τῆς μικροαστικῆς προδοσίας τοῦ σοσιαλισμοῦ.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 46,
15 (2) τοῦ Μάη 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο
τῶν πρακτικῶν

19

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΣΟΒΙΕΤ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ

Ἡ συνδιάσκεψη, ἀφοῦ συζήτησε τίς εἰσηγήσεις καί τίς ἀνακοινώσεις τῶν συντρόφων πού δουλεύουν στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν σέ διάφορα μέρη τῆς Ρωσίας, διαπιστώνει:

Σέ πολλά μέρη στίς ἐπαρχίες ἡ ἐπανάσταση προχωρεῖ μέ τήν αὐτόβουλη ὀργάνωση τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς στά Σοβιέτ, μέ τήν αὐτόβουλη κατάργηση τῶν παλιῶν ἀρχῶν, μέ τή δημιουργία προλεταριακῆς καί ἀγροτικῆς πολιτοφυλακῆς, μέ τό πέρασμα ὅλης τῆς γῆς στά χέρια τῆς ἀγροτιᾶς, μέ τήν ἐπιβολή ἐλέγχου ἀπό μέρους τῶν ἐργατῶν στίς φάμπρικες, μέ τήν καθιέρωση τοῦ 8ωρου, μέ τήν αὔξηση τοῦ μισθοῦ ἐργασίας, μέ τήν ἐξασφάλιση τῆς ἀδιάπτωτης πορείας τῆς παραγωγῆς, μέ τήν ἐπιβολή ἐποπτείας ἀπομέρους τῶν ἐργατῶν στή διανομή τροφίμων κτλ.

Αὐτή ἡ ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης σέ πλάτος καί βάθος στίς ἐπαρχίες ἀποτελεῖ, ἀπό τή μιά μεριά, ἀνάπτυξη τοῦ κινήματος γιά τό πέρασμα ὅλης τῆς ἐξουσίας στά Σοβιέτ καί γιά τόν ἔλεγχο τῶν ἴδιων τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν πάνω στήν παραγωγή, καί ἀπό τήν ἄλλη, ἐγγύηση γιά τήν προετοιμασία σέ πανρωσική κλίμακα τῶν δυνάμεων γιά τό δεύτερο στάδιο τῆς ἐπανάστασης, πού θά μεταβιβάσει ὅλη τήν κρατική ἐξουσία στά χέρια τῶν Σοβιέτ ἤ ἄλλων ὀργάνων, τά ὁποῖα θά ἐκφράζουν ἄμεσα τή θέληση τῆς πλειοψηφίας τοῦ λαοῦ (ὄργανα τοπικῆς αὐτοδιοίκησης, Συντακτική Συνέλευση κτλ.).

Τό καθῆκον τοῦ περάσματος τῆς κρατικῆς ἐξουσίας στά Σοβιέτ στίς πρωτεύουσες καί σέ μερικές μεγάλες πόλεις παρουσιάζει πολύ μεγάλες δυσκολίες καί ἀπαιτεῖ ἰδιαίτερα μακρόχρονη προετοιμασία τῶν δυνάμεων τοῦ προλεταριάτου. Ἐδῶ εἶναι συγκεντρωμένες οἱ μεγαλύτερες δυνάμεις τῆς ἀστικῆς τάξης. Ἐδῶ ἐκδηλώνεται πιό χτυπητά ἡ πολιτική τοῦ συμβιβασμοῦ μέ

τήν άστική τάξη, πολιτική πού συχνά φρενάρει τήν έπαναστατική πρωτοβουλία τῶν μαζῶν καί ἐξασθενίζει τήν αὐτοτέλειά τους, πράγμα πού εἶναι ἐξαιρετικά ἐπικίνδυνο ἐξαιτίας τῆς καθοδηγητικῆς σημασίας αὐτῶν τῶν Σοβιέτ γιά τήν ἐπαρχία.

Γι᾽αὐτό, τό καθῆκον τοῦ προλεταριακοῦ Κόμματος εἶναι, ἀπό τή μιά μεριά, νά ὑποστηρίξει ὁλόπλευρα τήν προαναφερμένη ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης στήν ὕπαιθρο καί, ἀπό τήν ἄλλη, νά παλέψει συστηματικά μέσα στά Σοβιέτ (μέ τήν προπαγάνδα καί μέ τήν ἐπανεκλογή τους) γιά τό θρίαμβο τῆς προλεταριακῆς γραμμῆς· νά κατευθύνει ὅλες τίς προσπάθειες καί ὅλη τήν προσοχή στή μάζα τῶν ἐργατῶν καί τῶν στρατιωτῶν, στό ξεχώρισμα τῆς προλεταριακῆς γραμμῆς ἀπό τή μικροαστική, τῆς διεθνιστικῆς ἀπό τήν ἀμυνίτικη, τῆς ἐπαναστατικῆς ἀπό τήν ὀπορτουνιστική, στήν ὀργάνωση καί τόν ἐξοπλισμό τῶν ἐργατῶν, στήν προετοιμασία τῶν δυνάμεών τους γιά τό ἑπόμενο στάδιο τῆς ἐπανάστασης.

῾Η συνδιάσκεψη δηλώνει γιά μιά ἀκόμη φορά ὅτι εἶναι ἀναγκαία ἡ ὁλόπλευρη δουλιά μέσα στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, ἡ αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τους, ἡ ἐνίσχυση τῆς δύναμής τους, ἡ συσπείρωση μέσα σ᾽αὐτά τῶν προλεταριακῶν, διεθνιστικῶν ὁμάδων τοῦ Κόμματός μας.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 46,
15 (2) τοῦ Μάη 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο
τῶν πρακτικῶν

20

ΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ 29 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ (12 ΤΟΥ ΜΑΗ)

1

ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ

'Από τό 1903 πού τό Κόμμα μας ψήφισε τό πρόγραμμά του συναντούσαμε κάθε φορά τήν άπεγνωσμένη άντιπολίτευση τῶν συντρόφων πολωνῶν. Ἄν μελετήσετε τά πρακτικά τοῦ II Συνεδρίου, θά δεῖτε ὅτι ἤδη ἀπό τότε ἀνάπτυσσαν τά ἴδια ἐπιχειρήματα πού συναντοῦμε καί τώρα, καί οἱ πολωνοί σοσιαλδημοκράτες ἀποχώρησαν ἀπό αὐτό τό συνέδριο, βρίσκοντας πώς ἡ ἀναγνώριση τοῦ δικαιώματος αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν εἶναι γι' αὐτούς ἀπαράδεκτη. Καί ἀπό τότε σκοντάφτουμε κάθε φορά στό ἴδιο ζήτημα. Τό 1903 ὁ ἰμπεριαλισμός ἤδη ὑπῆρχε, ὅμως τότε ἀνάμεσα στά ἐπιχειρήματα πού ἀναπτύχθηκαν δέν ἔγινε λόγος γιά τόν ἰμπεριαλισμό. Καί τότε καί τώρα ἡ θέση τῆς πολωνικῆς σοσιαλδημοκρατίας παραμένει ἕνα ἀλλόκοτο, τερατῶδες λάθος: οἱ ἄνθρωποι αὐτοί θέλουν νά ὑποβιβάσουν τή θέση τοῦ Κόμματός μας στή θέση σωβινιστῶν.

'Η πολιτική τῆς Πολωνίας, λόγω τῆς μακρόχρονης καταπίεσής της ἀπό τή Ρωσία, εἶναι ὁλότελα ἐθνική, καί ὁλόκληρος ὁ πολωνικός λαός εἶναι διαποτισμένος πέρα γιά πέρα ἀπό μιά σκέψη: τήν ἐκδίκηση ἐνάντια στούς μοσχοβίτες. Κανένας δέν καταπίεσε τούς πολωνούς, ὅσο ὁ ρωσικός λαός. Ὁ ρωσικός λαός ἤτανε στά χέρια τῶν τσάρων δήμιος τῆς πολωνικῆς ἐλευθερίας. Δέν ὑπάρχει λαός πού νά εἶναι τόσο διαποτισμένος ἀπό τό μίσος ἐνάντια στή Ρωσία, δέν ὑπάρχει λαός πού νά μισεῖ τόσο φοβερά τή Ρωσία, ὅσο οἱ πολωνοί, κι' ἀπό δῶ προέρχεται ἕνα παράξενο φαινόμενο. Ἡ Πολωνία ἀποτελεῖ ἐμπόδιο στό σοσιαλιστικό κίνημα ἐξαιτίας τῆς πολωνικῆς ἀστικῆς τάξης. Ὅλος ὁ κόσμος ἄς καεῖ, φτάνει μόνο ἡ Πολωνία νά εἶναι ἐλεύθερη. Φυσικά, μιά τέτια τοποθέτηση τοῦ ζητήματος ἀποτελεῖ κοροϊδία τοῦ διεθνισμοῦ. Σήμερα, βέβαια, στήν Πολωνία

βασιλεύει ἡ βία, ἀλλά τό νά ὑπολογίζουν οἱ πολωνοί ἐθνικιστές σέ ἀπελευθέρωση τῆς Πολωνίας ἀπομέρους τῆς Ρωσίας—εἶναι προδοσία τῆς Διεθνοῦς. Καί οἱ πολωνοί ἐθνικιστές ἐπηρέασαν μέ τίς ἀντιλήψεις τους τόν πολωνικό λαό σέ τέτιο βαθμό, ὥστε ἔτσι ἀκριβῶς νά βλέπουν ἐκεῖ τό ζήτημα.

Τεράστια, ἱστορική ὑπηρεσία τῶν συντρόφων πολωνῶν σοσιαλδημοκρατῶν εἶναι ὅτι ἔριξαν τό σύνθημα τοῦ διεθνισμοῦ καί εἶπαν: γιά μᾶς τό σπουδαιότερο ἀπόλα εἶναι ἡ ἀδελφική συμμαχία μέ τό προλεταριάτο ὅλων τῶν ἄλλων χωρῶν, καί ποτέ δέν θά δεχτοῦμε ἕναν πόλεμο γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς Πολωνίας. Σ᾽αὐτό βρίσκεται ἡ ὑπηρεσία τους, καί γι᾽αὐτό ἐμεῖς μόνο αὐτούς τούς πολωνούς συντρόφους σοσιαλδημοκράτες τούς θεωρούσαμε πάντοτε σοσιαλιστές. Οἱ ἄλλοι εἶναι πατριῶτες, πολωνοί Πλεχάνοφ. Ὅμως ἐξαιτίας αὐτῆς τῆς πρωτότυπης θέσης ὅπου οἱ ἄνθρωποι, γιά νά σώσουν τό σοσιαλισμό, ἀναγκάζονται νά παλεύουν ἐνάντια στό λυσσασμένο, ἀρρωστιάρικο ἐθνικισμό, παρουσιάστηκε ἕνα παράδοξο φαινόμενο: οἱ σύντροφοι ἔρχονται καί μᾶς λένε ὅτι πρέπει νά παραιτηθοῦμε ἀπό τήν ἐλευθερία τῆς Πολωνίας, ἀπό τόν ἀποχωρισμό της.

Γιατί ἐμεῖς, οἱ μεγαλορῶσοι, πού καταπιέζουμε περισσότερα ἔθνη ἀπό ὁποιονδήποτε ἄλλο λαό, πρέπει νά παραιτηθοῦμε ἀπό τήν ἀναγνώριση τοῦ δικαιώματος ἀποχωρισμοῦ τῆς Πολωνίας, τῆς Οὐκρανίας, τῆς Φιλλανδίας; Μᾶς προτείνουν νά γίνουμε σωβινιστές, γιατί ἔτσι θά διευκολύνουμε τή θέση τῶν σοσιαλδημοκρατῶν στήν Πολωνία. Ἐμεῖς διεκδικοῦμε τήν ἀπελευθέρωση τῆς Πολωνίας, ὄχι γιατί ὁ πολωνικός λαός ζεῖ ἀνάμεσα σέ δυό κράτη πού εἶναι ἱκανά νά πολεμήσουν. Ὅμως ἀντί νά λένε ὅτι οἱ πολωνοί ἐργάτες πρέπει νά σκέπτονται ἔτσι: δημοκράτες παραμένουν μόνο ἐκεῖνοι οἱ σοσιαλδημοκράτες πού πιστεύουν ὅτι ὁ πολωνικός λαός πρέπει νά εἶναι ἐλεύθερος, γιατί οἱ σωβινιστές δέν ἔχουν θέση στίς γραμμές ἑνός σοσιαλιστικοῦ κόμματος, οἱ πολωνοί σοσιαλδημοκράτες λένε: ἀκριβῶς ἐπειδή βρίσκουμε συμφέρουσα τή συμμαχία μέ τούς ρώσους ἐργάτες, εἴμαστε ἐνάντια στόν ἀποχωρισμό τῆς Πολωνίας. Αὐτό εἶναι δικαίωμά τους ἀπόλυτο. Οἱ ἄνθρωποι ὅμως δέν θέλουν νά καταλάβουν ὅτι γιά τό δυνάμωμα τοῦ διεθνισμοῦ δέν πρέπει νά ἐπαναλαβαίνουμε τά ἴδια λόγια, ἀλλά πρέπει στή Ρωσία νά ἐπιμένουμε στήν ἐλευθερία ἀποχωρισμοῦ τῶν καταπιεζόμενων ἐθνῶν καί στήν Πολωνία νά ὑπογραμμίζουμε τήν ἀνάγκη τῆς ἐλευθερίας συνένωσης. Ἡ ἐλευθερία συνένωσης προϋποθέτει τήν ἐλευθερία ἀποχωρισμοῦ. Ἐμεῖς, οἱ ρῶσοι, πρέπει νά

ὑπογραμμίζουμε τήν ἐλευθερία ἀποχωρισμοῦ, ἐνῶ στήν Πολωνία τήν ἐλευθερία συνένωσης.

Βλέπουμε ἐδῶ μιά σειρά σοφίσματα, πού ὁδηγοῦν στήν ὁλοκληρωτική ἄρνηση τοῦ μαρξισμοῦ. Ἡ ἄποψη τοῦ σ. Πιατακόφ εἶναι ἐπανάληψη τῆς ἄποψης τῆς Ρόζας Λούξεμπουργκ...* (τό παράδειγμα τῆς Ὀλλανδίας)...* Ἔτσι σκέπτεται ὁ σ. Πιατακόφ καί ἔτσι αὐτοδιαψεύδεται, γιατί ἐνῶ στή θεωρία εἶναι ὑπέρ τῆς ἄρνησης τῆς ἐλευθερίας ἀποχωρισμοῦ, λέει στό λαό: δέν εἶναι σοσιαλιστής, ὅποιος ἀρνεῖται τήν ἐλευθερία ἀποχωρισμοῦ. Ὅσα εἶπε ἐδῶ ὁ σ. Πιατακόφ ἀποτελοῦν ἀπίστευτη σύγχυση. Στή Δυτική Εὐρώπη ὑπερτεροῦν οἱ χῶρες ὅπου τό ἐθνικό ζήτημα ἔχει λυθεῖ ἀπό πολύν καιρό. Ὅταν λένε ὅτι τό ἐθνικό ζήτημα ἔχει λυθεῖ, ἔχουν ὑπόψη τους τή Δυτική Εὐρώπη. Ὁ σ. Πιατακόφ τό μεταφέρει αὐτό ἐκεῖ πού δέν ἔχει θέση, δηλ. στήν Ἀνατολική Εὐρώπη, κι᾽ἔτσι γινόμαστε γελοῖοι.

Γιά σκεφθεῖτε τί τρομερή σαλάτα παρουσιάζεται! Ἡ Φιλλανδία εἶναι πλάι μας. Ὁ σ. Πιατακόφ δέν δίνει σχετικά μ᾽αὐτή συγκεκριμένη ἀπάντηση, καί τά ἔχει μπερδέψει ὁλότελα. Στή «Ραμπότσαγια Γκαζέτα» διαβάσατε χθές ὅτι στή Φιλλανδία τό χωριστικό κίνημα ἀναπτύσσεται. Οἱ φιλλανδοί ἔρχονται καί λένε ὅτι τό χωριστικό κίνημα στή χώρα τους φουντώνει, ἐπειδή οἱ καντέτοι δέν δίνουν στή Φιλλανδία πλήρη αὐτονομία. Ἐκεῖ φουντώνει ἡ κρίση, ἡ δυσαρέσκεια ἐξαιτίας τοῦ γενικοῦ διοικητῆ Ροντίτσεφ, καί ἡ «Ραμπότσαγια Γκαζέτα» γράφει ὅτι οἱ φιλλανδοί πρέπει νά περιμένουν τή Συντακτική Συνέλευση, ἐπειδή σ᾽αὐτή θά ἐπιτευχθεῖ συμφωνία τῆς Φιλλανδίας μέ τή Ρωσία. Τί θά πεῖ συμφωνία; Οἱ φιλλανδοί πρέπει νά ποῦν ὅτι μποροῦν νά ἔχουν τό δικαίωμα νά ἀποφασίσουν μέ τόν ἕνα ἤ τόν ἄλλο τρόπο γιά τήν τύχη τους, σύμφωνα μέ τή θέλησή τους καί ὅτι ὁ μεγαλορῶσος πού θά τούς ἀρνηθεῖ αὐτό τό δικαίωμα θά εἶναι σωβινιστής. Ἄλλο ζήτημα ἄν ἐμεῖς λέγαμε στό φιλλανδό ἐργάτη: πῶς σέ συμφέρει νά ἀποφασίσεις...*

Ὁ σ. Πιατακόφ ἀρνεῖται ἁπλῶς τό σύνθημά μας, λέγοντας ὅτι αὐτό εἶναι σάν νά μή δίνουμε σύνθημα γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, δέν ἔδοσε ὅμως καί ὁ ἴδιος ἕνα κατάλληλο σύνθημα. Ἡ μέθοδος τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης μέ τό σύνθημα: «κάτω τά σύνορα» εἶναι πλήρης σύγχυση. Δέν κατορθώσαμε νά δημοσιεύσουμε τό ἄρθρο μου, ὅπου τήν ἄποψη

---

* Κενό στά πρακτικά. *Ἡ Σύντ.*

αὐτή τήν ὀνόμαζα «ἰμπεριαλιστικό οἰκονομισμό»*. Τί θά πεῖ «μέθοδος» τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης μέ τό σύνθημα «κάτω τά σύνορα»; Ἐμεῖς εἴμαστε ὑπέρ τῆς ἀναγκαιότητας τοῦ κράτους, καί τό κράτος προϋποθέτει σύνορα. Τό κράτος μπορεῖ, βέβαια, νά ἔχει ἀστική κυβέρνηση, ἐνῶ ἐμᾶς μᾶς χρειάζονται Σοβιέτ. Ἀλλά καί γι᾽αὐτά τίθεται ζήτημα συνόρων. Τί θά πεῖ «κάτω τά σύνορα»; Ἐδῶ ἀρχίζει ἡ ἀναρχία... «Μέθοδος» τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης μέ τό σύνθημα «κάτω τά σύνορα» εἶναι ἁπλούστατα τραγέλαφος. Ὅταν ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση ὡριμάσει, ὅταν συντελεστεῖ, θά ἐπεκταθεῖ στίς ἄλλες χῶρες, κι᾽ἐμεῖς θά τή βοηθήσουμε, μέ τί τρόπο ὅμως θά γίνει αὐτό, δέν τό ξέρουμε. «Μέθοδος τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης» εἶναι μιά φράση χωρίς περιεχόμενο. Ἐφόσον ὑπάρχουν ὑπολείμματα ζητημάτων πού δέν τά ἔλυσε ἡ ἀστική ἐπανάσταση, ἐμεῖς εἴμαστε ὑπέρ τῆς λύσης τους. Ἀπέναντι στό χωριστικό κίνημα εἴμαστε ἀδιάφοροι, οὐδέτεροι. Ἄν ἡ Φιλλανδία, ἄν ἡ Πολωνία, ἡ Οὐκρανία ἀποχωριστοῦν ἀπό τή Ρωσία, σ᾽αὐτό δέν ὑπάρχει τίποτε τό κακό. Τί τό κακό ὑπάρχει ἐδῶ; Ὅποιος πεῖ τέτιο πράγμα εἶναι σωβινιστής. Πρέπει νά εἶναι τρελός κανείς γιά νά συνεχίζει τήν πολιτική τοῦ τσάρου Νικολάου. Μήπως ἡ Νορβηγία δέν χώρισε ἀπό τή Σουηδία;... Κάποτε ὁ Ἀλέξανδρος Α΄ καί ὁ Ναπολέων ἀντάλλασσαν λαούς, κάποτε οἱ βασιλιάδες χρησιμοποιοῦσαν τήν Πολωνία σάν μέσο ἀνταλλαγῆς. Θά συνεχίσουμε κι᾽ἐμεῖς αὐτή τήν τακτική τῶν τσάρων; Αὐτό θά ἦταν παραίτηση ἀπό τήν τακτική τοῦ διεθνισμοῦ, θά ἦταν σωβινισμός τοῦ χειρότερου εἴδους. Ἄν ἡ Φιλλανδία ἀποχωριστεῖ, τί τό κακό; Μετά τόν ἀποχωρισμό καί στούς δυό λαούς, στό προλεταριάτο τῆς Νορβηγίας καί τῆς Σουηδίας δυνάμωσε ἡ ἀμοιβαία ἐμπιστοσύνη. Οἱ σουηδοί τσιφλικάδες ἤθελαν νά κηρύξουν πόλεμο, ὅμως οἱ σουηδοί ἐργάτες ἀντιτάχθηκαν καί εἶπαν: ἐμεῖς τέτιο πόλεμο δέν θά τόν δεχτοῦμε.

Σήμερα οἱ φιλλανδοί θέλουν μόνο αὐτονομία. Ἐμεῖς εἴμαστε ὑπέρ τῆς ἄποψης νά δοθεῖ στή Φιλλανδία πλήρης ἐλευθερία, τότε ἡ ἐμπιστοσύνη πρός τή ρωσική δημοκρατία θά δυναμώσει, καί ὅταν αὐτό θά πραγματοποιηθεῖ, ἀκριβῶς τότε οἱ φιλλανδοί δέν θά ἀποχωριστοῦν. Τή στιγμή πού πηγαίνει σ᾽αὐτούς ὁ κ. Ροντίτσεφ καί κάνει παζάρια γιά τήν αὐτονομία, ἔρχονται σέ μᾶς οἱ φιλλανδοί σύντροφοι καί λένε: μᾶς χρειάζεται αὐτονομία.

* Βλ. *Ἅπαντα*, 5η ἔκδ., τόμ. 30ός, σελ. 59-67. *Ἡ Σύντ.*

Καί ἀρχίζουν νά βάλλουν ἐναντίον τους μέ ὁμαδικά πυρά, λέγοντας: «περιμένετε τή Συντακτική Συνέλευση». 'Ενῶ ἐμεῖς λέμε: «ὁ ρῶσος σοσιαλιστής πού ἀρνεῖται τήν ἐλευθερία στή Φιλλανδία, εἶναι σωβινιστής».

'Εμεῖς λέμε ὅτι τά σύνορα καθορίζονται ἀπό τή θέληση τοῦ πληθυσμοῦ. Ρωσία, μήν ἀποτολμήσεις νά πολεμήσεις γιά τήν Κουρλανδία! Γερμανία, ἔξω τά στρατεύματα ἀπό τήν Κουρλανδία! Νά πῶς λύνουμε ἐμεῖς τό ζήτημα τοῦ ἀποχωρισμοῦ. Τό προλεταριάτο δέν μπορεῖ νά καταφεύγει στή βία, γιατί δέν πρέπει νά ἐμποδίζει τήν ἐλευθερία τῶν λαῶν. Τό σύνθημα «κάτω τά σύνορα» τότε μόνο θά εἶναι σωστό, ὅταν ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση γίνει πραγματικότητα καί ὄχι μέθοδος, κι'ἐμεῖς τότε θά ποῦμε: σύντροφοι, ἐλᾶτε σέ μᾶς...

Τελείως διαφορετικό εἶναι τό ζήτημα τοῦ πολέμου. Σέ περίπτωση ἀνάγκης δέν θά ἀρνηθοῦμε νά διεξάγουμε ἐπαναστατικό πόλεμο. 'Εμεῖς δέν εἴμαστε πασιφιστές... ὅταν στή χώρα μας εἶναι θρονιασμένος ὁ Μιλιουκόφ καί στέλνει στή Φιλλανδία τόν Ροντίτσεφ, πού παζαρεύει ἐκεῖ ἀναίσχυντα μέ τό φιλλανδικό λαό, ἐμεῖς λέμε: ὄχι, μήν τολμήσεις, ρωσικέ λαέ, νά ἐκβιάσεις τή Φιλλανδία: δέν μπορεῖ νά εἶναι ἐλεύθερος ἕνας λαός, ὅταν καταπιέζει ἄλλους λαούς[157]. Στήν ἀπόφαση γιά τόν Μπόργκμπεργκ ἐμεῖς λέμε: ἀποσύρετε τά στρατεύματα καί ἀφῆστε τό ἔθνος νά λύσει τό ζήτημα μόνο του. Νά, ἄν αὔριο τό Σοβιέτ πάρει τήν ἐξουσία στά χέρια του, αὐτό δέν θά εἶναι «μέθοδος τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης», κι'ἐμεῖς τότε θά ποῦμε: Γερμανία, ἔξω τά στρατεύματα ἀπό τήν Πολωνία, Ρωσία, ἔξω τά στρατεύματα ἀπό τήν 'Αρμενία,—διαφορετικά θά πρόκειται γιά ἀπάτη.

Γιά τήν καταπιεζόμενη Πολωνία του ὁ σ. Τζερζίνσκι μᾶς λέει ὅτι ἐκεῖ ὅλοι εἶναι σωβινιστές. 'Αλλά γιατί κανένας ἀπό τούς πολωνούς δέν εἶπε λέξη γιά τό τί πρέπει νά γίνει μέ τή Φιλλανδία, τί πρέπει νά γίνει μέ τήν Οὐκρανία; 'Από τό 1903 συζητοῦμε τόσο πολύ πάνω σ'αὐτό τό ζήτημα, πού εἶναι δύσκολο καί νά μιλάει κανείς γι'αὐτό. Ὅπου θέλεις πήγαινε... ὅποιος δέν ἀκολουθεῖ αὐτή τή θέση εἶναι ὀπαδός τῶν προσαρτήσεων, εἶναι σωβινιστής. 'Εμεῖς θέλουμε ἀδελφική ἕνωση ὅλων τῶν λαῶν. Ἄν γίνει Οὐκρανική δημοκρατία καί Ρωσική δημοκρατία, ἀνάμεσά τους θά ὑπάρχουν μεγαλύτεροι δεσμοί, μεγαλύτερη ἐμπιστοσύνη. Ἄν οἱ οὐκρανοί δοῦν ὅτι ἔχουμε δημοκρατία τῶν Σοβιέτ δέν θά ἀποχωριστοῦν, ἐνῶ ἄν θά ἔχουμε δημοκρατία τοῦ Μιλιουκόφ θά ἀποχωριστοῦν. Ὅταν ὁ σ.

Πιατακόφ, σέ πλήρη ἀντίφαση μέ τίς ἀπόψεις του, εἶπε: εἴμαστε ἐνάντια στή βίαιη κατακράτηση μέσα στήν ἐπικράτεια—αὐτό δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά ἀναγνώριση τοῦ δικαιώματος τῶν ἐθνῶν γιά αὐτοδιάθεση. 'Εμεῖς δέν θέλουμε καθόλου ὁ μουζίκος τῆς Χιβά νά ζεῖ κάτω ἀπό τήν ἐξουσία τοῦ Χάν τῆς Χιβά. Μέ τήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασής μας ἐμεῖς θά ἐπιδράσουμε στίς καταπιεζόμενες μάζες. Μόνο ἔτσι πρέπει νά τοποθετοῦμε τό ζήτημα τῆς ζύμωσης μέσα στήν καταπιεζόμενη μάζα.

'Αλλά κάθε ρῶσος σοσιαλιστής πού δέν ἀναγνωρίζει τήν ἐλευθερία τῆς Φιλλανδίας καί τῆς Οὐκρανίας θά κατρακυλήσει στό σωβινισμό. Καί μέ κανενός εἴδους σοφίσματα καί παραπομπές στή «μέθοδό» τους δέν πρόκειται νά δικαιολογηθοῦν ποτέ.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1921
στά "Απαντα τοῦ Ν. Λένιν (Β. Οὐλιάνοφ),
τόμ. XIV, μέρος II

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο
τῶν πρακτικῶν

2
ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

'Ο σ. Λένιν ὑπενθύμισε ὅτι οἱ πολωνοί σοσιαλδημοκράτες ἦταν κατά τοῦ δικαιώματος αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν τό 1903, ὅταν τό ζήτημα αὐτό δέν ἔμπαινε στήν προοπτική τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. 'Η ἰδιομορφία τῆς θέσης τους στό ἐθνικό ζήτημα ὑπαγορεύτηκε ἀπό τήν ἰδιαίτερή τους θέση στήν Πολωνία· ἡ τσαρική καταπίεση ἔθρεφε τά ἐθνικιστικά πάθη τῶν ἀστικῶν καί μικροαστικῶν στρωμάτων τῆς Πολωνίας. Οἱ πολωνοί σοσιαλδημοκράτες ὑποχρεώθηκαν νά διεξάγουν ἀπεγνωσμένη πάλη ἐνάντια σ' ἐκείνους τούς «σοσιαλιστές» (ΠΠΣ[158]) πού ἦταν ἕτοιμοι νά πᾶνε καί γιά εὐρωπαϊκό πόλεμο χάρη τῆς ἀπελευθέρωσης τῆς Πολωνίας καί μόνο αὐτοί, οἱ πολωνοί σοσιαλδημοκράτες, καλλιεργώντας τά αἰσθήματα τῆς διεθνοῦς ἀλληλεγγύης ἀνάμεσα στούς πολωνούς ἐργάτες, τούς ὁδηγοῦσαν στήν προσέγγιση μέ τούς ἐργάτες τῆς Ρωσίας. 'Ωστόσο, ἡ προσπάθειά τους νά ἐπιβάλλουν τήν ἄρνηση τοῦ δικαιώματος αὐτοδιάθεσης στούς σοσιαλιστές τῶν *καταπιεστικῶν* ἐθνῶν εἶναι πάρα πολύ λαθεμένη καί σέ τίποτε ἄλλο δέν θά

μποροῦσε νά ὁδηγήσει σέ περίπτωση ἐπιτυχίας, παρά στό πέρασμα τῶν ρώσων σοσιαλδημοκρατῶν σέ σωβινιστικές θέσεις. Ὅταν οἱ σοσιαλιστές τῶν καταπιεστικῶν ἐθνῶν ἀρνοῦνται τό δικαίωμα αὐτοδιάθεσης στά καταπιεζόμενα ἔθνη, γίνονται σωβινιστές, ὑποστηρίζουν τή δική τους ἀστική τάξη. Οἱ ρῶσοι σοσιαλιστές πρέπει νά ἐπιδιώκουν τήν *ἐλευθερία ἀποχωρισμοῦ* τῶν καταπιεζόμενων ἐθνῶν, οἱ σοσιαλιστές τῶν καταπιεζόμενων ἐθνῶν πρέπει νά ὑποστηρίζουν τήν ἐλευθερία συνένωσης, καί οἱ πρῶτοι καί οἱ δεύτεροι πρέπει νά πᾶνε τυπικά ἀπό διάφορους (στήν οὐσία ἀπό τόν ἴδιο) δρόμους πρός ἕνα ἑνιαῖο σκοπό: πρός τή διεθνή ὀργάνωση τοῦ προλεταριάτου. Αὐτοί πού λένε ὅτι τό ἐθνικό ζήτημα ἔχει λυθεῖ στά πλαίσια τοῦ ἀστικοῦ κράτους, ξεχνοῦν ὅτι αὐτό λύθηκε (καί αὐτό ὄχι παντοῦ) μόνο στή Δυτική Εὐρώπη, ὅπου ἡ καθαρότητα τοῦ πληθυσμοῦ φτάνει τά 90%, ὅμως ὄχι στήν Ἀνατολή, ὅπου ἡ καθαρότητα τοῦ πληθυσμοῦ περιορίζεται ὅλο-ὅλο στά 43%. Τό παράδειγμα τῆς Φιλλανδίας ἀποδείχνει ὅτι τό ἐθνικό ζήτημα οὐσιαστικά μπῆκε στήν ἡμερήσια διάταξη καί ὅτι πρέπει νά διαλέξουμε ἀνάμεσα στήν ὑποστήριξη τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἀστικῆς τάξης καί στό καθῆκον τῆς διεθνοῦς ἀλληλεγγύης, πού δέν ἐπιτρέπει βία πάνω στή θέληση τῶν καταπιεζόμενων ἐθνῶν. Οἱ μενσεβίκοι πού πρότειναν στούς φιλλανδούς σοσιαλδημοκράτες «νά περιμένουν» μέχρι τή Συντακτική Συνέλευση καί νά λύσουν τό ζήτημα τῆς αὐτονομίας *μαζί* μ᾽αὐτή, στήν οὐσία ἐκφράστηκαν στό πνεῦμα τῶν ρώσων ἰμπεριαλιστῶν.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 46,
15 (2) τοῦ Μάη 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα».

21

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

῾Η πολιτική τῆς ἐθνικῆς καταπίεσης, ὄντας κληρονομιά τῆς ἀπολυταρχίας καί τῆς μοναρχίας, ὑποστηρίζεται ἀπό τούς τσιφλικάδες, τούς καπιταλιστές καί τούς μικροαστούς γιά τήν περιφρούρηση τῶν ταξικῶν τους προνομίων καί τή διαίρεση τῶν ἐργατῶν τῶν διαφόρων λαῶν. ῾Ο σύγχρονος ἰμπεριαλισμός, δυναμώνοντας τίς τάσεις γιά ὑποταγή τῶν ἀδύνατων λαῶν, ἀποτελεῖ ἕνα νέο παράγοντα ἔντασης τῆς ἐθνικῆς καταπίεσης.

῾Η ἐξάλειψη τῆς ἐθνικῆς καταπίεσης στό βαθμό πού εἶναι ἐφικτή στήν καπιταλιστική κοινωνία, εἶναι δυνατή μόνο ὅταν ὑπάρχει μιά συνεπής δημοκρατική ὀργάνωση καί διοίκηση τοῦ κράτους πού νά ἐξασφαλίζει ἀπόλυτη ἰσοτιμία σέ ὅλα τά ἔθνη καί τίς γλῶσσες.

Σέ ὅλα τά ἔθνη πού περιλαβαίνει ἡ Ρωσία πρέπει νά ἀναγνωριστεῖ τό δικαίωμα τοῦ ἐλεύθερου ἀποχωρισμοῦ καί τοῦ σχηματισμοῦ ἀνεξάρτητου κράτους. ῾Η ἄρνηση αὐτοῦ τοῦ δικαιώματος καί ἡ μή λήψη μέτρων πού νά ἐγγυῶνται τήν πρακτική του ἐφαρμογή ἰσοδυναμεῖ μέ ὑποστήριξη τῆς πολιτικῆς τῶν κατακτήσεων ἤ τῶν προσαρτήσεων. Μονάχα ἡ ἀναγνώριση ἀπό τό προλεταριάτο τοῦ δικαιώματος τῶν ἐθνῶν γιά ἀποχωρισμό ἐξασφαλίζει τήν πλήρη ἀλληλεγγύη τῶν ἐργατῶν τῶν διαφόρων ἐθνῶν καί συντελεῖ στήν πραγματικά δημοκρατική προσέγγιση τῶν ἐθνῶν.

῾Η σύγκρουση πού προέκυψε τώρα ἀνάμεσα στή Φιλλανδία καί στή ρωσική Προσωρινή κυβέρνηση δείχνει πολύ ἀνάγλυφα ὅτι ἡ ἄρνηση τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐλεύθερου ἀποχωρισμοῦ ὁδηγεῖ στήν ἄμεση συνέχιση τῆς πολιτικῆς τοῦ τσαρισμοῦ.

Τό ζήτημα τοῦ δικαιώματος τῶν ἐθνῶν γιά ἐλεύθερο ἀποχωρισμό δέν ἐπιτρέπεται νά τό συγχέουμε μέ τό ζήτημα τῆς σκοπιμότητας τοῦ ἀποχωρισμοῦ αὐτοῦ ἤ ἐκείνου τοῦ ἔθνους στή

μιά ἤ τήν ἄλλη στιγμή. Αὐτό τό τελευταῖο ζήτημα τό Κόμμα τοῦ προλεταριάτου πρέπει νά τό λύνει σέ κάθε χωριστή περίπτωση ἐντελῶς ἀνεξάρτητα, παίρνοντας ὑπόψη τά συμφέροντα ὅλης τῆς κοινωνικῆς ἐξέλιξης καί τά συμφέροντα τῆς ταξικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου γιά τό σοσιαλισμό.

Τό Κόμμα ζητάει πλατιά περιφερειακή αὐτονομία, κατάργηση τῆς ἐποπτείας ἀπό τά πάνω, κατάργηση τῆς ὑποχρεωτικῆς κρατικῆς γλώσσας καί καθορισμό τῶν συνόρων τῶν αὐτοδιοικούμενων καί αὐτόνομων περιοχῶν μέ βάση τόν ὑπολογισμό, ἀπό τόν ἴδιο τόν πληθυσμό, τῶν οἰκονομικῶν καί βιοτικῶν συνθηκῶν, τῆς ἐθνικῆς σύνθεσης τοῦ πληθυσμοῦ κτλ.

Τό Κόμμα τοῦ προλεταριάτου ἀπορίπτει ἀποφασιστικά τή λεγόμενη «πολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία», δηλαδή τήν ἀφαίρεση ἀπό τή δικαιοδοσία τοῦ κράτους τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἱδρυμάτων κτλ., καί τή μεταβίβασή τους σ'ἕνα εἶδος ἐθνικές δίαιτες. Ἡ πολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία χωρίζει τεχνητά τούς ἐργάτες πού ζοῦν στόν ἴδιο τόπο, ἀκόμη καί τούς ἐργαζόμενους στίς ἴδιες ἐπιχειρήσεις, ἀνάλογα μέ τό ἄν ἀνήκουν στόν ἕνα ἤ τόν ἄλλο «ἐθνικό πολιτισμό», δηλαδή δυναμώνει τή σύνδεση τῶν ἐργατῶν μέ τόν ἀστικό πολιτισμό τῶν χωριστῶν ἐθνῶν, ἐνῶ τό καθῆκον τῆς σοσιαλδημοκρατίας εἶναι νά δυναμώνει τό διεθνή πολιτισμό τοῦ παγκόσμιου προλεταριάτου.

Τό Κόμμα ζητάει νά συμπεριληφθεῖ στό σύνταγμα ἕνας βασικός νόμος πού νά καταργεῖ ὁποιαδήποτε προνόμια ἑνός ἔθνους, νά ἀπαγορεύει ὁποιεσδήποτε παραβιάσεις τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐθνικῶν μειονοτήτων.

Τά συμφέροντα τῆς ἐργατικῆς τάξης ἀπαιτοῦν τή συνένωση τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν ἐθνοτήτων τῆς Ρωσίας σέ ἑνιαῖες προλεταριακές ὀργανώσεις, πολιτικές, συνδικαλιστικές, συνεταιριστικές, μορφωτικές κτλ. Μονάχα μιά τέτια συνένωση τῶν ἐργατῶν τῶν διαφόρων ἐθνοτήτων σέ ἑνιαῖες ὀργανώσεις δίνει στό προλεταριάτο τή δυνατότητα νά διεξάγει νικηφόρο ἀγώνα ἐνάντια στό διεθνές κεφάλαιο καί τόν ἀστικό ἐθνικισμό.

Παράρτημα τοῦ 13ου φύλλου
τῆς ἐφημερίδας «Σολντάτσκαγια Πράβντα»,
16 (3) τοῦ Μάη 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό χειρόγραφο

22

ΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ (μπ) 29 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ (12 ΤΟΥ ΜΑΗ)

1

ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ

Ὁ ἴδιος ὁ σ. Ζηνόβιεφ παραδέχτηκε ὅτι ἡ ἐπίσκεψή μας στή Στοκχόλμη θά εἶναι ἡ τελευταία καί ὅτι θά πᾶμε ἐκεῖ γιά πληροφοριακούς σκοπούς.

Ὅταν ὁ Γκρίμμ συγκαλοῦσε τή συνδιάσκεψη, ἐγώ δέν πῆγα, γιατί ἔβλεπα ὅτι δέν μπορεῖς νά συνεννοηθεῖς μέ ἀνθρώπους πού εἶναι ὑπέρ τοῦ σοσιαλσωβινισμοῦ. Ἐμεῖς λέμε: «καμιά συνεργασία μέ τούς σοσιαλσωβινιστές». Ἐρχόμαστε στή συνδιάσκεψη καί ἀπευθυνόμαστε στήν ἀριστερή πτέρυγα τοῦ Τσίμμερβαλντ. Ὁ Γκρίμμ εἶχε καί ἠθικά καί τυπικά τό δικαίωμα νά γράψει τή σημερινή ἀπόφαση. Τό δικαίωμά του στηριζόταν στόν Κάουτσκι στή Γερμανία καί στόν Λονγκέ στή Γαλλία. Τυπικά τό ζήτημα ἔχει ἔτσι: ὁ Γκρίμμ ἔγραψε στόν Τύπο: «θά διαλύσουμε τό Γραφεῖο μας, μόλις συγκαλέσει τό Γραφεῖο ὁ Χούισμανς». Ὅταν εἴπαμε πώς στό Τσίμμερβαλντ δέν δέχονται μιά τέτια ἀπόφαση, ἐκεῖνος συμφώνησε, ὅμως δήλωσε πώς «ἔτσι τό βλέπει ἡ πλειοψηφία», κι'αὐτό ἦταν ἀλήθεια.

Σχετικά μέ τήν ἐπίσκεψη: «πληροφορίες θά ἔχουμε, θά ἐπικοινωνήσουμε μέ τήν Ἀριστερά τοῦ Τσίμμερβαλντ». Τό νά ὑπολογίζουμε ὅτι θά προσελκύσουμε ἀκόμη κάποιον, λίγες οἱ ἐλπίδες. Δέν πρέπει νά δημιουργοῦμε αὐταπάτες: πρῶτο, ἡ ἐπίσκεψη δέν θά γίνει· δεύτερο, θά εἶναι ἡ τελευταία· τρίτο, δέν μποροῦμε ἀπό τεχνική ἄποψη νά προσελκύσουμε στοιχεῖα πού θέλουν νά ξεκόψουν ἀπό τούς σοσιαλσωβινιστές. Ἀλλά ἄς κάνει ὁ σ. Νογκίν τήν πρώτη καί ὁ σ. Ζηνόβιεφ τήν τελευταία ἐπίσκεψη στή Στοκχόλμη. Ἀπό τήν πλευρά μου ἐκφράζω τή

δικαιολογημένη εὐχή νά γίνει τό πείραμα τῆς τελευταίας ἐπίσκεψης ὅσο τό δυνατό πιό γρήγορα καί μέ μεγαλύτερη ἐπιτυχία.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό βιβλίο «Ἡ Συνδιάσκεψη τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης καί ἡ Πανρωσική Συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) τοῦ Ἀπρίλη 1917»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν

2
ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

Ὁ σ. Λένιν πρότεινε νά γίνει δήλωση ὅτι τό ΣΔΕΚΡ παραμένει στό συνασπισμό τοῦ Τσίμμερβαλντ μόνο γιά πληροφοριακούς λόγους καί ἔτσι φεύγει *πιά* ἀπό τό συνασπισμό. Ἡ πείρα ἀπόδειξε—εἶπε ὁ Λένιν—ὅτι ἡ παραπέρα παραμονή στό συνασπισμό εἶναι ἄσκοπη. Ἔγινε μάλιστα φρένο στήν πορεία πρός τά μπρός. Μ᾽αὐτό καλύπτονται οἱ σοσιαλσωβινιστές.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 46, 15 (2) τοῦ Μάη 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

23

ΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΣΤΙΓΜΗ 29 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ (12 ΤΟΥ ΜΑΗ)

Στήν ἀπόφαση πάνω στήν τρέχουσα στιγμή θά ἦταν λάθος νά μιλᾶμε μόνο γιά τίς ρωσικές συνθῆκες. Ὁ πόλεμος μᾶς ἔχει συνδέσει τόσο ἀδιάρηκτα, πού θά ἦταν μεγάλο λάθος ἄν παραβλέπαμε τό σύνολο τῶν διεθνῶν σχέσεων.

Ποιά καθήκοντα θά μποῦν στό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας σέ περίπτωση πού τό παγκόσμιο κίνημα μᾶς φέρει μπροστά στήν κοινωνική ἐπανάσταση;—νά τό κύριο ζήτημα πού ἐξετάζεται σ'αὐτή τήν ἀπόφαση.

«Οἱ ἀντικειμενικές προϋποθέσεις τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, πού ἀναμφισβήτητα ὑπῆρχαν ἤδη πρίν ἀπό τόν πόλεμο στίς πιό ἀναπτυγμένες πρωτοπόρες χῶρες, ὡρίμασαν πιό πολύ καί ἐξακολουθοῦν νά ὡριμάζουν ἐξαιτίας τοῦ πολέμου μέ ἰλιγγιώδη ταχύτητα. Ἡ ἐκτόπιση καί ἡ καταστροφή τῶν μικρῶν καί μεσαίων νοικοκυριῶν ἐπιταχύνεται ἀκόμη περισσότερο. Ἡ συγκέντρωση καί ἡ διεθνοποίηση τοῦ κεφαλαίου μεγαλώνει σέ πολύ μεγάλο βαθμό. Ὁ μονοπωλιακός καπιταλισμός μετατρέπεται σέ κρατικομονοπωλιακό καπιταλισμό, ἡ κοινωνική ρύθμιση τῆς παραγωγῆς καί τῆς διανομῆς, ἐξαιτίας τῆς πίεσης τῶν περιστάσεων, εἰσάγεται σέ μιά σειρά χῶρες, καί μερικές ἀπ'αὐτές ἐφαρμόζουν τή γενική ὑποχρεωτική ἐργασία».

Πρίν ἀπό τόν πόλεμο ὑπῆρχε τό μονοπώλιο τῶν τράστ, τῶν καπιταλιστικῶν συνδικάτων, στή διάρκεια τοῦ πολέμου ἔχουμε τό κρατικό μονοπώλιο. Καί ἡ γενική ὑποχρεωτική ἐργασία εἶναι κάτι τό καινούργιο, κάτι πού ἀποτελεῖ μέρος τοῦ σοσιαλιστικοῦ συνόλου, αὐτό τό ξεχνοῦν συχνά ἐκεῖνοι πού φοβοῦνται νά ἐξετάζουν συγκεκριμένα τίς συνθῆκες πού δημιουργήθηκαν.

Τό κέντρο βάρους τοῦ πρώτου μέρους τῆς ἀπόφασης βρίσκεται στό χαρακτηρισμό τῶν συνθηκῶν τῆς παγκόσμιας καπιταλιστικῆς οἰκονομίας. Εἶναι ἐνδιαφέρον ὅτι ὁ Ἔνγκελς

πρίν ἀπό 27 χρόνια τόνισε πώς δέν εἶναι ἱκανοποιητική μιά τοποθέτηση τοῦ ζητήματος τοῦ καπιταλισμοῦ, πού δέν ὑπολογίζει τό ρόλο τῶν τράστ καί πού λέει: «ὁ καπιταλισμός διακρίνεται ἀπό τήν ἔλλειψη προγραμματισμοῦ». Ὁ Ἔνγκελς πάνω σ'αὐτό παρατηρεῖ: «ὅπου ὑπάρχει τράστ, ἐκεῖ δέν ὑπάρχει ἔλλειψη προγραμματισμοῦ καί ὑπάρχει καπιταλισμός». Αὐτή ἡ ὑπόδειξη ταιριάζει πολύ περισσότερο νά γίνεται τώρα πού ἔχουμε στρατιωτικό κράτος—κρατικομονοπωλιακό καπιταλισμό. Ἡ εἰσαγωγή τοῦ προγραμματισμοῦ δέν σώζει τούς ἐργάτες ἀπό τό νά παραμένουν σκλάβοι καί δέν ἐμποδίζει τούς καπιταλιστές νά παίρνουν τό κέρδος πιό «προγραμματισμένα». Τώρα ἔχουμε ἄμεσο πέρασμα τοῦ καπιταλισμοῦ στήν ἀνώτατη προγραμματισμένη μορφή του.

Τό δεύτερο μέρος τῆς ἀπόφασης δέν χρειάζεται καμιά ἐπεξήγηση.

Στό τρίτο μέρος τῆς ἀπόφασης εἶναι ἀπαραίτητο νά σταθοῦμε πιό λεπτομερειακά (δ ι α β ά ζ ε ι τ ή ν ἀ π ό φ α σ η).

«Τό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας, πού δρᾶ σέ μιά ἀπό τίς πιό καθυστερημένες χῶρες τῆς Εὐρώπης, μέσα σέ μάζα μικροαγροτικοῦ πληθυσμοῦ, δέν μπορεῖ νά βάζει γιά σκοπό του τήν ἄμεση πραγματοποίηση τοῦ σοσιαλιστικοῦ μετασχηματισμοῦ.

Θά ἦταν ὅμως τεράστιο λάθος, καί στήν πράξη μάλιστα ὁλοκληρωτικό πέρασμα μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης, ἄν βγάζαμε ἀπό δῶ τό συμπέρασμα ὅτι ἡ ἐργατική τάξη πρέπει νά ὑποστηρίζει τήν ἀστική τάξη, ἤ ὅτι πρέπει νά περιορίζει τή δράση της σέ παραδεκτά ἀπό τούς μικροαστούς πλαίσια, ἤ ὅτι πρέπει νά παραιτηθοῦμε ἀπό τόν καθοδηγητικό ρόλο τοῦ προλεταριάτου στό νά ἐξηγεῖ στό λαό ὅτι πρέπει νά γίνουν χωρίς ἀναβολή μιά σειρά βήματα πρός τό σοσιαλισμό, πού ἔχουν καταστεῖ πρακτικά ἐπίκαιρα».

Ἀπό τίς πρῶτες προτάσεις βγάζουν συνήθως τοῦτο τό συμπέρασμα: «Ἡ Ρωσία εἶναι χώρα καθυστερημένη, ἀγροτική, μικροαστική, καί γι'αὐτό δέν μπορεῖ κάν νά γίνεται λόγος γιά κοινωνική ἐπανάσταση», ξεχνοῦν ὅμως ὅτι ὁ πόλεμος μᾶς ἔφερε σέ ἀσυνήθιστες συνθῆκες καί ὅτι παράλληλα μέ τούς μικροαστούς ὑπάρχει τό μεγάλο κεφάλαιο. Καί τί πρέπει νά κάνουν τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, ὅταν ἡ ἐξουσία περάσει σ'αὐτά; Νά περάσουν μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης; Ἡ ἐργατική τάξη συνεχίζει τήν ταξική της πάλη, νά ἡ ἀπάντηση.

Τί μπορεῖ καί τί εἶναι ἀπαραίτητο νά γίνει στίς συνθῆκες τῆς ἐξουσίας τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν;

Πρῶτα ἀπ'ὅλα ἡ ἐθνικοποίηση τῆς γῆς. 'Η ἐθνικοποίηση τῆς γῆς εἶναι μέτρο ἀστικό, δέν ἀποκλείει τόν καπιταλισμό, καί τό κεφάλαιο δέν τήν ἀποκλείει, τό χτύπημα ὅμως πού καταφέρει στήν ἀτομική ἰδιοκτησία εἶναι μεγάλο. Παρακάτω (δ ι α β ά ζ ε ι):

«... ἡ ἐπιβολή κρατικοῦ ἐλέγχου σέ ὅλες τίς τράπεζες, μέ τή συνένωσή τους σέ μιά ἑνιαία κεντρική τράπεζα, καθώς καί στά ἀσφαλιστικά ἱδρύματα καί στά πιό μεγάλα συνδικάτα τῶν καπιταλιστῶν (λ.χ. στά συνδικάτα ζάχαρης, κάρβουνου (Προντουγκόλ), μετάλλου (Προνταμέτ) κτλ.), μέ βαθμιαῖο πέρασμα σέ μιά πιό δίκαιη, προοδευτική φορολογία τῶν εἰσοδημάτων καί τῶν περιουσιῶν. Οἰκονομικά τά μέτρα αὐτά ἔχουν ὡριμάσει ἐντελῶς, τεχνικά μποροῦν ἀναμφισβήτητα νά πραγματοποιηθοῦν ἀμέσως, καί πολιτικά *μποροῦν* νά ὑποστηριχτοῦν ἀπό τή συντριπτική πλειοψηφία τῶν ἀγροτῶν, πού κερδίζουν ἀπό κάθε ἄποψη ἀπό τούς μετασχηματισμούς αὐτούς».

Πάνω στό σημεῖο αὐτό χρειάστηκε νά γίνει συζήτηση. 'Εγώ εἶχα τήν εὐκαιρία ἀπ'ἀφορμή τά ἄρθρα τοῦ Πλεχάνοφ νά πῶ ἀπό τήν «Πράβντα»: «ὅταν μιλᾶνε γιά τό ἀπραγματοποίητο τοῦ σοσιαλισμοῦ, προσπαθοῦν νά τόν παραστήσουν ὅπως τούς συμφέρει: θολά, συγκεχυμένα, μέ τή μορφή ἅλματος». 'Ο ἴδιος ὁ Κάουτσκι γράφει: «κανένας σοσιαλιστής δέν μιλάει γιά κατάργηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας τῶν ἀγροτῶν». Σημαίνει μήπως αὐτό πώς τό μεγάλο κεφάλαιο πού ὑπάρχει σήμερα πρέπει νά μᾶς ἀπαλλάξει ἀπό τόν ἔλεγχο τῆς παραγωγῆς, τῶν συνδικάτων τῶν ζαχαροβιομηχάνων κτλ. ἀπομέρους τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν; Τό μέτρο αὐτό δέν εἶναι σοσιαλισμός, εἶναι ἕνα μεταβατικό μέτρο, ἀλλά ἡ πραγματοποίηση τέτιων μέτρων σέ συνδυασμό μέ τήν ὕπαρξη τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν θά ἔχει σάν ἀποτέλεσμα νά βάλει ἡ Ρωσία τό ἕνα πόδι της στό σοσιαλισμό, τό ἕνα, γιατί ἡ ἀγροτική πλειοψηφία καθοδηγεῖ τήν ἄλλη οἰκονομική πλευρά τῆς χώρας. Ὅτι ἡ ἀλλαγή ὡρίμασε οἰκονομικά, δέν μπορεῖ κανείς νά τό ἀρνηθεῖ. Γιά νά τά πραγματοποιήσει κανείς πολιτικά, πρέπει νά ἔχει τήν πλειοψηφία, καί ἡ πλειοψηφία εἶναι ἀγρότες πού, ὅπως εἶναι εὐνόητο, ἔχουν συμφέρον ἀπό αὐτούς τούς μετασχηματισμούς. Ἄν θά δείξουν ἀρκετό ὀργανωτικό πνεῦμα εἶναι ἄλλο ζήτημα, δέν δίνουμε ἐγγύηση γι'αὐτούς.

Μιά παλιά συνηθισμένη ἔκφραση ἐνάντια στό σοσιαλισμό λέει ὅτι πρόκειται γιά «μαζικό στρατώνα», «μαζική ὑπαλληλία». 'Εμεῖς πρέπει νά βάζουμε τώρα τό ζήτημα τοῦ σοσιαλισμοῦ

διαφορετικά ἀπ'ὅ,τι ἔμπαινε, πρέπει νά τό μεταφέρουμε ἀπό τή νεφελώδη σφαίρα στήν πιό συγκεκριμένη περιοχή: ἐθνικοποίηση τῆς γῆς, ἔλεγχος τῶν συνδικάτων κ.ο.κ. (διαβάζει τήν ἀπόφαση).

«Ὅλα τά προαναφερμένα καί παρόμοια μέτρα μποροῦν καί πρέπει ὄχι μόνο νά συζητοῦνται καί νά προετοιμάζονται γιά νά ἐφαρμοστοῦν σέ παγκρατική κλίμακα, σέ περίπτωση πού ὅλη ἡ ἐξουσία θά περάσει στούς προλετάριους καί στούς μισοπρολετάριους, ἀλλά καί νά πραγματοποιοῦνται ἀπό τά τοπικά ἐπαναστατικά ὄργανα παλλαϊκῆς ἐξουσίας, ὅταν παρουσιάζεται ἡ σχετική δυνατότητα.

Στήν πραγματοποίηση τῶν μέτρων πού ἀναφέραμε ἐπιβάλλεται ἐξαιρετική περίσκεψη καί σύνεση, ἐπιβάλλεται ἡ κατάκτηση τῆς σταθερῆς πλειοψηφίας τοῦ πληθυσμοῦ καί ἡ δημιουργία σ'αὐτή τῆς συνειδητῆς πεποίθησης γιά τήν πρακτική ἀνάγκη αὐτοῦ ἤ ἐκείνου τοῦ μέτρου, καί ἀκριβῶς πρός αὐτή τήν κατεύθυνση πρέπει νά στραφοῦν ἡ προσοχή καί οἱ προσπάθειες τῆς συνειδητῆς πρωτοπορίας τῶν ἐργατικῶν μαζῶν, πού ἔχουν ὑποχρέωση νά βοηθήσουν τίς ἀγροτικές μάζες νά βροῦν διέξοδο ἀπό τό χάος πού δημιουργήθηκε».

Στά τελευταῖα λόγια βρίσκεται ἡ οὐσία ὅλης τῆς ἀπόφασης: ὁ σοσιαλισμός προβάλλεται ἀπό μᾶς ὄχι σάν ἕνα ἅλμα, ἀλλά σάν πρακτική διέξοδος ἀπό τό χάος πού δημιουργήθηκε.

«Ἡ ἐπανάσταση εἶναι ἀστική, γι'αὐτό καί δέν πρέπει νά μιλᾶμε γιά σοσιαλισμό», λένε οἱ ἀντίπαλοι. Μά ἐμεῖς θά ποῦμε τό ἀντίθετο: «ἐπειδή ἡ ἀστική τάξη δέν μπορεῖ νά βγεῖ ἀπό τήν κατάσταση πού δημιουργήθηκε, ἡ ἐπανάσταση προχωρεῖ παραπέρα». Ἐμεῖς δέν πρέπει νά περιοριζόμαστε σέ δημοκρατικές φράσεις, ἀλλά νά ἐξηγοῦμε τήν κατάσταση στίς μάζες καί νά ὑποδείχνουμε μιά σειρά πρακτικά μέτρα: νά πάρουν στά χέρια τους τά καπιταλιστικά συνδικάτα, νά τά ἐλέγχουν μέσω τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν κ.ο.κ. Κι'ὅταν πραγματοποιηθοῦν ὅλα αὐτά τά μέτρα, θά ἔχουν σάν ἀποτέλεσμα νά βάλει ἡ Ρωσία τό ἕνα πόδι στό σοσιαλισμό. Τό οἰκονομικό μας πρόγραμμα πρέπει νά δείχνει πῶς θά βγοῦμε ἀπό τό χάος—νά ἀπό τί πρέπει νά καθοδηγούμαστε.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό βιβλίο «Ἡ Συνδιάσκεψη τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης καί ἡ Πανρωσική Συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) τοῦ Ἀπρίλη 1917»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν

24

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΣΤΙΓΜΗ 29 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ (12 ΤΟΥ ΜΑΗ)

1

Ἐρώτηση. Ὁ ἔλεγχος τῶν συνδικάτων καί τῶν τραπεζῶν ἀποτελοῦν μέτρα πού συνιστῶνται μόνο σέ παγκρατική κλίμακα ἤ ἐδῶ συμπεριλαμβάνονται καί τέτια μέτρα ὅπως ὁ ἔλεγχος τῶν ἀτομικῶν ἐπιχειρήσεων κτλ.;

Μάλιστα, στήν ἀπόφαση δέν ὑπάρχει αὐτό, γιατί ἡ ζωντανή πρακτική περιέχεται σέ ἄλλη ἀπόφαση, ὅπου αὐτή ἔχει καλύτερη προοπτική*. Ὅμως ἡ ἀπόφαση μιλάει γιά ἄλλο θέμα—γιά τήν πραγματοποίηση βημάτων πρός τό σοσιαλισμό.

2

Ὁ Σολοβιόφ ὑποβάλλει τροποποίηση: λίγα λόγια γιά τό χαρακτηρισμό τοῦ κράτους τῆς μεταβατικῆς αὐτῆς περιόδου. Αὐτό εἶναι πολύ οὐσιαστικό, γιατί καθορίζει τή γενική κατεύθυνση τῶν ἐργασιῶν τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν...

Ὁ Λένιν εἶναι κατά τῆς τροποποίησης τοῦ σ. Σολοβιόφ: Σέ ὁρισμένες ἀποφάσεις μόνιμα προσκρούουμε σέ συγκεκριμένους ὁρισμούς. Τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν μποροῦν νά δράσουν χωρίς ἀστυνομία, γιατί ἔχουν ἔνοπλους στρατιῶτες. Τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν εἶναι θεσμοί πού μποροῦν νά ἀντικαταστήσουν τούς παλιούς δημοσίους ὑπαλλήλους.

Τό παλιό ἀγροτικό πρόγραμμα...** δέν κατορθώθηκε, ὅμως

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 430. *Ἡ Σύντ.*

** Στά πρακτικά μιά λέξη εἶναι δυσανάγνωστη. *Ἡ Σύντ.*

νά ποῦμε: «τό Κόμμα ἀπαιτεῖ ἀγροτική-προλεταριακή δημοκρατία, χωρίς ἀστυνομία, μόνιμο στρατό καί δημοσίους ὑπαλλήλους». Τό ζήτημα αὐτό τό ἔχει ἤδη ἀποφασίσει ἡ συνδιάσκεψη*, καί σέ μᾶς τώρα μένει μόνο νά τό διατυπώσουμε.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό βιβλίο «Ἡ Συνδιάσκεψη τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης καί ἡ Πανρωσική Συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) τοῦ Ἀπρίλη 1917»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο. σελ. 414. *Ἡ Σύντ.*

25

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΣΤΙΓΜΗ

Ὁ παγκόσμιος πόλεμος, πού τόν γέννησε ἡ πάλη τῶν διεθνῶν τράστ καί τοῦ τραπεζικοῦ κεφαλαίου γιά τήν κυριαρχία στήν παγκόσμια ἀγορά, ὁδήγησε ἤδη στή μαζική καταστροφή ὑλικῶν ἀξιῶν, στήν ἐξάντληση τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων, σέ μιά τέτια ἀνάπτυξη τῆς πολεμικῆς βιομηχανίας, πού καθιστᾶ ἀδύνατη ἀκόμη καί τήν παραγωγή τοῦ ἀπολύτως ἀναγκαίου ἐλάχιστου ὁρίου εἰδῶν κατανάλωσης καί μέσων παραγωγῆς.

Ἔτσι ὁ πόλεμος αὐτός ὁδήγησε τήν ἀνθρωπότητα σέ κατάσταση ἀδιεξόδου καί τήν ἔφερε στό χεῖλος τῆς καταστροφῆς.

Οἱ ἀντικειμενικές προϋποθέσεις τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, πού ἀναμφισβήτητα ὑπῆρχαν ἤδη πρίν ἀπό τόν πόλεμο στίς πιό ἀναπτυγμένες πρωτοπόρες χῶρες, ὡρίμασαν πιό πολύ καί ἐξακολουθοῦν νά ὡριμάζουν ἐξαιτίας τοῦ πολέμου μέ ἰλιγγιώδη ταχύτητα. Ἡ ἐκτόπιση καί ἡ καταστροφή τῶν μικρῶν καί μεσαίων νοικοκυριῶν ἐπιταχύνεται ἀκόμη περισσότερο. Ἡ συγκέντρωση καί ἡ διεθνοποίηση τοῦ κεφαλαίου μεγαλώνει σέ πολύ μεγάλο βαθμό. Ὁ μονοπωλιακός καπιταλισμός μετατρέπεται σέ κρατικομονοπωλιακό καπιταλισμό, ἡ κοινωνική ρύθμιση τῆς παραγωγῆς καί τῆς διανομῆς, ἐξαιτίας τῆς πίεσης τῶν περιστάσεων, εἰσάγεται σέ μιά σειρά χῶρες καί μερικές ἀπό αὐτές ἐφαρμόζουν τή γενική ὑποχρεωτική ἐργασία.

Ὅσο διατηρεῖται ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία στά μέσα παραγωγῆς, ὅλα αὐτά τά βήματα πρός μιά μεγαλύτερη μονοπώληση καί μεγαλύτερη κρατικοποίηση τῆς παραγωγῆς συνοδεύονται ἀναπόφευκτα ἀπό τήν ἔνταση τῆς ἐκμετάλλευσης τῶν ἐργαζομένων μαζῶν, ἀπό τό δυνάμωμα τῆς καταπίεσης, τό δυσκόλεμα τῆς ἀντίπραξης στούς ἐκμεταλλευτές, τήν ἔνταση τῆς ἀντίδρασης καί τοῦ στρατιωτικοῦ δεσποτισμοῦ καί ταυτόχρονα ὁδηγοῦν ἀναπότρεπτα σέ μιά ἀπίστευτη αὔξηση τῶν κερδῶν τῶν μεγάλων

καπιταλιστῶν σέ βάρος ὅλων τῶν ἄλλων στρωμάτων τοῦ πληθυσμοῦ, στήν ὑποδούλωση τῶν ἐργαζομένων μαζῶν γιά πολλές δεκαετίες μέ ἕνα φόρο ὑποτελείας στούς καπιταλιστές μέ τή μορφή πληρωμῆς δισεκατομμυρίων τόκων γιά τά δάνεια. Ὡστόσο οἱ ἴδιες ἀκριβῶς συνθῆκες, σέ περίπτωση κατάργησης τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας στά μέσα παραγωγῆς, σέ περίπτωση ὁλοκληρωτικοῦ περάσματος τῆς κρατικῆς ἐξουσίας στά χέρια τοῦ προλεταριάτου, ἀποτελοῦν τήν ἐγγύηση τῆς ἐπιτυχίας ἑνός τέτιου μετασχηματισμοῦ τῆς κοινωνίας, πού θά ἐξαλείψει τήν ἐκμετάλλευση ἀνθρώπου ἀπό ἄνθρωπο καί θά ἐξασφαλίσει τήν εὐημερία ὅλων καί τοῦ καθενός χωριστά.

* *
*

Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, ἡ πρόβλεψη τῶν σοσιαλιστῶν ὅλου τοῦ κόσμου, πού δήλωσαν ὁμόφωνα μέ τή Διακήρυξη τῆς Βασιλείας τό 1912 ὅτι *ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση* εἶναι ἀναπόφευκτη σέ σύνδεση ἀκριβῶς μέ τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, ὁ ὁποῖος τότε πλησίαζε καί τώρα μαίνεται, δικαιώνεται ὁλοφάνερα ἀπό τήν πορεία τῶν γεγονότων.

Ἡ ρωσική ἐπανάσταση ἀποτελεῖ τό πρῶτο μόνο στάδιο τῆς πρώτης ἀπό τίς προλεταριακές ἐπαναστάσεις πού γεννάει ἀναπόφευκτα ὁ πόλεμος.

Σέ ὅλες τίς χῶρες φουντώνει ἡ ἀγανάκτηση τῶν πλατιῶν λαϊκῶν μαζῶν ἐνάντια στήν τάξη τῶν καπιταλιστῶν καί ἑδραιώνεται ἡ συνείδηση τοῦ προλεταριάτου ὅτι μόνο τό πέρασμα τῆς ἐξουσίας στά χέρια του καί ἡ κατάργηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας στά μέσα παραγωγῆς θά σώσει τήν ἀνθρωπότητα ἀπό τό χαμό.

Σέ ὅλες τίς χῶρες, ἰδιαίτερα στίς πιό προηγμένες, στήν Ἀγγλία καί στή Γερμανία, ἑκατοντάδες σοσιαλιστές πού δέν πέρασαν μέ τό μέρος τῆς «δικῆς τους» ἐθνικῆς ἀστικῆς τάξης ἔχουν ριχτεῖ στίς φυλακές ἀπό τίς κυβερνήσεις τῶν καπιταλιστῶν, πού μέ τίς διώξεις αὐτές ἐκδήλωσαν ὁλοφάνερα τό φόβο τους μπρός στήν προλεταριακή ἐπανάσταση ἡ ὁποία ἀναπτύσσεται στά κατάβαθα τῶν λαϊκῶν μαζῶν. Ἡ ὡρίμανσή της στή Γερμανία φαίνεται καί ἀπό τίς μαζικές ἀπεργίες πού δυνάμωσαν ἰδιαίτερα τίς τελευταῖες βδομάδες, καθώς καί ἀπό τήν ἀνάπτυξη τῆς συναδέλφωσης τῶν γερμανῶν στρατιωτῶν μέ τούς ρώσους στό μέτωπο.

Ἡ ἀδελφική ἐμπιστοσύνη καί ἡ ἀδελφική συμμαχία ἀνάμε-

σα στούς ἐργάτες τῶν διαφόρων χωρῶν, στούς ἐργάτες πού τώρα ἀλληλοεξοντώνονται γιά τά συμφέροντα τῶν καπιταλιστῶν, ἀρχίζει ἔτσι σιγά - σιγά νά ἀποκατασταίνεται, κι᾽αὐτό δημιουργεῖ μέ τή σειρά του τίς προϋποθέσεις γιά κοινές ἐπαναστατικές ἐνέργειες τῶν ἐργατῶν τῶν διαφόρων χωρῶν. Μόνο τέτιες ἐνέργειες εἶναι σέ θέση νά ἐξασφαλίσουν τή συστηματικότερη ἀνάπτυξη καί τήν ἀσφαλέστερη κατά τό δυνατό ἐπιτυχία τῆς παγκόσμιας σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης.

* *
*

Τό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας πού δρᾶ σέ μιά ἀπό τίς πιό καθυστερημένες χῶρες τῆς Εὐρώπης, μέσα σέ μάζα μικροαγροτικοῦ πληθυσμοῦ, δέν μπορεῖ νά βάζει γιά σκοπό του τήν ἄμεση πραγματοποίηση τοῦ σοσιαλιστικοῦ μετασχηματισμοῦ.

Θά ἦταν ὅμως τεράστιο λάθος, καί στήν πράξη μάλιστα ὁλοκληρωτικό πέρασμα μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης, ἄν βγάζαμε ἀπό δῶ τό συμπέρασμα ὅτι ἡ ἐργατική τάξη πρέπει νά ὑποστηρίζει τήν ἀστική τάξη, ἤ ὅτι πρέπει νά περιορίζει τή δράση της σέ παραδεκτά ἀπό τούς μικροαστούς πλαίσια, ἤ ὅτι πρέπει νά παραιτηθοῦμε ἀπό τόν καθοδηγητικό ρόλο τοῦ προλεταριάτου στό νά ἐξηγεῖ στό λαό ὅτι πρέπει νά γίνουν χωρίς ἀναβολή μιά σειρά βήματα πρός τό σοσιαλισμό, πού ἔχουν καταστεῖ πρακτικά ἐπίκαιρα.

Τέτια βήματα εἶναι, πρῶτο, ἡ ἐθνικοποίηση τῆς γῆς. Τό μέτρο αὐτό, πού ἄμεσα δέν βγαίνει ἔξω ἀπό τά πλαίσια τοῦ ἀστικοῦ καθεστῶτος, θά ἦταν ταυτόχρονα ἕνα ἰσχυρό χτύπημα ἐνάντια στήν ἀτομική ἰδιοκτησία τῶν μέσων παραγωγῆς καί θά ἐνίσχυε ἀντίστοιχα τήν ἐπιροή τοῦ σοσιαλιστικοῦ προλεταριάτου πάνω στούς μισοπρολετάριους τοῦ χωριοῦ.

Τέτια μέτρα εἶναι σέ συνέχεια ἡ ἐπιβολή κρατικοῦ ἐλέγχου σέ ὅλες τίς τράπεζες, μέ τή συνένωσή τους σέ μιά ἑνιαία κεντρική τράπεζα, καθώς καί στά ἀσφαλιστικά ἱδρύματα καί στά πιό μεγάλα συνδικάτα τῶν καπιταλιστῶν (λ.χ. στά συνδικάτα ζάχαρης, κάρβουνου (Προντουγκόλ), μετάλλου (Προνταμέτ) κτλ.), μέ βαθμιαῖο πέρασμα σέ μιά πιό δίκαιη, προοδευτική φορολογία τῶν εἰσοδημάτων καί τῶν περιουσιῶν. Οἰκονομικά τά μέτρα αὐτά ἔχουν ὡριμάσει ἐντελῶς, τεχνικά μποροῦν ἀναμφισβήτητα νά πραγματοποιηθοῦν ἀμέσως καί πολιτικά *μποροῦν* νά ὑποστηριχτοῦν ἀπό τή συντριπτική πλειοψηφία τῶν

ἀγροτῶν, πού κερδίζουν ἀπό κάθε ἄποψη ἀπό τούς μετασχηματισμούς αὐτούς.

Τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν, ἀγροτῶν κτλ. βουλευτῶν, πού σήμερα καλύπτουν τή Ρωσία μέ ἕνα ὅλο καί πιό πλατύ δίχτυ, θά μποροῦσαν ἐπίσης, παράλληλα μέ τά μέτρα πού ὑποδείξαμε, νά καθιερώσουν τή γενική ὑποχρεωτική ἐργασία, γιατί ὁ χαρακτήρας αὐτῶν τῶν ὀργάνων ἐγγυᾶται, ἀπό τή μιά μεριά, τό πέρασμα σέ ὅλους αὐτούς τούς νέους μετασχηματισμούς μόνο στό βαθμό πού ἡ συντριπτική πλειοψηφία τοῦ λαοῦ θά κατανοεῖ συνειδητά καί σταθερά τήν πρακτική τους ἀναγκαιότητα, καί ἀπό τήν ἄλλη, ὁ χαρακτήρας αὐτῶν τῶν ὀργάνων ἐγγυᾶται τήν πραγματοποίηση τῶν μετασχηματισμῶν ὄχι μέ ἀστυνομικό-υπαλληλίστικο τρόπο, ἀλλά μέ τήν ἐθελοντική συμμετοχή τῶν ὀργανωμένων καί ἔνοπλων μαζῶν τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς στή ρύθμιση τῆς ἴδιας τους τῆς οἰκονομίας.

Ὅλα τά προαναφερμένα καί παρόμοια μέτρα μποροῦν καί πρέπει ὄχι μόνο νά συζητιοῦνται καί νά προετοιμάζονται γιά νά ἐφαρμοστοῦν σέ παγκρατική κλίμακα, σέ περίπτωση πού ὅλη ἡ ἐξουσία θά περάσει στούς προλετάριους καί στούς μισοπρολετάριους, ἀλλά καί νά πραγματοποιοῦνται ἀπό τά τοπικά ἐπαναστατικά ὄργανα παλλαϊκῆς ἐξουσίας, ὅταν παρουσιάζεται ἡ σχετική δυνατότητα.

Στήν πραγματοποίηση τῶν μέτρων πού ἀναφέραμε ἐπιβάλλεται ἐξαιρετική περίσκεψη καί σύνεση, ἐπιβάλλεται ἡ κατάκτηση τῆς σταθερῆς πλειοψηφίας τοῦ πληθυσμοῦ καί ἡ δημιουργία σ'αὐτή τῆς συνειδητῆς πεποίθησης γιά τήν πρακτική ἀνάγκη αὐτοῦ ἤ ἐκείνου τοῦ μέτρου, καί ἀκριβῶς πρός αὐτή τήν κατεύθυνση πρέπει νά στραφοῦν ἡ προσοχή καί οἱ προσπάθειες τῆς συνειδητῆς πρωτοπορίας τῶν ἐργατικῶν μαζῶν, πού ἔχουν ὑποχρέωση νά βοηθήσουν τίς ἀγροτικές μάζες νά βροῦν διέξοδο ἀπό τό χάος πού δημιουργήθηκε.

Παράρτημα στό φύλ. ἀρ. 13 τῆς ἐφημερίδας «Σολντάτσκαγια Πράβντα». 16 (3) τοῦ Μάη 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ Παραρτήματος πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τοῦ δακτυλογραφημένου ἀντίγραφου τῶν πρακτικῶν μέ τίς διορθώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν

26

ΤΕΛΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΤΗΣ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗΣ 29 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ (12 ΤΟΥ ΜΑΗ)

'Από ἔλλειψη χρόνου ὁ Λένιν παραιτεῖται ἀπό τό λόγο γιά τήν ὑποστήριξη τῆς ἀλλαγῆς τῆς ὀνομασίας τοῦ Κόμματος, παραπέμπει ὅμως σχετικά μ'αὐτό τό ζήτημα στήν μπροσούρα πού ἔγραψε τελευταῖα «Τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπανάστασή μας»*, πού θά χρησιμεύσει σάν ὑλικό γιά τή συζήτηση στίς τοπικές ὀργανώσεις.

Μερικά λόγια γιά τή συνδιάσκεψη.

Ὁ καιρός ἦταν λίγος καί ἡ δουλιά πολλή. Οἱ συνθῆκες στίς ὁποῖες βρίσκεται τό Κόμμα μας εἶναι δύσκολες. Τά ἀμυνίτικα κόμματα εἶναι μεγάλα, μά οἱ προλεταριακές μάζες κρατοῦν ἀρνητική στάση ἀπέναντι στόν ἀμυνιτισμό καί τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο. Οἱ ἀποφάσεις μας δέν εἶναι προσαρμοσμένες στίς πλατιές μάζες, ὅμως θά συντονίσουν τή δράση τῶν ἀγκιτατόρων καί τῶν προπαγανδιστῶν μας, καί οἱ ἀναγνῶστες θά ἔχουν ἕναν ὁδηγό γιά τή δουλιά τους. Εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά μιλᾶμε μπροστά σέ ἑκατομμύρια, πρέπει νά ἀντλήσουμε μέσα ἀπό τή μάζα νέες δυνάμεις, νά ζητοῦμε πιό ἀναπτυγμένους συνειδητούς ἐργάτες πού νά ἐξηγοῦν τίς θέσεις μας ἀνάλογα μέ τό ἐπίπεδο τῶν μαζῶν. Θά προσπαθήσουμε νά πετύχουμε πιό ἐκλαϊκευμένη ἀνάλυση τῶν ἀποφάσεών μας στίς μπροσοῦρες μας, καί ἐλπίζουμε ὅτι οἱ σύντροφοι στίς τοπικές ὀργανώσεις θά κάνουν τό ἴδιο. Τό προλεταριάτο θά βρεῖ στίς ἀποφάσεις μας καθοδηγητικό ὑλικό γιά νά προχωρήσει πρός τό δεύτερο στάδιο τῆς ἐπανάστασής μας.

(Ἡ συνδιάσκεψη τέλειωσε μέ τόν ὕμνο τῆς Διεθνοῦς)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό βιβλίο «Ἡ Συνδιάσκεψη τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης καί ἡ Πανρωσική Συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) τοῦ 'Απρίλη 1917»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 149-183. *Ἡ Σύντ.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΗΣ ΠΑΝΡΩΣΙΚΗΣ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗΣ (ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ) ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ (μπ)[159]

Σύντροφοι ἐργάτες!

῾Η Πανρωσική Συνδιάσκεψη τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ᾿Εργατικοῦ Κόμματος τῆς Ρωσίας, τοῦ ἑνωμένου ἀπό τήν Κεντρική ᾿Επιτροπή, πού στήν ἁπλή γλώσσα λέγεται Κόμμα τῶν «μπολσεβίκων», τέλειωσε.

῾Η συνδιάσκεψη πῆρε πολύ σοβαρές ἀποφάσεις πάνω σέ ὅλα τά θεμελιακά ζητήματα τῆς ἐπανάστασης. Τό πλῆρες κείμενο αὐτῶν τῶν ἀποφάσεων τό δημοσιεύουμε παρακάτω.

῾Η ἐπανάσταση περνάει κρίση. Αὐτό φάνηκε στούς δρόμους τῆς Πετρούπολης καί τῆς Μόσχας στίς 19-21 τοῦ ᾿Απρίλη. Αὐτό τό παραδέχτηκε ἡ Προσωρινή κυβέρνηση. Αὐτό τό παραδέχτηκε ἡ ᾿Εκτελεστική ᾿Επιτροπή τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν. Αὐτό ἐπιβεβαιώθηκε ἀκόμη μιά φορά, τή στιγμή πού γράφουμε αὐτές τίς γραμμές, μέ τήν παραίτηση τοῦ Γκουτσκόφ.

῾Η κρίση τῆς ἐξουσίας, ἡ κρίση τῆς ἐπανάστασης δέν εἶναι κάτι τό τυχαῖο. ῾Η Προσωρινή κυβέρνηση εἶναι κυβέρνηση τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν πού εἶναι δεσμευμένοι ἀπό τό ρωσικό καί τό ἀγγλογαλλικό κεφάλαιο καί εἶναι ἀναγκασμένοι νά συνεχίζουν τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο. ῞Ομως οἱ στρατιῶτες ἔχουν ἐξαντληθεῖ ἀπό τόν πόλεμο, νιώθουν ὅλο καί πιό καθαρά ὅτι ὁ πόλεμος διεξάγεται γιά τά συμφέροντα τῶν καπιταλιστῶν, καί δέν θέλουν πόλεμο. Καί ταυτόχρονα στή Ρωσία, ὅπως καί στίς ἄλλες χῶρες, ἐπέρχεται τό τρομερό φάσμα τῆς φοβερῆς χρεοκοπίας, τῆς ἔλλειψης ψωμιοῦ, τοῦ ὁλοκληρωτικοῦ οἰκονομικοῦ χάους.

Τό Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, πού ἔκλεισε συμφωνία μέ τήν Προσωρινή κυβέρνηση καί τήν ὑποστηρίζει, πού ὑποστηρίζει τό δάνειο, καί συνεπῶς καί τόν πόλεμο, βρέθηκε ἐπίσης σέ ἀδιέξοδο. Τό Σοβιέτ ἔχει

εὐθύνες γιά τήν Προσωρινή κυβέρνηση καί, βλέποντας τό ἀδιέξοδο τῆς κατάστασης, μπερδεύτηκε ἐπίσης μέ τή συμφωνία του αὐτή μέ τήν κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν.

Στή μεγάλη αὐτή ἱστορική στιγμή πού παίζεται ἡ τύχη ὁλόκληρου τοῦ μέλλοντος τῆς ἐπανάστασης, πού οἱ καπιταλιστές βολοδέρνουν ἀνάμεσα στήν ἀπόγνωση καί τή σκέψη γιά ματοκύλισμα τῶν ἐργατῶν, τό Κόμμα μας παρουσιάζεται πρός τό λαό καί, μέ τίς ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψής του, τοῦ λέει:

Πρέπει νά καταλάβουμε ποιές τ ά ξ ε ι ς κινοῦν τήν ἐπανάσταση. Πρέπει νά ὑπολογίσουμε νηφάλια τίς διαφορετικές τους βλέψεις. Ὁ καπιταλιστής δέν μπορεῖ νά ἀκολουθήσει τόν ἴδιο δρόμο μέ τόν ἐργάτη. Οἱ μικρονοικοκυρέοι δέν μποροῦν οὔτε νά ἔχουν πλήρη ἐμπιστοσύνη στούς καπιταλιστές, οὔτε νά ἀποφασίσουν μεμιᾶς καί ὅλοι μαζί γιά ἀδελφικά στενή συμμαχία μέ τόν ἐργάτη. Μόνο κατανοώντας τή διαφορά αὐτῶν τῶν τάξεων, μπορεῖ νά βρεῖ κανείς· τό σωστό δρόμο γιά τήν ἐπανάσταση.

Καί οἱ ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψής μας πάνω σ᾽ὅλα τά θεμελιακά ζητήματα τῆς ζωῆς τοῦ λαοῦ χαράζουν μέ ἀκρίβεια τή διαχωριστική γραμμή ἀνάμεσα στά συμφέροντα τῶν διαφόρων τάξεων, δείχνουν ὅτι εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατο νά βγοῦμε ἀπό τό ἀδιέξοδο μέ τήν πολιτική ἐμπιστοσύνης πρός τήν κυβέρνηση τῶν καπιταλιστῶν ἤ μέ τήν ὑποστήριξή της.

Ἡ κατάσταση εἶναι ἐξαιρετικά δύσκολη. Ἡ διέξοδος εἶναι μιά καί μόνο μιά: πέρασμα ὅλης τῆς κρατικῆς ἐξουσίας στά χέρια τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν, ἀγροτῶν καί ἄλλων βουλευτῶν σέ ὅλη τή Ρωσία, ἀπό κάτω ὥς πάνω. Μόνο μέ τόν ὅρο ὅτι ἡ ἐξουσία θά περάσει στήν ἐργατική τάξη, ἄν τήν ὑποστηρίξει ἡ πλειοψηφία τῶν ἀγροτῶν, μποροῦμε νά ὑπολογίζουμε σέ γρήγορη ἀποκατάσταση τῆς ἐμπιστοσύνης τῶν ἐργατῶν τῶν ἄλλων χωρῶν, σέ μιά ἰσχυρή εὐρωπαϊκή ἐπανάσταση, πού θά σπάσει τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου καί θά συντρίψει τή σιδερένια μέγκενη τοῦ ἐγκληματικοῦ μακελειοῦ τῶν λαῶν. Μόνο μέ τόν ὅρο ὅτι ἡ ἐξουσία θά περάσει στήν ἐργατική τάξη, ἄν τήν ὑποστηρίξει ἡ πλειοψηφία τῶν ἀγροτῶν, μποροῦμε νά τρέφουμε τή βάσιμη ἐλπίδα ὅτι ὅλες οἱ ἐργαζόμενες μάζες θά δοῦν μέ τήν πιό μεγάλη ἐμπιστοσύνη αὐτή τήν ἐξουσία καί θά ξεσηκωθοῦν μέ μιά ὁρμή ὅλοι, σάν ἕνας ἄνθρωπος, στή γεμάτη αὐταπάρνηση δουλιά γιά τήν ἀναδιοργάνωση ὅλης τῆς ζωῆς τοῦ λαοῦ πρός τό συμφέρον τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν καί ὄχι πρός τό συμφέρον τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν τσιφλικάδων. Χωρίς αὐτή

τή γεμάτη αὐταπάρνηση δουλιά, χωρίς μιά γιγάντια ἔνταση τῶν προσπαθειῶν ὅλων καί καθενός χωριστά, χωρίς τή σταθερότητα καί τήν ἀπόφαση νά ἀναδιοργανώσουμε τή ζωή μέ καινούργιο τρόπο, χωρίς αὐστηρότατη ὀργάνωση καί συντροφική πειθαρχία ὅλων τῶν ἐργατῶν καί ὅλων τῶν φτωχῶν ἀγροτῶν, *χωρίς αὐτά διέξοδος δέν ὑπάρχει.*

῾Ο πόλεμος ὁδήγησε ὅλη τήν ἀνθρωπότητα στό χεῖλος τῆς καταστροφῆς. Οἱ καπιταλιστές ρίχτηκαν στόν πόλεμο καί δέν ἔχουν τή δύναμη ν᾽ἀποσπαστοῦν ἀπό αὐτόν. Ὅλος ὁ κόσμος βρίσκεται μπρός στήν καταστροφή.

Σύντροφοι ἐργάτες! Πλησιάζει ἡ στιγμή πού τά γεγονότα θά ἀπαιτήσουν ἀπό σᾶς καινούργιο κι᾽ἀκόμη μεγαλύτερο ἡρωισμό —καί μάλιστα τόν ἡρωισμό ἑκατομμυρίων καί δεκάδων ἑκατομμυρίων—ἀπ᾽ὅ,τι στίς ἔνδοξες μέρες τῆς ἐπανάστασης τοῦ Φλεβάρη καί τοῦ Μάρτη. ῾Ετοιμαστεῖτε.

῾Ετοιμαστεῖτε καί νά θυμᾶστε ὅτι, ἄν μαζί μέ τούς καπιταλιστές μπορέσατε νά νικήσετε μέσα σέ λίγες μέρες, μέ μιά ἁπλή ἔκρηξη τῆς λαϊκῆς ἀγανάκτησης, γιά τή νίκη ἐνάντια στούς καπιταλιστές δέν φτάνει μόνο αὐτό. Γιά τή νίκη αὐτή, γιά τήν κατάληψη τῆς ἐξουσίας ἀπό τούς ἐργάτες καί τούς φτωχούς ἀγρότες, γιά τή διατήρησή της, γιά τήν ἐπιδέξια χρησιμοποίησή της χρειάζεται ὀργάνωση, ὀργάνωση καί πάλι ὀργάνωση.

Τό Κόμμα μας σᾶς βοηθάει μέ ὅ,τι μπορεῖ, καί πρῶτα ἀπ᾽ὅλα μέ τό φώτισμα τῆς συνείδησης σχετικά μέ τή διαφορετική θέση τῶν διαφόρων τάξεων καί τή διαφορετική δύναμή τους. Σ᾽αὐτό εἶναι ἀφιερωμένες οἱ ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψής μας. Χωρίς αὐτή τήν ξεκάθαρη συνείδηση ἡ ὀργάνωση εἶναι μηδέν. Καί χωρίς ὀργάνωση δέν εἶναι δυνατή ἡ δράση ἑκατομμυρίων, δέν εἶναι δυνατή καμιά ἐπιτυχία.

Μήν πιστεύετε στά λόγια. Μήν ἀφήνετε νά σᾶς παρασύρουν μέ ὑποσχέσεις. Μήν ὑπερτιμᾶτε τίς δυνάμεις σας. ᾽Οργανωθεῖτε σέ κάθε ἐργοστάσιο, σέ κάθε σύνταγμα καί σέ κάθε λόχο, σέ κάθε συνοικία. Δουλεύετε πάνω στά ζητήματα ὀργάνωσης κάθε μέρα, κάθε ὥρα, δουλεύετε μόνοι σας, αὐτή τή δουλιά δέν ἐπιτρέπεται νά τήν ἐμπιστευτοῦμε σέ κανέναν ἄλλο. Προσπαθεῖτε νά γίνεται ἔτσι ἡ δουλιά, πού ἡ πλήρης ἐμπιστοσύνη τῶν μαζῶν πρός τούς πρωτοπόρους ἐργάτες νά διαμορφώνεται βαθμιαῖα, στέρεα, ἀκατάλυτα. Νά τό βασικό περιεχόμενο ὅλων τῶν ἀποφάσεων τῆς συνδιάσκεψής μας. Νά τό κυριότερο δίδαγμα ὅλης τῆς πορείας τῆς ἐπανάστασης. Νά ἡ μοναδική ἐγγύηση τῆς ἐπιτυχίας.

Σύντροφοι ἐργάτες! Σᾶς καλοῦμε σέ μιά σκληρή, σοβαρή καί συνεχή δουλιά, πού νά συσπειρώνει τό συνειδητό, ἐπαναστατικό προλεταριάτο ὅλων τῶν χωρῶν. Αὐτός καί μόνο αὐτός ὁ δρόμος ὁδηγεῖ στή διέξοδο, στή σωτηρία τῆς ἀνθρωπότητας ἀπό τή φρίκη τοῦ πολέμου, ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου.

Παράρτημα στό φύλ. ἀρ. 13
τῆς ἐφημερίδας «Σολντάτσκαγια Πράβντα»,
16 (3) τοῦ Μάη 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τοῦ Παραρτήματος

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΑΝΕΞΑΚΡΙΒΩΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΣΕ ΣΥΛΛΑΛΗΤΗΡΙΟ

῾Η ἐπανάσταση κρίθηκε ἀπό τούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης.

῾Η ἐπανάσταση δέν σταμάτησε, αὐτή μόνο τώρα ἀρχίζει.

῾Η Πετρούπολη ξύπνησε τή Ρωσία. ῾Η Πετρούπολη τήν ἀπελευθέρωσε. Μεγάλο τό ἔργο τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης.

᾿Αργότερα τήν ἐξουσία θά τήν πάρει τό Σοβιέτ τῶν στρατιωτῶν καί ἐργατῶν βουλευτῶν καί θά ἀπολυτρώσει ἀπό τόν πόλεμο καί τήν ἐξουσία τοῦ κεφαλαίου!

Αὐτό πού ἄρχισαν οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης, θά τό συνεχίσει στό μέτωπο ἡ συναδέλφωση τῶν στρατιωτῶν.

᾿Αδελφική ἕνωση τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν.

᾿Επαναστατική ἕνωση.

Ζήτω ἡ ρωσική ἐπανάσταση!

Ζήτω ἡ παγκόσμια σοσιαλιστική ἐπανάσταση!

Ν. Λένιν

25 τοῦ ᾿Απρίλη 1917*.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXI

Δημοσιεύεται ἀπό σημείωμα, γραμμένο ἀπό χέρι ἀγνώστου, πού εἶδε καί συμπλήρωσε ὁ Β. Ι. Λένιν

---

* Οἱ δυό τελευταῖες φράσεις, ἡ ἡμερομηνία καί ἡ ὑπογραφή γράφτηκαν ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *῾Η Σύντ.*

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΑΔΕΛΦΩΣΗΣ

Οἱ καπιταλιστές ἤ κοροϊδεύουν τή συναδέλφωση τῶν στρατιωτῶν στό μέτωπο, ἤ τῆς ρίχνονται μέ λυσσαλέα ὀργή, λένε ψέματα, συκοφαντοῦν, ὑποβιβάζοντας τό ζήτημα σέ «ἐξαπάτηση» τῶν ρώσων ἀπό τούς γερμανούς, καί ἀπειλοῦν—μέσω τῶν στρατηγῶν καί τῶν ἀξιωματικῶν *τους*—μέ τιμωρίες γιά τή συναδέλφωση.

Ἀπό τήν ἄποψη τῆς περιφρούρησης τῆς «ἱερῆς ἰδιοκτησίας» πάνω στό κεφάλαιο καί στά κέρδη ἀπό τό κεφάλαιο, ἡ πολιτική αὐτή τῶν καπιταλιστῶν εἶναι ὁλότελα σωστή: πραγματικά, γιά τήν *κατάπνιξη* τῆς προλεταριακῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης στή γέννησή της εἶναι *ἀπαραίτητο* νά φέρεται κανείς στή συναδέλφωση ἔτσι ἀκριβῶς, ὅπως τῆς φέρονται οἱ καπιταλιστές.

Οἱ συνειδητοί ἐργάτες, καί μαζί μ' αὐτούς, χάρη στό ἀλάθητο ἔνστικτο τῶν καταπιεζόμενων τάξεων, καί ἡ μάζα τῶν μισοπρολετάριων, ἡ μάζα τῶν φτωχῶν ἀγροτῶν, βλέπουν τή συναδέλφωση μέ τήν πιό βαθιά συμπάθεια. Εἶναι φανερό πώς ἡ συναδέλφωση εἶναι ὁ δρόμος πρός τήν εἰρήνη. Εἶναι φανερό πώς ὁ δρόμος αὐτός περνάει ὄχι μέσα ἀπό τίς καπιταλιστικές κυβερνήσεις, ὄχι σέ συμμαχία μ' αὐτές, μά *ἐνάντιά* τους. Εἶναι φανερό πώς ὁ δρόμος αὐτός ἀναπτύσσει, δυναμώνει καί στερεώνει τήν ἀδελφική ἐμπιστοσύνη ἀνάμεσα στούς ἐργάτες τῶν διαφόρων χωρῶν. Εἶναι φανερό πώς ὁ δρόμος αὐτός *ἀρχίζει νά σπάζει* τήν καταραμένη πειθαρχία τοῦ στρατώνα-φυλακῆς, τήν πειθαρχία τῆς τυφλῆς ὑπακοῆς τοῦ στρατιώτη στούς ἀξιωματικούς καί τούς στρατηγούς «του», τούς καπιταλιστές του (γιατί οἱ ἀξιωματικοί καί οἱ στρατηγοί στό μεγαλύτερο μέρος τους ἤ ἀνήκουν στήν τάξη τῶν καπιταλιστῶν, ἤ ὑπερασπίζουν τά συμφέροντά της). Εἶναι φανερό πώς ἡ συναδέλφωση ἀποτελεῖ ἐπαναστατική πρωτοβουλία τῶν *μαζῶν*, ἀποτελεῖ ἀφύπνιση τῆς συνείδησης, τοῦ μυαλοῦ, τῆς τόλμης τῶν καταπιεζόμενων τάξεων, εἶναι, μέ

ἄλλα λόγια, ἕνας ἀπό τούς κρίκους στήν ἁλυσίδα τῶν μέτρων πρός τή σοσιαλιστική, προλεταριακή ἐπανάσταση.

Ζήτω ἡ συναδέλφωση! Ζήτω ἡ παγκόσμια σοσιαλιστική ἐπανάσταση τοῦ προλεταριάτου *πού ἀρχίζει!*

Γιά νά προχωρεῖ ἡ συναδέλφωση ὅσο τό δυνατό πιό εὔκολα, πιό σίγουρα καί πιό γρήγορα πρός τό σκοπό μας, ἔχουμε ὑποχρέωση νά φροντίζουμε νά εἶναι ὅσο τό δυνατό πιό ὀργανωμένη καί νά ἔχει ἕνα ξεκάθαρο πολιτικό πρόγραμμα.

῞Οσο κι᾽ἄν μᾶς συκοφαντεῖ ὁ μανιασμένος τύπος τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν φίλων τους, ἀποκαλώντας μας ἀναρχικούς, θά ἐπαναλαβαίνουμε ἀκούραστα: ἐμεῖς δέν εἴμαστε ἀναρχικοί, ἐμεῖς εἴμαστε θερμοί ὀπαδοί τῆς καλύτερης δυνατῆς ὀργάνωσης τῶν μαζῶν καί τῆς πιό σταθερῆς «κρατικῆς» ἐξουσίας· μόνο πού θέλουμε ἕνα κράτος ὄχι σάν τήν ἀστικοκοινοβουλευτική δημοκρατία, ἀλλά σάν τή Δημοκρατία τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν.

᾽Εμεῖς πάντα συνιστούσαμε καί συνιστοῦμε στούς στρατιῶτες νά κάνουν τή συναδέλφωση ὅσο τό δυνατό πιό ὀργανωμένα, ἐλέγχοντας —μέ τήν κρίση, τήν πείρα, τόν ἔλεγχο τῶν ἴδιων τῶν στρατιωτῶν —νά μή γίνει καμιά ἀπάτη ἐδῶ καί ἐπιδιώκοντας νά ἀπομακρύνονται ἀπό τίς συγκεντρώσεις οἱ ἀξιωματικοί καί οἱ στρατηγοί, πού οἱ περισσότεροί τους συκοφαντοῦν μέ μανία τή συναδέλφωση.

᾽Εμεῖς ἐπιδιώκουμε νά μήν περιορίζεται ἡ συναδέλφωση σέ κουβεντολόι γιά τήν εἰρήνη γενικά, ἀλλά νά προχωρεῖ στή συζήτηση ἑνός *ξεκάθαρου* πολιτικοῦ προγράμματος, στή συζήτηση τοῦ ζητήματος *πῶς* νά τερματίσουμε τόν πόλεμο, *πῶς* νά ἀνατρέψουμε τό ζυγό τῶν καπιταλιστῶν πού ἄρχισαν τόν πόλεμο καί τώρα τόν παρατείνουν.

Γι᾽αὐτό τό Κόμμα μας ἀπηύθυνε ἔκκληση πρός τούς στρατιῶτες ὅλων τῶν ἐμπόλεμων χωρῶν (βλ. τό κείμενό της στό φύλ. ἀρ. 37 τῆς «Πράβντα»)*, ὅπου δίνει συγκεκριμένα καί μέ ἀκρίβεια τήν ἀπάντησή μας σ᾽αὐτά τά ἐρωτήματα καί ταυτόχρονα ἕνα ξεκάθαρο πολιτικό πρόγραμμα.

Εἶναι καλό πού οἱ στρατιῶτες καταριῶνται τόν πόλεμο. Εἶναι καλό πού ἀπαιτοῦν εἰρήνη. Εἶναι καλό πού ἀρχίζουν νά νιώθουν πώς ὁ πόλεμος συμφέρει στούς καπιταλιστές. Εἶναι καλό πού σπάζουν τήν πειθαρχία κάτεργου καί ἀρχίζουν μόνοι τους τή συναδέλφωση σέ ὅλα τά μέτωπα. ῞Ολα αὐτά εἶναι καλά.

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 293-296. *῾Η Σύντ.*

'Αλλά μόνο αὐτά δέν ἀρκοῦν.

Πρέπει οἱ στρατιῶτες νά περνᾶνε τώρα σέ μιά τέτια συναδέλφωση, πού στή διάρκειά της νά συζητιέται ἕνα ξεκάθαρο πολιτικό πρόγραμμα. 'Εμεῖς δέν εἴμαστε ἀναρχικοί. Δέν νομίζουμε ὅτι τόν πόλεμο εἶναι δυνατό νά τόν τερματίσουμε μέ μιά ἁπλή «ἄρνηση», ἄρνηση ἀτόμων, ὁμάδων, ἤ τυχαίου «πλήθους». 'Εμεῖς ὑποστηρίζουμε ὅτι τόν πόλεμο πρέπει νά τόν τερματίσει καί θά τόν τερματίσει ἡ *ἐπανάσταση* σέ μιά σειρά χῶρες, δηλαδή ἡ κατάκτηση τῆς *κρατικῆς* ἐξουσίας ἀπό μιά νέα τάξη καί συγκεκριμένα: ὄχι ἀπό τούς καπιταλιστές, ὄχι ἀπό τούς μικρονοικοκυρέους, (πού εἶναι πάντα μισοεξαρτημένοι ἀπό τούς καπιταλιστές), ἀλλά ἀπό τούς προλετάριους καί τούς μισοπρολετάριους.

Στήν ἔκκλησή μας πρός τούς στρατιῶτες ὅλων τῶν ἐμπόλεμων χωρῶν ἐκθέσαμε ἀκριβῶς τό δικό μας πρόγραμμα ἐργατικῆς ἐπανάστασης σέ ὅλες τίς χῶρες: πέρασμα ὅλης τῆς κρατικῆς ἐξουσίας στά χέρια τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν.

Σύντροφοι στρατιῶτες! Συζητᾶτε τό πρόγραμμα αὐτό μεταξύ σας καί μαζί μέ τούς γερμανούς στρατιῶτες! Ἡ συζήτηση αὐτή θά σᾶς βοηθήσει νά βρεῖτε τό σωστό, τόν πιό ὀργανωμένο, τόν πιό κοντινό δρόμο γιά τό σταμάτημα τοῦ πολέμου καί τήν ἀνατροπή τοῦ ζυγοῦ τοῦ κεφαλαίου.

* *
*

Δυό λόγια γιά ἕναν ἀπό τούς ὑπηρέτες τοῦ κεφαλαίου, τόν Πλεχάνοφ. Εἶναι θλιβερό νά βλέπεις ποῦ κατάντησε αὐτός ὁ πρώην σοσιαλιστής! Παραλληλίζει τή συναδέλφωση μέ τήν «προδοσία»!! Κάνει τό συλλογισμό: δέν θά ὁδηγήσει τάχα ἡ συναδέλφωση, σέ περίπτωση ἐπιτυχίας της, σέ χωριστή εἰρήνη;

"Οχι, κύριε πρώην σοσιαλιστή, ἡ συναδέλφωση, πού ἐμεῖς ὑποστηρίζουμε σέ *ὅλα* τά μέτωπα, ὁδηγεῖ ὄχι στή «χωριστή» εἰρήνη ἀνάμεσα στούς καπιταλιστές μερικῶν χωρῶν, ἀλλά στή γενική εἰρήνη ἀνάμεσα στούς ἐπαναστάτες ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν *παρά τή θέληση* τῶν καπιταλιστῶν ὅλων τῶν χωρῶν καί *ἐνάντια* στούς καπιταλιστές, γιά τήν ἀνατροπή τοῦ ζυγοῦ τους.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 43, 11 τοῦ Μάη (28 τοῦ 'Απρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΠΟΥ ΟΔΗΓΟΥΝ ΤΑ ΑΝΤΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Πήραμε τό παρακάτω τηλεγράφημα:

«Γ ε ν ι σ έ ι σ κ. Τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν ἔλαβε γνώση τοῦ τηλεγραφήματος πού ἔστειλε στό Γενισέισκ γιά καθοδήγηση ὁ ὑπουργός Λβόφ στό διορισμένο ἐπίτροπο τοῦ κυβερνείου Γενισέισκ Κρουτόβσκι.

Διαμαρτυρόμαστε ἐνάντια στήν πρόθεση νά ἐγκαθιδρυθεῖ ξανά ἡ ὑπαλληλοκρατία καί δηλώνουμε ὅτι, πρῶτο, δέν θά ἐπιτρέψουμε νά μᾶς διοικοῦν διορισμένοι ὑπάλληλοι, δεύτερο, οἱ διωγμένοι τοπάρχες ὑπαίθρου νά μή γυρίσουν ποτέ, τρίτο, ἀναγνωρίζουμε μόνο τά ὄργανα πού δημιουργήθηκαν στό νομό Γενισέισκ ἀπό τόν ἴδιο τό λαό, τέταρτο, οἱ διοριζόμενοι δημόσιοι ὑπάλληλοι δέν θά μπορέσουν νά διοικήσουν παρά μόνο πατώντας στά πτώματά μας.

Τό Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν τοῦ Γενισέισκ».

Ἔτσι λοιπόν, ἡ Προσωρινή κυβέρνηση διορίζει ἀπό τήν Πετρούπολη «ἐπιτρόπους» γιά τήν «καθοδήγηση» τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν τοῦ Γενισέισκ, ἤ τοῦ τοπικοῦ ὀργάνου αὐτοδιοίκησης τοῦ Γενισέισκ γενικά. Καί μάλιστα ὁ διορισμός αὐτός ἀπό τήν Προσωρινή κυβέρνηση ἔγινε μέ τέτιο τρόπο, πού τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν τοῦ Γενισέισκ διαμαρτυρήθηκε ἐνάντια «στήν πρόθεση νά ἐγκαθιδρυθεῖ ξανά ἡ ὑπαλληλοκρατία».

Καί ὄχι μόνο αὐτό, ἀλλά τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν τοῦ Γενισέισκ δηλώνει ὅτι «οἱ διοριζόμενοι δημόσιοι ὑπάλληλοι δέν θά μπορέσουν νά διοικήσουν παρά μόνο πατώντας στά πτώματά μας». Ἡ συμπεριφορά τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης ἔφερε ἕνα μακρινό νομό τῆς Σιβηρίας, πού τήν ἐκπροσωπεῖ τό ἐκλεγμένο ἀπό ὅλο τό λαό καθοδηγητικό της ὄργανο, στό σημεῖο νά ἀπευθύνει στήν κυβέρνηση ἀνοιχτή ἀπειλή *ἔνοπλης ἀντίστασης*.

Νά ποῦ φτάσατε μέ τήν πολιτική σας, κύριοι τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης!

Καί οἱ ἴδιοι θά φωνάζουν πάλι — ὅπως φώναζαν καί ὥς τά

τώρα—ἐνάντια στούς μοχθηρούς ἀνθρώπους, πού «κηρύσσουν» τόν «ἐμφύλιο πόλεμο»!

Τί χρειαζόταν νά διοριστοῦν ἀπό τήν Πετρούπολη ἤ ἀπό ὁποιοδήποτε κέντρο «ἐπίτροποι» γιά τήν «καθοδήγηση» ἑνός *ἐκλεγμένου* τοπικοῦ ὀργάνου; Εἶναι ποτέ δυνατό ἕνας ξενομερίτης νά μπορεῖ νά ξέρει καλύτερα τίς τοπικές ἀνάγκες, νά μπορεῖ νά «καθοδηγεῖ» τόν ντόπιο πληθυσμό; Τί ἀφορμή ἔδοσαν οἱ κάτοικοι τοῦ Γενισέισκ γιά νά παρθεῖ αὐτό τό ἀνόητο μέτρο; *Ἄν* οἱ κάτοικοι τοῦ Γενισέισκ ἦλθαν ἔστω καί σέ κάτι σέ σύγκρουση μέ τίς ἀποφάσεις τῆς πλειοψηφίας τῶν πολιτῶν ἄλλων περιφερειῶν, γιατί ἡ κυβέρνηση νά μήν περιοριστεῖ στήν ἀρχή σέ μιά προσπάθεια *νά κατατοπιστεῖ,* χωρίς νά δόσει ἀφορμή νά γίνεται λόγος γιά «ὑπαλληλία», χωρίς νά προκαλέσει τή δικαιολογημένη δυσαρέσκεια καί ἀγανάκτηση τοῦ ντόπιου πληθυσμοῦ;

Σέ ὅλες αὐτές τίς ἐρωτήσεις ἡ ἀπάντηση μπορεῖ νά εἶναι μόνο μία. Οἱ κ.κ. ἐκπρόσωποι τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν πού ἀπαρτίζουν τήν Προσωρινή κυβέρνηση θέλουν *νά διατηρήσουν* ὁπωσδήποτε τόν παλιό, τσαρικό διοικητικό *μηχανισμό*: τή «διοριζόμενη» ἀπό τά πάνω ὑπαλληλία. Ἔτσι ἔκαναν σχεδόν πάντα ὅλες οἱ ἀστικοκοινοβουλευτικές δημοκρατίες τοῦ κόσμου, μέ ἐξαίρεση τίς σύντομες περιόδους τῆς ἐπανάστασης σέ μερικές χῶρες. Ἔτσι ἔκαναν, διευκολύνοντας καί προετοιμάζοντας μ᾽αὐτό τήν ἐπάνοδο *ἀπό* τή δημοκρατία στή μοναρχία, στούς Ναπολέοντες, στούς στρατιωτικούς δικτάτορες. Ἔτσι ἔκαναν, καί οἱ κύριοι καντέτοι θέλουν ὁπωσδήποτε νά ἐπαναλάβουν αὐτά τά θλιβερά παραδείγματα.

Τό ζήτημα εἶναι ἐξαιρετικά σοβαρό. Δέν πρέπει νά αὐταπατόμαστε. Μέ τέτια μέτρα, ἀκριβῶς μέ τέτια, ἡ Προσωρινή κυβέρνηση *προετοιμάζει*—ἄσχετα ἄν τό κάνει συνειδητά ἤ ἀσυνείδητα—τήν παλινόρθωση τῆς μοναρχίας στή Ρωσία.

Ὅλη ἡ εὐθύνη γιά τίς πιθανές—καί ὥς ἕνα βαθμό ἀναπόφευκτες—ἀπόπειρες παλινόρθωσης τῆς μοναρχίας στή Ρωσία βαρύνει τήν Προσωρινή κυβέρνηση πού παίρνει τέτια ἀντεπαναστατικά μέτρα. Γιατί ἡ «διοριζόμενη» ἀπό τά πάνω—γιά τήν «καθοδήγηση» τοῦ ντόπιου πληθυσμοῦ—ὑπαλληλία ἦταν καί θά εἶναι πάντα ἡ πιό σίγουρη ἐγγύηση γιά τήν παλινόρθωση τῆς μοναρχίας, ὅπως ἀκριβῶς καί ὁ τακτικός στρατός καί ἡ ἀστυνομία.

Τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν τοῦ Γενισέισκ ἔχει χίλιες φορές δίκιο καί πρακτικά καί ἀπό ἄποψη

ἀρχῶν. Δέν πρέπει νά ἐπιτρέψουμε τήν ἐπάνοδο τῶν διωγμένων τοπαρχῶν ὑπαίθρου. Δέν πρέπει νά ἀνεχθοῦμε τήν καθιέρωση τοῦ συστήματος τοῦ «διορισμοῦ» τῶν ὑπαλλήλων. Πρέπει νά ἀναγνωρίζουμε «μόνο τά ὄργανα πού δημιουργήθηκαν ἀπό τόν ἴδιο τό λαό» στό δοσμένο τόπο.

Ἡ ἰδέα γιά τήν ἀνάγκη «καθοδήγησης» μέσω «διοριζόμενων» ἀπό τά πάνω δημοσίων ὑπαλλήλων εἶναι ἕνας ὁλότελα κάλπικος, μή δημοκρατικός, καισαρικός ἤ μπλανκιστικός *τυχοδιωκτισμός*. Ὁ Ἔνγκελς εἶχε ἀπόλυτα δίκιο ὅταν, κριτικάροντας τό 1891 τό σχέδιο προγράμματος τῶν γερμανῶν σοσιαλδημοκρατῶν, πού ἦταν σέ μεγάλο βαθμό μολυσμένοι ἀπό τή γραφειοκρατία, ἐπέμενε στό αἴτημα: καμιά ἐπιτήρηση τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης ἀπό τά πάνω. Ὁ Ἔνγκελς εἶχε δίκιο νά θυμίζει τήν πείρα τῆς Γαλλίας, πού ἀπό τό 1792 ὥς τό 1798 διοικοῦνταν ἀπό αἱρετά τοπικά ὄργανα χωρίς καμιά τέτια ἐπιτήρηση καί δέν «κατέρεε» καθόλου, δέν «διαλυόταν» καθόλου, μά δυνάμωνε, συσπειρωνόταν δημοκρατικά καί ὀργανωνόταν[160].

Οἱ ἀνόητες ὑπαλληλοκρατικές προλήψεις, ἡ ρουτίνα τῶν τσαρικῶν συνηθειῶν, οἱ ἀντιδραστικές καθηγητικές ἰδέες γιά τήν ἀναγκαιότητα τῆς γραφειοκρατίας, οἱ ἀντεπαναστατικές ἕξεις καί διαθέσεις τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, νά πάνω σέ ποιό ἔδαφος βλάστησαν καί ἀναπτύσσονται τέτια μέτρα τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης, σάν κι'αὐτά πού ἐξετάζουμε.

Αὐτό πού ἀποκάλυψε τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν τοῦ Γενισέισκ εἶναι τό ὑγιές δημοκρατικό αἴσθημα τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν, πού ἀγανάκτησαν ἀπό τήν ἐξευτελιστική ἀπόπειρα «νά διορίζονται» ἀπό τά πάνω δημόσιοι ὑπάλληλοι γιά νά «καθοδηγοῦν» τόν ἐνήλικο ντόπιο πληθυσμό, τήν τεράστια πλειοψηφία, πού ἔχει ἐκλέξει τούς ἐκπροσώπους της.

Ὁ λαός χρειάζεται μιά πραγματικά λαοκρατική δημοκρατία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν πού νά ἀγνοεῖ κάθε ἄλλου εἴδους ἀρχές, ἐκτός ἀπό τίς αἱρετές καί ἀνακλητές, σέ κάθε στιγμή πού θά τό ζητήσει ὁ πληθυσμός. Καί γιά μιά *τέτια* δημοκρατία πρέπει νά παλέψουν ὅλοι οἱ ἐργάτες καί ἀγρότες *ἐνάντια* στίς ἀπόπειρες τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης νά ἐπαναφέρει τίς μοναρχικές, τσαρικές μεθόδους καί μηχανισμούς διακυβέρνησης.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 43, 11 τοῦ Μάη (28 τοῦ Ἀπρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΕΝΑ ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ ΧΟΝΤΡΟ ΨΕΜΑ

῾Η πάρα πολύ σοφή «Ραμπότσαγια Γκαζέτα» βεβαιώνει τούς ἀναγνῶστες της ὅτι ὁ Πλεχάνοφ καί ὁ Λένιν εἶναι σύμμαχοι, γιατί καί οἱ δυό εἶναι κατά τῆς συνδιάσκεψης τῶν σοσιαλσωβινιστῶν πού ἔγινε στή Στοκχόλμη. ῾Η «Ραμπότσαγια Γκαζέτα» ξεφεύγει μέ φωνές, χωρίς νά πεῖ οὔτε λέξη γιά τήν οὐσία τῶν ἐπιχειρημάτων μας, ἀποσιωπώντας τό γεγονός ὅτι ἡ συνδιάσκεψη αὐτή εἶναι *παραπέτασμα* γιά τούς καπιταλιστές διπλωμάτες!

᾿Ελεεινές μέθοδοι!

῾Ο μαρξιστής πρέπει νά λέει στό λαό τήν ἀλήθεια, νά ξεσκεπάζει τά τεχνάσματα τῶν διπλωματῶν πού δροῦν *μέσω* τῶν σοσιαλσωβινιστῶν.

῾Ο μαρξιστής δέν θά ἐπιτρέψει στόν ἑαυτό του, ὅπως ἐπιτρέπει στόν ἑαυτό της ἡ «Ραμπότσαγια Γκαζέτα», νά ἀποσιωπηθεῖ τό γεγονός ὅτι ἡ ἄρνηση τῶν γάλλων σοσιαλσωβινιστῶν *σημαίνει* ὅτι ἡ ἀγγλογαλλική καί ἡ ρωσική ἀστική τάξη ἐπιθυμεῖ νά παρατείνει τόν πόλεμο μέχρι τήν ὁλοκληρωτική συντριβή τῆς Γερμανίας.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 43, 11 τοῦ Μάη (28 τοῦ ᾿Απρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΣΟΣΙΑΛΣΩΒΙΝΙΣΤΕΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΙΣΤΕΣ

Οἱ σοσιαλσωβινιστές, ἀφοῦ πρόδοσαν τό σοσιαλισμό καί πέρασαν μέ τό μέρος τῶν «δικῶν τους» καπιταλιστῶν, εἶναι φυσικό ὅτι διασπάστηκαν ἀντίστοιχα μέ τούς συνασπισμούς τῶν καπιταλιστῶν στόν πόλεμο. Ἐξίσου φυσικό εἶναι ὅτι ἡ διάσπαση αὐτή εἶναι προσωρινή. Ὁ Πλεχάνοφ δέν θέλει νά συσκεφθεῖ μέ τόν Σάιντεμαν, ἀλλά ὁ ἴδιος πάλι ὑποστηρίζει τή «Διεθνή» τῶν σοσιαλσωβινιστῶν πού πρόδοσε τό σοσιαλισμό. Μέ ἄλλα λόγια: ὁ Πλεχάνοφ εἶναι ὑπέρ τῆς διάσπασης μέ τούς Σάιντεμαν *γιά ὅσον καιρό* εἶναι διασπασμένοι οἱ καπιταλιστές, πού πράκτορές τους εἶναι καί ὁ Πλεχάνοφ καί ὁ Σάιντεμαν. Ὁ Πλεχάνοφ εἶναι ὑπέρ τῆς ἑνότητας μέ τούς Σάιντεμαν, ὅταν «τά ἀφεντικά» (δηλαδή οἱ καπιταλιστές καί τῶν δυό χωρῶν) συμφιλιωθοῦν. Δέν μποροῦμε νά ἀρνηθοῦμε ὅτι στή θέση τοῦ Πλεχάνοφ ὑπάρχει συνέπεια — ἡ συνέπεια τῆς *προδοσίας* τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἡ συνέπεια τῆς ἐξυπηρέτησης τῶν καπιταλιστῶν ἐντελῶς εὐσυνείδητα.

Δέν εἶναι ἐκπληκτικό ἐπίσης ὅτι οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ ρεύματος τοῦ «κέντρου» (Κάουτσκι κ.ἄ.), ὄντας ὑπέρ τῆς «ἑνότητας» μέ τούς σοσιαλσωβινιστές γενικά, συμφωνοῦν νά πάρουν μέρος στή συνδιάσκεψη πού ὀργανώνει ὁ πράκτορας τοῦ Σάιντεμαν Μπόργκμπεργκ, ἤ ὀργανώνουν οἱ ἴδιοι (ὅπως κάνει ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν) διεθνή «σοσιαλιστική» συνδιάσκεψη *μαζί* μέ τούς Σάιντεμαν καί τούς Πλεχάνοφ. Δέν εἶναι ἐκπληκτικό ὅτι οἱ ρῶσοι ἐκπρόσωποί μας τοῦ «κέντρου» πού ἐκπροσωποῦνται ἀπό τή «Ραμπότσαγια Γκαζέτα», θύμωσαν πολύ μέ τό Κόμμα μας γιά τήν ἄρνησή του νά πάρει μέρος στή συνδιάσκεψη τοῦ Μπόργκμπεργκ.

Χθές τό βράδυ πήραμε ἀπό τή Στοκχόλμη τό παρακάτω τηλεγράφημα τοῦ ἀνταποκριτῆ μας:

«Ὁ Χάαζε καί ὁ Λονγκέ συμμετέχουν στή συνδιάσκεψη. Ὁ «Σπάρτακος» ἀρνήθηκε».

Ὁμάδα «Σπάρτακος» ἤ ὁμάδα «Ἡ Διεθνής» λέγεται στή Γερμανία ἡ ὁμάδα στήν ὁποία ἀνήκει ὁ Κάρλ Λῆμπκνεχτ. Τόν τελευταῖο καιρό ἔγινε ἀρκετός θόρυβος, ἰδιαίτερα ἀπό τούς ἀνθρώπους πού ἔχουν συμφέρον νά θολώσουν τά νερά, ὅτι τάχα ἡ ὁμάδα τοῦ Λῆμπκνεχτ ἑνώθηκε μέ τούς καουτσκιστές στό νέο «Ἀνεξάρτητο Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Γερμανίας»[161]. Στήν πραγματικότητα ἡ ὁμάδα τοῦ Λῆμπκνεχτ δέν ἑνώθηκε ὁλοκληρωτικά μέ τούς καουτσκιστές, ἀλλά διατήρησε τήν ὀργανωτική αὐτοτέλειά της, κλείνοντας μόνο ἕνα συνασπισμό προσωρινό καί μέ ὅρους ἐνάντια στούς σοσιαλσωβινιστές.

Τό τηλεγράφημα πού ἀναφέραμε παραπάνω τό ἐπιβεβαιώνει αὐτό γιά μιά ἀκόμη φορά. Ὅταν μπῆκε ἐπί τάπητος ἕνα πρακτικό ζήτημα, ὅταν χρειάστηκε νά δοθεῖ ἀμέσως μιά ἀκριβής καί σαφής ἀπάντηση, νά πᾶνε ἤ ὄχι μαζί μέ τούς Σάιντεμαν καί τούς πράκτορές τους, ἡ ἕνωση τοῦ Κ. Λῆμπκνεχτ καί τῆς ὁμάδας του μέ τόν Κάουτσκι καί Σία *διαλύθηκε μεμιᾶς*.

Μερικοί σύντροφοι ἐκφράζανε τό φόβο πώς ἡ ἀπόφασή μας γιά τόν Μπόργκμπεργκ μᾶς «ἀπομονώνει».

Ὄχι, σύντροφοι! Μᾶς ἀπομονώνει ἀπό τούς *ταλαντευόμενους*. Δέν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος νά βοηθήσεις τούς ταλαντευόμενους ἀπό τό νά πάψεις νά ταλαντεύεσαι ὁ ἴδιος.

Ἡ ὀρθότητα τῆς ἀπόφασής μας ἐνάντια στόν Μπόργκμπεργκ ἔχει ἐπιβεβαιωθεῖ ἀπό τά γεγονότα μέ θαυμαστή πληρότητα καί θαυμαστή ταχύτητα. Οἱ γερμανοί (Χάαζε) καί οἱ γάλλοι (Λονγκέ) καουτσκιστές ἐξακολουθοῦν ἀκόμη νά ταλαντεύονται, παίρνοντας μέρος σέ συσκέψεις μέ τούς σοσιαλσωβινιστές καί μή ἀποφασίζοντας νά χωρίσουν ἀπό αὐτούς ὁριστικά.

Τό Κόμμα μας, παίρνοντας τήν πρωτοβουλία ἑνός τέτιου ὁριστικοῦ διαχωρισμοῦ, *ἄρχισε ἤδη* νά συσπειρώνει τά στοιχεῖα γιά τήν III Διεθνή. Ἡ σύμπτωση τῆς τακτικῆς μας μέ τήν τακτική τῆς ὁμάδας τοῦ Κ. Λῆμπκνεχτ δέν εἶναι τυχαία, ἀλλά ἕνα ἀπό τά βήματα πάνω στό δρόμο τῆς III Διεθνοῦς πού γεννιέται.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 44, 12 τοῦ Μάη (29 τοῦ Ἀπρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

Ο Ι. ΓΚ. ΤΣΕΡΕΤΕΛΙ ΚΑΙ Η ΤΑΞΙΚΗ ΠΑΛΗ

Ὅλες οἱ ἐφημερίδες ἀναδημοσιεύουν ὁλόκληρο τό κείμενο ἤ ἀποσπάσματα ἀπό τό λόγο πού ἐκφώνησε ὁ Ι. Γκ. Τσερετέλι στίς 27 τοῦ Ἀπρίλη σέ πανηγυρική συνεδρίαση τῶν βουλευτῶν τῆς Κρατικῆς δούμας ὅλων τῶν κοινοβουλευτικῶν περιόδων.

Ὑπουργικός λόγος, οὔτε κουβέντα. Μιλοῦσε ὑπουργός χωρίς χαρτοφυλάκιο. Ἐμεῖς ὅμως νομίζουμε πώς δέν βλάπτει ὡστόσο, *ἀκόμη καί* ὅταν ὑπουργοί χωρίς χαρτοφυλάκιο βγάζουν ὑπουργικούς λόγους, νά θυμόμαστε τό σοσιαλισμό, τό μαρξισμό, τήν ταξική πάλη. Καθένας ἐκεῖ πού τάχθηκε: στήν ἀστική τάξη ταιριάζει νά ἀποφεύγει νά μιλάει γιά ταξική πάλη, γιά τήν ἀνάλυσή της, τή μελέτη της, τή θεμελίωση τῆς πολιτικῆς ἀπό τήν ἄποψη αὐτῆς τῆς πάλης. Στήν ἀστική τάξη ταιριάζει νά παραμερίζει αὐτά τά «δυσάρεστα», τά «ἀδιάκριτα», ὅπως λένε στά σαλόνια, θέματα καί νά ἐξυμνεῖ τήν «ἑνότητα» «ὅλων τῶν φίλων τῆς ἐλευθερίας». Στό προλεταριακό κόμμα ταιριάζει νά μήν ξεχνᾶ τήν ταξική πάλη.

Καθένας ἐκεῖ πού τάχθηκε.

Τή βάση τοῦ λόγου τοῦ Ι. Γκ. Τσερετέλι τή συνιστοῦν δυό βασικές πολιτικές ἰδέες: ἡ πρώτη—ὅτι τάχα μποροῦμε καί πρέπει νά διακρίνουμε δυό «μερίδες» τῆς ἀστικῆς τάξης. Ἡ μιά μερίδα «ἦρθε σέ συμφωνία μέ τή δημοκρατία»· ἡ θέση αὐτῶν τῶν ἀστῶν εἶναι «σταθερή». Ἡ ἄλλη εἶναι οἱ «ἀνεύθυνοι κύκλοι τῆς ἀστικῆς τάξης πού ὑποδαυλίζουν τόν ἐμφύλιο πόλεμο», τή μερίδα αὐτή ὁ Τσερετέλι τήν ὀνόμασε διαφορετικά ἔτσι: «πολλά ἀπό τά λεγόμενα μετριοπαθῆ μεγαλοαστικά στοιχεῖα».

Ἡ δεύτερη πολιτική ἰδέα τοῦ ρήτορα: «ἡ ἀπόπειρα νά ἀνακηρυχθεῖ (!!;) ἀμέσως τώρα δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς» θά ἦταν μιά «ἀπεγνωσμένη» ἀπόπειρα, κι'αὐτός, δηλ. ὁ Τσερετέλι, θά συμφωνοῦσε γιά μιά τέτια ἀπεγνωσμένη ἀπόπειρα μόνο ἄν θά πίστευε, ἔστω καί γιά μιά

στιγμή, ὅτι οἱ ἰδέες τοῦ Σούλγκιν εἶναι «ἰδέες ὁλόκληρης τῆς μεγαλοαστικῆς τάξης».

Ἄς ἐξετάσουμε καί τίς δυό πολιτικές ἰδέες τοῦ Ι. Γκ. Τσερετέλι πού πῆρε, ὅπως καί ταιριάζει σέ ἕναν ὑπουργό χωρίς χαρτοφυλάκιο ἤ σέ ἕναν ὑποψήφιο ὑπουργό, θέση «κέντρου»: οὔτε ἀντίδραση, οὔτε ἐπανάσταση! οὔτε μέ τόν Σούλγκιν, οὔτε μέ τούς ὀπαδούς τῶν «ἀπεγνωσμένων ἀποπειρῶν».

Ποιές ταξικές διαφορές ὑπόδειξε ὁ Τσερετέλι ἀνάμεσα στίς δυό μερίδες τῆς ἀστικῆς τάξης πού ἀνάφερε; Ἀπολύτως καμιά. Ὁ Τσερετέλι οὔτε κάν σκέφτηκε ὅτι δέν βλάπτει νά θεμελιώνει κανείς τήν πολιτική ἀπό τήν ἄποψη τῆς ταξικῆς πάλης. Καί οἱ δυό «μερίδες» τῆς ἀστικῆς τάξης εἶναι, ὡς πρός τήν ταξική τους βάση, τσιφλικάδες καί καπιταλιστές. Ὅτι ὁ Σούλγκιν *δέν* ἐκπροσωπεῖ τίς ἴδιες τάξεις ἤ ὑποδιαιρέσεις τάξεων πού ἐκπροσωπεῖ ὁ Γκουτσκόφ (μέλος τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης καί μάλιστα ἀπό τά σπουδαιότερα...), γι᾽αὐτό ὁ Τσερετέλι δέν εἶπε λέξη. Ὁ Τσερετέλι ξεχώρισε τίς ἰδέες τοῦ Σούλγκιν ἀπό τίς ἰδέες «ὁλόκληρης» τῆς μεγαλοαστικῆς τάξης, χωρίς ὅμως νά φέρει *κανένα* αἰτιολογικό. Καί οὔτε μποροῦσε νά φέρει. Τίς «ἰδέες» τοῦ Σούλγκιν—γιά μονοκρατορία τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης ἐνάντια στήν ἐπιτήρησή της ἀπομέρους τῶν ἔνοπλων στρατιωτῶν, ἐνάντια στήν «προπαγάνδα κατά τῆς Ἀγγλίας», ἐνάντια στήν «ὑποκίνηση» τῶν στρατιωτῶν κατά τῆς «κάστας τῶν ἀξιωματικῶν», ἐνάντια στήν προπαγάνδα τῆς «Πετρογκράντσκαγια στορονά»[162] κτλ.—αὐτές τίς ἰδέες ὁ ἀναγνώστης τίς συναντᾶ καθημερινά στίς στῆλες τῆς «Ρέτς» στούς λόγους καί τίς διακηρύξεις τῶν ὑπουργῶν μέ χαρτοφυλάκιο κτλ.

Ἡ μόνη διαφορά εἶναι ὅτι ὁ Σούλγκιν μιλάει «πιό ζωηρά», ἐνῶ ἡ Προσωρινή κυβέρνηση, σάν κυβέρνηση πού εἶναι, *μιλάει* πιό συγκρατημένα. Ὁ Σούλγκιν μιλάει μέ φωνή μπάσου, ἐνῶ ὁ Μιλιουκόφ μέ φωνή ὑψίφωνου. Ὁ Μιλιουκόφ εἶναι ὑπέρ τῆς συμφωνίας μέ τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, ἀλλά καί ὁ Σούλγκιν *δέν εἶναι ἐνάντια* στή συμφωνία. Ὁ Σούλγκιν καί ὁ Μιλιουκόφ εἶναι καί οἱ δυό τους ὑπέρ «ἄλλων μεθόδων ἐλέγχου» (καί ὄχι νά κάνει ἔλεγχο ὁ ἔνοπλος στρατιώτης).

Ὁ Τσερετέλι πέταξε στά σκουπίδια κάθε εἶδος ταξικῆς πάλης! *Δέν* ὑπόδειξε καί οὔτε σκέφτηκε νά ὑποδείξει οὔτε ταξικές, οὔτε κάπως σοβαρές πολιτικές διαφορές ἀνάμεσα στίς «δυό μερίδες» τῆς ἀστικῆς τάξης!

Μέ τή λέξη «δημοκρατία», πού ἀνέφερε σέ ἕνα σημεῖο τοῦ λόγου του ὁ Τσερετέλι, ἐννοοῦσε «τό προλεταριάτο καί τήν ἐπαναστατική ἀγροτιά». Ἄς πάρουμε αὐτό τόν ταξικό ὁρισμό. Ἡ ἀστική τάξη ἦρθε σέ συμφωνία μ᾽αὐτή τή δημοκρατία. Μπαίνει τό ἐρώτημα: *πάνω σέ τί* στηρίζεται αὐτή ἡ συμφωνία; σέ ποιό *ταξικό* συμφέρον;

Τσιμουδιά δέν βγάζει γι᾽αὐτό ὁ Τσερετέλι! Μιλάει μόνο γιά ἕνα «κοινό δημοκρατικό πρόγραμμα, πού θεωρεῖται τή στιγμή αὐτή ἀποδεκτό γιά ὅλη τή χώρα», δηλαδή ὁλοφάνερα γιά τούς προλετάριους καί τούς ἀγρότες, ἐπειδή τή «χώρα», ἄν ἀφαιρεθοῦν οἱ πλούσιοι, τήν ἀποτελοῦν ἀκριβῶς οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες.

Τό πρόγραμμα αὐτό ἀποκλείει, ἄς ποῦμε, τό ζήτημα τῆς γῆς; Ὄχι. Τό πρόγραμμα τό ἀποσιώπησε αὐτό. Ἐξαφανίζονται μήπως τά ταξικά συμφέροντα καί ἡ ἀντίθεσή τους μέ τήν ἀποσιώπησή τους στά διπλωματικά ἔγγραφα, στά «συμφωνητικά», στούς λόγους καί στίς δηλώσεις τῶν ὑπουργῶν;

Ὁ Τσερετέλι «ξέχασε» νά βάλει αὐτό τό ζήτημα, ξέχασε κάτι «ψιλοπράματα»: ξέχασε «μόνο» τά ταξικά συμφέροντα καί τήν ταξική πάλη...

«Ὅλα τά προβλήματα τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης — κελαηδοῦσε σάν ἀηδόνι ὁ Ι. Γκ. Τσερετέλι — ὅλη ἡ οὐσία της (!! ;;) ἐξαρτᾶται ἀπό τό ἄν θά καταλάβουν οἱ τάξεις τῶν πλουσίων» (δηλ. οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές) «ὅτι τό παλλαϊκό αὐτό πρόγραμμα δέν εἶναι εἰδικά-προλεταριακό πρόγραμμα...»

Οἱ καϋμένοι οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές! Εἶναι «χοντροκέφαλοι». «Δέν καταλαβαίνουν». Χρειάζεται εἰδικός ὑπουργός ἀπό τή δημοκρατική παράταξη γιά νά τούς βάλει γνώση...

Ἤ μήπως ὁ ἐκπρόσωπος αὐτός τῆς «δημοκρατίας» ξέχασε τήν ταξική πάλη, πέρασε στή θέση τοῦ Λουί Μπλάν καί προσπαθεῖ νά ξεφορτωθεῖ μέ φράσεις τήν ἀντίθεση τῶν ταξικῶν συμφερόντων;

Ὁ Σούλγκιν καί ὁ Γκουτσκόφ μέ τόν Μιλιουκόφ εἶναι ἄραγε πού «δέν καταλαβαίνουν» ὅτι *εἶναι δυνατό* νά συμφιλιωθεῖ ὁ ἀγρότης μέ τόν τσιφλικά μέ βάση ἕνα πρόγραμμα πού δέν κάνει λόγο γιά τή γῆ; Ἤ ὁ Ι. Γκ. Τσερετέλι εἶναι πού «δέν καταλαβαίνει» πώς αὐτό *δέν εἶναι δυνατό* νά γίνει;

Ἐργάτες καί ἀγρότες, περιοριστεῖτε σ᾽αὐτό πού εἶναι «ἀποδεκτό» γιά τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές, — νά ἡ πραγματική *οὐσία* (ἡ ταξική καί ὄχι φραστική) τῆς θέσης τῶν

Σούλγκιν—Μιλιουκόφ—Πλεχάνοφ. Καί αὐτοί τό «καταλαβαίνουν» αὐτό καλύτερα ἀπό τόν Ι. Γκ. Τσερετέλι.

Ἐδῶ φτάσαμε στή δεύτερη πολιτική ἰδέα τοῦ Τσερετέλι: ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς (μέ τήν εὐκαιρία θά σημειώσουμε πώς τή δικτατορία δέν τήν «ἀνακηρύσσουν», ἀλλά τήν κατακτοῦν...) θά ἦταν μιά ἀπεγνωσμένη ἀπόπειρα. Πρῶτα-πρῶτα δέν ταιριάζει νά μιλάει κανείς σήμερα ἔτσι ἁπλά γι'αὐτή τή δικτατορία: ὑπάρχει κίνδυνος νά βρεθεῖ ὁ Ι. Γκ. Τσερετέλι στό ἀρχεῖο τῶν «παλιῶν μπολσεβίκων»*... Δεύτερο, κι'αὐτό εἶναι τό κύριο, δέν ἀποτελοῦν μήπως οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες τήν τεράστια πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ; μήπως δέν ὀνομάζεται «δημοκρατία» ἡ πραγματοποίηση τῆς θέλησης τῆς πλειοψηφίας;

Πῶς εἶναι λοιπόν δυνατό νά εἴμαστε *ἐνάντια* στή «δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς» καί νά παραμένουμε δημοκράτες; πῶς εἶναι δυνατό νά φοβόμαστε μήπως αὐτή γίνει αἰτία «ἐμφυλίου πολέμου»; (ἐμφύλιο πόλεμο τί λογῆς; μιᾶς χούφτας τσιφλικάδων καί καπιταλιστῶν *ἐνάντια* στούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες; μιᾶς μηδαμινῆς μειοψηφίας ἐνάντια στή συντριπτική πλειοψηφία;).

Ὁ Ι. Γκ. Τσερετέλι τά μπέρδεψε όριστικά, ξεχνώντας μάλιστα πώς ἄν ὁ Λβόφ καί Σία ἐκπληρώσουν τήν ὑπόσχεσή τους νά συγκαλέσουν Συντακτική Συνέλευση, αὐτή ἀκριβῶς θά εἶναι «δικτατορία» τῆς πλειοψηφίας! Ἤ μήπως καί στή Συντακτική Συνέλευση οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες πρέπει νά περιοριστοῦν σέ ἐκεῖνο πού εἶναι «ἀποδεκτό» γιά τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές;

Οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες ἀποτελοῦν τήν τεράστια πλειοψηφία. Ὅλη ἡ ἐξουσία σ'αὐτή τήν πλειοψηφία—αὐτό εἶναι, βλέπετε, «ἀπεγνωσμένη ἀπόπειρα»...

Ὁ Τερετέλι τά μπέρδεψε, γιατί ξέχασε ὁλότελα τήν ταξική πάλη. Ἀπό τήν ἄποψη τοῦ μαρξισμοῦ πέρασε ὁλότελα στήν ἄποψη τοῦ Λουί Μπλάν, πού μέ φράσεις «ξέμπλεκε» μέ τήν ταξική πάλη.

Τό καθῆκον τοῦ προλεταριακοῦ ἡγέτη εἶναι: νά ἐξηγεῖ τή διαφορά τῶν ταξικῶν συμφερόντων καί νά πείθει ὁρισμένα στρώματα μικροαστῶν (καί συγκεκριμένα: τούς φτωχούς ἀγρό-

---

* Βλ. τήν μπροσούρα μου «Γράμματα γιά τήν τακτική». (Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 131-144. *Ἡ Σύντ.)*

τες) νά διαλέξουν ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί τούς καπιταλιστές, πηγαίνοντας μέ τό μέρος τῶν ἐργατῶν.

Τό καθῆκον τῶν μικροαστῶν Λουί Μπλάν εἶναι: νά καλύπτουν τίς διαφορές τῶν ταξικῶν συμφερόντων καί νά πείθουν ὁρισμένα στρώματα τῆς ἀστικῆς τάξης (κατά κύριο λόγο διανοούμενους καί βουλευτές) «νά ἔρχονται σέ συμφωνία» μέ τούς ἐργάτες, νά πείθουν τούς ἐργάτες «νά ἔρχονται σέ συμφωνία» μέ τούς καπιταλιστές, νά πείθουν τούς ἀγρότες «νά ἔρχονται σέ συμφωνία» μέ τούς τσιφλικάδες.

῾Ο Λουί Μπλάν προσπαθοῦσε μέ ζῆλο νά πείσει τήν ἀστική τάξη τοῦ Παρισιοῦ καί, ὅπως εἶναι γνωστό, παρά λίγο νά τήν πείσει νά παραιτηθεῖ ἀπό τίς μαζικές ἐκτελέσεις τοῦ 1848 καί τοῦ 1871...

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 44, 12 τοῦ Μάη (29 τοῦ 'Απρίλη) 1917
'Υπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

Цюрихская Секція З.О. Р.С.-Д.Р.П.

Во вторник 27-го марта 5¼ ч. веч. в большом залѣ

Volkshaus'а состоится **Реферат**

Н. Ленина на тему:

Русская Революція, ея значеніе и ея задачи

Реферат предполагается из 2х частей:

Первая об основных исторических силах и условіях Революціи, вторая о ея задачах.

Первая часть должна показать, в силу каких обстоятельств возможно было такое „чудо" как свержение царской монархіи в 8 дней.

вторая обрисовать почему пролетаріат Россіи должен идти к Коммунѣ, каковы должны быть первые шаги его по этому пути и при каких условіях обезпечена ему побѣда.

Послѣ Реферата, если того пожелает публика, состоится дискуссія.

Плата за вход:

2 Fr. и 1 Fr.

для эмигрантов и рабочих 50 кр.

50% чистого сбора поступит в пользу

политических эмигрантов больных ~~[illegible]~~ туберкулезом.

Ἀνακοίνωση γιά τή διάλεξη τοῦ Β. Ι. Λένιν
«Τά καθήκοντα τοῦ ΣΔΕΚΡ στή ρωσική ἐπανάσταση»,
πού ἔγινε στίς 14 (27) τοῦ Μάρτη 1917 στή Ζυρίχη
Σμίκρυνση

ΑΝΗΣΥΧΙΑ

'Απ'ἀφορμή τήν ἀνακοίνωση ὅτι ἀρκετοί πρώην ὑπουργοί ἀνέλαβαν χρέη διευθυντῶν σέ μεγάλες τράπεζες, ἡ «Πράβντα» ρώτησε:

«— Καί σέ πόσες τράπεζες μετέχουν (σάν διευθυντές, μέτοχοι, πραγματικά ἀφεντικά) οἱ σημερινοί ὑπουργοί Γκουτσκόφ, Τερεστσένκο, Κονοβάλοφ;»

Καί πρόσθεσε:

«Οἱ σύντροφοι τραπεζικοί ὑπάλληλοι (πού, τό λέμε σέ παρένθεση, πρέπει νά ὀργανωθοῦν τό γρηγορότερο στό συνδικάτο τους) θά κάνουν καλά, ἄν συγκεντρώσουν σχετικά στοιχεῖα καί τά δημοσιεύσουν στόν ἐργατικό τύπο»*.

'Αναστατωμένη ἀπ'αὐτό ἡ «Μπιρζεβίγε Βέντομοστι», ἐφημερίδα πού ὅπως εἶναι γνωστό «μυρίζει» ἀπό μακριά τράπεζα, γράφει:

> «Στούς «συντρόφους ὑπαλλήλους» γίνεται ἡ πρόταση νά ὀργανώσουν ἔρευνα, νά ψάξουν τά χρηματοκιβώτια τῶν ἀστῶν ὑπουργῶν γιά νά ὑπολογίσουν τά μετρητά τους. Μέ τήν ἴδια ἀδιαντροπιά οἱ μπολσεβίκοι ἐρευνοῦν καί τά ξένα φρονήματα. Μήπως πρόκειται νά δοῦμε σύντομα στήν «Πράβντα» προτάσεις στούς συντρόφους νά ἱδρύσουν δική τους ὑπηρεσία ἀσφάλειας; Χῶρος στό μέγαρο τῆς Ξεσίνσκαγια θά βρεθεῖ...».

Γιατί ἀνησύχησαν τόσο οἱ κύριοι τῆς «Μπιρζεβίγε Βέντομοστι»;

Τί σχέση ἔχει ἐδῶ ἡ «ἔρευνα», κύριοι;

'Εμεῖς δέν ἔχουμε ἀπολύτως καμιά ἀντίρηση νά δημοσιεύσουν οἱ σύντροφοι τραπεζικοί ὑπάλληλοι καταλόγους τῶν τραπεζικῶν μεγιστάνων *ὅλων τῶν κομμάτων*. Γιατί, κύριοι, δέν

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 223. *'Η Σύντ.*

ἔχει ὁ λαός τό δικαίωμα νά ξέρει ποιά ἀκριβῶς εἶναι τά κυριότερα ἀφεντικά τέτιων ἱδρυμάτων, ὅπως εἶναι τά ἰσχυρότατα τραπεζικά ἱδρύματα, ἀπό τά ὁποῖα ἐξαρτᾶται ὅλη ἡ οἰκονομική ζωή τῆς χώρας, ἀπό τά ὁποῖα ἐξαρτᾶται ἡ λύση τῶν ζητημάτων τοῦ πολέμου καί τῆς εἰρήνης;

Τί φοβᾶστε, κύριοι;

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 44, 12 τοῦ Μάη (29 τοῦ 'Απρίλη) 1917

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΑ ΥΛΙΚΑ

ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ «ΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΜΑΚΡΙΑ»

Πῶς νά πετύχουμε τήν εἰρήνη;

1) Σέ ὅλων τό στόμα ἤ τήν καρδιά.
2) Ἀφέλεια: Γκόρκι.
3) Τύπος μή συνειδητότητας.
4) Ἰμπεριαλιστικός πόλεμος.
5) Τί εἶναι ἰμπεριαλισμός;
6) Ποιές δυνάμεις πολεμοῦν;
6 bis) «Ἡ ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας» στόν *ἰμπεριαλιστικό* πόλεμο.
[10 7) Πῶς νά σταματήσει; *Μόνο* ὅταν ἀνατραπεῖ ἡ ἀστική τάξη.
8) Κεφάλαιο *ἑκατοντάδων δισεκατομμυρίων...*
[7 9) Τά κρατικά χρέη.
[8 10) Οἱ ἀποικίες.
[9 11) Ἕνα κράτος μπορεῖ ἄραγε;
12) Ἀποσπάσματα ἀπό τό φύλ. ἀρ. 47.

Ἔκθεση σελ. *16-17.*
92-93: γιά τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν καί τήν *Προσωρινή κυβέρνηση.*

Γράφτηκε στίς 12 (25) τοῦ Μάρτη 1917

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ «Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ»

1

1. Τό προλεταριάτο καί οἱ 2 κυβερνήσεις.
2. Τί κάνει ἡ κυβέρνηση Γκουτσκόφ + Μιλιουκόφ;
   συναλλαγή μέ τή δυναστεία
   ἐπικυρώνει τίς συμφωνίες (μυστικά)
   ἐξακολουθεῖ τόν πόλεμο
   ὑπόσχεται ἐλευθερίες: ὅλες... ῾Υποσχέσεις.
3. Τί κάνει ἡ κυβέρνηση τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν;
   8ωρη ἐργάσιμη μέρα
   ἀνάδειξη ἀξιωματικῶν ἀπό τούς στρατιῶτες
   ἐποπτεία τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης
   τράβηγμα στήν ὀργάνωση ἐργατῶν καί στρατιωτῶν.

2

1. Πῶς ἔγινε ἡ ἐπανάσταση στή Ρωσία καί γιατί αὐτή δημιούργησε δυό κυβερνήσεις;
2. Τί κάνει ἡ κυβέρνηση τῶν Λβόφ, Γκουτσκόφ, Μιλιουκόφ καί Σίας; Εἶναι μιά νέα κυβέρνηση τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν;
3. Τί κάνει ἡ ἐργατική καί ἀγροτική κυβέρνηση;
4. Τί ὀφείλει νά κάνει ἡ κυβέρνηση τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν; Πῶς νά πετύχουμε τήν εἰρήνη;
5. Πῶς νά πετύχουμε ὥστε ἡ ἐργατική καί ἀγροτική κυβέρνηση νά εἶναι ἡ *μοναδική* κυβέρνηση τῆς Ρωσίας;

5 *b i s.* Τί κράτος, τί κρατικό σύστημα χρειάζεται στούς ἐργάτες καί στούς ἀγρότες;
6. Γιατί ἡ ἐπανάσταση στή Ρωσία ἀποτελεῖ τήν *ἀπαρχή* τῆς ἐπανάστασης σέ ὅλο τόν κόσμο;
7. Οἱ τρεῖς κατευθύνσεις στούς κόλπους τῶν σοσιαλιστῶν τῆς Ρωσίας.
8. id.* — — — ὅλου τοῦ κόσμου.
9. Συμπεράσματα καί ἐπίλογος.

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 12 (25) τοῦ Μάρτη 1917

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959, στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* — idem — τό ἴδιο. *Ἡ Σύντ.*

ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΔΙΑΛΕΞΗΣ «Η ΡΩΣΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ, Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ»[163]

1. Die erste Etappe der ersten Revolution.
2. Nicht die letzte Revolution, nicht die letzte Etappe.
3. In drei Tagen Sturz der monarchischen Regierung, die Jahrhunderte gedauert und schwere Kämpfe 1905-1907 erlebt hat?
4. Wunder*.

ΜΕΡΟΣ Ι

1. «Ὁ κόσμος ἔγινε διαφορετικός μέσα σέ τρεῖς μέρες».
2. «Θαῦμα».
3. Πῶς θά μποροῦσε νά πέσει μέσα σέ 8 μέρες;
   Τέσσερις κύριοι ὅροι:
4. — — (I) — — Ἐπανάσταση τοῦ 1905-1907
   (((Ὄργωσε τό ἔδαφος· ἔδειξε *ὅλες* τίς τάξεις καί τά κόμματα· ξεσκέπασε καί ἀπομόνωσε τόν *Νικόλαο Β΄* καί *Σία* (Ρασπούτιν).
5. — — (II) — — Συνεργασία *τριῶν* δυνάμεων στή δοσμένη ἐπανάσταση:
   — — (α) ἀγγλογαλλικό χρηματιστικό κεφάλαιο
6. — — (β) ὅλη ἡ ἀστική τάξη καί ἡ τσιφλικάδικη-καπιταλιστική τάξη τῆς Ρωσίας
   (καί οἱ κορυφές τοῦ στρατοῦ)

---

* — 1. Πρῶτο στάδιο τῆς πρώτης ἐπανάστασης.
2. Ὄχι τελευταία ἐπανάσταση, ὄχι τελευταῖο στάδιο.
3. Σέ τρεῖς μέρες ἀνατροπή τῆς μοναρχικῆς κυβέρνησης πού κρατιόταν αἰῶνες καί πού δοκίμασε τίς σκληρές μάχες τοῦ 1905-1907;
4. Θαῦμα. *Ἡ Σύντ.*

7. — — — (γ) τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο καί τό ἐπαναστατικό μέρος τοῦ στρατοῦ, οἱ στρατιῶτες.
8. Οἱ τρεῖς δυνάμεις σήμερα:
— (αα) ἡ τσαρική μοναρχία· οἱ δυναστεῖες
ὑπολείμματα
(ἡ ἀντεπανάσταση στό Νότο)
9. — (ββ) ἡ νέα κυβέρνηση καί ἡ ἀστική τάξη
10. — (γγ) *Τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν.*
11. *Εἰρήνη, ψωμί, λευτεριά* =
= Τά τρία βασικά αἰτήματα.
12. ‖ Ἡ νέα κυβέρνηση *δ έ ν μ π ο ρ ε ῖ*
13. ‖ νά τά δόσει...
14.: **Τρεῖς γραμμές** στό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν:
15: Ἡ ἀπόφαση *γ ι ά τ ό ν Κ έ ρ ε ν σ κ ι*[164] etc.
16: Οἱ ταλαντεύσεις τοῦ Τσχεΐτζε.
17: Ἡ γραμμή τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ. **Ἡ διακήρυξη τῆς ΚΕ.**

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

18. Τί νά κάνουμε; Ποῦ καί πῶς νά τραβήξουμε;
Πρός τήν Κομμούνα; Νά τό ἀποδείξουμε αὐτό.
19. Ἀνάλυση τῆς *κατάστασης*. Γρήγορη ἀλλαγή τῆς κατάστασης.
(*προχθές* — μέγιστη *π α ρ α ν ο μ ί α.* Ἔκκληση γιά ἐπαναστατική πάλη. Πάλη ἐνάντια στό **σοσιαλσωβινισμό.**
(*χθές* — maximum ἐπαναστατικοῦ ἡρωισμοῦ στή μάχη.
(*σήμερα* — *π έ ρ α σ μ α, ὀ ρ γ ά ν ω σ η...*
(*αὔριο* — πάλι μάχη.
20. *Ὀ ρ γ ά ν ω σ η* — τό σύνθημα τῆς ἡμέρας.
Τί εἴδους; Κόμμα; Συνδικάτα; etc.
21. **Τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν.** Quid est*. Θέση ἀρ. **4.**[165]
22. Τό «**κράτος**» μας.
23. Ἡ Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ... Ἡ οὐσία της.
24. Ἡ διδασκαλία τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς γιά τό κράτος μεταβατικοῦ τύπου[166]:

---

* — Τί εἶναι αὐτό; *Ἡ Σύντ.*

25. Ἡ προλεταριακή *π ο λ ι τ ο φ υ λ α κ ή.* Τί εἴδους...

26. — χρειάζεται *σέ αὐτούς*

27. — — καί *σέ μᾶς.*

«Νά μήν ἀφήσουμε νά ἀνασυγκροτηθεῖ ἡ ἀστυνομία»

28. Ἡ ἐπαναστατική-δημοκρατική δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς...
2 9. Εἰρήνη; *Π ῶ ς* (Γκόρκι;).
3 0. — Οἱ δικοί μας ὅροι τῆς εἰρήνης (θέση ἀρ. 11 στό φύλ. ἀρ. 47)[167].
3 1. Βῆμα (πέρασμα) πρός τό σοσιαλισμό.
32. Ζήτω ἡ ρωσική, ζήτω ἡ παγκόσμια προλεταριακή ἐπανάσταση πού ἀρχίζει!

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 14 (27) τοῦ Μάρτη 1917

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1955 στό περιοδικό «Ἱστορίτσεσκι Ἀρχίβ», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΑΛΕΞΗΣ «Η ΡΩΣΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ, Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ»

Ἡ διάλεξη ὑπολογίζεται νά χωριστεῖ σέ δυό μέρη:

Πρῶτο μέρος—γιά τίς κύριες ἱστορικές δυνάμεις καί συνθῆκες τῆς ἐπανάστασης· δεύτερο μέρος—γιά τά καθήκοντά της.

Τό πρῶτο μέρος πρέπει νά δείξει ποιά εἶναι αὐτά τά περιστατικά πού ἐπέτρεψαν νά πραγματοποιηθεῖ ἕνα τέτιο «θαῦμα», ὅπως εἶναι ἡ ἀνατροπή τῆς τσαρικῆς μοναρχίας μέσα σέ 8 μέρες.

Τό δεύτερο μέρος πρέπει νά περιγράψει, γιατί τό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας ὀφείλει νά τραβήξει πρός τήν Κομμούνα, ποιά πρέπει νά εἶναι τά πρῶτα βήματα στό δρόμο αὐτό καί κάτω ἀπό ποιές συνθῆκες εἶναι ἐξασφαλισμένη ἡ νίκη του.

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 14 (27) τοῦ Μάρτη 1917

Δημοσιεύτηκε τό Μάρτη τοῦ 1917 στήν ἀνακοίνωση γιά τή διάλεξη, πού τήν ἔβγαλε σέ πολύγραφο τό τμῆμα Ζυρίχης τῆς ὀργάνωσης ἐξωτερικοῦ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ)

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἀνακοίνωσης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Η ΔΙΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΡΩΣΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΩΝ ΜΕΣΩ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ[168]

Οἱ ρῶσοι ἐπαναστάτες πού ἔφτασαν τήν Παρασκευή τό πρωί στή Στοκχόλμη ἔδοσαν γιά δημοσίευση στήν ἐφημερίδα «Politiken» τό παρακάτω ἐπίσημο ἀνακοινωθέν σχετικά μέ τό ταξίδι τους:

Ἡ Ἀγγλία, πού ἐπίσημα χαιρέτισε μέ «μεγάλη χαρά» τή ρωσική ἐπανάσταση, ἔκανε τό πᾶν ὥστε εὐθύς ἀμέσως κιόλας νά ἐκμηδενίσει *ἕνα* ἀπό τά ἀποτελέσματα τῆς ἐπανάστασης—τήν *πολιτική ἀμνηστία.* Ἡ ἀγγλική κυβέρνηση δέν ἀφήνει νά πᾶνε στή Ρωσία οἱ ρῶσοι ἐπαναστάτες πού ζοῦν στό ἐξωτερικό καί πού τάσσονται κατά τοῦ πολέμου. Ἀφοῦ αὐτό ἀποδείχτηκε περίτρανα—τό γεγονός αὐτό ἐπιβεβαιώθηκε μέ πλῆθος στοιχείων πού θά δημοσιευτοῦν στό πιό ἄμεσο μέλλον, καί οἱ ρῶσοι σοσιαλιστές *ὅλων* τῶν κατευθύνσεων τό διαπίστωσαν αὐτό σέ ἀπόφαση πού πάρθηκε ὁμόφωνα—ἕνα μέρος τῶν ρώσων κομματικῶν συντρόφων πῆραν ἀπόφαση νά προσπαθήσουν νά ἐπιστρέψουν ἀπό τήν Ἐλβετία στή Ρωσία μέσω Γερμανίας καί Σουηδίας. Ὁ *Φρίτς Πλάττεν,* γραμματέας τοῦ ἐλβετικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος καί ἡγέτης τῆς ἀριστερῆς του πτέρυγας, γνωστός διεθνιστής καί ἀντιμιλιταριστής, ἔκανε διαπραγματεύσεις μέ τή γερμανική κυβέρνηση. Οἱ ρῶσοι κομματικοί σύντροφοι ἀξίωσαν τό *δικαίωμα ἑτεροδικίας* γιά τό τραῖνο τους (κανένα ἔλεγχο διαβατηρίων ἤ ἀποσκευῶν· ἀπαγόρευση εἰσόδου ὁποιωνδήποτε ὑπαλλήλων στά βαγόνια τους). Ἀνάμεσα στούς ἐπιβάτες μποροῦσε νά εἶναι ὁποιοδήποτε ἄτομο, ἀνεξάρτητα ἀπό τίς πολιτικές του ἀντιλήψεις, μέ τόν ὅρο ὅτι οἱ ρῶσοι θά ἐνέκριναν οἱ ἴδιοι τήν ὑποψηφιότητά του. Οἱ ρῶσοι κομματικοί σύντροφοι δήλωσαν ὅτι θά ἀπαιτήσουν σέ ἀντάλλαγμα τήν ἀπελευθέρωση τῶν αὐστριακῶν καί γερμανῶν πολιτῶν πού εἶναι φυλακισμένοι στή Ρωσία.

῾Η γερμανική κυβέρνηση δέχτηκε τούς ὅρους καί στίς 9 τοῦ ᾿Απρίλη ἀπό τό Γκότμαντίγκεν ἀναχώρησαν 30 ρῶσοι κομματικοί σύντροφοι, ἄνδρες καί γυναῖκες, συμπεριλαμβανομένων τοῦ *Λένιν* καί τοῦ *Ζηνόβιεφ*, διευθυντῶν τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», Κεντρικοῦ ᾿Οργάνου τῆς ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατίας, τοῦ διευθυντῆ τῆς «Νατσάλο»[169] στό Παρίσι *Μίχα Τσχακάγια*, ἑνός ἀπό τούς ἱδρυτές τῆς σοσιαλδημοκρατίας τοῦ Καυκάσου, πού κάποτε ἔβαλε στό Κόμμα τόν Τσχεΐτζε, καθώς ἐπίσης καί μερικῶν μελῶν τῆς ἑβραϊκῆς ἐργατικῆς ἕνωσης. Καθοδηγητής τῆς ἀποστολῆς ἦταν ὁ *Φρίτς Πλάττεν*, ὁ ὁποῖος ἔκανε μόνος του ὅλες τίς ἀπαραίτητες διαπραγματεύσεις μέ τούς ἐκπροσώπους τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης πού συνόδευαν τό τραῖνο.

Καί τίς τρεῖς μέρες τῆς διέλευσης μέσω Γερμανίας οἱ ρῶσοι κομματικοί σύντροφοι δέν ἐγκατέλειψαν τό βαγόνι τους. Οἱ γερμανικές ἀρχές ἐκπλήρωσαν μέ ἀπόλυτη συνέπεια τίς συμφωνίες καί στίς 12 τοῦ μήνα οἱ ρῶσοι ἔφτασαν στή Σουηδία.

Πρίν τήν ἀναχώρηση ἀπό τήν ᾿Ελβετία συντάχθηκε πρωτόκολλο γιά ὅλες τίς προετοιμασίες τοῦ ταξιδιοῦ. ῾Ο *᾿Ανρί Γκιλμπό*, ἐκπρόσωπος τῆς γαλλικῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας «Vie Ouvrière» καί διευθυντής τῆς «Demain», ἕνας ἀπό τούς καθοδηγητές τῆς ριζοσπαστικῆς γαλλικῆς ἀντιπολίτευσης στό Παρίσι, τό ὄνομα τοῦ ὁποίου δέν μπορεῖ σήμερα νά ἀνακοινωθεῖ[170], ὁ *Πάουλ Χαρτστάιν*, μέλος τῆς ριζοσπαστικῆς γερμανικῆς ἀντιπολίτευσης, ὁ *Μ. Μπρόνσκι*, ἐκπρόσωπος τῆς ρωσοπολωνικῆς σοσιαλδημοκρατίας καί *ὁ Φρίτς Πλάττεν*, ἀφοῦ γνωρίστηκαν μέ τό ντοκουμέντο αὐτό, ὑπόγραψαν δήλωση, ὅπου ἔκφρασαν τήν πλήρη ἐπιδοκιμασία τους γιά τόν τρόπο πού ἐνήργησαν οἱ ρῶσοι κομματικοί σύντροφοι.

Γράφτηκε στίς 31 τοῦ Μάρτη (13 τοῦ ᾿Απρίλη) 1917

Δημοσιεύτηκε στίς 14 τοῦ ᾿Απρίλη 1917 στήν ἐφημερίδα «Politiken», ἀρ. φύλ. 85

Στή ρωσική γλώσσα δημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο στίς 5 (18) τοῦ ᾿Απρίλη 1917 στίς ἐφημερίδες «Ντιέν», ἀρ. φύλ. 25 καί «Ρέτς», ἀρ. φύλ. 78

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Politiken»
Μετάφραση ἀπό τά σουηδικά

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΒΡΕΘΗΚΑΝ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ Β.Ι. ΛΕΝΙΝ, ΠΟΥ ΔΕΝ ΒΡΕΘΗΚΑΝ ΩΣ ΤΩΡΑ

(Μάρτης-'Απρίλης 1917)

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Ε. ΖΗΝΟΒΙΕΦ

Γιά τό τηλεγράφημα αὐτό, πού στάλθηκε στίς 2 ἤ 3 (15 ἤ 16) τοῦ Μάρτη 1917 στή Βέρνη καί μέ τό ὁποῖο ὁ Β. Ι. Λένιν καλοῦσε τόν Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ νά ἔρθει ἀμέσως στή Ζυρίχη, ἔγραψε ὁ Γκ. Λ. Σκλόβσκι στό ἄρθρο «'Ο Βλαντίμιρ 'Ιλίτς Λένιν καί ἡ ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη» (βλ. «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια» τεῦχ. 1, σελ. 6-7).

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. ΤΣΧΑΚΑΓΙΑ

Γιά τό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν, πού στάλθηκε ἀργότερα ἀπό τίς 2 (15) τοῦ Μάρτη 1917, ὁ Μ. Τσχακάγια ἔγραφε τά παρακάτω: «'Ο 'Ιλίτς, παίρνοντας τίς πρῶτες εἰδήσεις γιά τήν ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη-Μάρτη 1917, μοῦ ἔστειλε ἀπό τή Ζυρίχη δελτάριο, πληροφορώντας με γιά τήν ἐπανάσταση στή Ρωσία, καί συγχαίροντάς με γιά τήν τόσο γρήγορη δικαίωση τῆς «αἰσιοδοξίας» μου. «'Εγώ ἑτοιμάζω τίς βαλίτσες καί σεῖς τί κάνετε, σ. Μίχα;»—ἔγραφε ὁ Λένιν» (Μ. Τσχακάγια. 'Από τήν ἐμιγκράτσια στήν ἐπαναστατική Ρωσία. «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 114 τῆς 22 τοῦ Μάη 1929).

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Γ. Σ. ΓΚΑΝΕΤΣΚΙ

Τό τηλεγράφημα καί τό σημείωμα πρός τόν Γ. Σ. Γκανέτσκι στάλθηκαν ἀνάμεσα στίς 2 καί 6 (15 καί 19) τοῦ Μάρτη 1917. 'Ο Γκανέτσκι ἔγραφε γι'αὐτό στίς ἀναμνήσεις του: «Παίρνω ξάφνου τηλεγράφημα ἀπό τόν Βλαντίμιρ 'Ιλίτς μέ τήν πληροφορία ὅτι μοῦ ἔστειλε γράμμα μέ σοβαρό περιεχόμενο, πού τήν παραλαβή του μέ παρακαλεῖ νά βεβαιώσω τηλεγραφικά. Ὕστερα ἀπό τρεῖς μέρες παίρνω ταχυδρομικά ἕνα βιβλίο ἀπό τήν 'Ελβετία. Μάντεψα ὅτι στό ἐξώφυλλο θά βρῶ τό γράμμα τοῦ 'Ιλίτς. Ἔτσι καί ἀποδείχτηκε. Βρῆκα ἕνα μικρό σημείωμα τοῦ 'Ιλίτς καί ... τή φωτογραφία του. Τό σημείωμα ἔγραφε περίπου τά παρακάτω: «Δέν ἐπιτρέπεται νά περιμένω περισσότερο, εἶναι μάταιη κάθε ἐλπίδα γιά νόμιμο ταξίδι. Εἶναι ἀνάγκη ὁπωσδήποτε νά φτάσω στή Ρωσία καί τό μοναδικό σχέδιο εἶναι τό παρακάτω: νά βρεῖτε ἕνα σουηδό πού νά μοῦ μοιάζει. Ὅμως ἐγώ δέν κατέχω τή σουηδική γλώσσα, γι'αὐτό ὁ σουηδός πρέπει νά εἶναι κωφάλαλος. Σᾶς στέλνω γιά κάθε ἐνδεχόμενο τή φωτογραφία μου»». (Γ.

Γκανέτσκι. Γιά τόν Λένιν. 'Αποσπάσματα ἀπό τίς ἀναμνήσεις του. 1933, σελ. 59).

ΓΡΑΜΜΑ ΣΤΗ ΒΕΡΝΗ ΠΡΟΣ ΑΝΕΞΑΚΡΙΒΩΤΟ ΠΑΡΑΛΗΠΤΗ

Γιά τό γράμμα πού στάλθηκε στή Βέρνη στίς 5 (18) τοῦ Μάρτη 1917 ἀπό τό Σό-ντέ-Φόν μᾶς πληροφορεῖ στίς ἀναμνήσεις του ὁ Γ. Μπίκιν. Τό γράμμα γράφτηκε ἀπ'ἀφορμή τήν ἀνακοίνωση τῆς τοπικῆς ἐφημερίδας «La Sentinelle» ὅτι στή Ρωσία ἀνακηρύχθηκέ ἡ λαοκρατική δημοκρατία. 'Ο Λένιν ἀμφέβαλλε ἄν εἶναι σωστή ἡ ἀνακοίνωση, ζήτησε ἕνα δελτάριο ἀπό κάποιο μπολσεβίκο καί τό ἔστειλε στή Βέρνη, ρωτώντας γιά τήν ἀνακοίνωση αὐτή (Γ. Μπίκιν. 'Ο Λένιν στό Σό-ντέ-Φόν. 18 τοῦ Μάρτη 1917. «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», 1930, τεῦχ. 1, σελ. 75).

ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΔΙΑΛΕΞΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΜΜΟΥΝΑ ΤΟΥ ΠΑΡΙΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Γιά τό ντοκουμέντο αὐτό ὁ Γ. Μπίκιν, πού εἶχε πάρει μέρος στή διάλεξη τοῦ Β. Ι. Λένιν στίς 5 (18) τοῦ Μάρτη 1917 στό Σό-ντέ-Φόν, ἔγραφε τά παρακάτω: «Τή διάλεξή του ὁ Λένιν τήν ἔκανε στά γερμανικά μέ βάση κείμενο πού τό εἶχε γράψει νωρίτερα... 'Ο Λένιν ἄφησε τό χειρόγραφο τῆς διάλεξής του στόν Α.* γιά νά τό τυπώσει καί ἐκδόσει τή διάλεξη αὐτή,...ὅμως ὁ Α. ἔφυγε καί, παίρνοντας ὑπόψη ὅτι τό χειρόγραφο δέν δημοσιεύτηκε ὥς τώρα, εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι χάθηκε» (Γ. Μπίκιν. 'Ο Λένιν στό Σό-ντέ-Φόν, 18 τοῦ Μάρτη 1917. «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», 1930, τεῦχ. 1, σελ. 74).

ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΖΥΡΙΧΗΣ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ

'Η ὁμιλία ἔγινε ὕστερα ἀπό τίς 12 (25) τοῦ Μάρτη 1917. 'Ο Α. Β. Λουνατσάρσκι, πού εἶχε πάρει μέρος στή συνεδρίαση αὐτή, ἔγραφε ὅτι ὁρισμένοι πού ἔπαιρναν μέρος στή συνεδρίαση ἔκφρασαν τό φόβο μήπως τυχόν ἡ ἐπιστροφή στή Ρωσία μέσω Γερμανίας ἐκθέσει τούς πρόσφυγες. «'Ο Βλαντίμιρ 'Ιλίτς ἔδοσε τή σωστή ἀπάντηση σ'αὐτές ἀκριβῶς τίς σκέψεις. Μέ ἕνα εἰρωνικό χαμόγελο ζωγραφισμένο στό πρόσωπό του, ὅλος σιγουριά, ἥσυχος καί ψυχρός δήλωσε: «Θέλετε νά μέ πείσετε ὅτι οἱ ἐργάτες δέν θά καταλάβουν τά ἐπιχειρήματά μου νά χρησιμοποιήσω ὁποιονδήποτε δρόμο γιά νά φτάσω στή Ρωσία καί νά πάρω μέρος στήν ἐπανάσταση. Θέλετε νά μέ πείσετε ὅτι κάποιοι συκοφάντες θά καταφέρουν νά παραπλα-

* Δέν ἐξακριβώθηκε γιά ποιόν πρόκειται. *'Η Σύντ.*

νήσουν τούς ἐργάτες καί νά τούς πείσουν ὅτι τάχα ἐμεῖς οἱ παλιοί, δοκιμασμένοι ἐπαναστάτες ἐνεργοῦμε πρός ὄφελος τοῦ γερμανικοῦ ἱμπεριαλισμοῦ. Μά αὐτό εἶναι γιά νά γελοῦν οἱ κότες»» (Α. Β. Λουνατσάρσκι. 'Η ἄφιξη τοῦ Λένιν (Μερικές ἀναμνήσεις). «Κράσναγια Γκαζέτα», ἀρ. φύλ. 87, 16 τοῦ 'Απρίλη 1926).

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Α. ΟΥΣΙΓΕΒΙΤΣ

Γιά τό γράμμα πρός τόν Γκ. Α. Οὐσίγεβιτς, πού γράφτηκε στίς 13 (26) τοῦ 'Απρίλη 1917, ὁ Λένιν κάνει λόγο σέ γράμμα του πρός τήν Ι. Φ. 'Αρμάντ μέ ἡμερομηνία 14 (27) τοῦ Μάρτη: «Χτές ἔγραψα στόν Οὐσίγεβιτς» (Κεντρικό Κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Μ. ΧΑΡΙΤΟΝΟΦ

Γιά τό γράμμα αὐτό πού γράφτηκε στίς 24 ἤ 25 τοῦ Μάρτη (6 ἤ 7 τοῦ 'Απρίλη) 1917 ὁ Μ. Μ. Χαριτόνοφ ἔγραψε στίς ἀναμνήσεις του τά παρακάτω: «'Ο Βλαντίμιρ 'Ιλίτς φρόντιζε πολύ ὥστε ὅλα τά μέλη τοῦ τμήματός μας, μόλις εἶχαν τή φυσική δυνατότητα, νά μπορέσουν νά φύγουν. 'Ιδιαίτερα φρόντιζε γιά τούς ἐργάτες. Θυμᾶμαι ὅτι 2-3 μέρες πρίν τήν ἀναχώρηση πῆρα ἕνα δελτάριο, μέ τό ὁποῖο μέ παρακαλοῦσε νά ψάξω νά βρῶ ἕνα μέλος τοῦ τμήματός μας τῆς Ζυρίχης, τόν ἐργάτη σ. Λίντε, γιά τόν ὁποῖο ξέχασε κάπως νά ὑπενθυμίσει στήν προφορική συζήτηση καί πού θά ἔπρεπε νά τόν βοηθήσουμε γιά νά ταξιδέψει μαζί μας» (Μ. Μ. Χαριτόνοφ. 'Από τίς ἀναμνήσεις. Σημειώσεις τοῦ 'Ινστιτούτου Λένιν, τόμ. II, 1927, σελ. 145).

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΠΟΥ ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟΝ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΑΠΟ ΤΗ ΣΑΣΝΙΤΣΑ ΣΤΟ ΤΡΕΛΕΜΠΟΡΓΚ

Γιά τό ἐρωτηματολόγιο αὐτό πού συμπληρώθηκε μέ πρόταση τῆς διεύθυνσης τοῦ σουηδικοῦ ἀτμοπλοίου στίς 30 τοῦ Μάρτη (12 τοῦ 'Απρίλη) 1917 στό δρόμο ἀπό τή Γερμανία πρός τή Σουηδία, ὑπενθυμίζει ὁ Μ. Τσχακάγια στό ἄρθρο «Στή Ρωσία μέ τόν 'Ιλίτς» (βλ. «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 86, 16 τοῦ 'Απρίλη 1927) καί ὁ Γ. Σ. Γκανέτσκι στό ἄρθρο «'Εκεῖνες τίς μέρες» (βλ. «'Ισβέστιγια» ἀρ. φύλ. 91, 16 τοῦ 'Απρίλη 1937).

ΡΑΔΙΟΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Γ. Σ. ΓΚΑΝΕΤΣΚΙ ΣΤΗ ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ

Τό χαιρετιστήριο ραδιογράφημα τοῦ Β. Ι. Λένιν μέ τήν παράκληση νά ἐξασφαλιστοῦν μέ σιδηροδρομικά εἰσιτήρια ὅλοι οἱ πολιτικοί πρόσφυγες πού ἀναχωροῦσαν, ἦταν ἀπάντηση στό ἐρώτημα τοῦ Γ. Σ. Γκανέτσκι στίς

30 τοῦ Μάρτη (12 τοῦ 'Απρίλη) 1917 πρός τόν κυβερνήτη τοῦ πλοίου, ἄν ταξιδεύει στό πλοῖο ὁ Β. Ι. Οὐλιάνοφ (βλ. Γ. Σ. Γκανέτσκι. Ὁ ἐρχομός τοῦ σ. Λένιν ἀπό τήν 'Ελβετία στή Ρωσία. «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», 1924, τεῦχ. 1, σελ. 106).

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ Ν. Σ. ΤΣΧΕΪΤΖΕ

Τό τηλεγράφημα πρός τόν πρόεδρο τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν Ν. Σ. Τσχεΐτζε στάλθηκε στίς 31 τοῦ Μάρτη (13 τοῦ 'Απρίλη) 1917 ἀπό τή Στοκχόλμη. Ὁ Ντ. Σουλιασβίλι ἔγραφε στίς ἀναμνήσεις του ὅτι ὁ Λένιν ἔστειλε «τηλεγραφήματα στήν Πετρούπολη». «Ἔστειλε ἕνα τηλεγράφημα καί στόν Τσχεΐτζε πού τό ὑπογράψαμε ὁ Μίχα κι'ἐγώ γιά νά παρθοῦν ἀπό τήν πλευρά του ὅλα τά μέτρα ὥστε νά μήν μᾶς καθυστεροῦσαν κατά τήν εἴσοδό μας στή Ρωσία» (Ντ. Σουλιασβίλι. 'Από τήν 'Ελβετία στήν Πετρούπολη μαζί μέ τόν Λένιν. «Ζαριά Βοστόκα» (Τιφλίδα), ἀρ. φύλ. 781, 17 τοῦ Γενάρη 1925).

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Γ. Σ. ΓΚΑΝΕΤΣΚΙ

Ὁ Γ. Σ. Γκανέτσκι ἐπιβεβαιώνει τήν παραλαβή τοῦ γράμματος τοῦ Β. Ι. Λένιν τῆς 2 (15) τοῦ 'Απρίλη 1917 ἀπό τή Χαπαραντά γιά τό ζήτημα τοῦ ἐλέγχου τῆς ἀποστελλόμενης ἀλληλογραφίας στό γράμμα του πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 6 (19) τοῦ 'Απρίλη 1917 ἀπό τή Στοκχόλμη (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΡΩΣΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ (μπ)

Γιά τό τηλεγράφημα πού ἔστειλε ὁ Β. Ι. Λένιν στό Ρωσικό γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) ἀπό τό Τόρνεο στίς 2 (15) τοῦ 'Απρίλη 1917 ὥρα 6 καί 32΄ τό βράδυ, μᾶς πληροφορεῖ ὁ Α. Γκ. Σλιάπνικοφ: «Στή Χαπαραντά κρατήθηκε ὁ ἐλβετός σοσιαλιστής Πλάττεν· ζητοῦν ἄδεια τοῦ Γενικοῦ ἐπιτελείου, ἐπισπεύσατε τήν ἄδεια» (Α. Γκ. Σλιάπνικοφ. Ἡ ἄφιξη τοῦ Β. Ι. Λένιν στή Ρωσία τό 1917. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. II, σελ. 451).

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ Λ. Ν. ΣΤΑΛ

Τό σημείωμα πρός τήν Λ. Ν. Στάλ γράφτηκε στίς 14 (27) τοῦ 'Απρίλη 1917 στήν πρώτη συνεδρίαση τῆς συνδιάσκεψης τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ κατά τή διάρκεια τῆς συζήτησης πάνω στήν εἰσήγηση τοῦ Β. Ι. Λένιν «Τά ἄμεσα καθήκοντα — ἡ τρέχουσα στιγμή». Γιά τό σημείωμα αὐτό ἡ Στάλ πληροφορεῖ τά ἑξῆς: «Στή συνδιάσκεψη τῆς πόλης πού ἔγινε

τόν 'Απρίλη μίλησα μέ δριμύτητα ἐνάντια σέ ὁρισμένους συντρόφους πού ἔκαναν κριτική στόν Λένιν καί ἀμέσως πῆρα ἕνα σημείωμα ἀπό τόν Λένιν (δυστυχῶς χάθηκε). Στό σημείωμα αὐτό ὁ Λένιν ἔγραφε περίπου τά παρακάτω: «Συντρ. Λιουντμίλα, δέν πρέπει νά μιλᾶμε μέ τέτια δριμύτητα, δέν πρέπει νά μαλώνουμε ἔτσι τούς ἐργάτες. Πρέπει νά τούς ἐξηγοῦμε καί νά τούς διδάσκουμε, ἄν αὐτοί ἀκόμη δέν καταλαβαίνουν. Μέ τά παραδείγματα τῶν ἄμεσων γεγονότων θά καταλάβουν τό λάθος τους. 'Οφείλουμε νά πείθουμε, ὀφείλουμε νά κατακτήσουμε τήν πλειοψηφία μέσα στούς ἐργάτες»» (Λ. Στάλ. 'Ο ἀρχηγός τοῦ 'Οχτώβρη. «Στή μνήμη τοῦ Λένιν». Συλλογή τοῦ Μουσείου τῆς ἐπανάστασης τῆς ΕΣΣΔ, ἀρ. τεῦχ. 6, 1934, σελ. 110-113).

ΣΧΕΔΙΑ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΗΣ ΠΑΝΡΩΣΙΚΗΣ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗΣ (ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ) ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ (μπ)

Τά σχέδια τῶν περισσότερων ἀποφάσεων τῆς συνδιάσκεψης, πού γράφτηκαν ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν, μοιράστηκαν στούς ἀντιπροσώπους καί ἀποτέλεσαν τά ὑλικά γιά τίς ἐργασίες τῆς συνδιάσκεψης· τά σχέδια χρησιμοποιήθηκαν σάν βάση τῶν ἀποφάσεων πάνω στίς ὁποῖες ἐργάστηκαν οἱ ἐπιτροπές τῆς συνδιάσκεψης. Τά σχέδια τῶν ἀποφάσεων τυπώθηκαν στό τυπογραφεῖο τῆς «Σολντάτσκαγια Πράβντα» σάν ξεχωριστά ἀνάτυπα σέ 20-30 ἀντίτυπα καί μοιράστηκαν στούς ἀντιπροσώπους τῆς συνδιάσκεψης. 'Ο Λένιν στίς ὁμιλίες του κατά τή διάρκεια τῆς συνδιάσκεψης ὑπενθύμιζε ὅτι οἱ ἀντιπρόσωποι ἔχουν στά χέρια τους τά σχέδια (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 416). Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ διαφυλάχτηκε μόνο τό ἀνάτυπο μέ τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τό ἀγροτικό ζήτημα μέ τίς διορθώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν.

ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΑΠ'ΑΦΟΡΜΗ ΤΗ ΣΥΓΚΛΗΣΗ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗΣ

Τό σχέδιο Διαγγέλματος ὁ Β. Ι. Λένιν πρότεινε νά ψηφιστεῖ στήν τρίτη συνεδρίαση τῆς VII Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης (τοῦ 'Απρίλη) τῆς 25 τοῦ 'Απρίλη (8 τοῦ Μάη) 1917 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 367 καί 370). Γιά τό σχέδιο διαγγέλματος ὑπενθύμιζαν στίς ὁμιλίες τους στή συνεδρίαση αὐτή οἱ Φ. Ε. Τζερζίνσκι, Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ κ.ἄ. Τό Διάγγελμα διαβιβάστηκε στήν 'Επιτροπή γιά τήν ἐπεξεργασία τῶν ἀποφάσεων, πού δημιουργήθηκε στήν ἴδια συνεδρίαση, καί στήν ὁποία μπῆκε ὁ Β. Ι. Λένιν (βλ. «'Η ἔβδομη Πανρωσική συνδιάσκεψη (τοῦ 'Απρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπολσεβίκων). 'Η συνδιάσκεψη τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπολσεβίκων). 'Απρίλης τοῦ 1917. Πρακτικά». 1958, σελ. 122).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΚΑΙ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΩΝ ΠΟΥ ΣΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥΣ ΠΗΡΕ ΜΕΡΟΣ Ο Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «ΠΡΑΒΝΤΑ»

Ἡ ἀνακοίνωση ὅτι τό μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Κεντρικοῦ Ὀργάνου τοῦ κόμματος Β. Ι. Λένιν, μετά τήν ἐπιστροφή του ἀπό τήν ἐμιγκράτσια μπῆκε στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα», δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 25 τῆς 6 τοῦ Ἀπρίλη 1917.

Ἀρ. φύλ. 25, 6 τοῦ Ἀπρίλη 1917
Ἀρ. φύλ. 26, 7 τοῦ Ἀπρίλη 1917
Ἀρ. φύλ. 27, 8 τοῦ Ἀπρίλη 1917
Ἀρ. φύλ. 28, 9 τοῦ Ἀπρίλη 1917
Ἀρ. φύλ. 29, 11 τοῦ Ἀπρίλη 1917
Ἀρ. φύλ. 30, 12 τοῦ Ἀπρίλη 1917
Ἀρ. φύλ. 31, 13 τοῦ Ἀπρίλη 1917
Ἀρ. φύλ. 32, 14 τοῦ Ἀπρίλη 1917
Ἀρ. φύλ. 33, 15 τοῦ Ἀπρίλη 1917
Ἀρ. φύλ. 34, 16 τοῦ Ἀπρίλη 1917
Ἀρ. φύλ. 35, 1 τοῦ Μάη (18 τοῦ Ἀπρ. μέ τό παλ. ἡμερ.) 1917
Ἀρ. φύλ. 36, 3 τοῦ Μάη (20 τοῦ Ἀπρ. μέ τό παλ. ἡμερ.) 1917
Ἀρ. φύλ. 37. 4 τοῦ Μάη (21 τοῦ Ἀπρ. μέ τό παλ. ἡμερ.) 1917
Ἀρ. φύλ. 38, 5 τοῦ Μάη (22 τοῦ Ἀπρ. μέ τό παλ. ἡμερ.) 1917
Ἀρ. φύλ. 39, 6 τοῦ Μάη (23 τοῦ Ἀπρ. μέ τό παλ. ἡμερ.) 1917
Ἀρ. φύλ. 40, 8 τοῦ Μάη (25 τοῦ Ἀπρ. μέ τό παλ. ἡμερ.) 1917
Ἀρ. φύλ. 41, 9 τοῦ Μάη (26 τοῦ Ἀπρ. μέ τό παλ. ἡμερ.) 1917
Ἀρ. φύλ. 42, 10 τοῦ Μάη (27 τοῦ Ἀπρ. μέ τό παλ. ἡμερ.) 1917
Ἀρ. φύλ. 43, 11 τοῦ Μάη (28 τοῦ Ἀπρ. μέ τό παλ. ἡμερ.) 1917
Ἀρ. φύλ. 44, 12 τοῦ Μάη (29 τοῦ Ἀπρ. μέ τό παλ. ἡμερ.) 1917
Ἀρ. φύλ. 45, 13 τοῦ Μάη (30 τοῦ Ἀπρ. μέ τό παλ. ἡμερ.) 1917

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗΣ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ (μπ) «ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΑΣΗ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ» ΚΑΙ «ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ»

Καί οἱ δυό ἀποφάσεις ὑποβλήθηκαν ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν πάνω στήν εἰσήγηση «Τά ἄμεσα καθήκοντα—ἡ τρέχουσα στιγμή» στίς 14 (27) τοῦ Ἀπρίλη 1917 καί διαβιβάστηκαν τήν ἴδια μέρα στήν Ἐπιτροπή ἐπεξεργα-

σίας τῶν ἀποφάσεων γιά τό ζήτημα αὐτό. Στήν 'Επιτροπή μπῆκε ὁ Β. Ι. Λένιν. 'Η ἀπόφαση «Γιά τή στάση ἀπέναντι στήν Προσωρινή κυβέρνηση» ψηφίστηκε στίς 15 (28) τοῦ 'Απρίλη 1917· τό σχέδιο τῆς δεύτερης ἀπόφασης, πού δέν εἶχε περάσει ἀπό τελική ἐπεξεργασία, διαβάστηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν στήν τέταρτη συνεδρίαση τῆς 22 τοῦ 'Απρίλη (5 τοῦ Μάη), ψηφίστηκε κατ'ἀρχήν ἔτσι πού σέ τελική μορφή νά προταθεῖ στήν VII Πανρωσική συνδιάσκεψη (τοῦ 'Απρίλη) (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 259 καί 387). «'Η Ἕβδομη Πανρωσική συνδιάσκεψη (τοῦ 'Απρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπολσεβίκων). 'Η συνδιάσκεψη τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπολσεβίκων). 'Απρίλης τοῦ 1917. Πρακτικά». 1958, σελ. 22, 36, 54-58).

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΗΣ ΠΑΝΡΩΣΙΚΗΣ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗΣ (ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ) ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ (μπ)

Στόν «'Επίλογο» τῆς μπροσούρας «Τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπανάστασή μας», πού γράφτηκε στίς 28 τοῦ Μάη (11 τοῦ 'Ιούνη) 1917 ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραφε ὅτι «ἡ μπροσούρα πολύ συχνά εἶναι τό πρωταρχικό σχέδιο» τῶν ἀποφάσεων τῆς συνδιάσκεψης τοῦ 'Απρίλη. Στή δεύτερη συνεδρίαση τῆς συνδιάσκεψης τῆς 24 τοῦ 'Απρίλη (7 τοῦ Μάη) ὁ Λένιν μπῆκε στήν 'Επιτροπή τῶν ἀποφάσεων, στήν ὁποία ἐκλέχτηκαν 9 ἄτομα (βλ. «'Η Ἕβδομη Πανρωσική συνδιάσκεψη (τοῦ 'Απρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπολσεβίκων). 'Η συνδιάσκεψη τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπολσεβίκων). 'Απρίλης τοῦ 1917. Πρακτικά». 1958, σελ. 112).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΩΝ ΠΟΥ ΠΙΘΑΝΟΝ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΟΝ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΓΡΑΠΤΟΙ ΟΡΟΙ ΠΟΥ ΕΠΙΔΟΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΦΡ. ΠΛΑΤΤΕΝ ΣΤΙΣ 21 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ (3 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ) 1917 ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΕΡΜΑΝΟ ΕΠΙΤΕΤΡΑΜΜΕΝΟ ΣΤΗΝ ΕΛΒΕΤΙΑ

῞Οτι ἡ πατρότητα τῶν ὅρων ἀνήκει στόν Λένιν ἐπιβεβαιώνεται ἀπό τόν Φρ. Πλάττεν, πού στό ἄρθρο «῾Η ἐπιστροφή τοῦ Λένιν (16 τοῦ ᾿Απρίλη 1917)» πληροφοροῦσε ὅτι, ὕστερα ἀπό τήν ἔγκριση τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης γιά τή διέλευση τῆς πρώτης ὁμάδας πολιτικῶν προσφύγων μέσω Γερμανίας, ἔγινε ἡ ἐπεξεργασία τῶν ὅρων τοῦ ταξιδιοῦ. ῾Ο Πλάττεν ἔγραφε: «῾Ο Λένιν ἐγκαταστάθηκε σέ ἕνα μικρό δωμάτιο στόν Οἶκο τοῦ Λαοῦ. ᾿Εκεῖ καταρτίστηκε ἡ πρώτη διακοίνωση τῆς μελλοντικῆς σοβιετικῆς κυβέρνησης... ῾Ο ἐπιτετραμμένος Ρόμπεργκ γιά πολύ διάστημα ταλαντευόταν καί τελικά δήλωσε ὅτι οἱ ὅροι πού πρότεινε ὁ Λένιν ἦταν τέτιοι πού πρέπει νά ὑπάρχει φόβος γιά ὅλο τό σχέδιο τοῦ ταξιδιοῦ... ᾿Εγώ δέν ἤμουν ἐξουσιοδοτημένος νά συμφωνήσω σέ ὁποιαδήποτε μετρίαση τῶν ὅρων αὐτῶν» («Κράσναγια Γκαζέτα», ἀρ. φύλ. 100, 15 τοῦ ᾿Απρίλη 1927). Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ ᾿Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγεται γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός ἄγνωστο παραλήπτη, πού γράφτηκε ὥς τίς 17 (30) τοῦ Μάρτη, στό ὁποῖο ἐκτίθενται οἱ ὅροι τῆς διέλευσης τῶν πολιτικῶν προσφύγων μέ ἐπικεφαλῆς τόν Φρ. Πλάττεν μέσω ᾿Αγγλίας. Οἱ ὅροι αὐτοί βασικά συμπίπτουν μέ τούς ὅρους πού ἀργότερα διαβιβάστηκαν στόν Φρ. Πλάττεν γιά τόν ἐπιτετραμμένο τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης στή Βέρνη.

«ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΣΥΣΚΕΨΗΣ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΣΔΕ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ, ΕΝΩΜΕΝΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΤΗΣ 8 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ (ΜΕ ΤΟ ΝΕΟ ΗΜΕΡ.) 1917 ΣΤΗ ΒΕΡΝΗ, ΜΕ ΤΙΣ ΥΠΟΓΡΑΦΕΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΡΟΦΩΝ (ΧΩΡΙΣ ΤΗΝ ΥΠΕΝΘΥΜΙΣΗ Σ᾿ΑΥΤΟ ΤΩΝ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΩΝ)»

Τό πρακτικό ἀποτελεῖ ντοκουμέντο ὅπου ἐκτίθεται ὅλη ἡ ἱστορία τῆς ὀργάνωσης τῆς ἀναχώρησης τῆς πρώτης ὁμάδας τῶν πολιτικῶν προσφύγων γιά τήν πατρίδα μέσω Γερμανίας. ῾Ο Β. Α. Καρπίνσκι πού ἀντέγραψε τό πρακτικό αὐτό στή γραφομηχανή ἐπιβεβαιώνει ὅτι αὐτός ἦταν μόνο ὁ ἀντιγραφέας καί ὄχι ὁ συγγραφέας τοῦ πρακτικοῦ καί ἐκφράζει τή σταθερή πεποίθηση ὅτι τό πρακτικό ἑτοιμάστηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν.

῾Ο Λένιν, σάν ἐπικεφαλῆς τῆς ὁμάδας τῶν προσφύγων πού ἀναχωροῦσαν γιά τήν πατρίδα δέν μποροῦσε νά ἐμπιστευθεῖ σέ κανέναν τήν κατάρτιση ντοκουμέντου τέτιας πολιτικῆς σημασίας. ῞Οτι ἡ πατρότητά του ἀνήκει στόν Λένιν τό πιστοποιεῖ ἡ ἀκρίβεια καί τό ἄψογο ἀπό νομική ἄποψη τῶν διατυπώσεων.

«ΟΙ «ΑΣΤΕΪΣΜΟΙ» ΤΟΥ κ. ΜΙΛΙΟΥΚΟΦ»

Τό ἄρθρο «Οἱ «ἀστεϊσμοί» τοῦ κ. Μιλιουκόφ» δημοσιεύτηκε στίς 11 (24) τοῦ Γενάρη 1917 σάν κύριο ἄρθρο τῆς «Πράβντα» ἀρ. φύλ. 29, ἀπ᾿ἀφορμή τό γεγονός ὅτι ἡ Προσωρινή κυβέρνηση δέν ἐπέτρεψε τήν εἴσοδο στή Ρωσία τοῦ ἐλβετοῦ ἀριστεροῦ σοσιαλδημοκράτη Φρίτς Πλάττεν, πού συνόδευε τήν πρώτη ὁμάδα τῶν πολιτικῶν προσφύγων μέ ἐπικεφαλῆς τόν Β. Ι. Λένιν κατά τήν ἐπιστροφή τους στή Ρωσία μέσω Γερμανίας.

῞Οτι ἡ πατρότητά του ἀνήκει στόν Λένιν βγαίνει ἀπό τό ἴδιο τό θέμα τοῦ ἄρθρου. ῾Ο Λένιν, σάν ἐπικεφαλῆς τῆς πρώτης ὁμάδας τῶν πολιτικῶν προσφύγων, τούς ὁποίους συνόδευε ὁ Φρ. Πλάττεν, ἔπρεπε νά ἐκφράσει τή γνώμη του γιά τή στάση του ἀπέναντι στό καθεστώς διακρίσεων σέ βάρος τοῦ Πλάττεν, νά ξεσκεπάσει τίς σκευωρίες τοῦ ὑπουργοῦ ᾿Εξωτερικῶν Μιλιουκόφ, πού δήλωνε ὅτι ὁ Πλάττεν εἶναι γερμανόφιλος. Αὐτό ἔγινε γιά νά ὑποσκαφτεῖ τό κύρος τοῦ Πλάττεν καί νά μή μπορεῖ νά μιλήσει μπροστά στούς ἐργάτες σάν ἀντικειμενικός μάρτυρας τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ διέλευση μέσω Γερμανίας ἦταν ἀναγκαστική, ὅτι τό ταξίδι ἐπιχειρήθηκε σέ γνώση καί μέ σύμφωνη γνώμη τῶν ἀριστερῶν σοσιαλιστῶν τῆς Γαλλίας, τῆς Γερμανίας, τῆς Πολωνίας, τῆς ᾿Ελβετίας.

῾Ο Λένιν στήν ὁμιλία του σέ συλλαλητήριο τῶν στρατιωτῶν τῆς μοίρας θωρακισμένων στό χῶρο ἀσκήσεων Μιχαηλόβσκι στίς 15 (28) τοῦ ᾿Απρίλη ἔλεγε γιά τό ζήτημα αὐτό τά παρακάτω: «Στό μάρτυρά μας σύντροφο Πλάττεν, πού θά μποροῦσε νά βεβαιώσει ὅτι ἐμεῖς δέν ἤρθαμε σέ καμιά ἐπαφή μέ τούς γερμανούς, στό σύντροφο αὐτό δέν ἐπέτρεψαν νά μπεῖ στή Ρωσία» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 269).

῾Ο Πλάττεν στό ἄρθρο «Πῶς βοήθησα τόν Λένιν τό 1917 νά πάει στή Ρωσία» ἔγραφε ὅτι «῾Ο Λένιν κατέβαλε ὅλες τίς προσπάθειες γιά νά πετύχει τό δικαίωμα εἰσόδου μου στή Ρωσία, ὅμως, λόγω τοῦ κλεισίματος τῶν συνόρων, αὐτό δέν ἐπιτεύχθηκε» («Παλιός μπολσεβίκος». ᾿Οχτώβρης-Δεκέμβρης 1933, τεῦχ. 5, σελ. 234).

῞Οτι ἡ πατρότητα τοῦ ἄρθρου ἀνήκει στόν Λένιν ἐπιβεβαιώνεται ἐπίσης μέ τήν ὕπαρξη χαρακτηριστικῶν γι᾿αὐτόν ἐκφράσεων καί ὑπογραμμίσεων πού τονίζουν τό κείμενο: «εἶναι περιττό νά ποῦμε ὅτι ἡ κατηγορία αὐτή εἶναι ἐντελῶς ἀνυπόστατη», «ὅταν τό ζήτημα ἀφορᾶ τούς σοσιαλιστές-διεθνιστές, γιά τήν Προσωρινή κυβέρνηση ὅλα τά μέσα εἶναι θεμιτά», «ἡ ἐντολή δόθηκε ἀπό *γάλλο* ἀξιωματικό», οἱ ἐργάτες «πρέπει νά πετύχουν τή λύση *πρακτικῶν* μέτρων», «῾Η ᾿Εκτελεστική ᾿Επιτροπή τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν ἔβαλε ἤδη τό ζήτημα αὐτό. Πρέπει αὐτό νά *λυθεῖ*» κτλ.

῞Ολοι αὐτοί οἱ συλλογισμοί δίνουν τό δικαίωμα νά παραδεχτεῖ κανείς ὅτι τό ἄρθρο αὐτό ἀνήκει στόν Β. Ι. Λένιν.

«ΑΚΟΜΗ ΔΥΟ ΣΥΚΟΦΑΝΤΙΕΣ»

Τό ἄρθρο «'Ακόμη δυό συκοφαντίες», πού δημοσιεύτηκε στίς 15 (28) τοῦ 'Απρίλη 1917 στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 33, ἀποτελεῖ ἀπάντηση στήν ἀνακοίνωση τοῦ φιλόλογου Ντ. Μίνσκι ὅτι ὁ πρώην σύμμαχος τῶν μπολσεβίκων Γ. Μπόρχαρντ ἔγραψε ἕνα διφορούμενο πρόλογο στό σοσιαλσωβινιστικό βιβλίο τοῦ Ἕρμαν «Ἡ 'Αγγλία καί ἡ σοσιαλδημοκρατία». Ἡ ἀνακοίνωση εἶχε σκοπό νά φορτώσει τήν εὐθύνη γιά τήν πολιτική θέση τοῦ Γ. Μπόρχαρντ στούς μπολσεβίκους, στόν Λένιν.

Ὁ συγγραφέας τοῦ ἄρθρου «'Ακόμη δυό συκοφαντίες» ἔγραφε: «Ὁ Μίνσκι ξεχνάει νά ἀνακοινώσει ὅτι ἐμεῖς δημοσιεύσαμε ἀμέσως στήν ἐφημερίδα «'Εργατική Πολιτική» (ὄργανο τῶν γερμανῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν πού ἔβγαινε στή Βρέμη. *Ἡ Σύντ.)* δήλωση μέ τήν ὁποία ἀνακοινώναμε τή ρήξη μας μέ τόν Μπόρχαρντ». Πραγματικά στό φύλ. ἀρ. 13 τῆς «'Εργατικῆς Πολιτικῆς» τῆς 31 τοῦ Μάρτη δημοσιεύτηκε γράμμα ἐξονόματος τῶν ἀριστερῶν τσιμμερβαλντινῶν, μαζί καί τοῦ Λένιν, μέ τό ὁποῖο ὄχι μόνο διαχώριζαν τή θέση τους ἀπό τήν πολιτική θέση τοῦ Μπόρχαρντ, ἀλλά καί συνιστοῦσαν στήν ὁμάδα τῶν διεθνιστῶν σοσιαλιστῶν τῆς Γερμανίας (I. S. D.) νά ἐκφράσει ἀνοιχτά τή στάση της ἀπέναντι στήν πολιτική αὐτή ἐνέργεια τοῦ Μπόρχαρντ «ἔτσι πού καμιά ὀργάνωση τῆς 'Αριστερᾶς τοῦ Τσίμμερβαλντ νά μήν κατηγορηθεῖ ὅτι μέ ὁποιονδήποτε τρόπο βοηθάει τήν ἰμπεριαλιστική προπαγάνδα». Ἡ συμβουλή αὐτή ἀντιστοιχεῖ ἀπόλυτα μέ τή λενινιστική στάση ἀπέναντι στούς γερμανούς ἀριστερούς σοσιαλδημοκράτες, τούς ὁποίους ὁ Λένιν βοηθοῦσε νά πάρουν σωστή θέση.

Ἡ εἰκασία ὅτι τό ἄρθρο «'Ακόμη δυό συκοφαντίες» γράφτηκε ἀπό τόν Λένιν θεμελιώνεται ἐπίσης καί μέ τό ὅτι αὐτός ἀκριβῶς ἦταν πολύ καλά πληροφορημένος γιά ὅλα τά περιστατικά τῆς ὑπόθεσης καί αὐτός φυσικά μποροῦσε νά ἀποκρούσει τό συκοφαντικό σημείωμα τοῦ Ντ. Μίνσκι. Οἱ μπολσεβίκοι τῆς Ρωσίας δέν μποροῦσαν νά γράψουν αὐτό τό ἄρθρο, γιατί δέν μποροῦσαν νά ξέρουν οὔτε γιά τόν πρόλογο τοῦ Μπόρχαρντ, οὔτε γιά τό γράμμα τῶν διεθνιστῶν στήν «'Εργατική Πολιτική».

«ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΑΝΕΥ ΟΡΩΝ»

Τό ἄρθρο πού δημοσιεύτηκε στό φύλ. ἀρ. 38 τῆς «Πράβντα» τῆς 22 τοῦ 'Απρίλη (5 τοῦ Μάη) 1917, γράφτηκε στίς 21 τοῦ 'Απρίλη (4 τοῦ Μάη) ἀπ'ἀφορμή τή συνθηκολόγηση τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης μπροστά στήν Προσωρινή κυβέρνηση γιά τό ζήτημα τῆς συνέχισης τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου.

Τό ξέσπασμα τῆς λαϊκῆς ἀγανάκτησης ἀπ'ἀφορμή τή διακοίνωση τοῦ ὑπουργοῦ 'Εξωτερικῶν Π. Ν. Μιλιουκόφ πρός τίς συμμαχικές κυβερνήσεις, ἡ ὁποία ἐπιβεβαίωνε τούς ἁρπακτικούς-ληστρικούς σκοπούς τοῦ πολέμου, ὑποχρέωσε τήν 'Εκτελεστική 'Επιτροπή νά ἐκφράσει τήν «ἀρνητική της στάση» ἀπέναντι στή διακοίνωση καί νά ἀρχίσει διαπραγματεύσεις μέ τήν Προσωρινή κυβέρνηση γιά τό ζήτημα αὐτό. Ὕστερα ἀπό τίς διαπραγματεύσεις αὐτές ἐμφανίστηκε μιά «'Ανακοίνωση» τῆς κυβέρνησης καί μετά

μιά ἀπόφαση τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς πού ἱκανοποιοῦνταν μέ τήν «'Ανακοίνωση» αὐτή καί θεωροῦσε τό «ἐπεισόδιο λῆξαν».

'Ο συγγραφέας τοῦ ἄρθρου «Παράδοση ἄνευ ὅρων» ὀνομάζει εἰρωνικά τήν «'Ανακοίνωση» «διευκρινίσεις τῆς Συγκλήτου» καί τήν ἀναλύει, ξεσκεπάζοντας τήν ψευτιά αὐτοῦ τοῦ ντοκουμέντου πού εἶχε προορισμό νά καθησυχάσει τίς μάζες, οἱ ὁποῖες ἔχαναν τήν ἐμπιστοσύνη πρός τούς καπιταλιστές καί τραβοῦσαν πρός τήν πλευρά τῶν ἐπαναστατῶν ἐργατῶν.

«Τόν «Πόλεμο ὥς τή νίκη» οἱ κ.κ. Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ τόν διευκρινίζουν μέ τήν ἔννοια ὅτι ἡ «νίκη» χρειάζεται σ'αὐτούς μόνο... γιά τήν ἐγγύηση τῆς αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν. 'Εκτός ἀπ'αὐτό, οἱ κ.κ. Γκουτσκόφ καί Μιλιουκόφ μέ τή διακοίνωσή τους ἐπιδίωκαν, ὅπως φαίνεται — μή γελᾶτε, κύριοι! — τό γενικό ἀφοπλισμό τῶν λαῶν καί τή δημιουργία διαιτητικῶν δικαστηρίων γιά τή λύση τῶν διεθνῶν διαφορῶν...»,— γράφει ὁ συγγραφέας τοῦ ἄρθρου «Παράδοση ἄνευ ὅρων». 'Ο συγγραφέας, ὀνομάζοντας τό «χαρτάκι» τῆς κυβέρνησης «καθαρό ἐμπαιγμό τῶν ἐργατῶν, τῶν στρατιωτῶν καί τῶν ἀγροτῶν», χαρακτηρίζει τή στάση τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς σάν παράδοση ἄνευ ὅρων στούς ἰμπεριαλιστές καί τελειώνει τό ἄρθρο μέ τίς χαρακτηριστικές γιά τόν Λένιν λέξεις: «'Η ζωή ὅμως εἶναι ὁ καλύτερος δάσκαλος, καί δέν εἶναι μακριά ὁ καιρός πού οἱ ἐργάτες καί οἱ στρατιῶτες θά δοῦν ποιανοῦ ἡ πολιτική γραμμή εἶναι δεκτή καί ποιανοῦ ἡ γραμμή ὁδηγεῖ στήν παράδοση τῶν θέσεων τῶν ἐργατῶν στούς καπιταλιστές».

"Οτι ἡ πατρότητα τοῦ ἄρθρου ἀνήκει στόν Λένιν ἐπιβεβαιώνεται, πρῶτο, μέ τήν ἀντιπαράθεση τῶν κειμένων τοῦ ἄρθρου «Παράδοση ἄνευ ὅρων» μέ τά παρόμοια κείμενα τῶν ἄρθρων πού εἶναι ἀφιερωμένα στήν ἀνάλυση τῶν γεγονότων στίς 20 καί 21 τοῦ 'Απρίλη 1917 καί τά ὁποῖα δημοσιεύτηκαν ταυτόχρονα στά φύλ. ἀρ. 38 καί 39 τῆς «Πράβντα» («'Ο καλόπιστος ἀμυντισμός δείχνει τί εἶναι» καί «Διδάγματα ἀπό τήν κρίση». Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 314-316 καί 324-327). Δεύτερο, μέ τήν ὕπαρξη χαρακτηριστικῶν γιά τόν Λένιν ἐκφράσεων καί τρόπων γραφῆς: «μή γελᾶτε, κύριοι!», «ἡ ζωή ὅμως εἶναι ὁ καλύτερος δάσκαλος» κτλ. καί, τέλος, μέ τήν ὑπόσχεση πού δίνεται στό ἄρθρο «Παράδοση ἄνευ ὅρων» νά ἐπανέλθει ὁ συγγραφέας ἀκόμη μιά φορά στό ζήτημα τῆς στάσης τῶν μενσεβίκων-ἐσέρων ἡγετῶν τοῦ Σοβιέτ. 'Η ὑπόσχεση αὐτή ἐκπληρώθηκε ἀπό τόν Λένιν στό ἄρθρο «Διδάγματα ἀπό τήν κρίση» πού δημοσιεύτηκε τήν ἑπόμενη μέρα. Τότε διευκρινίστηκε ὅτι καί ἡ ὁλομέλεια τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης ἀναγνώρισε σάν «ἱκανοποιητικές τίς «ἐξηγήσεις», τίς τροποποιήσεις στή διακοίνωση, τίς «διευκρινίσεις» τῆς κυβέρνησης (πού καταλήγουν σέ ὁρισμένες πέρα γιά πέρα κούφιες φράσεις πού δέν λένε ἀπολύτως τίποτε, δέν ἀλλάζουν τίποτε, καί δέν ὑποχρεώνουν σέ τίποτε) καί θεώρησε τό «ἐπεισόδιο λῆξαν»» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 324).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1 Ὁ Λένιν πῆρε τίς πρῶτες εἰδήσεις γιά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη στή Ρωσία στίς 2 (15) τοῦ Μάρτη 1917· τά τηλεγραφήματα γιά τή νίκη τῆς ἐπανάστασης καί τήν ἄνοδο στήν ἐξουσία τῆς ὀχτωβριστικῆς-καντέτικης κυβέρνησης τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν τσιφλικάδων εἶχαν δημοσιευτεῖ στίς ἐφημερίδες «Züricher Post» καί «Neue Zürcher Zeitung». Κατά τό βράδυ τῆς 4 (17) τοῦ Μάρτη εἶχε τελειώσει ἡ ἐπεξεργασία τοῦ προσχεδίου τῶν θέσεων γιά τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου στή ρωσική ἐπανάσταση, πού δέν προορίζονταν γιά τόν Τύπο.

Τήν ἴδια μέρα οἱ θέσεις στάλθηκαν διαμέσου τῆς Στοκχόλμης στή Χριστιανία (Ὄσλο) γιά κατατόπιση τῶν μπολσεβίκων πού ἔφευγαν γιά τή Ρωσία.—*1.*

2 *Ὀχτωβριστική-καντέτικη* ὁ Λένιν ὀνομάζει τήν ἀστική *Προσωρινή κυβέρνηση* πού σχηματίστηκε στίς 3 ἡ ὥρα μ.μ. τῆς 2 (15) τοῦ Μάρτη 1917 μέ βάση τή συμφωνία τῆς Προσωρινῆς ἐπιτροπῆς τῆς Κρατικῆς δούμας μέ τούς ἐσερο-μενσεβίκους ἡγέτες τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί τῶν στρατιωτῶν βουλευτῶν. Στήν κυβέρνηση μετεῖχαν: ὁ πρίγκιπας Γκ. Ε. Λβόφ (πρωθυπουργός καί ὑπουργός Ἐσωτερικῶν), ὁ ἀρχηγός τῶν καντέτων Π. Ν. Μιλιουκόφ (ὑπουργός Ἐξωτερικῶν), ὁ ἀρχηγός τῶν ὀχτωβριστῶν Α. Ι. Γκουτσκόφ (ὑπουργός Στρατιωτικῶν καί προσωρινά Ναυτικῶν) καί ἄλλοι ἐκπρόσωποι τῆς μεγάλης ἀστικῆς τάξης καί τῶν τσιφλικάδων, καθώς ἐπίσης καί ὁ τρουντοβίκος Α. Φ. Κέρενσκι (ὑπουργός Δικαιοσύνης).

Τή διακήρυξη τῆς 4 (17) τοῦ Μάρτη, πού ἀναφέρει παρακάτω ὁ Λένιν, τήν ἐπεξεργάστηκαν οἱ μενσεβίκοι τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης, σάν ὅρο πού ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή συμφωνοῦσε νά ὑποστηρίξει τήν ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση. Τό ντοκουμέντο αὐτό, στήν πορεία τῶν συνομιλιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Δούμας μέ τούς ἐκπροσώπους τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τό θεώρησε ὁ Π. Ν. Μιλιουκόφ καί πάρθηκε σάν βάση τῆς πρώτης διακήρυξης τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης πρός τό λαό.—*1.*

3 Τό τηλεγράφημα στάλθηκε στή Στοκχόλμη, στή διεύθυνση τοῦ σουηδοῦ σοσιαλδημοκράτη Λούντστριομ, γιά τούς μπολσεβίκους πού ἔφευγαν ἀπό τή Στοκχόλμη καί τή Χριστιανία γιά τή Ρωσία· αὐτοί τό

ἔφεραν στήν Πετρούπολη, καί στίς 13 (26) τοῦ Μάρτη διαβάστηκε ἀπό τήν Ε. Μπ. Μπός στή συνεδρίαση τοῦ Ρωσικοῦ γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ καί τήν ἴδια μέρα στή συνεδρίαση τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπης τῆς κομματικῆς ἐπιτροπῆς Πετρούπολης.—*7.*

4 'Η δήλωση στήν ἐφημερίδα «Volksrecht» δημοσιεύτηκε μέ τόν τίτλο «Feststellung» («Πραγματικό ντοκουμέντο») μέ εἰσαγωγικά λόγια τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς: «'Ο σύντροφος Λένιν μᾶς γράφει...»· παρακάτω ἀκολουθοῦσε τό κείμενο τῆς δήλωσης.

«Volksrecht» («Λαϊκό Δίκαιο»)—καθημερινή ἐφημερίδα· ἐπίσημο ὄργανο τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς 'Ελβετίας, τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὀργάνωσης τοῦ καντονίου τῆς Ζυρίχης καί τῶν ἐργατικῶν σωματείων τῆς Ζυρίχης· ἐκδίδεται στή Ζυρίχη ἀπό τό 1898 ὥς τά σήμερα. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου (1914-1918) διευθυντής τῆς ἐφημερίδας ἦταν ὁ Ε. Νόμπς, πού ἀνῆκε στήν ὀργάνωση τῶν ἀριστερῶν τσιμμερβαλντινῶν, ὅμως ἡ θέση πού κρατοῦσε πλησίαζε πρός τό κέντρο. 'Η ἐφημερίδα ἔκανε σωστή, ἔστω καί ἀνεπαρκή, κατατόπιση γιά τό ἐργατικό κίνημα στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου, δημοσίευε ἄρθρα τῶν ἀριστερῶν τσιμμερβαλντινῶν. Στή «Volksrecht» δημοσιεύτηκαν τά ἄρθρα τοῦ Λένιν «Δώδεκα σύντομες θέσεις γιά τήν ὑποστήριξη ἀπό τόν σ. Γκ. Γκρόιλιχ τῆς ὑπεράσπισης τῆς πατρίδας», «Τεχνάσματα τῶν δημοκρατικῶν σωβινιστῶν», καθώς ἐπίσης καί ἡ περίληψη τῆς διάλεξης «Τά καθήκοντα τοῦ ΣΔΕΚΡ στή Ρωσική ἐπανάσταση» πού ἔκανε ὁ Λένιν στίς 14 (27) τοῦ Μάρτη 1917. 'Αργότερα ἡ «Volksrecht», ἀντανακλώντας τή θέση τῶν ἐλβετῶν σοσιαλδημοκρατῶν, τασσόταν κατά τῆς προσχώρησης τοῦ Κόμματος στήν Κομμουνιστική Διεθνή, ἀπόριπτε τούς 21 Ὅρους τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Σήμερα κρατάει ἀντικομμουνιστική στάση καί σχεδόν σέ τίποτε δέν διαφέρει ἀπό τίς ἀστικές ἐφημερίδες.—*8.*

5 *«Γράμματα ἀπό μακριά»,*—τό πρῶτο ὥς τό τέταρτο τά ἔγραψε ὁ Λένιν ἀπό τίς 7 ὥς τίς 12 (ἀπό τίς 20 ὥς τίς 25) τοῦ Μάρτη· τό πέμπτο, πού δέν γράφτηκε ὥς τό τέλος, τό ἄρχισε στίς παραμονές τῆς ἀναχώρησής του ἀπό τήν 'Ελβετία γιά τή Ρωσία στίς 26 τοῦ Μάρτη (8 τοῦ 'Απρίλη) 1917.

Μόλις πάρθηκαν τά τηλεγραφήματα πού ἐπιβεβαίωσαν τά ἐπαναστατικά γεγονότα στή Ρωσία, τή σύνθεση τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης καί τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, ὁ Λένιν ἄρχισε νά γράφει γιά τήν «Πράβντα», ἀποδίδοντας ἰδιαίτερη σημασία στή διαφωτιστική καί ὀργανωτική δουλιά διαμέσου τοῦ Τύπου. «Τό βασικό τώρα εἶναι ὁ Τύπος»,—ἔγραφε ὁ Λένιν στίς 3 (16) τοῦ Μάρτη στήν Α. Μ. Κολλοντάι (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 238)· «οὔτε σέ διάλεξη, οὔτε σέ συγκέντρωση δέν θά πηγαίνω τώρα γιατί εἶναι ἀνάγκη νά γράφω καθημερινά στήν «Πράβντα» στήν Πετρούπολη»,—ἀπάντησε ὁ Λένιν στόν Β. Α. Καρπίνσκι στίς 8 (21) τοῦ Μάρτη στήν πρόσκλησή του νά ἔρθει στή Γενεύη γιά νά κάνει διάλεξη στους

ρώσους ἐμιγκρέδες καί στούς σοσιαλιστές τῆς 'Ελβετίας γιά τά καθήκοντα τοῦ Κόμματος στήν ἐπανάσταση (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII, σελ. 256).

Στίς 9 (22) τοῦ Μάρτη, τό πρῶτο καί τό δεύτερο ἀπό τά «Γράμματα ἀπό μακριά» στάλθηκαν στήν Α. Μ. Κολλοντάι στή Χριστιανία γιά τήν παραπέρα προώθησή τους στήν Πετρούπολη· στίς 17 (30) τοῦ Μάρτη ὁ Λένιν ρωτοῦσε τόν Γ. Σ. Γκανέτσκι ἄν ἔφτασαν ὥς τήν Πετρούπολη τό πρῶτο μέχρι τό τέταρτο γράμμα στήν «Πράβντα», ὑποσχόμενος, ἄν αὐτά χάθηκαν, νά στείλει ἀντίγραφα. Τά γράμματα τά μετέφερε στήν Πετρούπολη ἡ Α. Μ. Κολλοντάι καί τά παρέδοσε στή Συντακτική 'Επιτροπή τῆς «Πράβντα» στίς 19 τοῦ Μάρτη (1 τοῦ 'Απρίλη).

Τό πρῶτο γράμμα δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 14 καί 15 τῆς 21 καί 22 τοῦ Μάρτη (3 καί 4 τοῦ 'Απρίλη) 1917 μέ σημαντική συντόμευση καί μέ ὁρισμένες ἀλλαγές πού ἔκανε ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα», στήν ὁποία ἀπό τά μέσα τοῦ Μάρτη μπῆκαν οἱ Λ. Μπ. Κάμενεφ καί Ι. Β. Στάλιν. Τό γράμμα ὁλόκληρο πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1949 στήν 4η ἔκδοση τῶν 'Απάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. 23ος, σελ. 291-301.

Τό δεύτερο, τό τρίτο καί τό τέταρτο γράμμα τό 1917 δέν δημοσιεύτηκαν. Οἱ ἰδέες τοῦ πέμπτου γράμματος, πού δέν γράφτηκε ὥς τό τέλος, ἀναπτύχθηκαν μετά στίς ἐργασίες «Γράμματα γιά τήν τακτική» καί «Τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπανάστασή μας».

'Ο Λένιν, ὥς τήν ἀναχώρησή του γιά τή Ρωσία, ἔπαιρνε μέτρα γιά τή διάδοση τοῦ πρώτου καί τοῦ δεύτερου γράμματος ἀνάμεσα στούς μπολσεβίκους πού ζοῦσαν στή Γαλλία καί στήν 'Ελβετία.—*9.*

6 Οἱ συντομεύσεις πού ἔκανε ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα» στό πρῶτο «Γράμμα ἀπό μακριά» ἀποτελοῦν περίπου τό ἕνα πέμπτο τοῦ κειμένου. Οἱ συντομεύσεις ἀφοροῦν κυρίως τό χαρακτηρισμό τῶν ἡγετῶν τῶν συμβιβαστικῶν κομμάτων, πού εἶναι λακέδες τῆς ἀστικῆς τάξης—τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων καί τίς προσπάθειές τους νά κρύψουν ὅτι στήν ἀνατροπή τοῦ Νικολάου Ρομάνοφ πῆραν μέρος μαζί μέ τούς καντέτους καί τούς ὀχτωβριστές καί ἐκπρόσωποι τῶν κυβερνήσεων τῆς 'Αγγλίας καί τῆς Γαλλίας· καθώς ἐπίσης καί τό ξεσκέπασμα ἀπό τόν Λένιν τῶν μοναρχικῶν καί ἰμπεριαλιστικῶν ἐπιδιώξεων τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης πού συνέχιζε τόν ἁρπακτικό πόλεμο.—*11.*

7 'Ο Λένιν ἔχει ὑπόψη του *τό Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν,* πού ἐμφανίστηκε στίς πρῶτες μέρες τῆς ἐπανάστασης τοῦ Φλεβάρη. Οἱ ἐκλογές στό Σοβιέτ ὀργανώθηκαν αὐτόβουλα, στήν ἀρχή σέ μερικές φάμπρικες καί ἐργοστάσια, κατόπιν μέσα σέ λίγες μέρες ἀγκάλιασαν ὅλες τίς ἐπιχειρήσεις. Στίς 27 τοῦ Φλεβάρη (12 τοῦ Μάρτη) πρίν ἀκόμη συνέλθει τό Σοβιέτ στήν πρώτη του συνεδρίαση, οἱ μενσεβίκοι-λικβινταριστές Κ. Α. Γκβόζντιεφ, Μπ. Ο. Μπογκντάνοφ καί τά μέλη τῆς Κρατικῆς δούμας Ν. Σ. Τσχεΐτζε, Μ. Ι. Σκόμπελιεφ κ.ἄ. ἀνακήρυξαν τόν ἑαυτό τους Προσωρινή 'Εκτελεστική 'Επιτροπή τοῦ Σοβιέτ, θέλοντας νά κρατήσουν αὐτοί τήν καθοδήγηση στό Σοβιέτ. Στήν πρώτη συνεδρίαση τοῦ Σοβιέτ, τό βράδυ τῆς ἴδιας μέρας, ἐκλέχτηκε τό

προεδρεῖο (Ν. Σ. Τσχεΐτζε, Α. Φ. Κέρενσκι καί Μ. Ι. Σκόμπελιεφ). Στήν 'Εκτελεστική 'Επιτροπή, ἐκτός ἀπό τά μέλη τοῦ προεδρείου, μπῆκαν οἱ Α. Γκ. Σλιάπνικοφ, Ν. Ν. Σουχάνοφ, Γ. Μ. Στεκλόφ καί παραχωρήθηκαν θέσεις γιά τούς ἐκπροσώπους τῶν Κεντρικῶν ἐπιτροπῶν καί τῶν 'Επιτροπῶν Πετρούπολης τῶν Σοσιαλιστικῶν κομμάτων. Τό Κόμμα τῶν ἐσέρων, ἄν καί στήν ἀρχή ἐκφράστηκε κατά τῆς ὀργάνωσης τοῦ Σοβιέτ, κατόπιν ὅρισε ἐκπροσώπους του στό Σοβιέτ (Β. Α. 'Αλεξαντρόβιτς, Β. Μ. Ζενζίνοφ κ. ἄ.).

Τό Σοβιέτ ἀνακήρυξε τόν ἑαυτό του ὄργανο τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν καί στήν οὐσία ἦταν τό Πανρωσικό κέντρο ὥς τό Ι συνέδριο τῶν Σοβιέτ ('Ιούνης τοῦ 1917). Τήν 1 (14) τοῦ Μάρτη ἡ 'Εκτελεστική 'Επιτροπή συμπληρώθηκε μέ ἐκπροσώπους τῶν στρατιωτῶν: Φ. Φ. Λίντε, Α. Ι. Παντέριν, Α. Ντ. Σαντόβσκι κ. ἄ. Στό γραφεῖο τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς μπῆκαν οἱ Ν. Σ. Τσχεΐτζε, Γ. Μ. Στεκλόφ, Μπ. Ο. Μπογκντάνοφ, Π. Ι. Στούτσκα, Π. Α. Κράσικοφ, Κ. Α. Γκβόζντιεφ κ.ἄ. Στήν 'Επιτροπή τῆς Κρατικῆς δούμας ἐκλέχτηκαν ἀντιπρόσωποι οἱ Ν. Σ. Τσχεΐτζε καί Α. Φ. Κέρενσκι.

Στίς 28 τοῦ Φλεβάρη (13 τοῦ Μάρτη) δημοσιεύτηκε ἡ Διακήρυξη «Πρός τόν πληθυσμό τῆς Πετρούπολης καί τῆς Ρωσίας» μέ τό σύνθημα νά συσπειρωθεῖ γύρω ἀπό τό Σοβιέτ καί νά πάρει στά χέρια του τή διεύθυνση ὅλων τῶν τοπικῶν ὑποθέσεων. Στίς 3 (16) τοῦ Μάρτη συγκροτήθηκαν οἱ ἐπιτροπές τῶν Σοβιέτ: ἐπισιτισμοῦ, στρατιωτικῶν, ἀσφάλειας τῆς πόλης, τῶν γραμμάτων, ἀπό τήν ὁποία σχηματίστηκε ὁ ἀρχικός πυρήνας τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐφημερίδας «'Ισβέστιγια» (Ν. Ντ. Σόκολοφ, Γ. Μ. Στεκλόφ, Ν. Ν. Σουχάνοφ, Κ. Σ. Γκρινέβιτς, μετά Β. Α. Μπαζάροφ καί Μπ. Β. 'Αβίλοφ).

Στίς συνεδριάσεις τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς μέ δικαίωμα συμβουλευτικῆς ψήφου ἔπαιρναν μέρος οἱ σοσιαλδημοκρατικές ὁμάδες τῆς Κρατικῆς δούμας ὅλων τῶν περιόδων, πέντε ἀντιπρόσωποι τῆς 'Επιτροπῆς τῶν στρατιωτῶν, δυό ἀντιπρόσωποι ἀπό τό Κεντρικό γραφεῖο τῶν συνδικάτων, ἀντιπρόσωποι ἀπό τά Σοβιέτ τῶν συνοικιῶν, ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «'Ισβέστιγια» κ.ἄ.

Τό Σοβιέτ ὅρισε ἀπεσταλμένους γιά τήν ὀργάνωση τῶν Σοβιέτ τῶν συνοικιῶν, ἄρχισε ἡ συγκρότηση τῆς ἀστυνομίας (100 ἄτομα σέ 1000 ἐργάτες).

Παρόλο πού ἡ καθοδήγηση τοῦ Σοβιέτ βρέθηκε στά χέρια τῶν συμβιβαστῶν, ὅμως κάτω ἀπό τήν πίεση τῶν ἐπαναστατῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν τό Σοβιέτ πῆρε μιά σειρά ἐπαναστατικά μέτρα: σύλληψη τῶν ἐκπροσώπων τῆς παλιᾶς ἐξουσίας καί ἀπελευθέρωση ἀπό τίς φυλακές τῶν πολιτικῶν κρατουμένων.

Τήν 1 (14) τοῦ Μάρτη τό Σοβιέτ ἐξέδοσε τή «Διαταγή ἀρ. 1 γιά τή φρουρά τῆς στρατιωτικῆς περιοχῆς τῆς Πετρούπολης», πού ἔπαιξε τεράστιο ρόλο στήν ἐπαναστατικοποίηση τοῦ στρατοῦ. Σύμφωνα μέ τή διαταγή αὐτή, τά στρατιωτικά τμήματα ὡς πρός τίς πολιτικές ἐνέργειες ὑποτάσσονταν στό Σοβιέτ, κάθε εἶδος ὁπλισμοῦ ἔμπαινε στή διάθεση καί κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τῶν 'Επιτροπῶν τῶν λόχων καί τῶν ταγμάτων, οἱ διαταγές τῆς Προσωρινῆς ἐπιτροπῆς τῆς Κρατικῆς δούμας ἔπρεπε νά

ἐκτελοῦνται μόνο στίς περιπτώσεις πού δέν ἦταν ἀντίθετες μέ τίς διαταγές τοῦ Σοβιέτ, κ.ο.κ.

῾Ωστόσο, στήν ἀποφασιστική στιγμή, τή νύχτα τῆς 2 (15) τοῦ Μάρτη, οἱ συμβιβαστές ἀπό τήν ᾿Εκτελεστική ᾿Επιτροπή τοῦ Σοβιέτ ἐθελοντικά παραχώρησαν τήν ἐξουσία στήν ἀστική τάξη, ἐπικύρωσαν τή σύνθεση τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης ἀπό τήν ἀστική τάξη καί τούς τσιφλικάδες. ῾Η πράξη αὐτή συνθηκολόγησης μέ τήν ἀστική τάξη δέν ἦταν γνωστή στό ἐξωτερικό, μιά καί ἐφημερίδες πιό ἀριστερές ἀπό τίς καντέτικες ἀπαγορεύονταν νά βγοῦν στό ἐξωτερικό. ῾Ο Β. Ι. Λένιν ἔμαθε γι᾿αὐτό ὅταν ἦρθε στή Ρωσία (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 240).—*14.*

8 *῾Η Διακήρυξη τῆς Βασιλείας*—ἡ Διακήρυξη σχετικά μέ τόν πόλεμο, ἡ ὁποία ψηφίστηκε ἀπό τό ῎Εκτακτο διεθνές σοσιαλιστικό συνέδριο τῆς Βασιλείας, πού ἔγινε στίς 24-25 τοῦ Νοέμβρη 1912. ῾Η Διακήρυξη προειδοποιοῦσε τούς λαούς γιά τόν κίνδυνο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου πού πλησίαζε, ἀποκάλυπτε τούς ληστρικούς σκοπούς τοῦ πολέμου αὐτοῦ καί καλοῦσε τούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν σέ ἀποφασιστική πάλη γιά τήν εἰρήνη, ἀντιπαραθέτοντας «στόν καπιταλιστικό ἰμπεριαλισμό τήν ἰσχύ τῆς διεθνοῦς ἀλληλεγγύης τοῦ προλεταριάτου». Στή Διακήρυξη τῆς Βασιλείας μπῆκε τό μέρος ἀπό τήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τῆς Στουτγάρδης τοῦ 1907, πού διατυπώθηκε ἀπό τόν Λένιν: ὅτι σέ περίπτωση ἔκρηξης ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου οἱ σοσιαλιστές πρέπει νά προσπαθήσουν νά ἐκμεταλλευτοῦν τήν οἰκονομική καί πολιτική κρίση πού προκαλεῖ ὁ πόλεμος, γιά νά ἐπιταχύνουν τήν πτώση τῆς καπιταλιστικῆς ταξικῆς κυριαρχίας, γιά τόν ἀγώνα ὑπέρ τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης.—*14.*

9 *«᾿Οκιστές»*—μενσεβίκοι, ἑνωμένοι στό καθοδηγητικό τους κέντρο—τήν ᾿Οργανωτική ἐπιτροπή (ΟΕ), πού δημιουργήθηκε τό 1912 στή συνδιάσκεψη τῶν λικβινταριστῶν τοῦ Αὐγούστου. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἡ ΟΕ ὑποστήριζε τίς θέσεις τοῦ σοσιαλσωβινισμοῦ, δικαιολογοῦσε τόν πόλεμο ἀπό τήν πλευρά τοῦ τσαρισμοῦ, προπαγάνδιζε τίς ἰδέες τοῦ ἐθνικισμοῦ καί τοῦ σωβινισμοῦ. ῾Η ΟΕ ἔβγαζε τό περιοδικό «Νάσα Ζαριά» καί μετά τό κλείσιμό του ἔβγαζε τό «Νάσε Ντιέλο», ὕστερα τό «Ντιέλο» καί τίς ἐφημερίδες «Ραμπότσεγε Οὔτρο» καί μετά τήν «Οὔτρο». ῾Η ΟΕ λειτούργησε ὥς τίς ἐκλογές τῆς ΚΕ τοῦ Μενσεβίκικου κόμματος τόν Αὔγουστο τοῦ 1917. ᾿Εκτός ἀπό τήν ΟΕ, πού δροῦσε στή Ρωσία, ὑπῆρχε καί ἡ Γραμματεία ᾿Εξωτερικοῦ τῆς ΟΕ ἀποτελούμενη ἀπό πέντε γραμματεῖς (Π. Μπ. ᾿Αξελρόντ, Ι. Σ. ῎Αστροφ-Ποβές, Γ. Ο. Μάρτοφ, Α. Σ. Μαρτίνοφ, Σ. Γ. Σεμκόβσκι), πού κρατοῦσε θέση παραπλήσια μέ τόν κεντρισμό καί, καλυπτόμενη μέ διεθνιστικές φράσεις, στήν πράξη ὑποστήριζε τούς σοσιαλσωβινιστές τῆς Ρωσίας. ῾Η ΓΕΟΕ ἔβγαζε τό ὄργανό της—τήν ἐφημερίδα «᾿Ισβέστιγια τῆς Γραμματείας ᾿Εξωτερικοῦ τῆς ᾿Οργανωτικῆς ᾿Επιτροπῆς τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ Κόμματος τῆς Ρωσίας» πού ἔβγαινε στή Γενεύη ἀπό τό Φλεβάρη τοῦ 1915 ὥς τό Μάρτη τοῦ 1917.—*16*

10 *'Οχτωβριστές*—μέλη τοῦ Κόμματος τῶν ὀχτωβριστῶν (ἤ τῆς «"Ενωσης τῆς 17 τοῦ 'Οχτώβρη»), πού ἱδρύθηκε στή Ρωσία μετά τή δημοσίευση τοῦ τσαρικοῦ διαγγέλματος τῆς 17 (30) τοῦ 'Οχτώβρη 1905. 'Ηταν Κόμμα ἀντεπαναστατικό πού ἐκπροσωποῦσε καί ὑπεράσπιζε τά συμφέροντα τῆς μεγάλης ἀστικῆς τάξης καί τῶν τσιφλικάδων πού ὀργάνωναν τήν οἰκονομία τους μέ καπιταλιστικό τρόπο· ἐπικεφαλῆς τοῦ Κόμματος ἦταν ὁ γνωστός βιομήχανος καί ἰδιοκτήτης σπιτιῶν τῆς Μόσχας Α. Ι. Γκουτσκόφ καί ὁ μεγαλοτσιφλικάς Μ. Β. Ροντζιάνκο. Οἱ ὀχτωβριστές ὑποστήριζαν πέρα γιά πέρα τήν ἐσωτερική καί ἐξωτερική πολιτική τῆς τσαρικῆς κυβέρνησης. Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου οἱ ὀχτωβριστές μπῆκαν στόν ἀντιπολιτευτικό «προοδευτικό συνασπισμό» πού ἀπαιτοῦσε τή δημιουργία ὑπεύθυνης κυβέρνησης, δηλ. κυβέρνησης πού θά εἶχε τήν ἐμπιστοσύνη τῶν ἀστοτσιφλικάδικων κύκλων. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη οἱ ὀχτωβριστές ἔγιναν κυβερνητικό Κόμμα, πάλευαν δραστήρια ἐνάντια στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση πού ὡρίμαζε στή Ρωσία. 'Ο ἀρχηγός τοῦ Κόμματος τῶν ὀχτωβριστῶν Γκουτσκόφ ἦταν μέλος τῆς πρώτης Προσωρινῆς κυβέρνησης σάν ὑπουργός Στρατιωτικῶν. Μετά τή Μεγάλη 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση οἱ ὀχτωβριστές πάλευαν δραστήρια κατά τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.—*17.*

11 *«Εἰρηνικοί ἀνακαινιστές»*—κόμμα τῆς «εἰρηνικῆς ἀνακαίνισης», συνταγματικῆς-μοναρχικῆς ὀργάνωσης τῆς μεγαλοαστικῆς τάξης καί τῶν τσιφλικάδων, πού διαμορφώθηκε ὁριστικά τό 1906 μετά τή διάλυση τῆς Ι Κρατικῆς δούμας. Τό Κόμμα αὐτό συνένωνε τούς «ἀριστερούς ὀχτωβριστές» καί τούς «δεξιούς καντέτους». 'Ηγέτες τῶν εἰρηνικῶν ἀνακαινιστῶν ἦταν οἱ Π. Α. Χάιντεν, Ν. Ν. Λβόφ, Π. Π. Ριαμπουσίνσκι, Μ. Α. Σταχόβιτς, Ε. Ν. καί Γκ. Ν. Τρουμπετσκόι, Ντ. Ν. Σίποφ κ.ἄ. 'Ως πρός τό πρόγραμμά του τό Κόμμα αὐτό προσέγγιζε πολύ μέ τούς ὀχτωβριστές. 'Η δράση του ἀπόβλεπε στήν ὑπεράσπιση τῶν συμφερόντων τῆς ἐμποροβιομηχανικῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν τσιφλικάδων, πού εἶχαν ὀργανωμένη τήν οἰκονομία τους μέ καπιταλιστικό τρόπο. Στήν ΙΙΙ Κρατική δούμα τό Κόμμα τῆς «εἰρηνικῆς ἀνακαίνισης» ἑνώθηκε μέ τό λεγόμενο Κόμμα τῶν «δημοκρατικῶν μεταρυθμίσεων» καί σχημάτισαν μαζί τήν ὁμάδα τῶν «προοδευτικῶν».—*17.*

12 *Καντέτοι*—μέλη τοῦ Συνταγματικοῦ-δημοκρατικοῦ κόμματος, τοῦ κύριου Κόμματος τῆς φιλελεύθερης μοναρχικῆς ἀστικῆς τάξης τῆς Ρωσίας. Τό Κόμμα τῶν καντέτων ἱδρύθηκε τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1905· ἀποτελοῦνταν ἀπό ἐκπροσώπους τῆς ἀστικῆς τάξης, ἀπό τσιφλικάδες παράγοντες τῶν ζέμστβο καί ἀπό ἀστούς διανοούμενους. 'Επιφανεῖς παράγοντες τῶν καντέτων ἦταν οἱ: Π. Ν. Μιλιουκόφ, Σ. Α. Μούρομτσεφ, Β. Α. Μακλάκοφ, Α. Ι. Σινγκαριόφ, Π. Μπ. Στροῦβε, Φ. Ι. Ροντίτσεφ κ.ἄ. Σέ συνέχεια οἱ καντέτοι μετατράπηκαν σέ κόμμα τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἀστικῆς τάξης. Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου οἱ καντέτοι ὑποστήριζαν δραστήρια τήν κατακτητική ἐξωτερι-

κή πολιτική τῆς τσαρικῆς κυβέρνησης. Στήν περίοδο τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης τοῦ Φλεβάρη προσπαθοῦσαν νά σώσουν τή μοναρχία. Οἱ καντέτοι, κατέχοντας καθοδηγητική θέση στήν ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση, ἐφάρμοζαν ἀντιλαϊκή, ἀντεπαναστατική πολιτική, ἀρεστή στούς ἀμερικανο-αγγλο-γάλλους ἰμπεριαλιστές. Μετά τή νίκη τῆς Μεγάλης 'Οχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης οἱ καντέτοι ἦταν ἄσπονδοι ἐχθροί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, πῆραν μέρος σέ ὅλες τίς ἔνοπλες ἀντεπαναστατικές ἐκδηλώσεις καί τίς ἐκστρατεῖες τῶν ἐπεμβασιῶν. Στό ἐξωτερικό, ὅπου κατέφυγαν μετά τή συντριβή τῶν ἐπεμβασιῶν καί τῶν λευκοφρουριτῶν, οἱ καντέτοι συνέχισαν τήν ἀντισοβιετική, ἀντεπαναστατική τους δράση. — *17.*

13 *Οἱ, 'Επιτροπές πολεμικῆς βιομηχανίας* δημιουργήθηκαν στή Ρωσία τό Μάη τοῦ 1915 ἀπό τή μεγαλοαστική ἰμπεριαλιστική τάξη γιά νά βοηθήσουν τόν τσαρισμό στή διεξαγωγή τοῦ πολέμου. Πρόεδρος τῆς Κεντρικῆς ἐπιτροπῆς πολεμικῆς βιομηχανίας ἦταν ὁ Α. Ι. Γκουτσκόφ, ἕνας ἀπό τούς μεγαλύτερους καπιταλιστές καί ἀρχηγός τῶν ὀχτωβριστῶν. Μέλη τῆς 'Επιτροπῆς ἦταν ὁ ἐργοστασιάρχης Α. Ι. Κονοβάλοφ, ὁ τραπεζίτης καί ἰδιοκτήτης ἐργοστασίου ζάχαρης Μ. Ι. Τερεστσένκο κ.ἄ. Στήν προσπάθειά της νά ὑποτάξει τούς ἐργάτες στήν ἐπιροή της καί νά τούς μεταδόσει ἀμυνίτικες διαθέσεις, ἡ ἀστική τάξη ἀποφάσισε νά ὀργανώσει «ἐργατικές ὁμάδες» δίπλα στίς 'Επιτροπές καί νά δείξει μ'αὐτό τόν τρόπο ὅτι στή Ρωσία ἀποκαταστάθηκε ἡ «ταξική εἰρήνη» ἀνάμεσα στήν ἀστική τάξη καί τό προλεταριάτο. Οἱ μπολσεβίκοι μποϋκοτάρησαν τίς 'Επιτροπές πολεμικῆς βιομηχανίας καί, ἔχοντας τήν ὑποστήριξη τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργατῶν, τό πραγματοποίησαν αὐτό μέ ἐπιτυχία.

Ὕστερα ἀπό τή διαφωτιστική δουλιά πού ἔκαναν οἱ μπολσεβίκοι, ἀπό τό συνολικό ἀριθμό τῶν 239 περιφερειακῶν καί τοπικῶν 'Επιτροπῶν πολεμικῆς βιομηχανίας, ἐκλογές «ἐργατικῶν ὁμάδων» ἔγιναν μόνο σέ 70 'Επιτροπές, ὅμως ἐκπρόσωποι τῶν ἐργατῶν ἐκλέχτηκαν μόνο σέ 36 ἐπιτροπές. — *18.*

14 *«The Times»* («Οἱ Καιροί») — καθημερινή ἐφημερίδα πού ἱδρύθηκε τό 1785 στό Λονδίνο, κύριο ὄργανο τῆς συντηρητικῆς ἀγγλικῆς ἀστικῆς τάξης. Μιά ἀπό τίς ἐφημερίδες μέ ἐπιροή, καλά κατατοπισμένη, πού ἀσκοῦσε πίεση στήν πολιτική τῶν μικρῶν χωρῶν. Μέσω τῶν ἀνταποκριτῶν της ἡ ἐφημερίδα ἦταν ἐνημερωμένη γιά τά γεγονότα στή Ρωσία τό 1905 καί τό 1917. — *23.*

15 *'Η πρώτη Προσωρινή κυβέρνηση* — ἡ «Προσωρινή ἐπιτροπή τῆς Κρατικῆς δούμας» — σχηματίστηκε στίς 27 τοῦ Φλεβάρη (12 τοῦ Μάρτη) 1917, ὅταν σέ ἀπάντηση στό τηλεγράφημα τοῦ Συμβουλίου τῶν ἀρχηγῶν τῶν Κομμάτων τῆς IV Δούμας πρός τόν τσάρο γιά τήν κρίσιμη κατάσταση στήν Πετρούπολη καί γιά τήν ἀναγκαιότητα νά παρθοῦν ἄμεσα μέτρα «γιά τή σωτηρία τῆς πατρίδας καί τῆς δυναστείας», ὁ πρόεδρος τῆς Δούμας Μ. Β. Ροντζιάνκο πῆρε τό τσαρικό διάταγμα γιά τή διάλυση τῆς Δούμας. Μέσα σέ συνθῆκες, πού οἱ μάζες τοῦ

ἐξεγερμένου λαοῦ κύκλωσαν τό μέγαρο τῆς Ταυρίδας, πλημμύρισαν τό γειτονικό μέ τή Δούμα τομέα, ἐνῶ οἱ στρατιῶτες καί οἱ ὁπλισμένοι ἐργάτες γέμισαν τό κτίριο τῆς Δούμας, οἱ βουλευτές τῆς Δούμας συγκεντρώθηκαν σέ ἀνεπίσημη σύσκεψη καί βιαστικά ἐξέλεξαν τήν Προσωρινή ἐπιτροπή γιά τήν «τήρηση τῆς τάξης στήν Πετρούπολη καί γιά τίς σχέσεις μέ τά διάφορα ἱδρύματα καί πρόσωπα».

Στή σύνθεση τῆς Προσωρινῆς ἐπιτροπῆς μπῆκαν οἱ δεξιοί Β. Β. Σούλγκιν καί Ν. Ι. Λβόφ, οἱ ὀχτωβριστές Σ. Ι. Σιντλόβσκι, Ι. Ι. Ντμιτριουκόφ καί Μ. Β. Ροντζιάνκο (πρόεδρος), οἱ «προοδευτικοί» Β. Α. Ρζέβσκι καί Α. Ι. Κονοβάλοφ, οἱ καντέτοι Π. Ν. Μιλιουκόφ καί Ν. Β. Νεκράσοφ, ὁ τρουντοβίκος Α. Φ. Κέρενσκι καί ὁ μενσεβίκος Ν. Σ. Τσχεΐτζε. —*23.*

16 Στό Ρωσικό γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στίς 9 (22) τοῦ Μάρτη 1917 ἀνῆκαν οἱ: Α. Ν. Ἐλιζάροβα, Κ. Σ. Ἐρεμέγεφ, Β. Ν. Ζαλέζσκι, Π. Α. Ζαλούτσκι, Μ. Ι. Καλίνιν, Β. Μ. Μόλοτοφ, Μ. Σ. Ὀλμίνσκι, Α. Μ. Σμιρνόφ, Ε. Ντ. Στάσοβα, Μ. Ι. Οὐλιάνοβα, Μ. Ι. Χαχαριόφ, Κ. Μ. Σβέντσικοφ, Α. Γκ. Σλιάπνικοφ, Κ. Ι. Σουτκό. Στίς 12 (25) τοῦ Μάρτη στό Γραφεῖο τῆς ΚΕ μπῆκαν οἱ Γκ. Ι. Μπόκιϊ, Μ. Κ. Μουράνοφ καί μέ συμβουλευτική ψῆφο ὁ Ι. Β. Στάλιν.

Ἡ ἐπιτροπή Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ συγκροτήθηκε στή συνεδρίαση τῆς 2 (15) τοῦ Μάρτη 1917 καί μπῆκαν ὅλα τά μέλη τῆς ΕΠ, πού συγκαλοῦνταν παράνομα καί ἕνας ἀριθμός ἀπό τά νέα μέλη πού ὁρίστηκαν μέ κοπτάτσια. Στή σύνθεσή του μπῆκαν οἱ: Μπ. Β. Ἀβίλοφ, Ν. Κ. Ἀντίποφ, Μπ. Α. Ζεμτσούζιν, Β. Ν. Ζαλέζσκι, Μ. Ι. Καλίνιν, Ν. Π. Καμαρόφ, Λ. Μ. Μιχάηλοφ, Β. Μ. Μόλοτοφ, Κ. Ὀρλόφ, Ν. Ι. Ποντβόισκι, Π. Ι. Στούτσκα, Β. Β. Σμίντ, Κ. Ι. Σουτκό. Ἀπό τό Γραφεῖο τῆς ΚΕ στήν ΕΠ μπῆκε ὁ Α. Γκ. Σλιάπνικοφ.

Συνδιάσκεψη τοῦ Γενάρη ὁ Λένιν ὀνομάζει τήν *Ἕκτη Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ* πού ἔγινε στήν Πράγα στίς 5-17 (18-30) τοῦ Γενάρη 1912 καί οὐσιαστικά ἔπαιξε ρόλο συνεδρίου τοῦ Κόμματος. Τή συνδιάσκεψη τήν καθοδηγοῦσε ὁ Β. Ι. Λένιν. Ἔκανε τίς εἰσηγήσεις γιά τή σημερινή στιγμή καί τά καθήκοντα τοῦ κόμματος, γιά τή δουλιά τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου καί μίλησε γιά ἄλλα ἐπίσης ζητήματα. Ὁ Λένιν ἦταν ὁ συντάκτης τῶν σχεδίων ἀποφάσεων γιά ὅλα τά σπουδαιότερα ζητήματα τῆς ἡμερήσιας διάταξης τῆς συνδιάσκεψης.

Τεράστια σημασία καί ἀπό ἄποψη ἀρχῶν καί ἀπό πρακτική ἄποψη εἶχαν οἱ ἀποφάσεις πού ψήφισε ἡ συνδιάσκεψη «Γιά τό λικβινταρισμό καί τήν ὁμάδα τῶν λικβινταριστῶν», «Γιά τήν κομματική ὀργάνωση τοῦ ἐξωτερικοῦ». Ἡ συνδιάσκεψη δήλωσε ὅτι οἱ λικβινταριστές μέ τή στάση τους ἔθεσαν ὁριστικά τόν ἑαυτό τους ἔξω ἀπό τό Κόμμα, καί τούς διέγραψε ἀπό τό ΣΔΕΚΡ. Ἡ συνδιάσκεψη καταδίκασε τή δράση τῶν ἀντικομματικῶν ὁμάδων τοῦ ἐξωτερικοῦ—τῶν μενσεβίκων-γκολοσοφικῶν, τῶν βπεριοντοφικῶν καί τῶν τροτσκιστῶν. Θεώρησε ὅτι εἶναι ἀπόλυτα ἀναγκαῖο νά ὑπάρχει στό ἐξωτερικό μιά ἑνιαία κομματική ὀργάνωση πού νά διεξάγει, κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο καί τήν καθοδήγηση

τῆς ΚΕ, τή δουλιά γιά τή βοήθεια τοῦ Κόμματος καί ὑπόδειξε ὅτι οἱ ὁμάδες τοῦ ἐξωτερικοῦ «πού δέν ὑποτάσσονται στό ρωσικό κέντρο τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς δουλιᾶς, δηλ. στήν ΚΕ, καί πού προκαλοῦν τήν ἀποδιοργάνωση, δημιουργώντας ἰδιαίτερες ἐπαφές μέ τή Ρωσία, παρακάμπτοντας τήν ΚΕ, δέν μποροῦν νά χρησιμοποιοῦν τό ὄνομα τοῦ ΣΔΕΚΡ». Ἡ συνδιάσκεψη ψήφισε τήν ἀπόφαση «Γιά τό χαρακτήρα καί τίς ὀργανωτικές μορφές τῆς κομματικῆς δουλιᾶς», ἐπικύρωσε τό σχέδιο τοῦ ὀργανωτικοῦ καταστατικοῦ τοῦ Κόμματος, πού πρότεινε ὁ Λένιν, ἐνέκρινε σάν Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Κόμματος τήν ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», ἐξέλεξε Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματος καί συγκρότησε Ρωσικό γραφεῖο τῆς ΚΕ.

Ἡ συνδιάσκεψη τῆς Πράγας τοῦ ΣΔΕΚΡ ἔπαιξε σπουδαιότατο ρόλο στήν οἰκοδόμηση τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων, Κόμματος νέου τύπου, στή στερέωση τῆς ἑνότητάς του. Συνόψισε τά συμπεράσματα γιά μιά ὁλόκληρη ἱστορική περίοδο πάλης τῶν μπολσεβίκων κατά τῶν μενσεβίκων καί, διώχνοντας τούς μενσεβίκους-λικβινταριστές ἀπό τό κόμμα, κατοχύρωσε τή νίκη τῶν μπολσεβίκων. Μέ βάση τίς ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης συσπειρώθηκαν οἱ τοπικές κομματικές ὀργανώσεις. Ἡ συνδιάσκεψη καθόρισε τήν πολιτική γραμμή στίς συνθῆκες τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου.

Ἡ συνδιάσκεψη τῆς Πράγας εἶχε μεγάλη διεθνή σημασία. Ἀποτέλεσε γιά τά ἐπαναστατικά στοιχεῖα τῶν κομμάτων τῆς ΙΙ Διεθνοῦς τό πρότυπο τῆς ἀποφασιστικῆς πάλης κατά τοῦ ὀπορτουνισμοῦ, ὁδηγώντας τήν πάλη αὐτή ὥς τήν πλήρη ὀργανωτική ρήξη μέ τούς ὀπορτουνιστές. Πιό λεπτομερειακά γιά τή συνδιάσκεψη τῆς Πράγας βλ. Β. Ι. Λένιν, Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 127-164.—*25.*

17 *Ἔκκληση* ὁ Λένιν ὀνομάζει τή *«Διακήρυξη τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας πρός ὅλους τούς πολίτες τῆς Ρωσίας»*, πού ἔβγαλε ἡ ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ καί δημοσιεύτηκε στήν Προσθήκη τοῦ φύλ. ἀρ. 1 τῆς «Ἰσβέστιγια τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης» τῆς 28 τοῦ Φλεβάρη (13 τοῦ Μάρτη) 1917. Ὁ Λένιν ἔλαβε γνώση τῆς Διακήρυξης ὅταν αὐτή δημοσιεύτηκε σέ συντομία στήν πρωϊνή ἔκδοση τῆς «Ἐφημερίδας τῆς Φραγκφούρτης» στίς 9 (22) τοῦ Μάρτη 1917. Στίς 10 (23) τοῦ Μάρτη ὁ Λένιν τηλεγράφησε μέσω τῆς Χριστιανίας στήν Πετρούπολη: «Μόλις διάβασα ἀποσπάσματα ἀπό τή Διακήρυξη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς. Τίς καλύτερες εὐχές! Ζήτω ἡ προλεταριακή πολιτοφυλακή πού προετοιμάζει τήν εἰρήνη καί τό σοσιαλισμό!» (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 36ος, σελ. 382).—*25.*

18 *Σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες* (ἐσέροι)—μικροαστικό κόμμα στή Ρωσία· ἐμφανίστηκε στά τέλη τοῦ 1901—ἀρχές τοῦ 1902 ὕστερα ἀπό τή συνένωση διάφορων ναροντνικίστικων ὁμάδων καί ὁμίλων («Ἕνωση σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν», Κόμμα τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν κ.ἄ.). Οἱ ἀπόψεις τῶν ἐσέρων ἦταν ἕνα ἐκλεκτικό μίγμα τῶν ἰδεῶν τοῦ ναροντνικισμοῦ καί τοῦ ἀναθεωρητισμοῦ· οἱ ἐσέροι προσπαθοῦσαν, σύμφωνα μέ τήν ἔκφραση τοῦ Λένιν, νά διορθώσουν «τά κουσούρια τοῦ ναροντνικισμοῦ μέ τά μπαλώματα τῆς ὀπορτουνιστικῆς «κριτικῆς» τοῦ

μαρξισμοῦ, κριτικῆς πού εἶναι σήμερα τῆς μόδας» ("Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 11ος, σελ. 286). Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἡ πλειοψηφία τῶν ἐσέρων ὑποστήριζε σοσιαλσωβινιστικές θέσεις.

Μετά τή νίκη τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης τοῦ Φλεβάρη 1917 οἱ ἐσέροι μαζί μέ τούς μενσεβίκους καί τούς καντέτους ἀποτελοῦσαν τό κύριο στήριγμα τῆς ἀντεπαναστατικῆς ἀστοτσιφλικάδικης Προσωρινῆς κυβέρνησης καί οἱ ἡγέτες τοῦ Κόμματος (Κέρενσκι, 'Αφξέντιεφ, Τσερνόφ) συμμετεῖχαν σ'αὐτή. Τό Κόμμα τῶν ἐσέρων ἀρνήθηκε νά ὑποστηρίξει τό αἴτημα τῶν ἀγροτῶν γιά τήν ἐξάλειψη τῆς τσιφλικάδικης γαιοκτησίας, τάχθηκε ὑπέρ τῆς διατήρησης τῆς τσιφλικάδικης ἰδιοκτησίας γῆς· οἱ ἐσέροι ὑπουργοί τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης ἔστελναν καταδιωκτικά ἀποσπάσματα κατά τῶν ἀγροτῶν πού εἶχαν καταλάβει τήν τσιφλικάδικη γῆ. Στίς παραμονές τῆς ἔνοπλης 'Οχτωβριανῆς ἐξέγερσης τό Κόμμα τους ἀνοιχτά πέρασε μέ τήν ἀντεπαναστατική ἀστική τάξη, ὑπερασπίζοντας τό καπιταλιστικό σύστημα, καί ἀπομονώθηκε ἀπό τίς μάζες τοῦ ἐπαναστατημένου λαοῦ.

Στά τέλη τοῦ Νοέμβρη 1917 ἡ ἀριστερή πτέρυγα τῶν ἐσέρων δημιούργησε 'Ανεξάρτητο Κόμμα τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων. Οἱ ἀριστεροί ἐσέροι, προσπαθώντας νά διατηρήσουν τήν ἐπιροή τους στίς ἀγροτικές μάζες, ἀναγνώρισαν τυπικά τή Σοβιετική ἐξουσία καί ἦρθαν σέ συμφωνία μέ τούς μπολσεβίκους, γρήγορα ὅμως πῆραν τό δρόμο τῆς πάλης κατά τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Στά χρόνια τῆς ξένης στρατιωτικῆς ἐπέμβασης καί τοῦ ἐμφυλίου πολέμου οἱ ἐσέροι ἔκαναν ἀντεπαναστατική, ὑπονομευτική δουλιά, ὑποστήριζαν ἐνεργά τούς ἐπιδρομεῖς καί τούς λευκοφρουρίτες, ἔπαιρναν μέρος στίς ἀντεπαναστατικές συνωμοσίες, ὀργάνωναν τρομοκρατικές ἐνέργειες κατά τῶν παραγόντων τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους καί τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος. "Οταν τέλειωσε ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, οἱ ἐσέροι συνέχιζαν τήν ἐχθρική δράση τους στό ἐσωτερικό τῆς χώρας καί στό στρατόπεδο τῶν λευκοφρουριτῶν ἐμιγκρέδων.

«Λαϊκοί σοσιαλιστές» (ἐνέσοι)—μέλη τοῦ μικροαστικοῦ Λαϊκοσοσιαλιστικοῦ Κόμματος ἐργασίας πού ἀποχωρίστηκε ἀπό τή δεξιά πτέρυγα τοῦ Κόμματος τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν (ἐσέρων) τό 1906. Οἱ ἐνέσοι ἦταν ὑπέρ τοῦ συνασπισμοῦ μέ τούς καντέτους. 'Ο Λένιν τούς ἀποκαλοῦσε «σοσιαλκαντέτους», «μικροαστούς ὀπορτουνιστές», «ἐσερο-μενσεβίκους» πού ταλαντεύονται ἀνάμεσα στούς καντέτους καί τούς ἐσέρους καί ὑπογράμμιζε ὅτι τό Κόμμα αὐτό «πολύ λίγο διαφέρει ἀπό τούς καντέτους, γιατί σβήνει ἀπό τό πρόγραμμά του καί τή δημοκρατία καί τή διεκδίκηση ὅλης τῆς γῆς» ("Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 14ος, σελ. 24). 'Ηγέτες τοῦ Κόμματος ἦταν οἱ Α. Π. Πεσεχόνοφ, Ν. Φ. "Αννενσκι, Β. Α. Μιακότιν κ.ἄ. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 τό Κόμμα τῶν «λαϊκῶν σοσιαλιστῶν» συγχωνεύτηκε μέ τούς τρουντοβίκους καί ὑποστήριζε δραστήρια τήν ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση, παίρνοντας μέρος μέ ἀντιπροσώπους του σ'αὐτή. Μετά τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση οἱ

ἐνέσοι ἔπαιρναν μέρος στίς ἀντεπαναστατικές συνωμοσίες καί σέ ἔνοπλες ἐνέργειες ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. Τό Κόμμα αὐτό ἔπαψε νά ὑπάρχει στήν περίοδο τῆς ξένης στρατιωτικῆς ἐπέμβασης καί τοῦ ἐμφυλίου πολέμου.—*26.*

19 *«Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ»* («Σοσιαλδημοκράτης»)—παράνομη ἐφημερίδα, Κεντρικό Ὄργανο τοῦ ΣΔΕΚΡ· ἔβγαινε ἀπό τό Φλεβάρη τοῦ 1908 ὥς τό Γενάρη τοῦ 1917. Μετά τήν ἔκδοση τοῦ πρώτου φύλλου της στή Ρωσία ἡ ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας μεταφέρθηκε στό ἐξωτερικό· τά φύλ. 2-32 (Φλεβάρης τοῦ 1909-Δεκέμβρης τοῦ 1913) βγῆκαν στό Παρίσι, τά φύλ. ἀρ. 33-58 (Νοέμβρης τοῦ 1914-Γενάρης τοῦ 1917) στή Γενεύη. Συνολικά βγῆκαν 58 φύλλα καί ἀπ'αὐτά τά 5 εἶχαν παραρτήματα. Ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1911 ἡ «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» διευθυνόταν ἀπό τόν Λένιν. Στήν ἐφημερίδα αὐτή δημοσιεύτηκαν πάνω ἀπό 80 ἄρθρα καί σημειώματα τοῦ Λένιν.

Στά δύσκολα χρόνια τῆς ἀντίδρασης καί στήν περίοδο τῆς νέας ἀνόδου τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος ἡ ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» πάλευε ἐνάντια στούς λικβινταριστές, τούς τροτσκιστές, τούς ὀτζοβιστές γιά τή διαφύλαξη τοῦ παράνομου μαρξιστικοῦ κόμματος, τή στερέωση τῆς ἑνότητάς του, τό δυνάμωμα τῶν δεσμῶν του μέ τίς μάζες.

Μετά τό φύλ. ἀρ. 32 πού βγῆκε στίς 15 (28) τοῦ Δεκέμβρη 1913, ἡ ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» σταμάτησε προσωρινά καί ξανάρχισε στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου. Μετά τόν ἐρχομό τοῦ Λένιν στήν Ἑλβετία, τό Σεπτέμβρη τοῦ 1914, τήν 1η τοῦ Νοέμβρη τοῦ ἴδιου χρόνου βγῆκε τό ἑπόμενο, ἀρ. 33, φύλλο τῆς ἐφημερίδας. Παρόλες τίς δυσκολίες τῆς πολεμικῆς περιόδου, ἡ ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» ἔβγαινε τακτικά. Ὁ Λένιν καθοδηγοῦσε ὅλη τή δουλιά γιά τήν ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας, καθόριζε τό περιεχόμενο τῶν φύλλων της, θεωροῦσε τά ὑλικά της, ἀσχολοῦνταν μέ τά ζητήματα διάταξης τῆς ὕλης καί ἐκτύπωσης τῆς ἐφημερίδας.

Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἡ ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» ἔπαιξε ἐξαιρετικά σπουδαῖο ρόλο στήν πάλη κατά τοῦ διεθνοῦς ὀπορτουνισμοῦ, τοῦ ἐθνικισμοῦ καί τοῦ σωβινισμοῦ, στήν προπαγάνδιση τῶν μπολσεβίκικων συνθημάτων, στήν ἀφύπνιση τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν στήν πάλη κατά τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου καί τῶν ἐμπνευστῶν του. Στήν ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» φωτίζονταν ὅλα τά βασικότερα ζητήματα τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ἀποκαλύπτονταν οἱ ἰμπεριαλιστικοί σκοποί τοῦ πολέμου, ξεσκεπάζονταν ἡ ὑποκριτική φρασεολογία καί οἱ ὀπορτουνιστικές ἐνέργειες τῶν σοσιαλσωβινιστῶν καί τῶν κεντριστῶν, ὑποδείχνονταν οἱ μοναδικά σωστοί δρόμοι τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου στίς συνθῆκες τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου. Στίς στῆλες τῆς ἐφημερίδας δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Γιά τό σύνθημα τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Εὐρώπης», στό ὁποῖο γιά πρώτη φορά ὁ Λένιν διατύπωσε τό συμπέρασμα ὅτι εἶναι δυνατή ἡ νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ ἀρχικά σέ μιά μόνο χώρα. Ἡ διάδοση τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» στή Ρωσία, ἡ ἀναδημοσίευση ἀπό

αὐτή τῶν βασικότερων ἄρθρων στίς τοπικές μπολσεβίκικες ἐφημερίδες συντελοῦσαν στήν πολιτική διαφώτιση, στή διεθνιστική διαπαιδαγώγηση τοῦ προλεταριάτου τῆς Ρωσίας, στήν προετοιμασία τῶν μαζῶν γιά τήν ἐπανάσταση.

Ἡ ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» ἔπαιξε μεγάλο ρόλο στήν ὑπόθεση τῆς συσπείρωσης τῶν διεθνιστικῶν στοιχείων τῆς διεθνοῦς σοσιαλδημοκρατίας. Ὑπερνικώντας ὅλα τά ἐμπόδια πού δημιουργοῦσε ἡ πολεμική κατάσταση, ἡ ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» κυκλοφοροῦσε σέ πολλές χῶρες. Γιά τή διάδοση καί τήν ἐπιροή τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» μαρτυροῦν οἱ ἔρανοι καί οἱ ἐπετειακές βραδιές πρός τιμήν τῆς ἔκδοσης τοῦ πεντηκοστοῦ της φύλλου, καθώς ἐπίσης καί τά χαιρετιστήρια πού ἔφθασαν στή Συντακτική ἐπιτροπή ἀπό τό Παρίσι, τό Λονδίνο, τή Λυών, τή Ζυρίχη, τή Γενεύη, τή Λωζάννη, τή Βέρνη, τό Σό-ντέ-Φόν, τήν Κοπεγχάγη, τό Σικάγο, τήν Τουλούζη, τή Γένουα, τή Νέα Ὑόρκη, τή Χριστιανία (Ὅσλο), τή Στοκχόλμη, τή Γλασκώβη καί ἀπό ἄλλες πόλεις.

Ὁ Β. Ι. Λένιν, ἐκτιμώντας ἐξαιρετικά τίς ὑπηρεσίες τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» στήν περίοδο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, ἔγραφε ἀργότερα ὅτι χωρίς τή μελέτη τῶν ἄρθρων πού εἶναι δημοσιευμένα σ'αὐτή «δέν μπορεῖ νά τά βγάλει πέρα κανείς συνειδητός ἐργάτης, πού θέλει *νά καταλάβει* τήν ἐξέλιξη τῶν ἰδεῶν τῆς διεθνοῦς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης καί τῆς πρώτης νίκης της στίς 25 τοῦ Ὀχτώβρη 1917» (Ἄπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ. 194).

Ὁ Λένιν παραθέτει ἐδῶ ἀπόσπασμα ἀπό τήν ἐργασία του «Μερικές θέσεις».—*27.*

20 *Τρουντοβίκοι* (Ἐργασιακή ὁμάδα)—ὁμάδα μικροαστῶν δημοκρατῶν στίς Κρατικές δοῦμες, πού ἀποτελοῦνταν ἀπό ἀγρότες καί διανοούμενους ναροντνικιστικῆς κατεύθυνσης. Ἡ ὁμάδα τῶν τρουντοβίκων σχηματίστηκε τόν Ἀπρίλη τοῦ 1906 ἀπό ἀγρότες βουλευτές τῆς Ι Κρατικῆς δούμας. Στή Δούμα οἱ τρουντοβίκοι ταλαντεύονταν ἀνάμεσα στούς καντέτους καί τούς ἐπαναστάτες σοσιαλδημοκράτες. Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου ἡ πλειοψηφία τῶν τρουντοβίκων κρατοῦσε σοσιαλσωβινιστική στάση.

Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη οἱ τρουντοβίκοι, ἐκφράζοντας τά συμφέροντα τῆς τάξης τῶν κουλάκων, ὑποστήριζαν δραστήρια τήν Προσωρινή κυβέρνηση. Ὁ τρουντοβίκος Ζαρούντνι, πού ἔγινε ὑπουργός Δικαιοσύνης μετά τά γεγονότα τοῦ Ἰούλη, καταδίωκε τό Κόμμα τῶν μπολσεβίκων. Τή Μεγάλη Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση οἱ τρουντοβίκοι τή δέχτηκαν ἐχθρικά, πῆραν μέρος στήν ἀστική ἀντεπανάσταση.—*27.*

21 *«Νάσα Ζαριά»* («Ἡ Αὐγή μας»)—μηνιαῖο νόμιμο περιοδικό τῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό Γενάρη τοῦ 1910 ὥς τό Σεπτέμβρη τοῦ 1914. Τό περιοδικό τό καθοδηγοῦσε ὁ Α. Ν. Πότρεσοφ καί συνεργάζονταν σ'αὐτό οἱ: Φ. Ι. Ντάν, Σ. Ο. Τσεντερμπάουμ καί ἄλλοι. Γύρω ἀπό τό «Νάσα Ζαριά» διαμορφώθηκε τό κέντρο τῶν λικβινταριστῶν στή Ρωσία. Ἀπό τίς ἀρχές τοῦ πρώτου

παγκόσμιου πολέμου τό περιοδικό πέρασε στίς θέσεις τοῦ σοσιαλσωβινισμοῦ.

«Νάσε Ντιέλο» («῾Η ὑπόθεσή μας»)—μηνιαῖο περιοδικό· ἔβγαινε τό 1915 στήν Πετρούπολη στή θέση τοῦ περιοδικοῦ «Νάσα Ζαριά» πού εἶχε κλειστεῖ τό 1914. Στό περιοδικό συνεργάζονταν οἱ: Ε. Μαγέβσκι, Π. Π. Μάσλοφ, Α. Ν. Πότρεσοφ, Ν. Τσερεβάνιν κ. ἅ. Βγῆκαν 6 τεύχη.—*27.*

22 *῾Ομάδα τοῦ Τσχεΐτζε*—μενσεβίκικη ὁμάδα τῆς IV Κρατικῆς δούμας μέ ἐπικεφαλῆς τόν Ν. Σ. Τσχεΐτζε. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἡ μενσεβίκικη ὁμάδα στή Δούμα, ἀκολουθώντας κεντριστική γραμμή, στήν πράξη σέ ὅλα τά ζητήματα ὑποστήριζε τήν πολιτική τῶν ρώσων σοσιαλσωβινιστῶν. Τό 1916 στήν ὁμάδα αὐτή ἀνῆκαν οἱ: Μ. Ν. Σκόμπελιεφ, Ι. Ν. Τουλιακόφ, Β. Ι. Χάουστοφ, Ν. Σ. Τσχεΐτζε, Α. Ι. Τσχενκέλι. ῾Ο Β. Ι. Λένιν ἔκανε κριτική τῆς ὀπορτουνιστικῆς γραμμῆς τῆς ὁμάδας Τσχεΐτζε στά ἄρθρα του «῎Εχουν ἄραγε δική τους γραμμή ἡ ΟΕ καί ἡ ὁμάδα Τσχεΐτζε;», «῾Η ὁμάδα Τσχεΐτζε καί ὁ ρόλος της» (βλ. ῞Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ. 242-248, τόμ. 30ός, σελ. 234-237) καί ἄλλα ἔργα.—*27.*

23 Πρόκειται γιά τή συμφωνία πού κλείστηκε τή νύχτα τῆς 1ης πρός τή 2η (14-15) τοῦ Μάρτη 1917 ἀπό τήν Προσωρινή ἐπιτροπή τῆς Κρατικῆς δούμας καί τούς ἐσερο-μενσεβίκους ἡγέτες τῆς ᾿Εκτελεστικῆς ᾿Επιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν γιά τή δημιουργία τῆς ἀστικῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης. Οἱ ἐσέροι καί οἱ μενσεβίκοι παράδοσαν θεληματικά τήν ἐξουσία στήν ἀστική τάξη, παραχωρώντας στήν Προσωρινή ἐπιτροπή τῆς Κρατικῆς δούμας τό δικαίωμα νά σχηματίσει κατά τήν κρίση της Προσωρινή κυβέρνηση.—*29.*

24 *«Le Temps»* («Οἱ καιροί»)—καθημερινή ἐφημερίδα· ἔβγαινε στό Παρίσι ἀπό τό 1861 ὥς τό 1942. ῎Εκφραζε τά συμφέροντα τῶν ἰθυνόντων κύκλων τῆς Γαλλίας καί οὐσιαστικά ἦταν τό ἐπίσημο ὄργανο τοῦ ὑπουργείου ᾿Εξωτερικῶν.—*29.*

25 Τή διακήρυξη τῆς «᾿Εκτελεστικῆς ᾿Επιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν», πού δημοσιεύτηκε στίς 3 (16) τοῦ Μάρτη 1917 στό φύλ. ἀρ. 4 τῆς ἐφημερίδας «᾿Ισβέστιγια» ταυτόχρονα μέ τήν ἀνακοίνωση τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης γιά τό σχηματισμό τοῦ πρώτου ῾Υπουργικοῦ Συμβουλίου μέ ἐπικεφαλῆς τόν πρίγκιπα Γκ. Ε. Λβόφ, τήν ἔγραψε ἡ συμβιβαστική ᾿Εκτελεστική ᾿Επιτροπή τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης. Στή διακήρυξη ἀναφερόταν ὅτι ἡ δημοκρατία θά ὑποστηρίξει τή νέα ἐξουσία «στό μέτρο, πού ἡ ἐμφανιζόμενη ἐξουσία θά ἐνεργεῖ στήν κατεύθυνση τῆς πραγματοποίησης... τῶν ὑποχρεώσεων καί τῆς ἀποφασιστικῆς πάλης ἐνάντια στήν παλιά ἐξουσία».

῾Η ἀνακοίνωση ὅτι τό Σοβιέτ ἐξουσιοδότησε τόν Κέρενσκι νά πάρει μέρος στήν Προσωρινή κυβέρνηση, δέν ὑπῆρχε στή διακήρυξη, μιά πού ἡ ᾿Εκτελεστική ᾿Επιτροπή τήν 1 (14) τοῦ ᾿Απρίλη πῆρε ἀπόφαση

νά μή δόσει στήν κυβέρνηση «άντιπροσώπους τῆς δημοκρατίας». Ἡ ἐφημερίδα «Le Temps» ἔγραψε σχετικά μ'αὐτό μέ βάση τήν πληροφορία τοῦ ἀνταποκριτῆ της. Στίς 2 (15) τοῦ Μάρτη τό Σοβιέτ «κάτω ἀπό τίς διαμαρτυρίες τῆς μειοψηφίας» ἐνέκρινε τήν αὐθαίρετη εἴσοδο τοῦ Κέρενσκι στήν κυβέρνηση σάν ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης.—*29.*

26 *«Neue Zürcher Zeitung und schweizerisches Handelsblatt»* («Νέα ἐμπορική ἐφημερίδα τῆς Ζυρίχης καί τῆς 'Ελβετίας»)—ἀστική ἐφημερίδα· ἐκδίδεται στή Ζυρίχη ἀπό τό 1780· μέχρι τό 1821 ἔβγαινε μέ τόν τίτλο «Zürcher Zeitung»· βγαίνει καί σήμερα καί εἶναι ἡ ἐφημερίδα τῆς 'Ελβετίας μέ τήν πιό μεγάλη ἐπιροή.

«National-Zeitung» («'Εθνική 'Εφημερίδα»)—ἀστική ἐφημερίδα· ἔβγαινε στό Βερολίνο ἀπό τό 1848 ὥς τό 1938· ἀπό τό 1914 ἔβγαινε μέ τόν τίτλο «8-Uhr Abendblatt. National-Zeitung» («'Οχτάωρη βραδινή ἔκδοση. 'Εθνική 'Εφημερίδα»).—*29.*

27 Ὁ Λένιν, μέ βάση τίς πληροφορίες τοῦ Τύπου τοῦ ἐξωτερικοῦ σχετικά μέ τή δημιουργία ἀπό τό Σοβιέτ Πετρούπολης ἰδιαίτερου ὀργάνου, πού νά ἐλέγχει τήν Προσωρινή κυβέρνηση, ἀρχικά πῆρε θετική θέση ἀπέναντι στό γεγονός αὐτό, τονίζοντας ταυτόχρονα ὅτι μονάχα ἡ πείρα θά δείξει ἄν ἕνα τέτιο ὄργανο θά δικαιωθεῖ. Στήν πραγματικότητα, ἡ «'Επιτροπή ἐπαφῆς» πού συγκροτήθηκε ἀπό τή συμβιβαστική 'Εκτελεστική 'Επιτροπή τοῦ Σοβιέτ στίς 18 (21) τοῦ Μάρτη, γιά «νά ἐπιδρᾶ» καί «νά ἐλέγχει» τή δράση τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης, ἀποτελούμενη ἀπό τούς Μ. Ι. Σκόμπελιεφ, Γ. Μ. Στεκλόφ, Ν. Ν. Σουχάνοφ, Β. Ν. Φιλιππόβσκι, Ν. Σ. Τσχεΐτζε (ἀργότερα ἐπίσης καί ἀπό τούς Β. Μ. Τσερνόφ καί Ι. Γκ. Τσερετέλι) βοηθοῦσε τήν κυβέρνηση νά χρησιμοποιεῖ τό κύρος τοῦ Σοβιέτ, μέ σκοπό νά συγκαλύπτει τήν ἀντεπαναστατική της πολιτική. Μέ τή βοήθεια τῆς «'Επιτροπῆς ἐπαφῆς» οἱ μάζες συγκρατιοῦνταν ἀπό τή δραστήρια ἐπαναστατική πάλη γιά τό πέρασμα τῆς ἐξουσίας στά Σοβιέτ. Ἡ «'Επιτροπή ἐπαφῆς» καταργήθηκε στά μέσα τοῦ 'Απρίλη καί οἱ λειτουργίες της μεταβιβάστηκαν στό Γραφεῖο τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς.—*30.*

28 *«'Εφημερίδα τῆς Φραγκφούρτης»* («Frankfurter Zeitung»)—καθημερινή ἐφημερίδα, ὄργανο τῶν γερμανῶν μεγαλοχρηματιστῶν· ἐκδιδόταν στή Φραγκφούρτη τοῦ Μάιν ἀπό τό 1856 ὥς τό 1943. Ἄρχισε ξανά νά βγαίνει ἀπό τό 1949 μέ τόν τίτλο «Γενική 'Εφημερίδα τῆς Φραγκφούρτης» («Frankfurter Allgemeine Zeitung»)· εἶναι τό φερέφωνο τῶν δυτικογερμανῶν μονοπωλιστῶν.—*34.*

29 *«Ἡ 'Εφημερίδα τοῦ Φός»* («Vossische Zeitung»)—γερμανική, μετριοπαθής φιλελεύθερη ἐφημερίδα· ἐκδιδόταν στό Βερολίνο ἀπό τό 1704 ὥς τό 1934.—*34.*

30 Βλ. σχετικά μ'αὐτό τό ἔργο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Κράτος καί ἐπανάσταση» (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 353-462).—*40.*

31 Ἡ Προσωρινή κυβέρνηση τίς πρῶτες μέρες τῆς ὕπαρξής της διόρισε

τόν ὀχτωβριστή Μ. Α. Σταχόβιτς στρατηγό-κυβερνήτη τῆς Φιλλανδίας καί τόν καντέτο Φ. Ι. Ροντίτσεφ ὑπουργό (ἤ ἐπίτροπο) γιά τίς ὑποθέσεις τῆς Φιλλανδίας. Στίς 8 (21) τοῦ Μάρτη δημοσιεύτηκε τό «Μανιφέστο γιά τήν ἐπικύρωση τοῦ συντάγματος τοῦ μεγάλου πριγκιπάτου τῆς Φιλλανδίας καί γιά τήν ὁλοκληρωτική ἐφαρμογή του». Στή Φιλλανδία ἀναγνωριζόταν τό δικαίωμα τῆς αὐτονομίας μέ τήν ἐπικύρωση ἀπό τήν κυβέρνηση τῆς Ρωσίας τοῦ νόμου πού ψήφισε ἡ Βουλή τῆς Φιλλανδίας. Οἱ νόμοι πού ἐπιβλήθηκαν στούς φιλλανδούς τόν καιρό τοῦ πολέμου καί βρίσκονταν σέ ἀντίθεση μέ τή νομοθεσία τους, διατηροῦσαν τήν ἰσχύ τους γιά ὅλη τήν περίοδο τοῦ πολέμου.

Ἡ Προσωρινή κυβέρνηση προσπαθοῦσε νά πετύχει ὥστε ἡ Φιλλανδική Βουλή νά προσθέσει στό σύνταγμα ἄρθρο γιά τήν ἐξίσωση «τῶν πολιτῶν τῆς Ρωσίας μέ τούς φιλλανδούς πολίτες, σχετικά μέ τό ἐμπόριο καί τή βιομηχανία», ἐπειδή στήν περίοδο τῆς τσαρικῆς κυβέρνησης τό δικαίωμα αὐτό δέν ἀναγνωριζόταν ἀπό τούς νόμους τῆς Φιλλανδίας καί πραγματοποιόταν μέ βίαιους τρόπους. Ἡ ἄρνηση τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης νά ἐπιλύσει τό ζήτημα τῆς αὐτοδιάθεσης τῆς Φιλλανδίας «μέχρι τή Συντακτική συνέλευση» ὁδήγησε σέ ἔντονη διένεξη μέ τή Φιλλανδία, ἡ ὁποία διευθετήθηκε μόνο μετά τή Μεγάλη Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Στίς 18 (31) τοῦ Δεκέμβρη 1917 ἡ Σοβιετική κυβέρνηση παραχώρησε πλήρη ἀνεξαρτησία στή Φιλλανδία.—*46.*

32 Ἡ ἐργασία *«Ὁ ἰμπεριαλισμός, ἀνώτατο στάδιο τοῦ καπιταλισμοῦ»* γράφτηκε ἀπό τόν Λένιν στό πρῶτο ἑξάμηνο τοῦ 1916 καί στίς 19 τοῦ Ἰούνη (2 τοῦ Ἰούλη) στάλθηκε μέσω Παρισιοῦ στήν Πετρούπολη στό Ἐκδοτικό «Πάρους», πού μέ πρωτοβουλία τοῦ Μ. Γκόρκι ἀνάλαβε τήν ἔκδοση μιᾶς σειρᾶς ἀπό ἐκλαϊκευτικές μπροσοῦρες γιά τά κράτη τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης στήν περίοδο τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου. Ἐπιμελητής τῆς σειρᾶς αὐτῆς ἦταν ὁ Μ. Ν. Ποκρόβσκι πού ζοῦσε στό Παρίσι, μέσω τοῦ ὁποίου ὁ Λένιν συνδεόταν μέ τό ἐκδοτικό. Στίς 29 τοῦ Σεπτέμβρη 1916 ὁ Μ. Γκόρκι ἔγραφε στόν Μ. Ν. Ποκρόβσκι ὅτι τό βιβλίο τοῦ Λένιν εἶναι «πραγματικά ὑπέροχο», ὅτι τό Ἐκδοτικό θά τό ἐκδόσει ἀμέσως. Ἡ Συντακτική ὅμως ἐπιτροπή τοῦ «Πάρους» ἔφερνε μεγάλες ἀντιρήσεις γιά τήν κριτική τοῦ Λένιν στίς θέσεις ἀποστασίας τοῦ Κ. Κάουτσκι καί ἔκανε στό κείμενο οὐσιαστικές ἀλλαγές μέ τήν ἀφαίρεση ἀπό τό βιβλίο τῆς κριτικῆς τῆς θεωρίας τοῦ Κάουτσκι τοῦ ὑπεριμπεριαλισμοῦ, καί μέ τή διαστρέβλωση μιᾶς σειρᾶς διατυπώσεων τοῦ Λένιν. Τό βιβλίο δημοσιεύτηκε στά μέσα τοῦ 1917 μέ πρόλογο πού ἔγραψε ὁ Λένιν στίς 26 τοῦ Ἀπρίλη.

«Πάρους» («Ἱστίον») καί *«Λέτοπις»* («Χρονικά»)—ἐκδοτικό καί περιοδικό πού ἵδρυσε ὁ Μ. Γκόρκι στήν Πετρούπολη.

«Λέτοπις»—φιλολογικό, ἐπιστημονικό καί πολιτικό περιοδικό, στό ὁποῖο συνεργάζονταν οἱ πρώην μπολσεβίκοι (οἱ μαχιστές Β. Α. Μπαζάροφ καί Α. Α. Μπογκντάνοφ), καθώς ἐπίσης καί οἱ μενσεβίκοι. Τό φιλολογικό τμῆμα τοῦ περιοδικοῦ τό διηύθυνε ὁ Μ. Γκόρκι. Στό περιοδικό δημοσίευαν τά ἔργα τους οἱ: Α. Μπλόκ, Β. Μπρουσόφ, Φ.

Γκλαντκόφ, Μ. Γκόρκι, Σ. Γεσένιν, Α. Β. Λουνατσάρσκι, Β. Μαγιακόβσκι, Β. Σισκόφ, Α. Τσαπίγκιν κ.ἄ. Ἔβγαινε ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1915 ὥς τό Δεκέμβρη τοῦ 1917. Τό Ἐκδοτικό «Πάρους» λειτούργησε ἀπό τό 1915 μέχρι τό 1918.—*49.*

33 *Τό ἀγροτικό πρόγραμμα τῶν 104*—ἀγροτικό νομοσχέδιο ὑπογραμμένο ἀπό 104 μέλη τῆς Ι Κρατικῆς δούμας, πού ὑποβλήθηκε ἀπό τούς τρουντοβίκους στίς 23 τοῦ Μάη (5 τοῦ Ἰούνη) 1906 στή 13η συνεδρίαση τῆς Δούμας. Τό νομοσχέδιο ἔβαζε σάν σκοπό τῆς ἀγροτικῆς νομοθεσίας «τήν ἐπιδίωξη νά καθιερωθεῖ τέτια τάξη πραγμάτων, πού ὅλη ἡ γῆ μέ τό ὑπέδαφος καί τά ὕδατά της ν'ἀνήκει σ'ὅλο τό λαό καί μάλιστα ἡ γῆ ἡ ἀπαραίτητη γιά τήν ἀγροτική οἰκονομία νά δινόταν γιά χρήση μόνο σέ ἐκείνους πού θά τήν καλλιεργοῦσαν μέ τήν ἐργασία τους» («Ντοκουμέντα καί στοιχεῖα τῆς Κρατικῆς δούμας στή Ρωσία», Μόσχα, 1957, σελ. 172). Οἱ τρουντοβίκοι πρόβαλαν τό αἴτημα τῆς δημιουργίας «παλλαϊκοῦ ἀποθέματος γῆς», πού ἔπρεπε νά περιλάβει ὅλη τή γῆ τοῦ κράτους, τῆς τσαρικῆς οἰκογενείας, τῶν αὐλικῶν, τῶν μοναστηριῶν καί τῆς ἐκκλησίας· στό ἴδιο αὐτό ἀπόθεμα ἔπρεπε νά μπεῖ ὕστερα ἀπό ἀναγκαστική ἀπαλλοτρίωση καί ἡ γῆ τῶν τσιφλικάδων καί ἄλλων γαιοκτημόνων, ἐφόσον ἡ ἔκταση ὁρισμένων κτημάτων θά ξεπερνοῦσε τήν καθιερωμένη γιά κάθε περιοχή ἐργασιακή νόρμα. Γιά τά ἰδιόκτητα κτήματα πού θά ἀπαλλοτριώνονταν, προβλεπόταν κάποια ἀποζημίωση. Οἱ γεωργικοί κλῆροι καί τά μικρά ἰδιόκτητα κτήματα ἔπρεπε νά παραμείνουν προσωρινά στούς κατόχους τους· τό νομοσχέδιο πρόβλεπε τό παραπέρα βαθμιαῖο πέρασμα καί αὐτῶν τῶν κτημάτων στήν παλλαϊκή ἰδιοκτησία. Τήν ἀγροτική μεταρύθμιση ἔπρεπε νά τήν κάνουν οἱ τοπικές ἐπιτροπές, ἐκλεγμένες μέ γενική, ἄμεση, ἴση καί μυστική ψηφοφορία.—*56.*

34 *«Νέοι Καιροί»* («Die Neue Zeit»)—θεωρητικό περιοδικό τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας· ἔβγαινε στή Στουτγάρδη ἀπό τό 1883 ὥς τό 1923. Μέχρι τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917 διευθυντής του ἦταν ὁ Κ. Κάουτσκι, μετά ὁ Γκ. Κοῦνοφ. Στό «Die Neue Zeit» πρωτοδημοσιεύτηκαν μερικά ἔργα τοῦ Κ. Μάρξ καί τοῦ Φ. Ἔνγκελς. Ὁ Ἔνγκελς βοηθοῦσε τή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ περιοδικοῦ μέ τίς συμβουλές του καί συχνά ἔκανε κριτική σ'αὐτήν γιά τίς παρεκλίσεις τοῦ περιοδικοῦ ἀπό τό μαρξισμό. Ἀπό τό 1895, μετά τό θάνατο τοῦ Ἔνγκελς, ἄρχισαν νά δημοσιεύονται συστηματικά στό περιοδικό ἄρθρα τῶν ἀναθεωρητῶν καί ἀνάμεσα σ'αὐτά μιά σειρά ἄρθρα τοῦ Ε. Μπέρνσταϊν μέ τόν τίτλο «Προβλήματα τοῦ σοσιαλισμοῦ» πού ἐγκαινίασαν τήν ἐκστρατεία τῶν ἀναθεωρητῶν ἐνάντια στό μαρξισμό. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου (1914-1918) τό περιοδικό αὐτό κρατοῦσε κεντριστική στάση, ὑποστηρίζοντας οὐσιαστικά τούς σοσιαλσωβινιστές.—*56.*

35 Προσχέδιο γιά τό πέμπτο «Γράμμα ἀπό μακριά» πού εἶναι ἀφιερωμένο στό ξαναδούλεμα τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος. Ὁ Β. Ι. Λένιν σκόπευε νά ἀφιερώσει σ'αὐτό τό θέμα στήν ἀρχή τό τέταρτο καί μετά

τό πέμπτο γράμμα. Ὅμως, καί στό τέταρτο καί στό μή τελειωμένο πέμπτο γράμμα ἔγινε ἐπεξεργασία ἄλλων θεμάτων. Τό χειρόγραφο τοῦ σχεδίου, πού μπῆκε σέ τούτη τήν ἔκδοση, φανερώνει ὅτι ὁ Λένιν ἀργότερα τό συμπλήρωσε μέ νέα σημεῖα (2bis, 5bis καί τά σημεῖα πού σημειώνονται μέ +).

Τό σχέδιο αὐτό πάρθηκε σάν βάση τῆς δουλιᾶς πάνω στό πρόγραμμα τοῦ Κόμματος μετά τόν ἐρχομό τοῦ Λένιν στή Ρωσία (βλ. Ἅπαντα, 5η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 32ος, σελ. 139-144, 147-162).

Ἡ σημείωση στό περιθώριο τοῦ προσχεδίου, σύμφωνα μέ τή μαρτυρία τοῦ Β. Α. Καρπίνσκι, ἀπευθυνόταν σ'αὐτόν.—*58.*

36 Βλ. Φ. Ἔνγκελς. «Κριτική τοῦ σχεδίου τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ προγράμματος τοῦ 1891» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, τόμ. XVI, μέρ. II, 1936, σελ. 109-111).—*58.*

37 Τό βιβλίο πού τό ἔκαψε ἡ τσαρική λογοκρισία, εἶναι ἡ ἐργασία τοῦ Λένιν «Τό ἀγροτικό πρόγραμμα τῆς σοσιαλδημοκρατίας στήν πρώτη ρωσική ἐπανάσταση τοῦ 1905-1907», τήν ὁποία ἔγραψε στά τέλη τοῦ 1907 (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 16ος, σελ. 205-435). Τό 1908 τό βιβλίο αὐτό τυπώθηκε στήν Πετρούπολη, ὅμως ἐνῶ ἀκόμη ἦταν στό τυπογραφεῖο κατασχέθηκε ἀπό τήν ἀστυνομία καί καταστράφηκε. Ὥς τό 1917 διαφυλάχτηκε μόνο ἕνα ἀντίτυπο. Τό βιβλίο αὐτό γιά πρώτη φορά κυκλοφόρησε τό 1917.—*59.*

38 Τό φυλλάδιο *«Πρός τούς συντρόφους πού ρεύουν στήν αἰχμαλωσία»* γράφτηκε ἀπό τόν Λένιν στίς ἀρχές τοῦ Μάρτη 1917 καί ἐκδόθηκε στή Βέρνη μέ τήν ὑπογραφή «Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ»» μέ τήν παρακάτω προτροπή: «Σύντροφοι! Συνεχίζετε νά ἔχετε σύνδεση μέ τήν Ἐπιτροπή βοήθειας στούς αἰχμαλώτους, πού ἔχει διεύθυνση: Schweiz, Bern, Falkenweg 9, Dr. Schklowsky. Οἱ σύντροφοι θά φροντίζουν ὅπως καί πρῶτα νά σᾶς στέλνουν βιβλία καί ἄλλα».

Οἱ σχέσεις μέ τούς ρώσους αἰχμαλώτους πολέμου, πού ἦταν συγκεντρωμένοι σέ στρατόπεδα τῆς Γερμανίας καί τῆς Αὐστροουγγαρίας, ἄρχισαν ἀπό τό 1915, ὅταν συγκροτήθηκε ἡ «Σοσιαλδημοκρατική ἐπιτροπή τῆς Βέρνης γιά μορφωτική βοήθεια στούς αἰχμαλώτους πολέμου δίπλα στήν Ἐπιτροπή τῶν ὀργανώσεων Ἐξωτερικοῦ τοῦ ΣΔΕΚΡ». Ἡ συστηματική ἀλληλογραφία μέ τούς αἰχμαλώτους, πού ἦταν κλεισμένοι σέ πάνω ἀπό 20 στρατόπεδα, ἔφτανε τό μήνα περίπου στά 250 γράμματα· ἀποκαταστάθηκαν σχέσεις μέ τούς αἰχμαλώτους σοσιαλδημοκράτες, κατά κύριο λόγο μέ τούς ὀπαδούς τῶν μπολσεβίκων ἤ μέ τούς συμπαθοῦντες τόν μπολσεβικισμό· διαμέσου αὐτῶν γινόταν ἡ συμπλήρωση τῶν βιβλιοθηκῶν μέ βιβλία, ὀργανωνόταν πολύμορφη προπαγανδιστική δουλιά, ὁ γιορτασμός τῆς πρωτομαγιᾶς καί ἄλλα παρόμοια.

Στά στρατόπεδα ἔφταγε συστηματικά τό Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων—ἡ ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», στάλθηκαν ἡ «Σμπόρνικ «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα»», τό περιοδικό «Κομμουνίστ», ἡ μπροσούρα τῆς Α. Μ. Κολλοντάι «Σέ ποιόν χρειάζεται

ὁ πόλεμος;» (σέ δυό ἐκδόσεις), τό φυλλάδιο γιά τή γῆ, τό φυλλάδιο τοῦ Α. Μ. Γκόρκι «Οἱ μαυροεκατονταρχίτες πογκρομιστές καί οἱ ἑβραῖοι», διάφορα ἐγχειρίδια καί ἄλλα βιβλία.

Τό Φλεβάρη τοῦ 1917 μέ χρηματικό ποσό πού συγκεντρώθηκε ἀπό τούς αἰχμαλώτους ἐκδόθηκε τό 1ο τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ «Στήν αἰχμαλωσία»· ἡ ἔκδοση τοῦ 2ου τεύχους πού εἶχε ἑτοιμαστεῖ γιά στοιχειοθέτηση δέν πραγματοποιήθηκε γιατί οἱ μπολσεβίκοι ἀναχώρησαν γιά τή Ρωσία στά τέλη τοῦ Μάρτη 1917.

Ὁ Λένιν ἔδινε μεγάλη σημασία στή δουλιά ἀνάμεσα στούς αἰχμαλώτους, πού μετά τήν ἐπιστροφή τους στήν πατρίδα θά ἔπαιρναν μέρος στήν ἐπαναστατική πάλη. Ἡ προσωπική ἐπαφή μέ τούς αἰχμαλώτους πολέμου ἦταν ἀδύνατη· δυό ὅμως αἰχμάλωτοι πολέμου, πού δραπέτευσαν ἀπό τά γερμανικά στρατόπεδα, ἔγινε δυνατό νά παρουσιαστοῦν στόν Λένιν, τόν ἐπισκέφθηκαν στά τέλη τοῦ Γενάρη 1917 στή Ζυρίχη καί γι'αὐτό τό γεγονός ἔγραψε ὁ ἴδιος στήν Ι. Φ. Ἀρμάντ (βλ. Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 224-225).

Μέ τή βοήθεια τῶν αἰχμαλώτων πολέμου οἱ ἰδέες τοῦ μπολσεβικισμοῦ εἰσχωροῦσαν στόν πληθυσμό, μέ τόν ὁποῖο αὐτοί ἔρχονταν σέ ἐπαφή. Στά 1917-1918 οἱ ρῶσοι αἰχμάλωτοι πολέμου συμμετεῖχαν δραστήρια στήν ἐπαναστατική πάλη τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Γερμανίας.—*60.*

39 *«Πράβντα»* («Ἀλήθεια»)—καθημερινή νόμιμη μπολσεβίκικη ἐφημερίδα· τό πρῶτο της φύλλο βγῆκε στήν Πετρούπολη στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη (5 τοῦ Μάη) 1912.

Ἡ ἀπόφαση γιά τήν ἀνάγκη τῆς ἔκδοσης μιᾶς μαζικῆς καθημερινῆς ἐργατικῆς ἐφημερίδας πάρθηκε στή διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τῆς VI Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης (τῆς Πράγας) τοῦ ΣΔΕΚΡ.

Μέλη τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Πράβντα» καί δραστήριοι συνεργάτες της κατά διάφορα διαστήματα ἦταν οἱ: Ν. Ν. Μπατούριν, Ντεμιάν Μπέντνι, Α. Ι. Οὐλιάνοβα-Ἐλιζάροβα, Κ. Σ. Ἐρεμέγεφ, Μ. Ι. Καλίνιν, Μ. Κ. Κρούπσκαγια, Σ. Β. Μάλισεφ, Λ. Ρ. καί Β. Ρ. Μενζίνσκι, Β. Μ. Μόλοτοφ, Β. Ι. Νιέβσκι, Μ. Σ. Ὀλμίνσκι, Ν. Ι. Ποντβόισκι, Ν. Ι. Πολετάγεφ, Μ. Α. Σαβέλιεφ, Κ. Ν. Σαμόιλοβα, Γ. Μ. Σβερντλόφ, Ν. Α. Σκρίπνικ, Ι. Β. Στάλιν, Π. Ι. Στούτσκα κ.ἄ. Στήν ἐφημερίδα συνεργάζονταν δραστήρια οἱ μπολσεβίκοι βουλευτές τῆς IV Κρατικῆς δούμας. Στήν «Πράβντα» δημοσίευε τά ἔργα του ὁ Α. Μ. Γκόρκι.

Ὁ Λένιν ἀσκοῦσε τήν ἰδεολογική καθοδήγηση τῆς «Πράβντα», ἔγραφε σχεδόν καθημερινά στήν ἐφημερίδα, ἔδινε ὁδηγίες στή Συντακτική της ἐπιτροπή, ἐπιδίωκε νά γράφεται ἡ ἐφημερίδα μέ μαχητικό, ἐπαναστατικό πνεῦμα. Στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα» εἶχε συγκεντρωθεῖ σημαντικό μέρος τῆς ὀργανωτικῆς δουλιᾶς τοῦ Κόμματος. Ἐδῶ ὀργανώνονταν συναντήσεις μέ τούς ἐκπροσώπους τῶν τοπικῶν κομματικῶν πυρήνων, ἐδῶ ἔρχονταν οἱ πληροφορίες γιά τήν κομματική δουλιά στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια, ἀπό δῶ διαβιβάζονταν οἱ κομματικές ὁδηγίες τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς καί τῆς Ἐπιτροπῆς πόλης τῆς Πετρούπολης τοῦ Κόμματος.

῾Η «Πράβντα» βρισκόταν κάτω ἀπό συνεχεῖς ἀστυνομικές διώξεις. Στίς 8 (21) τοῦ 'Ιούλη 1914 ἡ ἐφημερίδα κλείστηκε.

῾Η «Πράβντα» ἐπανεκδόθηκε μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917. 'Από τίς 5 (18) τοῦ Μάρτη 1917 ἡ «Πράβντα» ἄρχισε νά βγαίνει σάν ὄργανο τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς καί τῆς 'Επιτροπῆς πόλης τῆς Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ.

Στά πρῶτα φύλλα, πού βγῆκαν στίς ἀρχές τοῦ Μάρτη 1917, ἡ «Πράβντα», πού δέν εἶχε ἀκόμη ἀποκαταστήσει σύνδεση μέ τόν Β. Ι. Λένιν, ἄρχισε τή δημοσίευση ντοκουμέντων τά ὁποῖα ἔδειχναν τή διεθνιστική θέση τῶν μπολσεβίκων. Στήν ἐφημερίδα δημοσιεύτηκαν: ἡ τροποποίηση τοῦ Β. Ι. Λένιν στήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τῆς Στουτγάρδης «῾Ο μιλιταρισμός καί οἱ διεθνεῖς συγκρούσεις», ἡ Διακήρυξη τῆς Βασιλείας ὁλόκληρη, τά ὑλικά τῶν συνδιασκέψεων τοῦ Τσίμμερβαλντ καί τοῦ Κίνταλ, συμπεριλαμβανομένων καί τῶν σχεδίων ἀποφάσεων πού ὑποβλήθηκαν ἀπό τούς ἀριστερούς τσιμμερβαλντινούς, τά ντοκουμέντα τῶν σπαρτακιστῶν κτλ. 'Εκτός ἀπ' αὐτό, ἡ «Πράβντα» ὑπενθύμισε στούς ἀναγνῶστες τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Λένιν «Τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν» ἀπό τήν «Πλατφόρμα τακτικῆς πρός τό ῾Ενωτικό συνέδριο», ὅπου τά Σοβιέτ καθορίζονται σάν ἔμβρυο τῆς ἐπαναστατικῆς ἐξουσίας.

'Από τά μέσα ὅμως τοῦ Μάρτη στήν «Πράβντα» ἐμφανίστηκαν ἄρθρα τοῦ Λ. Κάμενεφ, στόν ὁποῖο τό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ ἐπέτρεψε νά συνεργάζεται χωρίς τό δικαίωμα νά ὑπογράφει τά ἄρθρα του (ἐπειδή οἱ τοπικές ὀργανώσεις διαμαρτυρήθηκαν γιά τή συμμετοχή του στήν πολιτική ζωή, ἐξαιτίας τῆς ἀνάξιας διαγωγῆς του στό δικαστήριο τό 1915 Βλ. Β. Ι. Λένιν, Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 26ος, σελ. 168-176). Στά ἄρθρα αὐτά, τό ζήτημα γιά τήν ὑποστήριξη τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης ἔμπαινε σύμφωνα μέ τή μενσεβίκικη διατύπωση «μιά πού», «ὥσπου ἡ Προσωρινή κυβέρνηση νά ἐξαντληθεῖ», δινόταν ἐγγύηση ὑποστήριξης ὅλων τῶν βημάτων της πρός τήν «ἐξάλειψη ὅλων τῶν ὑπολειμμάτων τοῦ τσαρικο-τσιφλικάδικου καθεστῶτος»· στήν κυβέρνηση προβαλλόταν ἡ ἀπαίτηση πού σπέρνει αὐταπάτες γιά ἄρνηση τῶν προσαρτήσεων κτλ. Στό κύριο ἄρθρο «Χωρίς μυστική διπλωματία», πού τό ἔγραψε ὁ Κάμενεφ, ὑπῆρχε τό σύνθημα γιά συνέχιση τοῦ πολέμου, πράγμα πού ἐρχόταν σέ μεγάλη ἀντίθεση μέ τή στάση τῶν μπολσεβίκων ἀπέναντι στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο. 'Από τίς στῆλες τῆς «Πράβντα» γινόταν ἀδύνατη κριτική τῆς πολιτικῆς τοῦ συμβιβασμοῦ. Στό πρῶτο «Γράμμα ἀπό μακριά» τοῦ Λένιν, πού δημοσιεύτηκε στίς 21-22 τοῦ Μάρτη (3-4 τοῦ 'Απρίλη) ἡ Συντακτική ἐπιτροπή περιέκοψε πολύ τήν κριτική στή συμβιβαστική ἡγεσία τοῦ Σοβιέτ τῆς Πετρούπολης καί τό ξεσκέπασμα τῶν μοναρχικῶν ἐπιδιώξεων τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης. Λαθεμένη θέση πίεσης στήν Προσωρινή κυβέρνηση μέ τή διεκδίκηση νά ἀρχίσουν ἀμέσως συνομιλίες γιά εἰρήνη πῆρε ὁ Ι. Β. Στάλιν.

῾Ο Λένιν, ἀφοῦ γνωρίστηκε μέ τό περιεχόμενο τῆς «Πράβντα» κατά τή διαδρομή του πρός τήν Πετρούπολη στίς 2 καί 3 (15 καί 16) τοῦ 'Απρίλη, ἔκανε δριμύτατες παρατηρήσεις στούς συντάκτες πού τόν

συνάντησαν, γιά τό γεγονός ὅτι ἡ διεθνιστική θέση ἐκφράζεται στήν ἐφημερίδα ὄχι τόσο καθαρά, καί στίς 12 (25) τοῦ 'Απρίλη ἔγραφε στό Γραφεῖο 'Εξωτερικοῦ τῆς ΚΕ στή Στοκχόλμη: «'Ελπίζουμε ὁλοκληρωτικά νά διορθώσουμε τή γραμμή τῆς «Πράβντα» πού κλίνει πρός τόν «καουτσκισμό»» ("Απαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 36ος, σελ. 405).

Μέ τόν ἐρχομό του στήν Πετρούπολη, ὁ Λένιν ἔγινε μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς καί ἡ «Πράβντα» ἄρχισε τήν πάλη γιά τό λενινιστικό σχέδιο μετεξέλιξης τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης σέ σοσιαλιστική.

'Από τόν 'Ιούλη ὥς τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1917 ἡ «Πράβντα», καταδιωκόμενη ἀπό τήν ἀντεπαναστατική Προσωρινή κυβέρνηση, ἄλλαξε ἐπανειλημμένα τόν τίτλο της καί ἔβγαινε σάν «Λιστόκ «Πράβντι»», «Προλετάρι», «Ραμπότσι», «Ραμπότσι Πούτ». Μετά τή νίκη τῆς Μεγάλης 'Οχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης ἀπό τίς 27 τοῦ 'Οχτώβρη (9 τοῦ Νοέμβρη) 1917 ἡ ἐφημερίδα ἄρχισε νά βγαίνει μέ τόν προηγούμενο τίτλο της «Πράβντα».

'Η σημασία τῆς «Πράβντα» στήν ἱστορία τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος καί τῆς ἐπανάστασης εἶναι ἐξαιρετικά μεγάλη. 'Η ἐφημερίδα ἦταν ὁ συλλογικός προπαγανδιστής, διαφωτιστής καί ὀργανωτής τῆς πάλης γιά τήν ἐφαρμογή τῆς πολιτικῆς τοῦ Κόμματος, γιά τήν κομματικότητα, ἔκανε ἀποφασιστική πάλη ἐνάντια στούς μενσεβίκους-λικβινταριστές, ὀτζοβιστές, τροτσκιστές, ξεσκέπαζε τόν προδοτικό ρόλο τους. 'Η «Πράβντα» πάλευε κατά τοῦ διεθνοῦς ὀπορτουνισμοῦ καί τοῦ κεντρισμοῦ. 'Η ἐφημερίδα διαπαιδαγωγοῦσε τούς ἐργάτες στό πνεῦμα τοῦ ἐπαναστατικοῦ μαρξισμοῦ, συντελοῦσε σημαντικά στήν ἀνάπτυξη τοῦ Κόμματος, στή συσπείρωση τῶν γραμμῶν του, στό δυνάμωμα τῶν δεσμῶν του μέ τίς μάζες. 'Η διαπαιδαγωγημένη ἀπό τήν «Πράβντα» γενιά τῶν πρωτοπόρων ἐργατῶν ἔπαιξε σπουδαιότατο ρόλο στή Μεγάλη 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί στήν οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ.

'Η «Πράβντα» κατέχει σπουδαιότατη θέση στήν ἱστορία τοῦ μπολσεβίκικου Τύπου. 'Ηταν ἡ πρώτη νόμιμη μαζική ἐργατική ἐφημερίδα καί σήμαινε ἕνα νέο στάδιο στήν ἀνάπτυξη τοῦ Τύπου τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Ρωσίας καί τοῦ διεθνοῦς προλεταριάτου. 'Από τό 1914 ἡ ἡμέρα ἔκδοσης τοῦ πρώτου φύλλου τῆς «Πράβντα» ἔγινε 'Ημέρα γιορτασμοῦ τοῦ ἐργατικοῦ Τύπου.

'Ο Λένιν ἔδοσε ἐκτίμηση τῆς «Πράβντα» στά ἄρθρα: «Τά ἀποτελέσματα μισοῦ χρόνου δουλιᾶς», «Οἱ ἐργάτες καί ἡ «Πράβντα»», «'Η ἐργατική τάξη καί ὁ ἐργατικός Τύπος», «"Εκθεση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ καί ὁδηγίες γιά τήν ἀντιπροσωπεία τῆς ΚΕ στή σύσκεψη τῶν Βρυξελλῶν», «Γιά τά ἀποτελέσματα τῆς 'Ημέρας τοῦ ἐργατικοῦ Τύπου», «Στή δέκατη ἐπέτειο τῆς «Πράβντα»» κ.ἄ. (βλ. "Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 439-455· τόμ. 22ος, σελ. 72-74· τόμ. 25ος, σελ. 227-235, 363-407, 421-429· 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 33ος, σελ. 312-315).—*65*.

40 'Ο Λένιν ὑπενθυμίζει τά διδάγματα ἀπό τό γαλλο-πρωσικό πόλεμο τοῦ 1870-1871, ὅταν ἡ κυβέρνηση τῆς Πρωσίας παράδοσε τούς γάλλους

στρατιῶτες αἰχμαλώτους πολέμου στήν ἀντεπαναστατική κυβέρνηση τῶν Βερσαλλιῶν γιά τήν κατάπνιξη τῆς Παρισινῆς κομμούνας.—*65.*

41 Τή διάλεξη *«Τά καθήκοντα τοῦ ΣΔΕΚΡ στή ρωσική ἐπανάσταση»* («Ἡ ρωσική ἐπανάσταση, ἡ σημασία της καί τά καθήκοντά της»), τήν ἔκανε ὁ Β. Ι. Λένιν στή γερμανική γλώσσα στίς 15 (27) τοῦ Μάρτη 1917 στό Σπίτι τοῦ Λαοῦ τῆς Ζυρίχης, σέ συγκέντρωση ἐλβετῶν ἐργατῶν. Ὁ Λένιν ἔγραψε τήν περίληψη τῆς διάλεξης γιά τήν ἐφημερίδα «Volksrecht» καί μετά στίς 31 τοῦ Μάρτη (13 τοῦ Ἀπρίλη), περνώντας ἀπό τή Στοκχόλμη γιά τή Ρωσία, τήν ἔδοσε στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Politiken»—ὀργάνου τῶν σουηδῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν. Στίς 15 τοῦ Ἀπρίλη ἡ περίληψη τῆς διάλεξης μέ μικρές συντομεύσεις δημοσιεύτηκε στό φύλ. ἀρ. 86 τῆς ἐφημερίδας «Politiken» στή σουηδική γλώσσα μέ τόν τίτλο «Ὁ Λένιν γιά τή ρωσική ἐπανάσταση. Ἄμεσες συνομιλίες γιά τό κλείσιμο εἰρήνης ἀνάμεσα στούς λαούς καί ὄχι ἀνάμεσα στίς κυβερνήσεις».—*72.*

42 Βλ. ἐπίσης καί τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Λουιμπλανισμός» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 127-130).—*74.*

43 Πιό λεπτομερειακά γι'αὐτό βλ. στήν ἐργασία τοῦ Β. Ι. Λένιν «Κράτος καί ἐπανάσταση». Κεφ. VI § 3. «Ἡ πολεμική τοῦ Κάουτσκι μέ τόν Πάννεκουκ» (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 454-461).—*76.*

44 Βλ. Κ. Μάρξ. «Ἡ 18η Μπρυμαίρ τοῦ Λουδοβίκου Βοναπάρτη»· «Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος στή Γαλλία. Ἡ Διακήρυξη τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου τῆς Διεθνοῦς Ἕνωσης Ἐργατῶν». Φ. Ἕνγκελς. «Γράμμα στόν Λ. Κούγκελμαν» ἀπό τίς 12 τοῦ Ἀπρίλη 1871. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἕνγκελς. «Πρόλογος στή γερμανική ἔκδοση τοῦ 1872 τοῦ «Μανιφέστου τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος»» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἕνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 8ος, σελ. 206· τόμ. 17ος, σελ. 339· τόμ. 18ος, σελ. 90· Διαλεχτά ἔργα σέ δυό τόμους, τόμ. II, 1955, σελ. 443).—*76.*

45 Τό ἄρθρο *«Τεχνάσματα τῶν δημοκρατικῶν σωβινιστῶν»* δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Volksrecht» ἀρ. φύλ. 81, τῆς 5 τοῦ Ἀπρίλη καί σέ περίληψη στήν ἐφημερίδα «Avanti!» ἀρ. φύλ. 99 τῆς 10 τοῦ Ἀπρίλη. Ὅπως φαίνεται ἀπό τό γράμμα τοῦ Γ. Σ. Γκανέτσκι τῆς 24 τοῦ Μάρτη (6 τοῦ Ἀπρίλη) στό Ρωσικό γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ τό ἄρθρο αὐτό στάλθηκε ἀπ'αὐτόν στήν Πετρούπολη στίς 22 τοῦ Μάρτη (4 τοῦ Ἀπρίλη). Στήν «Πράβντα» δέν δημοσιεύτηκε, πιθανόν γιατί τό ζήτημα γιά τό ρόλο τοῦ προβοκάτορα Τσερνομάζοφ σ'αὐτό τό χρονικό διάστημα εἶχε διευκρινιστεῖ στόν Τύπο.—*79.*

46 *«Ἑσπερινός Ταχυδρόμος»* («Corriere della Sera»)—ἰταλική ἀστική ἐφημερίδα μέ ἐπιροή· ἐκδίδεται στό Μιλάνο ἀπό τό 1876· βγαίνει μέχρι σήμερα.—*79.*

47 Ὁ βουλευτής τῆς IV Κρατικῆς δούμας μπολσεβίκος Μ. Κ. Μουράνοφ, μόλις ἔφτασε στήν Πετρούπολη στίς 12 (25) τοῦ Μάρτη 1917, ἀμέσως

ἔγραψε γράμμα στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Ντιέν» μέ τά πραγματικά στοιχεῖα σχετικά μέ τή συμμετοχή τοῦ Τσερνομάζοφ στήν «Πράβντα». Τό σημείωμα δημοσιεύτηκε στίς 14 (27) τοῦ Μάρτη. Ὁ Μ. Κ. Μουράνοφ ἔγραφε ὅτι ὁ Τσερνομάζοφ συνεργαζόταν στήν «Πράβντα» ἀπό τό Μάη τοῦ 1913 ὥς τό Φλεβάρη τοῦ 1914, ἀπομακρύνθηκε ἀπό τή συνεργασία σάν ὕποπτος γιά προβοκάτσια, καί σέ συνέχεια τό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπαγόρευσε σέ ὅλες τίς ὀργανώσεις καί σέ πρόσωπα νά ἔχουν ὁποιεσδήποτε σχέσεις μ'αὐτόν. Ὁ Μουράνοφ ἔγραφε: «Ποτέ ὁ Μ. Τσερνομάζοφ δέν ἦταν καί δέν μποροῦσε νά ἦταν ὁ βασικός καί ὁ μοναδικός καθοδηγητής τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»», πού ἐπικεφαλῆς της βρισκόταν ὁμάδα συντακτῶν ἀπό μέλη τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ καί μέλη τῆς ΡΣΔΕ ὁμάδας τῆς Δούμας.—*81.*

48 *«L'Humanité»* («Ἡ Ἀνθρωπότητα»)—καθημερινή ἐφημερίδα· ἱδρύθηκε τό 1904 ἀπό τόν Ζ. Ζωρές σάν ὄργανο τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου (1914-1918) ἡ ἐφημερίδα αὐτή, πού βρισκόταν στά χέρια τῆς ἄκρας δεξιᾶς πτέρυγας τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος, κρατοῦσε σοσιαλσωβινιστική στάση.

Τό 1918 ἐπικεφαλῆς τῆς ἐφημερίδας, πολιτικός διευθυντής της, ἔγινε ὁ ἐπιφανής παράγοντας τοῦ γαλλικοῦ καί τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος Μαρσέλ Κασσέν. Στά 1918-1920 ἡ ἐφημερίδα πάλευε ἐνάντια στήν ἰμπεριαλιστική πολιτική τῆς γαλλικῆς κυβέρνησης, πού ἔστειλε τίς ἔνοπλες δυνάμεις της στή Ρωσία γιά νά πολεμήσουν κατά τῆς Σοβιετικῆς δημοκρατίας. Ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1920, μετά τή διάσπαση τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος καί τή δημιουργία τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γαλλίας, ἡ ἐφημερίδα ἔγινε τό Κεντρικό του Ὄργανο.

«Petit Parisien» («Μικρός Παριζιάνος»)—καθημερινό κίτρινο ἔντυπο· ἔβγαινε στό Παρίσι ἀπό τό 1876 ὥς τό 1944 σέ μεγάλο τιράζ. Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου κρατοῦσε φανατική σωβινιστική στάση. Μετά τή Μεγάλη Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἔκανε ἀντισοβιετική καμπάνια. Μέ τήν ἄνοδο στήν ἐξουσία τοῦ Χίτλερ στή Γερμανία τασσόταν ὑπέρ τῆς προσέγγισης τῆς Γαλλίας μέ τή Γερμανία. Στήν περίοδο τῆς κατοχῆς τῆς Γαλλίας ἀπό τά χιτλερικά στρατεύματα τόν καιρό τοῦ δεύτερου παγκόσμιου πολέμου ἔκανε ζύμωση ὑπέρ τοῦ φασισμοῦ. Κλείστηκε τόν Αὔγουστο τοῦ 1944.—*81.*

49 *«Avanti!»* («Ἐμπρός!»)—καθημερινή ἐφημερίδα, Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Ἰταλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος· ἱδρύθηκε τό Δεκέμβρη τοῦ 1896 στή Ρώμη. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου (1914-1918) ἡ ἐφημερίδα κρατοῦσε ἀσυνεπή διεθνιστική στάση, μή κόβοντας τούς δεσμούς της μέ τούς ρεφορμιστές. Τό 1926 ἡ ἐφημερίδα κλείστηκε ἀπό τή φασιστική κυβέρνηση τοῦ Μουσσολίνι, συνέχισε ὅμως νά ἐκδίδεται περιοδικά στό ἐξωτερικό· ἀπό τό 1943 βγαίνει ξανά στήν Ἰταλία. Σήμερα ἡ «Avanti!» εἶναι τό Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Ἰταλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος.—*82.*

50 'Εκτός ἀπό τήν ὑπογραφή τοῦ Λένιν, κάτω ἀπό τήν ἀπόφαση ὑπάρχει ἡ ὑπογραφή τοῦ Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ.—*83*.

51 'Ο Λένιν ἄρχισε νά κάνει προσπάθειες γιά νά ἀναχωρήσει ἀπό τήν 'Ελβετία στή Ρωσία, μόλις ἐπιβεβαιώθηκε ὅτι ἡ ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη ἦταν γεγονός. «Εἶμαι *ἔξω* φρενῶν πού δέν μπορῶ νά πάω στή Σκανδιναβία!! Δέν συγχωρῶ τόν ἑαυτό μου, πού δέν ριψοκινδύνευσα νά πάω τό 1915!»—ἔγραφε ὁ Λένιν στήν Ι. Φ. 'Αρμάντ στίς 2 (15) τοῦ Μάρτη 1917 ("Απαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 237). Τήν ἐπιστροφή ὅμως στή Ρωσία τῶν πολιτικῶν προσφύγων-διεθνιστῶν ἐμπόδιζαν τόσο ἡ ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση τῆς Ρωσίας ὅσο καί οἱ κυβερνήσεις τῶν «συμμάχων»—τῆς 'Αγγλίας καί τῆς Γαλλίας. Στούς διεθνεῖς καταλόγους στρατιωτικοῦ ἐλέγχου τῶν προσώπων πού ὑπόκεινται σέ κράτηση στά σύνορα, μέ ὑπόδειξη τῆς ρωσικῆς πολιτικῆς ἀστυνομίας καταχωρήθηκαν κυρίως οἱ τσιμμερβαλντινοί, οἱ διεθνιστές, οἱ ἀντίπαλοι τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου· χωρίς ἐμπόδια ἄφηναν νά περάσουν στή Ρωσία μόνο τούς ἀμυνίτες. 'Ο Λένιν, προβλέποντας ὅτι ἡ ἐπιστροφή στή Ρωσία θά συναντήσει μεγάλα ἐμπόδια, ἔψαχνε δρόμους παράνομου περάσματος μέ ξένα ντοκουμέντα καί ἀλληλογραφοῦσε γι'αὐτό τό ζήτημα μέ τόν Β. Α. Καρπίνσκι (Γενεύη) καί τόν Γ. Σ. Γκανέτσκι (Στοκχόλμη).

Στίς 6 (19) τοῦ Μάρτη σέ εἰδική σύσκεψη τῶν ρωσικῶν κομματικῶν κέντρων στή Βέρνη ὁ Μάρτοφ πρότεινε ἕνα σχέδιο διαδρομῆς μέσω Γερμανίας μέ ἀνταλλαγή τῶν γερμανῶν πού ἦταν κλεισμένοι σέ στρατόπεδα στή Ρωσία. Τό σχέδιο αὐτό τό ὑποστήριξε θερμά ὁ Λένιν, πολύ περισσότερο πού στίς 11 (24) τοῦ Μάρτη ἡ ρωσική ἀποστολή στή Βέρνη καθυστεροῦσε τήν τακτοποίηση τῶν ντοκουμέντων ἐπιστροφῆς στή Ρωσία ἑνός ἀριθμοῦ πολιτικῶν προσφύγων.

Οἱ διαπραγματεύσεις μέ τό γερμανό ἐπιτετραμμένο στήν 'Ελβετία σχετικά μέ τήν ἄδεια περάσματος τῶν ρώσων πολιτικῶν προσφύγων στήν πατρίδα τους μέσω Γερμανίας ἄρχισαν ἀπό τόν ἐλβετό σοσιαλδημοκράτη, ὁμοσπονδιακό σύμβουλο Ρ. Γκρίμμ, ἐπειδή ὅμως ὁ Γκρίμμ κρατοῦσε διφορούμενη στάση, οἱ μπολσεβίκοι ἀνάθεσαν τήν ὑπόθεση τῆς ὀργάνωσης τῆς ἀναχώρησης στόν ἀριστερό τσιμμερβαλντινό, γραμματέα τοῦ 'Ελβετικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος, Φρ. Πλάττεν, ὁ ὁποῖος καί τέλειωσε τήν ὑπόθεση. 'Η γερμανική κυβέρνηση δέχτηκε τούς ὅρους τῆς διαδρομῆς τῶν ρώσων πολιτικῶν προσφύγων μέσω Γερμανίας. Τούς ὅρους αὐτούς, ὅπως βεβαιώνει ὁ Φρ. Πλάττεν, τούς ἐπεξεργάστηκε ὁ Λένιν. Οἱ ὅροι αὐτοί ἐγγυόνταν τήν ἑτεροδικία τοῦ βαγονιοῦ κατά τή διαδρομή του μέσω Γερμανίας, τήν ἀπαλλαγή ἀπό τόν τελωνειακό ἔλεγχο, τόν ἔλεγχο τῆς πολιτικῆς τοποθέτησης τῶν διερχομένων καί τῶν διαβατηρίων τους, πρόβλεπαν νά καθορίζονται οἱ σχέσεις τῆς γερμανικῆς διοίκησης μέ τούς διερχομένους μόνο διαμέσου τοῦ Φρ. Πλάττεν πού τούς συνόδευε.

'Η ἀναχώρηση ἀπό τήν 'Ελβετία καθυστέρησε ὥς τίς 27 τοῦ Μάρτη (9 τοῦ 'Απρίλη), γιατί οἱ μενσεβίκοι πρόβαλαν συμπληρωματικό αἴτημα νά ὑπάρχει προκαταρκτική συγκατάθεση τῆς Προσωρινῆς

κυβέρνησης ἤ τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης γιά ἀνταλλαγή μέ γερμανούς αἰχμαλώτους. Δέν ὑπῆρχε καμιά ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση, ἐνεργώντας μέ ὑπαγόρευση τῆς ἀγγλικῆς κυβέρνησης, θά ἔκανε κάθε τί τό δυνατό γιά νά δυσκολέψει τήν ἐπιστροφή στή Ρωσία ἐκείνων τῶν ἐπαναστατῶν, πού σκόπευαν νά παλέψουν ἐνάντια στή συνέχιση τοῦ ληστρικοῦ πολέμου· γι'αὐτό οἱ μπολσεβίκοι ἀποφάσισαν νά φύγουν γιά τή Ρωσία ἀμέσως μέσω Γερμανίας.

Ὅλοι οἱ ὅροι καί τά περιστατικά τῆς ἀναχώρησης καταχωρήθηκαν σέ πρωτόκολλο καί τό πρωτόκολλο αὐτό ἀνακοινώθηκε στούς ἐκπροσώπους τῶν ἀριστερῶν τσιμμερβαλντινῶν τῆς Γερμανίας — Π. Λεβί (Π. Χάρτσταϊν), τῆς Γαλλίας — Φ. Λοριό καί Α. Γκιλμπό, τῆς Πολωνίας — Μ. Μπρόνσκι καί τῆς Ἐλβετίας — Φρ. Πλάττεν.

Ἐκτός ἀπ'αὐτό, ἑτοιμάστηκε ἐξονόματός τους ἕνα ντοκουμέντο γιά τόν Τύπο, πού ἐπίσης τό ὑπόγραψαν στή Στοκχόλμη οἱ ἀριστεροί σοσιαλδημοκράτες τῆς Σουηδίας (Κ. Λιντχάγκεν, Φ. Στριόμ, Κ. Ν. Κάρλσον, Κ. Τσίλμπουμ καί Τοῦρε Νέρμαν) καί τῆς Νορβηγίας (Α. Γκ. Χάνσεν), στό ὁποῖο οἱ ἐκπρόσωποι τῶν παραπάνω κομμάτων δήλωναν τά ἑξῆς: «Σέ μᾶς, τούς κάτωθι ὑπογραμμένους, εἶναι γνωστά τά ἐμπόδια, τά ὁποῖα οἱ κυβερνήσεις τῆς Συμφωνίας βάζουν στήν ἀναχώρηση τῶν ρώσων διεθνιστῶν. Μᾶς εἶναι γνωστοί οἱ ὅροι, μέ τούς ὁποίους ἡ γερμανική κυβέρνηση ἐπέτρεψε τό πέρασμα γιά τή Σουηδία ... Ἐμεῖς, οἱ κάτωθι ὑπογραμμένοι διεθνιστές τῆς Γαλλίας, τῆς Ἐλβετίας, τῆς Πολωνίας, τῆς Γερμανίας, τῆς Σουηδίας καί τῆς Νορβηγίας, νομίζουμε ὅτι οἱ ρῶσοι ὁμοϊδεάτες μας, ὄχι μόνο ἔχουν τό δικαίωμα, ἀλλά καί εἶναι ὑποχρεωμένοι νά χρησιμοποιήσουν τήν εὐκαιρία πού τούς παρουσιάστηκε γιά νά περάσουν στή Ρωσία. Τούς εὐχόμαστε τήν πιό καλή ἐπιτυχία στήν πάλη τους ἐνάντια στήν ἰμπεριαλιστική πολιτική τῆς ἀστικῆς τάξης τῆς Ρωσίας, — πάλη πού εἶναι μέρος τῆς γενικῆς πάλης μας γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς ἐργατικῆς τάξης, γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση». Ἡ δήλωση αὐτή δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα τῶν σουηδῶν σοσιαλδημοκρατῶν «Politiken», ἀρ. φύλ. 86 τῆς 15 τοῦ Ἀπρίλη 1917.

Ἐπειδή στό γαλλικό Τύπο ἐμφανίστηκαν πληροφορίες ὅτι ὁ ὑπουργός Ἐξωτερικῶν Π. Ν. Μιλιουκόφ ἀπειλεῖ τούς πολιτικούς πρόσφυγες πού ταξιδεύουν μέσω Γερμανίας μέ σύλληψη σάν προδότες τοῦ κράτους, ὅλοι οἱ πολιτικοί πρόσφυγες μέ ἐπικεφαλῆς τόν Λένιν, ἀνεξάρτητα ἀπό τοποθέτηση, ἀνέλαβαν τήν παρακάτω γραπτή ὑποχρέωση:

«Ὁ κάτωθι ὑπογραμμένος βεβαιώνω μέ τήν ὑπογραφή μου:

1. ὅτι οἱ ὅροι πού καθορίστηκαν ἀπό τόν Πλάττεν μέ τή γερμανική πρεσβεία μοῦ ἀνακοινώθηκαν·

2. ὅτι ἐγώ ὑποτάσσομαι στίς ἐντολές τοῦ καθοδηγητῆ τοῦ ταξιδιοῦ Πλάττεν·

3. ὅτι μοῦ ἀνακοινώθηκε ἡ εἴδηση ἀπό τήν «Petit Parisien», σύμφωνα μέ τήν ὁποία ἡ Προσωρινή κυβέρνηση τῆς Ρωσίας ἀπειλεῖ μέ παραπομπή στό δικαστήριο μέ τήν κατηγορία τῆς προδοσίας τοῦ

κράτους, ἐκείνων τῶν ρώσων ὑπηκόων πού θά περάσουν μέσω Γερμανίας·

4. ὅτι ἀναλαμβάνω ὅλη τήν πολιτική εὐθύνη γιά τό ταξίδι μου·

5. ὅτι ὁ Πλάττεν μοῦ ἐγγυήθηκε τό ταξίδι μόνο ὥς τή Στοκχόλμη.

9 τοῦ 'Απρίλη 1917
Βέρνη - Ζυρίχη»

(Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

'Η τέτια γραπτή ὑποχρέωση πάρθηκε πίσω πρίν τήν ἔξοδο ἀπό τήν 'Ελβετία (στό τραῖνο κατά τή διαδρομή ἀπό τή Βέρνη στή Ζυρίχη). 'Αμέσως μετά τό κείμενο ἀκολουθεῖ ἡ ὑπογραφή: *Λένιν*, σέ συνέχεια οἱ ὑπογραφές τῶν ἄλλων συνταξιδιωτῶν. Τό κείμενο τῶν ντοκουμέντων πού ἀποκλείει τό ἐνδεχόμενο γιά ὁποιονδήποτε ἀπό τούς συνταξιδιῶτες ἀργότερα νά δικαιολογηθεῖ μέ τό ὅτι δέν ἦταν ἐνημερωμένος γιά τίς συνέπειες τῆς ἐνέργειάς του καί νά μετατοπίσει τήν εὐθύνη στούς ὀργανωτές τοῦ ταξιδιοῦ, δείχνει ὅτι στήν ἐπεξεργασία τοῦ ντοκουμέντου πῆρε μέρος ὁ Β. Ι. Λένιν.

'Η ἀναχώρηση ἔγινε στίς 27 τοῦ Μάρτη (9 τοῦ 'Απρίλη)· στίς 31 τοῦ Μάρτη (13 τοῦ 'Απρίλη) ὁ Λένιν μέ τήν ὁμάδα τῶν πολιτικῶν προσφύγων ἔφτασε στή Στοκχόλμη καί τήν ἴδια μέρα μέσω Φιλλανδίας ἀναχώρησε γιά τή Ρωσία.—*83.*

52 Τό *«'Αποχαιρετιστήριο γράμμα πρός τούς ἐλβετούς ἐργάτες»* γράφτηκε στά μέσα τοῦ Μάρτη 1917, πρίν νά γίνει φανερό ὅτι στίς 19 τοῦ Μάρτη (1 τοῦ 'Απρίλη) ὁ Ρ. Γκρίμμ, πού ἄρχισε νά φροντίζει γιά τήν ἐπιστροφή τῶν ρώσων πολιτικῶν προσφύγων στήν πατρίδα μέσω Γερμανίας, κρατᾶ διφορούμενη στάση. 'Αρχικά τό κείμενο εἶχε γραφτεῖ, ὅταν ἀκόμη ὁ Γκρίμμ ἔκανε τίς διαπραγματεύσεις, καί οἱ σειρές πού ἀναφέρονταν στή μεσολάβησή του σβήστηκαν ἀπό τόν Λένιν μετά τή ρήξη μ'αὐτόν καί τήν ἀνάθεση τῆς ὑπόθεσης στόν Φρ. Πλάττεν.

Τό ἀποχαιρετιστήριο γράμμα συζητήθηκε καί ἐγκρίθηκε στίς 26 τοῦ Μάρτη (8 τοῦ 'Απρίλη) στή συγκέντρωση τῶν μπολσεβίκων πού ἀναχωροῦσαν γιά τή Ρωσία, καί ὕστερα ἀπ'αὐτό ὁ Λένιν πρόσθεσε στήν ἀρχή τίς σειρές: «Σοσιαλδημοκρατικό 'Εργατικό Κόμμα τῆς Ρωσίας (τοῦ ἑνωμένου ἀπό τήν *Κεντρική 'Επιτροπή*)», «Προλετάριοι ὅλων τῶν χωρῶν, ἑνωθεῖτε!» καί μιά παράγραφο στό κλείσιμο.

'Ο Λένιν εἶχε σχέσεις μέ μιά σειρά παράγοντες τοῦ 'Ελβετικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος, μέ τούς ὁποίους εἶχε ἀποκαταστήσει ἐπαφές μέ τόν ἐρχομό του στή Βέρνη ἀπό τό Πορόνιν τό 1914.

Μέσω αὐτῶν διαβιβάστηκαν στή συνδιάσκεψη τῶν ἰταλοελβετῶν σοσιαλιστῶν στό Λουγκάνο στίς 27 τοῦ Σεπτέμβρη 1914 οἱ περίφημες θέσεις «Τά καθήκοντα τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας στόν εὐρωπαϊκό πόλεμο», πού ψηφίστηκαν ἀπό τή σύσκεψη τῆς Βέρνης τῶν μπολσεβίκων στίς 24-26 τοῦ Αὐγούστου (6-8 τοῦ Σεπτέμβρη) 1914.

῞Οπως βεβαιώνουν τά μέλη τῆς ὁμάδας Ζυρίχης τῶν μπολσεβίκων πού ἦταν μέλη τῶν ἐλβετικῶν συνδικάτων, ὁ Λένιν μέ πειστικότητα τούς ἀπόδειξε ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀνήκουν στό ᾿Ελβετικό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα καί αὐτοί ἔγιναν μέλη τοῦ Κόμματος στήν ὀργάνωση τῆς Ζυρίχης.

῾Ο Λένιν, παίρνοντας δραστήριο μέρος στήν ἐσωκομματική πάλη, στήν ἀρχή στή σοσιαλδημοκρατική ὀργάνωση τῆς Βέρνης, σέ συνέχεια τῆς Ζυρίχης, ἐνάντια στή δεξιά πτέρυγα τοῦ Κόμματος πού ἐπικεφαλῆς του ἦταν ὁ σοσιαλδημοκράτης Γκ. Γκρόιλιχ, καί ἐνάντια στούς κεντριστές μέ ἐπικεφαλῆς τόν Ρ. Γκρίμμ, πρόσφερε πολύ μεγάλη ὑποστήριξη στά ἀριστερά τσιμμερβαλντινά στοιχεῖα (Φρ. Πλάττεν, Ε. Νόμπς κ.ἄ.), τούς βοηθοῦσε νά ξεπεράσουν τήν ἀναποφασιστικότητά τους στήν πάλη μέ τούς κεντριστές. Πολυάριθμα ντοκουμέντα, μέ τά ὁποῖα οἱ ἀριστεροί τάσσονταν μέσα στό Κόμμα τους ἐνάντια στόν ὀπορτουνισμό, εἶχαν ἐπεξεργαστεῖ μέ τή συμμετοχή τοῦ Λένιν. Γράφτηκαν, κυρίως, στά γερμανικά, ἕνα μέρος τους δημοσιεύτηκε στόν ἐλβετικό σοσιαλδημοκρατικό Τύπο («Λόγος στό συνέδριο τοῦ ᾿Ελβετικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος στίς 4 τοῦ Νοέμβρη 1916», «Δώδεκα σύντομες θέσεις γιά τήν ὑποστήριξη ἀπό τόν Γκ. Γκρόιλιχ τῆς ὑπεράσπισης τῆς πατρίδας»), ὅμως, κυρίως, κυκλοφοροῦσαν στίς κομματικές ὀργανώσεις τῆς ᾿Ελβετίας πού πάλευαν ἐνάντια στό σοσιαλπατριωτισμό πού τό Γενάρη τοῦ 1917 εἶχε νικήσει.

Στίς 11-12 τοῦ Φλεβάρη 1917, στό συνέδριο τῆς ὀργάνωσης τοῦ καντονίου τῆς Ζυρίχης στό Τές κατά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος τῆς στάσης ἀπέναντι στόν πόλεμο, στήν ἀπόφαση τῶν κεντριστῶν πού ψηφίστηκε ἀπό τό συνέδριο οἱ ἀριστεροί σοσιαλδημοκράτες ὑπόβαλαν τήν «Πρόταση γιά τροποποιήσεις στήν ἀπόφαση πάνω στό ζήτημα τοῦ πολέμου» (῞Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 30ός, σελ. 362) πού τήν ἐπεξεργάστηκε ὁ Λένιν, καί ὑπέρ τῆς ὁποίας ψήφισε τό ἕνα πέμπτο τοῦ συνεδρίου. ᾿Αμέσως μετά τό συνέδριο οἱ ἐλβετοί τσιμμερβαλντινοί μέ τή βοήθεια τοῦ Λένιν προετοίμασαν τό «Φυλλάδιο ἀρ. 1» («Gegen die Lüge der Vaterlands-verteidigung») πού βγῆκε μέ τήν ὑπογραφή «Gruppe der Zimmerwalder linken in der Schweiz». ῾Ο Λένιν τό θεώρησε καί πῆρε μέρος στή διάδοσή του στό ἐξωτερικό. Στό κείμενο τοῦ φυλλαδίου μπῆκε ἀκέραια ἡ πρόταση γιά τροποποιήσεις στήν ἀπόφαση πάνω στό ζήτημα τοῦ πολέμου, καθώς ἐπίσης καί οἱ γνῶμες τοῦ Λένιν πάνω στό ζήτημα τῶν προσαρτήσεων.

῾Η δράση τοῦ Λένιν προκάλεσε σφοδρές ἐπιθέσεις ἐναντίον του, σάν «ἀλλοδαποῦ», ἀπομέρους τῶν ἐπίσημων ἀρχηγῶν τοῦ Κόμματος, καί προσπάθειες νά τόν ἀπομονώσουν γιά νά μή μπορέσει νά ἐπιδράσει στούς σοσιαλδημοκράτες ἐργάτες.

᾿Ανάμεσα ὅμως στούς ἐλβετούς σοσιαλιστές ἤδη τό 1915 ὑπῆρχαν στοιχεῖα πού ἔπαιρναν θέση ὑπέρ τῆς ρήξης μέ τή ΙΙ Διεθνή, ὑπέρ τῆς δημιουργίας ΙΙΙ Διεθνοῦς, λειτουργοῦσε ἡ «᾿Ελβετική ὁμάδα τῶν ἀριστερῶν τοῦ Τσίμμερβαλντ» στήν ὁποία ἐπίσης ἀνῆκαν οἱ πολιτικοί πρόσφυγες-τσιμμερβαλντινοί ἀπό τή Ρωσία, τήν Πολωνία, τή Γαλλία καί τή Γερμανία.—*87.*

53 Ὁ Λένιν ἐννοεῖ τό *Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Ἑλβετίας* (στά γαλλικά καί στά ἰταλικά καντόνια τό Κόμμα ὀνομάζεται Ἑλβετικό Σοσιαλιστικό κόμμα), πού ἱδρύθηκε στή δεκαετία 1870-1880 καί ἀνῆκε στήν I Διεθνή. Γιά δεύτερη φορά τό Κόμμα δημιουργήθηκε τό 1888. Στό Κόμμα μεγάλη ἐπιροή εἶχαν οἱ ὀπορτουνιστές, πού στήν περίοδο τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου κράτησαν σοσιαλσωβινιστική στάση. Τό φθινόπωρο τοῦ 1916 ἀποσπάστηκαν ἀπό τό Κόμμα οἱ δεξιοί πού σχημάτισαν δική τους ὀργάνωση. Ἡ πλειοψηφία τοῦ Κόμματος μέ ἐπικεφαλῆς τόν Ρ. Γκρίμμ, ἀκολούθησε κεντριστική, σοσιαλπασιφιστική θέση. Ἡ ἀριστερή πτέρυγα τοῦ Κόμματος κρατοῦσε διεθνιστική στάση. Μέ τήν ἐπίδραση τῆς Μεγάλης Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία, ἡ ἀριστερή πτέρυγα τοῦ ΣΔΚΕ δυνάμωσε. Τό Δεκέμβρη τοῦ 1920 οἱ ἀριστεροί βγῆκαν ἀπ'αὐτό καί τό 1921 συνενώθηκαν μέ τό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Ἑλβετίας (τώρα Ἑλβετικό κόμμα ἐργασίας), πού σχηματίστηκε τό 1919.—*87.*

54 *«Arbeitsgemeinschaft»* («Ἐργασιακή σύμπραξη», «Σοσιαλδημοκρατική ἐργασιακή ὁμάδα»)—ὀργάνωση τῶν γερμανῶν κεντριστῶν· σχηματίστηκε τό Μάρτη τοῦ 1916 ἀπό τούς βουλευτές πού ἀποσπάστηκαν ἀπό τή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τοῦ Ράιχσταγκ. Ἐπικεφαλῆς τῆς ὁμάδας ἦταν ὁ Γκ. Χάαζε, ὁ Γκ. Λέντεμπουρ, ὁ Β. Ντίτμαν. Ἡ ὁμάδα ἔβγαζε τά «Lose Blätter» («Ἐλεύθερα φυλλάδια») καί ὥς τόν Ἀπρίλη τοῦ 1916 ἐπικρατοῦσε στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Vorwärts». Μετά τήν ἀπομάκρυνση τῶν κεντριστῶν ἀπό τή «Vorwärts» ἡ ὁμάδα αὐτή ἔκανε Κεντρικό της Ὄργανο τά «Mitteilungsblätter» («Πληροφοριακά φυλλάδια») πού ἔβγαιναν στό Βερολίνο. Ἡ ὁμάδα εἶχε τήν πλειοψηφία τῆς ὀργάνωσης τοῦ Βερολίνου. Ἡ «Σοσιαλδημοκρατική ἐργασιακή ὁμάδα» ἀποτέλεσε τό βασικό πυρήνα τοῦ Ἀνεξάρτητου Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας, πού σχηματίστηκε τόν Ἀπρίλη τοῦ 1917 καί τό ὁποῖο δικαιολογοῦσε τούς ἀνοιχτούς σοσιαλσωβινιστές καί τασσόταν ὑπέρ τῆς διατήρησης τῆς ἑνότητας μ'αὐτούς.—*88.*

55 *«Freie Jugend»* («Ἐλεύθερη Νεολαία»)—ὄργανο τῆς ἑλβετικῆς Σοσιαλδημοκρατικῆς ὀργάνωσης τῶν νέων· ἐκδιδόταν στή Ζυρίχη ἀπό τό 1906 ὥς τό 1918, Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου (1914-1918) προσχώρησε στήν Ἀριστερά τοῦ Τσίμμερβαλντ.—*88.*

56 Ἡ «Πρόταση γιά τροποποιήσεις στήν ἀπόφαση πάνω στό ζήτημα τοῦ πολέμου», γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 30ός, σελ. 362).—*88.*

57 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τή *Φαβιανή ἑταιρία*—ἀγγλική ρεφορμιστική ὀργάνωση πού ἱδρύθηκε τό 1884· ἡ ἑταιρία πῆρε τήν ὀνομασία της ἀπό τό ὄνομα τοῦ ρωμαίου στρατηλάτη τοῦ III αἰώνα πρίν τή χρονολογία μας Φάβιου Μάξιμου, πού τόν ἀποκαλοῦσαν «Κουνκτάτορ» («Μελλητή»), γιατί ἐφάρμοζε τακτική ἀναμονῆς, ἀπόφευγε τίς ἀποφασιστικές μάχες στόν πόλεμο μέ τόν Ἀννίβα. Μέλη τῆς Φαβιανῆς ἑταιρίας ἦταν

κυρίως ἐκπρόσωποι τῆς ἀστικῆς διανόησης—ἐπιστήμονες, συγγραφεῖς, πολιτικοί παράγοντες (οἱ Σ. καί Μπ. Οὐέμπ, ὁ Ρ. Μακντόναλντ, ὁ Μπ. Σῶ κ.ἄ.). Οἱ φαβιανοί ἀρνοῦνταν τήν ἀνάγκη τῆς ταξικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου καί τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης καί ὑποστήριζαν ὅτι τό πέρασμα ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό μπορεῖ νά γίνει μόνο μέ μικρομεταρυθμίσεις, μέ βαθμιαίους μετασχηματισμούς τῆς κοινωνίας. Ὁ Β. Ι. Λένιν χαρακτήριζε τό φαβιανισμό σάν «ρεῦμα *ἄκρου ὀπορτουνισμοῦ*» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 16ος, σελ. 357-358). Τό 1900 ἡ Φαβιανή ἑταιρία μπῆκε στό Ἐργατικό κόμμα. «Ὁ σοσιαλισμός τῶν φαβιανῶν» ἀποτελεῖ μιά ἀπό τίς πηγές τῆς ἰδεολογίας τῶν ἐργατικῶν.

Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου (1914-1918) οἱ φαβιανοί ἀκολουθοῦσαν σοσιαλσωβινιστικές θέσεις. Γιά τό χαρακτηρισμό τῶν φαβιανῶν βλ. τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Ὁ ἀγγλικός πασιφισμός καί ἡ ἀγγλική ἀντιπάθεια πρός τή θεωρία» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 26ος, σελ. 271-277).

Λαμπουριστές (λεϊμποριστές)—μέλη τοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ἀγγλίας (Labour Party), πού ἱδρύθηκε τό 1900 σάν συνένωση τῶν συνδικάτων—τρέιντ-γιούνιον, τῶν σοσιαλιστικῶν ὀργανώσεων καί ὁμάδων, μέ σκοπό νά μποῦν ἀντιπρόσωποι τῶν ἐργατῶν στό Κοινοβούλιο («Ἐπιτροπή ἐργατικῆς ἀντιπροσώπευσης»). Τό 1906 ἡ Ἐπιτροπή μετονομάστηκε σέ Ἐργατικό (Λεϊμποριστικό) κόμμα. Τά μέλη τῶν τρέιντ-γιούνιον γίνονταν αὐτόματα μέλη τοῦ Κόμματος μέ τόν ὅρο νά πληρώνουν κομματικές συνδρομές. Στό Ἐργατικό κόμμα πρόσκεινται στενά τό Κόμμα τῶν συνεταιρισμῶν, πού ἀνήκει σ᾿αὐτό μέ δικαιώματα συλλογικοῦ μέλους καί τό Ἀνεξάρτητο Ἐργατικό κόμμα. Ἐπικεφαλῆς τοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος βρίσκεται Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή πού μαζί μέ τό Γενικό συμβούλιο τῶν τρέιντ-γιούνιον καί τήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματος τῶν συνεταιρισμῶν ἀποτελοῦν τό λεγόμενο Ἐθνικό συμβούλιο ἐργασίας. Τό Λεϊμποριστικό κόμμα, πού ὡς πρός τή σύνθεσή του διαμορφώθηκε πρωταρχικά σάν ἐργατικό κόμμα (κατοπινά μπῆκε σ᾿αὐτό σημαντικός ἀριθμός μικροαστικῶν στοιχείων), ἀποτελεῖ ὡς πρός τήν ἰδεολογία καί τήν τακτική του μιά ὀπορτουνιστική ὀργάνωση. Ἀπό τήν πρώτη στιγμή τῆς ἐμφάνισης τοῦ Κόμματος, οἱ ἡγέτες του ἀκολουθοῦν πολιτική ταξικῆς συνεργασίας μέ τήν ἀστική τάξη. «Τό Ἐργατικό κόμμα εἶναι πέρα γιά πέρα ἀστικό κόμμα, γιατί, μολονότι ἀποτελεῖται ἀπό ἐργάτες, ὡστόσο τό καθοδηγοῦν ἀντιδραστικοί—οἱ πιό χειρότεροι ἀντιδραστικοί πού ἐνεργοῦν ἐντελῶς στό πνεῦμα τῆς ἀστικῆς τάξης...» (Β. Ι. Λένιν, Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 31ος, σελ. 233). Στήν περίοδο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου (1914-1918) οἱ ἡγέτες τοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος (Α. Χέντερσον κ.ἄ.) ἀκολουθώντας σοσιαλσωβινιστική θέση μπῆκαν στή βασιλική κυβέρνηση· μέ τήν ἐνεργό ὑποστήριξή τους ψηφίστηκαν πολλοί νόμοι πού στρέφονται ἐνάντια στούς ἐργάτες (γιά τή στρατιωτικοποίηση τῆς χώρας κτλ.). Ἡ συνδιάσκεψη τοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος, πού ἔγινε τό Φλεβάρη τοῦ 1916, ἐνέκρινε τή συμμετοχή στήν κυβέρνηση συνασπισμοῦ.—*93*.

58 *'Η ὁμάδα Σπάρτακος* («'Η Διεθνής»)—ἐπαναστατική ὀργάνωση τῶν γερμανῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν· σχηματίστηκε στίς ἀρχές τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἀπό τούς Κ. Λῆμπκνεχτ, Ρ. Λούξεμπουργκ, Φ. Μέρινγκ, Κ. Τσέτκιν, Γ. Μαρχλέβσκι, Λ. 'Ιογκίχες (Τίσκα) καί Β. Πίκ. Τόν 'Απρίλη τοῦ 1916 ἡ Ρ. Λούξεμπουργκ καί ὁ Φ. Μέρινγκ ἵδρυσαν τό περιοδικό «Die Internationale», γύρω ἀπό τό ὁποῖο συσπειρώθηκε ἡ βασική ὁμάδα τῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν τῆς Γερμανίας. Τήν 1 τοῦ Γενάρη 1916 στό Βερολίνο ἔγινε παγγερμανική συνδιάσκεψη τῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν, στήν ὁποία ἡ ὁμάδα διαμορφώθηκε ὀργανωτικά καί ψήφισε ἀπόφαση νά ὀνομάζεται ὁμάδα «'Η Διεθνής». 'Η συνδιάσκεψη ψήφισε σάν πλατφόρμα τῆς ὁμάδας τίς «Leitsätze» («Βασικές θέσεις»), πού ἐπεξεργάσθηκε ἡ Ρ. Λούξεμπουργκ μέ τή συμμετοχή τοῦ Κ. Λῆμπκνεχτ, τοῦ Φ. Μέρινγκ καί τῆς Κ. Τσέτκιν. 'Από τό 1916 ἡ ὁμάδα «ἡ Διεθνής», ἐκτός ἀπό τά πολιτικά φυλλάδια πού εἶχαν ἐκδοθεῖ τό 1915, ἄρχισε νά βγάζει παράνομα καί νά κυκλοφορεῖ «Τά πολιτικά γράμματα» μέ τήν ὑπογραφή «Σπάρτακος» (ἔβγαιναν κανονικά ὥς τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1918)· γι'αὐτό ἡ ὁμάδα «'Η Διεθνής» ἄρχισε νά ὀνομάζεται ἐπίσης ὁμάδα «Σπάρτακος».

Οἱ σπαρτακιστές ἔκαναν ἐπαναστατική προπαγάνδα στίς μάζες, ὀργάνωναν ἀντιπολεμικές ἐκδηλώσεις, καθοδηγοῦσαν ἀπεργίες, ξεσκέπαζαν τόν ἰμπεριαλιστικό χαρακτήρα τοῦ παγκόσμιου πολέμου καί τήν προδοσία τῶν ὀπορτουνιστῶν ἡγετῶν τῆς σοσιαλδημοκρατίας. Οἱ σπαρτακιστές ὅμως ἔκαναν σοβαρά λάθη στά ζητήματα τῆς θεωρίας καί τῆς πολιτικῆς. 'Ο Λένιν ἐπανειλημμένα ἔκανε κριτική στά λάθη αὐτά τῶν γερμανῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν καί τούς βοηθοῦσε νά πάρουν σωστή θέση.

Τόν 'Απρίλη τοῦ 1917 οἱ σπαρτακιστές μπῆκαν στό κεντριστικό 'Ανεξάρτητο Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Γερμανίας, διατηρώντας μέσα σ'αὐτό τήν ὀργανωτική τους αὐτοτέλεια. Τό Νοέμβρη τοῦ 1918 στήν πορεία τῆς ἐπανάστασης στή Γερμανία, οἱ σπαρτακιστές ξέκοψαν ἀπό τούς «ἀνεξάρτητους», σχημάτισαν τήν «"Ενωση Σπάρτακου» καί δημοσίευσαν στίς 14 τοῦ Δεκέμβρη 1918 τό πρόγραμμά τους. Στό ἱδρυτικό συνέδριο (30 τοῦ Δεκέμβρη 1918—1 τοῦ Γενάρη 1919) οἱ σπαρτακιστές δημιούργησαν τό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Γερμανίας. —*93.*

59 *«Arbeiterpolitik»* («'Εργατική Πολιτική»)—ἑβδομαδιαῖο περιοδικό τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ, ὄργανο τῆς ὁμάδας τῶν ἀριστερῶν ριζοσπαστῶν τῆς Βρέμης μέ ἐπικεφαλῆς τόν Ι. Κνόφ καί τόν Π. Φρέλιχ, πού προσχώρησαν τό 1919 στό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Γερμανίας· ἔβγαινε στή Βρέμη ἀπό τό 1916 ὥς τό 1919. Τό περιοδικό ἀγωνιζόταν κατά τοῦ σοσιαλσωβινισμοῦ στό γερμανικό καί στό διεθνές ἐργατικό κίνημα. Στό περιοδικό συνεργάζονταν οἱ Ν. Ι. Μπουχάριν, Α. Γκιλμπό, Α. Μ. Κολλοντάι, Ν. Κ. Κρούπσκαγια, Α. Πάννεκουκ, Κ. Ράντεκ, Γ. Μ. Στεκλόφ κ.ἄ.

Μετά τή Μεγάλη 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, τό περιοδικό φώτιζε πλατιά τή ζωή τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Στά 1917-1918

δημοσιεύτηκαν σ'αὐτό μερικά ἄρθρα καί ὁμιλίες τοῦ Β. Ι. Λένιν («Ἡ κρίση ὡρίμασε», «Εἰσήγηση γιά τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», «Λόγος στό Σοβιέτ Μόσχας τῶν ἐργατῶν, ἀγροτῶν καί κόκκινων στρατιωτῶν βουλευτῶν στίς 23 τοῦ 'Απρίλη 1918»). Στήν περίοδο τῆς ἐπανάστασης τοῦ Νοέμβρη 1918 στή Γερμανία τό περιοδικό δημοσίευσε τό Ι καί ΙΙ μέρος τοῦ ἄρθρου τοῦ Β. Ι. Λένιν «Τό στρατιωτικό πρόγραμμα τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης» καί ἀποσπάσματα ἀπό τό βιβλίο του «Κράτος καί ἐπανάσταση» (§§ 1, 3, 4 τοῦ κεφαλαίου Ι, § 3 τοῦ κεφαλαίου ΙΙΙ καί § 1 τοῦ κεφαλαίου IV).—*93.*

60 *«Politiken»* («Πολιτική»)—ἐφημερίδα τῶν σουηδῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν, πού τό 1917 σχημάτισαν τό 'Αριστερό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Σουηδίας· ἐκδιδόταν στή Στοκχόλμη ἀπό τίς 27 τοῦ 'Απρίλη 1916. 'Από τό Νοέμβρη τοῦ 1917 ἔβγαινε μέ τόν τίτλο «Folkets Dagblad Politiken» («Καθημερινή Λαϊκή Πολιτική 'Εφημερίδα»). Διευθυντής της στά 1916-1918 ἦταν ὁ Τοῦρε Νέρμαν. Στήν ἐφημερίδα συνεργάζονταν οἱ ἀριστεροί τσιμμερβαλντινοί τῆς Γερμανίας, τῆς Ρωσίας, τῆς Γαλλίας καί ἄλλων χωρῶν. Τό 1921, ὅταν τό 'Αριστερό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα προσχώρησε στήν Κομμουνιστική Διεθνή καί ἄρχισε νά ὀνομάζεται Κομμουνιστικό κόμμα, ἡ ἐφημερίδα ἔγινε ὄργανό του. Ὕστερα ἀπό τή διάσπαση τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1929, ἡ ἐφημερίδα πέρασε στά χέρια τῆς δεξιᾶς του πτέρυγας. Ἡ ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας σταμάτησε τό Μάη τοῦ 1945.—*95.*

61 *«Socialdemokraten»* («Σοσιαλδημοκράτης»)—ὄργανο τῆς δεξιᾶς, σοσιαλσωβινιστικῆς πτέρυγας τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Σουηδίας, πού εἶχε ἐπικεφαλῆς τόν Κ. Γ. Μπράντινγκ.—*96.*

62 Ἡ σύσκεψη ἔγινε στίς προμεσημβρινές ὧρες τῆς 31 τοῦ Μάρτη (13 τοῦ 'Απρίλη) στό ξενοδοχεῖο «Ρεγκίνα» καί πῆραν μέρος ἡ ὁμάδα τῶν ρώσων πολιτικῶν προσφύγων μέ ἐπικεφαλῆς τόν Β. Ι. Λένιν καί ἡ ὁμάδα τῶν σουηδῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν—Κ. Λιντχάγκεν, Φ. Στριόμ, Κ. Ν. Κάρλσον, Κ. Τσίλμπουμ καί Τοῦρε Νέρμαν. Προήδρευσαν στή σύσκεψη ὁ Κ. Λιντχάγκεν καί ὁ Β. Ι. Λένιν. Ὁ Κ. Λιντχάγκεν μίλησε πάνω στό θέμα: «Τό φῶς ἀπό τήν ἀνατολή». Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε ἀνακοίνωση γιά τό ταξίδι· διαβάστηκε τό πρωτόκολλο γιά τούς ὅρους τοῦ ταξιδιοῦ μέσω Γερμανίας καί ὕστερα ἀπ'αὐτό οἱ σουηδοί σοσιαλδημοκράτες δήλωσαν ὅτι εἶναι ἕτοιμοι νά ἐπιβεβαιώσουν τήν πλήρη ἀλληλεγγύη τους μέ τήν ἐνέργεια αὐτή τῶν ρώσων ἐπαναστατῶν. 'Απομέρους τῶν σουηδῶν στή σύσκεψη μίλησε ὁ Κ. Ν. Κάρλσον καί ἔκφρασε τήν ἐλπίδα ὅτι ἡ ἐπανάσταση στή Ρωσία θά μετεξελιχθεῖ σέ διεθνή ἐπανάσταση. Στό κλείσιμο τῆς σύσκεψης οἱ σουηδοί μέ ἐνθουσιασμό χαιρέτισαν τούς ρώσους καί τόν ὀργανωτή τοῦ ταξιδιοῦ Φρ. Πλάττεν.—*97.*

63 Μέ τόν ἐρχομό του στή Ρωσία ὁ Β. Ι. Λένιν τήν ἴδια μέρα τό βράδυ, καί μέ ἀκρίβεια τή νύχτα τῆς 3 πρός 4 (16 πρός 17) τοῦ 'Α-

πρίλη 1917, μίλησε στή συγκέντρωση τῶν κομματικῶν στελεχῶν τῆς Πετρούπολης, πού όργανώθηκε πρός τιμή τοῦ ἐρχομοῦ του στό πρώην μέγαρο τῆς Ξεσίνσκαγια, ὅπου εἶχαν ἐγκατασταθεῖ ἡ ΚΕ καί ἡ ΕΠ τῆς Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ, γιά τά νέα καθήκοντα τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων. Τό πρωταρχικό σχέδιο τῶν «Θέσεων τοῦ 'Απρίλη» ἀποτέλεσε, ὅπως φαίνεται, τή βάση τοῦ λόγου αὐτοῦ.—*99.*

64 *'Η συνέλευση τῶν μπολσεβίκων—Πανρωσική σύσκεψη τῶν κομματικῶν στελεχῶν («τοῦ Μάρτη»),* πού καθορίστηκε ἀπό τό Ρωσικό γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ νά γίνει ὅταν θά ἄρχιζε ἡ Πανρωσική σύσκεψη τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, ἄνοιξε στίς 27 τοῦ Μάρτη (9 τοῦ 'Απρίλη) 1917. Στήν ἡμερήσια διάταξη ἦταν τά ζητήματα: ἡ στάση ἀπέναντι στόν πόλεμο, ἡ στάση ἀπέναντι στήν Προσωρινή κυβέρνηση, ἡ ὀργάνωση τῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων κ.ἄ.
'Η συνεδρίαση τῆς 4 (17) τοῦ 'Απρίλη, στήν ὁποία ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε εἰσήγηση, γινόταν στόν ἐξώστη τῶν ἀνακτόρων τῆς Ταυρίδας. 'Εξηγώντας τίς «Θέσεις τοῦ 'Απρίλη», ὁ Λένιν τίς ἀνάφερε τμηματικά. Τό κείμενο τοῦ λόγου του ἀνατυπώνεται σύμφωνα μέ τά πρακτικά τῆς γραμματείας, στά ὁποῖα ὑπάρχουν παραλείψεις, σημειωμένες μέ ἀποσιωπητικά καί μερικά σημεῖα ὄχι ἐντελῶς διευκρινισμένα.

'Η Πανρωσική σύσκεψη τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, πού συγκλήθηκε ἀπό τήν 'Εκτελεστική 'Επιτροπή τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης, ἔγινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 29 τοῦ Μάρτη ὥς τίς 3 τοῦ 'Απρίλη (ἀπό τίς 11 ὥς τίς 16 τοῦ 'Απρίλη) 1917.
Στή σύσκεψη πῆραν μέρος ἀντιπρόσωποι τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης καί 82 τοπικῶν Σοβιέτ, καθώς ἐπίσης καί τῶν στρατιωτικῶν τμημάτων τοῦ μετώπου καί τῶν μετόπισθεν. 'Η σύσκεψη συζήτησε τά ζητήματα τοῦ πολέμου, τῆς στάσης ἀπέναντι στήν Προσωρινή κυβέρνηση, τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης, τό ἀγροτικό, τό ἐπισιτιστικό κ.ἄ. 'Η σύσκεψη, στήν ὁποία ἐπικρατέστερη ἦταν ἡ ἐπιροή τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων, πῆρε τή θέση τοῦ «ἐπαναστατικοῦ ἀμυνιτισμοῦ» (325 ψήφους κατά 57) καί ἀποφάσισε νά ὑποστηρίξει τήν ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση, καθώς ἐπίσης καί νά συγκαλέσει διεθνή σοσιαλιστική συνδιάσκεψη γιά τό ζήτημα τῆς ἐξόδου ἀπό τόν πόλεμο. Στή σύσκεψη μίλησε δυό φορές μέ πνεῦμα σοσιαλπατριωτισμοῦ ὁ Γκ. Β. Πλεχάνοφ. 'Η ὁμιλία τοῦ μπολσεβίκου Π. Ι. Στάροστιν, πού περιεῖχε ἔκκληση νά μπεῖ τέρμα στόν πόλεμο, συνάντησε τήν κωλυσιεργία τῆς ἀμυνίτικης πλειοψηφίας τῆς σύσκεψης.
'Η σύσκεψη συμπλήρωσε τήν 'Εκτελεστική 'Επιτροπή τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης μέ 16 μέλη, συμπεριλαμβανομένων καί ἕξι ἀντιπροσώπων τοῦ στρατοῦ καί τοῦ στόλου.—*103.*

65 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση τοῦ μενσεβικο-ἐσέρικου Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, πού ψηφίστηκε στήν Πανρωσική σύσκεψη τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν στίς 30 τοῦ Μάρτη (12 τοῦ 'Απρίλη) 1917 μέ βάση τήν εἰσήγηση τοῦ Τσερετέλι γιά τή στάση ἀπέναντι στόν πόλεμο. 'Η ἀπόφαση αὐτή

καλυπτόμενη μέ γενική φρασεολογία γιά τήν ἐλευθερία καί τήν ὑπεράσπιση τῆς ἐπανάστασης, καλοῦσε νά ὑποστηριχθεῖ ἡ ἐξωτερική πολιτική τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης, δηλ. νά συνεχιστεῖ ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος.—*104.*

66 Πρόκειται γιά τίς διεθνεῖς σοσιαλιστικές συνδιασκέψεις στό Τσίμμερβαλντ καί στό Κίνταλ.

Ἡ συνδιάσκεψη τοῦ Τσίμμερβαλντ, ἤ ἡ πρώτη διεθνής σοσιαλιστική συνδιάσκεψη ἔγινε ἀπό τίς 5 ὥς τίς 8 τοῦ Σεπτέμβρη 1915.

Ἡ συνδιάσκεψη τοῦ Κίνταλ, ἤ ἡ δεύτερη διεθνής σοσιαλιστική συνδιάσκεψη ἔγινε στήν κωμόπολη Κίνταλ (Ἐλβετία) στίς 24-30 τοῦ Ἀπρίλη 1916.

Οἱ συνδιασκέψεις τοῦ Τσίμμερβαλντ καί τοῦ Κίνταλ βοήθησαν στή συσπείρωση πάνω στήν ἰδεολογική βάση τοῦ μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῶν ἀριστερῶν στοιχείων τῆς δυτικοευρωπαϊκῆς σοσιαλδημοκρατίας, τά ὁποῖα μετά ἔπαιξαν δραστήριο ρόλο στήν πάλη γιά τή δημιουργία τῶν Κομμουνιστικῶν κομμάτων στίς χῶρες τους καί τήν ἵδρυση τῆς III, τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Τήν ἐκτίμηση τῆς ἕνωσης τοῦ Τσίμμερβαλντ βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 175-179, 441-442.—*105.*

67 Τό ἄρθρο «Τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου στήν τωρινή ἐπανάσταση», πού δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 26 τῆς 7 τοῦ Ἀπρίλη 1917 μέ τήν ὑπογραφή Ν. Λένιν, περιέχει τίς περίφημες «Θέσεις τοῦ Ἀπρίλη» τοῦ Β. Ι. Λένιν πού, ὅπως φαίνεται, ἔγραψε ὁ ἴδιος στό τραῖνο τήν παραμονή τῆς ἄφιξής του στήν Πετρούπολη.

Ὁ Λένιν διάβασε τίς θέσεις σέ δυό συγκεντρώσεις στίς 4 (17) τοῦ Ἀπρίλη: στή συγκέντρωση τῶν μπολσεβίκων καί στήν κοινή συγκέντρωση τῶν μπολσεβίκων καί τῶν μενσεβίκων-ἀντιπροσώπων γιά τήν Πανρωσική σύσκεψη τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν στήν αἴθουσα τῶν ἀνακτόρων τῆς Ταυρίδας.

Στή διάρκεια τῆς συζήτησης ὁ Λένιν ἔδοσε τίς θέσεις σ'ἕνα ἀπό τά μέλη τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Πράβντα» μέ τή θερμή παράκληση νά τίς δημοσιεύσουν ὁλόκληρες τήν ἑπόμενη μέρα. Ἐπειδή ὅμως ἔσπασε ἡ μηχανή στό τυπογραφεῖο, οἱ θέσεις δημοσιεύτηκαν ὄχι στίς 5, ἀλλά στίς 7 τοῦ Ἀπρίλη, πού γι'αὐτό τό πράγμα ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα» προειδοποίησε τούς ἀναγνῶστες στό φύλ. ἀρ. 25 τῆς «Πράβντα» τῆς 6 τοῦ Ἀπρίλη.

Τό ἄρθρο ἀναδημοσιεύτηκε ἀπό τίς μπολσεβίκικες ἐφημερίδες «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» (Μόσχα), «Προλετάρι» (Χάρκοβο), «Κρασνογιάρσκι ραμπότσι» (Κρασνογιάρσκ), «Βπεριόντ» (Οὐφά), «Μπακίνσκι ραμπότσι» (Μπακού), «Καυκάσκι ραμπότσι» (Τυφλίδα) καί ἄλλες —*113.*

68 *«Γεντίνστβο»* («Ἑνότητα»)—ἐφημερίδα, ὄργανο τῆς ἄκρας δεξιᾶς ὁμάδας τῶν μενσεβίκων-ἀμυνιτῶν μ'ἐπικεφαλῆς τόν Γκ. Β. Πλεχάνοφ· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη. Ἀπό τό Μάη ὥς τόν Ἰούνη τοῦ 1914 βγῆκαν 4 φύλλα. Ἀπό τό Μάρτη ὥς τό Νοέμβρη τοῦ 1917 ἐκδιδόταν

καθημερινά. 'Από τό Δεκέμβρη τοῦ 1917 ὥς τό Γενάρη τοῦ 1918 ἔβγαινε μέ τόν τίτλο «Νάσε Γεντίνστβο». Στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας ἦταν οἱ Λ. Ι. 'Αξελρόντ ('Ορτοντόξ), Γκ. Α. 'Αλέξινσκι, Ν. Β. Βασίλιεφ, Λ. Γκ. Ντέιτς, Β. Ι. Ζασούλιτς, Ν. Ι. 'Ιορντάνσκι, Γκ. Β. Πλεχάνοφ. 'Η «Γεντίνστβο», παίρνοντας θέση ὑπέρ τῆς ὑποστήριξης τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης, ὑπέρ τοῦ συνασπισμοῦ μέ τήν ἀστική τάξη, γιά «σταθερή ἐξουσία», πάλευε ἐνάντια στούς μπολσεβίκους, καταφεύγοντας συχνά σέ μεθόδους τοῦ κίτρινου Τύπου. 'Ο Λένιν ὑπογράμμιζε ὅτι ἡ διαγωγή τῆς «Γεντίνστβο» «ἀποτελεῖ σύμπραξη μέ τίς σκοτεινές δυνάμεις πού ἀπειλοῦν νά χρησιμοποιήσουν βία, πογκρόμ καί βόμβες» καί ἀποκαλοῦσε τήν ἐφημερίδα «ὑβριστικό ἔντυπο» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 229 καί 307). Τήν 'Οχτωβριανή ἐπανάσταση καί τήν ἐγκαθίδρυση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἡ ἐφημερίδα τήν ἀντιμετώπισε ἐχθρικά.—*117.*

69 *«Ρούσκαγια Βόλια»* («Ρωσική 'Ελευθερία»)—καθημερινή ἀστική ἐφημερίδα πού ἱδρύθηκε ἀπό τόν τσαρικό ὑπουργό 'Εσωτερικῶν Α. Ντ. Προτοπόποφ καί διατηροῦνταν μέ χρηματοδότηση τῶν μεγάλων τραπεζῶν· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1916. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη ἔκανε συκοφαντική καμπάνια κατά τῶν μπολσεβίκων. 'Ο Λένιν τήν ἀποκαλοῦσε «μιά ἀπό τίς πιό κακοήθεις ἀστικές ἐφημερίδες» ("Απαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 276). Κλείστηκε ἀπό τή Στρατιωτική 'Επαναστατική ἐπιτροπή στίς 25 τοῦ 'Οχτώβρη 1917.—*117.*

70 Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. "Ενγκελς. «Πρόλογος στή γερμανική ἔκδοση τοῦ 1872 τοῦ «Μανιφέστου τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος»»· Κ. Μάρξ. «'Ο ἐμφύλιος πόλεμος στή Γαλλία. Διακήρυξη τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου τῆς Διεθνοῦς "Ενωσης 'Εργατῶν», «Κριτική τοῦ προγράμματος τῆς Γκότα»· Φ. "Ενγκελς. «Γράμμα στόν Μπέμπελ, 18-28 τοῦ Μάρτη 1875»· Κ. Μάρξ. Γράμμα στόν Κούγκελμαν στίς 12 καί 17 τοῦ 'Απρίλη 1871 (Κ. Μάρξ καί Φ. "Ενγκελς. "Απαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 18ος, σελ. 90· τόμ. 17ος, σελ. 339-347· τόμ. 19ος, σελ. 5, 9-32· Διαλεχτά ἔργα σέ δυό τόμους, τόμ. II, 1955, σελ. 443-444).—*118.*

71 'Η ἀνακοίνωση *«Πῶς φτάσαμε»* δημοσιεύτηκε ταυτόχρονα στήν «Πράβντα» καί στήν «'Ισβέστιγια» τῆς 5 (18) τοῦ 'Απρίλη 1917· στήν «Πράβντα» ἡ ἀνακοίνωση μπῆκε μέ τόν παρακάτω ὑπότιτλο: «'Ανακοίνωση πού ἔκαναν στήν 'Εκτελεστική 'Επιτροπή οἱ σ.σ. Λένιν καί Ζηνόβιεφ, ὕστερα ἀπό ἐξουσιοδότηση τῶν συντρόφων πού ἦλθαν ἀπό τήν 'Ελβετία».

'Η συνεδρίαση τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς ἔγινε στίς 4 (17) τοῦ 'Απρίλη στίς 8 ἡ ὥρα τό βράδυ. Πρῶτος πάνω στό ζήτημα «'Η κατάσταση τῶν πολιτικῶν προσφύγων πού ζοῦν στήν 'Ελβετία» μίλησε ὁ βουλευτής τῆς II Κρατικῆς δούμας Α. Γκ. Ζουράμποφ, πού γύρισε στή Ρωσία μέσω Κοπεγχάγης. 'Ο Ζουράμποφ ἔκανε διαπιστώσεις γιά τά ἐμπόδια, πού μέ διαταγή τοῦ ὑπουργοῦ 'Εξωτερικῶν Π. Ν. Μιλιουκόφ δημιουργοῦσαν στήν ἐπιστροφή στήν πατρίδα τῶν πολιτικῶν προσφύ-

γων-διεθνιστῶν. 'Ο Ζουράμποφ, ἐξονόματος τῶν πολιτικῶν προσφύγων πού ἔμειναν στήν 'Ελβετία, ἔβαλε ζήτημα νά ἀρχίσει ἡ Προσωρινή Κυβέρνηση, «κάτω ἀπό τήν πίεση» τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς, διαπραγματεύσεις μέ τή γερμανική κυβέρνηση γιά τήν ἀνταλλαγή τῶν πολιτικῶν προσφύγων μέ γερμανούς ἀπό τά στρατόπεδα συγκέντρωσης ἤ μέ αἰχμαλώτους πολέμου. 'Ο Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ μετά τήν ἀνακοίνωσή του πρότεινε νά παρθεῖ ἀπόφαση πού νά ἐγκρίνει τήν ἀνταλλαγή τῶν πολιτικῶν προσφύγων μέ γερμανούς ἀπό τά στρατόπεδα συγκέντρωσης. 'Ο Λένιν πρότεινε στήν 'Εκτελεστική 'Επιτροπή νά συμφωνήσει μέ τήν ἀπόφαση.

'Επειδή κατά τῆς πρότασης τάχθηκαν οἱ μενσεβίκοι Ι. Γκ. Τσερετέλι καί Μπ. Ο. Μπογκντάνοφ, ὁ Λένιν μίλησε καί ὑπεράσπισε τήν πρότασή του.

'Η Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «'Ισβέστιγια» μετά τήν ἀνακοίνωση «Πῶς φτάσαμε» δημοσίευσε τήν παρακάτω δήλωση: «'Η 'Εκτελεστική 'Επιτροπή, ἀφοῦ ἄκουσε τήν εἰσήγηση τῶν συντρ. Ζουράμποφ καί Ζηνόβιεφ, ἀποφάσισε νά ἀπευθυνθεῖ ἀμέσως στήν Προσωρινή κυβέρνηση καί νά πάρει μέτρα γιά νά ἐπιτραπεῖ ἀμέσως σέ ὅλους τούς πολιτικούς πρόσφυγες νά ἔλθουν στή Ρωσία, ἀνεξάρτητα ἀπό τίς πολιτικές τους ἀπόψεις καί τή στάση τους ἀπέναντι στόν πόλεμο. Γιά τά ἀποτελέσματα τῶν συνομιλιῶν μέ τήν κυβέρνηση θά ἀνακοινώσουμε πολύ σύντομα. *'Η Συντ. ἐπιτροπή»*

'Ο Β. Ι. Λένιν ἔγινε μέλος τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης.—*119.*

72 *«Νάσε Σλόβο»* («'Ο Λόγος μας»)—ἐφημερίδα πού ἐκδιδόταν στό Παρίσι ἀπό τό Γενάρη τοῦ 1915 ὥς τό Σεπτέμβρη τοῦ 1916. 'Από τό Σεπτέμβρη τοῦ 1916 ὥς τό Μάρτη τοῦ 1917 ἔβγαινε μέ τόν τίτλο «Νατσάλο» («'Αρχή»).—*119.*

73 'Ο Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἀναφερόμενο πιό κάτω «Πρωτόκολλο τῆς συνέλευσης τῶν μελῶν τοῦ ΡΣΔΕ Κόμματος, τοῦ ἑνωμένου ἀπό τήν Κεντρική 'Επιτροπή, τῆς 8 τοῦ 'Απρίλη 1917 μέ τό νέο ἡμερολ.»· τό «'Ανακοινωθέν» τῆς πρώτης ὁμάδας τῶν πολιτικῶν προσφύγων πού γύρισαν στή Ρωσία μέσω Γερμανίας (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 487-488) καί τή «Δήλωση» τῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν τῆς 'Ελβετίας, τῆς Γερμανίας, τῆς Γαλλίας, τῆς Πολωνίας, τῆς Νορβηγίας καί τῆς Σουηδίας, πού ὑπογράφηκε στή Βέρνη στίς 25 τοῦ Μάρτη (7 τοῦ 'Απρίλη) καί στή Στοκχόλμη στίς 31 τοῦ Μάρτη (13 τοῦ 'Απρίλη). —*119.*

74 *«Μπούντ»* («Γενική ἑβραϊκή ἕνωση Λιθουανίας, Πολωνίας καί Ρωσίας») —ὀργανώθηκε τό 1897 στό ἱδρυτικό συνέδριο τῶν ἑβραϊκῶν σοσιαλδημοκρατικῶν ὀργανώσεων πού ἔγινε στή Βίλνα· συνένωνε τά μισοπρολεταριακά κυρίως στοιχεῖα τῶν ἑβραίων ἐπαγγελματοβιοτεχνῶν τῶν δυτικῶν περιοχῶν τῆς Ρωσίας.

Στή διάρκεια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου (1914-1918) οἱ μπουντιστές ὑποστήριζαν τίς θέσεις τοῦ σοσιαλσωβινισμοῦ. Τό 1917 ἡ Μπούντ ὑποστήριζε τήν ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση, πάλευε στό

πλευρό τῶν ἐχθρῶν τῆς 'Οχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Στά χρόνια τῆς ξένης στρατιωτικῆς ἐπέμβασης καί τοῦ ἐμφυλίου πολέμου οἱ ἡγέτες τῆς Μπούντ συνενώθηκαν μέ τίς δυνάμεις τῆς ἀντεπανάστασης. Ταυτόχρονα ἀνάμεσα στά ἁπλᾶ μέλη τῆς Μπούντ σημειώθηκε στροφή ὑπέρ τῆς συνεργασίας μέ τή Σοβιετική ἐξουσία. Τό Μάρτη τοῦ 1921 ἡ Μπούντ αὐτοδιαλύθηκε καί ἕνα μέρος τῶν μελῶν της ἔγινε δεκτό στό ΚΚΡ (μπ) μέ βάση τίς γενικές ἀρχές εἰσδοχῆς.—*119.*

75 *«Ρέτς»* («Λόγος»)—καθημερινή ἐφημερίδα, Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 23 τοῦ Φλεβάρη (8 τοῦ Μάρτη) 1906 κάτω ἀπό τήν οὐσιαστική καθοδήγηση τῶν Π. Ν. Μιλιουκόφ καί Ι. Β. Γκέσσεν καί μέ τήν ἄμεση συμμετοχή τῶν Μ. Μ. Βινάβερ, Π. Ντ. Ντολγκοροῦκοφ, Π. Μπ. Στροῦβε καί ἄλλων. Ἡ ἐφημερίδα κλείστηκε ἀπό τή Στρατιωτική 'Επαναστατική ἐπιτροπή τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης στίς 26 τοῦ 'Οχτώβρη (8 τοῦ Νοέμβρη) 1917. 'Αργότερα (ὥς τόν Αὔγουστο τοῦ 1918) ἔβγαινε μέ διάφορους τίτλους: «Νάσα Ρέτς», «Σβομπόνταγια Ρέτς», «Βέκ», «Νόβαγια Ρέτς», «Νάς Βέκ».—*121.*

76 *«Νόβογε Βρέμια»* («Νέοι Καιροί»)—καθημερινή ἐφημερίδα· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό 1868 ὥς τό 1917· ἀνῆκε σέ διάφορους ἐκδότες καί ἄλλαζε συνεχῶς τήν πολιτική της κατεύθυνση. Στήν ἀρχή ἦταν μετριοπαθής φιλελεύθερη, ἀπό τό 1876, ὅταν ἐκδότης της ἔγινε ὁ Α. Σ. Σουβόριν, μετατράπηκε σέ ὄργανο τῶν ἀντιδραστικῶν κύκλων τῶν εὐγενῶν καί τῆς ὑπαλληλικῆς γραφειοκρατίας, προπαγάνδιζε τό μεγαλοκρατικό σωβινισμό, τόν ἀντισημιτισμό καί μέ τή δουλοπρέπειά της ἀπέναντι στήν κυβέρνηση πῆρε τό παρατσούκλι «Τί ἐπιθυμεῖτε;». 'Από τό 1905 ἔγινε ὄργανο τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἡ ἐφημερίδα πῆρε ἀντεπαναστατική θέση καί ἔκανε λυσσαλέα συκοφαντική ἐκστρατεία ἐνάντια στούς μπολσεβίκους. Κλείστηκε ἀπό τή Στρατιωτική 'Επαναστατική ἐπιτροπή τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης στίς 26 τοῦ 'Οχτώβρη (8 τοῦ Νοέμβρη) 1917. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἀποκαλοῦσε τή «Νόβογε Βρέμια» πρότυπο πουλημένης ἐφημερίδας. «Ὁ «νοβοβρεμενισμός», ἔγραφε, ἔγινε ἔκφραση ταυτόσημη μέ τίς ἔννοιες: ἐξωμοσία, ἀποστασία, δουλοπρέπεια» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 46).—*125.*

77 *«'Ισβέστιγια Πετρογκράντσκοβο Σοβιέτα Ραμπότσιχ ἱ Σολντάτσκιχ Ντεπουτάτοφ»* («Εἰδήσεις τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν»)—καθημερινή ἐφημερίδα· τό πρῶτο φύλλο βγῆκε στίς 28 τοῦ Φλεβάρη (13 τοῦ Μάρτη) 1917 μέ τόν τίτλο «'Ισβέστιγια Πετρογκράντσκοβο Σοβιέτα Ραμπότσιχ Ντεπουτάτοφ»· ἀπό τό φύλ. ἀρ. 3 τῆς 2 (15) τοῦ Μάρτη ἡ ἐφημερίδα ἄρχισε νά βγαίνει σάν ὄργανο τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν.

Μέλη τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς, μετά τήν ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη, ἦταν οἱ: Μπ. Β. 'Αβίλοφ, Β. Α. Μπαζάροφ, Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς, Ι. Π. Γκόλντενμπεργκ, Γκ. Β. Τσιπερόβιτς.

'Εξαιτίας τῶν διαφωνιῶν στή Συντακτική ἐπιτροπή ὁ Μπ. Β. 'Αβίλοφ, ὁ Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς καί ὁ Γκ. Β. Τσιπερόβιτς στίς 12 (25) τοῦ 'Απρίλη βγῆκαν ἀπό μέλη της. Μετά τήν ἀποχώρησή τους στή Συντακτική ἐπιτροπή μπῆκαν οἱ μενσεβίκοι καί ἐσέροι Φ. Ι. Ντάν, Β. Σ. Βοϊτίνσκι, Α. Α. Γκότς, Ι. Π. Γκόλντενμπεργκ, Ι. Β. Τσερνισόφ.

"Οταν στό Ι Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ σχηματίστηκε ἡ Κεντρική 'Εκτελεστική 'Επιτροπή τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, ἡ ἐφημερίδα ἔγινε ὄργανο τῆς ΚΕΕ καί ἀπό τήν 1 (14) τοῦ Αὐγούστου (ἀπό τό φύλ. ἀρ. 132) ἔβγαινε μέ τόν τίτλο «'Ισβέστιγια Τσεντράλνοβο 'Ισπολνίτελνοβο Κομιτέτα ἰ Πετρογκράντσκοβο Σοβιέτα Ραμπότσιχ ἰ Σολντάτσκιχ Ντεπουτάτοφ». Τήν πολιτική γραμμή τῆς ἐφημερίδας τήν καθόριζαν οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ ἐσερομενσεβίκικου συνασπισμοῦ, πού ἐφάρμοζε τή συμβιβαστική πολιτική ὑποστήριξης τῆς ἀστικῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης καί τασσόταν κατά τῶν ἐπαναστατικῶν ἐνεργειῶν τοῦ προλεταριάτου.

Μετά τό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ ἡ σύνθεση τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «'Ισβέστιγια» ἄλλαξε, ἡ ἐφημερίδα ἔγινε ἐπίσημο ὄργανο τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας· στήν ἐφημερίδα αὐτή δημοσιεύτηκαν τά πρῶτα βασικότατα ντοκουμέντα τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης, ἄρθρα καί λόγοι τοῦ Β. Ι. Λένιν. Τό Μάρτη τοῦ 1918 ἡ ἔκδοση τῆς «'Ισβέστιγια» μεταφέρθηκε στή Μόσχα.

Μετά τό σχηματισμό τῆς ΕΣΣΔ, τό Δεκέμβρη τοῦ 1922, ἡ ἐφημερίδα ἔγινε ὄργανο τῆς ΚΕΕ τῆς ΕΣΣΔ καί τῆς ΠΚΕΕ. Μέ ἀπόφαση τοῦ Προεδρείου τοῦ 'Ανώτατου Σοβιέτ τῆς ΕΣΣΔ τῆς 24 τοῦ Γενάρη 1938 ἡ «'Ισβέστιγια τῆς ΚΕΕ τῆς ΕΣΣΔ καί τῆς ΠΚΕΕ» ἀναδιοργανώθηκε, καί ἀπό τίς 26 τοῦ Γενάρη 1938 ὥς τά σήμερα ἐκδίδεται μέ τόν τίτλο «'Ισβέστιγια Σοβιέτοφ Ντεπουτάτοφ Τρουντιάσιχσια».—*125.*

78 *«Ραμπότσαγια Γκαζέτα»* («'Εργατική 'Εφημερίδα»)—καθημερινή ἐφημερίδα τῶν μενσεβίκων· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 7 (20) τοῦ Μάρτη ὥς τίς 30 τοῦ Νοέμβρη (13 τοῦ Δεκέμβρη) 1917· ἀπό τίς 30 τοῦ Αὐγούστου (12 τοῦ Σεπτέμβρη) ἦταν ὄργανο τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ («'Ενωμένου»). Στήν ἐφημερίδα συμμετεῖχαν οἱ: Λ. 'Αξελρόντ, Π. 'Αξελρόντ, Μπ. Μπογκντάνοφ, Κ. Γκβόζντιεφ, Φ. Ντάν, Β. Ζασούλιτς, Γ. Λάριν, Π. Μάσλοφ, Λ. Μάρτοφ, Α. Μαρτίνοφ, Β. Μάισκι, Α. Πότρεσοφ, Ι. Τσερετέλι, Ν. Τσχεΐτζε, Ν. Τσερεβάνιν κ.ἄ. 'Η ἐφημερίδα κρατοῦσε ἀμυνίτικη στάση, ὑποστήριζε τήν ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση, πάλευε ἐνάντια στόν Λένιν καί τό Μπολσεβίκικο κόμμα. Τήν 'Οχτωβριανή ἐπανάσταση καί τήν ἐγκαθίδρυση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας τήν ὑποδέχτηκε ἐχθρικά.—*129.*

79 'Η μπροσούρα τοῦ Λένιν *«Γράμματα γιά τήν τακτική. Γράμμα 1ο»* ἐκδόθηκε στήν Πετρούπολη τό 1917 ἀπό τό μπολσεβίκικο 'Εκδοτικό «Πριμπόϊ» σέ τρεῖς ἐκδόσεις. 'Η πρώτη ἔκδοση βγῆκε στίς 27 τοῦ 'Απρίλη (10 τοῦ Μάη) καί αὐτό δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα» ἀρ. φύλ. 42. "Ετσι οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς VII συνδιάσκεψης (τοῦ 'Απρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) εἶχαν τή δυνατότητα νά γνωριστοῦν μέ τό περιεχόμενό

της πρίν άπό τήν ψήφιση τῆς ἀπόφασης γιά τήν τρέχουσα στιγμή, πού ἔγινε στίς 29 τοῦ 'Απρίλη (12 τοῦ Μάη). Σάν παράρτημα καί στίς τρεῖς ἐκδόσεις τῆς μπροσούρας δημοσιεύτηκαν οἱ «Θέσεις τοῦ 'Απρίλη» τοῦ Β. Ι. Λένιν.—*131*.

80 Στήν κοινή συνέλευση τῶν μπολσεβίκων καί τῶν μενσεβίκων, πού συμμετεῖχαν στήν Πανρωσική σύσκεψη τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν παραβρέθηκαν ἐπίσης καί τά μέλη τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης, ἀντιπρόσωποι τῶν ἐφημερίδων («Πράβντα», «Γεντίνστβο», «Ραμπότσαγια Γκαζέτα», «'Ισβέστιγια»), ἡ ΚΕ καί ἡ ΕΠ τῆς Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ, ἡ ΟΕ, οἱ σοσιαλδημοκράτες βουλευτές καί ἀπό τίς τέσσερις Δοῦμες, ἀντιπρόσωποι τῶν ἐθνικῶν σοσιαλιστικῶν κομμάτων, τοπικοί βουλευτές.

Στή σύσκεψη μίλησε, κάνοντας ἔκκληση γιά τή συνένωση τῶν σοσιαλδημοκρατικῶν ὀργανώσεων, ὁ Ι. Π. Γκόλντενμπεργκ (Μεσκόβσκι) μέ τήν ὑποστήριξη τῶν Β. Σ. Βοϊτίνσκι, Ν. Σ. Τσχεΐτζε καί Ι. Γκ. Τσερετέλι. Σέ συνέχεια τό λόγο γιά τήν εἰσήγηση πῆρε ὁ Β. Ι. Λένιν. Μετά τήν εἰσήγησή του μίλησαν, ἐκφράζοντας ἔντονες διαφωνίες, οἱ Ι. Γκ. Τσερετέλι, Ι. Π. Γκόλντενμπεργκ, Φ. Ι. Ντάν, Γ. Μ. Στεκλόφ, Γ. Λάριν κ.ἄ. Τήν πλατφόρμα τοῦ Β. Ι. Λένιν ὑπεράσπισε στήν ὁμιλία της ἡ Α. Μ. Κολλοντάι. 'Ο Β. Ι. Λένιν καί οἱ μπολσεβίκοι ἀποχώρησαν ἀπό τή συνέλευση πρίν τελειώσει. Καί ταυτόχρονα ἐξονόματος τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ ἔγινε δήλωση ὅτι οἱ μπολσεβίκοι δέν θά πάρουν μέρος σέ ὁποιεσδήποτε ἑνωτικές προσπάθειες. 'Η εἰσήγηση τοῦ Β. Ι. Λένιν ἔγινε δεκτή μέ θερμή συμπάθεια ἀπό πολλούς ἀντιπροσώπους τῶν τοπικῶν μπολσεβίκικων ὀργανώσεων. Ἕνας ἀπ'αὐτούς πού πῆρε μέρος στήν Πανρωσική σύσκεψη τῶν μπολσεβίκων, ἀνθρακωρύχος ἀπό τό Ντομπάς, στή συνεδρίαση τῆς 5 (18) τοῦ 'Απρίλη δήλωσε: «'Ο Λένιν γιά ὅλα τά ζητήματα πού μίλησε γιά ὅλα ἔχει δίκιο!».—*131*.

81 Βλ. τό γράμμα τοῦ Φ. Ἔνγκελς στόν Φ.-Α. Ζόργκε τῆς 29 τοῦ Νοέμβρη 1886 (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Διαλεχτά γράμματα, 1953, σελ. 396-399).—*132*.

82 'Ο Β. Ι. Λένιν παραθέτει ἐδῶ τά λόγια τοῦ Μεφιστοφελῆ ἀπό τήν τραγωδία τοῦ Ι.-Β. Γκαῖτε «Φάουστ» (βλ. Ι. Β.-Γκαῖτε. «Φάουστ». Μέρος Ι. Σκηνή 4η. «Τό γραφεῖο τοῦ Φάουστ»).—*135*.

83 'Η ἔκφραση «ἀντιπολίτευση τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητας», ἀνήκει στόν ἡγέτη τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων—Π. Ν. Μιλιουκόφ. Στό λόγο του κατά τό πρόγευμα στό λόρδο-δήμαρχο τοῦ Λονδίνου στίς 19 τοῦ 'Ιούνη (2 τοῦ 'Ιούλη) 1909 ὁ Μιλιουκόφ δήλωσε: «ὡσότου στή Ρωσία ὑπάρχει νομοθετικό σῶμα, πού ἐλέγχει τόν προϋπολογισμό, ἡ ρωσική ἀντιπολίτευση παραμένει ἀντιπολίτευση τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητας καί ὄχι στήν αὐτοῦ μεγαλειότητα» («Ρέτς», ἀρ. φύλ. 167, 21 τοῦ 'Ιούνη (4 τοῦ 'Ιούλη) 1909).—*137*.

84 *«Χωρίς τσάρο, ἀλλά κυβέρνηση ἐργατική»*—ἀντιμπολσεβίκικο σύνθημα πού προβλήθηκε γιά πρώτη φορά ἀπό τόν Πάρβους τό 1905. Τό

σύνθημα αὐτό ἀποτελοῦσε μιά ἀπό τίς βασικές θέσεις τῆς τροτσκιστικῆς «θεωρίας» τῆς διαρκοῦς ἐπανάστασης—ἐπανάστασης χωρίς τήν ἀγροτιά, «θεωρίας» πού ἀντιπαραθέτονταν στή λενινιστική θεωρία τῆς μετεξέλιξης τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης σέ ἐπανάσταση σοσιαλιστική μέ τήν ἡγεμονία τοῦ προλεταριάτου στό παλλαϊκό κίνημα.—*137.*

85 Βλ. Κ. Μάρξ. «Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος στή Γαλλία. Διακήρυξη τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου τῆς Διεθνοῦς Ἕνωσης Ἐργατῶν»· Φ. Ἔνγκελς. «Εἰσαγωγή» [στήν ἐργασία τοῦ Κ. Μάρξ «Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος στή Γαλλία»] (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 17ος, σελ. 339-354· Διαλεχτά ἔργα σέ δυό τόμους, τόμ. I, 1955, σελ. 433-444). —*138.*

86 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἐργασία τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ «Ἀναρχισμός καί σοσιαλισμός», πού πρωτοεκδόθηκε στά γερμανικά στό Βερολίνο τό 1894 (βλ. G. Plechanow. «Anarchismus und Sozialismus». Berlin, Expedition des «Vorwärts», 1894, 84 S.· Γκ. Β. Πλεχάνοφ. Ἅπαντα, ρωσ. ἔκδ., τόμ. IV, 1925, σελ. 167-248).—*139.*

87 Τό ἱστορικό τῆς συγγραφῆς τῆς ἐργασίας «Τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπανάστασή μας» βλ. στόν «Ἐπίλογο» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 184-186).—*149.*

88 Ἡ Πανρωσική συνδιάσκεψη τῶν σιδηροδρομικῶν ὑπαλλήλων καί ἐργατῶν ἔγινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 6 ὥς τίς 20 τοῦ Ἀπρίλη (19 τοῦ Ἀπρίλη-3 τοῦ Μάη) 1917. Στή συνδιάσκεψη παραβρέθηκαν 220 ἀντιπρόσωποι. Στή διάρκεια τῆς συνδιάσκεψης δούλευαν πέντε Ἐπιτροπές (ἐργασιακή, γιά τό καταστατικό, γιά τή ρύθμιση τῶν μεταφορῶν, τῆς πολιτοφυλακῆς καί γιά τή σύγκληση Πανρωσικοῦ συνεδρίου γιά τήν ὀργάνωση τῆς Ἕνωσης). Ἡ συνδιάσκεψη, πού καθοδηγοῦνταν ἀπό τά συμβιβαστικά κόμματα, πῆρε ἀμυνίτικη θέση καί δήλωσε ὅτι ὑποστηρίζει ὁλόπλευρα τήν ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση.

Ἀπομέρους τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ τή συνδιάσκεψη χαιρέτισε ὁ Μ. Ι. Καλίνιν. Ὁ Ι. Α. Τεοντορόβιτς μίλησε στή συνεδρίαση τῆς 8 (21) τοῦ Ἀπρίλη μετά τούς λόγους τοῦ Α. Φ. Κέρενσκι καί τοῦ ὑπουργοῦ Συγκοινωνιῶν Ν. Β. Νεκράσοφ καί «χάλασε κάπως τή γενική διάθεση» («Γεντίνστβο», ἀρ. φύλ. 9, τῆς 9 τοῦ Ἀπρίλη 1917). Ἡ συνδιάσκεψη ἐξέλεξε Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή καί πῆρε ἀπόφαση τόσο γιά τά πολιτικά, ὅσο καί τά πρακτικά ζητήματα ἐξυγίανσης τῶν σιδηροδρόμων.—*157.*

89 Βλ. Φ. Ἔνγκελς. «Γράμμα στόν Α. Μπέμπελ στίς 18-28 τοῦ Μάρτη 1875» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 5).—*162.*

90 Βλ. Κ. Μάρξ. «Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος στή Γαλλία. Διακήρυξη τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου τῆς Διεθνοῦς Ἕνωσης Ἐργατῶν» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 17ος, σελ. 346).—*163.*

91 *Μινοριτέ ἤ λογκετιστές*—μειοψηφία πού σχηματίστηκε τό 1905 στό Γαλλικό σοσιαλιστικό κόμμα. Οἱ μινοριτέ, ὀπαδοί τοῦ σοσιαλρεφορμιστῆ Λογκέ εἶχαν κεντριστικές ἀντιλήψεις καί ἐφάρμοζαν συμβιβαστική πολιτική ἀπέναντι στούς σοσιαλσωβινιστές. Τόν καιρό τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου κρατοῦσαν σοσιαλπασιφιστική στάση. Ὕστερα ἀπό τή νίκη τῆς Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία οἱ λογκετιστές αὐτοανακηρύχθηκαν ὀπαδοί τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, στήν πράξη ὅμως παρέμειναν ἐχθροί της. Ἐξακολουθοῦσαν τήν πολιτική τῆς συνεργασίας μέ τούς σοσιαλσωβινιστές, ὑποστήριζαν τή ληστρική εἰρήνη τῶν Βερσαλλιῶν. Οἱ λογκετιστές, ἔχοντας μείνει μειοψηφία στό συνέδριο τοῦ Γαλλικοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος, πού συνῆλθε στό Τούρ τό Δεκέμβρη τοῦ 1920, στό ὁποῖο νίκησε ἡ ἀριστερή πτέρυγα, ἀποσχίστηκαν ἀπό τό Κόμμα μαζί μέ τούς ἀνοιχτούς ρεφορμιστές καί προσχώρησαν στή λεγόμενη II½ Διεθνή καί ὕστερα ἀπό τή διάλυσή της ξαναγύρισαν στή II Διεθνή.—*172.*

92 *Ἀνεξάρτητο ἐργατικό κόμμα τῆς Ἀγγλίας* (Independent Labour Party) —ρεφορμιστική ὀργάνωση πού ἱδρύθηκε ἀπό τούς καθοδηγητές τῶν «νέων τρέιντ-γιούνιον» τό 1893 σέ συνθῆκες πού ἀναζωογονοῦνταν ὁ ἀπεργιακός ἀγώνας καί δυνάμωνε τό κίνημα γιά τήν ἀνεξαρτησία τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Ἀγγλίας ἀπό τά ἀστικά κόμματα. Στό ΑΕΚ μπῆκαν τά μέλη τῶν «νέων τρέιντ-γιούνιον» καί μιᾶς σειρᾶς παλιῶν συνδικάτων, ἐκπρόσωποι τῆς διανόησης καί τῆς μικροαστικῆς τάξης, πού βρίσκονταν κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν φαβιανῶν. Ἐπικεφαλῆς τοῦ Κόμματος ἦταν ὁ Κέιρ-Χάρντυ καί ὁ Ρ. Μακντόναλντ. Τό ΑΕΚ ἀπό τή στιγμή τῆς ἐμφάνισής του ἀκολούθησε ἀστικές-ρεφορμιστικές θέσεις, στρέφοντας τήν κύρια προσοχή του στήν κοινοβουλευτική μορφή πάλης καί στίς κοινοβουλευτικές συναλλαγές μέ τό Φιλελεύθερο κόμμα. Ὁ Λένιν, χαρακτηρίζοντας τό Ἀνεξάρτητο ἐργατικό κόμμα, ἔγραφε ὅτι «στήν πράξη τό κόμμα αὐτό ἦταν κόμμα ὀπορτουνιστικό, ἐξαρτημένο πάντα ἀπό τήν ἀστική τάξη» (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 29ος, σελ. 456).

Στίς ἀρχές τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου τό ΑΕΚ ἔβγαλε διακήρυξη ἐνάντια στόν πόλεμο, ὡστόσο γρήγορα πῆρε σοσιαλσωβινιστική θέση.—*172.*

93 *Τό Βρετανικό σοσιαλιστικό κόμμα* (British Socialist Party) ἱδρύθηκε τό 1911 στό Μάντσεστερ μέ τή συνένωση τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος μέ τίς ἄλλες σοσιαλιστικές ὁμάδες. Τό ΒΣΚ ἔκανε ζύμωση στό πνεῦμα τῶν ἰδεῶν τοῦ μαρξισμοῦ καί «δέν ἦταν κόμμα ὀπορτουνιστικό, ἀλλά κόμμα *πραγματικά* ἀνεξάρτητο ἀπό τούς φιλελεύθερους» (Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 23ος, σελ. 345). Ὅμως ὁ μικρός ἀριθμός τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος καί ἡ ἀδύνατη σύνδεσή του μέ τίς μάζες ἔδιναν σ'αὐτό κάπως σεχταριστικό χαρακτήρα. Στήν περίοδο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου διεξήχθηκε στό Κόμμα ὀξεία πάλη ἀνάμεσα στό διεθνιστικό ρεῦμα (Οὐ. Γκάλαχερ, Α. Ἴνκπιν, Ντ. Μάκλιν, Φ. Ροτστέιν καί ἄλλοι) καί στό σοσιαλσωβινιστικό ρεῦμα μέ ἐπικεφαλῆς τόν Χάιντμαν. Μέσα στό διεθνιστικό ρεῦμα ὑπῆρχαν καί

ἀσυνεπῆ στοιχεῖα, πού σέ μιά σειρά ζητήματα πῆραν κεντριστική θέση. Τό Φλεβάρη τοῦ 1916 μιά ὁμάδα στελεχῶν τοῦ ΒΣΚ ἵδρυσε τήν ἐφημερίδα «The Call» («Προσκλητήριο»), πού ἔπαιξε σπουδαῖο ρόλο στή συσπείρωση τῶν διεθνιστῶν. Ἡ ἐτήσια συνδιάσκεψη τοῦ ΒΣΚ, πού ἔγινε τόν Ἀπρίλη τοῦ 1916 στό Σόλφορντ, καταδίκασε τή σοσιαλσωβινιστική στάση τοῦ Χάιντμαν καί τῶν ὀπαδῶν του καί αὐτοί βγῆκαν ἀπό τό Κόμμα.

Τό Βρετανικό σοσιαλιστικό κόμμα χαιρέτισε τή Μεγάλη Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Τά μέλη τοῦ ΒΣΚ ἔπαιξαν μεγάλο ρόλο στό κίνημα τῶν ἄγγλων ἐργαζομένων γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας ἀπό τή ξένη ἐπέμβαση. Τό 1919 ἡ πλειοψηφία τῶν ὀργανώσεων τοῦ Κόμματος (98 ἔναντι 4) τάχθηκε ὑπέρ τῆς εἰσόδου στήν Κομμουνιστική Διεθνή. Τό Βρετανικό σοσιαλιστικό κόμμα, μαζί μέ τήν Κομμουνιστική ὁμάδα ἑνότητας ἔπαιξε τόν κύριο ρόλο στή δημιουργία τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Στό πρῶτο ἑνωτικό συνέδριο πού ἔγινε τό 1920 ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων τοῦ ΒΣΚ συγχωνεύτηκε στό Κομμουνιστικό κόμμα.—*172.*

94 *Ἡ ἀριστερή ὁμάδα τοῦ Τσίμμερβαλντ* ἱδρύθηκε μέ πρωτοβουλία τοῦ Β. Ι. Λένιν στή Διεθνή σοσιαλιστική συνδιάσκεψη τοῦ Τσίμμερβαλντ τό Σεπτέμβρη τοῦ 1915. Ἡ ὁμάδα αὐτή ἕνωνε τούς ἀντιπροσώπους ὀχτώ ὀργανώσεων—τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, τῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν τῆς Σουηδίας, τῆς Νορβηγίας, τῆς Ἑλβετίας, τῆς Γερμανίας, τῆς πολωνικῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ἀντιπολίτευσης καί τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας. Ἡ ἀριστερή ὁμάδα τοῦ Τσίμμερβαλντ, πού ἐπικεφαλῆς της ἦταν ὁ Β. Ι. Λένιν, πάλευε ἐνάντια στήν κεντριστική πλειοψηφία τῆς συνδιάσκεψης καί κατάθεσε σχέδια ἀποφάσεων, στά ὁποῖα καταδικαζόταν ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος, ξεσκεπαζόταν ἡ προδοσία τῶν σοσιαλσωβινιστῶν καί τονιζόταν ἡ ἀνάγκη νά διεξαχθεῖ δραστήρια πάλη κατά τοῦ πολέμου. Τά σχέδια αὐτά ἀποφάσεων ἀπορίφθηκαν ἀπό τήν κεντριστική πλειοψηφία τῆς συνδιάσκεψης. Ὡστόσο ἡ Ἀριστερά τοῦ Τσίμμερβαλντ κατάφερε νά συμπεριληφθοῦν στή διακήρυξη πού ψήφισε ἡ συνδιάσκεψη μιά σειρά βασικές θέσεις τοῦ δικοῦ της σχεδίου ἀπόφασης. Ἡ Ἀριστερά τοῦ Τσίμμερβαλντ, κρίνοντας τή διακήρυξη σάν πρῶτο βῆμα στήν πάλη κατά τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, τήν ψήφισε, τονίζοντας σέ ἰδιαίτερη δήλωση ὅτι ἡ διακήρυξη δέν εἶναι ὁλοκληρωμένη, δέν ἔχει συνέπεια καί ἐξήγησε τούς λόγους ψήφισής της. Ἡ Ἀριστερά τοῦ Τσίμμερβαλντ δήλωσε ὅτι, παραμένοντας γενικά στήν ἕνωση τοῦ Τσίμμερβαλντ, θά διαδίδει τίς ἀπόψεις της καί θά κάνει ἀνεξάρτητη δουλιά σέ διεθνή κλίμακα. Ἐξέλεξε καθοδηγητικό ὄργανο—Γραφεῖο, στό ὁποῖο μπῆκαν οἱ Β. Ι. Λένιν, Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ καί Κ. Ράντεκ. Ἡ Ἀριστερά τοῦ Τσίμμερβαλντ ἔβγαζε τό ὄργανό της—τό περιοδικό «Vorbote» («Προάγγελος») στή γερμανική γλώσσα, στό ὁποῖο δημοσιεύτηκαν μιά σειρά ἄρθρα τοῦ Β. Ι. Λένιν.

Καθοδηγητική δύναμη στήν ἀριστερή ὁμάδα τοῦ Τσίμμερβαλντ

ἦταν οἱ μπολσεβίκοι, πού ἔπαιρναν τή μοναδικά συνεπή, ὥς τό τέλος διεθνιστική θέση. Ὁ Λένιν ἔκανε πάλη κατά τῶν ὁπορτουνιστικῶν ταλαντεύσεων τοῦ Ράντεκ, ἔκανε κριτική τῶν λαθῶν μιᾶς σειρᾶς ἄλλων ἀριστερῶν. Γύρω ἀπό τήν Ἀριστερά τοῦ Τσίμμερβαλντ ἄρχισαν νά συσπειρώνονται τά διεθνιστικά στοιχεῖα τῆς διεθνοῦς σοσιαλδημοκρατίας. Στή Δεύτερη διεθνή σοσιαλιστική συνδιάσκεψη, πού ἔγινε τόν Ἀπρίλη τοῦ 1916 στό χωριό Κίνταλ (κοντά στή Βέρνη) ἡ ἀριστερή ὁμάδα τοῦ Τσίμμερβαλντ ἕνωνε τούς 12 ἀπό τούς 43 ἀντιπροσώπους καί πάνω σέ μιά σειρά ζητήματα περίπου οἱ μισοί ἀντιπρόσωποι ψήφισαν τίς προτάσεις της. Οἱ σοσιαλδημοκράτες μιᾶς σειρᾶς χωρῶν, πού ἀνῆκαν στήν ἀριστερή ὁμάδα τοῦ Τσίμμερβαλντ, ἔκαναν σοβαρή ἐπαναστατική δουλιά καί ἔπαιξαν σπουδαῖο ρόλο στή δημιουργία τῶν Κομμουνιστικῶν κομμάτων στίς χῶρες τους.

Γιά τήν ἀριστερή ὁμάδα τοῦ Τσίμμερβαλντ βλ. τά ἄρθρα τοῦ Β. Ι. Λένιν «Ἕνα πρῶτο βῆμα», «Οἱ ἐπαναστάτες μαρξιστές στή Διεθνή σοσιαλιστική συνδιάσκεψη τῆς 5-8 τοῦ Σεπτέμβρη 1915» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ. 38-49).—*172.*

95 *«Αὔριο»* («Demain»)—μηνιαῖο φιλολογικό-δημοσιολογικό περιοδικό πού ἱδρύθηκε ἀπό τό γάλλο διεθνιστή, συγγραφέα καί δημοσιογράφο Α. Γκιλμπό· ἔβγαινε ἀπό τό Γενάρη τοῦ 1916 ὥς τό 1919 (μέ διακοπή ἀπό τό Γενάρη ὥς τόν Ἀπρίλη τοῦ 1917) ἀρχικά στή Γενεύη καί σέ συνέχεια στή Μόσχα. Τό περιοδικό τασσόταν κατά τοῦ σωβινισμοῦ καί προπαγάνδιζε τό πρόγραμμα τοῦ Τσίμμερβαλντ. Στό «Demain» συνεργάζονταν οἱ συγγραφεῖς Ρ. Ρολλάν, Σ. Τσβέιγκ κ.ἄ. Στό «Demain» δημοσιεύθηκαν μιά σειρά ἄρθρα καί λόγοι τοῦ Β. Ι. Λένιν («Λόγος σχετικά μέ τή διάλυση τῆς Συντακτικῆς συνέλευσης στή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ 6 (19) τοῦ Γενάρη 1918», «Γιά τήν ἱστορία μιᾶς ἀτυχοῦς εἰρήνης»). Ἀπό τό Σεπτέμβρη τοῦ 1919 τό περιοδικό ἔβγαινε σάν ὄργανο τῆς μοσχοβίτικης ὁμάδας τῶν γάλλων κομμουνιστῶν.—*173.*

96 *«Τρέιντ-Γιούνιονιστ»* («The Trade Unionist»)—ἀγγλική συνδικαλιστική ἐφημερίδα· ἐκδιδόταν στό Λονδίνο ἀπό τό Νοέμβρη τοῦ 1915 ὥς τό Νοέμβρη τοῦ 1916. Ἐκδότης τῆς ἐφημερίδας ἦταν ὁ Ε. Πάττ. Στήν ἐφημερίδα συνεργάζονταν οἱ Μπ. Ρ. Κάρτερ, Τζ. Ντ. Γκ. Κόουλ, Τζ. Ντ. Λόουρενς, Τ. Μάνν, Β. Φ. Οὐότσον, Α. Χ. Οὐέλτερ, Τ. Π. Τίνγκερ.—*173.*

97 *Τό Σοσιαλιστικό ἐργατικό κόμμα τῆς Ἀμερικῆς* ἱδρύθηκε τό 1876 στό ἑνωτικό συνέδριο πού ἔγινε στή Φιλαδέλφεια μέ τή συγχώνευση τῶν ἀμερικανικῶν τμημάτων τῆς Ι Διεθνοῦς καί τῶν ἄλλων σοσιαλιστικῶν ὀργανώσεων. Τό συνέδριο τό καθοδηγοῦσε ὁ Φ. Α. Ζόργκε, συναγωνιστής τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς. Ἡ συντριπτική πλειοψηφία τοῦ Κόμματος ἀποτελοῦνταν ἀπό μετανάστες, πού εἶχαν πολύ ἀδύνατους δεσμούς μέ τούς αὐτόχθονες ἐργάτες τῆς Ἀμερικῆς. Στά πρῶτα χρόνια τήν καθοδηγητική θέση στό Κόμμα τήν εἶχαν οἱ λασσαλιστές, πού ἔκαναν λάθη σεχταριστικοῦ-δογματικοῦ χαρακτήρα. Ὁρισμένοι καθοδηγητές τοῦ Κόμματος θεωροῦσαν σάν κύριο καθῆκον

τους τήν κοινοβουλευτική δράση καί ὑποτιμοῦσαν τή σημασία τῆς καθοδήγησης τῶν οἰκονομικῶν ἀγώνων τῶν μαζῶν ἐνῶ ἄλλοι κατρακυλοῦσαν στόν τρεϊντγιουνιονισμό καί στόν ἀναρχισμό. Οἱ ταλαντεύσεις τῆς καθοδήγησης τοῦ Κόμματος στά ζητήματα τῆς ἰδεολογίας καί τῆς τακτικῆς ὁδήγησαν στό ἀδυνάτισμα τοῦ Κόμματος καί στήν ἀποχώρηση μιᾶς σειρᾶς ὁμάδων ἀπ'αὐτό. Ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς ἔκαναν αὐστηρή κριτική στή σεχταριστική τακτική τῶν ἀμερικανῶν σοσιαλιστῶν.

Στήν τελευταία δεκαετία τοῦ 19ου αἰώνα στήν καθοδήγηση τοῦ Σοσιαλιστικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος ἦρθε ἡ ἀριστερή πτέρυγα μέ ἐπικεφαλῆς τόν Ντ. Ντέ-Λεόν πού ἔκανε, ὡστόσο, λάθη ἀναρχικοσυνδικαλιστικοῦ χαρακτήρα. Τό ΣΕΚ παραιτοῦνταν ἀπό τήν πάλη γιά τίς μερικές διεκδικήσεις τῆς ἐργατικῆς τάξης, τή δουλιά στά ρεφορμιστικά συνδικάτα καί ὁλοένα καί περισσότερο ἔχανε τούς δεσμούς του μέ τό μαζικό ἐργατικό κίνημα πού καί πρίν ἦταν ἀδύνατοι. Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου (1914-1918) τό Σοσιαλιστικό ἐργατικό κόμμα ἔκλινε πρός τό διεθνισμό. Κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῆς Μεγάλης Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης τό πιό ἐπαναστατικό τμῆμα τοῦ ΣΕΚ πῆρε δραστήριο μέρος στήν ἵδρυση τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Ἀμερικῆς. Σήμερα τό ΣΕΚ εἶναι μιά ὀλιγάριθμη ὀργάνωση, χωρίς ἐπιροή στό ἐργατικό κίνημα τῶν ΕΠΑ.—*174.*

98 *Τό Σοσιαλιστικό κόμμα τῆς Ἀμερικῆς* ἱδρύθηκε τόν Ἰούλη τοῦ 1901 στό συνέδριο τῆς Ἰνδιανούπολης μέ τή συνένωση τῶν ὁμάδων πού ἀποσπάστηκαν ἀπό τό Σοσιαλιστικό ἐργατικό κόμμα τῶν ΕΠΑ, καί ἀπό τό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῶν ΕΠΑ, πού ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές του ἦταν ὁ Γιούντζιν Ντέμπς, δημοφιλής παράγοντας τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τῶν ΕΠΑ· ὁ ἴδιος ἦταν ἕνας ἀπό τούς ἱδρυτές τοῦ νέου Κόμματος. Ἡ κοινωνική σύνθεση τοῦ Κόμματος ἦταν ἀνομοιογενής: σ'αὐτό μπῆκε ἕνα μέρος τῶν ἀμερικανῶν ἐργατῶν, μετανάστες ἐργάτες, καθώς ἐπίσης μικροί φάρμερ καί στοιχεῖα προερχόμενα ἀπό τή μικροαστική τάξη. Ἡ κεντριστική καί δεξιά ὀπορτουνιστική καθοδήγηση τοῦ Κόμματος (Βίκτορ Λ. Μπέργκερ, Μόρις Χίλκβιτ κ.ἄ.) ἀρνιόταν τήν ἀνάγκη τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, παραιτοῦνταν ἀπό τίς ἐπαναστατικές μεθόδους πάλης, περιορίζοντας τή δράση τοῦ Κόμματος βασικά στή συμμετοχή στίς ἐκλογικές καμπάνιες. Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου στό Σοσιαλιστικό κόμμα διαμορφώθηκαν τρία ρεύματα: οἱ σοσιαλσωβινιστές πού ὑποστήριζαν τήν ἰμπεριαλιστική πολιτική τῆς κυβέρνησης· οἱ κεντριστές πού μονάχα στά λόγια τάσσονταν ἐνάντια στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο· ἡ ἐπαναστατική μειοψηφία πού ἀκολουθοῦσε διεθνιστικές θέσεις καί πάλευε ἐνάντια στόν πόλεμο.

Ἡ ἀριστερή πτέρυγα τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος μέ ἐπικεφαλῆς τούς Τσάρλς Ρούτενμπεργκ, Οὐίλλιαμ Φόστερ, Οὐίλλιαμ Χέιβουντ κ.ἄ., στηριζόμενη στά προλεταριακά στοιχεῖα, πάλευε ἐνάντια στήν ὀπορτουνιστική καθοδήγηση τοῦ Κόμματος, γιά τήν ἀνεξάρτητη πολιτική δράση τοῦ προλεταριάτου, γιά τή δημιουργία παραγωγικῶν συνδικά-

των, πού νά βασίζονται στίς ἀρχές τῆς ταξικῆς πάλης. Τό 1919 στό Σοσιαλιστικό κόμμα ἔγινε διάσπαση. Ἡ ἀριστερή πτέρυγα πού ἔφυγε ἀπό τό ΣΚ πρωτοστάτησε στήν ἵδρυση τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῶν ΕΠΑ καί ἔγινε ὁ βασικός του πυρήνας.

Σήμερα τό Σοσιαλιστικό κόμμα ἀποτελεῖ μιάν ὀλιγάριθμη σεχταριστική ὀργάνωση.—*174.*

99 *«Διεθνιστής»* («The Internationalist»)—ἑβδομαδιαία ἐφημερίδα, ὄργανο τῆς ἀριστερῆς πτέρυγας τῶν σοσιαλιστῶν· ἔβγαινε στίς ἀρχές τοῦ 1917 στή Βοστώνη ἀπό τήν Ἕνωση σοσιαλιστικῆς προπαγάνδας τῆς Ἀμερικῆς. Στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας μπῆκαν οἱ διεθνιστές τῶν ΕΠΑ καί ἄλλων χωρῶν: Ντ. Οὐίλλιαμς, Γκ. Α. Γκίμπς, Μ. Σ. Ζαρταριάν, Ντ. Ρόζιν, Σ. Γ. Ροῦτγκερς, Α. Σ. Ἔντβαρντς.—*174.*

100 *Τριμπουνιστές*—μέλη τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Ὀλλανδίας, πού ὄργανό του ἦταν ἡ ἐφημερίδα «Τό Βῆμα». Ἡγέτες τῶν τριμπουνιστῶν ἦταν οἱ Ντ. Βάινκοπ, Χ. Γκόρτερ, Α. Πάννεκουκ, Γκ. Ρόλλαντ-Χόλστ. Οἱ τριμπουνιστές δέν ἦταν συνεπές ἐπαναστατικό κόμμα, ἐκπροσωποῦσαν ὅμως τήν ἀριστερή πτέρυγα τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος στήν Ὀλλανδία καί στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου (1914-1918) ἀκολουθοῦσαν βασικά διεθνιστικές θέσεις.

Τό 1918 οἱ τριμπουνιστές σχημάτισαν τό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Ὀλλανδίας.

«De Tribune» («Τό Βῆμα»)—ἐφημερίδα πού ἱδρύθηκε τό 1907 ἀπό τήν ἀριστερή πτέρυγα τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ὀλλανδίας. Ἀπό τό 1909, μέ τή διαγραφή τῶν ἀριστερῶν ἀπό τό Κόμμα καί τήν ὀργάνωση ἀπ᾽αὐτούς τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Ὀλλανδίας, ἔγινε ὄργανο τοῦ Κόμματος αὐτοῦ· ἀπό τό 1918 ὄργανο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος Ὀλλανδίας· ἔβγαινε μέ τόν τίτλο αὐτό ὥς τό 1940.—*174.*

101 *Κόμμα τῶν νέων ἤ τῶν ἀριστερῶν* τῆς Σουηδίας ὀνόμαζε ὁ Λένιν τό ἀριστερό ρεῦμα στή σουηδική σοσιαλδημοκρατία. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου οἱ «νέοι» κρατοῦσαν διεθνιστική στάση καί ἀνῆκαν στήν Ἀριστερά τοῦ Τσίμμερβαλντ. Τό Μάη τοῦ 1917 σχημάτισαν τό Ἀριστερό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Σουηδίας. Στό συνέδριο αὐτοῦ τοῦ Κόμματος τό 1919 πάρθηκε ἀπόφαση γιά προσχώρηση στήν Κομμουνιστική Διεθνή. Ἡ ἐπαναστατική πτέρυγα τοῦ Κόμματος τό 1921 σχημάτισε τό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Σουηδίας.—*174.*

102 *«Τεσνιάκοι»*—ἐπαναστατικό Σοσιαλδημοκρατικό ἐργατικό κόμμα τῆς Βουλγαρίας, πού ἱδρύθηκε τό 1903 μετά τή διάσπαση τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος. Ἱδρυτής καί ἀρχηγός τῶν «τεσνιάκων» ἦταν ὁ Ντ. Μπλαγκόγεφ, καί ὕστερα ἐπικεφαλῆς τῶν «τεσνιάκων» ἦταν οἱ μαθητές τοῦ Μπλαγκόγεφ—Γκ. Ντιμιτρόφ, Β. Κολλάροφ καί ἄλλοι. Τό 1914-1918 οἱ «τεσνιάκοι» τάχθηκαν ἐνάντια στόν ἰμπεριαλιστικό

πόλεμο. Τό 1919 μπῆκαν στήν Κομμουνιστική Διεθνή καί σχημάτισαν τό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Βουλγαρίας, πού ἀργότερα ἀνασχηματίστηκε σέ 'Εργατικό κόμμα τῆς Βουλγαρίας (κομμουνιστῶν).—*174.*

103 *Διοίκηση περιοχῆς καί Κεντρική διοίκηση τῆς ΣΔΒΠ καί Λ*—τά καθοδηγητικά ὄργανα τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τοῦ Βασιλείου τῆς Πολωνίας καί τῆς Λιθουανίας.

Σοσιαλδημοκρατία τοῦ Βασιλείου τῆς Πολωνίας καί τῆς Λιθουανίας (ΣΔΒΠ καί Λ)—ἐπαναστατικό κόμμα τῆς πολωνικῆς ἐργατικῆς τάξης· ἐμφανίστηκε τό 1893 στήν ἀρχή σάν Σοσιαλδημοκρατία τοῦ Βασιλείου τῆς Πολωνίας, καί ἀπό τόν Αὔγουστο τοῦ 1900, μετά τό συνέδριο τῶν σοσιαλδημοκρατικῶν ὀργανώσεων τοῦ Βασιλείου τῆς Πολωνίας καί τῆς Λιθουανίας, ὅπου ἔγινε ἡ συγχώνευση τῶν πολωνῶν καί ἑνός μέρους τῶν λιθουανῶν σοσιαλδημοκρατῶν, ἄρχισε νά ὀνομάζεται Σοσιαλδημοκρατία τοῦ Βασιλείου τῆς Πολωνίας καί τῆς Λιθουανίας. 'Η ὑπηρεσία πού πρόσφερε τό Κόμμα ἔγκειται στό ὅτι προσανατόλιζε τό πολωνικό ἐργατικό κίνημα πρός τή συμμαχία μέ τό ρωσικό ἐργατικό κίνημα καί καταπολεμοῦσε τόν ἐθνικισμό.

Στό IV ('Ενωτικό) συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ τό 1906 ἡ ΣΔΒΠ καί Λ ἔγινε δεκτή στό ΣΔΕΚΡ σάν τοπική του ὀργάνωση. Μετά τήν ἧττα τῆς ἐπανάστασης 1905-1907 στή ΣΔΒΠ καί Λ ἐκδηλώθηκαν διαφωνίες σέ ἐσωκομματικά ζητήματα, πού στίς ἀρχές τοῦ 1912 ὁδήγησαν στή διάσπαση τῆς πολωνικῆς σοσιαλδημοκρατίας σέ ὀπαδούς τῆς Κεντρικῆς Διοίκησης τῆς ΣΔΒΠ καί Λ (τούς λεγόμενους «ζαζόντοβτσι»), πού ἀκολουθοῦσαν συμφιλιωτιστική πολιτική ἀπέναντι στούς λικβινταριστές καί γιά ἕνα διάστημα ὑποστήριζαν στήν πράξη τά ἀντιμπολσεβίκικα ρεύματα μέσα στό ΣΔΕΚΡ καί σέ ὀπαδούς τῆς Διοίκησης περιοχῆς τῆς ΣΔΒΠ καί Λ, πού στηριζόταν στίς κομματικές ὀργανώσεις τῆς Βαρσοβίας καί τοῦ Λότζ (τούς λεγόμενους «ροζλάμοβτσι»), ἡ ὁποία πῆρε ἐπαφή μέ τούς μπολσεβίκους καί ὑποστήριζε τή γραμμή τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ.

Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου (1914-1918) καί οἱ δυό ὁμάδες τῆς πολωνικῆς σοσιαλδημοκρατίας ἑνώθηκαν σέ ἑνιαῖο κόμμα, πού εἶχε διεθνιστική πλατφόρμα. 'Η ΣΔΒΠ καί Λ πάλευε δραστήρια ἐνάντια στούς ὀπαδούς τοῦ Πιλσούδσκι καί στούς ἐντέκους, πού ὑποστήριζαν τούς ξένους ἰμπεριαλιστές καί κράτησε στάση παραπλήσια γενικά μέ τή στάση τῶν μπολσεβίκων. 'Ωστόσο ἡ ΣΔΒΠ καί Λ ἔκανε καί ὁρισμένα λάθη, δέν πάλεψε μέ συνέπεια ἐνάντια στούς κεντριστές καί στούς συμφιλιωτιστές.

'Η ΣΔΒΠ καί Λ χαιρέτισε τή Μεγάλη 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί πάλεψε γιά τή νίκη τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης στήν Πολωνία. Τό Δεκέμβρη τοῦ 1918 στό 'Ενωτικό συνέδριο τῆς ΣΔΒΠ καί Λ καί τοῦ ΠΠΣ-«λεβίτσα» τά δυό κόμματα ἑνώθηκαν καί σχημάτισαν τό Κομμουνιστικό ἐργατικό κόμμα τῆς Πολωνίας.—*174.*

104 'Ο Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἐφημερίδα «*Φωνή τοῦ Λαοῦ*» («Volksstimme»)—ὄργανο τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας·

ἡ ἐφημερίδα ἔβγαινε στό Χέμνιτς ἀπό τό Γενάρη τοῦ 1891 ὥς τό Φλεβάρη τοῦ 1933.

«Καμπάνα» («Die Glocke»)—δεκαπενθήμερο περιοδικό, πού ἔβγαινε στό Μόναχο καί σέ συνέχεια στό Βερολίνο στά 1915-1925 ἀπό τό μέλος τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας, τό σοσιαλσωβινιστή Πάρβους (Α. Λ. Γκέλφαντ).—*176.*

105 Στήν κριτική τῶν ἀποφάσεων τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος ὁ Λένιν ἀφιέρωσε τό κεφάλαιο «῾Ο πασιφισμός τῶν γάλλων σοσιαλιστῶν καί συνδικαλιστῶν» στήν ἐργασία του «Πασιφισμός ἀστικός καί πασιφισμός σοσιαλιστικός» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 30ός, σελ. 251-256). Καί οἱ δυό ἀποφάσεις χαιρετοῦσαν τόν πρόεδρο τῶν ΕΠΑ Οὐίλσων, πού σάν εἰρηνοποιός ἔκανε τήν πρόταση σέ ὅλα τά ἔθνη «νά ἐκθέσουν δημόσια τίς ἀπόψεις τους γιά τούς ὅρους, πού θά μποροῦσε νά τελειώσει ὁ πόλεμος», δηλ. μέ τήν πρόταση νά τελειώσει ὁ πόλεμος μέ ἰμπεριαλιστική εἰρήνη.—*176.*

106 *«Διεθνής τῶν Νέων»* («Jugend-Internationale»)—ὄργανο τῆς Διεθνοῦς ἕνωσης τῶν σοσιαλιστικῶν ὀργανώσεων νεολαίας, πού εἶχε προσχωρήσει στήν ᾿Αριστερά τοῦ Τσίμμερβαλντ· ἡ ἐφημερίδα ἔβγαινε ἀπό τό Σεπτέμβρη τοῦ 1915 ὥς τό Μάη τοῦ 1918 στή Ζυρίχη, καί διευθυνόταν ἀπό τόν Β. Μύντσενμπεργκ. ᾿Εκτίμηση γιά τή «Jugend-Internationale» βλ. στό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «῾Η Διεθνής τῶν Νέων» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 30ός, σελ. 225-229).—*177.*

107 ῾Η ᾿Εκτελεστική ᾿Επιτροπή τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης στίς 7 (20) τοῦ ᾿Απρίλη 1917 μέ πλειοψηφία 21 ψήφους κατά 14 πῆρε ἀπόφαση γιά τή δραστήρια ὑποστήριξη τοῦ λεγόμενου «Δανείου τῆς ἐλευθερίας», πού ἐξέδοσε ἡ Προσωρινή κυβέρνηση γιά τή χρηματοδότηση τοῦ συνεχιζόμενου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου. Οἱ μπολσεβίκοι-μέλη τῆς ᾿Εκτελεστικῆς ᾿Επιτροπῆς, παίρνοντας θέση ἐνάντια στό δάνειο, δήλωσαν ὅτι ἡ ὑποστήριξή του εἶναι «ἡ χειρότερη μορφή «κοινωνικῆς ἀνακωχῆς»», καί κατάθεσαν σχέδιο ἀπόφασης μέ λεπτομερειακή αἰτιολόγηση τῆς θέσης τους. Μαζί μέ τούς μπολσεβίκους ψήφισαν μερικά μέλη τῆς ᾿Εκτελεστικῆς ᾿Επιτροπῆς πού δέν ἀνῆκαν στήν ὁμάδα τῶν μπολσεβίκων. Τό ζήτημα διαβιβάστηκε στήν ὁλομέλεια τοῦ Σοβιέτ καί συζητήθηκε προκαταρκτικά στίς ὁμάδες (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 209-210). —*179.*

108 Βλ. Κ. Μάρξ. «Κριτική τοῦ προγράμματος τῆς Γκότα». Φ. Ἔνγκελς. «Πρόλογος στή συλλογή «Internationales aus dem Volksstaat (1871-1875)»» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 9-32. Ἅπαντα, τόμ. XVI, μέρ. II, 1936, σελ. 386-387).—*179.*

109 ῾Η ἔκφραση αὐτή, ὅπως βεβαιώνουν ὁ Κ. Μάρξ καί ὁ Φ. Ἔνγκελς, ἀνήκει στόν Χ. Χάινε καί γιά πρώτη φορά αὐτοί τήν παράθεσαν στήν ἐργασία «῾Η γερμανική ἰδεολογία» (τόμ. II, κεφ. IV. 4. ῾Η σχολή τοῦ

Σαίν-Σιμόν) (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 3ος, σελ. 514).—*181.*

110 *«Σολντάτσκαγια Πράβντα»* («Ἡ Ἀλήθεια τοῦ Στρατιώτη»)—καθημερινή μπολσεβίκικη ἐφημερίδα· ἄρχισε νά βγαίνει στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 5 (28) τοῦ Ἀπρίλη 1917 σάν ὄργανο τῆς Στρατιωτικῆς ὀργάνωσης τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ)· ἀπό τό φύλ. ἀρ. 26, τῆς 19 τοῦ Μάη (1 τοῦ Ἰούνη) 1917 ἔγινε ὄργανο τῆς Στρατιωτικῆς ὀργάνωσης τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ). Τό τιράζ τῆς ἐφημερίδας ἦταν 5075 χιλ. ἀντίτυπα· τά μισά φύλλα στέλνονταν στό μέτωπο. Τό 1917 στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Σολντάτσκαγια Πράβντα» ἀνῆκαν οἱ: Α. Φ. Ἰλίν-Ζενέβσκι, Β. Ι. Νέβσκι, Ν. Ι. Ποντβόισκι κ.ἄ. Στήν ἐφημερίδα δημοσιεύτηκαν πάνω ἀπό 60 ἄρθρα τοῦ Β. Ι. Λένιν καί ἀνάμεσά τους ἄρθρα, πού γράφτηκαν εἰδικά γιά τή «Σολντάτσκαγια Πράβντα». Στό παράρτημα τοῦ φύλ. ἀρ. 13 τῆς ἐφημερίδας τῆς 3 (16) τοῦ Μάη δημοσιεύτηκαν οἱ ἀποφάσεις τῆς VII Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης (τοῦ Ἀπρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) μέ «Εἰσαγωγή» πού τήν ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν. Στή «Σολντάτσκαγια Πράβντα» συνεργάζονταν οἱ: Μ. Μ. Βολοντάρσκι, Φ. Ε. Τζερζίνσκι, Μ. Ι. Καλίνιν, Ν. Κ. Κρούπσκαγια, Ν. Β. Κριλένκο, Ντ. Ζ. Μανουήλσκι, Β. Ρ. Μενζίνσκι καί ἄλλοι παράγοντες τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος. Ἡ ἐφημερίδα ἦταν πολύ δημοφιλής ἀνάμεσα στούς στρατιῶτες. Ὕστερα ἀπό τά γεγονότα τοῦ Ἰούλη 1917 κλείστηκε ἀπό τήν Προσωρινή κυβέρνηση. Ἀπό τόν Ἰούλη ὥς τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917 ἔβγαινε μέ τόν τίτλο «Ραμπότσι ἰ Σολντάτ» καί «Σολντάτ». Ἀπό τίς 27 τοῦ Ὀχτώβρη (9 τοῦ Νοέμβρη) 1917 ἄρχισε νά βγαίνει μέ τόν παλιό τίτλο. Τό Μάρτη τοῦ 1918 ἡ ἔκδοση τῆς «Σολντάτσκαγια Πράβντα» σταμάτησε μέ ἀπόφαση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν ἀντικατάσταση τῶν ἐφημερίδων «Ντερεβένσκαγια Μπεντνοτά», «Ντερεβένσκαγια Πράβντα» καί «Σολντάτσκαγια Πράβντα», μέ τήν ἐφημερίδα «Μπεντνοτά».—*184.*

111 Ἡ σύγκληση τῆς τρίτης συνδιάσκεψης τοῦ Τσίμμερβαλντ (στή Στοκχόλμη) εἶχε καθοριστεῖ ἀπό τή Διεθνή Σοσιαλιστική Ἐπιτροπή γιά τίς 31 τοῦ Μάη 1917, σέ συνέχεια ὅμως ἐπανειλημμένα ἀναβαλλόταν γιά ἄλλες ἡμερομηνίες. Ὁ Β. Ι. Λένιν θεωροῦσε ὅτι οἱ μπολσεβίκοι πρέπει νά ξεκόψουν μέ τήν Ἕνωση τοῦ Τσίμμερβαλντ, στήν ὁποία οἱ κεντριστές ἔκαναν ὁλοκληρωτική στροφή καί παρέδοσαν ὅλες τίς θέσεις στό σοσιαλσωβινισμό, καί νά τραβήξουν ἀμέσως γιά τήν ὀργάνωση τῆς III Διεθνοῦς. Ὁ Λένιν δεχόταν τή συμμετοχή στήν τρίτη συνδιάσκεψη τοῦ Τσίμμερβαλντ μόνο γιά πληροφοριακούς σκοπούς. Ἡ VII (τοῦ Ἀπρίλη) Πανρωσική συνδιάσκεψη ψήφισε μέ πλειοψηφία ἀπόφαση πάνω στήν εἰσήγηση τοῦ Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ γιά τή συμμετοχή ἀντιπροσώπων τῶν μπολσεβίκων στή συνδιάσκεψη.

Ἡ συνδιάσκεψη ἔγινε στίς 5-12 τοῦ Σεπτέμβρη (νέο ἡμερολ.) 1917. Ἀντιπροσωπεύτηκαν σ' αὐτήν τά ἀριστερά στοιχεῖα τῶν σοσιαλιστικῶν κομμάτων (οἱ σουηδοί ἀριστεροί, ἡ ἀμερικανική Ἕνωση τῆς σοσιαλιστικῆς προπαγάνδας, οἱ πολωνοί σοσιαλδημοκράτες, ἑνωμένοι ἀπό τή «Διοίκηση Περιοχῆς», οἱ ἀριστεροί τῆς Αὐστρίας («ἀντιπολί-

τευση»), οἱ σπαρτακιστές καί ἡ ἕνωση τῆς Σοσιαλδημοκρατικῆς νεολαίας τῆς Δανίας)· οἱ κεντριστές (γερμανοί «ἀνεξάρτητοι», τό 'Ελβετικό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, τό Φιλλανδικό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, τό Κόμμα τῆς Ρουμανίας, οἱ μενσεβίκοι-διεθνιστές, τά «ἀνεξάρτητα συνδικάτα» τῆς Βουλγαρίας)· οἱ σοσιαλσωβινιστές (οἱ ρῶσοι μενσεβίκοι μ'ἐπικεφαλῆς τόν Π. Μπ. 'Αξελρόντ). 'Απομέρους τῶν μπολσεβίκων στή συνδιάσκεψη παραβρέθηκαν ὁ Β. Β. Βορόβσκι ('Ορλόβσκι) καί ὁ Ν. Α. Σεμάσκο ('Αλεξάντροφ). 'Η συνδιάσκεψη γινόταν σέ αὐστηρά συνωμοτικές συνθῆκες, πληροφορίες γιά τήν πορεία τῶν ἐργασιῶν της στόν Τύπο σχεδόν δέν δίνονταν.

Στήν ἡμερήσια διάταξη τῆς συνδιάσκεψης ἦταν τά παρακάτω ζητήματα: 1) Ἔκθεση τῆς Διεθνοῦς Σοσιαλιστικῆς 'Επιτροπῆς, 2) τό ἐπεισόδιο μέ τόν Γκρίμμ, 3) ἡ στάση ἀπέναντι στή συνδιάσκεψη εἰρήνης τῆς Στοκχόλμης καί 4) ἡ πάλη γιά τήν εἰρήνη καί τό κίνημα τοῦ Τσίμμερβαλντ στίς διάφορες χῶρες. 'Η συνδιάσκεψη ἐξέτασε τήν «'Υπόθεση τοῦ Ρ. Γκρίμμ», πού ξεσκεπάστηκε στή Ρωσία σάν ἀπεσταλμένος τοῦ ἐλβετοῦ ὑπουργοῦ Χόφμαν καί πού ἔκανε βολιδοσκοπήσεις γιά τό κλείσιμο ξεχωριστῆς εἰρήνης πρός τό συμφέρον τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Τόν καιρό αὐτό ὁ Γκρίμμ εἶχε ἀπομακρυνθεῖ ἀπό τό ἀξίωμα τοῦ προέδρου τῆς Διεθνοῦς Σοσιαλιστικῆς 'Επιτροπῆς, καί ἡ συνδιάσκεψη ἐνέκρινε τή διαγραφή του ἀπό τή ΔΣΕ, θεωρώντας τή διαγωγή του ἀπαράδεκτη. 'Ο Λένιν θεωροῦσε τήν τέτια ἀπόφαση ἀνεπαρκή.

Στή διάρκεια τῆς συζήτησης γιά τό ζήτημα τῆς στάσης ἀπέναντι στή συνδιάσκεψη εἰρήνης τῆς Στοκχόλμης τῶν σοσιαλιστῶν τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, ἕνα μέρος τῶν ἀντιπροσώπων ἐκφράστηκε ὑπέρ τῆς συμμετοχῆς σ'αὐτήν, ἐνῶ οἱ ρῶσοι μενσεβίκοι εἶχαν κατηγορηματική ἐντολή νά παραμείνουν στή συνδιάσκεψη τοῦ Τσίμμερβαλντ, μόνο μέ τόν ὅρο ἄν αὐτή στό σύνολό της θά πάρει μέρος στή συνδιάσκεψη τῆς Στοκχόλμης. 'Ο Β. Β. Βορόβσκι, ἐξονόματος τῆς ΚΕ καί τοῦ ΓΕΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) καί τῆς Πολωνικῆς σοσιαλδημοκρατίας ἔβγαλε στή συνδιάσκεψη δριμύτατο λόγο πού ξεσκέπασε τούς μενσεβίκους καί τούς ὁμοϊδεάτες τους. 'Ο Βορόβσκι ἀπαιτοῦσε νά καθορίσει ἡ συνδιάσκεψη τή στάση της ἀπέναντι στούς ρώσους μενσεβίκους, οἱ ὁποῖοι, ὄντας μέλη τῆς Ἕνωσης τοῦ Τσίμμερβαλντ, ἔδοσαν τούς ἀντιπροσώπους τους στήν κυβέρνηση τοῦ ρώσου Καβενιάκ—τοῦ Κέρενσκι, καί φέρνουν ἀκέραια τήν εὐθύνη γιά τήν ἐπιβολή τῆς θανατικῆς ποινῆς στό στρατό, γιά τήν ἐπίθεση τοῦ 'Ιούνη στό μέτωπο, γιά τήν καταστροφή τῶν μπολσεβίκικων ἐφημερίδων, γιά τό τουφέκισμα τῆς διαδήλωσης τοῦ 'Ιούλη, γιά τίς συλλήψεις παραγόντων τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος κτλ. Στή συνδιάσκεψη τούς μπολσεβίκους τούς ὑποστήριξαν μιά σειρά ἀντιπρόσωποι, ἡ πλειοψηφία ὅμως, μ'ἐπικεφαλῆς τόν Χάαζε, ἀρνήθηκε νά πάρει ἀπόφαση πάνω στό ζήτημα αὐτό.

'Η μικτή σύνθεση τῆς συνδιάσκεψης καθόρισε τόν ἐλαστικό, συμβιβαστικό χαρακτήρα τῶν ἀποφάσεών της καί τῆς διακήρυξης.

'Η διακήρυξη τῆς συνδιάσκεψης καλοῦσε σέ γενική διεθνή ἀπεργία κατά τοῦ πολέμου καί γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης·

στή διακήρυξη προσχώρησαν οἱ ἀντιπρόσωποι μερικῶν κομμάτων πού δέν εἶχαν πάρει μέρος στίς ἐργασίες τῆς συνδιάσκεψης. Ἐκτός ἀπό τή διακήρυξη, ψηφίστηκαν ἀποφάσεις συμπάθειας στόν Φρίντριχ Ἄντλερ καί στούς ρώσους μπολσεβίκους, πού κρατοῦνταν στίς φυλακές τοῦ Κέρενσκι (Α. Μ. Κολλοντάι κ.ἄ.).

Ἡ ΙΙΙ συνδιάσκεψη τοῦ Τσίμμερβαλντ ἐπιβεβαίωσε πέρα γιά πέρα τό συμπέρασμα τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τήν ὁριστική χρεοκοπία τῆς Ἕνωσης τοῦ Τσίμμερβαλντ, γιά τήν ἀνάγκη ἄμεσης ρήξης μ᾽αὐτήν καί τῆς δημιουργίας τῆς ΙΙΙ, Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔδοσε ἐκτίμηση τῶν ἀποφάσεων τῆς συνδιάσκεψης στό ἡμιτελές ἄρθρο του «Τά καθήκοντα τοῦ Κόμματός μας στή Διεθνή» (βλ. Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 26ος, σελ. 189-191).—*185.*

112 Ὁ σχηματισμός Προσωρινῆς κυβέρνησης συνασπισμοῦ ἦταν ἀποτέλεσμα τῆς κρίσης, πού προκλήθηκε ἀπό τή νότα τοῦ ὑπουργοῦ Ἐξωτερικῶν Π. Ν. Μιλιουκόφ, στίς συμμαχικές κυβερνήσεις τῆς 18 τοῦ Ἀπρίλη (1 τοῦ Μάη) 1917, ἡ ὁποία ἐπιβεβαίωσε τήν τήρηση ἀπό τήν Προσωρινή κυβέρνηση ὅλων τῶν συμφώνων πού εἶχε κλείσει ἡ τσαρική κυβέρνηση μέ τά συμμαχικά ἰμπεριαλιστικά κράτη—τήν Ἀγγλία καί τή Γαλλία. Ἐξαιτίας τῶν διαδηλώσεων διαμαρτυρίας πού ἔγιναν αὐθόρμητα καί μετατράπηκαν στίς 20 καί 21 τοῦ Ἀπρίλη (3 καί 4 τοῦ Μάη) σέ ἰσχυρό κίνημα τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν, ἡ Προσωρινή κυβέρνηση, γιά νά δημιουργήσει τήν ἐντύπωση ὅτι κάνει στροφή στήν πολιτική, ἔφτασε ὥς τήν παραίτηση τοῦ ὑπουργοῦ Ἐξωτερικῶν Π. Ν. Μιλιουκόφ καί τοῦ ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν Α. Ι. Γκουτσκόφ καί ἀπευθύνθηκε στό Σοβιέτ Πετρούπολης, προτείνοντάς του νά συμφωνήσει γιά τό σχηματισμό κυβέρνησης συνασπισμοῦ.

Ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή, παρά καί ἐνάντια στήν ἀπόφαση τῆς 1 (14) τοῦ Μάρτη γιά μή συμμετοχή τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Σοβιέτ στήν Προσωρινή κυβέρνηση, σέ ἔκτακτη συνεδρίαση, τό βράδυ καί τή νύχτα τῆς 1 (14) τοῦ Μάη, συμφώνησε μέ τήν πρόταση τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης. Στίς προκαταρκτικές συσκέψεις τῶν ὁμάδων ἐνάντια στή συμμετοχή πῆρε θέση μόνο ἡ ὁμάδα τῶν μπολσεβίκων. Κατά τήν τελική ψηφοφορία μέ 44 ψήφους ὑπέρ καί κατά 19 καί δυό ἀποχές, πάρθηκε ἀπόφαση γιά νά συμπεριληφθοῦν στή σύνθεση τῆς κυβέρνησης ἀντιπρόσωποι τοῦ Σοβιέτ. Γιά τίς διαπραγματεύσεις σχετικά μέ τούς ὅρους σχηματισμοῦ κυβέρνησης συνασπισμοῦ ἐκλέχτηκε ἐπιτροπή, ἀποτελούμενη ἀπό τούς Ν. Σ. Τσχεΐτζε, Ι. Γκ. Τσερετέλι, Φ. Ι. Ντάν, Μπ. Ο. Μπογκντάνοφ (μενσεβίκος), Β. Μπ. Στανκέβιτς, Λ. Μ. Μπράμσον (τρουντοβίκοι), Α. Ρ. Γκότς, Β. Μ. Τσερνόφ (ἐσέροι), Λ. Μπ. Κάμενεφ (μπολσεβίκος), Κ. Κ. Γιουρένεφ (μεζραγιόνετς) καί Ν. Ν. Σουχάνοφ (σοσιαλδημοκράτης ἔξω ἀπό ὁμάδες). Τό βράδυ τῆς 2 (15) τοῦ Μάη ἔγινε ἔκτακτη συνεδρίαση τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης, στήν ὁποία μέ πλειοψηφία ἐγκρίθηκε ἡ δράση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς. Ὕστερα ἀπό τίς διαπραγματεύσεις, στίς 5 (18) τοῦ Μάη ἐπιτεύχθηκε συμφωνία γιά τήν κατανομή τῶν θέσεων στή νέα κυβέρνηση, σύμφωνα μέ τήν ὁποία ἔπρεπε νά μποῦν σ᾽αὐτή 5 ὑπουργοί-σοσιαλι-

στές: Α. Φ. Κέρενσκι—ὑπουργός Στρατιωτικῶν καί Ναυτικῶν, Μ. Ι. Σκόμπελιεφ— ὑπουργός Ἐργασίας, Β. Μ. Τσερνόφ—ὑπουργός Γεωργίας, Α. Β. Πεσεχόνοφ—ὑπουργός Ἐπισιτισμοῦ, Ι. Γκ. Τσερετέλι—ὑπουργός Τ.Τ.Τ. Τό βράδυ τῆς 5 (18) τοῦ Μάη τό Σοβιέτ Πετρούπολης, ἀφοῦ ἄκουσε τήν ἔκθεση τοῦ Μ. Ι. Σκόμπελιεφ γιά τά ἀποτελέσματα τῶν διαπραγματεύσεων μέ τήν Προσωρινή κυβέρνηση, ἀποφάσισε νά μποῦν στήν κυβέρνηση οἱ ἀντιπρόσωποί του μέ τόν ὅρο ὅτι θά εὐθύνονται καί θά λογοδοτοῦν ἀπέναντι στό Σοβιέτ καί ἔκφρασε τήν πλήρη ἐμπιστοσύνη του στή νέα κυβέρνηση.

Ὁ Λένιν ἔγραψε ἀργότερα ὅτι οἱ ἐσέροι καί οἱ μενσεβίκοι, μπαίνοντας στήν ἀστική κυβέρνηση, «τήν ἔσωσαν ἀπό τήν κατάρευση καί δέχτηκαν νά μετατραποῦν σέ ὑπηρέτες καί ὑπερασπιστές της» (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 217).—*185.*

113 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τή δημοσίευση διαταγῆς στίς 11 (24) τοῦ Μάη 1917, ἀπό τόν ὑπουργό Στρατιωτικῶν Α. Φ. Κέρενσκι, πού περιέχει τή «Διακήρυξη τῶν δικαιωμάτων τοῦ στρατιώτη», στήν ὁποία ὑπῆρχε παράγραφος γιά τή χρησιμοποίηση ἀπό τό διοικητή σέ περίοδο πολέμου στρατιωτικῆς βίας στούς ὑφισταμένους πού δέν ἐκτελοῦν τίς διαταγές. Ἡ παράγραφος αὐτή στρεφόταν κατά τῶν στρατιωτῶν καί τῶν ἀξιωματικῶν πού ἀρνοῦνταν νά κάνουν ἐπίθεση. Ταυτόχρονα μέ τή δημοσίευση τῆς διαταγῆς, ὁ Α. Φ. Κέρενσκι ἄρχισε νά διαλύει σύνταγματα καί νά παραπέμπει στό δικαστήριο ἀξιωματικούς καί στρατιῶτες «πού ὑποκινοῦσαν σέ ἀπειθαρχία» πρός τή διοίκηση.—*186.*

114 Τήν μπροσούρα *«Τά πολιτικά κόμματα τῆς Ρωσίας καί τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου»* ὁ Λένιν τή σκέφτηκε σάν προκήρυξη ἐπειδή οἱ καντέτοι, οἱ ἐσέροι καί οἱ μενσεβίκοι στή ζύμωσή τους χρησιμοποιοῦσαν πλατιά τίς προκηρύξεις, πού τίς τοιχοκολλοῦσαν στήν πόλη. Ὁ Λένιν θεωροῦσε ὅτι, δίπλα στίς προκηρύξεις τῶν ἐχθρικῶν πρός τό μπολσεβικισμό κομμάτων, πρέπει νά τοιχοκολλοῦν μπολσεβίκικη προκήρυξη, στήν ὁποία θά δίνονταν ἀπαντήσεις στό ζήτημα τί εἶναι τό κάθε κόμμα καί τί ἐπιδιώκει νά πετύχει. Τό μέγεθος τῆς ἐργασίας δέν ἔδοσε τή δυνατότητα νά ἐκδοθεῖ σάν προκήρυξη· ἡ μπροσούρα δημοσιεύτηκε στήν μπολσεβίκικη ἐφημερίδα «Βολνά» τοῦ Ἕλσινγκφορς, καί μετά βγῆκε σέ ξεχωριστή ἔκδοση στό Ἐκδοτικό «Ζίζν ἰ Ζνάνιγε» σέ 50 χιλ. ἀντίτυπα. Οἱ ἰδιοκτῆτες τοῦ τυπογραφείου, πού συμπαθοῦσαν τούς καντέτους, καθυστεροῦσαν τήν ἔκδοση. Μέ τή βοήθεια τῆς ἐργατικῆς ἐπιτροπῆς κατορθώθηκε νά βγεῖ στίς 4 (17) τοῦ Ἰούλη. Ὡστόσο, ἐξαιτίας τῶν γεγονότων τοῦ Ἰούλη, τήν ἔκρυψαν στήν ἀποθήκη τοῦ Ἐκδοτικοῦ. Ὕστερα ἀπό μερικές μέρες ἡ μπροσούρα ἄρχισε νά κυκλοφορεῖ στίς ἐργατικές συνοικίες· ἡ πρώτη ἔκδοση γρήγορα ἐξαντλήθηκε καί, ὅπως βεβαιώνει ὁ Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς, βγῆκε συμπληρωματική ἔκδοση.

Ἡ μπροσούρα βγῆκε μέ τό παρακάτω εἰσαγωγικό κείμενο: «Ἐπεξήγηση στό σχέδιο τῆς πλατφόρμας, πού κατάρτισε ὁ *Ν. Λένιν,* γιά νά συζητηθεῖ στίς συσκέψεις τῶν μπολσεβίκων. Ἡ ἐκτύπωση τοῦ ἴδιου

τοῦ σχεδίου καθυστέρησε μόνο ἀπό ἀνεπάρκεια τῶν τυπογραφείων στήν Πετρούπολη».

Ἡ μπροσούρα δημοσιεύτηκε στήν ἀγγλική γλώσσα στό περιοδικό «The Class Struggle» («Ταξική Πάλη») (Νέα Ὑόρκη, Νοέμβρης-Δεκέμβρης τοῦ 1917, τόμ. I, τεῦχ. 4, σελ. 49-59), καθώς ἐπίσης καί στήν ἐφημερίδα «The New-York Evening Post» («Ὁ Ἑσπερινός Ταχυδρόμος τῆς Νέας Ὑόρκης») τῆς 15 τοῦ Γενάρη 1918.

Τό 1918 στή Μόσχα βγῆκε δεύτερη ἔκδοση τῆς μπροσούρας μέ πρόλογο τοῦ Β. Ι. Λένιν.—*191.*

115 Ἀπ᾿ἀφορμή τήν ἐπιστροφή, στίς ἀρχές τοῦ Μάη, μιᾶς ὁμάδας πολιτικῶν προσφύγων-διεθνιστῶν, πού κρατήθηκαν ἀπό τήν ἀγγλική κυβέρνηση κατά τή διαδρομή τους, καθώς ἐπίσης καί τοῦ περάσματος μέσω Γερμανίας διακοσίων πενήντα καί πάνω πολιτικῶν προσφύγων (ἀνάμεσά τους καί ὁ Λ. Μάρτοφ, ὁ Α. Β. Λουνατσάρσκι, ὁ Ντ. Ζ. Μανουήλσκι), ὁ κατατρεγμός τοῦ Λένιν καί τῶν μπολσεβίκων πού ταξίδεψαν μέσω Γερμανίας προσωρινά σταμάτησε. Γι᾿αὐτό οἱ ἐρωτήσεις 15 καί 26 καί οἱ ἀπαντήσεις σ᾿αὐτές στήν ξεχωριστή ἔκδοση τῆς ἐργασίας «Τά πολιτικά κόμματα τῆς Ρωσίας καί τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου» δέν συμπεριλήφθηκαν.—*204.*

116 Τό ζήτημα σχετικά μέ τή στάση ἀπέναντι στό «Δάνειο ἐλευθερίας» ἡ μπολσεβίκικη ὁμάδα τοῦ Σοβιέτ τό συζητοῦσε δυό μέρες συνέχεια—10 καί 11 (23 καί 24) τοῦ Ἀπρίλη 1917. Τό σχέδιο ἀπόφασης γιά νά ὑποβληθεῖ στή συνεδρίαση τῆς ὁλομέλειας τοῦ Σοβιέτ καταρτίστηκε μέ τή δραστήρια συμμετοχή τοῦ Β. Ι. Λένιν.

Στό ρεπορτάζ γιά τή συνεδρίαση τῆς ὁμάδας, πού δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα» ἀρ. φύλ. 31 τῆς 13 (26) τοῦ Ἀπρίλη, ἀναφερόταν ὅτι, ἄν καί ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῆς ὁμάδας ἐκφράζεται κατά τῆς ὑποστήριξης τοῦ δανείου, «δέν ἔχουν ὅλα τά μέλη τῆς ὁμάδας ξεκαθαρισμένη τήν οὐσία τῆς τωρινῆς πολιτικῆς θέσης μας καί δέν βγάζουν ἀπ᾿αὐτήν ἐκεῖνα τά ἀναπόφευκτα συμπεράσματα πού βγαίνουν ἀπό τή δική μας στάση ἀπέναντι στήν Προσωρινή κυβέρνηση καί στήν πολιτική τοῦ Τσχεΐτζε, τοῦ Στεκλόφ καί ἄλλων στό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν». Στή συνεδρίαση τῆς ὁμάδας ἀρχικά ὑποβλήθηκε ἡ ἀπόφαση τῆς Ἐπιτροπῆς, μ᾿ἐπικεφαλῆς τήν Α. Μ. Κολλοντάι, γιά τήν ἄρνηση ὑποστήριξης τοῦ δανείου, καί μετά ὁ Β. Ι. Λένιν καί ὁ Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ ὑπόβαλαν δεύτερη ἀπόφαση, πού συμπλήρωνε τήν πρώτη. Οἱ ἀποφάσεις αὐτές ἑνώθηκαν καί στίς 11 (24) τοῦ Ἀπρίλη πάρθηκαν παμψηφεί.

Στό ρεπορτάζ τῆς «Πράβντα» ὑπάρχει ἡ διευκρίνιση: «Ἡ μειοψηφία δέν ἀποφάσισε οὔτε νά προβάλει δική της ἀπόφαση, οὔτε νά ψηφίσει ἐνάντια σ᾿αὐτές τίς δυό, πού συγχωνεύτηκαν ἀργότερα σέ μιά».

Ἡ ὁμόφωνη ψήφιση τῆς ἀπόφασης ἔδειχνε ὅτι ἤδη στίς 11 (24) τοῦ Ἀπρίλη ἡ τεράστια διαφωτιστική δουλιά πού ἔκανε ὁ Λένιν μετά τόν ἐρχομό του στήν Πετρούπολη, ὁδήγησε τούς μπολσεβίκους στή

συσπείρωση πάνω σέ ἕνα ἀπό τά πιό ὀξυμένα πολιτικά ζητήματα. Στήν εἰσήγησή του πάνω στήν τρέχουσα στιγμή στή συνδιάσκεψη τοῦ 'Απρίλη ὁ Λένιν εἶπε ὅτι τό ζήτημα τοῦ πολέμου «πρακτικά μᾶς συγένωσε, ὅταν ταχθήκαμε ἐνάντια στό δάνειο» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 346).

Στή συνεδρίαση τῆς ὁλομέλειας τοῦ Σοβιέτ ὑπέρ τοῦ δανείου ψήφισαν 2 000 βουλευτές, κατά 123.—*209.*

117 *Στρατιωτικό συνέδριο τοῦ Μίνσκ* ὁ Λένιν ὀνομάζει τό συνέδριο τῶν στρατιωτῶν καί τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν τοῦ στρατοῦ καί τῶν μετόπισθεν τοῦ Δυτικοῦ μετώπου πού συνῆλθε στό Μίνσκ ἀπό τίς 7 ὥς τίς 16 (20-29) τοῦ 'Απρίλη 1917. Στό συνέδριο παραβρέθηκαν πάνω ἀπό 1 200 ἀντιπρόσωποι (στρατιῶτες, ἐργάτες, ἀξιωματικοί).

Οἱ μπολσεβίκοι, παλεύοντας γιά τήν κατάκτηση τῆς μάζας τῶν στρατιωτῶν μέ τό μέρος τῆς ἐπανάστασης, πῆραν μέρος στίς ἐργασίες τοῦ συνεδρίου. Ἡ ὑπεροχή πού εἶχαν ἀνάμεσα στούς ἀντιπροσώπους τοῦ συνεδρίου οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι καί οἱ συμπαθοῦντες αὐτούς, προκαθόρισε τό χαρακτήρα τῶν ἀποφάσεών του. Στά σπουδαιότερα ζητήματα τῆς ἡμερήσιας διάταξης (γιά τόν πόλεμο καί γιά τή στάση ἀπέναντι στήν Προσωρινή κυβέρνηση) τό συνέδριο ψήφισε τίς συμβιβαστικές ἀποφάσεις τῆς Πανρωσικῆς σύσκεψης τοῦ Σοβιέτ πού συνῆλθε στήν Πετρούπολη στά τέλη τοῦ Μάρτη-ἀρχές τοῦ 'Απρίλη 1917, δηλ. προσχώρησε στήν ἄποψη τοῦ «ἐπαναστατικοῦ ἀμυνιτισμοῦ» καί τάχθηκε ὑπέρ τῆς ὑποστήριξης τῆς ἀστικῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης. 'Αποφασίστηκε νά κυκλοφορήσει ἡ ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου γιά τόν πόλεμο καί τήν εἰρήνη στή γερμανική γλώσσα στά χαρακώματα τοῦ ἐχθροῦ.—*213.*

118 *«Ντιέλο Ναρόντα»* («Ὑπόθεση τοῦ Λαοῦ»)—καθημερινή ἐφημερίδα ὄργανο τῶν κεντριστικῶν στοιχείων τοῦ Κόμματος τῶν ἐσέρων· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό Μάρτη τοῦ 1917 ὥς τόν 'Ιούλη τοῦ 1918 (ὕστερα ἀπό τήν 'Οχτωβριανή ἐπανάσταση ἐπανειλημμένα κλεινόταν καί ἔβγαινε μέ ἄλλους τίτλους). 'Από τόν 'Ιούνη τοῦ 1918 ἦταν ὄργανο τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος τῶν ἐσέρων. Στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας τό 1917 ἀνῆκαν οἱ Β. Μ. Ζενζίνοφ, Ρ. Β. 'Ιβανόφ-Ραζούμνικ, Β. Β. Λουνκέβιτς, Ν. Ι. Ρακίτνικοφ, Ν. Σ. Ρουσάνοφ, Β. Μ. Τσερνόφ. Ἡ ἐφημερίδα κρατοῦσε στάση ἀμυνιτισμοῦ καί συμβιβασμοῦ, ὑποστήριζε τήν ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση. Ἡ ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας ἐπαναλήφθηκε τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1918 στή Σαμάρα, πού τήν κατέλαβαν οἱ λευκοτσέχοι καί οἱ λευκοφρουρίτες-ἐσέροι στασιαστές (βγῆκαν 4 φύλλα), καί τό Μάρτη τοῦ 1919 στή Μόσχα (βγῆκαν 10 φύλλα), ὕστερα ἀπ' αὐτό ἡ ἐφημερίδα κλείστηκε γιά ἀντεπαναστατική δράση.—*219.*

119 Τό ἀνοιχτό γράμμα τοῦ Α. Γκ. Ζουράμποφ πρός τόν Π. Ν. Μιλιουκόφ, πού δημοσιεύτηκε στίς 7 (20) τοῦ 'Απρίλη 1917, γράφτηκε ἀπ' ἀφορμή τή δήλωση τοῦ Μιλιουκόφ, πού δημοσιεύτηκε στίς 6 (19) τοῦ 'Απρίλη στή «Ρέτς», ἀρ. φύλ. 79, γιά τό ὅτι αὐτός πῆρε ὅλα τά μέτρα γιά τό

ἀνεμπόδιστο πέρασμα τῶν πολιτικῶν προσφύγων στή Ρωσία. Ὁ Α. Γκ. Ζουράμποφ παράθεσε τό τηλεγράφημα τοῦ Π. Ν. Μιλιουκόφ στίς ρωσικές πρεσβεῖες στό ἐξωτερικό, στό ὁποῖο ἀπαγορευόταν ἡ χορήγηση στούς διεθνιστές ντοκουμέντων γιά τό πέρασμα στή Ρωσία.—*226.*

120 Ἡ ἔκκληση «*Ἐνάντια στούς πογκρομιστές*», πού ἀποτελεῖ διασκευή τῆς ἔκκλησης «Πρός τούς στρατιῶτες καί ναῦτες» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 224-226), ψηφίστηκε ἀπό τή συνδιάσκεψη τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) στίς 14 (27) τοῦ Ἀπρίλη 1917 σέ ἔκτακτη συζήτηση τοῦ ἕκτου θέματος τῆς ἡμερήσιας διάταξης «Ἡ συκοφαντική ἐκστρατεία ἐνάντια στήν «Πράβντα»».—*227.*

121 Τό ἄρθρο «*Πολίτες! Ἀντιληφθεῖτε ποιές εἶναι οἱ μέθοδοι τῶν καπιταλιστῶν ὅλων τῶν χωρῶν!*» ἀναδημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Ἀπρίλη (4 τοῦ Μάη) στό φύλ. ἀρ. 18 τῆς ἐφημερίδας «Βολνά»—ὄργανο τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Ἕλσινγκφορς τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπολσεβίκων) σάν κύριο ἄρθρο μέ τόν τίτλο «Ἡ ἑνότητα»· ἡ πρώτη φράση δόθηκε στή «Βολνά» μέ τήν παρακάτω διατύπωση: «Οἱ καπιταλιστές λένε:» κτλ.—*231.*

122 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό γράμμα τοῦ Κ. Λῆμπκνεχτ τῆς 2 τοῦ Σεπτέμβρη 1915 πρός τή Διεθνή σοσιαλιστική συνδιάσκεψη στό Τσίμμερβαλντ πού δέν δημοσιεύτηκε ἐκεῖνο τόν καιρό. Ὁ Κ. Λῆμπκνεχτ προσωπικά δέν πῆρε μέρος στή συνδιάσκεψη, γιατί στίς ἀρχές τοῦ 1915 κλήθηκε στό γερμανικό στρατό σάν ἁπλός στρατιώτης. Στό γράμμα του πρός τά μέλη τῆς συνδιάσκεψης τοῦ Τσίμμερβαλντ ὁ Κ. Λῆμπκνεχτ ἔγραφε: «*Ἐμφύλιος πόλεμος, καί ὄχι ἐμφύλια εἰρήνη.* Διεθνής ἀλληλεγγύη τοῦ προλεταριάτου κατά τῆς ψευτοεθνικῆς, ψευτοπατριωτικῆς ἁρμονίας τῶν τάξεων: *διεθνής ταξική πάλη ὑπέρ τῆς εἰρήνης, ὑπέρ τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης...* Μόνο μέ τήν κοινή δουλιά, μόνο μέ τή συνεργασία τῶν διαφόρων χωρῶν, μόνο μέ τήν ἐνίσχυση τῶν δυνάμεών τους σ'αὐτή τή συνεργασία μποροῦμε νά βροῦμε τά ἀπαραίτητα μέσα, μποροῦμε νά πετύχουμε οὐσιαστικά ἀποτελέσματα... *Θά δημιουργηθεῖ νέα Διεθνής, αὐτή μπορεῖ νά δημιουργηθεῖ μόνο πάνω στά ἐρείπια τῆς παλιᾶς, πάνω σέ καινούργιο, πιό σταθερό θεμέλιο.* Ἐσεῖς, φίλοι σοσιαλιστές ὅλων τῶν χωρῶν, πρέπει σήμερα νά βάλετε τόν ἀκρογωνιαῖο λίθο τοῦ μελλοντικοῦ κτιρίου. *Νά εἶστε ἀδιάλλακτοι κριτές τῶν ψευτοσοσιαλιστῶν, σπρώχνετε μπροστά ὅλους τούς ταλαντευόμενους καί ἀναποφάσιστους σέ ὅλες τίς χῶρες, καθώς ἐπίσης καί... στή Γερμανία*». Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐπανειλημμένα ἔκφραζε τήν ἱκανοποίησή του ἀπ'ἀφορμή τά συνθήματα πού πρόβαλε ὁ Κ. Λῆμπκνεχτ, ἔγραψε μιά σειρά περικοπές ἀπό τό γράμμα του (ἐδῶ στοιχειοθετήθηκαν μέ πλάγια τυπογραφικά γράμματα) καί ἔστειλε τό κείμενο τοῦ γράμματος στούς ρώσους τσιμμερβαλντινούς. Τό γράμμα προκάλεσε τή δυσαρέσκεια τῶν μελῶν τῆς συνδιάσκεψης—τῶν κεντριστῶν Γκ. Λέντεμπουρ καί Α. Χόφμαν.—*232.*

123 «*Ντιέν*» («Ἡμέρα»)—καθημερινή ἀστικοφιλελεύθερη ἐφημερίδα· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό 1912. Στήν ἐφημερίδα συνεργάζονταν οἱ μενσεβίκοι-λικβινταριστές, στά χέρια τῶν ὁποίων ἡ ἐφημερίδα

πέρασε ὁλοκληρωτικά μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917. Κλείστηκε ἀπό τή Στρατιωτική 'Επαναστατική ἐπιτροπή τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης στίς 26 τοῦ 'Οχτώβρη (8 τοῦ Νοέμβρη) 1917.—*234.*

124 *«Μάλενκαγια Γκαζέτα»* («Μικρή 'Εφημερίδα»)—φυλλάδα μαυροεκατονταρχίτικης ἀπόχρωσης· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό Σεπτέμβρη τοῦ 1914 ὥς τόν 'Ιούλη τοῦ 1917 ἀπό τόν Α. Α. Σουβόριν (γιό)· ἀπό τό Μάη τοῦ 1917, ἐκμεταλλευόμενη αἰσχρά τίς συμπάθειες τῶν μαζῶν πρός τό σοσιαλισμό, ἔβγαινε μέ τόν ὑπότιτλο «ἐφημερίδα τῶν ἐξωκομματικῶν σοσιαλιστῶν». Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 πάλευε λυσσασμένα ἐνάντια στό Μπολσεβίκικο κόμμα καί ἔκανε τήν πιό φαρμακερή συκοφαντική προπαγάνδα ἐνάντια στόν Β. Ι. Λένιν.—*235.*

125 *'Η Συνδιάσκεψη τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ)* συγκλήθηκε μέ ἀπόφαση τῆς 'Επιτροπῆς Πετρούπολης τῆς 6 (19) τοῦ 'Απρίλη καί ἔγινε στίς 14-22 τοῦ 'Απρίλη (27 τοῦ 'Απρίλη-5 τοῦ Μάη) 1917. 'Η ἀναγγελία γιά τή συνδιάσκεψη δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 30 τῆς 12 (25) τοῦ 'Απρίλη. Οἱ ἐκλογές ἔγιναν μέ ἀναλογία ἕνας ἀντιπρόσωπος σέ 200 μέλη τοῦ Κόμματος. Στή συνδιάσκεψη πῆραν μέρος 57 ἀντιπρόσωποι, συμπεριλαμβανομένων καί τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ὀργανώσεων τῆς Φιλλανδίας, τῆς 'Εσθονίας, τῆς Λεττονίας, τῆς Πολωνίας καί τῆς Λιθουανίας, ἀντιπρόσωποι τῆς στρατιωτικῆς ὀργάνωσης, καθώς ἐπίσης καί δυό ἀντιπρόσωποι μεζραγιόντσι.

Στήν ἡμερήσια διάταξη τῆς συνδιάσκεψης ἦταν τά παρακάτω θέματα: τά ἄμεσα καθήκοντα—ἡ τρέχουσα στιγμή· γιά τή στάση μας ἀπέναντι στό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν καί τό ζήτημα τῆς ἀναδιοργάνωσής του· ἡ συγκρότηση τῆς κομματικῆς ὀργάνωσης· ἡ στάση μας ἀπέναντι στή σοσιαλδημοκρατία ἄλλων ἀποχρώσεων· οἱ δημοτικές ἐκλογές· ἡ συκοφαντική ἐκστρατεία ἐνάντια στήν «Πράβντα».

'Ο Β. Ι. Λένιν ἐκλέχτηκε ἐπίτιμος πρόεδρος τῆς συνδιάσκεψης, ἔκανε τή βασική πολιτική εἰσήγηση «Τά ἄμεσα καθήκοντα—ἡ τρέχουσα στιγμή», ἦταν μέλος τῆς 'Επιτροπῆς γιά τήν ἐπεξεργασία τῶν ἀποφάσεων «Γιά τή στάση ἀπέναντι στήν Προσωρινή κυβέρνηση» καί «Γιά τόν πόλεμο», ὑπόβαλε τίς ἀποφάσεις «Γιά τίς δημοτικές ἐκλογές» καί «Γιά τή στάση ἀπέναντι στά κόμματα τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν, τῶν σοσιαλδημοκρατῶν (μενσεβίκων), τοῦ κόμματος τῶν λεγόμενων «μή φραξιονιστῶν» σοσιαλδημοκρατῶν καί στά ὑπόλοιπα συγγενικά πολιτικά ρεύματα».

'Η ἀπόπειρα τοῦ Κάμενεφ στό λόγο του καί στίς τροποποιήσεις του στήν ἀπόφαση τοῦ Λένιν σχετικά μέ τή στάση ἀπέναντι στήν Προσωρινή κυβέρνηση γιά τήν ὑπεράσπιση τοῦ αἰτήματος ἐλέγχου πάνω σ' αὐτή ξεσκεπάστηκε ἀπό τόν Λένιν σάν συμβιβαστική, σάν πολιτική τοῦ Τσχεΐτζε καί τοῦ Στεκλόφ.

'Η συνδιάσκεψη, μέ συντριπτική πλειοψηφία, ψήφισε τήν ἀπόφαση τοῦ Λένιν σχετικά μέ τή στάση ἀπέναντι στήν Προσωρινή κυβέρνηση.

Στήν πρώτη συνεδρίασή της ή συνδιάσκεψη ψήφισε τήν προκήρυξη πού ἔγραψε ὁ Λένιν «'Ενάντια στούς πογκρομιστές. Πρός τούς ἐργάτες, τούς στρατιῶτες καί σ'ὅλο τόν πληθυσμό τῆς Πετρούπολης».

Στίς 19 τοῦ 'Απρίλη (2 τοῦ Μάη) οἱ ἐργασίες τῆς συνδιάσκεψης διακόπηκαν ἐξαιτίας τοῦ μαζικοῦ κινήματος διαμαρτυρίας σέ ἀπάντηση στή νότα τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης πρός τίς συμμαχικές δυνάμεις στίς 18 τοῦ 'Απρίλη (1 τοῦ Μάη) ὅτι εἶναι ἕτοιμη νά συνεχίσει τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο. 'Η συνδιάσκεψη ψήφισε ἀπόφαση νά καλέσει τούς ἐργάτες καί τούς στρατιῶτες νά ἐκφράσουν ὀργανωμένα τήν ἀλληλεγγύη τους μέ τίς βασικές θέσεις τῆς ἀπόφασης τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) τῆς 20 τοῦ 'Απρίλη (3 τοῦ Μάη) γιά τήν κρίση σέ σχέση μέ τήν παραπάνω νότα τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 291-292). Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς συνδιάσκεψης πῆραν μέρος στή διαφωτιστική δουλιά πού ἔκανε ἡ Κεντρική 'Επιτροπή τοῦ Κόμματος στίς μάζες. Γι'αὐτό τό λόγο οἱ ἑπόμενες συνεδριάσεις τῆς συνδιάσκεψης ἔγιναν μέ ὄχι πλήρη τή σύνθεσή της.

Οἱ ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης ἔδειξαν τή συσπείρωση τῶν μπολσεβίκων τῆς Πετρούπολης γύρω ἀπό τίς «Θέσεις τοῦ 'Απρίλη» τοῦ Λένιν· ἡ λενινιστική τακτική ἐπιδοκιμάστηκε ἀπό τήν πιό μεγάλη ὀργάνωση τοῦ κόμματος, τήν ὀργάνωση τῆς πρωτεύουσας. Οἱ ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης τῆς Πετρούπολης στό σημαντικό τους μέρος ἀποτέλεσαν τή βάση τῶν ἀποφάσεων τῆς VII Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης (τοῦ 'Απρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ).—*237.*

126 'Η ἀνακοίνωση γιά τήν ἔκδοση τοῦ ἑβδομαδιαίου περιοδικοῦ «'Ιντερνατσιονάλ» δημοσιεύτηκε στίς 16 (29) τοῦ 'Απρίλη 1917 στή «Ραμπότσαγια Γκαζέτα». Τό πρῶτο τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ βγῆκε στίς 18 (31) τοῦ 'Απρίλη· ὁ Λένιν, ὅπως φαίνεται, στίς 22 τοῦ 'Απρίλη (5 τοῦ Μάη) ἀκόμη δέν τό εἶδε. Στόν τίτλο ἦταν σημειωμένο ὅτι ὥς τόν ἐρχομό τοῦ Λ. Μάρτοφ τό περιοδικό βγαίνει μέ διευθυντή τόν Γ. Λάριν. Στόν κατάλογο τῶν συνεργατῶν ἀναφέρονταν οἱ Λ. Μάρτοφ, Π. Λάριν, Π. Μπ. 'Αξελρόντ, Γκ. Ο. Μπινστόκ. Στό πρῶτο τεῦχος ἡ Συντακτική ἐπιτροπή ἀνακήρυσσε τό συμβιβαστικό σύνθημα πίεσης στήν Προσωρινή κυβέρνηση γιά τήν πραγματοποίηση τῶν διεκδικήσεων τοῦ προλεταριάτου στήν ἐσωτερική καί ἐξωτερική πολιτική. 'Η ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ σταμάτησε στό τρίτο τεῦχος ('Ιούνης τοῦ 1917). Τόν Αὔγουστο τοῦ 1917 ἕνα μέρος τῶν συνεργατῶν τοῦ περιοδικοῦ, μ'ἐπικεφαλῆς τόν Γ. Λάριν, ξέκοψε ἀπό τούς μενσεβίκους καί προσχώρησε στίς γραμμές τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος.—*253.*

127 Τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τόν πόλεμο προετοιμάστηκε ἀπό τόν Λένιν, συζητήθηκε στήν 'Επιτροπή πού συγκροτήθηκε ἀπό τή συνδιάσκεψη τῆς Πετρούπολης στήν πρώτη συνεδρίαση στίς 14 (27) τοῦ 'Απρίλη, καί διαβάστηκε ἀπό τόν Λένιν στήν τέταρτη συνεδρίαση στίς 22 τοῦ 'Απρίλη (5 τοῦ Μάη). 'Η ἀπόφαση πάρθηκε σάν βάση γιά νά προταθεῖ στήν τελειωτική μορφή της στήν VII Πανρωσική συνδιάσκεψη (τοῦ 'Απρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 387 καί 403-406).—*260.*

128 ῾Ο Λένιν ἔχει ὑπόψη του τόν Ντ. Μάκλιν.—*269.*

129 *Συνέδριο τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν* ὁ Λένιν ὀνομάζει τή Σύσκεψη τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἀγροτικῶν ὀργανώσεων καί τῶν Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν, πού συνῆλθε στήν Πετρούπολη στίς 13-17 (25-30) τοῦ ᾿Απρίλη 1917, μέ πρωτοβουλία τοῦ συνεταιριστικοῦ συνεδρίου τῆς Μόσχας. Στή Σύσκεψη πῆραν μέρος ἀντιπρόσωποι ἀπό 27 κυβερνεῖα, ἀντιπρόσωποι τοῦ στρατοῦ καί ἐκπρόσωποι τῆς Διοικούσας ἐπιτροπῆς καί τῆς ᾿Επιτροπῆς περιοχῆς Πετρούπολης τῆς Ἕνωσης τῶν ἀγροτῶν. ῾Η Σύσκεψη ἔγινε μέ τήν καθοδήγηση τῶν λαϊκῶν σοσιαλιστῶν, τῶν τρουντοβίκων καί τῶν ἐσέρων καί ἦταν ἀφιερωμένη στήν προετοιμασία τοῦ Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν. ῾Η Σύσκεψη τάχθηκε ὑπέρ τῆς δημιουργίας ἑνιαίας ὀργάνωσης τῶν ἀγροτῶν, ἐξέλεξε γραφεῖο γιά τή σύγκληση τοῦ Ι συνεδρίου τῶν Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν, τό ὁποῖο ἀπευθύνθηκε πρός τούς ἀγρότες καί τούς στρατιῶτες μέ τήν ἔκκληση νά κάνουν ἐκλογές γιά τό συνέδριο πάνω σέ δημοκρατικές ἀρχές.—*270.*

130 ῾Ο Λένιν ἐννοεῖ τό Πανρωσικό συνεταιριστικό συνέδριο πού συνῆλθε στή Μόσχα στίς 25-28 τοῦ Μάρτη (7-10 τοῦ ᾿Απρίλη) 1917. Στό συνέδριο πῆραν μέρος 800 περίπου ἀντιπρόσωποι. Τό συνέδριο ἐξέτασε τά ζητήματα τῆς ὀργάνωσης Πανρωσικῆς συνεταιριστικῆς ἕνωσης, τῆς προετοιμασίας γιά τίς ἐκλογές Συντακτικῆς συνέλευσης, τῆς συμμετοχῆς τῶν συνεταιριστικῶν ὀργανώσεων στό ἔργο τοῦ ἐπισιτισμοῦ καί ἄλλα. Στό συνέδριο ἐπικρατέστερη ἦταν ἡ ἐπιροή τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων. Τό συνέδριο τάχθηκε ὑπέρ τῆς ὑποστήριξης τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης καί τῆς συνέχισης τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, ὅμως ἀπαίτησε νά περάσει ὅλη ἡ γῆ στά χέρια τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ, νά ἐκδημοκρατιστεῖ ἡ κρατική συγκρότηση καί ἡ αὐτοδιοίκηση.

῾Η στάση τοῦ συνεδρίου ἀπέναντι στά Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν, σάν τήν καλύτερη μορφή μαζικῆς ὀργάνωσης τῆς ἀγροτιᾶς πού τράβηξε τήν προσοχή τοῦ Β.Ι. Λένιν, διατυπώθηκε στήν ἀπόφαση πάνω στήν εἰσήγηση «Γιά τή συμμετοχή τῶν συνεταιρισμῶν στήν ἀναγέννηση τῆς χώρας».—*270.*

131 Στίς 17 (30) τοῦ ᾿Απρίλη, ὁ Λένιν, μόλις ἔφτασε στή συνεδρίαση τοῦ τμήματος τῶν στρατιωτῶν τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, παρακάλεσε νά τοῦ δοθεῖ ὁ λόγος ἀμέσως, ἐξαιτίας τῆς ἐμφάνισης στίς ἐφημερίδες τῆς 16 (29) τοῦ ᾿Απρίλη τῆς ἀπόφασης τῆς ᾿Εκτελεστικῆς ᾿Επιτροπῆς τοῦ τμήματος τῶν στρατιωτῶν, στήν ὁποία καταδικαζόταν ἡ «προπαγάνδα τῶν λενινιστῶν», σάν ὄχι λιγότερο ἐπιζήμια, «ἀπό κάθε ἀντεπαναστατική προπαγάνδα ἀπό τά δεξιά» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 278). ῾Ο λόγος δόθηκε, ὅμως στή διάρκεια τῆς ὁμιλίας, μέ ἀπαίτηση τῆς μενσεβικοεσέρικης πλειοψηφίας τοῦ τμήματος, παρά τίς διαμαρτυρίες τῆς μειοψηφίας, ὁ χρόνος τῆς ὁμιλίας περιορίστηκε στά 30 λεπτά. ῾Ο Λένιν, μετά τό τέλος τῆς ὁμιλίας του, ἀπαντοῦσε στίς ἐρωτήσεις τῆς συνέλευσης, καί μετά στίς ἐρωτήσεις

τῶν στρατιωτῶν πού τόν περιτριγύρισαν σέ ἕνα ἀπό τά δωμάτια στήν ἔξοδο τοῦ μεγάρου τῆς Ταυρίδας.

Τό τμῆμα τῶν στρατιωτῶν, ὕστερα ἀπό τήν ὁμιλία τοῦ Λένιν καί τίς ἀντιρήσεις σ'αὐτήν τοῦ μενσεβίκου Λῆμπερ, ἀποφάσισε νά περάσει στά τρέχοντα ζητήματα, χωρίς νά πάρει θέση πάνω στήν οὐσία τοῦ ζητήματος.

'Ο λόγος τοῦ Λένιν δημοσιεύτηκε διαστρεβλωμένα στή «Ρέτς» καί στή «Γεντίνστβο». Σέ τούτη τήν ἔκδοση δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῶν πρακτικῶν, πού φυλάγονται στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ.—*275.*

132 Λόγος γίνεται γιά τήν ἀποστολή στό μέτωπο τμημάτων τῆς φρουρᾶς τῆς Πετρούπολης, ἐνάντια στήν ὁποία διαμαρτυρήθηκαν οἱ ἐργάτες καί οἱ στρατιῶτες, μιά πού ἡ Προσωρινή κυβέρνηση, ἐφαρμόζοντας τό μέτρο αὐτό, ἀδυνάτιζε τίς δυνάμεις τοῦ ἐπαναστατικοῦ πληθυσμοῦ τῆς πρωτεύουσας καί παραβίαζε τόν ὅρο τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς, πού εἶχε προβληθεῖ κατά τό σχηματισμό τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης τή νύχτα πρός τή 2 (15) τοῦ Μάρτη, γιά τή μή ἔξοδο ἀπό τήν Πετρούπολη τῶν τμημάτων τῆς φρουρᾶς, τά ὁποῖα πῆραν μέρος στήν ἀνατροπή τῆς ἀπολυταρχίας.—*276.*

133 'Ο Λένιν ἐννοεῖ τήν ἐργασία του «Σοσιαλισμός καί πόλεμος» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 26ος, σελ. 313-358).—*277.*

134 *«Φινάνσοβαγια Γκαζέτα»* («Οἰκονομική 'Εφημερίδα»)—καθημερινή ἀπογευματινή πολιτικο-δημοσιονομική, οἰκονομική, βιομηχανική καί χρηματιστηριακή ἐφημερίδα· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό 1915 ὥς τό 1917.—*283.*

135 Βλ. Κ. Μάρξ. «'Ο ἐμφύλιος πόλεμος στή Γαλλία. Διακήρυξη τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου τῆς Διεθνοῦς Ἕνωσης 'Εργατῶν» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 17ος, σελ. 344).—*287.*

136 *'Η Προκήρυξη πρός τούς στρατιῶτες ὅλων τῶν ἐμπόλεμων χωρῶν* δημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ 'Απρίλη (4 τοῦ Μάη) 1917 στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 37, μέ τό παρακάτω εἰσαγωγικό σημείωμα τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς: *«Συναδέλφωση.* 'Η συναδέλφωση στό μέτωπο ἄρχισε. 'Η ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τοῦ μετώπου πού ἔγινε στό Μίνσκ, ἡ ὁποία δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα μας τῆς 15 τοῦ 'Απρίλη, ὁρίζει νά τυπωθεῖ ἡ ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου αὐτοῦ γιά τόν πόλεμο καί τήν εἰρήνη *στά γερμανικά* καί νά κυκλοφορήσει στά χαρακώματα τοῦ ἐχθροῦ. Δημοσιεύουμε τήν προκήρυξη πρός τούς στρατιῶτες *ὅλων* τῶν ἐμπόλεμων χωρῶν, τήν ὁποία ἔβγαλε τό Κόμμα μας, γιά νά ἐκδοθεῖ στή ρωσική, στή γερμανική καί ἄλλες γλῶσσες καί νά κυκλοφορήσει στό μέτωπο».—*293.*

137 Βλ. Κ. Μάρξ. «Κριτική τοῦ προγράμματος τῆς Γκότα» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 25-26).—*302.*

138 *«Νόβαγια Ζίζν»* («Νέα Ζωή»)—καθημερινή ἐφημερίδα· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 18 τοῦ 'Απρίλη (1 τοῦ Μάη) 1917 ὥς τόν 'Ιούλη τοῦ 1918. Τήν πρωτοβουλία γιά τήν ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας τήν εἶχε ἡ ὁμάδα τῶν μενσεβίκων-διεθνιστῶν καί συγγραφέων, πού εἶχαν συγκεντρωθεῖ γύρω ἀπό τό περιοδικό «Λέτοπις». Τή Συντακτική ἐπιτροπή τήν ἀποτελοῦσαν οἱ Μ. Γκόρκι, Ν. Ν. Σουχάνοφ, Β. Α. Μπαζάροφ, Α. Ν. Τίχονοφ, Β. Α. Ντεσνίτσκι-Στρόγεφ, Μπ. Β. 'Αβίλοφ (γιά ὁρισμένο χρόνο—οἱ Ι. Π. Γκόλντενμπεργκ καί Γ. Μ. Στεκλόφ). Τήν ἐφημερίδα χρηματοδότησε κατά τήν ἵδρυσή της ὁ Μ. Γκόρκι.

'Ο Λένιν, χαρακτηρίζοντας τούς «νοβοζίζνεντσι», τόνιζε ὅτι σ'αὐτούς «κυρίαρχη διάθεση εἶναι ὁ διανοουμενίστικος σκεπτικισμός πού συγκαλύπτει καί ἐκφράζει τήν ἔλλειψη ἀρχῶν» ("Απαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 250), καί εἰρωνικά τούς ὀνόμαζε «δῆθεν-διεθνιστές» καί «ἐπίσης-μαρξιστές». Μετά τήν καταστροφή τῆς «Πράβντα», τόν 'Ιούλη τοῦ 1917, ὁ Β. Ι. Λένιν ἀναγκάστηκε νά δημοσιεύσει στίς στῆλες τῆς «Νόβαγια Ζίζν» γράμμα του, στό ὁποῖο διαμαρτυρόταν κατά τῆς συκοφαντικῆς καμπάνιας πού γινόταν ἐνάντιά του ἀπό τόν ἀστικό καί μαυροεκατονταρχίτικο Τύπο μέ τήν ὑποστήριξη τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης. Τό γράμμα δημοσιεύτηκε στό φύλ. ἀρ. 71 τῆς «Νόβαγια Ζίζν» τῆς 11 (24) τοῦ 'Ιούλη 1917.

'Από τίς 2 (15) ὥς τίς 8 (21) τοῦ Σεπτέμβρη 1917 ἡ κυβέρνηση τοῦ Κέρενσκι ἔκλεισε τή «Νόβαγια Ζίζν», καί αὐτή ἔβγαινε μέ τόν τίτλο «Σβομπόνταγια Ζίζν».

'Απέναντι στήν 'Οχτωβριανή ἐπανάσταση καί τήν ἐγκαθίδρυση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἡ ἐφημερίδα πῆρε ἐχθρική στάση. 'Από τήν 1 τοῦ 'Ιούνη 1918 ἔβγαινε σέ δυό ἐκδόσεις: στήν Πετρούπολη καί στή Μόσχα. Καί οἱ δυό ἐκδόσεις κλείστηκαν τόν 'Ιούλη τοῦ 1918.—*304.*

139 *«Γκαζέτα-Κοπέικα»* («'Εφημερίδα-Καπίκι»)—καθημερινή ἀστική ἐφημερίδα, τύπου κίτρινης φυλλάδας· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τόν 'Ιούνη τοῦ 1908. Κλείστηκε τό 1918.—*317.*

140 'Ο Λένιν ἐννοεῖ τήν τυχοδιωκτική τακτική μιᾶς μικρῆς ὁμάδας μελῶν τῆς Κομματικῆς ἐπιτροπῆς Πετρούπολης (Μπαγκντάτιεφ κ.ἄ.), πού στή διάρκεια τῆς διαδήλωσης τοῦ 'Απρίλη 1917 ἔριξε τό σύνθημα τῆς ἄμεσης ἀνατροπῆς τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης, παρά καί ἐνάντια στή γραμμή τοῦ Κόμματος γιά εἰρηνική ἐξέλιξη τῆς ἐπανάστασης στήν περίοδο ἐκείνη. 'Η στάση τῆς ὁμάδας αὐτῆς καταδικάστηκε ἀπό τήν Κεντρική 'Επιτροπή τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπολσεβίκων).—*319.*

141 'Ο Λένιν ἐννοεῖ τήν «'Ανακοίνωση τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης», πού δημοσιεύτηκε στίς ἐφημερίδες τῆς 22 τοῦ 'Απρίλη (5 τοῦ Μάη) 1917, καί στήν ὁποία «ἐπειδή προέκυψαν ἀμφιβολίες πάνω στό ζήτημα τῆς ἑρμηνείας τῆς διακοίνωσης τοῦ ὑπουργοῦ 'Εξωτερικῶν» ἡ Προσωρινή κυβέρνηση ἐξηγοῦσε ὅτι ἡ διακοίνωση τῆς 18 τοῦ 'Απρίλη (1 τοῦ Μάη) ψηφίστηκε ὁμόφωνα ἀπό τήν κυβέρνηση: ὅτι ἡ νίκη κατά τοῦ ἐχθροῦ, πού διακηρύχθηκε στή διακοίνωση σάν ὅρος λήξης τοῦ πολέμου, δέν προϋποθέτει βίαιη κατάκτηση ξένων ἐδαφῶν· ὅτι μέ τίς

ἀναφερόμενες στή διακοίνωση «ἐπικυρώσεις καί ἐγγυήσεις» τῆς σταθερῆς εἰρήνης ὑπονοοῦνταν ὁ περιορισμός τῶν ἐξοπλισμῶν καί ἡ δημιουργία διεθνῶν δικαστηρίων.—*324.*

142 *«Μπιρζεβίγε Βέντομοστι»* («Δελτίο τοῦ Χρηματιστηρίου»)—ἀστική ἐφημερίδα· ἱδρύθηκε τό 1880 γιά ἐμπορικούς σκοπούς. Ἔβγαινε στήν Πετρούπολη στήν ἀρχή τρεῖς φορές τή βδομάδα, ὕστερα τέσσερις καί μετά καθημερινά. Ἀπό τό 1902 ἔβγαινε δυό φορές τήν ἡμέρα. Ἡ καιροσκοπία της, ἡ ἐξαγορά της, ἡ ἔλλειψη ἀρχῶν ἔκαναν τό ὄνομά της προσηγορικό («μπιρζιόβκα»). Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη, ἡ ἐφημερίδα ἔκανε ἐμπρηστική ἐκστρατεία ἐνάντια στό Μπολσεβίκικο κόμμα καί στόν Β. Ι. Λένιν. Στά τέλη τοῦ Ὀχτώβρη 1917 κλείστηκε ἀπό τή Στρατιωτική Ἐπαναστατική ἐπιτροπή τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης.—*333.*

143 Ἡ συνέντευξη πού ἔδοσε ὁ Λένιν στόν Ε. Τορνιάιεν δημοσιεύτηκε στή φιλλανδική σοσιαλδημοκρατική ἐφημερίδα «Työmies» («Ἐργάτης»), ἀρ. φύλ. 122 τῆς 8 τοῦ Μάη 1917 σέ ἀνταπόκριση μέ τόν τίτλο «Συνέντευξη μέ ἐπαναστάτες τῆς Ρωσίας» μέ τήν παρακάτω εἰσαγωγή τοῦ ἀνταποκριτῆ: «Στή Σύνταξη τῆς «Πράβντα» πέτυχα τόν σ. Λένιν, πού γι᾽αὐτόν γίνεται τόσος λόγος τίς τελευταῖες μέρες στή Ρωσία. Ὁ Λένιν, ἐπειδή δέν εἶχε καιρό, δέχτηκε νά μιλήσει μόνο λίγο. Ὡστόσο, στίς ἐρωτήσεις μου ἀπάντησε τά παρακάτω...».

Ἡ ἐφημερίδα «Työmies» ἔβγαινε στό Ἔλσινγκφορς ἀπό τό Μάρτη τοῦ 1895 ὥς τό 1918.—*335.*

144 *Ἡ Ἔβδομη Πανρωσική συνδιάσκεψη (τοῦ Ἀπρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ)* συγκλήθηκε μέ ἀπόφαση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) πού πάρθηκε ἀνάμεσα στίς 4 καί 8 (17 καί 21) τοῦ Ἀπρίλη, καί ἔγινε στήν Πετρούπολη στίς 24-29 τοῦ Ἀπρίλη (7-12 τοῦ Μάη) 1917. Αὐτή ἦταν ἡ πρώτη συνδιάσκεψη τοῦ Κόμματος πού ἔγινε σέ νόμιμες συνθῆκες. Ἡ ἀνακοίνωση γιά τή σύγκλησή της δημοσιεύτηκε στίς 13 (26) τοῦ Ἀπρίλη στό φύλ. ἀρ. 31 τῆς «Πράβντα». Τήν ὀργανωτική δουλιά γιά τή σύγκλησή της τήν ἔκανε ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ). Οἱ ἐκλογές τῶν ἀντιπροσώπων ἔγιναν στίς συνδιασκέψεις τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων σέ ἀναλογία 1 ἀντιπρόσωπο πρός 500 μέλη τοῦ Κόμματος.

Ἐπειδή στήν ΚΕ παρουσιάστηκαν διαφωνίες πάνω στό ζήτημα τῆς ἐκτίμησης, τῶν προοπτικῶν τῆς ἐπανάστασης καί τῶν καθηκόντων τοῦ Κόμματος πάρθηκε ὁμόφωνα ἀπόφαση νά γίνει ἀνοιχτή συζήτηση γιά τό ζήτημα αὐτό. Ὑλικά γιά τή συζήτηση χρησίμευσαν οἱ «Θέσεις τοῦ Ἀπρίλη» τοῦ Λένιν, πού δημοσιεύτηκαν στήν «Πράβντα» τῆς 7 (20) τοῦ Ἀπρίλη. Ἔτσι, οἱ τοπικές ὀργανώσεις εἶχαν τή δυνατότητα νά συζητήσουν προκαταρκτικά τά ζητήματα πού συμπεριλήφθηκαν στήν ἡμερήσια διάταξη, νά διευκρινίσουν τή στάση τῶν ἁπλῶν μελῶν τοῦ Κόμματος ἀπέναντι σ᾽αὐτά.

Ἐκτός ἀπ᾽αὐτό, στούς ἀντιπροσώπους τῆς συνδιάσκεψης πού συγκεντρώθηκαν στήν Πετρούπολη διανεμήθηκε τό δακτυλογραφημέ-

νο κείμενο τῆς μπροσούρας «Τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπανάστασή μας», πού τό ἔγραψε ὁ Λένιν πρίν ἀπό τή συνδιάσκεψη σάν σχέδιο προγράμματος δράσης. Στή διάρκεια τῆς συνδιάσκεψης, ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 26 τοῦ 'Απρίλη (9 τοῦ Μάη), βγῆκε ἡ ἐργασία τοῦ Λένιν «Γράμματα γιά τήν τακτική. Γράμμα 1ο», καί ἔτσι οἱ ἀντιπρόσωποι εἶχαν τή δυνατότητα νά γνωριστοῦν μέ τήν ἐργασία αὐτή προτοῦ ψηφιστεῖ ἡ ἀπόφαση γιά τήν τρέχουσα στιγμή.

Προηγήθηκαν ἀπό τήν Πανρωσική συνδιάσκεψη οἱ τοπικές συνδιασκέψεις· πρίν τήν ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν της ἀπό μιά σειρά ὀργανώσεις ἄρχισαν νά φτάνουν πληροφορίες γιά προσχώρηση στό λενινιστικό πρόγραμμα δράσης.

Στή συνδιάσκεψη πῆραν μέρος 131 ἀντιπρόσωποι μέ θετική ψῆφο καί 18 μέ συμβουλευτική ἀπό 78 κομματικές ὀργανώσεις (ἀνάμεσά τους ἀπό τήν Πετρούπολη μέ τά προάστιά της, ἀπό τή Μόσχα καί τήν περιοχή Μόσχας, ἀπό τήν Κεντρική-Βιομηχανική περιφέρεια, ἀπό τά Οὐράλια, τό Ντομπάς, τήν περιφέρεια τοῦ Μέσου καί Κάτω Βόλγα, ἀπό τόν Καύκασο), καθώς ἐπίσης καί ἐκπρόσωποι τῶν στρατιωτικῶν ὀργανώσεων τοῦ μετώπου καί τῶν μετόπισθεν, οἱ ἐθνικές ὀργανώσεις τῆς Λεττονίας, τῆς Λιθουανίας, τῆς Πολωνίας, τῆς Φιλλανδίας καί τῆς 'Εσθονίας. 'Η συνδιάσκεψη, ὡς πρός τήν πληρότητα τῆς ἀντιπροσώπευσης, ὡς πρός τά πολιτικά καί ὀργανωτικά καθήκοντα, μπόρεσε νά ἐκπληρώσει καί ἐκπλήρωσε ἐργασίες συνεδρίου τοῦ Κόμματος: ἐπεξεργάστηκε πολιτική γραμμή γιά ὅλο τό Κόμμα, συγκρότησε καθοδηγητικά κομματικά κέντρα.

Οἱ ἐργασίες τῆς συνδιάσκεψης γίνονταν σέ κατάσταση ἔντονης πολιτικῆς κρίσης πού μόλις ξέσπασε στίς 21-22 τοῦ 'Απρίλη, ἡ ὁποία προκλήθηκε ἀπό τή διακοίνωση τοῦ Π. Ν. Μιλιουκόφ πρός τήν 'Αγγλία καί τή Γαλλία γιά τήν πίστη στά σύμφωνα τῆς ἰμπεριαλιστικῆς τσαρικῆς κυβέρνησης.

Στίς παραμονές τῆς ἔναρξης τῶν ἐργασιῶν τῆς συνδιάσκεψης στίς 23 τοῦ 'Απρίλη (6 τοῦ Μάη) 2 μ.μ. ἔγινε σύσκεψη πάνω ἀπό ἑκατό ἀντιπροσώπων, στήν ὁποία ἡ προκαταρκτική ἡμερήσια διάταξη συμπληρώθηκε μέ νέα ζητήματα καί καθορίστηκαν τά ὅρια ὁμιλίας στή συνδιάσκεψη. Στή σύσκεψη ὁ Β. Ι. Λένιν, πού ἔγινε δεκτός μέ θερμά χειροκροτήματα, ἔκανε εἰσήγηση γιά τά γεγονότα τῆς 21-22 τοῦ 'Απρίλη.

Στήν ἡμερήσια διάταξη τῆς συνδιάσκεψης ἦταν τά παρακάτω ζητήματα: ἡ τρέχουσα στιγμή (ὁ πόλεμος καί ἡ Προσωρινή κυβέρνηση κ.ἄ.), ἡ συνδιάσκεψη εἰρήνης, ἡ στάση ἀπέναντι στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, ἡ ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος, ἡ κατάσταση στή Διεθνή καί τά καθήκοντα τοῦ Κόμματος, ἡ ἕνωση τῶν σοσιαλδημοκρατικῶν διεθνιστικῶν ὀργανώσεων, τό ἀγροτικό ζήτημα, τό ἐθνικό ζήτημα, ἡ Συντακτική συνέλευση, τό ὀργανωτικό ζήτημα, ἐκθέσεις ἀπό τίς περιοχές, ἐκλογή Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς.

'Ο Λένιν ἄνοιξε τή συνδιάσκεψη μέ σύντομο χαιρετιστήριο λόγο, ἐκλέχτηκε στό προεδρεῖο καί καθοδήγησε ὅλες τίς ἐργασίες της

Ἐκτός ἀπό τίς βασικές εἰσηγήσεις γιά τήν τρέχουσα στιγμή, γιά τό ζήτημα τῆς ἀναθεώρησης τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος, γιά τό ἀγροτικό ζήτημα, ὁ Λένιν μίλησε γιά τό σχέδιο σύγκλησης διεθνοῦς σοσιαλιστικῆς συνδιάσκεψης, γιά τή στάση ἀπέναντι στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί τῶν στρατιωτῶν βουλευτῶν, γιά τήν ὑποστήριξη τῆς ἀπόφασης γιά τόν πόλεμο, μίλησε πάνω στό ἐθνικό ζήτημα, στό ζήτημα γιά τήν κατάσταση στή Διεθνή καί τά καθήκοντα τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ), μίλησε στό κλείσιμο, ἔκανε πολυάριθμες παρατηρήσεις κατά τήν ἐξέταση ὅλων τῶν ζητημάτων τῆς ἡμερήσιας διάταξης καί κατά τίς ἐκλογές τῆς ΚΕ. Ὁ Λένιν ἐπεξεργάστηκε ἐπίσης τά σχέδια τῶν ἀποφάσεων πού προτάθηκαν στή συνδιάσκεψη· ἐκτός ἀπ᾽αὐτό, ὁ Λένιν πῆρε μέρος στή δουλιά τῆς ἐπεξεργασίας τῶν ἀποφάσεων, σάν μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς ἀποφάσεων.

Ἡ συνδιάσκεψη ἄκουσε τίς ἐκθέσεις γιά τήν κατάσταση καί τή δουλιά τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων. Οἱ ἐκθέσεις ἔδειξαν ὅτι ἕνα σημαντικό μέρος τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων διατήρησε πλήρη αὐτοτέλεια καί ἔκανε δουλιά στό πνεῦμα τῶν «Θέσεων τοῦ Ἀπρίλη» τοῦ Λένιν. Ὁρισμένες ὀργανώσεις πού μόλις βγῆκαν ἀπό τήν παρανομία δημιούργησαν ἑνωτικές ἐπιτροπές μέ τούς μενσεβίκους, ἄν καί δέν συγχωνεύτηκαν ὁλοκληρωτικά μαζί τους.

Ἡ συνδιάσκεψη ξεσκέπασε καί ἀπόριψε τή δεξιά συνθηκόλογη γραμμή τοῦ Λ. Μπ. Κάμενεφ, πού ἔκανε συνεισήγηση πάνω στήν τρέχουσα στιγμή σάν ἐκπρόσωπος τῆς ἀντιλενινιστικῆς ὁμάδας. Ὁ Λ. Μπ. Κάμενεφ καί ὁ Α. Ι. Ρίκοφ προσπάθησαν νά ἀντιπαραθέσουν στή λενινιστική γραμμή γιά σοσιαλιστική ἐπανάσταση τήν ὀπορτουνιστική ἐκτίμηση τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1917 καί τῶν προοπτικῶν τῆς ἐξέλιξής της. Ὁ Κάμενεφ, ἀρνούμενος τή δυνατότητα καί τήν ἀνάγκη μετεξέλιξης τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης σέ ἐπανάσταση σοσιαλιστική, πρότεινε νά περιοριστεῖ τό Κόμμα στόν ἔλεγχο πάνω στήν Προσωρινή κυβέρνηση ἀπομέρους τῶν μενσεβικοεσέρικων Σοβιέτ. Ἡ συνδιάσκεψη ἀπόριψε τή συνθηκόλογη θέση τοῦ Κάμενεφ καί τῶν ὀλιγάριθμων ὀπαδῶν του, πού δέν παραδέχονταν τή δυνατότητα νίκης τοῦ σοσιαλισμοῦ στή Ρωσία.

Ὁ Λένιν στήν εἰσήγησή του γιά τήν ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος καθόρισε τίς κατευθύνσεις πάνω στίς ὁποῖες ἡ Ἐπιτροπή προγράμματος, πού ἐξέλεξε ἡ συνδιάσκεψη, ἔπρεπε νά ἐπεξεργαστεῖ τό πρόγραμμα τοῦ 1903.

Ἔτσι ἡ δουλιά πού εἶχε ἀρχίσει πρίν τήν ἐπιστροφή στή Ρωσία (βλ. τό «Προσχέδιο τοῦ πέμπτου «Γράμματος ἀπό μακριά»» καί τίς «Θέσεις τοῦ Ἀπρίλη», σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 58-59· 99-100) ἀναπτύχθηκε παραπέρα στήν εἰσήγηση καί στήν ἀπόφαση γιά τή συνδιάσκεψη τοῦ Ἀπρίλη, καί σέ συνέχεια στήν μπροσούρα «Ὑλικά σχετικά μέ τήν ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος», πού βγῆκε μέ πρόλογο τοῦ Β. Ι. Λένιν (βλ. Ἅπαντα, 5η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 32ος, σελ. 135-162). Τό Κόμμα ἀναγνώρισε ὅτι «στήν ἡμερήσια διάταξη τῆς ἐποχῆς πού ζοῦμε μπαίνει... λόγω τῶν ἀντικειμενικῶν συνθηκῶν, ἡ ὁλόπλευρη ἄμεση προετοιμασία τοῦ προλεταριάτου γιά τήν κατάκτηση τῆς πολιτικῆς

ἐξουσίας, μέ σκοπό τήν ἐφαρμογή τῶν οἰκονομικῶν καί πολιτικῶν μέτρων, πού ἀποτελοῦν τό περιεχόμενο τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης» (βλ. Ἅπαντα, 5η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 32ος, σελ. 140).

Κατά τή συζήτηση τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος ὁ Γκ. Γ. Πιατακόφ τάχθηκε κατά τοῦ λενινιστικοῦ συνθήματος γιά τό δικαίωμα αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν μέχρι καί τοῦ ἀποχωρισμοῦ καί τῆς δημιουργίας αὐτοτελῶν κρατῶν. Ὁ Λένιν, ὑπερασπίζοντας τήν ἀπόφασή του πάνω στό ἐθνικό ζήτημα, ἀπόδειξε ὅτι μόνο ἕνα τέτιο δικαίωμα ἐξασφαλίζει τήν πλήρη ἀλληλεγγύη τῶν ἐργατῶν καί ὅλων τῶν ἐργαζομένων τῶν διαφόρων ἐθνῶν· τό ζήτημα ὅμως τῆς σκοπιμότητας τοῦ χωρισμοῦ τό προλεταριακό κόμμα «πρέπει νά τό λύνει στήν κάθε χωριστή περίπτωση... παίρνοντας ὑπόψη τά συμφέροντα ὅλης τῆς κοινωνικῆς ἐξέλιξης καί τά συμφέροντα τῆς ταξικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου γιά τό σοσιαλισμό» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 439-440).

Ἡ θέση τοῦ Λένιν γιά τή ρήξη μέ τήν τσιμμερβαλντινή, κεντριστική πλειοψηφία καί τήν ἵδρυση III. Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, συνάντησε τήν ἀντίσταση τοῦ Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ. Ἡ συνδιάσκεψη ἔκανε λάθος ψηφίζοντας ὑπέρ τῆς συμμετοχῆς τῶν μπολσεβίκων στήν III συνδιάσκεψη τοῦ Τσίμμερβαλντ, ἡ ὁποία ἦταν ὡς πρός τή σύνθεσή της κυρίως κεντριστική, καί ἔτσι καθυστεροῦσε τήν προετοιμασία γιά τή δημιουργία III, Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Τό λάθος αὐτό γρήγορα διορθώθηκε στή ζωή (βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 32ος, σελ. 66· 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 26ος, σελ. 189-191, τό ἀτελείωτο ἄρθρο «Τά καθήκοντα τοῦ Κόμματός μας στή Διεθνή»).

Ἡ συνδιάσκεψη ἐξέλεξε ΚΕ τοῦ Κόμματος μέ ἐπικεφαλῆς τόν Β. Ι. Λένιν.

Ἡ ἱστορική σημασία τῆς VII συνδιάσκεψης (τοῦ Ἀπρίλη) βρίσκεται στό ὅτι ψήφισε τό λενινιστικό πρόγραμμα περάσματος στό δεύτερο στάδιο τῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία, καθόρισε τό σχέδιο τῆς πάλης γιά τή μετεξέλιξη τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης σέ ἐπανάσταση σοσιαλιστική, πρόβαλε τή διεκδίκηση νά περάσει ὅλη ἡ ἐξουσία στά Σοβιέτ. Μέ τό σύνθημα αὐτό οἱ μπολσεβίκοι προετοίμαζαν τίς μάζες γιά τήν προλεταριακή ἐπανάσταση.—*339.*

145 Ὕστερα ἀπό τίς φράσεις αὐτές ὁ Α. Σ. Μποῦμπνοφ διάβασε τό κείμενο τῆς ἀπόφασης τῆς συνδιάσκεψης τῆς Κεντρικῆς Βιομηχανικῆς περιοχῆς (τῆς Μόσχας). Μετά ὁ Λένιν συνέχισε τήν εἰσήγησή του.—*343.*

146 Βλ. τό γράμμα τοῦ Κ. Μάρξ πρός τόν Λ. Κούγκελμαν τῆς 17 τοῦ Ἀπρίλη 1871 (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Διαλεχτά ἔργα σέ δυό τόμους, τόμ. II, ρωσ. ἔκδ. 1955, σελ. 445).—*354.*

147 Βλ. Φ. Ἔνγκελς. «Κριτική τοῦ σχεδίου τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ προγράμματος τοῦ 1891» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, τόμ. XVI, μέρ. II, ρωσ. ἔκδ. 1936, σελ. 105-106).—*355.*

148 Βλ. τή μετέπειτα ἐκτίμηση τοῦ γεγονότος αὐτοῦ στό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Ἡ ρωσική ἐπανάσταση καί ὁ ἐμφύλιος πόλεμος» (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 26ος, σελ. 12).—*361.*

149 Τό ζήτημα τῆς σύγκλησης διεθνοῦς συνδιάσκεψης τῶν σοσιαλιστῶν τῶν ἐμπόλεμων καί τῶν οὐδέτερων χωρῶν ἐπανειλημμένα συζητήθηκε στήν 'Εκτελεστική 'Επιτροπή τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τόν 'Απρίλη τοῦ 1917, καί μάλιστα ἡ 'Εκτελεστική 'Επιτροπή πρότεινε νά πάρει αὐτή τήν πρωτοβουλία γιά τή σύγκληση τῆς συνδιάσκεψης. Στό δεύτερο δεκαπενθήμερο τοῦ 'Απρίλη ὁ δανός σοσιαλδημοκράτης Μπόργκμπεργκ, πού συνδεόταν μέ τούς σοσιαλσωβινιστές τῆς Γερμανίας, ἦρθε στήν Πετρούπολη καί ἐξονόματος τῆς 'Ενωτικῆς ἐπιτροπῆς τῶν ἐργατικῶν κομμάτων τῆς Δανίας, τῆς Νορβηγίας καί τῆς Σουηδίας (τῆς σοσιαλπατριωτικῆς πλειοψηφίας τῶν κομμάτων αὐτῶν) πρότεινε στά σοσιαλιστικά κόμματα τῆς Ρωσίας νά πάρουν μέρος στή συνδιάσκεψη γιά τό ζήτημα τοῦ κλεισίματος εἰρήνης, πού ἡ σύγκλησή της σχεδιαζόταν νά γίνει στή Στοκχόλμη τό Μάη τοῦ 1917.

Στίς 23 τοῦ 'Απρίλη (6 τοῦ Μάη) ὁ Μπόργκμπεργκ ἔκανε εἰσήγηση στή συνεδρίαση τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης καί δήλωσε ἀνοιχτά ὅτι ἡ γερμανική κυβέρνηση «θά συμφωνήσει» πάνω σ'ἐκείνους τούς ὅρους εἰρήνης πού ἡ γερμανική σοσιαλδημοκρατία θά προτείνει στή σοσιαλιστική συνδιάσκεψη. Στίς 25 τοῦ 'Απρίλη (8 τοῦ Μάη) ἡ 'Εκτελεστική 'Επιτροπή ἄκουσε τίς δηλώσεις τῶν κομματικῶν ὁμάδων πάνω στό ζήτημα αὐτό. Οἱ μπολσεβίκοι διάβασαν τήν ἀπόφαση πού πάρθηκε τή μέρα αὐτή στή συνδιάσκεψη τοῦ 'Απρίλη «Σχετικά μέ τήν πρόταση τοῦ Μπόργκμπεργκ»· σ'αὐτούς προσχώρησαν οἱ ἐκπρόσωποι τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Πολωνίας καί τῆς Λεττονίας. 'Ο Λένιν θεωροῦσε τή συμμετοχή στή συνδιάσκεψη αὐτή ὁλοκληρωτική προδοσία τοῦ διεθνισμοῦ. 'Η συνδιάσκεψη τοῦ 'Απρίλη τάχθηκε ἀποφασιστικά κατά τῆς συμμετοχῆς καί ξεσκέπασε τόν Μπόργκμπεργκ σάν πράκτορα τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. 'Υπέρ τῆς συμμετοχῆς στή συνδιάσκεψη τάχθηκαν οἱ τρουντοβίκοι, οἱ μπουντιστές καί οἱ μενσεβίκοι. Ψηφίστηκε ἡ μενσεβίκικη ἀπόφαση, στήν ὁποία ἡ 'Εκτελεστική 'Επιτροπή δήλωσε ὅτι παίρνει ἡ ἴδια τήν πρωτοβουλία γιά τή σύγκληση τῆς συνδιάσκεψης καί δημιουργεῖ γι'αὐτό εἰδική ἐπιτροπή. 'Η ὁλομέλεια τοῦ Σοβιέτ ἐπικύρωσε αὐτή τήν ἀπόφαση.

Οἱ ἄγγλοι, οἱ γάλλοι καί οἱ βέλγοι σοσιαλιστές στήν πλειοψηφία τους ἀρνήθηκαν νά πάρουν μέρος στή συνδιάσκεψη μιά πού οἱ κυβερνήσεις τῆς 'Αγγλίας καί τῆς Γαλλίας ἤθελαν νά τραβήξουν τόν πόλεμο ὥς τήν πλήρη νίκη κατά τῆς Γερμανίας. Συμφώνησαν νά πάρουν μέρος στή συνδιάσκεψη οἱ κεντριστές: ἀπό τή Γαλλία—ἡ ὁμάδα τοῦ Ζ. Λονγκέ, ἀπό τή Γερμανία—τό ἀνεξάρτητο Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα μ'ἐπικεφαλῆς τούς Κ. Κάουτσκι, Γκ. Χάαζε καί Γκ. Λέντεμπουρ.

Οἱ «σπαρτακιστές» πού ἀνῆκαν στό κόμμα τῶν «ἀνεξαρτιστῶν», διατηρώντας τήν ὀργανωτική τους αὐτοτέλεια, ἀπόριψαν τή συμμετοχή τους στή συνδιάσκεψη μέ τούς σοσιαλιμπεριαλιστές. Δήλωση γι'αὐτό ἔκανε ὁ Φ. Μέρινγκ ἐξονόματός του, καθώς ἐπίσης καί ἐξονόματος τῶν φυλακισμένων Κ. Λῆμπκνεχτ καί Ρ. Λούξεμπουργκ.

'Η συνδιάσκεψη στή Στοκχόλμη δέν ἔγινε, ἐπειδή ἕνας ἀριθμός

ἀντιπροσώπων δέν πῆρε διαβατήρια ἀπό τίς κυβερνήσεις τους, ἕνας ἄλλος ἀριθμός ἀρνήθηκε νά πάρει μέρος σέ συνεδριάσεις μέ τούς ἀντιπροσώπους τῶν χωρῶν πού βρίσκονταν σέ κατάσταση πολέμου μέ τά κράτη τους.—*364.*

150 ῾Η διακήρυξη τοῦ Κόμματος πού ὁ Λένιν ἀναφέρει ἐδῶ καί παρακάτω, σχετικά μέ τή συνδιάσκεψη τῶν κομμάτων τῆς II Διεθνοῦς στή Στοκχόλμη,στά ὑλικά τῆς συνδιάσκεψης τοῦ ᾿Απρίλη δέν διαφυλάχτηκε. Ὅπως φαίνεται, ἕνα μέρος της συμπεριλήφθηκε στό κείμενο τῆς ἀπόφασης σχετικά μέ τήν πρόταση τοῦ Μπόργκμπεργκ.—*367.*

151 ῾Η ἀπόφαση γιά τόν πόλεμο, πού σάν βάση της πάρθηκε τό κείμενο τό ὁποῖο πρότεινε ὁ Λένιν στή συνδιάσκεψη τῆς Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 260-265), ψηφίστηκε στή συνδιάσκεψη τοῦ ᾿Απρίλη ἀπό τήν πλειοψηφία καί μέ ἀποχή 7 ψήφους καί δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 44 τῆς 12 τοῦ Μάη (29 τοῦ ᾿Απρίλη) στή θέση κύριου ἄρθρου.—*403.*

152 ῾Η ἀπόφαση γιά τή στάση ἀπέναντι στήν Προσωρινή κυβέρνηση δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 42 τῆς 10 τοῦ Μάη (27 τοῦ ᾿Απρίλη) 1917, στή θέση κύριου ἄρθρου μέ τόν παρακάτω τίτλο: «Σχέδιο ἀπόφασης, πού ψηφίστηκε ὁμόφωνα ἀπό τήν ᾿Επιτροπή, ἡ ὁποία ἐκλέχθηκε ἀπό τήν Πανρωσική συνδιάσκεψη». Στή συνεδρίαση τῆς ὁλομέλειας ἡ ἀπόφαση ψηφίστηκε ἀπό τήν πλειοψηφία μέ ἀποχή 8 ψήφους καί 3 κατά.—*407.*

153 ῾Η ἐπεξεργασία τοῦ νέου προγράμματος τοῦ Κόμματος τέλειωσε μετά τή Μεγάλη ᾿Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Τό πρόγραμμα ψηφίστηκε στό VIII συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ) τό Μάρτη τοῦ 1919.—*410.*

154 Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. «Μανιφέστο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 4ος, σελ. 444).—*410.*

155 ῾Η ἀπόφαση γιά τήν ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος ψηφίστηκε ἀπό τήν πλειοψηφία καί μέ ἀποχή 3 ψήφους.—*414.*

156 ῾Η ἀπόφαση πάνω στό ἀγροτικό ζήτημα ψηφίστηκε ἀπό τήν πλειοψηφία καί μέ ἀποχή 11 ψήφους καί δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα» ἀρ. φύλ. 45 τῆς 13 τοῦ Μάη (30 τοῦ ᾿Απρίλη) 1917 στή θέση κύριου ἄρθρου.—*425.*

157 Βλ. Φ. Ἔνγκελς. «῾Η φιλολογία τῆς ἐμιγκράτσιας. I. Πολωνική προκήρυξη» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 18ος, σελ. 509).—*436.*

158 *ΠΠΣ*—Πολωνικό σοσιαλιστικό κόμμα (Polska Partia Socjalistyczna)—ρεφορμιστικό ἐθνικιστικό κόμμα πού ἱδρύθηκε τό 1892. Τό ΠΠΣ μέ ἐπικεφαλῆς τόν Πιλσούδσκι καί τούς ὀπαδούς του, προβάλλοντας τό σύνθημα τῆς πάλης γιά τήν ἀνεξαρτησία τῆς Πολωνίας, ἔκανε

χωριστική-ἐθνικιστική προπαγάνδα ἀνάμεσα στούς πολωνούς ἐργάτες καί προσπαθοῦσε νά τούς ἀποτραβήξει ἀπό τήν κοινή πάλη μέ τούς ρώσους ἐργάτες ἐνάντια στήν ἀπολυταρχία καί τόν καπιταλισμό. Σ'ὅλη τήν ἱστορία τοῦ ΠΠΣ, κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν ἁπλῶν ἐργατῶν, ἐμφανίζονταν μέσα στό Κόμμα ἀριστερές ὁμάδες. Ὁρισμένες ἀπ'αὐτές προσχώρησαν ἀργότερα στήν ἐπαναστατική πτέρυγα τοῦ πολωνικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος.

Τό 1906 τό ΠΠΣ διασπάστηκε στό ΠΠΣ-«λεβίτσα» καί στό δεξιό, σωβινιστικό, τό λεγόμενο ΠΠΣ-«πραβίτσα» («ἐπαναστατική φράξια»). Τό ΠΠΣ-«λεβίτσα», κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων καί μέ τή συμβολή τῆς ΣΔΒΠ καί Λ (Σοσιαλδημοκρατία τοῦ Βασιλείου τῆς Πολωνίας καί τῆς Λιθουανίας) περνοῦσε βαθμιαῖα στίς συνεπεῖς ἐπαναστατικές θέσεις.

Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου ἕνα μεγάλο μέρος τοῦ ΠΠΣ-«λεβίτσα» πῆρε διεθνιστική θέση καί τό Δεκέμβρη τοῦ 1918 ἑνώθηκε μέ τή ΣΔΒΠ καί Λ. Τά ἑνωμένα κόμματα σχημάτισαν τό Κομμουνιστικό ἐργατικό κόμμα τῆς Πολωνίας (ἔτσι ὀνομαζόταν ὥς τό 1925 τό Κομμουνιστικό κόμμα Πολωνίας).

Τό δεξιό ΠΠΣ στήν περίοδο τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου συνέχισε τήν πολιτική τοῦ ἐθνικοῦ σωβινισμοῦ. Συγκρότησε στό ἔδαφος τῆς Γαλικίας πολωνικές λεγεῶνες πού πολέμησαν στό πλευρό τοῦ αὐστρο-γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Μέ τήν ἵδρυση τοῦ πολωνικοῦ ἀστικοῦ κράτους τό δεξιό ΠΠΣ ἑνώθηκε τό 1919 μέ τά τμήματα τοῦ ΠΠΣ πού βρίσκονταν στά ἐδάφη τῆς Πολωνίας, τά ὁποῖα προηγούμενα εἶχαν καταληφθεῖ ἀπό τή Γερμανία καί τήν Αὐστρία, καί ξαναπῆρε τήν ὀνομασία ΠΠΣ. Μπαίνοντας ἐπικεφαλῆς τῆς κυβέρνησης, βοήθησε νά περάσει ἡ ἐξουσία στά χέρια τῆς πολωνικῆς ἀστικῆς τάξης, ἔκανε συστηματικά ἀντικομμουνιστική προπαγάνδα καί ὑποστήριξε τήν πολιτική ἐπίθεσης ἐνάντια στή χώρα τῶν Σοβιέτ, τήν πολιτική κατάκτησης καί καταπίεσης τῆς Δυτικῆς Οὐκρανίας καί τῆς Δυτικῆς Λευκορωσίας. Ὁρισμένες ὁμάδες τοῦ ΠΠΣ, πού δέν συμφωνοῦσαν μ'αὐτή τήν πολιτική, ἐνσωματώθηκαν στό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Πολωνίας.

Μετά τό φασιστικό πραξικόπημα τοῦ Πιλσούδσκι (Μάης 1926) τό ΠΠΣ τυπικά ἀνῆκε στήν κοινοβουλευτική ἀντιπολίτευση, οὐσιαστικά ὅμως δέν ἔκανε δραστήρια πάλη ἐνάντια στό φασιστικό καθεστώς καί συνέχιζε τήν ἀντικομμουνιστική καί ἀντισοβιετική προπαγάνδα. Τά ἀριστερά στοιχεῖα τοῦ ΠΠΣ συνεργάζονταν τήν ἐποχή ἐκείνη μέ τούς πολωνούς κομμουνιστές, ὑποστηρίζοντας σέ μιά σειρά καμπάνιες τήν τακτική τοῦ ἑνιαίου μετώπου.

Τόν καιρό τοῦ δεύτερου παγκόσμιου πολέμου τό ΠΠΣ διασπάστηκε καί πάλι. Τό ἀντιδραστικό, τό σωβινιστικό τμῆμα του, πού πῆρε τό ὄνομα «Wolność, Równość, Niepodległość» («Ἐλευθερία, Ἰσότητα, Ἀνεξαρτησία») συμμετεῖχε στήν πολωνική ἀντιδραστική «κυβέρνηση» τοῦ ἐξωτερικοῦ, πού ἕδρευε στό Λονδίνο. Τό ἄλλο, τό ἀριστερό τμῆμα τοῦ ΠΠΣ, πού πῆρε τό ὄνομα «Ἐργατικό κόμμα τῶν πολωνῶν σοσιαλιστῶν» (ΕΚΠΣ), μέ τήν ἐπίδραση τοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς

Πολωνίας (ΕΚΠ), πού ίδρύθηκε τό 1942, προσχώρησε στό λαϊκό μέτωπο πάλης ἐνάντια στούς χιτλερικούς κατακτητές, πάλεψε γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς Πολωνίας ἀπό τή φασιστική σκλαβιά καί τάχθηκε ὑπέρ τῆς ἀποκατάστασης φιλικῶν σχέσεων μέ τήν ΕΣΣΔ.

Τό 1944, μετά τήν ἀπελευθέρωση τοῦ ἀνατολικοῦ τμήματος τῆς Πολωνίας ἀπό τή γερμανική κατοχή καί τό σχηματισμό τῆς Πολωνικῆς ἐπιτροπῆς ἐθνικῆς ἀπελευθέρωσης, τό ΕΚΠΣ ὀνομάστηκε καί πάλι ΠΠΣ καί μαζί μέ τό ΕΚΠ πῆρε μέρος στήν οἰκοδόμηση τῆς λαϊκοδημοκρατικῆς Πολωνίας. Τό Δεκέμβρη τοῦ 1948 τό ΕΚΠ καί τό ΠΠΣ συνενώθηκαν καί σχημάτισαν τό Ἑνοποιημένο Ἐργατικό κόμμα τῆς Πολωνίας (ΕΕΚΠ).—*437*.

159 Οἱ ἀποφάσεις τῆς Ἕβδομης Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης (τοῦ Ἀπρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) μέ «Εἰσαγωγή» δημοσιεύτηκαν στό παράρτημα τῆς «Σολντάτσκαγια Πράβντα» τῆς 16 (3) τοῦ Μάη 1917. Στήν «Πράβντα» σχεδόν ὅλες δημοσιεύτηκαν σάν κύρια ἄρθρα, μόλις τίς ψήφιζε ἡ συνδιάσκεψη.—*454*.

160 Βλ. Φ. Ἔνγκελς. «Κριτική τοῦ σχεδίου τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ προγράμματος τοῦ 1891» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, τόμ. XVI, μέρ. II, ρωσ. ἔκδ. 1936, σελ. 110-111).—*464*.

161 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐννοεῖ τό *Ἀνεξάρτητο Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Γερμανίας*—κεντριστικό Κόμμα πού σχηματίστηκε τόν Ἀπρίλη τοῦ 1917 στό ἱδρυτικό συνέδριο τῆς Γκότα, τό ὁποῖο συνῆλθε σέ συνθῆκες ἐπαναστατικῆς ἀνόδου, πού στό δυνάμωμά της ἄσκησε μεγάλη ἐπίδραση ἡ ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη στή Ρωσία. Ἡ ὀπορτουνιστική καθοδήγηση τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας ἔχανε ὅλο καί πιό πολύ τήν ἐμπιστοσύνη τῶν ἁπλῶν μελῶν καί τό Κόμμα τό ἀπειλοῦσε ὁ κίνδυνος ἀπόσπασης τῶν ἀριστερῶν στοιχείων. Γιά νά προληφθεῖ ἡ ἀπόσπαση καί ὁ σχηματισμός ἐπαναστατικοῦ κόμματος τῆς ἐργατικῆς τάξης, οἱ ἡγέτες τοῦ κεντρισμοῦ ἐπιδίωξαν νά δημιουργήσουν τό λεγόμενο «ἀνεξάρτητο» κόμμα, πού μέ τή βοήθειά του θά μποροῦσε νά κρατήσει τίς μάζες κάτω ἀπό τήν ἐπίδρασή του. Οἱ «ἀνεξαρτιστές», καλυπτόμενοι μέ κεντριστικές φράσεις, κήρυσσαν τήν ἑνότητα μέ τούς σοσιαλσωβινιστές, κατρακυλοῦσαν ὥς τήν ἄρνηση τῆς ταξικῆς πάλης. Τό βασικό μέρος τοῦ Κόμματος τό ἀποτελοῦσε ἡ καουτσκιστική ὀργάνωση «Ἐργατική κοινότητα» στό Ράιχσταγκ.

Γιά λίγο διάστημα στό Κόμμα εἶχε μπεῖ ἡ ὁμάδα «Σπάρτακος», πού ταυτόχρονα διατηροῦσε τήν ὀργανωτική καί πολιτική αὐτοτέλειά της, συνεχίζοντας τήν παράνομη δουλιά καί τήν πάλη γιά τήν ἀπαλλαγή τῶν σοσιαλδημοκρατῶν ἐργατῶν ἀπό τήν ἐπιρροή τῶν κεντριστικῶν ἡγετῶν. Τό 1918 ἡ «Ἕνωση Σπάρτακου» ἀποχώρησε ἀπό τό ἀνεξάρτητο Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα καί στή βάση της σχηματίστηκε τό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Γερμανίας.

Τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1920 στό συνέδριο τοῦ Ἀνεξάρτητου Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος στή Χάλλη ἔγινε διάσπαση. Σημαντικό μέρος

τῶν «ἀνεξαρτιστῶν» τό Δεκέμβρη τοῦ 1920 ἑνώθηκε μέ τό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Γερμανίας. Τά δεξιά στοιχεῖα σχημάτισαν ξεχωριστό κόμμα καί πῆραν τόν παλιό τίτλο—'Ανεξάρτητο Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Γερμανίας· τό Κόμμα αὐτό ὑπῆρχε ὥς τό 1922.—*467.*

162 *«Πετρογκράντσκαγια στορονά»*—συνοικία τῆς Πετρούπολης, ὅπου βρισκόταν ἡ Κεντρική 'Επιτροπή καί ἡ 'Επιτροπή πόλης τῆς Πετρούπολης τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων, ἡ Στρατιωτική ὀργάνωση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ), ἡ λέσχη τῶν στρατιωτῶν καί ἄλλες ὀργανώσεις τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν, πού στεγάζονταν στό πρώην μέγαρο τῆς Ξεσίνσκαγια.— *469.*

163 Τή διάλεξη *«'Η ρωσική ἐπανάσταση, ἡ σημασία της καί τά καθήκοντά της»* τήν ἔκανε ὁ Β. Ι. Λένιν στή γερμανική γλώσσα στίς 14 (27) τοῦ Μάρτη 1917 στό σπίτι τοῦ Λαοῦ τῆς Ζυρίχης, σέ συγκέντρωση τῶν ἐλβετῶν ἐργατῶν.

'Ο Β. Ι. Λένιν ἀνάπτυξε τίς βασικές θέσεις πού χαράχτηκαν στό σχέδιο τῆς διάλεξης, στά περίφημά του «Γράμματα ἀπό μακριά» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 9-59). Σύντομη περίληψη τῆς διάλεξης δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα τῆς Ζυρίχης «Volksrecht» («Λαϊκό Δίκαιο»), ἀρ. φύλ. 77 καί 78 τῆς 31 τοῦ Μάρτη καί τῆς 2 τοῦ 'Απρίλη 1917 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 72-78).—*480.*

164 'Ο Β. Ι. Λένιν ἐννοεῖ τήν ἀπόφαση τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῆς 2 (15) τοῦ Μάρτη πού «μέ τίς διαμαρτυρίες τῆς μειοψηφίας» ἐνέκρινε τήν αὐθαίρετη εἴσοδο τοῦ Κέρενσκι στήν ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση, σάν ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης. —*481.*

165 Πρόκειται γιά τή θέση ἀρ. 4 γιά τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν στήν ἐργασία τοῦ Β. Ι. Λένιν «Μερικές θέσεις» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ. 51).—*481.*

166 'Η διδασκαλία τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς γιά τό κράτος τῆς μεταβατικῆς περιόδου διατυπώθηκε ἐμπεριστατωμένα στήν «Κριτική τοῦ προγράμματος τῆς Γκότα» (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Διαλεχτά ἔργα σέ δυό τόμους, τόμ. ΙΙ, ρωσ. ἔκδ. 1955, σελ. 23).—*481.*

167 Πρόκειται γιά τή θέση ἀρ. 11 στήν ἐργασία τοῦ Β. Ι. Λένιν «Μερικές θέσεις» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ. 52-53).—*482.*

168 Τό *«'Ανακοινωθέν»* μέ τόν ἐρχομό του στή Στοκχόλμη στίς 31 τοῦ Μάρτη (13 τοῦ 'Απρίλη) ὁ Β. Ι. Λένιν τό ἔδοσε στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας τῶν σουηδῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν «Politiken» καί μέσω αὐτῆς στούς ἀντιπροσώπους τοῦ Τύπου καί στήν κοινή γνώμη. Οἱ ἐφημερίδες «Ρέτς» καί «Ντιέν», παίρνοντας τό κείμενο τοῦ «'Ανακοινωθέντος» μέσω τοῦ τηλεγραφικοῦ πρακτορείου τῆς Πετρούπολης, τό δημοσίευσαν στίς 5 (18) τοῦ 'Απρίλη, χωρίς τήν τελευταία παράγραφο, στήν ὁποία περιέχονταν ἡ βεβαίωση τῶν ἀντιπροσώπων τῆς διεθνοῦς σοσιαλδημοκρατίας γιά τήν ὀργάνωση τοῦ ταξιδιοῦ μέσω Γερμανίας.—*487.*

169 *«Νατσάλο»* («'Αρχή»)—ἐφημερίδα πού ἔβγαινε στό Παρίσι ἀπό τό Σεπτέμβρη τοῦ 1916 ὥς τό Μάρτη τοῦ 1917 στή θέση τῆς ἐφημερίδας «Νάσε Σλόβο» («Ὁ Λόγος μας»). Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη στή Ρωσία, ἡ ἐφημερίδα ἔβγαινε μέ τόν τίτλο «Νόβαγια 'Επόχα».—*488.*

170 Πρόκειται γιά τόν Φ. Λοριό.—*488.*

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΗΓΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΙ Ή ΠΑΡΑΘΕΤΕΙ ΠΕΡΙΚΟΠΕΣ ΤΟΥΣ Ο Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

---

* Μέ ἀστερίσκο σημειώνονται τά βιβλία, οἱ ἐφημερίδες, τά ἄρθρα καί τά ντοκουμέντα πού ἔχουν σημειώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν, καί φυλάγονται στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ.

καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπανάστασή μας. (Σχέδιο προγράμματος δράσης τοῦ προλεταριακοῦ κόμματος). Πετρούπολη, «Πριμπόι», Σεπτέμβρης 1917, σελ. 36-38. (ΣΔΕΚΡ). Πάνω ἀπό τόν τίτλο ἀναγράφεται τό ὄνομα τοῦ συγγραφέα: Ν. Λένιν.—*172.*

Ὁ παγκόσμιος πόλεμος καί τά καθήκοντα τῆς σοσιαλδημοκρατίας. (Σχέδιο ἀπόφασης πού ὑποβλήθηκε ἀπό τό ἀριστερό τμῆμα τῆς συνδιάσκεψης). —«Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», Γενεύη, 1915, ἀρ. φύλ. 45-46, 11 τοῦ Ὀχτώβρη, σελ. 3-4.—*175.*

Πανρωσική σύσκεψη ἀντιπροσώπων ἀπό τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν. Συνεδρίαση τῆς 29ης τοῦ Μάρτη.—«Ἰσβέστιγια Πετρογκράντσκοβο Σοβιέτα Ραμπότσιχ ἰ Σολντάτσκιχ Ντεπουτάτοφ», 1917, ἀρ. φύλ. 29, 31 τοῦ Μάρτη, σελ. 2-3.—*104, 128, 153, 161, 170-171.*

Ἡ παραίτηση τοῦ Νικολάου Ρομάνοφ.—«Ἰσβέστιγια Πετρογκράντσκοβο Σοβιέτα Ραμπότσιχ ἰ Σολντάτσκιχ Ντεπουτάτοφ», 1917, ἀρ. φύλ. 5, 4 τοῦ Μάρτη, σελ. 1. Μέ τό γενικό τίτλο: Ἡ παραίτηση ἀπό τό θρόνο. Ὑπογραφή: Νικολάι.—*67.*

Πετρούπολη, 31 τοῦ Μάρτη. [Κύριο ἄρθρο].—«Ρέτς», Πετρούπολη, 1917, ἀρ. φύλ. 76 (3818), 31 τοῦ Μάρτη (13 τοῦ Ἀπρίλη), σελ. 1.—*104, 128, 129, 391.*

Πετρούπολη, 4 τοῦ Ἀπρίλη.—«Νόβογε Βρέμια», Πετρούπολη, 1917, ἀρ. φύλ. 14743, 5 (18) τοῦ Ἀπρίλη, σελ. 7.—*125.*

Πετρούπολη, 5 τοῦ Ἀπρίλη. [Κύριο ἄρθρο].—«Ρούσκαγια Βόλια», Πετρούπολη, 1917, ἀρ. φύλ. 46, 5 τοῦ Ἀπρίλη, σελ. 3.—*125.*

Πετρούπολη, 13 τοῦ Ἀπρίλη. Διπλωματικό πρόσωπο παρασιώπησης καί φιλοπόλεμοι λόγοι. [Κύριο ἄρθρο].—«Ντιέλο Ναρόντα», Πετρούπολη, 1917, ἀρ. φύλ. 23, 13 τοῦ Ἀπρίλη, σελ. 1.—*221-222, 261, 348.*

Πετρούπολη, 13 τοῦ Ἀπρίλη. [Κύριο ἄρθρο].—«Ρέτς», Πετρούπολη, 1917, ἀρ. φύλ. 85 (3827), 13 (26) τοῦ Ἀπρίλη, σελ. 1.—*217-218.*

Πετρούπολη, [14] τοῦ Ἀπρίλη. [Κύριο ἄρθρο].—«Ρέτς», Πετρούπολη, 1917, ἀρ. φύλ. 86 (3828), 14 (27) τοῦ Ἀπρίλη, σελ. 1.—Στήν ἐπικεφαλίδα λαθεμένα ἔχει γραφεῖ: 15 τοῦ Ἀπρίλη.—*231-233.*

Πετρούπολη, 20 τοῦ Ἀπρίλη. (3 τοῦ Μάη) [Κύριο ἄρθρο].—«Ντιέλο Ναρόντα», Πετρούπολη, 1917, ἀρ. φύλ. 28, 20 τοῦ Ἀπρίλη, σελ. 1.—*304-305.*

Πετρούπολη, 22 τοῦ Ἀπρίλη. [Κύριο ἄρθρο].—«Ρέτς», Πετρούπολη, 1917, ἀρ. φύλ. 93 (3835), 22 τοῦ Ἀπρίλη (5 τοῦ Μάη), σελ. 2.—*330.*

Πλεχάνοφ, Γκ. Β. Γιά τίς θέσεις τοῦ Λένιν καί γιατί τό παραμιλητό συμβαίνει κάποτε νά εἶναι ἀρκετά ἐνδιαφέρον. Ἡ πρώτη θέση τοῦ Λένιν.—«Γεντίνστβο», Πετρούπολη, 1917, ἀρ. φύλ. 10, 11 τοῦ Ἀπρίλη, σελ. 1-2.—*214-216.*

— *Γράμμα τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ.*—«Ντιέλο Ναρόντα», Πετρούπολη, 1917, ἀρ. φύλ. 28, 20 τοῦ Ἀπρίλη, σελ. 3.—*300-303.*

«*Arbeiterpolitik*», Bremen. — *93, 173.*

L'armée, les ouvriers et le gouvernement. — «Le Temps», Paris, 1917, N 20345, 20 mars, p. 1, в отд.: Les événements de Russie. — *29—30, 32.*

Aus der deutschen Presse. Berlin, 23. März. — «Neue Zürcher Zeitung», 1917, Nr. 517, 24. März. Erstes Mittagblatt, S. 2, в отд.: Revolution in Rußland. — *48, 49, 51, 75, 477, 482.*

«*Avanti!*», Milano. — *82, 174.*

— 1916, N. 345, 18 dicembre, p. 1. — *176.*

«*La Bataille*», Paris, 1916, N 421, 27 décembre, p. 2. — *176.*

— 1916, N 422, 28 décembre, p. 2. — *176.*

Behrmann, M. Th. Stockholm, 21. März. — «Vossische Zeitung», Berlin, 1917, Nr. 148, 22. März. Morgen-Ausgabe, S. 1. Μέ τό γεν. τίτλο: Die Friedensforderung der russischen Sozialdemokraten. — *34—35, 75, 153.*

«*Berner Tagwacht*», 1915, Nr. 123, 31. Mai, S. 1. — *172.*

Les comités ouvriers. — «Le Temps», Paris, 1917, N 20347, 22 mars, p. 2, в отд.: Les événements de Russie. — *35.*

«*Corriere della Sera*», Milano, 1917, N. 88, 29 marzo, p. 4. — *79.*

**David, E. Die Sozialdemokratie im Weltkrieg.* Berlin, Singer, 1915. 192 S. — *94.*

«*Demain*», Genève — M. — *173, 488.*

Engels, F. Einleitung [zur Arbeit: «Der Bürgerkrieg in Frankreich» von K. Marx]. — In: Marx, K. Der Bürgerkrieg in Frankreich. Adresse des Generalrats der Internationalen Arbeiterassoziation. 3-te deutsche Aufl. verm. durch die beiden Adressen des Generalrats über den deutsch-französischen Krieg und durch eine Einleitung von F. Engels. Berlin, Exped. des «Vorwärts», 1891, S. 3—14. — *39, 138.*

La festa della libertà. — «Corriere della Sera», Milano, 1917, N. 88, 29 marzo, p. 4, в отд.: Recentissime. Μέ τό γεν. τίτλο: In Russia. Le insidie del vecchio regime. — *79.*

«*Frankfurter Zeitung*», Frankfurt a. M., 1917, Nr. 80, 22. März. Zweites Morgenblatt, S. 1. — *34, 74.*

«*Freie Jugend*», Zürich. — *88.*

«*Die Glocke*», München — Berlin. — *176.*

— München, 1916, Jg. II, Bd. I, Hft. 20, 12. August, S. 770—786. — *176.*

Heilmann, E. Der Kern des Streites. — «Die Glocke», München, 1916, Jg. II, Bd. I, Hft. 20, 12. August, S. 770—786. — *176.*

«L'Humanité», Paris, 1917, N 4728, 28 mars, p. 3. — *81.*

«Imposons la paix». [Φυλλάδιο. Paris, 1917]. — *233.*

«Internationale Sozialistische Kommission zu Bern. Bulletin», Bern, 1915, Nr. 2, 27. November, S. 14. — *175.*

«The Internationalist», Boston. — *174.*

«Jugend-Internationale», Zürich. — *177.*

Der kantonale Parteitag. — «Volksrecht», Zürich, 1917, Nr. 38, 14. Februar, S. 2. — *88, 174.*

Kautsky, K. Die Aussichten der russischen Revolution. — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1917, Jg. 35, Bd. 2, Nr. 1, 6. April, S. 9—20. — *56—57.*

— *Die neue Taktik.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1912, Jg. 30, Bd. 2, Nr. 44, 2. August, S. 654—664; Nr. 45, 9. August, S. 688—698; Nr. 46, 16. August, S. 723—733. — *39, 76.*

[Lenin, W. I. u. Zinowjew, G. E.] Sozialismus und Krieg. (Stellung der SDAP Rußlands zum Kriege). Б. м. 1915. 36 S. (SDAP). Μετά τόν τίτλο τά ὀνόματα τῶν συγγρ.: G. Zinowjew und N. Lenin. —*215, 232, 263-264, 277.*

Lenin über die russische Revolution. — «Volksrecht», Zürich, 1917, Nr. 77, 31. März, S. 1—2; Nr. 78, 2. April, S. 2. — *240, 480—482, 483.*

[Liebknecht, K.] Auf zur Maifeier! [Illegales Flugblatt des Spartakusbundes, Berlin, April 1916]. — *173, 232.*

— *Ein kräftiger Mahnruf.* — «Berner Tagwacht», 1915, Nr. 123, 31. Mai, S. 1. — *172.*

London, 17. März. [Τηλεγράφημα]. — «Neue Zürcher Zeitung», 1917, Nr. 470, 17. März. Erstes Mittagblatt, S. 2—3, в отд.: Ausland. Μέ τό γεν. τίτλο: England. — *1.*

Mailand, 29. März. — «Neue Zürcher Zeitung», 1917, Nr. 557, 30. März. Erstes Morgenblatt, S. 3, в отд.: Revolution in Rußland. — *79, 81.*

Manifest der Internationale zur gegenwärtigen Lage, [angenommen auf dem Außerordentlichen Internationalen Sozialistenkongreß zu Basel]. — In: Außerordentlicher Internationaler Sozialistenkongreß zu Basel am 24. und 25. November 1912. Berlin, Buchh. «Vorwärts», 1912, S. 23—27. — *14, 300—301, 328, 341, 450.*

Manifest der provisorischen Regierung. — «Neue Zürcher Zeitung», 1917, Nr. 493, 21. März. Erstes Morgenblatt, S. 2, в отд.: Revolution in Rußland. — *51, 70, 73, 153.*

Das Manifest der Sozialrevolutionäre. — «Frankfurter Zeitung», Frankfurt a. M., 1917, Nr. 80, 22. März. Zweites Morgenblatt, S. 1.Μέ τό γεν. τίτλο: Die russische Revolution. — *34, 74.*

Manifestations françaises. — «Le Temps», Paris, N 20347, 22 mars, p. 2, в отд.: Les événements de Russie. — *78.*

Marx, K. Der Bürgerkrieg in Frankreich. Adresse des Generalrats der Internationalen Arbeiterassoziation an alle Mitglieder in Europa und den Vereinigten Staaten. Sonderabdr. aus dem «Volksstaat». Leipzig, Exped. des «Volksstaates», 1871. 52 S. — *76.*

— *Der Bürgerkrieg in Frankreich.* Adresse des Generalrats der Internationalen Arbeiterassoziation. 3-te deutsche Aufl. verm. durch die beiden Adressen des Generalrats über den deutsch-französischen Krieg und durch eine Einleitung von F. Engels. Berlin, Exped. des «Vorwärts», 1891. 72 S. — *39, 138.*

Names of the new ministers. — «The Times», London, 1917, No. 41, 428, March 16, p. 8. — *28—29, 69, 74.*

«*National-Zeitung*», Berlin. — *29.*

«*Die Neue Zeit*», Stuttgart, 1912, Jg. 30, Bd. 2, Nr. 41, 12. Juli, S. 541—550; Nr. 42, 19. Juli, S. 585—593; Nr. 43, 26. Juli, S. 609—616. — *39, 76.*

— 1912, Jg. 30, Bd. 2, Nr. 44, 2. August, S. 654—664; Nr. 45, 9. August, S. 688—698; Nr. 46, 16. August, S. 723—733. — *39, 76.*

— 1917, Jg. 35, Bd. 2, Nr. 1, 6. April, S. 9—20. — *56—57.*

«*Neue Zürcher Zeitung*», 1917, Nr. 462, 16. März. Erstes Mittagblatt, S. 1—2. — *1.*

— 1917, Nr. 470, 17. März. Erstes Mittagblatt, S. 2—3. — *1, 2, 4—5, 19, 20.*

— 1917, Nr. 481, 19. März. Erstes Mittagblatt, S. 2. — *11, 12—13, 51, 70, 72, 73.*

— 1917, Nr. 493, 21. März. Erstes Morgenblatt, S. 2. — *51, 70, 73, 153.*

— 1917, Nr. 495, 21. März. Erstes Mittagblatt, S. 2. — *29, 31—32.*

— 1917, Nr. 517, 24. März. Erstes Mittagblatt, S. 2. — *48, 49, 51, 75, 477, 482.*

— 1917, Nr. 557, 30. März. Erstes Morgenblatt, S. 3. — *79, 81.*

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Α

* Τά ὑπογραμμισμένα στήν παρένθεση εἶναι τά πραγματικά ὀνοματεπώνυμα.

Β

Στά 1918-1925 καί ἀπό τό 1929 μέλος τῆς 'Ολλανδικῆς Βουλῆς. Στό ΙΙ συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΕΕΚΔ. Τό 1925 τάχθηκε ἐνάντια στίς ἀποφάσεις τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς σχετικά μέ τό ἀποικιακό, συνδικαλιστικό καί ἄλλα ζητήματα, πράγμα γιά τό ὁποῖο διαγράφηκε τό 1926 ἀπό τό Κομμουνιστικό κόμμα. Τό 1930 ἀναγνώρισε τά λάθη του καί ξανάγινε δεκτός στό Κόμμα. Τό 1935 ἐκλέχτηκε στήν ΚΕ τοῦ Κόμματος.—*174.*

Βαντερβέλντε (Vandervelde), *Αἰμίλ* (1866-1938)—ἡγέτης τοῦ 'Εργατικοῦ κόμματος τοῦ Βελγίου, πρόεδρος τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, ἀκολουθοῦσε ἀκραῖες ὀπορτουνιστικές θέσεις. Τόν καιρό τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἦταν σοσιαλσωβινιστής· μπῆκε στήν ἀστική κυβέρνηση. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 πῆγε στή Ρωσία γιά νά προπαγανδίσει τή συνέχιση τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου. Τήρησε ἐχθρική στάση ἀπέναντι στήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, βοήθησε τήν ἔνοπλη ἐπέμβαση κατά τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας· κατέβαλε πολλές προσπάθειες γιά τήν ἀνασυγκρότηση τῆς ΙΙ Διεθνοῦς. Στά 1925-1927 ἦταν ὑπουργός 'Εξωτερικῶν στή βασιλική κυβέρνηση τοῦ Βελγίου, πῆρε μέρος στήν ὑπογραφή τῶν συμφωνιῶν τοῦ Λοκάρνο (1925), πού στρέφονταν ἐνάντια στήν ΕΣΣΔ, πάλεψε δραστήρια κατά τῆς δημιουργίας ἑνιαίου ἀντιφασιστικοῦ μετώπου τῶν κομμουνιστῶν καί τῶν σοσιαλιστῶν. 'Ο Βαντερβέλντε ἔγραψε μιά σειρά βιβλία καί μπροσοῦρες, στίς ὁποῖες, ὅπως τόνιζε ὁ Β. Ι. Λένιν, «ὁ μικροαστικός ἐκλεκτικισμός» προβάλλει «ἐνάντια στό μαρξισμό, ἡ σοφιστεία ἐνάντια στή διαλεκτική, ὁ φιλισταϊκός ρεφορμισμός ἐνάντια στήν προλεταριακή ἐπανάσταση» ("Απαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 28ος, σελ. 302).—*176.*

Βεντέρνικοφ, Α. Σ. (1880-1919)—ἐργάτης, μέλος τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος ἀπό τό 1897. "Εκανε κομματική δουλιά στό Τόμσκ, τή Μόσχα, τό Πέρμ καί σέ ἄλλες πόλεις τῆς Ρωσίας. Πῆρε δραστήριο μέρος στήν πρώτη ρωσική ἐπανάσταση. 'Ηταν ἀντιπρόσωπος στό V συνέδριο (τοῦ Λονδίνου) καί στήν VII συνδιάσκεψη (τοῦ 'Απρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ). Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἦταν μέλος τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ Μόσχας. Τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1917 μέλος τῆς Στρατιωτικῆς-ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Μόσχας, ἐπιτελάρχης τῆς Κόκκινης φρουρᾶς. Τό 1918 ἦταν ἐπίτροπος στά ἐργοστάσια τῶν πόλεων Βίσκα καί Κουλεμπάκη τοῦ κυβερνείου τοῦ Νίζνι-Νόβγκοροντ.—*401.*

Βίσμαρκ (Bismarck), *"Οττο "Εντουαρντ Λεοπόλντ* (1815-1898)—κρατικός παράγοντας καί διπλωμάτης τῆς Πρωσίας καί τῆς Γερμανίας. Βασικός σκοπός τοῦ Βίσμαρκ ἦταν νά συνενώσει «μέ τή φωτιά καί μέ τό σίδερο» τά μικρά καί σκόρπια γερμανικά κράτη καί νά δημιουργήσει μιά ἑνιαία Γερμανική αὐτοκρατορία κάτω ἀπό τήν ἡγεμονία τῆς Πρωσίας τῶν γιοῦνκερ. Τό Γενάρη τοῦ 1871 ὁ Βίσμαρκ ἔγινε καγκελλάριος τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας καί στή διάρκεια 20 χρόνων καθοδηγοῦσε ὅλη τήν ἐξωτερική καί ἐσωτερική πολιτική τῆς Γερμανίας, κατευθύνοντάς την

πρός τό συμφέρον τῶν τσιφλικάδων-γιοῦνκερ καί προσπαθώντας ταυτόχρονα νά ἐξασφαλίσει τή συμμαχία τῶν γιοῦνκερ μέ τή μεγαλοαστική τάξη. Ὁ Βίσμαρκ, ἐπειδή δέν κατόρθωσε νά πνίξει τό ἐργατικό κίνημα μέ τόν ἔκτακτο νόμο ἐνάντια στούς σοσιαλιστές, πού ἐφάρμοσε τό 1878, παρουσιάστηκε μ'ἕνα δημαγωγικό πρόγραμμα κοινωνικῆς νομοθεσίας, εἰσάγοντας νόμους γιά ὑποχρεωτική κοινωνική ἀσφάλεια ὁρισμένων κατηγοριῶν ἐργατῶν. Ὡστόσο ἡ προσπάθεια τοῦ Βίσμαρκ ν'ἀποσυνθέσει τό ἐργατικό κίνημα μέ μηδαμινές ἐλεημοσύνες ἔμεινε χωρίς ἀποτέλεσμα. Τό 1890 παραιτήθηκε.—*212.*

Γ

Γιάνσον (Jansson), *Βίλχελμ* (1877-1923)—πῆρε μέρος στό γερμανικό σοσιαλιστικό κίνημα, ὀπορτουνιστής, σουηδός τήν ἐθνικότητα. Ἀπό τό 1905 ὥς τό 1919 ἦταν ἕνας ἀπό τούς διευθυντές τῆς «Correspondenzblatt der Generalkommission der Gewerkschaften Deutschlands» («Φυλλάδιο τῶν ἀνταποκριτῶν τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν συνδικάτων τῆς Γερμανίας»). Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἦταν σοσιαλσωβινιστής. Στά τέλη τοῦ Μάρτη (ἀρχές Ἀπρίλη) τοῦ 1917, ὅταν ὁ Β. Ι. Λένιν στή διαδρομή ἀπό τήν Ἐλβετία στή Ρωσία περνοῦσε ἀπό τή Γερμανία, ὁ Γιάνσον ἐπιδίωξε συνάντηση μαζί του καί μέ τούς ἄλλους ρώσους πολιτικούς πρόσφυγες, ὅμως πῆρε ἀρνητική ἀπάντηση. Ἀπό τό 1919 ἦταν ἀκόλουθος τῆς σουηδικῆς ἀντιπροσωπείας στό Βερολίνο.—*95.*

Γκανέτσκι (Φιούρστενμπεργκ), Γ. Σ. (1879-1937)—ἐπιφανής παράγοντας τοῦ πολωνικοῦ καί τοῦ ρωσικοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος. Μέλος τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος ἀπό τό 1896. Πῆρε μέρος σέ μιά σειρά συνέδρια τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τοῦ Βασιλείου Πολωνίας καί Λιθουανίας, καθώς καί στά II, IV καί V συνέδρια τοῦ ΣΔΕΚΡ. Στό V συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος. Μέλος τῆς Κεντρικῆς Διοίκησης τῆς ΣΔΒΠ καί Λ. Στό VI συνέδριο τῆς ΣΔΒΠ καί Λ (1908), ἐπειδή διαφώνησε σέ μιά σειρά ἐσωκομματικά ζητήματα, βγῆκε ἀπό τήν Κεντρική Διοίκηση καί μετά τή διάσπαση τῆς πολωνικῆς σοσιαλδημοκρατίας τό 1912 ἦταν ἕνας ἀπό τούς καθοδηγητές τῆς λεγόμενης «ροζλαμοβικῆς» ἀντιπολίτευσης πού βρισκόταν πιό κοντά στούς μπολσεβίκους. Τήν περίοδο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου προσχώρησε στήν Ἀριστερά τοῦ Τσίμμερβαλντ. Τό 1917 ἦταν μέλος τοῦ Γραφείου Ἐξωτερικοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ). Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἐργάστηκε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν, καί μετά σέ διπλωματικές ὑπηρεσίες, ἦταν μέλος τοῦ Συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐμπορίου καί τοῦ ΑΣΛΟ. Ἀπό τό 1935 ἦταν διευθυντής τοῦ Κρατικοῦ Μουσείου τῆς Ἐπανάστασης τῆς ΕΣΣΔ.—*174.*

Γκαπόν, Γκ. Α. (1870-1906)—παπάς· πράκτορας τῆς τσαρικῆς ὀχράνας. Στίς παραμονές τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1905-1907 μέ ἐντολή τῆς Διεύθυνσης τῆς ἀστυνομίας ἵδρυσε κατά τό πρότυπο τῶν ζουμπατοφικῶν ὀργανώσεων τήν ὀργάνωση «Σύλλογος τῶν ρώσων ἐργοστασιακῶν ἐργατῶν Πετρούπο-

λης», πού χρηματοδοτοῦνταν ἀπό τή Διεύθυνση τῆς ἀστυνομίας. 'Οργάνωσε σκόπιμα τήν πορεία τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης μέ τό ὑπόμνημα πρός τόν τσάρο στίς 9 τοῦ Γενάρη 1905. Κατέφυγε στό ἐξωτερικό, ὅπου εἶχε στενή ἐπαφή μέ τούς ἐσέρους. Μετά τήν ἐπιστροφή του στή Ρωσία ξεσκεπάστηκε σάν προβοκάτορας καί σκοτώθηκε ἀπό τούς ἐσέρους.—*305.*

Γκβόζντιεφ, Κ. Α. (γεν. τό 1883)—μενσεβίκος-λικβινταριστής. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἦταν σοσιαλσωβινιστής, πρόεδρος τῆς 'Εργατικῆς ὁμάδας τῆς Κεντρικῆς ἐπιτροπῆς πολεμικῆς βιομηχανίας. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 μέλος τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης, ὑφυπουργός κι'ἔπειτα ὑπουργός 'Εργασίας στήν ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση.— *6, 13, 14, 19, 20, 22.*

Γκέντ (Guesde), *Ζύλ (Μπαζίλ, Ματιέ)* (1845-1922)—ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές καί τούς καθοδηγητές τοῦ γαλλικοῦ σοσιαλιστικοῦ κινήματος καί τῆς ΙΙ Διεθνοῦς. Ἄρχισε τήν πολιτική του δράση στά 1865-1870. Κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν ἔργων τοῦ Κ. Μάρξ καί τοῦ Φ. Ἔνγκελς πέρασε στίς θέσεις τοῦ μαρξισμοῦ. Τό 1901 ὁ Γκέντ καί οἱ ὀπαδοί του δημιούργησαν τό Σοσιαλιστικό κόμμα τῆς Γαλλίας, τό ὁποῖο τό 1905, ἀφοῦ ἑνώθηκε μέ τό ρεφορμιστικό Γαλλικό Σοσιαλιστικό κόμμα, ὀνομάστηκε Ἑνιαῖο Γαλλικό Σοσιαλιστικό κόμμα. Ὁ Γκέντ ἔκανε πολλά γιά τή διάδοση τῶν ἰδεῶν τοῦ μαρξισμοῦ καί τήν ἀνάπτυξη τοῦ σοσιαλιστικοῦ κινήματος στή Γαλλία. Ὡστόσο ὁ Γκέντ, παλεύοντας ἐνάντια στήν πολιτική τῶν δεξιῶν σοσιαλιστῶν, ἔκανε λάθη σεχταριστικοῦ χαρακτήρα, τόσο στά θεωρητικά ζητήματα, ὅσο καί στά ζητήματα τῆς τακτικῆς. 'Από τήν ἀρχή τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου κράτησε σοσιαλσωβινιστική στάση καί μπῆκε στήν ἀστική κυβέρνηση τῆς Γαλλίας. Τό 1920 ὁ Γκέντ δέν ἀκολούθησε τήν πλειοψηφία τοῦ συνεδρίου τῆς Τούρ τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος, πού ἀποφάσισε νά προσχωρήσει στήν Κομμουνιστική Διεθνή.—*78, 93, 112, 170.*

Γκιλμπό (Guilbeaux), *'Ανρί* (1885-1938)—γάλλος σοσιαλιστής, δημοσιογράφος. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἦταν κεντριστής, ἔβγαζε τό περιοδικό «Demain» («Αὔριο»), τασσόταν ὑπέρ τῆς ἀποκατάστασης τῶν διεθνιστικῶν σχέσεων. Τό 1916 πῆρε μέρος στή συνδιάσκεψη τοῦ Κίνταλ. 'Από τίς ἀρχές τῆς δεκαετίας 1920-1930 ζοῦσε στή Γερμανία, ἦταν ἀνταποκριτής τῆς ἐφημερίδας «L'Humanité» («Ἡ ἀνθρωπότητα»).

Μετά πέρασε στίς τροτσκιστικές θέσεις, συνεργαζόταν στόν ἐθνικιστικό τύπο, κρατοῦσε ἐχθρική στάση ἀπέναντι στήν ΕΣΣΔ.—*120-121, 173, 229.*

Γκόλντενμπεργκ, Ι. Π. (1873-1922)—σοσιαλδημοκράτης. Τήν περίοδο τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1905-1907 ἦταν μέλος τῶν Συντακτικῶν ἐπιτροπῶν ὅλων τῶν μπολσεβίκικων ἐκδόσεων. Πῆρε μέρος στίς ἐργασίες τοῦ V συνεδρίου (τοῦ Λονδίνου) τοῦ ΣΔΕΚΡ ὅπου ἐκλέχθηκε μέλος τῆς ΚΕ ἀπομέρους τῶν μπολσεβίκων. Τό 1910 ἔγινε μέλος τοῦ Ρωσικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ, ἐκδήλωνε συμφιλιωτιστικές ταλαντεύσεις ἀπέναντι στούς λικβιν-

Ε

Ζ

Κ

τοῦ ΣΔΕΚΡ. Ἦταν ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα». Τόν καιρό τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης τοῦ Φλεβάρη 1917 ἦταν ἕνας ἀπό τούς καθοδηγητές τῶν μαχητικῶν ἐκδηλώσεων τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν τῆς Πετρούπολης, μέλος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης. Πῆρε ἐνεργό μέρος στήν Ὀχτωβριανή ἔνοπλη ἐξέγερση τοῦ 1917 στήν Πετρούπολη. Ὕστερα ἀπό τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν δήμαρχος τῆς πόλης καί μετά ἐπίτροπος τῆς δημοτικῆς οἰκονομίας τῆς Πετρούπολης. Ἀπό τό 1919 πρόεδρος τῆς ΠΚΕΕ, ἀπό τό 1922 πρόεδρος τῆς ΚΕΕ τῆς ΕΣΣΔ, ἀπό τό 1938 πρόεδρος τοῦ Προεδρείου τοῦ Ἀνωτάτου Σοβιέτ τῆς ΕΣΣΔ. Ἀπό τό 1919 μέλος τῆς ΚΕ, ἀπό τό 1926 μέλος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΠΚΚ (μπ). Τό 1944 στόν Καλίνιν ἀπονεμήθηκε ὁ τίτλος τοῦ Ἥρωα τῆς Σοσιαλιστικῆς Δουλιᾶς. Συγγραφέας πολλῶν ἔργων πάνω σέ ζητήματα τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης καί τῆς κομμουνιστικῆς διαπαιδαγώγησης.—*247, 253.*

Κάμενεφ (Ρόζενφελντ), Λ. Μπ. (1883-1936)—στό Μπολσεβίκικο κόμμα ἀνῆκε ἀπό τό 1901. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης κρατοῦσε συμβιβαστική στάση ἀπέναντι στούς λικβινταριστές, τούς ὀτζοβιστές καί τούς τροτσκιστές. Ὅταν τό 1915 πιάστηκε, μπροστά στό τσαρικό δικαστήριο ἀποκήρυξε τό μπολσεβίκικο σύνθημα τῆς ἥττας τῆς τσαρικῆς κυβέρνησης στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο. Ὕστερα ἀπό τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 τάχθηκε ἐνάντια στή λενινιστική γραμμή τοῦ Κόμματος γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917 δημοσίευσε στή μισομενσεβίκικη ἐφημερίδα «Νόβαγια Ζίζν» ἐξονόματός του καί ἐξονόματος τοῦ Ζηνόβιεφ τή δήλωση ὅτι δέν εἶναι σύμφωνος μέ τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ γιά τήν ἔνοπλη ἐξέγερση καί μ᾿αὐτό τόν τρόπο ἀποκάλυψαν τά σχέδια τοῦ κόμματος. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση κατεῖχε μιά σειρά ὑπεύθυνες θέσεις. Ἐπανειλημμένα τασσόταν ἐνάντια στή λενινιστική πολιτική τοῦ Κόμματος: τό Νοέμβρη τοῦ 1917 ἦταν ὀπαδός τῆς δημιουργίας κυβέρνησης συνασπισμοῦ μέ τή συμμετοχή τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων, τό 1925 ἦταν ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς «νέας ἀντιπολίτευσης», τό 1926 ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τοῦ ἀντικομματικοῦ τροτσκιστικοῦ-ζηνοβιεφικοῦ συνασπισμοῦ. Τό 1927, τό XV συνέδριο τοῦ ΠΚΚ (μπ) τόν διέγραψε ἀπό τό Κόμμα σάν δραστήριο παράγοντα τῆς τροτσκιστικῆς ἀντιπολίτευσης. Τό 1928 δήλωσε ὅτι ἀναγνωρίζει τά σφάλματά του καί ἀποκαταστάθηκε στό κόμμα, ὡστόσο, δέν σταμάτησε τήν ἀντικομματική του δράση καί τό 1932 διαγράφηκε καί πάλι ἀπό τό ΠΚΚ (μπ). Ἀποκαταστάθηκε ξανά στό κόμμα τό 1933. Τό 1934 διαγράφηκε γιά τρίτη φορά ἀπό τό κόμμα γιά ἀντικομματική δράση.—*80, 81, 139-144, 250, 361-363.*

Κάουτσκι (Kautsky), *Κάρλ* (1854-1938)—ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας καί τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, ἀρχικά μαρξιστής, ἀργότερα ἀποστάτης τοῦ μαρξισμοῦ, θεωρητικός τοῦ κεντρισμοῦ (καουτσκισμοῦ),—τῆς πιό ἐπικίνδυνης καί βλαβερῆς παραλλαγῆς τοῦ ὀπορτουνισμοῦ. Διευθυντής τοῦ θεωρητικοῦ περιοδικοῦ τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας «Die Neue Zeit» («Νέοι Καιροί»).

Ὁ Κάουτσκι ἄρχισε νά παίρνει μέρος στό σοσιαλιστικό κίνημα ἀπό τό

1897 ἦταν βουλευτής στό Ρίξνταγκ (βουλή τῆς Σουηδίας), στά 1903-1930 δήμαρχος τῆς Στοκχόλμης. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου διεθνιστής. Τό 1917 ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τοῦ 'Αριστεροῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Σουηδίας, τό ὁποῖο τό 1919 προσχώρησε στήν Κομμουνιστική Διεθνή. Τό 1921 τάχθηκε ἐνάντια στό ΙΙ συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί γι'αὐτό διαγράφηκε ἀπό τό Κομμουνιστικό κόμμα, μετά γύρισε στό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα.—*120-121, 174, 229, 372.*

Λίπκιν, Φ. Α.—*βλ.* Τσερεβάνιν, Ν.

Λονγκέ (Longuet), *Ζάν* (1876-1938)—μέλος τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος καί τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, δημοσιολόγος· γιός τοῦ Σάρλ Λονγκέ καί τῆς Τζέννυ Μάρξ. Συνεργαζόταν δραστήρια στό γαλλικό καί στό διεθνή σοσιαλιστικό Τύπο. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς κεντριστικῆς-πασιφιστικῆς μειοψηφίας τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος. Τό 1914 καί τό 1924 ἐκλεγόταν μέλος τοῦ Κοινοβουλίου τῆς Γαλλίας. Ἦταν ἕνας ἀπό τούς ἱδρυτές (1916) καί τούς διευθυντές τοῦ σοσιαλιστικοῦ ὀργάνου «La Populaire» («Λαϊκή 'Εφημερίδα»). Καταδίκαζε τή ξένη στρατιωτική ἐπέμβαση ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία. 'Από τό 1920 ἦταν ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς κεντριστικῆς πτέρυγας τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος. Στή δεκαετία 1930-1940 τάχθηκε ὑπέρ τῆς ἑνότητας δράσης τῶν σοσιαλιστῶν καί τῶν κομμουνιστῶν κατά τοῦ φασισμοῦ, ἔπαιρνε μέρος στίς διεθνεῖς ὀργανώσεις γιά τήν πάλη ἐνάντια στό φασισμό καί τόν πόλεμο.—*88, 111, 116, 127, 172, 441, 467.*

Λοριό (Loriot), *Φερντινάντ* (1870-1930)—γάλλος σοσιαλιστής. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἦταν διεθνιστής, στή συνδιάσκεψη τοῦ Κίνταλ προσχώρησε στήν 'Αριστερά τοῦ Τσίμμερβαλντ. Στά 1920-1927 ἀνῆκε στό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Γαλλίας. 'Αντιπρόσωπος στό ΙΙΙ συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Τό Γενάρη τοῦ 1925 στό IV συνέδριο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γαλλίας τάχθηκε ἐνάντια στίς ἀποφάσεις τοῦ V συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς· τό 1927 διαγράφηκε ἀπό τό Κομμουνιστικό κόμμα σάν δεξιός ὀπορτουνιστής. —*120-121, 173, 229.*

Λουνατσάρσκι, Α. Β. (1875-1933)—ἐπαγγελματίας ἐπαναστάτης, ἐπιφανής σοβιετικός κρατικός παράγοντας. Στό ἐπαναστατικό κίνημα μπῆκε στίς ἀρχές τῆς δεκαετίας 1890-1900. Μετά τό ΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ μπολσεβίκος. Ἦταν μέλος τῶν Συντακτικῶν ἐπιτροπῶν τῶν μπολσεβίκικων ἐφημερίδων «Βπεριόντ», «Προλετάρι» καί ἀργότερα τῆς «Νόβαγια Ζίζν». Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης ἀπομακρύνθηκε ἀπό τό μαρξισμό, πῆρε μέρος στήν ἀντικομματική ὁμάδα «Βπεριόντ», ζητοῦσε τή συνένωση τοῦ μαρξισμοῦ μέ τή θρησκεία. Τόν καιρό τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἀκολουθοῦσε διεθνιστικές θέσεις. Μετά τήν ἐπιστροφή του στή Ρωσία τό 1917 ὁ Λουνατσάρσκι προσχώρησε στήν ὁμάδα τῶν «μεζραγιόντσι» καί μαζί μ'αὐτούς ἔγινε δεκτός στό κόμμα στό VI συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ). Μετά τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί ὥς τό 1929 ἦταν Λαϊκός 'Επίτροπος Παιδείας, ἔπειτα πρόεδρος τῆς 'Επιστημονικῆς ἐπιτροπῆς τῆς

Μ

Μπαντάγεφ, Α. Ε. (1883-1951)—μπολσεβίκος, ἐργάτης-ἐφαρμοστής, ἀργότερα σοβιετικός κομματικός καί κρατικός παράγοντας. Στό ΣΔΕΚΡ μπῆκε τό 1904 καί ἔκανε κομματική δουλιά στήν Πετρούπολη. Ἦταν βουλευτής τῆς IV Κρατικῆς δούμας ἀπό τούς ἐργάτες τοῦ κυβερνείου Πετρούπολης, ἀνῆκε στή μπολσεβίκικη ὁμάδα τῆς Δούμας· ἐκτός ἀπό τή δουλιά του στή Δούμα ἔκανε καί σοβαρή ἐπαναστατική ἐξωκοινοβουλευτική δουλιά, συνεργαζόταν στή μπολσεβίκικη ἐφημερίδα «Πράβντα». Τό Νοέμβρη τοῦ 1914, γιά τήν ἐπαναστατική του δράση πού στρεφόταν ἐνάντια στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, ὁ Μπαντάγεφ μαζί μέ ἄλλους μπολσεβίκους βουλευτές πιάστηκε καί τό 1915 ἐξορίστηκε στήν περιοχή Τουρουχάνσκ. Ὕστερα ἀπό τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 πῆρε δραστήριο μέρος στή δουλιά τῆς μπολσεβίκικης ὀργάνωσης τῆς Πετρούπολης. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση βρισκόταν σέ καθοδηγητική κομματική, διοικητική καί οἰκονομική δουλιά. Ἀπό τό 1925 ἦταν μέλος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΠΚΚ (μπ). Στά 1938-1943 ἦταν πρόεδρος τοῦ Προεδρείου τοῦ Ἀνωτάτου Σοβιέτ τῆς ΣΟΣΔΡ καί ἀναπληρωτής τοῦ Προέδρου τοῦ Προεδρείου τοῦ Ἀνωτάτου Σοβιέτ τῆς ΕΣΣΔ —*80.*

Μπάουερ (Bauer), *Ὄττο* (1882-1938)—ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς αὐστριακῆς σοσιαλδημοκρατίας καί τῆς II Διεθνοῦς, θεωρητικός τοῦ λεγόμενου «αὐστρομαρξισμοῦ». Ὁ Μπάουερ ἦταν ἕνας ἀπό τούς ἐμπνευστές τῆς ἀστικοεθνικιστικῆς θεωρίας τῆς «πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας». Ἡ στάση του ἀπέναντι στήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν ἀρνητική. Στά 1918-1919 ἦταν ὑπουργός Ἐξωτερικῶν τῆς Αὐστριακῆς ἀστικῆς δημοκρατίας. Τό 1919, 1927 καί 1934 πῆρε δραστήριο μέρος στήν κατάπνιξη τῶν ἐπαναστατικῶν ἐκδηλώσεων τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Αὐστρίας. Στίς ἀντικομμουνιστικές του ἐνέργειες συντασσόταν μέ τό φασισμό, ὑποστήριζε τήν προπαγάνδα τοῦ παγγερμανισμοῦ.—*121.*

Μπέμπελ (Bebel), *Ἄουγκουστ* (1840-1913)—ἕνας ἀπό τούς πιό ἐπιφανεῖς παράγοντες τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας καί τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος. Ἄρχισε τήν πολιτική του δράση στήν περίοδο τοῦ 1860-1865· ἦταν μέλος τῆς I Διεθνοῦς. Τό 1869 μαζί μέ τόν Β. Λῆμπκνεχτ ἵδρυσε τό Σοσιαλδημοκρατικό Ἐργατικό κόμμα τῆς Γερμανίας («ἀϊζεναχικοί»). Ἐκλέχτηκε ἐπανειλημμένα βουλευτής τοῦ Ράιχσταγκ. Στά 1890-1900 καί στίς ἀρχές τῆς δεκαετίας 1900-1910 πάλευε ἐνάντια στό ρεφορμισμό καί τόν ἀναθεωρητισμό στίς γραμμές τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας. Ὁ Β. Ι. Λένιν θεωροῦσε τούς λόγους τοῦ Μπέμπελ ἐνάντια στούς μπερνσταϊνικούς σάν «ὑπόδειγμα ὑπεράσπισης τῶν μαρξιστικῶν ἀπόψεων καί πάλης γιά τόν πραγματικό σοσιαλιστικό χαρακτήρα τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 23ος, σελ. 369-370).—*197.*

Μπέργκερ (Berger), *Βίκτορ Λουί* (1860-1929)—ἀμερικανός σοσιαλιστής, ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος τῆς Ἀμερικῆς. Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου ὑπεράσπιζε πασιφιστικές θέσεις. Ἐκλέχτηκε ἀρκετές φορές μέλος τοῦ Κογκρέσσου. Τασσόταν κατά τῆς ἀναγνώρισης τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας ἀπό τήν κυβέρνηση τῶν ΕΠΑ.—*170.*

Ν

Ο

Οὐστίνοφ, Α. Μ. (1879-1937)—πῆρε μέρος στό ἐπαναστατικό κίνημα ἀπό τό 1901, στά 1906-1907 ἦταν ἐσέρος, στά 1917-1918 ἀριστερός ἐσέρος, ἀπό τό 1920 μέλος τοῦ ΡΚΚ (μπ). Στά 1908-1917 βρισκόταν στό ἐξωτερικό, στήν 'Ελβετία καί στή Γαλλία, τό 1917 ἦταν μέλος τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς γιά τήν ἐπιστροφή στήν πατρίδα τῶν ρώσων πολιτικῶν προσφύγων πού ζοῦσαν στήν 'Ελβετία. Στά 1917-1920 μέλος τῆς ΠΚΕΕ καί ἀπό τό 1921 σέ διπλωματική ὑπηρεσία.—*274.*

Π

*Πάννεκουκ (*Pannekoek), *'Αντονι* (1873-1960)—ὀλλανδός σοσιαλδημοκράτης. Τό 1907 ἦταν ἕνας ἀπό τούς ἱδρυτές τῆς ἐφημερίδας «De Tribune» («Τό Βῆμα»), ὀργάνου τῆς ἀριστερῆς πτέρυγας τοῦ 'Ολλανδικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος, πού διαμορφώθηκε τό 1909 σέ Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς 'Ολλανδίας (Κόμμα τῶν «τριμπουνιστῶν»). 'Από τό 1910 ἦταν στενά συνδεμένος μέ τούς ἀριστερούς γερμανούς σοσιαλδημοκράτες, συνεργαζόταν δραστήρια στά ὄργανά τους. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἦταν διεθνιστής, πῆρε μέρος στήν ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ «Vorbote» («Προάγγελος»), θεωρητικοῦ ὀργάνου τῆς 'Αριστερᾶς τοῦ Τσίμμερβαλντ. Στά 1918-1921 ἀνῆκε στό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς 'Ολλανδίας κι'ἔπαιρνε μέρος στίς ἐργασίες τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. 'Ακολουθοῦσε ὑπεραριστερές, σεχταριστικές θέσεις. Τό 1921 ὁ Πάννεκουκ ἔφυγε ἀπό τό Κομμουνιστικό κόμμα καί ὕστερα ἀπό λίγο ἀποχώρησε ἀπό τήν ἐνεργό πολιτική.—*39, 76, 174.*

Πετρόβσκι, Γκ. Ι. (1878-1958)—ἕνας ἀπό τούς παλιότερους ἀγωνιστές τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, μπολσεβίκος, ἐπιφανής σοβιετικός κομματικός καί κρατικός παράγοντας. Μέλος τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό τό 1897. Τόν καιρό τῆς πρώτης ρωσικῆς ἐπανάστασης ἦταν ἕνας ἀπό τούς καθοδηγητές τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος στό Αἰκατερινοσλάβ (τό σημερινό Ντνιεπροπετρόβσκ). Βουλευτής τῆς IV Κρατικῆς δούμας ἀπό τούς ἐργάτες τοῦ κυβερνείου Αἰκατερινοσλάβ, ἀνῆκε στήν μπολσεβίκικη ὁμάδα τῆς Δούμας. Τό Νοέμβρη τοῦ 1914, γιά τήν ἐπαναστατική του δράση κατά τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, πιάστηκε μέ ἄλλους μπολσεβίκους βουλευτές καί τό 1915 ἐξορίστηκε στήν περιοχή τοῦ Τουρουχάνσκ. Ὄντας στήν ἐξορία συνέχιζε τήν ἐπαναστατική δράση. Πῆρε δραστήριο μέρος στήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Στά 1917-1919 ἦταν Λαϊκός 'Επίτροπος 'Εσωτερικῶν τῆς ΣΟΣΔΡ, ἀπό τό 1919 ὥς τό 1938 ἦταν πρόεδρος τῆς Πανουκρανικῆς ΚΕΕ, μετά τή δημιουργία τῆς ΕΣΣΔ ἕνας ἀπ'τούς προέδρους τῆς ΚΕΕ τῆς ΕΣΣΔ, στά 1938-1940 ἀντιπρόεδρος τοῦ Προεδρείου τοῦ 'Ανωτάτου Σοβιέτ τῆς ΕΣΣΔ. Στά 1926-1939 ἦταν ἀναπληρωματικό μέλος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕΕ τοῦ ΠΚΚ (μπ). 'Από τό 1940 ὑποδιευθυντής τοῦ Κρατικοῦ Μουσείου τῆς ἐπανάστασης τῆς ΕΣΣΔ.—*80.*

Πιατακόφ, Γκ. Λ. (1890-1937)—μέλος τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος ἀπό τό 1910. Ἔκανε κομματική δουλιά στήν Οὐκρανία καί στό ἐξωτερικό. Στά 1915-1917 κράτησε ἀντιλενινιστική θέση στό ζήτημα τοῦ δικαιώματος

παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σοσιαλσωβινιστής. Τό 1927 ἀποχώρησε ἀπό τήν καθοδήγηση τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος καί τό 1933 διαγράφηκε ἀπό τό Κόμμα. 'Αργότερα ὀργάνωσε μιά μικρή νεοσοσιαλιστική ὁμάδα.—*93, 170.*

Ριαζάνοφ (Γκόλντενταχ), Ντ. Μπ. (1870-1938)—στό σοσιαλδημοκρατικό κίνημα ἔπαιρνε μέρος ἀπό τή δεκαετία 1890-1900. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἦταν κεντριστής, συνεργαζόταν στίς μενσεβίκικες ἐφημερίδες. Στό VI συνέδριο τοῦ Κόμματος (1917) ἔγινε δεκτός στό ΣΔΕΚΡ (μπ). Μετά τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση δούλευε στό συνδικαλιστικό κίνημα· ἦταν ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τοῦ 'Ινστιτούτου Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς καί διευθυντής του μέχρι τό 1931. Τό Φλεβάρη τοῦ 1931 διαγράφηκε ἀπό τό ΠΚΚ (μπ) γιατί βοήθησε τήν ἀντεπαναστατική δράση τῶν μενσεβίκων.—*274.*

Ριβέ (Rivet), *Σάρλ*—ἀστός δημοσιογράφος, τό 1917 ἦταν ἀνταποκριτής τῆς γαλλικῆς ἀστικῆς ἐφημερίδας «Le Temps» («Οἱ Καιροί») στήν Πετρούπολη.—*69, 74.*

Ρίκοφ, Α. Ι. (1881-1938)—στό Μπολσεβίκικο κόμμα ἀνῆκε ἀπό τό 1899. Ἦταν ἀντιπρόσωπος στό III καί τό IV (ἑνωτικό) συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ. Στήν περίοδο τῆς ἀντίδρασης κρατοῦσε συμβιβαστική στάση ἀπέναντι στούς λικβινταριστές, τούς ὀτζοβιστές καί τούς τροτσκιστές. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 καταπολεμοῦσε τή λενινιστική γραμμή τοῦ Κόμματος γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Μετά τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση κατεῖχε μιά σειρά ὑπεύθυνες θέσεις. 'Επανειλημμένα τασσόταν ἐνάντια στή λενινιστική πολιτική τοῦ Κόμματος· τό Νοέμβρη τοῦ 1917 ἦταν ὀπαδός τοῦ σχηματισμοῦ κυβέρνησης συνασπισμοῦ μέ τή συμμετοχή τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων, ἀνάμεσα στούς ἄλλους ὀπορτουνιστές ὑπόγραψε κι'αὐτός τή δήλωση γιά τήν ἀποχώρηση ἀπό τήν ΚΕ καί τό Συμβούλιο τῶν λαϊκῶν 'Επιτρόπων. Τό 1928 ἦταν ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς δεξιοοπορτουνιστικῆς παρέκλισης στό Κόμμα. Τό 1937 γιά τήν ἀντικομματική του δράση διαγράφηκε ἀπό τό Κόμμα.—*363.*

Ρόζενφελντ—*βλ.* Κάμενεφ, Λ. Μπ.

Ρόλαντ-Χόλστ (Roland Holst), *'Εριέττα* (1869-1952)—ὀλλανδή ἀριστερή σοσιαλίστρια, συγγραφέας. Δούλευε γιά τήν ὀργάνωση γυναικείων ἑνώσεων, ἀνῆκε στήν ἀριστερή πτέρυγα τῶν ὀλλανδῶν σοσιαλδημοκρατῶν πού συγκεντρώθηκαν ἀπό τό 1907 γύρω ἀπό τήν ἐφημερίδα «De Tribune» («Τό Βῆμα»), καί διαμορφώθηκαν τό 1909 σέ Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς 'Ολλανδίας. Στίς ἀρχές τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἀκολουθοῦσε κεντριστικές θέσεις, ὕστερα προσχώρησε στούς διεθνιστές, ἔπαιρνε μέρος στήν ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ «Vorbote» («Προάγγελος»), θεωρητικοῦ ὀργάνου τῆς 'Αριστερᾶς τοῦ Τσίμμερβαλντ. Στά 1918-1927 ἀνῆκε στό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς 'Ολλανδίας καί ἔπαιρνε μέρος στή δουλιά τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Τό 1927 βγῆκε ἀπό τό Κομμουνιστικό κόμμα· ἀργότερα ἀκολούθησε τίς θέσεις τοῦ χριστιανοσοσιαλισμοῦ.— *174.*

τος τῆς Γερμανίας. 'Αργότερα, λόγω τῆς ὁπορτουνιστικῆς του δράσης, πού στρεφόταν ἐνάντια στήν ἑνότητα τοῦ Κόμματος, διαγράφηκε ἀπό τό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Γερμανίας καί γύρισε ξανά στό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα.—*173.*

Σ

Σάγκοφ, Ν. Ρ. (1882-1918)—πῆρε δραστήριο μέρος στό ἐπαναστατικό κίνημα, μπολσεβίκος, βουλευτής τῆς IV Κρατικῆς δούμας ἀπό τό κυβερνεῖο Κοστρομά, ἐργάτης-ὑφαντουργός. Στή Δούμα ἀνῆκε στή μπολσεβίκικη ὁμάδα. Τό 1914 γιά τήν ἐπαναστατική του δράση ἐνάντια στόν πόλεμο, μαζί μέ ἄλλα μέλη τῆς μπολσεβίκικης ὁμάδας τῆς Δούμας, πιάστηκε καί τό 1915 ἐξορίστηκε στή Σιβηρία, ἀπ'ὅπου ἐπέστρεψε τό 1917.—*80.*

Σάιντεμαν (Scheidemann), *Φίλιπ* (1865-1939)—ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς ἄκρας δεξιᾶς, τῆς ὁπορτουνιστικῆς πτέρυγας τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας. 'Από τό 1903 ἀνῆκε στή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τοῦ Ράιχσταγκ. 'Από τό 1911 μέλος τῆς Διοίκησης τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου φανατικός σοσιαλσωβινιστής. Τόν καιρό τῆς ἐπανάστασης τοῦ Νοέμβρη 1918 στή Γερμανία ἦταν μέλος τοῦ λεγόμενου Συμβουλίου τῶν λαϊκῶν πληρεξουσίων, καί ἐμπνευστής τῆς ἐμπρηστικῆς προπαγάνδας ἐνάντια στούς σπαρτακιστές. Τό Φλεβάρη-'Ιούνη 1919 ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς κυβέρνησης συνασπισμοῦ τῆς Δημοκρατίας τῆς Βαϊμάρης καί ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς αἱματηρῆς κατάπνιξης τοῦ γερμανικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος στά 1918-1921. 'Αργότερα ἀποχώρησε ἀπό τήν ἐνεργό πολιτική. —*14, 93, 112, 170, 173, 204, 216, 231, 287-288, 369, 372, 373, 466, 467.*

Σαλτικόφ-Στσεντρίν, Μ. Ε. (Στσεντρίν, Ν.) (1826-1889)—μεγάλος ρῶσος συγγραφέας-σατυρικός, ἐπαναστάτης δημοκράτης.—*286.*

Σαμόηλοφ, Φ. Ν. (1882-1952)—μπολσεβίκος, ἐργάτης-ὑφαντουργός. Μέλος τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό τό 1903. Πῆρε δραστήριο μέρος στήν πρώτη ρωσική ἐπανάσταση, ἔκανε κομματική δουλιά στό 'Ιβάνοβο-Βοζνεσένσκ. Βουλευτής στή IV Κρατική δούμα ἀπομέρους τῶν ἐργατῶν τοῦ κυβερνείου Βλαντιμίρ, ἀνῆκε στή μπολσεβίκικη ὁμάδα τῆς Δούμας. Τό Νοέμβρη τοῦ 1914, γιά τήν ἐπαναστατική του δράση πού στρεφόταν ἐνάντια στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, μαζί μέ ἄλλους βουλευτές-μπολσεβίκους πιάστηκε καί τό 1915 ἐξορίστηκε στήν περιοχή Τουρουχάνσκ. Ὕστερα ἀπό τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἐργαζόταν σέ κομματική καί διοικητική δουλιά στό 'Ιβάνοβο-Βοζνεσένσκ. Μετά τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση δούλευε στήν Οὐκρανία καί στή Μόσχα. 'Από τό 1921 μέλος τῆς ΠΚΕΕ, ἀπό τό 1922 δούλευε στήν ΚΕΕ τοῦ ΡΚΚ (μπ) καί στό 'Ινστιτοῦτο 'Ιστορίας τοῦ Κόμματος τῆς ΚΕ τοῦ ΡΚΚ (μπ)· ἦταν ἀντιπρόεδρος τῆς Πανενωσιακῆς Ἕνωσης τῶν παλιῶν μπολσεβίκων, στά 1937-1941 διευθυντής τοῦ Κρατικοῦ Μουσείου τῆς ἐπανάστασης τῆς ΕΣΣΔ.—*80.*

Τ

λιστικῆς ἐπανάστασης ἦταν μέλος τῆς Στρατιωτικῆς-ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Πετρούπολης καί τοῦ κομματικοῦ-ἐπαναστατικοῦ κέντρου γιά τήν καθοδήγηση τῆς ἐξέγερσης. Ὕστερα ἀπό τή νίκη τῆς ἐπανάστασης ἦταν Πρόεδρος τῆς Πανρωσικῆς Ἔκτακτης ἐπιτροπῆς γιά τήν πάλη ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση καί τό σαμποτάζ (ΠΕΕ). Τό 1921 διορίστηκε Λαϊκός Ἐπίτροπος Συγκοινωνιῶν, παραμένοντας ταυτόχρονα στά ἀξιώματα τοῦ προέδρου τῆς ΠΕΕ καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτρόπου Ἐσωτερικῶν. Ἀπό τό 1924 πρόεδρος τοῦ ΑΣΛΟ. Ἀπό τόν Ἰούνη τοῦ 1924 ἀναπληρωματικό μέλος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) καί μέλος τοῦ Ὀργανωτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ).—*436.*

Τίσκα (Tyszka), *Γιάν (Ἰογκίχες, Λεό)* (1867-1919)—ἐπιφανής παράγοντας τοῦ πολωνικοῦ καί τοῦ γερμανικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Ἦταν ἕνας ἀπό τούς ἱδρυτές τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τοῦ Βασιλείου τῆς Πολωνίας καί τῆς Λιθουανίας, καί μέλος τῆς Κεντρικῆς Διοίκησης τοῦ Κόμματος αὐτοῦ. Πάλευε ἐνάντια στόν ἀναθεωρητισμό στό διεθνές ἐργατικό κίνημα, τασσόταν κατά τοῦ ἐθνικισμοῦ, ὑποστηρίζοντας τήν ἀνάγκη τῆς κοινῆς πάλης τοῦ πολωνικοῦ καί τοῦ ρωσικοῦ προλεταριάτου. Πῆρε δραστήριο μέρος στήν ἐπανάσταση τοῦ 1905-1907. Συμμετεῖχε στίς ἐργασίες τοῦ V συνεδρίου (τοῦ Λονδίνου) τοῦ ΣΔΕΚΡ, ὅπου καί ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕ. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης ὁ Τίσκα, ἐνῶ ἐπέκρινε τούς λικβινταριστές, κρατοῦσε ὡστόσο ἀπέναντί τους σέ μιά σειρά περιπτώσεις συμβιβαστική στάση. Τό 1912 τάχθηκε ἐνάντια στίς ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης τῆς Πράγας. Τόν καιρό τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ὁ Τίσκα, πού βρισκόταν στή Γερμανία, πῆρε μέρος στή δουλιά τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας, ἀκολουθοῦσε διεθνιστικές θέσεις· ἦταν ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς «Ἕνωσης Σπάρτακου». Στά 1916-1918 βρισκόταν στή φυλακή. Ὅταν μέ τήν ἐπανάσταση τοῦ Νοέμβρη 1918 ἀπελευθερώθηκε πῆρε μέρος στήν ἵδρυση τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας καί ἐκλέχτηκε γραμματέας τῆς ΚΕ του. Τό Μάρτη τοῦ 1919 πιάστηκε καί μετά δολοφονήθηκε ἄγρια στίς φυλακές τοῦ Βερολίνου.—*174.*

Τουλιακόφ, Ι. Ν. (γεν. τό 1877)—ἐργάτης, σοσιαλδημοκράτης, μενσεβίκος, βουλευτής τῆς IV Κρατικῆς δούμας ἀπό τήν περιοχή τοῦ Στρατοῦ τοῦ Δόν.—*75.*

Τουράτι (Turati), *Φιλίππο* (1857-1932)—παράγοντας τοῦ ἰταλικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τοῦ Ἰταλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος (1892) καί ἡγέτης τῆς δεξιᾶς, ρεφορμιστικῆς του πτέρυγας. Τό 1896 ἐκλέχτηκε στή Βουλή, ὅπου ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς ὁμάδας τῶν σοσιαλιστῶν-ρεφορμιστῶν. Στήν περίοδο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ὑποστήριζε κεντριστικές θέσεις. Ἀπέναντι στήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση κράτησε ἐχθρική στάση. Μετά τή διάσπαση τοῦ Ἰταλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος (1922) ἦταν ἐπικεφαλῆς τοῦ ρεφορμιστικοῦ Ἑνωτικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος. Τό 1926 ἔφυγε ἀπό τή φασιστική Ἰταλία στή Γαλλία.—*88, 111, 116, 127, 172, 176.*

Τρέβες (Treves), *Κλαούντιο* (1868-1933)—ἕνας ἀπό τούς ρεφορμιστές ἡγέτες τοῦ Ἰταλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου

Φ

Χ

'Από τό 1904 ἦταν μέλος τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου· ἔπαιρνε μέρος στίς ἐργασίες τῶν συνεδρίων τῆς ΙΙ Διεθνοῦς.—*172.*

Χόφμαν (Hoffmann), *Ἄρτουρ Χέρμαν* (1857-1927)—ἐλβετός κρατικός καί πολιτικός παράγοντας, ἕνας ἀπό τούς καθοδηγητές τοῦ Φιλελεύθερου κόμματος, δικηγόρος. 'Από τό 1911 ἦταν μέλος τῆς 'Ελβετικῆς κυβέρνησης—τοῦ 'Ενωσιακοῦ συμβουλίου. Στά 1914-1917 πρόεδρος τοῦ 'Ενωσιακοῦ συμβουλίου, καθοδηγοῦσε τήν ἐξωτερική πολιτική τῆς 'Ελβετίας. Τόν 'Ιούνη τοῦ 1917 παραιτήθηκε καί ἀσχολοῦνταν μέ τή δικηγορική.—*83.*

Χούισμανς (Huysmans), *Καμίλ* (1871-1968)—ἕνας ἀπό τούς πιό παλιούς παράγοντες τοῦ βελγικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος· καθηγητής τῆς φιλολογίας, δημοσιογράφος. Στά 1904-1919 γραμματέας τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου τῆς ΙΙ Διεθνοῦς. Τόν καιρό τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου κρατοῦσε κεντριστική στάση, οὐσιαστικά ἦταν ἐπικεφαλῆς τοῦ ΔΣΓ. 'Επανειλημμένα μπῆκε στή βελγική κυβέρνηση, στά 1946-1947 πρωθυπουργός. 'Από τό 1910 βουλευτής· στά 1936-1939, 1954-1959 πρόεδρος τῆς Βουλῆς. Τά τελευταῖα χρόνια τάχθηκε ὑπέρ τῆς ἀποκατάστασης ἐπαφῶν τῶν σοσιαλιστικῶν κομμάτων μέ τό ΚΚΣΕ καί ὑπέρ τῆς ἀποκατάστασης τῆς ἑνότητας τοῦ παγκόσμιου ἐργατικοῦ κινήματος.—*176.*

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

(Μάρτης-'Απρίλης 1917)

Μάρτης-'Απρίλης τοῦ 1917.	'Ο Λένιν ζεῖ στή Ζυρίχη· ἀπό τίς 3 (16) τοῦ 'Απρίλη ζεῖ στήν Πετρούπολη.
Μάρτης, 2 (15).	'Ο Λένιν στή Ζυρίχη, ὅπου βρίσκεται, παίρνει τίς πρῶτες εἰδήσεις γιά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη στή Ρωσία καί παίρνει μέτρα γιά νά ἐπιστρέψει τό συντομότερο στήν πατρίδα.
	'Ο Λένιν στέλνει τηλεγράφημα πρός τόν Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ στή Βέρνη μέ τήν εἴδηση γιά τήν ἐπανάσταση στή Ρωσία καί τόν παρακαλεῖ νά ἔρθει ἀμέσως στή Ζυρίχη.
	'Ο Λένιν στέλνει στήν Ι. Φ. 'Αρμάντ στό Κλαράν τό φυλλάδιο «Gegen die Lüge der Vaterlandsverteidigung» («'Ενάντια στό ψέμα γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας»), πού ἐκδόθηκε μέ τή συμμετοχή τοῦ Λένιν, ἐξονόματος τῆς ὁμάδας τῶν ἐλβετῶν τσιμμερβαλντινῶν· τήν πληροφορεῖ γιά τή νίκη τῆς ἐπανάστασης τοῦ Φλεβάρη στή Ρωσία.
'Αργότερα ἀπό τίς 2 (15) τοῦ Μάρτη.	'Ο Λένιν στέλνει στόν Μ. Τσχακάγια στή Γενεύη δελτάριο καί τόν πληροφορεῖ γιά τή ρωσική ἐπανάσταση καί ὅτι προετοιμάζεται νά ἀναχωρήσει γιά τή Ρωσία.
'Ανάμεσα στίς 2 καί 6 (15 καί 19) τοῦ Μάρτη.	'Ο Λένιν μέ τηλεγράφημά του πρός τόν Γ. Σ. Γκανέτσκι στή Στοκχόλμη τόν πληροφορεῖ ὅτι τοῦ στέλνει ἕνα πολύ σημαντικό γράμμα καί παρακαλεῖ νά βεβαιώσει τή λήψη του τηλεγραφικά.
	'Ο Λένιν στέλνει στόν Γ. Σ. Γκανέτσκι γράμμα μέσω τοῦ παράνομου κομματικοῦ δρόμου μέ τή φωτογραφία του καί τόν παρακαλεῖ νά ὀργανώσει τό παράνομό του πέρασμα στή Ρωσία σάν κωφάλαλος σουηδός.
Μάρτης, 3 (16).	'Ο Λένιν διαβάζει στίς ἐφημερίδες τά κυβερνητικά τηλεγραφήματα γιά τήν ἐπανάσταση στή Ρωσία.

Ὁ Λένιν σέ γράμμα του πρός τήν Α. Μ. Κολλοντάι στή Χριστιανία (Ὄσλο) κάνει ἐκτίμηση τῆς ἐπανάστασης τοῦ Φλεβάρη καί χαράζει τήν τακτική τῶν μπολσεβίκων.

Μάρτης, 4 (17). Ὁ Λένιν στέλνει γράμμα πρός τήν Α. Μ. Κολλοντάι στή Χριστιανία, μέ τό ὁποῖο τήν πληροφορεῖ γιά τή δουλιά του πάνω στό «Προσχέδιο θέσεων τῆς 4 (17) τοῦ Μάρτη 1917», πού ἀφοροῦν τά κύρια καθήκοντα τῆς στιγμῆς καί τήν τακτική τοῦ Κόμματος, τήν ἀνάγκη νά διευρυνθεῖ ἡ δουλιά τῆς ὀργάνωσης τῶν μαζῶν γιά τήν προετοιμασία τῆς κατάκτησης τῆς ἐξουσίας ἀπό τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν.

Ὁ Λένιν γράφει τό «Προσχέδιο θέσεων τῆς 4 (17) τοῦ Μάρτη 1917» γιά τά καθήκοντα τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου καί τοῦ Κόμματός του στήν ἐπανάσταση καί τό στέλνει στή Στοκχόλμη καί στή Χριστιανία γιά τήν καθοδήγηση τῶν μπολσεβίκων πού φεύγουν γιά τή Ρωσία.

Μάρτης, 4-22 (Μάρτης, 17- Ἀπρίλης, 4). Ὁ Λένιν κρατάει σημειώσεις ἀπό τίς ξένες ἐφημερίδες «The Times», «L'Humanité», «Neue Zürcher Zeitung», «Berliner Tageblatt», «Frankfurter Zeitung», «Vossische Zeitung», «Le Temps», «The Manchester Guardian», «Neue Freie Presse», «Corriere della Sera» κ.ἄ. γιά τήν περίοδο ἀπό τίς 4 ὥς τίς 22 τοῦ Μάρτη (17 τοῦ Μάρτη ὥς τίς 4 τοῦ Ἀπρίλη) μέ τίς ἀνακοινώσεις γιά τήν ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη στή Ρωσία.

Μάρτης, 5 (18). Ὁ Λένιν πηγαίνει τήν Κυριακή τό πρωί στό μεγάλο ἐργατικό κέντρο τῆς Ἐλβετίας Λά-Σό-ντέ-Φόν καί στίς 2 τό μεσημέρι κάνει διάλεξη (στή γερμανική γλώσσα) στήν αἴθουσα τῆς ἐργατικῆς λέσχης γιά τήν Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ καί γιά τίς προοπτικές τῆς ἐξέλιξης τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης («Θά τραβήξει ἄραγε ἡ ρωσική ἐπανάσταση τό δρόμο τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ;»). Πρίν τή διάλεξη ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τά μέλη τῆς τοπικῆς ὁμάδας τῶν μπολσεβίκων.

Σέ γράμμα (δελτάριο) πρός τήν Ι. Φ. Ἀρμάντ στό Κλαράν ὁ Λένιν τήν πληροφορεῖ ὅτι ἐπέστρεψε ἀπό τό ταξίδι του ἀπό τό Λά-Σό-ντέ-Φόν καί παρακαλεῖ τήν Ἀρμάντ, σέ περίπτωση ἀναχώρησής της γιά τή Ρωσία, νά διευκρινίσει τό ζήτημα γιά τή δυνατότητα ἐπιστροφῆς του στή Ρωσία μέσω Ἀγγλίας.

Ὁ Λένιν παίρνει γιά βιβλιοκρισία καί μελετάει τό προσχέδιο ἐκλαϊκευτικῆς μπροσούρας τῆς Α. Μ.

Κολλοντάι «Μᾶς χρειάζεται ἄραγε ὁ τσάρος;». Ἡ μπροσούρα δέν ἐκδόθηκε.

Μάρτης, 6 (19). Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Β. Α. Καρπίνσκι στή Γενεύη καί τόν πληροφορεῖ ὅτι σχεδιάζει νά περάσει παράνομα στή Ρωσία μέσω Ἀγγλίας καί Ὀλλανδίας μέ ντοκουμέντα στό ὄνομα τοῦ Β. Α. Καρπίνσκι· παρακαλεῖ, σέ περίπτωση πού ὁ Β. Α. Καρπίνσκι συμφωνεῖ, νά καταπιαστεῖ ἀμέσως μέ τήν πραγματοποίηση τοῦ σχεδίου αὐτοῦ.

Ὁ Λένιν σέ τηλεφωνική συνδιάλεξη μέ τήν Ι. Φ. Ἀρμάντ καί μέ γράμμα του τήν πληροφορεῖ γιά τή σταθερή του πρόθεση νά φύγει ἀμέσως στή Ρωσία, ὅτι εἶναι ἀδύνατο τό ταξίδι μέσω Ἀγγλίας, γιά τό σχέδιο περάσματος στή Ρωσία μέσω Γερμανίας.

Ὁ Λένιν στέλνει μέσω Στοκχόλμης καί Χριστιανίας τηλεγράφημα πρός τούς μπολσεβίκους πού φεύγουν γιά τή Ρωσία, στό ὁποῖο κάνει ὑποδείξεις γιά τήν τακτική τοῦ Κόμματος στήν ἐπανάσταση.

Ἀργότερα ἀπό τίς 6 (19) τοῦ Μάρτη. Ὁ Λένιν γράφει τή «Δήλωση στήν ἐφημερίδα «Volksrecht»» ἀπ᾽ἀφορμή τή διαστρέβλωση πού ἔγινε στόν Τύπο τοῦ τηλεγραφήματος τό ὁποῖο ἔστειλε στίς 6 (19) τοῦ Μάρτη πρός τούς μπολσεβίκους πού ἔφευγαν γιά τή Ρωσία. Ἡ δήλωση δημοσιεύεται στίς 29 τοῦ Μάρτη στήν ἐφημερίδα «Volksrecht», ἀρ. φύλ. 75.

Ὁ Λένιν σέ γράμμα του πρός τόν Β. Α. Καρπίνσκι στή Γενεύη ἐγκρίνει τό σχέδιο τοῦ Λ. Μάρτοφ πού ἀφοροῦσε τήν ἐπίτευξη ἄδειας διέλευσης τῶν πολιτικῶν προσφύγων στή Ρωσία μέσω Γερμανίας μέ ἀνταλλαγή γερμανῶν φυλακισμένων.

Μάρτης, 7 (20). Ὁ Λένιν γράφει τά «Γράμματα ἀπό μακριά. Γράμμα 1ο. Πρῶτο στάδιο τῆς πρώτης ἐπανάστασης» καί τό στέλνει μέσω Χριστιανίας στήν «Πράβντα».

Ὁ Λένιν στέλνει τηλεγράφημα στή Χριστιανία πρός τούς μπολσεβίκους πού φεύγουν γιά τή Ρωσία μέ ἐπεξήγηση τοῦ κειμένου τοῦ τηλεγραφήματος πού στάλθηκε στίς 6 (19) τοῦ Μάρτη.

Ἀργότερα ἀπό τίς 7 (20) τοῦ Μάρτη. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Β. Α. Καρπίνσκι στή Γενεύη καί στέλνει τό χειρόγραφο, ὅπως φαίνεται, τοῦ πρώτου «Γράμματος ἀπό μακριά» γιά ἀντιγραφή.

Ἀνάμεσα στίς 7 καί 12 (20 καί 25) τοῦ Μάρτη. Ὁ Λένιν γράφει τό προσχέδιο τοῦ πέμπτου «Γράμματος ἀπό μακριά».

Μάρτης, 8 (21). Ὁ Λένιν σέ γράμμα του πρός τόν Β. Α. Καρπίνσκι στή Γενεύη τόν εὐχαριστεῖ γιά τίς πληροφορίες του καί τόν παρακαλεῖ νά ἐξακολουθήσει νά τόν πληροφορεῖ γιά τά νέα· ἀρνεῖται νά πάει στή συγκέντρωση τῶν ρώσων καί ἐλβετῶν διεθνιστῶν καί ἐκφράζει τήν ἐπιθυμία νά πάρει πληροφορίες γιά τά νέα καί γιά τίς ὁμιλίες τῶν ἐκπροσώπων τῶν διαφόρων ρευμάτων.

Μάρτης, 8-9 (21-22). Ὁ Λένιν γράφει τά «Γράμματα ἀπό μακριά. Γράμμα 2ο. Ἡ νέα κυβέρνηση καί τό προλεταριάτο».

Μάρτης, 9 (22). Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Γ. Σ. Γκανέτσκι στή Χριστιανία καί τόν παρακαλεῖ νά κάνει τόν ἔλεγχο τῆς ἀποστολῆς μέσω τῆς Α. Μ. Κολλοντάι τῶν δυό γραμμάτων του μέ τά ἄρθρα γιά τήν «Πράβντα» («Γράμματα ἀπό μακριά»)· ἄν τά γράμματα δέν στάλθηκαν, νά τά στείλει στόν Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς στήν Πετρούπολη καί νά ὀργανώσει τήν τακτική ἀποστολή τῆς «Πράβντα» καί πληροφοριῶν γιά τά γεγονότα στή Ρωσία.

Ὁ Λένιν μέ τηλεγράφημα πρός τήν Α. Μ. Κολλοντάι στή Χριστιανία τήν πληροφορεῖ ὅτι τῆς στέλνει τό δεύτερο «Γράμμα ἀπό μακριά».

Ὁ Λένιν στέλνει στήν Α. Μ. Κολλοντάι τό δεύτερο «Γράμμα ἀπό μακριά» γιά νά τό διαβιβάσει στήν «Πράβντα».

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα (στή γερμανική γλώσσα) πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς σουηδικῆς ἐφημερίδας «Socialdemokraten». Στό γράμμα αὐτό ὁ Λένιν ἐξονόματος τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) συνιστᾶ τήν Α. Μ. Κολλοντάι σάν ἀνταποκρίτρια, πού οἱ πληροφορίες της γιά τά γεγονότα στή Ρωσία εἶναι ἄξιες πλήρους ἐμπιστοσύνης.

Μάρτης, 10 (23). Ὁ Λένιν στέλνει στά τμήματα ἐξωτερικοῦ τῶν μπολσεβίκων ἀντίγραφα τοῦ πρώτου καί δεύτερου «Γράμματος ἀπό μακριά».

Ὁ Λένιν τηλεγραφεῖ στόν Γ. Σ. Γκανέτσκι στή Χριστιανία ὅτι δέν εἶναι ἀποδεκτός ὁ ἐπίσημος δρόμος ἐπιστροφῆς στή Ρωσία γιά ὁρισμένα πρόσωπα.

Ὁ Λένιν διαβάζει στήν ἐφημερίδα «Frankfurter Zeitung» ἀποσπάσματα ἀπό τή «Διακήρυξη τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος τῆς Ρωσίας «Πρός ὅλους τούς πολίτες τῆς Ρωσίας»» γιά τήν ἀνατροπή τοῦ τσαρισμοῦ· δίνει θετική ἐκτίμηση στή διακήρυξη.

῾Ο Λένιν στέλνει τηλεγράφημα πρός τόν Γ. Σ. Γκανέτσκι μέ τό όποῖο τόν πληροφορεῖ ὅτι μόλις διάβασε ἀποσπάσματα ἀπό τή Διακήρυξη τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) καί τόν παρακαλεῖ νά διαβιβάσει τηλεγραφικά τά συγχαρητήριά του πρός τήν «Πράβντα» μέ τήν εὐκαιρία τῆς δημοσίευσης τῆς Διακήρυξης.

῾Ο Λένιν γράφει γράμμα πρός τήν Ι. Φ. ᾿Αρμάντ ἀπ᾿ἀφορμή τή δημοσίευση στή Ρωσία τῆς Διακήρυξης τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ), τήν πληροφορεῖ ὅτι τῆς στέλνει ἀντίγραφα τῶν ἄρθρων του (τῶν «Γραμμάτων ἀπό μακριά»), μέ τά ὁποῖα παρακαλεῖ νά γνωριστεῖ ὁ Γ. Α. Οὐσίγεβιτς καί νά σταλοῦν στούς Β. Α. Καρπίνσκι καί Σ. Ν. Ράβιτς στή Γενεύη, μέ τήν παράκληση, ἀφοῦ τά διαβάσουν, νά τά ἐπιστρέψουν. ᾿Ανακοινώνει ὅτι εἶναι τελείως ἀνέφικτο τό πέρασμα στή Ρωσία μέσω ᾿Αγγλίας.

Μάρτης, 10-11 (23-24). ῾Ο Λένιν γράφει τά «Γράμματα ἀπό μακριά. Γράμμα 3ο. Γιά τήν προλεταριακή πολιτοφυλακή».

Μάρτης, 11 (24). ῾Ο Λένιν σέ γράμμα του πρός τόν Β. Α. Καρπίνσκι στή Γενεύη τόν πληροφορεῖ ὅτι τοῦ ἔστειλε ἀντίγραφα τοῦ πρώτου καί τοῦ δεύτερου «Γράμματος ἀπό μακριά» γιά νά γνωριστεῖ μέ τό περιεχόμενό τους καί παρακαλεῖ νά τοῦ τά στείλει πίσω. Στό γράμμα ὁ Λένιν προειδοποιεῖ νά μή γίνει συνασπισμός μέ τούς ὀπαδούς τοῦ «Νατσάλο» καί ἐκθέτει τή γραμμή τακτικῆς τῶν μπολσεβίκων ἀπέναντι στά ἄλλα κόμματα.

Νωρίτερα ἀπό τίς 12 (25) τοῦ Μάρτη. ῾Ο Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Α. Β. Λουνατσάρσκι στό ὁποῖο ἀπορίπτει τήν πρότασή του νά ὀργανώσει σύσκεψη τῶν μπολσεβίκων μέ τούς «βπεριοντοφικούς» καί τονίζει τήν ἀνάγκη τῆς ἀνεξάρτητης πολιτικῆς τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος, τήν ἀνάγκη πολιτικῆς στή βάση ἀρχῶν.

῞Οχι ἀργότερα ἀπό τίς 12 (25) τοῦ Μάρτη. ῾Ο Λένιν γράφει τά σχέδια τοῦ ἄρθρου «῾Η ἐπανάσταση στή Ρωσία καί τά καθήκοντα τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν», τήν ἀρχή τῆς πρώτης παραλλαγῆς τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ καί καταρτίζει τόν πίνακα μέ τούς ὑπολογισμούς γιά τή διαφοροποίηση τῆς ἀγροτιᾶς.

Μάρτης, 12 (25). ῾Ο Λένιν σέ γράμμα του πρός τόν Β. Α. Καρπίνσκι στή Γενεύη τόν πληροφορεῖ γιά τήν ἐπικείμενη διάλεξη στή Ζυρίχη στίς 14 (27) τοῦ Μάρτη 1917· γιά τήν ἀλληλογραφία μέ τόν Α. Β. Λουνατσάρσκι ἀπ᾿ἀφορμή τή σύσκεψη μέ τούς «βπεριοντοφικούς»· γιά τό τηλεγράφημα πρός τούς μπολσεβίκους στή Σκανδιναβία πού φεύγουν γιά τή Ρωσία· γιά τήν τακτική τῶν

μπολσεβίκων ἀπέναντι στά ἄλλα κόμματα· κάνει ἐκτίμηση τῆς ἀπόφασης τῆς συγκέντρωσης τῶν ρώσων καί ἐλβετῶν διεθνιστῶν πού ἔγινε στίς 9 (22) τοῦ Μάρτη 1917, τονίζοντας ὅτι «ἡ ἀπόφαση τελειώνει καλά.., ἡ ἀρχή ὅμως (γιά τή δημοκρατία γενικά) μοῦ φάνηκε πολύ ἄσχημη».

῾Ο Λένιν γράφει τό σχέδιο τοῦ τέταρτου «Γράμματος ἀπό μακριά».

῾Ο Λένιν γράφει τά «Γράμματα ἀπό μακριά. Γράμμα 4ο. Πῶς νά πετύχουμε τήν εἰρήνη;».

῾Ο Λένιν γράφει τό ἄρθρο «῾Η ἐπανάσταση στή Ρωσία καί τά καθήκοντα τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν». Τό ἄρθρο αὐτό σύμφωνα μέ τό σχέδιο τοῦ Λένιν ἔπρεπε νά παρουσιαστεῖ σάν ἔκκληση πρός τό διεθνές προλεταριάτο ἐξονόματος τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων. Τό ἄρθρο ἔμεινε μισοτελειωμένο.

᾿Αργότερα ἀπό τίς 12 (25) τοῦ Μάρτη

῾Ο Λένιν παραβρίσκεται στή συνεδρίαση τῆς ἐπιτροπῆς Ζυρίχης γιά τήν ἐπιστροφή τῶν ρώσων πολιτικῶν προσφύγων στήν πατρίδα. ᾿Εκφράζει τή σταθερή πεποίθησή του ὅτι οἱ ἐργάτες δέν θά πιστέψουν τίς συκοφαντίες κατά τῶν παλιῶν, δοκιμασμένων ἐπαναστατῶν, ἄν αὐτοί ἀναγκαστοῦν νά περάσουν μέσω Γερμανίας.

᾿Ανάμεσα στίς 12 καί 18 (25 καί 31) τοῦ Μάρτη.

῾Ο Λένιν γράφει γράμμα πρός τήν Ι. Φ. ᾿Αρμάντ, στό ὁποῖο ὑποδείχνει τήν ἀνάγκη νά ξεχωριστοῦν δυό σταθμοί τῆς ἐπανάστασης πού γίνεται στή Ρωσία· τήν πληροφορεῖ ὅτι δέν εἶναι δυνατό νά ἐπιστρέψει στή Ρωσία μέσω ᾿Αγγλίας. ᾿Εκφράζει τήν ἐπιθυμία νά συγκεντρωθοῦν ὅλα τά ὑλικά γιά τήν ἐπανάσταση στή Ρωσία ἀπό τίς ἐφημερίδες τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Μάρτης, 13 (26).

῾Ο Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Γ. Α. Οὐσίγεβιτς.

῾Ο Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Β. Α. Καρπίνσκι στή Γενεύη πού τόν πληροφορεῖ ὅτι στίς 12 (25) τοῦ Μάρτη τοῦ ἔστειλε μακροσκελές γράμμα καί ὅτι λείπουν λεπτομερεῖς εἰδήσεις γιά τήν «Πράβντα», παρακαλεῖ νά τοῦ στείλει τίς δυό μπροσοῦρες του: «Εἰσήγηση γιά τό ῾Ενωτικό συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ» καί «῾Η νίκη τῶν καντέτων καί τά καθήκοντα τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος».

Στή συνεδρίαση τοῦ Ρωσικοῦ γραφείου τῆς ΚΕ καί τῆς ᾿Επιτροπῆς Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀνακοινώνεται τό τηλεγράφημα τοῦ Λένιν, τό ὁποῖο εἶχε σταλεῖ στούς μπολσεβίκους πού ἀναχωροῦσαν γιά τή Ρωσία.

Ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 14 (27) τοῦ Μάρτη. ῾Ο Λένιν γράφει τό σχέδιο καί σύντομες θέσεις τῆς διάλεξης «῾Η ρωσική ἐπανάσταση, ἡ σημασία της καί τά καθήκοντά της».

Μάρτης, 14 (27). Στό σπίτι τοῦ λαοῦ τῆς Ζυρίχης σέ συγκέντρωση τῶν ἐλβετῶν ἐργατῶν ὁ Λένιν κάνει τή διάλεξη «῾Η ρωσική ἐπανάσταση, ἡ σημασία της καί τά καθήκοντά της».

῾Ο Λένιν γράφει γράμμα πρός τήν Ι. Φ. ᾿Αρμάντ, στό ὁποῖο τῆς ἀνακοινώνει ὅτι πῆρε ἀπό τόν Β. Α. Καρπίνσκι τό πρῶτο ἀπό τά «Γράμματα ἀπό μακριά» καί ὑπόσχεται νά τῆς στείλει τό τρίτο καί τό τέταρτο ἀπ᾿τά «Γράμματα ἀπό μακριά».

῾Ο Λένιν γράφει γράμμα πρός τήν Σ. Ν. Ράβιτς στή Γενεύη, στό ὁποῖο τήν πληροφορεῖ γιά τούς ὅρους ἀνατύπωσης τοῦ χειρόγραφου τοῦ βιβλίου «Τό ἀγροτικό πρόγραμμα τῆς σοσιαλδημοκρατίας στήν πρώτη ρωσική ἐπανάσταση τοῦ 1905-1907», πού στάλθηκε στή διεύθυνση τοῦ Β. Α. Καρπίνσκι· παρακαλεῖ νά ἀνατυπωθοῦν τά «Γράμματα ἀπό μακριά» στό πιό λεπτό χαρτί· ἐγκρίνει τό σχέδιο τῆς Σ. Ν. Ράβιτς νά ἐπιστρέψει στή Ρωσία μέσω Γερμανίας, ἀφοῦ πάρει ἐλβετική ὑπηκοότητα.

῾Η «Πράβντα» ἀνακοινώνει ὅτι πῆρε τό χαιρετιστήριο τοῦ Λένιν.

Μέσα τοῦ Μάρτη. ῾Ο Λένιν γράφει τήν προκήρυξη «Πρός τούς συντρόφους πού ρεύουν στήν αἰχμαλωσία», πού ἐκδίδεται σέ χωριστό φυλλάδιο μέ τήν ὑπογραφή: «῾Η Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ»».

῾Ο Λένιν γράφει «᾿Αποχαιρετιστήριο γράμμα πρός τούς ἐλβετούς ἐργάτες». Τό γράμμα δημοσιεύτηκε τήν 1η τοῦ Μάη στήν ἐφημερίδα «Jugend-Internationale», ἀρ. φύλ. 8.

Μάρτης, 15 (28). ῾Ο Λένιν στέλνει τηλεγράφημα στόν Γ. Σ. Γκανέτσκι στή Στοκχόλμη πού τοῦ ἀνακοινώνει ὅτι τό σχέδιο πού πρότεινε γιά τήν ἐπιστροφή τῶν πολιτικῶν προσφύγων στή Ρωσία μέσω τῶν γερμανῶν σοσιαλδημοκρατῶν στό Βερολίνο, γι᾿αὐτόν εἶναι ἀπαράδεκτο· προτείνει νά πετύχει ἀπό τήν κυβέρνηση τῆς ᾿Ελβετίας νά πάρει βαγόνι γιά τή διαδρομή μέχρι τήν Κοπεγχάγη ἤ νά συμφωνήσει γιά τήν ἀνταλλαγή γερμανῶν πού βρίσκονται σέ στρατόπεδο συγκέντρωσης μέ ρώσους πολιτικούς πρόσφυγες.

῾Ο Λένιν στέλνει στήν Ι. Φ. ᾿Αρμάντ τό τρίτο καί τό τέταρτο ἀπ᾿τά «Γράμματα ἀπό μακριά».

Μάρτης, 16 (29). Ὁ Λένιν κρατάει σημειώσεις ἀπό τίς ὁμιλίες καί γράφει τό πρόχειρο στάδιο τοῦ τελικοῦ λόγου πάνω στή διάλεξή του «Ἡ ρωσική ἐπανάσταση, ἡ σημασία της καί τά καθήκοντά της».

Μάρτης, 16 ἤ 17 (29 ἤ 30). Ὁ Λένιν γράφει σύντομη περίληψη τῆς διάλεξης πού ἔκανε στή Ζυρίχη. Ἡ σύντομη περίληψη δημοσιεύεται στίς 31 τοῦ Μάρτη καί στίς 2 τοῦ Ἀπρίλη στήν ἐφημερίδα «Volksrecht» στά φύλ. ἀρ. 77 καί 78 καί στίς 15 τοῦ Ἀπρίλη στό φύλ. ἀρ. 86 τῆς ἐφημερίδας τῶν σουηδῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν «Politiken».

Νωρίτερα ἀπό τίς 27 (30) τοῦ Μάρτη. Ὁ Λένιν ἐπεξεργάζεται τούς ὅρους τοῦ περάσματος τῆς ὁμάδας τῶν πολιτικῶν προσφύγων μέσω Ἀγγλίας, μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Φρ. Πλάττεν. Σάν ἐγγύηση προβλέπεται ἡ συγκατάθεση τῆς ἀγγλικῆς κυβέρνησης στή δημοσίευση τῶν ὅρων αὐτῶν στόν Τύπο.

Μάρτης, 17 (30). Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Τεχνάσματα τῶν δημοκρατικῶν σωβινιστῶν». Τό ἄρθρο δημοσιεύεται στίς 5 τοῦ Ἀπρίλη στό φύλ. ἀρ. 81 τῆς ἐφημερίδας «Volksrecht» καί περιληπτικά στίς 10 τοῦ Ἀπρίλη στό φύλ. ἀρ. 99 τῆς ἐφημερίδας «Avanti!».

Ὁ Λένιν στέλνει τηλεγράφημα στόν Γ. Σ. Γκανέτσκι, στό ὁποῖο τόν πληροφορεῖ ὅτι εἶναι ἀδύνατο γι᾽αὐτόν νά περάσει στή Ρωσία μέσω Ἀγγλίας· τόν παρακαλεῖ νά πετύχει μέσω τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν τήν ἀνταλλαγή τῶν ρώσων πολιτικῶν προσφύγων-διεθνιστῶν μέ φυλακισμένους στή Ρωσία γερμανούς.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή σύσκεψη ἀντιπροσώπων τῶν κομματικῶν κέντρων, στήν ὁποία τό μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς γιά τήν ἐπιστροφή τῶν ρώσων πολιτικῶν προσφύγων στήν πατρίδα Σ. Μπαγκότσκι κάνει εἰσήγηση γιά τήν πορεία τῶν συνομιλιῶν μέ τόν Ρ. Γκρίμμ. Ὑποστηρίζει μέ ἐπιχειρήματα τό σχέδιο περάσματος τῶν πολιτικῶν προσφύγων μέσω Γερμανίας.

Σέ γράμματά του πρός τόν Γ. Σ. Γκανέτσκι ὁ Λένιν γράφει γιά τήν ἐπιστροφή στή Ρωσία τῶν ρώσων πολιτικῶν προσφύγων· λεπτομερειακά στέκεται στήν πολιτική κατάσταση στή Ρωσία, στά καθήκοντα καί τήν τακτική τοῦ Κόμματος στήν ἐπανάσταση· ἐπιμένει στήν ἐπανέκδοση τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» στήν Πετρούπολη, τῆς μπροσούρας «Σοσιαλισμός καί πόλεμος», τοῦ περιοδικοῦ «Κομμουνίστ», τῆς «Σμπόρνικ «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» καί τοῦ ἄρθρου του «Μερικές Θέσεις».

Μάρτης, 18 (31). Ἡ ἀπόφαση πού ἔγραψε ὁ Λένιν γιά τή διαδικασία ἐπιστροφῆς τῶν πολιτικῶν προσφύγων στή Ρωσία γίνεται δεκτή ἀπό τήν Ἐπιτροπή Ἐξωτερικοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ). Ἡ ἀπόφαση δημοσιεύεται στό κείμενο τῆς προκήρυξης: «Πρακτικό τῆς συνέλευσης τῶν μελῶν τοῦ ΣΔΕΚ τῆς Ρωσίας, τοῦ ἑνωμένου ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή, τῆς 8 τοῦ Ἀπρίλη 1917.

Ὁ Λένιν στέλνει τηλεγράφημα στόν Ρ. Γκρίμμ στή Βέρνη στό ὁποῖο τόν πληροφορεῖ ὅτι οἱ μπολσεβίκοι δέχονται τήν πρόταση γιά τό πέρασμα τῶν ρώσων πολιτικῶν προσφύγων μέσω Γερμανίας καί τόν παρακαλεῖ νά τελειώσει ἀμέσως τίς διαπραγματεύσεις μέ τή γερμανική κυβέρνηση.

Ὁ Λένιν στέλνει στή Συντακτική ἐπιτροπή τῶν ἐφημερίδων «Avanti!» καί «Volksrecht» τό ἄρθρο πού ἔγραψε τήν παραμονή «Τεχνάσματα τῶν δημοκρατικῶν σωβινιστῶν».

Ἀνάμεσα στίς 18 καί 22 τοῦ Μάρτη (31 τοῦ Μάρτη καί 4 τοῦ Ἀπρίλη). Σέ γράμμα του πρός τήν Ι. Φ. Ἀρμάντ, ὁ Λένιν τῆς ἀνακοινώνει ὅτι οἱ πολιτικοί πρόσφυγες ἑτοιμάζονται γιά τήν ἐπιστροφή στή Ρωσία, γιά τήν προβλεπόμενη μέρα ἀναχώρησης καί τή χρηματική βοήθεια ἀπό τή Στοκχόλμη γιά τό ταξίδι.

Μάρτης, 19 (Ἀπρίλης, 1). Ὁ Λένιν στέλνει τηλεγράφημα στόν Γ. Σ. Γκανέτσκι στή Στοκχόλμη μέ τήν παράκληση νά διαθέσει δυό ἤ τρεῖς χιλιάδες κορῶνες γιά τή μετακίνηση τῶν μπολσεβίκων-πολιτικῶν προσφύγων ἀπό τήν Ἐλβετία στή Ρωσία καί τόν πληροφορεῖ ὅτι οἱ πολιτικοί πρόσφυγες σκοπεύουν νά ἀναχωρήσουν τήν Τετάρτη, δηλ. στίς 22 τοῦ Μάρτη (4 τοῦ Ἀπρίλη), τό λιγότερο 10 ἄτομα.

Ὁ Λένιν τηλεγραφεῖ στόν Ρ. Γκρίμμ ὅτι ἡ ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) ἐνέκρινε τό σχέδιο περάσματος μέσω Γερμανίας καί ἀποφάσισε νά ὀργανώσει ἀμέσως τήν ἀναχώρηση γιά τή Ρωσία.

Ὁ Λένιν συνομιλεῖ τηλεφωνικά μέ τόν Ρ. Γκρίμμ, ὁ ὁποῖος ὕστερα ἀπό τό τηλεγράφημα πού πῆρε, τηλεφωνεῖ στόν Λένιν καί τόν πληροφορεῖ ὅτι δέν πρόκειται νά συνεχίσει τίς διαπραγματεύσεις μέ τήν ἐλβετική κυβέρνηση ὡσότου πάρει ἀπάντηση ἀπό τήν Προσωρινή κυβέρνηση.

Μάρτης, 20 (Ἀπρίλης, 2). Στήν ἐργατική λέσχη «Eintracht» ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή σύσκεψη μέ τούς ἀριστερούς σοσιαλδημοκράτες γιά τό ζήτημα τῆς ἀναχώρησης στή Ρωσία καί παρακαλεῖ τόν Φρ. Πλάττεν νά ἀναλάβει τήν ἐξουσιοδότηση γιά τή διεξαγωγή τῶν διαπραγματεύσεων μέ τή

γερμανική κυβέρνηση πάνω στό ζήτημα τοῦ περάσματος μέσω Γερμανίας στή Ρωσία.

Στίς 3 ἡ ὥρα τό ἀπόγευμα ὁ Λένιν μαζί μέ τόν Φρ. Πλάττεν πηγαίνει ἀπό τή Ζυρίχη στή Βέρνη γιά νά ξεκαθαρίσει τό ζήτημα μέ τόν Ρ. Γκρίμμ, πού ἔκανε τίς διαπραγματεύσεις μέ τό γερμανό ἐπιτετραμμένο στή Βέρνη, γιά τό πέρασμα τῶν πολιτικῶν προσφύγων μέσω Γερμανίας στή Ρωσία.

῾Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν Ρ. Γκρίμμ πάνω στό ζήτημα τοῦ περάσματος τῶν πολιτικῶν προσφύγων στή Ρωσία μέσω Γερμανίας. Λόγω τῆς διφορούμενης θέσης πού πῆρε ὁ Ρ. Γκρίμμ, ὁ Λένιν ἀρνεῖται τή μεσολάβησή του καί συνεννοεῖται μέ τόν Φρ. Πλάττεν γιά τήν παραπέρα διεξαγωγή τῶν διαπραγματεύσεων.

Μάρτης, 20 ἤ 21 (᾿Απρίλης, 2 ἤ 3). ῾Ο Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Β. Α. Καρπίνσκι, στό όποῖο τόν πληροφορεῖ γιά τήν ὑποτιθέμενη μέρα ἀναχώρησης γιά τή Ρωσία, γιά τήν ἀποστολή παραλήπτη τῶν χρημάτων καί πληρεξουσίου ἀπό τήν ΚΕ γιά τή διεξαγωγή τῆς ἀλληλογραφίας καί τή διαχείριση τῶν ὑποθέσεων, γιά τήν πρόθεσή του νά ἐκδόσει στά γερμανικά, γαλλικά καί ἰταλικά τό «᾿Αποχαιρετιστήριο γράμμα πρός τούς ἐλβετούς ἐργάτες», γιά τή διάδοση στό Παρίσι καί στήν ᾿Ελβετία τῶν «Γραμμάτων ἀπό μακριά» (τοῦ πρώτου καί τοῦ δεύτερου). ῾Ο Λένιν ἐπίσης τόν παρακαλεῖ νά συνεννοηθεῖ γιά τήν ἔκδοση τοῦ λόγου πού ἔβγαλε στό συνέδριο τοῦ ᾿Ελβετικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος στίς 22 τοῦ ᾿Οχτώβρη (4 τοῦ Νοέμβρη) 1916.

᾿Ανάμεσα στίς 20 καί 24 τοῦ Μάρτη (2 καί 6 τοῦ ᾿Απρίλη). ῾Ο Λένιν διεξάγει διαπραγματεύσεις μέ τόν Α. Β. Λουνατσάρσκι, πού ἦρθε στή Ζυρίχη, γιά τήν ἀναχώρηση στή Ρωσία τῶν «βπεριοντοφικῶν» μέ τήν πρώτη ὁμάδα τῶν ρώσων πολιτικῶν προσφύγων πού ἔφευγαν μέσω Γερμανίας.

῾Ο Λένιν καθοδηγεῖ τίς διαπραγματεύσεις τῶν ἐκπροσώπων τῶν μπολσεβίκικων ὁμάδων τοῦ ἐξωτερικοῦ μέ τόν Φ. Κόν καί Μ. Βαλέτσκι (μέλη τοῦ ΠΠΣ) καί τόν Α. Σ. Μαρτίνοφ (μενσεβίκο) πάνω στό ζήτημα τῆς ἀναχώρησης τῶν πολωνῶν πολιτικῶν προσφύγων καί τῶν μενσεβίκων μέσω Γερμανίας μέ τήν πρώτη ὁμάδα τῶν ἀναχωρούντων.

Μάρτης, 21 (᾿Απρίλης, 3). ῾Ο Λένιν γράφει τή σημείωση: «Κομματικό ταμεῖο 1.ΙΙΙ.1917» στόν ἀπολογισμό γιά τά κονδύλια ἐσόδων καί ἐξόδων τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) γιά τήν περίοδο ἀπό τό Σεπτέμβρη 1914 ὥς τόν ᾿Απρίλη 1917.

῾Ο Λένιν γράφει γράμμα πρός τό τμῆμα τῶν μπολσεβίκων τῆς Ζυρίχης, στό ὁποῖο τούς πληροφορεῖ ὅτι τούς στέλνει τήν ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου ᾿Εξωτερικοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) τῆς 18 (31) τοῦ Μάρτη γιά τή σειρά τῆς ἐπιστροφῆς τῶν πολιτικῶν προσφύγων στή Ρωσία, κάνει μιά σειρά ὑποδείξεις σχετικά μέ τήν ὀργάνωση τῆς ἀναχώρησης, παρακαλεῖ νά στείλουν τήν ἀπόφαση στή Γενεύη στόν Β. Α. Καρπίνσκι καί στή Σ. Ν. Ράβιτς καί νά κάνουν γνωστό γι᾿αὐτήν στόν Μ. Λ. Γκόμπερμαν στή Λωζάννη.

Μέ ἐντολή τοῦ Λένιν ὁ Φρ. Πλάττεν συνεχίζει τίς διαπραγματεύσεις πού εἶχε ἀρχίσει ὁ Ρ. Γκρίμμ, μέ τό γερμανό ἐπιτετραμμένο στήν ᾿Ελβετία Ρόμπεργκ γιά τήν ἐπιστροφή τῶν ρώσων πολιτικῶν προσφύγων στή Ρωσία μέσω Γερμανίας.

Νωρίτερα ἀπό τίς 22 τοῦ Μάρτη (4 τοῦ ᾿Απρίλη). Σχετικά μέ τήν προετοιμασία τῆς ἀναχώρησης γιά τή Ρωσία ὁ Λένιν τακτοποιεῖ τό ἀρχεῖο τοῦ Κόμματος καί τό δικό του.

Μάρτης, 22 (᾿Απρίλης, 4). ῾Ο Λένιν ἀναθέτει στόν Φρ. Πλάττεν νά διαβιβάσει στό γερμανό ἐπιτετραμμένο στήν ᾿Ελβετία Ρόμπεργκ τούς ὅρους περάσματος τῶν ρώσων πολιτικῶν προσφύγων στή Ρωσία.

Μάρτης, 23 (᾿Απρίλης, 5). ῾Ο Λένιν τηλεγραφεῖ στόν Γ. Σ. Γκανέτσκι στή Στοκχόλμη γιά τήν καθυστέρηση τῆς ἀναχώρησης γιά τή Ρωσία, ἐξαιτίας τῆς ἀπαίτησης τῶν μενσεβίκων νά περιμένουν ἔγκριση γιά τό πέρασμα μέσω Γερμανίας ἀπό τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν· τόν παρακαλεῖ νά στείλει ὁποιονδήποτε ἀπό τούς μπολσεβίκους στή Φιλλανδία ἤ στήν Πετρούπολη γιά διαπραγματεύσεις μέ τόν πρόεδρο τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης Ν. Σ. Τσχεΐτζε, ἐπίσης νά ἐξακριβώσει τή γνώμη τοῦ γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ). Τό τηλεγράφημα γράφτηκε στή γερμανική γλώσσα.

Μάρτης, 23-25 (᾿Απρίλης, 5-7). ῾Ο Λένιν γράφει περικοπές ἀπό τό ἄρθρο τοῦ Κ. Κάουτσκι «Der Eispalast» («Τό παγωμένο σπίτι»), πού δημοσιεύτηκε στό τεῦχ. 26 τοῦ περιοδικοῦ «Die Neue Zeit», τῆς 30 τοῦ Μάρτη 1917, γιά τήν ἐξέλιξη τῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία καί τή σημασία της γιά τήν ἔκβαση τοῦ πολέμου.

Μάρτης, 24 (᾿Απρίλης, 6). ῾Ο Λένιν πληροφορεῖται ἀπό τόν Φρ. Πλάττεν γιά τή συγκατάθεση τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης στό πέρα-

σμα τῶν πολιτικῶν προσφύγων μέσω Γερμανίας στή Ρωσία καί τή συγκατάθεση στούς ὅρους τοῦ περάσματος πού ὑπόβαλαν οἱ μπολσεβίκοι.

Ὕστερα ἀπό τήν εἴδηση ὅτι ἡ γερμανική κυβέρνηση δέχθηκε τούς ὅρους τοῦ περάσματος μέσω Γερμανίας, ὁ Β. Ι. Λένιν καί ἡ Ν. Κ. Κρούπσκαγια ἀναχωροῦν γιά τή Βέρνη.

Ὁ Λένιν τηλεγραφεῖ ἀπό τή Βέρνη στόν Α. Γκιλμπό στή Γενεύη γιά τήν ἀναχώρηση τῶν πολιτικῶν προσφύγων στή Ρωσία στίς 25 τοῦ Μάρτη (7 τοῦ Ἀπρίλη) τό μεσημέρι· τόν παρακαλεῖ νά ἔλθει μαζί μέ τόν Ρομαίν Ρολλάν, τόν Σ. Νέν ἤ τόν Ε.-Π. Γκράμπερ γιά τήν ὑπογραφή τῶν ντοκουμέντων τῆς διέλευσης. Τό τηλεγράφημα γράφτηκε στή γαλλική γλώσσα.

Ὁ Λένιν τηλεγραφεῖ στόν Β. Α. Καρπίνσκι στή Γενεύη ὅτι γιά τήν ἀναχώρηση στή Ρωσία καθορίστηκε ἡ 25 τοῦ Μάρτη (7 τοῦ Ἀπρίλη) τό μεσημέρι. Τοῦ κάνει γνωστό ὅτι τά ἔξοδα τοῦ ταξιδιοῦ θά τά πληρώσει ὁ Μ. Τσχακάγια. Τό τηλεγράφημα γράφτηκε στή γαλλική γλώσσα.

Ὁ Λένιν σέ τηλεγράφημά του πρός τόν Β. Α. Καρπίνσκι τόν πληροφορεῖ ὅτι διορθώθηκε τό κείμενο τοῦ τηλεγραφήματος πού τοῦ εἶχε στείλει νωρίτερα. Τό τηλεγράφημα γράφτηκε στή γαλλική γλώσσα.

Ὁ Λένιν τηλεγραφεῖ στόν Β. Α. Καρπίνσκι ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά καθυστερήσει ἡ ἀναχώρηση γιά τή Ρωσία, ἐπειδή καθορίστηκε γιά ὅλη τήν ὁμάδα νά ἀναχωρήσει ἀπό τή Βέρνη στίς 25 τοῦ Μάρτη (7 τοῦ Ἀπρίλη) στίς 10 ἡ ὥρα καί 40 λεπτά τό πρωί. Τό τηλεγράφημα γράφτηκε στή γερμανική γλώσσα.

Ὁ Λένιν τηλεγραφεῖ στόν Β. Α. Καρπίνσκι πώς ἡ ἀναχώρηση γιά τή Ρωσία καθορίστηκε γιά τίς 25 τοῦ Μάρτη (7 τοῦ Ἀπρίλη) στίς 10 ἡ ὥρα καί 45 λεπτά τό πρωί ἀπό τή Βέρνη· τόν παρακαλεῖ νά ἔλθει ἀμέσως στή Βέρνη. Τό τηλεγράφημα γράφτηκε στή γερμανική γλώσσα.

Μάρτης, 24 ἤ 25 (Ἀπρίλης, 6 ἤ 7). Ὁ Λένιν γνωρίζεται μέ τό γάλλο σοσιαλιστή Φ. Λοριό, πού ἔφτασε στή Βέρνη μαζί μέ ἄλλους σοσιαλιστές-διεθνιστές γιά νά ὑπογράψει τό «Πρωτόκολλο τοῦ ταξιδιοῦ» τῶν ρώσων πολιτικῶν προσφύγων μέσω Γερμανίας στή Ρωσία.

Μάρτης, 25 ('Απρίλης, 7).

Στό σπίτι τοῦ Λαοῦ στή Βέρνη, ὁ Λένιν κάνει σύσκεψη μέ ἐκπροσώπους τῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν τῆς Γαλλίας, τῆς Γερμανίας, τῆς 'Ελβετίας καί τῆς Πολωνίας· τούς ἐνημερώνει γιά τίς συνθῆκες ἀναχώρησης τῶν ρώσων πολιτικῶν προσφύγων στή Ρωσία μέσω Γερμανίας. Στή διάρκεια τῆς σύσκεψης οἱ Φρ. Πλάττεν, Π. Λεβί, Φ. Λοριό, Α. Γκιλμπό καί Μ. Μπρόνσκι γνωρίζονται μέ τό «Πρωτόκολλο τοῦ ταξιδιοῦ» καί γράφουν δήλωση γιά νά δημοσιευτεῖ στόν Τύπο, σέ περίπτωση πού ἀρχίσει συκοφαντική καμπάνια ἐνάντια στούς μπολσεβίκους σχετικά μέ τό πέρασμά τους μέσω Γερμανίας.

'Ο Λένιν στέλνει τηλεγράφημα στόν Γ. Σ. Γκανέτσκι στή Στοκχόλμη ὅτι καθορίστηκε ἡ ἀναχώρηση γιά τή Ρωσία 20 πολιτικῶν προσφύγων στίς 26 τοῦ Μάρτη (8 τοῦ 'Απρίλη) καί ὑποδείχνει ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά τούς συναντήσουν στό Τρελλεμπόργκ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν σουηδῶν διεθνιστῶν Κ. Λιντχάγκεν καί Φ. Στριόμ· τόν παρακαλεῖ πώς μόλις φτάσει ἡ ὁμάδα τῶν πολιτικῶν προσφύγων στή Φιλλανδία, νά καλέσει ἐκεῖ ἀντιπροσώπους τοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ).

'Ο Λένιν τηλεγραφεῖ στόν Γ. Σ. Γκανέτσκι τήν όριστική ἡμερομηνία ἀναχώρησης στή Ρωσία τή Δευτέρα, 27 τοῦ Μάρτη (9 τοῦ 'Απρίλη) τῆς ὁμάδας τῶν πολιτικῶν προσφύγων ἀπό 40 ἄτομα. 'Επαναλαμβάνει τήν παράκληση γιά τήν ἀπαραίτητη ἄφιξη στό Τρελλεμπόργκ τοῦ Κ. Λιντχάγκεν καί τοῦ Φ. Στριόμ. Τό τηλεγράφημα γράφτηκε στή γερμανική γλώσσα.

'Ο Λένιν στέλνει τηλεγράφημα στόν Μ. Μ. Χαριτόνοφ στή Ζυρίχη, στό ὁποῖο παρακαλεῖ τόν Φρ. Πλάττεν νά βγάλει ἄδεια γιά τούς πολιτικούς πρόσφυγες πού ἀναχωροῦν γιά τή Ρωσία, νά πάρουν γιά τή διαδρομή τρόφιμα. Τό τηλεγράφημα γράφτηκε στή γερμανική γλώσσα.

Μάρτης, 26 ('Απρίλης, 8).

'Ο Λένιν ἀρχίζει νά γράφει τό πέμπτο «Γράμμα ἀπό μακριά.—Τά καθήκοντα τῆς ἐπαναστατικῆς προλεταριακῆς κρατικῆς συγκρότησης». Τό γράμμα ἔμεινε ἀτέλειωτο.

'Ο Λένιν στή Βέρνη προεδρεύει στή συνέλευση τῶν πολιτικῶν προσφύγων-μελῶν τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) πού ἔγινε ἀπ' ἀφορμή τήν ἀναχώρηση γιά τή Ρωσία. Στή συνέλευση διαβάστηκε τό σχέδιο τοῦ «'Αποχαιρετιστηρίου γράμματος πρός τούς ἐλβετούς ἐργάτες» πού ἔγραψε ὁ Λένιν, καί ἐγκρίθηκε παμψηφεί. Μέ ἐντολή τῆς συνέλευσης ὁ Λένιν ὑπογράφει τό «Γράμμα».

Στή συνέλευση διαβάζεται καί ἐπικυρώνεται παμψηφεί τό πρωτόκολλο πού περιεῖχε τά ντοκουμέντα σχετικά μέ τό πέρασμα τῶν ρώσων πολιτικῶν προσφύγων μέσω Γερμανίας.

῾Ο Λένιν μαζί μέ ἄλλους πού παρευρίσκονταν στή συνέλευση ὑπογράφει τό πρωτόκολλο.

῾Ο Λένιν γράφει σημείωμα γιά τά ντοκουμέντα, τά ὁποῖα πρέπει νά συμπεριληφθοῦν στό «Πρωτόκολλο τοῦ ταξιδιοῦ» μέσω Γερμανίας:

«1) ἀπόφαση τῆς ΚΕ
2) ἀπόφαση τῶν μενσεβίκων
3) τό γράμμα τοῦ Γκρίμμ
4) ὅροι...»

Ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 27 τοῦ Μάρτη (9 τοῦ ᾿Απρίλη).

῾Ο Λένιν δίνει στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Jugend-Internationale» τό ἄρθρο του «Τό στρατιωτικό πρόγραμμα τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε τό Σεπτέμβρη καί τόν ᾿Οχτώβρη στά φύλ. ἀρ. 9 καί 10.

῾Ο Λένιν στέλνει στόν Β. Μ. Χαριτόνοφ στή Ζυρίχη δελτάριο, στό ὁποῖο τόν παρακαλεῖ νά βρεῖ τό μέλος τοῦ τμήματος τῶν μπολσεβίκων τῆς Ζυρίχης—τόν ἐργάτη Α. Λίντε καί νά τόν βοηθήσει νά ἀναχωρήσει γιά τή Ρωσία μαζί μέ τήν ὁμάδα τῶν πολιτικῶν προσφύγων.

Μάρτης, 27 (᾿Απρίλης, 9).

῾Ο Λένιν σέ γράμμα του πρός τόν Β. Α. Καρπίνσκι στή Γενεύη τοῦ κάνει γνωστό ὅτι τοῦ ἐπισυνάπτει γράμμα γι᾿αὐτόν καί τόν Α. Γκιλμπό, τόν παρακαλεῖ νά παρακολουθήσει τήν ἀπόστολή στόν Ρ. Γκρίμμ τοῦ ἀντίγραφου τοῦ γράμματος αὐτοῦ καί τήν ἀπάντηση ἀπ᾿αὐτόν· τόν πληροφορεῖ ὅτι τό ρωσικό κείμενο τοῦ «᾿Αποχαιρετιστηρίου γράμματος πρός τούς ἐλβετούς ἐργάτες» θά τοῦ τό στείλει ὁ Τ. Λ. ᾿Αξελρόντ.

῾Ο Λένιν σέ ὑστερόγραφο στό ἀποχαιρετιστήριο γράμμα τῆς Ν. Κ. Κρούπσκαγια πρός τόν Β. Μ. Κασπάροφ ἀπό τίς 25-27 τοῦ Μάρτη (7-9 τοῦ ᾿Απρίλη) ἐκφράζει τήν ἐλπίδα ὅτι σύντομα θά συναντηθοῦν στήν Πετρούπολη.

῾Ο Λένιν καί ἡ Ν. Κ. Κρούπσκαγια φεύγουν ἀπό τή Βέρνη γιά τή Ζυρίχη.

Στή Ζυρίχη ὁ Λένιν πραγματοποιεῖ ὀργανωτική σύσκεψη μέ τούς πολιτικούς πρόσφυγες σχετικά μέ τήν ἀναχώρηση γιά τή Ρωσία.

῾Ο Λένιν ὑπογράφει πρῶτος τή δήλωση αὐτῶν πού μετέχουν στό πέρασμα μέσω Γερμανίας γιά τή Ρωσία, ὅτι ὁ καθένας ἀναλαμβάνει ὁ ἴδιος τήν εὐθύνη γιά τό βῆμα αὐτό.

῾Ο Λένιν καί ἡ Κρούπσκαγια μαζί μέ τήν ὁμάδα πολιτικῶν προσφύγων φεύγουν ἀπό τή Ζυρίχη μέσω τῆς Τάιγκεν γιά τή Ρωσία.

᾿Ανάμεσα στίς 27 καί 30 τοῦ Μάρτη (9 καί 12 τοῦ ᾿Απρίλη).

῾Ο Λένιν στή διάρκεια τῆς διαδρομῆς ἀπό τή Γερμανία δουλεύει τό προσχέδιο τῶν θέσεων γιά τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπανάσταση καί τό γνωρίζει στούς μπολσεβίκους.

Μάρτης, 30 (᾿Απρίλης, 12).

῾Ο Λένιν καί οἱ πολιτικοί πρόσφυγες πού μαζί του ἐπιστρέφουν στή Ρωσία, φτάνουν στή γερμανική πόλη-λιμάνι Ζάσνιτς.

Στό σουηδικό πλοῖο κατά τή διαδρομή ἀπό τή Ζάσνιτς στό Τρελλεμπόργκ, ὁ Λένιν συζητάει μέ τούς πολιτικούς πρόσφυγες πού ἐπιστρέφουν μαζί του τό ζήτημα τῆς συμπλήρωσης τῶν ἔντυπων ἐρωτηματολογίων πού τούς πρότεινε ἡ διοίκηση τοῦ πλοίου.

Στό πλοῖο κατά τή διαδρομή ἀπό τή Ζάσνιτς στό Τρελλεμπόργκ ὁ Λένιν παίρνει ραδιοτηλεγράφημα ἀπό τόν Γ. Σ. Γκανέτσκι, πού στάλθηκε στόν καπετάνιο τοῦ πλοίου μέ τό ἐρώτημα, ἄν στό πλοῖο ταξιδεύει ὁ Οὐλιάνοφ.

῞Υστερα ἀπό εἴκοσι λεπτά ὁ Λένιν στέλνει στόν Γκανέτσκι χαιρετιστήριο τηλεγράφημα καί τόν παρακαλεῖ νά προετοιμάσει εἰσιτήρια γιά ὅλους τούς πολιτικούς πρόσφυγες πού ταξιδεύουν μαζί του.

᾿Από τό πλοῖο κατά τή διαδρομή ἀπό τή Ζάσνιτς στό Τρελλεμπόργκ ὁ Λένιν καί ὁ Πλάττεν τηλεγραφοῦν στόν Γ. Σ. Γκανέτσκι ὅτι τή μέρα αὐτή στίς 6 ἡ ὥρα τό βράδυ ἡ ὁμάδα τῶν πολιτικῶν προσφύγων φτάνει στό Τρελλεμπόργκ· ὁ Λένιν φτάνει στό λιμάνι Τρελλεμπόργκ, ὅπου τόν ὑποδέχονται ὁ Γ. Σ. Γκανέτσκι καί ὁ Ο. Γκρίμλουντ.

῾Ο Λένιν ἀπό τό Τρελλεμπόργκ φτάνει στή Μάλμε.

῾Ο Λένιν παίρνει μέρος στή συζήτηση μέ τούς σουηδούς ἀριστερούς σοσιαλδημοκράτες στή διάρκεια τοῦ δείπνου πού ὀργανώθηκε στή Μάλμε πρός τιμήν τῆς ἄφιξης τῶν ρώσων πολιτικῶν προσφύγων· ἀργά τό βράδυ ὁ Λένιν ἀναχωρεῖ μέ τό σιδηρόδρομο γιά τή Στοκχόλμη.

Βράδι τῆς 30 πρός 31 τοῦ Μάρτη (12 πρός 13 τοῦ 'Απρίλη). Στή διαδρομή ἀπό τή Μάλμε στή Στοκχόλμη ὁ Λένιν συζητάει στό βαγόνι τῆς ἁμαξοστοιχίας μέ τόν Γ. Σ. Γκανέτσκι καί τούς ἄλλους συντρόφους γιά τήν ἐπικείμενη δουλιά στή Ρωσία· ὑποδείχνει τή σύνθεση τοῦ Γραφείου 'Εξωτερικοῦ τῆς ΚΕ στή Στοκχόλμη.

Μάρτης, 31 ('Απρίλης, 13). ῾Ο Λένιν ἀρνεῖται νά δόσει συνέντευξη στούς ἀνταποκριτές τῶν ἐφημερίδων τῆς Στοκχόλμης πού πῆγαν νά τόν συναντήσουν· τούς ὑπόσχεται μέ τήν ἄφιξή του στή Στοκχόλμη νά δόσει ἀνακοινωθέν γιά τόν Τύπο καί τήν κοινή γνώμη.

10 ἡ ὥρα τό πρωί. ῾Ο Λένιν φτάνει στόν Κεντρικό σταθμό τῆς Στοκχόλμης, ὅπου τόν ὑποδέχονται ἐκπρόσωποι τῆς ἀριστερῆς σουηδικῆς σοσιαλδημοκρατίας, ἀνάμεσα στούς ὁποίους οἱ βουλευτές τοῦ Ρίγκσταγκ Κ. Λιντχάγκεν καί Φ. Στριόμ, ρῶσοι μπολσεβίκοι πού ζοῦν στή Στοκχόλμη, ὅπως ἐπίσης καί ἐκπρόσωπος τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ἐφημερίδας «Politiken». ῾Ο ἐρχομός καί ἡ διαδρομή τοῦ Λένιν ὥς τό ξενοδοχεῖο «Ρεγκίνα» κινηματογραφήθηκε.

῾Ο Λένιν ἀπαντάει σέ ἐρωτήσεις τοῦ ἀνταποκριτῆ τῆς ἐφημερίδας «Politiken»· ἀνακοινώνει ὅτι κατά τή διάρκεια τῆς διαδρομῆς μέσω Γερμανίας δέν ἔγινε συνάντηση μέ τούς γερμανούς σοσιαλδημοκράτες.

Πρῶτο μισό τῆς ἡμέρας. ῾Ο Λένιν ἐπί μιά ὥρα συνομιλεῖ μέ τόν Φ. Στριόμ γιά τίς προοπτικές τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης.

῾Ο Λένιν δίνει τό ἀνακοινωθέν «Τό ταξίδι τῶν ρώσων ἐπαναστατῶν μέσω Γερμανίας» στήν ἐφημερίδα «Politiken», πού δημοσιεύτηκε στίς 14 τοῦ 'Απρίλη 1917 στό φύλ. ἀρ. 85.

Στή Στοκχόλμη, στό σαλόνι τοῦ ξενοδοχείου «Ρεγκίνα», ὁ Λένιν παίρνει μέρος στήν κοινή συνεδρίαση τῶν πολιτικῶν προσφύγων καί τῶν σουηδῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν· ἀνακοινώνει γιά τίς συνθῆκες τοῦ ταξιδιοῦ μέσω Γερμανίας. Οἱ σουηδοί σοσιαλδημοκράτες χαιρετίζουν τούς ρώσους ἐπαναστάτες καί ὑπογράφουν τή Δήλωση τῶν διεθνιστῶν Γαλλίας, Γερμανίας, Πολωνίας καί 'Ελβετίας γιά τήν ἔγκριση ἀπομέρους τους τῆς ἐπιστροφῆς τῶν ρώσων πολιτικῶν προσφύγων στήν ἐπαναστατική Ρωσία. ῾Ο Λένιν, ἀπαντώντας, εὐχαριστεῖ τούς σουηδούς ἀριστερούς σοσιαλδημοκράτες γιά τή θερμή ὑποδοχή καί μιλάει γιά τό ἐπικείμενο στό ἄμεσο χρονικό διάστημα συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ καί τά καθήκοντά του.

Δεύτερο μισό τῆς ἡμέρας. ῾Ο Λένιν γνωρίζεται μέ μιά σειρά κομματικά ντοκουμέντα καί παίρνει μέρος στή σύσκεψη τῶν μπολσεβίκων ὅπου συγκροτήθηκε τό Γραφεῖο ᾿Εξωτερικοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) στή Στοκχόλμη, στό ὁποῖο μπῆκαν οἱ Β. Βορόβσκι, Γ. Γκανέτσκι καί Κ. Ράντεκ, πού θά ἐνημερώνει τούς ξένους ἐργάτες γιά τήν πορεία καί τά καθήκοντα τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης· στό Γραφεῖο αὐτό δίνει ἀκριβεῖς ὁδηγίες.

῾Ο Λένιν μαζί μέ τόν Φ. Στριόμ στέλνει χαιρετιστήριο τηλεγράφημα ἐξονόματος τῶν ρώσων καί τῶν σουηδῶν σοσιαλδημοκρατῶν στό σουηδό σοσιαλδημοκράτη Τ. Χέγκλουντ πού βρισκόταν στή φυλακή.

῾Ο Λένιν στέλνει τηλεγράφημα στόν πρόεδρο τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί τῶν στρατιωτῶν βουλευτῶν γιά τήν ἀνάγκη νά ἐξασφαλιστεῖ στήν ὁμάδα τῶν πολιτικῶν προσφύγων πού ἀναχωροῦν ἀπό τή Στοκχόλμη τό ἀνεμπόδιστο πέρασμα ἀπό τά ρωσικά σύνορα.

῾Ο Λένιν παίρνει ἀπό τό ρωσικό γενικό προξενεῖο στή Στοκχόλμη πιστοποιητικό γιά τό πέρασμα στή Ρωσία μέ ἀρ. 109.

Στίς 5 ἡ ὥρα τό ἀπόγευμα. Στό ξενοδοχεῖο «Ρεγκίνα» στή Στοκχόλμη, πρίν τήν ἀναχώρηση γιά τή Ρωσία, ὁ Λένιν παίρνει μέρος στό γεῦμα πού δόθηκε πρός τιμήν τῶν ρώσων πολιτικῶν προσφύγων ἀπό τούς σουηδούς ἀριστερούς σοσιαλδημοκράτες.

Στίς 6 ἡ ὥρα καί 37 λεπτά τό ἀπόγευμα. ῾Ο Λένιν, μέ τήν ὁμάδα τῶν πολιτικῶν προσφύγων, ἀναχωρεῖ ἀπό τή Στοκχόλμη γιά τή Ρωσία μέσω τῆς Φιλλανδίας. Τούς ἀναχωροῦντες ξεπροβοδοῦν οἱ ρῶσοι πολιτικοί πρόσφυγες πού ζοῦν στή Στοκχόλμη καί ἐκπρόσωποι τῆς σουηδικῆς κοινωνίας, συνολικά γύρω στά 100 ἄτομα. Μερικά λεπτά πρίν τήν ἀναχώρηση τοῦ τραίνου, ἕνας ἀπό τά μέλη τῆς ρωσικῆς παροικίας βγάζει λόγο πρός τιμήν τοῦ Β. Ι. Λένιν — «τοῦ ἀδέκαστου ἐκφραστῆ τῶν ἰδεῶν τοῦ διεθνισμοῦ». Τό τραῖνο ξεκινάει μέ τόν ὕμνο τῆς «Διεθνοῦς» καί τίς ζητωκραυγές τῶν σουηδῶν σοσιαλδημοκρατῶν πρός τιμήν τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης.

᾿Απρίλης, 1 (14). ῾Ο Λένιν τηλεγραφεῖ (στή γερμανική γλώσσα) στόν Β. Α. Καρπίνσκι στή Γενεύη ὅτι ἡ γερμανική διοίκηση τήρησε τούς ὅρους τοῦ περάσματος μέσω Γερμανίας· τόν παρακαλεῖ νά δημοσιεύσει τό «᾿Αποχαιρετιστήριο γράμμα πρός τούς ἐλβετούς ἐργάτες».

Στό τραῖνο κατά τή διαδρομή γιά τό Χαπαράντ ὁ

Λένιν παίρνει μέρος στή συνέλευση τῶν πολιτικῶν προσφύγων πού πήγαιναν στή Ρωσία. Στή συνέλευση συζητοῦνται τά ζητήματα: γιά τή συμπεριφορά στά ρωσικά σύνορα, γιά τό πέρασμα ἀπό τά σύνορα στή Ρωσία τοῦ Φρ. Πλάττεν, γιά τή συμπεριφορά στήν Πετρούπολη σέ περίπτωση ἐξέτασης ἀπό τούς ἐπιτρόπους τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης.

Στή συνεδρίαση τῆς Πανρωσικῆς σύσκεψης τοῦ Σοβιέτ ὁ Β. Π. Νογκίν διαβάζει τό κείμενο τοῦ γράμματος τοῦ Β. Ι. Λένιν στόν Γ. Σ. Γκανέτσκι, τό ὁποῖο λέει ὅτι εἶναι ἀδύνατο γιά τούς διεθνιστές νά γυρίσουν στή Ρωσία μέσω Ἀγγλίας καί προτείνει ἀπόφαση πού ἀπαιτεῖ ἀπό τήν Προσωρινή κυβέρνηση νά ἐξασφαλίσει τήν ἐπιστροφή τῶν πολιτικῶν προσφύγων στήν πατρίδα. Ἡ ἀπόφαση γίνεται δεκτή.

Ἀπρίλης, 2 (15). Ὁ Λένιν, σέ γράμμα του πρός τόν Β. Ι. Καρπίνσκι ἀπό τό Χαπαράντ, κάνει γνωστή σ'αὐτόν τή σύστασή του στήν Πετρούπολη, τοῦ ζητάει πληροφορίες ἄν πῆρε τό τηλεγράφημα γιά τό ταξίδι ἀπό τή Γερμανία καί ἄν δόθηκε γιά στοιχειοθέτηση τό «Ἀποχαιρετιστήριο γράμμα πρός τούς ἐλβετούς ἐργάτες».

Ὁ Λένιν ἀπό τό Χαπαράντ γράφει γράμμα πρός τόν Γ. Σ. Γκανέτσκι.

Στά σύνορα Σουηδίας-Ρωσίας γίνεται ἔρευνα στόν Λένιν ἀπό ἄγγλους ἀξιωματικούς τοῦ ἐπιτελείου τῶν στρατευμάτων τῆς Ἀντάντ.

Ὁ Λένιν περνάει μέ ἔλκυθρο (φιλλανδική βέικα) τόν παγωμένο Βοθνικό κόλπο ἀπό τά σουηδικά σύνορα πρός τά ρωσικά.

Ὁ Λένιν στό Τόρνεο συμπληρώνει τό «Ἐρωτηματολόγιο ταξιδιώτη ρωσικῆς ὑπηκοότητας πού ἔφτασε ἀπό τό ἐξωτερικό μέσω τοῦ συνοριακοῦ σταθμοῦ στό Τόρνεο».

Ὁ Λένιν στέλνει ἀπό τό Τόρνεο τηλεγράφημα στό Γραφεῖο τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) στήν Πετρούπολη, γιά τό ὅτι στό Τόρνεο δέν ἄφησαν τό σουηδό σοσιαλιστή Φρ. Πλάττεν νά περάσει καί παρακαλεῖ νά ἐπιταχύνει τήν ἔκδοση γι'αὐτόν ἄδειας γιά τή Ρωσία.

Ὁ Λένιν στέλνει ἀπό τό Τόρνεο στίς ἀδελφές του Ἄννα Ἰλίνιτσνα καί Μαρία Ἰλίνιτσνα Οὐλιάνοβα τηλεγράφημα, στό ὁποῖο τίς πληροφορεῖ ὅτι φτάνει στήν Πετρούπολη τή Δευτέρα 3 (16) τοῦ Ἀπρίλη, καί τίς παρακαλεῖ νά εἰδοποιήσουν γι'αὐτό τήν «Πράβντα».

'Απρίλης, 2 καί 3 (15 καί 16).

῾Ο Λένιν, περνώντας ἀπό τή Φιλλανδία, ἐπανειλημμένα βγάζει λόγους, ἀπαντώντας στούς χαιρετισμούς τῶν φιλλανδῶν ἐργατῶν· ὁ Γκ. Ρόβιο μεταφράζει τούς λόγους.

'Απρίλης, 3 (16).

῾Ο Λένιν γράφει τό προσχέδιο τῶν «Θέσεων τοῦ 'Απρίλη» γιά τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπανάσταση.

῾Ο Λένιν, στή διαδρομή ἀπό τό Τόρνεο στήν Πετρούπολη, συνομιλεῖ στό βαγόνι μέ τούς στρατιῶτες πού ταξιδεύουν.

Στό σταθμό Μπελοόστροφ ὑποδέχεται τόν Λένιν ἡ ἀντιπροσωπεία τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης καί τῆς Σεστρορέτσκ, μέ ἐπικεφαλῆς τά μέλη τῆς ΚΕ καί τῆς 'Επιτροπῆς Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ), πού ἔφτασε μέ εἰδικό τραῖνο. Στό σταθμό ὁ Λένιν βγάζει σύντομο λόγο σχετικά μέ τή σημασία τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης γιά τό διεθνές προλεταριάτο.

῾Ο Λένιν φτάνει στήν Πετρούπολη ἀργά τό βράδι. Στό φιλλανδικό σταθμό οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης, οἱ στρατιῶτες καί οἱ ναῦτες κάνουν στόν Λένιν θριαμβευτική ὑποδοχή. Στήν ἀποβάθρα τοῦ σταθμοῦ ὁ Λένιν παίρνει ἀναφορά ἀπό τήν τιμητική φρουρά, ἐκφωνεῖ μερικούς σύντομους χαιρετιστήριους λόγους καί μπαίνει στό κτίριο τοῦ σταθμοῦ.

Μέ ἀπόφαση τῆς 'Αχτιδικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ Βίμποργκ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) τῆς Πετρούπολης, στό Φιλλανδικό σταθμό δίνεται στόν Λένιν τό κομματικό βιβλιάριο μέ ἀριθμό 600.

῾Ο Λένιν στό κτίριο τοῦ Φιλλανδικοῦ σταθμοῦ μιλάει στούς ἀντιπροσώπους τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης, τῶν στρατιωτῶν καί τῶν ναυτῶν καί βγαίνει στήν πλατεία τοῦ σταθμοῦ.

῾Ο Λένιν ἀπό τό θωρακισμένο αὐτοκίνητο βγάζει λόγο πού χαιρετίζει τό ρωσικό ἐπαναστατικό προλεταριάτο καί τόν ἐπαναστατικό στρατό, καί τούς καλεῖ στόν ἀγώνα γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση.

Νύχτα τῆς 3 πρός 4 (16 πρός 17) τοῦ 'Απρίλη.

῾Ο Λένιν στή διαδρομή ἀπό τό Φιλλανδικό σταθμό ὥς τό μέγαρο τῆς Ξεσίνσκαγια ἀρκετές φορές ἀπό τό θωρακισμένο αὐτοκίνητο βγάζει σύντομους λόγους στούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης.

῾Ο Λένιν παίρνει μέρος στήν πανηγυρική συγκέντρωση τῶν κομματικῶν στελεχῶν τῆς Πετρούπολης πού ὀργανώθηκε μέ τήν εὐκαιρία τοῦ ἐρχομοῦ του στό μέγαρο τῆς Ξεσίνσκαγια· βγάζει λόγο γιά τά νέα

καθήκοντα τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων· ἀπό τό μπαλκόνι μιλάει ἀρκετές φορές στή διαδήλωση τῶν ἐργατῶν καί τῶν στρατιωτῶν.

῾Ο Λένιν γράφει τό σχέδιο τοῦ λόγου-ἀπάντησης στή συγκέντρωση τῶν μπολσεβίκων στό μέγαρο τῆς Ξεσίνσκαγια.

᾿Απρίλης, 4 (17). ῾Ο Λένιν νωρίς τό πρωί ἀπό τό μέγαρο τῆς Ξεσίνσκαγια πηγαίνει στό διαμέρισμα τῆς ἀδελφῆς του ῎Αννας ᾿Ιλίνιτσνα Οὐλιάνοβα-᾿Ελιζάροβα (Πετρογκράντσκαγια στορονά, ὁδός Σιρόκαγια, σπίτι 48/9, διαμ. 24).

῾Ο Λένιν συσκέπτεται τό πρωί μέ τούς καθοδηγητές τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος στό διαμέρισμα τοῦ Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς.

῾Ο Λένιν κάνει εἰσήγηση στά ἀνάκτορα τῆς Ταυρίδας σέ συγκέντρωση τῶν μπολσεβίκων ἀντιπροσώπων τῆς Πανρωσικῆς σύσκεψης τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, στήν ὁποία διαβάζει καί ἐπεξηγεῖ τίς θέσεις του γιά τά καθήκοντα τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου («Θέσεις τοῦ ᾿Απρίλη»).

Μετά τήν εἰσήγηση στέλνει τίς «Θέσεις τοῦ ᾿Απρίλη» στήν «Πράβντα», γιά νά δημοσιευτοῦν ὁλόκληρες τήν ἑπόμενη μέρα.

῾Ο Λένιν, γιά δεύτερη φορά, κάνει εἰσήγηση στά ἀνάκτορα τῆς Ταυρίδας καί διαβάζει τίς θέσεις του στήν κοινή συνεδρίαση τῶν μπολσεβίκων καί τῶν μενσεβίκων-ἀντιπροσώπων τῆς σύσκεψης τῶν Σοβιέτ· κρατᾶ σημειώσεις ἀπό τίς ὁμιλίες.

῾Ο Λένιν παίρνει μέρος στή συζήτηση τοῦ ζητήματος γιά τό πέρασμα τῶν ρώσων πολιτικῶν προσφύγων μέσω Γερμανίας στήν ἀπογευματινή συνεδρίαση τῆς ᾿Εκτελεστικῆς ᾿Επιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης· προτείνει νά ψηφιστεῖ ἀπόφαση, πού νά ἐγκρίνει τήν ἀνταλλαγή τῶν πολιτικῶν προσφύγων μέ γερμανούς καί αὐστριακούς ὑπηκόους πού ἦταν σέ στρατόπεδα συγκέντρωσης στή Ρωσία· ὑπερασπίζεται τήν ἀπόφαση.

῾Ο Β. Ι. Λένιν γίνεται μέλος τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης.

῾Ο Λένιν πηγαίνει στό μνῆμα τῆς μητέρας του Μαρίας ᾿Αλεξάντροβνα καί τῆς ἀδελφῆς του ῎Ολγας ᾿Ιλίνιτσνα στό νεκροταφεῖο Βόλκοφ.

᾿Απρίλης, 4 καί 5 (17 καί 18). ῾Ο Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Γιά τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου στήν τωρινή ἐπανάσταση», πού περιέχει τίς «Θέσεις τοῦ ᾿Απρίλη». Τό ἄρθρο δημοσιεύεται

στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 26 τῆς 7 τοῦ ᾿Απρίλη.

᾿Απρίλης, 4 ἤ 5 (17 ἤ 18). — ῾Ο Λένιν ἀναλαμβάνει τή διεύθυνση τοῦ Κεντρικοῦ ᾿Οργάνου τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων—τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» πού ἀνακοινώνεται στήν «Πράβντα», στό φύλ. ἀρ. 25 τῆς 6 τοῦ ᾿Απρίλη.

᾿Ανάμεσα στίς 4 καί 12 (17 καί 25) τοῦ ᾿Απρίλη. — ῾Ο Λένιν γράφει τό «Προσχέδιο ἄρθρου ἤ λόγου γιά τήν ὑπεράσπιση τῶν θέσεων τοῦ ᾿Απρίλη».

᾿Απρίλης, 5 (18). — ῾Ο Λένιν παραβρίσκεται στή συνέλευση τῶν μπολσεβίκων-ἀντιπροσώπων τῆς Πανρωσικῆς σύσκεψης τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν στά ἀνάκτορα τῆς Ταυρίδας, κρατάει σημειώσεις ἀπό τίς ὁμιλίες. Στή διάρκεια τῶν ἐκθέσεων ἀπό τίς τοπικές ὀργανώσεις κάνει ἐρωτήσεις στούς εἰσηγητές γιά τήν κατάσταση στήν ἐπαρχία.

᾿Απρίλης, 5 (18). — ῾Η ἀνακοίνωση τοῦ Λένιν γιά τό πέρασμα τῆς πρώτης ὁμάδας τῶν πολιτικῶν προσφύγων μέσω Γερμανίας, πού ἔγινε στήν ᾿Εκτελεστική ᾿Επιτροπή τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης, δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 24 μέ τόν τίτλο «Πῶς φτάσαμε».

῾Ο Λένιν γράφει γράμμα πρός τό μέλος τῆς ᾿Εκτελεστικῆς ᾿Επιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης, τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, Α. Γκ. Σλιάπνικοφ, μέ τήν παράκληση νά πληρώσει τά ἔξοδα γιά τή μεταφορά ἀπό τήν ᾿Ελβετία στή Ρωσία μιᾶς ὁμάδας πολιτικῶν προσφύγων, ἀπό τό ποσό τῆς ᾿Επιτροπῆς βοήθειας στούς ἐξόριστους καί στούς πολιτικούς πρόσφυγες.

᾿Απρίλης, 6 (19). — ῾Ο Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) πού ἀσχολήθηκε μέ τήν ἐξέταση τῶν «Θέσεων τοῦ ᾿Απρίλη». Στήν ὁμιλία του ὁ Λένιν ἐπικρίνει τήν ὀπορτουνιστική θέση τοῦ Λ. Μπ. Κάμενεφ καί τοῦ Α. Γκ. Σλιάπνικοφ πάνω στό ζήτημα τοῦ χαρακτήρα τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης. ῾Η ΚΕ παίρνει ἀπόφαση «νά γίνει ἀνοιχτή συζήτηση πάνω στίς διαφωνίες».

Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Δυό κόσμοι» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 25.

᾿Απρίλης, 8 (21). — Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Λουιμπλανισμός» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 27.

Ἀνάμεσα στίς 8 καί 13 (21 καί 26) τοῦ Ἀπρίλη.	Ὁ Λένιν γράφει τή μπροσούρα «Γράμματα γιά τήν τακτική». Ἡ ἀνακοίνωση γιά τήν ἔκδοση τῆς μπροσούρας δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 42 τῆς 10 τοῦ Μάη (27 τοῦ Ἀπρίλη) 1917.
Ἀπρίλης, 9 (22).	Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Γιά τή δυαδική ἐξουσία» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 28.
Ἀπρίλης, 9 ἤ 16 (22 ἤ 19).	Ὁ Λένιν κάνει εἰσήγηση γιά τήν τρέχουσα στιγμή καί γιά τήν κατεύθυνση τῆς δουλιᾶς τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Πράβντα» στή συγκέντρωση τῶν μπολσεβίκων (στό κτίριο τοῦ Ἰατρικοῦ Ἰνστιτούτου γυναικῶν).
Ἀργότερα ἀπό τίς 9(22) τοῦ Ἀπρίλη.	Ὁ Λένιν γράφει τόν τίτλο, σημειώσεις στά περιθώρια καί ὑπογραμμίσεις στό κείμενο τῆς «Ἀπόφασης τοῦ συνεδρίου τῶν ἀγροτῶν τοῦ κυβερνείου τῆς Πένζας πάνω στό ζήτημα τῶν προσωρινῶν μέτρων σχετικά μέ τή λύση τοῦ ζητήματος τῆς γῆς»· τό ντοκουμέντο αὐτό ὁ Λένιν τό χρησιμοποιεῖ στήν εἰσήγησή του γιά τό ἀγροτικό ζήτημα στήν Ἕβδομη Πανρωσική συνδιάσκεψη (τοῦ Ἀπρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) γιά νά ὑποστηρίξει μέ ἐπιχειρήματα τό ἀγροτικό πρόγραμμα τῶν μπολσεβίκων στήν ἐπανάσταση τοῦ 1917.
Ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 10 (23) τοῦ Ἀπρίλη.	Ὁ Λένιν γράφει τό σχέδιο τῆς μπροσούρας «Τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπανάστασή μας (Σχέδιο προγράμματος τοῦ προλεταριακοῦ κόμματος)» καί δυό παραλλαγές τῆς συμπλήρωσης στό τμῆμα «Ὁ ἐπαναστατικός ἀμυντισμός καί ἡ ταξική του σημασία».
Ἀπρίλης, 10 (23).	Ὁ Λένιν τελειώνει τήν μπροσούρα «Τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπανάστασή μας». Ὁ Λένιν βγάζει λόγο σέ συγκέντρωση τοῦ συντάγματος Ἰσμάιλοβσκι γιά τήν ἐπαναστατική κρατική ὀργάνωση.
Ἀπρίλης, 11 (24).	Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Τό ἀναίσχυντο ψέμα τῶν καπιταλιστῶν». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 12 τοῦ Ἀπρίλη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα» ἀρ. φύλ. 30. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συζήτηση τοῦ ζητήματος γιά τή στάση ἀπέναντι στό «Δάνειο τῆς ἐλευθερίας» στή συνεδρίαση τῆς μπολσεβίκικης ὁμάδας τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν· προτείνει ἀπόφαση πού ἑνώνεται μέ τήν ἀπόφαση τῆς Α. Μ. Κολλοντάι καί ψηφίζεται ὁμόφωνα.

'Ανάμεσα στίς 11 καί 14 (24 καί 27) τοῦ 'Απρίλη. 'Ο Λένιν γράφει τήν ἔκκληση «Πρός τούς στρατιῶτες καί τούς ναῦτες» σχετικά μέ τήν ἐκστρατεία ψευτιᾶς καί συκοφαντίας πού ξεσήκωσαν οἱ ἀστικές ἐφημερίδες ἀπ'ἀφορμή τό πέρασμα μέσω Γερμανίας στή Ρωσία τῶν πολιτικῶν προσφύγων.

'Απρίλης, 12 (25). 'Ο Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Β. Α. Καρπίνσκι στή Γενεύη γιά τίς δυσκολίες στίς σχέσεις μέ τό ἐξωτερικό, γιά τήν ἐκστρατεία ἐνάντια στούς μπολσεβίκους πού ξεσήκωσε ἡ ἀστική τάξη ἐπειδή πέρασαν στή Ρωσία μέσω Γερμανίας, γιά τόν «ἐπαναστατικό ἀμυντισμό», γιά τή σύγκληση στίς 22 τοῦ 'Απρίλη (5 τοῦ Μάη) τῆς Ἕβδομης Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) κ.ἄ.

'Ο Λένιν σέ γράμμα του πρός τούς Γ. Σ. Γκανέτσκι καί Κ. Ράντεκ τούς πληροφορεῖ ὅτι ἔστειλε γι'αὐτούς καί γιά τόν Β. Α. Καρπίνσκι δυό σώματα τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα», γιά τή σύγκληση στίς 22 τοῦ 'Απρίλη (5 τοῦ Μάη) τῆς Ἕβδομης Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ), γιά τήν πολιτική κατάσταση στή Ρωσία κ.ἄ.

'Απρίλης, 13 (26). Τά ἄρθρα τοῦ Λένιν «'Ο πόλεμος καί ἡ Προσωρινή κυβέρνηση» καί «Στά χνάρια τῆς «Ρούσκαγια Βόλια»» δημοσιεύονται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 31.

'Ο Λένιν γράφει τά ἄρθρα «Συμμαχία ψευτιᾶς» καί «Σπουδαία ἀποκάλυψη». Τά ἄρθρα δημοσιεύτηκαν στίς 14 τοῦ 'Απρίλη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 32.

Νωρίτερα ἀπό τίς 14 (27) τοῦ 'Απρίλη. 'Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τούς ναῦτες-μέλη τῆς ὁμάδας διαφώτισης τῆς 'Επιτροπῆς Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) πάνω στά ζητήματα ἀνάπτυξης τῆς ἐπανάστασης.

'Απρίλης, 14-22 ('Απρίλης, 27-Μάης, 5). 'Ο Λένιν παίρνει καθοδηγητικό μέρος στίς ἐργασίες τῆς συνδιάσκεψης τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) στό μέγαρο τῆς Ξεσίνσκαγια.

'Απρίλης, 14 (27). Στήν πρώτη συνεδρίαση τῆς συνδιάσκεψης ὁ Λένιν ἐκλέγεται ἐπίτιμος πρόεδρος τῆς συνδιάσκεψης· κάνει εἰσήγηση γιά τήν τρέχουσα στιγμή καί γιά τή στάση ἀπέναντι στήν Προσωρινή κυβέρνηση· κρατάει σημειώσεις ἀπό τίς ὁμιλίες καί γράφει τό σχέδιο τοῦ τελικοῦ λόγου· βγάζει τελικό λόγο πάνω στήν εἰσήγηση γιά τήν τρέχουσα στιγμή καί τή στάση ἀπέναντι στήν Προσωρινή κυβέρνηση.

'Ο Λένιν ὑποβάλει δυό προτάσεις στή συνδιάσκεψη

τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) πάνω στό ζήτημα τῆς προετοιμασίας τῆς ἀπόφασης γιά τήν τρέχουσα στιγμή.

Ὁ Λένιν ἐκλέγεται στήν ἐπιτροπή γιά τήν ἐπεξεργασία τῆς ἀπόφασης.

Ἡ ἔκκληση πού ἔγραψε ὁ Λένιν «Ἐνάντια στούς πογκρομιστές. Πρός τούς ἐργάτες, τούς στρατιῶτες καί ὅλο τόν πληθυσμό τῆς Πετρούπολης» ἐγκρίνεται ἀπό τή συνδιάσκεψη τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης καί δημοσιεύεται στίς 15 τοῦ Ἀπρίλη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 33, μέ τήν ὑπογραφή τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς καί τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ).

Στό τμῆμα διαφώτισης τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τούς ναῦτες-διαφωτιστές, μέλη τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) πάνω στό ζήτημα τῆς ὀργάνωσης διαδήλωσης διαμαρτυρίας στίς 16 (29) τοῦ Ἀπρίλη ἐνάντια στόν κατατρεγμό τῶν μπολσεβίκων καί τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» ἀπό τήν ἀστική τάξη.

Ὁ Λένιν γράφει τά ἄρθρα: «Πολίτες! ἀντιληφθεῖτε ποιές εἶναι οἱ μέθοδοι τῶν καπιταλιστῶν ὅλων τῶν χωρῶν!», ««Προαιρετική συμφωνία» ἀνάμεσα στούς τσιφλικάδες καί τούς ἀγρότες;» «Μιά τίμια φωνή στή χορωδία τῶν συκοφαντῶν». Τά ἄρθρα δημοσιεύτηκαν στίς 15 τοῦ Ἀπρίλη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 33. Τό πρῶτο ἄρθρο δημοσιεύτηκε στή «Βολνά» τοῦ Ἕλσινγκφορς, ἀρ. φύλ. 18 τῆς 21 τοῦ Ἀπρίλη (4 τοῦ Μάη) μέ τόν τίτλο «Ἑνότητα».

Ἀπρίλης, 15 (28). Στή δεύτερη συνεδρίαση τῆς συνδιάσκεψης τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) ὁ Λένιν δυό φορές μιλάει ὑπέρ τοῦ σχεδίου τῆς ἀπόφασης γιά τή στάση ἀπέναντι στήν Προσωρινή κυβέρνηση. Ἡ ἀπόφαση πού πρότεινε ὁ Λένιν ψηφίζεται ἀπό τή συνδιάσκεψη.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει τό πιστοποιητικό τῆς Στάσοβα, ἐπιβεβαιώνοντας ὅτι εἶναι μέλος τοῦ Κόμματος.

Ὁ Λένιν βγάζει λόγο σέ συγκέντρωση τῶν στρατιωτῶν τῆς μοίρας θωρακισμένων στό ἱπποδρόμιο Μιχαηλόβσκι στήν Πετρούπολη, μέ τόν ὁποῖο ξεσκεπάζει τήν ἰμπεριαλιστική πολιτική τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει τήν ἐξουσιοδότηση τῶν ἱδρυτῶν τῆς ἐκδοτικῆς ἑταιρίας «Ραμπότσαγια Πετσάτ» στό ὄνομα τοῦ Π. Ι. Στούτσκα, γιά τή διαχείριση ὅλων τῶν ὑποθέσεων τῆς ἑταιρίας.

Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Οἱ στρατιῶτες καί ἡ γῆ» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Σολντάτσκαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 1.

Πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ 'Απρίλη. ʿΟ Λένιν γράφει τή μπροσούρα «Τά πολιτικά κόμματα τῆς Ρωσίας καί τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου». ʿΗ μπροσούρα δημοσιεύτηκε στή μπολσεβίκικη ἐφημερίδα «Βολνά» (Ἕλσινγκφορς), ἀρ. φύλ. 20, 22 καί 23 τῆς 23, 26 καί 27 τοῦ 'Απρίλη (6, 9 καί 10 τοῦ Μάη) 1917· σέ ξεχωριστή ἔκδοση βγῆκε τόν 'Ιούλη τοῦ 1917.

Μέσα τοῦ 'Απρίλη. ʿΟ Λένιν παίρνει μέρος σέ μυστική συνέλευση τῆς Στρατιωτικῆς ὀργάνωσης τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) πάνω στό ζήτημα τῆς πάλης ἐνάντια στή συκοφαντική καμπάνια κατά τῶν μπολσεβίκων. Κάνει τήν πρόταση νά χρησιμοποιήσουν τό κύρος τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης πού δέν καταδίκασε τούς πολιτικούς πρόσφυγες, οἱ ὁποῖοι πέρασαν ἀπό τή Γερμανία, καί ἔκανε μέλος του τόν Λένιν.

'Απρίλης, 16 (29). ʿΟ Λένιν βγάζει λόγο γιά τήν τρέχουσα στιγμή ἀπό τό μπαλκόνι τοῦ μεγάρου τῆς Ξεσίνσκαγια στή διαδήλωση διαμαρτυρίας τῶν ἐργατῶν, τῶν στρατιωτῶν καί τῶν ναυτῶν πού ὀργανώθηκε ἀπό τούς μπολσεβίκους ἐνάντια στή συκοφαντική καμπάνια τοῦ ἀστικοῦ τύπου κατά τοῦ Β. Ι. Λένιν καί τῶν μπολσεβίκων.

Τά ἄρθρα τοῦ Λένιν «Τό συνέδριο τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν» καί «Σχετικά μέ τήν ἐπιστροφή τῶν πολιτικῶν προσφύγων» δημοσιεύονται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 34.

'Απρίλης, 17 (30). ʿΟ Λένιν βγάζει λόγο στά ἀνάκτορα τῆς Ταυρίδας στή συνεδρίαση τοῦ τμήματος τῶν στρατιωτῶν τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, ἀπ'ἀφορμή τήν ἀπόφαση τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ τῶν στρατιωτῶν βουλευτῶν· μετά τό τέλος τοῦ λόγου του ἀπαντᾶ στίς ἐρωτήσεις τῶν στρατιωτῶν, στήν ἀρχή στήν αἴθουσα τῆς συνεδρίασης, σέ συνέχεια σ'ἕνα δωμάτιο τῶν ἀνακτόρων τῆς Ταυρίδας.

'Απρίλης, 18 (Μάης, 1). ʿΟ Λένιν παίρνει μέρος στήν πρωτομαγιάτικη διαδήλωση στή φάλαγγα τῆς 'Αχτίδας τοῦ Βίμποργκ· βγάζει λόγο στό πεδίο τοῦ Ἄρεως καί στήν πλατεία τῶν ἀνακτόρων μπροστά στούς διαδηλωτές, γιά τή σημασία τῆς γιορτῆς τῆς Πρωτομαγιᾶς καί γιά τά καθήκοντα τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης.

ʿΟ Λένιν βγάζει λόγο στή συγκέντρωση τῶν ἐργατῶν

τῶν πυριτιδοποιείων Ὄχτα. Πῆραν μέρος περίπου 5 χιλιάδες ἐργάτες.

Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Οἱ ἀπόψεις μας. Ἀπάντηση στήν ἀπόφαση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ τῶν στρατιωτῶν βουλευτῶν» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 35.

Ἀπρίλης, 19 (Μάης, 2). Ὁ Λένιν παίρνει τό λόγο στή συνεδρίαση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) καί ἀναφέρεται στό ζήτημα τῆς αὐτονομίας τῆς Φιλλανδίας.

Ἀπρίλης, 19-20 (Μάης, 2-3). Ὁ Λένιν γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) ἀπ'ἀφορμή τή διακοίνωση τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης τῆς 18 τοῦ Ἀπρίλη στά συμμαχικά κράτη.

Ἀπρίλης, 20 (Μάης, 3). Ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) ψηφίζει τήν ἀπόφαση πού ἔγραψε ὁ Λένιν γιά τήν κρίση πού ξέσπασε ἀπ'ἀφορμή τή διακοίνωση τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης τῆς 18 τοῦ Ἀπρίλη (1 τοῦ Μάη) 1917 καί τήν «Προκήρυξη πρός τούς στρατιῶτες ὅλων τῶν ἐμπόλεμων χωρῶν», πού δημοσιεύτηκε στίς 4 τοῦ Μάη (21 τοῦ Ἀπρίλη) στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 37.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν πού ἀσχολήθηκε μέ τή συζήτηση γιά τή διακοίνωση τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης. Ὕστερα ἀπό τήν πρόταση τοῦ Ν. Σ. Τσχεΐτζε γιά διακοπή τῆς συνεδρίασης, οἱ μπολσεβίκοι ἐπιμένουν στή συνέχισή της καί προτείνουν νά ἐκλεγεῖ πρόεδρος ὁ Β. Ι. Λένιν.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τήν Ι. Φ. Ἀρμάντ στή Μόσχα καί τήν πληροφορεῖ γιά τήν κατάσταση στήν Πετρούπολη, γιά τή συκοφαντική ἐκστρατεία τοῦ ἀστικοῦ τύπου κατά τῶν μπολσεβίκων.

Ὁ Λένιν γράφει τά ἄρθρα «Ἡ διακοίνωση τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης» καί «Ἕνα ἀπό τά θεμελιακά ζητήματα (Πῶς σκέπτονται οἱ σοσιαλιστές πού πέρασαν μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης)». Τά ἄρθρα αὐτά δημοσιεύτηκαν στίς 4 τοῦ Μάη (21 τοῦ Ἀπρίλη) στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 37.

Τά ἄρθρα τοῦ Λένιν «Πῶς προσδέθηκαν στούς καπιταλιστές», «Γιά τήν προλεταριακή πολιτοφυλακή» καί «Χρεοκοπία;» δημοσιεύονται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 36.

'Απρίλης, 21 (Μάης, 4).

῾Η Κεντρική ᾿Επιτροπή τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) ψηφίζει τήν ἀπόφαση πού πρότεινε ὁ Λένιν γιά τά καθήκοντα τοῦ Κόμματος σέ σχέση μέ τήν κρίση τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης. ῾Η ἀπόφαση δημοσιεύεται στίς 5 τοῦ Μάη (22 τοῦ ᾿Απρίλη) στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 38.

῾Ο Λένιν ἐπισκέπτεται τό Γραφεῖο Τύπου τῆς ΚΕ τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος.

῾Ο Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Γ. Σ. Γκανέτσκι, στό ὁποῖο χαρακτηρίζει τήν πολιτική κατάσταση στή Ρωσία, τόν πληροφορεῖ γιά τά συλλαλητήρια καί τίς διαδηλώσεις τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν ἀπ᾿ἀφορμή τή διακοίνωση τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης, γιά τήν ἔκδοση τῶν μπολσεβίκικων ἐφημερίδων στή Ρωσία, γιά τή σύγκληση τῆς ῞Εβδομης Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης (τοῦ ᾿Απρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ).

῾Ο Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Παράφρονες καπιταλιστές ἤ χαζοί σοσιαλδημοκράτες;». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 5 τοῦ Μάη (22 τοῦ ᾿Απρίλη) στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 38.

Στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 37 δημοσιεύονται τά ἄρθρα τοῦ Λένιν «Μέ εἰκονίσματα ἐνάντια στά κανόνια, μέ φράσεις ἐνάντια στό κεφάλαιο», «῾Η λογική τοῦ πολίτη Β. Τσερνόφ» καί «᾿Αποτυχημένες ἀπόπειρες τοῦ κυρίου Πλεχάνοφ νά ξεφύγει».

῞Οχι ἀργότερα ἀπό τίς 22 τοῦ ᾿Απρίλη (5 τοῦ Μάη).

῾Ο Λένιν γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης τῆς συνδιάσκεψης τῆς κομματικῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης «Γιά τή στάση ἀπέναντι στά Κόμματα τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν, τῶν σοσιαλδημοκρατῶν (μενσεβίκων), ἀπέναντι στό κόμμα τῶν λεγόμενων «μή-φραξιονιστῶν» σοσιαλδημοκρατῶν καί ὑπόλοιπων συγγενικῶν πολιτικῶν ρευμάτων». ῾Η ἀπόφαση ψηφίζεται στήν τέταρτη συνεδρίαση τῆς συνδιάσκεψης.

᾿Απρίλης, 22 (Μάης, 5).

῾Ο Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τῆς Κεντρικῆς ᾿Επιτροπῆς τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ)· ἡ ΚΕ ψηφίζει τήν ἀπόφαση πού πρότεινε ὁ Λένιν γιά τά συμπεράσματα ἀπό τήν κρίση τοῦ ᾿Απρίλη. ῾Η ἀπόφαση δημοσιεύεται στίς 6 τοῦ Μάη (23 τοῦ ᾿Απρίλη) στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 39.

῾Ο Λένιν στήν τέταρτη συνεδρίαση τῆς συνδιάσκεψης τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) παίρνει δυό φορές τό λόγο πάνω στό θέμα γιά τίς δημοτικές ἐκλογές. ῾Η ἀπόφαση πού πρότεινε ὁ Λένιν ψηφίζεται ἀπό τή συνδιάσκεψη.

῾Ο Λένιν κάνει σύντομη ὁμιλία στή συνδιάσκεψη τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ), ὅταν ὑποβαλόταν τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τόν πόλεμο.

Τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τόν πόλεμο, πού πρότεινε ὁ Λένιν στήν τέταρτη συνεδρίαση τῆς συνδιάσκεψης τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ), ψηφίζεται σάν βάση γιά νά ὑποβληθεῖ στήν ῞Εβδομη Πανρωσική συνδιάσκεψη (τοῦ ᾿Απρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ).

῾Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τούς ἀντιπροσώπους τῆς μπολσεβίκικης ὁμάδας τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν — Μ. Μ. Λασέβιτς, Μ. Ντ. Κρίμοφ καί Ι. Φ. Μάβριν — ἀπ᾿ἀφορμή τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) τῆς 22 τοῦ ᾿Απρίλη (5 τοῦ Μάη) καί γράφει σημείωμα «Νά προσέξουν οἱ σύντροφοι!» μέ ἐπίλογο «᾿Από τή Συντακτική ἐπιτροπή». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 6 τοῦ Μάη (23 τοῦ ᾿Απρίλη) στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 39.

Τά ἄρθρα τοῦ Λένιν «῾Ο καλόπιστος ἀμυντισμός δείχνει τί εἶναι» καί «῾Η συμβουλή ἤ διαταγή τοῦ Σινγκαριόφ καί ἡ συμβουλή ἑνός τοπικοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν» δημοσιεύονται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 38.

῾Ο Λένιν γράφει τά ἄρθρα «Διδάγματα ἀπό τήν κρίση», «Πῶς μπερδεύουν ἕνα καθαρό ζήτημα;», «Τί ἐννοοῦν μέ τή λέξη «αἶσχος» οἱ καπιταλιστές καί τί οἱ προλετάριοι» καί «᾿Εμπρηστική ἐκστρατεία τῆς κυβερνητικῆς ἐφημερίδας». Τά ἄρθρα δημοσιεύτηκαν στίς 6 τοῦ Μάη (23 τοῦ ᾿Απρίλη) στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 39.

᾿Απρίλης 23, (Μάης, 6) στίς 14 ἡ ὥρα.

῾Ο Λένιν παίρνει μέρος στήν προκαταρκτική σύσκεψη τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ῞Εβδομης Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης τοῦ Κόμματος, μιλάει γιά τήν τρέχουσα στιγμή, γιά τά γεγονότα τῆς 20-21 τοῦ ᾿Απρίλη. ῾Η σύσκεψη ἀποφάσισε νά προτείνει τήν ἡμερήσια διάταξη καί τά χρονικά ὅρια τῶν ὁμιλιῶν στή συνδιάσκεψη.

῾Ο Λένιν δίνει συνέντευξη στόν Ε. Τορνιάινεν, διευθυντή τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ἐφημερίδας «Työmies» («᾿Εργάτης»).

Στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 39 δημοσιεύεται χαιρετιστήριο τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ), μέ τήν ὑπογραφή τοῦ Β. Ι. Λένιν, στόν Τσ. Χέγκλουντ, ἀπ᾿ἀφορμή τήν ἀπόλυσή του ἀπό τή φυλακή.

Νωρίτερα ἀπό τίς 24 τοῦ 'Απρίλη (7 τοῦ Μάη).	'Ο Λένιν γράφει σχέδιο τροποποίησης τοῦ κομματικοῦ προγράμματος τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ).
'Απρίλης, 24-29 (Μάης, 7-8).	'Ο Λένιν καθοδηγεῖ τίς ἐργασίες τῆς Ἕβδομης Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης (τοῦ 'Απρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ).
'Απρίλης, 24 (Μάης, 7).	'Ο Λένιν ἀνοίγει τή συνδιάσκεψη μέ σύντομο ἐναρκτήριο λόγο· ἐκλέγεται στό προεδρεῖο τῆς συνδιάσκεψης. 'Η συνδιάσκεψη χαιρετίζει τούς πρώτους διεθνιστές—Κ. Λῆμπκνεχτ καί Ν. Λένιν. Στήν πρώτη (πρωινή) συνεδρίαση τῆς συνδιάσκεψης ὁ Λένιν κάνει εἰσήγηση γιά τήν τρέχουσα στιγμή καί προτείνει τά σχέδια ἀποφάσεων γιά τή στάση ἀπέναντι στήν Προσωρινή κυβέρνηση. Στή δεύτερη (ἀπογευματινή) συνεδρίαση τῆς συνδιάσκεψης ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ τόν τελικό λόγο πάνω στήν εἰσήγηση γιά τήν τρέχουσα στιγμή· κάνει αὐστηρή κριτική τῶν λαθεμένων θέσεων τοῦ Λ. Μπ. Κάμενεφ καί τοῦ Α. Ι. Ρίκοφ. 'Ο Λένιν ἐκλέγεται στήν 'Επιτροπή γιά τή σύνταξη τῶν ἀποφάσεων τῆς συνδιάσκεψης.
'Απρίλης, 25 (Μάης, 8).	Στήν τρίτη (πρωινή) συνεδρίαση τῆς Ἕβδομης Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης (τοῦ 'Απρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) ὁ Λένιν κάνει ὁμιλία σχετικά μέ τό σχέδιο σύγκλησης διεθνοῦς σοσιαλιστικῆς συνδιάσκεψης καί προτείνει σχέδιο ἀπόφασης. 'Ο Λένιν προτείνει νά ἐκλεγεῖ ἐπιτροπή γιά νά συντάξει τήν ἀπόφαση γιά τή στάση ἀπέναντι στή διεθνή σοσιαλιστική συνδιάσκεψη καί νά σταματήσουν οἱ ὁμιλίες· ἡ πρόταση τοῦ Λένιν ψηφίζεται ἀπό τή συνδιάσκεψη. 'Ο Λένιν ἐκλέγεται στήν 'Επιτροπή γιά τή σύνταξη τῆς ἀπόφασης καί παίρνει μέρος στίς ἐργασίες τῆς 'Επιτροπῆς. Στό τέλος τῆς συνεδρίασης ἡ συνδιάσκεψη ψηφίζει τήν ἀπόφαση σχετικά μέ τήν πρόταση τοῦ Μπόργκμπεργκ, ἀφοῦ προηγούμενα τήν ἐπεξεργάστηκε ἡ 'Επιτροπή. Στήν τέταρτη (ἀπογευματινή) συνεδρίαση τῆς συνδιάσκεψης, ὅταν μιλοῦσαν ὁ Π. Γκ. Σμιντόβιτς καί ἡ Μ. Μ. Μιχαηλόβα πάνω στό ζήτημα τῆς στάσης ἀπέναντι στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, ὁ Λένιν τούς ὑποστήριζε μέ τίς φράσεις: «'Απόλυτα σωστό» καί «'Αλήθεια».

῾Ο Λένιν παίρνει δυό φορές τό λόγο στή συζήτηση πάνω στό ζήτημα γιά τή στάση ἀπέναντι στά Σοβιέτ· κάνει τήν πρόταση νά ἐκλεγεῖ εἰδική ἐπιτροπή γιά τήν ἐπεξεργασία τῆς ἀπόφασης σχετικά μέ τό ζήτημα τῶν Σοβιέτ. ῾Η πρόταση τοῦ Λένιν ψηφίζεται ἀπό τή συνδιάσκεψη.

῾Ο Λένιν βγάζει σύντομο λόγο στά ἐγκαίνια τῆς ἐργατικῆς πολιτικῆς λέσχης «῎Ισκρα».

῾Ο Λένιν βγάζει λόγο σέ συλλαλητήριο (ὁ τόπος καί τό θέμα τῆς ὁμιλίας δέν διαπιστώθηκαν)· παίρνει γιά νά θεωρήσει τό γραμμένο κείμενο τῆς ὁμιλίας του καί γράφει συμπληρωματικά στό τέλος τά δυό συνθήματα: «Ζήτω ἡ ρωσική ἐπανάσταση! Ζήτω ἡ παγκόσμια σοσιαλιστική ἐπανάσταση!», τήν ὑπογράφει καί βάζει ἡμερομηνία.

Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «᾿Ανόητη χαιρεκακία» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 40.

᾿Απρίλης, 25 ἤ 26 (Μάης, 8 ἤ 9). ῾Ο Λένιν γράφει τό «Προσχέδιο θέσεων τῆς ἀπόφασης γιά τά Σοβιέτ».

᾿Απρίλης, 26 (Μάης, 9). Στήν πέμπτη (πρωινή) συνεδρίαση τῆς ῞Εβδομης Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης (τοῦ ᾿Απρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) ὁ Λένιν διατυπώνει τή γνώμη νά γίνει χωρισμός σέ τμήματα γιά τή συζήτηση τῶν σχεδίων ἀποφάσεων.

῾Ο Λένιν παίρνει δυό φορές τό λόγο σχετικά μέ τή σειρά τῶν ἐργασιῶν τῶν τμημάτων γιά τήν ἐπεξεργασία τῶν ἀποφάσεων τῆς συνδιάσκεψης.

῾Ο Λένιν γράφει τόν πρόλογο γιά τό βιβλίο «῾Ο ἰμπεριαλισμός, ἀνώτατο στάδιο τοῦ καπιταλισμοῦ».

᾿Απρίλης, 26-27 (Μάης, 9-10). ῾Ο Λένιν κάνει τροποποιήσεις καί προσθῆκες στό σχέδιο ἀπόφασης γιά τόν πόλεμο, πού πρότεινε στήν ῞Εβδομη Πανρωσική συνδιάσκεψη (τοῦ ᾿Απρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ).

῾Ο Λένιν παίρνει μέρος στίς ἐργασίες τῆς ᾿Επιτροπῆς γιά τή σύνταξη τῶν ἀποφάσεων τῆς ῞Εβδομης Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης (τοῦ ᾿Απρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ).

᾿Απρίλης, 27 (Μάης, 10). ῾Ο Λένιν παίρνει μέρος στίς ἐργασίες τῆς ᾿Επιτροπῆς τῆς συνδιάσκεψης· ὑποβάλει στήν ᾿Επιτροπή ἀναθεώρησης τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος σχέδιο τροποποιήσεων τοῦ θεωρητικοῦ καί πολιτικοῦ μέρους τοῦ προγράμματος.

Στήν ἕκτη (ἀπογευματινή) συνεδρίαση τῆς συνδιάσκεψης ὁ Λένιν ἀπομέρους τῆς ᾿Επιτροπῆς σύνταξης τῶν

ἀποφάσεων μιλάει τέσσερις φορές ὑπέρ τῆς ἀπόφασης γιά τόν πόλεμο. Ἡ ἀπόφαση πού πρότεινε ὁ Λένιν ψηφίζεται ἀπό τή συνδιάσκεψη.

Ἀπρίλης, 28 (Μάης, 11).

Στήν ἕβδομη (ἀπογευματινή) συνεδρίαση τῆς συνδιάσκεψης ὁ Λένιν κάνει εἰσήγηση γιά τό ἀγροτικό ζήτημα· προτείνει τό σχέδιο ἀπόφασης πού τό ἔγραψε ὁ ἴδιος καί ἐγκρίθηκε ἀπό τό τμῆμα.

Ὁ Λένιν τρεῖς φορές παίρνει τό λόγο καί μιλάει ἐνάντια στίς τροπολογίες τοῦ Ν. Σ. Ἀνγκάρσκι, τοῦ Γ. Ντ. Λέντσμαν καί τοῦ Σολοβιόφ στήν ἀπόφαση πάνω στό ἀγροτικό ζήτημα. Ἡ συνδιάσκεψη ψηφίζει τήν ἀπόφαση πάνω στό ἀγροτικό ζήτημα, πού πρότεινε ὁ Λένιν. Ἡ ἀπόφαση δημοσιεύτηκε στίς 13 τοῦ Μάη (30 τοῦ Ἀπρίλη) στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 45.

Ὁ Λένιν κάνει εἰσήγηση γιά τήν ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος. Ρεπορτάζ ἐφημερίδας σχετικά μέ τήν εἰσήγηση δημοσιεύτηκε στίς 13 τοῦ Μάρτη (30 τοῦ Ἀπρίλη) στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 45.

Τά ἄρθρα τοῦ Λένιν «Ἡ σημασία τῆς συναδέλφωσης», «Ποῦ ὁδηγοῦν τά ἀντεπαναστατικά βήματα τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης» καί «Ἕνα πολύ χοντροκομμένο ψέμα» δημοσιεύονται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 43.

Ὄχι ἀργότερα ἀπό 29 τοῦ Ἀπρίλη (12 τοῦ Μάη).

Ἡ Ἐπιτροπή σύνταξης τῶν ἀποφάσεων ψηφίζει τό σχέδιο ἀπόφασης πάνω στό ἐθνικό ζήτημα πού ἔγραψε ὁ Λένιν.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα στό προεδρεῖο τοῦ Συνεδρίου τοῦ Μετώπου, μέ τό ὁποῖο εὐχαριστεῖ γιά τήν πρόσκληση καί ἀναφέρει ὅτι εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατο νά παρευρεθεῖ στό συνέδριο ἐπειδή ἦταν πολύ ἀπασχολημένος μέ τήν κομματική συνδιάσκεψη.

Ἀπρίλης, 29 (Μάης, 12).

Στήν ὄγδοη (πρωινή) συνεδρίαση τῆς Ἕβδομης Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης (τοῦ Ἀπρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) ψηφίζονται δυό ἀποφάσεις τοῦ Λένιν γιά τή συνένωση τῶν διεθνιστῶν ἐνάντια στό μικροαστικό ἀμυνίτικο συνασπισμό καί γιά τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν.

Στήν ἔνατη (ἀπογευματινή) συνεδρίαση τῆς συνδιάσκεψης ὁ Λένιν κάνει πρόταση γιά τόν ἀριθμό τῶν μελῶν τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ).

Ἡ ὑποψηφιότητα τοῦ Λένιν μπαίνει στό ψηφοδέλτιο γιά ἐκλογή στήν ΚΕ καί συμπεριλαμβάνεται στό ψηφοδέλτιο χωρίς συζήτηση. Στή συνεδρίαση ὁ Λένιν μιλάει δυό φορές κατά τήν ἀνάδειξη τῶν ὑποψηφίων

γιά τήν ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ), πού μπῆκαν στό ψηφοδέλτιο.

Ὁ Λένιν στήν ἔνατη συνεδρίαση τῆς συνδιάσκεψης μιλάει γιά τό ἐθνικό ζήτημα· ἡ συνδιάσκεψη ψηφίζει τήν ἀπόφαση πού ὁ ἴδιος πρότεινε.

Στήν ἔνατη συνεδρίαση ὁ Λένιν ἐκλέγεται μέλος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ).

Ὁ Λένιν στήν ἔνατη συνεδρίαση τῆς συνδιάσκεψης μιλάει πάνω στό ζήτημα γιά τήν κατάσταση στή Διεθνή καί τά καθήκοντα τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) καί προτείνει τροπολογία στήν ἀπόφαση πάνω στό ζήτημα αὐτό.

Στήν ἔνατη συνεδρίαση τῆς συνδιάσκεψης ὁ Λένιν μιλάει καί τάσσεται ὑπέρ τῆς ἀπόφασης γιά τήν τρέχουσα στιγμή. Ἡ ἀπόφαση, πού πρότεινε ὁ Λένιν, ψηφίζεται ἀπό τή συνδιάσκεψη.

Ὁ Λένιν ἀπαντᾶ σέ ἐρώτηση καί τάσσεται κατά τῆς τροπολογίας τοῦ Σολοβιόφ στήν ἀπόφαση γιά τήν τρέχουσα στιγμή.

Ὁ Λένιν βγάζει τόν τελικό λόγο στό κλείσιμο τῆς Ἕβδομης Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης (τοῦ Ἀπρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ).

Τά ἄρθρα τοῦ Λένιν «Σοσιαλσωβινιστές καί διεθνιστές», «Ὁ Ι. Γκ. Τσερετέλι καί ἡ ταξική πάλη» καί «Ἀνησυχία» δημοσιεύονται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 44.

Ἀπρίλης. Ὁ Λένιν ἐπισκέπτεται τό τμῆμα χειρογράφων τῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν τῆς Ρωσίας (νησίδα Βασίλιεφ, λεωφόρος Πανεπιστημίου, κτίριο 3) καί γνωρίζεται μέ τό μεγάλο ἀπόθεμα τῆς παράνομης μπολσεβίκικης φιλολογίας πού διαφυλάχτηκε ἐκεῖ.

Ὁ Λένιν δέχεται στά γραφεῖα τῆς Σύνταξης τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» τόν πρόεδρο τῆς ΚΕ τοῦ συνδικάτου τῶν τυπογράφων Ν. Ν. Νικολάγεφ καί τό μέλος τοῦ προεδρείου τῆς ΚΕ αὐτοῦ τοῦ συνδικάτου Α. Σαχάροφ γιά τά ζητήματα τῆς ἔγκαιρης ἔκδοσης τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» καί τῆς ὀργάνωσης τῆς κομματικῆς δουλιᾶς στήν Ἕνωση τυπογράφων.

Ὁ Λένιν, σέ συνομιλία του μέ τήν Α. Μ. Κολλοντάι πάνω στό ζήτημα τῆς δουλιᾶς ἀνάμεσα στίς γυναῖκες, προτείνει σ᾽αὐτήν νά καταστρώσει τό προσχέδιο τῆς δουλιᾶς καί νά τό συζητήσει μέ ἐπιφανεῖς παράγοντες τοῦ κινήματος τῶν γυναικῶν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

* Μέ ἀστερίσκο σημειώνονται οἱ τίτλοι πού ἔβαλε τό Ἰνστιτοῦτο μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ.

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΑ ΥΛΙΚΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Τυπώθηκε τό Μάρτη τοῦ 1981
σέ 5.000 ἀντίτυπα
Τυπογραφικά φύλλα 44

ΛΕΝΙΝ

• ΑΠΑΝΤΑ

31